

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

WIDENER LIBRARY
HX K2WN +

Digitized by Google

Arc 1359.1

HARVARD
COLLEGE
LIBRARY

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

DOCTRINA

NVMORVM VETERVM

CONSCRIPTA

A

JOSEPHO ECKHEL

THESAVRO CAESAREO NVMORVM, GEMMARVMQVE VETERVM,
ET REI ANTIQVARIAE IN VNIVERSITATE VINDOBONENSI DOCENDAE
PRAEFECTO.

PARS I.

DE

NVMIS VRBIVM, POPVLORVM, REGVM.

VOLVMEN II.

CONTINENS

RELIQVAS EVROPAE REGIONES CVM PARTE ASIAE MINORIS.

VINDOBONAE,

SVMPTIBVS JOSEPHI VINCENTII DEGEN

IMPRESSIT IGNATIVS ALBERTI.

MDCCXCIV.

Digitized by Google

Arc 1359.1

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY

Digitized by Google

DOCTRINA
NVMORVM VETERVM.

Digitized by Google

Digitized by Google

CONSPECTVS VOLVMINIS II.

Numi urbium, populorum, regum.

Cherſoneſus Taurica. Pag. 1.
Sarmatia Europaea. Pag. 3.
Dacia. Pag. 4.
Moeſia ſuperior. Pag. 6.
Moeſia inferior. Pag. 13.
Thracia. Pag. 19.
Cherſoneſus Thracia. Pag. 49.
Paeonia. Pag. 60.
Macedonia. Pag. 61.
Theſſalia. Pag. 132.
Liburnia. Pag. 151.
Dalmatia. Pag. 152.
Illyricum. Pag. 152.
Epirus. Pag. 160.
Corcyra inf. Pag. 177.
Acarnania. Pag. 183.
Aetolia. Pag. 188.
Locris. Pag. 190.
Phocis. Pag. 193.
Boeotia. Pag. 195.
Attica. Pag. 205.
Peloponneſus. Pag. 228.
Achaia. Pag. 229.
Elis. Pag. 263.
Cephallenia inf. Pag. 270.
Meſſenia. Pag. 275.
Laconia. Pag. 278.
Argolis. Pag. 286.
Arcadia. Pag. 292.
Creta inf. Pag. 300.
Euboea inf. Pag. 322.
Inſulae Aegaei minores Europaeae. Pag. 325.
Boſporus Cimmerius. Pag. 339.
Pontus. Pag. 340.
Paphlagonia. Pag. 383.
Bithynia. Pag. 396.
Myſia. Pag. 448.
Troas. Pag. 478.
Aeolis. Pag. 491.
Lesbus inf. Pag. 500.
Ionia. Pag. 505.
Caria. Pag. 571.

Digitized by Google

Digitized by Google

CHERSONESVS TAVRICA.

Perluſtratis Europae, quae in Occidentem vergit, provinciis opum noſtrarum feracibus, in Orientem Europaeum flectimus, facto initio a regionibus, quae ſeptentriones reſpiciunt, unde in meridiem, et beatas Graeciae propriae provincias, inſulasque viam proſequemur. Itineris exordium eſto extrema in Aquilonem

CHERSONESVS TAVRICA.

Sic dicta, quod peninſula eſt, Ponto, palude Maeotide, et ſinu Carcinite intercepta, et *Taurica*, quod a Tauris habitata fuit gente Scythica. Tamen urbes Graecae colonias eo duxere, ſed quae ſubinde regibus Boſporanis ſubjectae fuerunt, ſive vi, ſive ſponte, quoniam a barbarorum Taurorum violentia vexatis externum auxilium opus fuit.

CHERSONESVS.

Habuit peninſula urbem quoque ſibi cognominem, quae Plinio dicitur Heraclea Cherſoneſus [a]), quia fuit teſte Strabone πολις Ηρακλεωτων, *urbs Heracleotarum* Bithyniae. Unde et olim dicta *Megarice* teſte eodem Plinio [b]), nempe quod Megarenſes ipſam Heracleam aedificarunt. Strabo eam primum liberam dixit, ſed metu barbarorum dedidiſſe ſeſe Mithridati Eupatori [c]). Liberam iterum fecere Romani, ut dicetur.

Cavendum, ne cum hujus numis miſceantur numi Cherſoneſo Creticae debiti. Primus Pellerinius cognomines numos rite diſcrevit. Hujus Tauricae ſunt:

XEP. *Caput juvenile laureatum radiatum, ante quod lituus militaris.* ℞ *Mulier turrita ſtans d. jaculum, ſ. arcum cum jaculo, in area monogramma, et* ΔP. AV. III. (Seſtini Lettere T. IV. p. 89.)

Numus cauſa metalli inſignis excellentiae.

* * *

Caput Dianae cum arcu. ℞ XEP. ΑΓΑ-ΣΙΚ. *Taurus cornupeta.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

a) L. IV. p. 218. b) l. c. c) L. VII. p. m. 474.

Digitized by Google

De Dianae Tauricae in hoc tractu cultu conſtat, taurus autem jure inſertus; nam ab hoc eam regionem traxiſſe nomen teſtatur Euſtathius [d]). Liberalius hunc numum explicatum vide in meis Num. vet. p. 49.

* * *

ETΔPOMO. *Mulier nuda flexo uno genu ſ. arcum praetendit.* ℞ XEP. *Gryphus.* AE. II. (Pellerin.)

Mulier anticae haec quoque per arcum Diana videtur agnoſcenda, a qua et creditum urbem conditam, ut refert Mela, ſed qui eam *Cherronen* vocat [e]). Gryphi in averſa typus hunc numum huic potiſſimum Cherſoneſo vindicat, nam idem in vicini quoque Panticapaei moneta frequens, cujus typi in hoc tractu cauſa videtur a fabulis petenda, nam in locis paullum ſuperioribus creditum habitare *gryphos, ſaevum et pertinax ferarum genus, qui aurum terra penitus egeſtum mire amant, mireque cuſtodiunt, et ſunt infeſti attingentibus*, ut eodem loco tradit Mela [f]).

* * *

XEP. *Miles nudus flexo uno genu dhaſtam, ſ. clypeum.* ℞ *Figura in citis quadrigis.* AE. II. (Pellerin.)

Non procul ab hac urbe, ſed extra peninſulam in occaſum ad oſtia Boryſthenis fuit inſula dicta *Achillis*, et juxta in continente locus, dictus Δρομος Αχιλλειος, *curſus Achillis*, de quo Strabo, Arrianus, Plinius, Mela. Explicatius Mela haec tradit [g]): *Achilles infeſta claſſe mare Ponticum ingreſſus ibi ludicro certamine celebraſſe victoriam, et cum ab armis quies erat, ſe ac ſuos curſu exercitaviſſe memoratur. Ideo dicta eſt* δρομος Αχιλλειος. Veriſimile videtur, ex vicino numi argumentum petitum, et in adverſa proponi Achillem herois ritu fictum, in averſa celebratum ab eo ludicrum certamen.

* * *

ΕΛΕΤΘΕΡΑΣ. *Caput muliebre.* ℞ΧΕΡ-ΡΟΝΗΣΣΟΤ. *Diana gradiens telum ex pharetra promit, ſ. arcum.* AE. II. (Pembrock P. II. tab. 33.)

Dubium eſſet, ad quam Cherſoneſum inſignis hic numus pertineat, hanc Tauricam, an alteram Creticam (nam utrobique Dianae cultus viguit), niſi litem dirimeret vox ΕΛΕΤΘΕΡΑΣ. De Taurica ſcribit Plinius [h]): *mox Heraclea Cherroneſos libertate a Romanis donatum.* Mirum videri poſſet, hanc urbem in extremis orbis culti finibus poſitam tot numos cudiſſe, niſi conſtaret ex Plinio [i]), *fuiſſe urbem praecipui nitoris in toto eo tractu, cuſtoditis Graeciae moribus, quinque millia paſſuum ambiente muro.*

AE. RR.

HERACLEVM.

Caput Herculis leonis exuviis tectum. ℞ HPAK. *Arcus et clava.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Numos ſimiles vidi complures. Sunt hi operis tam barbari, ut eos Heracleae omnes per Europam Aſiamque cultiorem ſparſae nollent partum ſuum agnoſcere. Ad haec typus averſae conſpirat cum iis,

d) ad Dionyſ. v. 306. e) L. II. c. 1. f) L. II. c. 1. ſub init. g) L. II. c. 1. h) L. IV. p. 218. i) l. c.

Digitized by Google

quos in numis Panticapaei, et Phanagoriae ex adverso in Bosporo Cimmerio Asiatico sitae observamus. Videntur ergo tribuendi illi Heracleo, quod Ptolemaeus in hac peninsula Maeotidi adsitum memorat.

AE. RR.

PANTICAPAEVM.

Teste Strabone et Stephano princeps Bospori Europaei urbs, quam nobilitatem multo certiores testes numi omnis metalli confirmant. Milesiorum coloniam dixit Strabo.

Hujus urbis numi hactenus aut fuere ignoti, aut aliorsum inique aversi, ceu cum inscripti solo ΠΑΝ. Panormo Siciliae tributi fuere [k]), aut generatim deus *Pan* indicasi crederetur [l]). Vnus Pellerinius decem in omni metallo vulgavit, qui omnes huc sine dubio pertinent, dempto, quem numero nonum stitit, quem esse Argorum Argolidis suo loco monebo. Alios vide in museo Hunteriano. Insignem argenteum ex museo suo edidit Neumannus.

Epigraphe: Π. ΠΑΝ. ΠΑΝΤΙ. ΠΑΝΤΙΚΑΠΑΙΤΩΝ. Videtur ex his emendandus Stephanus legendo παντικαπαιτης pro παντικαπιατης.

Typi insigniores: *Caput Panos*, forte per adlusionem ad primam syllabam in nomine urbis, ex qua causa et Vibius Pansa in denariis suis Panos personam videtur signasse. *Caput leonis*, fors ducto typo ex numis metropolis Mileti, in quibus obvium illud animal. *Caput tauri* in tetradrachmo [m]), cum adlusione ad Tauricam. *Gryphus*, qui etiam est in numis Chersonesi. *Arcus, pharetra, pilei Dioscurorum* in numis urbium Euxino adsitarum typus frequens.

AV. RRRR. (*Pellerin, et Pembrock tab. V.*) *AR. RRR. AE. RR.*

THEODOSIA.

Numum Hunterianum a Cl. Combio huc vocatum esse Metaponti Lucaniae, in hujus moneta diximus.

SARMATIA EVROPAEA.

OLBIA, OLBIOPOLIS.

Vtroque nomine prodita, numi alterum malunt. Sita versus Borysthenis ostia, a Milesiis condita auctore Strabone, a quo et *emporium magnum* appellatur. Adhuc Antonini Pii aevo videtur fuisse potens, qui urbi per Tauroscytharum incursiones periclitanti auxilia misit [n]).

Caput Cereris, vel: *Virile barbatum*, vel: *Muliebre velatum.* Ꝟ ΟΛΒΙΟ. *Aquila delphino insistens*, vel: *Arcus, pharetra, securis*, vel: *spica.* Horum prior est AR. I., (Pellerin.) reliqui AE. II. III. (Pellerin., Theupoli, Mus. Caes.).

Caput bovis. Ꝟ ΟΛΒΙΟΠΟΛΙΤΕΩΝ.

k) Beger Thes. Br. T. I. p. 369. l) Tristan. T. III. p. 83. m) Sestini Lettere T. IV. p. 90. n) Capitolin. in Anton. c. 9.

Digitized by Google

Sagitta. AE. III. (Seſtini Lett. T. IV. p. 90.)

Corrigenda ex hoc lectio Arigonii ΑΛΒΙ-ΟΠΟΛΙΤΩΝ, et typus mendoſe deſcriptus.

AR. RRRR. AE. RRR.

TYRA.

Ad fluvium cognominem, qui hodie *Dnieſter*, Mileſiorum haec quoque colonia teſte Scymno Chio.

Imperatorii.

Plures editi a Veſpaſiano usque ad Getam. Vtriusque numi ſunt in muſeo Caeſareo. Eximius eſt is, quem edidit Vaillantius: BHPICCIMOC. KAICAP. *Caput M. Aurelii*, de quo nomine *Veriſſimi* vide numos hujus Caeſaris.

Epigraphe: TTPANΩN.

Typi Herculis, Cybeles, aquilae etc. omnes obvii.

Literae ſolitariae: B. Γ. etc. quas Vaillantius, aliique indicare annos imperii putaverunt. Verum ejusmodi literas paſſim videbimus occurrere in numis Moeſiae et Thraciae, quarum difficile eſt veram ſtatuere ſignificationem.

AE. RR.

COMOSICVS GETA.

Hoc nomine Getarum regi et pontifici ex Jornande cognito tribuit Froelichius numum, in quo legere ſibi videbatur: KOMOCI - - [o]) Verum ſerius comperi, eſſe ex Perſicis unum, quales plures proponit Pellerinius [p]), et de quibus agam in moneta Perſarum.

DACIA.

Proprios olim habuiſſe reges, eosque potentes ac opibus inclytos, ex Decebali hiſtoria ſatis conſtat. Qua uſi fuerint moneta, minus certum; veriſimiliter tamen in hoc tractu ſignati ſunt numi tetradrachmi fabricae rudis, ac ſaepe extremae barbariei, qui hinc Jovis caput, illinc equitem ſiſtunt, ſumpto a numis Philippi II. Macedoniae regis exemplo, quorum magna in hunc diem copia in Tranſilvania, quae veteris Daciae nobiliorem partem conſtituit, eruitur, quorſum et pertinent numi BIATEC. BVSV. NONNOS. SVICCA, aliique, de quibus agetur ſeparatim in tractatu de numis barbaris.

A Trajano difficili bello domita in provinciam redacta eſt, unde in ejus imperatoris numis: DACIA. AVGVSTA. PROVINCIA. Nulla tamen imperatorum usque ad Philippum exſtat moneta in ipſa Dacia percuſſa, neque ex hac dicendus prodiviſſe numus notus Trajani, in cujus averſa: ΔΑΚΙΑ, typo *mulieris moeſtae ad tropaeum conſidentis*, etſi iſtud ſtatuat Vaillantius [q]). Nam praeterquam quod veriſimile non eſt, Dacos unquam lingua Graeca uſos, non certe ſeſe usque adeo abjeciſſent, ut imaginem ſuam figurae lugentis typo proponerent, cum nemo ſeſe victum ſubjugatumque propalam

o) Acceſſio nova ad num. reg. p. 36. p) Suppl. III. tab. 2. q) in numis Colon. Philippi ſen.

Digitized by Google

fateatur. Ex quo ſequitur, numum hunc perinde in urbe quapiam Graeca ſignatum, ac notos illos Titi: ΙΟΥΔΑΙΑΣ. ΕΑΛΩΚΤΙΑΣ., qui certe non in ipſa Judaea, ſed extra eam cuſi ſunt.

Proprii igitur Daciae numi, qui ad praeſentem claſſem pertinent, nimirum in Dacia ipſa ſignati, ſunt

Imperatorii,

qui incipiunt ſub Philippis, et durant in Gallieni imperium.

Epigraphe conſtans: PROVINCIA. DACIA. additis annis epochae, de quibus infra. Vaillantii ratio ſane infirma eſt, qua Daciam Latina uſam epigraphe conjicit propterea, quia forte a Philippo libera, ſeu immunis facta eſt [r]), quam finxiſſe videtur rationem, ut honeſtam haberet cauſam hos numos operi, quod de coloniarum et municipiorum numis agit, inſerendi, ad quam ſane claſſem nullo pacto pertinent.

Typi:

Mulier ſtans tecta pileo patrio inſtar Phrygii inter aquilam et leonem, d. enſem patrium incurvum, ſ. vexillum, cui inſcriptum: D. F.

Mulier ſtans, (rariſſime ſedens) d. enſem incurvum, juxta defixum vexillum, cui inſcriptum V., humi aquila, ſ. tenet vexillum, in quo XIII., humi leo.

Typi hi ſunt conſtantes, aut tantum in minutis diſcordant. Mulier in his numis Daciae ſymbolum agit tecta operimento, cujus ſimili tegitur etiam PANNONIA in numis Aelii Caeſaris, enſemque incurvum praeferens pro more gentis, et utroque inſignis eſt Dacus, qui ſaepe captivi habitu in Trajani numis fingitur. Literae ἀρχαιϖσαι D. F. ſecundum notos Decii numos explendae *Dacia Felix.*

Numeri V. et XIII. vexillis inſcripti praeclare illuſtrantur a Dione [s]) perhibente, aetate ſua, nempe Alexandri Severi, legiones Macedonicam V., et XIII. geminam in Dacia ſtetiſſe. Haec cum certa ſint cum Dionis, tum numorum teſtimoniis, mirum videatur, eandem legionem V. Macedonicam memorari etiam in numis Philippi in colonia Heliopoli Coeleſyriae percuſſis, quin et in numis Beryti Phoeniciae, niſi forte ſtatuendum, partem legionis excubuiſſe in Dacia, partem in Syria. Vide, quae de hoc plura monebimus ad dictam Heliopolin.

Juxta vexillum legionis V. perpetuo adſtat aquila, et juxta alterum legionis XIII. leo. Utrumque animal ſic explicat Vaillantius [t]), ut aquilam eſſe inſigne imperii R. cenſeat, leonem ſymbolum Daciae. Quod ad aquilam attinet, conſentit Harduinus [u]), ſed leonem adſtitutum propterea contendit, quod leonibus revera habitetur Dacia, quod vix ullo certo monumento probaverit. Sane hoc loco adverſatur Plinio ſuo, adferenti [x]), in Europa inter Acheloum tantum, Neſtumque amnes leones eſſe, et Dio Chryſoſtomus leones olim fuiſſe circa Macedoniam, ſed eorum genus pridem defeciſſe narrat [y]). Inſerti utriusque animalis longe aliam, eamque certiſſimam alibi rationem prodidi [z]), fuiſſe nempe aquilam ſymbolum legionis V., et leo-

r) l. c. s) L. LV. c. 23. t) in num. Etruſcillae. u) Num. ill. in DACIA. x) L. VIII. §. 17. y) Orat. XXI. z) Num. vet. p. 50.

Digitized by Google

nem XIII., quod praeclare comprobatur obviis Gallieni numis commatis Romani, in quibus ii, qui LEG. V. inscribuntur, aquilam item offerunt, ut ii, in quibus LEG. XIII., leonem sistunt, cum qua sententia conspirant etiam numi Viminacii, de quibus paullo infra.

Typus mulieris d. hastam tenentis, ex qua praefixum caput asini, quod fuit alterum Daciae symbolum, comparet tantum in numis commatis Romani inde a Decio, at non in hujus generis numis in Dacia signatis. Eum Vaillantius et Arigonius in numo Treboniani hujus quoque classis viderunt, at verisimile est, fuisse deceptos, nam in museis nostris hac merce instructissimis similem aversam videre non licuit.

Epochae anni in omnibus his numis signati sunt hoc modo: AN. I. II. etc. De ejus principio et modo agetur mox infra in numis Viminacii.

AE. I. formae C. AE. II. et III. RR. Argenteum Philippi oum AN. II. eumque max. mod. recitat Baldinus, (Vaill. T. II. p. 815.) *at videtur nimio suspectus.*

PANNONIA.

Non exstant hujus regionis numi praeter eos, qui inscribunt: METALLI. PANONICI., de quibus ex instituto agetur sub finem numorum Trajani commatis R.

MOESIA SVPERIOR.

Moesiae nomine unicum reperio numum vulgatum, estque is

Imperatorius Domitiani:

MTΣIA. *Provincia moesta humi decumbens juxta armorum congeriem.* AE. I.

Singulare istud cimelium, et quod observatu digna multa offert, ex museo olim Foucault edidere Vaillantius et Harduinus autoptae. In eo peccasse visi sunt illustres hi viri, quod Asiaticae illud Mysiae tribuere non dubitaverunt. Typum provinciae nostrae humi prostratae adstituto armorum cumulo facile quivis mihi dederit esse ejus generis, quo proponi solitae sunt regiones aut bello captae, aut armis ad obsequium revocatae, quo modo proponuntur in numis ΔAKIA, IOTΔAIA APMENIA, etc. Ex earum vero numero fuisse Mysiam Asiaticam, quis enim vero ex historia probaverit, cum eam adversus Romanos nunquam, omnium vero minime Domitiani aetate rebellasse constet, neque eo fuisse ingenio unquam compertum fuerint hi Mysi, ut facile in apertam seditionem irent. Jus ergo oblatum mihi video aliam respiciendi Mysiam, cum qua humilis iste, et inimicus typus possit connecti, eamque esse hanc ipsam Moesiam, in qua nunc sumus, spero argumentis me solidis comprobaturum. Jam primum docere supervacaneum, quod novit eruditus quisque, Moesiam a veteribus Mysiam pas-

Digitized by Google

sim dictam. Fuit haec scribendi ratio auctoribus Latinis non infrequens, Graecis fere constanter Μυσια pro Μοισια. Discriminis igitur causa, ut ne fallatur lector, dixit Dio a): μεχρι της Μυσιας της ἐν τῃ Ευρωπῃ, *usque ad Mysiam Europaeam.* Vide testimonia plura apud Cellarium. At, inquies, neque Moesiam constat imperante Domitiano excussisse jugum, et bello petitam. Non repugno, si istud intelligas de Moesis proprie dictis. Sed fuit in Moesia populus a Moesis diversus. Dio loquens de Dacis b): ἐπ' ἀμφοτερα, inquit, τὸν Ἴστρον νεμονται, ἀλλ' οἱ μεν ἐπι ταδε αὐτου και προς τῃ Τριβαλλικῃ οἰκουντες ἐς τε τον της Μυσιας νομον τελουσι, και Μυσοι, πλην παρα τους παυ ἐπιχωριους, ὀνομαζονται. οἱ δ' ἐπεκεινα Δακοι κεκληνται, κ. τ. λ. Daci *utramque Istri ripam occupant, quorum illi, qui eis flumen juxta Triballos habitant, ad Mysiae praefecturam pertinent, et Mysi, non tamen ab iis, qui proprie regionis indigenae sunt, vocantur; qui vero trans flumen degunt, Daci vocantur etc.* En numi hujus aenigma solutum illustri hoc testimonio Dionis, eoque tanto validiore, quia cum is in eo tractu praesidis munere fungeretur, ejus omnes causas ex vicino investigavit, perspexitque. Narrat enim, intra Mysiae fines constitisse partem Dacorum, hosque non quidem ab indigenis, sed ab externis Mysos fuisse dictos. Jam vero constat, Domitianum bellum cum Dacis gessisse, atque de his velut victis triumphasse. Verisimile, Domitianum tum Dacos Cisdanubianos adortum, eosque incommodis adfecisse, quo factum, ut haec gens tanquam bello victa in numis proponeretur, scribereturque ΜΥΣΙΑ pro ΔΑΚΙΑ, quia, ut dictum, haec Dacorum portio, quippe in Moesiae finibus posita, Mysi vel Moesi vocari sunt soliti, scilicet ab externis verorum nominum ignaris. Atqui numi, regionis victae testes, nunquam in regione victa feriri consuevere, sed a populo externo, qui adulandi causa res ab imperante bello gestas palam voluit depraedicare, ut supra in Dacia monui, quod quidem in praesente causa tanto magis est verum, quia numus Graece est inscriptus. Non enim constat, urbes Moesiae superioris Graece fuisse locutas, aut etiam earum aliquam hac jam aetate numos signasse. Haec, quae differui, si tenenda videbuntur, unicus hic est numus Domitiani, qui belli ab eo cum Dacis gesti meminit.

ALMVM.

Huc Cl. Combius revocat numum Hunterianum: ΑΛΜΟΝΙ., neque hunc satis integrum. Periculosum videatur, numum Graece loquentem tribuere huic tractui, quem a Graecis habitatum non constat. Ex typo navis et fabrica est potius insulae cujuspiam Archipelagi.

DARDANIA.

Regio, et pars superioris Moesiae in meridiem sita. Numos cum capite Trajani inscriptas DARDANICI, qui huc pertinent, vide in numis *Metallorum*, qui describentur ad calcem numorum Trajani.

---

a) L. XLIX. §. 36. b) L. LI. §. 22.

Digitized by Google

PINCVM.

Numos: AELIA. PINCENSIA cum capite Hadriani vide inter eosdem *Metallorum* numos.

VIMINACIVM.

Colonia, ut creditur, a Gordiano III, deducta, cujus copioſiſſimi exſtant numi inde ab hoc imperatore uſque ad Gallienum, et quorum plena eſt concordia cum numis Daciae paullo ante recenſitis. Fuit oppidum Iſtro adſitum, et creditur ſtetiſſe, quo hodie loco eſt oppidum *Ram.* c)

Epigraphe conſtans: P. M. S. COL. VIM. id eſt: *Provinciae Moeſiae Superioris* COL*onia* VIM*inacium.*

Typi:

Mulier ſtans inter taurum et *leonem.* In aliis: *Mulier ſtans d. tenet vexillum, cui inſcriptum:* VII., *humi taurus, ſiniſtra aliud vexillum, in quo:* IV. *humi leo.* In aliis; *vexillo dexteriori ſuperne adfixum caput Gordiani, ſiniſteriori Tranquillinae.* In aliis rariſſimis: *Taurus et leo ſuis ſinguli vexillis inſiſtunt.* In aliis: *Mulier ſtans d. leporem tenet, ſ. vexillum.* Sunt praeterea alii adhuc typi diverſi ab citatis hoc loco, ſed exiguo diſcriminis pretio, quos adcurate deſcriptos videre potes in meo Catalogo muſei Caeſarei, in Cl. Neumanni Numis pop. et reg., et in meis Numis vet.

Vaillantius d) et Paciaudus e) bovem ad coloniam, leonem ad populi ferociam per colonos mitigatam referunt ſecundum illud Paulini f): *Sic tuo mitis lupus eſt ovili, Paſcitur concors vitulus leoni.* Ingenioſum iſtud magis, quam ſolidum. Idem enim horum animalium eſt ſenſus, quem ſupra in numis Daciae eſſe aquilae et leonis diximus. Eſt enim taurus ſymbolum legionis VII., et leo legionis IV. Id verum eſſe, docent primum ipſi Viminacii numi, in quorum aliquibus mulier d. vexillum tenet, cui inſcriptum VII. adſtante tauro, ſ. aliud vexillum, cui inſcriptum IV. adſtante leone, quin in rariſſimo alio, quem edidi g), taurus et leo ſuperne ſuo quisque vexillo imminet. Docent deinde hoc ipſum numi legionum Gallieni commatis Romani, in quibus perinde legioni VII. taurus, legioni IV. leo tribuuntur, quod argumentum eodem opere prolixius illuſtravi. Et teſtatur Dio h): aetate ſua in Moeſia ſuperiore ſtetiſſe legionem VII. και ἑβδομοι οἱ ἐν τῃ Μυσια τῃ ἀνω, οἱ τα μαλιϛα Κλαυδιειοι ὠνομαδαται, *et Septimani in Moeſia ſuperiore, qui Claudii plerumque vocantur.* Tum et in Notitia imperii i): *praefecturae legionis VII. Claudiae Viminacio.* Quartam tamen eodem loco ſcribit Dio ſtetiſſe in Syria, τεταρτον Σκυθικον ἐν Συρια, ſed vidimus ſupra in Dacia, eandem legionem V. memorari et in numis Daciae, et Heliopolis Coeleſyriae, forte ejusdem legionis cohortibus per varias regiones diſtributis. Diximus, in horum numorum uno vexillo uni imminere caput Gordiani, alteri caput Tranquillinae, quo typo proponitur mos ve-

c) d'Anville B. L. T. XXVIII. p. 434. Neumann Num. pop. d) paſſim in Colon. e) in Gorii Symbol. Florent. T. III. p. 233. f) Poem. 30. g) Num. vet. p. 50. h) L. LV. c. 23. i) in Moeſia I.

Digitized by Google

tuſtus, Auguſtorum capita vexillis praefigendi.

AE. I. C. AE. II. III, R.

De epocha Viminatii et Daciae numis inſcripta.

Viminacii et Daciae numi in ſegmento inferiore aerae annos conſtanter inſcriptos oſtentant ſic: AN. I. II. etc. Vtriusque principium diverſum, nam, ut mox videbimus, Viminacium ſuos computat annos ab anno V. C. 993. imperante Gordiano, et Dacia ab anno V. C. 1000 imperante Philippo. Neutrius principii cauſa certa et explorata. Fuere, qui annorum Viminacii principium repeterent ab itinere, quod per Moeſiam inſtituerat Gordianus, qua occaſione barbaros quoque repulerat, qui eum tractum infeſtum reddidere. Verum Capitolinus eam profectionem anno V. C. 995 adfigit, et anni numorum jam inde a bienio procedunt. Veriſimile tantum, Gordianum dicto anno Viminacium propter ſitus opportunitatem ampliaſſe additis oppido munitionibus, et deducta colonia, neceſſaria tum ob barbaros vicina praedantes providentia. Conſtat vero etiam, Philippum, qui Gordiano ſucceſſit, inde ab anno V. C. 998 usque 1000 in Moeſia, Daciaque adverſum Carpos Gothosque, qui has terras torrentis inſtar obruerunt, pugnaſſe. Quibus ejus virtute ſubmotis Dacia ſibi reddita, aucta colonis, munita legibus novam incepit epocham deductam ab anno V. C. 1000, quo operi univerſo ſuprema manus impoſita.

Cum anni utriusque numis inſcripti multum valere ad chronologicam imperatorum hiſtoriam credantur, operae pretium videtur, adjicere hoc loco tabellas, quae contineant annos cum ſuis imperatoribus, quotquot reperire potui.

ANNI VIMINACII.

AN. I. Gordianus . . . . . reſpondet anno V. C. 993.
AN. II. Gordianus . . . . . 994.
AN. III. Gordianus, (obvii) Philippus ſen. (Noris de numo Licinii.) . . . 995.
AN. IV. Gordianus, (obvii) Philippus ſen. (Noris l. c. Neumann.) . . . . 996.
AN. V. Gordianus, Philippus. . . . . 997.
AN. VI. Philippus . . . . . 998.
AN. VII. Philippus . . . . . 999.
AN. VIII. Philippus . . . . . 1000.
AN. IX. Philippus . . . . . 1001.
AN. X. Otacilia. (Vaill.) Decius. (Muſ. Caeſ.) . . . . . 1002.
AN. XI. Otacilia. (Muſ. Caeſ.) Volusianus. (Arigoni.) . . . . . 1003.
AN. XII. Decius, Gallus, Volusianus. (Muſ. Caeſ.) Aemilianus, (Arigoni.) Valerianus. (Arigoni.) . . . . . 1004.
AN. XIII. Etruſcilla. (Bandur.) Hoſtilianus, (Vaill.) Gallus, Volusianus. (Muſ. Caeſ.) . . . . . 1005.

Digitized by Google

AN. XIV. Gallus, Aemilianus, Valerianus. (Muſ. Caeſ.) . . . . . 1006.
AN. XV. Mariniana. (Muſ. Caeſ.) . . . . . 1007.
AN. XVI. Valerianus, Gallienus (Muſ. Caeſ.) . . . . . 1008.

ANNI DACIAE.

AN. I. Philippus. . . . . reſpondet anno V. C. 1000.
AN. II. Philippus . . . . . 1001.
AN. III. Philippus, Decius. (Muſ. Caeſ.) Voluſianus Aug. (Bandur.) . . . 1002.
AN. IV. Decius. . . . . 1003.
AN. V. Decius, Gallus, Voluſianus Aug. (Muſ. Caeſ.) . . . . . 1004.
AN. VI. Gallus, (Bandur.) Valerianus, (Muſ. Caeſ.) Gallienus. (Bandur. Neumann.) . . . . . 1005.
AN. VII. Hoſtilianus Aug. (Vaill.) Aemilianus, (Vaill.) Gallienus. (Vaill.) . 1006.
AN. VIII. Aemilianus, (Muſ. Caeſ. Neumann, Arigoni) Valerianus. (Muſ. Caeſ.) . . . . . 1007.
AN. IX. Valerianus. (Muſ. Caeſ.) . . . . . 1008.
An. X. Gallienus. (Muſ. Caeſ.) 1009

Jure ex hoc catalogo excluſi numos Alexandri Sev. et Jul. Maeſae, quos promulgavit inauditorum monſtrorum praeco Goltzius: COL. VIM. AN. I. et AN. II. Iſtud mendacium, ſed viris graviſſimis male creditum movit Norifium, [k]) et Valſechium, [l]) ut negarent, his notis exprimi annos deductae coloniae, ſed eam rem adhuc in obſcuro latere profiterentur. Idem ſenſit etiam Triſtanum ſecutus Patinus, [m]) ſed neceſſe illi fuit ſic ſentire, cum in numos commentaretur, qui, quoniam ab aetatis injuriis, ut videtur, male habiti fuere, quoscunque velis annos, et quocunque ordine obtulere. Catalogus, quem coram vides, contextus eſt ex numis, quos vidi ipſe in muſeis Auſtriacis, quae propter viciniam Viminacii et Daciae opibus abundant, aut iis, quos recenſent catalogi, quorum apud nos major auctoritas. Secundum propoſitam hanc ſeriem apparet ſane, cum ſecundum ſuccedentes ſibi imperatores creſcant numeri inſcripti, hos veram habere rationem epochae, etſi nonnulli alienam ſtationem temere inſedere, ut dicetur.

Epocham Viminacii ducendam ab anno V. C. 993, demonſtratur ex numis AN*no* V. notatis, qui communis eſt tam Gordiano, quam Philippo. Cum igitur conſtet, annum V. C. 997. fuiſſe poſtremum Gordiani, et primum Philippi, hicque in Viminacii numis dicatur annus V., neceſſe eſt, primum hujus coloniae annum reſpondere anno V. C. 993. Eodem modo, cum in numis Daciae cum Philippi, tum Decii

k) Diſſ. de num. Licin. c. 6. l) de trib. pot. Elag. p. 42. m) Numi impp. in Gordian.

Digitized by Google

legatur AN*nus* III., fueritque annus V. C. 1002 illius poſtremus, hujus primus, probatur, Daciam annos ſuos ſupputare coepiſſe ab anno V. C. 1000. Idem probat etiam annus V. communis cum Decio et Gallo.

Quaeri poteſt, coeperitne utriusque populi annus in autumno more orientalium, an Kalendis Jan. more Romanorum? Poſterius multo magis veriſimile, quoniam Romanorum coloni materno etiam inſtituto ſeſe adcommodaverint. Hoc eorum inſtitutum etiam ex numis commode probatur. Si annus I. aerae Viminacii coepiſſet in autumno V. C. 993, ſic ut deinceps ſingulis autumnis fuiſſet iteratus, ſequeretur, annum V. incepiſſe in autumno V. C. 997. At copioſi ſunt Gordiani numi cum anno V., qui tamen primis menſibus anni 997. caeſus jam eſt. Neque dici poteſt, annum I. Viminacii coepiſſe forte in autumno V. C. 992, et deinceps per ſingulos autumnos iteratum. Nam in hac ſententia annus X. incepiſſet in autumno V. C. 1001, et exiviſſet in autumno 1002. Certum eſt, toto hoc tempore, quod ſecundum hanc legem annus X. occupat, imperaſſe adhuc Philippum, et tamen promulgati ſunt numi, qui Decium cum anno X. conjungunt. Item coepiſſet tum in autumno anni V. C. 1004 annus XIII. Viminacii. Gallus ante exeuntem Novembrem ejus anni imperium non obtinuit, et tamen in ejus numis legitur annus XII. Eodem modo ex numis Daciae cum anno III. et capitibus Philippi et Decii, item cum anno V. et capitibus Decii et Galli probatur, hujus quoque annos Kalendis Jan. iterari ſolitos.

Ceterum quanta in his Daciae et Viminacii numis regnet perverſitas, dum imperatoribus tribuuntur anni, alieni certe, ſi ex indicato principio ſunt deducendi, facile ex propoſitis catalogis poteſt intelligi. Numos adeo diſcordes, quique eruditiſſimo cuique nullo pacto domari poſſe viſi ſunt, tamen ut certis legibus vinciret, rationem ſe reperiſſe autumabat eruditus Mazzolenus [a]). Duo utrique populo ſtatuit fuiſſe aerae exordia, ſic ut Viminacio unum fuerit, et in plerisque ejus numis conſpicuum ab anno V. C. 993, alterum minus uſitatum ab anno 995, Daciae principium maxime uſitatum ab anno V. C. 1000, alterum rarius adhiberi ſolitum ab anno 1002. Ne vero multiplices hae aerae incredibiles videantur, jubet reſpicere Antiochiam, Sinopen, aliasque urbes, quae ipſae quoque variis epochis a vario capite derivatis uſae ſunt. Non vereor adfirmare, quantumcunque ſibi in ſingulari hoc ſuo invento plaudat Mazzolenus, ſententiam hanc ne probabilis quidem conjecturae laudem mereri. An enim veriſimile, hanc annorum confuſionem in utroque populo publica lege ſtabilitam, et in monumenta publica inductam? Exſtant numi Viminacienſes Philippi, quorum uni, ſed rari, inſcripti AN. IIII., alii frequentes AN. VI. Quoniam annus IV. Viminacii, ſi hic ab anno V. C. 993 deducatur, in imperium Philippi non porrigitur, eum Mazzolenus ab anno V. C. 995 derivat. Ergo eodem anno V. C. 998.

a) de trib. pot. p. 162, et 178. b) l. c. p. 162.

Digitized by Google

Viminacii signati sunt numi cum anno IV., alii cum anno VI. An istud sibi quis persuaserit? Eodem modo cum Valerianus nondum imperaverit anno Daciae VI., si hic ab anno V. C. 1000. deducatur, necesse est, ait, hunc deduci ab anno 1002. Sed hoc ipso anno copiosos habemus Valeriani numos inscriptos AN. VIII., ergo eodem anno signati sunt in Dacia numi cum anno VI. et VIII.? Quid quod tertiam etiam aeram, si Mazzolenum sequare, possis elicere. Refert Bandurius numum Volusiani jam Augusti percussum in Dacia cum anno III. Dictante Mazzoleno ducendus hic numus ab altero epochae principio V. C. 1002, ergo numus hic signatus est V. C. 1004, quo tamen anno Volusianum jam Augustum vix probaveris. Sed nolo longius urgere virum eruditum; nam si opus est, etiam in tertiam Viminacii aeram inclinat, ut ipse profitetur p). Inique vero idem vir clarissimus Antiochiam, Sinopen, Amisum etc. obtendit, quae singulae variis essent epochis usae, nam non de hoc, sed utrum uno eodemque tempore in monumentis publicis variae adhibitae sint aerae, eaeque biennii tantum intervallo distantes, hoc loco quaeritur. Quod si in nonnullis urbibus plures una epochae in usu fuere, plures etiam numis inscripsere, ut Ascalone factum observamus. Ceterum praetensam urbium inconstantiam, atque intra breve tempus ab una epocha ad aliam transitum, atque iterum reditum, quem non pauci viri insignes perperam adfinxere, copiose per hoc opus impugnatum reperies, etsi aliquot urbes, ceu Apamea, Seleucia, Tripolis absque inconsulta hac levitate absolvi non possint.

Refutatis his supereſt quaerere, cum in Viminacii ac Daciae numis observemus annos, qui spectato epochae principio non incidunt in imperium ejus, cujus capiti juncti sunt, quamnam esse hujus dissidii causam existimemus. Eam sane ab una rerum omnium hoc aevo perturbatione profectam puto, cum barbari in hoc tractu, ut ex historia imperatorum constat, ferrent omnia raperentque, nihilque legibus ordinariis peragi paterentur. Quare defectu matricum, quae in tempus quadrabant, veteres in scriniis repositas ad fallax obsequium revocavere, quod sane sese ita habere, ex ipsis erroribus non obscure potest colligi. Nam vix reperies in omnibus his numis notari annum, qui esset posterior imperio ejus Augusti, cum quo jungitur, sed annos semper anteriores observaveris, manifesto argumento resumptae veteris matricis. Ita Viminacium tibi dabit annos III. et IIII. in Philippo, annum XI. in Volusiano jam Augusto, annum VI. in Valeriano et Gallieno, qui sunt anni principum praecedentium. Non moror numum Viminacii cum anno XIII. in Etruscilla, qui annus est imperio mariti Decii posterior, nam eum Banduriius ex Vaillantio recitat, eumque ipse non vidit, et ipse praetensam hanc Vaillantii lectionem in dubium vocat. Neque moror etiam numum Daciae cum anno VII. in Hostiliano, cujus patrem Decium jam ante hunc Daciae annum occubuisse constat. Nam ab hoc ipso numo confir-

p) l. c. p. 162.

Digitized by Google

matur etiam, quod refert Victor uterque et Zosimus, Hostilianum caeso patre aliquamdiu cum Gallo imperasse. Ceterum arctior esset haud dubie mendacium in his numis annorum catalogus, si omnes hactenus editi alterum examen subirent. Sane in museis Austriacis, quae utriusque populi numis ad fastidium referta sunt, complures ex iis videre non licuit, quos sibi visos professi sunt alii. Denique ex hactenus dictis satis apparet, Viminacii ac Daciae numos propter tot fallaces annorum numeros ad chronologicam imperatorum historiam nequaquam tantum adferre subsidii, quantum non paucis viris eruditis visum.

Ex annis Viminacii rarissimus est ANnus X., sic ut timide ambigat Neumannus, utrum is revera in Viminacii moneta exstat q), etsi aliquot cum hoc anno promulgaverit Vaillantius. Vnicus Decii est in museo Caesareo, in quo eum esse annum scriptum, nonnihil fidenter possim adfirmare. Quanta adeo fides sit habenda Panelio, qui annum X. reperit non modo in numis utriusque Philippi, sed et Decii, Etruscillae, Herennii, et Hostiliani r) suapte patet.

MOESIA INFERIOR.

CALLATIA.

Ad Euxinum, condita ab Heracleotis Ponti, ut tradidere Strabo, Scymnus, et Memnon apud Photium.

Autonomi.

Epigraphe: K. solum. (Neumann.) ΚΑΛ. ΚΑΛΛΑΤΙ. ΚΑΛΛΑΤΙΑΝΩΝ.

Typi:

ΚΤΙCΤΗC. *Caput Herculis.* (Pellerin, Mus. Caes.) Is nimirum per Heracleotas urbis conditor est habitus, ac propterea in aversa numorum hujus urbis habes saepe ejus attributa, *pharetram*, *clavam*, *arcum.* (Mus. Caes.) In numo simili apud Goltzium et male legitur ΚΑΛΑΤΙΑΣ, et male tribuitur Galatiae.

In aliis: *Cupido leone vectus s. facem.* (Pellerin.) *Delphinus clypeo adfixus.* (Ibid.) *Clypei plures in orbem dispositi, ceu in numis Macedonum*, (Neumann.) sed habetur idem quoque typus in moneta Paesti Lucaniae, et Philadelphiae Lydiae. *Duo equites*, (Theupoli.) haud dubie Dioscuri magnae per Pontum famae. *Spicae aut solae, aut juxta alium typum. Cybele sedens.* (Mus. Caes.) Singularis est in Hunteriano ΦΙΛ. ΚΑΛ. *Clava.* Quae sit significatio τῆς ΦΙΛ. ignoro. Cl. Combius *Philocaleam* Ponti indicari censet.

AR. RR. AE. RR.

Imperatorii.

A Faustina jun. et Lucilla, quarum numi sunt apud Arigonium, et in museo Caesareo, usque ad Philippum jun.

Typi obvii variorum numinum. Insignior est: *Hercules aprum Erymanthium gestans.* (Mus. C. Vitzai.)

Literae solitariae: E. in Pellerinianis et in citato Vitzaiano, Γ. in autonomo Theupoli. Id genus literas frequenter in

q) Num. pop. P. II. p. 127. r) in num. Treboniani.

Digitized by Google

averſa numorum Moeſiae et Thraciae intuebimur, quas esse monetariorum notas veriſimile eſt, ut videbimus.
AE. RR.

DIONYSOPOLIS.

Ad Euxinum. A Plinio Thraciae inſeritur, dicta primum Cruni, deinde Matiopolis, denique cum e mari appulſa esset Bacchi statua, Dionyſopolis, ut narrat auctor anonymus peripli Euxini.

Autonomi.

Hoc nomine inſcripti aliquot recenſentur, verum non auſim definire, utrum huic prae altera Phrygiae ſint tribuendi. Juvat tamen eos hoc loco recenſere. Quibus id genus numi praeſto ſunt, ex fabrica augurium captent.

Caput muliebre velatum. ΧΔΙΟΝΤΣΟΠΟΛΙΤΩΝ. *in corona ſpicea.* AE. III. (Theup.) ΔΙΟΝΤCΟΠΟΛΙΤωΝ. *intra quernam.* (*Pembrock.*)

Caput Sarapidis. ΧΔΙΟΝΤΣΟΠΟΛΕΙΤωΝ. *Mercurius.* (la Mortraye Voyage T. II. tab. 7.)

Caput muliebre, retro thyrſus. Χ ΔΙΟΝΤΣΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Bacchus ſtolatus ſtans d. cantharum, ſ. thyrſum.* AE. II. (Mus. Caes.) Fabrica potius in Phrygiam invitat.

Caput Bacchi. ΧΔΙΟΝΤCΟΠΟΛΕΩC. *Typus priori fere ſimilis* AE. Numum hunc Panelius Phrygiae tribuit. (Num. Ciſtoph. p. 39.)
AE. RRR.

Imperatorii.

A Severo uſque ad Gordianum eadem inſcriptione, typis variis, et obviis.

Literae ſolitariae: Β. (*Vaill. in Sev.*) Δ. (Mus. Caes.) quos more ſuo Vaillantius annos imperii putat. Ii, in quibus hae notae reperiuntur, absque dubio hujus ſunt Moeſiae urbis.
AE. RR.

ISTRVS.

Ad Euxinum, primo Iſtri oſtio vicina, a quo et nomen accepit. Varie a veteribus ſcribitur, ut videre eſt apud Cellarium. Fuiſſe Mileſiorum coloniam docent Strabo, Scymnus, Plinius. Cum πολιχνιον eam vocat Strabo, loquitur de ſua aetate; nam fuiſſe olim potentem, teſtatur Ammianus [s]), et confirmant reſidui copioſi numi argentei, et aurei nonnulli.

Autonomi.

Epigraphe: ΙΣΤΡΙΑ. etiam retrograde, et ΙΣΤΡΙΗ., quae ſunt poſita pro ΙΣΤΡΙΑΝΩΝ et ΙΣΤΡΙΗΝΩΝ.

Typi perpetui: *Capita duo juvenilia in diverſum ſpectantia.* Χ *Aquila piſcem depaſcens.*

Haec capita Voſſius cenſet eſſe fluvii Iſtri, qui olim credebatur binis meatibus in mare exire, uno in Euxinum, altero in Adriaticum; nam oſtia Graecis et Latinis dicta fuere capita. [t]) Begerus ad urbis ſitum, qua finitur Europa et Aſia, refert. Cl. Wiſe capita Dioſcurorum putat. Haec enim ſidera nautis ſalutaria, et praeter-

s) L. XXII. t) Obſerv. ad Melam p. 125.

Digitized by Google

ea eorum fatum ſecundum Pindarum: u) *μεταμειβομενοι δ' ἐναλλαξ ἀμεραν την μεν παρα πατρι φιλω Διι νεμονται, την δ' ὑπο κευθεσι γαιας, per vices diem unum apud patrem charum Jovem habitant, alterum ſub profunda terra*, hoc ſymbolo putat indicari. Quae poſtrema conjectura non modo ſumme eſt ingenioſa, verum etiam propterea veriſimilis, quia ſingularis fuit in Ponti urbibus Dioſcurorum cultus, quem numi ipſi ſatis manifeſtant.

Literae ſolitariae in area, ut: A. Λ. O. X: &c. monetariorum diſcrimina.

AV. apud Begerum et Pellerinium RRRR.
AR. C. AE. RRR.

Imperatorii

Caracallae et Alexandri Sev. (Vaill. Arigoni.)

Epigraphe: ICTPIHNΩN. *Typus* inſignior: *Serapis eques, humi lapis quadratus, aut arula.*
AE. RRR.

MARCIANOPOLIS.

Aliquanto a mari remotior, ſic vocata a Marciana Trajani ſorore, ut teſtantur Ammianus, et Jornandes, qui poſterior ejus exſtruendae occaſionem prodidit. x) Filiae Matidiae nomine conditam urbem *Matidianopolin*, atque etiam numum reperit ſolus Goltzius.

Autonomi.

MAPKIANOΠOΛIC. *Caput muliebre turritum.* ℞ MAPKIANOΠOΛITΩN. *Cybele ſedens d. pateram.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Similem multo ante edidit Haymius, y) ſed cum in antica aliud non legeret, quam MAPKIA., caput anticae eſſe Marcianae ipſius credidit, quod tamen eſt genii urbis exemplo aliarum urbium.
AE. RRR.

Imperatorii.

Abundant a Severo ad Philippos usque.

Epigraphe conſtans: MAPKIANOΠOΛITΩN, vel: MAPKIANOΠOΛEITΩN.

Typi ut in tanto numero eximie varii et etſi fere obvii, tamen mythologiam praeclare juvant. Illuſtriores ſunt:

AΓ. TTXH. *Aequitas ſtans*, in numo Elagabali. (Vaill.)

OMONOIA. Vide infra in *Concordia.*

* * *

Magiſtratus frequens in his numis mentio. Notatur praefixo T. vel TΠ. nempe *ὑπο*. Raro ejus potentia adſcribitur, quem fuiſſe *ἡγεμονα*, *praefidem*, conjici forte poteſt cum ex numo rariſſimo, quem certa lineamenta Caracallam faciunt, tum pluribus aliis Alexandri hunc titulum praeferentibus; at in his non ſcribitur HΓЄM*ονος*, ut in aliarum urbium numis, ſed HΓ*ε*M. TЄPЄBЄNTINOT, quod poſitum pro HΓ*ε*M*ενε* ab *ἡγεμαι*, *praeſum*. In numo ſimili Vaillantius legit: HΓ. M. TЄPЄBЄNTINOT, ſed quam propoſui lectionem luculentam exhibet numus fi-

u) Nem. Od. X. x) in Getic. c. 16. y) T. II. p. 270.)

Digitized by Google

milis muſei Caeſarei. Sed vide, quae de hoc magiſtratu differam in proxima Nicopoli. Fuere autem inſcripti magiſtratus:

Sub Severo: ΦΛ. ΟΤΛΠΙΑΝΟΥ. — ΦΑΤCΤΙΝΙΑΝΟΥ. — Κ. ΓΕΝΤΙΑΝΟΥ. — Λ. ΚΤΙΝΤΙΛΙΑΝΟΥ. — ΑΤΡ. ΠΟΝΤΙΑΝΟΥ. — ΑΤΡ. ΑΠΠΙΑΝΟΥ. — Sub Caracalla: ΑΤ. ΓΑΛΛΟΥ — ΚΤΙΝΤΙΛΙΑΝΟΥ. — ΗΓ&Μ. ΤΕΡΕΒΕΝΤΙΝΟΥ. — Sub Macrino: ΠΟΝΤΙΑΝΟΥ. — ΑΓΡΙΠΠΙΑ. Vide de hoc in proxima Nicopoli. — Sub Elagabalo: ΙΟΥΛ. vel Ι&Λ. ΑΝΤ. CΕΛΕΥΚΟΥ. — CΕΡΓ. ΤΑΤΙΑΝΟΥ. — ΤΕΡΕΒΕΝΤΙΝΟΥ. — Sub Alexàndro: ΤΙΒ. ΙΟΥΛ. ΦΗCΤΟΥ. — ΗΓ&Μ. ΤΕΡΕΒΕΝΤΙΝΟΥ. — ΦΙΡ. ΦΙ. ΛΟΠΑΠΠΟΥ. — Ι&. ΓΕΤ&ΛΙΚ. — Sub Gordiano: ΤΕΡΤΤΥΛΙΑΝΟΥ. — ΜΗΝΟΦΙΛΟΥ. Sub Philippo: Τ. ΜΕCCΑΛΑ. — Λ. ΚΤΙΝΤΙΛΙΑΝΟΥ.

* * *

Concordia notatur in praeſtante numo max. mod. Gordiani: ΟΜΟΝΟΙΑ. *Gordianus togatus ſtans dexteram jungit cum muliere capite turrito adſtante.* (Mus. Caes.) Ex ipſo typo liquet, indicari ὁμονοιαν urbis cum imperante.

* * *

Litera ſolitaria Ε, qua annum V. imperii indicari ait Vaillantius. [2]) Verum cum ea, neque alia, in omnium fere imperatorum numis reperiatur, mirum ſane, unum hunc annum a Marcianopolitis monetae inſertum. Ad haec cum idem Ε obvium ſit in Macrini quoque numis, qui altero imperii anno caeſus eſt, certi ſumus, annum imperii notare non poſſe, ſed eſſe notam monetarii, ut in pleriſque hujus tractus numis.

ΑΕ. C.

NICOPOLIS.

Mediterranea ad Iſtrum, et Iatrum in hunc exeuntem ſecundum Jornandem. [a]) Condita a Trajano, indicium victoriae Dacicae, ut ait Ammianus. [b])

Autonomi.

Non exſtant, dempto unico, qui ſimul concordiam notat, quem ſic deſcribit Motrayus: (Voyage T. I. tab. 14. n. κζ.)

ΝΙΚΟΠΟΛΙ. ΠΡΟC. Ι. *Mulier ſtans d. pateram, ſ. cornucopiae.* Ϟ ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Luna et aſtrum.* ΑΕ. III.

ΑΕ. RRRR.

Imperatorii.

Horum primus a Vaillantio, Morellio [c]), et in muſeo Theupoli recenſetur cum capite ipſius conditoris:

ΑΥΤΟΚ. ΚΑΙC. ΤΡΑΙΑΝΟC. CΩΤΗΡ. ΤΗC. ΠΟΛΕΩC. *Caput laur.* Ϟ ΝΕΙΚΟΠΟΛΙC. *Victoria gradiens.* ΑΕ. II.

At enim hic numus eſt forte Nicopoleos Epiri.

Sequitur apud Vaillantium alter Hadriani. In muſeo Caeſareo his numis locuplete primus eſt Commodi, reliqui usque ad Gordianum magno numero excurrunt.

---

2) In Gordiano. a) in Getic. b) L. XXXI. c. 16. c) Spec. p. 213.

Digitized by Google

Epigraphe: ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ, rarius ΝΕΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ, addita Iſtri mentione, de qua infra.

Typi inſigniter variant argumentis plerumque mythologicis. Ex his unus memorandus videtur:

ΒΟΥΛΗ. ΔΗΜΟϹ. *Senatus, populus. Paſtor rupi inſidens dexteram ſupra caput attollit, ſ. pedum, pro pedibus canis, pone arbor*, in numo Domnae. (Vaill.)

Mirus nexus paſtoris cum ſenatus populique epigraphe.

* * *

Magiſtratus in numis II. formae plerumque inſcribitur praefixo Τ. vel ΤΠ. Sunt vero

Sub Severo, Caracalla, Geta: Λ. ΑΥΡ. ΓΑΛΛΟΥ. — ΦΛΑΟΥ. — ΟΥΛΠΙΑΝΟΥ. — Λ. ΟΟΥΙΝΙ. ΤΕΡΤΥΛΛΟΥ. (Mus. Caeſ.) ΑΠΟΛΑΥϹ. (Theup.)

Sub Macrino et Diadumeniano: ΑΥΡ. ΛΟΝΓΙΝΟΥ. — ϹΤΑ. vel ϹΤΑΤΙ. vel ϹΤΑΤΙΟΥ. ΛΟΝΓΙΝΟΥ. — ΑΙ. ΠΟΝΤΙΑΝΟΥ. — ΚΛ. ΚΤΙΝΤΙΛΙΑΝΟΥ. — Κ. vel ΚΛΑΥ. ΑΓΡΙΠΠΑ. — ΜΑΡΚ. ΑΓΡΙΠΠΑ. Hunc Agrippam Froelichius [d]) eundem putat, de quo Dio in fragmentis a Falcone editis: *Marcium Agrippam* Macrinus *in Pannoniam primum, deinde in Daciam cum praefidis poteſtate* (ἡγεμονευϭαντα) *miſit.* Fuiſſe eum conſcium caedis Caracallae a Macrino patratae tradit Spartianus: *non ignorantibus Marcio Agrippa, qui claſſi praeerat.*

Sub Elagabalo: A. NOB. vel NOBIOΥ. ΡΟΥΦΟΥ. vel ΡΟΥΦϐ. Vaillantius et Froelichius numos hoc magiſtratu inſcriptos promiſcue tribuerunt jam Caracallae, jam Elagabalo. Cum Caput in his numis ſit admodum juvenile, ſi eſſent Caracallae, fuiſſent ſignati vivo adhuc Severo, ac tum mirum foret, non exſtare numos Severi, Domnae, Plautillae, Getae cum eodem magiſtratu etſi in Nicòpolis numis ſaepe prodito, ut revera non exſtant. Et vero etiam lineamenta Elagabalum facile probant.

Sub Gordiano: ϹΑΒ. ΜΟΔΕϹΤΟΥ.

Quaeri jure poteſt, utrum varia haec nomina, quae tam hujus Nicopolis, quam praecedentis Marcianopolis monetae inſcripta leguntur, indicent magiſtratum domeſticum, an ἡγεμονα, ſive totius provinciae praeſidem. Pro hoc praeſide valida hercle ſunt argumenta, I. Fl. Vlpianus, Pontianus, Agrippa inſcripti quoque ſunt numis Marcianopolis, et quidem ſub iisdem imperantibus, unde ſequitur, fuiſſe eos magiſtratum, cujus poteſtas latius in provinciam porrigebatur, quod magiſtratui domeſtico non convenit. II. Paullo ſupra in Macrini numis vidimus Marcium Agrippam, et revera hoc nomine praeſidem ab eodem Macrino in Pannoniam, Daciamque miſſum diximus, cum qua forte tum Moeſia conjuncta fuerit. At contra eſt I., quod ἡγεμονες nunquam ſibi praepoſitionem ΤΠΟ praefixere, poſito ſemper abſolute v. g. ΗΓϹ. ΤΟΥΛ. ΜΑΞΙΜΟΥ. Verum iſtud levius, merique, ut videtur, res arbitrii. II. quod multo pugnat validius: ſi his nominibus vere notaren-

d) IV Tent. p. 293.

Digitized by Google

tur praefides, ſequeretur, ſub Macrini imperio, quod nonniſi annum, et menſes duos duravit, quinque varios fuiſſe praefides, quia totidem varios cum hujus, filiique capite numis inſcriptos habemus, et forte his adhuc plures, quia nondum omnes nobis Nicopolis numi cogniti ſunt. Verum eſt, idem argumentum pugnare etiam contra magiſtratum domeſticum, atque ut verum fatear, nondum reperi, quo pacto difficultatem hanc expediendam putem.

Mentio ſitus ab adluente urbem Iſtro ſic: ΠΡΟC. I. IC. ICT. ICTP. ICTPO. ICTPON. etiam ΠΡΟC. ICTPΩ., quo addito facile ejus numi a numis aliarum urbium eodem nomine praeditarum dignoſcuntur. Ad quod diſcrimen confert etiam, quod nullus numus, qui Trajano prior ſit, huic poſſit Nicopoli tribui. *AE. C.*

TOMI.

Ad Euxinum verſus Iſtrum, ab Ovidii exilio celebres.

Autonomi.

In horum vetuſtioribus, quantum ex fabrica apparet, eſt epigraphe: TOMI. In his typi: *Equi duo medio corpore imminente unicuique aſtro.* (Pellerin. Mus. Caes.) *Aquila fulmini inſiſtens inter duos pileos Dioſcurorum.* (Mus. Caes.) Ex poſteriore hoc numo apparet, etiam equos numi prioris eſſe Dioſcurorum, ſatis jam alias eorum per Pontum cultu cognito.

Recentioris aetatis ſunt inſcripti: TOMITΩN. TOMEITΩN. TOMITHNΩN. (Pellerin, Mus. Caes.)

TOMOC. vel: TOMOC. KTICTHC. vel: TOMOT. HPΩOC. *Caput Tomi laureatum, rarius diadematum.* (Mus. C.)

Docent hi numi, creditum Tomitanis, Tomum quempiam, de quo tamen altum apud veteres ſilentium, fuiſſe urbis ſuae conditorem. Forte is dux fuit coloniae Mileſiae in hanc oram profectae; nam Ovidius hanc urbem *Miletida* vocat [e]), et alio loco [f]):

Huc quoque Mileto miſſi venere coloni.

Verum iſtud non conſpirat cum verbis ejusdem Ovidii narrantis eodem loco, urbi nomen inditum, quod illic Medea, quo inſequentem patrem moraretur, fratrem Apſyrtum in fruſta diſſecuit, in qua ſententia fuere etiam Apollodorus et Stephanus. Variavit igitur Tomitanorum opinio de urbis ſuae origine.

* * *

ЄPMOΓЄNOT. *Protome Palladis.* ℞ TOMITHNΩN. *Amazon eques.* AE. II. (Pellerin.)

Patet ex hoc numo, etiam Amazonum hiſtoriam cum Tomis connexam, etſi nullo iſtud auctore nobis cognitum.

* * *

Magiſtratum, ſed nulla dignitatis mentione, et raro inſcripſere numis. ЄPMOΓЄNOT mox vidimus. ΘЄOΔI. in numo muſei Caeſarei. *AE. R.*

---

e) Triſt. I. eleg. 9. f) Triſt. III. eleg. 9.

Digitized by Google

Imperatorii.

Exſtant a Trajano usque ad Philippos ſecundum Vaillantium et Pellerinium, Tiberii unum reperit Seſtinus g).

Epigraphe ſimpliciter ΤΟΜΙΤΩΝ usque ad Aurelium, deinde ΤΟΜΕΩC additis titulis, de quibus mox.

Typi nihil memoratu dignum offerunt.

Metropolis et mentio ſitus: ΜΗΤΡΟΠ. ΠΟΝΤΟΥ. ΤΟΜΕΩC. fere conſtanter inde ab Aurelio, ſed το ΜΗΤΡΟΠ. jam legitur in numo Antonini muſei Theupoli. Ergo ab hoc videtur metropoleos dignitatem nacta, forte tum, quando Tauroſcythas Olbiopoli infeſtos miſſis auxiliis repreſſit, ut refert Capitolinus. Singularis eſt inſcriptio in numo Mamaeae: ΤΟΜΕ. ΠΟΝΤ. (Pellerin Mel. II. p. 186.) Additur verbum ΠΟΝΤΟΥ, quod urbs Ponto adſita eſſet, non quod is tractus Pontus proprie vocaretur, quo nomine aliquot Aſiae minoris provinciae Euxino adſitae vocatae fuerunt. Ex eadem cauſa etiam Apollonia Thraciae addit: ΕΝ. ΠΟΝΤΩ.

Neocoratus notatur in unico Domnae: ΜΗΤΡΟΠ. ΠΟΝΤΟΥ. ΝΕΩΚ. in area Δ, (Pelleria.) in quo, etſi urbis nomen deſit, tamen ſatis per reliquum epigraphes modum, et literam Δ Tomi indicantur.

Navarchis. Hunc illi quoque honorem acceſſiſſe docet inſignis numus Caracallae: ΜΗΤΡΟ. ΝΑΥ. ΠΟΝ. ΤΟΜΕΩC. (Pellerin Suppl. II. p. 56.)

Literae ſolitariae. In area plerumque viſitur ſolitarium Δ. Vaillantius in explicandis his literis peracutus, at fere ſemper infelix, illo notari ΤΕΤΑΡΤΗΣ putat, quaſi Tomi quarta fuiſſent metropolis Ponti, cum in Ponto Aſiae minoris jam tres eſſent, Nicomedia, Amaſia, et Neocaeſarea h). Verum in muſeo Caeſareo ſervantur numi Aurelii, et Tranquillinae, apud Pellerinium Plautillae, in Theupoli Otaciliae cum litera Γ. Qui obtuſiore ſumus ingenio, harum literarum ſenſum nos ignorare profitemur, et inter notas monetariorum ſolito ac percommodo effugio amandamus. Tamen illuſtrius quiddam illis indicari, veriſimile facit numus Alexandri apud Arigonium, in quo litera Δ ipſi templi fronti inſerta eſt.

AE. C.

THRACIA.

Amplae hujus regionis moneta pro varia urbium aetate ac ſitu variae eſt naturae. Quae mari Aegeo, Propontidi, Ponto adſitae fuere, pleraeque coloniae Graecorum, et pervetuſtae famae, quales ſunt Abdera, Aenus, Maronea, atque etiam vicina inſula Thaſus, remotiſſimo aevo copioſos et lautos ex argento numos ſignavere, Thracia mediterranea tum adhuc barbara, et egenis regibus ſerviente. Poſt Alexandri M. mortem eam ſibi vindicavit Lyſimachus, cujus poten-

g) Lett. T. IV. p. 91. h) Num. Graec. p. 209.

Digitized by Google

tiam ac opes in hunc diem teſtantur numi frequentes aurei argenteique pondere ſuo conſpicui. Ab ejus morte Thracia lacerata a Gallis advenis, ſubinde reges iterum indigenas, atque hos demum Romanis obnoxios habuit, dum ab his in provinciam redigeretur. Quo iſtud tempore contigerit, vetus eſt inter eruditos diſſidium. Alii factum iſtud a Claudio ſtatuunt, ſecuti Euſebii Chronicon, ejusque adſeclam Syncellum, alii a Veſpaſiano, quia de hoc Suetonius: i) *item Thraciam, Ciliciam, et Commagenen ditionis regiae usque ad id tempus, in provinciarum formam redegit*, ſed quo loco non pauci viri praeſtantes pro *Thraciam*, *Ciliciam* legendum putant: *Traecheam Ciliciam*, nam conſtat, Ciliciam diviſam fuiſſe in Campeſtrem, et Tracheam, ſive aſperam. At enim Suetonii lectionem vulgatam de Thracia a Veſpaſiano in provinciam redacta confirmat quoque Eutropius, ejusque metaphraſtes Graecus Paeanius. Vide de hac lite plura in eruditorum ad hunc Suetonii locum commentariis. Euſtathius in ſuis ad Dionyſium notis bis narrat Veſpaſianum Thraciam ab Europa ſeparaſſe. k) Quod deinde fuerit ejus regimen politicum, non ſatis conſtat. Scribit Plinius junior, l) Byzantios miſiſſe annuum legatum ad eum, qui Moeſiae praeeſt, publice ſalutandum. Ex quo conjici poteſt, Thraciam tum cum Moeſia fuiſſe conjunctam, ut revera docuit Dio, antiquitus binis vel ternis provinciis unum praefuiſſe. m) In eadem epiſtola narrat Plinius, coercitos a ſe Byzantiorum ſumptus, qui ſingulis annis legatum Romam miſerant ad ſalutandum principem, unde colligi poſſet, Thraciam tum ſub Bithyniae rectore ſtetiſſe, quia tum Plinius Bithyniam cum Ponto rexit. At enim veriſimile eſt, Plinium non poteſtate ordinaria rexiſſe Bithyniam, ſed legatum poteſtate extraordinaria a Trajano ad inſpiciendum urbium ſtatum illuc miſſum, ut dicetur in prolegomenis ad numos Bithyniae. Quare fieri poterat, ut ejus imperium ad nonnullas etiam Thraciae urbes tum pertineret. Sub Trajano et Hadriano conditae urbes, a conditoribus, eorumque familia nomen nactae, ut Trajanopolis, Plotinopolis, Hadrianopolis, quae eſſent praeſidio adverſum barbaros, jam tum a Boreali tractu imperio metuendos. Numi Bizyae, Perinthi, Philippopolis ſub Trajano, Hadriano, Antonino cuſi legatos Auguſti pro praetore inſcribunt, nimirum quia Thracia fuit Auguſtorum provincia. Dicuntur in numis vel πρεσβευται ſimpliciter, vel πρεσβευται και ἀντιστρατηγοι. Sed factum ſub Antonino, ut deinceps Thraciae rectores non amplius πρεσβευται in numis vocarentur, ſed ἡγεμονες, *praeſides*. Vaillantius quidem jam Domitiani numum Anchiali ſignatum prodidit, qui Ap. Claudium Martialem ἡγεμονα apellat, ſed vereor, ut ejus numi teſtimonio ſtari poſſit, quem is ex Leon. Auguſtino auctore non ſatis idoneo citat. Idem praeſes exſtat in binis numis Serdicae muſei Caeſarei, ſed cum capite L. Veri. Cur eos, qui antea dicti ſunt legati,

i) Cap. 8. k) ad v. 270. et 323. l) L. X. epiſt. 52. m) l. LIII. §. 12.

Digitized by Google

ſubinde, et conſtante quidem lege, appellare libuerit ἡγεμονας, incertum ſane. Sed de his praefidibus commemorare hic plura non libet, quia de iis ex propoſito agetur alibi.

* * *

Totius gentis nomine binos edidit Vaillantius cum capite Caracallae: KOINON. ΘPAKΩN., quos ſignatos fuiſſe apud Philippopolin, ex hujus numis patebit.

ABDERA.

Ad mare Aegaeum, urbs Thraciae olim potentiſſima, atque ut ab incolarum ſtupore, ita a viris nonnullis inſignibus, Democrito, Protagora, aliisque famigerata. Teſtibus Mela et Solino eam condidit Abdera Diomedis ſoror, regis in hoc tractu ab immanitate cogniti. Secundum celebre monumentum Herculeum, quod poſt alios vulgavit Marinius [n]), ΠOΛIN. ABΔHPAN. EΠI. ΘPAKAΣ. HPAKΛHΣ. ΩKIΣE., *urbem Abderam Thraciae Hercules condidit*, nempe cognominem Abdero Thronici F. Vide et Apollodorum [o]), et Philoſtratum [p]). At verum conditorem ex hiſtoria mox dabimus.

Autonomi vetuſtiores.

Procedant primum ii, qui Abderae nomen diſſimulant:

Gryphus in occaſum verſus, in area AΣΠA. *vel* HPO. ☓ *Quadratum in 4 partes ſectum.* AR. I. (Hunter in numis Teii Ioniae.)

Eadem adverſa. ☓ *Dicta in quadrato, quod continetur in majore altero, cui inſcriptum* APTEMΩN *addito hederae folio.* AR. I. (Ibid.)

Eadem adverſa. ☓ ANAΞIΠOΛIΣ. *Quadratum, intra quod figura, gradiens d. pateram praefert.* AR. I. (Pellerin.)

Eadem adverſa. ☓ EΠI. ΠPΩTΩ. *Quadratum, intra quod tres ſpicae.* AR. III. (Pellerin.)

Gryphus et Abderae noſtrae, ut ex proximis numis videbimus, et Teii Ioniae, quae illius fuit metropolis, perpetuus eſt typus. Difficile adeo eſt definire, cum in deſcriptis modo numis nomen urbis non addatur, utri eos jure tribuendos putemus. Cl. Combius priores duos Tejis tribuendos duxit. Mallem tamen eos vocare Abderam, quia numi Maroneae vicinae et Aeni ſpectatis omnibus cauſis ſimillimum habent modum. Ad haec ingenioſe conjecit Neumannus noſter, videri Tejis tribuendos numos, in quibus gryphus orientem reſpicit, Abderae, in quibus is in occaſum vertitur, et fateor, in numis iis, qui ſe adſcripto urbis nomine diſtinguunt, experimentum iſtud raro fallere. Ejus adfine exemplum praebent etiam in moneta ſua Apollonia et Dyrrhachium. Abderitae gryphi typum ex metropoli Teo petivere, unde et ejus cauſa petenda. Ceterum Teji, cum ferre nollent Perſarum contumelias, Abderam conceſſere, unde dictum: Αβδηρα καλη Τηιων ἀποικια, *Abdera pulchra Tejorum colonia*, de qua Tejorum fortuna vide Strabonem et Herodotum.

n) Iſeriz. Alb. p. 150. o) L. II. c. 4. § 8. p) Icones L. II. c. 25.

Digitized by Google

* * *

Gryphus ſedens. ℞ *Quadratum incuſum.* AR. (Mus. Caes. Pellerin.)

ΕΚΑΤΑΙΟΣ. *Aquila volans intra quadratum.* ℞ *Gryphus ſedens, infra quem folium hederae.* AR. II. (Mus. Caes.)

Numus prior vetuſtiſſimus eſt arguente illud quadrato partis averſae, quod deinde arte ſenſim proficiente in hoc praecipue tractu retentum quidem teſtibus numis urbium vicinarum Aeni, Maroneae, Thaſi, ſic tamen, ut non amplius introrſum hiaret, ſed exſtaret, et typorum, quos inferre libuit, eſſet patiens.

* * *

ΑΒΔΗΡ. *Gryphus jacens.* ℞ ΠΟΛΥΚΡΑΤΗΣ. *Vir nudus ſtans ſ. arcum praetendit, d. corollam, pro pedibus hinnulus, omnia intra quadratum.* AR. II. (Mus. M. D.)

Eſt hic quoque numus operis perantiqui, et a me olim editus [q]). Argumentum averſae explicare difficile.

Autonomi recentiores.

ΕΠΙ. ΕΚΑΤΟΝΤΜΟΥ, *vel alio magiſtratu. Caput juvenile nudum intra quadratum.* ℞ ΑΒΔΗΡΙΤΕΩΝ. *Gryphus ſedens.* AR. III. (Mus. Caes.)

Caput Apollinis. ℞ ΑΒΔΗΡΙΤΩΝ. *Gryphus ſedens.* AR. II. (Hunter.)

Epigraphe ΑΒΔΗΡΙΤΕΩΝ., eaque frequentior, Ionica eſt, quia, ut dictum, Abderitae ipſi Iones. Quare et Democritus Abderita Ionice loquens inducitur a Luciano [r]), et teſte Aeliano [s]) Hippocrates Dorienſis, quippe Cous, in Democriti gratiam libros ſuos Ionice ſcripſit. ΑΒΔΗΡΙΤΩΝ alterius numi dialecti communis eſt a gentili Αβδηριτης. Caput anticae numi prioris veriſimile eſt eſſe Timeſii Clazomenii, quem coloniae Tejae fuiſſe ducem, condidiſſe Abderam, a Thracibus deinde pulſum ab Abderitis tanquam heroem cultum tradit Herodotus [t]).

* * *

Magiſtratus in recto poſitus, aut praefixo ΕΠΙ, ut vidimus. Ejusdem generis eſt memoratum Goltzio in ſimili numo: ΕΠΙ. ΔΙΟΣ. ΛΑΙΟΥ., ex quo Jovem neſcio quem elicuit Begerus [u]).

* * *

Numulos argenteos, in quorum una parte eſt *Caput muliebre adſcripto* A *vel* A. K. altera *Jupiter ſedens*, reſtituendos Arcadiae, docebitur in hujus moneta. *AR. R. AE. RRR.*

Imperatorii.

Sunt Veſpaſiani, Antonini, Aurelii, Fauſtinae jun. (Vaill. Pellerin. Arigoni.)

Epigraphe ΑΒΔΗΡΙΤΕΩΝ, typis obviis.
AE. RRR.

AENVS.

Ad Hebri oſtia, urbs vetuſta et numis vetuſtis nobilitata.

Autonomi.

Caput galeatum. ℞ ΑΙ. *Caduceus.* AR. III. (Mus. M. D.)

ΑΙΝΙ. *inſcriptum galeae, qua caput*

q) Num. vet. p. 53. r) in vitar. auct. s) V. H. L. IV. c. 20. t) L. I. § 168. u) Obſerv. in num. ant.

Digitized by Google

juvenile tegitur. ℞ ΑΝΙΑΔΑΣ. *Capra intra quadratum.* AR. I. (Pellerin.)

Caput galeatum. ℞. AINION. *Capra.* AE. III. (Mus. Caes.) *Caduceus.* AE. III. (Pellerin.)

Caput galeatum plerisque esse Aeneae creditum est, a quo conditam Aenum prodidere Virgilius, Mela, Conon [x]) et Plinius, quamvis alii eam gloriam Aeniae, quae fuit in peninsula Pallene veteris Thraciae, tribuant. Vide Dionysium Halic. [y]) et Cononem [z]). Quin secundum illustre monumentum Herculis res gestas continens, quod restituit Marinius [a]), Aenus nostra jam ante Aeneae fugam stetit. At enim judicio Pellerinii caput illud verius est Mercurii; nam in aliquorum aversa sistitur caduceus hujus dei attributum, et in uno Pellerinii ipse stans; ex quo patet, praecipuum fuisse ejus dei in hac urbe cultum. Etiam caper, qui plerumque horum numorum aversam occupat, ad Mercurium pertinet, et saepe huic in veterum monumentis additur, nimirum ut explicat Pausanias [b]), quia pastorum deus est, et armenta tuetur.

Similem numum inscriptum AINI. Paciaudus Aeniam Macedoniae refert [c]), quae sententia eo plane refellitur, quod in aliis similibus plene scribitur totum AINION, quod secundum omnium testimonia fuit gentile Aeni nostrae, cum aliarum urbium cum nomine adfini gentile diversum sit, de quo vide Cellarium, et Stephanum.

* * *

Caput adversum juvenile galeatum. ℞ AINIOI. *Sedile, ut videtur.* AR. III. (Pembrock.)

Singulare est gentile in recto multitudinis. Eodem modo habemus et ΣΤΡΑΚΟΣΙΟΙ.

AR. R. AE. RR.

Imperatorii.

Talem unum vulgavit Pellerinius. Est Hadriani typo *Fortunae.* Epigraphe singularis: ΑΕΙΝΙΩΝ. ΕΝ. ΘΡΑΚΗ.

Alium Caracallae nuper museo Caesareo intuli: AINIΩN. *Vir seminudus stans equum freno retinet.*

Alium recitat Catalogus d'Ennery [d]): ΑΤΤ. ΚΑΙC. Π. ΗΕΛΤ. ΠΕΡΤ. *Caput laur. Pertinacis.* ℞ ΑΗΝΙΩΝ. *Diana Ephesia intra templum.* AE. I. Auctor ejus catalogi hunc numum vere antiquum praedicat. Sed turbat scriptum ΗΕΛΤ. pro ΕΛΤ. vel ΕΛΒ., quod suspicari facit, numum ab artifice linguae Graecae parum perito confictum, tum et insolens ΑΗΝΙΩΝ.

AE. RRRR.

AGESSVS.

Vno Goltzio *autonomum* edente, sed quem esse Crotonis, in hujus numis probavimus.

Imperatorium quoque Trajani unus citat Harduinus ex museo regis Galliarum, aliis omnibus ignotum.

---

x) ap. Phot. narrat. 46. y) L. I. c. 49. z) l. c. a) Inscriz. Alban. p. 150. b) Corinth. p. 117. c) Animadv. in num. M. Ant. p. 78. d) pag. 477.

Digitized by Google

ANCHIALVS.

In ſeptentrionem ad Euxinum.

Imperatorii.

A Domitiano usque ad Gordianum.

Epigraphe ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ. *Typi* multiplices et ignobiles.

Magiſtratus praeſes in numo Domitiani: ΗΓΕΜ. ΑΠ. ΚΛ. ΜΑΡΤΙΑΛΟΥ., quem ex Leon. Auguſtino citat Vaillantius. Idem magiſtratus eſt etiam in binis numis Serdicae, ſed cum capite L. Veri. Vide Prolegomena ad Thraciam.

ΗΓΕ. CT. ΒΑΡΒΑΡΟΥ, in numo Severi. (Pellerin.)

Litera ſolitaria Є more hujus tractus.

Nomen ab Imperatore Trajano ΟΥΛΠΙΑΝΩΝ, quod proponi coepit ſub Severo, et in ſequentibus raro omiſſum eſt.

* * *

Cum altera fuerit adhuc Ciliciae Anchialus, adhaeſere nonnunquam antiquarii, utri numos inſcriptos ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ tribuendos putarent. Cum additur magiſtratus Ηγεμων, aut ΟΥΛΠΙΑΝΩΝ, aut ſolitarium Є, facile χειτηριον, quia in hujus tantum tractus numis tria haec valuere. In aliis, in quibus haec deſunt, varia fuit eruditorum cenſura. Vaillantius tres Severi, unum Tranquillinae, qui ΑΓΧΙΑΛЄΩΝ tantum inſcribuntur, Anchialo Ciliciae tribuit. Hujus exemplo Harduinus, auctor muſei Theupoli, aliique numos ſic inſcriptos jam huic, jam alteri Anchialo adjudicavere. Sed enim illorum cum fabrica, tum typi reſtituendos omnes Thraciae ſuadent, aut certe nulla ſuppetit ratio, cur in Ciliciam ſint ablegandi. Eadem confidentia Haymius Maximini numum, in quo tres Nymphae ſtantes, Anchialo Ciliciae largitur *). At ipſe typus monet, numum Anchialo Thraciae reſtituendum, nam idem occurrit in numis Apolloniae vicinae, cui Anchialus noſtra obnoxia fuit teſte Strabone: ἐιτ' Αγχιαλη πολιχνιον Απολλωνιατων, *deinde Anchiale urbecula Apolloniatarum.* Hactenus igitur certus Anchiali Ciliciae numus conſpectus non eſt. *AE. C.*

APOLLONIA.

Ad Euxinum prope Anchialum.

Autonomi.

Caput Apollinis. Ϗ ΑΠΟΛΛΟΝΙΔ. ΠΟΝΤΟΥ. ΚΟΡΣ. *Duae faces.* AE. III. (Panel Mem. Trev.)

Etſi in lectione vocabuli primi videatur ineſſe mendum, huc tamen numum pertinere dubitari vix poteſt propter ſequens ΠΟΝΤΟΥ, ut patebit ex imperatoriis.

* * *

Autonomos argenteos: ΑΠΟΛ. cum typo trium Nympharum ſaltantium hujus eſſe Apolloniae cenſuit Pellerinius; verum eſſe Apolloniae Illyrici, in hujus urbis moneta demonſtrabitur. *AE. RRRR.*

Imperatorii.

Horum nullum vidit Vaillantius, neque ex iis, quos aliis hujus nominis un-

*) Tab. II. p. 353.

Digitized by Google

bibus tribuit, unus videtur huc revocandus. Quatuor tamen, qui jure huc pertinent, protulit Pellerinius: (Rec. III. pag. 203.)

ΑΠΟΛΛΩΝΙΗΤΕΩΝ. ΕΝ. ΠΟΝΤΩ. *Tres Nymphae chorum ducentes*, Domhae. Alius similis Diadumeniani [f]).

De hoc typo redibit mentio in numis Apolloniae Illyrici. Eodem quoque usa est vicina Anchialus, sed constat etiam, eam huic Apolloniae paruisse, ut in ejus moneta dictum. Epigraphe est Ionica, sed et constat ex Strabone, fuisse Apolloniam Milesiorum coloniam.

Eadem epigraphe. Mulier s. hastam sedens in templo tetrastylo, Severi.

ΑΠΟΛΛΩ. ΠΟΝΤ. *Pallas stans*, Caracallae.

ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. Π. *Aesculapius stans*, Gordiani.

Ex epigraphe numorum hujus urbis, ut et Tomorum, qui in numis dicuntur Μητροπολις Ποντου, apparet, etiam urbes hujus tractus Ponto Euxino adsitas ab hoc nomen traxisse.

AE. RRR.

ARISTAEVM.

Haemo impositum. Numos ΑΡΙΣΤΙΩΝ ab aliquibus huic urbi tributos esse Cnossi Cretae, dicetur in numis hujus oppidi. Addidit alium Combius ex Hunteriano: *Caput Palladis.* ℞ API. *Aries.* AE. III. Situs urbis mediterraneus in interiore Thraciae regione, et in vertice Haemi parum favet numo Graece inscripto, et qui est aevi vetustioris. Ad haec Aristaeum vix ac ne vix quidem cognitum. Mallem igitur hunc numum alteri urbi tribuere, et quidem Clazomenis, ut recte conjicit Cl. Sestinus. (Lettere p. 48.) Enim vero iidem in harum numis sunt typi, et nonnunquam in his omissum videmus urbis nomen inserto solo magistratu.

BISANTHE.

Supra Chersonesum ad Propontidem, Samiorum colonia, Bacchi Cererisque donis hodieque dives teste Pocokio [g]).

Autonomi.

Horum tres sunt in gaza Caesarea.

Epigraphe: ΒΙΣΑΝ. ΒΙΣΑΝΘΗΝΩΝ.

Typi: *Caput Cereris velatum.* ℞ *Corona spicea.* — *Caput Apollinis.* ℞ *Tripus.* — *Caput Palladis.* ℞ *Noctua.* In alio: *Caput Bacchi.* ℞ BI. *Botrus.* (Neumann.)

AE. RR.

BIZYA.

Mediterranea in regione Attica versus Euxinum sita.

Autonomi.

Caput Neptuni. ℞ ΒΙΖΥΗΝΩΝ. *Juppiter nudus stans ad aram sacrificat.* AE. III. (Neumann.)

Caput Jovis. ℞ ΒΙΖΗΝΩΝ. *(sic.) Victoria gradiens.* AE. III. (Mus. Caes.)

Alios duos addidit Hunterus, quorum unus inscribitur: ΒΙΖΥΑΝΩΝ.

AE. RR.

---

f) Sestini T. IV. p. 92.

g) Descr. of East. T. III. p. 143.

Digitized by Google

Imperatorii.

Ab Hadriano ad Philippum, quo poſtremo imperante inſignes maximae formae numos feriit.

Epigraphe conſtans: BIZTHNΩN.

Typi: *Serapis*, *Iſis*, *Harpocrates*, *Aeſculapius cum comitatu ſito.* In numo Philippi: *Mars d. haſtam ſ. ſcalam, et clypeum gerens.* (Arigoni.)

Magiſtratus: primum *legatus*, quem Vaillantius in numo Hadriani legit: ЄΠ. ЄITI. POTϕOT. ΠPЄC. KAI. ANTI. TOT. CЄB., quod ſic reddit: *ſub Itio Rufo legato et propr. Auguſti.* Eodem fere modo is proponitur a Spanhemio [h]). Pellerinius in ſimili ſuo legit: ЄΠЄI. TЄI. *ſub Tito* [i]). Alterius generis magiſtratus *praefes*: HГЄ. ΠOM. OTЄΠЄI. CKOT. in numo Antonini [k]). Vopiſcus legitur etiam in numis Hadrianopolis, Pautaliae, Philippopolis.

Litera ſolitaria B in numo Pellerinii [l]). *AE. R.*

BYZANTIVM.

Ad Bosporum Thracium, jam olim urbs illuſtris, ſitu, portuque commodo, fertilitate ſoli, opulento pelamidum piſcatu ex mira cauſa, de quibus vide Tacitum [m]). Multo deinde illuſtrior, quando urbi aeternae aequata *Conſtantinopolis*, et *Nova Roma* dici coepit.

Veterem Byzantiorum monetam fuiſſe ferream, docuere auctores magni nominis, Ariſtophanes [n]), et qui ibi a ſcholiaſta citatur, Plato comicus; praeterea Pollux [o]), et Heſychius [p]). Cum ait Ariſtides rhetor [q]), *ει Βυζαντιοι σιδηρεα νομιζουσι, ſi Byzantii ferrea pecunia utuntur*, aut vetera tempora reſpicit, aut, ſi ſua, certiſſime fallitur, nam ejus aetate aeream ab iis ſignatam, numi eorum ſuperſtites invicte docent. Ceterum qualescunque fuere ferrei hi Byzantiorum numi, eorum nullus ſe hactenus antiquariorum oculis obtulit.

Bandurius omnes hujus urbis numos, quotquot viderat, collegit, et aeri inciſos propoſuit in imperatoribus Orientis Tom. II. pag. 456, quam illis curam jam olim impendit Ducangius in Conſtantinopoli Chriſtiana ſub initium.

Autonomi.

Epigraphe BYZANTIΩN.

Typi ſunt capita variorum numinum, eorumque in averſa attributa.

Illuſtriores numi alii ſunt:

Caput Cereris velatum. Ꝛ ЄΠI. CϕO. ΔPIA. in alio: ЄΠI. MENIΣ - - *Neptunus ſeminudus ſcopulo infidens d. acroſtolium, ſ. tridentem reclinatum tenet, in area monogrammata.* AR. I. (in meis Num. vet. p. 56. Dutens Explic. p. 45. Pembrock P. II. tab. 38.

Eadem adverſa. Ꝛ BYZANT. KAΛ. XAΔ. *Idem typus.* AE. fere I. (Mus. Caes. Wilde p. 45.

Horum prior urbis mentionem diſſimulat; loquacior alter pro una duas urbes objicit Byzantium, et Chalcedonem, urbes vicinas, et ſolo Bosporo diremptas.

h) Tom. II. p. 588. i) Mel. II. p. 69. k) Pellerin Mel. II. p. 77. l) l. c. p. 77. m) Ann. XII. 63 n) Nub. v. 248. o) L. VII. § 106, et L. IX. § 78. p) in Σιδαρεοι. q) Orat. Plat. T. II. p. 145.

Digitized by Google

Certum igitur, quoniam idem in utroque typus, utrumque in alterutra urbe ſignatum, praeferendum tamen Byzantium, quoniam ſolebant Byzantii inſcribere magiſtratum praefixo ΕΠΙ. De typo Neptuni vide variorum conjecturas in meis Num. vet. et apud Wilde [r]).

* * *

ΒΥΖΑΣ. *Caput barbatum galeatum.* ℞ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. (*addito magiſtratu.*) *Prora navis.* AE. II. (Mus. Caes. Baudelot Util. de Voy. T. I. tab. I. Theupoli, ſed in quo numi ſimiles inconſulto tribuuntur Bizyae.)

Caput barbatum diadematum. ℞ ΒΥΖΑΣ. ΚΑΛΧΑ. *Prora navis.* AE. II. (Baudelot l. c. T. II. tab. IV.)

Quis fuerit hic Byzas vario in his numis cultu, controverſum. Euſebius in Chronico Thraciae regem facit, ac forte ideo in altero numo diademate praefulget. Diodorus Siculus regem fuiſſe prodidit, qua aetate Argonautae Pontum intravere, urbemque ab eo nomen traxiſſe [s]). Alia fabulatur Stephanus. Euſtathio Byzas vel fuit nepos Ius, vel dux fuit claſſis Megarenſium, qui etiam Byzantium condiderunt [t]). Quiscunque ergo fuit hic Byzas, eum Byzantii agnovere urbis ſuae conditorem, et intulere monetae. A deo conditum dixit Dionyſius Halicarnaſſenſis [u]). Vtrumque conditorem, Byzan, et Conſtantinum M. memorat Claudianus [x]):

quod tertius urbis
Conditor, hoc Byzas, Conſtantinusque
videbunt?

* * *

ΒΤΖΑΝ. *Caput Apollinis.* ℞ ΔΡΑΧΜΑ. *Pharetra.* AE. III. (Pellerin.)

Singularis in hoc numo epigraphe ΔΡΑΧΜΑ, ſive valorem ea, ſive pondus notat. Ceterum *drachmae* nomen alias ſolum ad indicandum argentum valuit. Sed et in aeneis Rhodiorum legitur ΔΙΔΡΑΧΜΟΝ.

* * *

Hami quaedam ſpecies intra coronam. ℞ ΒΤΖΑΝΤΙΩΝ. *Inſtrumenta bina, quorum ſingula binos conos referunt commiſſa baſi.* AE. III. (Pellerin.)

Vncum partis anticae eſſe hamum tanto magis in Byzantii numis veriſimile, quoniam thynnorum et pelamidum capturam apud hanc urbem imprimis fuiſſe nobilem, quin et mirabilem, abunde docuere Strabo, Plinius, Tacitus. Quae dixi duo inſtrumenta partis averſae, Vaillantio, Harduino, aliisque phari confidenter dicuntur, etſi phari nihil omnino habeant. Typus hic, etſi in imperatoriis quoque frequens, adhuc certius explicari poſtulat.

* * *

Magiſtratus. Vide in imperatoriis.

AR. RRRR. AE. C.

Regii.

Argentei ſunt cum capite Cotyos V., quos dabimus in regibus Thraciae.

Imperatorii.

Frequentes ab Auguſto ad Gallienum. Mirum ſane, a Byzantiis Auguſto, eum-

r) ll. cc. s) L. IV. c. 49. t) ad Dion. Perieg. c. 803. u) de Orat. fun. x) in Eutr. L. II. Carm. XX. v. 82.

Digitized by Google

que proxime ſecutis dedicatam monetam, cum eos ſaltem ſub Auguſto patuiſſe regibus, ex numis Cotyos V. doceamur. Forte eos adhuc Auguſtus libertati ſuae reddidit. Certe Plinius ſenior eos liberae conditionis dixit.

Epigraphe conſtans: BTZAN.BTZANTIΩN.

Typi: *Galea, luna cum aſtro, delphinus inter duas pelamides, duo praetenſi phari, de quibus ſupra, aliique ignobiles.*

* * *

Magiſtratus. Hi, quoniam animadverſiones non inutiles ſuppeditant, aliquanto curatius deſcribendi.

1. ΕΠΙ. CΦΟΔΡΙΑ. — ΔΙΟΔΩΡΟΥ. — ΔΗΜΟCΘΕΝΟΥC. — ICATPIKOY. etc. ΕΠΙ. ΜΑΤΡΟΔΩΡΟΥ. ΗΡΟΞΕΝΟΥ. in argenteo Auguſti, et Cotyos V.

Ita inſcribuntur magiſtratus tam in autonomis, quam multis etiam imperatoriis ad extrema usque tempora.

2. ΕΠΙ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΤΟ. Β. Hadriani. (Vaill.)

3. ΕΠΙ. ΔΙΟΝΤCΟΥ. ΤΟ. Γ. Aurelii (Theupoli.)

4. ΕΠΙ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΥ. Η. Lucillae. (Vaill.)

5. ΕΠΙ. ΛΟΛ. ΗΡ. in autonomo. (Wiſe Mus. Bodl. p. 7.

6. ΕΠΙ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΥ. ΗΡ. in autonomis. (Baudelot Voyage T. I. p. 151. Theupoli, Pembrock P. II. tab. 37. Banduri.) Idem in numo Commodi. (Mus. Caes.)

7. ΕΠΙ. Μ. ΜΑΡΚΟΥ. Η. ΤΟ. Β. Commodi. (Mus. Caes.)

8. ΕΠΙ. ΜΑΡΚΟΥ. ΤΟ. Β. in autonomo. (Haym.)

9. ΕΠΙ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΥ. Caracallae. (Banduri.)

9*. ΕΠΙ. ΝΕΙΚΗΤΟΥ. ΒΤΖΑΝΤΙΩΝ. *Victoria ſtans armorum ſtruem admota face comburit.* Macrini. AE. m. m. (Mus. Com. Vitzai.)

9**. ΕΠΙ. ΝΕΙΚΗCΤΟΖ. ΒΤΖΑΝΤΙΩΝ. *Victoria ſtans d. lauream, ſ. palmae ramum*, Macrini. AE. I. (Mus. Princ. de Waldeck.

Si cui poſtremus tantum hic numus obtigiſſet, et non etiam praecedens, certus ſum, eum numi epigraphen fuiſſe diviſurum legendo: ΕΠΙ. ΝΕΙΚΗC. ΤΟ. Ζ. id eſt: *de victoria ſeptimum relata*, ac tum idem miratus jure fuiſſet, qua fiducia victoria ſeptima praedicari potuerit in Macrino menſium XIV. imperatore, et hercle a cladibus, nulla autem victoria cognito. At cum numus praecedens aperte doceat, imperante Macrino apud Byzantios fuiſſe magiſtratum dictum *Nicetam*, veriſimile plane eſt, eundem etiam in numo altero intelligendum, quaecunque deinde fuerit cauſa nominis in hanc formulam detorti. Si aliunde conſtaret, a veteribus χλευασμὸς in monetam fuiſſe admiſſos, libenter crederem, monetarium, ut Macrino in acie victo inſultaret, hanc epigraphen confinxiſſe, et augeret fidem illud, quod narrant hiſtorici, eum accepta clade Chalcedonem usque, e regione Byzantii ſitam, fuga evaſiſſe, ſed inde fuiſſe retractum. Numum utrumque integerrimum, et nulla fraudis ſuſpicione, vidi ipſe. Typus Victoriae ad nomen Nicetae adludit.

Digitized by Google

10. ЄΠΙ. ΔΑΤΙΑΝΟΥ. ΗΡ. Elagabali. (Arigoni.)

11. ЄΠΙ. ΑΡ. ΔΙΟΝΤΟΟΥ. ΤΟ. Β. Gordiani. (Vaill.)

* * *

12. ЄΠΙ. ΤΡΑΙΑΝΟΥ. ΚΑΙ. ΤΟ. Β. Plotinae. (Banduri.)

13. ЄΠΙ. ΤΡΑΙΑΝΟΥ. ΚΑΙ. ΤΟ. Γ. Trajani. (Vaillant, qui addit, in quibusdam juxta legi ΑΡΧ., ſed abeſt in binis Bandurii.)

14. ЄΠΙ. ΙΟΥΛΙΑС. ΦΑΥСΤΙΝΗС. Aurelii. (Vaillant.) Forte pro ΙΟΥΛΙΑС legendum ΑΝΝΙΑС.

15. ЄΠΙ ΘЄΑС. ΦΑΥСΤΙΝΗС. L. Veri. (Vaill.)

16. Є. Θ. ΦΑΥСΤΙΝΗС. in autonomo. (Haym. T. II. p. m. 84. qui quidem legit: C. Θ. ſed corrigenda lectio ex numo priore.)

17. ЄΠΙ. ΦΑΥСΤΙΝΗС. Commodi Caeſaris. (Harduin Opp. ſel. p. 37.)

18. ЄΠΙ. ΑΡΧ. Μ. ΑΥ. ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ. Caracallae, Plautillae. (Vaillant. Banduri.)

19. ЄΠΙ. ΤΙΤ. ΑΙΛ. ΚΑΠΙΤΩΛЄΙΝΟΥ. Caracallae et Getae. (Banduri, et in meis Num. yet.)

20. ЄΠΙ. ΑΡΧ. Γ. СΑΛΛ. ΑΡΙСΤΑΙΝЄΤΟΥ. ΚΑΙ. ΑΙΛΙΔΟС. Caracallae, (Vaillant.) ſine ΚΑΙ. ΑΙΛΙΔΟС. Getae. (Banduri.)

21. ЄΠΙ. ΑΥΡ. ΦΡΟΝΤΩΝΟС. ΚΑΙ. ΑΙ. ΦΗСΤΟΥ. Macrini. (Vaill.)

22. ЄΠΙ. Μ. ΑΥΡ. ΦΡΟΝΤΩΝΟС. ΚΑΙ. ΑΦΗСΤΗС. Alexandri. (Pellerin Mel. I. p. 59.)

23. ЄΠΙ. Μ. ΑΥΡ. ΦΡΟΝΤΩΝΟС. ΚΑΙ. ΑΙΛ. ΦΗСΤΗС. Alexandri. (Mus. Caes. Mus. de France, la Motraye, Albani.)

Vt Pellerinius ex numo ſuo mox citato jure correxit Vaillantium legentem ΦΗСΤΟΥ, pro ΦΗСΤΗС, ita ex praeſente corrigendus ipſe Pellerinius, qui in voce ΑΦΗСΤΗС literam primam Α cum ΦΗСΤΗС conjungit. Numus, quem hoc loco deſcripſi, cujusque duplex exemplar integerrimum ob oculos habui, luculentum ΑΙΛ. ΦΗСΤΗС. exhibet.

24. ЄΠΙ. ΑΙΜΙ. СЄΟΥΗΡΟΥ. ΚΑΙ. ΙΟΥΛ. СЄΥΗΡΑС. Alexandri Sev. (Vaill.) ΑΙΛΙ. pro ΑΙΜΙ. legitur in autonomo muſei Theupoli, ſed cujus auctor eum perperam Bizyae tribuit Harduinus in numo ejusdem Alexandri legit: ΓΡ. ΠΛΙΝ. СЄΚΟΥΝΔΟΥ., ſed haud dubie pro hoc legendum: ЄΠΙ. ΑΙΜΙ. СЄΟΥΗΡΟΥ., ut in numo praeſente, neque enim hactenus in moneta Byzantiorum comperti ſcribae.

25. ЄΠΙ. ΑΡ. ΔΙΟΝΤΟΟΥ. ΤΟ Β. ΚΑΙ. ΑΛЄΞΑΝΔΡΑС. Gordiani. (Vaill. Banduri.)

Docentibus his numis fuit Byzantiorum magiſtratus *Archon*, nimirum ut in autonomis diximus, condita urbs a Megarenſibus, qui Attica inſtituta ſequebantur. Tamen in marmore, quod edidit Chandlerus, memorantur hujus urbis στρατηγοι Dorice y), ſed qui haud dubie fuerint magiſtratus minor, ut Athenis praeter archontem fuere ſtrategi.

Repetitum etiam eundem magiſtratum

y) Inſcr. ant. p. 95.

Digitized by Google

docent addita TO. B. vel TO. Γ. At nimio fallitur Vaillantius, qui epigraphen ΕΠΙ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΥ. Η. interpretatur: *Sub Aelio Pontico octavies* [z]). Huic obstat numus Commodi musei Caesarei: ΕΠΙ. Μ. ΜΑΡΚΟΥ. Η. ΤΟ. Β. Ergo alius inquirendus literae H. explicatus. Froelichius, qui hunc Commodi numum edidit [a]), legendum censet: Ηγεμονος ΤΟ. Β. Sententiam suam fulcit numo Commodi ab Haymio vulgato [b]), in quo scriptum: ΕΠ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΥ. ΗΓ., ex quo infert, in Byzantiorum numis fuisse signatos Ηγεμονας ante Severum, non vero archontes. Cum vero urgeri se videat numo Aurelii inscripto: ΕΠΙ. ΑΡ. ΜΑΡΚΟΥ., respondet, archontem nunquam notari solo AP., sed pleniore APX., ut ipsi numi Byzantii serius signati docent. Quare aut a Vaillantio sinistre lectum AP. ΜΑΡΚΟΥ. pro Μ. ΜΑΡΚΟΥ., quam lectionem praefert numus loco 7. descriptus, aut το AP. notare *Arrium*, *Aruntium* etc. numos autem Trajani: ΕΠΙ. ΤΡΑΙΑΝΟΥ. ΤΟ. Γ., quibus nonnunquam addi APX. obiter monet Vaillantius, plane fallidit tanquam jure suspectos. Haec Froelichius. Sed enim ut facile adsentior, το Η. non significare *octavum*, quod suspicabatur Vaillantius, sic vix verisimile, significare Ηγεμονα. En rationes non aspernandas: I. Ex inscripti magistratus nominibus satis patet, homines eo functos fuisse Graecos; leguntur enim *Demetrius*, *Diodorus*, *Demosthenes etc.* quod observatur usque in Antoninorum tempora, quorum aetate satis constat, Graecos per adulationem pro nativis suis nominibus adhibuisse Romana. At praesides vicaria pro imperatoribus potestate regendae toti provinciae adhibiti ex gentibus plerumque fuere Romanis. II. Constat, Trajanum, Faustinam juniorem, et Caracallam Byzantii magistratus eponymi honorem admisisse, eosque numis fuisse inscriptos, ut infra videbimus. At quis ferat, imperatorem ipsum dici obire munus ἡγεμονος, qui ipse imperatoris loco provinciam administrabat, ac praecipue feminam id velle praestare? Acceptasse Augustos et Caesares honoris causa magistratum privatum singulis urbibus proprium, constat ex numis urbium Hispaniae, ac praecipue de Hadriano ex testimonio Spartiani, at non poterant acceptare alium, qui ad provinciarum regimen pertinuit. III. Non solum in numo Aurelii legitur: ΕΠΙ. ΑΡ. ΜΑΡΚΟΥ., sed etiam in binis Gordiani: ΕΠΙ. ΑΡ. ΑΙΟΝΥΣΟΥ. ΤΟ. Β. num. 11, et 26, ex quo sequitur, aut hos etiam numos a Vaillantio male lectos, quod minus videtur credibile, aut etiam in his το AP. esse nomen *Arius*, vel *Aruntius*, aut denique si in his legendum ἀρχων, etiam in prioribus. IV. Quemadmodum in memorato Commodi numo legitur ΕΠΙ. Μ. ΜΑΡΚΟΥ. Η. ΤΟ. Β., sic in aliis legitur: ΕΠ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΥ. ΗΡ. num. 4. 6., ΕΠΙ. ΔΑΤΙΑΝΟΥ. ΗΡ. n. 10, ex quo jure suspicari licet, solitarium Η idem notare, quod HP in aliis,

z) Num. Graec. p. 66. a) IV. Test. p. 220. b) T. II. p. m. 304.

Digitized by Google

et forte secundum hos corrigendum Haymium, qui facile in suo pro ΠΟΝΤΙ. ΚΟΤ. ΗΡ. legere poterat ΠΟΝΤΙΚΟΤ. ΗΓ., quo numo solo utitur Froelichius ad ἡγεμονα suum adferendum. Sane in iisdem literis hallucinatus etiam est Havercampus, qui cum numum Haymiani illius simillimum describeret, sic legit: ЄΠ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΤ. ΜΤ. ΒΤΖΑΝΤΙΩΝ., ex quo fallace indicio concordiam Mytilenen inter et Byzantium extundere adnisus est. (Med. du Cab. de Christine. p. 141.) IV. In nullo certae fidei numo, qui ἡγεμονα sistit, legitur praefixum ЄΠΙ.

Ceterum indubitatum videtur, cum illud H. vel ΗΡ. variis magistratuum nominibus videamus adjectum, significare magistratus quoddam vocabulum, quod vero illud, incertum. Ea leviuscula tamen conjecturam. Cum, ut brevi docebimus, hac in urbe imperatores etiam, atque ipsae Augustae honoris causa archontis munere fungerentur, ii, qui eorum vice domi eum magistratum obibant, archontes se dicere non poterant, qui titulus tum principi competebat. Ergo illi, qui pro archonte honorario res domi procurabat, alio titulo opus fuit; is autem esse poterat ΗΡημενος, *electus*, nempe pro principe absente, et honoris causa archonte. Revera vox αἱρεομαι frequenter a Graecis adhibita est, cum magistratum *electum* significare volebant. Sic in celebri tabula Heracleensi a Mazochio explicata occurrunt ὁροιται αἱρεθεντες, *finitores electi*. (pag. 259.) Non dispari ratione in urbibus Hispanicis, in quibus Caesares honorarium IIviratus munus exercebant, ii, qui eorum vices domi obibant, non se scripsere IIviros, sed praefectos. Vide numos Celsiae.

Numi a numero 12 usque 18 principes Romanos exhibent, qui, ut paullo ante dixi, archontum, aut certe magistratus eponymi vice Byzantii functi sunt. Inter hos comparere etiam mulierem, nempe Faustinam juniorem, nequaquam mirum, cum in numis inde a numero 20 citatis etiam mulieres videamus. Judice Vaillantio *solebant aliquando Byzantii nomen uxoris archontis adponere.* (Num. Graec. p. 149.) Idem numum: ЄΠΙ. ΘЄΑC. ΦΑΤCΤЄΙΝΗC. sic explicat: *sub divae Faustinae sacerdote*, Ιερεως, quod quidem utrumque judicium refutare piget. Verisimile est, fuisse Byzantii, ut in pluribus aliis urbibus, illustre quoddam sacerdotium collatum in feminas, illudque annuum, et honoris causa delatum Faustinae, ac propterea jactantius inscriptum etiam numis. Vulgato semel exemplo factum haud dubie, ut subinde sacerdotes aliae, sed privatae conditionis, eundem honorem ambirent, quod quidem indultum fuerit, sed sic, ut non solae, ut Faustina, in moneta proponerentur, sed conjunctae cum archonte eponymo. Quae conjectura magis forte videatur probabilis, quam quas propinat Pellerinius. (Mel. I. p. 58.)

Hieromnemon. Est in museo Theupoli numus L. Veri: ΙЄΡΟΜΝΑΑΙΑΙ. ΣЄΟΤΗΡΩΣ. ΒΤΖΑΝΤΙΟΙΣ. *Victoria stans ante aram, supra quam galea.* Auctor ejus operis hanc epigraphen sic reddit:

Digitized by Google

Sacrae recordationes Severus Byzantiis. At certum, priorem vocem male ex numo exceptam, et legendum sine dubio rectius: ΙΕΡΟΜΝΑ. ΑΙΛΙ. ϹΕΟΥΗΡΟϹ. ΒΤΖΑΝΤΙΟΙϹ. *Hieromnemon Aelius Severus Byzantiis.* Acute istud observatum video a viro insigni Eduardo Corsino. (Saggi di Cort. T. VII. p. 40.) De hoc magistratu vide quae differam alibi.

Ludi:

ΚΟΙΝΟΝ. ΒΤΖΑΝΤΙΩΝ. in numo Augusti. (Vaill.)

ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑ. ϹΕΒΑϹΤΑ. Caracallae. (Vaill.) Non modo ludos *Antoniniana* celebravit Byzantium, sed, si fides Eustathio, (ad Dionys. v. 803) etiam Αντωνιαν (lege Αντωνειναιαν) se dixit, quamdiu superfuere Severus et Caracalla. Causa ejus adfectus Caracalla, qui adhuc puer patrem Byzantiis iratum, quod incredibili pertinacia pro Pescennio steterant, cum iis in gratiam reduxit, ut refert Spartianus.

ΑΝΤΩΝΙΝΙΑ. Elagabali. (Theupoli.)

ϹΕΒΑϹΤΑ. Alexandri. (Albani.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ. Gordiani, (Vaill.) instituta nimirum in Alexandri M. honorem. Ea notantur etiam in numis Odessi ejusdem Thraciae sub eodem Gordiano cusis, et sunt obvia in numis Philippopolis. Horum causam dabo in tractatu de ludis.

* * *

Concordia, quae fuit cum Chalcedone, notata jam est in autonomis.

Cum *Nicaea* Bithyniae legitur in numis Alexandri Sev., Treboniani, Gallieni, qui cum praetensos pharos, typum nempe Byzantium, sistant, certum est esse signatos Byzantii.

AE. C.

* * *

Nomine *Constantinopolis* signatos vide in moneta Romanorum ad calcem numorum Constantini M.

DEVLTVM.

Mediterraneum, tamen Euxino vicinum, in septentriones ad Panysum fluvium. Plinius: *Develton cum stagno, quod nunc Deultum vocatur, veteranorum.* Urbis situm, hodiernam fortunam, et numos hactenus cognitos, late describit Cl. Sestinus. (Lettere T. I. p. 10. et iterum copiosius T. III. p. 149.)

Coloniae tantum nomine habentur numi a Trajano usque ad Philippos.

Epigraphe: C. F. P. D. vel. COL. FL. PAC. DEVLT. Epitheton FL*avia* deductam a Vespasiano coloniam arguit. PAC*ensis*, ut explendum hoc vocabulum ex Plinio docet Harduinus, dicta ex Vespasiani erga deam Pacem adfectu, cui is magnificum Romae templum statuit, ut censet Vaillantius.

Inter *typos* illustrior est is, qui in Gordiani numo *duos fluvios humi jacentes* fistit, *quorum unus naviculam sublimem attollit, media inter utrumque navi velis expansis*; ex quo apparet, Deultum ad confluentem fuisse situm, nisi forte altero viro decumbente stagnum notatur, de quo Plinius. — *Silenus stans*, in numo Macrini, (Vaill.) et Tranquillinae. (Sestini.)

AE. C.

DOMENOPOLIS.

De ambigua hac Thraciae urbe agetur infra in *Plotinopoli.*

Digitized by Google

HADRIANOPOLIS.

Mediterranea ad Hebrum fl. conditore Hadriano.

Autonomi.

Caput Serapidis. Ꝟ ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Ifis ſtans cum ſiſtro et ſitula.* AE. III. (Pellerin Suppl. III. p. 101.)

Caput Herculis. Ꝟ *Eadem epigraphe. Herculis arma.* AE. (Pembrock.)

Alium *Concordiae* vide deſcriptum in Nicopoli Moeſiae.

AE. RRRR.

Imperatorii,

Editi magno numero ab Hadriano usque ad Gordianum.

Epigraphe : ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, ſed in numo Domnae: ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΙC. (Vaill.)

Typi in tanta copia maxime varii. Frequens in his religio Aegyptiorum procurante conditore Hadriano in hac inſaniente.

Magiſtratus ἡγεμων, praeſes huic tractui proprius.

Sub Antonino: ΗΓΕ. Μ. ΠΟΝΤ. CABEINOT. (Vaill.) ΗΓΑ. ΤΙ. ΟΤΟΠΙCKOT., ut deſcribitur in Theupoli; aliter idem magiſtratus legitur in numis Bizyae, Pautaliae, Philippopolis. *Sub M. Aurelio :* ΗΓΕ. ΤΟΤΛ. ΜΑΞΙΜΟΤ. (Vaill.) *Sub Commodo*: ΗΓ. COTΛ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΤ. (Mus. Caes. Vaill.) ΗΓΕ. ΙΟΤΛ. ΚΛΕΤΟΤ. (Vaill.) ΗΓΕ. ΙΟΤΛ. ΚΑCΤΟΤ. (Mus. Caes.) Eſt etiam in numo Pautaliae. *Sub Severo :* ΗΓΕΜΟC. ΤΑΤΙΑΝΟC. (Vaill.) Suſpecta lectio, de qua vide Trajanopolin. *Sub Caracalla :* ΗΓΕ. CIK. ΚΛΑΡΟΤ. (Mus. Caes.) quem habet etiam Pautalia.

Epocham in numo Severi inſcripto ЄΤ. ΒΞ. reperire ſibi viſus eſt Vaillantius. Hunc Pellerinius jure Hadrianopoli Bithyniae reſtituendum docet, (Rec. II. p. 19.) nullo hactenus viſo urbis Thraciae numo, qui epocham praeferret.

* * *

Non dubitat Pellerinius, (l. c.) plures ex numis inſcriptis tantum ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ, quos Vaillantius nullo dempto Hadrianopoli Thraciae largitur, alteri Bithyniae reſtituendos. Iſtud dubium typi non expediunt, qui utrique poſſunt convenire. Poteſt tamen fabrica nonnihil adfundere lucis. Cum nulla alia ſuppetit ratio, tutius eſt, hos Thraciae multo celebratiori tribuere. Ceterum ii, qui ἡγεμονα inſcribunt, ſine dubio ſunt Thraciae. Sed confer etiam, quae infra ad hanc Bithyniae Hadrianopolin notabuntur.

AE. C.

HERACLEA.

Auctor muſei Theupoli et Seſtinus (T. IV. p. 93.) autonomos, Vaillantius (pag. 196.) imperatorios Trajani et Gordiani Heracleam Thraciae amandant. Horum judicia jam uno argumento miſſis aliis evertuntur, quod haec Heraclea eadem fuit cum Perintho, quae urbs in ipſa Gallieni tempora Perinthi nomine, Heracleae nunquam, numos ſuos inſignivit.

MARONEA.

Ad mare Aegaeum urbs opulenta teſtibus etiam numis.

Digitized by Google

Autonomi.

ΜΑΡΩΝΟΣ. *(retrograde.) Equus dimidius.* ☧ *Caput arietis intra quadratum.* AR. II. (Hunter.)

Caput Bacchi hedera et corymbis coronatum retorto cornu. ☧ ΔΙΟΝΤΣΟΤ. ΣΩΤΗΡΟΣ. ΜΑΡΩΝΙΤΩΝ. *Bacchus nudus ſtans d. botrum, ſ. ſtrophium, et duas ſagittas, per aream monogrammata.* AR. AE. I. (Numi obvii.)

Numus prior perantiquus, et rariſſimus *Maronem*, poſterior obvius *Bacchum* crepat. Narrat Diodorus Siculus de Oſiride Thraciam peragrante: (L. I. § 20.) *tum MARONEM aetate invalidum reliquiſſe ibi, curaturum ea, quae in hac regione plantaverat, quique urbem ſui nominis MARONEAM conderet.* Quod de Oſiride fabulati ſunt Aegyptii, id ex parte Graeci de Baccho. Sed ut variant veterum commenta, Maronem Euripides dixit Bacchi filium, (in Cyclope v. 141.) Homerus Evanthei, (Od. I. v. 197.) niſi hic idem eſt cum Baccho. Quin apud Athenaeum Maron non dicitur conditor Maroneae Thraciae, ſed Mareotidis Aegypti. (L. I. p. m. 33.) Numus alter Bacchum fiſſit. Et erat Maronitis Bacchi colendi praecipua cauſa largus generoſi ibi nati vini proventus inter veteres dipnoſophiſtas decantati. De Baccho ſagittis armato vide numos gentis Corneliae Blaſionum.

* * *

Caput Bacchi hedera coronatum. ☧ ΜΑΡΩΝΙΤΕΩΝ. ΕΠΙ. ΜΗΤΡ. — ΝΕΟΣ. *Vitis botris gravida intra quadratum.* AR. I. (Pellerin.)

ΜΑ. vel ΜΑΡ. *Equus totus, vel dimidius ſaliens.* ☧ *Racemus intra quadratum additis variis magiſtratuum nominibus.* AR. III.

Magiſtratus in his numis frequenter leguntur: ΕΠΙ. ΗΡΑΚΛΕΙΔΕΩ. — ΕΠΙ. ΝΟΤΜΗΝΙΟΤ. — ΕΠΙ. ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΟΣ. — ΜΗΤΡΟΔΟΤΟΣ in numo Mediceo, quem edidi. (Num. vet. p. 57.) Goltzius in numo ſimili juxta quadratum vitem claudens legit ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΤΑΝ, numumque adeo tribuit Poſidoniae Lucaniae. Saepe memini me benevolum lectorem commonere, non raro Goltzium numis vere veteribus alienam adfinxiſſe inſcriptionem, quod hoc iterum loco accidit. Enimvero Spanhemius numum Goltziano huic utraque parte ſimillimum vulgavit, ſed inſcriptum ΠΟΣΕΙΔΙΠΠΟΣ, at hic quoque deceptus Goltzii indicio omiſſa Maronea, quorſum uterque numus revera pertinet, Poſidoniam reſpexit. (Beger Obſerv. in num. ant.) Serius eundem numum reſtituit Begerus, (Th. Br. T. I. p. 273.) at neque hic in Maronea acquievit, verum ab Eretrienſibus in honorem Poſidippi poetae comici Caſſandrenſis, et commendationem vini Mendaei percuſſum inani ſane conjectura dixit.

Bacchus barbatus et togatus ſtans d. botrum ſ. thyrſum. ☧ ΜΑΡΩΝΕΙΤΩΝ. *Capricornus.* AE. III. (Mus. Princ. de Waldeck.)

Cauſa capricorni videtur hic numus Auguſti aetate ſignatus.

AR. C. AE. R.

Imperatorii.

Cogniti a Nerone ad usque Alexan-

Digitized by Google

drum, inter quos insignior Othonis, quem edidit, et probavit Seguinus, (Num. sel. p. 136.) sed improbavit ibidem Vaillantius, docens, Neronem in Othonem migrare jussum, (p. 412.) cui judicio consensit quoque Morellius edito vero ejus numi iconismo. (Spec. tab. XXI.)

Epigraphe eadem, *typi* obvii.

Magistratus AMΦIΛOXOT. in numo Alexandri. (Vaill.)

AE. RRR.

MESEMBRIA.

Ad Euxinum ultima in Moesiam, cui a nonnullis illata est.

Autonomi.

Horum insignes servat gaza Caesarea, quorum illustriores olim edidi. (Num. vet. p. 58.)

Galea. ☧ MEΣA. *inter radios rotae.* AE. III. (Mus. Caes.)

Galea. ☧ META. *inter radios rotae.* AR. III. (Mus. Caes.)

Caput muliebre. ☧ MEΣAMBPIANΩN. in aliis: METAMBPIANΩN. *Pallas gradiens s. clypeum praetendit, d. hastam intorquet.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. ☧ METAMBPIANΩN. *Rota.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Bacchi. ☧ MEΣAMBPIANΩN. ΔΩ. *Botrus.* AE. III. (Pellerin.)

Haec Thraciae urbs a scriptoribus fere constanter dicebatur Μεσημβρια, verum Μεσαμβρια mutato nimirum Σ in T, et H in A fecit dialectus Dorica, perinde ac in numis legimus ΘAΣIΩN et ΘATIΩN, et in numo Lasi Cretae ΛATIΩN. Fuisse vero urbi eam dialectum propriam, certum inde, quod oppidani teste Strabone fuere Megarensium coloni, et novis identidem colonis ex Peloponneso adventantibus Δωριης γεγονασι, *Dorienses facti sunt*, ut refert Pausanias [c]). Auctor anonymus peripli Euxini conditam a Chalcedoniis et Megarensibus dixit Dario in Scythas movente, cum quo sentit et Eustathius [d]). Quam Mesambrianorum a Doribus tractam originem puto indicari literis ΔΩ. numi postremi.

Numus secundo loco citatus cum epigraphe META. cognitus jam fuit Goltzio, sed qui eum ignoratione numi prioris MEΣA. prono errore Metaponto tribuit. Adeo in studiis nostris proficimus, quando numos contendendi facultas adest. Post haec tam nitide, et ex causis numismaticis plane demonstrata nescio quid in mentem venerit Cl. Sestino, cur numum similem inscriptum MET A. rursum Metapontum retrahat [e]).

AR. RRRR. AE. R.

Imperatorii.

Ab Hadriano usque ad Philippum juniorem. Mira capitis inscriptio in numo musei Caesarei: ATT. KAI. TPA. ADPIANOC. AIC. CEB. de qua vide conjecturas Froelichii [f]). In numo Gordiani apud Neumannum legitur: ATT. Δ. M. ANT. ΓORΔIANOC forte simili τω Δ sensu.

c) in Attic. d) ad Dionys. v. 803. e) Lettere p. 51. f) IV. Tent. p. 184.

Digitized by Google

Epigraphe in numis muſei Caeſarei conſtans ΜΕCAMBPIANON, ſed ſi fides Vaillantio, etiam ΜΕCΗΜΒΡΙΑΝΩΝ, ΜΕCΕΜΒΡΙΑΝΩΝ.

Typi obvii.

AE. R.

NICAEA.

Froelichius cum videret, numos variorum imperatorum capite inſignes, et inſcriptos NIKAIEΩN typo trium ſignorum militarium frequentes ex Hungaria adferri, ad haec moneretur ab idoneo auctore, eos magno numero in Servia erui, Nicaeam quandam in hoc tractu indagavit. Et reperit praeter Stephanum, qui ſub Νικαια refert: ὀγδοη Θρακης, a variis inferioris aevi ſcriptoribus memorari urbem in Thracia dictam Νικη, Νικα, Νικαια. Cum praeterea narret Marcellinus, Nicen Thraciae fuiſſe militum ſtationem, conjicit, numos, qui ſigna militaria praeferunt, non Nicaeae Bithyniae, ſed huic Thraciae eſſe tribuendos g). Hae viri praeſtantiſſimi rationes probabilitate quidem non carent, tamen cum videam, in numis quoque Nicomediae et Iuliopolis, quae Bithyniae item urbes fuere, ſimilia proponi ſigna militaria, et ejusdem omnino eſſe fabricae, mallem hos numos in vetere ſtatione relinquere.

NICOPOLIS.

Adſita fluvio, quem *Neſum*, *Neſtum* appellant auctores, numi *Meſtum*. Ipſa mediterranea.

Imperatorii

tantum a Commodo usque ad Getam.

Epigraphe: ΟΥΛΠ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC. ΠΡΟC. ΜΕCΤΩ.

Typus praeter ignobiles alios: *Menſis eques*, rarus in numis urbium Europae.

AE. RR.

NYSA.

Autonomum vulgavit Pellerinius, (Rec. I. p. 189.) et Seſtinus. (Lettere T. IV. p. 97.)

Caput juvenile. Ϟ ΝΤΣΑ. ΕΝ. ΠΑΙΩ. *Mercurius ſtans.* AE. III.

Cum plures fuerint Nyſae, haec ſeſe mentione Paeoniae diſtinguit, ut Pautalia, de qua mox. Videtur eſſe eadem cum illa, de qua Stephanus h): δευτερα ἐν Θρακη, incertis nempe Thraciae et Paeoniae finibus, de quo vide plura infra in Pautalia.

AE. RRRR.

ODESSVS.

Ad pontum verſus Moeſiam, Mileſiorum colonia teſte Strabone, dicta Scylaci Odeſopolis.

Autonomi.

Caput Jovis diadematum. Ϟ ΘΕΟΥ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΚΥΡΣΑ. ΟΔΗΣΙΤΩΝ. *Iuppiter togatus ſtans d. pateram, ſ. cornu copiae.* AR. I. (Mus. de France, Harduin Opp. ſel. p. 127, ſed in hujus numo eſt tantum ΟΔΗ. ut et in Pembrockiano P. II. tab. 34.)

Vocabulum ΚΥΡΣΑ. aruſpicem deſi-

g) IV. Tent. p. 321. h) in Νυσαι.

Digitized by Google

deravit, quem nacta est in Harduino, qui dividendam eam censet, legendumque: ΚΤΡιω ΣΑραπιδος. (l. c) doctrina non incommoda; nam favet huic opinioni typus frequens in numis hujus urbis imperatoriis, in quibus fingitur Iuppiter similis stans cum patera et cornu copiae, et cum modio in capite; quin et in binis numis musei Caesarei in antica exhibentur duo capita adversa Gordiani et Sarapidis cum modio et cornu copiae. Ex quo efficitur, praecipuum fuisse Odessi hujus dei cultum, quem item a Ptolemaeo ex Ponto in Aegyptum translatum constat, de quo agetur alibi. In marmore apud Reinesium legitur: ΘΕΟΤ. ΜΕΓΑΛΟΤ. ΟΔΗCΙΩΤΩΝ i).

Caput Iovis. ℵ ΟΔΗΣΙΤΩΝ. *Vir eques gressu lento d. cornu copiae, infra monogramma.* AE. III. (Mus. Caes.)

Cornu copiae, quod Sarapidi in Odessi numis constanter addi videmus, persuadet, hunc quoque equitem esse ipsum Sarapidem.

Caput virile laureatum. ℵ ΟΔΗΣΙΤΩΝ. *Fluvius capite radiato decumbens d. pateram, s. cornu copiae, et simul innixus urnae.* AE. III. (Mus. Caes. Pembrock.)

Fluvium hunc reor esse Panysum non ignobilem, qui teste Ptolemaeo inter Odessum et Mesembriam in Pontum exit. *AR. RRR. AE. RRR.*

Imperatorii.

A Trajano usque ad Saloninam.

Epigraphe: ΟΔΗCCΙΤΩΝ. *Typi* obvii.

Ludi:

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ. *Vrna*, Gordiani. (Vaill.) Obiti in honorem Alexandri M., celebrati etiam Byzantii sub eodem Augusto. Ejus causam verisimilem dabo in tractatu de ludis.

ΗΛΙΑ. *Vrna*, Gordiani. (Vaill.) Fuere haec certamina dicata soli, de quibus vide numos Emisae Syriae. Vtriusque instituti causa fuerit, quod Gordianus velut alter Alexander Persas in solem orientem positos oppugnatum ibat.

Littera solitaria E in nonnullis. *AE. C.*

PAVTALIA.

Mediterranea ad Strymonem fl., vel saltem prope hunc, ut docebunt numi. Haec urbs, quae in imperatoriis *Pautalia* semper dicitur, in autonomis se vocat *Pantaliam.* Stephano dicitur Παιταλια μοιρα Θρακης, *Paetalia pars Thraciae* k), sed vel corruptus locus est, ut revera ordinem Stephani alphabeticum non sequitur, vel haec Paetalia diversa est a nostra Pautalia.

Autonomi.

Caput Apollinis. ℵ ΠΑΝΤΑΛΕΩ. ΕΝ. ΠΑΙΩ. *Caput bovis.* AE. III. (Pellerin, Mus. Caes.)

Caput muliebre cincinnis ornatum. ℵ ΠΑΝΤΑΛΕ --- ΚΝΙ -- *Caput bovis simile.* AE. III.

Posteriorem hunc vidi Romae in mu

i) Claff. I. n. 195. k) pag. 537.

Digitized by Google

seo Christinae literis, quas proposui, luculentis, reliquis exesis. Alius similis proditur in museo Theupoli [l], sed in quo praetenditur lectio: ΠΑΝΤΑΛΕΟΝΙΔΙΩ. Pantaleam ergo hanc urbem vocant hi numi, et eodem modo compellatur etiam a compluribus aevi inferioris scriptoribus, quibus adeo inique erroris notam impingit Holstenius [m], nam videtur serius vetus Pantaleae appellatio revocata.

Mentio situs: ΕΝ. ΠΑΙΩ. quam et supra in Nysae numo vidimus, quo addito hae urbes sese in *Paeonia* sitas profitentur. Eam regiunculam plerique Macedoniae inserunt. Quidquid erit, istud certum, quo tempore imperatorii hujus urbis numi signati sunt, Thraciae fuisse insertam, quoniam ἡγεμονας numis inscripsit, qui magistratus provinciae Macedoniae incompertus fuit.

AE. RRR.

Imperatorii.

Copiosi ab Hadriano usque ad Elagabalum.

Epigraphe: ΠΑΤΤΑΛΙΩΤΩΝ, et inde a M. Aurelio frequenter ΟΥΛΠΙΑC. ΠΑΤΤΑΛΙΑC. In uno Commodi: ΠΑΤΤΑΛΙΑC. ΟΥΛ. (Mus. Caes.)

Typi in tanto numero varii, ac obvii. Illustriores sunt:

Fluvius decumbens dexteram cornui copiae imponit, sinistram urnae, ex qua aqua profluit, superne puellus stans botrum ex vite promit, juxta ΒΟΤΡΥ., *pro pedibus fluvii puellus alius, scripto juxta* ΑΡΓΥΡΟC, *pone puellus alius sedens, juxta* ΧΡΥCΟC, *in imo puellus messor, juxta* CΤΑΧΥ. *in numo Caracallae. AE. I.*

Non alius est in regno monetario numus, in quo urbs quaepiam agri sui proventus tam canore depraedicet. Exstat in museo Em. Card. Stephani Borgiae, eumque Nicolaus Schow singulari dissertatione Romae illustravit. Totum argumentum facile explicatu. Fluvius est Strymon, ut patebit ex numo Pautaliae alio. ΒΟΤΡΥς, *botrus*, et CΤΑΧΥς, *spica*, vini et frumenti fertilitatem, ΧΡΥCΟC et ΑΡΓΥΡΟC *auri* et *argenti* metalla indicant. Hunc tractum a fodinis fuisse celebrem, docebimus in numis Philippi Macedoniae regis. Addo testimonium aliud ex Suida, (in Χρυσος κολοφωνιος) qui fodinarum auri circa Strymona fl. meminit.

Mons arboribus consitus, in cujus vertice templum, ad ejus radices aliud, et circum eundem alia tria, infra tres figurae accedentes, Caracallae. (Mus. Caes.)

Indicat typus loci religionem, sed cujus reliquae causae nobis ignotae.

* * *

Magistratus ἡγεμων.

Sub Antonino: ΗΓΕ. Μ. ΠΟΜΠΗΙΟΥ. ΟΤΟΠΕΙCΚΟΥ. (Mus. Caes. Vaill.) Idem legitur in numis Bizyae, et Hadrianopolis. — ΗΓΕ. ΓΑΡΓΙΑΙ. ΑΝΤΙΚΟΥ. (Vaill.)

Sub Aurelio: ΗΓΕ. Μ. ΤΟΥΛΛΙΟΥ. ΜΑΞΙΜΟΥ. (Vaill.) Est etiam in Hadrianopoli. — ΗΓΕ. Κ. ΤΟΥΛΛΙΟΥ. ΜΑΞΙΜΟΥ. (Mus. Caes.)

l) pag. 1287. m) Notae ad Steph.

Digitized by Google

Sub Vero: ΗΓΕ. Μ. ΤΟΤΛΛΙΟΥ. ΜΑΞΙΜΟΥ (Muſ. Caeſ.) — ΗΓΕ. ΓΑΡΓΙΛΙ. ΑΝΤΙΚΟΥ. (Vaill.)

Sub Commodo: ΗΓΕ. ΚΛ. ΑΤΤΑΛΟΥ. (Muſ. Caeſ.) ΗΓΕ. ΚΑΙΝΑΤΕΙΝΟΥ. (Muſ. Caeſ.) ΗΓΕ. ΙΟΥ. ΚΑΣΤΟΥ. (Liebe p. 280.) qui eſt etiam in numo Hadrianopolis.

Sub Severo: ΗΓΕ. Τ. ΑΙΛΙΟΥ. ΝΕΡΑΤΙ. (Vaill.) — ΗΓΕ. ΚΑΙΚΙΝΑ. ΛΑΡΓΟΥ. (Muſ. Caeſ.) Eſt etiam in numo Serdicae. ΗΓΕΜΟ. C . . . ΤΙΛΙΟΥ. ΒΑΡΒΑΡΟΥ. (Muſ. Caeſ.) Collato numo hoc cum aliis Anchiali et Auguſtae Trajanae, in quibus legitur: ΗΓΕ. CΤ. ΒΑΡΒΑΡΟΥ, videntur vera hujus magiſtratus nomina fuiſſe: CΤΑΤΙΛΙΟC. ΒΑΡΒΑΡΟC.

Sub Plautilla: ΗΓΕ. CΙΚΙ. ΚΛΑΡΟΥ. Collatis numis muſei Caeſarei et Pellerinii, item alio Caracallae muſei Caeſarei apud Hadrianopolin ſignato haec ejus magiſtratus nomina eruuntur.

* * *

Mentio ſitus: ΕΝ. ΠΑΙΩ. vidimus in autonomis. Aliam a *Strymone* ſuppeditat numus inſignis Caracallae muſei Caeſarei, in cujus imo: CΤΡΥΜΩΝ. *Vir barbatus ſedens dexteram navi applicat, ſ. arundinem, et ſimul urnae innixus.* Ex quo corrigendae chartae geographicae variorum, in quibus Pautalia Hebro propius admovetur, vel ſaltem a Strymone longius arcetur, ut jam advertit Froelichius n).

AE. C.

PERINTHVS.

Vrbs illuſtris ad Propontidem.

Autonomi:

ΤΟΝ. ΚΤΙCΤΗΝ. ΙΩΝΩΝ. *Caput Herculis laur.* Ꝟ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. ΔΙC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Clava.* AE. III. (Pellerin, Muſ. Theup.)

ΗΡΑΚΛΗ. ΚΤΙΣΤΗ. *Caput Herculis.* Ꝟ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. *Caput Bacchi.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Et conditorem et natales urbis hi numi praedicant. Stephanus eam refert traxiſſe nomen a Perintho Epidaurio Oreſtis commilitone. At cum Ammiano narrante o), Herculem conditam a ſe Perinthum ex comitis ſui nomine appellaſſe, conſpirant numi. Accedit, quod Herculis cultus ita apud hanc urbem invaluit, ut jam Ptolemaei geographi aevo diceretur *Perinthus ſive Heraclea*, et infimo aevo *Heraclea Perinthus*, vel *Heraclea Thraciae*, de quo vide Cellarium. Tamen nunquam Heracleae, ſemper Perinthi nomen numis inſertum eſt, ſecus quam alii cenſuere, ut dixi ſupra in Heraclea Thraciae. De Perinthi natalibus lege copioſe differentem Buonarrotium p).

Iones ſeſe etiam vocant Perinthii, et quidem etiam in imperatoriis inde a Vero frequenter, quo firmatur teſtimonium Marciani Heracleotae *Samiorum coloniam* diſerte perhibentis.

Capita jugata Jovis et Junonis, quorum utrique flos loti imminet. Ꝟ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. *Caper ſtans.* AE. III. (Pembrock).

Caput Herculis. Ꝟ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. *Flos loti.* (in meis Num. vet. p. 58.)

Fuiſſe Perinthios Aegyptiorum cultui

---

n) IV. Tent. p. 206. o) L. XXII. c. 12. p) Oſſerv. iſt. p. 182.

Digitized by Google

addictos ex eorum moneta paſſim intelligas. Harpocratem quoque fiſſit numus Theupoli, Apin, Sarapidem, Iſidem Hunterianus. In numis praeſentibus habemus deos Graecos more Aegyptio compoſitos, et quoniam cum Hercule in averſa jungitur lotus, veriſimile eſt indicari Herculem Aegyptium Nilo natum, de quo Cicero q), et quae plura in opere citato attuli.

AE. R.

Imperatorii.

Abundant, et ſunt a Claudio usque ad Valerianum. Maxime illuſtres, et quidem maximae formae ſignati ſunt imperante Severo, quippe qui urbem ſubjecto ei Byzantio, quia haec urbs a Peſcennio ſtabat, auxit.

Epigraphe: ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ, addito ſaepe ΙΩΝΩΝ, ut dixi.

Typi: ſaepe labores Herculis proponunt. Inſigniores nonnullos commemorare juvat:

Hercules aprum Erymanthinum portans attonito ad hoc ſpectaculum Euryſtheo, et ex dolio, quo ſe receperat, proſpectante ſublatis alte manibus, Gordiani max. mod. (Muſ. Caeſ.) Getae m. m. (Albani, C. Vitzai.)

Eadem averſa eſt etiam in numo Pergami muſei Caeſarei, ſimilemque, ſed typo vitiato, editum video in Verona illuſtrata r). Adde Alexandrinos Antonini. In numo Poſtumi cum ſimili typo ſcriptum eſt: HERCVLI. ERTMANTHINO.

Hercules aves Stymphalidas ſagittis configens, Gordiani. (Muſ. Albani.)

Idem typus eſt etiam in numo Niceae, et Alexandrinis Antonini.

Bacchus ſeminudus ſtans d. thyrſum, ſ. Ariadnen humi jacentem et ſoporatam indicans. Bacchum circumſtant tres Satyri attoniti, juxta ſtat vir Philosophum habitu adſimilans, barbatus, indutus pallio, ſ. ſcipionem tenens, in numo Alexandri. (Numi max. mod. reg. Gall.)

Singularem hunc numum facit perelegans ſignorum varii characteris compoſitio. Argumentum ad Bacchum pertinet, qui Ariadnen a Theſeo in inſula perfide deſtitutam ac prae dolore ſemianimem reperit, ſibique vindicavit. Sub philoſophi habitu latere Silenum praeceptorem nullus ambigo, nam et in gemma vetere philoſophum ementitur s). Idem ſe Baccho philoſophiae praecepta tradidiſſe profitetur t), et a Virgilio de naturae arcanis ſubtiliter diſputans inducitur v). Adde Syneſium x). In pictura Herculanenſi ejusdem argumenti adſtat quoque Silenus, ſed habitu cultuque ſolito y).

Juppiter ſedens dextera extenta, ſ. haſtam, ſuperne hinc ſol, inde luna, inferne duae mulieres decumbentes, et ſingulae cornu copiae tenentes. Numi oram finit zodiacus, Alexandri Sev. (Num. max. mod. reg. Gall.) In alio ſimili *humi decumbunt hinc mulier, inde fluvius.* (Muſ. M. Ducis).

Illuſtris typus Jovis coelum terramque ſecundum veterum doctrinam nutu moderantis.

q) De Nat. deor. L. III. r) Part. III. p. 235. s) Winkelm. Pierr. grav. p. 236. n. 1470. t) Caeſs. Juliani in Probo. v) Eclog. VI. x) Encom. calv. y) Tom. II. Tab. 16.

Digitized by Google

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ. ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Hercules mulierem inferne in ſerpentes deſinentem ſiniſtra corripit, eique ſublata clava ictum intentat.* Severi max. mod. (Pellerin Mel. I. p. 74.)

Thema numi eſt Echidna cum Hercule primum discors, ejus deinde amica, ut videre eſt ex ſubjecta Pellerinii explicatione. Rarus hic typus in monumentis veterum, repertus tamen ante annos non multos Romae in opere marmoreo anaglypho, quod inlatum muſeo Cardinalis Alexandri Albani a Stephano Raffeio vulgatum et explicatum eſt. Addo teſtimonium Tzetzis ab utroque praeteritum: Εχιδνα περι Λυδιαν στερνα και κεφαλην κορης, τα δε κατω ὀφις, *Echidna circa Lydiam uberibus et capite puella, inferne ſerpens.* Simile argumentum vide in Alexandrinis Antonini.

* * *

Magiſtratus:

Et primum quidem *legati*:

ΕΠΙ. ΙΟΥ. ΚΕΛΙC. ΠΡΕC. pro quo perperam legit Vaillantius: ΕΠΙ. CΤΡ. ΙΟΥ. ΚΕΛCΟΥ. ut docet Pellerinius, (Mel. II. p. 60.) in numo Trajani.

ΕΠΙ. ΑΝΤ. ΖΗΝΩΝΟC. Fauſtinae ſen. (Pellerin.) Hunc Ant. Zenonem fuiſſe legatum, patebit mox infra in Philippopoli.

Praefides, ἡγεμονας, ſub Antonino ſuffectos comprobant numi:

ΗΓΕ. ΙΟΥ. ΚΟΜΜΟΔΟΥ. in numo Antonini. (Vaill.) Eſt idem in numo Topiri.

ΗΙ Ε. ΑΝΤΙΚΟΥ. M. Aurelii. (Vaill.) Legitur etiam in numis Antonini Pii, et Veri Pautaliae.

Numus Antonini, in quo legit Vaillantius: ΤΠ. ΦΑΒ. ΑΓΡΙΠΠΕΙΝΟΥ, reſtituendus Topiro.

Magiſtratus incertus eſt, quem legit Bandurius in numo Valeriani: ΕΠΙ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΟΥ.

* * *

Ludi:

ΑΚΤΙΑ. ΠΥΘΙΑ. Severi, (Vaill.) adduntur etiam ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ, Severi, (Vaill.) Caracallae Aug. et Getae Caeſ. (Pellerin.)

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ, paſſim in numis Severi.

CΕΠΤΗΡΕΙΑ. ΠΡΩΤΑ. Severi. (Vaill.) Acta Perinthi Πρωτα, ex quo ei Severus Byzantium ſubjecit, ut diximus.

ΗΡΑΚΛΕΙΑ. ΠΥΘΙΑ. Severi. (Muſ. Caeſ.)

ΕΙΠΙΔΗΜΙΑ. Β. CΕΠΤΗΡΕΙΑ. *Triremis, deſuper templum*, Severi. De his Epidemiis vide tractatum de Ludis.

* * *

Neocoratus, isque ſimplex primum inſcriptus comparet in numis Severi ſic: ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Vaillantius conceſſum neocoratum alterum ſub Elagabalo ſtatuit [z]), cum tamen jam ſub Severo numum cum altero neocoratu deſcripſerit, qui idem citatur etiam in Theupoli. His adde numum Caracallae muſei Caeſarei inſcriptum et hunc ΔΙC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ., quibus adeo numis omnis tollitur ambiguitas, quae propter tempus iterati hujus honoris ſuſpenſum tenuit Pellerinium [a]). Verum nonniſi exeunte Severi imperio eum collatum, probat nu-

z) Num. Graec. p. 129. a) Mel. II. p. 289.

Digitized by Google

mus Haymii [b]), in cujus antica Geta jam dicitur Auguſtus cum ſolo in averſa ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Conſtat, Getam nonniſi biennio ante Severi mortem Auguſtum appellatum, intra quod adeo tempus collatus neocoratus alter. Ab hoc tempore conſtanter ſcripſere ΔIC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ., vel ut eſt in numo Gordiani muſei Caeſarei Δ. ΝΕΩΚΟΡ.

* * *

Concordia cum Smyrna in numo Gordiani, (Haym.) cum Epheſo Gordiani. (Vaillant.)
AE. C.

PHILIPPOPOLIS.

Mediterranea ad Hebrum fl., nomen ſortita a Philippo Amyntae F.

Autonomus.

Vnicus certus, quem edidi ex Mediceo: (Num. vet. p. 59.)

Caput Bacchi. Ϟ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙ. *Tripus.* AE. III.

Bacchus ante Apollinem Delphicum tripodem tenuit, de quo ibi fuſius egi. Propius huc pertinet, quod narrat Macrobius [c]) ex Ariſtotele: *apud Ligyreos in Thracia eſſe adytum Libero conſecratum, ex quo redduntur oracula; ſed in hoc adyto vaticinaturi plurimo mero ſumpto, uti apud Clarium aqua potata, effantur oracula.* Etiam ab Euripide Bacchus apud Thracas vates proditur [d]):

Ο Θρηξι μαντις εἰπε Διονυσος ταδε.
Apud Thracas vates dixit Bacchus iſta.
Et in Bacchi certaminibus praemium fuiſſe tripodem refert Athenaeus [e]). Nimirum ut de Baccho teſtatur Euripides [f]):

Μαντις δ' ὁ δαιμων ὁδε. Το γαρ Βακχευσιμον
Και το μανιωδες μαντικην πολλην ἐχει,
Οταν γαρ ὁ θεος εἰς το σωμ' ἐλθῃ πολυς,
Λεγειν το μελλον τους μεμηνοτας ποιει.
Vates vero deus hic eſt. Etenim Bacchatio,
Et inſania vaticinandi vim magnam habet;
Quando enim hic deus in corpus venerit multus,
Vaticinari inſanientes facit.

Conſtat, Caſſandram paſſim a poetis jam Bacchantem, jam vatem dici.
AE. RRRR.

Imperatorii.

A Domitiano usque ad Saloninam. Ejus moneta maxime illuſtris imperante Caracalla, ut videbimus infra in Ludis.

Epigraphe: ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΩC, item ЄN. ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛЄΙ. in numis ludorum.

Memorabiles numi Domitiani bilingues:

IMP. CAES. DOMIT. AVG. GERM. COS. XIIII. CENS. PER. P. P. *Caput laur.* Ϟ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Mulier ſtans d. pateram, ſ. ramum, pro pedibus fluvius decumbens.* In aliis: *Miles ſtans.* AE. m. m. AE. II. (Mus. Caes.)

Similem edidi etiam ex Mediceo [g]). Alius eſt in Theupoli, omnes cum eodem

b) T. II. p. m. 336. c) Sat. L. I. c. 18. d) Hecuba v. 1267. e) L. II. p. m. 37.
f) in Bacchis v. 298. g) Num. vet. p. 60.

Digitized by Google

conſulatu XIIII. Quae cauſa fuerit, cur Philippopolitae hoc anno tam illuſtres numos ſignaverint capta ex numis Romanis parte antica, incertum. Forte aliquo modo imitati ſunt ludos ſaeculares, quos Domitianus in conſulatu XIIII. tanto faſtu celebravit.

Typi: ſaepe *fluvius decumbens*, qui Hebrus eſt, cui urbs adſita. Nobiliores alii infra deſcribentur.

* * *

Magiſtratus. Primum *Legatus.*

ЄΠΙ. ANT. ZHNΩNOC. ΠΡ. CЄB. ANT. in numo Antonini. (Mus. Caes. Pellerin Mel. II. p. 357.) Idem eſt in numo Perinthi. Alium Fauſtinae ſen. vulgatum ab Haymio, tributumque Bithynis huc veriſimiliter pertinere dicetur in prolegomenis ad numos Bithyniae.

Praeſes, ἡγεμών in legati locum ſucceſſit imperante eodem Pio, ut in Perinthi numis vidimus, et duravit deinceps.

Sub Antonino: ΗΓЄ. ΠΟΜ. ΟΤΟΠΙЄICKOT. (Mus. Caes.) Legitur idem in numis Hadrianopolis, Pautaliae, Plotinopolis. — ΗΓЄ. ΓΑΡΓΙΛΙΟΤ. ΑΝΤΙΚΟΤ. (Vaill.) Eſt etiam in numis Pautaliae. — ΗΓЄ. Μ. ΠΟΝΤ. CABЄINOT. (Vaill.) Idem eſt in numo Hadrianopolis.

Sub Aurelio: ΗΓЄ. ΓΑΡΓΙΛΙΟΤ. ΑΝΤΙΚΟΤ. (Vaill.) etiam in numis Perinthi, item Pautaliae, ſed cum capite Veri.

Sub Commodo: ΗΓЄ. Μ. ΑΙ. CЄΡΟΤΙΛΙΑΝΟΤ. (Vaillant.) — ΗΓ. COΤΛ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΤ. (Catal. d'Ennery p. 476.)

Sub Severo et Domna: ΗΓЄ. ΤΙΒ. ΒΑΡΒΑΡΟΤ. (Vaill.) Barbarus eſt etiam in numo Pautaliae, Serdicae et Trajanopolis Severi.

* * *

Ludi:

ΚΟΙΝΟΝ. ΘΡΑΚΩΝ. ΑΛЄΞΑΝΔΡЄΙΑ. (juncto ſaepius ΠΥΘΙΑ.) ЄΝ. ΦΙ. vel: ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙ. *variis typis*, Caracallae m. m. (Vaill. Mus. Caes.)

Complures numos ſic inſcriptos memorat Vaillantius, et tantum ſub Caracalla. Narrat Herodianus [h]), Caracallam, cum a Danubio in Thraciam Macedonibus conterminam declinaret, repente Alexandrum M. evaſiſſe, ejus memoriam, quibus potuit modis renovaſſe, imaginibus et ſtatuis per omnes urbes collocari juſſis. Quod hic vage Herodianus absque urbis mentione perhibet, iſtud factum, cum Philippopoli degeret, ex ipſis his numis ſatis apparet, *communi Thracum* ad obeundos *Alexandreos* hos ludos coacto. Enimvero in alterius imperatoris numis Philippopoli cuſis hi ludi non amplius leguntur, nimirum hic oppidanorum in Alexandrum adfectus imperatus erat, deinceps neglectus.

ΠΥΘΙΑ vidimus cum Alexandreis conjuncta. Elegantem typum Pythiorum edidi ex numo Elagabali muſei Caeſarei [i]), in quo abeſt quidem mentio horum ludorum, qui tamen ſatis et adſtante Apolline, et propoſitis malis indicantur, de quibus, utpote hieronicarum Pythiorum praemio, vide tractatum de ludis.

h) in Carac. p. m. 548. i) Num. vet. p. 60.

Digitized by Google

ΚΕΝΔΡΕΙΣΕΙΑ. ΠΥΘΙΑ. ΕΝ. ΦΙΛΙΠ-ΠΟΠΟΛΙ. ΝΕΩΚΟΡΩ. *Templum* 8. *col.* Elagabali. (Mus. Caes. Vaill.) Eſt etiam in muſeo Piſani, ſed inter numos Caracallae.

De ignotis ludis Cendreſiis vide tractatum de Ludis.

* * *

Metropolis. Sub Severo hoc honore adfecta creditur, nam ejus numi alii eum reticent, alii addunt.

Neocoratus incipit ſub Caracalla, nam numum Aurelii addito ΝΕΩΚ. vulgatum a Vaillantio tanto certius licet negligere, cum idem auctor ſerius conſentiat ipſe, hanc urbem a Caracalla neocoratu donatam [k]).

* * *

Mentio ſitus.

ΡΟΔΟΠΗ. *Mulier innixa ſcopulis ſ. florem, retro arbuſtum*, Antonini. (Seguin Sel. num. p. 157.)

Rhodope notus Thraciae mons, a quo et ipſa urbs vocata *Rhodope;* nam in apoſpasmatio, quod eſt in Hudſoni Geogr. min. Tab. IV. ſub finem p. 43, legitur: Ροδοπη ἡ Φιλιππουπολις. Exiſtimat Seguinus, figura muliebri ſiſti Rhodopen Strymonis F. in montem mutatam. Addo, florem, quem manu praefert, videri roſam cum adluſione ad urbis nomen.

AE. C.

* * *

Colonia. Exſtant numi Philippi ſen. et Marini:

ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΚΟΛΩΝΙΑC. S. C. *Roma galeata ſedens d. aquilam, cui inſiſtunt duae icunculae, ſ. haſtam,* Philippi ſen. (Vaill. Theup.)

Alius, ſed eadem Roma ſtans d. pateram, ſ. haſtam, pro pedibus clypeus. (Arigoni.)

ΘΕΩ. ΜΑΡΙΝΩ. *Caput Marini nudum aquilae volanti impoſitum. Averſa ut in numo I.* (Vaill. Seguin. p. 182.)

Alius, ſed averſa, ut in numo II. (Theupoli.)

Omnes hos Vaillantius apud Philippopolin non hanc Thraciae, ſed alteram Arabiae ſignatos iterato docet [l]). Cauſam adfert: *Thracica quidem metropolis dignitate in numis inſignitur, Arabica vero coloniae titulum ſibi adſumit, quae Marini conſecrationem vulgavit, et non Thracica.* At Harduinus, et poſt eum alii Philippopolin Thraciae horum numorum parentem agnoſcunt, in quorum ſententiam propendet etiam Spanhemius [m]). Et vero cum conſtet, Marinum in Moeſia adclamatum imperatorem, multo magis veriſimile, ei poſt mortem a vicina Thraciae urbe ſignatos numos, quam a remotiſſimis Arabiae Philippopolitis, quos tanto minus credibile eſt faviſſe Marino, quoniam Philippum, adverſus quem is conſpiravit, urbis ſuae conditorem agnovere. Argumentum, quo ſententiam ſuam ſtabilire nititur Vaillantius, ſane exile eſt. Ait, Philippopolin Thraciae in numis dici metropolin. Neſcio, quid hoc ſibi velit vir eruditus. An in his quoque numis addendam fuiſſe metropolis dignitatem? At multo plures ſunt urbis hujus numi, in

k) Num. Graec. p. 221. l) Notae ad Seguin. p. 417. et in Colon. m) Tom. II. p. 254.

Digitized by Google

quibus ea dignitas diſſimulatur, quam in quibus additur. An quod eadem metropolis, et colonia eſſe non potuit? contrarium probant Theſſalonica, Sidon, Tyrus etc. Negaverit, Philippopolin Thraciae fuiſſe coloniam? at quis eum edocuit, alteram Arabiae fuiſſe coloniam? Victoris Schotti verba ſunt: *condito apud Arabiam Philippopoli oppido*, loquentis de Philippo; et Zonarae: *ortus* (Philippus) *Boſtris, ubi urbem imperio potitus aedificavit, eamque Philippopolin nominavit.* In eadem verba Cedrenus. Etiam Euſebius, ejusque interpres de aedificata a Philippo nominis ſui urbe loquuntur [n]). Nulla in his coloniae mentio. Tamen eam Vaillantius conſtanter coloniam adſerit, quam ex numis probare non poteſt, niſi antea probaverit, ſed quod ipſum quaeritur, numos hos ad Philippopolin Arabiae pertinere. Etſi vero nullo diſerto argumento conſtet, Thraciae Philippopolin fuiſſe coloniam, conſtat tamen, non paucas in hoc tractu urbes, quod ob barbarorum hoc aevo incurſiones incolis eſſent exhauſtae, colonis fuiſſe frequentatas, quod aperte docent numi Viminacii et Daciae; poſt annos non multos a Valeriano, ut veriſimile eſt, Theſſalonica Macedoniae colonia eſt deducta, eaque in numis, perinde ac Philippopolis, inſcriptione Graeca eſt uſa. Vnicum, quod opponi queat, eſt, citari a Vaillantio Philippopolis Thraciae numum Graecum cum capite Saloninae absque mentione coloniae, cum tamen, ut alias abunde docui, urbes, cum primum coloniam recepere, coloniae indicia ſeu inſcriptione, ſeu typo nunquam neglexerint. At nequaquam moleſtus eſt hic nodus, nam fieri poterat, ut ſubinde haec urbs coloniae jura iterum amitteret; quod idem accidiſſe Neapoli Samariae ab eodem Philippo deductae veriſimile dicetur, vel citatus Vaillantii numus alterius eſt urbis, facili lapſu in lectione nominis in ΠΟΛΙΤΩΝ deſinentis, quod tot urbibus fuit proprium. Certe in muſeis Auſtriacis, quae Philippopolis numis propter viciniam ſunt inſtructiora, ejus numi poſtremi in imperium Elagabali cadunt. Haec ſi vera ſunt, omnes hi Philippi et Marini numi coloniae nomine inſignes ad eandem Thraciae Philippopolin pertinebunt, accidítque his numis idem, quod numis Amphipolis, qui Vaillantio judice juſto tempore Amphipolin Palmyrenes exules tandem discuſſa melius cauſa Amphipoli Macedoniae reſtituti ſunt.

Ceterum compertum non habemus, quae cauſa fuerit Philippopolitis cudendae Marini nomine monetae, ejusque etiam conſecrandi. Si cui exiles conjecturae placent, adeat Seguinum, et Spanhemium [o]).

AE. RRR.

PLOTINOPOLIS.

Mediterranea ad Hebrum fl. ſic vocata a Plotina Trajani uxore.

Imperatorii.

Hactenus tantum proditi Antonini,

n) *in* Chronico. o) ll. cc.

Digitized by Google

Fauſtinae jun., et Caracallae. Aurelii unum nuper adjecit Seſtinius.

Epigraphe: ΠΛΩΤΕΙΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Typi* obvii.

Magiſtratus ἡγεμών in ſolis numis Antonini: ΗΓΕ. ΠΟΜΠ. ΟΤΟΠΕΙCΚΟΤ., quem jam vidimus in numis Hadrianopolis, Pautaliae, Philippopolis. (Mus. Caes.)

* * *

Memorandus hic numus max. mod. Caracallae vulgatus ab Arigonio:

ΠΛΩΤΕΙΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Capita duo emuliebria ſe reſpicientia, quorum dexterius velatum tutulatum, infra:* ΠΛΩ-ΤΕΙΝΟΠΟΛΙC., *ſiniſterius velatum turritum, infra*: ΔΟΜΙΙΝΟΠΟΛΙC. *(ſic) in imo*: ΑΔΕΛΦΑΙ.

Inquirendum aliis permitto, quae ſit memorata in hoc numo *Domenopolis*, quo nomine neque Thraciae, neque alterius regionis urbs ulla proditur. Ἀδελφαί dici potuere in Moeſia et Thracia Trajanopolis, Plotinopolis, Marcianopolis, Nicopolis, quippe omnes aliquo ſaltem ſenſu a Trajano conditae, ut ſe ἀδελφας in numis dixere IV. Syriae urbes a Seleuco exſtructae. Forte harum una a Severi conjuge dicta eſt *Domnopolis* temporario tantum nomine, atque iterum poſt mortem abolito. At oportet ante omnia veram numi lectionem ſtabilire, cujus fides in typis Arigonianis perſaepe ſuſpecta eſt.

AE. R.

SERDICA.

Mediterranea verſus Moeſiam, cui a nonnullis geographis inſerta fuit.

Numos *autonomos* ex muſeo Hunteriano edidit cl. Combius:

Caput Mercurii petaſo tectum. ℞ *Area in quatuor partes ſecta, intra quas literae* TPΔA. AE. III. IV.

Numum his ſimilem vidi in muſeo privato Vindobonae. Eos Combius tribuit Triaditzae Moeſiae, vel Thraciae. Teſte Cellario auctores conſpirant omnes, urbem, quae Serdica ante dicta fuit, ſerius Triaditzam appellatam fuiſſe. Ex numis diſcimus, Serdicam adhuc Gallieni aetate vetus ſuum nomen retinuiſſe. At quis ſibi facile perſuaſerit, Thraciae mediterraneae urbem ſignare numos Triaditzae nomine perrexiſſe ea aetate, qua urbes per imperium omnes ferire monetam deſivere? Quid quod non inelegans horum numorum fabrica, et tota eorum conformatio altiora tempora palam poſtulant. Interea ut hujus Triaditzae certo non ſunt, ſic cui urbi veriſimili quadam ratione ſint tribuendi, ignorare me profiteor. Eos nuper Seſtinus Triullo neſcio cui Macedoniae urbi tribuendos putavit, quam vide.

Imperatorii.

Procedunt ab Aurelio, exeunt cum Gallieno.

Epigraphe: CЄΡΔΩN, vel OTΛΠΙΑC. CЄΡΔΙΚΗC. et ſic marmora, et Peutingeriana, at infimi aevi ſcriptoribus cum Graecis, tum Latinis dicta eſt *Sardica*, ſecundum quod futile CΑΡΔΙΚЄΩN Goltzii.

Typi obvii, etſi ingens ſit ejus numorum copia.

Magiſtratus ἡγεμών, *praeſes*, in tribus

Digitized by Google

numis proditus: ΗΓΕ. ΚΛ. ΑΠΠΙΟΥ. ΜΑΡΤΙΑΛΟΥ. in binis Veri. (Mus. Caes.) Idem habetur etiam in numo Anchiali, sed cum capite Domitiani teste Vaillantio, qui numum ex Leonardo Augustino, sed auctore, ut constat, parum idoneo, recitat. — ΗΓΕΜ. Λ. ΕΙΤΕΙ. ΒΑΡΒΑΡΟΥ. in numo Severi, quae lectio vitii suspicione non caret. Confer Barbârum inscriptum numis Trajanopolis. — ΗΓΕ. ΚΑΙΚΙΝΑ. Λ.. in numo Severi, (Neumann.) quem minus lacerum vide in Pautalia.

AE. C.

THERNE.

Obscura Thraciae urbs ex Stephano nota. Numus ΘΕΡΝΑΙΩΝ ab Harduino ex museo regio vulgatus reddendus Eleuthernis Cretae.

TIRIDA.

Vrbs Thraciae prope Abderam, jam Plinii aetate perdita, qui eam *oppidum Diomedis equorum flabulis dirum* appellat p). Ei a Combio tribuitur

Autonomus:

Caput Herculis barbatum, et leonis pelle obtectum. Ϟ T *in medio, ex quo duo botri dependent, infrà literae* Я I, *omnia intra quadratum.* AR. III. (Mus. Hunter.)

Ex collectis his literis Combius efficit TIR. nempe syllabam hujus oppidi ἀρχαισην. Commode istud, quanquam absterrere possit urbs magis ex fabulis, quam vera historia cognita, et erunt forte, quibus potius legendum TRI. videbitur, numusque adeo tribuendus Tricis Thessaliae.

TOPIRVS.

Ad mare Aegaeum.

Imperatorii.

Ab Antonino usque ad Getam.

Epigraphe: ΤΟΠΕΙΡΙΤΩΝ, vel: ΟΥΛ. ΠΙΑC. ΤΟΠΕΙΡΟΥ.

Ex *typis* frequentior: *Hercules nudus saxo insidens d. clavam ad genu attinet.*

Magistratum tantum Antonini numis inscriptum reperio:

ΕΠΙ. ΦΑΒ. ΑΓΡΙΠΠΕΙΝΟΥ. typo Herculis sedentis eo modo, quo dixi, (Mus. Caes.) ex quo haud dubie corrigendus Vaillantius, qui in numo cetera simillimo legit ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. (Num. Graec. p. 45.)

ΕΠΙ. ΙΟΥ. ΚΟΜΟΔΟΥ. eodem typo in binis musei Caesarei. At in simili Vaillantius legit ΗΓΕ. ΙΟΥ. ΚΟΡΔΟΛΟΥ., de qua lectione dubitem. In numis Perinthi vidimus: ΗΓΕ. ΙΟΥ. ΚΟΜΜΟΔΟΥ.

AE. R.

TRAIANOPOLIS, quae et AVGVSTA TRAIANA.

Trajanopolis mediterranea ad Hebrum fl. conditorem ipsa suum eloquens.

Imperatorii.

Ab Aurelio usque ad Gordianum.

p) L. IV. § 18.

Digitized by Google

Epigraphe : ΤΡΑΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Typi* obvii.

Magiſtratus: Ηγεμων.

ΗΓ. ΑΚΙΑΙΟΥ. in numo Severi. (Vaill.)

ΗΓΕΜΟΣ. ΤΙΒ. ΒΑΡΒΑΡΟΣ. in numo Severi, (Vaill. Theup.) de quo vide mox infra.

* * *

Auguſta Trajana, quae utrum eadem ſit cum Trajanopoli, mox diſputabitur.

Imperatorii

inſcripti ΑΥΓΟΥΣΤΗΣ. ΤΡΑΙΑΝΗΣ. ab Aurelio usque ad Getam.

Magiſtratus: ἡγεμων.

ΗΓΕ. ΤΟΥΛ. ΜΑΞΙΜΟΥ. in numis Aurelii et Veri. (Vaill. Theup.) Idem legitur in Hadrianopoli et Pautalia.

ΗΓΕΜΟΣ. ΤΑΤΙΑΝΟΣ. Commodi, (Vaillant.) quem et Hadrianopolis praedicat.

ΗΓΕ. Τ. ΒΑΡΒΑΡΟΣ. Severi. (Theup.)

ΗΓ. ΣΤ. ΒΑΡΒΑΡΟΥ. Severi. (Mus. Caes.)

Magiſtratus domeſticus:

ΕΠΙ. vel ΤΠ. Γ. ΣΙΚΙΝ. ΡΟΥΦΟΥ. Caracallae, Plautillae. (Arigoni. Vaill.)

* * *

Quaeritur, fueritne Auguſta Trajana eadem cum Trajanopoli. Fuere, qui numos inſcriptos ΑΥΓΟΥΣΤΗΣ. ΤΡΑΙΑΝΗΣ. Sarmizegetuſae Daciae tribuerent, quae fide marmorum *Colonia Vlpia Trajana Auguſta Dacica* vocabatur, et nutabat Froelichius quoque q). Verum huic Daciae urbi hos poſſe numos tribui, obſtat, quod haec ab eo tempore, quo Romanis paruit, colonia fuit, cujus mentione tam parum, quam aliae urbes coloniae honore adfectae abſtinuiſſet, et neſcio, cur ea urbs colonia inſcriptione Graeca uſa eſſet, cum aliae urbes in ipſa Graecia, ejusque umbilico conſtitutae, ſimul ac coloniae deductae ſunt, Latina fere ſemper uterentur, neque ullo monumento conſtet, Daciam colonis Graecis fuiſſe frequentatam. Cum igitur ex numorum fabrica et mentione ἡγεμονος certum ſit, eos hujus tractus eſſe partum, neque in eo praeter Trajanopolin de alia urbe conſtet, quae a Trajano appellationem traxiſſet, non videtur inter ΤΡΑΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ, et ΑΥΓΟΥΣΤΗΣ. ΤΡΑΙΑΝΗΣ. diſtinguendum, niſi velimus etiam diſtinguere inter ϹΕΡΔΩΝ, et ΟΥΛΠΙΑΣ. ϹΕΡΔΙΚΗΣ, aut inter ΠΑΥΤΑΛΙΩΤΩΝ et ΟΥΛΠΙΑΣ. ΠΑΥΤΑΛΙΑΣ, aut etiam diſtinguere inter Iſtriam et Iſtropolin, Odeſſum et Odeſſopolin, Scodram et Scodropolin, Solos et Solopolin, Ceramum et Ceramopolin.

In horum numorum explicatione mira dictavit Harduinus, cui combinatis iis, quae in Operib. ſel. differit, (pag. 171, et 176.) Sarmizegetuſa et Trajanopolis Thraciae una eademque videntur urbs eſſe. Alii hos numos Trajanopoli Phrygiae, alii Auguſtae Ciliciae proprios eſſe voluere, quos refellere ſupervacaneum eſt.

* * *

Diſcrimen inter numos hujus Trajanopolis, et alterius Phrygiae tum tantum

q) IV. Tent. p. 278.

Digitized by Google

statui potest, cum additur magistratus, nam in illa fuere ἡγεμονες, in hac δεχοντες. In aliis nonnunquam fabrica et typi lucem adferunt. Sed non consentio cum Froelichio, qui numum Caracallae propter typum Cybeles Phrygiae nonnihil timide largitur [1]). Cybele passim in numis urbium Thraciae offertur.
AE. C.

TRIADITZA.

Vide supra in *Serdica.*

TYLIS.

Numos ΤΥΛΙΣΙΟΝ a Liebeo aliisque obscurae huic Thraciae urbi adscriptos tribuendos esse Tylisso Cretae, ad numos hujus urbis docebimus.

CHERSONESVS THRACIA.

Peninsula mari Aegaeo, Hellesponto, Propontide intercepta complures urbes alicujus nominis inclusit, quas huc distulimus. Ipsius peninsulae nomine numos nullos habemus, nam inscripti XEP. vel XEPΣO. sunt Chersonesi Tauricae vel Creticae.

AEGOSPOTAMVS.

Flumen et urbs, prope quam celebri praelio fractae a Lysandro Athenienssium vires maritimae.

Autonomi.

Caput muliebre tectum corona fastigiata Ϡ ΑΙΓΟΣ. ΠΟ. *Caper.* AE. III. (Mus. Caes. Haym.)

Caprum adludere ad urbis nomen, quod *capri fluvium* notat, nemo non videt.
AE. RRR.

ALOPECONNESVS.

Vrbs hujus Chersonesi secundum geographos omnes, non vero, ut docuit Plinius, insula, cui altera vocabuli pars imposuerit.

Autonomus.

Caput muliebre. Ϡ ΑΛΩΠΕΚΟΝ. *Dicta, juxta vulpecula et botrus.* AE. III. (Pellerin Suppl. I. p. 13.)

Ad urbis iterum nomen aversae typo adluditur. Narrat Stephanus, oraculo jubente conditam urbem eo loco, quo vulpis catulos, ἀλωπηκος, novi coloni viderent. Scymnus eam Αἰολεων πολιν vocat.
AE. RRRR.

CALLIPOLIS.

Autonomum huic urbi tribui video in museo Theupoli sic descriptum: *Clypeus.* Ϡ ΚΑΛΛΙ - - *Vas ansatum.* AR. II. At hic sine dubio est unus ex Boeoticis obviis.

Imperatorium Trajani edidit Pellerinius, (Suppl. III. p. 120.) in cujus Ϡ

1) IV. Tent. p. 279.

Digitized by Google

Apollo ſtolatus ſtans cum lyra, et in orbem ſcriptum: ΑΠΟΛΛΩΝ. ΚΑΛΛΙΠ. Hoc poſterius verbum aut indicat epithetum Apollinis, ut: καλλιπρόσωπος, vel καλλιπλόκαμος, aut, quod minus verisimile, urbem, ac tum eſſe poſſet hujus Callipolis. Numis igitur ea certis caret.

CARDIA.

In Cherſoneſi Iſthmo. Eam peninſulae maximam dixit Demoſthenes [s]), ſed everſa eſt a Lyſimacho, qui juxta urbem ſui nominis condidit [t]).

Autonomi.

Caput muliebre. ℞ ΚΑΡΔ. *Equus paſcens.* AE. III.

In alio: ΚΑΡΔΙΑ. *Leo gradiens.* AE. II. (Pellerin.)

Caput barbatum intra quadratum. ℞ *ſine epigraphe. Cor.* AR. III. (Pellerin.)

Typus cordis, quod Graecis καρδία, epigraphen abunde ſupplet.

AR. RRRR. AE. RRR.

COELA.

Municipii nomine inſcripti numi complures exſtant ab Antonino usque ad Voluſianum.

Epigraphe: AEL. MVNIC. COEL. vel COIL. vel COELA, vel CVLLA, addito in numis Caracallae ANT.

Typus potior: *Navis dimidia imminente cornucopiae.* In aliis ſoliti coloniarum typi: *Lupa cum gemellis, Silenus*, etc.

Diu litigatum inter antiquarios, ad quam urbem referendi ſint hi numi, Harduino jam Caelium Apuliae opinante, jam hanc ipſam Thraciae Coelam, jam Eliberim vel Iliberim Aquitaniae, at Spanhemio Coelobrigam Hiſpaniae, ac demum Vaillantio, quem plerique deinceps ſecuti ſunt, Coello vel Coillu Numidiae. Belleyus denique eos ſolidis argumentis huic Cherſoneſi Coelae adfixit [u]). Variatio literarum OE. OI. et V varias urbes non arguit, nam ut Latini dixere *curavit, ludus, municipium*, ſic et *coeravit, coiravit, loedos, loidos, moenicipium, moinicipium.*

Nomen ab imperatore AEL. nempe Aelio Hadriano, quem adeo verisimile eſt, fuiſſe municipii auctorem.

ANT*oninianum* in numis Caracallae ex hujus nomine.

* * *

In ſimilibus numis cum aliqui legerent MVN. FANE. AEL., tributi fuere jam Fano Vmbriae, jam Aelio Faneſtri Hiſpaniae, ut dixi ſupra in Fano Vmbriae. *AE. R.*

LYSIMACHIA.

Aedificata a rege Lyſimacho ex ruinis Cardiae a ſe everſae, et de nomine ſuo appellata.

Autonomi.

Epigraphe: ΛΤΣΙ. ΛΤΣΙΜΑΧΕΩΝ.

Typi: *Caput Apollinis.* ℞ *Leo.* — *Caput Herculis imberbe.* ℞ *Victoria.* — *Caput Iconis.* ℞ *ſpica.* AE. III.

Leo in Lyſimachiae numis frequens, at non propterea, quod Cardia, in cujus

s) Philipp. III. t) Pauſan. Att. c. 9. u) B. L. T. XXV. hiſt. p. 102.

Digitized by Google

ea locum ſurrexit, hoc typo uſa eſt, ut cenſuit Pellerinius, ſed quia leonem frequenter in numis aeneis ſignavit Lyſimachus ipſe, a quo typus hic in conditam a ſe urbem ſuapte migravit.
AE. RR.

Regius.

Cum capite Lyſimachi, quem vide infra in numis hujus Thraciae regis.

SESTVS.

Ad medium Helleſpontum, cui in adverſa Aſiae ripa Abydus reſpondet, utraque olim Leandri et Herus amoribus inclyta.

Autonomi.

Caput muliebre velatum. Ϗ ΣΗΣΤΙ. *Mulier ſedens d. binas faces, ut videtur, juxta Herma.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Apollinis. Ϗ ΣΗΣΤΙ. *Tripus.* AE. III. (Pembrock.)

Caput Mercurii. Ϗ ΣΗ. *Lyra, in area* A. AE. III. (Mus. Borgia.)
AE. RRR.

Imperatorii:

A Trajano usque ad Philippos. Domitianum adjecit Seſtinius [x]).

Epigraphe: CHCTIΩN.

Inter *typos* illuſtrior eſt:

Leander freto innatans, et Hero porrecta ex turri lampade noctem illuſtrans, Caracallae. (Mus. Caes.)

Lyra, Trajani et Hadriani. Vaill. (Pellerin.)

Typum lyrae in imperatoriis item non raro adhibet oppoſita Abydus, velut ad indicandam utriusque urbis oppidanorum concordiam vetere utriusque amantis exemplo fundatam.
AE. RR.

INSVLAE AD THRACIAM.

LEMNVS.

Praeter Goltzii numos ſuſpectos alium edidit Arigonius, in quo caput Vulcani, ejusque attributa, et epigraphe ΛΤΜΝΟC additis inſuper 4 globulis [y]). Et epigraphe et globuli judicium evertunt, numusque hic haud dubie eſt Populoniae Etruriae. Ergo univerſae inſulae nomine nullus hactenus certus proditus. In ea fuit urbs

HEPHAESTIA.

Autonomi.

Caput virile diadematum. Ϗ ΗΦΑΙ. *Aries adſtituta nonnunquam lampade.* AE. III. (Pellerin, Mus. Caes.)

Caput Apollinis laur. Ϗ ΗΦΑΙ. *Lampas ardens, juxta pilei Dioſcurorum, vel aries.* AE. III. (Pellerin.)

Lampadem adludere ad Vulcanalia, patebit ex iis, quae ad numum ſimilem

x) T. IV. p. 96. y) Tab. IX. inter trientes.

Digitized by Google

Athenienſium obſervabo. Ceterum neceſſe non puto monere, Lemnum fuiſſe Vulcano ſacram, atque ab hoc, Graecis Ηφαιστω, Hephaeſtiam nomen tuliſſe.
AE. RRR.

IMBRVS.

Inſula exigua prope Cherſoneſum.

Autonomi:

Caput Palladis. ℞ IMBPIΩN. *Mulier ſtolata ſtans d. pateram, ſ. lyram; in alio pro lyra tenens cornu copiae.* AE. II. (Pellerin.)
AE. RRRR.

NEA.

Inſula prope Lemnum, de qua vide Plinium [z]), et commentantem Harduinum.

Autonomi:

NE. *Caput Aeſculapii.* ℞ NE. *Pallas galeata alata gradiens inſtar Victoriae d. lauream, ſ. palmam.* AE. II. (Pellerin.)
Caput Palladis. ℞ NE. *(in monogr.) Noctua.* AE. III. (Pellerin.)

Pellerinius numum utrumque propter typos Palladis huic inſulae tribuit adſerente Plinio, Neam Minervae eſſe ſacram. Sed idem Plinius Neam Troadis oppidum memorat, in quo ſimulacrum Minervae miraculo inclytum, ut adeo nihil certi de his numis pronunciari poſſit. De Pallade alata vide numos Agathoclis Syracuſani.
AE. RRR.

SAMOTHRACE.

Oſtiis Hebri oppoſita, inſula myſteriis et Cabirorum religione nobilitata.

Autonomi:

Caput Palladis. ℞ ΣAMO. *addito vario magiſtratu:* ΣΩKΛE. — MHTP. — ΠΤΘO. *Mulier ſedens capite tutulato d. pateram, ſ. haſtam.* AE. III.

Similem olim inter incertos ediderам [a]). Serius cum occurrerent plures alii, in quibus invariatum ΣAMO. variantibus conſtanter adſtitutis vocabulis, vidi, in ΣAMO. quaerendum populum, ad quem numi hi pertinerent. Et placuit Samothracia, quoniam Samoſatorum Commagenes alii ſunt typi, et fabrica rudior. Similem edidit Pellerinius, in quo cum legeret ΠΤΘO. reliqua inſcriptione extrita, eum Pythopoli Bithyniae perperam tribuit [b]). Habemus ergo jam tres hujus inſulae numos cum triplice vario magiſtratu, quorum duo ſunt in muſeo Caeſareo, tertius in Pelleriniano.

Caput muliebre. ℞ ΣAMOΘPAKΩN-EIPΩNOΣ. *Aries ſtans, infra:* TPIOBOΛO. AE. II. (Hunter.)

Numus hic inſulae nomen plene perſcriptum fiſtit. Additum TPIOBOΛO pretium numi, tres obolos, exprimit.
AE. RRR.

THASVS.

Inſula magni ab opulentia nominis, quam teſtatur incredibilis monetae argenteae copia.

---

z) L. II. §. 89. et L. IV. §. 23. a) Num. vet. p. 309. b) Rec. II. p. 25.

Digitized by Google

Autonomi.

Caput Bacchi barbatum et hedera coronatum. Ϟ ΘΑΤΙΟΝ. *Hercules leonis exuviis tectus flexo dextero genu arcum intendit, in area hinc* BA. *illinc* ΓΟ. *supra genu finistrum lacerta, omnia intra quadratum.* AR. III. (Mus. M. Ducis.)

Eadem adversa. Ϟ ΘΑΣΙΩΝ. *Hercules ejusdem rationis intra quadratum.* AR. I. (Pellerin.)

Horum priorem omnium elegantissimum ac singularem olim edidi [c]). Est hic antiquissimis insulae accensendus, cuius eo tempore, quo dialectus adhuc Dorica valuit. Thasios autem fuisse Dores, tradit Strabo, qui conditam Thasum refert a Pariis insulanis; sed hi ipsi teste Stephano fuere coloni ex Arcadia et Creta egressi, quas terras Dores tenuere.

Bacchi et Herculis imagines obviae in Thasi moneta. Bacchi cultum suasit excellentia vini Thasii, magni inter veteres potores nominis. Herculis cultus in hac insula vetustus fuit, nam Phoenices ei ibi statuisse templum, cum ad quaerendam Europam egressi essent, narrat Herodotus, qui et addit, Tyri quoque stetisse templum Herculi Thasio sacrum [d]). Harduinus virum hunc genuflexum, et arcum tendentem Persen Persei F. putat, nixus Pollucis testimonio, narrantis, Thasios hunc heroem in moneta signasse [e]), quae opinio juvatur auctoritate Plinii docentis [f]) Persas sagittandi artem ab eodem Perse edoctos. Verum cum Hercules in aliarum quoque urbium numis frequenter telum evibret, et idem praecipuis, ut dixi, honoribus in hac insula ornatus fuerit, adscripto etiam in numis obviis, de quibus mox, ipso ejus nomine, non patimur nos a recepta aliorum opinione dimoveri, quibus is manifestus Hercules videtur. Et vero qualis in his numis pingitur, eleganter describitur ab Homero [g]):

ὁ δ' ἐρεμνῇ νυκτὶ ἐοικὼς
Γυμνὸν τοξον ἔχων, καὶ ἐπὶ νευρῇφιν ὀϊστον,
Δεινὸν παπταίνων, ἀεὶ βαλεοντι ἐοικως.
ille vero obscurae nocti similis
Nudum arcum habens, et ad nervum sagittam,
Torvum tuens, semper ejaculanti similis.

Literas numi prioris BA. et ΓΟ. explicare non tento.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. Ϟ ΘΑΣΙΟΝ. ΗΠΕΙΡΟ. *Tripus, humi diota.* AV. III. (Pellerin.)

Numus eximius cum a metallo et eruditione, tum quod hactenus unicus. Thasii non modo in ipsa insula divites auri fodinas tenuere, ut narrat Herodotus αὐτοπτης [h]), quae causa fuit, cur olim diceretur χρυσῆ νησος, *aurea insula* teste Eustathio [i]), verum et opulentiores alias in continente Thraciae, quarum unae fuere Scapteſylae e regione Thasi positae, unde immensas opes traxisse Thasios eodem loco tradit Herodotus, alterae Datum prope Strymonem ab ipsis Thasiis conditum deductis eo colonis, ut perhibet Eustathius [k]), quod subinde Philip-

c) Num. vet. p. 61. d) L. II. c. 44. e) Onom. L. IX. c. 6. f) L. VII. p. 413.
g) Od. Λ. 605. h) L. VI. c. 46. 47. i) ad Dionys. v. 517. k) l. c.

Digitized by Google

pus Amyntae ſibi ſubjecit conditis ibi de ſuo nomine Philippis, ut in horum numis dicetur.

Cum in numo praeſente addatur ΗΠΕΙΡΩ, quod haud dubie poſitum pro Ἠπείρου, *continentis*, certum eſt, ſignatum eum in alterutra ex his fodinis in continente ſitis. Pro Dato vero pugnat numus inſignis, praeſenti Thaſiorum numo tam utriusque partis typo, quam quod aureus et ipſe eſt, ſimillimus, et ſola inſcriptione ΦΙΛΙΠΠΩΝ differens. Quo docemur ſane, Philippenſes, novos Dati ejectis Thaſiis incolas, ſecundum vetus monetae Thaſiae exemplar numos cudere perrexiſſe. Pellerinii explicatio nonnihil differt, eo praecipue, quod in capite anticae ipſam Philippi II. imaginem videt. Mihi Herculis juvenis eſt, in urbium numis paſſim obvii.

* * *

Caput Cereris velatum. Ϟ ΘΑΣΙΟΝ. *Capita Dioſcurorum intra racemos.* AE. III. (Haym.)

Cauſam Cereris tenemus ex Dionyſio Periegete [l]), cui Thaſus dicitur Δημητρος ἀκτη, *Cereris litus*, quia, ut ibi addit Euſtathius, inſula per fertilitatem felix.

* * *

Caput Bacchi hedera et corymbis coronatum, adfixo pone cornu arietino. Ϟ ΗΡΑΚΛΕΟΤΣ ΣΩΤΗΡΟΣ. ΘΑΣΙΩΝ. *Hercules nudus ſtans d. clavam, ſ. exuvias leonis.* AR. I. an dentur et ſimiles aurei, incertum, is, qui eſt in muſeo Caeſareo, fuſus eſt.

Nulla aliarum Graeciae urbium tanto numero tetradrachma dedit, quo ipſo largi proventus, quos ex fodinis percepere Thaſii, praeclare comprobantur. Valuiſſe vero illud monetae genus etiam apud barbaros, et ab his numos ad horum modulum plane exactos fuiſſe percuſſos, argumento eſt, quod magno numero reperiuntur Thaſiorum numi argentei ejusdem ponderis ac probitatis, verum typis, et epigraphes literis adeo barbaris ac luxatis, ut, cujuscunque eſſe aetatis ſtatuas, Thaſiorum Graecorum opus nequaquam poſſis agnoſcere. Sunt, in quibus puncta, ſive globuli inſcriptionis vicem ſubeunt, iique eadem lege poſiti, qua literae ipſae in veris Thaſiis. Horum magnam partem a Dacis barbaris fuiſſe ſignatam, inde facile colligas, quod magna copia horum Thaſiorum tam probae, quam barbarae fabricae indies in Tranſilvania eruitur. Similem deformis operis cum nomine Cotyos Thraciae regis vide in hujus moneta, quo loco alia ad hoc argumentum pertinentia monebo. Teſte Pauſania Thaſii Olympiae dedicaverunt Herculem aeneum X. cubitorum, d. clavam, ſ. arcum tenentem [m]).

* * *

Captta juncta Silenorum inſtar Jani. Ϟ ΘΑΣΙ. *Binae diotae contrario ſitu.* AR. III. (Pellerin.)

Mirus typus utriusque partis, et incerta ſignificatio. Eodem ſitu, quo diotae in averſa hujus numi, in moneta Iſtri Moeſiae bina capita conjuncta videas.

l) v. 523. m) L. V. c. 25.

Digitized by Google

* * *

Caput Dianae. ℞ ΘΑΣΙΩΝ. *Hercules ſtans ſagittam emittit.* AE. III. (Mus. Bodl. p. 10.)
AV. RRRR. AR. C. AE. RR.

Imperatorii.

Rariſſimi. Hactenus bini tantum cogniti inſcripti ΘΑCΙΩΝ, unus Caracallae, (Pellerin.) alter Getae, quem ex muſeo M. Ducis edidi[n]). In utroque: *Hercules gradiens cum attributis.*

Huc etiam Vaillantius revocat numos cum capite Domitiani: ЄΠΙ. ΑΓΑΘΩ-ΝΟC. ΘΑ. vel: ЄΠΙ. ΝЄΟΚΤΔΟΥ, ΘΑ. *Juppiter ſedens d. ſpicas, ſ. haſtam.* (Vaill. Mus. Caes.) ſed quae ſententia minus eſt certa. Spicae inſolentius ſunt Jovis attributum.
AE. RR.

REGES THRACIAE.

Induſtriam noſtram in conquirendis, explicandisque Thraciae regum numis occupavit eruditus Cary edito inſigni atque adcurato opuſculo, quo eorum hiſtoriam ac numos operoſe deſcripſit explicavitque. Huic, quae hic leges, pleraque debebis, additis tantum iis, quae viro praeſtanti ignota fuere, quia ſerius in apricum prolata. Reges Thraciae non moror, qui numis caruere, Teren I., Sitalcem, Seuthem I., Maeſaden, Seuthem II., Amadocum, Teren II., Cotyen I., Cherſoblepten, quorum res geſtas ex indicato fonte pete.

SEVTHES III.

Regnum adiit circa annum V. C. 429, Alexandro M. obnoxius. Hoc mortuo, ejusque ducibus provincias inter ſe partitis Thraciam Lysimachus ſortitus Seuthem vi depellit, eamque quiete retinet.

N u m i:

Caput nudum barbatum. ℞ ΣΕΥΘΟΥ. *Eques citato curſu.* AE. III. (Cary.)

Alium addidit Pellerinius: (Rois p. 35.) *Caput muliebre diadematum.* ℞ ΒΑΣΙΛΕ. ΣΕΥΤΟ. *Apollo nudus cortinae inſidens d. telum tenet.* AE. III. Sed vereor, ut Seuthi huic ſit proprius. Ipſe vir eruditus eum ſeu fabrica, ſeu typo ſimilem Seleuci I. Syri numis adſerit; ſcribendum item fuerat ΣΕΥΘΟ., non ΣΕΥΤΟ., atque, ut ab idoneo auctore comperi, qui numum ſecundis curis examinavit, vera numi epigraphe eſt: ΒΑΙΣ. ΣΕΥΤ. Vnde ſuſpicari licet, eum eſſe revera Seleuci, ſed a rudi monetario ſcalptum exemplo aliorum numorum ejus Syriae regis.
AE. RRRR.

LYSIMACHVS.

Natus Pellae Macedoniae, poſteaquam adolevit, ab artium liberalium ſtudiis, et rei militaris ſcientia magnum nomen eſt adeptus, ducendisque exercitibus ab Alexandro praefectus hoc mortuo aliorum ducum conſenſu Thraciam abſtulit,

n) Num. vet. p. 62.

Digitized by Google

eamque pulso Seuthe III. sibi subjecit V. C. 432. Bella cum variis regibus aemulis fortuna plerumque prospera gessit, adjecta etiam post Demetrii fugam juribus suis Macedonia. Post uxores alias Amastrien Heracleae Ponti reginam duxit et hac repudiata Arsinoen Ptolemaei Philadelphi sororem, qua instigante cum Agathoclem alterius thori filium, ac de se variis in bellis praeclare meritum morti addiceret, abalienatis a se suorum animis bello a Seleuco impetitus collatis in Phrygia signis caesus est V. C. 472. annos natus fere LXXX.

Numi:

Caput Palladis galeatum. Ϗ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ. *Victoria stans d. lauream, s. tridentem, in area caput leonis.* AV. (Pellerin.)

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. Ϗ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ. *Juppiter sedens d. aquilam, s. hastam, in area leo currens, in alterius area equus marinus alatus, et leo dimidius.* AR. III. (Mus. Caes.)

Hi utriusque metalli numi ignoti fuere Caryo. Docemur ab his, Lysimachum veteres Alexandri M. typos revocasse, quod et ab aliis regibus ejus successoribus factum videbimus. Verisimile est, signatos tum, cum Macedoniam sibi subjecit. Tamen cum typis alienis est usus, leonis sui, praecipue, ut videbimus, sibi dilecti oblitus non est. Equus marinus numi postremi suspicari facit, numum signatum apud Lampsacum Mysiae. Constat, Lysimachum plures Asiae minoris urbes, ipsam etiam Ephesum aliquamdiu tenuisse.

* * *

Caput regis diadematum adstituta arietis cornu. Ϗ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ. *Pallas sedens d. Victoriolam, s. hastam, et simul clypeo innixa, per aream variis magistratus, attributa, et vocum compendia, de quibus infra.* AV. m. m. AR. m. m. item I. et III.

Nullius regum veterum numi aurei argenteique majore numero habentur, nullius aurei tam pondere spectabiles. Exstant quatuor in museo Caesareo, quorum duo singuli adpendunt drachmas IV. cum semisse et granis XIII., duo alii singuli unciam omnino unam cum drachma, et granis XXVII. Aurei III. formae fere argenteis magis parabiles, sed horum plerosque propter typos parum nitidos videri fusos jam dixi in Prolegomenis generalibus cap. XI. Quanta copia potens hic rex numos aureos feriundos curaverit, praeterquam quod hodieque magno numero ex terrae latebris eruuntur, illud unum argumento sit, quod refert Latzius o), a Walachis piscatoribus in Istriga amne repertos numos aureos plus millia XL., et eos plerosque Lysimachi nomine insignes.

In omnibus his numis caput regis diademate, et cornu arietis gloriatur. Spanhemius, eumque secuti alii Alexandri M. exemplo illud a Lysimacho adhibitum censuere, verum probavi alibi p), factum istud propterea, quod ducere genus

o) Commentar. reip. Rom. L. XII. c. 1.

p) Num. vet. p. 63.

Digitized by Google

a Bacchо credebatur diſerte iſtud adſerente marmore Adulitano. Eodem modo Bacchum et diadematum, et inſtar arietis cornutum videas in numis Nuceriae Alfaternae.

Notanda deinde inſcripta his vocabula ſive integra, ſive truncata. ΣΚΟΣΤΟΚΟΥ vel ΖΩΠΥ. eſſe magiſtratus, ſuapte patet. In inſigni altero argenteo, quem edidi ex muſeo Savorgnan q), legitur in area ΕΚΑΤΑΙΟΥ, infra ΚΑΛΧΑ. Dubium non eſt, poſteriore hoc vocabulo notari ΚΑΛΧΑδονιες, de quorum probabili cum Lyſimacho nexu nonnulla ibi per conjecturam propoſui. In numis ſimilibus cum aureis, tum argenteis comparent frequenter vocabulorum principia, ΒΥ. ΚΑΛ. ΙΣ. ΤΟ. ſellae fulcris incluſa, de quorum ſignificatione non auſim certum quid adfirmare.

De mala fide numorum aureorum, in quorum antica: ΙΓΗΝΑΙΟΣ. ΚΩΙΩΝ., in averſa vel: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ., vel VESTA. S. C., quos in Lyſimachi numis recenſet Froelichius r), agetur copioſius in moneta inſulae Cos, et Liviae Auguſtae.

* * *

Caput Palladis galeatum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ. *Leo currens, in area lampas, pilum haſtae, et monogrammata.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Lyſimachi diadematum cornutum. ℞ ΛΥΣΙΜΑΧΕΩΝ. *Leo currens.* AE. II. (Cary.)

Caput juvenile diadematum. ℞ *Eadem averſa.* AE. I. (Pellerin.)

Lyſimachum leone gaviſum non ex his modo numis videmus, ſed etiam ex citatis mox aureis et argenteis, in quibus is ſaltem aream numi inſidet. Ab Alexandro leoni objectus, quod Callifthenі philoſopho, ſuo quondam in philoſophiae praeceptis magiſtro, quem rex inſidiarum ſuſpectum lento ſupplicio excruciandum tradiderat, veneni copiam feciſſet, caeſa fortiter bellua periculum evaſit, ut refert Juſtinus s), aliique citati a Caryo t). Narrat etiam Plutarchus v), amaſſe Lyſimachum cum jactatione oſtentare leoninorum unguium cicatrices. At Curtius praetenſam hanc Alexandri vindictam in fabulis putat, addens, leonem a Lyſimacho in venatu caeſum x). Quidquid erit, veriſimile ſemper, hujus cauſa virtutis ferum iſtud animal Lyſimachi monetae fuiſſe inſertum. Hoc deinde conditoris ſui ſymbolum adoptavit Lyſimachia, a qua ſignati numi II. et III.

Numus Lyſimachiae alter offert caput admodum juvenile, quod adeo Lyſimachi eſſe nequit, qui ſaltem annum XL. jam explevit, cum Lyſimachiam condidit. Veriſimile eſt, eo exhiberi filium Agathoclem praeſtanti virtute adoleſcentem, et deſignatum jam ſucceſſorem, quem fraude novercae impie caeſum diximus.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuvlis tectum. ℞ ΒΑΣΙ. ΛΥΣΙ. *intra coronam ſpicam.* AE. III. (Mus. Caes.)
AV. et AR. C. AE. R.

Succeſſit SELEVCVS, quem poſt VII. menſium in Thracia regnum e medio

q) Num. vet. r) Not. elem. p. 150. s) L. XV. c. 3. t) pag. 40. v) in Demetrio c. 27. x) L. VIII. c. 1.

Digitized by Google

ſuſtulit Ptolemaeus Ceraunus Ptolemaei Philadelphi, et Arſinoes Lyſimachi viduae frater. Ipſe continuo Macedoniam et Thraciam invaſit, ſed a Gallis victus caeſusque eſt. Huic Ptolemaeo numum tribuit Caryus, in cujus averſa: ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. *Fulmen*, motus nimirum ipſo hoc fulminis typo, quo adludi ad nomen *Cerauni* putabat. Verum adſtitutum monogramma, quod in ΜΑΓΑ reſolvitur, numos ſimiles in Cyrenaicam avocat. A Gallis deinceps in Thracia turbatum, ut copioſius dicetur in Macedonia, dum iterum regnum ad indigenas rediret, qui ſecundum examen Caryi fuere Seuthes IV., Cotys II., Diegylis, Zibelmius, Sothimus, Sadales I.

COTYS III.

Regnavit in Thracia tempore belli civilis Caeſarem inter ac Pompejum, cujus etiam pars fuit miſſis Pompejo quingentis ſuorum. A Caryo huic tribuitur

Numus.

Caput regis diadematum. ℞ ΚΟΤΤΟΣ. *Aquila ſtans.* AE. IV. (Pellerin.)
AE. RRRR.

SADALES II.

Cotyos III. filius. Pro Pompejo praelio ad Pharſalum interfuit.

Numus.

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΑΛΟΥ. *Aquila ſtans.* AE. III.

Eum Caryus Sadali II. prae primo tribuendum putat conjectura quidem infirma, tamen in his tenebris probabili.
AE. RRRR.

RHOEMETALCES I.

Frater Cotyos IV. proxime mortui, ejusque liberorum Rhascuporidis, et alterius anonymi tutor. Ejectum a Thracibus Beſſis Auguſtus reſtituendum curavit miſſo Piſone. Nepotibus vita functis ipſe ad Thraciae regnum vocatur.

Numi:

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΟΥ. *Caput diadematum, jugato in aliis uxoris capite.* ℞ ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput Auguſti nudum, jugato in aliis capite Liviae, et adſtituto capricorno.* AE. III. (Cary, Mus. Caes.)

Poſitum juxta in hoc numo parvum caput dubium non eſt eſſe filii Cotyos V., de quo mox.

ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΟΥ. *Sella curulis adſtituta haſta.* ℞ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Capricornus, cornu copiae, haſta,* AE. III. (Cary.)

Proponitur ſella curulis ab Auguſto honoris cauſa regi amico miſſa, cujus exemplum videbimus quoque in regibus Bosporanis. In ſimili apud Neumannum ſellae curuli impoſitum eſt caput juvenile, forte iterum Cotyos V. y)
AE. R.

COTYS V. et RHASCVPORIS.

Ille Rhoemetalcis filius, hic frater. Vtrique partem Thraciae adſignavit Au-

y) Num. pop. P. I. p. 123.

Digitized by Google

guſtus poſt Rhoemetalcis mortem. Cotyem mitem ac literatum principem teſte ipſo Ovidio [2]) mortuo Auguſto aſtu aggreſſus patruus regno primum, dein vita privat, at ſimili dolo a Tiberio in retia illectus capitur, et Alexandriae perimitur.

Cotys V. uxorem habuit filiam Polemonis I. Ponti et Bospori regis, et Pythodoridos.

Numi:

ΒΑΣΙΛΕΤΣ. ΚΟΤΤΣ. *Caput imberbe diadematum.* ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΡΑΣΚΟΤΠΟΡΙΔΟΣ. (in numo muſei Caeſarei: ΡΑΙΣΚΟΤΠΟΡΔΟΣ.) *Victoria gradiens.* AE. III.

* * *

ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. *Caput Auguſti nudum, juxta monogramma conſtans literis* ΚΡ. ℞ ΕΠΙ. ΜΑΤΡΟΔΩΡΟΥ. ΗΡΟΞΕΝΟΥ. *Caput imberbe diadematum, juxta* Κ. AR. I. (Pellerin.)

ΒΥΖΑΝΤΙΝ. *(ſic.) Caput regis imberbe diadematum.* ℞ *Caput Auguſti nudum, juxta monogramma conſtans literis* ΚΡ. AR. III. (Mus. Caes.)

Pellerinius literas ligatas ΚΡ exiſtimat eſſe ἀρχαίσσας utriusque principis Cotyos et Rhaſcuporidis, et literam Κ ſolitariam partis alterius indicare Cotyen, cujus ibi caput proponitur. In numo altero, quem olim edidi [a]), haud dubie monetarii errore ſcriptum eſt ΒΥΖΑΝΤΙΝ. pro ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. Numus uterque rariſſimus eſt, quippe Caryo ignotus.

* * *

Non praetereundus hoc loco numus ſingularis, quem recenſet Caryus:

Caput Bacchi hedera et corymbis coronatum. ℞ ΚΟΤΤΟC. ΧΑΡΑΚΤΗ. — *Hercules nudus ſtans d. clavam, ſ. exuvias leonis.* AR. I. (ex Muſeo Elect. Saxon.)

Numus totus Thaſius dempta epigraphe, pro ſolito ΗΡΑΚΛΕΟΤΣ. ΣΩΤΗΡΟΣ in hanc, quam propoſitam vides, transformata. Vocem ΧΑΡΑΚΤΗ deficiente Ρ recte Caryus interpretatur *notam impreſſam*, nempe monetam hanc auctoritate et nomine Cotyos ſignatam; at prohibet fabrica turpiter barbara credere, eam ab ipſis Thaſiis ſignatam, verum a Thracibus barbaris mediterraneis ſumpto a Thaſiorum moneta, quatum nulla magis communis fuit, exemplo, ac ſervato religioſe metallo, pondere, ac typis. Diximus ſupra in Thaſo, officinas barbarorum monetarias paſſim ad Thaſiorum exemplar ſuos feriiſſe numos, quod ipſum praeſente exemplo copioſe confirmatur. Interea dubitat Froelichius, an vere in hoc numo praetenſa iſthaec lectio contineatur, et non potius literae barbarae, quae ſaepe in Thaſiorum numis comparent, ejus ſcripturae ſpeciem praeferant [b]).

AR. RRRR. AE. R.

RHOEMETALCES II.

Rhascuporidis F. beneficio Tiberii paternum regnum aufert, quod paterni cri-

---

a) de Ponto L. II. el. 9. a) Sylloge I. p. 82. b) ad Num. reg. vet. p. 48.

Digitized by Google

minis expers fuit, quo V. C. 800 fraude uxoris caeſo Claudius Thraciam in provinciam redigit, ſed quod alii factum demum a Veſpaſiano ſtatuunt, ut dixi ſupra in prolegomenis ad Thraciae numos.

Numus.

ΓΑ---- ΜΑΝΙΚΩ. ΣΕΒΑΣΤΩ. *Caput Caligulae laur.* Ϟ --- ΤΣ. ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΑΣ. *Vir peregrino habitu ſtans ab imperatore ſellae curuli inſidente aliquid accipit.* AE. I. (Cary.)
AE. RRRR.

PAEONIA.

Regio Macedoniae et Thraciae circa Axium fl. contermina urbes binas, regem unum numis inſignes complexa eſt. Vrbes *Nyſam* et *Pantaliam*, quae nomini ſuo ſitum EN. ΠΑΙΩ. addunt, ſupra in Thracia indicavi, quod locus is opportunior viſus.

Nomine Paeoniae univerſae numum edidit Combius ex Hunteriano: *Caput Jovis.* Ϟ ΠΑΙΩ. *Caput geminum barbatum Jani intra lauream.* AE. III. Exſtat idem in muſeo Caeſareo, et alter geminus in muſeo Neumanni noſtri, ſed neuter propoſitam a Combio epigraphen offert; mihi vero hi numuli videntur eſſe ex eorum genere, quos magiſtratus Romani nominibus inſcriptos in Panormi moneta ſolemus recitare. Superſunt ergo unius Audoleontis numi.

AVDOLEON rex.

Natus patre Agide Paeoniae regnum imperante Philippo II. et Alexandro M. ſed Macedonibus obnoxium tenuit. Filium habuit Ariſtonem, cujus inſignis virtus in pugna ad Arbela Alexandro cum primis probata fuit. Habuit etiam filiam Pyrrho regi collocatam. Haec omnia fuſius expoſita vide a Froelichio [c]).

Numi.

Caput juvenile adverſum galeatum. Ϟ ΑΤΛΩΛΕΩΝΤΟΣ. *Equus gradiens, in area monogramma ex* A *et* T. AR. II. III. (Mus. Caes.) In alio: *Equus dimidius cum ſimili monogrammate.* AR. III. (Mus. Caes.)

Caput Jovis laur. Ϟ ΑΤΔΟΛΕΩΝΤΟΣ. *Equus gradiens cum ſeſſore dimidio galeato, in area triquetra introrſum cuſa.* AR. I. (Mus. Caes.)

Vt priores numi elegante ſunt fabrica, ita poſterior inſigniter barbarus, et ejusdem rationis, cujus ſunt ii, qui eodem utrinque typo nomen ΦΙΛΙΠΠΟΥ ſcriptura recta vel retrograda exhibent. Omnes hos fabricatos eſſe a barbaris ejus tractus montanis, qui Graecae arti aditum negavere, indubitatum. Verum de hoc argumento agetur alibi copioſius. et monuerunt jam varia Froelichius [d]), et Neumannus [e]).

c) ad Num. reg. acceſſ. nova p. 39. d) l. c. e) num. pop. p. 136.

Digitized by Google

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΤΔΩΛΕΩΝ. *Juppiter aetophorus ſedens d. aquilam, ſ. haſtam, in area ſolitum monogramma* AT. AR. I. (Pembrock P. II. tab. 42.)

Numus illuſtris, quo docemur, Audoleontem fuiſſe Alexandro M. ſuperſtitem, quod jam docuit Diodorus Siculus [f]), et monetam ſignaſſe iisdem typis, quibus Alexandri numi ſunt inſignes, ſecutum nempe exempla Seleuci, aliorumque, quos recenſebimus in moneta Alexandri. Numus eſt rariſſimus, et necdum in muſeis Auſtriacis conſpectus, in quibus Audoleontis numi non magnopere rari putantur. *AR. R.*

MACEDONIA.

Totius regionis nomine numi complures cuſi ſunt cum argentei, tum aenei. Aurei, quorum unum per levem conjecturam huc revocat Pellerinius, dubii ſunt.

Epigraphe: ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ.

Typi:

Caput Jovis. ℞ *Fulmen.* — *Caput Panos cornu e fronte turgente.* ℞ *Trideus.* — *Caput Apollinis.* ℞ *Lyra.* — *Caput muliebre.* ℞ *Prora navis.* — *Caput Sileni adverſum.* ℞ *Corona hederacea. etc.* AR. AE. (Mus. Caes.)

Sileni caput occurrere frequentius reor propterea, quod teſte Herodoto [g]) creditum fuit Macedonibus, Silenum apud ſe in hortis Midae captum.

* * *

Etiam anepigraphi argentei propter typum equi et galeae huc referuntur, quoniam cum iisdem typis exſtant numi Archelai Macedoniae regis, niſi ſunt Metropolis Theſſaliae, quam vide.

Poſtremorum Macedoniae regum tempora loquuntur autonomi illi, qui clypeos certae formae in orbem diſpoſitos offerunt, quos *Macedonicos* jure vocamus propterea, quod in hujus regionis numis frequenter reperiuntur, non tamen ſolis, nam iidem habentur in moneta Antiochi I. Syri, Paeſti Lucaniae, Callatiae Moeſiae inf., Philadelphiae Lydiae, quin et in denario gentium Caeciliae et Quinctiae, et numo Herodis M. *AR. AE. R.*

Macedonia Romana.

Macedonia victo Perſeo Romanis ſubjecta numos inſignes procudit novae ſervitutis teſtes, inſcripto nimirum magiſtratu ex urbe in novam hanc provinciam miſſo.

ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ, *in binis Pellerinianis additur:* CAE. PR. *vel* SI.) *Caput juvenile nudum paſſis crinibus, retro* Θ. ℞ AESILLAS. Q. *Ciſta, clava, menſa, omnia intra lauream.* AR I.

Caput anticae nonnullis Alexandri M. viſum eſt, quod adfirmare difficile nullo

f) L. XX. § 19. g) L. VIII. § 138.

Digitized by Google

ejus certo indicio. CAE. PR. notat CAE*cilium*, vel quemcunque alium, provinciae PR*aetorem*, ut in averſa eſt AESILLAS. *Quaeſtor.* Haec vox cum aperte Latina ſit, ipſi vero hi numi bilingues a Macedonibus jam Romanis ſint ſignati, mirum videatur, eruditum Dutens ex litera L hujus vocabuli ſumere exemplum veteris Lamda Graeci [h]), deceptus nimirum judicio Montfauconii, qui numos ſimiles propter eandem hanc literam L, tum et S pro Λ et Σ inter numos antiquiſſimos, qui nobis ex vetuſtate ſuperſunt, habuit [i]). Ciſta et clava ad cultum Bacchi et Herculis per Macedoniam eximium, menſa ad notandam praetoris vel quaeſtoris poteſtatem, cuus frequentia habemus in numis Cyrenaicis exempla, revocatur.

* * *

Caput juvenile tectum galea alata ſuperne in volucris caput exeunte. ℞ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ.ΤΑΜΙΟΥ.ΓΑΙΟΥ.ΠΟΠΛΙΛΙΟΥ. *intra coronam quernam.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Similis adverſa. ℞ ΓΑΙΟΥ. ΤΑΜΙΟΥ. ΠΟΠΛΛΙΟΥ. *intra quernam.* AE. III. (Wilde Tab. X. n. 59.)

Similis adverſa. ℞ ΓΑΙΟΥ. ΤΑΜΙΟΥ. *Equus paſcens.* AE. III. (Wilde l. c. n. 61.)

Caput Bacchae hedera coronatum. ℞ ΤΑΜΙΟΥ. ΓΑΙΟΥ. *Hircus ſtans, juxta monogramma.* AE. II. (Vidi Vindobonae in muſeo privato.)

Caput ut in numo I. ℞ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΤΑΜΙΟΥ. ΛΕΥΚΙΟΥ. ΦΟΛΚΙΝΝΙΟΥ. *intra quernam.* AE. III. (Wilde l. c. n. 60.) In alio ſimili ſcriptum: ΦΟΛΚΙΝΝΙΩ. (Muſ. Caeſ.)

Caput adverſae in his numis eſſe heroïs Perſei multum in Macedonia et Theſſalia obſervati, dicetur in numis Philippi V. Macedoniae regis. Averſae alios provinciae quaeſtores ſiſtunt, Graecis ταμίας, de quorum gente nonnulla memoranda. Prior eſt

ΓΑΙΟΣ. ΠΟΠΛΙΛΙΟΣ, quo Graeco ſcribendi modo haud dubie indicatur *C. Publilius.* Nimirum ut *Publius* Graecis fuit ΠΟΠΛΙΟΣ teſtibus numis Nicomediae, in quibus legitur: ΕΠΙ. ΠΟΠΛΙΟΥ. ΟΥΙΤΕΛΛΙΟΥ, ſic Publilius Graecis ΠΟΠΛΙΛΙΟΣ, quo modo et tribus *Publilia*, fere conſtanter ſic ſcripta in marmoribus, etſi in ea ſcribenda varient codices, in marmore Gruteriano dicitur ΠΟΠΛΙΛΙΑ [k]). Ab hoc Publilio diverſum non puto quaeſtorem numi ſecundi Wildiani, ſed qui ΠΟΠΛΛΙΟΣ dicitur, quod mendoſae metatheſi literae Λ tribuendum videtur, etſi certum ſit, exſtitiſſe Romae etiam gentem Popilliam. Neque diverſum puto quaeſtorem numi III. item Wildiani, etſi, quod non alias factum norim, ſolo is praenomine ΓΑΙΟΥ memoretur. Fuit autem gens Publilia partim patricia [l]), partim plebeja. In numis Onubae Baeticae inter magiſtratus municipales legitur Q. PVBLILIus. Alter

ΛΕΥΚΙΟΣ. ΦΟΛΚΙΝΝΙΟΣ, id eſt: *L. Fulcinius*, hac etiam gente Romae cognita. Vide Glandorpium.

h) Explic. de quelq. med. p. 199. i) Palaeogr. p. 121. k) pag. 503. l) Liv. L. V. c. 12.

Digitized by Google

De numis aeneis: KOINON. MAKEΔONΩN cum capite Alexandri M. agetur in numis hujus regis.

Quatuor Macedoniae.

Aemilius Paullus captam bello Perſei univerſam Macedoniam in IV. regiones diviſit teſte Livio m), quam diviſionem comprobant quoque numi.

Eam Begerus, et hunc ſecutus Froelichius male ſtabiliunt ex numulis exiguis argenteis, quorum averſae area in IV. partes ſecta literas MA. includit, quos pertinere Maſſiliam in hujus numis docuimus.

Regio I.

Complectebatur teſte Livio ſupra citato, quod agri inter Strymonem et Neſſum eſt, tum ex Thracia ipſa Aenum, Maroneam, Abdera; trans Strymonem Biſalticam omnem cum Heraclea Sintica. Ejus caput Amphipolis.

Caput Dianae inter ſcuta Macedonica. ☧ MAKEΔONΩN. ΠPΩTHΣ. *Clava, per aream varia monogrammata, omnia intra coronam quernam.* AR. I.

Horum numorum numerum ſecundum myriades metire. Non raro multa eorum millia Tranſilvania et Walachia eodem loco defoſſa poſt tot ſaecula ejiciunt. Cur prima haec Macedonia tantis abundet opibus reliquis egenis, ex ipſa ejus natura petendum. Secundum citatam ex Livio diviſionem continebat haec pars Scapteſylen et Datum veteres Thaſiorum fodinas, atque ut idem proſequitur: *prima pars habet - - multas frugum proprietates et METALLA* n). Numos tanta copia ſignatos communem fuiſſe vicinorum etiam barbarorum monetam, eo facile colligitur, quod numi ſimiles eodem pondere, metallo, ac typo, ſed fabrica barbara, perinde ac in Thaſiorum moneta reperiuntur.

Regio II.

Sita inter Strymonem et Axium addita parte Paeoniae. Ejus caput Theſſalonica o).

Caput Dianae inter ſcuta Macedonica. MAKEΔONΩN. ΔEΥTEPAΣ. *Clava, in area monogramma, omnia intra coronam quernam.* AR. I.

Singularem hunc numum ſibi Smyrna miſſum ſervari in ſuo muſeo iterato teſtatur Cuperus p). Alibi ipſam ejus imaginem proponit q). Eundem ex Cuperi muſeo aliquoties citat Spanhemius r). Rara ſane Cuperi fortuna, cui numum ſimilem nanciſci contigit, quando mihi, cui plura id genus millia ex Tranſilvania et Hungaria inferiore vario tempore adlata ſunt, videre nondum licuit inſcriptum ΔEΥTEPAΣ. Pellerinius numum ex muſeo regis Galliarum laudat cum epigraphe MAKEΔONΩN. ΔEΥTEPAΣ absque tamen mentione typi et metalli s). Eum alibi argenteum II. formae adſerit t).

Caput Herculis imberbe. ☧ MAK. vel: MAKEΔONΩN. B. *Eques lento greſſu*

m) L. XLV. c. 29. n) Cap. 30. o) Livius l. c. p) Lettres p. 306. 500. q) Diſſ. de elephant. Exercit. II. c. 5. r) Praeſt. num. T. I. pag. 652. Orb. Rom. pag. 198. [illegible] pag. [illegible] t) Rois pag. 25.

Digitized by Google

dextera elata. AE. II. (Pellerin., Muſ. Caeſ.)

Hos propter additum B huc pertinere contendit Pellerinius [u]). Iſtud ſi verum, huc etiam pertinebit ſequens:

Caput Perſei alatum intra coronam. ℞ ΓΑΙΟΥ. ΤΑΜΙΟΥ. Β. *Equus paſcens.* AE. (Wilde tab. X. n. 61.)

Regio III.

Axium inter et Peneum, tum Bora monte clauſa, addita parte Paeoniae, Edeſſa, et Berhaea [x]). Ejus caput Pella.

Hujus regionis numus nondum compertus.

Regio IV.

Trans Boram montem, una parte confinis Illyrico, altera Epiro. Ejus caput Pelagonia [y]).

Caput Jovis. ℞ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΤΕΤΑΡΤΗΣ. *Clava et bina monogrammata intra coronam quernam.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Inſignem hunc numum, nunc muſei Caeſarei, jam olim ex muſeo Granelliano S. J. vulgavit Froelichius [z]). Vnicum non adfirmavero, nam ſimilem alium jam citavit Cuperus ex muſeo conſulis Britanniae apud Smyrnam [a]).

Imperatorii.

Inſcripti ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. exſtant ab Auguſto usque ad Gordianum. Auguſti numus eſt in Theupoli. Rariſſimum Vitellii edidit Pellerinius [b]).

Ab Auguſto usque ad Veſpaſianum plerumque ſcriptum reperitur: ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. typo *clypei.* Inde a Domitiano, et deinceps ΚΟΙΝΟΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. variis typis.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. ΜΕΓΑΣ. *Caput Alexandri M. radiatum*, in numo M. Aurelii. (Vaill.)

* * *

Neocoratus: Obſervatur primum in numis Caracallae, et quidem ſtatim geminatus: ΚΟΙΝΟΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. Β. ΝΕΩ. *Alexander Bucephalum domans*, vel: *clypeus.* (Vaill.) At in numo Dia: dumeniani neocoratus tantum ſimplex ΚΟΙ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩ. (Pellerin. Mel. II.) In numis ſequentium imperatorum nulla amplius neocoratus ſit mentio. Additus hic neocoratus titulus multum ſervit ad definiendam aetatem numorum aeneorum Alexandri M. poſt ejus exceſſum ſignatorum, quos vide deſcriptos in moneta hujus regis.

AE. C.

ACANTHVS.

Maritima verſus Strymonem, quo loco ducta foſſa excludere montem Atho, et committere utrumque mare tentavit Xerxes.

Autonomi.

Sine epigraphe. Leo bovem depaſcens, ſuperne Θ. ℞ *Quadratum incuſum quadripartitum.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

ΑΚΑΝ. ΑΚΑΝΘΙΟΝ. *Leo bovem*, in aliis *aprum depaſcens.* ℞ *Quadratum incuſum, quadripartitum.* AR. I. (Pellerin.)

---

u) P[illegible] et Bois p. 25. x) Livius l. c. y) Livius l. c. z) Animadv. in num. [illegible]. a) Lettres p. 300. b) Lettres p. 6.

Digitized by Google

His numis opportune usus est Barthelemyus in praeclaro suo tentamine palaeographiae numismaticae c).

Caput Apollinis. ℞ ΑΚΑΝΘΙΟΝ. *Lyra.* AR. III. (Pellerin.)

Caput Palladis. ℞ ΑΚΑΝ. *scriptum intra radios rotae.* AE. III. (Hunter.)

Apparet ex his reliquiis, tum ex testimonio Plutarchi, Acanthiorum apud Delphos thesaurum commemorantis d), opulentam fuisse vetustissimo aevo eorum urbem.

AR. RRR. AE. RRRR.

AEGAE.

Mediterranea a Pella in ortum, olim dictae *Edessa*, sed quia hanc ducibus capris cepit Caranus, nomen in *Aegas* commutavit, fuitque haec urbs regum sedes, dum a Philippo Amyntae Pellam transferretur, sic tamen, ut vetere instituto reges ibi sepelirentur.

Hactenus numorum sterilis habita. Levavit inopiam Pellerinius, eique largitus est insigne tetradrachmum: *Caput Apollinis.* ℞ ΑΙΓΑΙΕΩΝ. *Juppiter nudus stans d. extenta aquilam, s. hastam, omnia intra quernam.* AR. I. Addidit binos aeneos inscriptos: ΑΙΓΑΕΩΝ typo *capri.* Sed enim vereor, ut proprium sit hoc donum. Nempe non satisfaciunt modi, quos ibi ad discernendos numos multiplicium Aegarum suggerit. Inscriptio posterior reperitur in numis, qui certo sunt Aegarum Aeolidis, ergo et citati aenei his tutius dabuntur. Fabrica memorati tetradrachmi cum Jove stante intra quernam videtur convenire cum fabrica plurium urbium Asiae minoris maritimae, Cymes, Lebedi, Myrhinae, Smyrnae, quae simili forma argenteos maximi moduli plerosque cum corona, et Smyrna quidem cum querna, signaverunt, ut adeo praecipiente analogia jure Aegis Aeolidis tribui posset, ut in his quoque dicetur. Ad haec videtur verisimile, ea aetate, qua hic numus cusus est, jam praevaluisse nomen antiquum Edessae. Certe jam omnes Augusti numi in hac urbe signati posterius hoc nomen obtinent. Huc tamen forte pertinent numi antiquissimi: *Capra anterioribus pedibus flexis et respiciens.* ℞ *Quadratum incusum* AR. III. (Mus. Caes.) Capra hoc gestu occurrit etiam in numis Archelai I. Item alius, quem olim edidi e): ΑΙΓΑΙΟΝ *(retrograde) Caput Jovis.* ℞ ΑΙΓ. *Capra dimidia.* AR. III.

AMPHAXUS.

Amphaxitis regio fuit in intimo recessu sinus Thermaici, sic vocata ab interluente Axio.

Autonomi.

Caput Herculis imberbe. ℞ ΑΜΦΑΞΙΩΝ. *intra coronam quernam.* AE. II. (Pellerin., Liebe.)

Epigraphe indicat, aut fuisse in hac regione urbem dictam *Amphaxus*, cujus tamen veteres non meminere, aut eos, qui ἀμφ' Ἄξιον, *circa Axium*, ut revera hanc vocem dirimit Stephanus, habitabant, dictos fuisse *Amphaxios*, et

c) B. L. T. XXIV. p. 30. d) de Pyth. orac. e) Num. vet. p. 203.

Digitized by Google

ita hos numos communi gentis nomine percussos.

AE. RRR.

AMPHIPOLIS.

Sita in insula, quam ostiis suis Strymon efficit, unde et nomen traxisse videtur, *ἐπ' ἀμφοτερα περιρρεοντος τω Στρυμονος*, ut ait Thucydides [f]). Fuit urbs illustris, Athenienſium colonia, et secundum legem Aemilii Paulli Macedoniae I. caput. At vetus urbi nomen *ἐννεα ὁδοι*, *novem viae*, quia Phyllis ejus loci regina, quo die Demophoontis ex pacto adventum exspectabat, novies ad mare cucurrisse ferebatur, quam fabulam latius exponit Hyginus [g]), et ad quam saepe adludit Ovidius [h]).

Autonomi.

Magno exstant numero.

Epigraphe constans: AMΦIΠΟΛITΩN, vel parcius AMΦI. In aeneo IV. formae musei Caesarei, etsi nequaquam valde vetusto, legitur *βυζοφηδον* AM—IΦ.

Typi insigniores:

Caput juvenile adversum laureatum. ℞ *Lampas ardens intra quadratum.* AR. I. et forte unicus ex hoc metallo. (Pellerin.)

* * *

Caput juvenile tectum galea alata superne in volueris caput exeunte. ℞ AMΦIΠΟΛITΩN. *intra quernam.* AE. II. (Mus. Caes.)

Caput muliebre adversum alatum. ℞ *Pallas stans d. Victoriolam, s. hastam cum clypeo.* AE. II. (Mus. Caes.)

Caput numi prioris certum est Persei, quale jam vidimus in autonomo Macedonum, et de quo agetur latius infra in numis Philippi V. Haec sententia amplius confirmatur capite Medusae numi sequentis, quae ad Perseum jure pertinet, quin et typo Palladis, quam in Persei cum Gorgone pugna suas habuisse partes constat. Vide numos Sebastenorum Phrygiae.

* * *

AMΦIΠΟΛITΩN. *Mulier sedens d. Victoriolam, s. hastam.* ℞ PΩMH. *Miles stans d. Victoriolam, s. hastam.* AE. II. (Mus. M. Ducis.)

Numum depictum vide in meis Numis vet. Scripto juxta PΩMH tempora Romana testatur, cujus exempla jam vidimus in numis Locrorum Epizephyriorum, et videbimus in moneta Thessalorum, rarum tamen in numis Graeciae Europaeae.

* * *

AMΦIΠΟΛIC. *Caput muliebre velatum turritum.* ℞ AMΦIΠΟΛEITΩN. *Miles stans.* AE. II. (Hunter.)

Epigraphe anticae genium urbis notat, aversae populum.

* * *

Caput Jani geminum barbatum. ℞ AMΦIΠΟΛITΩN. *Duo Centauri in diversa currentes, quorum unus s. elata vas vinarium jactat, alter ramum.* AE. fere I. (Mus. Caes. et editus in mea Sylloge I.)

f) L. IV. c. 102. g) Fab. 59. h) Art. amat. L. III. 87. Remed. v. 55. et 591.

Digitized by Google

Eandem utrinque imaginem offerunt numi Theſſalonicae jam inde a Goltzio cogniti. At conſtat etiam, utrique urbi ſaepe communes fuiſſe typos. Janus, Romanum numen, in monetam utriusque urbis arceſſitus, ſuſpicari facit, ſignatos tum, cum Macedonia Romanis paruit.

* * *

In numis aliis: *Clava, ſpica, equus gradiens, bos cornupeta, raptus Europae*, de quo proxime, *caper*. Singularis typus in nonnullis: *Duo hirci coniſcantes*, qui eſt etiam in moneta Theſſalonicae, et haud dubie ad Panos cultum per Macedoniam vulgatum pertinet, de quo agam in numis Antigoni I. Haec hircorum pugna dicta Graecis κυρηβασια. Vide ſchol. Ariſtoph. ad Equit. v. 272. et Suidam.

AR. RRRR. AE. C.

Imperatorii.

Frequentes ab Auguſto usque ad Saloninam.

Epigraphe conſtans: ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ.

Omnes hi numi a Spanhemio, Vaillantio, et multa ſequacium turba tributi fuere Amphipoli, olim Thapsaco, obſcurae Palmyrenes urbi, quorſum eos invitabat typus tauri Europam rapientis, qui in his numis, ſaltem ſub primis imperatoribus, plerumque occurrit. Harduinus, Froelichius [i]), Pellerinius [k]) rectius huic noſtrae Amphipoli tribuunt, cum quod illa ignobilis fuit, haec clara, tum quod idem typus in numis quoque urbium Europaearum non infrequens eſt. Quid ſi mulier tauro vecta non eſſet Europa, ſed potius Diana, cujus Amphipoli ſtetiſſe templum nomine Tauropolae, conſtat ex Diodoro Siculo [l]), et epigrammate Antipatri Theſſalonicenſis. Veheretur ergo tauro ſuo, ut alias cervo ſuo. Res dubio vacaret, ſi liceret niti fide numi Goltziani cum epigraphe ΙΚΑΡΙΩΝ, in quo ſimilis eſt typus, et ſimilis cauſa capiendae Dianae Tauropolae, ut videre eſt apud Spanhemium [m]). Sane teſte vetere ſcholiaſta [n]) Diana dicta Ταυροπολα etiam propterea, ὁτι ἡ αὐτη τῃ σεληνῃ ἐστι, καὶ ἐποχεῖται ταυροις. *quod eadem cum luna eſt, et tauris vehitur.* Ad propoſitum redeo. Si numi hi eſſent Amphipolis Syriae, ad eandem revocandi eſſent etiam autonomi citati cum eadem inſcriptione ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ. Verum aliud jubent typi in his propoſiti: clava intra quernam, Perſeus, Meduſa, qui in Macedonum moneta ſunt obvii. Argumentum fortius ſuppeditat fabrica tota ex Macedonum ingenio; aliud ab analogia continuo expediam, ut taceam, numos id genus complures mihi ex Macedonia adlatos.

* * *

ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤ. *Caput Dianae, pone pharetra.* ℞ ΑΜΦΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Statuae duae baſi inſiſtentes, et dexteram attollentes, quarum dexterior paludata, ſ. feminuda.* AE. II. (Pellerin Mel. II. pag. 1.)

i) IV. Tent. p. 197. k) Rec. II. p. 182. l) L. XVIII. c. 4. m) ad Callim. in Dian. v. 187. n) ad Sophocl. Ajac. maſt. v. 172.

Digitized by Google

ΤΙ. ΚΛΑΥ. ΣΕΒΑΣ. *Statua imperatoris basi insistens et paludata d. elata, s. sceptrum cum aquila.* Ꞧ ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ. *Europa tauro vecta.* AE. II. (Pellerin Mel. II. p. 24. Mus. Caes.) Adde similem Tiberii in Morellii Impp.

Signa gestu et cultu simillimo comparent etiam in numis coloniae Philippensis, quae fuit ejusdem Macedoniae I. urbs, qua typorum concordia perspicuum fit, priorem Augusti numum hic propositum esse hujus Amphipolis Macedoniae. Cumque numi sequentes Claudii et Tiberii similes offerant statuas, et in aversa raptum Europae, perspicuum quoque fit, etiam alios numos, qui eundem raptum sistunt, esse ejusdem Amphipolis. De typo statuarum vide proximos Philippos. Ex capite Dianae conjicio, numos ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΠΡΩΤΗΣ, in quibus ejus deae caput simili cultu conspicitur, apud eandem hanc urbem signatos, quae praeterea Macedoniae I. urbs princeps exstitit.

* * *

ΤΙΤΟC. ΚΑΙ. - - - ΙΑΝΟC. ΚΑΙC. *Titus et Domitianus paludati stantes dexteris elatis, in medio eorum aquila super obeliscum.* Ꞧ ΑΜΦΙΠΟ. *Raptus Europae* AE. II. (Pellerin Lettres p. 7.)

* * *

Duo centauri vas malis refertum una sustinent, in numo Caracallae. (Arigoni.)

Typum hunc, quo certamina Pythia indicantur, explicatum vide in numis Laodiceae Syriae coloniae.

* * *

Literae solitariae. Pellerinius cum in area numi Commodi videret solitarium Γ, et juxta templum, credidit indicari sacrificia pro salute Commodi tertium peracta o). Sed eadem litera exstat in numo Augusti musei Caesarei, in quo hic pacificatoris habitu equo vehitur. In area numi Caracallae apud Arigonium comparet C, verius opinor Є. Similes literas per Thraciae urbes saepe vidimus nullo certo sensu.
AE. C.

ANTIGONIA.

Aeneus ΑΝΤΙΓΟΝΕΩΝ soli Goltzio memoratus. (in Graecia.)

APHYTIS.

In peninsula Pallene. Cogniti tantum *Autonomi*:

Caput Jovis Ammonis. Ꞧ ΑΦΥΤ. ΑΦΥΤΑΙ. *Aquila una, vel binae.* AE. II. III. (Haym, Pellerin, Pembrock.)

Narrat Pausanias, Ammonem impense ab Aphytaeis cultum, quod hujus monitu Lysander Laco obsidionem solvit p). Vide et Plutarchum q). Vicina Cassandrea eundem Jovem amavit.
AE. RRR.

ATHOITAE.

Ducto nomine a monte Atho Chalcidices, cujus umbra in ipsam Lemnum porrigitur. *Autonomum* ΑΘΩΙΤΩΝ unus Goltzius edidit. (in Graecia.)

---

o) Suppl. IV. p. 4. p) L. III. c. 18. q) in Lysandro c. 20.

Digitized by Google

BERHAEA.

Vrbs clara ab Aegis in meridiem, non tamen ejus numi alii comperti, quam cum capite Alexandri M.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Caput Alexandri M. galeatum.* ℞ ΚΟΙΝ. ΜΑΚΕ. Β. ΝΕΩ. ΒΕΡΑΙΩΝ. *Vir feminudus ad aram sacrificans, juxta mensa, super qua binae ludorum urnae, retro columella, cui imposita urna, in area* ΕΟC. AE. II.

Hunc numum pro unico edidit Pellerinius [r]), at exstat idem in museo M. Ducis, ut olim indicavi [s]). Alterius similis meminit Froelichius [t]), sed vadem non citat. Similem alium, nisi quod vox ΒΕΡΑΙΩΝ abest, indicavit Harduinus [u]), et qui exstat etiam apud Hunterum [x]). Numi hi veram urbis lectionem edocent, cum ab auctoribus omnibus passim *Βεροια*, vel *Βερροια* scribatur, a Latinis *Beroea*, at in numis *Βεραια*. Memoratur Livio legatus Philippi Macedoniae regis Crito Beroeaeus [y]): sed in hoc verbo ingens est codicum dissensus, quorum tamen unus satis vicine habet *Berraeus*.

De typis utriusque partis hic non ago, cum copiosi similes alii, dempto ΒΕΡΑΙΩΝ et ΕΟC, cum capite Alexandri M. exstent, de quibus opportunius agetur in numis hujus regis.

Epochae annus ΕΟC, unicum exemplum in numis Graeciae Europaeae. Eum Harduinus nulla idonea causa ab anno V. C. 706, sive aera Caesareana ducit, Froelichius ab V. C. 691, seu Pompejana. Infra in numis Alexandri M. ab ejus morte signatis verisimile dicam, ducendum ab anno V. C. 693, aut uno ex proxime sequentibus.

AE. RRR.

BISALTAE.

Populus circum Strymonem.

Autonomus:

ΒΙΣΑΛΤΙΚΟΝ. *(retrograde) Vir nudus pileatus et binas hastas gerens equum gradientem comitatur, in area volucris.* ℞ *Quadratum incusum quadrifariam secatum.* AR. m. m. (Hunter.)

Insignis est hic numus, cum quod ex vetustissimis unus est, tum quod mole conspicuus, et ejus gentis, cujus hactenus numum non vidimus, nisi Goltzianum, quem mox citabo. Vetustatem arguit opus rudius, et inscriptum possessivum, et quidem retrograde, ΒΙΣΑΛΤΙΚΟΝ. Sic et Livio ea regio dicitur *Bisaltica* [z]). Reliqua fabrica et typus plane sunt ex indole antiquissimae Macedonum monetae. Numus hic simillimus est numo Alexandro I. apud Pellerinium, nisi quod in hoc epigraphe regis est in aversa.

* * *

Typus similis. ℞ ΒΙΣΑΛΤΙΩΝ. *Area quadrata in quadrato incuso.* AR. fere II. (Hunter.)

Ad hunc numum advertit Combius: *cuneo labente literae in hujus numi aversa parte obscurae sunt.* Numum praeterea ait esse similem illi, quem exhibet Be-

r) Rois p. 23. Rec. I. p. 181. s) Num. vet. p. 65. t) Notit. elem. p. 45. u) Opp. sel. p. 99. x) Tab. 35. y) L. XXIII. c. 39. z) L. XLV. c. 29.

Digitized by Google

gerus in *Spicilegio antiq. p. 32*, ſed qui idem eſt Goltzianus, captus ex Goltzii tab. XXIV. Niſi igitur in numo Hunteriano ſaltem una alterave litera eſt integra, unde doceamur primum, eſſe in numo epigraphen, neque oculis fucum factum, deinde, reſiduas eas literas revera ſeſe adcommodare praetenſae inſcriptioni ΒΙΣΑΛΤΙΩΝ, ſuſpicari non deſinam, Combium Goltzii dictata ſecutum, quem jam ſatis conſtat, quando in numo epigraphen aut non reperit, aut in vitiato non diſtinxit, pro libidine aliquam finxiſſe. Non adridet etiam gentile ΒΙΣΑΛΤΙΩΝ. Vetuſtiſſimis quibusque cum Graecis, tum Latinis populus hic dicebatur Βισαλται, ſecundum quod ſcribendum ΒΙΣΑΛΤΩΝ. Vnus, quod norim, Stephanus et Βισαλτης, et Βισαλτιος attulit. Hunterianus ergo hic numus aut eſt anepigraphus, ut plures Macedonici vetuſtioris commatis, aut forte inſcriptum ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ., aut ΒΙΣΑΛΤΙΚΟΝ, vel ſaltem ΒΙΣΑΛΤΩΝ.
AR. RRRR.

BOTTIAEA.

Modica regio circa oſtia Axii, in qua Pella teſte Herodoto ſita fuit.

Autonomi.

Horum tres a ſolo Pellerinio editi variante inſcriptione: ΒΟΤΤΑΙΩΝ, ΒΟΤΤΙΑΙΩΝ, ΒΟΤΤΕΑΤΩΝ. Typi: *Caput Herculis*, in alio: *Mercurii.* ℞ *Equus paſcens.* — *Caput Apollinis.* ℞ *Lyra.* AE. II. III.
AE. RRR.

CASSANDREA.

In peninſula Pallene, olim Potidaea, a Caſſandro rege novum nomen nacta.

Colonia deducta ab Auguſto, ut addita IVL. AVG. videntur docere, hoc nomine ſignavit numos.

Autonomi:

Tria ſigna militaria, quorum medio inſcriptum AV. ℞ CASSANDREA *intra lauream.* AE. II. (Pellerin Rec. I. p. 184.)

Equus cum palmae ramo. ℞ CASSANDRE. *intra coronam.* AE. II. (Pembrock.)
AE. RRR.

Imperatorii

Horum copioſi vulgati a Claudio usque ad Philippum.

Epigraphe: COL. CASS. at plerumque: COL. IVL. AVG. CASSANDREN. — COLONIA. CASSANDRIA.

Typus fere conſtans: *Caput Ammonis*, cujus videtur cultum communem cum vicina Aphyte habuiſſe. Rarius alios typos videas, eosque ignobiles.
AE. C.

DIVM.

In Pieria ad ſinum Thermaicum, qua in urbe jubente Alexandro ſtatuae eorum manu Lysippi poſitae ſunt, qui in praelio ad Granicum interiere [a]). Eas loco motas, *turmam ſtatuarum equeſtrium*, Q. Metellus victo Pſeudophilippo Romam transtulit, frontique aedium ſuarum impoſuit [b]).

a) Arrianus L. I. c. 17. b) Velleius L. I. c. 11.

Digitized by Google

Coloniae tantum nomine exſtant numi a Trajano usque ad Saloninam.

Epigraphe: COL. IVL. AVG. DIENSIS. D.D. vel: COL. IVL. DIENSIVM. D. D. Videtur adeo a J. Caeſare deducta, quia in nonnullis το AVG. ſupprimitur, ſed aucta ab Auguſto.

Typus potior: *Pallas ſtans.*

AE. R.

EDESSA.

Pervetus Macedoniae urbs, dicta ſubinde *Aegae*, quas vide, reſuſcitavit tamen nomen priſtinum, et ſignati complures

Imperatorii

ab Auguſto usque ad Tranquillinam. Lapſum Pellerinii, qui numum inſcriptum: ΣΕΒΑΣΤΗ. ΕΔΕΣΣΑΙΩΝ, Juliae Auguſti F. tribuit, indicabimus in numis hujus Juliae.

Epigraphe: ΕΔΕΣΣΑΙΩΝ. *Typus* ſolitus: *Roma ſpoliis inſidens coronatur a muliere retro ſtante, ſ. cornu copiae tenente.*

Antiquarii vetuſtiores numos ſic inſcriptos miſere confudere. Harduinus hos omnes tribuit Edeſſae Meſopotamiae. Minime omnium ferendus Vaillantius, qui plerosque, quos in catalogo [c]) tribuit Edeſſae Macedoniae, eo loco, quo numos ipſos deſcribit, ad Edeſſam Syriae vocat. Interea etſi utraque urbs ſuam habeat monetam, pronum eſt, ac minime ambiguum discrimen. Edeſſa Meſopotamiae usque ad Caracallam demptis aliquot intervallis proprios habuit reges plerosque dictos Abgaros; non igitur interea temporis credibile eſt, eam urbem monetam cum imperatoris capite ſignaſſe. Iis pulſis Edeſſa deducta colonia, ac tum ſe coloniam in numis fere conſtanter appellavit. Haec jam pridem vidit, docuitque eruditus Bayerus [d]).

AE. R.

HERACLEA SINTICA.

Autonomos duos inſignes tetradrachmos edidit Pellerinius (Rec. I. p. 182.):

Caput Palladis. Ϟ ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ. *Clava, in area Victoria volans, et monogrammata, omnia intra quernam.* AR. I.

Vt per fabricam et typum averſae facile hos numos Macedonicos putamus, ſic dubitatur tamen, quoniam plures fuere in Macedonia Heracleae, utri harum ſint tribuendi. Pellerinius eam praefert, quae fuit in Lynceſtide, quoniam, ut ait, reliquis fuit celebratior, et ſecundum Ptolemaeum caput Lynceſtidis. At fuerit iſtud Ptolemaei aevo, illa certe aetate, qua numi hi ſignati ſunt, vix a veteribus memoratur. Mallem igitur Heracleam, quae Sintices caput fuit, et ſaepe veteribus nominata. Praecipuam vero rationem puto, quod eandem habent averſam, quae eſt in numis ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΠΡΩΤΗΣ. Fuit autem haec Heraclea non modo in Macedonia I., ſed vicina etiam Amphipoli, in qua dictos Macedonum numos ſignatos ſupra in Amphipoli verilimile diximus. Ad haec Macedonia I., ut abundavit metal-

c) Num. Graec. p. 195. d) Hiſt. Osrhoen. p. 122.

Digitized by Google

lis, ita et copiosiores prae aliis ejus regionis partibus tetradrachmos fudit.

* * *

Caput Apollinis. ☧ ΑΔΑΙΟΤ. ΗΡ. Σ. *Tripus.* AE. II. (Mus. Caes. Pellerin.)

Caput Herculis. ☧ ΑΔΑΙΟΤ. ΗΡ. Σ. *Clava.* AE. II. (Pellerin.)

Pellerinius monogramma ΗΡ. Σ. exsolvit in *Heraclea Sintica.* Non repugno. Moneo tantum, idem compendium ΗΡ. Σ. exstare etiam in numo Faliscorum Etruriae apud Pellerinium [e]). Adaeum Macedonem Beraeum Persei ad Gentium legatum prodit Polybius [f]).

* * *

Caput Herculis barbatum in leonis exuviis. ☧ ΗΡΑΚΛΕΙΑ. *scriptum intra duo quadrata, quorum interius quadrifariam dividitur.* AR. III. (Hunter.)

Typus aversae, qui obvius est in antiquioribus Macedoniae numis, suadet, numum hunc ad Macedonicam aliquam Heracleam pertinere.

AR. et AE. RRR.

MENDE.

In peninsula Pellene.

Autonomi:

Silenus asello vectus. ☧ ΜΕΝΔΑΙΗ. *Diota intra quadratum.* AR. III. (Pellerin., Mus. Caes.)

Typus ad nobile vinum Mendaeum adludit, cujus honorifica in veterum coenis mentio, sic ut Alciphron illud appellet Μενδησιον νεκταρ [g]). Vnde sanctum potoribus jusjurandum: μα Δια τον Μενδαιον [h]). Ejus meritum in majus auxit Hermippus apud Athenaeum [i]), tracto ex deorum latrina testimonio: Μενδαιον μεν ενηφυσι και θεοι ανοι.

AR. RRRR.

NEAPOLIS.

Maritima in Macedonia adjecta.

Autonomi.

Persona lingua ejecta. ☧ *Quadratum incusum.* AR. III. (Mus. Caes.)

Eadem adversa. ☧ ΝΕΟΠ. *Caput muliebre.* AR. III. (Mus. Caes.)

Hos numulos antiquarii olim Neapoli Campaniae perperam tribuerunt, cujus numi longe alia sunt fabrica et typo. Huc igitur sine dubio vocandi. Similes personae sunt etiam in numis Populoniae Etruriae, tum Abydi et Parii Mysiae, de quibus vide, quae ad numos Populoniae differui.

Caput Bacchi, pone thyrsus. ☧ ΝΕΑ-ΠΟ. *Botrus.* AE. III. (Mus. Caes.)

Nolim certo adfirmare, hunc numum ad hanc Neapolim pertinere. In museo Hunteriano tribuitur Neapoli Cariae, sed causa non additur. Malim priorem, quia Bacchus in Macedonia et Thracia praevalet.

AR. C.

OLYNTHVS.

Ad Isthmum Pellenes, urbs nobilis, ac potens, et Demosthenis eloquentia famam nacta.

---

e) Rec. I. tab. X. f) Exc. leg. LXXVI. g) L. III. ep. 5. h) Athenaeus L. I. p. m. 23. i) L. I. p. m. 29.

Digitized by Google

Autonomus.

Caput Herculis imberbe in leonis exuviis. ☧ ΟΛΥΝ. *Clava, caduceus.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Numum hunc inſignem, et hactenus unicum hujus urbis cognitum ante aliquot annos muſeo Caeſareo intuli. Jure is Herculem jactat, quia urbs ab Olyntho Herculis F. nomen traxit teſte Stephano. Athenaeus item Olynthum Herculis et Bolyae filium ait, ejusque adhuc ibi exſtare monumentum [k]).

Olynthi etiam autonomum ex muſeo Ainslieano citat Abbas Seſtinus [l]), ſed quia eum non deſcribit, ignoro, an idem ſit cum praeſente.

* * *

Alius cum epigraphe: ΟΛΥΝΘΙΩΝ. ΚΑΙ. ΤΟΡΩΝΑΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. eſt in ſola Goltzii Graecia.

AE. RRRR.

ORTHAGORIA.

Autonomi.

Caput Dianae adverſum. ☧ ΟΡΘΑΓΟΡΕΩΝ. *Galea.* AR. I. (Seſtini Lettere T. IV. p. 97.) AR. III. (Pellerin.) AE. III. (Pembrock, Vitzai.)

Omnium primus Haymius ſimilem protulit (Tom. II. p. m. 166.), verum cum in eo legeret ΟΡΑΓΡΕΩΝ, nihil ſani exſculpere potuit. Fuit autem Orthagoria, ſerius dicta Stagira, Ariſtotelis patria, cujus, quod ſciam, mentio tantum fit in ἀποσπασματιοις geographicis, quae ſunt inſerta Tomo IV. Geogr. min. p. 42, ubi legitur: Ορθαγορια και Σταγειρα, ἡ νυν Μακρη, quod et pagina ſequente repetitur. Maroneam Thraciae etiam dictam *Ortagueam*, tradit Plinius. Ex hac Orthagoriae pro Stagira inſcriptione remotam numo aetatem tribuit Pellerinius; at contrarium docent fabrica numi, et ΩΝ pro ΟΝ poſitum. Videtur urbs, ut plures aliae, vetus nomen reſuſcitaſſe, aut vetere nomine in numis uſa.

Pellerinius numum ſuum dic targienteum, at quos ego viderim, aut ab aliis citatos repererim, ſunt aenei.

AE. RR.

OSSA.

Obſcurum in Biſaltis oppidum. *Autonomum* argenteum edidit Paciaudus: (Animadv. phil. p. 75.) *Equus gradiens cum rectore.* ☧ *Quadratum majus et minus, intra utriusque lineas, ut auctor legit;* ΟΣΣΙΩΜ. Quam vocem eſſe urbis nomen is adſerit. Verum terminatio in ΩΜ, ſi modo talis vere in numis habetur, et non potius ΟΜ, uni fuit Italiae propria, et ſi in numo praeſente ſpectetur literarum ordo, legendum potius ΣΙΩΜΟΣ, quod adeo haud dubium videtur magiſtratus nomen. Veriſimile eſt, numum hunc deberi Maroneae Thraciae.

PELLA.

Mediterranea inter Axium, et Ludiam fluvios. Vrbs munitiſſima, et inde a Philippo Amyntae F. regum ſedes.

k) L. VIII. p. m. 334. l) Lettere P. II. p. 107. et 119.

Digitized by Google

Autonomi:

Caput juvenile laur. Ж ΠΕΛ. *intra lauream.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

ΠΕΛΛΑ. *Caput muliebre.* Ж ΠΕΛΛΗΣ. *intra lauream.* AE. II. (Pellerin.)

Veriſimile eſt, το ΠΕΛΛΑ partis anticae indicare mulierem *Pellam*, juxta quam ſcripta haec vox, exemplo ſimili frequente in numis urbium Aſiae minoris. Iſtud ut verum ſit, tamen neque mythologia, neque hiſtoria quidquam de Pella quapiam ſufficit.

* * *

Caput juvenile cornutum hedera coronatum acutis auribus, pone pedum. Ж ΠΕΛΛΗΣ. *Pallas pendentibus ex humero alis gradiens d. haſtam intorquet.* AE. II. (Pellerin., Muſ. Caeſ.)

Caput anticae Panos eſt, aut unius e comitibus. In numis coloniae Pellae Syriae Pan typus eſt obvius; ex quo patet, Syram hanc Pellam a Macedonica non modo nomen, ſed et Panos cultum traxiſſe.

* * *

Caput Palladis. Ж ΠΕΛΛΗΣ. *Bos paſcens.* AE. II. III. (Muſ. Caeſ.)

Confirmat hic typus, quod in *Pella* obſervat Stephanus, Pellam olim dictam βουομον, id eſt: *paſcendis bobus aptam.* Et Vlpianus [m]): Πέλλη δε πατρις Φιλιππου ἐκληθη δια το ὑπο βοος ἐυρησθαι την προσηγοριαν, πέλλης το χρωμα, ὁ ἐστι, τεφρωδες κατα την Μακεδονων φωνην. *Pella Philippi patria, ſic dicta eſt a bove, quae colore* πέλλη *fuit, id eſt, ſecundum Macedonum linguam, cinericio.*

* * *

ΠΕΛΛΑΙΩΝ. *Caput muliebre.* Ж ΠΕΛΛΑΙΩΝ. *Victoria gradiens.* AE. I. (Pellerin.)

Caput anticae eſſe Octaviae ſororis Auguſti cenſet Pellerinius ſuadente iſtud numo, qui inter imperatorios mox deſcribetur.

AR. RR. AE. C.

Imperatorius.

Vnus vulgatus a Pellerinio (Mel. II. p. 3.):

ΠΕΛΛΑΙΩΝ. *Caput muliebre.* Ж M. ANT. ATT. Γ. KAI. ATT. *Victoria gradiens.* AE. I.

Paullo ante monui, caput anticae in hoc et ſuperiore autonomo Pellerinio videri eſſe Octaviae. At potius credam eſſe deae Libertatis, nam in numis Theſſalonicae, qui huic plane ſunt ſimiles, juxta caput muliebre legitur ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

AE. RRRR.

Coloniae nomine cogniti numi ab Hadriano usque ad Philippum, quos plerosque vide apud Wilde [n]). Vaillantius deductam a Julio, amplificatam ab Auguſto autumat, quoniam IVL. AVG. inſcribitur. Verum ut continuo vidimus, mortuo jam Julio, nomine M. Antonii et Octaviani, nulla coloniae vel mentione, vel indicio ſignavit numos. Ergo ſeſe *Juliam Auguſtam* ſcripſit, ſive quod jam a Julio deſignata fuit colonia, ſive quod Auguſtus per adoptionem Julius quoque vocabatur. Ab Vlpiano dicitur *colonia Auguſtana* [o]).

m) Ad Demoſth. de falſ. leg. n) Sel. num. tab. XXII. o) L. I. de Cenſib.

Digitized by Google

Epigraphe: COL. IVL. AVG. PELLA.

Typi: *Vir rupi insidens d. capiti ad mota, s. fistulae innixus, in area saepe pedum.*

Mirum, a Vaillantio virum hunc passim dici Apollinem, qui fistulam tanquam victi Marsyae indicem jactat. Haec septem cicutarum fistula, et adstitutum pedum certum nobis Pana fistunt, et talis etiam fingitur in numis Arcadiae, et Caesareae Paniados. Quid quod pastoritium hunc deum etiam supra in autonomo vidimus, et infra quoque in numo vicinae Thessalonicae, et regis Antigoni I. fumus visuri, certo indicio, veterem fuisse ejus dei religionem non apud hanc modo urbem, sed passim per Macedoniam.

In aliis: *Mulier capite tutulato sedens d. ori admota.*

AE. R.

PHILIPPI.

Trans Strymonem in Macedonia adjecta. Vrbs vetusto nomine *Crenidae*, deinde *Datum*, aedificata secundum alios a Calliistrato Athenienſi, secundum alios colonia Thasiorum, sed ab instauratore Philippo Amyntae dicta *Philippi*, quae omnia vide apud Diodorum p), Scylacem q), Appianum r), Eustathium s). Strabo Crenidas et Datum diversas urbes facit. Ceterum urbs a Bruti et Cassii clade famigerata. Chronicon Parium conditam a Philippo statuit V. C. 597.

Autonomi.

Caput Herculis imberbe in leonis exuviis. ℞ ΦΙΛΙΠΠΩΝ. *Tripus, in area caput equi.* AV. (Mus. Christinae.)

Alius, sed infra tripodem HPA., *in area clava.* AR. I. (Pellerin.)

Alius variis per aream attributis. AE. III (Mus. Caes.)

Primum ex his aureum olim edidi t). Supra in Thasi moneta proposui numum huic tam utriusque faciei typo, quam metallo simillimum, et sola inscriptione ΘΑΣΙΟΝ. ΗΠΕΙΡΟ. diversum, quo nomine intelligi dixi Thasios Thraciae continentis, et veteres Dati colonos, quibus a Philippo ejectis cusa deinde moneta, sed novo nomine Philipporum. Fuit autem Datum auri ferax, ut est apud Strabonem u), et Diodorum x). Fuere praeterea Philippi ad montis Pangaei radices siti, quem auri venis divitem dixere Herodotus, Strabo, Plinius. Sed de his auri fodinis agam pluribus in moneta Philippi II. Quod ad typum attinet, potest Hercules cum tripode componi; nam is saltem aliquamdiu eum Apollini vi ablatum usurpavit, ut docent mythologi, ac praeterea judice Libanio Hercules non minus vates, quam sagittarius fuit y). Vox HPA. in citato tetradrachmo videtur principium magistratus.

AV. AR. RRRR. AE. RR.

Coloniae numi frequentiores ab Augusto usque ad Caracallam.

Imperatorii.

VIC. AVG. *Victoria gradiens.* ℞ CO-

p) L. XVI. c. 3. et 8. q) pag. m. 27. r) Bell. civ. L. IV. s) Dionys. v. 517.
t) Num. vet. p. 67. u) in Excerpt. L. VII. x) l. c. y) Tom. II. orat. IV. p. 183.

Digitized by Google

HOR. PRAE. PHIL. *Tria ſigna militaria.* AE. III.

Obvii hi numi ſub ipſo videntur Auguſto ſignati, docentque, cohortem praetoriam emeritam in militiae praemium ab Auguſto huc traductam, quo modo teſte Plinio [a]), in Africa fuit Gunugi colonia Auguſti *deducta cohorte praetoria.*

* * *

COL. AVG. IVL. PHILIP. *Signa duo ſuper baſi, cui inſcriptum:* DIVVS. AVG., *dexteras attollentia, quorum dexterius paludatum, ſiniſterius ſeminudum,* in numis Claudii et ſequentium impp.

COL. AVG. IVL. PHIL. IVSSV. AVG. *Caput Auguſti laur.* ℞ *Signa eadem, ſed dexteriori adſcriptum:* AVG. DIVI. F., *ſiniſteriori:* DIVO IVLIO. AE. I. (Pellerin. Rec. I. p. XXVIII. Muſ. Caeſ.)

Poſterior hic numus rariſſimus praecedentes obvios, in quorum explicatu varie peccatum, egregie illuſtrat. Docet enim primo, ſtatuam dexteriorem paludatam eſſe Auguſti, ſiniſteriorem a ſummo ad medium nudam Julii, nempe ſpecie divinitatis, qui inter deos relatus jam erat. Deinde coloniam deductam ab Auguſto; nam in ſtatuarum ſede locus dexterior, ceu honorificentior Auguſto tanquam fundatori datus, quam legem videmus etiam in inſcriptione ſervatam; nam cum in aliarum coloniarum numis legatur: COL. IVL. AVG., in hac una COL. AVG. IVL.

Docemur praeterea, has ſtatuas revera exſtitiſſe Philippis, et jam ſub Auguſto dedicatas, et harum typum, ut revera erant, in numos translatum; nam niſi fuiſſent opus perpetuum, in numis ſequentium imperatorum ſtatua quoque Auguſti, qui deorum item chorum auxit, effigta fuiſſet ſeminuda. Denique verba IVSSV AVG. vel notare, easdem has ſtatuas Auguſti juſſu dedicatas, haud dubie in memoriam victoriae ad Philippos relatae, et ſumptae de Julii interfectoribus vindictae, vel ejus juſſu deductam coloniam. Ad monetam ea referri non poſſunt, cum tum ſcribi ſolitum fuerit: PERMISSV. AVG.

Videntur haec ſigna magno fuiſſe apud Philippenſes in honore, et quadam religione ſacra, cum in eorum moneta non compareat alius typus dempto numo Commodi, in quo lupa gemellos lactans. (Vaill.)

AE. R.

PYDNA.

In Pieria ad ſinum Thermaicum clade Perſei nobilitata.

Autonomi.

Caput Dianae. ℞ ΝΩΙΑ ΙΙΤΑΝ *Noctua.* AE. III.

(Pellerin. Suppl. III. p. 103.)

Obſervanda in hoc numo inſolens ſcribendi lex, quae buſtrophedon proprie dici nequit, ſed parte priore recta, altera retrograda. Multum remotae vetuſtatis non videtur propter literam Ω jam receptam.

---

a) L. V. pag. 244.

Digitized by Google

Caput Herculis imberbe. ℞ ΠΤΔΝΑΙΟΝ. ΠΤΝΔΝΑΙΟΝ. ΠΤΔΝΑΙΩΝ. *Aquila ſerpentem depaſcens.* AE. III.

Numos hos eximie raros recenſet Wildius [a]), additque, circa Theſſalonicam repertos anno Chriſti 1685 in ſuum muſeum migraſſe. Simillimi his ſunt aenei ſola inſcriptione AMΥNΤΑ pro ΠΤΔΝΑΙΩΝ diverſi.

AE. RRR.

STOBI.

Vrbs mediterranea in Pelagonia, et notum *municipium*, quod Romanorum munus numi omnes hactenus editi profitentur.

Autonomus:

Victoria globo inſiſtens d. coronam, ſ. tropaeum. ℞ STOBENSIVM. *Bos gradiens.* AE. III.

Numum hac una cauſa memorabilem, quod hactenus autonomus unicus eſt, olim ex muſeo M. Ducis vulgavi [b]).

AE. RRRR.

Imperatorii.

Obvii a Veſpaſiano usque ad Elagabalum.

Epigraphe in nonnullis STOBENSIVM tantum, ſubaudi: *municipium.* In reliquis: MVNIC. STO. STOB. STOBE. STOBEN. STOBENS. STOBENSI. STOBENSIVM. STOBENVM. STOBENIVM. Lege de hujus urbis gentili differentem Liebeum [c]).

Typi: in numis gentis Flaviae et Trajani eſt *templum* 4. *columnarum*, *intra quod idolum ſtans.* In reliquis variant, *Victoria* plerumque averſam occupante.

AE. C.

THESSALONICA.

Olim vocata *Therma*, in intimo receſſu ſinus Thermaici. Nominis mutati cauſa varie proditur, alii a victis ibi a Philippo Amyntae Theſſalis, quos inter Julianus Aug. [d]), alii a Theſſalonica Caſſandri uxore Philippi II. filia repetunt, in qua ſententia fuit Strabo. Conſtantinus Porphyrog. narrat, Philippum Amyntae victis ibi Theſſalis idem nomen et filiae et urbi dediſſe [e]). Straboni conſentit Zonaras, addito, olim Emathiam fuiſſe dictam [f]). Fuit urbs illuſtris, et caput Macedoniae II. Hujus urbis hiſtoriam enarravit Belleyus [g]).

Autonomi.

Epigraphe: ΘΕ. (Pellerin.) ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ.

ΚΑΒΕΙΡΟΣ. *Caput juvenile laur.* ℞ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. *Aquila, omnia intra quernam.* AE. II. (Pellerin.)

ΘΕCCΑΛΟΝΙΚΗ. *Caput muliebre velatum turritum.* ℞ ΚΑΒΕΙΡΟC. vel ΚΑΒΙΡΟC. *Cabirus habitu curto ſtans d. clavum, aut quid ſimile, ſ. malleum attollit, in nonnullis pro pedibus incus.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Eadem adverſa. ℞ ΚΑΒΕΙΡΕΙΑ. ΠΤΘΙΑ. ΦΙ. *Vrna prominente palmae ramo.* AE. II. (Pellerin.)

---

a) Sel. num. p. 4. b) Num. vet. p. 67. c) Goth. num. p. 320. d) Orat. III. p. 107.
e) Themat. L. II. §. 4. f) L. XII. c. 26. g) B. L. T. XXXVIII. hiſt. p. 121.

Digitized by Google

Stabilitum in hac urbe Cabirorum cultum, quem arceſſitum e Phoenicia praecipua religione exercuit Samothracia, hi numi teſtantur, ſtabilitis etiam ludis *Cabireis*, quos ſoli Theſſalonicae numi memorant. Et conſtituti hujus hoc in oppido cultus teſtem habemus Firmicum Maternum [h]). *Hunc eundem*, inquit, *Macedonum colit ſtulta perſuaſio. Hic eſt Cabirus, cui Theſſalonicenſes quondam cruento cruentis manibus ſupplicabant.* Quae ad Cabiros attinent, fuſius disputabuntur in numis Tripolis Phoeniciae. Typus Cabiri non abſimilis illi, qualem numus alter offert, eſt etiam in numis Romanis Claudii Gothici adſcripto: DEO. CABIRO., quem ipſum Theſſalonicae cauſa illis inſertum in hujus Auguſti moneta dicemus.

Numus poſtremus per ludos *Philadelphia* ſeſe aetate Caracallae cuſum profitetur.

* * *

Caput Jani geminum barbatum. ℞ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ. *Duo Centauri in diverſum equitantes.* AE. II. (Goltz. Theup. Arigoni.)

Numen Romanum monetae Graecae illatum ſuſpicari facit, numos hos ſignatos, quando urbs jam Romanis paruit. Iidem typi ſunt etiam in numo Amphipolis.

* * *

Caput Jovis laur. ℞ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ. *Duo hirci coniſcantes.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Vide de hoc averſae typo numos Amphipolis.

* * *

Pan nudus gradiens d. elata, ſ. pedum ſuper humero tenet, ex quo dependet hinnulus, in area aſtra ſolis et lunae. ℞ ΘΕCCΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. *intra laurum.* AE. (Arigoni.)

Typus per lepidam Panos formam eximie jucundus. In numis vicinae Pellae, cum quibus monetae Theſſalonicenſi ſpectatis typis multum convenit, Pan frequens.

* * *

ΘΕCCΑΛΟΝΙΚΗ. *Caput muliebre velatum turritum.* ℞ ΘΕCCΑΛΟΝΙ. ΜΗΤ. Β. ΝΕ. *Apollo Actius ſtans d. plectrum, ſ. lyram columnae impoſitam.* AE. III. (In meis Num. vet. p. 68.)

Ex addito ΜΗΤ. Β. ΝΕ. apparet, numum ſignatum circa Decii tempora, ut ex ſequentibus patebit, etſi numus pro ea aetate non inelegantis ſit operis.

* * *

ΜΑΡΚΙΑ. *Caput muliebre laureat.* ℞ ΘΕΣΣΑΛΟΝΕΙΚ. *Equus gradiens ore palmae ramum tenens.* AE. III. (Pellerin. Suppl. IV. p. 44.)

Aenigma partis anticae neque index hujus numi expedire tentavit.

AE. C.

Regius.

Caſſandri, quem vide in hujus moneta.

Imperatorii.

Magno ſunt numero, et quidem primorum etiam Auguſtorum, et eorum familiae, quorum plerosque collectos

h) De Error. prof. relig. p. m. 426.

Digitized by Google

vide apud Wilde i). Incipiunt cum J. Caesare, sed jam deo, et porriguntur usque ad Valerianum, cujus numi sunt in museo Caesareo, et Arigonio.

Epigraphe: ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ.

Typus potior: *Victoria*, nimirum cum adlusione ad urbis nomen. Dissimulatis reliquis obviis commemorandi:

ΘЄCCAΛONIKЄΩN. ЄΛЄTΘЄPIAC. *Caput muliebre.* ℞ M. ANT. ATT. Γ. KAI. ATT. *Victoria gradiens.* AE. I. (Pellerin. Mel. II. p. 3.) Idem est in Caesareo, sed in hoc est Σ pro C.

ΑΓΩΝΟΘΕΣΙΑ. *Caput muliebre simile.* ℞ ANT. KAI. *intra coronam.* AE. II. (Pellerin. Rec. III. p. XXIX. Mus. Caes.)

Non mihi satis cum Pellerinio convenit, opinante, capite muliebri utriusque numi exhiberi Octaviam Octaviani sororem. Credo, dictum caput, quale sit, satis nobis explicari addito ΕΛΕΤΘΕΡΙΑΣ, *Libertatis*, perinde ac in denariis Bruti et Cassii uno alterove antea anno in eodem tractu signatis simile caput muliebre esse Libertatis ex addito LIBERTAS intelligimus. Plinius Thessalonicam appellat *liberae conditionis* k). Ergo hanc suam libertatem sic jactabant in numis Thessalonicenses, ut Amiseni aliique. Numum huic simillimum, nisi quod deest vox ΕΛΕΤΘΕΡΙΑΣ, edidit etiam Pella.

Numum alterum Pellerinius causa fabricae, et quod item M. Antonium, et Octavianum inscriptos habet, jure Thessalonicam refert. De nomine ΑΓΩΝΟΘΕΣΙΑ, quod hic tantum numus memorat, lege disputantem Pellerinium l), et quae differemus in tractatu de ludis.

* * *

ΚΑΒΙΡΟC. *Cabirus stans*, ut in autonomis, in numis Caracallae, (Theup.) et Getae. (Pellerin.)

Apollo nudus stans d. lauri ramum, s. lyrae innixus, quae imposita est columellae, cui serpens obvolvitur, juxta arcus, pro pedibus urna ludorum, et mala victoris Pythii praemia, Gordiani. (Pellerin. Suppl. IV. p. 9.)

Typus memorabilis, quod pleraque Apollinis attributa fictit, de quibus vide plura apud Pellerinium. (l. c.)

* * *

Ludi:

ΑΓΩΝΟΘΕΣΙΑ. Vide supra.

ΚΑΒЄIPЄIA. ΠΥΘΙΑ. Φιλαδελφεια in autonomo citato.

ЄΠΙΝΙΚΙΑ. ΚΑΒЄIPIA. — ΟΛΥΜΠΙΑ. — ΠΥΘΙΑ., in numis Gordiani. (Mus. Caes. Vaill.) Ludos Pythia indicat etiam *tripus, super quo 5 mala, hinc et inde urna ludorum*, Valeriani. (Mus. Caes.) Eadem mala in numo praecedente vidimus.

Praetensum ΚЄCAPЄIA in numo Gordiani apud Theupoli verisimiliter in ΚΑΒΙΡЄIA corrigendum.

ΑΚΤΙΑ. ΠΥΘΙΑ. B. Philippi sen. (Vaill.)

* * *

Neocoratus nullam certam legem sequitur.

B. NЄ. in numis Alexandri Sev. (Vaill.)

i) Sel. num. tab. 13. 14. k) L. IV. §. 17. l) Rec. III. p. XXIX.

Digitized by Google

In numis Gordiani aut nulla ejus mentio, aut tantum ſimplicis: ΘΕCCΑΛΟΝΙΚΗ. ΝΕΩΚΟΡΟC. (Muſ. Caeſ.) vel, quod ſingulare: ΝΕΩΚΟΡΑ. (Pellerin Mel. II. p. 202.) In numis Philipporum neocoratus quoque ſimplex. In numo Herennii duplex: ΜΗΤ. Β. ΝΕΩΚ. (Pellerin.) In numo Valeriani alio neocoratus nullus, (Arigoni) in alio muſei Caeſarei duplex, ſic: ΘΕCCΑΛΟΝΙΚΗ. Β. Ν. In numis Gallieni, ſed coloniae nomine, partim Β. ΝΕ., partim Γ. ΝΕ., ut dicetur.

Secundum Vaillantium [m]) Theſſalonica primum neocoratum accepit a Gordiano, alterum a Valeriano. Duplex peccatum, quorum alterum viro erudito ignoscimus, quoniam Herennii numus ſerius fuit detectus. Alterum minus venia dignum, cum ipſe ſub Alexandro numos binos citaverit neocoratu II. notatos.

* * *

Metropolis: hanc dignitatem urbi conceſſam a Valeriano cenſuit Vaillantius [n]). At jam ſub Decio hoc fuiſſe honore inſignem docet numus Herennii in neocoratu citatus. Metropolis mentionem etiam ſupra in autonomo vidimus. Metropolim Macedoniae teſtatus eſt etiam Julianus [o]), aliique inferioris aevi ſcriptores. Quin etiam ſaltem honoris cauſa jam Auguſti aetate dicta eſt μητηρ πασης Μακεδονιης ab Antipatro Theſſalonicenſi [p]).

AE. C.

Colonia dicitur in numis Valeriani ejusque familiae. Cum exſtent ejusdem imperatoris numi absque mentione coloniae, dubium non eſt, deductam eam Valeriano imperante. Refert Zoſimus [q]), ſub hoc Theſſalonicam a Scythis gravi obſidione preſſam periculum ſuorum virtute civium evaſiſſe. Vnde verisimile eſt, coloniae jura ſibi promeritam.

Epigraphe Graeca, qua lingua haec una colonia, et Philippopolis Thraciae uſae ſunt, cum reliquae Graeciae Europaeae coloniae Latina conſtanter uterentur.

ΘΕCCΑΛΟΝΙΚΗ. ΜΗΤ. ΚΟΛΩ. Valeriani. (Vaill.)

ΘΕCCΑΛΟΝΙΚΗ. ΜΗΤΡ. ΚΟ. Β. ΝΕ. Gallieni. (Vaillant. Pellerin Suppl. IV. p. 12.)

ΘΕCCΑΛΟΝΙΚΗ. ΜΗ. CO. Γ. ΝΕ. Gallieni. (Pellerin.)

ΘΕCCΑΛΟΝΙΚΗ. ΜΗ. vel ΜΗΤΡ. ΚΟ. Β. ΝΕ. vel Γ. ΝΕ. Saloninae. (Vaill. Pellerin.)

Typus illuſtrior: *Vir nudus*, in aliis *mulier capite tutulato ſtans d. ſigillum Cabiri tenet.* (Pellerin Suppl. IV. p. 12.)

Ludi ΠΤΘΙΑ inſcripti urnae, Gallieni et Saloninae, de quo, ut et de *Metropoli* actum ſupra.

Litera ſolitaria Δ in numis Gallieni et Saloninae, (Pellerin.) nullo certo ſenſu, ut in numis urbium Thraciae.

AE. RR.

TORONE.

Ejus numus ſoli Goltzio cognitus.

---

m) Num. Graec. p. 218. n) in Colon. ſub Valeriano. o) Orat. III. p. 110. p) Brunck Anal. T. II. p. 112. q) L. I.

Digitized by Google

TRAELIVM.

Exstant numuli:

Caput Mercurii petaso tectum. ℞ ΠΑΙ-ΑΙΤΝΟ. *Balaustium.* AE. III. (Pellerin, et Hunter in numis Rhodi.)

Primus Pellerinius numum similem Rhodum, quippe causa balaustii, vocavit, cujus deinde judicium secutus est auctor musei Hunteriani. Dubium movit cl. Cousineryus nationis Gallicae Thessalonicae procurator, qui datis ad me literis, missoque similium numorum exemplari uno testatus est, eorum complures repertos juxta Amphipolin, ceterum non sibi constare de urbe adfinis nominis per hunc tractum, cui numi hi tribui possent. Istud ipsum cum a Cousineryo edoceretur abbas Sestinus, sic statuit: epigraphen numi non esse legendam ΠΑΙ-ΑΙΤΝΟ, sed ΤΡΑΙΛΙΟΝ. Jam vero d'Anvillium juxta Amphipolin constituisse oppidum *Triullum*, quod nomen eum satis adfine sit nomini ΤΡΑΙΛΙΟΝ in numo expresso, videri pro Triullum scribi oportere *Traelium*, vel *Traillium*, hosque numos huic tribuendos. Haec ille [r]). Quas causas qui idoneas arbitrabitur, is sibi persuadeat quoque, stetisse in hoc tractu urbem dictam Triulkum, veteribus omnibus ignotam, si tabulam Peutingerianam demas, numosque adeo similes huic tribuendos. Idem vir eruditus etiam numos inscriptos TRIA. huc refert, de quibus egimus in numis Serdicae Thraciae. Mihi hactenus omnes id genus numi in incertis putandi videntur.

VRANOPOLIS.

In cacumine montis Athus teste Plinio [s]), cujus conditorem Athenaeus prodit Alexandrum Cassandri fratrem [t]), qui, quod norim, soli hujus urbis meminere.

Autonomi.

ΟΥΡΑΝΙΑΣ. ΠΟΛΕΩΣ. *Mulier capite tutulato globo insidens d. hastam.* ℞ *Sine epigraphe. Astrum.* AE. III.

Numum integerrimum edidi ex museo ill. Com. Vitzai [u]). Ejus similem jam protulit Pellerinius, sed cum in eo legere sibi videretur ΛΟΚΡΩΝ, eum perperam Locris Ozolis adjudicavit. Mulierem partis anticae conjecto esse Venerem Vraniam, a qua videtur urbi nomen inditum, de quo plura differui loco laudato. Dixi, etiam astrum partis aversae ad eandem Vraniam referendum, quod etiam confirmat Sozomenus, cum narrat [x]), in Aphacis certo die ignem per quandam invocationem e vertice montis Libani decurrentem instar stellae in vicinum amnem sese immersisse, et hunc ignem ajebant esse Vraniam, ita enim ipsi Venerem appellant. Ceterum fieri poterat, ut urbs per situm coelo admota Vranopolis a conditore vocaretur.

AE. RRR.

---

r) Lettere p. 123. s) L. IV. c. 10. t) L. III. p. 98. u) Num. vet. p. 70. x) Hist. eccl. L. II. c. 5.

Digitized by Google

REGES MACEDONIAE.

Longam horum regum ſeriem a vetuſtiſſimis temporibus deductam memoriae prodiderunt ſcriptores veteres, ex quorum teſtimoniis, etſi ſaepe diſſonis et fluctuantibus, praecipue quae ad temporum rationem pertinent, eorum hiſtoriam et ſucceſſionis legem deſcripſere Reinerus Reineccius, Petavius, Spanhemius, Froelichius, aliique, quorum nos inſignes conatus in judicium non vocamus, quoniam non in hiſtoriam, ſed numos criſin intendimus, a numis vero neque chronologiae, neque ſucceſſionis ratio, ſicubi luxata eſt, ſanari poteſt, quia notis epochae, aliisque indiciis fere deſtituuntur.

Juvat Macedoniae reges ab ejus regni exordio ſecundum Froelichii catalogum y) compendio commemorare. Horum primi aut pecunia ſignata caruere, aut haec ad noſtram aetatem non pervenit. Alii numi huic illive perperam ſunt tributi, conficti alii, ut in ſingulis docebimus.

* * *

CARANVS Argivus ex Herculis ſtirpe, et ab hoc ſextus decimus ex oraculi Delphici monitu novas ſedes quaerere juſſus huc commigrat, occupatam Edeſſam Aegas appellat, quod capras domum remeantes per nebulam ſecutus cuſtodes fefellit, et una cum his receptus urbe potitus eſt z). Factum iſtud creditur circa annum ante V. C. 16. ante Chriſtum 768. Moritur V. C. 14. fundata ſtirpe in Alexandri M. liberis deſitura, quod ſic in vulgus fuit creditum, ut non dubitaret Iſocrates in ſua ad Philippum II. oratione perpetuo hunc ejus cum Hercule ſanguinis nexum praedicare, ut nunc mittam teſtimonia alia, quae ſuis locis commemorabuntur. Hinc totiès in regum Macedoniae numis caput Herculis occurrit.

COENVS. TYRIMAS. PERDICCAS. I. fere nomine tantum cogniti.

ARGAEVS. Hujus numum ΑΡΓΕΙΟΥ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ, quem ex Scaligero citat Harduinus a), commentitium puta. Alium magis eruditum, nimirum magis ad leges artis numariae exactum, ſed palam ſpurium, Conſtantinopoli ante annos aliquot miſſum ſervat muſeum Caeſareum: ΑΡΓΑΙ□Υ. *(retrograde) Equus gradiens, infra quem clava.* Ꝟ *Quadratum incuſum quadripartitum.* AR. II.

PHILIPPVS I. mortuus creditur V. C. 172. Huic Froelichius tribuendos conjicit argenteos nonnihil barbaros: *Caput Jovis.* Ꝟ *Eques adſtituta barbara Philippi epigraphe* b). Perperam, nam eſſe Philippi II., in hoc docebimus.

AEROPAS, vel EVROPVS.

AMYNTAS I. mortuus circiter V. C. 265. Commemorandus hoc loco numus:

---

y) Notit. elem. p. 128. z) Juſtin. L. VII. c. 1. a) Opp. ſel. p. 27. b) Notit. elem. pag. 128.

Digitized by Google

Pagurus. ☧ BAME *fine typo.* AE. III.

MT□T

M

De numo hoc ſcite differit Cl. Wiſe [c]): editum eſſe a Begero et Spanhemio, ab utroque tribui Amyntae I., quia tam typo, quam literarum forma differt a numis Amyntae II. Hos minus confidenter ſecutum Montfauconium [d]). Sed ab his male lectam epigraphen, nempe BAMIMT□TM, cùm tamen in praeſente numo, cujus ſimiles duos poſſidet David Boſanquet mercator Londinenſis, legatur ſic, ut ſupra deſcripſimus. Ergo Amyntae I. tribui non poſſe, praeſertim cùm dubitari queat, an tunc temporis permiſſum fuerit Macedoniae regibus, inſcribere nomen ſuum monetae; cum teſte Polybio [e]) Macedones ab antiquo aequalem cum regibus ſuis habuerint poteſtatem. Dubium augere praefixum B pro Βασιλεως, qui titulus ante Philippum II. in Macedoniae regum moneta non occurrit. Ipſum numi opus tam remotam aetatem non olere. Elementum O quadratae formae, quod ad demonſtrandam tantam antiquitatem maximi momenti putant, etiam ſerius fuiſſe uſurpatum, nam comparere in ſimulacris Hermaeis Phocionis, Speuſippi, in numis Arſacidarum &c. Haec praeclare vir eruditus contra Begerum et Spanhemium, etſi ipſe denique, cui vere tribuendi ſint, ignoret. Aliquanto ſerius idem dubium occupavit Froelichium, qui recte adſerit [f]), numis Macedonicis aliam eſſe ſpeciem, aliam epigraphen, nempe: AMTNTA. Vtrum vero, quod timide ſuſpicatur, tribuendus ſit Amyntae Galatae, dubitari poteſt.

ALEXANDER I.

Amyntae I. F. cognomento *Dives*, vir multis virtutum ornamentis praeditus. Fratrem habuit MENELAVM, qui et *Tharraleos* dictus, ſororem GYGAEAM. Mortuus ſecundum alios V. C. 309, ſecundum alios ſerius, at ſecundum Chronicon Parium V. C. 291.

Numi.

Vir pileatus eques lento greſſu d. binas haſtas. ☧ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ *intra quadratum incuſum.* AR. I. (Mem. B. L. T. XXIV. p. 48.)

Vir pileatus ſ. duo jacula geſtans equum frenatum gradientem comitatur. ☧ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ. *ſcriptum circa quadratum quadrifariam diviſum.* AR. m. m. et I. (Pellerin, le Bret.)

Forma literarum, terminatio plerumque in O, quadratum incuſum, omnia, longum horum numorum aevum teſtantur, neque cogniti alii regum Macedoniae numi his antiquiores. Nihil obſtat, quo minus equitem partis anticae ipſum regem ſtatuamus, nam pileo uſus eſt etiam Gentius vicini Illyrici rex, nimirum nondum recepto tum diademate, et veteres Macedonas geſtaſſe pileos, tradit Dio Chryſoſtomus [g]). ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ gignendi caſus eſt pro ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, ut et ΑΡΧΕΛΑΟ, de quo proxime. O poſitum pro ΟΥ archaismus purus putus eſt, cujus exempla obvia ſunt in mar-

c) Muſ. Bodl. p. 112. d) Paleogr. Graec. p. 121. e) L. V. c. 27. f) Not. elem. p. 139. g) Orat. 71. de cultu corp.

Digitized by Google

moribus vetuſtiſſimis omnium Graeciae nationum, Amyclaeis Fourmontii, Sigeo, et in vetuſtiſſimis Athenienſium, quae edidere Sponius [h]), Chandlerus [i]), et Taylor [k]). Ejusdem legis ſunt MATΣ-ΣOΛΛO, ΠΙΞOΔAPO in numis regum Cariae. Hanc regulam confirmat Athenaeus [l]), qui agens de poculo literato, in quo ſcriptum ΔIONTΣO, addit, in hac voce deſiderari elementum T, quoniam Achaei utebantur litera O non ſolum ea facultate, qua hunc pollet, ſed etiam cum diphthongum ſignificabat, O tantum pingentes. Eodem modo Philoxenus a Dionyſio ex Italia in Siciliam revocatus reſcripſit O, *non*, pro OT. Vide Suidam in Φιλοξενε γραμματιον, aliosque proverbiorum ſcriptores. Hunc, quem dixi, archaismum retinuere Dores et Aeoles, ſic tamen ut OT mutarent in Ω ſerius inductum. Sic in marmore Cretenſi apud Reineſium [m]): TΩΣ. KΩPHTAΣ pro TOTΣ. KOTPHTAΣ, et paſſim Dores: μωσα, ὡρανος, pro μουσα, οὐρανος. Alias tamen Dores etiam OT in O breve mutavere; ſic obvium in numis ΣTPAKOΣIΩN pro ΣTPAKOTΣIΩN. Quadratum partis averſae Begerus [n]) et Froelichius [o]) temere de figura Macedoniae quadrata capiunt. Sin iſtud, etiam quadratae fuere Abdera. Maronea, Thaſus, Amphipolis, Acanthus &c. Alia de hoc quadrato, remotae antiquitatis indice, alibi docuimus. (Prolegom. gen. Vol. I. p. LXIV.)

Ab hoc Alexandro incipiunt illuſtria tetradrachma regum Macedoniae. Teſtatur vero etiam Herodotus, eidem huic regi ex vicina Macedoniae fodina in ſingulos dies ſingula argenti talenta veniſſe [p]). Vnde reor, *Divitis* ei cognomen fuiſſe inditum.

AR. RRRR.

PERDICCAS II.

Alexandri F. moritur ſecundum Chronicon Parium V. C. 334.

Numus.

Equus. ✠ ΠEPΔIK. *Galea in areola quadrata.* AR. Ex muſeo Cary. (Maffei Ant. Gall. p. 112.)

Rariſſimum hunc numum jure huic Perdiccae tribuemus, quoniam ſimillimum alium mox videbimus in moneta filii Archelai. Numos aeneos alios, quos Froelichius eidem obtulit, eſſe Perdiccae III., in hoc docebo.

AR. RRRR.

ARCHELAVS I.

Perdiccae II. filius, caede fratris ad regnum deſignati imperat. Rebus in Macedonia praeclare conſtitutis obit V. C. 354.

Numi:

Eques pileatus binas haſtas tenens. ✠ APXEΛAO. *(in aliis ſine epigraphe.) Caper dimidius intra quadratum.* AR. I. (Froelich. Reg. vet. p. 1. Pembrock.)

---

h) Miſc. pag. 315. i) Inſcript. ant. pag. 37 — 42. k) Marm. Sandvic.
l) L. XI. p. m. 466. m) Syntagm. T. I. pag. 501. n) Theſ. Br. T. I. p. 220.
o) Not. elem. pag. 129. p) L. V. §. 17.

Digitized by Google

Eadem adverſa. ℞ *Sine epigraphe. Quadratum quadripartitum.* AR. I. In aliis: *Leo dimidius intra quadratum.* AR. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Equus currens. ℞ ΑΡΧΕΛΑΟ. *Galea, omnia intra quadratum.* AR. III. (Pellerin.)

Caput imberbe tenui filo redimitum. ℞ ΑΡΧΕΛΑΟ. *Equus gradiens pendentibus habenis.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Protome barbata diademata. ℞ . . . ΕΛΑΟΤ. *Equus gradiens intra quadratum incuſum.* AE. III. (Haym. T. II. p. m. 11.)

Numi loco I. deſcripti tam typo partis anticae, quam fabrica ſimillimi ſunt numis Alexandri I. avi. Capri rationem ſupra in Carano dedimus.

Quos altero loco vides anepigraphos, Pellerinius eidem Archelao tribuit propterea, quod ſimilis antica eſt in certis ejus numis. At juxta hanc legem poſſunt etiam eſſe Alexandri I.

Tertio ſimiles ſunt numi alii argentei III. formae; niſi quod omnis in his epigraphe abeſt, quorum ſimilem edidit Neumannus noſter [q]), et propter hanc typorum et fabricae concordiam eidem Archelao tribuere non dubitavit. De his redibit mentio in numis Metropolis Theſſaliae.

Quartus et quintus poſtremus non leves objiciunt difficultates. Suntne unius ejusdemque Archelai, an diverſorum? Sin illud, cur in priore eſt imberbis, in altero prolixe barbatus? Cur tantopere abludunt vultus lineamenta? Atque hanc unam fuiſſe rationem exiſtimo, cur mentem mutaret Froelichius, numumque Haymii cum vultu barbato tribueret Archelao I., reliquos Archelao II. Verum an ſatis conſpirat fabrica, quam exhibet numus IV., cum aetate Archelai II., qui fuit Philippi II. frater? Jam ad barbam quod attinet, ut de typis judicari recte poſſit, noſſe primum oporteret, utrum hac aetate Macedones barbam aluerint, an eam abjecerint? Sed in hoc video discordia veterum teſtimonia. Ante Alexandrum M. inuſitatam in Graecia rem fuiſſe novaculam, ac hujus primum aetate radendae barbae inoleviſſe conſuetudinem, pluribus Chryſippi teſtimoniis comprobat Athenaeus [r]). Suffragatur et Plutarchus, perhibens [s]), Alexandrum militum ſuorum radi barbas juſſiſſe, ut difficilius in praelio ab hoſtibus capi poſſent. Atqui et Syneſius citat Ptolemaeum Lagi, quem, ait, quia rei geſtae interfuit, rem non ignoraviſſe, et quia rex fuit, non mentitum, haec ſcilicet ſcribentem: Alexandrum cum videret, ſuos a Perſis barba comaque prehenſos retineri ac trucidari, ante praelium ad Arbela omnes Macedonas miſſis tonſoribus novacula radendos curaſſe [t]). Et alio loco refert Plutarchus de Philippo Amyntae, patre Alexandri M., Antipatri quemdam amicum, inquit, in judicum collegium cooptaverat, ſentiens autem, eum barbam caputque tingere, removit eum [u]). Contra Plutarchus de eodem no-

q) Num. pop. T. I. p. 147. r) L. XIII. p. m. 565. s) In Theſeo p. m. 3.
t) Encom. calvit. p. 79. u) Αποφθεγμ. βασιλ. p. m. 178.

Digitized by Google

ſtro Archelao x): Archelaus rex garrulo tonſori, cum humeris linteum circumdaret, quaerenti: quomodo te tondebo? (πως σε κειρω;) reſpondit: tacens. Ergo ex his teſtimoniis habemus Graecos, et privatim Macedonas ante Alexandrum M. partim barbatos, partim imberbes, aut ſaltem tonſos. In numis, quos hactenus citavimus, virorum Macedonum vultus tam ſunt imberbes, quam eſſe ſolent, quos novacula pervaſit, in ſolo aeneo Haymiano Archelai caput amplam barbam promittit, ut adeo in hac barbae cauſa neque numi inter ſe, neque veterum dictata conſpirent. Ad diadema quod attinet, communis eſt antiquorum ſcriptorum doctrina, quam jam attigi in numis Gelonis et Hieronis I. Syracuſarum regum, ab Alexandro M. demum diadematis uſum fuiſſe invectum. At quo pacto haec vera eſſe poteſt, cum jam capita Archelai, Pauſaniae, et Amyntae II., qui omnes Alexandrum M. praeceſſere, in numis diademata conſpiciamus? Juvat animadvertere, diadema, quod reges poſt Alexandrum M. geſtare ſunt ſoliti, latius fuiſſe ligamen in occipite in nodum collectum, cujus extremitates in humeros longius defluxere, a quo longe differt diadema conſpicuum in numis argenteis regum Macedoniae, qui Alexandrum praeceſſere, quod tenue tantum filum eſt circulo finitum nullo in humeros exitu. At ab his rurſum differt laudatus ſaepe aeneus Haymianus, in quo diadema eſt ejus formae, cujus ſunt illa, quae comparent in numis regum, qui poſt Alexandrum regna tenuerunt. Adde, quod in eodem hoc numo non caput tantum regis proponitur, ceu in argenteis horum regum aliis, ſed protome. Qui tantus ac tot in cauſis a reliquis diſſenſus poſſet de ejus numi fide dubium injicere, praecipue cum alter ſimilis nondum promulgatus ſit, niſi eum adcurati Haymii auctoritas tueretur. Ceterum propoſuiſſe haec dubia ſatis eſto, relicta aliis judicandi cura, ſitne filum illud, quo in argenteis caput regis redimitur, vere diadema regium putandum, et fortaſſe veriſimile, caput ſic revinctum et imberbe eſſe potius numinis cujuspiam, quam regis.

AR. RRR. AE. RRRR.

PAVSANIAS.

Filius Aeropi, qui exſtincta Archelai ſtirpe regnum occupavit. A morte patris annum unum regnat dejectus ab Amynta II., quod factum V. C. 360 tradit Diodorus y). Amynta mortuo regnum iterum invadit z).

Numus:

Caput imberbe diadematum. Ϟ ΠΑΥ-ΣΑΝΙΑ. *Equus gradiens intra quadratum.* AR. I.

Praeſtantem hunc numum in Macedonia haud ita pridem effoſſum in muſeum ſuum intulit eruditus, mihique amiciſſimus Couſineryus vicarius Galliae conſul Theſſalonicae, poſtea muſeo regis Galliarum ceſſit.

AR. RRRR.

x) l. c. p. 172. et de Garrulitate. y) L. XIV. c. 84. 89. z) Aeſchines de falſ. legat. p. 399.

Digitized by Google

* * *

AMYNTAS II.

Menelai, secundum alios Philippi Tharralei filius. Exstincta in Oreste Archelai filio linea recta, et everso Pausania, qui partem tenuit, Macedoniam totam sibi subjicit. Variam primum fortunam expertus regnum subinde quiete tenuit, mortuus V. C. 385.

Numi:

Caput imberbe diadematum. ☧ AMTN-TA. *Equus gradiens defluo ad terram freno.* AR. I. (Maffei Ver. ill. P. III. p. 262.)

Caput Herculis barbatum leonis exuviis tectum. ☧ AMTNTA. *Equus in quadrato.* AR. I. (Mus. Cael. Pembrock.)

Caput idem, sed imberbe. ☧ AMTNTA. *Aquila stans intra quadratum.* AR. I. (Beger.)

Caput idem imberbe. ☧ AMTNTA. *Aquila serpentem depascens.* AE. III. (Mus. Cael.)

Constans in his numis lectio AMTNTA, nempe Dorice pro AMTNTOT. Quare jure Harduinus Goltzii numum suspectum vocat, in quo posterior hic modus praetenditur [a]). Quod Harduini judicium inique infringere tentat Spanhemius commemorando numos varios, in quibus certa lectio BAΣIΛEΩΣ. AMTNTOT. [b]) Nam numos omnes sic inscriptos esse Amyntae Galatae, suo loco docebimus, quos in plerisque catalogis passim cum Macedoniae regum numis temere mixtos videmus.

Quod ad typos attinet, proponitur Hercules, quia ab hoc reges genus duxere, ut diximus in Carano. Equus in quadrato typus vetus. At novus aquila serpenti inimica, quam offert etiam Chalcis Euboeae, et numi urbium Siciliae, tum et Pydnae urbis Macedoniae. Eundum typum habuit annulus Arei Spartanorum regis teste Josepho [c]).

AR. RR. AE. R.

* * *

Habuit Amyntas II. ex variis uxoribus filios VII.

Amyntae II. filii ex EVRYDICE.

ALEXANDER II. post patrem annum unum regnat.

PERDICCAS III.

Post fratris mortem regnat. Moritur in pugna V. C. 394.

Numi:

Caput Herculis imberbe Leonis exuviis tectum. ☧ ΠEPΔIKKA. *Equus gradiens, infra clava.* AR. I. (le Blond ex mus. Pellerin. p. 4.)

Eadem adversa. ☧ ΠEPΔIKKA. *Leo gradiens*, rarius: *Bos cornupeta.* AE. III. (Pellerin., Mus. Cael.)

Numos similes aeneos Froelichius tribuit Perdiccae II. aut saltem inter hunc et tertium anceps fuit, confidenter Pellerinius tertio largitus est, quam viri praeclari sententiam invicto argumento confirmo. Fuit Venetiis in museo illustris patricii Jacobi Gradenigo numus AE. III.

a) Chron. vet. test. b) T. I. p. 377. c) Ant. L. XII. c. 5.

Digitized by Google

bis percuſſus. In hoc ex vetere matrice ſuperant literae AMYNT. ſcriptae in orbem. Reliquum totum eſt opus matricis recentioris, nimirum: ΠΕΡΔΙΚ - - *Leo gradiens*, ut in numo citato. Certum igitur, praeceſſiſſe Amyntam, ſecutum Perdiccam. Ergo ſi numus hic eſſet Perdiccae II., neceſſe foret, nomine AMYNT. intelligi Amyntam I., ſed cujus non exſtant numi. Cum ergo nomen illud certo ſit Amyntae II., poſteriorem, atque adeo tertium.

Praetereo numos Goltzii inſcriptos ΠΕΡΔΙΚΚΟΥ. vel ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΕΡΔΙΚΚΟΥ, in quibus non modo epigraphe ΠΕΡΔΙΚΚΟΥ pro ΠΕΡΔΙΚΚΑ, ſed et titulus ΒΑΣΙΛΕΩΣ offendunt. *AR. RRRR. AE. R.*

* * *

PHILIPPVS II. tertius Amyntae II. filius, de quo infra.

Amyntae II. filii ex GYGAEA.

ARCHELAVS II., ARCHIDEVS, MENELAVS, omnes a fratre Philippo II. everſi.

Amyntae II. filius ex concubina.

PTOLEMAEVS dictus *Alorites*, quia apud Alorum oppidum natus. Sub Alexandro II. fratre regnum aliquamdiu adminiſtrat, illudque hoc mortuo ipſum triennium retinet. A fratre Perdicca III. e medio tollitur.

Ejus numum Goltzius, ſed unicus, totum moris Macedonici, vulgavit: *Caput Herculis.* Ꝟ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ. ΑΑΩΡΙΤ. *Equus intra quadratum.* AR. Eſſe confictum, vel inde ſatis patet, quia cognomina, niſi honoriſica, addi regibus nunquam conſuevere.

PHILIPPVS II.

Tertius, ut dictum, Amyntae II. filius. Obſes a Thebanis juvenis detentus, ſed quod ipſum illi ad futuram gloriam profuit, quod tum ab Epaminonda ad virtutes et belli ſcientiam informatus fuit. Mortuo fratre Perdicca regnum adit V. C. 395, illudque victis vicinis populis ſeu ſtabilit, ſeu amplificat. Dum incautius in Methones Thraciae obſidione verſatur, oculum amittit ſagitta ab Altere quodam excuſſum. Majora ſubinde agitans urbes Chalcidicas invadit, captamque Olynthum evertit. Bello ſacro contra Phocenſes templi Delphici praedones feliciter confecto magnam et pietatis et fortitudinis laudem ab omni Graecia aufert, in ſanctius propterea Amphictyonum concilium admiſſus. Tam ſubita ex vicino incrementa, et Graecorum libertati inimica ut reprimerent, ad ſe pertinere rati Athenienſes, hortatore cumprimis Demoſthene arma ſumunt, ſed victi ad Chaeroneam gratiam tamen a victore obtinent. Conſentiente Graecia dux adverſum Perſas Corinthi creatus praemiſſis jam in Aſiam copiis in medio victoriarum et felicitatis curſu in nuptiis Cleopatrae filiae a Pauſania ſatellite occiditur V. C. 418. IX. Kal. Febr. anno regni XXV. aetatis XLVII. Haec compendio ex Reineccio.

Fuit princeps omnibus belli pacisque artibus ſummus, tum eloquentia, artibusque elegantibus eximie praeſtans, atque inter omnes Macedoniae reges uno

Digitized by Google

filio minor habitus. Gloriae supra modum cupidus, cujus desiderio perinde habuit, sive astu et cuniculis, sive aperto Marte vinceret, jam mansuetudine, jam duritie, ut res postulare visa, in hostes aeque ac socios usus. Neque ferreis magis, quam aureis armis opportune nixus dictante nimirum oracuło, quod consulenti datum refert Suidas:

Αργυρεαις λογχαισι μαχῃ, και παντα κρατησεις.

Argenteis hastis pugna, et omnia subiges.

in eumque dictum est illud Horatii [d]):

diffidit urbium
Portas vir Macedo, et subruit aemulos
Reges muneribus.

Quare et Valerio Maximo magis Graeciae mercator, quam victor dictus [e]). Atque his artibus potentis regni fundamenta jecit pater, filio propediem operis totius gloriam absoluturo. Vide de hoc plura apud Justinum [f]).

Vxor I. OLYMPIAS Neoptolemi Molossorum regis filia, ex qua nati ALEXANDER III. MAGNVS: et *Cleopatra* nupta avunculo Alexandro Epiri regi, quo in Bruttiis caeso, cum Ptolemaei nuptias ambiret, jussu Antigoni Sardibus interficitur. Ipsa Olympias apud filium gratiosa, hoc mortuo a Cassandro Pydnae obsessa, et ad mortem adacta. Ejus vitia abnormia ac virtutes collectas vide a Reinero Reineccio [g]).

Olympiadi numum inconsulto tribuit Wildius [h]), in cujus utraque facie omnis epigraphe extrita. Videtur is verius esse Titianae Pertinacis. Praetereo ejus reginae numos alios cognitae fraudis. Tamen ejus exstat numus, sed aevi multo serioris, quia contorniatus, cum epigraphe: OLIMPIAS. REGINA, quem descriptum dabimus in tractatu de numis contorniatis.

Ex concubinis proles illustriores: ARIDAEVS, *qui Philippi* nomine successit fratri Alexandro. Ei mater *Philinna* saltatrix Larissaea. *Thessalonica* nata e Nicasipoli Pheraea, subinde Cassandri matrimonio juncta, a proprio filio Antipatro caesa.

Numi:

Praecedentium Macedoniae regum inopiae succedunt ingentes Philippi II. opes copiosis aureis argenteisque numis comprobatae, ut adeo ab his quoque affatim doceamur, Macedoniam antehac obscuram hoc demum imperante coepisse illustrari. Cum regnum adiret, tam rara fuit aurea ejus supellex, ut ea omnis constaret exigua aurea phiala, quam ipse cubans pulvinari semper subdidit, ut testatur Athenaeus [i]). Tantorum causa incrementorum non modo fuit tracta ex captis urbibus praeda, quae tum plus abundabant auro, ex quo ingentes Apollinis Delphici thesauri a Phocensibus direpti sunt, quam ipsam adfluentis tum largius auri causam adfert Athenaeus [k]), verum etiam fodinae nobilis metalli feraces bello acquisitae. Occupasse eum *au-*

d) Carm. L. III. Od. 16. e) L. VII. c. 2. f) L. VII. c. 8. g) Pag. 552. h) Sel. num. tab. II. n. 11. i) L. VI. p. m. 231. k) l. c.

Digitized by Google

raria in Theſſalia, *argenti metalla in Thracia*, narrat Juſtinus [l]). Plura ad rem opportuna memorat Diodorus [m]), nimirum ad Crenidas profectum Philippum urbem habitatorum frequentia amplificatam de ſe *Philippos* appellaſſe, quin et auri fodinas, quae per regionem illam erant, perquam tenues hactenus, operum ſtructuris eo provexiſſe, ut reditum plus mille talentorum funderent. Addit continuo, cuſum a Philippo ex hoc auro νόμισμα Χρυσοῦν, το προσαγορευθεν ἀπ' ἐκεινου Φιλιππειον, *numum aureum*, *a ſe* Philippicum *dictum*. Romani quoque numos hos paſſim cognitos dixere *Philippos*, cujus exempla, ut alios mittam, paſſim habes apud Plautum.

Quanta horum Philippi numorum olim exſtiterit copia, vel ex una praeda metiri licet, quam per intervalla Romani poſt ſuas in Graecia victorias collegere. Vno Livio teſte Quinctius in urbem intulit, et in triumpho oſtentavit Philippeos 14514. [s]) Scipio Aſiaticus 140000. [o]) M. Fulvius 12422. [p]) Cn. Manlius 16320. [q]) Adde incredibilem eorum numerum, qui jam olim in alios uſus fuſi fuere. Refert idem Livius [r]), a legatis Pamphyliae populo R. oblatam coronam auream ex viginti millibus Philippeorum factam. Ex tam immenſa numorum ſic appellatorum copia ſuſpicari jure licet, etiam aureos Alexandri M. et Philippi Aridaei Philippeorum nomine veniſſe, quod retentum fuit etiam in ſucceſſoribus ab inſtitutore Philippo II., qui eos primus flavit, quae opinio firmatur eo, quod aureorum Alexandrinorum rarius fiat mentio, etſi aureorum Alexandri M. ingens perinde exſtet copia. Quare cum Horatius ineptam in Choerilum poetam Alexandri M. liberalitatem narrat, ab hoc non Alexandrinos, ſed Philippos datos refert [s]):

Gratus Alexandro regi magno fuit ille
Choerilus, incultis qui verſibus et male natis
Rettulit acceptos, regale numiſma, Philippos.

Eodem modo hodieque in Hiſpania numi quidam dicuntur Philippi a primo inſtitutore, quocunque nomine ſit rex, cujus imperio feriuntur. Horum Philippeorum adhuc inclinante imperio R. fit mentio. Audi ſancientem Vlpianum [t]): *Si autem aurum et argentum ſignatum legatum eſt, id paterfamilias videtur teſtamento legaſſe, quod ejus aliqua forma eſt expreſſum, veluti quae* Philippi *ſunt, itemque numismata, et ſimilia.* Et fecit incredibilis haec Philippeorum copia, ut paſſim antiquitus quicunque aurei cujuscunque vel aevi, vel principis dicerentur Philippei. Narrat Lactantius [u]), Sybillam a Tarquinio Priſco pro libris ſuis petiiſſe C. Philippeos. Nemo tam rudem faciet Lactantium, ut ignoraret, Tarquinii aetate exiſtere nondum potuiſſe numos a Philippo Amyntae cuſos. Teſte Trebellio [x]) ſcripſit Valerianus

l) L. VIII. c. 3. m) L. XVI. c. 8. n) L. XXXIV. c. 52. o) L. XXXVII. c. 59. p) L. XXXIX. c. 5. q) L. XXXIX. c. 7. r) L. XLIV. c. 14. s) L. II. ep. 1. v. 232. t) Digg. L. XXXIV. Tit. II. § 27. u) de falſa relig. c. VI. x) in Claudio.

Digitized by Google

Aug. procuratori Syriae: *dabis Claudio Philippeos noſtri vultus annuos CL.*, id eſt, numos aureos Valeriani imagine inſignes.

Verum in tanta numorum copia, qui ΦΙΛΙΠΠΟΥ vel ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ inſcriptum offerunt, oritur duplex quaeſtio implicata admodum, I. ſuntne numi omnes ſic inſcripti hujus Philippi II., et an non horum pars vindicanda Philippo III. Aridaeo? II. ſin iſtud, quod habemus κριτηριον, quo utriusque regis numi diſtinguantur? Vtraque quaeſtio a plerisque antiquariis in examen vocata et varie diſputata, cujus diſſidii ſumma capita et nos in judicium vocabimus.

Harduinus y), eumque ſecutus Froelichius z) cenſuere, numos inſcriptos ſimplice ΦΙΛΙΠΠΟΥ eſſe tribuendos Philippo II., at inſcriptos ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ Philippo Aridaeo, atque iſtud propterea, quod primus videatur fuiſſe Alexander M., qui regis titulo propalam eſſet uſus. Neceſſe non eſt, refutandae cauſae allatae immorari. Etenim Philippus II., qui anguſtum hactenus Macedoniae regnum in eam majeſtatem evexit, quemadmodum amplificare illud novis incrementis, ita addere ſibi titulum potuit a majoribus propter opum tenuitatem in monumentis publicis omiſſum, praecipue cum regis appellatio ei a nemine ſcriptorum veterum, et ne quidem a coaevo et inimico Demoſthene negaretur, ipſe praeterea Philippus palam regio nomine utatur in literis publicis ad Athenienſes datis, quibus praefigitur: Βασιλευς Μακεδονων Φιλιππος Αθηναιων τη βουλη και τω δημω χαιρειν a), quin et ipſe Archelaus, qui annos complures Philippum noſtrum praeceſſit, ab Euripide ſynchrono in epiſtolis, quae ei vulgo tribuuntur, dicatur βασιλευς. Verum haec quomodocunque habebunt, productum a viris eruditis diſcrimen petitum ab inſcriptione ΦΙΛΙΠΠΟΥ et ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ obtinere non poteſt propterea, quoniam utroque modo promiſcue inſcribuntur numi usque eo fabrica, et pondere ſibi ſimiles, ut neceſſe ſit, eos unius ejusdemque regis numos habendos, niſi malis etiam diſtinguere aureos, argenteosque Alexandri M. numos, quorum alii ſimpliciter ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, alii ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ inſcribuntur, et eadem lege binos Alexandros circumſpicere.

Aliorum judicia ſi ſpectes, hi adeo fuere in Aridaeum liberales, ut, quod jure queritur Pellerinius, qui quaeſtionem hanc prolixius agitavit b), vix habiturus ſit Philippus II. numos aureos, ſi numi ii omnes, quos eruditi per varias conjecturas Aridaeo vindicant, eſſent revera ejus regis, cum tamen, ut ſupra docuimus, ſatis conſtet, Philippum Amyntae ingente copia numos aureos feriundos curaſſe. Horum fallacia judicia ſatis ſeſe ipſa evertunt.

Dum injurios in Philippum II. antiquarios queritur Pellerinius, ipſe rurſum injurius eſt in Aridaeum, cum nullum videtur agnoſcere velle numum ejus

y) in Chron. vet. teſt. p. 574. z) Not. elem. p. 140. a) Demoſth. de Corona. b) Rois p. 7.

Digitized by Google

nomine ſignatum. Cauſam adfert, quod imperantibus Philippo II. et Alexandro M. tanto numero ſignata fuit moneta, ut neceſſe non fuerit eam ferire nomine Aridaei. Verum iſthoc pacto difficultatem denique effugimus, non expedimus, et laborabit magnopere Pellerinius, ſi, quod intendit, volet eruditis perſuadere. Enimvero ut certum eſt, fuiſſe Aridaeum regem nomine magis, quam re, et omnem penes duces poteſtatem, tamen vel ideo, quod poſt Alexandri mortem annis ſex et amplius rex agnitus fuit, in monetam jus habuit, neque iſtud tum adhuc negatum, nondum auſis ducibus palam in regium nomen involare, quod interea animo ac ſpe conceperant.

Inter haec ambigua quae denique tenenda ſententia, paucis explicatum eo. Adfirmare non dubito, ut patris, ita et filii Aridaei nomine cuſam pecuniam, et utriusque diſcriminandae rationem non eſſe deſperatam. Hanc antequam expedio, neceſſe eſt, commemorare primum compendio numos Philippi II. certos, quibus ſemotis confidentius de incertis liceat judicare.

Caput Apollinis laur. Ꝛ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Figura in citis bigis.* AV.

Caput Jovis laur. Ꝛ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Eques vario cultu.* AR. I.

Aureos hos argenteosque numos abſque dubio eſſe Philippi II., patebit ex iis, quae infra in eorum explicatu monebo. Eorum tantus eſt numerus, ut, etſi reliquos omnes demas, qui alios typos exhibent, tamen per ſe ſoli ſatis comprobent, quaecunque de ejus regis opibus, et numis aureis, dictis *Philippis* memoriae prodita, et ſupra commemorata ſunt. Magnas principis opes non comprobat varietas typorum, ſed copia numorum ſuperſtes. Erant, qui inde ab adito regno non variarent typos, cujus exemplum in aurea et argentea moneta ſuppeditant Lyſimachus, et Tiberius Auguſtus. Sed jam ad incertos convertamur.

Caput Palladis galeatum. Ꝛ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, *vel* ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Victoria ſtans d. lauream, ſ. tridentem.* AV.

Caput Herculis imberbe. Ꝛ ΦΙΛΙΠΠΟΥ *vel* ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Juppiter aetophorus ſedens,* AR. I. III.

En tibi, ſi inſcriptionem demas, luculentos Alexandri M. numos. Eſſe unius ejusdemque Philippi, ſeu το ΒΑΣΙΛΕΩΣ addatur, ſeu omittatur, propter aequabilem prorſus fabricae rationem indubitatum, ut agnovit etiam Pellerinius. Sed enim utri hos Philippo largiemur? Cum certa ratio deſit, pugnandum conjecturis. Eccas! Certum eſt, hos typos aut adhiberi coeptos ſub Philippo II. et deinceps ſub Alexandro continuatos, aut inductos ab Alexandro, et continuatos ſub Philippo Aridaeo. Sin primum, citati numi erunt Philippi II., ſin alterum, Aridaei. Huc igitur univerſa quaeſtio redit, ſitne magis veriſimile, a Philippo II., an filio Alexandro invectos. Ajo vero, magis probabile, id ab Alexandro factum. I. Pronum eſt credere, juvenem hunc regem, cui patris res non magnopere adriſere, in moneta mutaſſe typos patrios, et bigis ſubſtituiſſe Victoriam, qualem deſcriptus modo numus aureus exhibet. Si typus hic jam fuiſſet a patre conſtitutus, et retentus ab Alexandro, mirum

Digitized by Google

sane videatur, non etiam ab eodem retentum alterum typum bigarum. At leotum semel ab Alexandro thema perseveraſſe sub Aridaeo plane credibile, cui neque innovare multa per animi imbecillitatem libuit, neque per praepotentes duces licuit. Eodem modo verisimile etiam, ab eodem Alexandro ex moneta argentea ejectum solitum Philippi II. equitem, huic suffectum Jovem aetophorum, et eadem lege, ut de aurea moneta diximus, ab Aridaeo retentum. II. Constat de eximio Alexandri in Palladem adfectu, ut in ejus numis dicetur; ex quo verisimile, Palladis caput ab hoc, non patre lectum. III. Citati Philippi numi cum Jove aetophoro non modo typo, sed et nitore fabricae et pondere cum obviis Alexandrinis prorsus conspirant, unde manifeste arguere licet, monetae modum sub Alexandro inchoatum in fratre duraſſe. At quos supra citavi certos Philippi II. numos, praesentibus et operis perfectione et pondere multum sunt inferiores. IV. Constat, Seleucum I. Syriae, Lysimachum Thraciae, Demetrium Macedoniae, Areum Spartae reges etc. Alexandri M. numos aureos et argenteos proxime esse imitatos signando in his caput Palladis et Victoriam, tum caput Herculis et Jovem aetophorum addito suo ipsorum nomine. Eodem ergo modo verisimile quoque est, Aridaeum monetam suam ad exemplar monetae fraternae cudere perrexisse. V. Insigne argumentum, hos numos ad Aridaeum pertinere, proponam infra in ejus moneta ex numo a Lyciis signato, quo loco et plura alia producentur, quae sententiam hanc illustrant, sed quae hic brevitatis causa praetereo.

Apparet ex his, quae dixi, in numis Philippi II. certis omitti constanter titulum ΒΑΣΙΛΕΩΣ, in numis, quos esse Aridaei dixi, perinde ac in Alexandri numis jam addi, jam omitti. Ex quo patet, nondum certo constare, sitne Philippus II. in moneta publica regio titulo usus, etsi, ut supra monui, rex palam dictus est. Ejus in numis dissimulati ratio obscura, tamen non citra exemplum. Hiero II. rex a suis palam agnitus regis tamen nomine in moneta sua constanter abstinuit. Agathocles Siculus regis nomen aperte in numis professus est, at diademate, quod regis est insigne, uti ausus non fuit. Contra in Macedoniae regibus usque ad Alexandrum M. major in efferendo regis nomine reverentia. Ejus ratio ut nobis ignota, ita haud dubie ex varia subjectorum populorum opinione, et ab his metu repetenda. A vero non abhorret, fuisse Philippum in jactando frequentius superbiusque regis titulo circumspectiorem, quod conciliare sibi Graecos huic nomini inimicos volebat, sive ut hos quoque incautiores opprimeret, sive ut sibi bellum in Persas meditanti promptius servirent. At captum semel ab Alexandro titulum Aridaeus, qui in fratris jura omnia successit, nulla invidia retinuit, etsi, ut diximus, fratris exemplo non semper in numis addidit.

Secundum has conjecturas, de quibus eruditi, ut lubet, judicabunt, alios hoc loco numos Philippo II. non dabo, nisi

Digitized by Google

qui illi ex certis indiciis ſunt tribuendi. Cui ſecus viſum fuerit, numos reliquos Philippi nomine notatos ex Philippi Aridaei moneta capiat.

Numi Philippi II. aurei.

Caput Apollinis laur. ϒ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Figura in citis bigis d. porrecta ſcuticam tenet, in area ſerpens, vel fulmen, dicta, galea, apis, tridens &c.* AV. III. AR. II. (Muſ. Caeſ.)

Ex aureis Philippi hi maxime obvii, argentei ſimiles rari. Ingens eorum numerus dubitare non ſinit, Philippo II. tribuendos, et eſſe eos ipſos, quos fuiſſe appellatos *Philippos* ſupra diximus. Huc accedit inſignis auctoritas Plutarchi haec docentis [c]): Φιλιππος τας εν Ολυμπια νικας των αρματων ενεχαραττε τοις νομισμασιν, *Philippus victorias in Olympicis curru relatas numis inſculpſit.* Quo die natus Alexander, eodem Philippus pater nuncium accepit victoriae certaminis Olympici, ad quod quadrigarum currus miſerat, ut narrant Juſtinus [d]), et Plutarchus [e]). Fruſtra igitur ſunt, qui citas averſae bigas ad victoriam Phocenſem referunt.

Fuere, qui hos numos eſſe Philippi Aridaei cenſerent, quoniam caput anticae propter juventutis modum magis huic, quam patri competit. Verum non reflexere animum, Philippum quoque ſecundum annos natum fere XXII. regnare coepiſſe, et neſcio, cur eo capite nolint Apollinem agnoſcere, praecipue cum videamus, Macedoniae reges plerumque deorum effigies, non ſuas, numis intuliſſe. Perperam nonnullos capilli curti ab Apolline avertunt, cum eum hoc cultu conſpiciamus in numis obviis Syracuſarum. Iſtud ſi apud animum ſuum reputaſſet Begerus, neceſſe non fuerat ſolicitare Juſtinum narrantem, Philippo in Methones obſidione oculum dexterum ſagitta ejectum, idque factum ſaltem propter oculum dexterum in dubium vocare propterea, quod hic oculus in his numis illaeſus compareat [f]). Quod ſi daremus etiam, veram in his exhiberi Philippi effigiem, an non credibile, contractum iſtud oculi vitium ab artificibus diſſimulatum potius, quam patefactum?

Exſtant etiam id genus aurei frequentes, ſed opere barbaro, nimirum a barbaris ad elegantium imitationem efficti, cujus mercis deinceps quoque fiet mentio.

Si quos numos alios aureos voles huic Philippo applicare, eos inter numos Philippi Aridaei quaere.

Numi Philippi II. argentei.

Caput Jovis laur. ϒ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Vir pileatus eques lento greſſu d. elata.* In aliis: *Vir diadematus eques lento greſſu d. oblongum ramum. In utrisque per aream varia monogrammata, et ſigilla.* AR. I.

Horum numorum non copia, ſed eluvies. Eſſe Philippi II., dubitare non ſinit typus equitis. In numis praecedentium regum obvii ſunt equi, et equites,

c) In Alex. p. m. 666. d) L. XII. 16. e) l. c. f) Th. Br. T. I. p. 238.

Digitized by Google

et quidem etiam pileati, quos adeo typos Philippus noſter illis proximus adhuc retinuit. Ex hujus generis numis multi ſunt opere nonnihil barbaro, perturbatis etiam et male conſutis epigraphes literis; in quibus legas: ΦΛΠΠ. ΦΙΛΠΤ. ΙΛΠΟΤ. ΙΛΙΛ. et ſimilia abſurda. Eos veriſimile eſt in montanis Illyrici, et mediterraneis Thraciae urbibus Philippo obnoxiis percuſſos. Minus commode Froelichius hos numos propter opus cuſus Philippo I. tribuendos cenſet g). In veteriſſima Graeciae moneta labor nequaquam rudis eſt, aut barbarus, qualis apparet in his, de quibus agimus, numis, ſed rigidus et ingratus. At ſunt alii cum eodem utrinque typo extreme barbari, quos in eorum claſſem reponimus, qui a vicinis barbaris, quales fuere Daci, ſecundum monetae Philippeae exemplar ſignati haud dubie ſunt.

Argenteos alios, ſi quos forte huic Philippo tribuendos putas, ut et aeneos, vide in moneta a me Philippo Aridaeo adjudicata.

ALEXANDER III. MAGNVS.

Regnum a patre omnibus copiis praeclare ſtabilitum, et exercitum longo bellorum uſu ac victoriis illuſtrem nactus non minus virtute, conſilio, felicitate, quam temeritate et hoſtium ſocordia incredibili eo pervaſit, quo vix credibile videatur poſſe humanam conditionem pertingere. Natus V. C. 398 poſt annos XX. ad regnum patris morte vacuum vocatus quo minus ſtatim in Perſas moveret, Thebanorum et Athenienſium motibus retentus, his in gratiam revocatis, illis urbis excidio multatis, cum modico exercitu in Aſiam trajicit, et famigeratis tribus ad Granicum, Iſſum, Arbela victoriis Perſarum imperium, et quidquid a mari Caspio ad Oceanum porrigitur, ſive armis, ſive nominis terrore ſibi ſubjicit. Redux Babylonem ſive intemperantia, ſive propinato ab Antipatro veneno exſtinguitur V. C. 430, die XXVIII. Junii, aetatis anno XXXIII. regni XII. menſe VI., cum antea detractum digito annulum Perdiccae, velut ex ducibus digniſſimo tradidiſſet. Alium de anno mortis calculum vide in Corſinii Agoniſticis h). Corpus etſi in Ammonis templo condi vivus praecepiſſet, delatum primum Memphim, ſubinde a Ptolemaeo Philadelpho Alexandriam reductum ampliſſimo ſepulcro illatum eſt. Princeps erat omnibus ſeu naturae, ſeu fortunae ſubſidiis ad maxima quaeque deſtinatus. Praeterquam enim quod ingenium attulit maximarum rerum capax, nobilibus inſuper Ariſtotelis praeceptis ad res cognoſcendas, praeclaris patris domi militiaeque exemplis ad eas perficiendas mature eſt imbutus. Tam praeclaram indolem et inſtituta incredibilis quidam felicitatis nusquam interruptae curſus evertit denique, cujus infauſti partus fuere ambitio ſupra, quam credi poteſt, immoderata, qua mortalem genituram erubuit, Jovisque ſe filium profeſſus eſt, animus adverſum ſana conſilia obſtina-

g) Not. elem. p. 128. h) Diſſ. III. §. 9.

Digitized by Google

tus, ira praeceps, saepe iis quoque, quos amicissimos habuit, fatalis, mores denique ex Macedonica duritie et frugalitate in Persicam mollitiem luxumque versi, ut adeo et hoc in fortunae beneficiis putari debeat, quod citius ex hac vita migravit, quam, quod evenire pronum fuit, alteram fortunam potuit experiri. Reliquit regnum ut subitis atque inconsultis incrementis tumidum, ita in exitium suapte praeceps, nullo certo designato herede, aut iis, qui heredes natura fuere, seu per aetatem immaturis, seu per imbecillitatem imparibus. Ergo effrenata ducum cupiditas in nobilissimae hereditatis rapinam concitata civilibus deinceps bellis tres orbis partes involvit, Graecorum libertati, cujus tuendae causa arma sumpta, multo magis funestis, quam si Persa incolumis stetisset.

Vxores quatuor habuit, ex quarum binis factus pater, quae cum sufficere non viderentur, concubinas aluit omnino CCCLX., si fides Curtio [1]), et Diodoro [k]).

Vxor I. *Barsine* Artabazi F., ex qua natus HERCVLES, qui evocatus a Polysperchonte, ut repeteret paternum regnum, quod vi Cassander retinuerat, Macedoniam validis copiis invadit, verum ipso, qui evocaverat, Polysperchonte magnis promissis corrupto in convivio interficitur annos natus XVII.

Vxor II. *Roxane* Oxyartae Persae F., mater ALEXANDRI postumi, qui captus a Cassandro cum matre et avia Olympiade Amphipolin in custodiam datus, ejusque ibi jussu veneno sublatus est.

Vxor III. *Paryssatis* Occhi F. Vxor IV. *Statira* Darii Codomani F. In uxorum catalogo aliquantum variat Arrianus [l]).

Numi:

Vt certa historicorum fides, sic et numorum superstitum copia regis hujus potentiam ingentes opes complexam depraedicat. Sed enim quo vitio laborant omnes regum numi, pro tanta hujus monetae ubertate exigua varietas, et tenue ad philologiae studia emolumentum. Soli argentei per urbium, in quibus signati fuere, typos et decurtata nomina fastidium levant. Illud in Alexandro singulare, quod non vivi modo, verum et mortui nomine, et quidem multis ab excessu saeculis pecunia signata est, quam quidem separato articulo complectar, praemissa, quae eo vivo lucem vidit.

Numi aurei.

Caput Palladis galeatum. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, vel: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Victoria stans d. lauream, s. tridentem, in area fulmen, serpens, tridens, vel similia, tum et monogrammata, et literae solitariae.* AV. I. et II.

En numos olim staterum Alexandrinorum nomine cognitos, et si numerum spectes, ipsis Philippi aureis viliores.

Pallas nunc primum in Macedoniae regum numis comparet. Ei Alexandrum singulari religione fuisse adfectum, do-

i) L. VI. c. 6. k) L. XVII. c. 77. l) L. VII. c. 4.

Digitized by Google

cet Strabo, cum narrat, hunc regem poſt pugnam ad Granicum ad Minervae templum, quod apud Ilium ſtetit, profectum, multisque illud donariis auxiſſe [m]). Factum iſtud ante dictam pugnam perhibet Diodorus [n]). Et erat Macedoniae regibus cauſa vetus obſervandae Minervae, quod ad Herculem et Perſeum genus ſuum retulere, quem utrumque in Palladis fuiſſe tutela conſtat. Quare et in regia urbe Pella ab iis aedificatum templum Minervae, cui cognomen Alcidae fuit, et cui a Perſeo rege ante pugnam cum Romanis C. hoſtiis ſacrificatum narrat Livius [o]). Ipſe vero Alexander, ut in ejus commentariis poſt mortem repertum, bina ei templa magnis ſumptibus exſtruenda deſtinaverat, unum apud Ilium, alterum apud Cyrrhum Macedoniae [p]). Atque cognitus hic Alexandri in Minervam adfectus cauſa videtur fuiſſe, cur Craterus in praelio adverſus Eumenem teſſeram ſuis dederit Minervam et Alexandrum [q]). Fuere, qui caput in horum numorum antica propoſitum eſſe ipſius Alexandri putarunt, quae ſententia pridem exploſa hodie nonniſi apud illos perfugium reperit, quibus noviſſimorum artis noſtrae magiſtrorum lucubrationes ſunt ignotae. Potius tenendum videtur, non exſtare certum Alexandri numum ejus effigie inſignem, qui illius adhuc vivi aetate ſignatus ſit, de quo agetur in ſequentibus.

Palladis cultui impenſiori ſociaſſe alterum Victoriae, binis locis teſtatur Curtius, quae jam adverterunt eruditum Begerum, nimirum ante praelium ad Iſſum *Jovem*, *Minervam*, *Victoriamque propitiatum* [r]). Alibi *victimas Minervae ac Victoriae caeſas* refert [s]). Addo inſigne teſtimonium aliud ex Athenaeo narrante, in celebri Ptolemaei pompa traductum currum ab elephantis tractum, in quo erat aureum Alexandri ſignum adſiſtentibus utrinque Victoria et Pallade [t]). Enimvero cum inde a puero omnium primam duceret laudem bello partam, huic deae cumprimis litandum fuit. At cur eadem Victoria tridentem manu geſtet, cum de Victoria ejus regis maritima alicujus momenti non conſtet, quaeſitum. Opinor, nihil aliud perpetuo hoc typo indicari, quam victorias transmarinas ab Alexandro inde a regni aditu primum intentas, deinde quaeſitas.

Minuta attributa, monogrammata, vocabulorum initia, quae horum numorum aream inſident, explicare atque evolvere, conjecturarum opus eſt a meo inſtituto prorſus alienum.

Vtrum cum iisdem utrinque typis exſtent numi argentei, quaeri poteſt. Revera horum unus tertiae formae eſt in muſeo Caeſareo. Verum cum hic operis ſit nonnihil maligni, et ſatis barbarae epigraphes literae, veriſimile videtur, fuiſſe olim per fraudem auro obductum,

m) L. XIII. p. m. 886. n) L. XVII. c. 17. 18. o) L. XLII. c. 51. p) Diodor. L. XVIII. c. 4. q) Plut. in Eumene cap. 6. r) L. IV. c. 13. s) L. VIII. c. 2. t) L. V. p. m. 202.

Digitized by Google

certe reliquis hujus typi numis omnibus aureis hic unus legem dictare non poteſt.

Complures hujus claſſis aurei ſunt in muſeo Caeſareo, operis canore barbari. Hos a finitimis barbaris ſignatos eſſe ad imitationem eorum, quos culta Graecia fudit, ſaepe alias dictum.

Iisdem utrinque typis habemus etiam numos Philippi Aridaei, (ex aliorum ſententia Philippi II.) et Antigoni Aſiae regis, atque hos item aureos tantum. Generatim in regum numis ſingula metalla certos ſuos habuere typos.

Quos numos Plinius *Victoriatos* dicit, et ex Illyrico mercis loco Romam advectos, eſſe hos ipſos Alexandri M., verisimile eſt, quo de argumento agam in tractatu de numis conſularibus [u]).

* * *

Caput Palladis galeatum. ℞ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Arcus, clava, diota.* AV. IV. (Pembrock. P. II. tab. 51. Muſ. Theup.)

Similes huic ſunt numi aurei Philippi nomine notati, quos Aridaeo adſcribo, ſuntque minuti, nonniſi grana 33. adpendentes. Rariſſimi ſunt numi Alexandri aurei, in quorum averſa alius eſt typus quam Victoriae. Praeſens numus Palladis et Herculis cultum profitetur, qui fuere amica Alexandri numina.

Numi argentei.

Caput imberbe leonis exuviis tectum. ℞ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. vel: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Juppiter ſeminudus ſedens d. aquilam, ſ. haſtam, in area varia attributa, monogrammata, vocum principia, notae numerales, magiſtratus.* AR. I. III.

Longum horum numorum agmen, et fere unicus typus ſaltem in coaevis ex argento regis hujus numis, quemadmodum aurei, ut vidimus, fere tantum hinc caput Palladis, inde Victoriam exhibent. Et placuit idem typus nonnullis quoque poſteriorum regum, ut Philippo Aridaeo, Demetrio, Lyſimacho, etiam exterorum, ut Seleuco I., ejusque filio Antiocho I., quin et Mithridati Pontico [x]), Areo Spartano, et Audoleonti Paeoni, quod fecere ſive ex adfectu adverſus tantum regem, ſive quod ejus vellent etiam in monetae modo eſſe imitatores. Magiſtratus in nonnullis adduntur, ſic: ΚΤΘΤΔΑΜΑΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΣ. ΑΘΕΝΙΚΩΝ. ΑΙΝΗΤΩΡ. ΙΑΣΩΝ. etc.. cujus exempla ſuppeditant etiam argentei Lyſimachi. Quantus eorum ſit numerus, argumento eſto, quod in uno muſeo Caeſareo id genus numi exſtant ſeptuaginta plures, et diverſi omnes, quamque fuerint olim per omnes late terras, et intimos etiam Aſiae receſſus ſparſi, inde patet, quod teſte Pellerinio eorum plures ex Pondichery in Galliam ſunt deportati [y]). Artis elegantia jam et veteribus probata fuit, nam eos Zeno apud Diogenem Laertium vocavit εὐοφθαλμους και περιγεγραμμενους, *pulchros aſpectu et nitide circumſcriptos*, et rudioribus Atti-

u) Cap. III. §. 3. x) Pellerin. Mel. I. pag. 104. y) Mel. I. pag. 147.

Digitized by Google

eis opponit [z]). Sintne hujus generis aurei quoque, jure poteſt dubitari. Ex hoc metallo unus eſt in muſeo Pembrock [a]), de cujus fide non diſputo. Aeneos aliquot vidi genuinos, ſed eos olim argentea bractea fuiſſe veſtitos licet ſuſpicari.

Illuſtris haec numorum Alexandri claſſis non pauca offert animadverſione digna, quae juvat in plures articulos diſpeſcere. Animadvertendi I. typi, II. urbes, in quibus hi numi ſignati, III. notae arithmeticae, IV. numi ſimiles barbari.

I. Typi:

Antica, ut dixi, caput imberbe leonis rictu opertum exhibet. Eo alii Herculem, alii Alexandrum ipſum cultu Herculis propoſitum contendunt. Poſteriori ſententiae adhaeſit etiam Pellerinius, ſed parum validis eam argumentis ſtabilivit [b]). Nequaquam magnae molis eam penitus evertere, et confidenter adſerere, indubitatam eſſe Herculis effigiem. Etenim, ut praeclare jam advertit Neumannus noſter [c]), caput eodem cultu, quin et eadem plane oris lineamenta offerunt numi regum, qui praeceſſere, puto: Amyntae II. et Perdiccae III. Quid quod idem omnino vultus eſt in tetradrachmis inſcriptis nomine ΦΙΛΙΠΠΟΥ, quae ipſe Pellerinius patri Philippo cenſet tribuenda. Ergo ut eadem gens, ſic et facies, licet aetate diſpari, fuit avo, patri, ac filio? Huc accedit, quod non modo in his regum numis, ſed et in numis urbium Macedoniae, Amphipolis, Philipporum, Pydnae, ad haec in numis urbium extra Macedoniam ſitarum, ceu Coorum, Leucadis, quin et remotiſſimarum Gadium ſimillima occurrunt capita. An et in his non Herculem, ſed Alexandrum nobis fingemus? Quare ſi in his numis caput leone tectum dicendum eſt Alexandri, neque in aliis inficiandus erit aut Amyntas, aut Perdiccas, aut Philippus. Aut ſi in his, quod volunt adverſarii, agnoſcendus Hercules ſtirpis per Caranum auctor, idem etiam agnoſcendus erit propter eandem cauſam in numis Alexandri. Nolim mihi opponi numos aeneos, Caracallae, ut infra ſtatuam, aetate ſignatos, in quorum nonnullis certum Alexandri caput rictu leonis obtegitur, nam in his, ut videbimus, certa etiam habemus ejus regis lineamenta. Non diſſimulo teſtimonium Conſtantini Porphyrogenetae [d]), *quare*, ait: *loco diadematis, vel coronae, vel purpurae regiae leonis exuviis caput amiciunt, easque coronae, vel ornamenti loco habent, et omni gemma pretioſiores putant*, και μαρτυς αξιοπιστος, addit, *αυτο το νομισμα της Μακεδονος Αλεξανδρου τοιαυτη εικονι καλλωπιζομενον, et certum ejus argumentum eſt. ipſe numus Alexandri Macedonis ſimili imagine inſignitus.* Si vir bonus hoc Alexandri numo intellexit aeneos ſub Caracalla cuſos, de quibus infra, non repugno; ſin argenteos, de quibus hic ſermo, communem certe cum Spanhemio, Pellerinio, aliisque

z) L. VII. c. 1. §. 19. a) P. I. tab. 2. b) Rois p. 59. c) Num. pop. p. 156.
d) De Them. L. II. them. 2.

Digitized by Google

errorem errat. Mihi indubitatum videtur, in numis synchronis et Philippi, et Alexandri M. non horum effigies, sed suorum numinum haberi, atque istud tanto certius in Alexandro, qui teste Horatio [e]):

Edicto vetuit, ne quis se praeter Apellem
Pingeret, aut alius Lysippo duceret aera
Fortis Alexandri vultum simulantia.

Idem edictum prodidit Apulejus [f]).

Ex eadem causa, ex qua Herculem numis intulit, nempe ut hujus sese ἀπογονον profiteretur, signavit in aversa Jovem, nam per heroem Perseum ipsum etiam superum regem in majoribus numeravit, de quo vide, quae infra in moneta Philippi V. monebo. Juppiter hic Nicephorus haud dubie est Bottiaeus ille, seu cultus in Bottiaea Macedoniae regione, in qua sita Pella, cujus honori Alexander aram etiam statuit apud Orontem, ubi deinde condita Antiochia, cujus etiam numi ex eadem causa eundem saepe Jovem Nicephorum sistunt. Ceterum Alexandri adfectum in utrumque hoc numen comprobat, quod is victis trans Istrum Getis Διι Σωτηρι, και Ηρακλει sacra fecit [g]), item quod in Asiam appulsus mox constituit aras Διος Αποβατηριω, και Αθηνας, και Ηρακλεους [h]).

II. Vrbes, in quibus hi numi signati.

In hoc argumento post infelices aliorum conatus, quos inter nominandus Panelius [i]), praeclare versatus est insignis Pellerinius [k]). Coeptam ab eo telam prosecutus novis subinde accessionibus et animadversionibus auxi [l]), quos modo Pellerinii meosque conatus in compendium contractos lectori ob oculos sisto.

Id genus numi in parte aversa praeter typum principem, intelligo, Jovem aetophorum, varia minuta sigilla offerunt. Horum non pauci typos singulares, et nonnisi certis urbibus proprios offerunt, ut adeo dubitari non possit, in his eos urbibus, quarum praeferunt insignia, fuisse cusos, praecipue cum non raro juxta ipsarum urbium literae ἀρχαιοσαι una, duae, tres, quin et quatuor adstituantur. At sunt in horum numero plurimi alii, qui, quod literas solitarias et monogrammata vaga, aut typos pluribus communes urbibus offerunt, non perinde possunt figi. His omissis eas solum urbes aut populos in subjecto catalogo complectar, quarum certa aut verisimilia insignia his Alexandri numis continentur.

* * *

ACE Palaestinae. Hanc indicant literae עק Phoenicio charactere exaratae in AV. et AR. [m]) Vterque numus tam aureus, quam argenteus est etiam in museo Caesareo.

ACHAIA. Huc referri posset numus Goltzianus, in quo monogramma AX in Achaeorum numis obvium. At cum idem

e) L. II. ep. I. v. 239. f) In Florid. sub init. g) Arrian. Exp. Alex. L. I. pag. 11. h) Ibid. L. I. p. 24. i) Remarq. sur les prem. vers. des Maccab. k) Rois p. 13. Mel. I. p. 109. l) Num. vet. p. 70. m) Barthelemy Lettre aux aut. du journ. des Savans. Pellerin Rois p. 12.

Digitized by Google

in aliarum quoque urbium numis occurrat, conjecturam dubiam facit.

ALEXANDRIA TROAS. Equus pascens, typus hujus urbis solitus. Si numus hic vere huc pertinet, necesse est cusum fuisse, cum urbs adhuc Sigiae nomen obtineret, nisi forte, quod existimant aliqui, id genus numi mortuo etiam Alexandro signati sunt. Numum edidi ex museo M. Ducis in meis Numis vet.

ANTIOXIA Syriae. Huic Pellerinius tribuit numos typo lyrae, rami, caducei [n]). At sunt hi typi nimium vagi.

APAMEA Syriae. Ambigui quoque sunt numi, quos Pellerinius propter cornucopiae et thyrsum huc vocat [o]).

ARADVS insula. In hac certe signati sunt numi, qui literas AP. in monogrammate, et juxta palmam exhibent, quos sistit Pellerinius [p]). Minus tuto huc pertinent, qui tantum apim, vel acrostolium offerunt.

ASCALON Palaestinae. AΣ scriptum in area numos ei similes vindicat. Ea urbs binis his literis plerosque suos numos inscripsit. Sunt apud Pellerinium [q]), et Pembrock. [r]).

CEA Cycladum una. Lupus dimidius [s]). Idem typus in ejus autonomis, quanquam cum idem sit quoque in numis Argorum, et Epidauri, judicium sit dubium.

CHIVS insula. Sphinx diotae insidens [t]). Typus in ejus, et tantum unius moneta tritus. Adduntur varia magistratuum nomina [u]).

CLAZOMENAE Ioniae. Aries, aut aper alatus [x]). Vtrumque animal offerunt numi ejus autonomi.

COLOPHON Ioniae. Lyra addito ΚΟΛΟ. Numus eximius, quem edidi ex museo Caesareo in meis Num. vet.

CORINTHVS Achaiae. Pegasus volans addito ΚΟ. Numus est Goltziamus, qui si vere exstat, Corintho adimi nequit.

COS insula. Forte huc pertinet numus musei Caesarei, in quo scriptum lego ΚΟΙ., ut conjeci in meis Numis vet.

CYME Aeolidis. Vas monotum ejus formae, quae tantum in numis hujus urbis comparet [y]).

DARDANVS Troadis. Gallus, qui etiam est in ejus autonomis [z]), quanquam et Carystii Euboeae eodem typo usi fuerint.

EPHESVS Ioniae. Apis ejus typus obvius [a]). Sed Aradus litem movet eodem quoque typo usa.

ERYTHRAE Ioniae. Clava, arcus pharetrae junctus addito ΕΡΤ. [b]) Haec eadem omnia habentur in autonomis. Fuere etiam aliae Erythrae Boeotiae, at verisimile, hunc numum ad Ionias potius referendum, quia pleraeque Ioniae urbes similes Alexandro numos dedicavere.

---

n) Mel. I. p. 127. o) Ibid. pag. 129. p) Ibid. pag. 125. 126. q) Mel. I. pag. 115. r) P. II. tab. 53. s) Pellerin. Mel. I. p. 132. t) Pellerin. Mel. I. p. 111. u) Mus. Duane. x) Pellerin. Mel. I. p. 112. 132. y) Pellerin. Rois pag. 13. Mel. I. pag. 131. z) Pellerin. Mel. I. p. 132. a) Pellerin. Mel. I. p. 126. b) Pellerin. Mel. I. p. 111.

Digitized by Google

EVBOEA. Caput bovis, et ET. in Goltziano. Eadem ſunt in autonomis.

LAMPSACVS Myſiae. Equus marinus [b]. Idem typus regnat in autonomis. Praeſtantiorem alium edidi ex Mediceo, in quo praeter equum marinum lampas ardens, et Λ. Teſte Mela *Lampſacus Phocaeis appellantibus nomen ex eo traxit, quod conſulentibus, in quasnam terras potiſſimum tenderent, reſponſum erat, ubi primum fulſiſſet, ibi ſedem capeſſerent.* Ergo huc etiam refero copioſos alios, qui lampadem ardentem addito Λ offerunt, ſed in his Pellerinius Amphipolim Macedoniae mavult [c]. Quin et teſtatur Cl. Couſineryus datis ad me literis, tetradrachmos ſimiles, in quorum area eſt lampas, frequenter reperiri in Macedonia.

LAODICEA Syriae. Huc Pellerinium invitant ſcorpius et noctua [d].

LEVCAS Acarnaniae. Acroſtolium et ΛΕΥ. in Goltziano.

MAGNESIA Ioniae. Flexus Maeandri, et MA. [e]. In alio, iidem flexus, et caput equi [f].

METHYMNA Lesbi. Lyra et ME. In alio: Arion delphino vectus [g]. Sunt hi typi in autonomis quoque.

MILETVS Ioniae. Leo retorto collo aſtro intentus addito monogrammate MI. [h]

MYLASA Cariae. Tridens, et MT. in monogrammate [i].

MYRINA Aeolidis. Diota adſtituto MTP. in monogrammate, aut literis ſolutis MTPI. [k].

PELLA Macedoniae. Pallas d. haſtam intorquet, ſ. fulmen. Numum huc vocat Neumannus, quia hoc habitu Pallas in Macedonia et Theſſalia celebris exſtitit [l].

PRIAPVS Myſiae. Priapus Herma [m], quanquam et Lampſaco tribui poſſet, quae prae Priapo hujus deaſtri cultu infamis fuit, ut dixi in meis Numis vet. p. 76.

PRIENE Ioniae. Tridens, et ΠΡΙ. ΒΙ., quem edidi ex muſeo Caeſareo additis animadverſionibus, quas vide in meis Num. vet. p. 76.

RHODVS inſula. Balauſtium additis PO. et variis magiſtratuum nominibus [n].

SELEVCIA Pieriae. Similem numum propter fulmen huc refert Pellerinius [o]. Incertum.

SMYRNA Ioniae. Bos turgente gibbo Pellerinio judicium ſufficit [p], verum hic typus pluribus Aſiae urbibus placuit. Certius eſt in muſeo Pembrock [q], in quo ſolitum Smyrnae monogramma.

TARSVS Ciliciae. Caput juvenile tectum galea in roſtrum deſinente. Numum edidi ex muſeo Caeſareo, eumque nonnullis conjecturis, quas fuſe olim expoſui [r], Tarſum traduxi.

---

b) Pellerin. Mel. I. p. 132. c) Rois p. 14. d) Mel. I. p. 128. e) Pellerin. Mel. I. p. 121. f) Numi vet. p. 75. g) Pellerin. Mel. I. p. 113. h) Pellerin. l. c. i) Pellerin. ibid. p. 14. k) Pellerin. l. c. pag. 130. l) Pop. et urb. pag. 150. m) Pellerin. Mel. I. pag. 132. Goltz. n) Pellerin. Mel. I. p. 111. Goltz. o) Mel. I. pag. 129. p) Mel. I. pag. 112. q) P. III. tab. 53. n. 67. r) Num. vet. pag. 76.

Digitized by Google

TENEDVS insula. Mus. Similem edidi ex museo M. Ducis. Apud Tenedum cultus Apollo Sminthius, sic dictus a muribus, ut olim post alios praecepi [s]). In alio: Securis bifida [t]). Typus obvius in ejus insulae moneta.

TEOS Ioniae. Diota addito THI. Hunc certum ejus urbis numum edidi ex Caesareo [u]). Minus certus alter, quem Pellerinius propter typum gryphi huc adigit; nam is quoque in Abderae, Phocaeae, Assi, et Smyrnae moneta reperitur.

Omitto attributa alia, qualia sunt, *lunula*, *botrus*, *caduceus*, *corona*, *aratrum*, *tridens*, *galea*, et monogrammata varia, quae, quoniam cum multis urbibus fuere communia, signa sunt fallacia, nisi cum literae urbis ἀρχαιῶσαι suppetias veniunt, ut in nonnullis hic descriptis vidimus.

Animadversiones.

Restituo eas ipsas, quas in eodem argumento olim proposui [x]).

Hujus generis numum certae fidei in Graecia Europaea, aut ad eam adnumerata insula signatum fuisse, hactenus non constat. Ajebam, certae fidei; nam quos supra recensui, Corinthi, Euboeae, Leucadis, ii harum et literas ἀρχαιῶσας, et propria symbola rite praeferunt, eos tamen in nullo museo, praeterquam Golziano, reperire licuit, cui tantum non tribuo, ut ejus unius praeconio definiri quidquam posse existimem. Dixi insuper: non constare certo. Nam etsi dubium non sit, complures in Macedonia cusos, et ad horum exemplum reliquos in urbibus Asiaticis signatos, nullum tamen vidi hactenus, quem ex certis indiciis in Macedonia percussum adserere possim. De iis tantum loquor, qui caput Herculis in una, et Jovem sedentem in altera parte exhibent, et argentei sunt. Juvat hoc loco in vulgus docere, quod me laudatus supra Cousineryus multorum in Macedonia annorum hospes, et longa adeo experientia edoctus per literas monuit, Alexandri tetradrachma, quae in Macedonia effodiuntur, crassioris esse metalli, et operis minus elegantis, at quae ex variis, causis in Asia minore cusa constat, eorum ampliores esse orbiculos, et operis, quod Gratiae suum esse vellent.

Ii, de quorum natali solo constat, signati sunt in urbibus inde a Propontide legendo litus Asiae minoris, Palaestinae, forte et Syriae, comprehensis insuper aliquot adjacentibus insulis, et in urbibus quidem aut maritimis, aut a mari exiguo intervallo remotis. Earum, quae Euxino adjacent, nullus compertus, et generatim, quae Ponti, Bithyniae, et Pergami regibus paruere, uti neque urbium magis mediterranearum, quantumlibet illustrium, quales fuere Sardes, Tralles, Laodicea, et Apamea Phrygiae. In ora Asiae minoris inde ab Rhodo usque ad Tarsum id genus numi ignoti. Sed nulla regio prae Ionia Alexandri observantior, nam omnium ejus urbium, quarum habemus monetam,

s) Num. vet. p. 81. t) Dutens Explic. p. 104. u) Num. vet. p. 82. x) Num. vet. p. 83.

Digitized by Google

numi hujus regis imagine insignes detecti sunt, si Ephesum, et Phocaeam demas; quarum numismata Alexandrina dubia videri possint, et Lebedum, sed quae a Lysimacho diruta fuit [y]). Sane totum illud Asiae litus plurimis Alexandro beneficiis fuit obstrictum; frequentabatur enim coloniis Graecis, quae cum finitimis Persis bello fere semper sunt collisae, atque hae solae in causa fuere, cur bis a Persis transmisso exercitu in Europa sit belligeratum. Et cum Ionibus quidem vetus simultas, qui saepe unitis viribus Lydiam adflixerunt. Quare eae nationes, et Iones cumprimis, Alexandrum tanquam servatorem suum dei instar venerabantur, et narrat Strabo [z]), supra Clazomenios esse lucum Alexandro dicatum, et ludos indici communitati Ionum, qui *Alexandrea* vocantur. Expensus hic Strabonis locus facit, ut credam, hos Alexandri numos a civitatibus Ioniae velut symbolam collatos, ut necessariis ad ea ludorum solennia sumptibus servirent. Quod tamen minime obest, quo minus in mutui commercii usum venire potuerint, nam aequati pondere et forma monetae Macedoniae, quae tum communis erat, eundem quoque valorem et fidem obtinebant.

Eodem exemplo et aenei extra Macedoniam signati sunt, quod docent aenei cum epigraphe Phoenicia, de quibus infra.

III. Notae arithmeticae.

Praeter memorata sigilla in his Alexandri numis obversantur etiam literae variae, una pluresve, quarum alias indicare urbem, in qua cusae sunt, modo dixeram. Verum sunt aliae sic conjunctae, ut arithmeticarum intuentibus speciem offerant. Tales sunt in numis Ascalonis literae: IA. IB. IΣ. K. KΓ. KE. KH., quos citat Pellerinius [a]), et museum Pembrock. [b]). In numis Magnesiae KΓ. [c]). In aliis habentur literae ΔΛ. ΛΘ. et BΣ. [d]).

De similibus literis differens Panelius in dissertatione, cui titulus: *Remarques sur les premiers versets du I. livre des Maccabées*, cum non dubitaret, iis veros regni annos indicari, ac praeterea vivo Alexandro omnes hos numos signatos, vi numi literis ΔΛ notati veritus non est adferere, Alexandrum nequaquam annos XII., quod plerisque visum historicis, sed saltem annos XXXIV. imperando exegisse. At jam praeluserat viro erudito Harduinus, qui ex ejusdem generis literis triginta annos regnantis Alexandri confidenter collegit [e]), etsi quod facile fuit viro varii ingenii, aliter rursum sentiat in chronologia veteris testamenti [f]). Panelii sententiam dum solidis argumentis impugnat Pellerinius [g]), sic de his literis opinatur: eas esse revera arithmeticas, sic tamen ut habeant naturam epochae ductae ab initio regni

---

y) Pausan. in Attic. z) L. XIV. pag. 644. a) Mel. I. pag. 116. b) P. II. tab. 53. c) Pellerin. Mel. I. tab. II. n. 9. d) Pellerin. Rois pag. 19. Mus. Lefroyan. pag. 158. e) Ad Plinii T. II. p. 673. f) pag 575 g) Mel. I. p. 115, et Rois p. 18.

Digitized by Google

Alexandri, et continuatae etiam tum, poſtquam in vivis eſſe deſiit. Satis enim conſtare divinos ei honores habitos, ejusque memoriam aris, templis, et ludorum ſolennibus celebratam, in quorum ſumptus hanc pecuniam ferirì, et conferri ſolitam, atque hunc morem diu duraſſe, ut liquet ex numo, qui annum BΣ, ſeu CCII. offert.

In hoc diſſidio mediam lubet injre viam, ſic ut utriusque ſententiae partem exiſtimem tenendam, partem minus veriſimilem. Facile mihi cum Pellerinio convenit, arithmeticis his notis non indicari annos regni Alexandri. At eo nequaquam mihi cum viro erudito convenit, quod eas certum ſtatuit eſſe epochae indicium, numosque hos adeo poſt regis noſtri exceſſum ſignatos. Tot habemus in variarum urbium numis ſparſas per aream literas, quae ut arithmeticae eſſe poſſunt, tamen, quod conſtat, epochae annos non notant. Exemplo ſunt numi Cyrrhi, aliique ejus tractus, in quibus plerumque notae ſolitariae arithmeticae obſervantur, quin tamen ad epocham exigi poſſint, atque ut luculentiore exemplo utar, in numis Aradi paſſim cognitis, tam argenteis, quam aeneis praeter certos epochae numeros obſervantur alii ΘC. ΠC. CN. ΦΞ etc. quos hactenus certe conſtat, ab epocha deduci non poſſe, et aliud nobis hactenus incompertum indicare, forte quid adfine notis LXI. CXX. CCCVIII. etc., quales obvii ſunt in numis conſularibus. Quod vero plurimum perſuadet, hos numeros ab epochae juribus arcendos, eſt, quod in iis comparent cum modici H, IA, IZ, tum aucti, ut BΣ. Nequaquam veriſimile, aut inſtitutum iſtud feriundae in Alexandri memoriam monetae in ea Graecorum levitate, et rerum apud eos converſione tot annos duraſſe, aut duorum omnino ſaeculorum intervallo in his numis fabricae modum (nam ſimillimi omnes ſunt operis) et literarum formam nullas vices paſſam, quam conſtantiam nulla numorum ſeries intra tot annorum ſpatium poteſt jactare. Accedit denique, quod ſimiles notae arithmeticae, ut ΛΓ, leguntur etiam in numo ejus generis apud Magneſiam Ioniae ſignato, quem recitat Pellerinius [h]), nullo alio hactenus exemplo, urbem Ionicam epochae annum monetae ſuae inſcripſiſſe dempta forte Epheſo in ſuis ciſtophoris.

Ergo cum nulla nobis lex imponatur ſtatuendi, id genus numos ultra Alexandri mortem porrigendi, malim eorum natales ipſis ejus regni annis finire, eosque ad exemplar eorum, quales in Macedonia prodiverunt, in urbibus Aſiae, quae omnes ejus imperio paruerunt, percuſſos opinari.

IV. Numi ſimiles barbari.

Paucis me expedio. Vt in numos patris Philippi, et ipſos etiam aureos Alexandri barbarorum artem involaſſe diximus, ita ſimilem fortunam argentei hi regis noſtri numi ſunt experti, quorum multi extremam barbariem redolent. Non ſatis ad haec animum advertit Pelleri-

h) Mel. I. p. 121.

Digitized by Google

nius, quando ejus farris unum propter literarum adfinitatem Theſſalonicae vel Theſpiis ſignatum eſt ſuſpicatus i). Alii habentur, in quibus eadem artis perfectio, at epigraphes literae ſeu barbarae, ſeu, ut mitius loquar, Graecae peregrinis mixtae, cujus generis duplex exemplar propoſuit Pellerinius k). Eos exiſtimo in Pamphylia, aut vicino tractu cuſos, quibus in terris non quidem fuiſſe artis, ſed linguae Graecae corruptelam, patebit ex iis, quae ad numos Aſpendi et Selges diſſeremus.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. Ꝟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Hinc aquila cum ſceptro transverſo, illinc clava erecta, et juxta tria mala, omnia intra coronam, cujus media pars proxima aquilae eſt laurea, media altera juxta clavam querna.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Thema perelegantis hujus numi, ut praecedentes argentei, in Jovis et Herculis cultu occupatur. Jovis eſt aquila et ſceptrum ſummi imperii inſigne, Herculis clava et mala Heſperidum. Vt attributa, ſic et corona in utrumque numen diviſa. Jovi competere lauream, notum. Eidem ut ſacra quoque quercus, ſic tamen et Herculi. Sane in numis inſcriptis ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΠΡΩΤΗΣ, tum et Sardium obviis aeneis Herculis clavam corona quoque querna ambit. Sacra vero et illi quercus, quod ſub hac exuſtus flammis, poſitoque, quod hominis erat, deum induit, ut ait Callimachus: ὑπο δρυϊ γυια θεωθεις l), ac propterea inſignem aram muſei Capitolini, quae dedicata eſt *Herculi Victori*, praeter alia attributa exornat corona querna m).

* * *

Caput Herculis imberbe in leonis exuviis, Ꝟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Arcus et clava.* AR. IV. (Muſ. com. Vaizai.)

Similis argumenti numos in aeneis continuo videbimus.

Numi aenei.

Hi quoque per copiam viles, exigua varietate. Ex his multi ambigui, et varia eruditorum judicia experti. Neque enim omnes, qui ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ inſcribuntur, neceſſario ſunt Alexandri M., nam et Alexander IV. Caſſandri F. in Macedonia regnavit, ut dicetur. Enumerabo hoc loco omnes, cum eos, qui per certas cauſas poſſunt Alexandro M. tribui, tum eos, quos eruditi alii huic ipſi, alii alteri cuipiam Macedoniae regi amant largiri, ſic ut eos commemoraſſe contentus liberum in re incerta judicandi locum cuivis relictum velim.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. Ꝟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, rarius: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Clava, arcus, pharetra, tum per aream varia minuta ſigilla, et monogramma* ΑΡ, *aut ſimilia.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

---

i) Suppl. I. pag. 11. k) Rois tab. II. n. 4. 5. l) in Dian. v. 159.
m) Muſ. Cap. T. IV. tab. 61.

Digitized by Google

Hercules tritum in Alexandri numis argumentum. Similes numos in Macedonia fuiſſe cuſos, dubium non eſt, ſed non ſola. Vulgavit Pellerinius horum ſimilem, ſed qui ſolito nomini ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Phoenicias quoque literas conjungit, quales apparent etiam in ejus aureis et argenteis, ut diximus. Qui numus inſignis docet primum, aeneos quoque in urbibus externis ad exemplar Macedonicum fuiſſe ſignatos, deinde, omnes id genus numos ad Alexandrum M. jure referri, quia alteri cuidam ejusdem nominis Macedoniae regi in Phoeniciam juris nihil fuit. S. Chryſoſtomus in Catecheſi II. ad illuminandos, quae eſt Tomo II. p. 243, invehitur in eos, qui per ſuperſtitionem aenea Alexandri M. numismata capitibus et pedibus illigant. Si numi ſimiles etiam in Phoenicia et Syria ſignati ſunt, erant in vulgus parabiles.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ℞ ΑΛΕΞΑΝΔΡ[ε], vel ΒΑ.ΑΛΕΞΑΝΔΡ[ε]. *Clava, arcus, pharetra.* AE. III. (Wilde Sel. num. tab. III.)

Eadem fabrica, et iidem typi, quales in praecedentibus, numos hos eidem Alexandro tribuendos docent. At tum mirabor, jam Alexandri aetate valuiſſe ε pro ΟΥ, quae figla tertio demum, quod ſciam, poſt Chriſtum ſaeculo coepit uſurpari, ut patet ex numis imperatoriis Moeſiae et Thraciae. Jure adeo quaeri tur, utrum recte viderit Wildius, qui hosce edidit. Mihi videre ſimilem non contigit. Vide ſimile compendium paullo infra in numis Alexandri ab hujus morte ſignatis.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ℞ ΒΑ. *Clava, arcus, pharetra.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Cum id genus numi, quorum tres ſunt in muſeo Caeſareo, dempto epigraphes modo praecedentibus prorſus ſint ſimiles, dubitari vix poteſt, et hos eſſe Alexandri M., et diviſa utraque litera legendum Βασιλεως Αλεξανδρε. Huic geminum edidit Wildius, niſi quod epigraphen conficit ſolum ΒΑΣΙ. [n]). Vereor, ne reliqua epigraphe auctoris oculum fugerit; nam vix credam, genericum tantum regis nomen in numo propoſitum omiſſo proprio.

* * *

Commemorandi denique numi alii regum Macedoniae.

Caput Palladis. ℞ ΒΑ. *Prora navis addito ſaepe monogrammate* ΑΡ., *bipenni etc.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput Meduſae inter clypeos Macedonicos. ℞ ΒΑ. *Galea dependente utrinque criſta.* AE. III. (Haym. T. II. tab. 2. Pellerin Additions.)

Fulmen inter clypeos Macedonicos ℞ ΒΑ. *Similis galea.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput juvenile leonis exuviis tectum. ℞ ΒΑ. *Eques lento greſſu, infra monogramma.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

n) Tab. III. num. 17.

Digitized by Google

Omnes id genus numos hoc loco collectos propoſui, ut de iis omiſſo meo judicio arbitrari lector pro libitu poſſit. Literas BA. in proxime praecedentibus veriſimiliter ſignificare Βασιλεως Αλεξανδρου mox vidimus. Vtrum literae BA. ſignificent idem in numis praeſentibus, ſintque hi aut Alexandri M., aut Alexandri IV., an non potius Antipatri, vel Antigoni, examen eſt, nonniſi in conjecturas inutiles abiturum. Exiſtimat Neumannus, tribui eos poſſe Antigono Doſoni, ne hic princeps, qui decennio Macedoniae praefuit, ſuis fraudetur numis, quando non ſuppetunt alii, quos illi jure tribuamus. Illud certiſſimum, nullam numorum claſſem tot habere ambigua, quot habet ea, quae regum eſt.

Numi Alexandri M. ab ejus morte ſignati.

Argenteos plures a Pellerinio propter adſtitutas notas arithmeticas in hanc claſſem exigua veri ſpecie repoſitos ſupra indicavimus. At ſunt plures alii, quos certis indiciis ab ejus morte ſignatos poteſt evinci, alii, quos indiciis veriſimilibus eodem referendos cenſeo. Sunt vero:

Caput Alexandri diadematum cum cornu arietis. ✠ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Leo gradiens.* AR. IV. (Haym. T. II. pag. 13. item Catalogue raiſonné pag. 2. quanquam in hoc poſteriore abeſt cornu.)

Caput Alexandri nudum ſurſum ſpectans. ✠ ΑΛΕΖΑΝΔΡ&. *Cupido in leone eques.* AR. (Schläger de numo Alexandri M.)

Numos hos operis, ut inter omnes convenit, elegantiſſimi Alexandro coaevos non exiſtimo, cum quod ejus certam effigiem offerunt, quam in certis coaevis non obſervamus, tum quod pondere a ſolita ejus aetatis moneta multum differunt; nam nonniſi grana XX. aut XIII. perhibentur adpendere. Horum alter per literarum formam Z pro Ξ et & pro ΟΥ Alexandri aetate ſane indignus, etſi binos aeneos cum ſigla & prodat Wildius, ſed quam lectionem jure in dubium revoco, ut ſupra diximus. Vidi Romae in muſeo Chriſtinae aureum his ſimilem, et nitidiſſimae item fabricae, ſed quem continuo, quod ponderis et laminae exilis eſt, et literarum forma recentioris aevi, ab Alexandri aetate removendum ſuſpicabar. Parum ergo feliciter Schlägerus numum ſuum eſſe Alexandro ipſi ſynchronum edixit, ſic ut etiam conjicere non vereatur, ejus matricem eſſe a Pyrgotele elaboratam o). Enimvero operis elegantia non ſemper amicam artibus aetatem probat, cum habeamus aureos Poſtumi, Victorini, Tetrici ſummae elegantiae. Neque felicius comprobare eſt adniſus, poſſe Alexandri aevo competere ſcriptum Z pro Ξ, et compendium & pro ΟΥ. p). Sed jam typos perſequamur.

Prior numus exhibet caput diadematum et arietis cornu conſpicuum. Diadema obvium eſt in ſequentibus aeneis.

o) l. c. pag. 2. p) l. c. pag. 59.

Digitized by Google

Cornu arietis vix in alio certo monumento adſtituitur. Hujus cauſam expedit Clemens Alexandrinus q): *Volebat autem*, ait, *et Alexander Ammonis filius videri, et corniger a ſculptoribus fingi*; verum teſte Zonara r) tantum inter barbaros divinum ſuum genus eſt profeſſus, non item inter Graecos. Corruptos ab eo Ammonis ſacerdotes, ut Jovis ſe filium proclamarent, teſtantur omnes, qui ejus res geſtas memoriae prodiderunt. Narrat vero etiam Athenaeus s), revera eum nonnumquam geſtare ſolitum et veſtem Ammonis purpuream, et cornua tanquam deum. At enim is, qui ſeſe hominem negavit, quam fuit alienus a patris Philippi modeſtia, qui his ſe verbis admoneri quotidie a puero voluit: Φιλιππε, ἀνθρωπος εἰ, *Philippe, homo es!* t) Etiam paſſos et horrentes crines ſiſtit citatus Schlägerianus, tum et aenei, quos infra deſcribam, et tales eos fuiſſe indicat Aelianus u): τὴν μεν γαρ κομὴν ἀνασεσυρθαι αὐτῳ, *arrectam ejus fuiſſe comam*. Qui ejus formam regis plenius noſſe cupiet, legat totum hunc Aeliani locum, et adeat Solinum x), et Plutarchum y). Denique erecto in coelum vultu fingitur paſſim in iisdem aeneis. Hoc eum geſtu fuiſſe a Lyſippo in aere fictum, docet inſigne epigramma Archelai in Analectis Brunckii z), cujus etiam poſteriorem partem memorat Plutarchus a):

Τολμαν Αλεξανδρε και ὁλαν ἀπεμαξατο μορφαν
Λυσιππος. Τιν' ὁδι χαλκος ἐχει δυναμιν;
Αυδασεντι δ' ἐοικεν ὁ χαλκεος ἐς Δια λευσσων.
Γαν ὑπ' ἐμοι τιθεμαι, Ζευ· συ δ' Ολυμπον ἐχε.

Audaciam Alexandri, et totam expreſſit formam
Lyſippus. Quemnam aes iſtud habet ſignificatum?
Loquenti ſimilis eſt hic aeneus Jovem ſuſpiciens:
Terram ego mihi ſubjicio, Juppiter.
Tu tibi Olympum habe.

Eodem ſuſpicientis geſtu Conſtantinum quoque Magnum, qui Alexandri ſimilis videri voluit, fuiſſe in numis effictum, in ejus moneta docebimus.

Leo partis averſae Alexandri ab Hercule originem facile indicat. Eodem conſilio et M. Antonius IIIvir leonem monetae ſuae intulit, quod ab Antone Herculis F. trahere genus videri voluit. Poteſt etiam leo adludere ad ſomnium, quo vidit Philippus pater, ſeſe uxoris Olympiadis uterum obſignare annulo, cui inſculptus leo b), quo de argumento vide plura in citata Schlägeri diſſertatione c). Is, qui Cupidinis ſpecie leone vehitur, videtur eſſe genius Herculis, noto veteris ſuperſtitionis inſtituto, cuivis numini ſuum genium, qui alatus ſemper fingitur, adſignantis. Idem argumentum eſt in celebri gemma a Protarcho ſcalpta, quam vide in gemmis a Stoſchio editis. Cete-

q) Protrept. pag. 47. r) L. IV. cap. 10. s) L. XII. p. m. 537. t) Aelian. V. H. L. VIII. c. 15. u) V. H. L. XII. cap. 14. x) Cap. 14. y) De Fort. Alex. Orat. II. z) Tom. II. pag. 58. a) de Fort. Alex. Orat. I. b) Plut. in Alex. cap. 2. c) pag. 23.

Digitized by Google

rum ſpecioſam magis, quam veram puto Schlägeri explicationem, qui hoc typo Alexandri cum Roxane nuptias celebrari credidit [d]).

* * *

ΑΛΕΖΑΝΔΡΟΥ, *rarius* ΑΛΕΖΑΝΔΡΟ*υ*.

Caput regis diadematum, et coelum ſuſpiciens, vel:

Caput regis diadematum horrentibus capillis, vel:

Caput regis leonis exuviis tectum, vel:

Caput regis galeatum.

Epigraphe averſae: ΚΟΙΝΟΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΝΕΩ. vel ΝΕΩΚ. In aliis: Β. vel ΔΙC. ΝΕΩΚ. vel: ΝΕΩΚΟΡ. In alio apud Patinum, ſed ut reor, monetarii lapſu: ΚΟΙΝΟΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. Β. ΔΙC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. (Num. impp. p. m. 12.)

Typi:

Duo templa, in quorum medio urna ludorum. (Muſ. Caeſ.)

Ciſta ſemiaperta, ex qua ſerpens emergit. (Panel.)

Alexander eques citato curſu leonem haſta impetit. (Wilde.)

Alexander adſurgentem Bucephalum domans. (Liebe.)

In aliis obviis: *Juppiter aetophorus ſedens, — Pallas Nicephora ſedens, — — Leo gradiens, — Vir eques citato curſu etc.*

ΚΟΙΝΟΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. *Menſa, ſuper qua duae ludorum urnae inſcripto:* ΟΛΥΜΠΙΑ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑ., *in area annus* ΒΝC. (Spanheim T. I. pag. 382. Patin.)

ΚΟΙΝΟΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. *Leo gradiens, ſuperne clava, et annus* ϵΟC. (Hunter T. I. tab. 35.)

ΚΟΙΝ. ΜΑΚϵ. Β. ΝϵΩ. ΒϵΡΑΙΩΝ. *Vir ſeminudus ad aram ſacrificans, juxta menſa, ſuper qua binae ludorum urnae, retro columella, cui impoſita urna, in area* ϵΟC. (Pellerin Rois p. 22. Muſ. M. Ducis.)

Sunt hi numi omnes AEnei II. formae. Argenteum unus produxit Begerus, eumque praeterea anno ΚΗC notatum [e]), ſed de cujus aut fide, aut lectione jure dubitem. Habes id genus humos apud Geſsnerum [f]), Hunterum [g]), in muſeo Caeſareo.

Numi hi multis ab Alexandri morte annis, ut inter omnes convenit, ſunt ſignati, at quando, inquirendum. Harduinus annum ϵΟC, qui in numo poſtremo Berhaeorum legitur, ab anno V. C. 706, nempe pugnae Pharſalicae deducit, quo admiſſo conſequitur, numum ſignatum V. C. 980 imperante Alexandro Sev. Ex quo arguit Pellerinius [h]), aliique, etiam reliquos id genus omnes, quos modo recitavi, quoniam fabrica, volumine, typis prorſus conſpirant, eodem imperante percuſſos. Addunt argumenta alia, nimirum numos aliarum urbium Macedoniae cum hujus imperatoris capite ſimili eſſe fabrica, ab hoc Alexandrum M. ſingulari quodam modo, atque inſtar dei obſervatum, quod in ejus templo apud Arcam Phoeniciae natus eſſet, cujusque propterea nomen ipſum

d) l. c. pag. 53. e) Theſ. Palat. pag. 120. f) in Regg. Maced. g) tab. 34. 35. h) Rois p. 22, 24.

Digitized by Google

adoptaſſet. Quae adeo cauſa fuerit, cur Macedoniae urbes in Alexandri Sev. gratiam veteris ſui regis imaginem in numis ſuis reſuſcitaverint.

Sed enim non vereor confidenter contra Pellerinium adſerere, omnes hos numos non Alexandri Severi, ſed Caracallae aevo deberi. Cauſam praecipuam ab inſcriptionis modo repeto. Nam in ſolis numis Caracallae, inſcriptis: ΚΟΙΝΟΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ additur Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ, perinde ac in his, de quibus agimus; at in numis cum capite Alexandri Sev. nulla amplius neocoratus fit mentio. Non autem veriſimile eſt, monetarios omiſſuros fuiſſe ejus mentionem in numis Alexandri Sev., quam ſtudioſe addidere in numis cum capite Alexandri M., quos adſerunt ejusdem imperatoris aetate ſignatos. Argumentum, quod Pellerinius pro Alexandro Sev. ex ſingulari ejus in hunc regem adfectu capit, multo acrius pro Caracalla pugnat, de cujus inſano in juvenem Pellaeum amore Dio, Herodianus, Spartianus innumera congeſſere teſtimonia. Et Dio quidem perhibet [i]), ab eo Alexandrum M. appellatum fuiſſe orientalem Auguſtum, ſcriptumque aliquando ad ſenatum, hujus regis animam in ſuum corpus ſubintraſſe, quam ob cauſam nihil erat benevolentiae, quod non Macedonibus propter hunc regem impertiret, dictumque propterea per ludibrium fuiſſe Φιλαλεξανδροτατον. Narrat Victor, eum corpore Alexandri M. conſpecto MAGNVM atque ALEXANDRVM ſe juſſiſſe compellari, quam MAGNI appellationem confirmant etiam ejus conſecrationis numi. Eodem praeterea teſte adſentantium fallaciis eo eſt perductus, ut truci fronte, et ad laevum humerum converſa cervice, quod in ore Alexandri notaverat, incedens fidem vultus ſimillimi perſuaderet ſibi. Et quod cumprimis huc facit, narrat Herodianus, Caracallam, cum in Thraciam Macedonibus conterminam veniſſet, continuo Alexandrum evaſiſſe, ejusque memoriam omni modo renovaſſe, ſtatuis et imaginibus per omnes urbes erigi juſſis, quas inter refert etiam nonnullas ridicule depictas, quae uno corpore duas facies praeferrent, Alexandri M. et Caracallae [k]). Tum enimvero perſpicuum eſt, eo jubente celebrata apud Philippopolin Thraciae certamina ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ, quae toties in ejus urbis numis Caracallae capite inſignibus memorantur, quorum tamen in nullo Alexandri Severi numo fieri mentionem videmus. At Macedonas cognito hoc Caracallae in Alexandrum adfectu libenter arripuiſſe occaſionem aviti regis ſui memoriam reſtituendi, et in aliis numis ſignaſſe hujus Auguſti caput, in aliis regis, velut unum idemque eſſet et Caracalla, et Alexander M. Conjectura Pellerinii capta ex concordia fabricae cum numis Alexandri Sev. propterea nihil evincit, quod ea intra quinquennium, quod inter Caracallam et Alexandrum interceſſit, ma-

i) L. LXXVII. §. 7, 9. k) in Carac.

Digitized by Google

gnopere variare non poterat, et si typorum concordiam spectamus, a Caracalla rursum stare oportebit, nam Alexander Bucephalum domans, qui saepe in his Alexandri numis proponitur, tantum etiam in Caracallae numis in Macedonia signatis, non alterius imperatoris occurrit.

Ex quo patet, annum ЄΟC in Berhaeae numo, quod arbitrarie constituerat Harduinus, ad aram Pharsalicam exigi non posse. Froelichius eum cum epocha Pompejana connectit l), in qua quidem sententia annus ЄΟC in Caracallae imperium recte incidit, verum non satis rationis reperio, cur Berhaea aeram Pompejanam usurparet. Verisimile est, eam propria epocha ex quacunque causa usam, et forte ducta ab anno V. C. 693, aut uno ex proxime consequentibus, sic ut numus, de quo agimus, signatus sit V. C. 967, quo anno constat Caracallam in Thracia Macedoniae finitima commoratum. Praestat in his incertis non magnopere esse curiosum, nam tum indagandum etiam foret exordium aerae, quam offert annus BNC in horum uno, tum et annus KHC in numo altero, si modo sit genuinus, sed de quo difficile est quid certi statuere.

Ad inscriptionem et typos quod attinet, ipsa literarum in his forma, Z pro Ξ, et s pro OT in parte antica, horum numorum seros natales arguit. Ipse vero Alexander per diadema ut rex, per exuvias leonis ut Herculis abnepos, per galeam ut heros proponitur. Alexandrum nonnunquam gestare pellem leonis, et clavam instar Herculis solitum, tradit Athenaeus m). Causam horrentium capillorum et vultus sursum erecti paullo supra exposui.

Occasione ludorum a communi Macedonia obitorum hos fuisse signatos numos, satis evincunt vocabulum ΚΟΙΝΟΝ, mentio neocoratus, et ipsorum ludorum ΟΛΥΜΠΙΑ, et qui in ejus regis honorem constituti fuere, ΑΛЄΞΑΝΔΡЄΙΑ.

Alexander cum leone ex equo pugnans, nimirum in memoriam ejus facti, quo leonem solus interemit, ut tradit Curtius n), quam deinde pugnam, opus Lysippi, dedicatam Delphis refert Plutarchus o).

Rex Bucephalum domans. De singulari hoc equo haec Gellius p), et Plinius q), fuisse patria Thessalum, emptumque talentis XIII., et sortitum nomen Bucephali sive ab aspectu torvo, sive a signo capitis bovini arino impressi. Commendatur praeclara ejus in herum fides; nam Alexandrum in India in medium hostium agmen inconsultius progressum multis jam confixus telis, et paene exsanguis perrupto globo extulit, et tum demum defectus viribus concidit. Ejus ergo honori rex in iisdem locis urbem Bucephalon condidit. Vide plura de hoc equo testimonia apud Wilde r). Certiorem Bucephali effigiem teneremus ex

l) Not. elem. p. 45. m) L. XII. p. m. 537. n) L. VIII. c. 1. o) in Alex. c. 40. p) L. V. c. 2. q) L. VIII. §. 64. r) Num. sel. p. 12.

Digitized by Google

numo, quem depictum ſtitit Geſsnerus in ſuis regum Macedoniae numis [s]), in quo infra equitem ipſa vox BOTKE. legitur, cujus ſimilem quoque, et pro genuino agnitum edidit Vallemontius, ſed cujus fidem jure impugnavit Baudelotius, quanquam non impune. Vide utriusque acre diſſidium in Memor. Trevolt. Majo 1707.

In numo Berbaeae typo duarum urnarum indicatur utrumque certamen ſupra memoratum, tertia vero urna columellae impoſita opinor indicari urnam cinerariam ipſius regis (nam hoc modo hae in veterum monumentis fingi ſolebant) cujus honoribus hi ludi peragebantur.

* * *

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC. ΜΕΓΑC. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. *Caput Alexandri M. radiatum*, in numo M. Aurelii. (Vaill.)

* * *

Neque in Macedonia ſolum honores ſibi poſtumos meruit Alexander, ſed et in urbibus Aſiae. Exſtant numi Nicaeae Bithyniae nomine M. Aurelii et Commodi percuſſi, in quorum averſa: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ. ΝΙΚΑΙΕΙC. (Vaill. Muſ. Chriſtinae.) — In aliis numis, quos in Apolloniae Cariae moneta enumero, legitur ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC. ΚΤΙCΤ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤ., et proponitur *regis caput leonis rictu tectum.* In numo Sagalaſſi Piſidiae: ΑΛΕΖΑΝΔΡΟC.

Etiam in Contorniatis ejus duravit memoria. Horum bini ſunt in muſeo Caeſareo, in quorum uno: ALIXANDER. (ſic) *Caput regis leonis exuviis tectum.* In alio: ALEXANDER. MAG. MACEDON. *Ejus caput diadematum, et ſurſum verſum.* Alios ſimiles vide in hac numorum claſſe.

Denique huc etiam pertinerent numi illi, quos in ejus regis gratiam percuſſos ab Alexandro Severo memorat Lampridius [t]): *Alexandri habitu numos plurimos figuravit, et quidem electreos aliquantos.* Verum cum auctor parum idoneus, tum quod ſimiles hactenus comperti non ſunt, orationis fidem elevant. *AV. AR. AE. C.*

PHILIPPVS III. Aridaeus.

Philippi II. ex Philinna ſaltatrice Lariſſaea filius mortuo V. C. 430 fratre Alexandro poſt varia diſſidia praeſens ab exercitu rex acclamatur adoptato tum primum *Philippi* nomine, Perdicca, cui annulum rex moriens tradiderat, regni procuratore deſignato, quod ipſe animi anguſtioris, et tantarum rerum incapacis eſſet. Fratris funus eximia pompa et apparatu, quem late deſcripſit Diodorus [u]), in Aegyptum deducit. Mortuo Perdicca in Macedoniam redux in Antipatri, deinde Polyſperchontis, qui poſt hujus mortem res ibi procurabat, et uxoris Eurydices poteſtate fuit. Hujus machinis cum ademptus Polyſperchonti exercitus traderetur Caſſandro

s) Tab. V. n. 21. t) in Alex. Sev. u) L. XVIII. c. 26. ſeq.

Digitized by Google

Antipatri filio, iratus ille Olympiadem Alexandri M. matrem ex Epiro, in qua hactenus latuerat, una cum Alexandro postumo Alexandri M. ex Rhoxane filio in Macedoniam reducit, quae conversis in se ex pristinae fortunae recordatione omnium animis facile Philippum in potestatem suam redigit, et per impotentiam muliebrem una cum uxore inter diristimos cruciatus enecat V. C. 437, cum regnum umbratile annos VI. menses IV. tenuisset. Haec ex Diodoro et Justino.

Numi:

Secundum ea, quae supra in Philippi II. moneta dixi, Aridaeo tribuendi videntur numi sequentes:

Caput Palladis galeatum. ℞ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, vel: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Victoria stans d. lauream, s. tridentem.* AV.

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ℞ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, vel ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Juppiter aetophorus sedens, per aream varia attributa, inter quae prora navis, supra quam* ΛΥ. AR. I. et III. (Mus. Cael. et alibi.)

Literis ΛΥ. in numis saepe indicari *Lycios*, in moneta urbium Lyciae docebimus. Constat praeterea, navim esse obvium. typum in numis Phaselidis Lyciae, quo verisimile sit, quemadmodum id genus Alexandri M. numos per varias urbes signatos diximus, ita praesentem Lyciis natales suos debere. Istud si verum, certum est, numum hunc Aridaeo, non Philippo II. tribuendum, cui nihil unquam in Lyciam juris fuit, quo argumento ea, quae supra in Philippo II. de numis ad Aridaeum pertinentibus disserui, non parum confirmantur.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ℞ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Leo dimidius, infra fulmen.* AV. IV. (Pembrock P. I. tab. II. et P. II. tab. 51.)

Eadem adversa. ℞ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Clava, arcus, diota, in alio pro hac tridens.* AV. IV. (Pembrock P. II. tab. 51. Mus. Cael.)

Eadem adversa. ℞ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Tridens, juxta globulus.* AV. IV. (Mus. Cael. editus in mea Sylloge I. p. 83.)

Caput Apollinis laur. ℞ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Fulmen, et caput leonis.* AV. IV. (Pellerin Rois tab. I.)

Perpetui in rarissimis his numis typi attributa Jovis et Herculis, quae numina cum in Alexandri quoque moneta perpetuum typum faciant, et in hac quoque, ut supra indicavimus, exstet numus certus Alexandri, qui tam pondere, quam typo simillimus est secundo hic descripto, verisimile est, omnes hos numulos huic Philippo tribuendos, retentis nimirum in moneta fratris typis secundum ea, quae supra in Philippi II. numis differui.

* * *

Caput juvenile diadematum. ℞ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, *rarius*: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Eques citato cursu variis per aream attributis, aut literis.* AR. III. AE. III. (Mus. Cael.)

Obvios hos numos propter aetatem

Digitized by Google

juvenilem, quam caput anticae praefert, Aridaeo tribuendos puto, qui revera admodum juvenis diem obiit. Si essent Philippi II., saltem in horum nonnullis provectior aetas indicaretur.

AV. R. AR. AE. RR.

CASSANDER.

Filius ejus Antipatri, qui ab Alexandro in Persas profecto rebus Macedoniae et Graeciae praepositus commissam sibi provinciam magna auctoritate rexit, eamque mortuo etiam rege retinuit, et cum annos natus LXXX. supremum sibi diem imminere sentiret, excluso filio Cassandro Polysperchontem Macedoniae et familiae regiae curandae praeposuit. Quod aegre ferens Cassander negatum sibi jus armis vindicare parat tanto majore fiducia, quod ab ipso Aridaeo adversus Polysperchontem evocatus fuit. Ergo impetratis ab Antigono copiis Macedoniam ingressus, cum interea caesum ab Olympiade, quam iratus Polysperchon ex Epiro accivit, cum familia Aridaeum reperiret, versis in hanc armis captam Pydnae interficit, Rhoxanen cum filio Alexandro postumo Amphipoli arcte custodit, V. C. 438, utroque quinquennio post sublato Macedoniam securus retinet. Restabat ex Alexandri progenie unus Hercules sibi ex Barsine natus, annumque jam agens XVII., quem Pergami hactenus educatum in Macedoniam ad patris regnum recuperandum accessit Polysperchon, verum effecit ingentibus promissis Cassander, ut juvenis ab ipso, qui evocaverat, proditus e medio tolleretur V. C. 445, cumque eo et Alexandri, et Heraclidarum stirps, quae inde a Carano Macedoniae imperavit, tumulo inferretur. Regno in hunc modum per continuatas caedes parto ac stabilito, et potentium aemulorum insidiis virtute juxta ac artibus elisis moritur ex aqua intercute V. C. 458.

Vxor *Thessalonice* Philippi II. filia, cujus miseram fortunam in proximo Antipatro intelliges. Ex ea susceptI filii Philippus IV., Antipater, Alexander IV., qui sibi ordine succedere. Haec ex Diodoro, Justino, Pausania.

Numi:

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ℞ ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ. *Leo procumbens.* AE. III. (Mus. Cae.)

— ΑΣΑΝΔΡΟΥ. *Caput Palladis galeatum.* ℞ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚ. *Equus liber currens, in area clava.* AE. II. (Pembrock P. II. tab. 53.)

Videntur signati hi numi, antequam in regium nomen involasset Cassander. Numus alter signatum se Thessalonicae profitetur, de qua urbe, dicta antea *Thermae*, haec Strabo x): χτισμα δ' ἐστιν Κασσανδρου, ὁς ἐπι τῳ ὀνοματι της ἑαυτου γυναικος, παιδος δε Φιλιππου της Αμυντου ὠνομασεν. *Opus vero est Cassandri, qui eam ex nomine uxoris suae, filiae Philippi Amyntae appellavit.* Sic et Potidaeam de nomine suo Cassandream dixit.

x) L. VII. in excerpt.

Digitized by Google

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ. *Vir nudus lento equo vectus.* In aliis: *Leo gradiens.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Galea. ΒΑΣΙΛΕΩΣ.ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ. *Pilum haſtae.* AE. III. (Haym.)

Galea. ℞ K *intra quadratum.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Jam ſeſe regem profitetur, nimirum ex quo Antigonus victo navali pugna Ptolemaeo ſignum extulit. Tamen Caſſandri moderationem collaudat Plutarchus priſtino more ſuo ſcribentis epiſtolas, etſi ipſe rex paſſim ſcriberetur et diceretur [y]). Propter typum galeae tertium quoque numum Caſſandro tribuit Neumannus, ſic ut το K partis averſae ſit litera princeps vocis Κασσανδρου [z]), cujus praeclaro judicio facile ſubſcribo.

* * *

Caput diadematum barbatum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΚΑΣΑΝΔΡΟΥ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. *Juppiter nudus ſtans d. fulmen intorquet, ſ. extenta* - - AE. (Pembrock P. II. tab. 53.)

Mirus hic numus viſus Froelichio, quoniam hac aetate barbam non aluere Macedones [a]). Similem difficultatem ſupra in Archelai I. numis objectam vidimus. Difficile eſt de numo non viſo ferre judicium.

AE. C.

PHILIPPVS IV.

Caſſandri filius natu maximus. Patri ſuccedit quidem, ſed paullo poſt tabe abſumitur [b]).

Numi.

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ, *vel* ΒΑ. ΦΙ. *Vir nudus lento equo vectus, d. elata.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Liebe p. 104.)

Huic Philippo numos hos tribuendos puto, quia tam fabrica, quam typis cum Caſſandri patris numis conſpirant. Cum regnum certo capeſſiverit, veriſimile non eſt, eum numis caruiſſe.

AE. R.

ANTIPATER.

Alter Caſſandri F. fratri mortuo ſuccedens regnum matris Theſſalonicae caede auſpicatur vitam etiam per ubera materna deprecantis. Cauſa parricidii fuit, quod in regni diviſione plus fratri minori Alexandro, quam ſibi faviſſe videretur. Non multo poſt idem Alexander ſcelus caeſo fratre expiat [c]). Ejectum ab Alexandro, occiſum a Lyſimachó ſocero tradit Juſtinus [d]).

Numi:

Numos Göltzii inſcriptos: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ. tum denique recipiendos cenſeo, cum ab alio quopiam promulgatos intelligam.

---

y) in Demetr. p. m. 896. z) Num. pop. P. II. pag. 146. a) Not. elem. pag. 140. b) Pauſan. L. IX. p. 725. Juſtinus. c) Pauſan. d) L. XVI. c. 2.

Digitized by Google

Eidem Antipatro Liebeus Wddium ſecutus largitur numos, in quibus comparet monogramma ANTI., ſed quos rectius Antigono Gonatae tribuendos ſuſpicor, ut in hoc dicetur. Antipater ergo certis numis caret.

ALEXANDER IV.

Ad vindicandam matris caedem Detrium Antigoni Aſiae regis filium advocat, mox ipſe ab eodem, quem ſocium adſciverat, e medio tollitur [e]).

Numi:

Caput juvenile diadematum, ✠ ΒΑΣΙ-ΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡ. *Eques nudus citato greſſu, in area bipennis.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Haym.)

Quo minus hos Alexandro M. tribuam, cauſa eſt, quod in hujus certis numis ejus caput non reperitur. Hoc permiſſo alteri Alexandro opportunius adcommodari non poterat, ut jam conjecit Haymius.

AE. R.

FAMILIA ANTIGONI.

Exſtincta Antipatri ſtirpe in Macedoniam invaſit Demetrius, eamque poſteris transmiſit, in quorum poſtremo Perſeo regnum iſtud illuſtre deſiit. Fuit hic Demetrius filius Antigoni Aſiae regis, cujus hoc loco numos, etſi Aſiae debitos, lubet recenſere, cum quia ipſe Macedo fuit, et pater ſtirpis regiae, tum quia idoneum in Aſiae provinciis locum non reperio, quo ejus regis numi opportune figerentur. Commode etiam ſic moneta patris jungetur monetae filii, praecipue cum et utriusque typi conſpirent.

ANTIGONVS Aſiae rex.

Natus in Macedonia per Temenidas ab Hercule ducere originem credebatur [f]), atque ob hanc cauſam exiſtimo Alexandrum M. a Seneca hujus Antigoni dici nepotem [g]). Philippo II. et Alexandro M. in omni militia ſocius [h]) hoc mortuo in celebri provinciarum diviſione Phrygiam majorem ſortitus eſt [i]). Inter varia bella, quae cum Alexandri ducibus geſſit, illud ſibi ad gloriam illuſtre fuit, quo Ptolemaeum cum foederatorum claſſe prope Citium et Salaminem Cypri V. C. 448 vicit. Quo ſucceſſu elatus regem ſe filiumque Demetrium a populo appellari juſſit, cujus mox exemplum ſecuti ſunt Ptolemaeus, Seleucus, Caſſander, et Lyſimachus [k]). Poſt haec cum turbare non deſineret, a foederatis regibus bello petitus collatis ad Ipſum Phrygiae ſignis victus caeſusque eſt V. C. 453.

Numi:

Caput Palladis galeatum. ✠ ΒΑΣΙ-ΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. *Victoria ſtans d. tridentem.* AV. III. (Froelich Ann. Syr. p. 11. ex muſ. Fawkener.)

Caput hiſpide comatum ac barbatum,

e) Pauſan. Juſtinus. f) Reinecc. in regib. Maced. pag. 99. g) de ira L. III. cap. 22. h) Juſtin. L. XVI. c. 1. i) Ibid. L. XIII. c. 4. k) Ibid. L. XV. c. 2.

Digitized by Google

redimitum corona incertae rationis. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. *inscriptum prorae navis, cui insidet Apollo nudus d. arcum praetendens, in imo monogramma.* AR. I. (Mus. Caes. Dutens.)

Caput simile corona hederacea redimitum. ℞ *Eadem aversa, sed praeterea pone Apollinem tridens navi infixus, in imo delphinus.* AR. I. (Winckelmann Anmerk. in fronte operis.)

Numum primum aureum ab Antigono cusum secundum exemplar numorum aureorum Alexandri M., intuenti patet. Pluribus istud regibus placuisse, diximus in ejus regis numis.

Sequentes argentei plura offerunt observatu digna. Caput numi prioris Froelichius esse Neptuni censuit. Facile consentio cum viro erudito propter cultum capitis horridiorem, qui vulgo tribui Neptuno consuevit, nimirum appositе ad maris indomiti ferociam, cui imperavit, unde et omnis ejus soboles saeva, truculenta, inhospitalis. Rite etiam Neptunus cum aversa connectitur, cujus, ut dicetur, typus ad victoriam maritimam adludit. Confirmant istud numi filii Demetrii, similis utrinque argumenti et explicatus, nisi quod in his non caput tantum Neptuni est, sed totus ipse stans, et tridentem intorquens. Corona, qua caput redimitur, videtur esse ex herbae cujusdam marinae genere. Dutensius contextam ex corymbis putat, verum ubi corymbi, ibi hederae folia, ut passim videre est in numis cistophoris, et alibi; ad haec corymborum multo alia est forma, quam quae in id genus numis exhibetur. At enim satis apparet, virum eruditum fuisse a Winckelmanno in partes tractum. Hic in suo caput Panos vidit, sed argumenta, quae adfert, aut fallunt, aut nihil probant [l]). Novi, coronam hederaceam Pani quoque competere, ut patet ex numis Panticapaei, sed certae Panos imagines cornu capiti adstituunt, aut aures porrigunt, ut videre est in numis Arcadum, et horum urbis Megalopoleos, Antigoni I. Gonatae, Pellae Macedoniae, Panticapaei etc. Ergo cum deos sola plerumque discernant attributa, mallem dicere Bacchum propter hederam, et Indicum propter barbam, quo modo et Bacchum Indicum in numis Tarenti, et Naxi Siciliae hedera redimitum videmus. Firmat sententiam Herodianus, qui narrat [m]), hunc ipsum Antigonum Διονυσον παντα μιμουμενον, και κισσον μεν περιτιθεντα τη κεφαλη αντι καυσιας και διαδηματος Μακεδονικης, θυρσον δε αντι σκηπτρου φεροντα, *Bacchum in omnibus imitatum capiti pro causia et diademate Macedonico imposuisse hederam, et thyrsum pro sceptro gestasse.* Ergo cum tum nondum caput suum inferere numis auderet, quod ab Alexandri successoribus serius factum, Bacchi, quem praecipue observaverat, caput intulit, et quidem Indici, nam speravit, praecipue post insignem ad Cyprum victoriam navalem, se omnes socios reges debellaturum exemplo Bacchi a victoriis Indicis celebrati.

---

l) l. c. pag. 99. m) in Commodo.

Digitized by Google

Typus navis in parte aversa ad eandem, quam dixi, victoriam haud dubie pertinet, ut et typi similes in numis filii Demetrii. Apollinis sedentis causa obscurior. Apollinem sedentem cum arcu habemus etiam in numo Nicoclis Paphiorum regis. Et habuere Cyprii observandi Apollinis causas luculentas, ut olim disputavi n). Ipse modus Apollinis navi insidentis arguit, Antigonum huic quoque deo victoriam acceptam tulisse. Forte juxta in litore stetit templum Apollinis, qui Antigonum mari pugnantem sic respexit, ut idem serius Octavianum ad Actium desuper respexit.

AV. RRRR. AR. RR.

DEMETRIVS I.

Filius Antigoni. Quia acer erat in capiendis urbibus, dictus πολιορκητης, *expugnator urbium*, vel, ut explicat Seneca o), *egregiam artem quassandarum urbium professus*. Patri primum in bellis omnibus egregiam operam praestitit, et relata V. C. 448 de Ptolemaeo et foederatis insigni ad Cyprum victoria navali causa fuit Antigono patri, cur is palam regium nomen usurparet, et eundem honorem filio quoque impertiret. Victus subinde una cum patre a foederatis Ptolemaeo, Seleuco, Lysimacho, Cassandro apud Ipsum Phrygiae, qua in pugna patrem amiserat, perdita Syria et magna parte Asiae Athenas transmittit, evocatusque ab Alexandro Cassandri F. Macedoniae rege, ut sibi adversus fratrem Antipatrum subsidio esset, specie ferendi auxilii Alexandrum ipsum interficit, et V. C. 461 Macedoniam rege vacuam sibi subjicit. Bello idcirco a Pyrrho Epirota petitus inita cum hoc pace recuperandae Asiae causa bellum ingens molitur, verum praeventus a regibus foederatis, ejectusque e Macedonia, quam annos VI. tenuerat, cum turbare in Asia non desisteret, captus a Seleuco, et liberali in Syria custodia detentus moritur V. C. 470. Cineres ab Antigono F. apud Demetriadem Thessaliae a se nominatam conditi.

Vxor *Phila*, ex qua natus *Antigonus*, qui post varias vices Macedonia recuperata regnum stirpi suae cum Perseo exiturae reliquit.

Vxores et familiam reliquam vide apud Plutarchum p). Illustrior *Stratonice* filia, primum Seleuci I. deinde Antiochi I. uxor. De *Lamia* famoso ejus scorto vide Aelianum q), Alciphronem r), ac praecipue Plutarchum in ejus vita.

Numi:

Mulier alata navi insistens tuba, quam d. tenet, canit, s. scipionem. Ꝟ ΒΑΣΙ-ΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Pallas gradiens pendente ex utraque manu ala d. hastam intorquet, s. clypeum praetendit, in arca monogramma in formam bipennis.* AV. II. (Editus in meis Num. vet. p. 84. ex museo M. Ducis.)

---

n) Num. vet. p. 241. o) de Const. sap. c. 5. p) in Demetrio. q) V. H. L. XII. c. 17. r) L. II. epist. I.

Digitized by Google

Eadem adverſa. In aliis: *Victoria d. coronam, ſ. palmam tenet.* ✠ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Neptunus nudus gradiens d. tridentem intorquet, et ſiniſtram praetendit ſtrophio obvolutam, cujus duae extremitates dependent, in area* A, *et monogramma circulo incluſum.* AR. I. (Pembrock) AR. III. (Muſ. Caeſ.) In area Hayniani eſt ΑΘΕ. AR. III. (T. II. p. m. 97.)

Caput regis diadematum, et cornû taurino horrens. ✠ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Neptunus ſeminudus ſaxo inſidens d. acroſtolium; ſ. tridentem.* In aliis: *Neptunus nudus d. pede ſaxo inſiſtens ſ. tridentem, per aream varia monogrammata.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Caput regis tenui filo revinctum. ✠ *Averſa ut in numo II.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ✠ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Juppiter aetophorus ſedens, in area clava.* AR. I. (Pellerin.)

Generatim ad hos numos praemonendum, omnes videri ſignatos tum, cum Macedoniam obtineret Demetrius, quod apparet ex monogrammatis, quae ſimili forma obvia ſunt in numis tam urbium, quam regum Macedoniae.

Typi Neptuni, mulieris alatae, tubam animantis, et Victoriae, praecones ſunt memoratae ſupra victoriae maritimae, ex qua Demetrio maximum nomen, et titulus regius acceſſere. A cerritis Athenienſibus fuiſſe dictum Neptuni filium, late narrat Athenaeus [s]). Ad mulierem in his numis alatam quod attinet, video ab antiquariis paſſim Victoriam dici ſive illam, quae lauream cum palma gerit, ſive alteram, quae tubam animat. Priorem eſſe Victoriam, quis inficiabitur? At cur alteram, quae tuba canit, Victoriam paſſim dicant, ignoro. Alae certam Victoriam non faciunt, nam ſecus et Nemeſin, Auroramque dicere Victoriam oportebit. Quid vero Victoriae cum tuba ſaltem ſecundum certa monumenta? Si ergo Auroram a Victoria ſui diſtinguunt equi, Nemeſin frenum, rota, gryphus, neſcio, cur non et tuba aliam a Victoria deam eloquatur. Equidem exiſtimo, certam nobis hoc ſigno Famam proponi non ignobile ſane illam numen, cujus meminere poetae praeſtantiſſimi, vetuſtiſſimique. De ea Heſiodus in poſtremis verſibus carminis, quod Opera et Dies inſcribitur:

Φήμη δ' ἐ τις παμπαν ἀπόλλυται, ἥντινα πολλοι
Λαοι φημίζωσι. Θεος νυ τις ἐστι και αὐτη.
Fama vero nulla prorſus perit, quam multi
Populi divulgant, quippe dea quaedam eſt et ipſa.

Atqui Famae tanquam deae ſtetiſſe Athenis aram, teſtis eſt Pauſanias [t]), tum et Aeſchines perhibens, a majoribus aram Athenis poſitam Famae, ut maximae deae [u]). Neque vero et populo orbis victori ejus ignotum numen, quando teſte Plutarcho [x]) ejus aedes Romae ſtetit ad novam viam, regione adeo urbis XII.

s) L. VI. p. m. 253. t) L. I. c. 17. u) Orat. in Timarch. p. 279, et de Falſ. leg. p. 418. x) de Fort. Rom.

Digitized by Google

Alas habuit ex eadem cauſa, ex qua Mercurius et Iris; nimirum ut hi nuncii, ſic et nuncia Fama teſte jam ipſo Homero [x]).

μετα δε σφισιν Ὁσσα διδῃει,
Ορνυσ' ιεναι, Διος ἀγγελος.
interque ipſos fama accendebatur,
Incitans ire, Jovis nuncia.

Quo praeeunte paſſim a poetis et *nuncia*, et, quod ſequitur, *pennata* dicitur. Sic aves apud Ariſtophanem ſeſe extollentes inter alia crepant [y]): Φημη γ' ὑμιν ὀρνις ἐστι, *Fama vobis avis eſt.* Et Nonnus [z]):

Ηδη δ' ἑνδα και ἑνδα δι' ἀστεος ἱπτατο Φημη
Αγγελος ἀυτοβοητος κ. τ. λ.
Jam vero hinc et hinc per urbem volitabat Fama
Nuncia per ſe clamans.

Et Virgilius [a]):

Interea pavidam volitans PENNATA per urbem
NVNCIA FAMA ruit.

Nota eſt ejusdem Famae alatae deſcriptio apud eundem Maronem [b]), cui adde Naſonem [c]). Atque ut Famae, ſic et Infamiae alas tribuerunt poetae. Silius Italicus [d]):

et atris
Circa te ſemper volitans Infamia pennis.

Famae convenire tubam, et quidem apte in cauſa praeſente, cum vellet Demetrius ſuae laudes victoriae per univerſum orbem ſtrepere circumferri, nemo negaverit. Alata quoque Siren in denario gentis Petroniae tuba canit, ſed diverſa cauſa, haec ut delectet, Fama, ut promulget. Addo denique, Famam eodem modo tubá canentem proponi etiam apud Pembrock [e]). Famae complura miracula lege apud Plutarchum [f]).

De Pallade numi I. hoc cultu incedente agetur in numis Theſſalorum.

Numum ſecundo ſimillimum, eumque aureum edidit Goltzius, in quo praeter regis nomen praetenditur inſcriptum ΔΗ-ΜΗΤΡΙΕΩΝ, qui ſi vere exſtitit, apud Demetriadem Theſſaliae ſe cuſum profitetur. In area numi Haymiani dixi, legi ΑΘΕ. Conſtat ex Plutarcho et Athenaeo ſupra laudatis, fuiſſe Athenienſes Demetrio propter praeclara in ſe collata beneficia jure obſtrictos, praecipue quod eos a Caſſandri ac Ptolemaei jugo liberavit, ac propterea immodicos illi in communi laetitia honores decreviſſe, quos ibi enumerat Haymius, inter quos adeo recenſet etiam numum praeſentem ejus nomini dedicatum. Iſtud fide adcuratiſſimi Haymii; at in ſimili et integerrimo muſei Caeſarei legitur tantum A; juxta quidem eſt O, ſed intus eſt monogramma, ut adeo pro Θ haberi non poſſit. Elementum E prorſus abeſt.

In numis III. et IV. ſiſtitur caput regis diadematum, et tauri cornu armatum. Adoptanda videtur Spanhemii ſen-

x) Il. B. 93. y) in Avib. v. 721. z) Dionyſ. L. XLVI. v. 1. a) Aen. L. IX. 473. b) Aen. IV. 173 ſeq. c) ex Ponto L. IV. ep. 4. v. 12. d) Punic. XV. 96. e) P. II. tab. 58. f) in Aemilio cap. 24, 25.

Digitized by Google

tentia, cenſentis [g]), Demetrium hujus ſibi animalis cornu addidiſſe Bacchi cauſa, quem is in omnibus tam belli, quam pacis ſtudiis proxime aemulari conatus eſt, ut teſtantur Diodorus [h]), et Plutarchus [i]). Quin ipſum ejus patrem Antigonum eodem modo fuiſſe in Bacchum adfectum, diſerte tradit Herodianus ſupra in patris numis citatus. At Bacchum non minus cum cornibus arietis fuiſſe propoſitum, quemadmodum vidimus in Lyſimacho, et videbimus in numis Cyrenes, ſed etiam tauri, abunde dixi in diſſertatione de tauro cum facie humana Campaniae numis adjecta. Quoniam Seleucus I. Demetrii gener tauri cornua in numis jactat, videri poſſet, ſocerum in generi praepotentis gratiam eodem cultu uſum. At veriſimile dixi, hos Demetrii numos ſignatos tum primum, cum Macedoniam obtineret, ſed tum jam inimico fuiſſe in Seleucum animo conſtat.

Etiam argenteum III. formae, in quo: ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ typo noctuae, hujus eſſe regis, et ſignatum Athenis conjicit Pellerinius [k]), ſed hic veriſimiliter aliorſum pertinet, et inſcriptum nomen videtur eſſe magiſtratus.

AV. RRRR. AR. R.

PYRRHVS, LYSIMACHVS, SELEVCVS.

Exacto V. C. 467 Macedonia Demetrio regnum inter ſe partiuntur Pyrrhus Epirota et Lyſimachus. Anno ſequente pulſo etiam Pyrrho ſolus illud obtinet Lyſimachus. Hoc V. C. 472 in Phrygia victo caeſoque Seleucus Macedonia potitur, ſed paullo poſt a Ptolemaeo Cerauno interficitur.

Numos Pyrrhi vide in numis regum Epiri, Lyſimachi in numis regum Thraciae, Seleuci in numis regum Syriae.

PTOLEMAEVS Ceraunus.

Ptolemaei Soteris filius, a patre ſuccedendi ſpe excluſus Seleuco ſeſe adplicat, verum, ut diximus, benefactorem perfide interimit, et Macedoniam invadit. Gallis duce Belgio vicina infeſtantibus obviam temere progreſſus conſerta pugna occumbit circiter V. C. 473. Propter ſingularem in rebus agendis celeritatem dictus Κεραυνος, *Fulmen* [l]).

* * *

Ei hactenus tributi fuere numi aenei, in quorum averſa: ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ typo *fulminis*, quo credebatur, ad ejus nomen adludi. Verum praeclare evicit Pellerinius, quoniam in omnium horum area comparet monogramma ΜΑΓ., eos Ptolemaeo II. Philadelpho reſtituendos, ſignatosque ejus nomine in Cyrenaica, quo tempore frater illius uterinus *Magas* eam provinciam adminiſtravit, ut dicetur.

Alius argenteus inſcriptus: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ. ΚΕΡΑΥΝΟΥ inter Goltzii fallacias amoliendus.

---

g) T. II. p. 399. h) L. XX. cap. 92. i) in Demetr. pag. 889. k) Rec. I. pag. 144. l) Pauſan. L. I. c. 16.

Digitized by Google

MELEAGER, ANTIPATER, SOSTHENES.

Meleager et Antipater in his turbidis Macedoniae reges memorantur ab uno Euſebio, quorum illum menſes duos, hunc menſem cum ſemiſſe regnaſſe perhibet.

Softhenes unus ex regni primoribus cum Macedonum reliquiis, qui ex poſtrema clade evaſere, patriam adverſus Gallos egregie tuetur. Oblatum a ſuis regis titulum aſpernatur, uno ducis nomine contentus. Cum biennio rempublicam ſuſtentaſſet, a Brenno cum ingente Gallorum exercitu adventante facile victus regnum victori cedere cogitur [m]).

* * *

Omnium horum trium, etſi aut paucorum tantum dierum, aut ne reges quidem fuere, numi tamen reperti ſunt, aurei perinde, ac argentei, verum, quod caput eſt, ab uno tantum Goltzio, videlicet: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΛΕΑΓΡΟΥ — ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ — ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΩΣΘΕΝΟΥ.

ANTIGONVS I. Gonatas.

Demetrii Poliorcetae filius cognomento *Gonatas*, quod apud Gonatas Theſſaliae educatus fuerat [n]), inſignis a pietate in patrem nominis, quem a Seleuco captum redimere omnibus modis, ſemetipſum obſidem offerens, adlaboravit. Rex in Macedonia agnitus bis a Gallis, Pyrrho, ejusque filio Alexandro regno exactus turbatum ipſos XXXVI. annos habuit imperium, mortuus V. C. 512.

Vxor *Phila*, Seleuci I. filia, e qua natus *Demetrius II.* [o])

Numi:

Caput virile imberbe turgentibus e fronte binis cornibus, aure acuta, pone pedum; aream ambiunt ſeptem ſcuta aſtris inſignita. Ϗ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. *Pallas gradiens pendente ex utraque manu ala d. fulmen intentat, ſ. clypeum praetendit, in area galea dependente utrinque criſta, et variae literae.* AR. I.

Spanhemius [p]), et Begerus [q]) conſentiunt, capite anticae exhiberi Antigonum ipſum, ſed hoc nomine II., eumque ornatum Panos cultu. Rationem addit Begerus, data regi ejus dei attributa, quia pro Arcadibus, quibus is praeſidet, adverſus Cleomenem Spartanum pugnavit, quod late perſequitur Polybius; quin non abhorrere a vero, numum ipſum ab Arcadibus ſignatum. Haec eruditi IIviri. At falluntur nimio. Etenim ut novi, addita ſaepe fuiſſe regibus, quae deorum fuere propria, tamen caput numi praeſentis propter aurem manifeſte acutam nequaquam regis eſt, ſed ipſius Panos. Fuiſſe hujus dei cultum per Macedoniam vulgatum, docemur numis communi Macedonum nomine vulgatis, aliisque ejus regionis urbium, ceu Pellae,

m) Juſtinus, Euſebius. n) Euſeb. in Chronico, Athenaeus L. IX. p. m. 400. o) Reinecsius. p) T. I. p. 385. q) Th. Br. T. I. p. 247.

Digitized by Google

in cujus numis coloniae nomine cusis Pan sedens typus obvius, atque eodem puto pertinere capros conisscantes, qui sunt in numis Amphipolis et Thessalonicae. Notum etiam. Aegas, vetustam Macedoniae urbem, a capris Pani sacris traxisse nomen, notusque in mythologia Aegipan Jovis ex Aega Panos uxore filius [r]). At cur Antigonus Gonatas ejus dei imaginem, quod neque hactenus, neque postea a regibus Macedoniae factum, tam magnifice jactet, certam reperio causam. Narrat Pausanias [s]), Brennum cum Gallorum exercitu ad diripiendum Apollinis templum Delphos profectum nulla apparente causa tanto terrore perculsum, ut conversis repente vestigiis turbatisque ordinibus cum suis omnibus ne uno quidem elapso internecione caederetur. Jam vero satis constat, omnem metum nullo certo auctore immissum *Panicum ἀπο τυ* Πανος fuisse dictum. Addit eodem loco Pausanias: *τα γαρ ἀπο αἰτιας ἀδηλιας δειματα ἐκ τυτυ* (Πανος) *φασι γινεσθαι, terrores enim a nulla causa ortos a Pane ajunt injici.* Idem observat scholiasta ad Euripidis Πανος ἐρημας [t]), et Cornutus [u]). Inconsultum hunc metum teste Dionysio Hal. [x]) Romani Fauno imputavere, sive cum insolitae species oculos hominum exterrent, sive voces divinae aures eorum percellunt. Sed Faunus a Pane vix differt. Causam, cur timoris hujus auctor creditus fuerit Pan, vide apud Anonymum de Incredibilib. in Opusc. mythol. Gallei p. 89. Quin et Pana ludum sibi quaerere ait Val. Flaccus, cum injecto noctu terrore totos exercitus et armenta ruere in diversa, perque montium saltuumque avia videt [y]). Ergo cum hujus quoque Gallorum trepidationis auctor Pan vulgo crederetur, satis causae fuit, cur Antigonus ejus dei, cujus beneficio liberata Graecia, et ipse paternum regnum recuperaverit, effigiem monetae imprimendam curaret. Vide huc pertinentia etiam ad numum sequentem. Hoc ex Pausania captum argumentum si valet, dubitari nequit, insignes hos numos esse Antigoni I., non, quod alios censuisse diximus, alterius.

Commodus hic locus agendi de cornibus hircinis, quae reges Macedoniae galeae inferere consuevere. Ea non solum commemorat Plutarchus, cum narrat, Pyrrhum agnitum ex *cristis illustribus et cornibus hircinis* [z]), tum et Livius perhibens [a]), Philippum V. in pugna ad Sicyonem in arborem impetu equi illatum, cornu alterum galeae praefregisse, quod ab Aetolo quodam repertum, regio hoc insigni passim cognito, famam interfecti regis vulgavit, sed eadem haec cornua oculis subjicit denarius L. Marcii Philippi, qui pictum sistit caput Philippi V. Macedoniae regis tectum galea ad mentum clausa, ex cujus vertice bina hircorum cornua protuberant. Adde galeam cornu praefixam in numis Tryphonis Syriae regis, quos vide. Verisi-

---

r) Hygin. Astron. L. II. c. 13. s) L. X. c. 23. t) Medaea v. 172. u) de Nat. deor. c. 27. x) L. V. p. 290. y) Argonaut. L. III. v. 48 seq. z) in Pyrrho p. 389. a) L. XXVII. c. 33.

Digitized by Google

mile videtur, ejus rei cauſam petendam ab ipſo Carano, qui ducibus capris Edeſſam cepit, cujus tam firma deinceps fuit memoria, ut reges poſteri capras in exercitu conſtanter alendas curarent, et fuiſſe adoptata a regibus horum animalium inſignia, quibus regnum debuere. Ex quo creverit etiam in ipſum Pana Macedonum adfectus, cui hirci caprique ſacri fuere.

Numum hunc, ejusque ſimiles cuſos in Macedonia dubitari nequit; nam Pallas hoc cultu, ut dicetur in Theſſalorum numis, paſſim ſeſe offert in moneta Macedoniae et Theſſaliae, deinde galea hujus formae jam occurrit in area tetradrachmorum Alexandri M., frequentius vero in aeneis Antigoni noſtri, de quibus mox, et Philippi poſtremi, ut et monogramma HP. fere Macedoniae proprium dici poteſt.

* * *

Caput Palladis galeatum. ℞ BA. *Vir nudus imberbis et caudatus turgentibus e fronte binis cornibus tropaeum ſtatuit, in area monogramma literis* ANT. *conflatum, plerumque adſtituta galea, rarius pro hoc aliae literae.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

BAΣI. *Galea dependentibus utrinque criſtis.* ℞ ANT. *(in monogr.) intra clypeos Macedonicos.* AE. III. (Liebe p. 104. Muſ. Caeſ.)

Horum prior ſaepius editus, ſemper male deſcriptus; nam novem ejus generis, qui ſunt in muſeo Caeſareo, ſignum illud, quod ſtatuendo tropaeo occupatur, per luculenta cornua et caudam certum Pana efficiunt. Monogramma ANT. ad nomen regis pertinere, eo facile colligitur, quod reliquis per aream notis variantibus illud conſtanter idem eſt, idque tanto certius, quia monogramma ſimilis naturae in numo ſecundo certum regem notat. At quaeri poteſt, utrum literae ligatae ANT. *Antipatrum*, an *Antigonum* intelligi velint. Antipatrum Caſſandri F. maluit Liebeus [b]), verum praeferendum eſſe Antigonum Gonatam propterea dubitari nequit, quod in ſuperiore tetradrachmo, quod totum Antigoni nomen ſcriptum exhibet, ejusdem Panos imago, ut in praeſente, objicitur, deinde quod ſertum ex clypeis Macedonicis contextum in nullo certo ſuperiorum Macedoniae regum numo comparet.

Pan tropaeum ſtatuens, nimirum ut ego explico, de Gallis Graecia et Macedonia exactis, praeclare confirmat ea, quae ad primum Antigoni numum diſſeruera. Inceſſit tamen religio a Pauſania diſerte teſtante [c]), neque Philippum, neque filium Alexandrum, neque quemquam ſucceſſorum Macedoniae regum de Graecis barbarisve debellatis erexiſſe tropaeum. At non raro Diodorus ſtatuti a Macedonibus tropaei meminit, ut advertit Weſſelingus [d]), etſi pro Pauſania ſtet, et Diodorum ἀκριβῶς locutum exiſtimet. Quidquid erit, typus

b) Goth. num. p. 104 ſeq. c) L. IX, c. 40. d) ad Diodori L. XVI. c. 4.

Digitized by Google

numi praesentis, quoniam deus istud praestare fingitur, Macedonum verum morem neque stabilit, neque evertit, et imago tantum est victorum barbarorum, quorum tanta fuit immanitas, et ad ferendam agendamque Graeciam cupiditas, ut potuissent sibi Macedones putare permissum, in communi gentis laetitia receptam legem infringere.

Numum alterum, ut per monogramma ANT. manifestum est, esse Antigoni, ita minus certum, sitne potius primi, an secundi. Istud certum, ad postremos Macedoniae reges pertinere numos, qui sigilla, aut monogrammata regum offerunt clypeis Macedonicis inclusa.

De gâlea, quam numus II. exhibet, forma aeris Campani, pendente utrinque crista, aliquid monendum. Cum ea saepe in numis regum Macedoniae occurrat, in iisque non raro typum principem faciat, necesse est, fuisse eam operimentum non ex vulgaribus unum, sed regale ac spectandum. Tamen ad illud explicandum non satis valent monumenta residua, et testimonia scriptorum. Vidimus supra, memorari a Plutarcho galeam ex cristis illustribus et cornibus hircinis, at in hac desunt cornua. Denarii L. Marcii Philippi offerunt cornua hircina, at desunt cristae, quae galeam nostram insigniunt. In numis Tryphonis Syriae regis comparet galea in apicem definens, et hircino cornu armatum, quae conformatio ab omnibus hactenus notis abludit. Vnum adhuc proditur capitis integumentum apud Macedonas usitatum, *causia*, de qua haec Eustathius e): Καυσια κατα τον Παυσανιαν πιλος ην πλατυς, ὃν οἱ Μακεδονικοι, φησι, βασιλεις ἐφορειν, λευκον ἀυτῳ διαδημα περιειλουντες, *causia secundum Pausaniam pileus fuit latus, quo, ait, reges Macedonum usos, candido illud diademate ambientes.* Eodem modo Plutarchus, cum narrasset, M. Antonium dedisse filio Ptolemaeo crepidas, chlamydem, et causiam diademate redimitam, addit, hunc fuisse cultum successorum Alexandri f). Athenaeus, cum solitum Alexandri M. habitum describit, ait, eum gestasse την καυσιαν ἐχουσαν το διαδημα, *causiam diademate redimitam* g). Denique et Herodianus culpat Antigonum Asiae regem, quod hedera uteretur ἀντι καυσιας και διαδηματος Μακεδονικης, *pro causia et diademate Macedonum* h). Verum non regum solum, sed et aliorum Macedonum gestamen fuisse causiam, aliorum testimoniis docemur. Eam Pollux nullo ad reges respectu vocat πιλον Μακεδονικον i). Causiae Crateri, qui fuit unus ex ducibus Alexandri, meminit Plutarchus k), et Arrianus l). Epigramma Antipatri Thessalonicensis causiam generatim vocat *habilem veterum Macedonum armaturam*, καυσιη, ἡ τοπαροιθε Μακηδοσιν ἐυκυκλον ὁπλον m). Quid quod Demetrius rex, ut insequentem Pyrrhum certius falleret, regium amictum causia et humili lacernula mu-

e) Ad Odyss. A. f) in Anton. pag. 941. g) L. XII. p. m. 537. h) in Commodo. i) L. X. §. 162. k) in Eumene p. 586. l) apud Photium cod. 91. p. m. 126. m) Brunck Anal. Tom. II. p. 111.

Digitized by Google

vit n). Genium Macedoniae in notis numis Hadriani, et in denario C. Antonii Macedoniae procos. lato pileo, qualis a Pausania describitur, et haud dubie causia opertum videmus. Apud Plutarchum o) Phayllus Argivus uxorem juvenem chlamyde et causia Macedonica induit, ut esse unus ex pueris regis Antigoni ministris putaretur. Causiae a nautis gestari solitae meminit Plautus p). Ex quibus patet, fuisse causiam promiscuum inter Macedonas gestamen, sic tamen, ut regium discerneret diadema. Enimvero et causias purpureas memorat Plutarchus, easque inter praecipua regum munera refert q). Haec latius exposui, quoniam video, a nonnullis antiquariis varias galeas, quae in regum Macedoniae numis occurrunt, causias putari, ut dicemus infra in numis Philippi postremi. Certe harum nulla ejus formae est, quae causiae secundum citata testimonia tribuitur.

Ad galeam nostri numi ut redeam, credo, eam aliud non fuisse, quam illustrius regum Macedoniae gestamen. Sane galea Alexandri M., quam in ejus vita describit Plutarchus r), illi, quam hi numi offerunt, fuit simillima, nimirum illustris τῇ χαιτῃ, ἧς ἑκατερωθεν εἱστηκει πτερον λευκοτητι και μεγεθει θαυμαστον, *crista, cujus utrinque stabant pinnae candore, et magnitudine mirabiles.*

* * *

Numi: ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. ΓΟΝΑΤΟΥ ex Goltzii mala officina prodivere.

AR. RR. AE. C.

DEMETRIVS II.

Antigoni Gonatae ex Phila filius V. C. 512 paternum regnum adit, illudque retinet usque ad annum V. C. 523.

Vxor *Phthia* Alexandri Epirotae filia, e qua natus Philippus V.

Numi:

ΒΑΣΙ. *Galea cristata.* ℞ *Monogramma constans, ut videtur, literis* ΔΗΜΗΤΡ. *intra scuta Macedonica.* AE. II. (Wilde tab. III. n. 19. Mus. Caes. Pellerin Addit. p. 52.)

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Galea cristata.* ℞ *Astrum inter scuta Macedonica.* AE. III. (Neumann.)

Si monogramma memoratum recte in has literas resolvitur, dubium non est, similes numos huic Demetrio esse tribuendos, quoniam, ut saepe diximus, corona ex scutis Macedonicis contexta regum posteriorum est. Eidem succurrit numus alter plene scripto regis nomine.

AE. RR.

ANTIGONVS II. Doson.

Judicio Reineccii natus Aleyoneo, qui fuit filius Antigoni Gonatae ex concubina. Philippo Demetrii II. filio adhuc impu-

n) Plutarch. in Pyrrho p. 389. o) in Ἐρωτικῳ p. 760. p) in Mil. glor. Act. IV. Sc. IV. v. 42. q) in Eumene p. 588. r) Cap. 16.

Digitized by Google

beri datus primum tutor, ſubinde propter virtutis opinionem rex proclamatur. Inita cum Achaeis ſocietate in Cleomenem Spartae regem arma movet, et quod hactenus nemini conceſſum, Spartam ipſam expugnat, et omiſſa omni vindicta libertate iterum donat. Poſt multa praeclare ac liberaliter facta in bello adverſum barbaros ex ſanguinis profluvio obit V. C. 533. Per convicium dictum Δωσωνα, tradit Plutarchus, quia, quod promiſerat, non repraeſentavit s).

Numi:

Hi vix dignoſcuntur, niſi forte aliqui, quos in Antigono Gonata, aut in aeneis Alexandri M. deſcripſeram, huc pertinent.

PHILIPPVS V.

Demetrii II. filius, quod Graecas civitates atrocius vexaverat, et cum Hannibale foedus iniverat, colliſus cum Romanis a T. Quinctio Flaminino ad Cynoscephalas debellatur. Moerore exſtinguitur, quod filium Demetrium ficto crimine a fratre Perſeo delatum mori juſſit, V. C. 575.

Numi:

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Pallas gradiens d. fulmen vibrat, ſ. clypeum, in area monogramma.* AR. I. (Muſ. Theup.)

Averſam ſimilem mox in Antigono Gonata vidimus.

* * *

Caput regis diadematum modeſte barbatum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Clava intra coronam quernam.* AR. fere I. et II. (Muſ. Caeſ. Pembrock P. II. tab. 54.) In alio: *Hercules ſtans d. cornu, ſ. clavam, et exuvias leonis.* AR. II. (Pellerin.)

Caput Jovis, pone ſignum incuſum Hermam referens. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Hercules nudus gradiens d. clavam ſuper humero, ſ. exuvias leonis.* AE. II. (Seſtini Lettere P. II. p. 108.)

* * *

Caput juvenile tectum galea alata in volucris caput exeunte, pone harpa, intra ſcuta Macedonica. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Clava intra coronam.* AR. I. (Pembrock l. c.)

Eadem adverſa. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Galea, cui imminet aſtrum.* AE. III. (Pellerin Additions p. 53.)

Caput juvenile tectum galea in volucris caput exeunte. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Harpa intra coronam.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput juvenile tectum galea alata. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Equus currens.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput juvenile tectum galea in volucris caput exeunte, pone harpa. ℞ ΒΑ. ΦΙ. *Aquila arboris trunco inſiſtens.* AE. III. (Haym. T. II. p. m. 11.)

Omnes hi numi typos offerunt, qui ad Perſeum Jovis et Danaes filium, ejusque

s) in Aemil. c. 8. et in Coriolano.

Digitized by Google

hiſtoriam pertinent. In eorum antita comparet ipſe tectus galea, quae eſt Αἴδος κυνη, *Orci galea*, adſtitutis praeterea alis et harpa ſibi a Mercurio permiſſis, cum in Gorgonas proficiſceretur. Simillima galea tegitur Perſeus in numis Iconii Lycaoniae, Aegarum Ciliciae, et Amphipolis Macedoniae. Ad haec comprobanda nolo repetere, quae olim ad numos ſimiles apud Sinopen Paphlagoniae et Iconium Lycaoniae ſignatos liberaliter ſum commentatus [t]), quae omnia ad praeſentes quoque numos illuſtrandos valent, quibus in commentariis oſtendi etiam, quam longe a ſcopo hactenus aberraverint ii, qui hos Philippi numos explicandos ſibi ſumpſere. Etenim Haymius capita, quae ſunt in numis III. et V., dixit eſſe Philippi Amyntae, galeam, qua ea teguntur, eſſe cauſiam Macedonum, de qua egi in Antigono II., harpam pro cultro victimario habuit in taurobolii ſacris uſitato etc. [u]) In eadem ſententia fuit Froelichius [x]), utriusque viri eruditi errori praeludente Cl. de Boze [y]). Quin ipſe adhuc Pellerinius in poſtremo ſuo opuſculo; quod *Additions* inſcripſit, caput galeatum, quod humus II. exhibet, dixit eſſe ipſius Philippi Demetrii II. filii. Nihil vero in his numis certius Perſeum comprobat, quam harpa; enſis genus, nonniſi Perſeo, atque, ut in Valeriani Aug. numis comprobabimus, Saturno proprium, cujus qui volet formam ad omnes apices deſcriptam noſſe, adeat Achillem Tatium [z]). Aquila, quae in nonnullis averſam facit, ad Jovem utique Perſei parentem refertur, quae omnia Perſei attributa binis verſibus complexus eſt Nonnus [a]):

Και κυνεην Αἴδαο φερων, και Παλλαδος ἁρπην,
Και πτερον Ερμαωνος ἐχων, και Ζηνα τοκηα.
Et galeam Orci geſtans, et Palladis harpen,
Et alas Mercurii habens, et Jovem parentem.

At modo, quid Philippo cum Perſeo heroe, expediendum. Reges Macedoniae voluiſſe videri per Caranum Argivum ab Argivis et Perſeo deſcendere, multi tradidere. Eos ſane facile cum Perſeo connectemus, cum ſecundum Diodorum Hercules ipſe, a quo genus duxere, Perſeum in majoribus numeraverit [b]). Etenim mater Herculis Alcmena, hujus pater Electryon, hujus Perſeus [c]). Et ſecundum haec jure Admetus Herculem ſic appellat apud Euripidem [d]):

Χαιρ' ὦ Διος παι, Περσεως τ' ἀφ' αἱματος,
Salve, o Jovis fili, et a Perſei ſanguine prognate.

Atque haec cauſa eſt, cur Alcmena ab Euripide vocetur νυμφα Περσηις, *Virgo ex Perſei genere* [e]), et a Theocrito

t) Num. vet. p. 172. et 271. u) Theſ. Brit. T. II. p. m. 11, et 18. x) Not. elem. p. 143. y) B. L. T. II. p. 443 z) Erot. L. III. c. 7. a) Dionyſ. L XXV. v. 55. b) L. IV. §. 9. c) Diodor. l. c. Schol. Euripid. in Hecuba v. 884. d) in Alceſt. v. 509. e) Herc. fur. v. 801.

Digitized by Google

περσηϊον αἷμα, *Perſei ſanguis*, f) et Achilles Tatius Perſeum et Herculem dicat Ἀργειως δυο συγγενεις, *Argivos duos conſanguineos*. g) Non igitur fallax Plinius, qui Perſeum in Alexandri M. atavis putat, h) nam et teſte Arriano i) huic Macedonum regi quaedam exſtitit cum Perſeo et Hercule aemulatio, quod ab utroque genus duceret. Alibi narrat idem, k) Alexandrum Mallenſibus Ciliciae tributum remiſiſſe, quod hi Argivorum eſſent coloni, ipſeque ab Heraclidis Argivis oriundum ſe perhiberet. Neque vero recens haec fuit Pellaei juvenis ambitio; jam enim et Alexander I. Macedoniae rex, cum certaturus in Olympia prohiberetur a Graecis, quod barbarus eſſet, Argivum ſe palam profeſſus eſt. l) Jure igitur Philippum Amyntae ſic adloquitur Iſocrates: m) Ἀργος μεν γαρ ἐστι σοι πατρις, ἡς δικαιον τοσαυτην σε ποιεισθαι προνοιαν, ὁσην περ των γονεων των αὐτης. *Argos quidem tibi patria eſt, cui eandem te curam, quam tuis ipſius parentibus, impendere aequum eſt.* Fuiſſe Perſeum Argivorum regem, et apud Argos eximie cultum, quis ignorat? Quare et in Argorum numo, qui eſt in muſeo Caeſareo, fingitur aquila harpae inſiſtens; nimirum, ut in numis Philippi mox deſcriptis, harpa refertur ad Perſeum, aquila ad ejus patrem Jovem.

Sed enim, inquies, quid haec per Caranum a Perſeo petita ſtirps ad Philippum noſtrum, quando Caranidarum genus cum Alexandri M. ſobole exſtinctum eſt? Iſtuc ibam. Si fides Polybio, n) tanta ejus fuit arrogantia, ut non contentus nobili ſtirpe, quae jam inde ab Antigono Aſiae rege titulo regio conſpicua fuit, plurimum tamen adlaboraret, ut de Alexandri et Philippi genere videretur prognatus. Iſtud cum perſuadere voluit, ultro genus ſuum cum Perſeo et Argivis copulavit, atque hinc factum, ut, cum idem Philippus Argos veniſſet, curatio Heraeorum et Nemeorum ſuffragiis populi ad eum deferretur, quia, ut addit Livius, qui haec perhibet, o) *ſe Macedonum reges ex ea civitate oriundos referunt*, quod et Argivis creditum infra commemorat. p) Ac denique ne per ſolam ambitionem in Caranidarum ſe ſtirpem intruſiſſe videatur Philippus, veriſimile eſt, Antigoni quoque genus, etſi non eadem cum Alexandro M. ſtirpe, ab Heraclidis Temenidis deſcendiſſe, de quo vide prolixe diſputantem Reinerum Reineccium. q) Ergo ne cui eſſet praeclarum ſuum genus ignotum, ceu Alexander Herculem, ſic is Perſeum in moneta ſua propoſuit, cujus nempe abnepos eſſet, quae inſania ſtirpem a Perſeo uſque deducendi non modo hac aetate, ſed multo etiam poſteriore inhaeſit iis, qui Argivi domo fuere. Ita enim leges in marmore, quod edidit Maffeius: r) *a*

f) Idyll. XXIV. v. 72. g) Erot. L. III. c. 6. h) L. XV. § 13. i) L. III. c. 3. k) L. II. c. 5. l) Herodot. L. V. c. 22. m) Orat. ad Philipp. n) L. V. c. 10. o) L. XXVII. c. 30. p) L. XXXII. c. 22. q) pag. 99. r) Mus. Veron. p. XLIII.

Digitized by Google

πολις ἀ των Αργειων Τ. Στατιλιον Λαμπριᾶ υἱον Τιμοκρατη Μεμμιανον, ΠΕΡΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣΚΟΤΡΩΝ ΑΠΟΓΟΝΟΝ κ. τ. λ. *Vrbs Argivorum T. Statilium Lampriae filium Timocratem Memmianum, PERSEI ET DIOSCVRORVM ABNEPOTEM etc.* quod ante Hadriani imperium non fuisse dedicatum liquet, quia in eo mentio fit ludorum Αντινοειων ἐν Μαντινειᾳ, *Antinoiorum Mantineae.* Denique observandum et istud, quod quemadmodum Alexander M. filium ab Hercule generis auctore Herculem, ita suum Philippus a Perseo Perseum appellavit.

In numo II. habetur hinc caput Persei, inde galea astrifera, verius pileus Dioscurorum. Nimirum ut in citato marmore Maffeiano Statilius Argivus dicitur Persei et Dioscurorum abnepos, ita eodem jure Philippus Dioscuros in majoribus ponit, et publice observat. Dioscuros quidem apud Lacones ortos vetus fama prodidit, verum fuisse Lacones Argivis cognatos alias probavi. s)

* * *

Caput Herculis imberbe leonis rictu tectum. ℞ BA. ΦΙ. *Vir nudus eques lento gressu d. elata.* AE. III. (Mus. Caes.) In alio: *Duo capri decumbentes.* AE. II. (Mus. Caes. Theup.)

Caput Herculis barbatum eodem cultu ℞ BA. ΦΙ. *Pallas gradiens d. hastam intorquet, s. clypeum.* AE. III. (Mus. Caes.) Vide alios cum BA. Φ. in museo Caesareo.

Vidimus supra in numo hujus Philippi certo epigraphen BA. ΦΙ. Videbimus item in moneta Persei numum, qui typo simillimus est priori ex his descripto, addito etiam solo BA. ΠΕ. Quare dubium non est, numos omnes sic inscriptos esse hujus Philippi.

* * *

Caput juvenile radiatum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Fulmen intra quernam, superne monogramma* ΔΙ. AE. II. (Mus. Caes.)

Numum hunc alii Philippo Syriae regi, alii huic nostro tribuunt. Auctor musei Theupoli eum Andrisco, seu Pseudo-Philippo, qui exacto Perseo Macedoniam turbavit, largitur. Istud certum, Macedoniae potius id genus numos tribuendos propter monogramma ΔΙ. in Macedonum moneta obvium, et habeo auctorem gravem Cousineryum, eos frequentes reperiri in Macedonia.

AR. RR. AE. C.

PERSEVS.

Philippi V. filius, patre in fratris Demetrii caedem inducto, in quem Macedonum studia inclinaverant, regnum adeptus, quod Romanis, eorumque sociis infensum se ubique praeberet, ab his bello petitus apud Pydnam a L. Aemilio Paullo vincitur, captusque in insula Samothrace cum filiis Philippo, et Alexandro, et filia Romam in triumphum abducitur V. C. 586, cum regnum in

s) Num. vet. p. 79.

Digitized by Google

annum XI tenuiſſet. Macedonia in provinciam redigitur, rex Albae in libera cuſtodia conſeneſcit, de quo vide praecipue Diodorum. t) Alii inedia vitam finiviſſe tradunt.

Numi.

Caput diadematum modeſte barbatum. ☧ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΕΡΣΕΩΣ. *Aquila fulmini inſiſtens intra coronam quernam, per aream varia monogrammata.* AV. I. (Mus. M. Ducis. AR. I. (Mus. Caes.)

Caput juvenile tectum galea alata in volucris caput exeunte, pone harpa. ☧ ΒΑ. ΠΕΡ. (*poſterior vox in monogrammate.*) *Aquila trunco arboris inſiſtens.* AE. III. (Mus. Caes. Lieb. p. 107.)

Caput Herculis imberbe leonis rictu tectum. ☧ ΒΑ. ΠΕ. *Vir nudus eques lento greſſu d. elata.* AE. III. (Pellerin.)

Omnes hos numos in moneta patris explicatos reperies.

AV. RRRR. AR. RRR. AE. R.

THESSALIA.

Regio, ut urbium antiquae famae, ita et numorum ferax. Ex his aureus hactenus nullus compertus. Argentei prae aeneis frequentiores. Generatim moneta, quae ubivis gentium ante Philippum Amyntae feriri ſolebat, ſi Italiam mediam demas, pleraque argentea fuit. Revera argentei urbium Theſſaliae ſatis remotam aetatem redolent. Ab eodem Philippo Theſſalia Macedonibus ſervire coacta, ejus urbes ſive per impotentiam, ſive amiſſis per mutatam reip. formam juribus ceſſavere ſignare monetam eo tempore, quo maxime monetae aeneae uſus invaluit.

Typus in ejus urbium numis frequentior *equus*. Theſſalorum rei equeſtris ſtudium a veteribus in paucis celebratum, et tam antiqui nominis, ut cum fabulis connectatur. His docemur, primum ſonipedem in Theſſalia prognatum, et ab ejus incolis Lapithis edomitum: u) ex quo ortam de Centauris Theſſalis fabulam conjicit Palaephatus. x) Satis conſtat, Philippum Amyntae non ob aliam magis cauſam ejus regionis occupandae flagraſſe cupiditate, quam ut exercitui ſuo robur Theſſalorum equitum adjungeret. y) Et vero ex monitu oraculi teſte ſcholiaſta Homeri z) primas laudes tulere

Ιπποι Θεσσαλικοι, Λακεδαιμονιαι τε γυναικες,
Ανδρες θ', οι πινουσιν υδωρ καλης Αρεθουσης.
Equi Theſſalici, et Lacedaemoniae mulieres,
Virique, qui bibunt aquam pulchrae Arethuſae.

t) L. XXXI. Eclog. 2. u) Lucan. L. VI. 396. x) de Incredib. §. 1. y) Iuſtin. L. VII. c. 6. z) ad ſl. B. V. 763.

Digitized by Google

At proprius unis Theſſalis typus eſt: in adverſa *equus*, in averſa *vir nudus pileo a tergo pendente, qui ferocientem taurum cornibus retinet.* Eſt hic hactenus cognitus ex numis Lariſſae, Pelinnae, Perrhaebiae, Pharcadonis, Pherarum, Triccae. Cenſuit Liebeus, [a]) eo exhiberi Herculem tauri, vel Acheloi domitorem. At pileus a tergo pendens, isque Theſſalicus, ut dicetur infra in numis Lariſſae, hominem agreſtem facit rei paſtoritiae vacantem, quo ſtudio longe excelluiſſe Theſſalos, notum, niſi quis velit typum ad veterem fabulam vocare, quam prodidere Palaephatus, [b]) et Servius, [c]) regnante Ixione cum ferocientes tauri omnia late vaſtarent, adverſum eos egreſſos juvenes Theſſalos, cum urgere feras non deſiſterent, dictos *Centauros*, ὁτι τὰς ταύρους κατεκεντων, *quod tauros ſtimulis exagitaſſent*, unde nata Centaurorum fabula. Cum dixi, equum et taurum frequenter in Theſſalorum moneta typos facere, commode occurrit, quod de iis Aegiſthus apud Euripidem praedicat: [d])

Εκ των καλων κομπασι τοισι Θεσσαλοις
Εινα, τοδ', ὁςις ταυρον ἁρταμει καλως,
Ιππους τ' ὀχμαζει.

Inter praeclara facinora jactant apud Theſſalos
Hoc eſſe, quisquis taurum diſſecat recte,
Et equos regit perite.

De Theſſalorum tauros domandi, et cum iis pugnandi p ritia, tum etiam de agone, qui ταυροκαθαψια appellabatur, vide doctiſſimum Prideaux ad marmor, quod eſt in Oxonienſibus XXXVII., varias vero hujus exercitii imagines offerunt numi contorniati.

Imperatorii urbium, quod mirum, ſaltem certi non habentur, niſi communi Theſſaliae nomine.

Autonomi.

Caput equi cum freno. Ꝟ ΘΕ. *Planta.* AR. IV. (Mus. Caes.)

Ex hactenus editis Theſſalorum nomine numus hic videtur antiquiſſimus. Cum ſimili typo exſtant numi Scotuſſae, ex quo efficitur, numum hunc non ad Thebas, ut viſum Froelichio, [e]) aut aliam urbem ab his literis incipientem, ſed ad Theſſalos pertinere. Typus item equi nequaquam Boeoticus, ſed Theſſalicus eſt.

* * *

Caput Jovis laur., in aliis querna redimitum, uddito nonnunquam magiſtratu. Ꝟ ΘΕΣΣΑΛΩΝ. *Pallas gradiens pendentibus ex humero alis d. haſtam intorquet, ſ. clypeum praetendit; adſtituuntur plerumque duo magiſtratus.* AR. II.

Obvii ſunt id genus numi. De Pallade, hoc, quem deſcripſi, cultu incedente nonnihil commemorandum. Ea conſtanter in his numis fingitur dependente utrinque a collo et humero ala. Phaenomenon iſtud commonefecit ejus, quod praeter plures alios grammaticos veteres refert Suidas

a) Goth. num. p. 206. b) l. c. c) ad Georg. III. 115. d) in Electra v. 815. e) Cimel. Vind. p. XXXVIII.

Digitized by Google

Θετταλικαι πτερυγες. Τουτο λεγεται δια το πτερυγιον ἐχειν τας Θετταλικας χλαμυδας, ἁιπερ ἐιτιν ἀι ἑκατερωθεν γωνιαι, δια το ἐοικεναι πτερυξι. *Theſſalicae alae. Hoc dictum, quia Theſſalicae chlamydes utrinque angulos quosdam habent, qui alis ſimiles ſunt*, viſumque, angulos hos in his Theſſalorum numis a Palladis humero pendentes revera eſſe illud, quod Suidas *alas Theſſalicas* appellat, atque iſtud tanto magis, quod eodem cultu frequens eſt Pallas in numis urbium et regum Macedoniae, ut Demetrii I., Pyrrhi, ejusque filii Alexandri, qui ipſe quoque Macedoniam aliquamdiu tenuit, aliorumque. Praeterea dubium non videtur, Palladem hanc in his Theſſalorum et Macedonum numis eſſe *Itonidem*, ſic dictam ab Itone Theſſaliae urbe, ab ipſis Macedonum regibus eximie obſervatam, quod olim comprobavi. f) Animadvertere tamen hoc loco juvat, faſciam a collo ad utrumque latus dependentem non Palladi modo, ſed aliis quoque diis in numis, iisque vetuſtiſſimis tribui. Simile indumentum jactat Neptunus in antiquiſſimis numis Poſidoniae, alter item in numis Demetrii I. Macedonis, ſimulque obvolutam eo ſiniſtram velut ſcutum objicit, quod penitius expendant ii, qui in rem veſtiariam deorum inquirunt. Ceterum dum Palladem ſic cultam Theſſalicam appello, nequaquam intelligi volo, eam ſic in ſolis Theſſaliae numis comparere, nam et talem objiciunt numi Syracuſarum, Athenienſium, et regum Syriae, ſed quod ſic in Theſſalorum numis eſt frequentius obvia. Ita et clypeos certa lege in orbem diſpoſitos vocamus Macedonicos, quamvis hi, ut in Macedonia obſervavimus, etiam in aliarum extra Macedoniam urbium numis compareant, et triquetram dicimus Siculam, etſi haec in Sueſſae, Veliae, quin et Selges numis occurrit.

* * *

OMONOIA. *Caput muliebre laur.* ϗ ΘΕΣΣΑΛΩΝ. ΡΩΜ. *Equus liber currens* AE. III. (Pellerin.)

Nexum cum Roma indicat numus hic et propoſitam Theſſalis cum gente orbis principe *concordiam*. Videtur pars hujus numi antica adludere ad beneficium, quo J. Caeſar poſt victoriam Pharſalicam Theſſalis libertatem dedit. g) *AR. C. AE. RR.*

Imperatorii.

Ab Auguſto in familiam usque Gallieni porriguntur. (Mus. Caes. Pellerin, Theup.)

Epigraphe: in numis ſub Auguſto et Tiberio ſignatis eſt: ΘΕΣΣΑΛΩΝ. ΣΕΒΑΣΤΗΩΝ, (Pellerin Rec. III. p. 200.) nempe capto honoris vocabulo ab Auguſto. Fuiſſe Theſſalos promeritos, ut illis Auguſteo nomine gloriari liceret, tanto magis miror, quod imperante Auguſto grave adiverunt diſcrimen propterea, quod Petraeum vivum cremaverant. h) Inſolentior formula: ΔΟΜΙΤΙΑ-

f) Num. vet. p. 104. g) Plut. in Caes. c. 48. h) Plut. de praecept. reip. gerend. p. 815.

Digitized by Google

NON. ΚΑΙΣΑΡΑ, vel ΑΔΡΙΑΝΟΝ. ΚΑΙΣΑΡΑ. ΘΕΣΣΑΛΟΙ, (Pellerin. Mus. princ. Waldeck.) Deinceps constanter: ΚΟΙΝΟΝ. ΘΕΣΣΑΛΩΝ.

Typus potior: *Pallas hastam intorquens*, reliqui obvii. In numo Augusti: *Apollo Actius praegrandi lyra canens*, quem ex museo Caesareo alias edidi. i)

Magistratus: praetor: ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ. ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ, in numis Augusti et Liviae. (Mus. Caes. Pellerin l. c.) ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ. ΑΥ. ΚΟΙΝΤΟΥ. vel ΛΥΚΟΥ. ΤΟ. Β. in numis D. Augusti, et Juliae Aug. (Pellerin l. c.) Esse hunc praetorem proprium urbis magistratum, in qua numi hi cusi sunt, non propraetorem Romanum, arguunt nomina Graeca, quod jam vidit Pellerinius.

Literae solitariae A. Γ. Δ. etc. jam ab Augusto usque ad Gallienum.

AE. C.

AENIANES.

Autonomi exstant cum argentei, tum aenei, inscripti AINIANΩN, vel AINANIEΩN plerumque typo *viri feminudi hastam ejaculantis*, etiam *vasis*, quos promulgavit Pellerinius. (Rec. I. tab. XIII. et XXVI.) Populus Aenianum nomine, aut quod huic adfine est, varias Graeciae plagas inhabitavit mutatis variis aetate sedibus, quod jam advertit Plutarchus. k) Ergo ii, aut eorum pars in Thessalia versus sinum Maliacum, in Perrhaebia, in Molosside, et Aetolia consedisse leguntur, dicti *Aenianes*, *Aenienses*. Vtrum Pellerinius numos similes recte per Aenianes Aetoliae, vel Acarnaniae, vel Thessaliae distribuerit, dubito.

AR. RR. AE. RRR.

ARNA.

Mediobarbus, et auctor musei Theupoli huic Thessaliae urbi largiti sunt numos Treboniani, quorum aversa inscribitur ARNASI. Verum vocabulum istud sanum interpretem nactum nondum est, de quo copiosius agam in numis hujus Augusti.

TRAX.

Mediterranea ad Peneum.

Caput muliebre. ℞ ΑΤΡΑΓΙΩΝ, *Equus.* AR. III. (Pellerin, Pembrock.)

Equus currens. ℞ ΑΤ. (*in monogramm.*) *intra lauream. AR IIP.* (a me editus ex mus. Savorgnan Num. Vet. py 85.)

AR. RRR.

CRANNON.

In Pelasgiotide:

Protome juvenilis pileata. ℞ ΚΡΑΝΝΩΝΙΩ — *Vir pileatus in citato equo.* AE. I. (Pembrock.)

Caput Jovis laur. ℞ ΚΡΑ. *Similis typus.* AE. IIs. (Haym T. II. p. 147.)

Vtriusque faciei *typus* in Thessaliam et pastoritiam et equestrem invitat. Stra-

i) Sylloge I. p. 26. k) Quaest. Graec. 13 et 26.

Digitized by Google

boni dicitur Κρανων, ſed et nonnullis geminato N ſcribitur. Gentile *Cranonius* apud Livium recte cum numi ſcriptura conſpirat.

* * *

Caput Jovis laur. ☧ KPANNOT. EΦTP. *Curriculum, cui impoſitum vas, utrique rotae inſiſtit avis.* AE. III. (Haym T. II. p. 147.)

Eques pileatus citato curſu. ☧ KPANNO. *Curriculum, cui impoſita diota, utrique rotae inſiſtit avis.* AE. III. (Ibid.)

Inſignes hos numos praeclare explicat Haymius ex Antigono Caryſtio, perhibente, l) in tabulis Crannoniorum hospitalibus, cum inſigne urbis ſubjicitur, pingi ſolitos δυο κορακας ἐφ' ἁμαξιᾳ χαλκῃ, *duos corvos ſuper aereo curru*, atque iſtud propterea, quia duobus plures nunquam ibi conſpiciuntur. Addit, cum magna eſt ſiccitas, eum currum pulſari, et ſic pluvias impetrari. Singulare eſt etiam KPANNOT. EΦTP. numi prioris. Narrat Strabo, idque Homeri auctoritate confirmat, Crannonios dictos quoque fuiſſe *Ephyros.* m) Ex his idem docent Euſtathius et Stephanus.

AE. RRRR.

CTEMENAE.

Huic oppido, haeſitans tamen, argenteum tribuit Pellerinius inſcriptum KTH., at eum eſſe Sinopes Paphlagoniae, ſuo loco docebitur. Alium inſcriptum KTIMENOC. ANINHCIOIC, et huc perperam vocatum vide in Aineſo Lydiae.

DEMETRIAS.

Maritima ad ſinum Pagaſaeum. Teſte Strabone opus Demetrii Poliorcetae, qui Pagaſarum, Iolci, aliarumque in proximo ſitarum incolas in hanc contraxit.

Caput Dianae. ☧ ΔHMHTPIEΩN. *Navis.* AR. III. (Pellerin.)

Fuit Demetrias navale, quin aliquamdiu et regia regum Macedoniae, ut tradit Strabo.

AR. RRRR.

Cum nomine *regis* Demetrii numum edidit Goltzius, (in Graecia.)

BAΣIΛEΩΣ. ΔHMHTPIOT. *Neptunus nudus tridentem intorquet.* ☧ ΔHMHTPIEΩN. *Victoria ſuper navi currens.* AV.

Simillimos ex auro et argento, niſi quod nomen populi in his abeſt, ſupra in moneta Demetrii I. recenſui. Forte et in hoc vocabulum ΔHMHTPIEΩN a Goltzio his artibus adſueto additum fuit.

DEMETRIAS SACRA.

Autonomi.

Caput muliebre turritum. ☧ ΔHMHTPIEΩN. THΣ. IEPAΣ. *Victoria gradiens.* In alio: *Fortuna ſtans.* AE. III. (Pellerin.)

Caput virile nudum. ☧ ΔHMHTPIEΩN. THΣ. IEPAΣ. *Mulier capite turrito rupi*

l) Hiſt. mirab. c. 15. m) L. VII. p. m. 508, et L. IX. p. 674.

Digitized by Google

insidens, d. extenta, subtus fluvius emergens. AE. II. (Hunter, Pellerin.)

Caput virile laur. ϒ ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. *Vir nudus stans d. hastam.* AE. III. (Hunter, Haym T. II. p. 124.) His addendus

Imperatorius:

ΘΕΟC. CEB - - *Caput Augusti nudum.* ϒ - - - ΤΡΙΕΩΝ. ΤΗC. ΙΕΡΑC. *Victoria gradiens.* (Haym T. II. p. m. 221.)

Haymius numos Demetriadis, qui ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ addunt, esse Sicyonis edixit, quae teste Diodoro causa illustrium beneficiorum a rege Demetrio se Demetriadem vocavit. Non adrisit istud Pellerinio ea potissimum de causa, quia temporarium tantum istud nomen fuit, ac paullo post abjectum [a]), neque adeo dubitavit, eos Thessalicae huic Demetriadi largiri. At enim multa sunt, quae me ab adsignanda his numis urbe Europaea abstinent. Nam primum epigraphes modus: ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ, Europaeus non est. Novi, Nicopolin Epiri et Epidaurum in numis dictas ΙΕΡΑΣ, verum in his legas tantum: ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ. ΙΕΡΑ, vel ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ. ΙΕΡΑΣ. Quod si quis Lariſſam Thessaliae objiciat, cujus praetenditur numus inscriptus: ΛΑΡΙΣΣΑΙΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ, is noverit, etiam hunc a me ex Thessaliae finibus extorrem fieri, ad Lariſſaeos Seleucidis repedare jussum. Adde, scripturam sic ab Aquilone in meridiem tendentem, et in plures versus parallelos divisam, qualem hi numi sistunt, verum esse monetae Syrae, vel Ciliciae characterem. Nihil vero luculentius, esse hos numos Asiae, et quidem in Orientem vergentis, comprobat, quam typi eorumque modi. Caput muliebre hoc turrium cultu certus iterum est character Syriae et Ciliciae. At quod me praecipue permovit, ut Demetriadem Thessalicam respuerem, est urbis genius saxo insidens emergente subtus fluvio, quem modum in nullo urbis Europaeae numo reperias, at frequentissime, in numis Syriae late sumptae, tum Ciliciae, et finitimi tractus. Denique nullo testimonio constat, Demetriadem Thessaliae dictam fuisse *sacram*, et quod amplius est, Demetrias haec sola esset Thessalicarum urbium, quae cum imperatoris capite numos feriisset, etsi hujus generis habeamus complures, sed communi ΘΕΣΣΑΛΩΝ nomine insignes. Atque hae, similesve rationes in causa fuerint, cur illustris Combius Demetriadem aliam a Thessalica diversam respexerit.

At vero quae haec Demetrias? Combius Demetriadem adsignat in Assyria sitam. Sed ab hac, ut verum fatear, graves me rationes absterrent. Praeterquam enim quod Assyria extra cyclum numismaticum posita est, si Parthicorum, et paucorum aliorum regum numos demas, jam istud solum Demetriadem Assyriae excludit, quod in his numis habemus caput Augusti, cui Assyria nunquam paruit. Certum vero Augustum non modo habemus in citato imperatorio, sed eum agnosco etiam in citatis autonomis, in quorum antica dixi esse

a) Rec. I. p. 163.

caput virile nudum. At quam, inquies, dabis Demetriadem aliam, qui jam tres faſtidis? Ajo, me iſtud ignorare, at non propterea, quod iſtud ignoro, numi hi erunt hujus, aut illius Demetriadis. Ajo etiam ex cauſis, quas propoſui, eſſe Demetriadis cujuspiam in Syria vel Cilicia ſitae. At nulla apud veteres mentio urbis intra hos fines ſic dictae. Verum an non et hi reticuerunt, ut innumera alia exempla omittam, Nicopolin in Seleucide ſitam, quam tamen numi ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΤΗC. CΕΛΕΥΚΙΔΟC. ΙΕΡΑC, absque dubio ſtatuunt? Si numos inſcriptos ORRA propter adjectas unciarum notas Italicos ſtatuimus, etſi Orrae in Italia ſitae nemo ſcriptorum meminerit, an verebimur, numos, qui aeque certa offerunt monetae Syrae criteria, urbi Syrae tribuere? Quid quod conſtat, multis per Syriam et Ciliciam urbibus duplex fuiſſe nomen, novo alio a Syromacedonibus indito, quas inter fuerit noſtra quoque Demetrias, ſic dicta haud dubie a Demetrio aliquo ex Syriae regibus, quae paullo poſt nomen adſcititium abrogaverit, quo modo Sicyon Achaiae, propter Demetrii Antigoni filii beneficia Demetrias dicta, non multo poſt ad vetus ſuum nomen rediit o). Ea, quae disputavi, confirmavit nuper teſtimonium Seſtini, narrantis, ſibi horum ſimilem ex vicinia Damaſci adlatum p).

AE. RRRR.

ETHNESTAE.

Populus Theſſaliae uni Stephano proditus. *Autonomum* argenteum ΕΘΝΕ. ΣΤΑΙΩΝ edidit Goltzius, ſed ſatis per ſe monet typus, eſſe Athenienſium numum.

GOMPHI.

In Eſtiaeotide.

Caput adverſum Meduſae paſſis crinibus. ℞ ΓΟΜΦΕΩΝ. *Juppiter ſedens d. fulmen, ſ. haſtam.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRRR.

GYRTON.

In Pelasgiotide.

Numi ΓΥΡΤΩΝΙΩΝ typo *equi gradientis.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

AE. RR.

HERACLEA TRACHIN.

In Phthiotide ad ſinum Maliacum.

Autonomos prodidit Goltzius:

Caput Herculis. ℞ ΗΡΑΚΛΕΟΤΣ. ΤΡΑΧΙΝΙΩΝ. *Hercules leonis exuviis inſidens.* AE.

ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. *Caput Palladis.* ℞ ΤΡΑΧ. *Pegaſus volans.* AV.

Horum ſimiles complures vidi in omni metallo et inſoliti ponderis, quos eſſe ſpurios omnes deprehendi, quos inter referendum etiam cenſeo aureum adpendentem grana 665, vel XII. noſtrates aureos, quem editum video in opere: *Catalogue raiſonné* edito Lipſiae 1774. pag. 62. Ejus auctor eruditus ac modeſtus etſi affabre elaboratum, et ad veterem modum plane exactum contendat, non tamen audet candide antiquum pro-

o) Diodor. Sic. L. XX. §. 102. p) Lettere p. 49.

Digitized by Google

fiteri, reclamantibus pluribus, qui videre. Similem se quoque vidisse testatur Harduinus q), an genuinum?

HIPPIAS.

Vide *Phalanna* ejusdem Thessaliae.

HOMOLIVM.

In Magnesia. V. Stephanum.

Caput Vulcani pileo solito tectum. ℞ ΟΜΟΛΙΕΩΝ. *Serpens in spiras contortus.* AE. III. Sunt bini in museo Caesareo.

AE. RRR.

LAMIA.

Ad fretum Euboeae et sinum Maliacum, pars Maliensium, quin secundum Scylacem Maliensium caput, quod et numis ipsis comprobatur, nam Maliensium et Lamiae numi typos habent simillimos. Ipsa Lamia celebre nomen adepta a bello Lamiaco, quod post Alexandri M. mortem adversus Antipatrum Macedoniae praefectum moverunt Graeci ad recuperandam libertatem.

ΛΑ. *Diota.* ℞ *Tripus intra quadratum incusum.* AR. III. (Mus. Caes.)

Est hic Lamiae antiquissimus mihi cognitus. Diotam similis formae omnes Lamiae argentei numi, ut et Maliensium exhibent.

* * *

Caput Bacchi hedera coronatum. ℞ ΛΑΜΙΕΩΝ. *Dipta adstituto vase monoto minore.* AR. III. IV. (Mus. Caes.)

* * *

In aeneis eodem modo inscriptis vel perinde est *diota*, vel: *Vir nudus flexo genu sagittam emittens.* (Pellerin.)

AR. R. AE. RRR.

LAPITHAE.

ΑΠΟΛΛΩΝ. ΣΩΤΗΡ. *Caput Apollinis laur., juxta astrum.* ℞ ΛΑΠΠΙΘΩΝ. *Lyra intra lauream, superne variae literae.* AR. I. (Pellerin Rec. I. p. 167. Theupoli.) AE. II. (Mus. Caes. Beger etc.)

Hos numos plerique tribuunt Lapithis Thessaliae populo, qui circum Pindum et Othryn sedes habuere, verum haec gens magis poetis, quam historicis cognita. Fuit tamen in eadem Thessalia teste Stephano Λαπιθη πολις, ad quam referri possent hi numi. Verum et haec urbs, et populus Lapithae constanter Π simplice scribuntur, prima etiam syllaba a poetis correpta, at numi Π geminant. Quae causa fuit, cur Lappam Cretae urbem maluerit Patinus, quod minus verisimile. Si nomine ΛΑΠΠΙΘΩΝ, quod vero propius, intelligendi sunt Lapithae Thessaliae, jure Apollinem monetae inseruere, quia is teste Diodoro fuit gentis conditor r). Ceterum Lapitharum numum probae antiquitatis nondum mihi videre licuit, et ejus quoque, quem ex

q) Num. urb. ill. r) L. IV. c. 69.

Digitized by Google

museo Caesareo citavi, parum mihi probatur fides.

LARISSA.

In Pelasgiotide, urbs vetusta, et cumprimis nobilis ad Peneum fl.

Vir nudus pendente retrorsum pileo taurum ferocientem cornibus retinet. Ꝟ ΛARI. ΛAPI. ΛAPIΣAI. ΛAPIΣAIA. *Equus liber currens.* AR. II. (Mus. Caes. Pellerin, Catal. d'Ennery.)

Vtriusque partis typi obvii sunt in argenteis urbium Thessaliae, ut dixi in prolegomenis ad hujus regionis numos, quae vide. Pileus, qui viro dependet, gestamen fuit Thessalis usitatum ad arcendum solem. Narrat Dio [s]), concessum a Caligula in theatris usum pileorum Thessalicorum, ne solis ardore laborarent spectatores. Apud Sophoclem Ismenes caput tegit ἡλιοστερὴς κυνῆ Θεσσαλὶς, *solem arcens galerus Thessalicus* [t]), et ποιμενικον πιλημα, *pastoralem pileum* dixit Callimachus teste scholiasta Apollonii [u]).

* * *

Caput mulicbre adversum passis crinibus. Ꝟ ΛAPI. ΛAPIΣAIΩN. *Equus pascens.* AR. II. III. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Caput incertum. Ꝟ ΛAPI. *Aquila harpae insistens.* AE. (Arigoni.)

Argentei hic descripti omnium maxime obvii. Numi alterius typus, perfrequens in numis Philippi V. et Persei Macedoniae regum, ad heroem Perseum aeque referendus, ex quorum numis ejus explicationem pete. Fuit vero Lariſſaeis observandi hujus Danaes filii justa causa. Nam is in hac urbe aliquamdiu vixit, et apud hanc Acrisium avum imprudens interfecit [x]). Praeterea haec urbs vocata *Argos Pelasgicum*, ut pluribus dicemus in numis Pherarum, ex quo satis appareret, fuisse deductam Argis Argolidis coloniam, quae urbs Persei fuit patria, et in numis suis eundem typum aquilae harpae insistentis offert. Sane communionem inter utramque hanc urbem etiam illud probat, quod Pausanias templum Jovis Lariſſaei apud Argos Argolidis stetisse adfirmat [y]). Quin et ipsam Argivorum arcem fuisse dictam Lariſſam, ait Strabo [z]), et Dionysius Halic. ipsum Argos Peloponnesi dictum Lariſſam adserit [a]). Ex quo consequitur, caput muliebre passis crinibus, quod frequentissime in argenteis Lariſſae occurrit, esse Medusae, cujus caedes Perseo veteri Lariſſae incolae tam honorifica fuit. Arigonius numum alterum perperam Larinum Italiae revocavit.

* * *

— API. *Mulier amphoram tenens a fonte revertitur.* Ꝟ *Equus gradiens.* AR. III. (Mus. M. Ducis.)

Illustris hujus numi argumentum in moneta sequentium Pherarum explicabitur.

---

s) L. LIX. §. 7. t) Oedip. Colon. v. 318. u) ad L. IV. v. 972. x) Pausan. Corinth. Apollodor. L. II. c. 4. § 4. y) Corinth. L. II. c. 24. z) L. IX. p. m. 672. a) L. I. c. 21.

Digitized by Google

ΛΑΡΙΣΑ. *Mulier ſtans dexteram vultui admovet.* ℞ ΘΕΣΣΑΛΩΝ. *Figura ſeminuda ſedens dextera ſuper caput poſita.* AE. IV. (Muſ. celſ. principis de Waldeck.)

Praeſtantiſſimus eſt hic numulus, qui, quod hactenus in Lariſſae moneta non obſervatum, Theſſaliae etiam, in qua ſita fuit, mentionem adjicit, qua obtinemus, ut de hujus numi natalibus dubitare non liceat, pluribus per tres orbis partes Lariſſis cognitis. Typorum explicationem non facile tentavero, nimium contractis in parvo numo figuris, etſi is totus nitidus et integer eſt.

* * *

Numos inſcriptos ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ eſſe Lariſſae Seleucidis, in hac probabimus.

AR. C. AE. R.

MAGNESIA.

Vrbs cum regione cognomine interceptа ſinu Thermaico et Pagaſaeo.

Autonomi inſcripti ΜΑΓΝΗΤΩΝ plures vulgati, at urget difficultas, qui tribuendi ſint huic Magneſiae, qui alteri in Ionia ſitae. Ii, qui Centaurum ſiſtunt, ad hanc, de qua agimus, poſſunt pertinere, quia hic typus Theſſaliae urbibus propter ſtabulantes in ea hos bimembres proprius eſt, propter quam rationem huc quoque referri poſſent numi cum equi imagine. At fallere poteſt hoc judicium, quia Magneſia Ioniae fuit hujus colonia, et quod ſaepe factum, poterat uti iisdem cum matre typis. Magneſia Ioniae certos ſuos habet numos, nimirum qui Dianam Leucophrynen, vel Junonem Samiam offerunt, vel Maeandri meminere, ut ibi dicetur. Magneſia Lydiae nunquam adſitum montem Sipylum reticet. Pellerinius huc vocat argenteum, in cujus averſa figura arcum tenens navi inſidet, nimirum propter ſimilitudinem numorum Demetriadis. Quod ſi figura haec vere eſt Apollo, ut viſum Cl. Neumanno, veriſimile eſt etiam, ea navi indicari navim Argo in ſidera relatam, ut vir eruditus ex Hygino acute conjicit [b]).

Imperatorii exſtant cum capitibus Maximini, Gordiani, et Gallieni inſcripti: ΑΡΓΩ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Navis Argo cum vectoribus Argonautis.* Hos Harduinus huic Theſſaliae Magneſiae largitur, Vaillantius Ioniae. Revera ea navis in hoc Theſſaliae tractu compacta fuit, et nominatim ea ab Ovidio *Magnetis* dicitur [c]), ſecundum quod valebit Harduini ſententia. At altera Vaillantii eo fit veriſimilior, quod urbium Theſſalicarum nullam hactenus habemus certam monetam cum Auguſtorum capite, niſi communi Theſſaliae nomine. Argonautarum autem typo perinde gloriari potuit Magneſia Ioniae, quia fuit Theſſalicae filia.

MALIENSES.

Populus ad ſinum, qui ab hoc *Malia-*

b) Num. pop. P. II. p. 30. c) Epiſt. Her. XII. 9.

Digitized by Google

eus dictus est, veteribus constanter dictus Μηλιεις, vel Dorice Μαλιεις, unde et Livii *ager Malienſis*. Semel Pausanias Μαλεεις [d]), quod librariorum culpae tribuo; nam idem in diversis aliis locis diserte Μαλιεις. Suspecta etiam oratio Stephani, et talis etiam ipsa visa erudito Blondio [e]) sic differentis: ΜΑΛΙΕΤΣ πολις επωνυμος των Μαλιεων. Raro occurrit urbis nomen Graecum in *eus* finiens, Μαλιευς vero dictum populum, qui tractum illum occupabat, ex plurimis habemus testimoniis, neque verisimile, idem fuisse nomen Μαλιευς et urbi, et oppidano, ut adserit Stephanus. Fuisse tamen praeter populum dictum Malienſem etiam urbem nomine adfini, praeter citatum Stephani testimonium videtur innuere Diodorus [f]). Etenim cum populos Graecos enumerat, qui post Alexandri M. excessum contra Antipatrum Macedoniae praesidem coivere, inter eos refert etiam: Μηλιεις πλην Μαλεων, *Melienſes demptis Malenſibus*. Sed enim est, quod suspicer, hunc Diodori locum in mendo cubare, sanandumque legendo: Μηλιεις πλην Λαμιεων, cujus plures habeo causas. Jam enim in priore vocabulo peccavere codices, cum in iis aut Ηλιεις, aut Μληεις legeretur, quibus sana critice suffecit, quod oportuit, Μηλιεις. Deinde cum constet, Lamiam fuisse partem Malienſium, quin et horum caput, ut supra in hujus numis dictum, pronus fuit error scribendo Μαλεων pro Λαμιεων. Denique si praetensa haec Malea ausa fuit aliud tentare, quam universo coetui Malienſi visum fuit, necesse est, fuisse illustriorem quandam ejus gentis urbem, ac tum mirum, praeteritam a Strabone, Plinio, aliisque, qui minutissima ejus tractus oppida recensuere. Negligendos ergo jure puto nonnullos grammaticos sive rudes, sive incurios, sive a librariis pariter corruptos, qui urbis cognominis meminere, v. g. scholiasten ad Sophoclis Trachinias haec monentem [g]): Μηλιεις εθνος Θετταλικον, Μηλια δε η πολις καλειται, *Melienſes gens Theſſalica, Melia vero urbs vocatur*, et similiter ad Philoctetae versum 4, in quo forte pro Μηλια legendum item Λαμια. Etiam scholiasta ad Aristophanem [h]): Μηλος πολις Θεσσαλιας citato Thucydide; sed non advertit grammaticus, Thucydidem indicato loco agere de Melo insula. Quod vero rei caput est, non obscure eruitur ex eodem Diodoro, Lamiam, quam in Malienſibus sitam comprobant numi et scriptores, in eo bello a Macedonibus stetisse; nam mox infra idem narrat [i]), Antipatrum praelio victum Lamiam perfugisse, ejusque se moenibus clausisse, ex quo *Lamiaci* nomen huic bello obtigit. Quare recte dixerit Diodorus, cum Graecis se junxisse Malienſes πλην Λαμιεων, *demptis Lamienſibus*. Haec prolixius proponere placuit propter controversos quosdam Malienſium numos, de quibus mox.

---

d) L. X. p. 816. e) B. L. T. XL. p. 88. f) L. XVIII. c. 11. g) v. 197. h) Av. v. 186. i) L. XVIII. §. 12.

Digitized by Google

* * *

Caput Bacchi hedera redimitum. ℞ ΜΑ-ΛΙΕΩΝ. *Diota adſtitut o vaſe minore mon-oto.* AR. III. (Pellerin.)

Numos huic pondere, metallo, et utriusque partis typis ſimillimos ſupra in Lamia vidimus, ex quo apparet, Lamiam fuiſſe cum Malienſibus connexam.

* * *

Caput Palladis. ℞ ΜΑΛΙΕΩΝ. *Vir nudus ſtans ſagittam emittit.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pembrock.)

Sagittarii quoque typus in Lamiae moneta compertus.

* * *

Praeter certos hos Malienſium numos ſunt alii, de quibus inter antiquarios non convenit, ſintne his, an Melo inſulae tribuendi, quo in diſſenſu cum eorum potius adhaeream ſententiae, qui eos Melo inſulae adjudicant, opportunius viſum, in Meli illos moneta commemorare, quorſum lectorem remitto.

AR. AE. RR.

METROPOLIS.

In Eſtiaeotide.

Autonomos binos, quorum unus aureus, argenteus alter, edidit Goltzius inſcriptos ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ, et diverſo magiſtratu; in ſingulis eſt *galea intra quadratum*, et in uno *Pallas adverſa ſtans*, altero *equus gradiens.* (in Graecia tab. XX.) Harduinus eos huic Theſſaliae urbi adſcribit, et recte iſtud, ſi vera eſt lectio. Pellerinius ſimiles numos argenteos vulgavit, ſed anepigraphos, eosque Macedoniae tribuit, cum in ſimilibus legatur ΑΡΧΕΛΑΟΥ, nempe regis Macedoniae. (Rec. T. I. p. 178.) Veriſimile videtur, Goltzianos quoque dempto magiſtratu fuiſſe anepigraphos, eisque, quod Goltzio familiare, adfictam epigraphen ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ.

MINYAE.

Populus pervetuſtus, a quo Argonautis *Minyarum* nomen factum [k]). Stephanus: Μινυα, πολις Θεσσαλιας, et Plinius: *in Theſſalia Orchomenus, Minyeus antea dictus*, quem male videtur carpere Cellarius, quod Orchomenum, qui in Boeotia eſt, in Theſſalia conſtituat; nam hic et Stephanus antiquam videntur legem ſecuti, juxta quam eadem haec Minya et Orchomenus fuere pars Theſſaliae, aut ſaltem huic contigui. Orchomenum enim Boeotiae non inſerit Homerus, ſed ſeorſim ſub Minyarum nomine recenſet, ut binis locis Strabo teſtatur [l]). Pauſanias uno loco Minyas Orchomeniis finitimos facit [m]), alio ait, Minyae filium fuiſſe Orchomenum, quo regnante urbs *Orchomenus*, et populus *Orchomenii* appellati, manſiſſe tamen Minyarum cognomen, quo ab Orchomeniis Arcadiae diſtinguerentur [n]).

Autonomos binos his Minyis tribuit Pellerinius.

---

k) Strabo p. m. 435. l) pag. m. 616. 635. m) L. II. p. 178. n) L. IX. p. 783.

Digitized by Google

MIN. *Equus gradiens, retro racemus.* ℞ *Quadratum incuſum.* AR. III.

Caput Fauni barbatum hedera redimitum. ℞ MINT. *Diota, ſupra botrus,* AE. III.

AR. AE. RRRR.

MOPSIVM.

Vrbs Pelasgiotidis juxta Strabonem et Stephanum.

Caput adverſum barbatum. ℞ MOΨEIΩN. *Vir nudus d. gladium tenens Centaurum impetit arreptum utraque manu ſaxum illidere parantem.* AE. II.

Narrat Strabo, urbi nomen factum a Mopſo Lapitha, qui una cum Argonautis navigavit. Quare in capite adverſae ipſum video Mopſum conditorem, et in averſa non Pirithoum, vel Theſeum, ut cenſet Pellerinius, ſed ipſum rurſus Mopſum, nam et hunc Ovidius inter Lapithas memorat, qui cum Centauris in Pirithoi, et Hippodamiae nuptiis manus conſeruere [o]):

Nec tu erediderís tantum cecinisse futura
Ampycíden Mopſum. Mopſo jaculante biformis
Occubuit.

Hunc ab expeditione Argonautica reverſum aedificaſſe Mopſueſtiam Ciliciae tradit Marcellinus [p]), niſi forte hunc Mopſum Ampyci F. et Argonautam confundit cum Mopſo Apollinis et Mantus filio vate, et Mopſueſtiae Ciliciae conditore, qui duo ex plurium aliorum ſententia diverſi fuere.

Similis numus editus jam eſt in muſeo Theupoli, at ibi inique legitur: MOΨEATΩN, et propterea altero errore tribuitur Mopſueſtiae.

AE. RRRR.

OETAEI.

Oeta mons Theſſaliam in meridiem finiens, et ab ortu in occaſum porrectus. Vrbis etiam cognominis meminit Stephanus, quam fuiſſe Malienſium adſerit, quod etiam variis locis innuit Sophocles [q]). Meminit et Diodorus *των περι την Οιτην κατοικουντων, qui circum Oetam habitant*, quos Lacedaemonii V. C. 355 ſedibus ſuis exegere [r]), ſerius tributos Oetaeis agros Heracleenſium Trachiniae a Jaſone Pheraeo [s]). Iterum memorat Oetaeos, qui Alexandro M. mortuo in Macedonas conjuravere [t]). Non ignobilem fuiſſe gentem, eo conjicies, quod inter gentes Amphictyonidas recenſita fuit teſte Aeſchine [u]).

* * *

Caput leonis pilum haſtae ore tenens. ℞ OITAIΩN. *Hercules nudus ſtans capite radiato utraque manu clavam tenet.* AR. III.

Elegantiſſimum hoc numismation Neumannus noſter ex muſeo ſuo vulgavit additis praeclaris animadverſionibus. Proponit, nempe averſa Herculem, poſtquam

o) Metam. L. XII. 455. p) L. XIV. cap. 24. q) in Philoctete. r) L. XIV. cap. 38. s) L. XV. c. 57. t) L. XVIII. c. 11. u) de fall. leg.

Digitized by Google

in eodem monte Oeta flammis absumptus est, ea specie, qualem deorum esse decet, exuto nimirum omni, quod mortale fuit, quod omne Callimachus binis vocabulis complectitur, cum illi Hercules dicitur γυια θεωθεις w). Et debuit esse grata Oetaeis ejus facti memoria, quod talis surrexit ex iis cineribus, in quos maximus orbis heros apud se resolutus fuit. Teste Livio x) Man. Acilius cos. victo ad Thermopylas Antiocho M. *ipse Oetam ascendit, Herculique sacrificium fecit eo loco, quem pyram, quod ibi mortale corpus ejus dei fit crematum, appellant.* Eximie hic numus illustrat Sophoclem y), apud quem chorus Philocteti spem facit propediem rediturum πατρωαν προς αυλαν Μηλιαδων Νυμφαν, Σπερχειστε παρ' ὀχθαις, ἱν' ὁ χαλκασπις ἀνηρ θεοις πλαθει πασι ΘΕΙΩΙ ΠΤΡΙ ΠΑΜΦΑΗΣ, Οιτας ὑπερ ὀχθων, *patriam in terram Malienſium Nympharum, et Sperchii ad ripas, ubi aereo clypeo munitus vir* (Hercules) *ad deos omnes transit DIVINO IGNE COLLVCENS in vertice Oetae.* Videtur nomine Οιταιω δαιμονος, quem in proverbiis prodidere Zenobius, et Diogenianus, idem hic Hercules in Oeta consecratus intelligendus.

* * *

Caput Apollinis laur. Ϟ ΟΙΤΑΙΩΝ. *Venabulum, mandibula apri, botrus, monogramma.* AE. II. (Pellerin, Pembrock.)

Duo clypei, et totidem hastae. Ϟ ΟΙ. *Pharetra, arcus, mandibula apri.* AE. II. (Pellerin.)

Lubet causam signatae in his numis mandibulae apri Calydonii ex mythologis inquirere. Calydon Aetoli F., a quo Aetoliae nomen inditum, filiam habuit Protogeneam, ex qua et Marte nascitur Oxylus z). Oxyli filius Andraemon Amphissam in Locris Ozolis condit, ut testatur Aristoteles apud Harpocrationem, Dryopenque uxorem ducit, quae jam ex Apolline gravida paullo post Amphissum enixa est, qui postea ad Oetam montem urbem huic cognominem aedificavit a). Egregie cum hac mythologorum doctrina conspirant numi Amphissenſium et Oetaeorum, quorum simillimae aversae apri Calydonii mandibulam et venabulum objiciunt, nimirum utraque urbe hoc typo conditorem Aetolum et mutuum inter se nexum palam confitente. Oetaei praeterea Apollinem in numis signarunt, quod is Amphissi conditoris sui pater est habitus.

AR. RRRR. AE. RRR.

OTHRYTAE.

Autonomum edidi ex museo Caesareo (Num. vet. p. 89.):

Equus dimidius. Ϟ ΟΘ. *Typus dubius, forte ara, ex qua flammae adsurgere videntur.* AE. III.

Vt typus equi Thessaliam eloquitur, sic in hac nihil huc pertinens memorari video praeter montem Othryn, nulla

w) in Dian. v. 159. x) L. XXXVI. c. 30. y) in Philoct. v. 731. z) Apollod. L. I. c. 7. §. 7. a) Antonin. Liberal. Metam. 32.

Digitized by Google

tamen adſtitutae urbis cognominis facta mentione. At veriſimile eſt, monti adſitum fuiſſe oppidum, ejusque accolas dictos fuiſſe Othrytas, ut Oetae Oetaeos, Athus Athoitas, Aetnae Aetnaeos, Tmoli Tmolitas, Maſſicytis Maſſicytenſes, quod et eximius hic numus praeclare comprobat. Mox vidimus, Oetaeos quoque ſuum nomen binis tantum literis OI. indicaſſe. *Othryoneos* prodit Plinius, ſed ſitos in Macedonia. Scholiaſtes Theocriti ad Idyll. III. v. 45: *Othrys*, inquit, *eſt mons Theſſaliae, ſuper quo urbs Phylace, cui imperavit Iphiclus.*

AE. RRRR.

PAGASAE.

Ad ſinum cognominem.

Autonomus ΠΑΓΑΣΑΙΩΝ ſcriptum intra coronam hederaceam apud ſolum Goltzium, qui numus ſi verus eſt, eſt potius Parii Myſiae. (Seſtini Lettere T. III. p. 28.)

PELINNA.

Secundum Stephanum in Phthiotide, ſed Cellarius Eſtiaeotidi inſerendam ducit.

Vir nudus gradiens pendente retrorſum pileo taurum cornibus retinet. ℞ ΠΕ. *Equus liber currens.* AR. III. (Pellerin.)

Typus plane Theſſalicus numum hunc absque dubio Pelinaeum facit, praecipue cum aptior alter locus a ΠΕ. incipiens in Theſſalia non reperiatur, cui hic eſſet numus tribuendus.

Eques citato curſu. ℞ ΠΕΛΙΝΝΑ. *Vir armatus cum haſta et clypeo irruens.* AR. AE. (Haym, Hunter.)

AR. RRRR. AE. RRR.

PERRHAEBIA.

Vir nudus taurum dimidium prehenſis cornibus retinet. ℞ ΠΕΡΑ. *Equus dimidius.* AR. III.

Praeclarum hunc numum, et hactenus unicum ex muſeo Em. Cardinalis Borgia vulgavi [b]). Ex typis continuo patet, eſſe Theſſalicum, ut ſupra in Prolegomenis ad numos Theſſaliae dictum. Epigraphe ΠΕΡΑ. eum eſſe regionis Perrhaebiae indicat ſic dictae ab incolis Perrhaebis, quorum pars habitavit in ſeptemtriones ad Olympum montem, pars in meridiem ad Pindum. Vide Strabonem et Scymnum Chium [c]). Scriptores veteres in exarando regionis hujus vocabulo plerumque geminant P, quod in hoc numo ſimplex eſt. At fuere etiam, quibus ſimplex placuit. Quid quod Homerus ſyllabam primam corripuit certo ſimplicis P argumento [d]). Vide de hoc plura in citatis meis commentariis. Compendium ΠΕΡΑ. pro ΠΕΡΑΙ. ejusdem eſt rationis, cujus eſt ſcriptum ETBO. pro ETBOI.

AR. RRRR.

PHACIVM.

Circa amnem Apidanum.

Caput virile incertum. ℞ ΦΑΚΙΑΤΩΝ. *Eques.* AE. (Arigoni.)

AE. RRRR.

---

b) Sylloge I. in Parergis. c) v. 577. et 614. d) Il. B. 749.

Digitized by Google

PHALANNA.

In Pelasgiotide.

Autonomi: ΦΑΛΑΝΝΑ. ΦΑΛΑΝ-ΝΑΙΩΝ. Typi: *Caput virile nudum.* ℞ *Caput muliebre reticulo tectum.* (Muſ. Caeſ.) *Equus gradiens.* (Beger.) *Lupus.* (Hunter.)

Ad hanc urbem Wildius diu fluctuans tandem adegit autonomum inſcriptum ΙΠΠΙΑΣ, quia ait Stephanus, Phalannam olim Hippiae nomen tuliſſe e). At hic numus eſt Cymes Aeolidis, ut in hac probabitur.

Numum alium Phalannae nomine inſcriptum vide in Phalanna Cretae.

AE. RRR.

PHARCADON.

In Eſtiaeotide. Straboni ſcribitur *Pharycadon*, Stephano *Pharcidon*, ait tamen, Theopompo dici *Pharcadon*, cum quo poſtremo conſpirant numi.

ΦΑΡΚΑΔΟΝ. *Pallas ſtans.* ℞ *Equus gradiens.* AR. III.

Numum hunc vetuſtate inſignem edidi ex muſeo M. Ducis. (Num. vet. p. 90.)

ΦΑΡΚΑΔΟ. *Equus dimidius ſaliens.* ℞ *Vir nudus pilco poſt tergum defluo dimidium taurum cornibus retinet.* AR. III. (Pellerin.)

AR. RRR.

PHARSALVS.

In Phthiotide cum campis civili Romanorum ſanguine foede rigatis.

Autonomi in antica conſtanter *caput Palladis*, vel *ejus protomen adverſam* offerunt. ℞ ΦΑR. ΦΑP. ΦΑPΣ. Typi: *Caput equi*, vel: *eques, etiam haſtam in adſtantem hoſtem vibrans.* AR. AE. (Muſ. Caeſ. Haym, Pembrock, Pellerin.)

* * *

Caput Palladis, pone ΤΗΙΩ. ℞ ΦΑP. *(retrograde.) Eques citato curſu d. haſtam ſuper humero, in imo*: ΤΕΛΕΦΑΝ-ΤΩ. *(retrograde.)* AR. III. (Haym T. II. tab. 23.)

AR. RR. AE. RRR.

PHERAE.

Vrbs perantiqua in Pelasgiotide, ab Alexandri tyranni, qui Amyntae II. aetate urbem tenuit, crudeli dominatu cognita.

Vir nudus taurum reluctantem cornibus retinet. ℞ ΦΕΡΑΙΟΝ. *Equus liber currens intra quadratum.* AR. III. (Liebe p. 206.)

Numus propter vetuſtatis longae indicia inſignis. Typorum explicationem pete ex prolegomenis ad hujus regionis numos.

* * *

Caput muliebre adverſum laureatum. ℞ ΦΕΡΑΙΩΝ. *Mulier equo currenti inſidens praelongam facem utraque manu tenet.* AE. II. (Hunter.)

Singularis eſt typus partis averſae. Mulierem face inſtructam quam aliam ſtatuemus, niſi Cererem, cujus propter

e) Num. ſel. p. 75.

Digitized by Google

cauſas notas propria fax? ac tum typus commonefacit ejus, quod narrat Pauſanias [f]): Neptunum Cereris amore inſanientem, dum filiam amiſſam quaeritaret, vitium deae offerre meditatum. Quod illa amantis' conſilium cum perſentiſceret, in equam ſeſe convertit eodem cum armentis convictu uſa. At deus marinus fraude intellecta, ne mulieris artibus victus videretur, equum et ipſe mentitus imprudentem in retia trahit, ex quo conſortio exactis menſibus natus famigeratus equus Arion. En veriſimile numi argumentum, in quo exprimendo iſtud ſolum contra Pauſaniae narrationem mutavit artifex, quod Cererem non equam, ſed deam finxit, eo, ut videtur, conſilio, ut vis deae illata certius intelligeretur. Qua ratione fabula haec, quam in Arcadia contigiſſe tradit Pauſanias, cum Pheris connectatur, ignoro. Idem alibi narrat, fuiſſe apud Phigalenſes Arcadiae ſignum Cereris capite equino [g]). Similem averſam habet numus Antonini, quem edidit Buonarrotius, qui multum laborat, ut ex hac equite Fauſtinam faciat Dianae ſpecie vectam [h]).

* * *

Caput muliebre. Ꝟ ΦΕΡΑΙΟΝ. *Fons ex leonis rictu promanans.* AR. III. (Muſ. M. Ducis.)

Argumenti cauſa conjungo numum Lariſſae:

ΛΑΡΙ. *Mulier ſtolata amphoram genui impoſitam tenens revertitur a fonte, qui ex leonis faucibus profluit.* Ꝟ *Equus gradiens, ſupra quem parvum caput animalis.* AR. III. (Muſ. M. Ducis.)

In praeclara haec duo M. Ducis cimelia late olim philologiae cauſa commentatus ſum [i]), ex quo tentamine haec compendio excerpo. Vterque numus fontem fiſtit, quem fuiſſe magni apud veteres nominis vel iſtud teſtimonio eſt, quod numorum praeconio commendari meruit. Et vero narrat Strabo [k]), in media Pherarum urbe fluxiſſe fontem dictum *Hypeream*, celebratum quoque Pindari, et Sophoclis carminibus, quos ibi citavi. Sed et ejus meminit Homerus, Hectore ſic Andromachen compellante [l]):

Και κεν ἐν Αργει ἐουσα προς ἀλλης ἰσον ὑφαινοις;
Και κεν ὑδωρ φορεοις Μεσσηιδος, ἠ Τπερειης;
Et Argis cum eris, cum alia telum texas?
Et aquam feras ex fonte Meſſeide, vel Hyperea?

Argorum cum meminerit Homerus, credidere nonnulli etiam veterum, quos inter Valerius Flaccus, et Meſſeiden et Hypeream in Peloponneſo fluxiſſe, ne uno ſervitio cogeretur Andromache lanificium exercere Argis, altero haurire aquam ex diſſita in Theſſalia Hyperea. Sed enim Homerus eo verſu non Argos Peloponneſi, ſed quod alio loco *Pelasgi-*

f) L. VIII. p. m. 649. g) L. VIII. p. 686. h) Oſſerv. p. 42. i) Num. vet. pag. 86. k) L. IX. p. 439. l) Il. Z. v. 457.

Digitized by Google

cum vocat, intelligit, quod factum in Theſſalia copioſis veterum teſtimoniis comprobatur. Ex quo indubitatum, hanc Homeri Hypeream eſſe eandem, quae ab aliis apud Pheras conſtituitur.

Conſequitur etiam, alterum Homeri fontem Meſſeidem inde procul diſtare non potuiſſe. Eum et Plinius in Theſſalia locat m), et Strabo ipſi Hypereae vicinum facit n). Si vera ſunt aliquot veterum ſcholiaſtarum oracula, quae indicavi, Theſſalicum illud Argos idem fuit cum Lariſſa, quibus inſigne pondus addit Lucanus o):

Atque olim Lariſſa potens, ubi nobile quondam
Nunc ſuper Argos arant.

Cum ergo certum ſit, Homericum illud Argos eſſe in Theſſalia, veriſimile eſt, a Poeta hanc Lariſſam notari, et fuiſſe Meſſeiden celebrem ejus urbis fontem, quem adeo, perinde ac Hypeream, in conjuncto Lariſſae numo expreſſum conſpicimus. Facilior Homerum explicandi ratio erit, ſi cum Strabone ſtatuamus p), Argos hoc Pelasgicum non fuiſſe urbem, ſed Theſſalorum campum Peneo, Thermopylis, Pindo interceptum, qua in regione cum et Pherae et Lariſſa fuerint, verba Homeri pronum hunc explicatum habent: *Et cum in Argis Pelasgicis captiva ſedebis, regione Theſſaliae, et Achilli obnoxia, an volupe tibi erit, ſub alienae imperio telam texere, et ferre aquam ſive ex fonte Meſſeide, qui eſt Lariſſae, ſive Hyperea, qui Pharis?* Lege etiam, quae Dionyſius Halic. de Pelasgis Argivis in Theſſaliam commigrantibus perhibet q).

Juvat ad propoſitum Lariſſae numum advertere, cum typus mulieris a fonte cum amphora reducis tam belle cum Homeri verbis conſpiret, veriſimile videri, voluiſſe Lariſſaeos ad hoc Hectoris vaticinium adludere, et ſignaſſe Andromachen iſtud ſervitium reipſa ſubeuntem, urbibus nimirum Graecis omnem ab Homero de ſe factam mentionem honorificam putantibus.

AR. AE. RRR.

PROERNA.

In Phthiotide.

Autonomum argenteum obtulit Pellerinius: ΠΡΩΑΝΩΝ. *Clava.* At haec urbs ſcribitur Προερνα Straboni, *Proerna* Livio, Προαρνα Stephano, ut adeo nondum liqueat, numum huc pertinere.

PYTHIVM.

In Pelasgiotide, aliis inter Macedoniae urbes putantibus.

Autonomum aeneum produxit Pellerinius (Rec. I. tab. XXXII. n. 53.): *Caput Palladis.* Ꝟ ΠΥΘΙΕ. *Pilei Dioscurorum medio cornucopiae.* Simillimum ex Hunteriano edidit Combius, niſi quod is in ſuo legeret ΠΥΘΙΣ, et pro cornucopiae videret caput gryphi. Eos uterque auctor huic Theſſaliae Pythio largitus eſt. Quoniam pilei Dioſcurorum, tum et gryphus

m) L. IV. §. 15. n) L. IX. p. m. 660. o) L. VI. 355. p) L. V. p. m. 221, et L. IX. p. 431. q) L. I. c. 17.

Digitized by Google

obvii sunt in numis Phocaeae Ioniae, necesse erit, utrumque hunc numum procul a Thessalia habere, et Phocaeae restituere.

SCOTVSSA.

In Pelasgiotide.

Equus dimidius. Ꝛ ΣΚΟ. *Planta mihi ignota.* AR. II. (Mus. Caes. Pellerin.)

Typus equi monet, hos numos ad hanc Scotussam pertinere, non ad alteram Strymoni adsitam in Macedonia adjecta, et probatur ex Thessalorum numo cum simili plantae typo a me supra memorato. Numos hujus Scotussae omnes necesse est perantiquae esse fabricae, nam eam excisam ab Alexandro Pheraeo V. C 382 refert Pausanias [r]).

AR. RRR.

THIBROS.

Obscura urbs, et Stephano ex solo Lycophrone nota, cui Pellerinius aeneum inscriptum ΘΙΒΡΩ. typo *clavae, arcus, et pharetrae* largitur, nescio an satis tuto.

TRICCA.

In Estiaeotide.

Aries dimidius. Ꝛ ΤΡΙ. *intra quadratum.* AR. III.

Ex Triccae numis hactenus notis antiquissimus. Eum edidi ex museo Savorgnan. (Num. vet. p. 90.)

* * *

Vir nudus rejecto post tergum pileo tausum dimidium cornibus retinet. Ꝛ ΤΡΙΚ-ΚΑΙΟΝ, *etiam retrograde. Equus dimidius saliens.* AR. III. (Mus. Caes.)

* * *

Caput muliebre. Ꝛ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ. *Aesculapius sedens d. pateram, ex qua serpentem adsurgentem pascit, s. hastam.* AE. II. (Mus. M. Ducis.)

Testibus Strabone [s]), et Themistio [t]) stetit Triccae antiquissimum Aesculapii templum, atque adeo per religionem sacrum, ut ad ejus formam, quod idem alibi narrat [u]), aliud in Gerenia Messeniae aedificaretur. Ejus ibi cultus causa exstitit, quod oppidanis natum apud se hunc deum creditum fuit [x]). Idem Aesculapius apud hanc urbem medicorum numerum auxit, natis ibi ex Podalyrio et Machaone [y]). Vide de hoc argumento plura in meis Numis vet. p. 91, quo loco numum hunc vulgavi.

AR. RRR. AE. RRRR.

INSVLAE

juxta Macedoniam et Thessaliam.

HALONESVS.

Macedoniae adsita.

Caput muliebre velatum adversum. Ꝛ ΑΛΟ. ΦΙΛΙΠ. *Aquila serpentem depascens.* AE. III. (Pellerin.)

Idem aversae typus est in numis Amyntae II. Macedoniae regis, et vicinae Chalcidis Euboeae. Vtrum το ΦΙΛΙΠ.

r) L. VI. c. 4. s) L. IX. p. m. 437. t) Orat. XXVII. p. 333. u) L. VIII. pag. 360. x) Strabo L. XIV. p. 647. y) Dictys Cret. L. I.

Digitized by Google

proprium urbis magistratum, an Philippum II. notet, incertum. Istud ex Stephano constat, Athenienses et Philippum hujus insulae causa collisos fuisse. Impugnatam a Khellio lectionem ΑΛΟ. pro ΧΑΛ. iterato tuetur Pellerinus [z]).

IRRHESIA.

De numis huic tributis vide: Irenem insulam Argolidis.

PEPARETHVS.

Juxta montem Atho.

Autonomi:

Epigraphe: ΠΕ. ΠΕΠΑ. ΠΕΠΑΡΗ. ΠΕΠΑΡΗΘΙ. Typi: *Pallas hastam vibrans.* ℞ *Noctua.* — *Caput Bacchi* vel *Jovis.* ℞ *Diota.* AE. III. (Pellerin, Hunter, Musc. Caes.)

Peparethum Sophocles vocat *εὐβοτρυν, feracem uvarum* [a]), et Peparethi vinum laudibus effert Plinius [b]). De eadem Ovidius [c]): *nitidaeque ferax Peparethus olivae.* Habes hinc explicatos typos Bacchi et Palladis.

Similem Arigonius perperam *Pegis* tribuit.

* * *

Caput Apollinis. ℞ ΠΕ. (*in monogr.*) *Caput arietis, omnia intra lauream.* AE. III. (Musc. Caes.)

Combius in catalogo musei Hunteriani similem Peparetho tribuit, sed vereor, ut numus hic, aliique omnes solo ΠΕ. inscripti, quos huic insulae largiuntur antiquarii, huc vere pertineant.

* * *

Numus Goltzii ΠΕΠΑΡΗΘΙΩΝ cum obscoeno viri et Centaurae typo conspectus alibi non est.

AE. RR.

Imperatorii:

Cum capite Augusti editi sunt a Vaillantio et Morellio. (Thes. impp. T. I. p. 432.)

Epigraphe: ΠΕΠΑΡ. vel ΠΕΠΑΡΗ. ΘΙΩΝ. Typus: *Caput Jovis.*

AE. RRRR.

SCIATHVS.

Magnetidi Thessaliae oppositа.

Caput muliebre. ℞ ΣΚΙΑΘΙ. *Caduceus.* AE. III. (Pellerin.)

AE. RRRR.

LIBVRNIA.

ALVONA.

Autonomum dubium huc refert Pellerinius inscriptum ΘΕΙΣ. ΑΛΤΟΝ. typo *clavae.* (Rec. T. I. p. 75.) Alium inscriptum ΑΛΤ. eidem huic urbi tribuit Combius, sed quem potius credam tribuendum Alyziae Acarnaniae, quam vide.

---

z) Suppl. I. p. 63. a) Philoct. v. 555. b) L. XIV. c. 7. c) Met. L. VII. v. 470.

Digitized by Google

JADERA.

Non exiſtimo, hujus urbis unquam exſtitiſſe monetam, etſi eam promulgarint Goltzius, Ligorius, Spanhemius. Vide Harduinum in Numis urbium illuſtr. ſub *Jadera.*

DALMATIA.

Communis gentis, ejusve urbium moneta non exſtat. Et vero pecunia ſignata omnino caruiſſe Dalmatas, narrat Euſtathius [e]).

Sunt tamen aenei III. formae, qui metallorum hujus regionis meminere inſcripti: METAL. DELM., quos omnes recenſebo et explicabo in claſſe monetae Romanae ſub finem numorum Trajani.

ILLYRICVM.

AMANTIA.

Maritima verſus Epirum.

Caput Jovis. ℞ AMANTΩN. *Fulmen, omnia intra lauream.* AR. II. (Pellerin. Muſ. Caeſ.) Alios vide in Theupoli.

AE. RR.

APOLLONIA.

Maritima, et ejus tractus nobiliſſima. Scriptores eam dixere Corinthiorum et Corcyraeorum coloniam, ſed Corcyraeorum fuit proxime, quod et manifeſtant numi, at Corinthiorum ἀνεκαθεν, nam ipſi Corcyraei Corintho fuere oriundi.

Autonomi:

ΤΙΜΟΚΡΑΤΗΣ. *(vel aliter) Bos vitulum lactans.* ℞ ΑΠΟΛ. ΦΙΛΟΚΛΕΟΣ. *(vel aliter.) Area quadrata in quatuor partes ſecta.* AR. III.

Numi hi drachmae pondere obvii ſunt, quibus conjungimus Dyrrhachenos propterea, quod pondere, metallo, typis, inſcripto duplice magiſtratu, quorum unus conſtanter in recto, alter in gignendi caſu eſt, ut ovum ovo ſunt ſimillimi. Solum discrimen, praeterquam quod in his ΑΠΟΛ., in illis ΔΤΡ. legatur, eſt, quod in Dyrrhachenis bos vitulum lactans corpus in Orientem convertit, et Occidentem reſpectat, quam legem conſtanter in his video obſervari, demptis nonnullis didrachmis, ſed qui vetuſtioris ſunt fabricae. At Apolloniae bos vertitur in Occidentem, et reſpicit in Orientem, quae tamen lex Apolloniatas minus ſtrinxit, nam ſunt nonnulli, in quibus bos Dyrrhachenorum morem ſequitur. In his utriusque partis typus ex Corcyrae, quae et Apolloniae, et Dyrrhachii mater exſtitit, ingenio eſt, in

e) ad Dionyſ. Perieg. v. 95.

Digitized by Google

cujus numis utrumque videas argumentum, quod in hujus insulae numis pertractabitur.

Differendum etiam, quam habeat significationem in utriusque urbis numis magistratus notatus hinc in recto, inde in obliquo. Erant, qui more in Graecis recepto adstitutam patris mentionem opinabantur, quos inter video Froelichium [d]), sic ut hinc TIMOKPATHΣ, illinc ΦΙΛΟΚΛΕΟΣ indicet Timocratem Philoclis filium. At istud verisimile non est; nam in solo museo Caesareo exstant numi Dyrrhacheni VIII., in quorum antica legitur ΑΛΚΑΙΟΣ variantibus in aversa nominibus in gignendi casu, quae in hac sententia indicarent totidem patres, quorum quivis *Alcaeum* aliquem habuisset filium reipublicae muniis admotum. Idem valeat de Menisco, Xenone, Perigene, Stephano, Softrione, Philone, quorum quivis alia habet in aversa sociata nomina. Accedit, rara esse in numis exempla additae patris mentionis, praecipue ut filius in una facie memoretur, patre in aliam trajecto. In Patrarum Achaiae, et Erythrarum Ioniae numis pater et filius eadem facie exarantur. Sed quid externa commemoro, quando adsunt domestica? Est in museo Theupoli argenteus hujus Apolloniae, in cujus antica: ANTIOXOT. TOT. BAPXIΔOT, (forte BAKXIΔOT.) Repudiata igitur jure hac sententia sic ea vocabula explicanda censeo, ut utrumque notet urbis magistratum diversa auctoritate praeditum, et in eo, qui in gignendi casu effertur, subaudire oporteat praepositionem ΕΠΙ. Nam si certum est, eandem subaudiri debere in ejusdem Apolloniae numis, in quibus unius tantum magistratus fit mentio, ceu in argenteo proxime sequente AINEA, aut in aeneis inscriptis: ΕΤΠΟΛΕΜΟΣ. XOT, aliisque variis Dyrrhachenis, nescio, cur istud adplicari non possit, ac debeat in his, de quibus agimus, numis, etsi aliud quoddam alterius viri nomen in altera numi parte exstat. Plenam huic sententiae lucem adfundunt numi Smyrnae, in quorum una parte est v. c. ΕΠΙ. ΜΤΡΤΟΤ, in altera: CMTP. ΡΗΓΕΙΝΟC. Igitur το ΕΠΙ, quod in Smyrnae numis propalam est, in Apolloniae et Dyrrhachii numis subaudiri debet.

* * *

ΑΙΒΑΤΙΟΣ. *Bos vitulum lactans.* ℞ ΑΠΟΛ. ΧΑΙΡΗΝΟΣ. *Quadratum, intra quod monticulus ignivomus, et pedum.* AR. III. (Mus. Caes.)

ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ. *Pedum.* ℞ ΑΙΝΕΑ. *Monticulus ignivomus.* AR. III. (Mus. M. Ducis.)

ΔΩΡΙΟΝΟΣ *(vel aliter.) Caput Apollinis laur.* ℞ ΑΠΟΛ. ΑΝΔΡΟΜΑΧΟΣ. *(vel aliter.) Tres virgines stolatae junctis manibus chorum ducentes medio monticulo ignivomo.* AR. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Mons ignivomus intra lauream. ℞ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ. *Lyra.* AE. (Arigoni.)

d) Not. elem. pag. 30.

Digitized by Google

Illuſtres duo numi priores a me primum reperti atque editi [e]) ſimul, cujas eſſet tertius jam pridem cognitus, docuere. Ex iis, quae ibi fuſe diſſerui, pauca excerpo. Monticulum ignivomum, quem hi numi ſiſtunt, eſſe collem Apolloniae vicinum, viſum ſaepe flammis collucere, ac propter miraculum iſtud per religionem ſacrum, ex copioſis certisque veterum teſtimoniis comprobavi. Simile prodigium obſervari prope Phaſelidem Lyciae narrat Cteſias in Indicis teſte Photio [f]). De Argaeo Cappadociae idem teſtantur numi et ſcriptores. Commode in numo III. adſtant tres virgines, quae quoniam chorum ducunt, certae ſunt Nymphae. Et vero ex iisdem auctoribus conſtat, eum locum dictum *Nymphaeum*, id eſt: *fanum*, ſeu *delubrum Nympharum*, ut explicat Suidas [h]). Quam inique aut Pellerinius numum hunc Apolloniae Thraciae adſcripſerit, aut Winckelmannus pro Nymphis tres Horas dixerit, abunde ibi, tum et in mea Syllogel. demonſtravi. Ea, quae dixi, etiam a numis imperatoriis comprobari mox intelliges.

Male *is*, qui poſtremum Arigonianum pinxit, arbores putavit, quod reipſa flammae ſunt ex collis ſuperficie promicantes.

* * *

Numi Apolloniae reliqui fere omnes ſunt aenei. Epigraphe conſtans: ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ, Dorica pro more ejus tractus, et fuere Apolloniatae per Corcyraeos Corinthii, et quod ſequitur, Dores. Vix aberraveris, ſi numos omnes ſic Dorice inſcriptos huic Apolloniae tribues, ut dicetur mox in imperatoriis. Typi: *Caput Apollinis*, *Dianae*, *Bacchi*, *Jovis*, in averſa *attributa varia*. Magiſtratus in his quoque, ſed tantum ſimplex, ut ΕΤΠΟΛΕΜΟΣΧΟΥ. (Muſ. Caeſ.)

AR. C. AE. R.

Imperatorii.

Cum plures numero Apolloniae exſtiterint, huc referendos omnes cenſeo, qui Doricum ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ inſcribunt, neque enim alias Apollonias, quotquot numos ſignaſſe conſtat, dialecto Dorica uſas novimus, etſi Vaillantius eundem Dorismum in numis Apolloniae ad Rhyndacum videat, in quibus multo adcuratior Pellerinius ſemper vidit ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. Hac lege habemus hujus urbis numos ab Auguſto uſque ad Moeſam, quin et Gallienum, cujus numum mox dabo.

Typi illuſtriores ſunt:

Tres Nymphae chorum ducentes, in imo Nymphaeum ardens, in numo Caracallae. (Pembrock P. III. tab. 81, Theupoli.)

Vtriusque muſei auctor illud, quod in imo eſt, aram aut dixit, aut in numi imagine finxit. Ex his, quae in autonomis diximus, liquet eſſe Nymphaeum.

---

e) Num. vet. p. 91. f) Cod. 72. h) in Νυμφαιον.

Digitized by Google

Magiſtratus: ΕΠΙ. ΚΛΑΤΔΙΟΥ. ΡΟΥΦΟΥ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ, in numo M. Aurelii. Vaillantius numum Apolloniae Lyciae tribuit, cauſam non addit. Ex lege epigraphes huc pertinet.

ΛΤΟΡΚΑ. *Scriptum infra templum 8 columnarum, in cujus aditu figura militaris ſtans,* in numo Gallieni m. m. (Mus. princ. Waldeck) Non dubito eſſe nomen magiſtratus in Dorico gignendi caſu. *AE. R.*

BYLLIS.

In litore infra Apolloniam.

Caput Palladis ☧ ΒΥΛΛΙΟΝΩΝ. *Clava intra lauream.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Jovis. ☧ ΒΥΛΛΙΟΝΩΝ. *Cornucopiae, cui implexus ſerpens.* AE. III. (Pembrock.)

AR. Goltzianus. AE. RRRR.

DAORSI.

Populus Illyrici dictus Plinio *Daorizi*, Straboni Δαοριζοι, Vellejo *Daoriſi*, quos difficili bello perdomuit Tiberius [i]). Livio in dandi caſu *Daorſeis* [k]), fors ἐρχαϊκως pro *Daorſis*, ut in numo Auguſti *ſervateis*, pro *ſervatis*, Appiano Δαορσοι. [l])

Caput virile imberbe pileo tectum. ☧ ΔΑΟΡΣΩΝ. *Navis.* AE. III. (Mus. Caeſ.)

Eximius hic numus a me olim editus [m]) ejusdem eſt fabricae et typi cum numo Gentii Illyrici regis, de quo infra, ut adeo et praeſens numus absque dubio ſit Illyrici, et Daorſorum, etſi non appareat litera ἐρχαϊκα Δ, quae excidit matrice nimis ſiniſtrorſum aberrante. Caput etiam anticae per oris lineamenta ipſum Gentium refert. Revera Daorſos fuiſſe Gentio ſubjectos, et hoc victo immunitate donatos, tradidit Livius [n]). Numus ſimillimus nuper ab Exc. Comitiſſa Bentinck editus integrum vocabulum ΔΑΟΡΣΩΝ exhibet [o]).

AE. RRRR.

DYRRHACHIVM.

Maritima, qua proximus in Italiam trajectus. Olim dicta *Epidamnus*, ſerius Dyrrhachii nomen praevaluit, non tamen indita a Romanis hac appellatione, quibus *Epidamni* vocabulum velut *in damnum* ituris omen fuiſſet viſum, etſi in hoc conſpirent Plinius, Mela, Feſtus, et more ſuo nugetur Plautus [p]):

Propterea huic urbi nomen Epidamno inditum eſt,
Quia nemo ferme huc ſine damno divortitur.

Si novum dare urbi nomen placuiſſet Romanis, dediſſent ex lingua ſua, quod fecere paſſim alibi, non Graeca, et ſi omen ſiniſtrum fuiſſet cauſa mutandi nominis, non ſuffeciſſent nomen alterum aeque obſcoenum *Dyrrhachii*, quod *malas cautes* notat, mali ſane, ſi portum ſpectes, ominis. Iſtud adeo verum, ut teſte Appiano [q]) e converſo Corcyraei multo ante ex hac ſiniſtri nominis cauſa mallent hanc urbem pro Dyrrhachio vocare Epidamnum. Plurimum autem

i) L. II. c. 115. k) L. XLV. 26. l) Illyric. c. 2. m) Num. vet. p. 95. n) l. c. o) Suppl. au Catal. p. 154. p) Menaechm. Act. II. ſc. 1. q) bell. civ. L. II.

Digitized by Google

hanc ipsorum veterum sententiam labefactant numi fideles, quorum multi antiquissimi operis jam inscribuntur ΔΤΡ. cusi profecto ea aetate, qua fere ignota Romanis adhuc fuit Graecia.

Epidamni nomine, quod tamen vetustius fuisse perhibetur, nullam habemus monetam; numi omnes, qui superant, etiam antiquissimi Dyrrhachium vocant, cujus rationem expeditam non habeo, sed mire etiam discrepant scriptores, cum hujus urbis meminere. Plerique Epidamnum et Dyrrhachium unam eandemque urbem faciunt, addito plerumque: *Epidamnus, quae nunc Dyrrhachium.* Strabo sic vocatam dicit a peninsula, cui Dyrrhachii nomen fuit, et cui insedit. Pausanias r) Dyrrhachium ab Epidamno paullo remotum facit. Dio nutat, sitne urbs una, an duae s). Omnium explicatissime istud persequitur Appianus t). Narrat, Epidamnum a rege cognomine prope mare aedificatam. Ejus nepotem Dyrrhachum conditae urbi addidisse navale appellatum de nomine suo. Huic in bello opem tulisse Herculem, cultum propterea a Dyrrhachenis tanquam alterum conditorem. Fuisse serius Dyrrhachenos a finitimis barbaris urbe pulsos adscitis Corcyrensibus, a quibus ominis causa urbs dicta Epidamnus, revixisse denique veterem appellationem Dyrrhachii. Variantes has sententias nunc componere non instituo; ad me tamen pertinuit comprobare ex numis, Dyrrhachii nomen fuisse pervetustum, neque illud a Romanis inditum.

Autonomorum ingens copia. Spectandi primum:

Argentei crassiores pervetusti, inscripti ΔΤΡ. rarius ΔΤΡΑ., neque alia urbis epigraphe in numis etiam serius signatis obtinet. Typus: *Bos vitulum lactans.* ℞ *Horti Alcinoi*, qui typus cum sit Corcyra tractus, de eo in hujus insulae numis agam. Fuisse autem Dyrrhachium Corcyrensium coloniam, abunde docent veteres, et definite Strabo, eam Κερκυραίων κτίσμα appellans. Quin cum a finitimis barbaris gravius vexarentur Epidamnii, hi matris Corcyrae opem imploraverunt, quod multis persequitur Thucydides, et Diodorus factum prodit ad annum V.C. 315. Quae causa fuit, cur metropoleos symbolis uterentur Dyrrhacheni.

Idem utrinque typus habetur in signatis serius drachmis, quae propter copiam contemnuntur, et dempto bovis situ simillimae sunt drachmis Apolloniae, quae ex eadem matre Corcyra Dyrrhachii soror fuit. In his gemini quoque magistratus, unus in recto, alter in obliquo, quorum centum omnino diversos solum museum Caesareum habet. Quae de his observanda sunt, jam praecepi in numis Apolloniae.

* * *

Caput Jovis. ℞ ΔΤΡ. ΑΣΚΛΑΠΙΟΥ. (*aut aliter*) *Tripus intra lauream.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput virile nudum. ℞ ΦΙΛΩΤΑ. ΔΤΡ.

r) Eliac. II. c. 10. s) L. XLI. t) l. c.

Digitized by Google

Clava caduceo juncta. AE. III. (Mus. Savorgnan.)

Prior obvius, posterior perrarus, quem olim edidi [u]). Clava, quae etiam saepe in area didrachmorum conspicitur, confirmat id, quod perhibet Appianus [x]), Dyrrhachenos Herculem conditorem ferre, *non quod Dyrrhachium abnegarent, sed ut ambitiose originem suam ad deum potius referrent.* Teste epigrammate Christodori condita fuit ab Herculis filiis [y]).

* * *

Caput Herculis. ℞ ΔΥ. *addito constanter* I. *Pegasus volans.* AR. IV. (Mus. Caes.)

Similem edidit Pellerinius, sed inscriptum ΔΥΡ [z]). In V. integerrimis musei Caesarei legitur tantum ΔΥ et I, sive littera illud est, sive aliud signum. Referendos tamen Dyrrhachium non dubito, praecipue cum testetur Pellerinius, suum sibi hodierna Ragusa adlatum. Typi fatentur Herculem conditorem, et Corinthum metropolin.

De didrachmis, in quibus hinc: ΔΥΡ. *Caput Palladis*, illinc *Pegasus volans*, agetur in Corintho.

AR et AE. C.

MONVNIVS REX.

ΒΑCΙΛЄΩC. MONOΥΝΙΟΥ. ΔΥΡΡΑ. *Horti Alcinoi, in area quid clavae simile.* ℞ *Bos vitulum lactans, superne maxilla.* AR. II.

Numum hunc edidit Pellerinius [a]), sed pridem ante descripsit auctor musei Theupoli, quem ipsum serius depictum reffitui [b]). In eum olim commentatus Froelichius [c]) erudite conjecit, memoratum in hoc numo regem fuisse Dardanorum principem, quem Livius et Athenaeus male videntur dicere *Honunium*, vel *Menunium*. Haec eruditi viri sententia eo magis fit verisimilis, quia non modo constat, Dyrrhachium a vicinis barbaris vexatum, ut in ejus numis diximus, sed etiam illis nonnunquam parere fuisse coactum. Sane narrat Diodorus [d]), Epidamnum a Corcyraeis Glauciae Illyricano regi permissam. Potuit ergo esse tempus, quo et Monunio Dardano paruit, ejusque nomine monetam insignivit. Verum cum videam, etiam memorari a Goltzio numum Dyrrhachenum cum typis obviis, in quo recepto more bini leguntur magistratus, hinc ΜΟΝΟΥΝΙΟΣ, inde ΔΑΜΗΝΟΣ, quod quidem κεφαλιον dubiae fidei non est, cum simile alterum a se in Hungaria visum testetur Neumannus noster [e]), verisimile etiam, fuisse Monunium ex popularibus Dyrrhachenis unum, solito primum in sua civitate magistratu functum, sed qui subinde, ut saepe factum, tyrannidem, quin et regium nomen arripuit, quod tanto magis est verisimile, quia narrat Aristoteles [f]), Dyrrhachenos uni totius reip. administrandae curam deferre solitos. Haec postquam scripsi, Cl. Schönwisner rei antiquariae Pestini docendae praefectus mecum communicavit numum Dyrrhachenum solitae formae et typorum, sed ae-

u) Num. vet. p. 96. x) l. c. y) Brunck Anal. T. II. p. 472. z) Lettres p. 19. a) Rois p. 33. b) Num. vet. p. 96. c) Reg. vet. num. anecd. p. 46. d) L. XIX. c. 78. Num. pop. p. 164. f) de Rep. L. III. c. 16.

Digitized by Google

neum, nimirum ut ſuſpicor, animam argentei, etſi nullum argenti appareat veſtigium. In ejus una parte eſt MONOTNIOΣ, in altera — ΑΔΙΛ - -
AR. RRRR.

SCODRA.

Hodie *Scuttari*, nonnihil a mari remotum. Plinio dicitur oppidum civium Romanorum, cujus et meminit Ptolemaeus nomine Σκοδρα. Livius ſitum prolixius deſcribit g), aitque, fuiſſe Gentii regis velut arcem totius regni. Videtur haec urbs eſſe eadem cum illa, quam Appianus loco, ut conjicere licet, corrupto vocat Κοδροπολιν της Ιλλυριδος εν μεσω τη Ιονιω μυχω h); quam Octavianus et Antonius ſtatuerunt limitem imperii inter ſe diviſi, pro quo videtur legendum Σκοδροπολω. Sic quae Iſtria, eadem et Iſtropolis, quae Trajana, Trajanopolis, quae Soli Ciliciae, et Solopolis. In marmore Gruteri invento apud hodiernum Scuttari legitur: REIP. SCODR i).

Caput Jovis. ☧ ΣΚΟΔΡΕΙΝΩΝ. ΚΑΛΛΗΝΟΣ. in alio: ΣΚΟΔΡΙΝΩΝ. - - - OPOT. *Navis.* AE. III.

Anecdotos hos numos poſſidet Venetiis Ex. Jacobus Gradenigo, et ſimiles edidit Neumannus k). Similem averſae typum habet numus Daorſorum, quem vidimus, et ſequentis Gentii.
AE. RRRR.

GENTIVS REX.

Gentius Illyrici rex, ſaevus ac ſtolidus a Perſeo poſtremo Macedoniae rege ſpe trecentorum talentorum ad ſocianda contra Romanos arma incitatus horum legatis in vincula conjectis mox violati gentium juris poenas dedit. Nam V. C. 586 victus ab Anicio praetore et ad deditionem coactus bello intra XXX. dies confecto cum tota familia Romam perductus eſt, quod unum bellum teſte Livio prius perpetratum, quam coeptum, Romae auditum eſt. Haec ex Livio, Appiano, Plutarcho Froelichius, qui ejus numum primus protulit l).

Numus:

Caput imberbe pileo tectum. ☧ ΒΑCΙΛΕ - - ΓΕΝΤΙΟΥ. *Navis.* AE. III. (Mus. Caeſ.)

Hactenus alter hujus regis numus detectus non eſt. Supra monui, Daorſorum Illyrici numum, qui unicus item exſtat in muſeo Caeſareo, fabrica, metallo, volumine, utriusque faciei typo hujus eſſe ſimillimum. Etiam in proximae Scodrae numis ejusdem formae navis comparet. Quibus mutuis teſtimoniis praeclare omnium horum numorum ſtatio comprobatur.
AE. RRRR.

INSVLAE ILLYRICI.

CORCYRA PARVA.

Hodie *Curzola*. De numis a Froelichio, aliisque huic tributis vide, quae in moneta Corcyrae magnae notabo.

---

g) L. XLIV. c. 31. h) Bell. civ. L. V. i) pag. 163. 3. k) Num. pop. T. II. p. 157. l) Reg. vet. num. p. 45.

Digitized by Google

DYSCELADVS.

Insula juxta Issam sequentem, memorata Apollonio [m]):

Ισσατε, Δυσκελαδος τε, και ημερτης Πιτυεια.

Sed vide de insulae hujus nomine, et, utrum exiſtat, dubitantem Vossium apud Cellarium. Exstant *autonomi*:

Caput Herculis juvenis. ℵ ΔTCKΛA. *Victoria gradiens s. oblongum palmae ramum tenet.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Conjicit Pellerinius [n]), scriptum in his numis ΔTCKΛA pro ΔTCKEΛA. At enim mera haec est conjectura, neque ea tanti, ut ex his numis aut liceat statuere, fuisse aliquam hoc nomine insulam, aut si fuit, eos revera huc pertinere.

AE. RR.

ISSA.

Nobilis Adriatici insula propter Illyricum teste Strabone, et Hirtio [o]).

Caput Palladis. ℵ IΣ. (*etiam retrograde*) *vel:* IC. *Caper stans:* in aliis: *Cerva stans.* AE. II. III. (Mus. Caes.)

Caput virile imberbe nudum. ℵIΣ. *Diota.* AE. III. (Neumann.)

Botrus. ℵ IΣ. *Diota.* AE. III. (Neumann P. II. tab. 5.)

IΣΣA. *Caput muliebre.* ℵ *Astrum.* AE. III. (Neumann, Mus. Vitzai.)

Numos hos per varias hactenus urbes ab IΣ incipientes pro varia antiquariorum libidine vagatos in hac tandem insula stabilire adnisus sum, vix amplius, ut reor, loco movendos [p]). Capri typus potior causa fuit, cur huc applicarem. Istud animal per has insulas celebre fidem faciente Plinio [q]): *Contra Tragurium Bavo, et capris laudata Brattia, Issa civium Romanorum.* Ipsum Tragurium a Graeco τραγος, *caper*, ei animali est synonymum, atque eadem haec insula Issae colonia fuit auctore Strabone: τραγγριον Ισσεων κτισμα, *Tragurium ab Issensibus conditum*, ex quo verisimile fit, nomen a metropolitis Issensibus Tragurio factum, quod seu capris ea ora abundavit, seu caper ex quacunque causa Issae fuit symbolum. Vide de hoc plura in citato meo opere.

Numum postremum IΣΣA Neumannus Issae Lesbi tribuendum putavit [r]). At fabrica similium numorum rudior, et plane ex natura insularum hujus tractus videtur eos potius huic insulae vindicare.

* * *

Eodem loco, tum et in Catalogo musei Caesarei huic quoque Issae tribuendos putavi numos, in quorum antica est caput Jovis, in aversa seu caper, seu cervus, seu animal ex utroque mixtum, et qui inscriptum IΣ offere visi sunt, et sunt aenei fere I. formae. Sed errorem abstergit similis alter musei Neumanni, in quo distincte pro IΣ legitur ΔI. Sunt ergo hi numi, ut certe hujus tractus suadente fabrica, ita urbis a ΔI. incipientis. *AE. R.*

---

m) Argon. IV. v. 565. n) Suppl. I. p. 33. o) Bell. Alex. c. 47. p) Num. vet. p. 97. q) L. III. c. 30. r) Num. pop. P. II. p. 28.

Digitized by Google

PHARVS.

Insula Issae adsita, hodie *Liesina.*

Caput nudum imberbe. ☧ ΦA. *vel scriptura retrograda* ΦAP. *Diota.* AE. III. (Mus. Caes. Pll. Gradenigo.)

Caput juvenile spicis redimitum. ☧ ΦA. *Caper stans.* AE. III. (Mus. Caes. Arigoni.)

Idem, quod numis Issensibus, etiam his fatum obtigit a Froelichio Phaselidem Lyciae migrare jussis [s]). Vt in Pharum propenderem, impulit barbarum horum numorum opus a cultioris Graeciae ingenio alienum, tum vero quod a nobilissimo amico certior factus sum, frequentius eos in hodierna Liesina reperiri. Eos in Catalogo musei Caesarei jam Phari numis inserueram, cum judicium meum a viro ornatissimo Neumanno in opere suo, quod eodem tempore lucem vidit, confirmari cum voluptate vidi [t]). Ergo numum alterum Arigonius injuste Psamatho Laconiae tribuit.

Cum in Issae Pharo vicinae numis saepius caper conspiciendum se praebeat, suspicabar aliquando, huc referri posse numos cum epigraphe ΠAPI. et capro stante. Auxit conjecturam, quod hanc Pharum Seymnus Chius Pariorum maris Aegaei opus dixit [u]), tum et Strabo eam olim vocatam Parum adserit [x]), de quo vide plura, quae in meis Numis veteribus p. 98 notavi. At cum videam, conjecturam hanc minus probari viris cordatis, non gravate eam omitto.

* * *

Eidem insulae Pellerinius tetradrachmum obtulit inscriptum FAPIAIΩ - typo *semivolucris, et semivirginis.* Plures id genus numi sunt etiam in museo Caesareo, et constat etiam, esse ex eorum classe, qui copiose ex Transilvania una cum inscriptis BIATEC etc: ad nos perferuntur. Alioqui et similem mercem nequaquam reperiri in insula Liesina, testatus est vir nobilissimus, qui, quae in hoc tractu longo usu didicit, benevole mecum communicavit.
AE. RR.

EPIRVS.

Universae gentis nomine *autonomi* copiosi et insignes habentur.

Capita jugata, Jovis corona querna redimitum, Junonis corona fastigiata. ☧ ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ. *Bos cornupeta intra quernam.* AR. I. (Mus. Caes.)

Caput Jovis corona querna redimitum, addito in nonnullis magistratu, ut: ΑΤ-ΣΗΝ. ΦΟΡ. *vel* ΜΥΡΤΙΛΟΥ. *etc:* ☧ ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ. *Aquila stans intra quernam.* AR. II. (Mus. Caes.)

Epigraphe, ut in his, sic et in omni-

s) Not. elem. p. 85. t) Num. pop. p. 173. u) Vers. 425. x) L. VII. p. m. 315.

Digitized by Google

bus aliis Dorica pro ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ. Jovis effigies et attributa propter Dodonam in Epiro fitam in hujus regionis moneta frequentior. Typus in averſa numi primi ſive adludit ad taurum Jovis victimam, ſive ad boum in Epiro excellentiam. Ovidius apri Calydonii menſuram definiens ait [y]): *quanto majores herbida tauros non habet Epiros.* Mos corona numi oram claudendi generatim in Epiri urbibus valuit, propagatus etiam in adſitum Illyricum.

* * *

Duo pilei Dioſcurorum, ℞ ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ. *ſcriptum inter radios aſtri.* AE. III. (Muſ. Ill Bar. Bruckenthall.)

Videbatur numus commemorandus propter inſolentiam typi in urbibus Epiroticis. Eum edidi in meis numis veteribus.

* * *

Caput Jovis. ℞ ΑΠ., *in nonnullis in monogrammate. Fulmen intra quernum.* AE. II. III. (Muſ. Caeſ. et Neumanni.)

Similem numum Pellerinius perperam Patris Achaiae tribuit [z]).

* * *

In reliquis aeneis: *Pilum haſtae — Fulmen — Tripus, ſemper corona typum ambiente.*

* * *

Huc etiam referri ſolent ſequentes:

ΑΡΓΕΑΔΗΣ. *Caput Jovis laur.* ℞ ΜΕΝΕΔΗΜΟΣ. ΙΕΡΕΥΣ. *Protome Dianae.* AE. I. (Muſ. Caeſ.)

ΜΕΝΕΔΗΜΟΣ. ΙΕΡΕΥΣ. *Caput Jovis laur.* ℞ ΑΡΓΑΛΟΗΣ. *Aquila ſtans intra quernam.* AE. II. (Pellerin Suppl. II. pag. 93.)

Prior numus cognitus jam fuit Pellerinio [a]), et Khellio [b]), at in utroque nomen ΑΡΓΕΑΔΗΣ male ſanum, quod in Caeſareo eſt integerrimum. Quare et numum ſerius reſtituendum duxi [c]). Vterque quo numum referret, non reperit. Alterum ſubinde nactus Pellerinius hunc et praecedentem Epiri numis propter typum aquilae corona clauſae, quoniam is in hoc tractu obvius eſt, inſerere non dubitavit. Gnaviter iſtud, at nondum liquido. Si merx Epirotica, cur haec ſola Dorismo abſtinet? Scribendum ſane tum fuerat: ΑΡΓΕΑΔΑΣ. ΜΕΝΕΔΑΜΟΣ.

AV. Goltziani. AR. AE. R.

AMBRACIA.

Ad ſinum cognominem, urbs nobilis et Pyrrhi regia.

Caput muliebre velatum. ℞ ΑΜ. ΑΜΒΡ. *Meta intra lauream.* AR. (Pellerin.) AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Meta intra lauream obvius eſt typus in numis urbium Epiri, quanquam ejus certam cauſam ignoremus. Cur maluerit Pellerinius dicere obeliſcum [d]), non ſatis video.

---

y) Metam, VIII. 282. z) Suppl. IV. p. 40. a) Rec. III. tab CXVII. b) Adpendic. II. c) Num vet. p. 100. d) Rec. I. p. 79.

Digitized by Google

* * *

Caput virile barbatum cum cornu et collo tauri. ℞ AMBP. *Bos cornupeta.* AE. III. (Pellerin.)

Caput ſimile. ℞ AMBP. *Pagurus, in alio tridens.* AR. AE. (Goltz.)

Miratur Pellerinius, proponi in numis Ambraciae manifeſtum Acheloum, cum tamen urbs non huic Acarnaniae fluvio, ſed alteri adſita fuerit, qui jam Arachtus, jam Arethon veteribus dicebatur. Suſpicatur iſtud factum propterea, quod forte, etſi diſſitus, tamen ex Epiro ortum ducit. Verior ratio videtur, quoniam aliquo tempore Ambracia revera Acarnaniae urbibus accenſebatur. Ita Strabo [e]): *Sunt et aliae urbes, Palaerus, Alyzia, Leucas, Argos Amphilochium, Ambracia.* Sic et Mela eam oppidis Acarnaniae miſcuit [f]), ex quo apparet, quodam tempore ſaltem aliquam utriusque regionis urbibus fuiſſe communionem.

* * *

Caput Jovis. ℞ AMBP. *Gryphus, infra* APXIAΔAΣ, *aut aliter.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput Solis radiatum. ℞ AMBP. *Jupiter nudus gradiens fulmen intorquet.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Vterque numus et Jovis, et Apollinis cultum conjungit. Hunc numus alter aperte profitetur, ſed neque in praecedente ambiguum, cum gryphum ſacrum eſſe Apollini animal conſtet ex numis Tejorum Ioniae, Aureliopolis Lydiae, Gallieni inſcriptis APOLLINI CONS. AVG., tum Claudiano [g]), et Philoſtrato [h]).

* * *

Numos Ambraciae, qui una inſcribunt APIΣ., vide in numis Arisbae regis Epiri.

* * *

Numos inſcriptos AMBPAKIΩTAN cum ſymbolis Corinthi, nempe capite Palladis, et Pegaſi, eosque didrachmos, vide in numis coloniarum Corinthi. In numo ſimili muſei Borgiani Veletris legitur AMΠPAKIΩTAN, qua ſcriptura praeclare confirmatur oratio Stephani adfirmantis, reperiri etiam ſcriptum Αμπρακιωτης [i]), et ſic etiam paſſim ſcribit Thucydides. Apertius Euſtathius [k]): τὸ δὲ Ἄμβραξ εἰσιν οἱ ἀρχαικώτερον διὰ τοῦ π γραφουσι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν χώραν Ἀμπρακίαν - - - πλείων δὲ ἡ διὰ τοῦ β γραφή. Sic et Κανωβος et Κανωπος Aegypti urbs.

AR. RRRR. AE. R.

AORNVS.

Situ minus certo. Numum aeneum mutilum huc vocat Pellerinius, quod in eo legere ſibi viſus erat AOPNIΩN.

BVTHROTVM.

Maritima in Thesprotia.

Certus cum inſcriptione Graeca nondum compertus. Ex autonomis editis unus eſt Goltzii, alterum Pellerinius huc

---

e) L. X. p. m. 691. f) L. II. c. 3. g) de VI. conſ. Honorii v. 30. h) Vit. Apoll. L. III. c. 48. i) in Αμβρακια. k) ad Dionyſ. v. 493.

Digitized by Google

invitum traxit, quod in eo ſcriptum apparebat BOTΘPO. [1]) Verum hic eſt Thuriae Meſſeniae, ut ipſe lapſum ſuum profitetur ſerius [m]). Alium numum cum capite Pyrrhi et epigraphe BOTΘPΩTIΩN Goltzianum novimus.

* * *

Coloniae tamen nomine ſuperſunt numi, iique partim *autonomi*, partim cum capite *Auguſti*, quos, quoniam rariores ſunt, operae pretium, ut editos reperio, recenſere.

Antica incerta. ☧ C. PAET. QVIN. ITER. (Harduin.)

CAESAR. AVGVST. *intra quernam.* ☧ GRAECINVS. QVINQ. TERT. BVTHR. *Globus cum lituo.* (Maffei Ant. Gall. p. 117.)

BVTHR. *Tridens.* ☧ GRAECINVS. QVIN. PER - - *Pes humanus.* AE. II. (Pellerin Rec. I. p. 80.)

Fuit ergo hic Graecinus *quinquennalis tertium*, ſubinde *perpetuus*, ſi modo vere iſtud docet numus Pellerinii, qui in vocabulo PER eſt mutilus. Male ſimilem epigraphen explicat Harduinus: QVIN*quennalia* ITER*um.*

BVTHR. AVGVSTVS. *Caput Auguſti.* ☧ P. POMPON. C. IVLI. IIVIR. Q. *Pons.* (Morelli Impp. T. I. p. 378.)

De hoc ponte Plinius: *Amnis Acheron - - - mille pedum ponte mirabilis omnia ſua mirantibus.*

C. A. BVT. EX. DD. *Caput Auguſti.* ☧ Q. NAEVIO. SVRA. HIP. IVL. NIGER. IIVIR. *Figura militaris ſtans d. adſtitutum* B *majus contingere videtur.* (Morelli Impp. T. I. p. 417.)

AE. RRR.

CASSOPE.

Tres hoc nomine urbes in Epiro aut vicinia a geographis memorantur. Harum unam maritimam Ptolemaeus in Chaonia, Strabo in Theſprotia conſtituit, Stephanus in Moloſſis, cujus ſententiam firmat numus mox citandus. Alteram Epiri Caſſopen mediterraneam conficit Ptolemaeus, ſed parum cognitam. Tertia ſita in propinqua Corcyra e regione Caſſopes Epiroticae maritimae. Ad quam harum trium ſequentes numi pertineant, mox indagabimus.

ΜΟΛΟΣΣΩΝ *intra lauream.* ☧ ΚΑΣΣΩΠΑΙΩΝ. *intra lauream.* AE. III. (Muſ. ill. Gradenigo.)

Dixi, Caſſopen a variis auctoribus variis gentibus adjudicatam, quae geographorum discordia in pluribus Epiri urbibus obſervatur. Ex quo apparet, alia aetate ali genti urbes fuiſſe contributas. Ergo quo tempore praeſens numus ſignatus eſt, Moloſſis accenſebatur.

* * *

ΣΩΔΑΜΟΣ. *Caput Jovis.* ☧ ΚΑΣΣΩΠΑΙΩΝ. *Aquila fulmini inſiſtens, omnia intra quernam.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

ΚΑΣΣΩΠ - - *Caput muliebre redimitum corona faſtigiata floribus diſtincta.* ☧ *Aquila volans intra lauream.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

---

1) Rec. I. p. 80. m) Suppl. I. p. 47.

Digitized by Google

Caput ſimile. ℞ ΚΑΣΣΩ - - *Bos irruens.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput ſimile. ℞ ΚΑΣΣΩΠΑΙΩΝ. *Serpens ab ara adſurgens intra lauream.* AR. III. (Muſ. ill. Gradenigo.)

Caput juvenile incertum. ℞ ΚΑΣΣΩ-ΠΑΙΩΝ. *Diota intra lauream.* AE. III. (Ibid.)

Priores tres, qui ex muſeo Ilgneriano in Caeſareum transivere, jam vulgavit ill. Comes Criſtiani [n]). Horum primum eſſe Caſſopes Epiroticae, perſuadet typus plane Epiroticus. De numis ſequentibus minus certum, an non aeque poſſint referri ad alteram cognominem in oppoſita Corcyra ſitam. Epiroticam mavult nobilis antiquarius capto augurio ab aquila, inſcripto magiſtratu, corona ambiente, quae omnia fuere Epirotis uſitata. Vt hanc ſententiam non impugno, quam et veriſimiliorem puto, ita certum tamen eſt, haec omnia in Corcyrae quoque numis obſervari.

Numum ſecundo ſimilem Pellerinius perperam Lappae Cretae tribuit, cujus auctoritas et mihi impoſuit, cum numum ſimilem, qui minus integer obtigerat, in Catalogo muſei Caeſarei eodem referrem.

AR. RRR. AE. RR.

CHAONIA.

Pars Epiri hoc nomine. Numi duo, argenteus, et aeneus, ſoli Goltzio conſpecti, quorum ille inſcribitur ΧΑΩΝΙΑΣ, pro quo, ut ex typo apparet, certo legendum ΚΡΟΤΩΝΙΑΤΑΝ; alter ΧΑΩ-ΝΙΤΩΝ. Notandum, tertium elementum a veteribus nunquam per Ω, conſtanter per O ſcribi, quare et ſecunda ſyllaba a poetis corripitur. Vide Stephanum in *Chaonia*.

DAMASTIVM.

Ignoraremus, quorſum pertineant ſequentes argentei, niſi lucem accenderet Strabo, qui poſt recenſitas varias Epiri gentes haec obiter: πλησιον δε πω και τα αργυρεια τα εν Δαμαστιῳ, *alicubi in vicinia et fodinae argenti, quae ſunt Damaſtii.* Ex hujus ergo metalli proventu ſignati fuere numi:

Caput Apollinis laur. ℞ ΔΑΜΑΣΤΙ-ΝΩΝ. *Tripus.* AR. I. II. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Caput muliebre. ℞ ΔΑΜΑΣΤΙΝΩΝ. *Serpens ex ara, cui inſculptus caduceus, exſurgens.* AR. III. (Pellerin.)

Caput muliebre laur. ℞ ΔΑΜ. - - - *Aciſculus, caduceus.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Perperam numum ex deſcriptis primum Damaſco Coeleſyriae tribuerat Froelichius [o]), quem errorem re melius expenſa pridem abſterſit ill. Comes Criſtiani [p]). Inſignis eſt numus III., isque hactenus anecdotus, quia typo partis averſae comprobat id, quod de argenti fodinis apud Damaſtium ſitis ex Strabone docui. Offert is malleum, qui altera parte in cuſpidem abit, cujusque in latomiis, et metallis uſus fuit. *Aciſculum* dixere Latini, ut docebunt denarii

n) Adpendic. I. ad Geſsn. o) Cimel. Vindob. p) Adpendic. I. ad Geſsner.

Digitized by Google

Valerii Aciſculi, qui cauſa adluſionis ad nomen inſtrumentum ſimile offerunt. Auctor anonymus in paraphraſi ad Dionyſii Periegetae v. 1107, quae eſt apud Hudſonum [q]): μακελλα δε και δικελλα, και ἀμαξα, και σκαπανη ὀρυκτικα εἰσιν ἐργαλεια.

AR. RRR.

HORREVM.

Exſtant autonomi elegantis fabricae.

Caput Herculis laur., pone clava, intra coronam. ꝀOPPI. *Centaurus citato curſu ſingulis manibus ſingulos ramos bacciferos jactat.* AE. III. (Muſ. Caeſ. alibi.)

Pellerinius in ſimili legit OPPE., at ego in omnibus, quorum plures integerrimos vidi, conſtanter OPPI. Cui urbi ſuus tribuendus eſſet, verebatur decidere Pellerinius [r]). Neque ego hoc fortunatior. Conjeceram olim, cum ſimile numisma vulgarem [s]), poſſe competere Horreo Epiri oppido bis a Livio memorato, juvante judicium iſtud etiam corona, quae more Epirotico numi oram ambit, et Centauro forte ex vicina patria Theſſalia huc aberrante. Accepi, id genus numos frequentius reperiri in magna Graecia. Si huc pertinent, quam in hac habemus urbem ab OPPI incipientem?

AE. RR.

MOLOSSI.

Hi Epiri partem conſtituerunt, ſuntque habiti ejus gens nobiliſſima teſte Strabone [t]). Fuere enim ex illuſtri gente Aeacidarum, cujus auctor Pyrrhus Achillis filius, et fuit apud eos Dodonae oraculum vetus, et fama late inclytum.

Autonomos cum mentione hujus gentis binos primus vulgavi, quorum unum videre eſt in meis Numis vet. p. 101.

ΜΟΛΟΣΣΩΝ. *Fulmen.* Ꝁ *Fulmen intra coronam.* AE. III. (Ex muſeo Savorgnan.)

Fulmen Jovi Dodonaeo ſacrum, ut modo indicavi.

Alterum numum, in quo Moloſſorum nomen legitur, vide ſupra in numis Caſſopes.

AE. RRRR.

NICOPOLIS.

Condita ab Auguſto ad ſinum Ambracium, monumentum victoriae de M. Antonio et Cleopatra ad vicinum Actium, deductis eo vicinarum urbium fere deſertarum incolis, ut teſtantur Strabo et Pauſanias [u]). Eas enumerat Antipater coaevus, Leucadem, Ambraciam, Thyreum, Anactorium, Argos Amphilochium [x]).

Autonomi:

ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC. *Caput muliebre turritum.* ꝀIEPAC. *Pharus, aut meta.* AE. III. (Pellerin.)

Priorem numum alias edidi [y]). Sive pharus in hoc eſt, ſive meta, utrumque Nicopoli proprium, cum quod urbs fuit

---

q) Georg. min. P. IV. r) Rec. III. p. 109. s) Num. vet. p. 100. t) L. VII. p. 324. u) Eliac. I. c. 23. x) Brunck Anal. T. II. p. 117. y) Num. vet. p. 102.

Digitized by Google

maritima, tum quod in hujus ſuburbio ſingulis quinquenniis ludi Actiaci ab Auguſto ejus victoriae ergo conſtituti magna religione acti fuere; de quibus vide Strabonem. Certius hos ludos indicat numus alter. De epitheto ΙЄΡΑC vide numos imperatorum.

* * *

Notandum, numum argenteum, quem Pellerinius ob monogramma NK, quod is in NIK. reſolvit, ad hanc Nicopolin refert [z]), eſſe potius Cyrenes, aut certe non hujus urbis. Praeter fabricae elegantiam in id genus numis, quorum plures exſtant in muſeo Caeſareo, obeſt etiam, quod pauciſſimae fuere Graeciae urbes, et praecipue Europaeae, quae Auguſtorum aetate monetam argenteam ſignaſſent. Aeneum, qui eadem tab. XII. n. 13. exhibetur, eſſe Epidauri Argolidis, in hac dicetur.

AE. RRR.

Imperatorii:

Copioſi ſunt ab Auguſto usque ad Saloninam.

Epigraphe: ΝΙΚΟΠΟΛΙC, vel ΝΙΚΟΠΟΛЄΩC, addito plerumque ΙЄΡΑC, de quo infra.

ΣЄΒΑΣΤΟΣ. ΚΤΙΣΤΗΣ., vel: ΑΥΓΟΥCΤΟC. ΚΤΙCΤΗC. nempe: *Auguſtus conditor* urbis ſaepius occurrit. ΣЄΒΑΣΤΟΥ. ΚΤΙΣΜΑ. *(Auguſti opus.)*

Caput Auguſti nudum. ℵ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ. ΙЄΡΑ. *Victoria ſtans.* AE. fere II. Numus integerrimus. (Muſ. Caeſ.)

ΙЄΡΑ. ΝΙΚΟΠΟ. *Caput muliebre turritum.* ℵ CЄΒΑCΤΟΥ. ΚΤΙCΜΑ. *(Auguſti opus.)* *Auguſtus fere nudus ſedens d. Victoriam, ſ. haſtam.* (Muſ. Caeſ. Arigoni.)

Typi: *Victoria* frequentius, nimirum ex nomine urbis ΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΣ. — *Triremis*, ex memoria victoriae navalis. — *Porta urbis* etc. In nonnullis: *Apri caput telo tranſfixum*, quod forte mandibulam apri Calydonii notat, quam Auguſtus poſt victoriam Actiacam ex Tegea Arcadiae Romam transtulit, ut narrat Pauſanias [a]). Incerti ſenſus eſt: *Mulier ſedens d. ſpicas, infra quam tres figurae nudae ſe complexae expanſis manibus natantium more*, in numis Philippi. (Arigoni, Theup.)

ΙЄΡΑ, ſic dicta propter religionem ludorum Actiacorum, de quibus actum. Hoc addito diſcernit ſeſe ab aliis hoc nomine urbibus quatuor, quae numismaticae fuere. Antipatro ſupra laudato dicitur θειη πολις.

ΝΑΥΑΡΧΙΔΟC nomine compellatur in numo Antonini (Muſ. Caeſ.), et Alexandri Sev. (Vaill.)

ΑCΤΑΟΥ in numo Plautillae (Vaill.), cui tamen lectioni diffido, nam is titulus in nullo alio hujus urbis comparet, etſi horum copioſos vulgatos habeamus ex muſeis Theupoli et Arigoni, et ipſe Vaillantius, qui numum promulgavit, eam reticet in catalogo urbium aſylo gaudentium. Quod amplius eſt, titulum aſyli nulli urbium Europaearum in numis datum video.

z) Tab. XII. n. 11. a) L. VIII. pag. 694.

Digitized by Google

* * *

Ad hanc Nicopolin videntur revocandi numi, qui ſine urbis mentione inſcriptum habent AKTIA intra coronam. Idem videtur ſignificare A ſolitarium intra coronam in numis L. Aelii et Antonini, atque etiam hos eſſe hujus urbis, docent numi Treboniani et Gallieni apud Arigonium, in quibus praeterea ſcriptum IEPAC. NIKOΠOΛEΩC, etſi non diſſimulem, poſſe numos ſimiles Argos pertinere; ut in hac monebo. Fuere, qui το A legerent Αντινοεια. Similium numorum catalogum exhibet Neumannus [b]).

AE. C.

ΩMΦAΛITΩN.

Autonomus ΩMΦAΛITΩN apud ſolum Goltzium.

ORICVS.

In Chaonia ad fines Illyrici, cui a nonnullis inferitur.

Caput Apollinis. ℞ ΩPIKIΩN. *Meta, omnia intra lauream.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Singularem hunc numum alias vulgavi [c]). Fuiſſe Oricum Apollini devotam, et dictam *vicum Apollinarem*, praeſens numus, et inſcriptio Gruteri a me ibi propoſita comprobant.

Froelichius ex inſcriptione dubia numi autonomi exſculpere nomen Orici conabatur [d]), at nunc conſtat, numum illum eſſe Mileti, qui etiam eſt in muſeo Caeſareo.

AE. RRRR.

PHOENICE vel PHOENICAPE.

Caput Dianae. ℞ ΦOINIKAΠEΩN. (*contractis* Π *et* E.) *Pilum haſtae intra lauream.* AE. III. (Muſ. Caeſ. et Gradenigo.)

Caput Jovis. ℞ *Eadem epigraphe. Fulmen intra lauream.* AE. III. (Muſ. Gradenigo.)

Numi hi non ſolum typo ſeſe Epirotas profitentur, verum et in eadem Epiro repertos eſſe ſatis conſtat. Quare etſi urbis *Phoenicapes* nullus veterum meminerit, tamen Livius, Strabo, Ptolemaeus, Tabula *Phoenicen* in Epiro locant, et quidem in Chaonia alii, alii in Thesprotia. Quare dubium non videtur, numos hos ad hanc urbem, ut apparet, binominem, pertinere.

AE. RRR.

Imperatorii:

Exſtant aenei III. formae.

ΦOINEIKAIΩN. *Bacchus d. poculum, ſ. thyrſum*, in numis Neronis. (Vaill. Theup.) In alio ſimili: *Caput imberbe nudum.* (Theup.)

ΦOINEIKAIEΩN. ΠE. *in alio*: ΠET, *Caput virile incertum*, Neronis. (Panel Mem. Trev. Octob. 1757. Catal. d'Ennery p. 585.)

ΦOINEIKEΩN. *Trajanus in equo currente.* AE. II. (Vaill.)

Hos numos Vaillantius a Phoeniciis communi gentis nomine ſignatos dixit. At mihi nimium inſolens viſum gentile ſive Φοινικαιος, ſive Φοινικευς, quod

b) Num. pop. P. II. p. 146. c) Num. vet. pag. 102. d) Not. elem. p. 105.

Digitized by Google

utrumque in numis suis reperit vir eruditus, cum verum Phoeniciae gentile fuerit Φοινιξ, vel etiam Φοινικιος. Accedit, numos hos nihil ostentare ex ingenio numorum Phoeniciae. Quod si eodem referamus numos secundi loci, habebimus tertium gentile Φοινεικαιευς. At vel ex his ipsis secundi loci numis videri possit, in similibus omnibus legendum ΦΟΙΝΕΙ-ΚΑΠΕΩΝ, Π et E contractis, perinde atque in autonomis mox descriptis legitur. In numis non satis integris fieri facile potest, ut non facile appareat subtilis tractus lineae, quae Π et E conjungit. Quidquid erit, rem iis magis expendendam relinquo, quibus numi similes praesto sunt.

AE. RRR.

THESPROTIA.

Pars Epiri. Nomen ΘΕΣΠΡΩΤΙΩΝ reperitur tantum in numis regis Pyrrhi a Goltzio editis.

REGES EPIRI.

Vt Macedoniae reges Perseum et Herculem, ita Epiri principes Achillem, ejusque filium Pyrrhum Neoptolemum gentis suae auctorem ferebant. Ex quo adsidua in his nomina Aeacidis, Pyrrhi, Neoptolemi. Omitto vetustos illos, qui ex hac stirpe mox inde a Trojae excidio imperavere, quorum seriem videsis apud Reineccium, perseeuturus solum reges numis insignes.

Fuere regi Alcetae filii Neoptolemus et Arisbas. Neoptolemus fratrem regni consortem facit, et eundem moriens tutorem liberorum, inter quos praecipui *Alexander*, de quo infra, et *Olympias* Philippi Amyntae uxor, Alexandri M. mater.

ARISBAS.

A veteribus dictus Arymbas, Arysba, Arybas. Fratri Neoptolemo partem Epiri extorquet, subinde ejus liberorum tutelam sancte procurat, et Olympiadem Philippo Amyntae collocat.

Ex uxore Troade natus *Aeacides*, de quo infra.

Numi:

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. Ꝟ APIΣ. *Clava et pharetra.* AE. III. (Pellerin Rois pag. 29. Mus. Caes.)

Caput Herculis simile. Ꝟ APIΣ. AM-BPA. *Apollo nudus sedens d. arcum praetendit.* AE. III. (Pellerin Rec. I. p. 79.)

Horum priorem Pellerinius, quoniam simillimus est numis Macedonicis circum Philippi II. aetatem signatis, ac praeterea ex vetere Illyrico adlatus, huic Arisbae tribuere non dubitat. Sin jure istud, habemus verum regis nomen *Arisbae*, quem varie a veteribus proditum diximus. Haec cum alias constitueret vir eruditus, mirum, ab eodem το APIΣ. numi alterius magistratum potius, et non etiam hunc

Digitized by Google

ipſum regem agnoſci, cum nequaquam obſtet addi nomen Ambraciae, in qua numus cuſus, ut vidimus in numo Dyrrhachenorum ſcriptum regem Monunium.

Typus numi ſecundi offert hinc Herculem, inde Apollinem. Antoninus Liberalis narrat [e]), utroque deo inter ſe colliſo, quod ſinguli Ambraciam ſuam vellent, judice denique Cragaleo oppidum Herculi tributum. Agnoſcere ergo Ambraciotas, urbem eſſe Herculis, ſic tamen, ut etiam Apollini, quem jam antea ob cauſas, quas ibidem refert, Σωτηρα dixere, ſacrificia publice peragant.

AE. RRR.

ALEXANDER I.

Neoptolemi F. Mortuo tutore patruo Arisba juvenis regnum adit favente Philippo II. Macedone, qui ejus ſororem Olympiam uxorem duxerat, cujus et factus eſt gener ducta ejus filia Cleopatra nuptiis fatalibus, inter quarum ſolennia ſocerum Philippum, dum ejus latus ſtipabat, a Pauſania interimi cominus conſpexit. Alexandrum M. ſobrinum imitari geſtiens verſis in Occidentem ſtudiis ducem ſeſe Tarentinis in bello adverſum Lucanos ac Bruttios praebuit, tanto cupidius externum iſtud bellum amplexus, quod conſulenti reſponderat oracullum patrium Dodonaeum, caveret Acheruſiam aquam, Pandoſiamque urbem, nimirum ut quam maxime procul abeſſet Pandoſia Epiri urbe, et Acheronte amni [f]). Multis praeliis victor, factusque inde elatior plus ſibi ipſo Alexandro aggreſſus videbatur, cum adſerere non dubitaret, ſe, qui adverſum Romanos iret, quaſi in ανδρωνιτιν, Macedonem in Perſas quaſi in γυναικωνιτιν iviſſe [g]). Barbaris bellum omni vi inſtaurantibus apud Acherontem fl. et Pandoſiam in Bruttiis caeſus non quidem oraculum mendax, ſed ineptum ſeſe Oedipum comprobavit V. C. 428. Vide plura apud Froelichium dubia quaedam chronologica conciliare conantem [h]), et Cl. Nicolaum hujus regis vitam copioſe enarrantem [i]).

Numi:

Caput Jovis corona querna redimitum. ☧ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΤΟΥ. ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΥ. *Fulmen intra aſtrum et pilum haſtae.* AV. III. (Seguin Sel. num. p. 68.)

Caput adverſum Solis radiatum criſpis crinibus. ☧ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. -- ΟΠΤΟ -- *Fulmen.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput barbatum diadematum. ☧ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΤΟΥ. ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΥ. *Fulmen, juxta aquila.* AR. I. (Theup.)

Aquila ſtans, juxta tripus. ☧ ΑΛΕΞΑ. ΤΟΥ. ΝΕ. *Fulmen intra lauream.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

En numos hujus Alexandri omnes, quotquot innotuere. Aurei et argentei operis ſunt perelegantis et delicati. Jovis Dodonaei honores eloquuntur aquila et fulmen ſaepe repetitum. Singularis elegantiae eſt caput Solis, quod ſiſtit numus ſecundus, quem princeps Waldeckius ſtudiis noſtris

e) Met. c. 4. f) Livius L. VIII. c. 24. g) Gellius L. XVII. c. 21. h) Regg. vet. num. p. 32. i) B. L. Mem. T. XII. p. 339.

Digitized by Google

impenſe deditus muſeo Caeſareo ceſſerat. Caput numi III., quod diadematum dicitur, ipſius regis videri poteſt, et tum unicum hoc eſſet exemplum capitis regii Epirotarum numis inſerti. Merebatur ſane inſignis hic numus muſei Theupoliani, ut plures ejus alii, aeri inciſus proponi, ut certius conſpecta capitis effigie poſſemus judicium ferre. Veriſimile magis, caput illud non eſſe regis, ſed Jovis, ſuadente iſtud averſae fulmine, cujus rationis ſunt etiam typi in numo Pyrrhi ſequentis.

AV. RRRR. AR. RRR. AE. R.

* * *

AEACIDES Arisbae F. poſt patruelis Alexandri mortem regno praeficitur, illuſtrius nomen ex filio Pyrrho, quam ex ſe adeptus. In bellis occumbit.

PHTHIA.

Cononis Theſſali filia, Aeacidis uxor. Liberos habuit *Pyrrhum*, et *Deidamiam* deſponſatam primum Alexandro poſtumo Alexandri M. filio, deinde Demetrio Poliorcetae conjunctam.

Numi:

ΦΘΙΑΣ. *Caput reginae velatum et corona revinctum.* Ꝟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΥΡΡΟΥ. *Fulmen.* AE. II. (Seguin Sel. num. p. 65. Muſ. Caeſ.)

Cum nulli exſtent mariti Aeacidis numi, habet ſuos uxor Phthia tribuente honorem filio Pyrrho, ut averſae inſcriptio docet. Corona querna in integerrimo muſei Caeſarei manifeſte apparet, quam placuiſſe cauſa Jovis Dodonaei exiſtimo.

AE. RR.

PYRRHVS.

Mirabilis, ſi quis alius, fati, ſive initia ſpectes, ſive exitum. Bimus ab hoſtibus ad necem quaeſitus in Illyrico educatur, poſt duodennis ad patrium regnum vocatus, cum illud quinquennio teneret, Caſſandri Macedonis artibus ejicitur. Quare ad Demetrium Poliorcetem, ſororis ſuae Deidamiae virum profectus celebri ad Ipſum praelio, quo Antigonus occubuit, intereſt, delatusque ad Ptolemaeum Lagi F. favente palam Berenice hujus filiam Antigonam uxorem ducit, tum milite, pecunia, elephantis adjutus V. C. 459 Epirum recuperat. Ducta Lanaſſa Agathoclis Siculi filia Corcyram in dotem accipit, ac paullo poſt amittit Lanaſſa ipſa Demetrium ad connubium, et praeripiendam Corcyram evocante, quod ſeſe a marito negligi doleret. Ergo vindictae ſtudio Macedoniam intrat, eamque Demetrio extorquet, mox ipſe a Lyſimacho Thraciae rege pellitur. Eadem tempeſtate orto Romanos inter ac Tarentinos bello ab his ſummus belli imperator electus V. C. 474 in Italiam trajicit, de Laevino conſule Heracleam inter et Pandoſiam elephantorum ope inſignem victoriam refert. Altero deinde ad Aſculum praelio incertam belli aleam expertus Siculorum rogatu omiſſis rebus praeſentibus in Siciliam abit, Carthaginienſes vincit, et tota inſula, ſi Lilybaeum demas, ejicit. Paullatim urbibus a ſe deficientibus, quod aſperius cum iis ageret, reſumpta Tarentinorum cauſa a Curio coſ. ad Maleventum victus V. C. 479 his turpiter deſertis Epirum repetit, Antigono Gonatae Macedoniam eripit uſus adjutoribus Gal-

Digitized by Google

lis, qui ne quidem ab ipsa regii apud Aegas mausolei rapina manus abstinuere. Peloponnesо rerum novarum spem eminus offerente huc repente profectus Spartam ipsam pene obruit, mox in mediis Argis conferta pugna, maximo elephanto ex vulnere collapso angustos aditus impediente, a muliere lapidis dejectu graviter vulneratus, suis opem ferre non valentibus obtruncatur V. C. 482. Nihil in Pyrrho mediocre, virtutes summae, moderatio, facilitas in amicos, in referenda gratia studium, animus in adversa etiam fortuna infractus, corporis robur incredibile. Quae fuerit in eo rei militaris peritia, experti sunt orbis victores Romani, et memorabile est dictum Hannibalis apud Plutarchum, Pyrrhum primo, Scipionem secundo, se tertio loco designantis. At idem perpetuum cupiditatis et inconstantiae argumentum, qui omissa praesente fortuna semper remotam dubiamque sectaretur, et eandem nactus accedente ejus fastidio alteri rursum intenderet. Dictum adeo verissime Ennio, ut est apud Ciceronem [k]):

stolidum genus Aeacidarum,
Bellipotentes sunt magi' quam sapienti-
potentes.

Liberos habuit ex Antigona Berenices F. *Ptolemaeum* in obsidione Spartae caesum, ex Lanassa Agathoclis F. *Alexandrum II.*, et juxta Justinum novissimum *Helenum*, sed juxta Plutarchum ex Bircenna Illyride.

Numi:

Vna fere est eruditorum sententia, eos Pyrrhi numos, qui sive operis elegantia, qua plerique in paucis spectabiles sunt, sese commendant, sive typos in Siculis numis obvios continent, in Sicilia signatos eo biennio, quo imperium in insula obtinuit. Vnicum est, quod huic obesse sententiae videtur, quod in his Pyrrhi numis constanter scribitur ΒΑΣΙΛΕΩΣ, cum tamen in regum Siciliae moneta, sive qui praecessere, sive qui secuti sunt, perpetuo legatur ΒΑΣΙΛΕΟΣ, neque sit verisimile, Siculos in feriundis huic regi numis ab instituto discessisse. Numum Parutae, in quo scriptum: ΒΑΣΙΛΕΟΣ [l]), non moror, nam in simili, quem correctius edidit Pellerinius [m]), obtinet ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

1. *Caput Palladis galeatum, pone aquila expansis alis.* Ϗ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΡΡΟΤ. *Victoria gradiens d. coronum, s. tropaeum.* AV. m. m. (Dorville. Sicula tab. 16.)

2. *Caput Dianae prominente pharetra.* Ϗ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΡΡΟΤ. *Idem typus, in area fulmen.* AV. III. (Mus. Caes.)

3. *Caput Proserpinae spicis coronatum.* Ϗ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΥΡΡΟΤ. *Pallas gradiens d. hastam intorquens, s. clypeum praetendens, in nonnullorum area fulmen.* AV. III. (Pembrock. tab. I.) AR. II. III. (Mus. Caes.)

4. ΠΤΡΡΟΤ. *Caput Proserpinae simile.* Ϗ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. *Mulier sedens d. cornucopiae, s. hastam.* AE. II. (Dorville l. c.)

k) de Divinat. L. II. c. 56. l) Tab. CLV. m) Rois Tab. III.

Digitized by Google

5. *Caput juvenile diadematum oblongis crinibus, pone ſceptrum.* ✠ BAΣIΛEΩΣ. ΠΥΡΡΟΥ. Typus ſimilis. AE. II. (Pellerin.)

6. *Caput barbatum diadematum.* ✠ BAΣIΛEΩΣ. ΠΥΡΡΟΥ. *Fulmen.* AE. II. (Theup.)

7. *Caput Palladis galeatum.* ✠ BAΣIΛEΩΣ. ΠΥΡΡΟΥ. *Ferrum haſtae intra quernam.* AE. II. (Pellerin.)

8. ΠΥΡ. (*in monogr.*) *inter ſcuta Macedonica.* ✠ BAΣI. *Meta, infra quam monogramma, omnia intra quernam.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

9. *Caput Palladis galeatum.* ✠ B. ΠΥΡ. (*in monogr.*) *Elephas.* AE. III. (in meis Num. vet. p. 103.)

10. *Caput Palladis galeatum.* ✠ ΠΥΡΡΟΥ. *Cupido delphino vectus.* AR. II. (Pembrock P. II. tab. 50.)

11. *Caput Pyrrhi diadematum.* ✠ BAΣIΛEΩΣ. ΠΥΡΡΟΥ. ΗΠΕΙΡΩΤ. *Currus tractus a duobus elephantis, ſuper collum ductores, in curru Victoria ſtans d. palmam, ſ. coronam, pone tropaeum.* AR. m. m. (Sic numus deſcribitur in muſeo Theupoli.)

Capita Palladis, Dianae, Proſerpinae, typi Syracuſanis familiares, tum et labor in his delicatus perſuaſere viris in palaeſtra noſtra exercitatis, ut patriam his numis Siciliam adſignarent. Enimvero caput Proſerpinae, quod numi loco III. poſiti exhibent, adeo ſecundum omnes apices ſimile eſt capiti ejusdem deae, quod ſiſtunt numi Agathoclis, ut fere cogant profiteri, idem utrisque eſſe ſolum natale. Si Dianae et Proſerpinae cultus Pyrrho fuit externus, Palladis fuit domeſticus, nam eam praecipue ſibi demereri ſtuduit, ſive cum Athenas ingreſſus conſcenſa arce publice Palladi ſacra faceret [n]) ſive cum ſpolia victis a ſe Gallis detracta Palladi Itonidi in Theſſalia dedicaret addito epigrammate, quod ſervavit Plutarchus [o]). Eundem cultum propagatum etiam a filio Alexandro, ex hujus numis patebit. Aquila numi I. pone Palladis caput adludere videtur ad cognomen *aquilae* Pyrrho inditum, quod referunt Plutarchus [p], et Aelianus [q]).

Numum VII. deberi Epiro, colligimus ex modo partis averſae prorſus Epirotico. At numus VIII. ex Macedonico et Epirotico participat. Nomen regis monogrammate ligatum, trajectum in averſam BAΣI., corona ex ſcutis contexta Macedoniam olent, cui et bis praefuit; meta intra quernam ad patrium Epiri regnum pertinet. Numus IX. elephantem ſiſtit, quod animal ut ſaepe Pyrrho ad victorias profuit, ſic et in praelio apud Argos exitii cauſam fuiſſe, ſupra narravimus. Quare et in monumento, quod illi ſtatuerunt Argivi, ſculpti erant elephanti [r]).

Vereor, ut omnis fides habenda ſit numo XI., quem ex muſeo Theupoli deſcripſi. Caput regis in numis Epiri inſolens, (nam Goltzianos aſpernamur) et

n) Plut. in Pyrrho p. 398. o) l. c. p. 400. p) in Pyrrho. q) de Nat. anim. L. VII. c. 45. r) Pauſan. L. II. c. 21.

Digitized by Google

molestum est scriptum ΗΠΕΙΡΩΤ. pro ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ, praeterea typus aversae pro Pyrrhi aevo nimium locuples, et Romanum modum redolens.

Locus postulat, ut et de Pyrrhi effigie, si quam numi exhibent, differamus, cum de ea copiosus sermo fuerit iis, qui statuas et gemmas veteres descripsere. Illustre signum ex marmore Pario, quod nunc est in Capitolio, capite galeato et prolixe barbato, cetera paludatum, sinistra clypeum humi attinens, sed qui est moderni operis, ut et pedes turpiter crassi, jam ante annum a nato Christo MDLXII. appellationem Pyrrhi tulit. Reperio enim in opusculo Venetiis eodem anno vulgato, cui titulus: *Le antichità della città di Roma per M. Ulisse Androandi opera - - - in questa quarta impressione ricorretta*, jam tum Pyrrho illud tributum, et a nobili viro Maximo duobus scutatorum millibus emptum (Pag. 168.) Ejus credo appellationis praecipua causa fuerit, quod in paludamento sculpta sunt elephantorum capita; verum in eodem aliorum etiam animalium capita reperias, ut arietis etc. Non multo post grave huic sententiae monumentum attulit Goltzius edito numo, in quo: *Caput galeatum barbatum.* ΧΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΥΡΡΟΥ. *Victoria tropaeum statuens* [s]). Ita fieri consuevit, ut opinio semel concepta per communem adsensum sic evadat praejudicata, ut etiam sine ratione satis per se sola valeat auctoritas, eamque securi posteri aut admittant facile, aut non audeant impugnare. Haec una in causa fuit, cur ne magnus quidem Spanhemius permissum sibi putaret exturbare e Campaniae numis creditum diu Minotaurum, etsi hunc certa veterum testimonia palam inficiarentur. Praeeunte igitur Capitolina hac statua, quotiescunque antiquarii caput galeatum barbatum, et adsinia oris lineamenta sive in marmore, sive gemma conspexere, manifestus continuo Pyrrhus evasit, ut vel ex uno Sponii judicio satis potest colligi [t]). Quo factum, ut musea omnia credita hac Pyrrhi effigie abundarent. Inveteratam hanc opinionem, quam non multis abhinc annis adhuc Bottarius in catalogo statuarum Capitolinarum certam tenuit, primus, ut puto, solicitare coepit Winckelmannus provocando ad ipsos numos velut certos controversiae judices [u]), et secutus argumenta, quae jam Cupero scrupulos injecere [x]). Universa igitur causa cum ex numis pendeat, in hos anquiramus.

Jam primum ad definiendam Pyrrhi effigiem nihil confert numus ex Goltzio citatus, qui caput galeatum barbatum exhibet non absimile illi, quod est in statua Capitolina. Esto, numum esse genuinum, quis caput illud esse potius Pyrrhi, quam Martis poterit praestare, praecipue cum videamus, in antica numorum ejus regis, quos descripsimus, variorum exhiberi numinum capita? Simile

---

s) in Graecia Tab. IV. t) Miscell. p. 138. u) Descript. des pierr. grav. p. 413, et Geschichte der Kunst S. 355 Dresd. Ausg. x) de Elephant. exerc. II. c. 1.

Digitized by Google

Martis caput frequenter conſpicimus in numis Bruttiorum, aliorumque populorum, quin et in Romanis adſcripto inſuper MARS. VLTOR. Ad haec dubia cum adverteret Cuperus, verior Pyrrhi effigies videbatur ea, quam exhibent numi quidam argentei, in quibus hinc eſt caput virile imberbe laureatum, illinc elephas ſtans. Verum hos numos eſſe Punicos, et caput illud Herculis Tyrii, alio loco demonſtrabimus. Denique Winckelmannus et Cuperus alium numum reſpexere, in quo: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΥΡΡΟΥ. *Caput virile imberbe diadematum.* ΧΒΟΤΘΡΩΤΙΩΝ. *Victoria procumbentem taurum feriens.* Adde binos alios cum epigraphe ΘΕΣΠΡΩΤΙΩΝ. Numi hi uni Goltzio viſi. Si genuini, tenemus Pyrrhum Capitolinum large barbatum per duo et amplius ſaecula impoſtorem, ſin, quod veriſimile, ficti, nihil hactenus de Pyrrhi effigie comperimus.

Verum an inde a Cupero nihilo plus lucis adfulſit? Oportebat iſtud aucto ſubſidiorum numero. Verum iterum perturbata omnia. Auctor muſei Theopoli binos numos recitat, in quorum uno, quem loco VI. propoſui, eſt caput barbatum diadematum. En, ſi fideliter deſcriptus numus, Pyrrhum barba iterum veſtitum. Litem forte dirimeret numus ejusdem muſei, quem poſtremum propoſui, cum feratur argenteus maximi moduli, ſed genarum periſtaſin neglexit auctor, et monui ſupra, numum hunc videri ſuſpectum. Et ne quid, quod huc facere poſſit, indictum ſit, ejus regis effigies forte petenda ex numo V., in quo habetur caput juvenile diadematum; verum crines oblongi, et uniones, quibus collum ſuperbit, certam feminam faciunt, et ut videtur, Proſerpinam, qualis eſt in numo IV. ceteris partibus ſimili. Denique ex iis, quae diſputavi, iſtud ſaltem tenemus, nihil nobis hactenus certi de Pyrrhi effigie conſtare, omnium vero minime capita barbata galeata, quae vulgo Pyrrhi dicuntur, ejus eſſe regis, praecipue cum nullus ejus aevi rex Europaeus barbam usque eo promittere, ut dicta capita exhibent, conſueverit. Lepidum factum, quod perhibet Lucianus y), praeſentem cauſam eximie illuſtrat. Creditum, ait, Pyrrho, eſſe se Alexandro M. ſimillimum, et cum forte Lariſſae eſſet, oſtendiſſe hoſpitae ſuae imagines Philippi, Alexandri, Perdiccae, Caſſandri, aliorumque regum, ſciſcitatumque ex ea, cuinam horum ſimilis eſſet, plane perſuaſum, fore ut Alexandrum innueret. At mulierem ſimplicem pernegaſſe, horum uni eum eſſe ſimilem, quin potius Batrachioni coco, qui fuit Lariſſae. Ergo qui Pyrrhum fuiſſe barbatum contendunt, comprobent etiam, Alexandrum quoque barbam aluiſſe.

AV. AR. AE. R.

ALEXANDER II.

Pyrrhi ex Lanaſſa Agathoclis filia filius. Fratre ſeniore Ptolemaeo apud Spartam interempto, patre Argis caeſo paternum regnum adit ducta ſorore Olympiade. Macedoniae regno pulſo Antigo-

y) adverſ. indoct.

Digitized by Google

no Gonata potitus, cum illud aliquamdiu usurpasset, ab ejus filio Demetrio non modo ejectus inde est, sed ipsa etiam Epiro spoliatus. Apud Acarnanas exul, cum Epirotas Aeacidarum stirpis desiderium teneret, ab his regno restituitur.

Ex Olympiade filium habuit *Ptolemaeum*, de quo infra.

Numi:

Caput muliebre elephanti exuviis tectum. ℞ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Pallas gradiens d. hastam intorquet, s. scutum praetendit, in area aquila fulmini insistens, et varia monogrammata.* AR. I. (Mus. Caes.) AR. III. IV. (Pembrock P. II. Tab. 54.)

Variam fortunam experti sunt hi numi, secundum varia antiquariorum judicia jam Alexandro M., jam ejus nominis Cassandri filio, jam Alexandro Syro, jam Ptolemaeo IX. Alexandro tributi. Eos meliore consilio Pellerinius Alexandro Pyrrhi F. quanquam timide tribuit [2]). Viri eruditi conjecturam commemoratis et refutatis aliorum sententiis stabilire amplius conatus sum in meis Numis veteribus [3]). Ajebam, praeclare Alexandro nostro competere caput muliebre elephanti spoliis tectum; adludi enim sive ad partas Pyrrho patri ope cujus ferae victorias, sive ad res ab Agathocle avo materno in Africa, cujus symbolum id caput haberi solet, praeclare gestas, ut sane aureum habemus Agathoclis numum, in cujus parte adversa caput muliebre simillimo cultu comparet Pallas eodem gestu ac habitu perfrequens est in numis patris Pyrrhi, tum regum Macedoniae, cui aliquamdiu praefuit. Suffragatur etiam aquila obvium ac tritum Epiri symbolum, nisi forte adludit ad patrem Pyrrhum, quem a popularibus suis dictum *aquilam* supra ex Plutarcho docuimus. Denique et monogrammata in numis similibus comparere discebam, quae frequenter in numis regum Macedoniae, Lysimachi, Antigoni, Demetrii occurrunt. Vide istud totum latius expensum in citato meo opere.

* * *

Caput muliebre elephanti exuviis tectum. ℞ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Victoria stans d. coronam, s. tridentem, juxta ancora.* AE. III. (Pellerin Rois tab. VI.)

Caput Herculis imberbe leonis rictu tectum. ℞ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Fulmen, infra corona.* AR. IV. (Pellerin Additions p. 12.)

Caput Herculis simile. ℞ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Aquila fulmini insistens, et respiciens.* AE. III. Mus. Caes.)

Pellerinio post multas conjecturarum ambages numus ex praesentibus primus tribuendus Ptolemaeo IX. videbatur. Ejus causae utrum valere possint, examinabimus in numis hujus Aegypti regis. Cur potius Alexandro nostro tribuendum putem, in causa est, quia caput cum elephanti exuviis etiam est in argenteis praecedente articulo descriptis. Si ergo hi vere sunt hujus Alexandri, verisimile est, etiam hunc, de quo agimus, ejusdem esse

2) Rois p. 31. 3) pag. 104.

Digitized by Google

regis. Deinde idem nonnullo jure uti in numis potuit typo, quo in suis usus est Alexander M., videlicet Victoria tridentem gestante, sive quia Macedoniae aliquamdiu praefuit, sive quia idem cum Magno nomen habuit. Numum alterum Pellerinius Epiroticum quidem statuit, sed Alexandro I. largitur omissa omni judicii sui causa. Malim tribuere alteri, quia certi Alexandri I. numi patris Neoptolemi mentionem addunt. Tertio similem Vaillantius esse Ptolemaei X. sanxit, sed causis omnino infirmis, ut dicetur in hujus moneta. Quis vero propiora dixerit, eruditi lectoris arbitrium esto.

AR. et AE. RR.

PTOLEMAEVS.

Alexandri II. ex Olympiade filius, primum sub matris tutela, deinde sui rex arbitrii contracto non multo post per iter morbo mortuus est, relicto filio et regni haerede Pyrrho. Haec ex Justino [b]), et Pausania [c]).

Numi:

Caput muliebre cum corona fastigiata floribus distincta. ℞ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟ. *Aquila stans, in* ℞ *area corona, in alto astrum.* AE. III. (Mus. Caes.)

Numum hunc alias vulgavi explicuique [d]). Binos huic similes edidit Pellerinius, nisi quod in suis tantum legerat ΠΤΟΛΕΜΑΙ., eosque, etsi diffidenter, tribuit Ptolemaidi Cyrenaicae [e]). At cum in numo praesente viderem, epigraphen ΠΤΟΛΕΜΑΙ consequi literam O vix dubiam, procul sane habenda fuit quaecunque Ptolemais, et explenda epigraphe legendo ΠΤΟΛΕΜΑΙΟυ. At cujus Ptolemaei hic erit numus putandus? Duos id genus numos olim in agmine incertorum Ptolemaeorum Aegypti regum recensui [f]). Serius cum expenderem, certam Aegypti regum monetam omnibus modis a praesente differre, neque enim in illius antica unquam caput sic cultum reperias, aut nomen regis aliter, quam in orbem scriptum, cum in hoc nostro sit linea recta, aut omissum titulum ΒΑΣΙΛΕΩΣ, coepi alterius regionis Ptolemaeum investigare. Et erant causae plures, quae persuasere, ut in hoc Ptolemaeo acquiescerem. Caput muliebre cum corona hujus formae habemus in numis Cassopaeorum Epiri, aquila propter Jovem Dodonaeum perpetuus monetae Epiroticae incola, omissum semper in Epiri regibus nomen ΒΑΣΙΛΕΩΣ, si Pyrrhi numos demas, sed quos plerosque eruditi foris signatos putant, neque in his unquam scriptura in orbem, sed lineis rectis ducta. Haec si recte sunt disputata, numi similes haud dubie erunt hujus Ptolemaei; neque enim alius hoc nomine rex Epiro praefuit; nam filius Pyrrhi Ptolemaeus patre adhuc vivo Spartae interiit, ut in Pyrrho diximus.

AE. R.

---

b) L. XXVIII. c. 1. 3.) c) L. IV. c. 35. d) Sylloge I. p. 85. e) Rec. III. p. 13.
f) Catal. mus. Caes. P. I. p. 264. n. 35. 36.

Digitized by Google

MOSTIS.

Capita jugata, Jovis laureatum et Junonis. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΟΣΤΙΔΟΣ. *Aquila fulmini infiſtens, in area monogramma* ΠΑΡ. AE. III. (Mus. Caes.)

Caput barbatum galeatum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΟΣΤΙΔΟΣ. *Thorax, in area ſimile monogramma.* AE. III. (Pellerin. Rois p. 31.)

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΟΣΤΙΔΟΣ. ΕΠΙ. ΣΑΔΑΛΟΥ ΕΤΟΥΣ ΛΗ. *Pallas ſedens d. Palladium, ſ. haſtam, in area monogramma* ΚΜ. ΑΡ. I. (Seſtini Lettere T. IV. p. 81.)

Priorem primus vulgavit Froelichius g), qui tamen peccavit legendo ΜΟΣΤΙΔΟΥ, cum in numo illo integerrimo, perinde ac in Pelleriniano lucalentum ſit ΜΟΣΤΙΔΟΣ. Cum nemo veterum regis Moſtidis meminerit, ad conjecturas verſus vir egregius, quoniam in numis communi Epirotarum nomine ſignatis ſimilia habentur capita jugata, et aquila perpetuus eſt Epiri typus, veriſimile viſum, cimelium iſtud in Epirum aut vicinum Illyricum vocandum. Pellerinius Froelichii quidem conjecturam collaudavit, tamen magis in Dalmatiam inclinavit animus, quia in numis inſcriptis: METAL. DELM. thorax quoque expreſſus eſt. Res hactenus incerta. An ſcalptoris factum imprudentia, ut in numo Pellerinii expreſſum ſit caput galeatum barbatum, cum tamen auctor diſerte profiteatur, in parte adverſa exhiberi caput regis diadematum? Credam potius erratum ab auctore, nam thorax cum capite Martis probe componitur.

Hactenus haec unica fuere hujus regis indicia, cum nuper acceſſit aliud ex illuſtri argenteo, quem tertium poſuimus. Sed neque iſtud indicium deſideratam lucem adfert. Ait Seſtinus praeco, remotiſſimae eum eſſe antiquitatis, (*della più grande antichità*) quod quidem mirum videatur, cum in eo legatur annus regni, et magiſtratus *Sadales*, at ex vetuſtiſſimis regum numis ſimilia abeſſe ſoleant, quos conſtat cultus fuiſſe ſimpliciſſimi. Cum Sadalis nomen fuerit proprium nonnullis Thraciae regibus, ſuſpicatur leviter Seſtinus, fuiſſe hunc Moſtidem partis Thraciae regem. Verum haec omnia incerta, neque ſuis carent difficultatibus, et mirum ſane, regis, cujus imperium in annum XXXVIII. teſte hoc numo porrectum fuit, niſi annus epochae potius eſt, omnem interiiſſe memoriam.

AR. et AE. RRRR.

CORCYRA.

Dicta *magna*, ut diſcerneretur a minore altera magis intus in ſinu Adriatico poſita, de qua infra. Inſula nobilis Epiro oppoſita, et numismatica penu in-

g) Reg. vet. numi p. 51.

Digitized by Google

clyta. Olim dicta *Scheria*, et habitata a Phaeacibus Homerica poeſi celebratis, dicta ſubinde *Corcyra*, hodie *Corfù*, fuitque una ex Corinthi coloniis, ut dicetur.

Autonomi.

Bos vitulum lactans, ſuperne aſtrum, prora navis etc. ℞ KOP. *Area linea transverſa et globulis in quatuor partes ſecta, foris varia attributa.* AR. II. (Mus. Caes. alibi.)

Bos vitulum lactans. ℞ *Sine epigraphe. Aſtrum.* AR. II. (Pellerin. Rec. I. tab. XI. n. 8.)

Diota, in aliis juxta hanc diota minor alterius formae, et vas monotum, adſcripto KI. ℞ KOP. *in aliis* KOPKTPAI. *ſcriptum intra radios aſtri.* AR. III. (Mus. Caes.)

KOPKTPAI. *Bos dimidius.* ℞ *Binae areae quadratae, in quarum medio aſtrum, in area hinc botrus, inde diota, et* KI. AR. II. (Mus. Caes.)

Primus atque alter ex citatis in antiquioribus Corcyrae numis habendi. Alterum anepigraphum Pellerinius Dyrrhachenis inſeruit, ſed ſatis apparet ex numo I., ac praecipue III. et IV., fuiſſe aſtrum quoque in ſolitis Corcyrae ſymbolis.

Typus uterque numi I. in numos quoque Apolloniae et Dyrrhachii fluxit, quas conſtat fuiſſe Corcyrae colonias. Quare in hujus inſulae moneta, velut patriae, typi ſententia inveſtiganda. Antica haud dubie laeta inſulae paſcua, et armentorum copiam praedicat. Nobilior averſa, quae ex Begeri ſententia celebratos ab Homero Alcinoi hortos, qui hanc inſulam, olim Phaeacum dictam, celebrem reddidere, proponit, quod judicium antiquarii ſequentes amplexi ſunt. At Barthelemyus quadratum illud reliquias veteris et informis quadrati, in area vetuſtiſſimorum numorum hiantis putat [h]). Praeplacet vetus opinio, quam alibi etiam ſtabilire adniſus ſum [i]). Nam I. quadratum illud ſatis commode cum hortorum imagine, quam nobis pinxit Homerus, conſpirat. II. Non videtur credibile, Apolloniatas, et Dyrrhachenos, quo ſe colonos Corcyrae profiterentur, ſymbolum ſterile ac jejunum, quale eſſet ornamentum illud nullo ſenſu, voluiſſe monetae ſuae inferre. III. Si quadratum iſtud demus ſucceſſiſſe in locum veteris informis quadrati, nihil obeſt, quo minus idem ſentiamus de quadrato, quod exſtat in numis Cnoſſi, quod ab omnibus pro decantato labyrintho habetur. Vt ergo haec Cretae urbs honorificum ſibi duxit, vetere hoc urbis ſuae monumento in publica moneta gloriari, ſic et Corcyrenſibus decorum viſum, veteris ſui regis memoriam, et culta ab eo pomaria reſuſcitare. IV. Ex pluribus exemplis aliis ſatis conſtat, urbes Graecas ſummo id ſibi honori duxiſſe, ſi quid rerum ſuarum Homeri verſibus celebratum erat, atque id ipſum ſtudioſe monetae ſuae inſerere ambiviſſe. Quod ipſum adeo placuiſſe Corcyrenſibus certum videatur, praecipue cum non ſemel in oculis Grae-

h) Mem. B. L. T. XXIV. p. 30. i) Num. vet. p. 106.

Digitized by Google

Graeciae eos gloriatos norimus, se ab Alcinoo et Phaeacibus genus suum derivare, de quo pluribus agam infra in numis coloniarum Corinthi. At quadratum istud, ajunt, qui a Barthelemyo stant, in numis aliis, ceu in II. ex citatis, est formae rotundae, et instar astri, et multum abludens a descriptione Homerica. Ajo ego, eam imaginem non esse instar astri, sed esse astrum ipsum, unumque ex symbolis certis, quae sibi adscivere Corcyrenses, ut supra dixi, atque etiam ut forma in aliquibus foret rotunda, an non et Cnossi labyrinthum jam quadrata, jam rotunda, jam tortuosa in numis forma pictum habemus? At numus Apolloniae Nymphaeum ardens quadrato huic includit. Quis vero artificem tam ineptum sibi persuadeat, qui montem ignivomum Alcinoi hortis imposuerit? Nimirum, ajo, et ineptus is artifex, qui totum montem Argaeum capiti genii Caesareae Cappadociae imposuit. Si quid video, monetarius Apolloniates voluit conjungere et symbolum urbis proprium Nymphaeum, et alterum Corcyra metropoli tractum, eodem modo, quo videmus, in numo ex citatis IV. pleraque Corcyrae symbola in unum congesta, hortos Alcinoi, astrum, botrum, diotam, quo modo monetarius ille, qui in denario M. Caecilii Metelli caput elephanti clypeis Macedonicis clausum proposuit, duplex conjunxit gentis Caeciliae decus, elephanto victoriam de Asdrubale, clypeis victoriam de Pseudophilippo indicantibus. In symbolorum vero compositione tam parum veritati intendit antiquitas, quam parum istud praestat nostrum aevum, cum nobilium insignia ex rebus, quae sibi saepe maxime adversantur, componit.

Epigraphe in Corcyrae numis multum variat. Videas in his K. KO. KOP. KOPK. KOPKTPA. KOPKTPAI. KOPKTPAIΩN. In multis nomen urbis manifestat monogramma ⁋, ⁋ aut similiter. At Graecis scriptoribus fere constanter dicitur Κερκυρα.

Illustriores numi alii sunt.

ΑΓΡΕΤC. *Vir togatus stans d. serpentem tenet; nonnunquam stat inter duas columnas.* ℞ ZETC. KACIOC. *Juppiter sedens in templo distylo d. hastam.* AE. II. (Mus. Caes.)

KOPKTPA. *Caput Corcyrae laur.* ℞ ZETC. KACIOC. *Idem typus.* AE. II.

Numus prior ab antiquariorum libidine multum vexatus. Mazzochius, cum in eo legeret ATPETC, Hadriae Piceni tribuit [k]) adplaudente Paschale Magnonio. [l]) Jacobus de Barry Petrae Arabiae, quae *Agra* olim vocabatur. [m]) Satis non hodie solum, sed jam inde ab Andrea Marmora [n]) constat, numos hos esse Corcyrenses, etsi insulae nomen non addatur, atque etsi istud aliunde non constaret, docerent tum numus ex propositis alter, tum numi imperatorii inde ab Antonino, in quibus frequenter idem *Agreus* et *Jupiter Casius* recurrunt, et dubi-

k) Tab. Heracl. p. 528. l) Diss. de Paesti Origin. m) Reland. Palaest. illustr. p. 689.
n) Hist. Corc. o) Miss. p. 76.

Digitized by Google

tari nequit, autonomos hos eidem aetati deberi. Explicanda jam utraque numi facies.

ΑΓΡΕΤC. Sponius hoc typo exhiberi Pana arbitratus eſt, qui teſte Heſychio ab Athenienſibus dicebatur Αγρευς. o) Ego alibi conjectavi, hoc nomine intelligi Ariſtaeum Apollinis et Cyrenes filium repertorem mellificii, olei, eundemque et pharmaceuticae cumprimis gnarum, qui nomine Αγρεως a Graecis colebatur, de quo vide plura in meis Numis vet. p)

ZEVC. KACIOC. *Juppiter Caſius*, vel *Caſſius*, qui in altera hujus inſulae urbe Caſſiope templum hoc nomine habuit teſte Plinio, et Suetonio in Nerone. Idem ZEVC dictus KACIOC colebatur etiam apud Seleuciam Syriae, et ejus quoque monetae inſcriptus legitur, ſed hic ejus appellationis alia fuit cauſa, et hujus imago fuit lapis informis. Tertius *Juppiter Caſſius*, ſed numis indictus, fuit juxta Peluſium Aegypti. q) Teſte Achille Tatio fuit ejus ſtatua juvenili aetate, dexteram porrigens, qua malum Punicum continet, ejus vero mali cauſa occulta. r)

KOPKTPA. Fuit Corcyra, cujus in numo altero caput proponitur, Aſopi Achaiae fluvii filia, Phaeacis mater, quae ab amaſio Neptuno in hanc inſulam translata huic nomen dedit, s) cum Scheria ante vocaretur. Sed Apollonius non in hanc Corcyram, ſed alteram dictam *nigram* translatam finxit t) contradicente alibi. ejus ſcholiaſta, et cum prioribus ſentiente. u)

* * *

ΟΛΒΑCA. BOT - - *Caput muliebre velatum.* ℞ KO. *Caput bovis intra coronam.* AE. II. (Pellerin Suppl. III. p. 111.)

Pellerinius nomine ΟΛΒΑCA latere urbis nomen ratus numum Olbaſam Piſidiae transtulit, cenſuitque, vocem alteram BOT - - - legendam explendo βεβοτος, vel βοτεοφος. Verum cum in numis Graecis urbis nomen plerumque inſcriptum ſit parti averſae, et caput velatum, typus item capitis bovini exſtent frequenter in numis certis Corcyrae, et hujus inſulae numi inſcribantur ſaepe ſolis literis KO, mallem hunc numum Corcyrae tribuere, et forte *Olbaſa* eſt nomen ejus feminae, quae capite velato propomitur, ut in numo ſuperiore το KOPKTPA referendum ad caput, cui ea vox adſcripta eſt.

* * *

Bacchus panthera vectus d. telum intorquet. ℞ KOP. *Faunus caudatus liquorem ex diota una in aliam effundit.* AE. III. (Mus. Caes. alibi.)

Hos numos Froelichius Corcyrae parvae, quae et *nigra* dicta eſt, magis intus in Adriatico ſitae, hodie *Curzola*, tribuendos putavit, ut et alios cum ty-

p) pag. 107. q) Strabo L. XVI. r) Erotic. L. III. s) Pauſan. Corinth. c. 5. Diodor. L. IV. c. 72. t) L. IV. v. 567. u) ad L. IV. v. 983.

Digitized by Google

po aquilae et Victoriae x), at Pellerinius huic noſtrae Corcyrae. Decidetur lis, cum noverimus, in utra id genus numi effodiantur frequentius. Sed et iſtud propter contraria indicia incertos nos reddit. Froelichius ſuos ſibi ab eo tractu Dalmatiae, qui Corcyrae nigrae vicinior eſt, adlatos adſerit. Suos etiam auctores habet Neumannus, quorum teſtimonio in hac eos potiſſimum reperiri conſtet, quae cauſa eſt, cur conſentire ipſe Froelichio cogatur y). At diverſum ab his docet ill. Jacobus Gradenigo, qui datis ad me literis teſtatus eſt, omnes hujus naturae numos, quos muſeum ſuum ſervat, ſe reperiſſe in inſula hodie dicta *Corfù*, verum adhibita omni diligentia nihil ſe unquam monetae veteris in Corcyra parva reperiſſe. In ſimilibus numis minus integris non ſatis liquido apparet nexus caudae cum ipſo Fauno, ſic ut, quod reipſa cauda eſt, Froelichio et Pellerinio piſciculus adſtitutus videretur. Subinde Khellius, cum pro cauda oratorem ageret, cauſa ejus litis, piſcisne ſit, an cauda, exſtitit, quam, ſi tanti putas, disputatam vide apud Pellerinium z).

* * *

Caput Neptuni laur., pone tridens. ℞ KO. *Caput bovis intra coronam.* AE. III. (Mus. Caes.)

Id genus numos Goltzius et Harduinus permiſere Macrocephalis Ponti, Pellerinius Crotoni. At monogrammatis forma perſuadet, eos Corcyrae reſtituendos, et monuit me ill. Gradenigo, ſimiles numos a ſe repertos in hac ipſa inſula. Neptunus jure huc pertinet, nam ab hoc Phaeacas traxiſſe genus, narrat Homerus.

* * *

Caput Bacchi hedera coronatum. ℞ *Pegaſus volans, per aream varia monogrammata.* AR. fere II. (Mus. Caes.) In alio: *Pegaſus capite palmato volans, ſuperne monogramma* APK., *infra prora navis.* AR. fere II. (Mus. Caes.) His adde numulos AR. III. in quibus: *Caput Apollinis*, vel *Caput muliebre.* ℞ *Pegaſus volans.* (Mus. Caes.)

Monogrammata haec in Corcyrae moneta paſſim obvia numos hos huic inſulae facile vindicant. Praeter hoc indicium pondus etiam non leve adfert Pegaſus, nam, ut dictum, fuit Corcyra certa Corinthi colonia, de quo uberius agetur in numis coloniarum Corinthi. Confidenter etiam huc refero numum alterum, qui barbaram nonnihil fabricam olet, propterea quod pauciſſimis demptis praecedenti totus eſt ſimilis, neque a ſententia me divellit leve dubium a Pellerinio motum a).

* * *

KOP. *Bos dimidius.* ℞ ΣΩ. *Botrus.* AE. III. (Mus. Caes.)

---

x) Animadv. in num. urb. p. 5. y) Num. pop. p. 178. z) Suppl. III. p. 63. a) Rec. III. p. 125.

Digitized by Google

ΕΤΔ. *Diota.* ☧ ΣΩ. *Botrus.* AE. III. Pellerin Rec. III. tab. CII.)

ΣΩ. *Diota.* ☧ AMA. *Prora navis.* AE. III. (Pellerin Rec. III. tab. CXVII. n. 2. Neumann Num. pop. p. 193.)

Caput Herculis leonis rictu tectum. In aliis: *Caput Neptuni, pone tridens.* In aliis: *Capita jugata virile imberbe laureatum et muliebre.* ☧ ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ *addito magistratu:* ΦΙΛΩΤΑΣ.ΦΑΛΑΚΡΟΣ, *etc. Navis.* AE. II. (Mus. Caes.)

Numum ex his alterum Pellerinius Solis Cypri tribuit, quod judicium non modo evertit illud, quod haec urbs constanter Σολοι, nunquam Σωλοι scribitur, sed etiam quod diota, botrus, et ipsae hae literae ΣΩ obviae sunt in Corcyrae moneta. Sane numus ex hic descriptis primus alterum quoque Pellerinianum sibi pleno jure vindicat, etsi Pellerinius veterem suam sententiam adversus ea, quae objeceram [b]), iterato tueatur [c]). Huc quoque pertinere numum III., ea quae dixeram, abunde confirmant, et το AMA. notare magistratum, non, quod leviter conjecerat Pellerinius, Amathuntem Cypri, numi consequentes palam docent. Quid literae ΣΩ toties monetam Corcyrensem insidentes sibi velint, decidere non tento. Magistratus initium putarem, sed video, idem ΣΩ saepe etiam occurrere in moneta Tarenti et Syracusarum.

Typus Bacchi, diotae, botri vini abundantiam et praestantiam eloquuntur, ut typus Neptuni, Tritonis, navis, acrostolii potentiam maritimam, qua Corcyraeos fretos gravia cum vicinis bella suscepisse ex historicis abunde constat. *AR. et AE. C.*

Imperatorii.

His feriundis non tegnius vacavit Corcyra, quos Vaillantius a Trajano usque ad Alexandrum Sev. deducit. At his antiquiorem obtulit Marmora in sua Corcyrensium historia:

M. ΑΝΤΩΝΙΟΣ. ΟΚΤΑΒΙΑ. *Capita jugata M. Antonii laureatum, et Octaviae* ☧ ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ. ΦΙΛΩΤΑΣ. *Navis.* AE. II.

Numi hujus ab auctore non satis idoneo vulgati probitatem confirmavit cl. Gallandus, dum in numo simillimo sibi oblato secundum indicium Marmorae revera videre literas M. ANT - - sibi videretur. Quod si in suo Octaviae nomen non comparet, in causa esse, quod exerrante dextrorsum matrice excusum penitus fuit [d]). Idem numus integerrimus exstat in museo Caesareo, et vidi similes alios plures, in quibus non modo nulla sit seu Antonii, seu Octaviae mentio, verum etiam vultus lineamenta a cognitis Antonii longe abludunt. Quovis pignore certarem, nomina Antonii et Octaviae addita fuisse ab erudito quodam falsario, cui ex historia constitit, Antonium et Octaviam V. C. 717. in hac insula aliquamdiu moratos, hunc vero numum non differre ab iis, quos

b) Num. vet. p. 107. c) Additions p. 72. d) B. L. T. V. p. 193.

Digitized by Google

paragrapho praecedente inter autonomos citavi.

Typi fere iidem, qui in autonomis. *Juppiter Caſius, Agreus, Pegaſus, Navis cum remigantibus.*
AE. C.

PYTHIONIA.

Inſula prope Corcyram, cui *autonomum* inſcriptum ΠΤΤΙ. tribuit Haymius e), utrum recte, jure in ſubjecta nota dubitat Khellius. Legendum potius ΠΑΡΙ. ſuſpicatur cl. Seſtinus, et eſſe Parii Myſiae f).

ACARNANIA.

Vniverſae regionis nomine *autonomi* cogniti, quorum praeſtantiſſimos vide apud Hunterum.

ΑΙΣΧΡΙΩΝ. ΑΙΣΧΡΙΩΝΟΣ. (*vel aliter*) *Caput virile imberbe cum cornibus taurinis in tauri collum abiens.* ℞ ΑΚΑΡΝΑΝΩΝ. *Apollo nudus ſedens d. arcum praetendit, ante eum cornu copiae.* AV. III. (Hunter.) AR. I. (Mus. Caes. Pembrock.)

ΝΑΤΣΙΜΑΧΟΣ. *Caput ſimile, ſed barbatum.* ℞ ΑΚΑΡΝΑΝΩΝ. *Jupiter nudus gradiens d. fulmen vibrat, ſ. extenta aquilam.* AR. II. (Pellerin.)

Monſtrum biforme in his numis certus eſt Achelous. Vt Fluvii taurina forma paſſim fuere efficti, ſaltem ſi auctorum veterum teſtimonia audias, de quo argumento adfatim egi in diſſertatione Campaniae numis ſubjecta, ita tauri perſona Acheloum cumprimis decuit, quem docet mythologia ejus animalis ſpecie Dejanirae amaſiae cauſa cum Hercule congreſſum, ſed ab hoc male multatum effracto altero cornu, quod deinde cornu copiae, vel Amaltheae nomine poetarum carminibus celebre evaſit, quam fabulam vide lepide propoſitam ab Ovidio, tum etiam Diodoro Siculo, qui allegoricum quoque ejus ſenſum ſubjicit g). Praeclare ſecundum hos numos Dejanira ipſa Acheloum taurum deſcribit apud Sophoclem h):

Μνησης γαρ ἡν μοι ποταμος, Αχελωον λεγω,
Ος μ' ἐν τρισι μορφαισιν ἐξαιτει πατρος
(l) οιτων ἐναργης ταυρος, ἀλλοτ' ἀιολος
Δρακων ἐλεικτος, ἀλλοτ' ΑΝΔΡΕΙΩ ΤΤΠΩ
ΒΟΤΚΡΑΝΟΣ, ἐκ δε δασκιω γενιαδος
Κρηνοι διερρἀινοντο κρηναια ποτα.

Procus enim erat mihi fluvius, Acheloum puto,
Qui me ter varia ſpecie petiit a patre
Accedens manifeſtus taurus, alias varius
Draco tortuoſus, alias VIRILI FORMA
CAPITE BOVINO, ex denſa vero barba
Fontes fluxerunt potabilis aquae.

Cl. Ignarra quartum verſum reddit: *cum*

e) T. II. p. m. 170. f) Lettere P. III. p. 29. g) L. IV. c. 35. h) Trachin. ſub init.

Digitized by Google

virili facie bucerus i). Durum iſtud, cum βουκερως certo *bovinum caput* notet. Iſtud tamen ſibi permiſſum putat, quoniam ſi caput bovinum eſſet intelligendum, ſubjicere poeta non potuiſſet, *ex denſa barba fluxiſſe aquas*, ſed ex palearibus. Haud dubie ex eodem Sophoclis loco Acheloum ſuum ſumpſit Philoſtratus, dum eum ſic deſcribit k): και ἀνδρος τουτο ἡμιθηρος. βουκερωα μεν γαρ ἀυτω προσωπα, και γενειας ἀμφιλαφης, πηγαι τε ναματων ἐκπλημυρουσαι του γενειου, *et viri hujus ſemiferi, tauriformis enim ei facies et barba hiſpida, fontesque lympharum manantes a mento.* Et vero niſi Ignarrae ſententiam amplectimur, et ſi ſecundum Sophoclem et Philoſtratum ſtatuimus, Acheloum totum virum in tauri tantum caput exiviſſe, nullum habemus diſcrimen Acheloum inter, et Minotaurum, ut patet ex iis, quae ad Campaniae praetenſum Minotaurum diſſerui. Quidquid erit, omiſſis his poetarum figmentis ſi monumenta ipſa conſulamus, praeſentes Acarnanum, tum Athenarum et Cnoſſi numi, quos ibi citaveram, utrique monſtro oppoſitam plane formam tribuunt, nimirum Acheloo caput viri, cetera taurum, Minotauro caput tauri, cetera hominem. Fieri tamen poterat, ut artifices ſecundum vagum hoc poetarum oraculum Acheloum quoque ad Minotauri modum nonnunquam fingerent, praecipue cum ex eorundem teſtimoniis conſtet quoque, fuiſſe eum omnium formarum capacem; ſin iſtud, in nonnullis monumentis, ut in gemma Marietti l) ſatis diſcerni non poterit, ſitne Herculis cum Acheloo, an Theſei cum Minotauro pugna intelligenda. Ceterum magnam fuiſſe Acheloi religionem non modo in Acarnania, ſed extra hanc quoque, cl. Ignarra luculente ex Ephoro apud Macrobium probat. Ipſe Acarnanum et Aetolorum agro diviſo in ſinum Corinthiacum exibat.

Vt Achelous, ita et Apollo jure in Acarnanum moneta habitat propter honores illuſtres ei apud Actium habitos, ut in hoc dicetur. Communes vero hos Acarnanum numos ſignatos apud Thyreum, de quo mox, dubium non eſt, cum hujus numis toti reſpondeant.

ΑΙΣΧΡΙΩΝ, nimirum *Aeſchrion Aeſchrionis filius* Acarnanum eſt magiſtratus. Revera Polybio memoratur Aeſchrion Acarnan, qui tempore belli adverſus Perſeum Acarnanibus ſuis auctor fuit recipiendi praeſidii Romani m).

AR. RR. AV. et AE. apud Goltzium.

ACTIVM.

A Nicopoli Ambracio ſinu diremptum, celebre a victoria Octaviani, templo Apollinis, et ludis ob victoriam conſtitutis.

Autonomos argenteos cum capite Palladis et Pegaſo, qui huc pertinent, vide in numis coloniarum Corinthi.

Fuere huic urbi adhuc alii tributi numi: *Lyra.* Ϟ ΑΚΤΙΩΝ. *Gryphus.* ΑΕ

i) de Pal. Neap. p. 240. k) Icon. p. 868. l) Num. LXXVI. m) Exc. leg. 75.

Digitized by Google

Huic Goltzius praeco nonnihil obeſt, etſi argumenta Apollini propria Actium non fatidiant. Alios argenteos ab eodem Goltzio editos cum capite apri, et aquila, eosque perperam lectos AKTIΩN pro ΛΥΤΤΙΩΝ eſſe Lycti Cretae, jam ſatis conſtat. Alium edidit Paciaudus inſcriptum AKTIEΩN [n]), ſed qui Chalcidis Euboeae totus eſt, ut liquet conferenti numos Pellerinianos [o]).

ALYZIA.

Omnibus fere geographis memorata. Addit Strabo [p]), Icarium Penelopes patrem filios habuiſſe Alyzeum, et Leucadium, qui in Acarnania regnaſſent, et ab his binas urbes cognomines aedificatas, Alyziam et Leucadem.

Caput Palladis. ☧ ΑΛΥ. *Caput Herculis, pone clava.* AE. III. (Hunter.)

Hunc numum tutius huic Alyziae tribuerem, quam quod viſum cl. Combio, Alvonae Liburniae.

Huc etiam pertinet argenteus ΑΛΥ. typo coloniarum Corinthi, quem inter has deſcriptum vide.

Forte etiam hujus urbis eſt numus, quem vide deſcriptum in Alyattis Bithyniae.

AR. et AE. RRRR.

ANACTORIVM.

Ad ſinum Ambracium.

Caput Apollinis. ☧ NAKTOPIN. *Lyra.* AE. III.

Numum hunc Geſſnerus ex muſeo Pfau recitat [q]). Sed in eo legendum videtur ANAKTOPIΩN, cum quod nulla urbs Nactorii nomine cognita eſt, tum quod typus Apollinis, cui ager Anactorii ſacer fuit, huc facile pertinet.

Didrachma ANAKTOPIΩN videantur in numis coloniarum Corinthi.

* * *

Olim huic urbi tribueram didrachmum: AN --- PIΩN. ☧ AKAPNANΩN. *Apollo ſedens* [r]). Verum redintegrato examine, et collato numo Pembrockiano [s]) apparuit, reſiduas anticae literas aliud non eſſe, quam magiſtratum, et explendas legendo: AIΣXPIΩN. AIΣXPIΩNOΣ, et pertinere numum ad commune Acarnanum.

AR. et AE. RRRR.

AMPHILOCHIVM et ARGOS AMPHILOCHIVM.

Fuit Amphilochia pars Acarnaniae, quo nomine argentei *autonomi* bini editi, ſed a Goltzio tantum, inſcripti plene AMΦIΛOXIΩN. In horum uno *Hercules taurum domans.* De altero cum typis *Palladis* et *Pegaſi* redibit ſermo in numis coloniarum Corinthi.

Ejus caput agri fuit *Argos*, dictum propterea *Amphilochium*, quo ab Argis Argolidis diſtingueretur. Iſtud Argos indicant numi inſcripti APΓIΩN cum ty-

n) Animadv. phil. p. 85. o) Rec. III. tab. XCII. n. 13. p) L. X. p. m. 450. q) Tab. XLVII. r) Num. vet. p. 109. s) P. II. tab. II. n. 8.

Digitized by Google

po Corinthi, de quibus agetur in Corintho. Alii hujus urbis certi non exstant. Quem Pellerinius typo diversum huc vocavit, esse restituendum Argis Argolidis, in hujus urbis numis docebo. *AR. RR.*

HERACLEA.

Vrbs Acarnaniae testibus Plinio et Stephano.

Pellerinius huic tribuit aeneos: *Caput Herculis.* Ϟ ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. *Leo gradiens vel currens, infra clava, variis monogrammatis* [t]). Eosdem serius rursus ademit, et revocavit Heracleam Lucaniae, sed argumentis invalidis [u]). Omnia in tanto Heraclearum numero incerta.

LEVCAS.

Olim peninsula angusto freto Acarnaniae conjuncta serius perfosso collo insula reddita, in qua urbs cognominis, et illustris.

Autonomi.

Diana stolata basi insistens imminente capiti lunula d. acrostolium, pro pedibus cervus (in Pelleriniano, et alio musei Caesarei praeterea noctuam tenet). In plerisque pone defixa hasta, cui insidet volucris, omnia intra lauream. Ϟ ΛΕΥΚΑΔΙΩΝ *addito magistratu* ΠΕΙΣΙΛΑΟΣ, *vel aliter. Navis.* AR. II. (Mus. Caes. Pellerin.)

Ara ignita. Ϟ ΛΕΥΚΑΔΙΩΝ. *Columba intra coronam.* AE. (Arigoni.)

Cervus, lunula, crines in nodum collecti Dianam manifestam faciunt. At quid sibi velit volucris pone posita, quae eadem quoque ex numis columba apparet, perinde ac in numo sequente, ignoro.

* * *

Caput Herculis. Ϟ ΛΕΥΚΑΔΙΩΝ. *Clava intra lauream addito Magistratu.* AE. III. In aliis: *Lyra.* AE. II. (Mus. Caes.)

Numi, qui lyram in aversa sistunt, certum exhibent Herculem Musarum, quod confirmant denarii Pomponii Musae. Quod si quis eam Apollini velit tribui, reperiet apud hanc urbem fanum Apollinis Leucatae, et annuum ejus honori festum obitum, per quod reus suspensis avibus plumisque ex rupe, quae *Saltus Leucadius* dicebatur, averruncandi insani amoris causa praeceps agebatur, de quo vide Strabonem [x]). At primus, qui voluntarium istud mortis genus elegit, fuit Phobus ex Codridarum genere, ut narrat Plutarchus [y]).

* * *

Bellerophon Pegaso insidens hastam intorquet. Ϟ ΛΕΥΚΑΔ. *Chimaera.* AR. III. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin Suppl. III. p. 42.)

Vtriusque faciei typus originem Corinthiacam palam eloquitur, cujus etiam fuisse coloniam, dicemus infra in Corintho. Nam exstant etiam didrachma

t) Rec. T. I. p. 90. u) Suppl. III. p. 85. x) L. X. p. 694. y) de Virt. mul.

Digitized by Google

cum ſolito coloniarum Corinthi typo inſcripta ΛΕΤ. vel ΛΕΤΚΑΔ.
AR: et AE. R.

Imperatorius.

Vnicus hactenus in lucem datus, isque a Pellerinio [z]). Eſt Commodi. ΛΕΤΚΑΔΙΩΝ. *Clava intra lauream.*
AE. RRRR.

OENIADAE.

Ad oſtia Acheloi.

Caput Jovis. ☧ ΟΙΝΙΑΔΑΝ. *Caput virile barbatum duplice cornu tauri praefixum, et in collum tauri abiens.* AE. II. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. In alio: *Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum.* ☧ *Sine epigraphe. Idem typus.* AE. II. (Mus. Caes.)

Averſa in his numis Acheloum exhibet, ad cujus oſtia urbs ſita, quo loco fere fixiſſe ſedem credebatur. Nam cum Sophocles narrat, eum in certamen pro Dejanira cum Hercule deſcendiſſe, ait, eum veniſſe ἀπ' Οἰνιάδων, *ab Oeniadis* [a]). Propter argumenti concordiam etiam numi alterius loci, qui inſcriptione carent, huc revocari ſolent.
AE. C.

STRATOS.

Ex illuſtrioribus Acarnaniae urbibus.

Caput forte Apollinis. ☧ ΣΤΡΑ. *Tripus, luna dimidia.* AR. III.

Hunc numum Wiſius commode huc refert [b]). Ejus ſane judicium fulcit tripus, Apollinis in hac regione eximie culti attributum.

Vtrum huc pertineat etiam numus ΣΤΡΑΤΙΟ - typo avis, qui editus eſt inter numismata Graeca Antonii Benedicti pag. 20, ſpondere non auſim. Eſt in muſeo principis de Waldeck numus ſimillimus certo aquilae taedae inſiſtentis typo cum veriſimili epigraphe ΣΤΡΑΤΙΩΝ, tamen in hac ſolae literae ΤΡΑΤ ſunt plane certae.
AR. RRRR.

THYRREVM.

Prope Leucadem.

ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ. *Caput virile imberbe duplice cornu tauri praefixum, et in tauri collum abiens.* ☧ ΘΥΡΡΕΙΩΝ, *vel* ΘΥΡΡΗΩΝ. *Apollo nudus ſedens d. arcum praetendit.* AR. II. (Mus. Caes. Pellerin.)

Sunt hi numi ſimillimi iis, quos communi Acarnanum nomine ſignatos ſupra vidimus.

* * *

Caput Palladis. ☧ ΘΥΡΡΕΩΝ. *Noctua, in area fax luculenta.* AE. III. (Mus. Savorgnan.)

Hic numus olim mihi probabiliter huc referendus videbatur [c]), quo tamen loco ajebam, eſſe etiam pro Thyrea Argolidis nonnullas rationes.

Huc addo didrachmum ΘΥΡ. argumento coloniarum Corinthi, de quo agetur in hujus moneta.
AR. R. AE. RRRR.

---

z) Mel. I. p. 98. a) Trachin. v. 518. b) Mus. Bodl. p. 6. c) Num. vet. p. 110.

Digitized by Google

TAPHIAS.

Vna insularum Teleboidum Leucadi adjacentium.

Caput muliebre. ℞ ΤΑΦΙ. *Pegasus dimidius.* AR. II.

Hujus hunc numum esse insulae existimat Pellerinius. [d]). Non impugno viri praeclari sententiam, etsi lubentius eam amplecterer, si scriptum esset ΤΑΦΙΑΙ. Eidem Khellius aeneum, inscriptum, ut putabat, ΤΑΦΙΑΙ. ΔΤΟ., largitus est [e]), at eum esse numum Dyrrhachenum, docui in meis Numis vet. [f]). Numum ΤΑ. huc refert Combius, sed quem Tanagrae Boeotiae restituendum puto. *AR. RRRR.*

AETOLIA.

Universa gens numos suos *autonomos* in omni metallo habuit.

Caput Palladis, vel, *Caput Herculis.* ℞ ΑΙΤΩΛΩΝ. *Vir petaso tectus scutis insidens pendente ad latus sinistrum gladiolo d. hastam tenet, s. Victoriolam, per aream varia sigilla, et monogrammata.* AV. III. (Mus. Caes. et M. Ducis.)

Caput virile laur. ℞ ΑΙΤΩΛΩΝ. *Vir nudus petaso a tergo pendente s. gladiolum tenens, d. nodoso scipioni innititur, et dexterum pedem saxo imponit.* AR. I. (Pellerin, Beger.)

Verisimile est, signum partis aversae esse idem, etsi vario situ fictum. Cujus illud numinis, vel herois sit, difficile est statuere. Spanhemius in numo, qui alteri ex citatis similis est, Meleagrum, vel Aetolum gentis auctorem, Begerus Apollinem indicari censuere, de qua lite vide plura apud Begerum. [g])

* * *

Caput muliebre petaso tectum. ℞ ΑΙΤΩΛΩΝ. *Aper currens.* AR. III. (Mus. Caes.)

Caput Jovis, in aliis : *juvenile incertum.* ℞ ΑΙΤΩΛΩΝ. *Venabulum et mandibula apri.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Jani gemini barbatum. ℞ *Sine epigraphe. Venabulum et mandibula apri.* AE. II. (Mus. Caes.)

Argentei primo loco descripti operi sunt elegantissimi. Siftunt caput Atalantae, venatricis more petaso tectum, et in aversa aprum Calydonium nempe decus Aetolis domesticum a famigerata expeditione juventutis Graecae in unius apri interitum congregatae petitum, et ex mythologis abunde cognitum. In sequentibus aeneis ejusdem ferae mandibula, et venabulum, cujus illa ictum excepit, comparent, quem typum videre est etiam in moneta Apolloniatarum sequentium, Amphissensium in Locris Ozolis litorum, et jam vidimus in numis Oetaeorum Thessaliae. Haec mandibula sacrae fuere Aetolorum reliquiae, etsi solum ad patriae gloriam in numis proposita; nam reipsa Tegeae Arcadiae servabatur dono data Atalantae, quae *Tegeaea* dicitur Ovidio, [h]) qua ex urbe

d) Rec. III. p. 115. e) Appendic. II. p. 145. f) Pag. 96. g) Observ. in num. ant.
h) Met. VIII. 317.

Digitized by Google

eam Auguſtus poſt victoriam ad Actium Romam transtulit. i) Poſtremum numum argumenti tantum cauſa Aetolici conjunxi, nam urbis in eo nomen reticetur. Veriſimile, ſignatum in quapiam Italiae urbe ſuadente iſtud Jani capite, non quod iſtud faſtidiat Graecia propria, nam contrarium docent numi Amphipolis et Theſſalonicae, ſed quod illud frequentius reperitur in numis Italicis. Accedit, repertum eum eſſe in vetere Pandataria, hodie *Ventotene*. Sin iſtud dabitur, non dubitem, in quapiam Apuliae urbe prognatum, cujus pars olim Diomedi genere Aetolo parebat. Sane ejus urbs Arpi ex eadem cauſa aprum Calydonium in moneta ſua expreſſit.
AV. RR. AE. R.

AEGITIVM.

Oppidum Thucydidi forte uni memoratum, inſuper ut obſcuri nominis, ſic et ſitus.

Vaillantius *imperatorium* Plautillae, in quo antea legit: ΑΙΓΑΙΑΤΩΝ, k) ſubinde ΑΙΓΕΙΑΤΩΝ, l) urbi cuidam Aetoliae tribuit; verum ab Αιγιτιω Thucydidis neutra terminatio formari poteſt. Reperio eundem numum inter imagines aeri inciſas illuſtris cujusdam, ſed mihi ignoti muſei, in quo legitur ΑΙΓΕΙΑΤΩΝ. Forte numi ſimiles ad aliquas in Peloponneſo Aegas pertinent, cum conſtet, hujus peninſulae urbes, etiam quae maxime ignobiles fuere, per ſolum Severi imperium, et plerumque typo Aeſculapii, numos ſignaſſe. Strabo et Pauſanias Aegas Achaiae memorant, ſed addunt, non amplius habitari. Sed fieri poterat, ut incolis ſerius iterum frequentaretur.

APOLLONIA.

Ex ſolo Livio cognita, m) cujus in Aetolia ſitus confirmatur numo Pellerinii *autonomo*:

Caput Dianae. ℞ ΑΠΟΛΛΩ. *Mandibula apri, haſta.* AE. III.
AE. RRRR.

ATHAMANES.

Quos geographi alii Epiro tribuunt

Caput muliebre velatum. ℞ ΑΘΑΜΑΝ *Miles ſtans d. pateram, ſ. haſtam.* AE. III (Pellerin.)
AE. RRRR.

CALYDON.

Urbs pervetuſti in Graecia nominis.

Autonomus.

Caput muliebre. ℞ ΚΑΛΥΔΟΝΙΩΝ. *Lyra.* AE. (Catal. d' Ennery p. 97.)

Aeneum hujus urbis: ΚΑΛΥΔΩΝΙΩΝ typo *Apollinis lyra canentis*, et in ℞ typo *tripodis* jam etiam vulgavit Goltzius.
AE. RRRR.

Imperatorius.

Severi: ΚΑΛΥΔΟΝΙΩΝ. *Serapis in templo diſtylo.* (Panel ex le Bret Mem. Trev.)
AE. RRRR.

---

i) Pauſan. L. VIII. p. 694. k) Num. Graec. p. 114. l) Ibid. p. 192. m) L. XXVII. c. 8.

Digitized by Google

MEDIÒN.

Numum, in quo Harduinus legit ΜΕΔΙΩΝ, quemque adeo Medeoni, Aetoliae ſecundum Stephanum adſitae, tribuit, eſſe Meſſenes Peloponneſi, infra oſtendetur.

NAVPACTVS.

Maritima, nunc *Lepanto*. Argenteum ΝΑΥΠΑΚΤΙΩΝ habes in Goltzio. Didrachmum argumenti Corinthii, et inſcriptum ΝΑΥ. edidit Pellerinius, eumque huic Naupacto adſeruit, [n]) de quo infra in numis coloniarum Corinthi nonnulla dubia proponemus.

PAMPHIVM.

De numo inſcripto ΠΑΜΦΑΗΣ, a Khellio huic urbi tributo, [o]) ſed verius, ut videtur, Argos Argolidis referendo vide infra in numis hujus urbis.

LOCRIS.

Locri triplex populus fuere, (de Epizephyriis actum in Graecia M.) *Opuntii* ab Opunte urbe principe, ſiti ad Euripum, *Epicnemidii* a Cnemide monte circa ſinum Maliacum, utrisque ad occaſum *Ozolae*. De variis his Locris vide Politum ad Euſtathium T. II. p. 574.

Quaeritur, ad quos pertineant numi, qui nullo alio vocabulo, vel monogrammate addito tantum inſcribunt ΛΟΚΡΩΝ. Iſtud, loquendo de ſingulis, expendemus.

LOCRI OZOLAE.

Dicti *Ozolae*, ſeu *graveolentes* ab ὀζω, *oleo*, quod in his eſſet ſepulcrum Neſſi et reliquorum Centaurorum, quorum de cadaveribus putrefactis traditum fluere foetidam aquam, ut perhibet Strabo, [p]) et Pauſanias. [q])

Pellerinius his tribuit didrachma inſcripta ΛΟΚΡΩΝ cum typo coloniarum Corinthi, [r]) quae tamen potius tradenda Locris Epizephyriis Italiae in Corintho monebo. Alium aeneum, in quo hinc *caput Palladis*, illinc ΛΟΚΡΩΝ et *fulmen*, ea ſolum de cauſa Ozolis tribuit, quia in uno ex prioribus infra Pegaſum eſt fulmen. At cum, ut dictum, prioris generis numi ad Ozolas vix pertineant, nihil Ozolis certi juris in cimelium iſtud eſt. Eodem loco aeneum alium conjungit, im quo perperam legit: ΓΡΑΝΙC-ΛΟΚΡΩΝ pro ΟΥΡΑΝΙΑΣ. ΠΟΛΕΩΣ, quem eſſe Vranopolis Macedoniae, ſupra docui. Nullum adeo habemus numum, quem definite Ozolis poſſemus adſerere, fuere tamen in eorum agro binae urbes quarum nobis ſuperat moneta.

---

n) Lettres q. 200. o) Adpend. II. p. 105. p) L. IX. p. m. 653. q) L. X. c. 83
r) Rec. I. p. 98.

Digitized by Google

AMPHISSA.

Ozolarum urbs princeps.

Caput Apollinis. ☧ AMΦIΣΣEΩN. *Venabulum, et mandibula apri medio aſtro.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Numos ſola inſcriptione diverſos, cetera ſimillimos, habuere etiam Oetaei Theſſaliae. Vterque populus conditorem Aetolum ex Calydonis regis progenie habuit, ex quo habes cauſam typi Aetolici in utriusque numis. Confer dicta in Oetaeis. Sed et prodidit Pauſanias, Amphiſſenſes, quod Ozolarum nominis ſuppuderet, inſerere ſe in Aetolorum gentem maluiſſe. s) Cauſam aſtri a Strabone peto, qui narrat, Ozolas, quod reliquis Locris in occaſum ſiti fuere, ſigillo publico Heſperum inſculptum habuiſſe, t) tametſi videam, Locros quoque Opuntios aſtro monetam ſuam illuſtraſſe. Amphiſſae numos hactenus ignotos primus in lucem dedit comes Criſtiani. v)

AE. RRR.

AXIA.

Hanc urbem unus Stephanus in Ozolis locat. Hunc igitur ſecuti antiquarii huc arceſſunt *autonomos*:

Caput Jovis laureatum, in aliis diadematum. ☧AΞ. *Fulmen alatum.* AE. II. III. (Mus. Caeſ. Pellerin.) In alio: *Tripus.* AE. III. (Hunter.) In alio: *Fulmen intra coronam quernam.* AE. III. (Mus. Vitzai.)

At idem Stephanus aliam quoque Axiam in Italia locat, cui revera numos praeſentes adjudicat Combius. x) Res valde incerta. Confer numos Axi Cretae.

AE. R.

LOCRI EPICNEMIDII.

Hujus nominis Locri, olim cum Opuntiis conjuncti, diſceſſione facta propriam gentem conſtituerunt dicti *Epicnemidii* ex cauſa, quam mox proponam. Nimis acute Pellerinius horum monetam diſtinguit, quam certius eſſe Opuntiorum credam, ſaut ſaltem communem utrorumque. Illud certum, utrisque Locris unum eundemque typum placuiſſe, ut patebit.

Caput Palladis. ☧ ΛOKP. ЄΠIKNA. *Botrus.* AE. III. (Pembrok.)

Vnicus hic numus gentis *Epicnemidiae* mentionem facit addito ЄΠIKNA, nimirum quod monti Cnemidi adſita fuit, (Strabo.) qui Graecis Κνημις, Dorice Κναμις. Eodem modo et Locri Italiae, quod promontorio Zephyrio vicini fuere, dicti ſunt *Epizephyrii.* Pellerinius numum utrinque ſimillimum vulgavit, ſed inſcriptum OΠOTNTIΩN. Ex quo perſpicuum eſt, Epicnemidiis et Opuntiis communes fuiſſe typos. Quare dubii juris ſunt numi ſequentes:

Caput Palladis. ☧ ΛOKPΩN. *Fulmen.* AE. II. (Magnan Brutt. num. Pellerin.) In alio: *Botrus.* AE. III. (Magnan. l. c.)

Vtrumque numum perperam Magnanus Locris Epizephyriis dederat; ſed repugnat fabrica. At propter cauſas memo-

s) Phoc. p. 685. t) L. IX. p.m. 638. v) Adpendic. I. p. 24. x) Mus. Hunter.

Digitized by Google

ratas minus tuto licebit pronuntiare, utris Graeciae propriae Locris ſint tribuendi. En fulmen in hoc quoque monumento Palladi tributum. Opportune iſtud in Locrorum moneta, bene memorum, veterem ſuum regem Ajacem Oilei F. ab irata dea fulmine peremptum, quod notum ex Marone, aliisque.
AE. R.

LOCRI OPVNTII.

Sic dicti ab urbe Opunte, quam inhabitabant.

Caput muliebre ſpicis coronatum. ℞ ΟΠΟΝΤΙΩΝ. *Vir galeatus nudus irruens d. gladiolum intentat, ſ. clypeum praetendit, infra galea cum haſta, diota, etc.* AR. I. III. (Mus. Caeſ.)

Caput ſimile. ℞ ΛΟΚΡΩΝ. *Idem typus, intra pedes monogramma* ΟΠΤ. *vel* ΟΠΟΤ. AR. III. (Mus. Caeſ.)

Caput Palladis. ℞ ΛΟΚΡΩΝ. *Idem viri irruentis typus, ſed capite nudo, in area tridens.* AR. III. (Mus. Caes.)

ΟΠΟΝ. *Diota.* ℞ *Aſtrum.* AR. III. (Pellerin.)

Caput Palladis. ℞ *Sine epigraphe. Aſtrum.* AR. III. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. ℞ ΟΠΟΤΝΤΙΩΝ. *Botrus.* AE. III. (Pellerin.)

Virum armatum in his numis frequentem Harduinus cenſet eſſe Ajacem Oilei, qui fuit rex Opuntiorum [y]), quanquam et Patroclus, Menoetii F. hic quoque bello Trojano inclytus apud Opuntios natus eſt teſtibus Homero et Ovidio. Sunt ex his numis in muſeo Caeſareo nonnulli inſignis plane operis, qui exhibent gryphum interni clypei volumini affabre inſculptum. Confer, ſi lubet, horum typum numorum cum pictura Theonis apud Aelianum [z]).

Quos ſecundo loco propoſui, praeter epigraphen ΛΟΚΡΩΝ offerunt monogramma, conſtans, ut dixi, literis ΟΠΤ. vel ΟΠΟΥ., quod ſine dubio explendum legendo ΟΠΟΤντιων. Eos neſcio qua urgente cauſa Pellerinius Epicnemidiis tribuendos putat. Nam ſi cuſi ſunt, quando adhuc Epicnemidii cum Opuntiis coaluere, nulla eſt ratio, eos his potius, quam aliis tribuendi; at ſi poſt eorum diſceſſionem, praeſtat eos Opuntiis mandare, quorum monogramma praeferunt. In numis III. loco deſcriptis, qui prioribus ſpectata averſa ſimillimi ſunt, etiam hoc Opuntiorum monogramma deeſt ſcripto ſolo ΛΟΚΡΩΝ. Quare mallem numos ſolo ΛΟΚΡΩΝ inſignes communem utriusque populi monetam putare, et eos, qui Opuntiorum vel aperte, vel per monogramma meminere, permittere Opuntiis, etſi probabile ſit, eadem quoque moneta uſos Epicnemidios.

Ex numo IV. patet, non Ozolas modo Heſperum, ſed Opuntios quoque in ſymboli loco habuiſſe. Vide dicta in Ozolis. Caput Palladis in Locrorum numis obvium, et idem aſtrum ſequentem quoque numum anepigraphum Locris vindicant. Diotam ejusdem numi illu-

y) Strabo L. IX. p. m. 651. z) V. H. L. II. c. 44.

Digitized by Google

ſtrat Plutarchus, narrans a), Opuntios conquiſitam ſolicite pecuniam, percuſſam ex argento, quod ex templo Delphico rapuere Phocenſes, conflaſſe, confectamque inde argenteam hydriam Apollini Delphico dedicaſſe.

Numus poſtremus typos offert, quos vidimus etiam in numo, qui certo eſt Epicnemidiorum. Ex quo tanto magis apparet, inter Locros etiam diviſos interceſſiſſe aliquem nexum ſeu politicum, ſeu ut ſeſe unam eandemque gentem profiterentur.

AR. R. AE. RR.

PHOCIS.

Regio ad ſinum Corinthium, Locris et Boeotis intercepta. Totius regionis nomine cogniti *autonomi:*

ΦΟΚ. *Caput Apollinis laur.* ℞ *Caput bovis adverſum.* AV. III. (Mus. Caes.)

ΦΟΚΙ. (*retrograde*) *Caput muliebre.* ℞ *Caput bovis.* AR. III. (Mus. Caes.)

Sunt hi numi ſpectata literarum forma, et operis modo inter antiquiſſimos Phocidis. Prior cauſa metalli forte unicus eſt Videtur eſſe unus ex iis, quos Phocenſes auctore Philomelo ex direptis Apollinis Delphici donariis aureis ſignavere, de quo vide, quae plura diſſerui in mea Sylloge I., quo loco inſignem hunc numum vulgavi b).

* * *

Caput bovis, addita in aeneis *infula*, obvius eſt numorum hujus regionis typus, ſcripto juxta Φ. ΦΟΚΙ. ΦΩΚΙ. ΦΩ. Caput iſtud certum numorum Phocenſium diſcrimen conſtituit, facitque, ne numi ſolo Φ inſcripti alteri urbi ab hac litera incipienti adcommodentur. Singularis eſt numus Pellerinii:

ΦΩΚΕΩΝ. *Tria boum capita in triangulum diſpoſita.* ℞ T *intra coronam.* AE. II.

* * *

Caput Apollinis. ℞ ΦΩ. *Equus paſcens.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

AV. RRRR. AR. et AE. R.

AMPHICAEA.

Quae et Amphiclea.

Caput muliebre. ℞ AMΦIKAI. *in medio laureae.* AE. II. (Panel. Mem. Trev. Octob. 1737.)

CYPARISSVS.

Ad Parnaſſum prope Delphos.

Caput (ut Pellerinio viſum) *Apollinis cultu capillorum muliebri, prae quo lyra.* ℞ ΚΤΠΑ. *Tripus intra lauream.* AE. m. m. (Pellerin.)

AE. RRRR.

DELPHI.

Vrbs ab antiquitate, oraculi ſuperſtitione, donariorum immenſa copia, quae

a) de Pyth. orac. b) Pag. 28.

Digitized by Google

ſacrificulorum fraus, et gentium credulitas huc derivaverant, per veterem orbem notiſſima. Dicta praeterea *umbilicus terrae*, quoniam in medio totius terrae defixa credebatur Jove ipſo ejus experimentum capiente, ut praeter Strabonem, aliosque docet Claudianus, et conſentit Euripides [c]):

Ινα μεσομφαλοι λεγονται μυχοι γας.
Vbi dicitur eſſe umbilicus terrae.

Autonomi:

Horum complures ex omni metallo edidit Goltzius, qui, ſi conficti ſunt, ingenioſe certe et erudite. Inſcribuntur ΔΕΛΦΩΝ, et ΔΕΛΦΟΥ. Verum an dictum unquam Δελφος unitatis numero? Typi: *Caper ſilveſtris*, proprium fere Cretae ſymbolum, ex qua Delphos coloni profecti. *Apis*: fuit antiquiſſimum Delphis templum fabricatum ex apum cera et pinnis [d]). *Vir delphino vectus*, nam Caſtalio coloniae duci adfuit Apollo ſub delphini ſpecie [e]). At aliqui haud dubie male ſunt lecti. Sic aureus typo lyrae eſt Chalcidis Euboeae, cujus ſimilem aliquando edidi [f]). Alter aeneus ΔΕΛΦΩΝ. ΔΗΜΟΣ eſt numus Syriae notus, legendumque ΑΔΕΛΦΩΝ ΔΗΜΩΝ.

Poſt Goltzianos ſeu veros, ſeu fictos nullus certus illuſtris hujus urbis autonomus conſpectus. Argenteum edidit Fridericus Witzleben [g]): ΔΕ. *(in monogr.) Capra.* ℞ *Quadratum incuſum.* Eum auctor cum ob monogramma, tum ob capram fatidicam Delphis tribuendum putat, quam ſententiam adprobat quoque Froelichius, qui numum reſtituit [h]), at certius numum Aegis Macedoniae reſtituendum cenſerem.

Memorandus tamen alius, qui Delphis videtur poſſe tribui:

Caput Cereris velatum et ſpicis coronatum. ℞ ΑΜΦΙΚΤΙΟ. *Figura laureata, et ſtolata petrae inſidens d. lyrae innixa, ſ. ramum.* AE. fere I. (Pellerin. Rec. I. p. 105.)

Et epigraphe ΑΜΦΙΚΤΙΟ., et typi Cereris Apollinisque ſacrum Amphictyonum concilium, vetuſtate et ſanctitate in Graecia late inclytum, et in quo cauſae ſacrae juxta, atque profanae agebantur, reſpiciunt. Memorat Herodotus templum Cereris Amphictyonidos exſtructum prope Thermopylas, et ſedilia Amphictyonibus juxta poſita [i]). Etiam Strabo teſtatum reliquit, Pylagoras, qui iidem fuere cum Amphictyonibus, ſacrificaſſe Cereri [k]). Conſtat quoque, apud Delphos conſtitutum Amphictyonicum collegium, quod et de publicis conſultaret rebus, et templi negotia procuraret. Scriptum in hoc numo ΑΜΦΙΚΤΙΟ pro ſueto ΑΜΦΙΚΤΤΟ non adverſatur. Nam, ut Pauſanias ex Androtione teſtatur [l]), illi, qui ad concilium iſtud convenere, nomen iſtud adepti ſunt, quod ex locis circum Delphos poſitis coire ſunt ſoliti, dicti adeo

c) in Oreſt. v. 331. d) Pauſan. Phocic. p. 810. e) Plut. de ſolert. anim. f) Num. vet. p. 161. g) Num. Graec. ined. h) Not. elem. p. 22. i) L. VII. §. 200. k) L. IX. p. m. 643. l) L. X. c. 8.

Digitized by Google

ΑΜΦΙΚΤΙΟΝΕΣ. Sed de Amphictyonibus, eorumque inſtituto vide, quae copioſe congeſſit Antonius Vandale diſſertatione VI.

Quae ſit figura partis averſae, poteſt controverti. Pellerinio Apollo dicitur, nimirum propter lyram, lauream, et lauri ramum. Novi, Apollinem fingi ſtolatum, ſed Actiacum; an et Delphicum, ignoro. Sane Apollo vates in copioſis numis fingitur nudus, et cortinae ſuae inſidens, non, ut in praeſente numo, petrae. Potius credam, ea exhiberi Herophilen, de qua haec lego apud Pauſaniam [m]): *Saxum illic eminet, cui inſidentem Sibyllam Herophilen Delphi perhibent oracula cecinisse . . . Eam Graeci ferunt Jove et Lamia Neptuni filia natam.* En tibi in hoc numo ſaxum, et quae mulieri fatidicae, et oracula canenti probe conveniunt, laurea et lyra. Neque obeſt, quod Pauſaniae dicatur ſuper petra *ſtetisse*, cum tamen in numo ſedens fingatur; nam Clemens Alexandrinus, qui idem tradidit [n]), ait, oſtendi apud Delphos πετραν τινα, ἐφ ἧς λέγεται καθιζεσθαι την πρωτην Σιβυλλαν κ. τ. λ. *petram aliquam, ſuper qua fertur ſedisse prima Sibylla, quae ex Helicone venerat, educata a Muſis.*

Ceterum qua ſive auctoritate, ſive occaſione hic ſignatus ſit numus, non auſim definire.

Imperatorii:

Habes apud Vaillantium cum capite Hadriani, Fauſtinae utriusque, et Caracallae. Major numerus Hadriani. Addidit unum Antinoi Pellerinius. (Suppl. III. p. 131.)

Epigraphe ΔΕΛΦΩΝ.

Typi: Apollinis cultum, ut decuit, eloquuntur. Numus Sponii ipſam imaginem templi Delphici offert [o]).

Ludi: ΠΥΘΙΑ *intra coronam*, in numo Hadriani. (Arigoni.) Eos in hac urbe fuiſſe actos, ſatis conſtat.

AE. RR.

ELATEA.

Secundum Delphos Phocidis maxima.

Caput Palladis. Ϟ ΕΛΑΤΕΙΩΝ. *Caput Neptuni, pone tridens.* AE. II. (Pellerin. Arigoni.)

In averſa numi ΦΩΚΕΩΝ, qui eſt apud Pellerinium, ſupra caput bovis legitur ΕΛ., quae literae Paciaudo ἀρχαιοσαι hujus urbis viſae ſunt; verum cum hae in aliis ſimilibus numis varient, aliud certe deſignant.

AE. RRR.

BOEOTIA.

Autonomi communi Boeotorum nomine ſignati habentur copioſi.

Obſervandus in his clypeus utroque ſui latere inciſus ad modum ancilionum. *Boeoticus* is jure dicitur, nam haec forma clypei in numis urbium extra Boeo-

m) L. X. c. 12. n) Strom. L. I. §. 15. o) Voyage T. III. p. 172.

Digitized by Google

tiam ſitarum non habentur, ſic ut is nullo erroris periculo pro certo Boeotiae ſigno haberi poſſit, quod amplius patebit ex commemoratis variorum ſphalmatis. Adverto etiam, obtinente alio typo principe clypeolum ejusdem formae videri areae numi infixum, cujus bina exempla ſuppeditat Pellerinius, atque idem Boeotos cum ſymbolo hoc ſibi proprio conſtituiſſe, quod cum apio ſuo Selinuntii, cum malo Punico Sidetes, cum ſilphio Cyrenaei. Vt clypeum certe formae habuere Boeoti, ſic et galeam, ex qua agnoſcebantur Plataeenſes picti in Poecile, qui Athenienſibus in pugna Marathonia auxilio venerunt [p]).

* * *

ΒΟΙΩ. *Diota.* ℵ *Clypeus Boeoticus.* AR. I. (Pellerin.)

ΕΠΑΜ. - ΑΓΛΑ. - ΨΑΡΟ. - ΦΙΔΟ. - ΕΤΓΑΡΑ. - ΓΑΣΤ. - ΗΙΚΕ. - ΗΙΣΜΕΝ. *etc. Diota.* ℵ *Clypeus Boeoticus.* AR. I. (Muſ. Caeſ. Pellerin, Beger.)

ΒΟΙ. *Diota, ſuperne clava.* ℵ *Clypeus Boeoticus.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput barbatum hedera redimitum promicante ex fronte cornu taurino. ℵ *Sine epigraphe. Clypeus Boeoticus transverſa clava.* AR. I. (Pellerin, Muſ. Caeſ.)

Numi ſecunda ſede propoſiti diſſimulato regionis nomine ſolos inſcribunt magiſtratus, ſed quorum nomina a nonnullis antiquariis aliorſum ſunt accepta. Sic το ΦΙΔΟ. notare Phidonem Aeginae regem pervetuſtum, numum adeo eſſe ex vetuſtiſſimis unum, confidenter docuit Begerus [q]), ejusque nepos Carolus Schottus [r]), etſi fabrica et literarum forma contrarium doceant, quem errorem jam perſtrinxere Cuperus [s]), Barthelemyus [t]), Pellerinius, Bimardus [u]). Inſcriptum ΕΤΓΑΡΑ quam nobis Boeotorum urbem indicet, dubitat Harduinus [x]). Ad nomen ΓΑΣΤ. adhaeret Nonnius Goltzii commentator nulla reperta per Boeotiam urbe hoc nomine praedita [y]). Ab eodem το ΗΙΣΜΕΝ. male Ismenae tributum. Eſt in muſeo Caeſareo numulus argenteus perelegans:

Clypeus Boeoticus. ℵ ΕΡΧ. *intra coronam ſpiceam.* Eum Froelichius tribuit *Erchiae* Atticae [z]), quae fuit pagus ſolis Xenophontis natalibus nobilitatus. Verum docentibus numis aliis dubium non videtur, in hoc quoque το ΕΡΧ. notare magiſtratum. Enimvero in ſimili Hunteriano eſt plenius ΕΡΧΟ., ut adeo Erchia Froelichii plane diſpereat. Amplius haec confirmantur, quod nonnulla his numis inſcripta nomina revera inſignium in Boeotia virorum, et praetorum quidem etiam, fuere. Cui non dictus Epaminondas? quem habes ſub nomine ΕΠΑΜ. Ismenias ΗΙΣΜΕΝ., et hic inter Boeotos clarus, et praetor, de quo multa Xenophon [a]), quem lega-

p) Demoſth. in Neaeram p. 876. q) Thes. Br. T. I. p. 279. r) Miſc. Berol. T. I. p. 83. et 59. s) Lettres p. 10. t) B. L. T. XXVI. Mem. p. 542. u) ad Iobert. T. I. p. 26. x) Num. urb. ill. y) in Graec. p. 97. z) Cimel. Vindob. p. XXXVIII. a) L. V. Hiſt. Graec.

Digitized by Google

tione ad Artaxerxem Mnemonem functum, et ab hoc pecunia corruptum prodit Pausanias [b]), et a quo eundem regem citra Graeciae contumeliam adoratum refert Aelianus [c]). Alii viros alios insignes, qui in his numis indicantur, evolvant. Advertesis in praesentibus numis, qui per fabricam non admodum distantis aevi videntur, retentum adhuc in Boeotis digamma F, et aspiratam H. Si HIΣMEN revera est memoratus modo modo Ismenias, ejus numi aetatem satis prope tenemus, cum constet, eum exeunte saeculo V. C. quarto Boeotorum res procurasse. Idem nomen Ciceroni scribitur cum aspirata, nempe: *Hismenias* [d]).

Numi III. loco positi diotam et clavam offerunt. Vtrumque ad Bacchi et Herculis cultum referendum Boeotis domesticum, utroque deo ex Thebana muliere prognato. In numo postremo Bacchum, sed Indicum, probat corona hederacea, et cornu tauri ex fronte protuberans. Cultu non multum abludente eundem fistunt numi Tarenti et Naxi Siciliae. De Baccho tauriformi vide dissertationem Campaniae numis subjectam.

Ceterum omnes hi numi Boeotorum eximii sunt laboris, neque pingue eorum ingenium olentes, adeo olim infame, ut in proverbio esset Βοιωτια ὑς, *Boeotia sus*, fatente id ipsum Pindaro Boeoto [e]), Tzetze [f]), Cicerone [g]), Plutarcho [h]). Verius confirmant hi numi legem a Thebanis sancitam, qua cavetur, ut pictores et statuarii imagines nobiliore forma exprimerent, (εἰς το κρειττον.) denunciata iis multa, qui contrarium facerent [i]).

* * *

Caput Jovis corona querna redimitum Ϡ ΒΟΙΩΤΩΝ. *Neptunus sedens d. delphinum, s. tridentem, in area clypeus Boeoticus.* AR. I. (Pellerin.)

Etiam in aeneis Neptunus frequens d. pede rupi insistens. Fuit vero Boeotus, qui populo nomen dedit, Neptuni et Arnes filius [k]), et Neptunum in Boeotia cultum diserte testatur Eustathius [l]).

* * *

Caput Herculis leonis rictu opertum. Ϡ ΒΟΙΩΤΩΝ. *Victoria gradiens d. fulmen vibrat, in area clypeus Boeoticus.* AE. II. (Pellerin.)

Commemorandus videbatur hic numus ob tributum Victoriae fulmen, cujus et exemplum in moneta sua dedere Bruttii.

* * *

Frequentes sunt Boeotorum numi aenei, qui manifeste videntur bis percussi. Tales binos profert Haymius, in quibus caput est duplex [m]). Alius est in Caesareo, in quo primum signatum erat caput juvenile sinistrorsum conversum, super quo serius signatum caput muliebre

b) L. III. p. 227. c) V. H. L. I. c. 21. d) in Verr. L. IV. c. 42. e) Olymp. VI. 151. f) ad Lycophr. v. 433. g) de Fato c. 4. h) de esu carn. orat. I. i) Aelian. V. H. L. IV. c. 4. k) Diodor. Sic. L. IV. l) ad Dionys. Perieg. v. 476. m) T. I. tab. XXII.

Digitized by Google

adverſum. In ejusdem averſa expreſſus quidem eſt Neptunus uno pede ſaxo inſiſtens, ſed ſatis apparent rudera veteris matricis extruſae. Duplex etiam figura, altera ſimilis Neptuno, altera equitis eſt in averſa numi Pelleriniani, qui etiam duplicem matricem ſuſpicari facit. At nihil inſolentius in re numismatica hactenus conſpectum typo ejus numi, quem edidit Haymius [n]). Adi typum, et ſimul juva auctorem quid ſtatueret incertum, et Oedipum in ipſa Boeotia fruſtra quaerentem.
AR. et AE. C.

ANTHEDON.

Aeneus ΑΝΘΗΔΩΝΙΩΝ apud ſolum Goltzium.

CITHAERON.

Pellerinius aeneum numum edidit cum epigraphe ΚΙΘ., et typo *trium lunularum*. Ejus ſimillimos binos habet muſeum Caeſareum, aliosque novi in aliis muſeis exſtare, ſed qui omnes inſcribuntur ΚΡΟ., quo ſatis mihi olim cauſae videbatur, ut liceret ſuſpicari, numum a Pellerinio male lectum, omnesque Crotoni vindicandos, praecipue cum nullo auctore conſtet, Cythaeroni Boeotiae monti urbem cognominem fuiſſe adſtitutam [o]). At Pellerinius in opuſculo poſtremo ſuam iterum ſententiam omnibus machinis defendit, meamque, velut qui inique laceſſiveram, impugnat [p]). Lubet litem amice componere. Iſtud certum, omnes, quotquot viderim hujusmodi, luculentum ΚΡΟ. praeferre. Sin in Pelleriniano legitur ΚΙΘ., permittamus numum praetenſis his Cythaeronicolis, ac tum miremur perfectam typorum ac rationis monetariae concordiam inter populos, quos longa terrarum mariumque ſpatia, nullo, quod conſtet, nexu ſeparavere. In numo ſimili, qui eſt in muſeo Neumanni, diſtincte legitur ϘΡΟ. At conſtat etiam, primum elementum hac forma fuiſſe Crotoniatis familiare.

COPAE.

Lacui Copaidi nomen dedere.

Imperatorium Veſpaſiani edidit Triſtanus [q]). ΚΩΠΑΙΩΝ. *Ceres gradiens ſingulis manibus ſingulas faces geſtat.* Similem, et ejusdem Veſpaſiani citat Patinus, ſed perperam ſcribit ΚΟΠΑΙΩΝ [r]). Fuiſſe Copis delubrum Cereris, docet Pauſanias [s]). Ceterum neque a Vaillantio, neque alio quoquam hujus urbis editum numum reperio. Suſpicor, pro ΚΩΠΑΙΩΝ legendum ΠΑΓΑΙΩΝ, ac tum hi numi erunt Pagarum Atticae, quas vide.

DELIVM.

Caput Jovis laur. Ϟ ΔΗ. ΤΑ. *Pallas ſtans d. Victoriolam, ſ. clypeum.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Fuit Delium in agro Tanagraeorum,

---

n) Tom. I. tab. XXII. n. 5. o) Num. vet. p. 45. p) Additions p. 68. q) Comment. hiſt. T. I. p. 185. r) Numi Impp. in indice. s) Boeot. p. m. 756.

Digitized by Google

de quo multa teſtimonia congeſſit Weſſelingus t), ubi celebre exſtitit Apollinis fanum, de quo vide numos Tanagrae. Epigraphe ΔH. TA. ſuſpicari facit, legendum: ΔΗλιων ΤΑναγραιων, numumque huc jure vocandum.
AE. RRRR.

ERYTHRAE.

Vetus urbs, cujus in catalogo meminit quoque Homerus. Ejus rudera prope Cythaeronem montem locat Pauſanias u).

Pegaſus volans, pone 'ptleus Caſtoris. Ϟ ЕРТΘ. *Aſtrum.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Vir nudus equum freno retinens. Ϟ ЕРТΘ. *Aſtrum.* AR. III. (Pembrock.)

Cur numos ſimiles huc appellam, cauſam aliam adferre non poſſum, quam quod typo et fabrica nimium abludunt a certis numis Erythrarum Ioniae, et quod hae conſtanter inſcribunt ЕРТ. Secundo ex his ſimilem edidit Pellerinius, et cum in eo legeret ЕΦТ., Zephyrio Ciliciae tribuere non dubitavit x). Ejus judicium citati numi corrigunt.

* * *

Ad has quoque Boeotiae Erythras antiquarii non pauci vocaverunt argenteos cum capite Herculis, ejusque in averſa attributis, verum tutius hos cum Pellerinio Erythris Ioniae permittimus, quas adi.
AR. RRR.

HARMA.

Huic a Goltzio tribuuntur argentei cum typo Palladis, et Pegaſi propter adſcriptum AP. vel APM., ſed hi veriſimilius propter argumentum Corinthium Syracuſas pertinent, de qua numorum claſſe agetur in Corintho.

HILESIVM.

Huic Boeotiae oppido Bandurius largitur numum male lectum ΔΙΔΤΜΑΙΩΝ. ЄΙΛΗСΙΩΝ y), quem eſſe Mileti Ioniae, in hac docebimus.

ISMENE.

Teſte Stephano vicus Boeotiae, quorſum olim *autonomum* adegeram: (Num. vet. p. 113.)

Clypeus Boeoticus. Ϟ ΙΣΜΗΝ - - *Caput capri ſilveſtris.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Fateor, ne has quidem omnes literas eſſe ſatis integras, etſi per clypeum numum eſſe Boeoticum dubitari non poſſit.
AE. RRRR.

Imperatorium Commodi nimium perfunctorie citat Harduinus, quin muſeum nominet, vel typum definiat. Epigraphe praetenditur: ICMЄNЄIΩN.

LARYMNA.

Caput muliebre. Ϟ ΛΑ. *Clypeus Boeoticus.* AE. III. (Pellerin Rec. I. tab. XIX. n. 4.) Addidit ſimilem alium Neuman-

t) ad Diod. Sic. L. XII. c. 69. u) Boeot. c. 2. x) Rec. II. p. 162. y) Tom. I. p. 122.

Digitized by Google

nus, nisi quod praeterea ex altera clypei parte leguntur literae ΣA. (Num. pop. p. 215.)

Numum suum Pellerinius propter literas ΛA. cum Laconum moneta miscuit. Verum cum hactenus in certo quopiam numo extra Boeotiam signato ejus formae clypeus conspectus non sit, et habeamus certam Boeotiae urbem ab iisdem literis incipientem, jure nobis permissum putabimus, a viri praestantis opinione deflectere, et cimelium istud restituere *Larymnae*, quam Pausanias diserte Boeotorum urbem dicit, addito, fuisse olim Opuntiis contributam, sed auctis Thebanorum rebus ultro Boeotis accessisse [z]). Vnde factum, ut Strabo non observatis rite temporibus, ut recte monet Cellarius, binas statueret Larymnas, unam in Boeotis, alteram in Locris. Etiam Plutarchus Larymnam Boeotiae oppidum facit [a]). Literas ΣA. alterius numi indicare posse Salganeum ejusdem Boeotiae, leviter suspicatur Neumannus.

Haec cum ego et Neumannus certa putaremus, vidimus nuper Pellerinii sententiam praeplacere Sestinio Lacedaemoni hos numos tribuentis prolatis numis aliis:

Caput Herculis laur. Ϫ ΛA. ΣA. - ΛA. NI. - ΛA. TI. *Clava intra lauream.* AE. III.

Caput idem. Ϫ ΛA. KH. - ΛA. NI. - ΛA. ΣI. ΛA. TI. - ΛA. ΦI. - ΛA. AIO - ΛA. EΛT. *Diota.* AE. III.

Caput Bacchi hedera coronatum. Ϫ ΛA. ΣA. *Diota, in area botrus.* AE. III.

Cum ergo numos hos omnes non dubitet esse Lacedaemonis, necesse erit, ait, numum quoque Pellerinii et Neumanni esse ejusdem urbis [b]). Hanc viri eruditi conjecturam non negabo suum habere pondus. Interea tamdiu in Larymna acquiescam, donec constabit, etiam in aliarum extra Boeotiam urbium numis clypeos formae Boeoticae fuisse signatos. Et nescio, an non aequo jure liceret arguere, omnes hos Sestini numos esse potius Larymnae. Nam cum ΛA. addito ΣA. legatur in numo, quem nos esse Larymnae non dubitamus, verisimile putamus etiam, eodem pertinere numos ΛA. NI. - ΛA. TI. etc. Offerunt iidem capita, vel attributa Herculis et Bacchi, at quis ignorat, utriusque cultum, quia in Boeotia nati, fuisse hac in regione perfrequentem? *AE. RRR.*

MYCALESSVS.

Vrbs vetusta et Homeri versibus nobilitata, sed cujus Pausaniae aetate nonnisi rudera supererant.

MT. *Fulmen.* Ϫ *Clypeus Boeoticus.* AR. III. (Mus. Savorgnan.)

Varia ad hanc urbem spectantia vide in meis numis vet. (pag. 113,) quo loco insignem hunc numum vulgavi. *AR. RRRR.*

z) Bocot. c. 23. a) in Sulla p. m. 468. b) Lettera IV. p. 56.

Digitized by Google

ORCHOMENVS.

Sic dictus ab Orchomeno Minyae filio hujus tractus rege.

OPX. *nullo typo.* ℞ *Clypeus Boeoticus.* AE. (Haym.)

Clypeus hujus formae vetat, quo minus hic numus Orchomeno Arcadico tribui possit.

AE. RRRR.

PELECANIA.

Pellerinius *autonomum*, in quo:

Caput Palladis. ℞ ΠΕΛΕΚΑΝ. *Equus pascens.* AE. II. Pelecaniae tribuit, quam ait fuisse exiguum Boeotiae tractum. Ex quo istud geographo vetere hauserit, ignoro. Istud certum, numos Pellae Macedoniae typo utrinque simillimo esse, quamquam et illud certum sit, in hoc Pellerinii numo saltem ΠΕΛΕΚ distincte legi.

PLATAEAE.

Vrbs cumprimis nobilis victoria Pausaniae et Aristidis de Mardonio Persa.

ΠΛΑ. *Caput muliebre adversum margaritis luxurians.* ℞ *Clypeus Boeoticus.* AR. III. (Haym, Mus. Caes.)

Haymius caput anticae censet esse Junonis lepido astu a Jove deceptae, quae causa fuit exstructarum Plataearum, et reperti novi nominis *Junonis Sponsae.* Vide plura apud Haymium hanc fabulam ex Plutarcho in Aristide enarrantem.

AR. RRRR.

TANAGRA.

Prope Thebas.

Autonomi:

TA. *Equus dimidius saliens.* ℞ *Clypeus Boeoticus.* AR. I. (Mus. Caes.)

Caput Bacchi hedera coronatum. ℞ TA. *Botrus.* AE. III. (Ex museo M. Ducis editus in meis Num. vet. p. 114.) *Lyra.* ℞ TA. *Caduceus.* AE. III. (Pembrock P. II. tab. 30.)

Numus postremus attributa Apollinis, et Mercurii offert, quorum causam dabimus in imperatoriis.

Addidere binos alios Arigonius, et auctor musei Musellii, in utroque praetenditur epigraphe ΤΑΝΑΓΡΙΤΩΝ, in illo typus, *arcus*, in hoc *congeries armorum.* At Stephano gentile est Ταναγραιος, cum quo consentit et sequens numus Trajani.

AR. RR. AE. RRR.

Imperatorii.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΟC. *Caput Germanici nudum.* ℞ ΤΑΝΑ. *Apollo nudus stans d. ramum, s. arcum.* AE. III. (Mus. Caes.)

ΤΑΝΑΓΡΑΙΩΝ. *Mercurius stans*, in numo Trajani. (Pellerin.)

Vterque numus potiorem apud Tanagraeos Apollinis et Mercurii cultum profitetur, quorum attributa mox in autonomo conjuncta vidimus. De Delio famoso Apollinis templo, quod in Tanagraeorum agro stetit, egimus supra in Delio. Ablatam inde Apollinis statuam Datis Medus Tanagraeis restitui jussit, ut docet Herodotus [c]) collatus cum Pau-

c) L. VI. c. 118.

Digitized by Google

ſania. d) Sed et inſignes Mercurium apud Tanagram habuiſſe honores, docebit additis cauſis Pauſanias. e)
AE. RRR.

THEBAE.

Vrbs ſi qua alia illuſtris famae cum ab antiquitate, nam aedificata eſt a Cadmo Agenoris F. ex Phoenicia profecto omine bovis procumbentis, cujus facti memoriam non quidem Thebae ipſae, ſed metropolis Tyrus in numo ſuo coloniae nomine ſignato ſervavit ſcripto juxta bovem jacentem ipſo nomine ΘΗΒЄ, tum a varia, et ſaepe ſiniſtra fortuna, nimirum ter exciſa, primum ante Troica ab Epigonis, deinde circum Troica a Pelasgis, tertium ab Alexandro M. ſubinde a Caſſandro reſtituta; denique ab heroum ſuorum gloria, et poetarum figmentis, inter quae praecipuum nati in hac urbe Bacchus et Hercules.

* * *

- - BAIOΣ. *(exple* ΘΕΒΑΙΟΣ.*) Vir nudus ingeniculatus arcum tendit.* ℵ *Clypeus Boeoticus.* AR. I. (Hunter.)

Numus omnium, quot norim, cauſa antiquitatis praeſtantiſſimus. ΘΕΒΑΙΟΣ eſt gentile in recto, ut ΝΕΟΠΟΛΙΤΗΣ, ΚΡΟΤΩΝΙΑΤΑΣ, et ſimilia.

* * *

Epigraphe in argenteis aliis, qui fere antiquitate praeſtant, ΘΕ. ΘΕΒ. ΘΕΒΗ., in poſterioribus aeneis: ΘΗΒΑΙ. ΘΗΒΑΙΩΝ. In horum uno Goltziano, quem mox citabo, reperio etiam ΘΕ. Mirare ſcripturam hybridam ΘΕΒΗ pro ΘΗΒΗ, jam inducto, ut vox ipſa inſcripta docet, elemento H. Contrariam rationem ſequitur ΘΗΒЄ in numo Tyriorum ſupra memorato, et hanc quoque mirabilem, niſi plus veniae impertiendum eſſet numo coloniae, et quidem aetate Gallieni prognato.

* * *

Typi in argenteis omnino iidem, quos in argenteis communi Boeotiae nomine ſignatis vidimus: *Caput Bacchi Indici hedera coronatum.* ℵ *Clypeus Boeoticus.* AR. I. — *Diota certae formae imminente in minoribus clava.* ℵ *Clypeus Boeoticus.* AR. I. III. Ex quo colligere licet, numos communi Boeotorum nomine notatos in principe hac ejus gentis urbe cuſos. In horum igitur moneta Thebanos hos typos pariter explicatos vide.

* * *

ΘΕ. *Caput imberbe Herculis.* ℵ *Clypeus Boeoticus, cui inſerta clava.* AR. III. (Hunter.)

Proditum a ſcriptoribus, veteres privatim varia ſymbola clypeis ſuis inſcripſiſſe, ſive ut hoſtibus ſuis eſſent terrori, ſive ut decus paternum oſtentarent, ſive quacunque alia de cauſa, quod quidem Carum fuiſſe inventum, tradit He-

d) L. X. c. 28. e) L. IX. c. 22.

Digitized by Google

rodotus. f) Idem variis quoque de causis factum publice. Fulmen Romanorum clypeis insertum res cognita, Sicyonios vero inscripsisse Σ, Lacones Λ, Argivos A tradit Xenophon. g) Ergo ex praesente numo verisimile, Thebanos, ut sese a reliquis Boeotis discernerent, Herculis apud se nati clavam clypeis suis aut inscripsisse, aut insculpsisse, unde recte posse lucem adfundi orationi Xenophontis admodum ambiguae, et hucusque perperam ab interpretibus explicatae. Narrat is h), partem Arcadum cum Epaminonda Thebano adversum Lacedaemonios junxisse arma, atque ut istud ex animo facere viderentur, addit: ἐπεγεγράφοντο δε και των Αρκαδων ὁπλιται ῥοπαλα ἐχοντες, ὡς Θηβαιοι ὁντες, quam orationem sic Latine reddit Leunclavius: *ac nonnulli etiam Arcades gravis armaturae pedites nomina dabant gestantes clavas, perinde ac si Thebani essent*, quae quidem interpretatio pridem mihi a vero maxime aberrare visa. Novi, omni aetate a barbaris clava pugnatum, et antiquitus quidem ab Hercule et Theseo, reipsa barbaris, sed quos Graeca elegantia heroes deosque effecit, et aeque hodie a barbaris omnium nationum. At vix credam probari posse, Epaminondae aetate, qua gladii, hastae, sagittae valuere, rem clavis in praelio actam. Et quidem si vera est Leunclavii interpretatio, sequetur, clavarum usum fuisse unis Thebanis proprium, quia Arcades, ut Thebanarum sese partium profiterentur, clavas arripuere. Sin istud, tanto magis mirum foret, singularem hunc morem a veteribus praeteritum, quod is probatus adhuc fuit Epaminondae, qui maximus rei militaris magister aetate sua est habitus. Praeterea cum Thebani hoc imperante omnes Graecos armorum gloria superaverint, mirum etiam, non alios quoque Graecos ad clavas conversos, neque etiam Philippum II. Macedonem, qui sese in re militari Epaminondae in disciplinam dedit, clavis milites suos instruxisse. Quare mihi pridem Xenophontis verba sic capienda visa, Arcades inscripto clypeis suis clavae insigni sese Thebanos professos, quoniam, ut supra dixi, partes inscriptis variae naturae signis sese sunt discernere solitae, quam nunc conjecturam praeclarus hic Thebanorum numus eximie confirmat. Nihil aliud magis ad faciendam conjecturae fidem valet, quam si alter ad idem sentiendum, sed ex diverso impellitur. Quod ego ex usu artis tacticae, et praesentis numi praescripto conjeceram, id ipsum Samueli Moro Lipsienſi, qui nuper Xenophontis historiam vulgaverat, ex grammaticae legibus verisimile visum. Cum enim viro erudito non adrideret, ut ἐπιγεγραφω dicatur *nomina dare*, pro quo dicendum omnino fuisset ἀπογεγραφω, sensum orationis Xenophonteae, quamvis timide, hunc esse conjecit: *inscribebant clypeos suos ita, ut si Thebani essent*,

f) L. I. §. 171. g) Hist. Graec. L. IV. h) Hist. Graec. L. VII. sub. fin.

Digitized by Google

addo ego: *insigni clavae*. Non obstat, omissam ab historico *clypei* vocem, quia vulgo ejus aetatis usus docuerat, unis clypeis haec discrimina inscripta, et commode idem vir clarissimus Aristophanis versum ex Suida huc vocat: (in ἐπιγραφω) Και γαρ συ μεγαλην ἐπιγραψ την Γοργονα, *Nam et tu* (clypeo tuo) *magnam inscribebas Gorgonem*, in quo videmus et idem ἐπιγραφομαι captum pro *inscribo*, et omissum *clypei* vocabulum. Ceterum ut Thebani in memoriam Herculis sui clypeis inseruere clavam, sic et Parapamisadae, gens Indica, clavam tanquam Ηρακλεος παρασημον insuere bobus, ut Herculem ad se venisse indicarent, de quo vide Arrianum [i]), et ex eo Eustathium [k]).

* * *

Ex aeneis, quorum plerique item Bacchi et Herculis cultu occupantur, commemorandus unus:

ΘΕ. *Caput Bacchi Indici barbatum, et hedera redimitum.* ΧΚΕΤΡΙΠΠΟΡΙΟΣ. *Diota, juxta thyrsus.* AE. III. (Goltzius in Graec. tab. XVII. 1.) Simillimum edidit Pellerinius, sed absque ΘΕ. (Suppl. III. p. 109.) Sed in aliis legitur ΚΕΤΡΙΓΟΡΙΟΣ, ut dicetur. (Mus. Caes.)

Jure Goltzius numum suum Thebanorum monetae inseruit, at suum Pellerinius Ceae insulae prope Atticam sitae, dictantibus nempe judicium hoc literis ΚΕ., quibus plerumque ejus numi sunt insigniti, et quod in ejus numo absunt literae ΘΕ. Videtur vir eruditus non reflexisse animum ad citatum numum Goltzianum, in quo praeterea praesto sunt literae ΘΕ. certi monetae Thebanae indices, atque etsi hae abessent, tamen in his et caput Bacchi, et vas diotum tam perfecte sunt similia iis, quae in certis Thebanorum numis comparent, ut dubitari non possit, eos horum quoque monetae accensendos. Quis vero deinde dandus sit sensus inscriptioni aversae, minus tutum decidere. Pellerinius literas ΚΕ a sequentibus puncto dividit, Goltzius conjunctas proponit. Sane magistratui alicui Thebano fuisse nomen *Cetriporii*, inter ἁπαξ referendum non est. Haec scripseram, cum Vindobonam adlati sunt numi duo simillimi, iique integerrimi. In utroque desunt literae ΘΕ., unde suspicari licet, eas a Goltzio more suo jam alias satis cognito adfictas, ut tanto certius evaderet Thebanorum numus. In utroque post literas ΚΕ nullum apparet punctum, quo Pellerinii Cea ultro corruit. Totum denique vocabulum legitur ΚΕΤΡΙΓΟΡΙΟΣ, sexto elemento luculento Γ, non Π.

AR. R. AE. RRR.

THESPIAE.

Prope sinum Corinthiacum. Vrbs Cupidini maxime devota, cujus primum ex vetere more simulacrum habuit lapidem rudem, cui aeneum suffecit Lysippus, at multo praestantiorem marmoreum Praxiteles, quem ab auctore ipso reliquis

i) Exped. Alex. L. V. c. 3. et Hist. Ind. c. 5. k) ad Dionys. Per. v. 1153.

Digitized by Google

omnibus ſuis artefactis longe fuiſſe praelatum lepido aſtu comperit Phryne amaſia [l]). Ejus unius videndi cauſa aditas fuiſſe Thespias, nullo alio operae pretio, dixit Cicero [m]). Subinde Romam translatum a Caligula, reſtitutum ſuis a Claudio, rurſus ademptum a Nerone, poſitumque in Octaviae ſcholis, denique flammis abſumptum prodidere Pauſanias, [n]) et Plinius. [o])

ΘΕΣΠΙΚΟΝ. *Caput muliebre, in area lunulae duae* ☽ *Clypeus Boeoticus.* AR. I. (Mus. M. Ducis.)

ΘΕΣ. *Caput muliebre, prae quo luna bicornis.* In alio: *Duae lunulae.* ☽ *Clypeus Boeoticus.* AR. III. (Pellerin.)

Caput muliebre velatum. ☽ ΘΕΣΠΙΕΩΝ. *Lyra intra lauream.* AE. III. (Mus. Caeſ.)

Inſolentior eſt epigraphe numi I. ΘΕΣΠΙΚΟΝ, quod eſſe κτητικον poſitum pro ἐθνικὸν abunde alias diſſerui. [p]) Imagini Phrynes apud Delphos poſitae inſcriptum legebatur: ΦΡΥΝΗ. ΕΠΙΚΛΕΟΤΣ. ΘΕΣΠΙΚΗ. [q]) Typi plerumque lunae cultum profitentur incerta cauſa.

* * *

Dedimus certos Theſpienſium numos. At inter incertos ablegandos cenſeo eos, in quorum area eſt ⊟, quod habitum eſt pro Θ quadratae formae ab Haymio [r]), Froelichio [s]), Pellerinio [t]), Khellio [u]), et cujus forma occurrit etiam in binis Athenienſium apud Haymium. Ex quorum ergo judicio numi omnes ſimili elemento notati, nam eorum plures ſunt ac varii, jam Thebis, jam Thespiis, jam Thyreae Argolidos ſunt adjudicati, de qua cauſa vide plura in numis poſtremae hujus urbis.

AR. et AE. RRR.

ATTICA.

ATHENAE.

De celebris hujus urbis numis actum a pluribus diſſertatione ſingulari, ab Oudineto [x]), Comite Winchilſea [y]), Corſinio [z]), quibus adde Begerum, Wiſe, Pellerinium, Apoſtolum Zeno [a]), tum et locupletem theſaurum Hunterianum. Ex his fontibus petam ea, quae ad explicandam Athenarum monetam pertinent, inſperſis, ubi neceſſe duxero, propriis animadverſionibus.

Autonomi.

Hos commode in tres claſſes partiemur, aureos, argenteos, aeneos.

---

l) Pauſan. L. I. c. 20. et L. IX. c. 27. m) in Verr. L. IV. c. 2. n) L. IX. c. 27. o) L. XXXVI. p. 726. p) Num. vet. p. 234. q) Athenaeus p. m. 591. r) T. I. p. m. 231. s) Not. elem. p. 24. t) Rec. T. I. p. 158. u) Adpendic. I. p. 41. x) B. L. T. I. p. 219. y) Haym. T. I. p. m. 159. z) Faſt. Attic. T. II. p. 219. a) Lettere T. II. p. 124.

Digitized by Google

Moneta aurea.

Hujus metalli numum nullum habemus certum. Binos se possidere aliquando existimabat Pellerinius [b], anepigraphum utrumque, suadente nempe solo noctuae typo, sed quae in plurium aliarum urbium numis, ut constat, nidulatur. Horum primus typo caprae et noctuae nullum certum criterium offert; alter cum capite Palladis, et noctua addito ΣΩ. haud dubie Tarentinus est, ut jam alias probavi [c]. Serius ipse vir eruditus sententiae suae coepit diffidere, [d] nullumque ipse agnovit aureum certum hujus urbis. Spanhemius se ejus complures aureos in variis museis vidisse testatur, at in quibus? quae eorum forma, typus? Istud nobis vir summus invidit [e]. Nuper illustris Combius in catalogo musei Hunteriani aureum edidit ejus formae, cujus copiosos argenteos antiquioris formae habemus: *Caput Palladis.* ϞΑΘΕ. *Noctua stans, pone ramus oleae et lunula.* Addit, singulare istud numisma regis munificentia gazae Hunterianae accessisse [f], de cujus fide arbitrentur, qui viderunt. Denique et Winckelmannus Athenienſium aureum in museo Farnesiano se vidisse adfirmavit [g], sed quem virum illustrem in re numismatica auctorem minime gravem novimus.

An ergo nullos praepotens ea urbs ex hoc metallo flavit numos? Flavit sane, si comicos et scholiastas audiamus. At vero illorum proprium est ludere in verbis, horum fallere et falli. Ex Comicis Aristophanes, quem ex veteribus fere unicum vadem citant monetae aureae patroni, in Ranis v. 372. vetus Athenienſium numisma (ἀρχαιον νομισμα) opponit novo inducto aureo. (καινῳ χρυσιῳ.) Cum vero in sequentibus versibus vetus illud vocet probum purumque, at novum pessimos aeneos, (πονηρα χαλκια) satis apparet, eum primo loco εἰρωνικως locutum, in quo judicio gaudeo mihi convenire cum erudito Wise contra Spanhemium, aliosque [h]. Haec ironia magis patet collato versu 817 in Concionantibus, ubi narratur, novam monetam aeneam abolitam, et restitutam argenteam praecone diserte addente: ἀργυρῳ γαρ χρωμεθα, *argento enim utimur*, nulla facta auri mentione. Aureorum quidem Atticorum meminit etiam scholiasta ad Aristophanis Equites v. 1091. Verum cum is eo loco in hoc quoque peccet, quod eos ex fodinis Laurioticis signatos adfirmet, cum tamen ex his secundum omnium veterum testimonia argentum solum effossum sit [i], patet, quantum ejus judicio de ipsis numis aureis deferre liceat. Post haec nemo credo vitio dabit, si auctoritatem Pollucis aureos Atticos testantis [k] aspernandam puto. Auctores alii, cum monetae Atticae memi-

b) Rec. I. p. 142. c) Num. vet. p. 60. d) Suppl. III. p. 60. e) Ad Aristoph. ranas v. 735. f) In praefat. p. 9. g) Hist. art. p. 641. novae edit. h) Mus. Bodl. p. 138. i) Meurs. Fort. Athen. c. 7. k) L. IX. §. 53.

Digitized by Google

nere, auream dissimulant. Ita Demon citatus a scholiasta Aristophanis l) agens de vulgata paroemia γλαυκ' εἰς Ἀθηνας, ait de Athenienſibus: οὐκ ἐν ἀργυρῳ μονῳ, ἀλλα και ἐν χαλκῳ χαρασσουσι την γλαυκα, *non in argento modo, ſed et in aere ſignant noctuam.* At cur vetus hic auctor non citat etiam monetam Athenienſium auream, ſi quam habuere? Pericles cum theſauri ſive ſacri, ſive profani copias praedicaret, quem Athenienſes in belli Peloponneſiaci uſus convertere poſſent, adfirmavit, eſſe in arce ſex millia talentorum argenti ſignati, tum quinquaginta talenta auri et argenti non ſignati m). Satis ex hoc Periclis calculo apparet, auro ſignato non uſos Athenienſes. An enim ſecus neglexiſſet, auri quoque ſignati praeſentem copiam commemorare? Quod ſi Periclis aetate, qua Athenienſium res florentiſſimae fuere, aurea moneta caruit respublica, minus veriſimile, invectam fuiſſe ſerius attritis ejus bello Peloponneſiaco opibus. Demoſthenes quoties de moneta Attica loquitur, ſemper argenteam innuit. Quod ſi de aurea agit, manifeſte innuit quoque, eam fuiſſe peregrinam. Clare iſtud apparet ex oratione in Phormionem n), tum et Lyſia conquerente o), ſibi ab Eratoſthene vi adempta tria talenta argenti, CCCC. Cyzicenos, C. Daricos, quibus ex teſtimoniis colligere praeterea licet, Athenis in defectu monetae aureae valuiſſe aureos externos, quo de argumento plura diſſeruimus in Prolegomenis generalibus capite XVI. Fuit ergo apud Athenienſes aurum merx, argentum pecunia, ut aliquamdiu apud Romanos adhuc liberos, et hodie in ampliſſimo Sinarum imperio.

Moneta argentea.

Ea magno numero ſupereſt. Longe vetuſtiſſimam fuiſſe bove inſignem, teſtantur Plutarchus p), Pollux q), et ſcholiaſtes ad Ariſtophanis aves v. 1105. Vnde ajunt tractam paroemiam: βους ἐπι γλωσσῃ βεβηκεν, *bos linguam conſcendit*, nempe cum quis argenti cauſa tacuit. Vide Pollucem r), et ſcholiaſtem Homeri s). Vtut haec erunt, id genus monetae jam nunc ſuperſtes non eſt. Qui ſuperant argentei, fere omnes hinc caput Palladis, illinc noctuam ſiſtunt, de quo monetae Athenienſis typo paſſim loquuntur veteres. Propter Palladis caput dicta fuit etiam Κορα, *Puella* t), at γλαυξ frequentius propter *noctuam*. Hinc luſus ſervi Gylippum herum furti arguentis apud Plutarchum u), multas noctuas in Ceramico, id eſt: ſub tegulis latere. Habuiſſe triobolum utrinque inſculptum Jovis caput, tradidit Pollux x), at quoniam cum hoc typo nullum habemus ſuperſtitem, veriſimile eſt, ut ſaepe alias, virum bonum ceſpitare.

Spectato pondere varios modos mo-

---

l) In Avib. v. 302. m) Thucyd. L. II. c. 13. n) pag. m. 943. ſeq. o) Orat. contra Eratoſth. p) In Theſeo. q) L. IX. c. VI. §. 60. r) l. c. §. 61. s) ad Iliad. I. v. 79. t) Pollux, l. c. §. 75. u) In Lyſandro. x) l. c. §. 63.

Digitized by Google

netae Atticae argenteae ſuppeditat Pollux, nempe tetradrachma, didrachma, tetrobola, triobola, diobola, obolos, ſemiobolos. Horum tabulam ponderum dedit Haymius [y]), pondus vero ſingulorum numorum in catalogo Hunteri accurate habes indicatum, quod cum Haymianis calculis eximie conſpirat. Quin exſtant in muſeo Caeſareo, Hunteriano, et alibi numuli, qui ſunt ſemiobolorum dimidii, ſeu qui quartam oboli partem conſtituunt, duo nimirum grana adpendentes, quorum non meminit Pollux, et tamen in minutiſſimo volumine luculentos offerunt typos Atticos, et inſcriptionem, quos non magis mirere in pecuniae uſum potuiſſe ſervire, quam ad noſtram usque aetatem pervenire. Haec monetae Athenienſis pondera docet experientia bilancis ope inſtituta. Mira adeo viſa oratio Livii, qui, quo loco Flaminini de Philippo Macedone triumphum, captamque praedam enarrat [z]), ſic ait: *ſignati argenti octoginta quatuor millia fuere Atticorum; tetradrachma vocant, trium fere denariorum in ſingulis argenti pondus eſt.* Locus hic criticorum ingenia, ut decuit, miſere vexavit, quoniam ex veterum conſenſu drachma et denarius idem fere cenſebantur. Dicere, ignoraſſe Livium rei monetariae negotium, quo uno Gordius hic nodus planiſſime reſecabatur, religio fuit. Ergo aliis viſum, denarium illo tempore fuiſſe drachmae et trientis pondere, alii, pro *trium* legendum *quatuor fere denariorum* cenſuere. Verum ab utrisque male defenſa cauſa, quia modum peccatum exceſſit. Denarium tum (intelligo Auguſti aevum) adpendiſſe drachmam cum triente, quod ex hoc loco collegerat Priſcianus, certae experientiae ex ejus aetatis numis captae repugnat. Eſto, locum luxatum, etſi in verbo *trium* non appareat diſſenſus codicum, et is non aliter legatur apud Priſcianum [a]), ſed et tum major exceſſus, quam qui hiſtoricum adcuratum fugere debuerat. Secundum oraculum Livii, ſi lectionem *quatuor fere denariorum* recipiamus, numus Atticus tetradrachmus ne quatuor quidem denarios plene adpendit. Verum inſtituto examine cum integerrimis tetradrachmis Atticis muſei Caeſarei et denariis Auguſteis reperi, tetradrachmum ſuper quatuor denarios adpendere quaſi ſemiſſem, ſeu quinarium. Recte iſtud ex tradita alibi doctrina de ratione drachmae et denarii, ſecundum quam denarius ſe habet ad drachmam Atticam fere ut 8. ad 9. Nam cum tetradrachmum Atticum adpendat denarios 4½, ſeu quinarios 9, ex hoc etiam in tetradrachmo partis nonae exceſſu egregie confirmatur memorata ratio denarii ad drachmam ut 8 ad 9. Vtrum Livianam lectionem apte defendat cl. Dupuy [b]), magnopere dubito, ſed quod nunc expedire non vacat. Sed quae ad accuratius hujus monetae pondus pertinent, vide ex cl. Barthelemyi doctrina propoſita in Prolegomenis ad hoc opus generalibus Vol. I. cap. IX.

---

y) T. I. p. m. 214. z) L. XXXIV. c. 52. a) Putſch. p. 1349. b) B. L. T. XXVIII. p. 698.

Digitized by Google

* * * * *

Numi argentei antiquiores:

Caput Palladis ſimplice galea tectum. ℞ ΑΘΕ. *(ſcriptura in aliis recta, in aliis retrograda.) Noctua ſtans, juxta oleae ramus et lunula.* AR. I.

Numi obvii, ſed qui ex globoſo et informi metallo, etſi argenti puriſſimi, et literarum forma antiquitatem remotam eloquuntur. Serione, an per jocum, ut ſaepe alias, locutus videatur Harduinus, dum antiquiſſimos Athenarum numos non excedere primos Philippi Amyntae annos conſtituit [b])? Diſcimus ex Ranis Ariſtophanis v. 732, non modo tum, cum fabula haec in ſcenam data eſt, fuiſſe uſum monetae argenteae, ſed etiam eandem jam tum fuiſſe νομισμα ἀρχαιον, *numum veterem.* Iam vero actas Ranas conſtat V. C. 348, at Philippus Macedoniae regnum adiit V. C. 395. Verum ne ſolum ex ranarum palude hauſiſſe argumentum videar, confer, quaeſo, horum fabricam numorum, ſi non rudem, certe rigidam cum ea, quam elegantiſſimam exhibent Philippi numi, ac tum aude utrorumque opus coaevum exiſtimare. Quamdiu duraverit vetuſtus hic argenteae hujus monetae modus, dicetur infra in numis recentioribus. De Pallade urbis praeſide, a qua eidem et nomen inditum, ejusque attributis noctua, et oleae ramo dicere non attinet re in vulgus nota.

Caput Palladis galeatum. ℞ ΑΘΕ. *(recte vel retrograde.)* Aϛ E. ΑΘΗ. *Noctua ſtans inter duos oleae ramos.* In aliis: *Noctuae duae.* In aliis: *Noctuae in unum caput coeuntes.* In aliis: *Lunula una, vel tres.* AR. III. inter quos minutiſſimi aliqui, ut ſupra dixi. (Muſ. Caeſ. Haym.)

Refert Pollux, in Athenienſium tetrobolis binas fuiſſe noctuas [d]). Sed duplex noctua occurrit etiam in parvis aeneis. Quae fuerit cauſa inſertae his numis lunae, quam ſaepe ſolitariam in area monetae Atticae videmus, nonnunquam unam, aut tres conjunctas ſolum numi typum facere, ignorare ſe profitetur Haymius. Verum iſtud quoque aſtrum vindicare ſibi Palladem, docuit me Vlpianus adſerens [e]), ab Athenienſibus *Apollinem dici ſolem*, την δε Αθηναν σεληνην, *Minervam vero lunam.* Secundum Plutarchum quoque luna Minerva dicitur, atque eſt [f]).

In uno ex numis propoſitis obſervandum Θ formae inſolitae.

* * *

ΑΘΕ. *Caput Palladis intra quadratum.* ℞ *Capita viri ac feminae in morem Iani gemini conjuncta.* AR. III. (Haym.)

Comes Winchilſea apud Haymium [g]) capite gemino averſae Cecropem regni conditorem videt, qui juſti matrimonii

---

c) ad Plin. T. I. p. 412. d) L. IX. c. VI. §. 63. e) ad Demoſth. contra Midiam p. m. 691. f) de facie in luna p. m. 938. g) T. I. p. m. 164.

Digitized by Google

apud Athenienſes auctor exſtitit. Ferri poteſt haec conjectura, etſi Pauſanias, qui multas ſe Athenis Cecropis ſtatuas vidiſſe teſtatur [h]), nihil de geminato ejus vultu prodat. At quod idem nequaquam alienus ſit ab eorum ſententia, qui numum hunc ſub Erichthonio, qui tertius a Cecrope annis circiter ante Chriſtum 1500 regnavit, ſignatum conjecere, iſtud inquam, quis ferat? Ex communi ſententia literae primum a Cadmo, uno adeo et dimidio ſaeculo poſt Erichthonium in Graeciam ſunt invectae, litera vero Θ multo recentioris aevi eſt partus repertore ſive Palamede, ſive Epicharmo, ut taceam alios anachronismos numismaticos.

* * *

Numi recentiores.

Caput Palladis. Ϟ ΑΘΕ. *addito plerumque magiſtratu vel ſimplice, ut:* ΑΜ-ΜΩΔΙΟ., *vel binis, ut:* ΣΩΤΑΔΗΣ. ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ. — ΑΠΕΛΛΙΚΩΝ. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, *vel tribus, ut:* ΑΝ-ΤΙΟΧΟΣ. ΚΑΡΑΙΧΟΣ. ΣΚΤΜΝΟΣ. *Noctua diotae inſiſtens, per aream varia ſigilla: gallus cum palmae ramo, lampas, elephas, caput ſolis radiatum, flos loti, Triptolemus junctis draconibus arans, varia item monogrammata, inter quae* ☧, *item literae ſolitariae ipſi etiam diotae impreſſae, omnia coronae oleaginae includuntur.* AR. I. III. (Obvii, praecipue apud Hunterum.)

Plerique hi numi ſunt tetradrachma, et inſigni copia, et aevo recentiore communis moneta Athenienſium. Quo anno novus hic modus coeperit, decidi quidem nequit, ſed ex ornatiore Palladis in his numis galea, quae in vetuſtioribus ſimplex fuit, non obſcure conjici. Eam exornant incubans ſuperne Sphinx, et gryphi, capto cultu a celebri Palladis ſtatua, opere Phidiae, Athenis in Acropoli poſita, cujus galea utroque hoc animali decorata fuit teſte Pauſania [i]). Vide, quae de conſenſu galeae, quae eſt in his numis, cum ea, quae eſt in inſigni gemma muſei Caeſarei, opere Aſpaſii, nuper differui [k]). Veriſimile igitur eſt, hos numos Phidiae et Periclis tempora non praecedere, ſed conſequi. Duraſſe vero hujus generis numos ſaltem usque ad V. C. 668, docet numus ſimilis, isque ſingularis, quem Athenienſes Mithridati VI. dedicavere, et quem infra ſiſtemus.

Sunt hi numi fabricae, ſi cum veteribus contendas, elegantioris, etſi nunquam elegantiſſimae, et ejus, quam in aliarum Graecarum urbium numis miramur, praeſtantiſſima quaeque nobis ſperantibus ex urbe artium magiſtra. Atqui jam et veteribus pecuniae Atticae argenteae ruditas fuit agnita, et improbata. Auctore Diogene Laertio [l]) Zeno philoſophus numis Alexandrinis, ſeu Alexandri M., nitidis ſane et eleganter ſcalptis opponit Attica tetradrach-

h) L. I. p. 13. i) L. I. c. 24. k) Choix de pierr. grav. p. 45. l) in Zenone L. VII. c. 1. n. 19.

Digitized by Google

ma, quae ait quaſi εἰκῆ μὲν κεκομμένας, καὶ σολοικὰς, *temere ſignata et ſoloeca.* Cauſam neglectae in moneta Attica elegantiae difficile eſt divinare. Spanhemius cum videret, ab Ariſtophane numos Atticos a pulchritudine commendari, eos vero, quos fortuna nobis reliquit ſuperſtites, laudem hanc non promereri, jure dubitari poſſe exiſtimat, utrum elegantes hi ejus reip. numi ad nos pervenerint [m]). At enim non ſatis intelligo, quae cauſa fuerit, cur longa aetas, quae aliarum rerump. elegantibus numis pepercit, in ſolos Athenienſium elegantes numos ſaeviret, et tantum eorum monetae rudiori indulgentem ſeſe praeberet. Quod ſi poeta comicus eo loco numos patrios vocat καλλιγράφους, non hercle reſpexit artem, ſed potius probitatem metalli internam, ut ex verſibus connexis liquido apparet. Cl. Pauw hunc perfectioris artis defectum in parſimoniam rebusp. familiarem conjicit, quaeſtoribus aerarii tam tenue operae pretium ſtatuentibus, ut meliores artifices detrectarent operi manum adhibere [n]). Haec cum ſcriberet vir, quod libenter profiteor, praeclare eruditus, exemplum et ipſe dedit, quam periculoſum ſit tractare argumentnm ſine rerum omnium eo pertinentium ſolida ſcientia. Si noviſſet numos aliarum Graeciae civitatum, vidiſſet utique, in numis monetae Atticae coaevis etiam tenuiſſimorum oppidorum non modo M. Graeciae et Siciliae, ſed et reliquae Europae, Aſiae, Africae, ne quidem exceptis Acarnanibus, Epirotis, Locris, Boeotis, Thracibus, Siphniis, Seriphiis, Cyrenaeis etc. ſummam deprehendi artis perfectionem. Ergo civitates omnes, quantumcunque modicae, et vix nomine cognitae, qualis fuit v. g. Sybritia Cretae, adeo fuere elegantiae ſtudioſae, ut eas non abſterrerent ſumptus in peritos artifices faciendi, illae vero Athenae ab operum magnificentia, et cujuscunque artis ſtudiis adeo laudatae cognitaeque in una rei monetariae cauſa tam fuere omni aetate parcae et illiberales? Iſtud ut credam, nunquam in animum induxero, et ne tum quidem, ſi nulla alia ſupereſſet reperiundae cauſae via. Forte non erravero, ſi artis defectum in moneta principis Graeciae populi non a ſordida parſimonia, ſed certo conſilio repetendum exiſtimo. Minores alias civitates, quarumque imperium agri ſui finibus circumſcriptum fuit, pro artium apud ſe progreſſu etiam elegantiae monetae ſuae ſtuduiſſe, nequaquam mirum, quia ejus uſus in rerum venalium foro a magiſtratu imperari potuit, ad exteras autem nationes ſe non porrexit. Alia fuit monetae Atticae ratio, quae propter copiam et argenti probitatem non modo communis Graeciae moneta habita fuit, ut diximus in Prolegomenis generalibus capite XVI., ſed apud barbaras etiam gentes cauſa late

m) ad Ranas v. 735. n) Recherch. phil. ſur les Grecs T. I. P. II. Sect. V. §. 2.

Digitized by Google

porrecti Athenienſium commercii valuit. Quare eam Ariſtophanes longe praeſtantiſſimam vocat ἐν τε τοις Ελλησι και τοις βαρβαροις πανταχου, *non inter Graecos ſolum, ſed et barbaros undique* o). Ergo ad commercii uſum intererat, ne minimum quidem a vetere, et jam cognito monetae modo diſcedere, non vano metu, ne vel in leviſſimis cauſis mutata poſſit a populo rudi, barbarisque non Attica putari. Enimvero ea nihil in re monetaria innovandi religio tanta Athenienſibus fuit, ut etiam vetere ſuo AΘE. pro AΘH. in argenteis ſuis numis uti pergerent etiam tum, cum elementi H uſus jam eſſet inductus, ut dicetur continuo.

Notanda in recentioribus his numis retenta vetus inſcriptio AΘE. pro AΘH., etſi conſtet, jam anno IV. Olympiadis XCIV., qui eſt V. C. 353. vocales longas H et Ω Athenis uſurpari coeptas p), et ſatis appareat ex ſcriptura ΘHΣETΣ apud Athenaeum q), literam H pro E longo jam Euripidis aetate fuiſſe Athenienſibus familiarem, et quod amplius eſt, etſi in iisdem numis magiſtratuum nomina utrumque novicium characterem jam admittant, ut apparet ex nominibus ΣΩTAΔHΣ, ΘEMIΣTOKΛHΣ. Haec literarum inconſtantia in uno eodemque numo cum nullo pacto verisimilis videretur Harduino, negabat, literis AΘE. notari urbem, ſed Αθηνη ΘΕα r). At quem deinde nobis vir eruditus dabit verbi ΘEBH ſcripti pro ΘHBH explicatum in numo Thebanorum? quae inconſtantia tanto magis ferit, quod eaedem literae in uno eodemque vocabulo variant. Ex numo, quem Athenienſes Demetrio Poliorcetae dedicavere, apparet, ſcripturam AΘE valuiſſe adhuc circa annum V. C. 461, quin valuiſſe adhuc in numo Mithridatis VI. nomine inſcripto, qui, ut infra dicemus, ante V. C. 667. feriri non potuit.

Qui ſint magiſtratus numis his inſcripti, varie ſentiunt antiquarii, aliis praefectos monetae, aliis viros illuſtres, aliis archontes annuos opinantibus, quorum hic judicia referre piget, cum conjecturis omnino nitantur, et videre poſſis apud Corſinium s). Omnibus curate expenſis video nihil probabile adferri poſſe. Neque pluris faciendae conjecturae, quibus Corſinius per literas ſolitarias in averſae area conſtitutas varios Atticae populos indicari putat t).

Cauſa noctuae cognita; propterea vero inſiſtere diotae creditum plerisque, quod Athenis praeſtantiſſima fictilia conficerentur, et Athenienſes ipſi artis figlinae velut inventores haberentur, de quo vide plura apud Corſinium u). Minus placet haec opinio, et credam potius, quemadmodum in moneta Corcyrae, Thaſi, Chii typo diotae indicantur largi ex vino proventus, ita eodem typo in numis Athenarum ſignificari olei in Attica abundantiam regioni cum primis quaeſtuoſam, et a mul-

o) Ranae v. 736. p) Euſeb. in Canon. q) L. X. p. 454. r) ad Plin. T. I. p. 412.
s) Faſt. Att. T. II. p. 245. t) l. c. p. 242. u) l. c. p. 236.

Digitized by Google

tis ſcriptoribus celebratam, quod adeo beneficium Palladi oleae inventrici acceptum tulere Athenienſes. Res magis patebit ex numis aeneis. Occurrit, hanc quoque dictam ad religionem vocari poſſe, ut alia omnia in numis Atticis. Fuit Athenis feſtum congiorum, ἑορτη των χοων, quod fuit pars Antheſteriorum. Ejus cauſa inſtituendi fuit Oreſtes, quem materna caede pollutum, et Athenas delatum cum neque admittere ad convivium vellet Demophon, ne ipſe, atque convivae polluerentur, neque tamen arcere, ſingulis ſingulos praeter morem vini congios appoſuit, quod ſubinde factum annua religione conſecratum fuit [x]). Feſtum iſtud inſignis fuiſſe apud Athenienſes nominis, juſtumque adeo monetae publicae argumentum, vel eo liquet, quod dignum illud judicavit Euripides, quod ſuis etiam verſibus celebraret [y]). Poſtquam enim induxerat Oreſtem novum hunc convivandi morem Iphigeniae narrantem ſua cauſa Athenis conſtitutum, haec eum praeterea animadvertere facit:

Κλυω δ' Αθηναιοισι τ' αμα δυστυχη
Τελετην γενεσθαι, κατ' τον νομον μενειν,
Χοηγες ἀγγος Παλλαδος τιμαν λεων.

Audio autem, Athenienſibus meas calamitates
Feſti inſtituendi cauſam fuiſſe, et adhuc morem manere,
Congiarium vas ut Palladi honoret populus.

Sigilla, quae aream numi obſident, videntur ad Athenienſium feſta, ritusque cum ſacros, tum profanos pertinere. Sane dubium non eſt, gallo palmato adumbrari ἀγωνα ἀλεκτρυονων, *gallorum certamen* Athenis celebrari quotannis ſolitum, de cujus origine olim latius differui [z]).

* * *

Summae antiquitatis argenteum ſe nobis exhibere putant Guarnaccius [a]), et Maffeius [b]), qui tamen aliud non eſt, quam barbarus quidam abortus, ut literae barbarae adfatim docent.

Moneta aenea.

Cenſent aliqui, hanc primum fuiſſe inductam a Dionyſio rhetore, qui propterea Χαλκους, *aeneus*, appellatus eſt teſte Athenaeo [c]). Cum Plutarchus memoret [d]), hunc Dionyſium fuiſſe ducem Athenienſium, qui Thurios in Lucania aedificarunt, hoc autem teſte Diodoro Siculo contigerit circa annum V. C. 308, aut ſaltem biennio poſt, (V. numos Thurii.) hinc conficitur, monetam aeneam ſaltem ineunte jam ſaeculo IV. urbis conditae Athenis valuiſſe. Verum Athenaeus non dicit, monetam aeneam tum fuiſſe invectam, ſed tantum, Dionyſium iſtud ſuaſiſſe, (συμβουλευσαι,) quod unum jam per ſe ſatis cauſae fuit ad impingendum Dionyſio Chalci ſcomma. Certiora indicia habemus apud Ariſtopha-

x) Athenaeus L. X. p. 437. Scholiaſt. Ariſtoph. ad Acharn. v. 960. et Equit. v. 95. y) Iphig. in Taur. v. 943. ſeq. z) Num. vet. p. 161. a) Orig. Ital. T. II. tab. 8. b) Obſerv. lett. T. V. p. 273. et in Veron. ill. p. 259. c) L. XV. p. 669. d) in Nicia p. 526.

Digitized by Google

nem e), quo loco querela inducitur monetae aeneae pro vetere argentea conſtitutae. Ranas eſſe actas anno III. Olympiadis XCIII. conficiunt eruditi, qui reſpondet anno V. C. 348, ergo aliquo ſaltem antea tempore ea monetae innovatio peracta. Non diu tamen eam legem conſtitiſſe, ex ejusdem Concionantibus v. 816 docemur; ubi narratur, aes praeconis voce fuiſſe abolitum. Haec autem fabula annis ſerius XIII. acta fuit. Sintne numi aliqui aenei ex Athenienſium moneta nobis ſuperſtites ejus aetatis, tuto definiri nequit, de quo mox pauca monebimus.

Spectata *epigraphe* ſingulares ſunt:

Caput galeatum. ☧ A⊟. *Tripus inter malum Punicum et fulmen.* AE. In alio: A◇H. *Diota.* AE. (Haym.)

Caput Meduſae ſerpentibus horrens. ☧ A⊟E. *Pallas gradiens d. haſtam.* AE. III. (Haym, Muſ. Neumann.)

Numos ſimiles propter Θ quadratum ipſis Miltiadis temporibus admovet comes Winchilſea, ſed argumenta, quibus iſtud comprobare nititur, infirmiora ſunt, quam ut refutari mereantur. Si ab arte, cujus cognitio minus fallit, velimus capere augurium, remotam omnino aetatem non produnt, quin cum ſatis ex ejusdem artis praeſcripto appareat, numos argenteos, quos ſupra inter antiquiores propoſuimus, hos aeneos aetate multum anteire, mirari omnino oporteret, in his quadratam hanc literam non comparere, ſi ea tantae vetuſtatis eſt argumentum. Iſtud certum, Θ ſimilis formae ſaepe obſervari in inſcriptionibus protomarum virorum illuſtrium, quae ſunt certa aevi ſequioris artefacta, et quadratum Θ adhuc ſerius valuiſſe apud Athenienſes invecto jam elemento H, numus mox citatus cum inſcripto A◇H. ſatis comprobat. ⊗. pro Θ in numo neque hoc multum antiquo infra intuebimur.

Cujus ſit caput anticae numi alterius, Herculisne, an Theſei, dubitat comes Winchilſea, et poterat dubitare, quia caput illud ſibi leonis exuviis tectum videbatur. At dubium iſtud eximit numus Neumannianus, qui certum offert Meduſae caput, perpetuum Palladis ſocium.

* * *

AΘ. AΘE. AΘH. AΘHNAI. AΘHNAIΩN, AΘHNAIωN.

Sunt hae ſolitae aeneorum inſcriptiones. Antiquiores ſunt plerumque, qui AΘE. inſcripſere. Reliqui poſterioris ſunt aevi, et multi per rudem fabricam ipſius Gallieni aevum non inficiantur.

* * *

Typi plerumque Palladem praeſidem aut tributos ei honores jactant, quos adeo jure praemittimus.

Caput Palladis. ☧ AΘHNAΣ. NIKHΦOPOT. *Tropaeum.* In aliis: *Noctua expanſis alis lauri ramo inſiſtens.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Palladem *Victoriam*, Αθηναν Νικην, liberaliter Athenis cultam copioſe de-

e) in Ranis v. 732.

Digitized by Google

monſtrat Meurſius f). Appoſite huc Moſchopulus: Νικω, το περιγινομαι, ἀφ' ἡ Νικη, ἡ τροπαιοφορια, και ξοανον Αθηνας παρα τοις Αθηναιοις. *Vinco, ſuperior ſum, a quo Victoria, poſſeſſio tropaei, et ſignum Palladis apud Athenienſes.* En cauſam tropaei in hoc numo. Ariſtides loquens de Pallade g): *haec ſola omnium deorum dearumque non cognomen habet Victoriae, ſed ipſa dicitur Victoria.* Vnde et Euripidi dicitur: ὡ ποτνια Νικα, et Νικη Αθηνα h). Etiam noctua volans alterius numi ad idem argumentum pertinet, nam ut ait ſcholiaſtes Ariſtophanis, (ad Equit. v. 1091.) *noctuae volatus ſymbolum victoriae putabatur*, et quidem Athenienſibus, ut diſerte notavit Diogenianus i). Quae cauſa fuit, cur Agathocles, ut animos militum erigeret, noctuas per caſtra dimitteret. Eandem etiam Minervam Nicephoram video in aeneis obviis C. Clovii, in quorum una parte protome Victoriae, in altera Minerva tropaeum geſtans. Pellerinius in numo ſimili pro tropaeo vidit duas mulieres fulciendo aedificio deſtinatas, quas eſſe Caryatidas cenſet, easque in numo expreſſas in memoriam Caryae expugnatae, ejusque mulierum in ſervitutem abſtractarum k), cum quo conſentit et Comes Caylus l). At enim in omnibus iis, quos hactenus conſpexi, et alii prodiderunt, luculentum eſt tropaeum. Ad eandem Palladem Nicen ab Athenienſibus cultam referendum eſt feſtum ab iisdem conſtitutum, dictumque Νικητηρια Αθηνας, cujus cauſam expedit Meurſius ex Procli in Timaeum commentariis: *ergo nunc quoque feſta Victoriae Minervae apud Athenienſes celebrantur, faciuntque illud ſolenne, tanquam Neptuno a Minerva victo* m). Ceterum Minervae Nicephorae nomine poteſt ipſa Phidiae Minerva in Acropoli poſita intelligi. Eam enim ſic deſcribit Epictetus apud Arrianum n): Και ἡ Αθηνα ἡ Φειδια ἐκτεινασα την χειρα, και την Νικην ἐπ' αὐτην δεξαμενη κ. τ. λ. *et Minerva Phidiae porrecta manu, et ea Victoriam geſtans etc.* Ea, quae hactenus dixi, Minervam quidem Victoriam recte explicant, at non evincunt, numos hos, in quibus Athenarum inſcriptio abeſt, Athenas pertinere. Praeterquam enim, quod delicatioris ſunt laboris, quam quem praefert moneta Athenienſis, narrat etiam Seſtinus, in vicinia Smyrnae eſſe obvios, et videri Pergamenos, quia in horum uno obſervavit monogramma ΠΕΡΓ o).

* * *

Caput Palladis. ✠ ΑΘΗΝΑΣ. ΑΡΕΙΑΣ. *Noctua ſtans.* AE. III. (Pellerin.)

Averſam plene explicat Pauſanias narrans p), in Areopago ſtetiſſe βωμον Αθηνας Αρειας, ὁν (Ορεστης) ἀνεθηκεν ἀποφυγων την δικην, *aram Minervae Areae, quam Oreſtes abſolutus dedicavit.* Vocem Αρειας Amaſaeus male vertit *deprecatricis*, cum potius ſic ara dicta videatur

f) Attic. lect. L. I. c. 20. g) Orat. in Pallad. h) Ion. v. 457 et 1529. i) Proverb. Cent. III. §. 72. k) Rec. I. p. 145. l) Rec. d'Ant. T. IV. p. 145. m) Graec. ſcr. n) L. II. c. 8. o) Lettere p. 135. p) L. I. p. m. 68.

Digitized by Google

a loco, in quo ſtetit, *ἀπο τȣ Ἀρειȣ παγȣ, a Martis colle.*

* * *

Caput Palladis Ꝛ ΑΘΗΝ. *Rupes, ſuper qua templum, juxta ſtatua Palladis, et porta, ad quam gradus per rupem ducunt.* AE. II. (Pellerin.)

Habes in inſigni hoc numo Acropolin celebrem Athenarum arcem, de qua vide multa apud Pauſaniam, aliosque.

* * *

Caput Palladis. Ꝛ ΑΘΕ. *Neptunus tridentem intorquens, et Pallas ſtantes, in eorum medio olea, cui inſidet noctua, et obvolvitur ſerpens.* AE. (Haym. T. II. p. 97.)

Caput Palladis. Ꝛ ΑΘΗΝΑΙΩΝ. *Noctua, olea, diota, infra palmae ramus.* AE. III. (Haym. T. I. tab. 15.) In ſimili muſei Caeſarei eſt *noctua, olea, diota, palma arbor.*

Prior ſiſtit decantatam Neptunum inter ac Palladem contentionem, ab utro urbs appellationem caperet, de qua abunde actum a mythologis. Ad idem argumentum pertinet numus alter, vaſe proventus ex olea indicante, et palma ipſam victoriam, qua de cauſa inſtituta fuiſſe Νικητηρια ſupra diximus.

* * *

Caput Palladis. Ꝛ ΑΘΗ. *Menſa, ſupra quam caput Palladis inter noctuam, et coronam oleaginam, infra vas.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Thema partis averſae referendum ad certamina Panathenaica, quorum victores donabantur corona oleagina, et vaſe oleo referto. De hoc vide Meurſium, qui de Panathenaeis librum ſingularem ſcripſit, qui exſtat in ejus operum Tomo II.

* * *

Caput Palladis. Ꝛ ΑΘΕ. *Sphinx intra coronam oleaginam.* AE. (Haym, Muſ. Caeſ.)

In celeberrimo Palladis ſimulacro, quod in Parthenone ſtetit, opus Phidiae a Pericle imperatum, galea, qua deae caput tegebatur, Sphinge et gryphis ornata fuit, quae copioſe deſcripta vide apud Pauſaniam. Ab hoc velut archetypo videntur urbes aliae, ac praecipue M. Graeciae eadem ornamenta Palladi ſuae quaeſiviſſe, ut earum numi oſtendunt.

* * *

Caput Vulcani laureatum, pone forceps. Ꝛ ΑΘΗ. *Binae faces accenſae.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Palladis. Ꝛ ΑΘΗΝΑΙΩΝ. *Vulcanus ſtans d. malleum, pro pedibus incus, et forcipes.* AE. II. (Haym T. I. p. 184.)

Mirum, Pellerinium in iconismo talem ſiſtere Vulcani luculentam imaginem, qualem deſcripſi, et tamen, quo loco numum hunc explicat, caput Herculis cum clava ſtatuere q). Numum hunc inſigniter explicat hiſtoria Attica. Erichthonium ve-

q) Rec. I. p. 147.

Digitized by Google

terem gentis regem fuisse filium Vulcani et Minervae, plures prodidere, cujus testimonia vide apud Meursium r), quae causa videtur, cur Aeschylus Athenienses *Vulcani filios* dicat s). Cicero ex Vulcano et Minerva praedicat natum eum Apollinem, quem custodem Athenarum antiqui historici fanxerunt t). Ejus honori Athenis constituti fuere ludi Ηφαιστεια, *Vulcanalia*, qui lampadum cursu peragebantur, de quibus copiose Meursius u), quorsum adludunt faces accensae partis aversae, quae ex eadem causa sunt etiam in numis Hephaestiae Lemni. Adde et testimonium Nonni x):

Ει δε ε Παλλας ὀρινε, και ηκαχεν Αμφιγυηεις,
Κεκροπιδ λυχνοιο φερανγεα δαλον ἀναψας,
Μαρναμαι ἀμφοτεροισι, και Ηφαιστῳ και Αθηνῃ.

Si vero ipsam Pallas agitat, aut dolore affecit Vulcanus,
Cecropii lychni lucidam lampadem accendens,
Pugno cum utroque, et Vulcano et Pallade.

Aliam etiam ob causam Vulcano lampadem tribuit Euripides y).

Ηφαιστε, δαδ' εχεις μεν ἐν γαμοις βροτων.
Vulcane, facem quidem fers in nuptiis mortalium.

* * *

Caput Cereris. ☧ AΘE. *Scrofa.* AE. (Haym.)

Caput Palladis. ☧ AΘH. *Ceres vecta in bigis draconum alatorum d. spicas ostentat.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Cereris velatum. ☧ AΘE. *Triptolemus in simili curru vectus d. spicas ostentat.* AE. (Haym.)

Typi, quos offerunt partes aversae utriusque numi prioris, obvii sunt in numis Eleusinis, ad cujus mysteria ibi celebrata etiam pertinent, ut tum dicetur. Ad haec narrat Aelianus z), Athenienses in mysteriis sues immolare propter perniciem, quam segetibus moliuntur. Pellerinius numum secundo ex hic descriptis simillimum, quod in eo ΙΑΗΑ legeret, Hilejae Mesopotamiae tribuit a), quem errorem in hac notabo. Fabula Cereris et Triptolemi agriculturae magistrorum in vulgus cognita.

* * *

Caput Palladis. ☧ AΘH. AΘHNAIΩN. *Theseus cum Minotauro pugnans.* AE. II. (Pellerin.)

Caput juvenile, pone clava. ☧ AΘH. *Caput bovinum detracta pelle.* AE. (Haym.)

Caput Palladis. ☧ AΘHNAIΩN. *Vir nudus toto nisu praegrandem lapidem erigit.* AE. II.

Thesei, qui Minotaurum percussit, turpique Athenas tributo liberavit, notior fabula, quam ut ei enarrandae immorer. In capite juvenili numi alterius comes Winchilsea Herculem juvenem vi-

r) De regib. Athen. L. II. c. 1. s) Eumenid. v. 13. t) De Nat. deor. L. III. c. 22. 23. u) Graec. fer. sub Λαμπας. x) Dionys. L. XXXIII. v. 123. y) Troad. v. 343. z) Nat. anim. L. X. c. 16. a) Suppl. III. p. 113.

Digitized by Google

det. Verum cum non satis addicant oris lineamenta huic tribui solita, et constet, Theseum quoque clava usum, in hujus quoque effigiem propendeo, quem novimus, et Minotauri, et tauri Marathonii habitum victorem. Numus III. nuper demum innotuit vulgante eum cl. Müntero [b]). Praeclarum istud cimelium argumentum continet in re quidem numismatica novum, sed ex aliis monumentis satis jam cognitum, nimirum Theseum matris Aethrae jussu calceos, et gladium, quos pater Aegeus sub petra absconderat, investigantem. Vide facti hujus causas omnes adcurate expositas Winckelmannum [c]).

* * * *

Caput Palladis. ⳩ AΘH. *Navis, super qua miles gradiens d. coronam, s. tropaeum super humero, prorae insistit noctua, et serpens.* AE. II. (Mus. Caes.) In simili alio scriptum A⊗H. (Mus. Neumann.)

Caput Palladis. ⳩ AΘE. *Tropaeum, prae quo figura nuda pileo Phrygio tecta manibus retro ligatis, quas miles pone stans retinet.* AE. (Haym. T. II. p. 95.)

Priore numo exhiberi Theseum a peracta Minotauri caede e Creta reducem conjecit Oudinetus. Sed enim quid tropaeum ad Minotaurum? Praestat sequi silum, quod porrigit Pausanias. Narrat is [d]), in Salamine insula Atticae vicina, esse templum Dianae, et tropaeum erectum in memoriam victoriae a Themistocle apud hanc partae, et esse ibi templum Cychrei. In ea enim maritima Athenienssium cum Medis pugna serpens in navibus dicitur conspectus, quem ex oraculi monitu esse heroem Cychreum didicere Athenienses. Compone haec Pausaniae verba cum numi typo. Additur miles heros, ut facilius intelligatur, sub serpente Cychreum latere. Adverte etiam ad scripturam A⊗H. Recte ad suum hunc numum observat eruditus Neumannus, literam Theta hujus formae, etsi in vetustissimis monumentis appareat, in hoc non esse indicium vetustatis, sed archaismi adfectati.

Alterius numi explicationem non tento, neque probantur, quae conjecit Haymius.

* * *

Apis. ⳩ AΘE. *Typi varii.* AE. IV. (Haym, mus. Caes.)

Apis. ⳩ AΘE. *Diota.* AE. IV. Mus. Caes.)

Videtur adludere apis ad praestantiam mellis, quo nomine vicinus mons Hymettus secundum omnia veterum testimonia celebratus fuit. Narrat praeterea Philostratus [e]), cum Athenienses colonos in Ioniam ducerent, Musas sub apum specie cursum rexisse.

Numum alterum propter insolens Theta, quod magis ad Ⅾ accedit, proponendum duxi, qua forma illud etiam in marmore

b) Heeren. Bibl. der alten Litterat. IX. Stück S. 48. c) Monum. ined. pag. 130. d) L. l. c. 36 e) In imag. Meletis.

Digitized by Google

Athenis reperto comparet, quod ediditPacciaudus f). Numum ſimilem, ſed non ſatis integrum, cum in eo ΕΦΕ. legendum putarem, olim Epheſum perperam adegi g).

* * *

Comes Winchilſea in variis capitibus galeatis ſui muſei Periclem, Aſpaſiam, Ariſtidem, Cimonem, Themiſtoclem, Phaedram, Calliſthenem vidit, quam ſententiam jam improbavit Corſinius h). Plerique hi numi exſtant etiam in muſeo Caeſareo, at in his indubitatum eſt caput Palladis. Vidimus hactenus, Athenienſes pleraque numorum ſuorum argumenta ex mythologia, vel ritibus ſacris hauſiſſe. Quare vereor etiam, ut in numo Haymiano i), in quo juxta caput barbatum et hedera coronatum legitur ΑΘ. ΘΕ., revera propoſitus ſit Theſpis, poeta tragicus, ut opinatus eſt comes laudatus, quem olympiade LXI. docuiſſe fabulas teſtatur Suidas. Fateor, judicio huic nonnihil ſuffragari coronam hederaceam, ſed mirum tamen videatur, Athenienſes iſtud honoris habuiſſe tragoedo, quod non conceſſere viris praeſtantiſſimis, qui remp. ſive belli, ſive pacis ornamentis ad ſummum gloriae apicem promoverunt. At omnis haec controverſia ſuapte corruit, ſi ſuſpicemur, male lectum ΑΘ. ΘΕ. pro ΑΘΕ. propterea, quod in ſimili altero Hunteriano poſterior haec ſcriptura obtinet, at tum caput illud haud dubie erit Bacchi Indici.

AR. et AE. C.

Regii.

Numos *Demetrio Poliorcetae* ab Athenienſibus dedicatos vide in moneta hujus Macedoniae regis.

* * *

Numus *Mithridatis VI.*, aliique ſynchroni:

Caput Palladis. ☧ ΑΘΕ. ΒΑΣΙΛΕ. ΜΙΘΡΑΔΑΤΗΣ, *infra* ΑΡΙΣΤΙΩΝ. *Noctua diotae inſiſtens, in area aſtra ſolis et lunae.* AR. I. (Combe Catal. mus. Hunter p. 49. in nota.)

Caput Palladis. ☧ ΑΘΕ. ΑΡΙΣΤΙΩΝ. ΦΙΛΩΝ. ΗΓΙ. *Noctua diotae inſiſtens, in area Pegaſus paſcens.* AR. I. (Catal. Hunter. p. 49.)

Caput Palladis. ☧ ΑΘΕ. ΑΠΕΛΛΙΚΩΝ. ΓΟΡΓΙΑΣ. ΔΙΟΣΙΟ. *Noctua diotae inſiſtens.* AR. I. (Ibid.)

Priores duo numi praeſtantiſſimi hiſtoriam egregie illuſtrant. Docet haec, Archelaum pro Mithridate VI. ducem trajecto in Graeciam exercitu V. C. 667 Athenas et Piraeeum occupaſſe juvante ejus conſilia Ariſtione, qui antea dictus Athenion, ſed in civitatem adſcriptus nomen mutavit, ex philoſopho peripatetico factus Athenarum tyrannus, cujus ortum ac progreſſum late deſcribunt Athenaeus k),

f) Mon. Pelop. p. 207. g) Num. vet. p. 204. h) Faſt. Att. T. II. p. 247. i) T. I. p. m. 205. k) L. VI.

Digitized by Google

Plutarchus l), Appianus m). Verum anno ſequente captae a L. Sulla Athenae, ſumptumque de Ariſtione ſupplicium. Ergo Athenienſium numis illatus REX MITHRIDATES, ut olim Demetrius Poliorcetes, atque una ARISTION, neque ſatis viſum, regis ſolum nomen monetae inferre, niſi et junxiſſent aſtra ſolis et lunae, ſueta regum Ponticorum ſymbola. Numus alter iterum Ariſtionem ſiſtit. Ne vero dubitari poſſit, eſſe eum ipſum tyrannum, quem prior numus offert, vetat Pegaſus in area paſcens, qui obvius eſt in Mithridatis VI. moneta typus, quemque is in ejus regis gratiam huc adegit. Ex his numis apparet, quod ſupra indicavi, Athenis tetradrachma hujus generis in haec usque tempora fuiſſe ſignata, retenta adhuc dum vetere orthographia AΘE.

Addidi numum tertium forte praecedentibus ſynchronum, ſi modo inſcriptus *Apellicon* idem eſt cum illo, qui Ariſtionis partes ſecutus eſt, et de literis praeclare meritus hac una cauſa, quod Ariſtotelis ſcripta a blattis tineisque vindicavit.

Imperatorii.

Horum nullum indubitatae fidei editum reperi ne quidem cum Hadriani imagine, qui profuſis officiis urbem ſibi devinxit. Tamen ſub Auguſtis perrexiſſe Athenienſes, et quidem in extrema usque tempora ferire monetam autonomam, miſerum in compluribus opus Gallieni aevo non indignum ſatis eloquitur. Ejus vera ratio ignota, etſi varias alii attulere, ſed quae non ſatisfaciunt. Pauci tamen illi in examen vocandi, qui imperatoria Athenienſium moneta habiti ſunt.

Cum capite *Liviae* numum edidit Corſinius ex muſeo rev. Trombellii Bononiae n), ſed eum numum vidi ipſe, et in eo fraudem recentem facile agnovi, et vidi ejus ſimiles, eosque argenteos, in pluribus muſeis Italicis, unde fraus certior. Accedit, quod in his ad caput muliebre nulla addatur epigraphe; quare etſi hi numi eſſent genuini, difficile foret continuo ſtatuere, proponi in iis Liviae caput.

Cum capite *Veſpaſiani* numum edidit Vaillantius: ΕΠΙ. ΑΤΕΛΙΑΝΟΥ. ΑΘΗΝΑΙΩΝ. *Caput Palladis.* Hic praeconem citat Franciſcum Camelum. Sine hujus viri teſtimonio ſtandum, tum quis deciderit, cum ejus catalogum muſei reginae Chriſtinae pervolverit.

Qui adhuc citantur cum capite Aurelii, et Commodi, nempe numi concordiae Athenienſes inter, et Smyrnaeos, eos certum eſt Smyrnae percuſſos, ut in hac dicetur.

Singulare eſt, quod adſerit Winkelmannus o), Athenienſes ſub Veſpaſiano perdidiſſe jus, numos ſine imperatoris imagine feriundi. Ergo deinceps aut numos autonomos non cuderunt, aut tantum cum capite imperatoris, quod

l) In Sulla. m) In Mithridat. n) Epiſt. ad Trombell. o) Hiſt. art. p. 397. edit. Dresd.

Digitized by Google

utrumque esse falsum ex dictis patet. Citat vades sententiae suae Vaillantium, et Wisium, sed qui viri locis laudatis longe aliud dicunt.

Numi aliarum urbium

ad exemplar monetae Athenensis signati.

Operae pretium, numos sequentes curatius describere.

Caput Palladis. Ϫ ΓΟΡΤΥΝΙΩΝ. *Noctua diotae insistens, cui insculptum* B, *in area bos cornupeta, omnia intra coronam oleaginam.* AR. I. (Pembrock P. II. tab. 8.)

Caput Palladis. Ϫ ΙΕΡΑΠΥ. ΖΗΝΟΦΙ. *Noctua diotae insistens, in area aquila, omnia intra oleaginam.* AR. I. (in meis Numis vet. p. 149.) Alius, sed *cum magistratu* ΚΥΡΑΝΝΙΣ. AR. I. (Hunter.)

Caput Palladis, juxta ΑΙΘΩΝ. Ϫ ΚΥΔΩΝΙΑΤΑΝ. *Noctua diotae insistens, in area Hercules nudus gradiens, et clava ictum intentans.* AR. I. (le Blond ex museo Pellerin. p. 12. Dutens Explic. de quelq. med.)

In singulares hos numos, quod mereri videbantur, uberius olim sum commentatus p). Eorum primum esse Gortynae, alterum Hierapytnae, tertium Cydoniae, quae illustres omnes Cretae urbes fuere, ipsa epigraphe eloquitur. Mirum enim vero illud visum, non, quod earum oppidani Palladem, noctuamque in his, ut Athenienses, signavere, nam ejus deae cultus late patuit, sed quod tam anxie typum, pondus, metallum, volumen, omnia, quae in obviis Atheniensium tetradrachmis observantur, adfectaverunt. Contende, si lubet, hos numos, et fatebere, neque in leviſſimo apice ab archetypo discessum. Unum discrimen faciunt pro ΑΘΕ. epigraphe urbium propria, et sigilla areae adfixa, quae domesticos esse earum typos, suis locis videbimus. Ex quo efficitur, has Cretae urbes certo quodam consilio typis Atticis in moneta sua usas, sed cujus veram reperire causam difficile. Aliquid lucis suppeditavit Plutarchus, cum narrat q), quo tempore Lysander cum Athenienſibus bellum gessit, plurimos numos aliarum quoque urbium propter Athenienses fuisse noctua insignes. Verum non addit, utrum hanc legem causa commercii, an alia quaepiam ratio publica suaserit. Initam quandam ab Atheniensibus in re monetaria concordiam cum aliis urbibus, persuadent numi argentei fere II. formae, in quibus hinc: *Caput Palladis*, illinc: ΤΑΡ. ΑΘΗ. *Noctua oleae ramum pedibus stringens.* Hos numos esse Tarentinos, et nequaquam cum Athenienſibus miscendos, ut placuit comiti Winchilsea r), inde patet, quod in aliis similibus, plene scribitur ΤΑΡΑΝΤΙΝΩΝ, et in certis Athenienſibus alia sunt in Palladis galea ornamenta; denique si Athenis essent signati, scriptum foret ΑΘΕ., non ΑΘΗ. lege constante in earum moneta argentea. Vide super hoc argumento plura in citato meo opere.

p) Num. vet. p. 149. q) In Lysandro. r) Haym. T. I. tab. 20. num. 1. et 3.

Digitized by Google

ANAPHLYSTVS.

Vrbs modica prope Athenas.

Autonomum aeneum edidit Goltzius s): ANAΦΛΤΣ. *Caput Apollinis.* ℞ *Pegasus volans.* Hic si exstitit, haud dubie huc est vocandus. Alter argenteus, quem ibi conjungit, et cujus similis etiam a comite Winchilsea huc fertur t), cum capite Palladis, et Pegaso addito ANA., hic, inquam, Syracusarum numus est cum mentione Anactorii, de quo numorum genere agemus infra in numis coloniarum Corinthi.

AZETINI.

Habentur *autonomi*:

Caput Palladis. ℞ AZETINΩN. *Noctua insistens capitulo ordinis Ionici.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Aquila fulmini insistens. ℞ AZETIN. *Spica.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Typus prioris numi suaserit Froelichio, ut eum *Azetinensibus Atticae* tribueret v), qui tamen veterum nulli memorantur. Hi igitur numi lucem adhuc desiderant. Nam Froelichius, qui alibi x) *Azeniam* exsculpsit, quae fuit pagus Atticae tribui Hippothoontidi subjecta, jure reprehenditur a Pellerinio y)

AE. RR.

DECELIA.

Ad mare Eubocae, quae a Spartanis suadente Alcibiade praesidio munita diu Athenienssium res adflixit. Vide Thucydidem.

Caput galeatum. ℞ ΔΕ. ΔΕΚΕΛΙΕΩΝ. *Caduceus.* (Froelich Not. elem. p. 81 ex le Bret.)

AE. RRRR.

ELEVSIS.

A Cereris mysteriis famigerata.

Ceres vecta bigis draconum alatorum d. spicas praefert. ℞ ΕΛΕΤ. ΕΛΕΤΣΙ. *Scrofa.* AE. III.

Ejus generis complures edidit comes Winchilsea apud Haymium z). Partem anticam jam in numis Athenienssium vidimus sacram Cereri, cui et ipsa urbs et acta ibi mysteria sacra, unde et Euripides a):

Δημητερ ἐστιαχ' Ελευσινος χθονος.

O Ceres! tutelaris Eleusinis terrae.

Huc servit, quod ait Minucius b): *Ceres facibus accensis, et serpente circumdata errore subreptam, et corruptam Liberam anxia et solicita vestigat. Haec sunt Eleusinia.* Recte etiam huic deae jungitur scrofa, quia συες ἐργα, συες φυτα λυμαινονται, *sues opera agrestia, sues plantas adfligunt*, ut canit Callimachus c). Ergo jure

prima putatur
Hostia sus meruisse mori, quia semina pando
Eruerit rostro, spemque interceperat anni,

judice quidem Pythagora apud Ovidium d). Ergo Cereri nulla sue gratior victima teste iterum Ovidio e):

Prima Ceres avidae gavisa est sanguine porcae

s) In Graec. tab. XV. t) Haym. T. I. p. m. 218. v) Cimel. Vindob. p. LXXXI. x) Notit. elem. p. 77. y) Rec. I. p. 148. z) T. I. tab. 21. a) Supplic. v. 1. b) In Octav c. 21. c) Hymn in Diam. v. 156. d) Met. L. XV. e) Fast. L. I.

Digitized by Google

Vlta ſuas meritae caede nocentis opes.
Nam ſata vere novo teneris lactentia
ſuccis
Exuta ſetigerae comperit ore ſuis.

Secundum Gellium f) *porca etiam praecidanea appellata, quam piaculi gratia ante fruges novas captas immolari Cereri mos fuit.* Vide etiam Aelianum g). In denariis quoque Vibii Panſae Ceres comitem habet porcum.
AE. RR.

ERADAE.

Caput Apollinis. ℞ ΕΡΑΔ. *Noctua oleae ramo inſiſtens.* AE. III.

De hoc numo haec Pellerinius editor: *eſt oppidi, quod dicebatur* Eradae, *cujus Suidas facit mentionem* h). Hic locus Suidae mihi ignotus. At Heſychius, Harpocration, et Stephanus memorant Atticae populum dictum *Eroeadae*, ſed cum quo non conſpirat epigraphe numi. Videtur igitur hactenus inter incertos ſeponendus, perinde ac numi inſcripti ΑΖΕΤΙΝΩΝ, de quibus ſupra egimus.

LAVRIVM.

In ſolo muſeo Theupoli produntur numi duo Gordiani Pii: ΛΑΤΡΕΩΝ. *Dea ſtans cum velo a capite usque pedes* i). Fuit Laurium mons argenti metallis dives, at oppidi huic impoſiti veteres non meminere. Scribendum item fuerat ΛΑΤΡΙΩΝ, non ΛΑΤΡΕΩΝ. Quid quod dictae fodinae jam Strabonis aetate defecere. Recte, ut videtur, arguit Seſtinus, pro ΛΑΤΡΕΩΝ legendum ΜΤΡΕΩΝ, et eſſe numos Myrae Lyciae k).

MARATHON.

Nobilis a victoria de Perſis duce Miltiade relata. *Autonomum*: ΜΑΡΑΘΩΝ. ΔΗΜΟC, cum capite hinc Palladis, illinc Mercurii vulgavit Harduinus, ſed neque muſeum citat, neque quod ſciam, ab alio hic numus conſpectus eſt.

MEGARA.

Sita in Megaride, quae ſecundum aliquos geographos Atticae partem conſtituit.

Autonomi.

Caput Apollinis. ℞ ΜΕΓΑΡΕΩΝ. *Mulier gradiens utraque manu facem jactat.* AE. III. (Neumann.)

ΜΕΓΑΡΕΩΝ. *Caput Apollinis.* ℞ *Lyra.* AR. III. (Seſtini Lettere T. IV. 98.) AE. II. (Pellerin.)

Caput Apollinis. ℞ ΜΕΓΑΡΕΩΝ. ΕΠΙ. ΓΡΑΜΜΑ - - *Lyra.* AE. II. (Pellerin.) In alio: ΕΠΙ. ΔΙΟΝΤΣΙΟΥ. AE. III. (Seſtini l. c.)

Praeter haec Atticae Megara fuere etiam alia Siciliae. Numos, quos coram deſcripſi, huc pertinere non dubito cauſa Apollinis. Conſtat ex Pauſania l), Apollinem Alcathoo in aedificandis Megarorum moenibus operam locaſſe, ejus-

f) L. IV. c. 6. g) De Nat. anim. L. X. c. 16. h) Rec. I. p. 149. i) Pag. 1047. k) Lettere T. III. p. 86. l) Attic. c. 42.

Digitized by Google

que facti teſtimonium ſua adhuc aetate praeſtare lapidem, in quo ferunt Apollinem lyram depoſuiſſe. Eum namque percuſſum cytharae ſonum imitari. Idem perhibetur in poemate, quod *Ciris* inſcribitur, et Virgilio tribuitur m), tum et ab Ovidio n). Numus primus tanto certius horum erit Megarorum, quia ſimilis Cereris gradientis typus eſt etiam in imperatorio, et in numis ſequentium Pagarum. Vocabula numi poſtremi ΕΠΙ. ΓΡΑΜΜΑ - - non videntur aliud, quam ſcribam eponymum indicare, etſi hic magiſtratus hactenus in nullo numo Graeciae Europaeae comparuerit. Ea Burmanno ſuſpecta viſa ſunt, ſed ex cauſa infirma o).

* * *

Sunt apud Pellerinium aliosque numi inſcripti: ΜΕΓ. ΜΕΓΑ. ΜΕΓΑΡΑ, de quibus jure dubitatur, ſintne Megarorum Siciliae, an Atticae, typis *navis* vel *delphini* non ſatis ad judicium valentibus.
AE. RR.

Imperatorii.

Inſcripti ΜΕΓΑΡΕΩΝ ſunt Megarorum Atticorum, quia, ut alias dictum, Italicis et Siculis urbibus mature ademptum fuit jus feriundae monetae.

Exſtant hujus urbis numi cuſi ſub Antonino, Aurelio, Vero, Commodo, et in Severi familia, quos vide apud Vaillantium, Pellerinium p), in muſeo Caeſareo, Theupoli, Arigoni.

Typus plerumque eſt *Ceres utraque manu facem geſtans*, de quo agetur mox in Pagis. Ante Cererem non raro adſtituitur aliquid, quod in Theupoli dicitur fax oblonga; apud Arigonium inſtar arae luculentae pingitur, ſed Pellerinio Herma eſt.
AE. RR.

NISAEA.

Megarorum navale.

Caput Jovis. ϗ ΝΙΣΑΙΩΝ. *Aquila inſiſtens taedae ardenti, in area ſpica.* AE. III.

Princeps Turris Mutiae numos ſimiles tribuit Niſae Siculae, ſed non ſatisfacit, ut in hac dictum. Praeplacet ſententia Goltzii et Harduini, ſimiles numos huc ferentium, quam ſententiam juvant certe fax et ſpica, attributa propter Cereris cultum Megaridi propria. Praeterea hujus Niſaeae gentile fuiſſe Νισαιοι, abunde in Niſa Sicula ex veteribus comprobavi.
AE. RR.

PAGAE.

Megaridis. Latinis dicuntur *Pegae* et *Pagae*, ut et Graecis Πηγαι, ſed Παγας fecit dialectus Dorica Megarenſibus familiaris.

m) Vers. 105. n) Met. VIII. 14. ſeq. o) Dorville Sicula p. 612. H. p) Rec. III. p. 199.

Digitized by Google

Imperatorii.

Binos poſſidet gaza *Caeſarea*, Commodi unum, alterum Severi. Singulos Commodi adjecere Pellerinius, (Rec. III. p. 253.) Arigonius, Neumannus.

Epigraphe ΠΑΓΑΙΩΝ, ſed etiam ΠΑΓΕΩΝ.

Typus: *Ceres utraque manu facem jactans*, in uno muſei Caeſarei inſuper *praecedit aries.*

Froelichius, qui horum unum primus edidit [q]), ſcite conjecit, eſſe Cererem Μαλοφορον, *oviferam*, aut ſi malis, *laniferam*, quae teſte Pauſania prope Megara hoc nomine templum habuit, quam conjecturam opportune firmat aries juxta poſitus. Magnum fuiſſe in hoc tractu lanae parandae ſtudium, docet lepidum Diogenis Cynici dictum, qui cum apud Megara videret oves pellibus probe tectas, at eorum filios nudos, praeſtare ajebat, eſſe Megarenſis civis arietem, quam filium [r]).

AE. RR.

AEGINA inſula.

Atticae ſubjecta.

Autonomi.

Caput arietis. ℞ *Quadratum incuſum.* AR. III. (Hunter.)

Arietis caput, quod in ſequente certo hujus inſulae numo typum facit, numi hujus huc referendi cauſa fuit. Verum hoc typo aliae quoque urbes uſae fuere. Mirum, non magis abundare argenteam Aeginae monetam, cum Thucydides et obolos, et drachmas Aegineas memoret [s]). Inſignis eſt locus apud Athenaeum [t]), ubi quidam de improbi piſcarii inſidiis conqueſtus ait:

Illum ſi roges, quanti lupus hic? obolis
Decem, reſpondet, nec quibus, ad jicit.
Deinde illam pecuniam argenteam ſi repraeſentes,
Aeginenſem inquit ſe poſtulaſſe. At ipſe, numi ſi dandi
Sunt minutiores, eos reddit Atticos,
Commutans utrobique lucro ſuo.

Quo ex teſtimonio colligimus primum, numos Aeginenſibus fuiſſe argenteos, eosque obvios, quod ad quotidianum mercatum ſuppetebant, deinde fuiſſe graviores Atticis, quod quidem aliorſum jam conſtabat, denique extra Aeginam quoque eorum uſum valuiſſe.

* * *

Caput arietis, infra ΑΓΛΑ. ℞ ΑΙΓΙΝΗ. *Navis.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.) *AR. RRRR. AE. RR.*

Imperatorii.

Severi et Caracallae, (Arigoni.) Plantillae, (Theup. Pellerin.) Elagabali. (Vaill.)

Epigraphe: ΑΙΓΕΙΝΗΤΩΝ. Vaillantii ΑΙΓΕΝΗΤΩΝ fallit, nam numum, quem citat, vidi ipſe in muſeo Chriſti-

q) IV. Tent, p. 243. r) Diog. Laert. in vita Diog. et Aelian. V. H. L. XII. c. 56.
s) L. V. c. 47. t) L. VI. p. m. 225.

Digitized by Google

nae, in quo prior inscriptio obtinet. Dubitare etiam jure liceat de epigraphe ΑΙΓΑΙΝΕΙΤΩΝ apud Theupoli.

Typi: *Vir nudus utraque manu arietem super humero portans*, Plautillae. (Theup.)

Hujus typi causa obscura, nisi forte ad Mercurii cultum est referendus. Illud saltem inde eruimus, capite arietis, quod in autonomis exhibetur, aliud indicari, quam lanae proventus, ut conjecit Haymius. Reliqui typi obvii.

AE. RR.

HELENA insula, quae et CRANAE.

Promontorio Sunio contra posita, quam et dictam fuisse *Cranaen*, propterea quod Paris hac primum in insula raptae Helenae amore est fruitus, testatur Strabo [u]). Quare idem vocem Κραναη versus Homerici [x]) Νησῳ δ' ἐν Κραναῃ ἐμιγην φιλοτητι και ἑυνῃ, de hac Helena insula capit, ut et scholiasta ad eundem hunc Homeri versum ait: δοκει δε ἡ νησος της Αττικης εἰναι, ὁθεν και ἑτως προτερον ἐκαλειτο ἀπο Κραναυ βασιλεως της Αττικης, νυν ἀπο τοιαυτης μιξεως Ελενη καλειται. *Videtur vero* (haec Cranae) *esse insula Atticae, sic enim antea vocata fuit a Cranao Atticae rege, nunc vero propter dictum concubitum Helena dicitur.* Cum Strabone sentit et Mela [y]): *in Atthide Helena est nota stupro Helenae.* Et Euripides fingit, Helenam, ne a Paride raperetur, a Mercurio translatam παρ' Ακτην νησον, Acte autem antiquitus vocabatur Attica. At Pausanias hoc Paridis scelus fuisse admissum in insula Cranae ante Gytheum Laconiae sita docet [z]). In eadem sententia est Stephanus [b]), addito, eandem hanc Laconiae Cranaen vocari etiam Heleneu, in quo utroque diversissimus abit a Strabone, quamvis non diffiteatur, ab aliquibus dictam Homeri Cranaen pro ipsa regione Attica poni sic vocata a Craneo Atticae rege Cecropis successore. Eustathius ad dictum versum Homeri notat, ab aliis nomine Κραιαη intelligi Cranaen Atticae, ab aliis Cythera insulam. Illud certum, hanc Atticae insulam duplex habuisse nomen, unum antiquius Cranaes a Craneo Athenienssium rege secundum Stephanum, et laudatum Homeri enarratorem, alterum Helenes, tractum ab Helena adultera, seu quod illuc cum Paride appulit, seu quod capta Troja ibi consenuit [c]). Haec propter sequentes numos fusius exponere necesse fuit.

Autonomi.

Horum argenteos tres edidit Goltzius. (Insul. tab. VIII.)

Caput muliebre nudum. ☧ ⊢ΕΛΕΝΙ-ΤΩΝ. *Diota.*

Caput simile. ☧ ⊢ΕΛΕΝΙΤΩΝ. *Vespertilio.*

ΚΡΑΝΑΑΤΩΝ. *Vespertilio* ☧ ΚΡ. *Caput arietis.*

Hos omnes in una eademque urbe signatos, si modo genuini sunt, omnia

u) L. IX. x) Il. Γ. v. 445. y) L. II. c. 3. z) in Helena. a) L. III. c. 22.
b) in Κραναη. c) Stephanus in Ελενη, Eustath. ad Dionys. v. 524.

Digitized by Google

arguunt. Nonnius hos Cranaen Laconiae referendos cenſet. Harduinus tantum commemorat, quod alioqui conſtabat, fuiſſe binas inſulas Cranaes nomine. Elegans caput muliebre in his numis dubium non eſt, eſſe Helenae. Cum utraque Cranae, ut ex diſcordibus auctorum ſententiis arguere licet, pro vindicando ſibi hoc ſtupri honore certaverit, poſſunt hi numi utrique Cranae competere. At cum in aliis unius ejusdemque urbis numis ſit ⊢ΕΛΕΝΙΤΩΝ, in aliis ΚΡΑΝΑΑΤΩΝ, neque conſtet, Cranaen Laconiae dictam quoque fuiſſe Helenen dempto unius Stephani teſtimonio, quod cum aliis collatum aſpernamur, hi numi certe Cranaen Atticae ſunt vocandi. Si non fallit Harduini teſtimonium adfirmantis, a viris ſummae eruditionis conſpectos numos inſcriptos: ΕΛΕΝΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ΚΑΙ. ΚΡΑΝΑΑΤΩΝ [d]), rationem habemus, cur in numis uno alterove vocabulo promiſcue uſi fuerint Helenitae.

Si igitur genuinos putemus hos numos, neſcio, an non quartus Goltzii numus, in quo: *Caput arietis addito* K. ☧ ΚΡΑ. *Pes bovis*, recte quoque hujus Cranaes numis ſit additus, etſi tum ego, cum eundem reſtituerem [e]), potius in Cranaen Cephalleniae propenderem. Idem dubium urgebit alium argenteum III. formae muſei Caeſarei a Froelichio editum [f]), in quo: ΚΡΑΝ. *Aries ſtans.* ☧ Δ, *vel arcus*, de quo difficile erit ſtatuere, ſitne hujus Cranaes Helenae, an Cranii Cephalleniae. Ajebam, ſi genuini ſunt capti a Goltzio numi; nam praeterquam quod ejus multi ſuſpecti jure ſunt, etiam dubium movet aſpirata ⊢ vocabulo ΕΛΕΝΙΤΩΝ praefixa, quae hactenus tantum in numis Heracleae et Tarenti obſervata eſt.

Imperatorii:

Inſcripti conſtanter ΚΡΑΝΑΙΩΝ recenſentur a Vaillantio cum capite Maximini, Philippi ſen., et Otaciliae. Auctor Theupoli alium Domnae addidit. Vaillantius, Harduinus, aliique hos numos Cranio Cephalleniae confidenter tribuerunt, at nullam adferunt rationem, cur non ad hanc Cranaen referri poſſint. Gentile Cranii Thucydidi et Straboni eſt Κραναιος, ex quo et Livii *Cranius*. Iſtud Cranii gentile ultro ex Graeco urbis nomine Κραναιον fluit. Quod ſi etiam admittamus Stephani ſuſpectum Cranii gentile Κραναεις ignotum gravioribus aliis ſcriptoribus, ex hoc ΚΡΑΝΑΙΩΝ formari non poſſet, ſed ΚΡΑΝΑΕΩΝ, ut a ΝΙΚΑΙΕΙΣ ΝΙΚΑΙΕΩΝ. De Cranae definite Stephanus: *Laconicae* Κραναατης, *Atticae* Κραναιος *ut* Αθηναιος. Vtrumque gentile habemus in his numis, in autonomis Goltzianis ΚΡΑΝΑΑΤΩΝ, in imperatoriis ΚΡΑΝΑΙΩΝ. Spectatis ergo his gentilibus, quod unum ad figendos hos numos valere poteſt typis nihil docentibus, referendi

d) Num. illuſtr. in Ελενιτων. e) Num. vet. n. 111. f) Not. elem. p. 24.

Digitized by Google

hi numi potius ſunt ad Cranaen aliquam. At cum in numo Otaciliae apud Vaillantium legatur ΚΡΑΝΑΙΩΝ. ΑΘΗ. typo capitis Minervae, hi numi Cranae Atticae competent, quomodocunque το ΑΘΗ. explicare voles; nam non audio Vaillantium docentem: *in hoc* ΑΘΗ. Αθηναιων, *quod Cranii Cephelleniae eſſent Athenienſium coloni* g). Oportuerat ſententiae hujus aliquem ex veteribus auctorem citare. Si ergo hi numi revera ad Helenen, vel Cranaen ſpectant, videtur incolis vetuſtius Cranaes nomen prae recentiore Helenes Auguſtorum aetate placuiſſe, ut Edeſſeni Macedoniae nomen Edeſſae a Carano in Aegas commutatae ſub Auguſtis reſuſcitavere. *AE. RRR.*

SALAMIS.

E regione Eleuſinis, Aeacidarum, atque inter hos illuſtriſſimi Ajacis Telamonii patria, mater Salaminis Cypriae a Teucro Ajacis fratre aedificatae, at longe celeberrima Themiſtoclis de Perſis victoria navali.

Autonomum huc refert Combius: *Caput bovis cum infulis.* Χ ΣΑ. *nullo alio typo.* AE. II. (Hunter.) judicio, ut reor, incerto, cum tot urbium nomina ab his literis incipiant.

Saepe hortabatur animus huc vocare autonomos binos argenteos perantiqui operis, inſcriptos ΣΑΛΑΜΙΝΙΟΝ, typis navis, capitis vel cornu bovini, arietis, quos a ſe vulgatos Pellerinius Salamini Cypri donavit, et ipſe in hac largius deſcribam. Et fuere praeſto cauſae complures, inſulae noſtrae antiquitas, et illuſtre nomen, adumbrata typo navis res nautica, qua ſic excelluere Salaminii, ut, cum Bacchus apud Ariſtophanem ſe vellet ἀθαλαττωτον, *maris ignarum*, profiteri, ἀσαλαμινιον ſeſe diceret h). Ad haec typum arietis offert etiam vicina Aegina. Accedit, ſi hanc Salaminem demas, in nulla alia urbium Cypri, quod hactenus conſtet, numos autonomos fuiſſe ſignatos. Tamen cogor adſentiri Pellerinio vel ob hanc unam cauſam, quod utrumque hunc numum ſibi Cypro adlatum teſtatur.

PELOPONNESVS.

Peninſula in plures regiones diviſa, illuſtrium populorum patria, quos non minus fides hiſtorica, quam fabularum inclyta memoria commendavere.

Peloponneſiis in genere propriam fuiſſe monetam, et quidem teſtudinis imagine inſignem, teſtatum reliquere veteres, et quidem Pollux ejus gentis numos dictos χελωνας, *teſtudines*, ex impreſſa ejus animalis figura docet, ex quo ortum adagium: *virtutem et ſapientiam vincunt teſtudines* i). Sic et Heſy-

g) Num. Graec. p. 199. h) in Ranis v. 206. i) L. IX. §. 74.

Digitized by Google

chius k): Χελωνη - - και νομισμα Πελοποννησιακον. Revera didrachma, et drachmae pervetuſtae fabricae non paucae ſuperſunt cum teſtudinis typo, et informi in averſa quadrato, et anepigraphae, quae certe Peloponneſia moneta ſunt, praecipue cum ſimilium numorum nonnulli AIΓ. vel AIΓI. inſcriptum habeant, nempe *Aegii* Achaiae urbis, unde argui poteſt, etiam ſimiles reliquos, ſed anepigraphos, in eadem urbe cuſos. Videri poteſt ad obviam hanc Achaeorum monetam reſpexiſſe T. Flamininum, dum Achaeos Zacyntho inhiantes avertere a propoſito perſtitit addito: κινδυνευσειν, αν ωσπερ αι Χελωναι πορρωτερω την κεφαλην της Πελοποννησου προτεινωσιν, *periculoſum ipſis fore, ſi teſtudinum inſtar extra Peloponneſum caput exſererent* l). Idem facete commemorat Livius m). Οβολον καλλιχελωνον, *obolum pulchra teſtudine ſignatum*, ex Eupolide citat Pollux n). Revera teſtudo in numis his, etſi operis pervetuſti, ſumma elegantia ſolet eſſe elaborata.

Harduinus ſimilium numorum unum ex gaza regia dedit inſcriptum, ut verba ejus accipio, ΧΕΛΩΝΗ, quem urbi Chelonae, promontorio Chelonati in Elide impoſitae, tribuit o). Verum urbis cognominis nullus veterum meminit, neque numi hujus antiquariorum alter quispiam.

Froelichius p), Barthelemyus q), et Pellerinius r) huic quoque peninſulae tribuerunt argenteos, in quorum antica fingitur folium, in averſa quadratum informe incuſum, atque id propterea, quod veteres Peloponneſum folio platani eſſe ſimilem dixere. At nunc conſtat, hos numos eſſe Selinuntiorum Siciliae, ut in horum moneta dictum.

ACHAIA.

Achaiam hoc nomine propriam intelligimus, nimirum partem Peloponneſi in ſeptemtriones vergentem.

Numos Achaeorum nomine inſcriptos in duas claſſes diſpeſco, I. in monetam Achaiae propriam, II. in numos foederis Achaici.

I. Numi Achaiae proprii.

Autonomi.

Caput Jovis, in nonnullis juxta magiſtratus, ut ΕΠΙΝΙΚΟΣ, etc. ℵ ¥ *intra lauream, (in ſolo ſimili Goltziano eſt idem monogramma, et infra* ΙΩΝ, *quod junctum cum monogrammate efficit* ΑΧΑΙΩΝ) *per numi aream vagantur literae ſolitariae, monogrammata, ſigilla.* AR. III.

Non laboramus in monogrammate ℵ quod certum eſt notare Achaeos. Fuit illud praecipue Peloponneſiis in more

k) in Χελωνη. l) Plut. in Flamin. m) L. XXXVI. c. 32. n) L. IX. §. 74.
o) Num. illuſtr. p. m. 182. p) Not. elem. p. 21. q) M. L. T. XXIV. p. 46. r) Rec. I. p. 106.

Digitized by Google

poſitum, ut monogrammatis nomen ſuum in moneta indicarent, quod docebunt praeter Achaeos etiam Patrae, Arcades, Epidaurus etc. In aliquibus primum gentis elementum ſufficere videbatur, ut in Eleis, et Argivis, qui mos extra monetam quoque valuit; nam refert Xenophon [s]), Sicyonios clypeis ſuis inſcribere ſolitos literam Σ, Argivos A, Lacedaemonios Λ. At multo implicatior ratio literarum et monogrammatum, quibus praeter princeps Achaeorum monogramma horum numorum averſa oneratur. Horum explicatio cum hactenus antiquariis minime tentanda videretur, erat Sigfridus Bayerus, qui eas literas eſſe earum urbium ἀρχαιρεσιας adfirmaret in quibus, tanquam foederis Achaici ſociis, illi eſſent cuſi numi [t]). At ſententiam hanc conjecturis omnino infirmis, et nullo pacto probabilibus niti, alibi dixi [u]). Ergo non pertinuerint hae drachmae ad dictum foedus? Pertinuerint, verum ipſi numi iſtud non docent, et aſpernamur conjecturas, quae nullam omnino veri ſpeciem praebent, in quarum numero etiam putamus illam, qua ex literis ΞΒ in ſimili numo expreſſis epochae annum elicit [x]). Fuere ergo hi numi communis Achaiae moneta ea ratione, qua tot alii populi, ceu Macedones, Theſſali, Boeoti etc. et quidem in Peloponneſo quoque Argivi et Arcades communem habuere monetam. In pauciſſimis produntur urbes, quae eos ſignaverunt. Harum certam habemus Aegium per nomen ΑΙΓΙΕΩΝ. Etiam το ϘΟΡ., quod in averſa offert numus Haymianus, commode Corinthum notat. Obſervandi in numis his, qui remotae antiquitatis certe non ſunt, nonnulli archaismi retentis literis F et ϙ in ΑΝΓΑ. et ϘΟΡ.

Aureum his ſimilem ex muſeo Caeſareo edidit Froelichius [y]), ſed quem, ut apertis indiciis ſpurium, inter adulterinos ſeppoſui.

* * *

Caput Jovis. Ϫ ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier capite tutulato ſtans dextera extenta.* AE. III. (Pellerin.)

En unicum certum Achaeorum numum aeneum, nam de altero, quem Pellerinius ibi addit, in quo *Caput Palladis.* Ϫ Χ *Botrus*, dubitari poteſt, utrum huc pertineat, et non potius ſit Locrorum, quorum aenei eosdem habent typos; quin et ſaepe monogramma quodpiam ita eſt uni urbi proprium, ut tamen etiam nonnunquam in alterius urbis moneta obſervetur. Sic in tribus Tegeatarum numis eſt monogramma ΜΙ, quod proprium eſſe Mileti ſolet, in argenteo Achaeorum apud Haymium [z]) ſigla Tyriorum. Quid quod idem monogramma Χ eſt in numo certo Lacedaemonis muſei Caeſarei.

AR. C. AE. RRRR.

---

s) Hiſt. Graec. L. IV. t) Comment. Acad. Petrop. T. V. p. 372. u) Num. vet. p. 115.
x) l. c. p. 373. y) Cimel. Vindob. p. CLIII. z) T. II. p. m. 114.

Digitized by Google

Imperatorii.

Hujus claſſis numum unus nobis exhibuit Vaillantius cum capite L. Veri, inſcriptum: CTP. M. ATP. ΔΙΟΔΩ-ΡΟΤ. ΜΗΝΟΦ. ΑΧΑΙΩΝ. Haec ſcribendi ratio Aſiam plane ſapit, et inſcriptum praetorem in Graeciae Europaeae numis, ſi Theſſalicos demas, non reperias. Ceterum numus hic, etſi veram demus hanc lectionem, huc proprie non pertinet, cum poſt ſubjugatam a Romanis Graeciam Achaia latius patuerit.

Numos Antinoi inſcriptos ΤΟΙC. ΑΧΑΙΟΙC. vide in hujus numis in claſſe imperatorum.

II. Numi foederis Achaici.

Tyrannos ac factiones, quibus pleraeque Peloponneſi urbes faventibus poſtremis Macedoniae regibus miſere vexabantur, pertaeſa tandem major ejus pars in foedus denique ad liberandas civitates coaluit conſilio potiſſimum Arati Sicyonii viri ſummo ingenio ac virtute praediti. Foedus vero illud *Achaicum* dictum, quod ejus auctores fuere Achaei, qui tum propter virtutis opinionem, ac praeclaras leges magnam ſunt laudem adepti. Quod nobile inſtitutum Polybius, qui circa annum V. C. 551 natus ſtatuitur, aetate ſua adeo fuiſſe perfectum ſcribit, ut urbes non ſolum ad amicitiam ſociali foedere inter ſe jungendam coiverint, ſed etiam νομοις χρησθαι τοις αυτοις, και σταθμοις, και μετροις, και ΝΟΜΙΣΜΑΣΙ, *iisdem legibus, ponderibus, menſuris, PECVNIA ſint uſi*, et ſic univerſa propemodum Peloponneſus urbs una potuerit cenſeri [a]). Praeclari hujus foederis teſtes habemus numos non paucos in variis Peloponneſi urbibus ſignatos, quibus inſigniter comprobatur, urbes, quae eidem ſe adplicuere, eadem pecunia eſſe uſas. Operae pretium, numos id genus omnes in unum collectos ob oculos ponere. Sunt hi aenei omnes III. formae. Vtrum memoratae ſupra drachmae Achaicae etiam fuerint communis hujus ſocietatis moneta, non ſatis conſtat, etſi fuerit, qui iſtud cenſeret, ut ibi dictum.

In horum numorum una parte eſt *Jupiter ſtans d. Victoriolam, ſ. haſtam, addito magiſtratu, ut* ΙΕΡΩΝ. Parte altera: *Mulier ſedens ſ. haſtam, d. in aliis coronam, in aliis ſpicas, additur nomen urbis, et huic conſtanter* ΑΧΑΙΩΝ, tanquam nimirum ejus cives per foederis leges Achaeos ſe profiteantur. Iuppiter hic ſecundum veriſimilem Bayeri ſententiam [b]) eſt is, qui prope Aegium nomine Ομαγυριω, id eſt: *Congregantis in unum*, colebatur, ut narrat Pauſanias [c]), qui adeo typus egregie juvat monetam ex communi foederatorum concilio cuſam. Et cum idem Pauſanias paullo poſt ſubjiciat, proximum Homagyrio Jovi eſſe PANACHAEAE CERERIS fanum, omnino certum videtur, mulierem par-

a) Hiſt. L. II. c. 37. b) Comment. acad. Petrop. T. V. p. 364. c) in Achaic. p. m. 564.

Digitized by Google

partis aversae sedentem esse hanc ipsam Cererem, nempe quae faveret *omnibus Achaici* foederis sociis, ut nomen ipsum indicat. Sane cum in nonnullis ea luculentas dextera spicas gestet, de Cerere dubitari nequit. En promissum horum numorum catalogum:

ACHAEI.

ΑΝΤΑΝΔΡΟΣ. *Juppiter stans d. Victoriolam, s. hastam.* ℞ ΑΧΑΙΩΝ. ΚΑΛΛΙΣΤΑΤΑ. *Mulier sedens d. coronam, s. hastam.* AE. III. (Mus. Savorgnan.)

Egregium hoc cimelium, quod olim edidi [d]), id habet peculiare, quod gentem Achaeorum solum edisserat nulla urbis mentione, deinde quod duplicem prodat magistratum, unum in recto, alterum in gignendi casu Dorico, more Apolloniatarum, et Dyrrhachenorum.

ALEA Arcadiae.

ΙΕΡΩΝ. *Iuppiter stans etc.* ℞ ΑΛΕΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier sedens etc.* AE. III. (Mus. Savorgnan.)

Hic item a me olim vulgatus [e]). Arcadas prae Peloponnesiis aliis Achaeorum foederi animosius accessisse testatur Pausanias [f]), quod et confirmant numi hujus argumenti, quorum plerique urbium sunt Arcadiae.

ANTIGONIA Arcadiae.

XI. *Juppiter stans etc.* ℞ ΑΝΤΙΓΟΝΕΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier sedens etc.* AE. III. (Haym. T. II. p. m. 114.)

Hic numus aetatem hujus generis numorum multum illustrat. Nam cum Antigonia, quae prius Mantinea dicta est, posterius illud nomen adoptaverit in honorem Antigoni Dosonis Macedoniae regis [g]), isque regnum tutorio nomine administrare coeperit V. C. 523, numus hio ante hunc annum signari non potuit, et cum hujus generis numi eandem omnes fabricam, et formam praeferant, verisimile est, eos omnes circum illud aevi signatos, neque posterius anno V. C. 608, quo excisa Corintho foedus Achaicum ruptum fuit.

ARGOS Argolidis.

Juppiter stans etc. ℞ ΑΡΓΕΙΑΣ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier sedens etc.* AE. III. (Haym T. II. p. 115.)

Haymius voce ΑΡΓΕΙΑΣ indicari Argivos opinabatur. Habet haec conjectura quandam veri speciem eo, quod vocem ΑΧΑΙΩΝ in his numis fere constanter nomen urbis praecedit, et constat etiam, Argivos fese foederi Achaico junxisse. Verum cum in numo Messeniorum, quem mox producam, pro magistratu eadem vox ΑΡΓΕΙΑΣ legatur, et more consueto scribendum potius fuisset ΑΡΓΕΙΩΝ, ad haec in numo Achaeorum, quem primum citavi, juxta idem nomen ΑΧΑΙΩΝ adstitutus sit magistratus, verisimilius videtur, nomine ΑΡΓΕΙΑΣ notari magistratum, non Argos urbem.

ASEA Arcadiae.

Juppiter stans etc. ℞ ΑϹΕΑΤΩΝ.

---

d) Num. vet. p. 116. e) Num. vet. p. 138. f) L. VIII. c. 6. g) Pausan. L. VIII. p. 615.

Digitized by Google

ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier ſedens.* etc. AE. III. (Haym. T. II. p. 114.)

CARINOEA ſitus incerti.

ΕΡΜΟΚΡΑΤΗΣ. *Juppiter ſtans etc.* ℞ ΚΑΡΙΝΟΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier ſedens etc.* AE. III. (Haym. T. II. p. 114.)

Primus *Cares* Aſiae minoris reſpexit Haymius, mox *Caryam* Arcadiae, verum quoniam tum ſcribendum fuiſſet ΚΑΡΥΑΤΩΝ, Khellius in nota ſubjecta in *Carynenſes* Achaiae inclinat, quos Polybius narrat in foedus Achaicum reſtitutos g). At neque hi cum gentili in numo expreſſo componi poſſunt, cum ſcribi oportuiſſet ΚΑΡΥΝΕΩΝ obſervante etiam iſtud Khellio. Accedit, quod nullus hactenus conſpectus eſt numus cum mentione urbis cujuspiam Achaiae propriae, qui ad iſtud genus, de quo agimus, referri poſſet, ſi Sicyonem demas, de qua tamen certum non eſt, utrum το ΑΧΑΙΩΝ addiderint, ut infra dicetur. Nam cur Achaei ſeſe in numis ſcriberent *Achaeos*, quod alioqui conſtabat, aut cuderent numos, quibus ſe foederis Achaici participes teſtarentur, cujus ipſi fuere auctores? At pertinuit ad urbes extra Achaiam propriam ſitas, cum primum ad hanc foederis communionem acceſſere, ſeſe Achaeos profiteri, quo teſtarentur, ſe omnia ad ejus foederis legem moderari. Dubium igitur adhuc manet, quae urbs nomine ΚΑΡΙΝΟΙΩΝ notetur, niſi forte eadem eſt cum ſequente nominis adfinis.

CORONE Meſſeniae.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ. *Juppiter ſtans etc.* ℞ ΚΟΡΩΝΑΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier ſedens etc.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Numum integerrimum hactenus ignotum alias edidi et explicavi h). Coroneam Sicyonem inter et Corinthum prodidit Stephanus. Haec urbs a clarioribus aliis geographis ignoratur, qui tamen celebriorem aliam *Coronen* in Meſſeniorum agro ſitam paſſim prodidere, cujus cives Strabo vocat Κορωνεις, at Stephanus etiam alterum Κορωναιος iis tribuit. Poſteriori huic propoſitum numum tribuo, tum quod altera fere ignota fuit, tum quod ex numo ſequente videbimus, Meſſenios omnino foederi Achaico adhaeſiſſe. Fuiſſe etiam huic urbi aliquem cum Achaeorum rebus nexum, indicat ejus portus, dictus λιμην Αχαιων i).

MESSENE regio et urbs.

ΑΡΓΕΙΑΣ, *in alio* ΔΕΞΙΑΣ. *Juppiter ſtans etc.* ℞ ΜΕΣΣΑΝΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier ſedens etc.* AE. III. (Haym. T. II, p. m. 114. Geſsner ex muſeo Pfau Tab. 26.)

PSOPHIS Arcadiae.

ΠΑΣΩΝ. *Juppiter ſtans etc.* ℞ ΨΩΦΙΣΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier ſedens etc.* AE. III.

Numum hunc, qui nunc eſt in muſeo Caeſareo, olim edidi ex muſeo Ilgneriano k). Alterum ejus exemplar habetur apud nos in muſeo Neumanni, ſed, ut ingenue fatear, in neutro urbis nomen diſtincte legitur. In imperatoriis hujus urbis legitur ΨΩΦΙΔΙΩΝ, ut ſcribi debet, ductum a gignendi caſu Ψωφιδος.

g) Hiſt. L. II. c. 41. h) Num. vet. p. 131. i) Pauſan. L. IV. p. 365. k) Num. vet. p. 140.

Digitized by Google

SICYON Achaiae.

Juppiter ſtans etc. ℞ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier ſedens etc.* AE. III. (Pembrock P. II. tab. 28. Seſtini Lettere p. 153. Wheler Voyage num. 128.)

TEGEA Arcadiae.

ΙΜΣΑΣ. *Juppiter ſtans etc.* ℞ ΤΕΓΕΑΤΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier ſedens etc.* AE. III. (Pellerin Rec. I. p. 110 et 139.

Fuiſſe apud Tegeam ſaepius celebratum communem Achaeorum conventum, teſtatur Livius [m]).

THISSOA Arcadiae.

Juppiter ſedens etc. ℞ ΘΙΣΟΑΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier ſedens etc.* (Seſtini Lettere T. III. p. 136.)

De hac Thiſſoa agemus in urbibus Arcadiae.

AEGIALVS.

Binos *imperatorios* reperio hoc nomine editos:

ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΠΡΥΤΑΝΕΙ. ΕΠΙΚΡΑΤΟΥ. Β. ΕΓΙΑΛΕΩΝ. *Juno Pronuba et Apollo nudus ſtantes cum attributis*, in numo Caracallae. AE. m. m. (Numi max. mod. reg. Gall. tab. 20. et Vaillant.)

ΕΓΙΑΛΕΩΝ. *Quadrigae decurrentes aurigante imperatore*, in numo Domnae. (Theupoli.)

Advertit ad numum ſuum Vaillantius: *Egialos urbs Peloponneſi prope Sicyonem apud Strabonem* [n]). At Strabo nequaquam urbem hoc nomine prope Sicyonem ſitam docuit, ſed Sicyonem ipſam remotiſſimo tempore *Αιγιαλὸς*. Numus ergo Achaiae eſſe nequit, primum, quod urbem hoc aevo in Achaia ſic dictam non habemus; at neque Sicyoni tribui poteſt, quod hujus moneta eadem hac aetate inſcribitur CIKTΩNIΩN, ut dicetur. Deinde quod totius epigraphes ratio, tum et modulus a Peloponneſi urbibus alieni ſunt, et Aſiam potius reſpectant. Denique ſcriptum ΕΓΙΑΛΕΩΝ, contra quam oportuit, ΑΙΓΙΑΛΕΩΝ, etſi ſimile peccatum non ſit ſine exemplo, cum et in quibusdam numis Aegarum Ciliciae magis barbaris legamus ΕΓΕΩΝ pro ΑΙΓΑΙΩΝ. His credo motum rationibus Harduinum, cum numum hunc promulgaret, addidiſſe, urbem, ad quam is pertineret, ſibi eſſe ignotam. Numum male a Vaillantio eſſe lectum, adſerere non poſſum, cum eandem lectionem tueatur quoque Spanhemius *ἀυτόπτης* [o]). Idem dubium urget numum alterum Theupolianum.

AEGIRA.

Aegium inter et Sicyonem.

ΑΙΓΙΡΑΤ - *Caput muliebre velatum.* ℞ *Capra ſtans, juxta* ΛΑ., *omnia intra lauream.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Alius ſimilis, ſed juxta capram ΑΡ. AE. III. (Muſ. Caeſ.).

ΑΙΓΙΡΑΤΑΝ. *Caput Aeſculapii laureatum.* ℞ *Eadem averſa una cum* ΑΡ. *in area.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Tribus his numis rem numismaticam

m) L. XXXV. c. 27 et L. XXXVIII. c. 34. n) Num. Graec. p. 100. o) T. I. p. 702.

Digitized by Google

ditamus nullo adhuc ab antiquariis prodito hujus urbis numo. Ejus tamen meminere auctores veteres plerique. Scribitur Αιγιρα, vel Αιγειρα, et gentile Αιγιρατης. Typus caprae ad urbis nomen adludit, et narrat Strabo, Aegas Aegiram fuiſſe translatas p). Antea dictam fuiſſe Hypereſiam, deinde Aegiram, ex quo Hypereſienſes caprarum ope Sicyonios hoſtes fugere coegere, tradit Pauſanias q). ΛΑ. et ΑΡ. haud dubie magiſtratuum ſunt initia, neque enim ſatis apparet rationis, ut ex ΛΑ. Lacedaemonios, ex ΑΡ. Argivos efficiam. Etiam in Tegeae Arcadiae numis aliis legitur ΛΑ., in aliis ΙΕ.

AE. RRRR.

AEGIVM.

Nobilis Achaiae vrbs.

Autonomi:

Antiquiſſimi:

Teſtudo alte exſtans. ℵ ΑΙ. ΑΙΓ. ΑΙΓΙ. *Quadratum in quinque partes diviſum.* AR. II. III.

Hoc typo veterem fuiſſe Peloponneſi monetam, ſupra in Peloponneſo docuimus. Quare verisimile eſt, reliquos ſimiles, qui inſcriptione carent, quique huic peninſulae ab omnibus tribui ſolent, hac in urbe ſignatos.

Recentioris aevi.

ΑΙΓΙΕΩΝ. *Caput Jovis.* ℵ ✗ ΑΡΙ-ΣΤΟΔΑΜΟΣ, *omnia intra laureum.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Praeeunte hoc numo verisimile rurſum videtur, frequentes illas drachmas cum eodem monogrammate, quae fuere communis Achaeorum moneta, quarumque ſupra in Achaia nemini, hae in urbe ſignatas. Fuere autem jam a principio Aegium conventus Achaeorum vocati, ut teſtatur Livius r). Ergo dubium non videtur, hunc ſimilesque numos alios cuſos fuiſſe conſtante adhuc Achaeorum republica. Quod ſi non fallit, videmus ex integerrimo hoc numo, literas C, Ε, Ω mature invaluiſſe, quod quidem jam ex aliis numis urbium ſecundum litus maris Adriatici ſitarum conſtabat. Ceterum Ariſtodemum aliquem nobis prodit Diodorus s), qui copiarum dux pro Antigono Aſiae rege Aegium aliquamdiu tenuit. Signatum in Aegienſium moneta Jovis caput mirum videri poſſit, quando hi teſte Luciano t) Jovem nequaquam genuinum, ſed ὑποβολιμαιον credidere.

* * *

ΗΜΙΟΒΕΛΙΝ. *Caput barbatum laur.* ℵ ΑΙΓΙΕΩΝ. *Fluvius decumbens d. urnam, ex qua aqua majore arcu profluit, ſ. arundinem.* AE. III. (Muſ. Caeſ. et a me editus in Num. vet. p. 118.)

ΗΜΙΟΒΕΛΙΝ. *Puella velo ſupra caput fluitante manibus porrectis avem reſpicientem perſequens.* ℵ ΑΙΓΙΕΩΝ. *Caput laur. multum promiſſa barba.* AE.

p) L. VIII. p. m. 592. q) L. VII. c. 26. r) L. XXXVIII. c. 30. s) L. XIX. c. 66. t) in Concil. deor.

Digitized by Google

III. (ex Muſ. Savorgnan a me editus in Num. vet. l. c.)

ΗΜΙΟΒΕΛΙΝ. *Caput promiſſa barba.* ℞ ΑΙΓΙΟΝ. *Caput muliebre turritum.* AE. II. (Khell Adpendic. II. p. 14, ex muſeo Savorgnan.)

ΗΜΙΟΒΕΛΙΝ. *Juppiter fulminans.* ℞ ΑΙΓΙΕΩΝ. *Caput barbatum laur.* AE. III. (Hunter.)

Vocabulum ΗΜΙΟΒΕΛΙΝ erudite jam explicavit Khellius [u]). Ait poſitum eſſe pro ſolito ΗΜΙΟΒΟΛΙΟΝ, et indicare *dimidium obolum*, etſi cauſam inſolitae hujus terminationis in IN adferre non poſſimus. Sed habemus etiam in Chiorum moneta ACCAPION et ACCAPIN. Illi, qui in veterum pondera inquirere amant, habent praeparatam a Khellio materiam, qui ſingulorum pondus exploravit. Praeclare etiam idem advertit, το ΑΙΓΙΟΝ numi tertii non eſſe ἡθικον, ſed κτητικον, jugendumque cum ΗΜΙΟΒΕΛΙΝ alterius partis, ſic ut ſit *ſemiobolus Aegius.*

Averſa numi l. notat fluvium Selinuntem, qui teſte Strabone per Aegienſium urbem fluxit. At inſignius argumentum, quod offert pars adverſa numi alterius, nimirum Phthiam puellam Aegienſem, quam a Jove in columbum mutato fuiſſe adamatam teſtibus Aeliano, et Athenaeo, et indicio Khellii [x]) luculente oſtendi.

* * *

ΑΙΓΙΕΩΝ. *Caput Jovis* ℞ ΘΕΟΞΙΟΣ. ΚΛΗΤΑΙΟΣ. *Juppiter nudus ſtans d. fulmen intentat, ſ. extenta aquilam.* AE. II. In aliis: *Eadem utrinque epigraphe. Caput Bacchi hedera coronatum.* ℞ *Aquila.* AE. II.

Similis numi jam meminit Spanhemius [y]), ſed qui pro ΚΛΗΤΑΙΟΣ legit ΚΡΗΤΑΙΟΣ, ac mire ſeſe torquet, ut ex inſcripto utroque nomine Jovis epitheta extunderet. Spanhemii lectionem confirmat quoque Pellerinius ex numo ſuo. At numi ſimiles muſei Caeſarei, Nob. Iacobi Gradenigo, Khellii [z]) luculentum habent ΚΛΗΤΑΙΟΣ, et vix permittunt dubitare, vocabulis his notari magiſtratum.

AR. et AE. RR.

Imperatorii:

Ab Antonino usque ad Getam.

Epigraphe: ΑΙΙ ΙЄΩΝ, at inſolentior in numo Plautillae: ΑΙΙ ЄΙЄΩΝ [a]). Auctor muſei Theupoli numos ſic inſcriptos perperam tribuit Aegis Ciliciae, quarum epigraphe multum differt. Ad haec typus *Jovis ſtantis, et d. fulmen, ſ. aquilam tenentis*, qui in imperatoriis hujus urbis numis ſaepius occurrit, eos docentibus autonomis Aegio vindicat. Reliqui typi obvii. Hos numos reperias in Theupoli, apud Pellerinium, copioſius Arigonium.

AE. RR.

B V R A.

Ex veterum teſtimoniis in Achaia ſita,

u) l. c. x) Num. vet. l. c. y) Beger Obſerv. p. 132. z) Adpendic. II. p. 12. a) Pellerin. Mel. I. p. 102.

Digitized by Google

neſcio, cur a Vaillantio Arcadiae inſeratur. Abſorpta terrae motu et maris eluvione V. C. 381, ut perhibet Diodorus [b]), ſurrexit iterum.

Imperatorii.

Binos, Domnae et Caracallae recitant Vaillantius, et Harduinus: ΒΟΤΡΑΙΩΝ typis obviis. Saepe deinceps videbimus, multas Peloponneſi urbes, quarum nulli alias cogniti numi, tamen cudiſſe numos cum capite Severi, ejusque familiae.

AE. RRRR.

CENCHREAE.

Vide infra in Corintho.

CERAVNIA.

A Polybio, et Aeliano [c]) Achaicis urbibus accenſetur, de ejus tamen ſede nihil certi conſtat.

Autonomus aeneus ΚΕΡΑΥΝΙΕΩΝ a ſolo Goltzio vulgatus, quem Harduinus tribuit huic Achaiae Cerauniae, at Goltzii commentator Nonnius Cypriae.

CORINTHVS.

Doctrinam numismaticam nobiliſſimae hujus urbis ad Iſthmum politae, cum ſui adhuc juris eſſet, multa ſunt, quae impeditam reddunt. Sin hos audias, abundat opibus noſtri argumenti, ſin illos, vix unum alterumve numum aeneum opulentiſſima urbs poteſt oſtentare. Ante omnia numi certi ab incertis ſeparandi.

Autonomi certi.

Caput Palladis. ϗ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ. *Tridens.* AE. II. (Pellerin.)

Solus hic, quod mirere, certus eſt Corinthi numus autonomus; nam reliqui, quos eadem tabula proponit Pellerinius, autonomi quidem ſunt etiam, ſed Corinthi jam coloniae, de quibus infra, quanquam neque hunc Graecum eſſe totum ſanum ex Cl. Blondii literis intelleximus.

Autonomi incerti.

Numos cum inſcriptione plena ΚΟΡΙΝ. ΘΙΩΝ complures in omni metallo vulgavit Goltzius, ſed quorum fidem ipſe praeco elevat.

Pellerinius argenteos IV. Corintho tribui poſſe putat, quos in ſuo Recueil I. tab XVII. proponit. Horum is, qui eſt num. 12, et hinc habet *caput Palladis addito* ΚΟΡ, illinc *Pegaſum*, veriſimilius referendus eſt Corcyram, ut dicetur infra in numis coloniarum Corinthi, neque ipſo invito Pellerinio. Alter num. 13 nullum certum offert indicium, Syracuſanis obviis eodem utrinque typo praeditis. Tertius num. 14 cum addito ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ hic item inter Syracuſas et Corinthum dubius, ut dicetur infra. Quartus num. 15 typo Chimaerae criterium idoneum non ſufficit; hanc enim offerunt quoque numi Leucadis, Siphni, Seriphi, Crotonis, etc. ut animadvertit ipſe. Is, quem ſerius edidit [d]) typo equi marini, ut ipſe cenſet, verius Pegaſi dimidii, per additam

b) L. XV. c. 48. c) V. H. L. XIII. c. 6. d) Suppl. II. p. 95.

Digitized by Google

literam ♀ dubium non solvit, cum haec omnia insint in certis numis Syracusarum.

Huc etiam a multis vocantur didrachma, in quibus hinc *caput Palladis*, inde *Pegasus, et litera* ♀, sed de quibus infra post numos Corinthi coloniae separato articulo agam.

In museo Theupoli proditur numus inscriptus KOPIN. typo una parte Neptuni, altera Pegasi. Verum in similibus aliis, qualis est Hunterianus, legitur vel CORIN., vel COL. COR. Est adeo Corinthi coloniae.

Imperatorii.

Imperatorios Graecos absque coloniae nomine frustra quaeras, quia jam a J. Caesare deducta fuit colonia. Neque huc duci possunt numi Antinoi, in quorum aversa legitur: ΑΝΕΘΗΚΕ. ΚΟΡΙΝ. ΘΙΩΝ, et quos in ejus catamiti numis recensebimus, primum quod is ad Caesaream domum non pertinuit, deinde quod hi numi, ut facile periti intelligent, monetae rationem certe non habuere. Spanhemius post alios huc vocavit numum Britannici cum mentione Mindii Balbi proconsulis [e]), sed quem jam constat esse Nicomediae Bithyniae.

Numi coloniae Corinthi.

Colonia deducta, ut Dio perhibet, V. C. 710, eodem anno quo Carthago, utraque a Caesare dictatore, a quo et nomen abstulit dicta *Laus Julia.*

Autonomi coloniae Corinthi.

Eorum complures edidit Pellerinius. (Rec. I. tab. 17.)

Epigraphe: COR. — CORINT. — COL. COR. — COL. L. I. COR. — quin et CORINTHVM. typis obviis. Ex his memorabiles tamen:

SENATV. P. Q. R. *Caput senatus velatum*, vel ROMAE. ET. IMPERIO. *Caput muliebre turritum.* ℞ L. CAN. AGRIP. PAE. IIVIR. COR. *Victoria gradiens*, vel: *Duae dexterae junctae tenentes spicas et papaver*, vel: *Templum.* AE. III. (Mus. Caes. Theup. Liebe Goth. num. p. 190.)

Auctor musei Theupoli hos numos post mortem Neronis cusos censet [f]). Verisimilius puto, post mortem Galbae, suspensis nimirum provinciis, an Othoni, an Vitellio adhaerendum sit. Istud certum, L. Caninium Agrippam memorari IIvirum Corinthi in frequentibus numis Galbae, qui adeo, donec de certo principe constaret, interea senatui et Romae cololoniae suae monetam dedicandam curavit. Eodem modo exercitus Germaniae superioris, cum obsequium in Galbam exueret, in *senatus populique* R. nomen juravit [g]).

* * *

P. TADI. CH - - C. IVLI. NIGER. IIVIR. *Neptunus saxo insidens s. tridentem.* ℞ CORINTHVM. *Bellerophon Pe-*

e) T. I. p. 592. f) Pag. 673. g) Tacit. Hist. I. c. 55.

Digitized by Google

gaſum domans ante portam Corinthi. AE. II. (Mus. Caes. Morelli in fam. Tadia.)

Typi cauſa commemorare hunc numum placuit. De Bellerophonte plura infra.

* * *

COR. *Pegaſus volans.* ℞ SE. *Vir nudus ſtans d. gubernaculum unum, ſ. alterum tenet.* AE. III. (Mus. ill. Jac. Gradenigo.)

Caput Solis radiatum addito nomine IIviri. ℞ COR. SE. *Neptunus ſtans d. delphinum, ſ. tridentem.* AE. III. (Pellerin. Suppl. III. p. 102 et Suppl. IV. p. 37.)

Similem priori vulgavit quoque Pellerinius [h]), verum cum in eo legeret CE. pro SE., ſecus quam deſcripti hic numi exhibent, perperam conjecit, notari his literis portum Corinthiorum dictum *Cenchreae.* Interea, quem habeant explicatum literae SE., nemo hactenus eſt adſecutus. Vir duplice inſtructus gubernaculo duplicem Corinthiorum ab utraque Iſthmi parte portum belle indicat. At nobilius argumentum Solis et Neptuni. Narrat Pauſanias binis locis [i]), Neptuno et Sole de Corintho, utrius eſſet, litigantibus Briareum arbitrum ſic ſtatuiſſe, ut Iſthmus Neptuno, at mons urbi imminens, dictus Acrocorinthus, Soli cederet. Corinthi Apollonium Tyanenſem Soli ſacrificaſſe, narrat Philoſtratus [k]).

* * *

Caput muliebre ligatis retro capilli, ℞ COL. L. IVL. COR. *Leaena ſtans ſuper arietem in baſi proſtratum.* AE. II. (Mus. Caes. Mus. Chriſtinae, Catal. raiſon. pag. 59.)

Caput anticae eſſe Laidos famoſae apud Corinthios meretricis, et in averſa ejus ſepulcrum, dubium non erit expendenti verba Pauſaniae, qui inter publica Corinthi monumenta refert etiam [l]) τάφος Λαΐδος, ὧ δὴ λεαινα ἐπιθημα ἐστι κριον ἐχουσα ἐν τοις προτεροις ποσιν, *ſepulcrum Laidis, cui impoſita leaena prioribus pedibus arietem ſtringens.* Eſt haec famigerata illa Lais, quae in noctem drachmarum millia decem pepigit, quam ſummam cum a Demoſthene quoque rhethore peteret, is averſus dixiſſe fertur: οὐκ ὠνοῦμαι μυριων δραχμων μεταμελειαν, *tanti poenitere non emo*, tot ſcilicet, quot dixi, drachmarum ſumptu. Ab his ſumptibus creditur natum proverbium: Οὐ παντος ἀνδρος ἐς Κορινθον ἐσθ' ὁ πλους, *Non cuivis homini contingit adire Corinthum.* Vide haec apud Gellium [m]), Macrobium [n]) et Schol. Ariſtoph. ad Plut. v. 149. 179. Quod ſi cui mirum videatur, feminam publicá infamia notatam fuiſſe in numi argumentum lectam, is reputet, non tam, ſummos ejus aetatis viros, Demoſthenem, Ariſtippum, Diogenem Cynicum cum ea conſueviſſe [o]), quam quod loco citato mox addit Pauſanias: θαυ-

h) Rec. I. p. 113. i) Corinth. pag. 112 et 121. k) Vit. Apoll. L. VII. c. 16.
l) L. II. c. 2. m) L. I. c. 8. n) Sat. L. II. c. 2. o) Athenaeus L. XIII. p. m. 588.

Digitized by Google

μασθηναι τε ἐτως παρα Κορινθιοις, ὡς ἀμφισβητειν ἐφας και νυν ἐτι Λαιδος, fuiſſe eam ſic Corinthiis admirationi, ut nunc etiam de Laide certent. Enim vero non modo de Laide nata, ſed et ſepulta diſceptatum. Siculam plerique dixere, captis a Nicia Athenienſi Hyccaris, vel Catana puellam admodum in Peloponneſum miſſam [p]), alii Corinthiam adfirmarunt [q]). Sepultam alii tradidere in Theſſalia ab invidis mulieribus interfectam, et monſtrari ejus ſepulcrum ad Peneum addito epigrammate, quod recitat Athenaeus [r]). Ergo Corinthii moti ejus mulieris fama, *ad cujus iacuit Graecia tota fores*, ut ait Propertius [s]), non indecorum putabant famoſam ſuam civem inſerere numis, quam alii alibi natam ſepultamque contenderunt, perinde atque Smyrnaei et Jetae Homerum, quod hunc illi apud ſe natum, hi praeterea apud ſe ſepultum crediderunt. Et poterant Corinthii iis, quibus facinus iſtud indignum viſum, reſpondere idem, quod olim Theon Serapioni, cui magnum intemperantiae Graecorum argumentum eſt viſa imago aurea Phrynes meretricis in templo Delphico dedicata; ita tu, inquiebat, plane mihi videris a templo arcere mulierculam non liberaliter forma et aetate ſua uſam; cum autem videas caedium, bellorum, rapinarumque primitiis ac decimis in orbem cingi Apollinem, non indignari, non miſerari Graecos, pulcherrimorum donariorum turpiſſimas legens inſcriptiones: *Braſidas, et Acanthii de Athenienſibus, Athenienſes de Corinthiis etc.* [t])? Typum leaenae arietem domantis non explicavit Pauſanias. Iſtud veriſimile, hujus ſignum monumenti ad Laidis ingenium adludere. Sic canis tumulo Diogenis impoſitus mores ejus caninos expreſſit [u]). Siren in tumulo Iſocratis arieti incumbens ſuavem ejus eloquentiam notavit [x]). Fauſtuli uxor propter vulgati corporis vilitatem lupa inter paſtores dicta lupae etiam imagine fuit propoſita, quod quidem ſimulacrum fuit non corporis, ſed mentis ac morum, ut ait Lactantius [y]). Et Leaena Harmodii Athenienſium tyranni concubina, ſecundum alios Ariſtogitonis, quod caeſi tyranni cauſa fuit, leaenae animalis imagine ab Athenienſibus fuit honorata, quia nefas putabatur, ſimulacrum meretricis in templo conſtitui [z]), etſi Pauſanias doceat, aeneam ejus ipſius fuiſſe in templo ſtatuam [a]). Leaena etiam dicta Demetrii Poliorcetae celebris amica, de qua vide Athenaeum [b]). Teſte Aeliano [c]) Lais dicebatur ἀξινη, *ſecuris*, cognomen inventum ad indicandam ejus ingenii feritatem, et ſaevitiam.

FVNDATOR. *Diota.* ✠ CORIN. *intra lauream.* AE. III. (Seſtini Lett. T. IV. p. 99.

Numus mirus tam parum concorde typo cum inſcriptione. *Fundator* intelligi non poteſt, niſi J. Caeſar.

p) Athenaeus l. c. Pauſan. l. c. Plutarch. in Nicia et Alcibiad. q) Athen. l. c. r) l. c. s) L. II. e leg. 2. t) Plutarch. de Pyth. orac. u) Laert. in Diog. x) Plutarch. in X. rhet. y) De falſ. relig. L. I. c. 20. z) Lactant. l. c. a) L. I. c. 23. b) L. VI. p. m 253. c) V. H. XII. 5.

Digitized by Google

* * *

Similes autonomi cujus ſint aetatis, non raro ex adjectis IIviris poteſt intelligi. Eſt in muſeo Caeſareo numus perelegans:

CORINT. *Caput muliebre ligatis retro crinibus.* ℞ Q. CAECIL. NIGR. C. HEIO. PM. IIVIR. *Bellerophon ex Pegaſo cum Chimaera dimicans.* AE. II.

Vaillantius in ſuo de Coloniis opere inter numos Julii Caeſaris numum vulgavit, in cujus averſa. Q. CAECIL. NIG. C. HEIO. POL. *Caput Auguſti nudum.* Ergo praeſens autonomus, qui eosdem IIviros exhibet, ſine dubio imperante Auguſto ſignatus eſt. Quid in eodem numo ſignificent literae PM plane luculentae, mihi ignotum.
AE. R.

* * *

Imperatorii coloniae Corinthi.

Sunt hi numero infiniti. Habentur primum cum capite J. Caeſaris conditoris, et porriguntur usque ad Gordianum, ſed poſt Getam rariſſimi. Inſignes ſunt numi Agrippae Poſtumi, et Antoniae Druſi ſenioris, quos deſcriptos et explicatos vide in utriusque moneta.

Epigraphe initio fuit: CORINT. vel LAVS. IVL. CORINT. Vocabulum *Coloniae* non adjecit usque ad Domitianum, ſi unius generis numos demas ſub Nerone ſignatos: GEN. COL. COR. A Domitiano per omnes deinceps Caeſares: C. L. I. COR. vel: COL. LAVS. IVL. COR. Sub Domitiano placuit: COL. IVL. AVG. COR. vel: COL. IVL. FLAVIA. AVG. COR.

Typi illuſtriores:

POPVL. COL. COR. *Vir togatus ſedens d. elata*, in numo Veri.

Eruditus de Boze, qui numum edidit [d]), virum ſedentem Diogenem Cynicum putat, quia ſedile dolii formam praeferre videatur. At malim dicere imaginem POPVL*i* COL*oniae* COR*inthi*, ut ſaepe in numis Graecis ΔHMOC *populus* ſpecie viri proponitur. Eodem modo in numis inſcriptis GEN. COL. COR. typus eſt genius coloniae.

* * *

Bellerophon Pegaſum domans, vel *ex Pegaſo cum Chimaera dimicans*, typus obvius. In numo Getae tota haec pugna impoſita eſt capiti ordinis Corinthii. (Vaill.) Heros hic domo Corinthius, et miris factis ſuis late conſpicuus non modo Corintho ſuae, ſed hujus etiam coloniis, in monetae argumentum ceſſit, ut alias vidimus.

* * *

Melicerta etiam perfrequens, nam hujus quoque fabula domeſtica. Ino Cadmi filia mariti Athamantis Boeotiae reguli inſidias verita ſeſe cum puero filio Melicerta ex petra in mare abjecit, quam deinde Neptunus una cum filio in marinorum deorum conlegium cooptavit indito huic

d) B. L. T. XIX. p. 476.

Digitized by Google

Palaemonis nomine, secundum Latinos Portumni, de quo vide praeter mythologos alios Ovidium e). Fabulae hujus jucunda in Corinthi numis varietas. In numo Domitiani est *Neptunus sedens, cui adstans Ino Melicertam offert* f). In numis Severi est *Ino sese ex rupe in fluctus cum filio praecipitem agens adstituto delphino.* (Mus. Caes.) Saepe fingitur *Melicerta dorso delphini vectus*, nam ab hoc pisce exceptum fuisse a lapsu, et in Isthmum delatum narrat Pausanias g). Saepe *juxta puerum cubantem est pinus*, aut *puer, delphinus, et ipsa pinus super ara*, secundum id, quod narrat Pausanias h), juxta pinum fuisse Melicertae aram, ad quem locum puer in mare abjectus a delphino exportatus est, quem cum ibi expositum inveniset Sisyphus, eum humavit institutis in ejus memoriam ludis Isthmiis. Saepius *proponitur in templo delphinis forinsecus ornato.* In numo Severi *adstat taurus ante templum*, nempe ad sacrificium paratus.

* * *

Templum 6 columnarum, cujus epistylio inscriptum: GEN. IVL. in numis Augusti et Liviae. (Pellerin Mel. I. Theup. Arigoni.)

Docent hi numi, stetisse Corinthi templum GEN*ti* IVL*iae* dicatum. Liebeus in similibus suis pro GEN. IVL. perperam legit LENTVL., etsi clarissime istud adparere adferat i).

* * *

Venus stans, et utraque manu speculum tenens, nonnunquam sic stat in templo rupi imposito.

In ipso ad Acrocorinthum aditu stetisse templum Veneris, quin et narrantibus Corinthiis ipsum Acrocorinthum a Sole Veneri dono datum scribit Pausanias k), unde et Euripidi dicta πολις Αφροδιτας l). Hanc amoris praesidem in magno fuisse apud Corinthum pretio, non modo repetita toties in Corinthi moneta ejus imago, sed etiam veterum ἐρωτικα abunde testantur. Dio Chrysostomus eam appellat πολιν των ὁσων τε και γεγενημενων ἐπαφροδιτοτατην, *urbem omnium, quae sunt quaeque fuerunt, maxime Veneri addictam*, ac propterea sunt, qui citatam supra paroemiam: *Non cuivis homini contingit adire Corinthum*, ad meretricum et illecebras et rapacitatem referant. Vide Erasmi adagia.

* * *

ADVENTVS. AVG. in alio: ADV. AVG. P. M. CLEANDRO. QV. COR. *Triremis cum vectoribus*, in numis Neronis. (Vaill. Mus. Caes.)

ADLO. AVG. P. MEM. CLEANDRO. IIV. QV. *Nero togatus stans in cippo adloquitur.* (Mus. Caes. Theup.)

Neronem profectum in Achaiam, ut currus agitaret, in theatris caneret, in ejus moneta docebimus. Vide similes numos in moneta Patrarum ejusdem Achaiae.

---

e) Met. IV. 530. f) Vaill. Morelli Impp. g) Attic. cap. ult. h) Corinth. c. 1.
i) Goth. num. p. 410. k) L. II. p. m. 121. l) Belleroph. v. 3.

Digitized by Google

* * *

IVPPITER. LIBERATOR. *Juppiter nudus ſtans d. aquilam*, Neronis. (Arigoni.)

Juppiter Liberator ſatis ex Syracuſarum numis cognitus, in quibus dicitur ΖΕΤΣ· ΕΛΕΤΘΕΡΙΟΣ. Cur eum Corinthii, atque etiam, ut infra videbimus, Patrenſes, utrique Achaei, in moneta ſua extulerint, cauſam certam tenemus. Datam enim Achaiae a Nerone libertatem copioſa docent veterum teſtimonia, quae collecta vide apud Spanhemium [m]), tum et numi Patrarum, quos vide. At idem Nero ex cauſa diſſimili Senecae et Thraſeae, cum eos ad mortem adigeret, occaſionem dedit libandi *Iovi Liberatori*, ut ſcripſit Tacitus [n]).

* * *

PERM. IMP. *Imperator paludatus in lentis quadrigis*, in numis Domitiani. (Vaill.)

Libertatem, quam a Nerone Achaiae conceſſam mox dixi, poſt iterum ademit Veſpaſianus. Vide hujus facti teſtes copioſos apud Spanhemium [o]). Quisquis fuit rei monetariae cum libertate nexus, iſtud certum, nullum hactenus conſpectum ſive Corinthi ſive Patrarum numum Veſpaſiano et Tito imperantibus ſignatum. Succedit praeſens Domitiani numus, qui per epigraphen PER*Miſſu* IMP*eratoris* invicte probat, ademptum Corintho feriundae monetae jus Domitiano redditum, ut revera copioſos iterum utriusque coloniae habemus numos eo imperante percuſſos. Quod quidem benevolentiae argumentum in cauſa fuiſſe exiſtimo, cur in ejus Auguſti gratiam Corinthus *Flaviae* cognomen ſibi adſciverit, ut dictum.

* * *

Magiſtratus IIviri jam inde a principio inſcripti leguntur, poſtremi comparent in numis Galbae. Inſignis eſt numus:

TI. CAESARE. IIVIR. COR. *Caput Tiberii nudum.* ℞ M. AIMILIO. LABEONE. IIV. Δ. Δ. *Caput Auguſti nudum.* (Morelli in Fam. Aemil. Tab. II. C. et D.)

Ergo Tiberius honoris cauſa fuit IIvir coloniae Corinthi. In numis cum capite J. Caeſaris et Auguſti memoratur M. ANTONIVS. HIPPARCHVS. IIVIR. Videtur hic eſſe idem ille, quem Plutarchus narrat libertum maxima fuiſſe apud patronum M. Antonium gratia, et tamen primum ad Octavianum defeciſſe, ac domicilium poſtea apud Corinthum fixiſſe [p]). In moneta Auguſti unus idemque numus nonnunquam continet IV. IIviros addito etiam in horum uno PRAEF. IIVIR. (Vaill.) Numos, in quibus memorantur IIviri *M. Bellius Proculus*, et *P. Vipſanius Agrippa*, ſignatos fuiſſe imperante Caligula, probatur a me in numis Antoniae Druſi ſenioris. Exſtant etiam numi:

---

m) Orb. Rom. p. 252. n) Ann. XV. 64, et XVI. 35. o) L. c. p. 259. p) In M. Ant. p. m. 947.

Digitized by Google

CORINT. AVGVSTVS. *Caput Augusti nudum.* ℞ P. AEBVTIO. C. IVL. HERAC IIVIR. QVIN. ITER. *intra lauream.* (Mus. Caes. Vaill.)

Numi hi docent, aliquo tempore pro IIviris ordinariis IIviros quinquennales coloniae praefuiſſe. Sane Apuleius Thyaſum quendam memorat quinquennali apud Corinthum magiſtratui deſtinatum q). Et Quinquennales memorantur etiam in numis Neronis ſupra deſcriptis. Alium huic geminum, niſi quod pro capite Auguſti impreſſum dicatur caput M. Antonii, inter hujus IIIviri numos vulgavit Vaillantius in ſuis coloniarum numis. Mirum mihi jure viſum, utrumque IIvirum, eumque *quinquennalem iterum*, compariere in numis et M. Antonii, et Auguſti, quorum ille V. C. 723. ad Actium attritus fuit, hic nonniſi V. C. 727 Auguſti nomine honoratus. At enim conſulto Patino, quem Vaillantius hujus numi indicem ex ejus Familiis pag. 5 citat, continuo vidi, caput, quod eſt Auguſti, a Vaillantio perperam pro M. Antonii capite acceptum.

* * *

Ludi ISTHMIA ſcripti intra coronam ex apio, vel pinu, obvii in numis Corinthi, apud quam urbem primum conſtituti fuere, ut docebitur alibi. Praemium victorum primum fuiſſe ex pinu, ſerius ex apio arido, tradit ſcholiaſtes Apollonii Rhodii r)

AE. C.

ANIMADVERSIONES
in numos argumenti Corinthii.

Exſtat numorum veterum quoddam genus, quod propter ea, quae differemus, neceſſe eſt liberalius deſcribere.

Pars antica exhibet *Caput Palladis, pone quod ſunt ſigilla infinite varia, deorum, dearum, hominum, animalium, artefactorum, aut cujuscunque rei ex quocunque naturae regno petitae.* Pars averſa ſuum perpetuo habet *Pegaſum volantem.* Omnes hi numi, tanto in hunc diem numero ſuperſtites, ut omnia iis muſea referta ſint, praeterquam quod memoratis Palladis et Pegali typis conſpirant, eodem etiam ſunt metallo, nempe argento, pondere, quod duas drachmas aliquantum excedit, fabrica, quae in omnibus eſt ſingularis artificii. Typum hunc ad ipſam Corinthum pertinere, nemo dubitat. Nimirum in hac urbe Pallas templum habuit nomine Χαλινιτιδος, *Frenatricis*, quia Pegaſum freno ſubactum Bellerophonti donum dedit, ut in Syracuſis docuimus.

Dixi, in quibus totum iſtud numorum agmen conſpirat, demptis minutis ſignis, quae omnino videntur fuiſſe arbitraria. Memorandum nunc etiam, in quibus diſcrepent.

Alii, quorum maxima eſt copia, habent in averſa literam Ϙ infra Pegaſum, in antica literam unam, aut duas, raro tres pluresve, ut: ΕΤΘ. ΕΤΤΤ., in uno, quod ſciam, plene ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, de quo infra.

q) Metam. L. X. p. m. 209. r) Ad L. III. v. 1239.

Digitized by Google

Alii variarum urbium nomina sive plena, sive decurtata inscribunt, ut: ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ, ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΑΝ, ΛΟΚΡΩΝ, ΑΡΓΙΩΝ, vel: ΔΤΡ. ΚΟΡ. ΑΛΤ. ΛΕΤ. etc. At in his constanter omittitur litera ϙ, etsi literis aliis in utraque numi facie suus permittatur locus.

Alii sine certo urbis nomine, aut elemento ϙ literas tantum solitarias, aut monogrammata continent, ut: Λ. A. AN. etc.

Commemorata hac horum numorum varietate inquirendum ante omnia, qua in urbe verisimile sit percussos numos, quos primo loco recitavi, nempe eos, qui literam ϙ exhibent. Eam esse vetus Phoenicium Koph, in cujus locum successit K, et illa indicari Corinthum, inter omnes convenit. At variant deinde sententiae, dum alii signatos eos apud ipsam Corinthum statuunt, alii Syracusis, tanquam nimirum hae literam metropolis Corinthi ἀρχαισην numis suis imprimendo tractam ab hac originem propalam voluissent profiteri. De tota hac lite, quae in hodiernum diem eruditorum sententias distrahit, ut recte arbitrari possit lector, lubet universam causam in plura capita dispescere.

CAPVT I.

quo proponuntur momenta eorum, qui numos similes elemento ϙ notatos Corintho tribuunt.

Hujus patroni sententiae validis aliquot argumentis nituntur. I. Testimonium luculentum est Pollucis, cujus verba sunt s): πωλον δε το νομισμα το Κορινθιον, ὁτι Πηγασον εἰχεν ἐντετυπωμενον, *Pullum vero* vocat *numum Corinthium, quia Pegasum insculptum habuit.* Cum numus hic Corinthius certam ab imagine appellationem habuerit, necesse est fuisse obvium, ut obvia fuit pecunia Athenienſis, quae ejusdem Pollucis, aliorumque testimonio dicta est Κορα et γλαυξ. Ergo nisi numos, de quibus agimus, eos esse ipsos statuamus, quos hic indicat Pollux, necesse est, aut hunc fallere, aut alios Corintho circumspicere numos Pegasi imagine insignes, at unde hos petes? Drachmarum Corinthiarum meminit etiam Thucydides, tempore, quod bellum Peloponnesiacum praecessit t). II. Constat inter scriptores omnes de veteris Corinthi potentia, magnificentia, factis in gravia bella, colonias, substructiones, certamina Isthmia, omnis generis, etiam ex nobilissimis metallis, artefacta immensis sumptibus, sic ut post Athenas omnium Graeciae propriae urbium facile princeps haberetur. Constat etiam inter nos, veterum urbium Graecarum facultates sive amplas sive modicas ex superstitis earum monetae sive copia sive inopia plerumque comprobari. Demus Corintho numerosum hoc didrachmorum agmen, et conspirabunt facile residuae hae opes cum concordibus scriptorum omnium de ejus potentia testimoniis. Auferamus, et quid tum habebimus ejus Corinthi omnium linguis ac praeconiis jactatae? aut an numulus unicus aeneus, quem supra citavimus, is-

s) L. IX. c. VI. § 76. t) L. I. c. 27.

Digitized by Google

que ambiguus, conceptam de ejus reip. praeſtantia opinionem ſatis poterit ſtabilire? III. In numis, qui per inſcriptum ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ certo ſunt Syracuſarum, illud ♀ conſtanter abeſt, quod verum eſſe patebit intuenti omnes hujus generis hactenus editos. Mirum autem videretur, monetarios Syracuſanos non etiam in his, aut ſaltem horum aliquibus adſtituiſſe illud elementum, quod tam frequenter fecere in aliis, in quibus urbis inſcriptio abeſt. Nam ſi ea litera confeſſio eſt coloniae Corintho ductae, cur illa diſſimulanda fuerat in numis ejus urbis certis, inſcriptis ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ? Monendum iterum, me hic intelligere tantum numos cum capite Palladis et Pegaſo, nam novi, editos nonnullos a principe Turris Muciae, in quibus hinc ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ, inde ♀ et Pegaſus, verum in horum antica non eſt caput Palladis, ſed Arethuſae. IV. Neque minus in omnibus id genus numis, qui per inſcriptionem ΑΡΓΙΩΝ, ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΑΝ, ΛΕΥΚΑΔ. etc. videri poſſunt in variis Corinthi coloniis cuſi, de quibus agetur infra, abeſt elementum ♀. Ex quo colligi poteſt, literam hanc ſolitarie poſitam in his numis uni Corintho fuiſſe propriam, quo ſignatae monetae locus indicaretur. V. In horum nonnullis, quos edidere Pellerinius [u]), aliique, juxta caput Palladis plene ſcriptum legitur: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. Cenſet Pellerinius, hoc nomine intelligendum ipſum Alexandrum M., eumque numo inſcriptum tanquam conſtitutum honoris cauſa urbis magiſtratum; nam conſtat ex Seneca [x]), eum regem jam Orientis victorem a Corinthiis miſſis legatis civitate donatum. Haec Pellerinius; at ſi numi hi vere ſunt Corinthii, tum potius crederem, eo vocabulo notari Alexandrum Polyſperchontis F., qui aliquamdiu Corinthum praeſidio occupatum tenuit, ut ſcripſit Diodorus [y]), quo modo et ſupra in Aegii numis verifimile diximus, in his ſignatum Ariſtodemum, aut notari Alexandrum alium, qui Corinthi item arcem in poteſtate habuit, veneno ſublatum ab Antigono Gonata [z]). Quare cum ex hoc ſatis appareat, numos hos eſſe Corinthios, verifimile etiam, numos alios ejusdem argumenti et eodem ♀ inſignes Corinthum pertinere.

CAPVT II.

quo proponuntur momenta eorum, qui numos ſimiles elemento ♀ notatos Syracuſis tribuunt.

Pauca, ſed graviſſima hujus amici ſententiae commemorant. Adferunt argumentum, quod in re numismatica plurimum ſemper valuit, ab ipſo petitum loco, quo copioſius ea merx ſolet reperiri. Quanta vero copia id genus numorum reperiatur in Sicilia, docebit teſtis omni exceptione major princeps Turris Muciae, qui in haec verba conſulenti mihi reſcripſerat: *ſcire te velim, in ſolo numophylacio collegii Panormitani*

u) Rec. I. p. 112. x) De Benefic. L. I. c. 13. y) L. XIX. c. 74. z) Plutarch. in Arato.

Digitized by Google

patrum S. J. olim ſervatam fuiſſe, et a me conſpectam ſimilium numorum fere myriadem. Tercentis plures ſervantur in monaſterio S. Martini prope Panormum, privata per inſulam muſea iis abundant, plures ducentis ipſe poſſideo. Denique abhinc annos XX. apud aurifabrum noſtratem vidi id genus numos pondere CC. librarum, quos ille teſtabatur Syracuſis ſeſe emiſſe a villico quopiam, qui cum ruri opus faceret, eos eodem loco reperit omnes, quos inter fuere etiam aurei nonnulli Agathoclis. At praeter illuſtre hoc viri nobiliſſimi teſtimonium praeſto habeo exemplum domeſticum. Reperio in catalogo MS. Caroli Guſtavi Haerei, Caroli VI. Aug. antiquarii, trecentos ſimiles ſolis ſigillis, literisque ſolitariis diverſos miſſos imperatori ex ea inſula, quo tempore is utramque Siciliam regio nomine tenuit. II. Exſtat in Sicilia numismatica principis T. M. numus argenteus: ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ. *Caput Arethuſae.* ℞ *Pegaſus, infra quem* ♀ *inverſum.* (Tab. LXXIX. n. 2.) Cum ergo ex hoc numo certum ſit, literam hanc tanquam Corinthi ἀρχαισην fuiſſe a Syracuſanis revera uſurpatam, poterunt etiam Syracuſas pertinere numi alii hoc elemento inſignes, etſi urbis ipſius inſcriptio abſit. III. Eſt in muſeo Caeſareo numus hujus argumenti, in cujus antica ſcriptum ETΘ., in averſa ♀. Idem ETΘ. vero etiam exaratum reperitur in quatuor certis Syracuſarum, qui ſunt in Sicilia principis T. M. (Tab. LXXII. n. 8—11.) qui adeo videtur fuiſſe unius ejusdemque urbis magiſtratus. Vide etiam Neumannum de hoc argumento copioſe et erudite differentem [a]).

CAPVT III.

quo veriſimile ſtatuitur, numos elemento ♀ *notatos pertinere Syracuſas.*

Propoſitis utriusque ſententiae rationibus arbitrandum denique, utrae alteris videantur praeſtare. Serias ac graves eſſe eas, quae pro Corintho pugnant, nemo erit, qui inficiabitur, quibus olim perſuaſus ipſe, antequam amicae principis T. M. literae judicium meum ſolicitaſſent, Corinthum ſibi numos ſimiles habere juſſi [b]), praeeuntem ſecutus magnum in arte noſtra magiſtrum Pellerinium eandem ſententiam iterato docentem [c]). Juvabat ſententiam meam ill. Jacobus Gradenigo, qui datis ad me literis teſtatus eſt, triginta hujus argumenti numos in gaza ſua ſervari, repertos omnes per inſulas ditioni Venetae obnoxias, et per tractum ſinus Ambracii, cum has terras reip. cauſa obiret. Addit, ſi ſtatuatur, numos ſimiles ex foedere Corinthum inter ac filias colonias inito commercii cauſa fuiſſe ſignatos, nequaquam mirum videri, multa eorum exemplaria reperiri etiam in Sicilia, quorſum neceſſe fuit magnum numerum propter commercium cum praepotentibus Syracuſis derivari. Tamen quocunque quis loco haec velit argumenta putare,

a) Num. pop. P. I. p. 54. et Supp. II. p. 95. b) Num. vet. p. 121. c) Rec. I. p. 112. Rec. III. p. 110.

Digitized by Google

tam prodigiosus, tantusque numerus, quanto eos indies per Siciliam reperiri supra demonstravi, domesticam hanc fuisse Syracusarum monetam plane persuadet. Vt factum tenemus, ita tamen minus esse facile intelligo, certa quadam ratione conciliare cum hac sententia rationes, quas capite I. Corintho favere diximus.

CAPVT. IV.

Verisimile etiam, numos coloniarum Corinthi nomine insignes Syracusis signatos.

Dixi supra, complures exstare numos, illis, de quibus ago, numis tam typo, quam metallo, ac pondere simillimos, sed in quibus pro elemento ♀ comparent variarum urbium nomina, Leucadis, Ambraciae, Dyrrhachii etc., quas fuisse Corinthi colonias constat, et quarum adcuratum catalogum sequente capite dabimus. Eos signatos in urbibus, quarum praeferunt nomina, vetus omnium fert opinio, cui nuper accessit etiam princeps Turris Muciae [d]). Censueram ipse olim, quo loco in hujus generis numos prolixe commentabar [e]), Corinthiorum colonos communi inter se consensu in suis quosque urbibus cum metropolis eos typo cudisse, non tam ut ejus sese colonos profiterentur, (nam si haec una causa placuisset, poterat idem obtineri, quin tam anxie in pondere, metallo, et omnibus typorum apicibus conspirassent) quam ut ii, aut saltem aliqua eorum portio cederent in primitias, quas metropoli coloniae mittere consueverunt, aut caerimonias sacras in metropoli obiri solitas, de quibus metropoleos in colonias suas juribus eodem loco latius egi. Sed enim hos quoque ipsos numos frequentius reperiri in Sicilia, perinde ac numos litera ♀ notatos, eo non obscure potest colligi, quod inter id genus numos, quos magno numero Carolo VI. Aug. ex Sicilia adlatos supra dixi, fuere etiam inscripti ΑΚΤΙΟΤ, ΑΛΤ. ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΑΝ, ΑΡΓΙΩΝ, ΛΕΥΚΑΔ. ΛΟΚΡΩΝ, ut taceam eos, qui literas Λ, A, AN etc.: quas plerique primas similium coloniarum literas putant, exhibent. Ex quo conjici potest, fuisse aliquod tempus, quo Syracusani quacunque ex causa, quam ut multa alia nobis inviderunt scriptores veteres, tam matris Corinthi, quam sororum coloniarum nomine feriundos numos curavere. Licebit non injuria conjicere, praestitum hunc a filiis Syracusanis matri Corintho honorem tum, cum a Corinthiis duce Timoleonte, ejecto tyranno Dionysio juniore, in libertatem adserti fuere, ac praeterea Syracusis aliarum coloniarum nomine signatos numos, ut matris gloria ostentatis tot conspicuis ejus prolibus augeretur. Factum istud anno V. C. 411, cum qua aetate elegans hujus monetae opus probe convenit. Haec, quae dixi, si adrideant eruditis, facilis dabitur ratio, cur numis his omnibus, tam variarum, ac dissitarum urbium no-

d) Aggiunte p. 197. e) Num. vet. p. 128.

Digitized by Google

mine inſcriptis, tam adcurate ad minimas quasque periſtaſes conveniat, quod fieri facile potuit, ſi ex una omnes officina prodivere; at quam difficile ad conſenſum vocare tot urbes inter ſe plerumque diſſidentes, et ipſi etiam metropoli palam infenſas, cujus in Corcyra exemplum mox videbimus. Nolim mihi objici tot urbium exempla, quae uno eodemque conſilio tetradrachma Alexandri M. inter ſe ſimillima ſignavere. Etenim in his certa alia habemus indicia, fuiſſe diverſis locis percuſſa, v. g. additas literas Phoenicias, quae Phoeniciam eorum patriam eloquuntur, vel in numis Aradi notas arithmeticas huic urbi familiares, ac plura alia; deinde poterat in urbibus unius imperio obnoxiis facile monetaria aliqua lex ſtatui, ad quam ſeſe omnes adcommodarent, non item in iis, quae nullis legibus, niſi ſuis, tenebantur.

CAPVT V.

continens catalogum urbium cum typis Corinthiis.

Praemonendum hoc loco iterum, me in hunc cenſum admittere ſolum eos numos, qui ſunt didrachma, et hinc caput Palladis, illinc Pegaſum, et pro Phoenicio ♀ urbis nomen ſiſtunt, verbo ut abſolvam, qui toti ejusdem plane ſunt rationis, qualis ſunt ii, de quibus hactenus agere inſtitueram, quique per hunc ipſum conſenſum Corinthum metropolin conſitentur.

Horum alii urbem plane eloquuntur, ut ΛΟΚΡΩΝ, alii compendio, ut ΔΤΡ. Parcius alii unicam tantum literam, ut A. Λ., aut duas, ut AN., et ſaepe monogrammate ligatas indulgent. Sintne hae literae principia ſimilium urbium coloniarum, an aliud notent, nequaquam proclive decidere; nullo enim pacto adſenſero Havercampo, qui iis indicari amphipolos, Jovis apud Syracuſas miniſtros, conjicit [f]), ad ſimilia commenta neceſſario adactus, cum per opus illud frequentius magno hiatu promitteret, ſe abſcondita quaeque rimaturum, et quae alii modeſtius ignorare ſeſe profitentur, explicaturum. Harum catalogum coloniarum jam olim edidi [g]), quem hic, ſed compendio, reſtituo, in nonnullis tamen auctiorem.

* * *

Actium.

AKTIOT. *Caput Palladis.* ℞ *Pegaſus, infra* ANA. *in monogrammate.* AR. II. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Numos ſimiles recte Actium ab Apollinis templo inclytum indicare ſtatuit Pellerinius [h]). Literae ANA. videntur notare agrum *Anactorium*, in quo ſecundum Thucydidem ſitum Actium. Teſte Strabone totus hic tractus colonos Co-

f) in Parutam p. 372. g) Num. vet. p. 121. h) Rec. I. p. 86.

Digitized by Google

rinthios recepit ducibus Cypſelo et Gargaſo i).

Alyzia.

ΑΛΥ. *Caput Palladis.* ℞ *Pegaſus.* AR. II. (Muſ. Caeſ.)

Vrbs Acarnaniae teſtibus veteribus, quos alias citavi. Majorem Acarnaniae partem a Corinthiis habitatam mox diximus.

Ambracia.

ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΑΝ. *Caput Palladis.* ℞ *Pegaſus.* AR. II. (Muſ. Caeſ.)

ΑΜΠΡΑΚΙΩΤΑΝ. *Caput Palladis, pone fax ardens.* ℞ *Pegaſus, infra* A. AR. II. (Muſ. Card. Borgia.)

Fuiſſe Ambraciam Epiri certam Corinthi coloniam, multi veteres prodidere, quorum teſtimonia vide in meis Numis vet. p: 123. De ſcriptura ΑΜΠΡΑΚΙΩΤΑΝ egimus in numis Ambraciae.

Amphilochia, Argos Amphilochium.

ΑΜΦΙ. *vel*: ΑΡΓΕΙ. *vel*: ΑΡΓΙΩΝ. *Caput Palladis.* ℞ *Pegaſus, juxta variae literae, vel ſigilla.* AR. II. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Acarnaniae portio *Amphilochia* vocabatur, cujus caput erat Argos Amphilochium ſic dictum ab Amphilocho Amphiarai F. Argivo, qui poſt bellum Trojanum in ſinu Ambracio urbem condidit, et de patriae nomine Argos appellavit k). In ſimili Goltzii numo eſt plene ΑΜΦΙΛΟΧΙΩΝ.

Anactorium.

ΑΝΑΚΤΟΡΙΩΝ. *Caput Palladis, pone aſtrum.* ℞ *Pegaſus.* AR. II. (Pellerin.)

Fuit Anactorium et portio Acarnaniae, in qua ſitum Actium, et eodem nomine urbs. Eodem etiam revocandos conjeci numos ſimiles, qui literas AN. vel ſolutas, vel ſigla nexas offerunt, motus praecipue eo, quod in his plerumque aliquod Apollinis attributum, tripus, lyra, cortina conſpicitur. Fuit autem Anactorius ager Apollini ſacer.

Corcyra.

ΚΟΡ. *Caput Palladis, pone vas.* ℞ *Pegaſus.* AR. II. (Pellerin.)

Haec, etſi certa Corinthi colonia, ſuam tamen metropolin, quod perpetuis cum hac bellis collidebatur, aperte eſt inficiata, obtentu, ab antiquis ſe Phaeacibus eſſe oriundam. Quare neglexit etiam conſueta ſacra aliarum coloniarum more Corinthum mittere. Vide de hoc argumento Thucydidem l), et Diodorum m). Pellerinius adlatum numum Corinthum refert, utrum recte, ambigo. Nam Corinthum matrem ſatis puto indicatam in numis iis, qui elementum ♀ offerunt, obvios vero habemus autonomos Corcyrae, in quibus haec iisdem literis ΚΟΡ. utitur. Ceterum illi ſententiae, quae numum hunc Corcyram refert, non obeſt, quod ea coloniam Corinthum palam eſt dedignata. Nam ſi, ut dixi, numi ſimiles ſignati ſunt Syracuſis, penes has ſtetit judicium, utrum haec quoque Corinthi coloniis ſit accen-

i) L. X. p. 452. k) Thucyd. L. II. p. 141. l) L. I. c. 25. m) L. XII. c. 30.

Digitized by Google

ſenda. Sed docemur etiam copioſis Corcyrae numis autonomis, in quibus Pegaſus frequens typus, fuiſſe tempus, quo, ut lubrica fuerunt Graecorum ingenia, placuit Corinthum matrem agnoſcere.

Dyrrhachium.

ΔΥΡ. *Caput Palladis, pone clava.* ℞ *Pegaſus. In aliis pone caput Palladis* Δ *tantum, et clava.* AR. II. (Muſ. Caeſ.)

Fuit Dyrrhachium Corcyrenſium quidem colonia, ſed ejus deducendae auctorem habuit Phalium genere Corinthium et ab Hercule oriundum, cumque Dyrrhacheni a finitimis vexati metropolis Corcyrae opem fruſtra imploraſſent, ad Corinthum ſeſe, tanquam ſuam ἀνεκαθεν metropolin verterunt, ut auctor eſt Thucydides [n]). Clava ad Phalium ab Hercule, ut dixi, oriundum adludit. Quin et Herculem ab oppidanis pro conditore cultum ſcripſit Appianus. (Bell. civ. L. II. c. 39.)

Leucas.

ΛΕΥ. ΛΕΥΚΑΔ. *Caput Palladis.* ℞ *Pegaſus.* AR. II. (Muſ. Caeſ.)

Inſula Acarnaniae fere adhaerens, et certa Corinthi colonia teſte Thucydide [o]), et Plutarcho [p]).

Locri.

ΛΟΚΡΩΝ. *Caput Palladis.* ℞ *Pegaſus.* AR. II. AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Cum in Graecia propria eſſent Locri Opuntii, Epicnemidii, Ozolae, in Italia Epizephyrii, implexa quaeſtio, quinam ex tot diverſis populis communi hoc ΛΟΚΡΩΝ nomine intelligantur. Pellerinius in Locros Ozolas inclinabat [q]), neque alienum me ab hac ſententia olim ſum profeſſus [r]). Noviſſime cl. Neumannus planiſſime ſeſe demonſtraſſe exiſtimavit, Epizephyriis hos tribuendos eſſe numos capto argumento ex narratione III. Cononis, quem citat Photius [s]). Cononis verba ſunt agentis de Scheria inſula ſubinde Corcyra dicta: *Mortuo Phaeace inſulae rege filii Alcinous et Locrus inter ſe diſſidentes in has tandem conditiones conſenſere: regnum in Phaeacide obtineret Alcinous, Locrus cum pretioſa ſupellectile et parte gentis inſula excederet. Ei in Italiam delato Latinus Italorum rex non modo hoſpitium praebuit, ſed filiam quoque Laurinam uxorem dedit. Quare Phaeaces hos Italiae Locros cognatione ſecum conjunctos profitebantur.* Ex his ita concludit Neumannus: erant igitur Locrenſes genere Corcyraei, Corcyraei omnium confeſſione Corinthii, ergo manibus tenemus rationem, cur Locrenſes iſti Corinthios in numis natales fuerint profeſſi [t]). Sed enim juvat inquirere, quantum momenti huic inſit argumento, quem in finem neceſſe eſt duo capita in examen vocare, I. utrum haec Cononis narratio aliquid habeat probabilitatis, II. an etiam hac admiſſa illud, quod vir eruditus intendit, poſſit adfirmari.

I. Quoscunque habemus ſcriptores

n) L. XII. c. 30. o) L. I. c. 30. p) in Themiſtocle. q) Rec. I. p. 97. r) Num. ve. p. 97. s) Cod. 186. t) Num. pop. p. 36.

Digitized by Google

graviſſimos, in eo conſentiunt omnes, Locros Italiae a Locris Graecis oriundos, in eo uno diſſident, quod alii ab Opuntiis eos, conterminisve Epicnemidiis, ab Ozolis alii deducunt. Cum Opuntiis nectunt Ephorus apud Strabonem [u]). Scymnus Chius [x]): Εἰσὶ δ' ἀποικοι των Οπεντιων Λοκρων, *Sunt vero coloni Opuntiorum Locrorum.* Virgilius de iisdem Epizephyriis agens ait [y]): *Hic et Narycii poſuerunt moenia Locri.* Dicti *Narycii*, quia profecti a Locris ſive Opuntiis, ſive Epicnemidiis, quorum urbs Naryx Ajacis Oilei patria. Secundum ea et Solinus hanc urbem a Naryciis conditam dixit, quin adeo certum iſtud viſum Ovidio, ut confidenter eam *Naryciam* appellaret [z]), eodem nimirum nomine, quo ipſam Opuntiorum urbem, a qua Epizephyrii profecti. Et Servius ad citatum Virgilii verſum: *Cnemis promontorium, in quo Opuntii Locri poſiti ſunt, a quibus originem trahunt, qui in Italia ſunt.* Scholiaſtes ad Pindari Olymp. XI. 13. *Ab his* (Epicnemidiis) *ſunt Locri Epizephyrii Italiae.* At omnium maxime illuſtris locus Pauſaniae narrantis, hos Italiae Locros in praelio adverſum Crotoniatas invocaſſe Ajacem Oilei κατα οἰκειοτητα προς Οπεντιους, *ob eam, quae ipſis erat cum Opuntiis, cognationem* [a]), quod teſtimonium eo praeſtat, quod ipſius gentis confeſſionem exprimit, a quibus illa majoribus ſeſe profectam crederet. Similia narrat Conon apud eundem Photium [b]), Epizephyrios, quoties bella gerunt, ſemper Ajaci locum in acie relinquere, tanquam ipſe in acie pugnaret. A Locris Ozolis exſtitiſſe Epizephyrios, diſerte Strabo addito etiam duce Evanthe, factumque iſtud paullo poſt Crotonem, et Syracuſas conditas. Idem confirmat Dionyſius Periegetes, ejusque commentator Euſtathius [c]). Denique Scymnus, quem jam ſupra pro Opuntiis ſtetiſſe diximus, mox verſu ſequente ſic: Ενιοι δε Λοκρων φασι των εκ Οζολων, *at alii oriundos ajunt a Locris Ozolis.* Sed audiamus alteram ipſorum confeſſionem Locrorum, quam ab iis ipſis accepiſſe ſeſe profitetur Polybius, qui cum ea gente multus erat, ſibique eam propter magna beneficia obſtrictam habuit [d]). Narrat is, ſeſe etſi amicitia cum Locris conjunctum non tamen cunctatum confirmare ea omnia, quae de origine hujus coloniae Ariſtoteles multo veriora memoriae prodidit, quam quae Timaeus. Addit, Locrenſes fateri ipſos, hanc ſe a patribus quoque traditam accepiſſe de ſua colonia famam, cujus meminerat Ariſtoteles. Eam hoc loco diſſimulat Polybius, ſed paucis commemorat alibi [e]), laxius deinde enarratam ab Euſtathio [f]), Locros nimirum hos, cum ſervili antea conditione apud Ozolas eſſent, heris belli cauſa abſentibus cum horum uxoribus congreſſos, poenae metu cum iis ipſis, quibus vim obtulerant, ſolum vertiſſe, et ſedem apud

u) L. VI. p. m. 397. x) v. 315. y) Aen. III. v. 399. z) Metam. L. XV. v. 705. a) L. III. c. 19. b) Narrat. XVIII. c) ad vers. 365. d) Hiſt. L. XII. c. 3. e) Excerpt. de Virt. L. XII. ſub init. f) ad Dionys. v. 365.

Digitized by Google

Zephyrium fixiſſe. Haec utut genti indecora ut auſi non ſunt plane inficiari, ita non dubitaverunt adſerere, ex centum iis familiis, ex quibus oraculi monitu virgines Ilium mittendae ſorte legebantur, mulieres nonnullas ſecum in novam hanc coloniam profectas, quarum poſteri in praecipuo apud Epizephyrios honore cenſebantur. At conſtat, ferale illud virginum tributum in mille annos porrigendum Locrenſibus Graecis fuiſſe imperatum ad placandam Minervam, cujus ſacerdotem Caſſandram eorum dux Ajax apud Ilium vitiaverat, ut obiter narrant Plutarchus [g]), Strabo [h]), et copioſius Tzetzes [i]). Ergo cum tot, tamque gravia habeamus teſtimonia, et inſuper, quod maximi putandum, ipſam indigenarum confeſſionem de hujus ortu coloniae, quis ferat Cononem, Locris his originem ex Phaeacide reliquis omnibus ignotam tribuentem, et, ut vidimus, narrato honore Ajaci ab his ipſis habito ſibi ipſi contradicentem? Neque vero etiam audiendus Pauſanias, qui forte unus Epizephyrios Laconiae colonos facit [k]), etſi ut dictum, alibi eorum cum Opuntiis adfinitatem profiteretur.

II. At demus aliquid Cononi grammatico, ſecutumque famam obſcuri nominis, et undecunque hauſtam. Tamen ſi vera, tantum abeſt, ut Locrenſium cum Corinthiis per Corcyraeos nexum ſtabiliat, ut etiam rectiſſime evertat. Ipſo Cononе teſte Locri a Phaeacibus oriundi, et cum his fuere cognati. At quid Phaeacibus cum adventitiis Corinthiis, novo populo, ſero admodum, ex quo praetenſa haec Locri migratio contigit, ex Iſthmo in Scheriam delato, et quidem teſte Timaeo ſexto demum poſt Troica ſaeculo [l])? Qua ergo prolepſeos licentia dici poteſt aut Phaeax rex Corcyrae, aut Locrenſes Corcyraei? Sin iſtud, permiſſum etiam nobis putabimus, Gallograecos appellare Francos, quoniam hi Gallis ſucceſſere, quorum Gallograeci fuere coloni, quo modo lepide dixit Conſtantinus Porphyrogenitus: *οἱ δὲ Γαλαται ἀποικοι εἰσι των Φρανγγων.* (de Themat. L. I. them. 6.) Ipſe Conon paullo altius veras appellationes recte ſecundum tempora digerit. Ait, inſulam dictam Scheriam, incolas Phaeaces, *αὐτοχθονας*, et ſic dictos ex nomine regis veteris, *ὑστερον*, continuo ſubjicit, *ἐπωκησαν αὐτην μοιρα Κορινθιων, και* TOTE *ὀνομα ἐις Κερκυραν μετεβαλε, ſerius incoluit eam pars Corinthiorum, et TVM Corcyra dici coepit.* Igitur ex quo Scheriam ingreſſi ſunt Corinthii, ceſſavit omnis Locrorum cum novis incolis nexus, Phaeacibus, per quos cognatio ſtetit, aut deletis, aut extruſis. Quin ſi fides Plutarcho, quo tempore hoſtili animo in Corcyram ingreſſi ſunt Corinthii, eam non amplius Phaeaces, ſed Eretrienſes Euboeae tenuerunt [m]). Perperam Neumannus Dyrrhachenos in exemplum

g) T. II. p. m. 557. h) L. XIII. p. m. 896. i) ad Lycophr. v. 1141. k) L. III. c. 3. l) Schol. Apollonii ad L. IV. v. 1216. m) Quaeſt. Graec.

Digitized by Google

vocat. At horum cauſa quam immane diſpar! Dyrrhacheni matrem agnovere Corcyram, et per hanc aviam Corinthum. Locri, ſi Cononi fides, matrem Phaeaciam, verum per hanc an et aviam Corinthum?

Ex his efficitur, hanc Cononis narrationem, ut principio dixi, non modo non probare, ſed inficiari etiam Epizephyrios Corinthi colonos. Non tamen negavero, poſſe numos ſic inſcriptos ad hos Italiae Locros pertinere, etſi de nexu hos inter, et Corinthios nihil aperte conſtet. Sed eundem etiam in Tauromenitarum numis ignoramus. Favet Epizephyriis, quod, ut recte advertit Neumannus, in numis ſimilibus, ſed aeneis, comparet monogramma AΓ., quod idem non raro in certis aliis eorum numis conſpicitur. Ajebam aeneis, nam argentei hujus claſſis eo carent, et recte iſtud ſecundum conjecturam meam, qua verisimile dicebam, didrachma omnia hujus argumenti apud Syracuſas ſignata. Quare numis aeneis, qui apud ipſos Locros malleum ſubiere, potuit haec nota domeſtica imprimi, ſed ejus expertes fuere argentei, qui fuere opus officinae Syracuſanae.

Lyſimachia.

ΛΥΣΙ. *Caput Palladis, pone* AN. *et candelabrum.* ℞ *Pegaſus, et* AN. *in monogrammate.* AR. (Hunter.)

Lyſimachiam Aetoliae hunc numum refert Combius.

Naupactus.

NAT. *Caput Palladis, pone* AN. ℞ *Pegaſus, infra* AN. AR. II. (Pellerin. Lettres p. 200.)

Dubitabam olim propter inſertum bis monogramma AN., quo veriſimilius Anactorium indicari cenſebam, tum quod in ſimillimo altero muſei Caeſarei pro NAT. luculentum NTΣ. legitur, utrum vere, quod Pellerinius volebat, Naupactus Aetoliae hac inſcriptione notetur [n]). Neque vero etiam conſtat, fuiſſe Naupactum a Corinthiis habitatam. Quare compendia NAT. et NTΣ. aliorſum videntur accipienda.

Syracuſae.

ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ *typis ſolitis.* AR. II.

De hac Corinthi colonia poſt ea, quae jam dicta ſunt, nihil attinet monere. Apud Theocritum mulier Syracuſana moleſto cuipiam peregrino ſic reſpondet [o]):

Ὡς ἴδῃς καὶ τοῦτο, Κορινθίαι εἶμες ἀνωθεν,
Ὡς καὶ ὁ Βελλεροφων. Πελοποννασιστὶ λαλεῦμες.

Vt noveris et iſtud, Corinthiae ſumus ex vetere ſtirpe,
Aeque ac Bellerophon. Peloponneſie loquimur.

Tauromenium.

ΤΑΥΡΟΜΕΝΙΤΑΝ. *Caput Palladis.* ℞ *Pegaſus.* AR. II. AE. II. (Torremuzza.)

Quis fuerit Tauromenio Siciliae cum Corintho nexus, ignoro. Forte peractus eſt per Syracuſanos. Quid veteres de Tauromenii ortu, et progreſſu prodiderint, in ejus moneta diſſeruimus.

n) Num. vet. p. 127. o) Id. XV. v. 91

Digitized by Google

Thyreum.

Caput Palladis. ☧ ΘΥΡ. in alio ΘΥ. *Pegaſus.* AR. II. (Muſ. Caeſ.)

Acarnaniae urbes paſſim fuiſſe a Corinthiis frequentatas, ſatis in praecedentibus vidimus.

PATRAE.

Vrbs nobilis, et numorum dives.

Autonomi.

Epigraphe aut ΠΑΤΡΕΩΝ, aut pro hoc monogramma ΠΑΤΡ quod reſolvitur commode in literas ΠΑΤΡΕ., atque idem monogramma etiam, quando urbis nomen jam inſcriptum eſt, aream tamen averſae occupat.

Caput Jovis laur. ☧ ΑΥΤΟ. ΑΙΟΧΡΙΩ-ΝΟΟ. ΠΑΤΡΕ. *in monogrammate, omnia intra coronam.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Hae drachmae ſimiles ſunt iis, quas communi Achaiae nomine magno numero ſignatos ſupra diximus. Similem tam fabrica, quam literarum forma deſcripſimus etiam in moneta Aegii, ex quo apparet, utriusque aetatem convenire.

* * *

Caput Herculis laur. ☧ ΜΗΤΡΟΔΩ-ΡΟΣ. ΜΕΝΕΚΛΕΟΣ. ΠΑΤΡΕΩΝ. *Pallas gradiens d. haſtam, ſ. clypeum, in area noctua, et dictum monogramma.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Frequentiores ſunt numi ſimiles variante tantum magiſtratu.

* * *

ΠΑΤΡΕΩΝ. *Monticulus inter duas ſpicas, omnia intra coronam hederaceam.* ☧ ΞΕΝΟΦΑΝΤΟΣ. ΣΩΣΙΣΤΡΑ-ΤΟΥ. *Vir habitu curto ſtans d. elata - - ſ. - - in area ſolitum monogramma.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Narrat Polybius [p]), Patrenſium urbi imminuiſſe montem, dictum Παναχαϊκον. Nomen ipſum docet, eum toti Achaeorum conventui ſacrum fuiſſe, ut ſupra Homagyrium Jovem, et Panachaeam Cererem vidimus, quae adeo cauſa exſtitit ejus in moneta domeſtica celebrandi.

* * *

Begerus huc vocavit numos argenteos inſcriptos ΠΑΤΡΑΟΥ, quo nomine indicari Patreum Patrarum conditorem credidit [q]), quam ſententiam impugnatam vide in meis Numis vet. p. 221., ſuntque hi numi adhuc incertae patriae. *AR. RR. AE. R.*

Imperatorii.

Numi Graeci hujus claſſis cum capite Claudii, et inſcripti ΠΑΤΡ. vel ΠΑ-ΤΡΩΝ a Vaillantio, aliisque juſto numero ſunt editi, et his Patris tributi; verum has literas eſſe principium vocabuli ΠΑΤΡΩΝΟΣ, hosque numos reſtituendos Nicaeae, vel Nicomediae Bithyniae, in harum urbium numis docebitur.

---

p) Hiſt. V. c. 30. q) Theſ. Br. T. I. p. 283.

Digitized by Google

Alium inscriptum: NEPΩNI. ΠΑ-ΤΡΕΩΝ vide mox infra.

* * *

Coloniae numi frequentissimi habentur ab Augusto coloniae parente usque ad Gordianum. Vrbs primum condita ab Eumelo, qui arandi modum a Triptolemo edoctus urbem vocavit Αροαν, nimirum ἐπι τῃ ἐργασιᾳ της γης. Nomen immutavit Patreus Agenoris nepos, qui deturbatis ex hoc tractu Ionibus Aroen amplificavit, eique de se *Patrarum* nomen indidit. Post Actiacam victoriam Augustus copias militares, tum et vicinarum urbium incolas Patras deduxit additis coloniae juribus. Haec ex Pausania [r]), et Strabone [s]). Eusebius in Chronico deductam coloniam definit anno III. Olympiadis CXCI. seu V. C. 740. Ex his indiciis Seguinus sensum epigraphes in his numis passim obviae: COL. A. A. P. affecutus est, nempe primum A. *Augusta* a conditore Augusto, alterum A. priorem urbis appellationem *Aroen*, P. nomen recentius *Patras* notat [t]).

Epigraphe: COL. A. A. P. quae ab Augusto ad Claudium valuit, sub hoc aucta est, et deinceps scribi coepit: COL. A. A. PA. PAT. PATR. PATRAE. PATRENS. In numis Neronis frequentius C. P., quos huc pertinere arguunt numi: ADVENTVS. AVGVSTI. typo triremis, et IVPPITER. LIBERATOR typo Jovis stantis d. aquilam tenentis, de quo mox, quae inscriptiones et typi sunt etiam in Neronianis vicinae Corinthi numis. Pro C. P. a nonnullis olim lectum G. P. et explicatum: *Graecia Peragrata* [u]), quod jam nemo credit. In numo Neronis est: GEN. COL. NER. PAT. typo Genii sacrificantis, exemplo ab eadem Corintho sumpto.

Augustorum inscriptiones saepe ad modum monetae Romanae sunt. Sic Augustus dicitur: PATER. PATRIAE. In numis Domitiani additur numerus trib. potestatis.

Typi illustriores:

IVPPITER. LIBERATOR. *Juppiter nudus stans d. aquilam, s. hastam*, Neronis. (Vaill.)

Eadem aversa exstat etiam in Neronianis coloniae Corinthi, ad quos observavimus, Jovem hunc Liberatorem illatum Achaiae urbium numis sub Nerone signatis, quod hic Achaiam libertate donavit. Ad idem argumentum pertinet numus:

NEPΩNI. ΠATPEΩN. *Nero togatus stans in templo distylo d. elata.* ℞ NEPΩNI. ΠATPEΩN. *Libertas stans d. pileum.* AE. II.

Sic numum restituendum duxi collatis exemplis tribus hactenus editis, quorum singula aliquam labem traxere. Ea vide apud Vaillantium [x]), Theupoli [y]), et Morellium [z]). Proponitur in antica Nero gestu libertatem palam dispensantis, ac insignis hujus causa beneficii in templo numinis instar collocatus.

r) in Achaic. s) L. VI. t) Sel. num. p. 114. u) Mem. Trev. in Apr. 1703. art. 72. x) Num. Graec. p. 17. y) pag. 848. z) Impp. T. II. p. 120.

Digitized by Google

Aversa concessum ipsam libertatem depraedicat. Neque adeo mirum, Patrenses, qui inde ab Augusto nonnisi coloniae nomine numos signavere, modo ab lege ordinaria discessisse, et in communi laetitia heterogeneum hunc numum emisisse, qui veteris libertatis postliminio reducis argumentum contineret.

* * *

DIANA. LAPHRIA. *Diana venatrix stans*, in numis Neronis, et Domitiani. (Vaill.)

Etsi in his coloniae hujus nomen absit, tamen jure huc referuntur. Diana hoc nomine templum Patris habuit, in quo servabatur ejus signum, quod ademptum Aetolis Augustus Patrensibus concessit, reipsa venatricis habitu effictum, ut narrat Pausanias [a]). Ad ejusdem Dianae Laphriae cultum pertinet typus in numo M. Aurelii, quem exhibuit Vaillantius. Sistit is *Mulierem cervorum bigis vectam.* Eum vir eruditus praeclare ex Pausania explicat docente, in quodam Dianae festo apud Patrenses virginem ejus sacerdotem in cervorum bigis vehi [b]).

* * *

HERCVLI. AVGVSTO. *Hercules stans*, in numo Neronis. (Morelli Impp.)

Erudite ad hunc numum observat Havercampus ex Suetonio [c]), voluisse Neronem etiam imitari Herculis facta. Quare eidem adclamatum quoque fuisse: Νέρωνι τῷ Ἡρακλεῖ [d]). Vide de hoc plura in numis Neronis. Cum M. Antonius Patris ageret, arsit templum Herculis, malo istud omine, quod is Herculis abnepos fuit [e]).

* * *

PORTVS. FRVCTIF. P. R. C. P. *Vir seminudus stans d. gubernaculum, s. cornucopiae*, Neronis. (Liebe Goth. p. 420)

Numus insignis propter singularem inscriptionem, qua Patrensium portus, nullo, si Strabonem audias, merito illustris, *portus fructifer P. R.* appellatur. Imaginem ejus portus insuper offert numus Commodi apud Sponium [f]).

* * *

LIBERIS. AVG. *Capita tria, quorum medium Britannici, alterum Octaviae, tertium Antoniae, infra duplex cornucopiae*, Claudii. (Vaill.)

Fuere hi tres liberi Claudii, de quibus vide numos hujus Augusti.

* * *

XXII. *scriptum juxta aquilam legionariam inter duo signa militaria*, in numis variorum Augg. (Mus. Caes. Vaill.)

Docent hi numi, Augustum veteranos legionis XXII. Patras deduxisse.

* * *

INDVLGENTIAE. AVG. MONETA.

---

a) in Achaic. b) L. VII. c. 18. c) Cap. 53. d) Dio L. LXIII. e) Plutarch. in Ant. f) Voyage T. III. p. 172.

Digitized by Google

IMPETRATA. *Caput muliebre velatum.* ℞ CAESARI. AVG. COL. A. A. P. *Auguſtus in quadrigis triumphalibus.* (Seguin Sel. num. p. 114. Vaill.)

De capite anticae Seguinus nihil pronuntiat. Vaillantius in eo certum Liviae caput videt [g]). Credam verius, eſſe caput ipſius *Indulgentiae*, perinde ac *Clementiam*, *Moderationem*, *Libertatem etc.* typo capitis muliebris, et quidem etiam plerumque velati circum Auguſti aetatem proponi videmus. Omnino iſtud perſuadet formula INDVLGENTIAE. AVG., quae votiva eſt, ut CLEMENTIAE, MODERATIONI in numis Tiberii Romanis, CONSTANTIAE. AVGVSTI in numis Antoniae.

* * *

Silenus ſtans, in numo Hadriani. (Arigoni.)

Typus obvius in coloniarum numis, de quo agemus alibi.

* * *

Magiſtratum colonia haec uon inſcripſit. Cleandrum IIvirum quidem nobis fiſtit Vaillantius in numo Neronis, ſed hic certe eſt Corinthi, ut colligi poteſt ex numis ſimilibus muſei Caeſarei, Liebei [h]), et Theupoli.

* * *

Nomen ab imperatoribus. Ab *Auguſto* conditore, ut dictum. A *Nerone* NERoniana. Patrae ſeſe Neronis honori perquam addictas profeſſae ſunt, quod praeterea docent copioſi numi adhuc ſuperſtites cum Neronis effigie, quos plerosque collectos vide apud Morellium. Cauſa adfectus haud dubia, quod Nero Achaiam libertate donavit, de quo vide, quae diximus in moneta Carinthi coloniae.

AE. C.

PEIRA.

Obſcurae huic urbi Combius tribuendos putavit argenteos Hunterianos inſcriptos ΠΕΙΡΑ, ſed de quibus judicabimus in moneta Sinopes Paphlagoniae.

PELLENE.

Ad ſinum Corinthiacum.

Imperatorium

Caracallae edidit Haymius: (T. II. p. m. 323.)

ΠΕΛΛΗΝΕΩΝ. *Diana venatrix.*

Haec epigraphe conſpirat cum ſcriptoribus Graecis, quibus haec vrbs Πελλήνη dicitur. Quod monere neceſſe fuit, nam Pellerinius Domnae numum edidit: ΠΑΛΛΗΝΑΙΩΝ typo Palladis, eumque eidem Achaiae urbi tribuit [i]). Praeterquam quod veriſimile non eſt, Pellenenſes in numis una eademque aetate ſignatis ſic variaſſe, ut alios ΠΕΛΛΗΝΕΩΝ, alios ΠΑΛΛΗΝΑΙΩΝ inſcriberent, ad haec nulla ſit ratio, numum cum poſteriore hac epigraphe Pellene Achaicae tribuendi, cum Plinius

g) Colon. p. 52. h) pag. 419. i) Rec. III. p. 192.

Digitized by Google

Pallenen memoret in Arcadia ſitam, cum quo nomine το ΠΑΛΛΗΝΑΙΩΝ recte componitur, animadvertit etiam ſcholiaſtes Apollonii [k]): ἡ Αχαϊκη Πελληνη δια τυ Ε, ἡ δε ἑτερα ἡ της Αρκαδιας δια τυ Α γραφεται Παλληνη, ut adeo numus Pellerinianus jure in Arcadiam revocandus ſit, aut, ſi malis, in Laconiam, nam Pallenes Laconiae meminit Diodorus [l]), niſi una eademque eſt urbs, finibus, ut ſaepe factum, confuſis. At miſere peccat idem ſcholiaſta, dum continuo addit: Αχαϊς δε μερος της Θεσσαλιας, ἡς ἡ Πελληνη, *Achais vero pars eſt Theſſaliae, in qua ſita Pellene.* Vrbs haec Theſſalica non *Pellene*, ſed *Pelinna* vocabatur teſtibus etiam numis. Enimvero Apollonius ipſe hoc loco non aliam Pellenen, quam hanc ipſam Achaicam intelligit. *AE. RRR.*

PHLIVS.

Phliuntis nomine duae fuere in Peloponneſo urbes, illuſtrior una Achaiae, tenuior altera Argolidis. Ad priorem adeo pertinere numos, quos citabo, veriſimile.

Imperatorii.

In familia Severi, quos vide apud Vaillantium, Theupoli, Pellerinium. (Rec. III. p. 197.)

Epigraphe: ΦΛΙΑCΙΩΝ. Erraſſe ſe aliquando putabat Cicero, cum deceptus analogia nominum Οπες, Σιπες, a quibus flectitur Οπωντιοι, Σιπωντιοι, ipſe a Φλιες flecteret Φλιωντιοι, pro Φλιασιοι, ut fatetur ipſe [m]). Et vero a veteribus conſtanter ſcribitur Φλιασιος. Tamen Stephanus Ciceronem abſolvit, qui alterum quoque gentile Φλιωντιος valuiſſe docet.

Typus in Pelleriniano: *Aeſculapius imberbis ſtans.* Narrat Pauſanias [n]), ſtetiſſe apud Phliaſios Aeſculapii imberbis ſignum. Si ergo in hoc numo hic deus revera praeter morem imberbis eſt, neque Pellerinium, ut talem videret, occupavit oratio Pauſaniae, ambiguum non eſt, numum hunc, atque etiam alios cum alio argumento, huic Achaiae Phliunti deberi.

AE. RRR.

RHYPAE.

Straboni Ρυπες, Stephano Ρυπαι, Pauſaniae Ρυπων τα ἐρειπια.

Autonomi.

Caput virile laureatum incertum. Ꜩ PTΨ. *Clava, pharetra, arcus intra coronam.* AE. III. (Pellerin Suppl. I. p. 31.)

Caput Jovis, in area lunula et Θ. Ꜩ PTΨ. *Aquila fulmini inſiſtens, in area lunula.* AE. III. (Pembrock, et in meis Num. vet. p. 129.)

Numos hos huc pertinere dubium non eſt, cum ejus gentile Stephano ſit Ρυψ. Non exſtare imperatorios, nequaquam mirum, cum ejus incolas ab Auguſto Patras traductos ſcripſerit Pauſanias [o]).

k) ad L. I. v. 177. l) L. XV. c. 67. m) ad Attic. L. VI. ep. 2. n) L. II. p. m. 141. o) Achaic. p. 569.

Digitized by Google

Huc etiam Combius refert Hunterianum:

ΓΡΟΣΣΟΣ. *Caput Iovis.* ℞ PT. *Mulier ſtans d. pateram, ſ. cornucopiae.* AE. III.

Verum hic forte tutius Rubaſtinis Apuliae tribuetur, quos vide.
AE. RR.

SICYON.

Vrbs vetuſtate, et antiqua artium gloria inſignis famae.

Autonomi.

ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. etc.

Hunc numum ſupra in moneta foederis Achaici deſcriptum vide.

* * *

Haymius huc vocandos putavit numos inſcriptos: ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ, ſed quos eſſe alterius Demetriadis, in Demetriade Theſſaliae monui.

* * *

Alii hactenus urbis hujus autonomi editi non ſunt, ut adeo is, quem priore loco deſcripſi, isque tantum foederis Achaici, totam illuſtris hujus urbis monetam conſtitueret. Haud ita pridem patronos eſt antiquarios nacta, ac primum quidem ego certum quoddam drachmarum genus huc vocavi, ſic tamen, ut Sicyonem inter et Siphnum penderem animi; nuper vero abbas Seſtinus rem Sicyonis numismaticam amplis acceſſionibus auxit, oblato numorum omnium, quos huc pertinere exiſtimavit, adcurato catalogo p). Operae pretium, univerſam hanc cauſam in examen vocare, ut pateat denique, qui numi quadam veri ſpecie huc vocari poſſint, quibus negandum civitatis jus. Ab illis ordiamur.

Columba volans, per aream variantes literae, et minuta ſigilla. ℞ *In medio* Σ *magnum, ſcripto circum magiſtratus nomine, v. g.* ΑΛΕΞΙΩΝ, ΚΛΕΑΝΔΡΟΣ, ΑΝΔΡΩΝΙΔΑΣ, *etc. omnia intra quadratum.* AR. III. (Pellerin, Hunter, Muſ. Caeſ. etc.)

Primus fuit Begerus, qui numum ſimilem Maleam Laconiae adegit, reliquis deinde omnibus ejus oraculum ſequentibus. Illud ſtatuendi Begero anſam dedit numus ſic inſcriptus: (Theſ. Br. T. I. p. 439.)

Iungendo igitur M magnum cum reliqua epigraphe ΑΛΕΩΝ, en tibi luculentum *Malea*, vel *Maleſium* vocabulum. Verum ſunt multa, quae ab hac me ſententia avertunt. I. Sicut in praeſente numo penes M legitur ΑΛΕΩΝ, ſic in aliis juxta legitur ΑΝΔΡΩΝΙΔΑΣ, vel ΚΛΕΑΝΔΡΟΣ etc. Nemo certe cenſebit, cum his quoque nominibus, quae ſunt certa magiſtratuum, jugendum M. Si ergo in his nullus eſt, neque eſſe poteſt τῷ M cum reliqua ſcriptura nexus, cur is in numo priore exigitur, et an

p) Lettere p. 148.

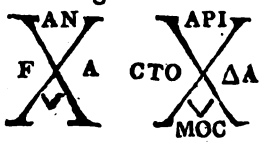
Digitized by Google

non τὸ ΑΛΕΩΝ perinde esse potest magistratus nomen, atque ΑΝΔΡΩΝΙΔΑΣ etc.? Offendit ad similem scopulum Harduinus, qui cum literas ΜΕ, nempe Messeniae ἀρχαισσας cum magistratu ΔΙΩΝ conjungeret, inde *Medion* Aetoliae parturivit. II. Malea promontorium tantum fuit naufragiis infame, cui adstitutum fuisse oppidum, nullus omnino veterum dixit, ne Pausanias quidem, qui pagos Laconiae singulos liberaliter descripsit, et quamvis habeamus monticolarum numos, quorum oppida reticuere scriptores, ut supra in Othrye Thessaliae vidimus, tamen si hi numi essent oppidi Maleae impositi, necesse est, non ignobile illud fuisse, quod tanto numero numos, et quidem argenteos feriisset. III. Rara est in Laconum rep. moneta argentea, et rara esse debuit, quia lege vetita, neque dempta Lacedaemone, cujus quoque argentei admodum rari, alterius urbis Laconicae monetam habemus argenteam; an ergo verisimile, Maleam, oppidum, si tamen exstitit, sane obscurum a communi hac lege exemptum?

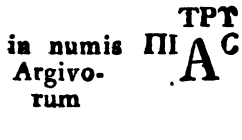
Propositis his adversus receptam hactenus opinionem dubiis aliam lubet proponere, quam opportunis argumentis stabilire adnitar. Numi hi, prout vertas, aeque offerunt Σ ac M, ac propterea perinde est, seu legas

Quod si conferamus numos argenteos aliarum Peloponnesi regionum, quarum pleraequae numis suis literam nominis sui ἀρχαισσην, eamque majore forma inscripsere, videbimus in iis, reliquam scripturam majori huic literae adstitutam esse horizontalem, non in perpendiculum vergentem. Sic in numis Achaeorum:

in numis Argivorum

Ex quo pronum est inferre, numos, de quibus agimus, situm exigere, ut sit Σ, non M, atque adeo tribuendos urbi a Σ incipienti. Non in solis his numis peccatum ab antiquariis suspicor. Numus Pellerinii, quem is sic proponit, M *intra coronam*, eumque propterea Mileto tribuit q), videtur vertendus sic, ut sit Σ, ac tribuendus Siphno, quod similes alii hujus insulae numi persuadent.

Etsi litera Σ, et typus avis volantis videantur in insulam Siphnum, vel Seriphum invitare, tamen cum videamus, elementum istud totam numi aversam occupare, qui fuit mos Peloponnesо proprius, non patior me ab hac peninsula dimoveri, ac tum nullam aliam urbem prae Sicyone mallem. Nam primum credibile non est, urbem tam nobilem, et omnibus copiis abundantem non habuisse propriam monetam tum, cum sui adhuc juris esset; vidimus autem supra, nullum hactenus repertum ejus numum, praeter unius generis aeneos, sed qui non tam ad urbem, quam foe-

q) Rec. II. p. 77.

Digitized by Google

dus Achaicum pertinent, quod temporarium tantum fuit. Sunt vero numi praesentes tam metallo, quam pondere et fabrica simillimi iis, qui in Achaia cusi fuere, cujus pars fuit Sicyon cum agro. Cum igitur in his expressum sit Σ urbis litera princeps, nulli alteri urbi prae Sicyone opportunius poterunt adcommodari. Ad haec narrat Xenophon [r]), Sicyonios consueviſſe clypeis suis inscribere literam Σ. Ergo quo charactere usi sunt ad suos in praeliorum tumultu discernendos, eodem etiam videntur fuisse usi ad discriminandam monetam suam ab alia aliorum Peloponnesi populorum. Haec si eruditis probabuntur, nobilissimae Sicyoni suos vindicavimus numos usque in hunc diem patrio solo extorres.

Haec ante annos minimum XII. scripseram, neque dubitaveram, hanc inveterati erroris suspicionem in vulgato a me catalogo musei Caesarei obiter indicare [s]), cum me cl. Neumannus serius Sicyone in Siphnum abstraxit. Etenim cum in numo aeneo Hunteriano, quem non dubitabat esse Siphni insulae, legeret magistratum ΑΛΕΞΙΩΝ, atque idem legatur in similibus argenteis, de quibus nunc agimus, jure putabat hos quoque Siphno restituendos [t]). Quod quidem argumentum satis mihi validum visum, ut ego quoque ad hanc insulam animum adverterem, quod et serius ipse professus sum [u]).

Postremo cl. Sestinus collaudato Neumanni, meoque judicio, quod a Malea hos numos avertimus, acriter contendit, nihil Siphno in eos esse juris, omnes sibi Sicyonem vindicare. Super argumenta pleraque, quorum causa supra praeferendam Sicyonem dixi, commemorat etiam, certis sibi indiciis constare, istud monetae argenteae genus non reperiri, nisi in vicinia veteris Sicyonis, quae hodie *Basilica* dicitur. Validum sane in dubiis numismaticis argumentum. Rationem Neumanni ab inscripto magistratu ΑΛΕΞΙΩΝ petitam elevat statuendo, hunc quoque aeneum Hunterianum esse Sicyonis, suamque adeo potius causam confirmari; etenim si hic Sicyonem patriam habet, etiam argentei eodem magistratu notati ad eandem erunt urbem vocandi.

Quod meum sit in universa hac causa judicium, paucis expediam. Nullus jam dubito, quod pridem conjeceram, omnes hos argenteos majore Σ notatos Sicyonem revocandos. Praeter argumenta, quae attuli, eaque, ut reor, omnino solida, etiam locus, in quo eos reperiri testatur Sestinus, magnum adfert momentum. Atque haec omnia simul sumpta tam mihi videntur valida, ut argumentum a vocabulo ΑΛΕΞΙΩΝ captum, quod Neumanni fortissimum est, omnem videatur amittere auctoritatem. Etenim si aenei hi numi ex Sestini sententia sunt Sicyonis, Siphnus

r) Hist. L. IV. p. m. 523. s) P. I. p. 121. t) Num. pop. P. II. p. 221. u) Sylloge I. p. 30.

Digitized by Google

omne in hos numos jus amiſit. Quod ſi permittamus etiam in Siphni eum moneta cenſendum, non video, cur non etiam Sicyon magiſtratum habere potuerit, cui nomen eſſet ΑΛΕΞΙΩΝ. Denique haec ſcribenti occurrit pro Sicyone argumentum alterum a dialecto petitum. Video enim, magiſtratuum in his argenteis nomina ſcripta eſſe Dorice, ut: ΑΝΔΡΩΝΙΔΑΣ, - - ΛΤΠΑΔΑΣ etc. Sicyonios, quia Achaei, fuiſſe Dores, conſtat, verum hactenus neque ex ſcriptoribus, neque monumentis aliis conſtat, Siphnios ex Dorum fuiſſe proſapia.

Ex iisdem cauſis Sicyonis erit numus ſequens:

Columba volans. Ϟ Σ *intra quadratum.* AR. II. (Mus. Caes.)

Numum hunc olim edidi, ſed, ut dixi, Siphno tum tribuendum putavi [x]). Eſt ergo Sicyonis noſtrae, idque habet meriti, quod numos hujus argumenti hactenus cognitos antiquitate praeſtat.

* * *

Hactenus cum mihi cum cl. Seſtini dictatis convenerit, non mihi idem cum reliquis ejus praeceptis judicium. Etenim huc numos adigit, quos ſibi Siphnii vindicant jure, quam qui optimo, atque item alios, de quibus dubitari adhuc poteſt, utrum Sicyoni prae Siphno potiora ſint jura. Sed haec opportunius in Siphni moneta diſputabuntur.

AR. R. AE. RRR.

Imperatorii.

Inſcripti ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ cuſi ſub Domitiano, et per Severi imperium. Eos hactenus cognitos ex Vaillantio aliisque collegit et deſcripſit cl. Seſtinus.

Typi plerumque ſunt variorum numinum, *Bacchi*, *Apollinis Actii*, *Aeſculapii*, *Palladis*, *Sarapidis*, *Cupidinis*, *qui alatus ſtat*, *d. facem inverſam tenens*, *ſ. brachio caput ſuſtentans etc.*

* * *

Goltzius in Theſauro ſuo, opere, ſi quod aliud, exiguae fidei, Tiberii numum edidit: ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΥΛΟΥ, cujus fidem elevavit Harduinus [y]), ſed defendit Paciaudus [z]). Verum meminiſſe oportet, vix unam alteramve Europae urbem ſeſe in numis ſcripſiſſe Ιερᾶν, nullam Ασυλον. Cum tamen teſtetur Paciaudus, ſimilem ſibi omnino numum aliàs conſpectum, ejus ſane viri teſtimonium continuo non repudiabimus, propter tamen rei inſolentiam novo is examini eſſet ſubjiciendus, praecipue cum per totum eum tractum non conſtet ex adcuratis catalogis Tiberio dedicatum numum.

AE. RR.

E L I S.

Habuiſſe Eleos propriam univerſae genti monetam, niſi ea ad urbem ejusdem nominis pertinuit, teſtantur numi certi imperatorii. Vtrum exſtent ejus regionis

x) Sylloge I. p. 30. y) Num. urb. illuſtr. z) Mon. Pelop. p. 160.

Digitized by Google

autonomi, continuo inquiretur. Ceterum nequaquam mirum, paucos exstare numos certos oppidorum in Elide sitorum, quando ex Polybio constat, Eleos ex vetere suo instituto non facile in civitates coiviſſe, sed ruri suo fere adfixos vitam agrestem et pastoritiam praehabuisse, contentos opibus, quas culti adsidue agri obtulere a).

Autonomi.

Aeneum III. formae, in quo hinc *Caput bovis*, illinc H. *nullo alio typo* visitur, Khellius huc vocandum censuit b). Conjecturam firmat mos in Peloponnesi populis receptus, quo nomen suum una alterave solum litera eos notasse constat. Istud si verum, tanto magis huc ducendus erit aeneus item III. formae, in quo hinc *Caput Iovis*, illinc idem H *intra coronam*, quem Pellerinius nulla certa ratione Heracleae Bithyniae tribuit c). Jovis Olympii in Elide cultus notissimus, cujus item caput in certo Eleorum numo Severi cernitur, aversam vero juvat numus Hadriani editus a Patino ex Thesauro Mauroceno d), in quo plenum ΗΛΕΙΩΝ intra coronam, quo numo praeeunte etiam alter Antonini Pii musei Caesarei, in quo item solum H intra coronam, eandem Elidem videtur respicere. Corona facile ludos Olympios in his numis notat.

Autonomum cum pleniore epigraphe edidit Pellerinius e): *Caput Cereris velatum, et spicis coronatum.* Ϝ ΕΛΕΙΔΙΩΝ. *Lyra.* AE. III. Hunc Elidi tribui posse timide conjectat; nam etsi prima Elidis litera soleat esse H, poterat tamen numus signari tum, cum id elementum nondum fuit ab Eleis receptum; deinde teste Stephano Elidis gentile etiam fuit Ηλιδειος. Sed enim numus tam remoti aevi non videtur esse, ut τῳ H locus esse nondum potuerit, ut revera utrumque Ε sinuatum recentius opus arguit; sin operis vetustioris, tum verisimiliter neque Ω adhuc fuisset inductum, et legeremus scriptum ΕΛΕΙΔΙΟΝ. Dein constat, secundam syllabam in Ηλιδος semper corripi; quare hoc loco diphthongus EI stare nequit, secundum quam legem et a Stephano scribitur Ηλιδειος, non Ηλιδιος. His motus rationibus coepi dubitare de numi lectione, et cum in musеis Italicis numos cetera simillimos reperissem, sed inscriptos ΜΕΛΙΤΑΙΩΝ, olim suspicabar, eandem epigraphen in numo Pelleriniano contineri f). Graviter istud judicium tulit Pellerinius, et in postremo suo opere lectionem suam confirmavit, testatus iterum, numum suum esse integerrimum g). Quod si revera ita habet, videant eruditi, an tamen Elidi tribui possit hic numus spectata insolente regionis inscriptione.

Inter haec exstitit vir quidam eruditus, qui monetae Eleae inopiam illustriorum numorum accessione posse levari existimavit. In volumine I. prae-

a) Hist. IV. c. 73. b) Adpendic. I. p. 33. c) Rec. II. p. 23. d) Pag. 56.
e) Suppl. I. p. 23. f) Num. vet. p. 129. g) Addit. p. 28.

Digitized by Google

ſentis operis pag. 90 vulgavi numos inſcriptos FA., vel plenius FAΛEIΩN, quos hactenus omnes fere artis noſtrae magiſtri Faleriae Etruſcae urbi, aut Faliſcis, in quibus ea ſita fuit, inde a Goltzio tribuendos putavere. Atque horum ego ſententiam in hunc diem ſecutus ſum, non quod plane ignorarem difficultates, quae ei videntur adverſari, ſed partim, quod typi in his numis obvii ex Faliſcorum hiſtoria commode poſſunt explicari, partim quod hactenus ii, qui aliam iis patriam adſignavere, nihil idoneum attulerunt, quod ad adſenſum permoveret. Prodiit nuper Londini opus inſcriptum: *An analytical Eſſay on the Greek Alphabet*, in quo ejus auctor *Richardus Payne* adſerit, numos cum epigraphe FA., vel FAΛEIΩN nequaquam Faliſcis, ſed Eleis Peloponneſi tribuendos eſſe. Quibus vir eruditus argumentis uſus fuerit, equidem ignoro; nam ex ea lucubratione, quam videre hucusque non licuit, aliud mihi non conſtat, niſi quantum ex Indiciis literariis Gottingenſibus anni 1792 pag. 1962 intellexi. Digna res viſa, in quam inquirerem, quod cum agerem, duplex mihi examen vidi eſſe propoſitum, I. utrum epigraphe FAΛEIΩN poſſit Faliſcos indicare, II. ſin minus, ad quam veriſimilius urbem numi ſic inſcripti ſint revocandi, quae nunc dubia, quam breviter potero, expedire conabor.

In enucleando dubio priore quaeritur cumprimis, fueritne elementum F vetuſtiſſimo Graecorum aevo ſic adhibitum, ut aequivaleret elemento Φ ſerius reperto, quo modo ſerius ſcriptum Ω pro OO, H pro EE, Ξ pro KΣ, Ψ pro ΠΣ, Θ pro TH. Si quid valet analogia, vix videatur poſſe dubitari. Certum eſt, Latinorum alphabetum aliud non eſſe, quam vetuſtiſſimum Graecum, ſervatumque ab illis literarum ordinem, quem hoc praeſcripſit. Ergo character F Latinorum idem fuit cum illo, qui in Graecorum alphabeto ſexto loco ſtetit. Fuit Latinorum F ejus naturae, ut Graeci omnis aevi, ex quo vocabula eorum propria Graece ſcribere coeperunt, illud ſcripto Φ compenſarent. Sic ſtante adhuc rep. Macedones *Fulcinium*, hominem Romanum, in numis ſcripſere ΦOΛKINNION, cujus ſubinde exempla alia ſunt innumera. E converſo Graecorum φερω fuit Latinorum *fero*, φυγη *fuga* etc. quin et literae F non raro uſus fuit in iis quoque vocabulis, quae ex lege ordinaria aſpiratam PH, quae eadem eſt cum Φ Graecorum, poſtulabant. In numis Conſtantii II. eſt TRIVMFATOR pro TRIVMPHATOR, in numis Phocae FOCAS, pro quo Graeci Φωκας, in numis Nicephori II. NICHFOR. dictus Graecis Νικηφορος, etſi Latine quoque *Phocas* et *Nicephorus* recte ſcriberetur. Ergo cum viderem, elementum F, quia captum ex alphabeto Graeco, non modo Graecae eſſe proſapiae, ſed etiam ejusdem cum Φ potentiae, non dubitabam, factum nonnunquam, ut in Graecis pro Φ antique ſcriberetur F, quemadmodum antique pro *Kappa* poſitum fuit *Koph*, et in numis pro KPOTΩN ſcriptum legitur ϘPOTON; et quemadmodum Graeci antiquato *Koph* in ſolo *Kappa* acquievere, ſic et antiquato F ſolo deinceps Φ fuiſſe contentos ve-

Digitized by Google

riſimile eſt viſum. Noveram, poſſe mihi objici Quinctilianum, qui Ciceronem ipſum auctorem citat, (Inſt. L. I. c. 4) adſerentem, teſtem quempiam Graecum ne primam quidem literam, quae eſt in vocabulo *Fundanius*, enunciare potuiſſe. At novi etiam, inter Φ Graecorum, et F Latinorum exiguum fuiſſe ſpectata pronunciatione diſcrimen. Ait Priſcianus [h]): *F Aeolicum digamma, quod apud antiquiſſimos Latinorum eandem vim, quam apud Aeoles habuit* Φ, *eum autem PROPE ſonum, quem nunc habet F, ſignificabat P cum aſpiratione, ſic ut etiam apud veteres Graecos pro* Φ, *P et H. Vnde nunc quoque in Graecis nominibus antiquam ſcripturam ſervamus pro* Φ, *P et H ponentes, ut: ORPHEVS, PHAETHON.* In quo conſtiterit ea differentia a Priſciano vocabulo PROPE indicata, idem explicat alibi [i]): *Hoc tamen ſcire debemus, quod non tam fixis labris eſt pronuncianda F, quomodo* Φ, *atque hoc ſolum intereſt inter F et* Φ. Et infra: (Pag. 549.) *Eſt aliqua in pronunciatione ejus literae differentia F cum ſono PH, ut oſtendit ipſius palati pulſus, linguae, labrorum.* Lege etiam Quinctilianum utriusque literae ſonum diſcriminantem [k]). Ex quo arguo, ſoni diſcrimen, atque iſtud perexiguum, nequaquam obſtare, quo minus credi poſſit, Latinorum F perinde ac quascunque alias literas ex vetuſtiſſimo Graecorum alphabeto depromptum fuiſſe. Idem ſuadere mihi videbatur eadem litera, quia ſexto loco poſita, et a Phoeniciis haud dubie invecta, ſed quod argumentum latius exponam volumine IV. in tractatu de notis chronologicis. Atque hanc ego doctrinam manifeſto exemplo ſcripti FAΛEIΩN pro ΦAΛEIΩN, tum et FA. in drachmis Achaeorum, FAΣT. ETFAPA in argenteis Boeotorum, EΣTFEΔIITΣ in numis Aſpendi plane confirmatam conjeci, in quibus nimirum ἀρχαϊκῶς F pro Φ poſitum eſſet, neque eam loco moveri poſſe, niſi quis numis FAΛEIΩN certiorem aliam patriam prae Faliſcis poſſit adſignare. Atque etſi veteres artis grammaticae magiſtri in eo conſpirent omnes, in primaevo Graecorum alphabeto non exſtitiſſe elementum F, ſed pro hoc uſurpatum Π addita aſpiratione H, antequam litera Φ recepta eſſet, ac praeterea etſi in vetuſtiſſimis quibusque marmoribus, quotiescunque Φ exarandum fuit, nunquam pro hoc reperiſſem ſcriptum F, ſed ſemper aut Φ antiquae formae, aut dictum ΠH, tamen tanti mihi ponderis viſa ſunt publica haec numorum monumenta, ut non dubitarem, eorum oracula quibuscunque grammaticorum praeceptis anteferre, neque deſperarem, marmora aliquando Graeca in lucem proditura, quae ſcripto F pro Φ ſententiam meam confirmarent.

At enim univerſa haec lis unius verbi FAΛEIΩN ergo ſuſcepta, fueritne olim F in Graecorum alphabeto, et quam alio loco curatius diſceptabo, in cauſa

h) Ap. Putſch p. 542. i) Ibid. p. 543. k) Inſt. L. XII. c. 10.

Digitized by Google

praesente suapte cessat, ex quo certiorem ejus vocabuli explicandi modum reperi, secutus nempe judicium Richardi Payne, numos ΦΑΛΕΙΩΝ Elidi tribuentis, in cujus ego meritum cum inquirerem, facile perspexi, nihil illo esse verius, nihil praestantius. Enim vero si fingamus, pro ΦΑΛΕΙΩΝ in his numis scriptum esse ΑΛΕΙΩΝ, nemo dubitaverit, quin continuo patriam iis Elidem adsignet. Nimirum Elidis gentile est Ἠλειος, quod non modo statuunt scriptores, sed et numi hujus gentis imperatorii inscripti ΗΛΕΙΩΝ. A pro H nemo mirabitur, qui novit, dialectum Doricam per Peloponnesum valuisse. Ait Stephanus [1]: ἀφ' ὃ Αλειος ὁ Ζευς, *a quo* (nempe ab Ηλειος) *est Iupiter Aleus*, id est, secundum dialectum communem *Eleus* *) Vnum igitur supereſt F praefixum, sed et istud explicatus plani, facilisque. Est enim digamma Aeolicum, frequenter testibus grammaticis, et marmoribus magis vetustis positum aut ante verbum a vocali incipiens, aut inter duas vocales, cujusmodi sunt in inscriptionibus Graecis perantiquis FOIKIAN, AFVTO pro OIKIAN, ATTO, tum in numis Axi Cretae FAΞΙΩΝ, atque secundum hanc legem explicanda sunt vocabula supra memorata FA. FAΣT. ETFAPA. Sed de hujus digamma Aeolici natura, et usu plura differemus volumine IV. in tractatu de notis chronologicis. Addita vero Aeolica hac nota hi populi nonnunquam indulsere archaismo, quo modo Athenienses in numis suis scripsisse AΘE. pro AΘH. diximus etiam tum, cum literam H jam recepere. Ad typos horum numorum quod attinet, ex iis quoque Elidem facile agnoscas. Typus potior est Iuppiter, aut quae ad eum pertinent, aquila, et fulmen. At cui ignotus Iuppiter Olympius summae per Elidem religionis? Ergo etiam jure illi in numis aliis sociata Iuno soror, et conjux. Iuppiter et aquila saepe sunt etiam in imperatoriis, qui certe sunt Elidis. In autonomo aeneo est ΦΑΛΕΙΩΝ intra coronam; eadem aversa est in numo Hadriani, nisi quod omissis archaismis legitur ΗΑΕΙΩΝ; hac enim jam aetate urbes Graecae omissis dialectis communem scribendi modum sunt secutae. Sic in vetustioribus Meli insulae numis est ΜΑΛΙΩΝ, in posterioribus ΜΗΛΙΩΝ.

Ex his, quae disputavimus, sequitur I. Si hi numi etiam propterea Elidi sunt tribuendi, quia inscriptum gentile Eleos rite enunciat, tanto magis arcendi erunt a Falisci, qui a nemine dicti fuere Φαλειοί, semper Φαλισκοι. Quae quidem causa me pridem a Falisci reddidit alienum, sed quia melius quid non occurrit, secutus sum sententiam plurium. II. Si in his numis F positum esset pro Φ, mirum sane foret, non occurrere saltem

1) In Ἠλις.

*) Illud cum suapte clarum sit, mirabimur sane, Berkelium Stephani editorem hoc loco pro Αλειος reposuisse Ηλειος, atque illud tanto magis, quod ipse adserit, in Αλειος codices omnes conspirare. Thomas Pinedo alter Stephani editor sive cautior, sive eruditior, locum intactum reliquit.

Digitized by Google

interdum in numis Pherarum, Pharſali, Phocidis, quorum multos habemus perantiquos, ſcriptum FERAION, FARΣ., FOKI. etc. Quae etiam cauſa fuerit, cur jam olim eruditi a Faliſcis averterint animum, et ad Aeolicum digamma converſi urbem ab A incipientem reſpexerint. Hos inter Havercampus Αλεαν vel Αλειαν, Arcadiae, et Theſſaliae oppida praehabuit [m]), cujus deinde judicium amplexus eſt cl. Dutens [n]). Si numos hos reſtituimus Elidi, nulla amplius ſupererit ratio inquirendi in cauſam, cur nobilis hujus provinciae, ſuique olim ſemper juris, nulli ſuperent numi ante Romanorum tempora ſignati. Vtinam eadem fortuna aliquando adfulgeret nobiliſſimae Corintho, cujus hactenus monetam veterem, antequam in coloniam abiret, incaſſum quaeſivimus. IV. Elidi quoque eximie favet indicium abbatis Seſtini teſtantis [o]), numos ſimiles ex Peloponneſi vicinia ſibi fuiſſe adlatos. Ipſe etiam expertus non ſum, hujus argumenti numos in muſeis Italicis magis abundare, quod evenire neceſſe foret, ſi eſſent Faliſcorum Etruriae; neque etiam memini, cum ex Italia numorum ſupplementa nactus ſum, numum in horum conſortio ſimilem ſe mihi unquam obtuliſſe.

Imperatorii.

Sunt Hadriani, Aurelii, Severi, Caracallae, alium Gallieni adjecit Arigonius.

Epigraphe in omnibus HΛEIΩN. In citato ſupra Antonini numo ſolum eſt H, ſi modo certo huc pertinet.

Typus ſolitus eſt: *Sola epigraphe intra coronam*, vel: *aquila intra coronam*, vel: *caput Iovis Olympii.* Illuſtrior alius: *Vir nudus undis inſidens d. coronam, ſ. arundinem, pro pedibus urna prominente palmae ramo*, in numo Hadriani. (Mus. Caes.)

Hujus praeco Froelichius [p]) dum illum Elidi urbi tribueret, figuram jacentem Peneum fluvium dixit, qui eam permeabat; verum cum adſtituta ludorum urna, et corona victoriae praemium, quam fluvius decumbens oſtentat, manifeſto ad certamen Olympicum ſint referendae, illud vero non ad ipſam urbem Elidem, ſed ad Olympiam juxta Alpheum fluvium perageretur, mallem fluvium in numo propoſitum dicere Alpheum, ex qua item cauſa tutius eſt ſtatuere, numos inſcriptos HΛEIΩN eſſe monetam regionis univerſae, non urbis cognominis.

In numo Gallieni, quem Arigonius edidit, videtur Satyrus ſedens adſtituta avi, in cujus inſolentis typi explicatum inquirere operae pretium foret, ſi ectypis Arigonianis ſatis fidi poſſet.

AE. RR.

ALESII.

Memorati Stephano. Numum Hadriani his permiſit Vaillantius inſcriptum ΑΛΗCEITΩN, ſed jure Pellerinius hanc

m) Diſſ. de lit. Graec. p. 275. n) Explic. de quelq. med. p. 187. o) Lettere T. II. p. 10. p) IV. Tent. p. 180.

Digitized by Google

lectionem in dubium vocat, cum numus vitiatus ſit, (Mel. II. p. 69) et conjectat alibi, (Rec. III. p. 208.) legendum fors eſſe AMACEITΩN.

CHELONATES.

Promontorium cum urbe cognomine ab Harduino adficta, de cujus numo vide ſupra in Peloponneſo in genere.

EVRIDICIVM.

Exſtant *autonomi*:

Caput muliebre velatum. ☧ ETPTΔI-KEΩN. *Tripus.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin, Pembrock.)

Cum ratio alia magis idonea non ſuppetat, geographorum veterum nemine urbis Eurydicii mentionem faciente, Pellerinius eos interea luco Elidis *Eurydice* dicto tribuit, cujus meminit Strabo [q]). At vero, ut jam advertit Pellerinius ipſe, in MSS. Strabonis eſt Ευρικιδιον, ſed quod nomen ex ſola Xylandri correctione evaſit Ευρυδικιον. Quid quod Pauſanias in principio Eliacorum [r]) mulierem prodat vocatam Ευρυκυδαν, a qua veriſimile eſt luco huic Straboniano nomen inditum, ſed hoc nomen rurſum a nomine in numo ſignato aberrat. Nihil igitur certi hactenus ſtatui poteſt.

OLYMPIA.

A ludis Olympiis ſpectata. Nonnius [s]), et Begerus [t]) huic impertivere numos argenteos, in quorum antica: *Caput Paladis*, in ☧ *Noctua*, *adſcripto in aliis* OΛTMΠIAΣ, *in aliis* OΛTMΠIΣ. Verum hos Tarento vindicandos ex ſimilibus aliis, qui praeterea TAP. additum habent, docui alibi [u]), et ſupra in Tarento. Alius ibidem cum inſcripto OΛTM. et Pane ſedente eſt Arcadum, ut dicetur.

PHEA.

Autonomum ΦEA typo arietis minus integrum Pellerinius huc timide vocat.

PYLVS.

ΠTAIΩN. *Bos gradiens, infra delphinus.* ☧ *Quadratum incuſum.* AR. III. (Goltz. Graecia tab. X.)

Alius, ſed pro ΠTAIΩN *ſcriptum* ⅂T. AR. III. (Mus. Caes. Pellerin. Rec. I. tab. XVIII.)

Caput muliebre. ☧ ΠTAIΩN. *Bos gradiens, ſuperne ramus.* AR. III. (Goltz. l. c.)

Caput muliebre. ☧ ΠTΛ. *Caper ſtans.* AE. III. (Hunter.)

Soli Goltziani plenum ΠTAIΩN inſcripſere, verum juſtus metus, ne, quod alias ſaepe ab erudito hoc viro factum, reliquas literas de ſuo ingenio adjecerit. Certa ergo argenteae hujus monetae epigraphe eſt ⅂T. litera priore ſingulari modo formata, atque, ſi lubeat Goltzii teſtimonium negligere, neceſſe non eſt eam Pylo tribuere, ſed alicui ex urbibus a binis his literis incipientibus, quae-

---

q) L. VIII. p. m. 522. r) Pag. 375. s) Goltz. T. III. p. 45. t) Th. Br. T. I p. 432. u) Num. vet. p. 35.

Digitized by Google

cunque ea ſit. Neque eam Pellerinius Pyli ſignatam dixiſſet, niſi ſequendam Goltzii auctoritatem putaſſet. Tamen etſi certi eſſemus, literis ΠΤ. intelligendam Pylum, tamen nondum conſtaret, quae ex pluribus hoc nomine oppidis illam ſibi vindicet. Fuere Pyli tres in Peloponneſo, una in Elide propria, altera in Triphylia, quae fuit Elidis pars, tertia in Meſſenia, quam vide. Dubium etiam, cui ex his tribus permittendus poſtremus inſcriptus ΠΤΛ.
AR. RRR. AE. RRRR.

CEPHALLENIA.

Inſula juxta Elidem. Ejus incolas in numis ſignaſſe equum, tradit Pollux [x]), ſed certus cum hoc typo repertus nondum eſt. Id quidem Pollucis teſtimonium movit Liebeum, ut numum aeneum, in quo: *Caput Iovis.* ℞ *Equus, ſupra* KE., *infra* TEP, huic inſulae largiretur indicatae literis KE [y]). Verum in aliis ſimilibus, quorum plures edidit Pellerinius [z]), pro KE. legitur A. IA. KA., quae ſunt certae notae arithmeticae, et cum in iisdem Pellerinianis conſtanter retineatur το TEP., certum eſt, his literis notari urbem horum numorum patriam, quam eſſe Termeſſum Piſidiae conjectat Pellerinius [a]).

Aeneum alium huc arceſſit Pellerinius, in quo KE., et *caput arietis*, propterea maxime, quod in Sames quoque numis, quae eſt hujus inſulae urbs, aries conſpiciatur. At ſi veri ſunt numi Goltziani cum nomine Helenes et Cranaes, de quibus egi in inſulis Atticae, in quorum uno ſimile caput arietis conſpicitur, mallem numisma illud Ceae inſulae, quae Helenae fere fuit contigua, tribuere, quam certo conſtat fuiſſe fere ſemper in moneta ſua uſam inſcriptione KE., quod de Cephallenia non conſtat. Quid quod et nob. Iacobus Gradenigo datis ad me literis teſtatus eſt, ſibi per annos XXX., quibus in eo tractu morabatur, ſimilem nunquam fuiſſe objectum.

* * *

Cephallenibus tamen tribuendi ſequentes:

Caput Cereris ſpicis coronatum, juxta ΠΑ. ℞ ΚΕΦΑΛΟC. *Vir nudus ſaxo inſidens ſ. ſagittam tenet.* AR. III.

ΚΕΦΑ. *Caput juvenile pileo tectum.* ℞ *Caput muliebre, pone arcus, ut videtur.* AR. III. (Pembrock P. II. tab. 42.)

Binos ſimiles illi, quem primum deſcripſeram, poſſidet laudatus patricius Venetus Jac. Gradenigo, quorum duo ectypa amice mecum communicavit. Eos teſtatur repertos in ipſa Cephallenia inter rudera veteris Sames. Alium ſimilem, in quo nitidae literae ΠΑ., vidi in muſeo ill. Com. Vitzai. Horum ſimi-

x) L. IX. c. VI. §. 84. y) Goth. num. p. 178. z) Rec. T. II. p. 150. a) L. c.

Digitized by Google

lem princeps Turris Muciae in moneta Cephaloeditanorum Siciliae, nempe re tum nondum satis explorata, recenset [b]). Vt locus, quo ejus similes effossi sunt, palam favet Cephallenibus, ita eos invicte vindicat nomen ΚΕΦΑΛΟC in horum uno plene scriptum, ex quo omne Cephaloedio in hos numos jus sublatum. Ea ergo vox virum saxo insidentem certum Cephalum facit telum illud manu tractantem, quod tanquam donum nequaquam aspernandum (nunquam enim fefellerat) ab uxore Procride abstulit. Constat autem ex Pausania [c]), Cephalum occisa eodem telo imprudenter Procride Athenis exulem in hanc insulam commigrasse, eique de se Cephalleniae nomen dedisse. Neu vero dubitari amplius possit, numos similes Cephallenum esse monetam, efficiunt literae ΠΑ., quae sunt certae ἀρχαιόσται Pallensium hujus insulae oppidanorum, et in quorum etiam numis, quos mox recensebimus, simile comparet Cereris caput, in nonnullorum etiam aversa granum hordei. Mirari subit, principem Turris Muciae in Sicilia sua pro certis hos Cephaloedii numis venditare, cum tamen nihil praesto haberet, quod opponeret iis, qui Cephallenibus eos tribuendos censerent, ut apparet ex ejus Auctario III. p. 165. Accedit, fateri ipsum in Sicilia sua, nullum sibi hactenus argenteum Cephaloedii in museis patriis conspectum.

Alterum quem sociavi, nolim confidentius tueri, esse Cephallenum potius, quam Cephaloedii. Huic favet, quod Sicula haec urbs constanter ΚΕΦΑ., ut in numo praesente, inscribitur. At quoniam, ut dixi, nullus adhuc certus Cephaloedii argenteus cognitus est, et nihil obstat, quo minus et Cephallenes insulam suam primoribus quatuor elementis indicare potuerint, jus huic in cimelium istud adimi non poterit, nisi aliud dies doceat. Auctor musei Pembrock capite anticae effictum Vlyssem existimat, quod minus verisimile, cum hic barbatus semper fingatur. Si vere est Cephallenum, mallem in antica Cephalum, in aversa Procrin propositos credere.

AR. RRR.

Habuit Cephallenia urbes quatuor, *Cranios*, *Pallenses*, *Pronaeos*, *Samaeos* [d]), quarum modo numos proferemus.

CRANIVM.

Autonomi:

Caput arietis, in area K. Ϡ KPA. *Pes bovis.* AR. III. (Mus. Caes.)

KPAN. *Aries gradiens.* Ϡ Δ, *vel arcus intra quadratum incusum.* AR. III. (Mus. Caes.)

Alius similis, sed sine urbis nomine. AE. III. (Hunter. Neumann.)

Caput arietis. Ϡ Δ *intra quadratum.* AR. IV. (Hunter.)

Horum priorem jam edidit Goltzius [e]), serius ipse restitui [f]). Eum Goltzius in-

b) Tab. XXVI. c) Attic. p. m. 91. d) Thucyd. L. II. e) In Inf. tab. VIII. f) Num. vet. p. 111.

Digitized by Google

sulae Helenae, quae et *Cranae* dicebatur, et fuit Atticae oppolita, largitus est, ego huic Cranio Cephalleniae. Fateor tamen, cum in certis Cranaes Helenae numis, si modo certi dici possunt numi Goltziani, sit caput arietis, in utramque posse partem disputari, utrum Cranium, an Cranae numum hunc, atque etiam secundum sibi possit vindicare, ut patet ex iis, quae ad Helenae insulae monetam differui. Pro Cranio nostro momentum, quod aries comparet quoque in numis Sames ejusdem Cephalleniae, quod animal facile cum hac insula connectitur, quoniam ei nomen dedit Cephalus secundum Apollodorum Mercurii filius, cui deo aries sacer.

* * *

Quos numos aeneos Goltzius, eumque secutus Neumannus huic Cranio tribuerunt, esse potius Cragi Lyciae, in hujus numis disputabitur.
AR. AE. RRR.

Imperatorii:

Nonnullos inscriptos KPANAIΩN antiquarii hactenus omnes huc adegere. Re magis expensa videntur eidem Helenae restituendi, ut in hujus moneta probare conatus sum.

PALLENSES.

Horum nomen varie scriptum reperitur apud Cellarium. Eos vetere nomine fuisse dictos Dulychios, testatur Pausanias g), qui eos vocat Παλεις, recte secundum marmor Reinesii h) in quo Πολις Παλεων της Κεφαλληνιας. Sed variat gentile.

Caput Cereris spicis coronatum, juxta ΠΑ. ☧ ΚΕΦΑΛΟΣ. *Vir nudus saxo insidens f. sagittam tenet.* AR. III.

Caput Cereris simile. ☧ Π, *cui inclusum* A, *nullo alio typo.* AE. III. (Mus. Caes.)

Delphinus super fluctibus maris. ☧ Π *incluso huic literae hordei grano.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. ☧ *Typus similis.* AR. III. (Hunter.)

Delphinus. ☧ Π *incluso hordei grano, in area* ΠΑ. AE. III. (Hunter.)

Numum ex his primum esse Cephallenem, et a Pallensibus signatum, in ipsa Cephallenia dixi, quo loco et numi argumentum explicatum habes. Binis, qui sequuntur, similes jam edidere Burmannus i), et Pellerinius k), quorum uterque Panormum respexit. Alium videre est in Khellii Adpendicula II. p. 167, qui quo vocandum putet, anceps haesit. Eorum veros natales feliciter reperit Iacobus Gradenigo patricius Venetus, qui id genus numos non infrequenter reperiri ad me scripserat eo praecipue loco, quo Pallensium urbs stetit, quae in hunc diem nomen *Pallichi* veteri adsine retinet. Typi urbem maritimam, et laeta Cereris praemia testantur.
AR. RRR. AE. RR.

PRONI.

Caput Iovis. ☧ ΠΡ. *in monogrammate,*

g) L. VI. c. 15. h) Inscr. T. I. p. 335. i) Dorville Sicula p. 469. k) Rec. III. p. 109.

Digitized by Google

ex quo pendet botrus. AE. III. (Neumann Num. pop. P. II. p. 157.)

Contentis Pallenſium numis mox citatis jure veriſimile viſum Neumanno, numum hunc ad Pronaeos hos pertinere.

* * *

Alium aeneum huc vocavit Pellerinius inſcriptum ΠΡΟ. ob quandam typi conformitatem cum numo alio, quem Cephalleniae propter additum KE. tribuit, at ſunt nonnulla dubia, an non poſterior hic numus vindicandus ſit potius Ceae inſulae, quae copioſius propoſui ſupra in numis Helenae inſulae ad Atticam.

AE. RR.

SAME.

Vrbs inſulae princeps, quo nomine et univerſa Cephallenia ab Homero compellatur [l]).

Caput adverſum galeatum. ℞ ΣAMAIΩN. *Aries.* AR. AE. III. (Pellerin, Haym.)

Caput Apollinis laur. ℞ ΣAMAI. vel ΣAMAIΩN. *Canis terrae inhians.* AR. AE. III. (Savorgnan, Mus. Caes.)

Caput Palladis ℞ ΣAM. AKHP. *Aries dimidius.* AE. III. (Hunter.)

Haymius caput numi primi eſſe ipſius Cephali conjicit. Sin iſtud, jure averſam obtinet aries, quod hic Mercurio ſacer eſt, quem Cephali patrem dixit Apollodorus. Numum alterum alias edidi [m]), dixique, canem in eo excubantem eſſe Laelapem, quem curſu valentiſſimum a Procride una cum telo fallere neſcio donatum Cephalo prodidit Ovidius, ſacrum etiam religione, nam eundem eſſe cum Sirio aſtro creditum nonnullis [n]).

AR. et AE. RR.

ZACYNTHVS.

Inſula Elidi oppoſita.

Autonomi.

Caput Apollinis. ℞ ZAKTNΘOT. *Vir imberbis feminudus ſedens d. ſerpentem adprehendit.* AR. I. (Pellerin.)

Epigraphe utrum inſulam ipſam, aut urbem cognominem indicet, an referenda ſit ad figuram ſedentem, perinde ac KEΦAΛOΣ in numis vicinae Cephalleniae, incertum. Sin iſtud, haberi poſſet Zacynthus Dardani F. civis Pſophidius, qui huc commigrans inſulae nomen dedit [o]), aut Zacynthus Dardani Trojanorum regis F., de quo idem narrat Dionyſius Halic. [p]) Sed obſtare videtur ſerpens, quem manu tractat. Quare poteſt putari aut Aeſculapius, quem absque barba nonnunquam fictum ſupra in Phliuntis Achaiae moneta diximus, aut Ariſtaeus in hoc quoque tractu obſervatus, ſecundum ea, quae olim

l) Odyſſ. A. 246. m) Num. vet. p. 111. n) Schol. ad Apollon. L. II. v. 519.
o) Pauſan. Arcad. p. 644. p) L. I. c. 50.

Digitized by Google

de hoc Apollinis et Cyrenes filio copioſe diſſerui q).

* * *

Tripus intra quadratum. ℞ ZA. *Luna.* AR. III. (Pellerin.)

Caput Apollinis. ℞ ZA. ΔΙΩΝΟΣ. *Tripus.* AR. II. (Pembrock P. II. tab. 78.)

Numus prior per cauſas longae antiquitatis inſignis eſt. Ad alterum quod attinet, teſtatur Plutarchus r), non modo Apollinis templum fuiſſe Zacynthi, quorſum adludit repetitus toties in ejus numis Apollo, aut ejus attributa, ſed etiam Dionem Syracuſanum, cum exul bellum contra Dionyſium juniorem pararet, Zacyntho belli ſede delecta, antequam exiret, magnificum in Apollinis templo ſacrificium adornaſſe. Veriſimile eſt, hac occaſione ſignatos hos numos, opulento Dione forte ſumptus ſuppeditante, ac propterea ejus quoque nomine numis inſerto.

* * *

In reliquis epigraphe: ΣZA. A. ZAKTN. Typi: *Caput Apollinis*, vel *Dianae*, in averſa: *Apollo nudus ſedens ſ. lyram*, aut *utriusque numinis attributa*, in aliis: *diota*, *Pegaſus dimidius.* Numi ſunt apud Pellerinium, Hunterum, in muſeo Caeſareo, Theupoli, in meis Numis vet. p. 130.

AR. et AE. R.

Imperatorii.

Sat frequentes enumerant Vaillantius, Arigonius, catalogus Theupoli ab Antonino usque ad Elagabalum. Epigraphe: ZAKTNΘIΩN, at in numo Aurelii: ZAKTNΘOC. (Neumann). Typi obvii. Is, quem cum capite Alexandri Sev. edidit Triſtanus, eſt Perinthi Thraciae.

AE. R.

ITHACA.

Inſula prope Cephalleniam ab Vlyſſe ſuo nobilitata.

Caput Vlyſſis barbatum et pileo tectum. ℞ ΙΘΑΚΩΝ, *Gallus.* AE. III. (Neumann Num. pop. p. 200.)

ΙΘΑ. *Caput ſimile.* ℞ *Caput Palladis.* AE. III. (Hunter, Mus. Caes.)

Primus inſulae hujus antiqua fama cognitae numum edidit Neumannus noſter, et erudite explicavit. Vlyſſem partis adverſae pileus ſui moris facile comprobat. At praecipuus labor fuit, gallum partis averſae cum Vlyſſe componere. Veriſimile viſum, gallum in hoc numo vicarium pro Pallade munus obire. Conſtat ex Pauſania s), gallum Palladi ſacrum propter pugnandi ſtudium, ac propterea eum in pluribus Campaniae urbium numis cum Pallade ſociatum. Conſtat vero etiam, Palladem omni-

q) Num. vet. p. 103. r) In Dione cap. 22. 23. s) Eliac. II. p. 518.

Digitized by Google

bus in rebus Vlyſſi operam ſuam addixiſſe, ſic ut de ſe ipſe apud Sophoclem profiteatur: Νικη τ' Αθηνα πολιας, ἡ σωζει μ' ἀει, *et Victoria Minerva urbium cuſtos, quae me ſemper tuetur*, quare et a bello Trojano redux fertur Αθηνᾳ Σωτειρᾳ, *Minervae Sospitae*, templum aedificaſſe t), quo de argumento vide plura apud Apuleium u). Cui quidem conjecturae praeclare ſuccurrit numus alter Hunterianus, qui ipſum Palladis caput fiſtit, ſic ut plane appareat, gallum eam ſtationem pro dea ſua obtinere, ut ſaepe aquilam pro Jove ipſo poſitam videmus.

AE. RRRR.

ASTERIA.

Inſula modica inter Cephalleniam et Ithacam, jam enarrata Homero, et poſtea plerisque geographis. Vide Cellarium.

A. nullo alio typo. ☧ *Aſtrum.* AE. III.

Hunterianum hunc numum cl. Combius tribuit accolis montis Siculi Atabyrii, ſi qui unquam fuere. At dubium jam plerisque, poſſintne huic Atabyrio numi fidenter tribui. Quare permiſſum mihi, aliam huic cimelio patriam circumſpicere. Et occurrit, quam dixi, inſula Aſteria, quam facile indicat hinc elementum princeps A, illinc aſtrum cum adluſione ad nomen Aſteriae.

AE. RRRR.

MESSENIA.

Regio cum urbe cognomine.

Autonomi.

Caput Jovis, rarius Cereris. ☧ ΜΕΣ. utraque litera colligata. *Tripus, adſcripto in nonnullis magiſtratu, ut*: ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΑΣ, *omnia intra lauream.* AR. III. (Pellerin, Mus. Caes.)

Caput muliebre. ☧ ΜΕ in monogrammate. *Juppiter ſtans d. fulmen intorquet, ſ. extenta aquilam, addito fere ſemper magiſtratu, ut*: ΔΙΩΝ, *in area conſtanter tripus et corona.* AE. III. (Ibid.)

Juppiter in Meſſeniorum numis frequens eſt Ithomates, qui magno honore in vicino monte Ithome colebatur. In ſimili numo Harduinus ex nomine urbis ΜΕ., et magiſtratu ΔΙΩΝ unam vocem compoſuit, cumque adeo legeret ΜΕΔΙΩΝ, numum hunc Medioni Aetoliae adſitae tribuere non dubitavit.

* * *

ΜΕCCHNIΩN. *Caput muliebre velatum turritum.* ☧ *Juppiter ſimilis ſtans,*

t) Pauſan. L. VIII. c. 44. u) De deo Socrat. in fine.

Digitized by Google

in aliis: *Aeſculapius ſtans, juxta corona.* AE. III. (Ibid.)

Numos hos in poſterius aevum locandos patet cum ex forma literarum, tum obliterato jam Dorismo.

* * *

De numis Meſſeniae, teſtibus foederis Achaici, et inſcriptis: ΜΕΣΣΑΝΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ, actum ſupra in Achaia.
AR. RR. AE. C.

Imperatorii:

Hactenus editi Severi et familiae.

Epigraphe: ΜΕCCΗΝΙѠΝ, typis obviis. (Vaill. Pellerin.)
AE. RRR.

AEPEA.

Numus ΑΙΠΕΑΙΩΝ huic Meſſeniae oppido in muſeo Hunteriano tributus eſt Aegarum Ciliciae, quas vide.

AMPHEA.

Ad fines Laconiae auctore Pauſania [x]), et Stephano, Graecis dicta *Αμφεια.*

Autonomum huic tribuit Pellerinius: (Suppl. I. p. 31.)

Caput Apollinis laur. ☧ ΑΜΦΙΤΟΤΝ. *Juppiter ſedens d. fulmen, ſ. haſtam.* AE. III.

Exiſtimat ſic ſcriptum pro ΑΜΦΙΤΩΝ. Sed enim gentile Stephano eſt *Αμφεος.* Res ambigua.

ANDANIA.

Perperam Panelius huc vocat autonomum: ΙЄΡΟC. ΔΗΜΟC. ☧ ΑΝΔΑΝЄΙΤΩΝ. *Juppiter ſtans d. aquilam.* Haec numi forma provinciam Aſiam ſapit, tum et Juppiter, qui certus eſt Laodicenus. Vix dubitem, in averſa legendum: ΑΙΖΑΝЄΙΤΩΝ, et eſſe numum Aezanitarum Phrygiae.

COLONE.

A Ptolemaeo dicitur Κολωνη, a Pauſania multitudinis numero Κολωνιδες [y]), quorſum autonomum refert Pellerinius: (Suppl. III. p. 103.)

Caput Palladis. ☧ ΚΟΛΩΝΑΩΝ, *ſcriptum intra radios aſtri.* AE. III.

Epigraphe Dorica confirmat id, quod eodem loco recitat Pauſanias, urbis incolas huc ex Attica profectos tempore dialectum Doricam imbibiſſe.
AE. RRRR.

CORONE.

Autonomum ΚΟΡΩΝΑΙΩΝ vide ſupra in Achaia inter numos foederis Achaici, qui unicus eſt hujus urbis hucusque cognitus.

CYPARISSIA.

Ad fines Elidis, cui etiam a Diodoro Siculo inſeritur [z]).

Imperatorii.

Exſtant cuſi in honorem familiae Severi. (Vaill. Pellerin, Arigoni, Theupoli.)

Egigraphe: ΚΥΠΑΡΙCCΙЄΩΝ, typis obviis.

---

x) Meſſen. c. 5. y) L. IV. p. m. 365. z) L. XV. c. 77.

Digitized by Google

Singularis omnino eſſet numus cum capite Druſillae, et inſcriptus: ΔΡΟΥ-CIΛΛΑ. CЄB. vulgatus ab Arigonio, niſi pro praetenſa hac inſcriptione legendum ΠΛΑΤΤΙΛΛΑ. CЄB. jure liceret ſuſpicari.
AE. RR.

MOTHONE.

Haec urbs varie ſcripta in codicibus reperitur, ſed vere dictam *Mothonen* probant numi, aliaque argumenta, quae uberius propoſui in meis Numis vet. p. 133.

Autonomis caret, etſi aliquando horum unum vulgatum a Corſinio memoriae lapſu adfirmaveram. (Ibid.)

Imperatorii.

ΜΟΘΩΝΑΙΩΝ in ſola Severi familia exſtant apud Pellerinium, et in meis Numis vet. (l. c.) typis tritis.
AE. RRR.

PYLUS.

Autonomi.

Caput Neptuni. Ꝟ ΙΥ. ΕΠΙ. ΔΙΟΣΚΟΥΡ. *Tridens.* AE. II. (Pellerin Rec. I. p. 120.)

Literas colligatas Pellerinius interpretatur ΠΥλος, conjicitque, ex pluribus hujus nominis urbibus, quarum duae fuere in Elide, hos numos huic Meſſeniae Pylo tribuendos. Vide etiam Pylum Elidis.
AE. R.

Imperatorii.

ΠΥΑΙΩΝ in familia Severi. Typi: *Pallas ſtans, Aeſculapius ſtans.* (Vaill. Theup. Pellerin.)
AE. RR.

THURIA.

Graecis Θυρια, populus Θυριαται ſecundum Pauſaniam, olim dicta *Aepea* teſte Strabone.

Autonomi.

Caput Jovis diadematum. Ꝟ ΘΟΥΡ. ΝΙΚΩΝΥΜΟΣ. *Pallas ſtans d. haſtam, ſ. clypeum humi attinet, in area corona ſpicea.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Khellium, qui numum hunc ediderat[a]), abſterruit fabrica, quo minus numum hunc daret Thurio Lucaniae, cum quo ſi conferantur alii Meſſeniae numi, videmus conſpirare omnia, fabricam, typi et inſcriptionis modum, et magiſtratum. Eundem numum vulgavit quoque Pellerinius, ſed quoniam in eo legerat ΒΟΥΘΡΟ., eum Buthroto Epiri adſcripſit[b]). Serius lapſum ſuum ingenue confeſſus eſt[c]), quo etiam loco profitetur, ſeſe inique huic Meſſeniae Thuriae adjudicaſſe numum inſcriptum ΘΥΡΙΑ[d]), qui eſt Thyriae Argolidis.
AE. RRR.

Imperatorii.

Exſtant in familia Severi.

---

a) Adpendic. I. p. 36. b) Rec. I. p. 80. c) Suppl. I. p. 47. d) Rec. p. 120.

Digitized by Google

Epigraphe: ΘΟΤΡΙΑΤΩΝ, quod fuiſſe proprium hujus urbis ἐθνικον, ſupra ex Pauſania monuimus, etſi hoc Stephanus etiam Thurio Italiae tribuat e), qui omnia hoc loco confundit, eaque, quae Pauſanias de Thuria Meſſeniae prodit, Thurio Italiae adſcribit. Areae numi conſtanter inſcribitur ΑΑ., ut advertit Pellerinius f). Conſtat autem ex Pauſania, Auguſtum ademptam Meſſeniis Thuriam, quod hi a M. Antonio ſtetiſſent, ſubjeciſſe Lacedaemoniis g), *AE. RRR.*

LACONIA.

LACEDAEMON.

Secundum divinas humanasque leges exulare debuit Lacedaemone pecunia omnis praeter ferream h), ex quo tamen ignobili metallo nullae ad nos reliquiae pervenere. Idem puta de numis ſcorteis, quibus in commercio uſos Spartanos diſerte tradit Seneca i). At enim reperit avaritia cauſas, quae praeclarum iſtud Lycurgi inſtitutum infringerent. Narrat Pauſanias k), ex omni antiquitatis memoria primos omnium Lacedaemonios hoſtem muneribus ſolicitaſſe, et venalem feciſſe belli eventum, adlato ibi ejus exemplo, quod ſeptem fere ante Chriſtum natum ſaeculis contigit. Teſte Thucydide volebant Spartani multare regem ſuum Agin centum drachmarum millibus, quod factum V. C. 336. l) Potiſſimum ſubinde Lyſander auro argentoque per crebras victorias illato avaritiam ſimul et corrupteſam intendit obnitentibus fruſtra ephoris. Sane Platonis aetate, ut teſtatur ipſe m), plus erat Spartae argenti et auri, quam in tota reliqua Graecia. Quare paſſim apud citatos ſupra auctores, et Thucydidem, Xenophontem, Diodorum legitur de Spartanis vel auro corruptis, vel corrumpentibus. Neque alienam ſolum pecuniam nobilioris metalli invexere Spartani. de quo lepidam propter Gylippi noctuas Atticas hiſtoriam narrat Plutarchus n), ſed ſucceſſu temporis argenteam ipſi quoque monetam (de aurea non conſtat) ſignavere, cujus exempla cum ignota adhuc eſſent Oudineto, qui in Lacedaemonis numos ſingulari diſſertatione commentatus eſt o), credidit, hunc ipſum pecuniae ex nobili metallo defectum legi domeſticae tribuendum. Arei regis Spartani numisma argenteum habemus, qui regnum adiit V.

---

e) in Θουριοι. f) Rec. III. p. 189. g) L. IV. c. 31. h) Aelian. V. H. L. XIV. c. 29. Plutarch. in Lycurgo, Sulla, Lyſandro, de Lacon. inſtit. p. m. 239. Xenophon de rep. Laced. Polyb. Hiſt. VI. c. 47. Porphyr. de abſtin. ab eſu carn. L. IV. §. 3. Plato in Eryxia p. 400. Pollux L. IX. §. 79. i) de Benefic. L. V. c. 14. k) L. IV. c. 17. l) L. V. c. 3. m) Alcibiad. I. p. 122. n) in Lyſandro. o) B. L. T. I. p. 227.

Digitized by Google

C. 445, et mortuus est V. C. 489. Autonomis ejusdem metalli ex fabrica et picturae modo non possumus remotum magnopere aevum largiri. Ceterum causam invecti nobilis metalli prodidit Polybius p), et varia eodem pertinentia dictavit eruditus Dutens q).

Autonomi.

Caput Palladis. ℞ ΛΑ. *Hercules nudus petrae leonis exuviis coopertae insidens, d. clavam.* AR. m. m.

Eximium istud cimelium quavis gemma praestantius edidit idem eruditus Dutens, et Lacedaemoni vindicavit r). Illud ipsum aliquanto post restituit ingnis Blondius, at Lamiam Thessaliae vocandum censuit s). Verum novis iterum argumentis, quae Blondianis subjecta reperies, antiquarius Anglus veterem suam sententiam tueri perrexit, inter quae praecipuum, repertum fuisse in ipsa Peloponneso. Quod vero objectat Blondius, elegantiorem hujus numi esse fabricam, quam quae dari facile possit Lacedaemoni artibus nunquam amicae, respondet Anglus, exstare alium Lacedaemonis numum paris elegantiae, metalli, ac ponderis, quem infra in regum Laconiae numis proponam, qui adeo dubium omne de artis peristasi motum dispellit. Facile ego Dutensii partibus accedo, etsi minus probetur, quod regnante Agesilao signatum eum putat. Mortuus est Agesilaus V. C. 396, artis perfectione tum neque adhuc in reliqua cultiore Graecia, nedum Lacedaemone satis matura. Herculis cultus apud Spartam praecipuus, atque esse debuit, quod ejus reges per Procles et Eurysthenem ab Hercule descenderunt, qui propterea etiam Laconum ἀρχηγέτης dicitur apud Xenophontem t). Quare in Lacedaemonis numis clava frequens est typus, nempe Herculis princeps attributum.

* * *

Caput Herculis hedera redimitum. ℞ ΛΑ. *Diota inter binos astriferos Dioscurorum pileos, in area* — A, *extra nummi marginem punctatum legitur*: MAΣANIΣΣOT. AR. III. (Haym. T. II. p. 157.)

Caput Herculis laur. ℞ ΛΑ. *Idem typus, in area magistratus* ΓEICΠ. *vel* KIΠ. *etc. omnia intra lauream.* AR. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Prior ex his primus erat Lacedaemonis numus argenteus orbi literato cognitus. Mirum Haymio visum est vocabulum MAΣANIΣΣOT numi sui. Si, inquit, Massinissa Numidiae rex illo notatur, quid huic cum Laconibus commune? Si nomen magistratus, quid barbarum istud nomen inter Graecorum nominum elegantias? Sed enim, quoniam, ut ex iconismo apparet, nomen istud extra puncta, quibus finitur typus Laconicus, conspicitur, satis eo liquet, numum bis esse percussum, cumque adeo

p) l. c. q) Explic. de quelq. Med. p. 37. r) l. c. s) B L. T. XL. Hist. p. 89. t) Hist. L. VI. p. m. 591.

Digitized by Google

certi esse non possimus, utrum primaevus typus revera ad hanc urbem pertinuerit, inutile est etiam, in scrutando Laconum cum Numida nexu esse curiosum. Quare et parvi facienda conjectura eruditi de Cleve, pro hac epigraphe legendum potius censentis MAXANIΔOT, qui Philopoemenis aetate Spartae tyrannus fuit [u]), neque etiam ea, quae ad numum hunc in subjecta Haymiano textui nota differit Khellius, plus quam tenuis conjecturae nomen merentur. De Dioscuris mox.

* * *

ΣΠΑΡΤΗ. *Caput juvenile.* ℞ ΛΑ. ΕΠΙ. ΕΥΡΥΚΛΕΟΣ. *Dioscuri equis citatis vecti.* AE. II. (Arigoni.)

Idem numus exstat etiam in museo Caesareo, sed adrosus est locus capiendo ΣΠΑΡΤΗ destinatus. Istud si vere legitur, habemus in antica Spartam, quae fuit Eurotae filia, Lacedaemonis uxor, a qua urbi nomen datum testatur Pausanias [x]). Dioscuri, aut eorum symbola obvius sunt typus in numis Laconicis omnis aetatis. Satis rationis, quod hinc prognati fuere. Et fuit Spartanis solita jurandi formula: ναι τω Σιω, *per Dioscuros*, nam hos vocabant Σιας, de quo vide plura apud Meursium [y]). De inscripto *Eurycle* infra.

* * *

ΑΥΚΟΥΡΓΟΣ. *Caput virile barbatum.* ℞ ΛΑ. *Clava caduceo juncta, in area* NI. *vel* TI. *etc.* AE. III. (Mus. Caes.)

Lycurgi legislatoris sacrum Spartae nomen, et grata memoria. Ceterum cum caput in his numis omnia praeferat Jovis lineamenta, dubitari forte potest, et dubitat ipse Oudinetus, Lycurgi sit, an Jovis imago. Sin Jovis, erit ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ nomen magistratus.

* * *

ΛΙΧΑΣ. *Caput juvenile.* ℞ ΛΑ. *Protome Dianae, in area* ΛΙ., *omnia intra coronam.* AE. II. (Mus. Caes.)

ΤΙΜΑΝΔΡΟΣ. *Caput juvenile.* ℞ ΛΑ. *Diana succincta stans d. extenta, s. hastam, pro pedibus canis, in area monogrammata, omnia intra lauream.* AE. II. (Mus. Caes., Savorgnan, Neumann.)

Videntur Spartani viros etiam civitatis suae illustres numis nonnunquam intulisse, quos inter judicio Neumanni [z]) est etiam Lichas numi prioris, qui testibus Herodoto [a]), et Pausania [b]) repertis Tegeae Orestis reliquiis, iisque astu Spartam translatis civitati suae salutem attulit. Licham quoque memorat Xenophon, cujus insignis fuit in hospites liberalitas [c]).

Alterum numum olim edidi ex ectypo mihi ab illustri Savorgnano misso, sed cujus prototypon ab aevi injuriis misere habitum fuit, in quo cum aliud non legerem, quam ΤΙΜΑΝΔΡ··, putabam, ea effigie exhiberi Timandram Helenae sororem [d]). Verum numus, quem

u) Jobert. T. II. p. 343. x) in Lacon. c. 1. y) Misc. Lac. L. II. c. 8. z) Num. pop. p. 237. a) L. I. c. 67. b) Lacon. c. 3. c) Mem. Socrat. L. I. p. m. 721. d) Num. vet. p. 134.

coram deſcripſi, veram lectionem nos edocet, atque hoc loco, quae ibi cum de Timandra, tum de Philonoe altera Helenae ſorore conjecetam, retracto.

Caput juvenile laureatum. ☧ ΛΑ. *Diana gradiens comite cane facem geſtat, in area duo pilei Dioſcurorum, et* TIMO. *omnia intra lauream.* AE. II. In alio ſimillimo muſei principis de Waldeck pro TIMO. legitur: TIMAPICTOC.

* * *

Magiſtratus: ΕΠΙ. ΕΤΡΤΚΛΕΟΣ. (Muſ. Caeſ.) Dubium non eſt, memoratum in hoc numo Euryclem eſſe eum ipſum, quem per Auguſti gratiam fuiſſe apud Spartanos facile principem narrat Strabo, ſed quae ipſa viro impotenti male vertit ſolum ſubinde vertere juſſo, de quo vide plura apud Meurſium [e]). Quod dixeram, confirmatur numo Auguſti, in cujus item averſa ſcriptum: ΕΠΙ. ΕΤΡΤΚΛ - - - . In alio apud Haymium eſt: ЄΠΙ. ΛΑΚωΝΟC, qui in tempora Claudii differendus, nam eandem epigraphen continet averſa numi ejusdem imperatoris. (Muſ. Caeſ.) Sed de hoc Lacone nihil aliud dicere habeo. Singularis alius apud Pellerinium [f]): ЄΦΟΡΟ - TIMAPACTOC. (forte melius TIMAPICTOC praeeunte numo Waldeckiano mox laudato). Noti apud Lacones Ephori, quorum erat, utriusque regis ſui potentiam moderari. Vnicus hic eſt hujus urbis numus, qui ipſum hunc magiſtratum diſerte exprimat. Ephorum vidit etiam Vaillantius in numo Ancyrae Phrygiae, ſed quam lectionem valde videri ſuſpectam, dicetur in ejus urbis moneta. Sintne etiam habendi ephori ΔΙΟΚΛΗΣ, ΚΑΙCΘΡΑΤΑ etc. qui in aliis Lacedaemonis numis memorantur, incertum.

* * *

Vt nomen urbis plerumque ſolo ΛΑ. inſcribi ſolet, (plenum ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ perraro) ita non ſola Lacedaemon binis his literis uti conſuevit, quod non ſatis animadverſum in fraudem induxit. Sic in binis peccavit Pellerinius, in uno, cujus typus clypeum Boeoticum offert, quem haud dubie eſſe Larymnae Boeotiae, ſupra monuimus; in altero, qui lyram ſiſtit, qui eſt Lappae Cretae.

AR. RR. AE. C.

Regii.

Ageſilai et Polydori, qui Spartae regnum tenuere, numos jam edidit Goltzius [g]), ſed quos nemo alius vidit. En tibi certum alium:

AREVS.

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ☧ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΕΟΣ. *Jup-*

e) de regno Laced. p. m. 75. f) Suppl. IV. p. 43. g) in Graec. tab. VI.

Digitized by Google

piter ſedens d. aquilam, ſ. haſtam. AR. I. (Muſ. Savorgnan.)

Egregium hunc numum primus vulgavit Froelichius, ejusque regis hiſtoriam amplis, et pereruditis commentariis illuſtravit [h]). Areus Acrotati F. circa annum V. C. 445. Spartae regnum adit. Ejus nota eſt epiſtola data ad Oniam I. Iudaeorum pontificem, qua cognationem cum Iudaeis aperit, et amicitiam cum his renovat [i]). Eo in Creta abſente Pyrrhus Epiri rex Spartam omni vi obſidet, ſed adventante cum auxiliis rege diſcedere cogitur. Ipſe ad Corinthum occumbit V. C. 489.

Numus hic praeclare confirmat, quae veteres de prolapſis Laconum inſtitutis, et regum domeſticorum ambitione, qui exteris pares videri volebant, tradita reliquere. De hac morum corruptela non pauca memorat Plutarchus [k]), nimirum cum morti antea fuiſſet adjudicatus, qui pecunias Spartae collegerat, tamen quando Lyſander captis Athenis magnam auri argentique vim intulerat, probatum iſtud domi fuiſſe, de quo etiam argumento praecepi nonnulla paullo altius. Et quod maxime huc pertinet, ipſum hunc Area ſcribit Athenaeus primum fuiſſe, qui regios animos ac mores ſumeret [l]). Idem docet numus, quem propoſui. Nam cum ii, qui tum fuere reges, Seleucus, Lyſimachus, Demetrius ejus rationis monetam feriundam curarent, cujus nuper Alexander M., nimirum caput Herculis, et Jovem aetophorum in ea ſignando, et numos his ſimillimos imperaret Areus noſter, ſatis apparet, eum coaevorum regum inſtituta proxime imitanda ſibi propoſuiſſe. Ad numi epigraphen adverto, eam, ut a Froelichio proditur, ſuſpectam videri. Nam cum utraque ejus vox ejusdem ſit naturae, ſingulis in *υς* exeuntibus, neceſſe etiam eſt, utramque in gignendi caſu eodem modo exire, ſive in ΕΩΣ, quod eſt Atticum, ſive in ΕΟΣ, quod eſt commune, et conſtanter adhibitum in numis regum Siciliae.

* * *

Caput regis imberbe diadematum. ΧΑΑ. *Pallas ſtans d. elata haſtam intentat, ſ. - - - pro pedibus caper, in area corona.* AR. I. (Bell. lettr. Hiſt. T. XL. p. 93.)

Hoc quoque tetradrachmum ad eandem urbem pertinere certum eſt non tam propter epigraphen ΛΑ., quam quod juxta Lacedaemonem inventus eſt a Fourmontio, et in muſeum regis Galliarum illatus. Cujus regis illud ſit caput, quoniam inſcriptio abeſt, decidi nequit. Non improbabile putat cl. Dutens, cujus ibi commentarii adjiciuntur, eſſe poſſe alicujus regis Macedoniae, qui Spartam ſibi ſubjecit. Quod conſtet, unicus fuit ex Macedoniae regibus Antigonus Doſon ea fortuna, ut Spartam antehac inexpugnabilem ſubjugaret, ſed

h) ad Reg. vet. acceſſ. p. 1. i) Maccbab. L. I. c. 12. v. 20. Joſeph. Antiq. L. XII, p. 606. et L. 13. p. 648. k) de Lacon. inſtit. ſub fin. l) L. IV. p. m. 141.

Digitized by Google

conſtat etiam, libertatem victis mox reddidiſſe. Narrat etiam Plutarchus [m]), Spartanos nulli Macedoniae regi ſocios ſeſe praebuiſſe, aut in commune conſilium, quod a reliquis ſaepe Peloponneſiis factum, adjunxiſſe, aut tributum contuliſſe. Vt adeo dubitari non poſſit, domeſticum eo regem, quisquis is eſt, proponi. Caper, vel hircus Minervae comes res inſolens, nullo forte alio exemplo. Pauſanias nihil lucis ſuppeditat, qui complura ejus ſimulacra recitat, quae Lacedaemone ſtetere. Forte adludit animal iſtud ad monſtrum Aegida a Pallade devictum, cujus deinde pelle pro ſcuto utebatur. Vide Diodorum [n]).

Imperatorii.

Complures cogniti a M. Antonio usque ad Saloninam. (Vaill, Arigoni, Theup.)

Epigraphe: ΛΑ. ΛΑΚΕ. ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ, quod poſtremum plerumque obtinet in numis poſteriorum Caeſarum.

Singularis eſt numus:

ΑΤΡΑΤΙΝΟC. *Caput M. Antonii nudum.* ✠ ΛΑ. ΡΙ. *Aquila ſtans.* (Arigoni.)

Atratinus nomen Romanum eſt, et quidem gentis Semproniae, fuitque L. Sempronius Atratinus praefectus claſſis M. Antonii, et plura numismata aenea cum hujus capite extra urbem ſignari curavit, de quibus agetur fuſius in numis hujus IIIviri. Videtur ergo hic a M. Antonio, cui ſecundum poſtremam diviſionem Graecia acceſſit, Laconiae fuiſſe praefectus, aut forte univerſae orae maritimae per eum tractum.

Typi: *Aquila*, *Dioſcuri*, *clava etc.* Inſolentior eſt, quo fingitur *Mercurius puellum Bacchum ulnis ſuis aſportans*, in numo Saloninae (Arigoni.) quod factum etiam exſtabat inſculptum ſellae dei Amyclaei, quae ſtetit Spartae, quamque late deſcribit Pauſanias [o]). Aliud etiam ſimile ſignum publice Spartae ſtetiſſe, idem docet [p]). Idem obſequium, et ſimillimo modo effictum Mercurius impendit Arcadi Jovis et Calliſtus filio in numo Phenei Arcadiae.

Magiſtratus: ΕΠΙ. ΕΥΡΥΚΛΕΟΣ, in numo Auguſti. (Muſ. Caeſ.) ΕΠΙ. ΛΑΚΩΝΟΣ, in numo Claudii. (Muſ. Caeſ.) De utroque magiſtratu egi in autonomis.

Neſcio, qua fide adſerat Vaillantius, Laconum numos cum magiſtratu CTP. id eſt. *praetoris*, cuſos eſſe [q]). Ipſe ſane nullum cum hoc magiſtratu profert, praeterquam numum concordiae cum Smyrna ſub Commodo. At numus hic certe ſignatus eſt Smyrnae, et expreſſus in hoc Στρατηγος ad Smyrnam, non Lacedaemonem pertinet.

Concordia cum Sagalaſſo et Selge Piſidiae urbibus, de qua vide, quae in his notabuntur. Cum Smyrna in numo Commodi, qui ex magiſtratu Aelio Heraclide praetore ſignatus Smyrnae agnoſcitur, ut et ſimilis Athenienſium

m) Lacon. inſtit. ſub fin: n) L. III. c. 69. o) L. III. c. 18. p) L. III. c. 11. q) Num. Graec. p. 199.

Digitized by Google

numus. Vide praeter Vaillantium etiam Muſeum Piſani ſub Commodo.
AE. RR.

ASINE.

Tres fuere urbes hoc nomine praeditae, una Meſſeniae, altera Laconiae, tertia Argolidos.

Caput Herculis. ℞ ΑΣΙΝ. *Clava, et arcus.* AE. III.

Ad hanc Laconiae Aſinen numum hunc fert Pellerinius, quod, ut ait, fabrica cum aliis Laconicis conſpirat, tum propter typum Herculis, cujus cultus cumprimis in Laconia valuit.
AE. RRRR.

De *imperatoriis* difficilius ſtatuere, quorum complures in honorem familiae Severi ſignati fuere, inſcripti ΑCINAIΩN, quam difficultatem fuſius commemorat Pellerinius [r]).
AE. RRR.

ASOPVS.

Imperatorii habentur tantum, iique in familia Severi.

Epigraphe: ΑCωΠΕΙΤΩΝ. Typi obvii.

Primus hujus urbis numum prodidit Haymius [s]), verum Aſopo Sicyoniae tribuit, quae tamen urbs non fuit, ſed fluvius, et modica regio ab hoc flumine nomen adepta teſte Strabone; quare merito ibi caſtigatur a Khellio. Non pauca de hac urbe commemorat Pauſanias [t]). Praeter Haymium ejus utbis numi proditi ſunt ex muſeo Caeſareo, a Pellerinio, et Arigonio.
AE. RR.

BOEA.

Prope Maleam. *Imperatorit* in familia Severi apud Vaillantium, et Pellerinium. Memorabilis eſt numus Getae propter epigraphen: ΙΟΥΛΙΟC. CЄΠΤΙΜΙΟC. ΓЄΤΑC [u]). Cauſam vide in numis Getae.
AE. RRR.

DYRRHACHIVM.

Autonomum dedit Pellerinius: *Caput Apollinis.* ℞ΔΤΡ. ΛΑΚΟ. *Ceres gradiens utraque manu facem geſtat.* AE. fere II. Iudicio capto ex Stephano, qui omnium unicus Dyrrhachium aliud ab Illyriciano in Laconia conſtituit, auctor vocem ſeparat, ſic ut legendum putet: ΔΤΡ*αχίνων* ΛΑΚΟ*νων*. Verum in numo alio, cujus mihi ectypon miſit nob. Jacobus Gradenigo, legitur ÞΑΚΟ. In aliis ſimilibus luculenta epigraphe ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ, quibus hos numos deberi, non dubito. Vide Toremuzza tab. LXXXII. n. 4. Vidi numum ſimilem muſei Vitzaiani, cujus epigraphe ſpectatis literis diſtortis revera ad Pellerinianum ΔΤΡ. ΛΑΚΟ. accedit, ſed probe explorata certum denique ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ conſtituit.

---

r) Rec. III. p. 192. s) T. II. p. 384. t) in Lacon. u) Rec. III. p. 194.

Digitized by Google

GYTHIVM.

Fuit celebre Spartae navale.

Autonomus.

Exſtat tantum in Goltzii Graecia.

Imperatorii

In familia Severi. *Epigraphe*: ΓΥΘΕΑΤΩΝ. Typi: *Hercules et Apollo*, qui fuere urbis conditores habiti, ut dixi in meis Numis veteribus [x]).
AE. RR.

LAS.

Imperatorii tantum. Horum tres unus Pellerinius protulit, Caracallae, Getae, et quod mirere, Maximini Pii, paucis Peloponneſi urbibus ultra Severi imperium numos ferientibus [y]).

Epigraphe: ΛΑΩΝ.

Typus: *Caput muliebre velatum turritum, prae quo ſceptrum, infra tres monticuli*, in numo Maximini. Teſte Pauſania urbs ſita erat intra tres montes, qui adeo in numo hoc indicantur.
AE. RRR.

LONGOSTALETES.

Vide infra in *Taletum*.

MALEA.

Notum Laconiae promontorium. De numis argenteis hactenus huc perperam vocatis egimus ſupra in Sicyone Achaiae.

PRASIAE.

Huic Laconiae urbi Haymius *autonomum* tribuit inſcriptum $\frac{\Pi P}{A\Sigma}$ [z]) at eum pertinere Aſcalonem, et ΠΡ eſſe notas epochae, docuit Pellerinius [a]). Alium aeneum ex muſeo Granelliano huc adegit Froelichius: ΠΡΑΣΙΩΝ. ΠΟ. [b]) ſed legendum ΠΡΑΙCΙΩΝ. ΠΟ., alius ſimilis muſei Caeſarei rite comprobat. Eſt hic numus Praeſi Cretae, et hactenus non conſtat, has Laconiae Praſias honores monetarios nactas eſſe.

PSAMATHVS.

Autonomum vulgavit Arigonius: ΨΑ. *Caper ſtans*, in quo primum elementum ſic formatum eſt, ut aeque Φ et Ψ haberi poſſit. Ibi, ut titulus praefert, huic Laconiae urbi tribuitur, ſed qui haud dubie reſtituendus Pharo Adriatici inſulae. Alius cum capite Tiberii citatus in Theſauro Goltzii tuto negligendus.

TALETVM.

Impoſitum vertici montis Taygeti auctore Pauſania, cui ſcribitur Ταλετον [c]).

Exſtant autonomi.

Caput virile jam diadematum, jam nudum, cui in nonnullis additur epigraphe ambigua. Χ ΛΟΓΓΟCΤΑΛΗΤΩΝ. *Tripus.* AE. II. (Pellerin, Muſ. Caeſ.)

Hos Pellerinius huc derivat argumentis ejus generis, quae utut parum valida, impugnare tamen animus non eſt,

x) pag. 135. y) Rec. III. p. 190. z) Tom. II. p. m. 170. a) Rec. II. p. 237.
b) Notit. elem. p. 107. c) L. III. c. 20.

Digitized by Google

cum, cui alteri urbi tribui possent, non satis videam. Similem jam edidit Harduinus, sed neque is, cui nihil invium erat, aut esse videbatur, superare has difficultates potuit. Non dissimulanda nonnulla indicia, quae suppeditat Barthelemyus apud Pellerinium [d]), plures hujus generis numos ante annos non multos repertos esse in finibus Tolosatium, horum aliquibus inscripta esse nomina parum Graeca: βωκιος vel βοκεος, ΛΟΤΚΟΤΙ, vel ΛΟΤΚΟΤΙΩΝ, unde leviter suspicatur, eos ad hunc veteris Galliae tractum pertinere. Istud certum, numos binos ejus generis, qui sunt in museo Caesareo, fabricam barbaram praeferre.

AE. RR.

Non reticendus numus singularis, quem edidit cl. Sestinius: (Lettere T. IV. p. 99.)

M. ANTONIOC. ATTOK. OIΩNICT. TPIΩN. ANΔP. *Caput M. Antonii nudum.* ℞ ΛΟΓΓΟCTAΛHTΩN. *Tripus* AE. I.

Numum esse genuinum non dubito, sed neque dubito etiam, partem ejus anticam esse opus falsarii. Titulus Τριων Ανδρων nonnisi in pauciſſimis Antonii numis Graecis legitur, οἰωνιστης, *auguris*, nonnisi in Goltzianis, ut dicetur in hujus IIIviri moneta, ut taceam dubia alia, quae insolens hic numus offert.

CYTHERA.

Insula Laconiae vicina, cujus autonomus argenteus KΥΘHPAIΩN apud unum Goltzium. Ei tamen minutos aeneos KT., typo *columbae volantis* permittendos conjicit Sestinus, sed argumentis minus validis. (Lettere T. II. p. 12.)

ARGOLIS.

ARGOS.

Autonomi.

Lupus dimidius. ℞ A. *magnum additis magistratuum nominibus plerumque in compendium redactis, et sigillis admodum variis, ut: pileis Dioscurorum, noctua, triquetrae quadam specie, aquila Persei harpae insistente etc.* AR. III.

Lupi, quem obviae hae drachmae offerunt, hanc causam suppeditat Pausanias [e]). Corinthiorum agro a lupis infestato ostendisse Apollinem lignum, cujus cortice carnibus mista cum vescerentur lupi, hanc illis coenam fuisse lethalem, cujus gratia beneficii huic deo *Lycaei* cognomento sacellum fuisse positum. Eodem libro [f]) haec scribit: nobilissimum templorum omnium, quae sunt Argis, esse templum Apollinis *Lycii* hac occasione erectum: cum ex Aegypto Argos venisset Danaus, et cum Ge-

d) Suppl. IV. p. 91. e) L. II. c. 9. f) cap. 19.

Digitized by Google

lanore de regno disceptaret, pendente lite lupum ad ipsa urbis moenia cum tauro congressum victorem discessisse, cumque fervente inter utrumque animal pugna Argivi Danaum lupo, Gelanorem tauro comparassent, capto hinc augurio regnum Danao obtulisse. Similia refert Plutarchus g). Ex utraque Pausaniae historia antiquarii seu unam, seu alteram ad explicandum lupi argumentum amplexi sunt, pro prima, nempe Apollinis Λυκόκτονου, stetit scholiastes ad Sophoclis Electram v. 6. ὁθεν και τῳ νομισματι των Αργειων ἐγχαραττεσθαι φασι λυκους, ὡς και τας γλαυκας Αθηνησι. *Vnde ajunt monetae Argivorum insculptos lupos, ut Athenienses noctuas.* Pollucis testimonium cum numis hactenus notis non cohaeret, qui Argivos signasse murem perhibet h). De causa harpae Persei, cui Argos patria fuit, plura disserui in meis Numis vet. p. 78. Pilei Dioscurorum illati, quia hi etiam Argivi agniti sunt, ut dictum in numis Philippi V. Macedonis.

* * *

Caput muliebre cum corona fastigiata, et intus ornata. ℞ ΑΡΓΕΙΩΝ. *Vir nudus defluo posti tergum pallio d. gladium; s. Palladium.* AR. III. (Mus. M. Ducis.)

Insignem hunc numum jam olim eruditorum oculis subjeci i). Stitit aversa Diomedem Palladium ostentantem, quod clam Trojanis ex arce extulit. Praeclari ejus facti memoriam copiosae veterum gemmae servavere a peritissimis Graecae elegantiae artificibus incisae, numi vix unquam. Habitus ab Argivis hic honos Diomedi, quia Argivus ipse fuit. Capite anticae exhiberi Junonem Ανθειαν, *Floridam*, quo nomine ejus deae templum Argis stetit, eodem loco verisimile dixi.

* * *

Pellerinius numum edidit: *Caput juvenile corona fastigiata, cui inscriptum*: ΑΡΓΕΙ. ℞ *Pallas gradiens, et jaculum vibrans.* AE. III. Hunc auctor aliquando Argis Argolidis tribuerat, et recte quidem, ut opinor k). Alium, in quo *similis antica*, in ℞ ΠΑΜΦΑΗΣ. *Pharetra, tridens, prora navis*, AE. III., quem perperam primum Panticapaeo Bospori Cimmerii l), serius Argis Amphilochicis una cum priore largitus est m). Posteriorem, qui nunc est in musco Caesareo, Khellius infirma sane conjectura Pamphium Aetoliae revocavit n). Verius credam, ad hoc Argos utrumque pertinere, nam caput simile cum corona eminente exstat in numo praecedente, qui certus est hujus urbis. Quod in iis tridens, et prora conspiciantur, non probat, indicari urbem maritimam, qualis erat Argos Amphilochium, nam poterant hoc typo notari vires Argivorum maritimae, ac praeterea, etsi maritimum non erat Argos Argolidis, non tamen a mari longe distabat.

AR. C. AE. RR.

g) in Pyrrho sub fin. h) L. IX. c. VI. §. 84. i) Num. vet. p. 135. k) Rec. I. p. 130. l) Rec. I. p. 206. m) Suppl. I. p. 48. n) Adpendic. II. p. 105.

Digitized by Google

Imperatorii.

Sunt ab Hadriano usque ad Alexandrum. His tamen priorem cum capitibus Neronis et Agrippinae, et typo gryphi in aversa editum reperio in Memoriis Trevoltiensibus o). Vide hujus classis numos diligenter collectos a cl. Seltino p).

Epigraphe constans ΑΡΓΕΙΩΝ.

Typi illustriores:

Caput muliebre alatum, ante quod uncus, quibus verbis Vaillantius describit numum Antonini. At dubium non est, esse hoc caput Persei Argivi cum harpa, qui typus obvius est in numis posteriorum Macedoniae regum.

Vir militaris in erectum serpentem hastam intorquens viro alio humi prostrato jacente, in numo Severi. (Arigoni.)

Hoc typo aut exhibetur Cadmus peremptos a dracone ad fontem socios ulciscens, aut quoniam difficilius est, argumentum Thebanum Argos revocare, Archemorus puellus, quem a serpente peremptum septem duces egregie ulti sunt caeso dracone, et institutis ludis Nemeis, de quibus mox.

* * *

Ludi.

Mensa quatuor columnis fulta, supra quam hinc pavo, juxta quem HPAIA, *inde aquila, juxta* NEMEIA, in numo Antonini. (Pellerin. Rec. III. p. 154.)

Etsi urbis nomen non addatur, tamen certum est, hunc numum Argis cusum. Narrat Pausanias q), Argis prope arcem esse stadium, in quo Jovi Nemeo, et Junoni ludi peraguntur. Satis constat, Junonem Argis summa religione cultam, unde et in numo Hadriani apud Vaillantium: ΑΡΓΕΙΩΝ. ΗΡΑ, typo pavonis; constat etiam de ludis *Heraeis* Argis in Junonis, Ηραις, honorem celebrari solitis, quorum praemium fuit clypeus; quare frequenter apud auctores, tum et in marmoribus pro Heraeis legas: ΤΗΝ. ΑΣΠΙΔΑ. ΗΡΑΣ, vel: ΤΗΝ. ΕΞ. ΑΡΓΟΤΣ. ΑΣΠΙΔΑ. Vide de hoc plura in Meursii Graecia feriata sub ΗΡΑΙΑ. Nemea certamina obita plures Argorum alii testantur numi. Insignis est in Theupoli: ΑΔΡΙΑΝΟC. ΚΤΙCΤΗC. *Caput Hadriani.* ℞ ΑΡΓΕΙΩΝ *in ambitu coronae, intra quam* NEMEIA. Vtramque numi faciem eleganter explicat Pausanias r), Hadrianum certum currendi morem Argivis restituisse, quo in Nemeis ludis uterentur. Nemei quidem ludi apud Nemeam Cleonas inter et Phliuntem sitam edebantur, praesidibus Corintho, Argis, et Cleone accitis, at etiam ad ipsum Argos Nemeo Jovi fuisse ludos constitutos supra ex Pausania vidimus, et cum apud auctores varient causae instituti certaminis Nemei, aliis in honorem Archemori, Jovis aliis perhibentibus, citatus supra numus Pellerinianus cum typo aquilae docet, saltem Hadriani aetate intentos fuisse honores Jovis, nisi forte NEMEIA in Argivorum numis expressa indicent ludos Argis ce-

o) April. 1701. p. 123. p) Lettere T. III. p. 111. q) L. II. c. 24. r) L. VI. c. 16.

Digitized by Google

lebratos, diverſos ab iis, qui ad Nemeam edi ſolebant, de quibus ſupra.

Huc refer etiam: ΑΡΓΕΙΩΝ. *Corona apii, in qua* A, in numo Elagabali. Vaillantius A iſtud explet legendo Ακτια. Praeeunte ergo hoc numo etiam numi Aelii, Antonini, et Fauſtinae junioris vulgati ab Arigonio, in quibus ſuppreſſo urbis nomine exhibetur corona, intus A. AKTI. AKTIA, huc pertinere poſſunt. Sed litem intentat Nicopolis Epiri, in cujus aliquot numis inſuper additur ΙΕΡΑ. ΝΙΚΟΠΟΛΙC, ut hic ΑΡΓΕΙΩΝ, ut in hujus urbis numis dictum.

* * *

Cum Argorum Argolidis numis hactenus permixti fuere ii, qui ad Argos Ciliciae haud dubie pertinent, et quorum complures Valeriani, et Gallieni aetate ſignati ſunt. Neque certum eſt, non etiam complures cum capite praecedentium imperatorum Argis Ciliciae reſtituendos, nam utraque urbs una eademque uſa eſt inſcriptione ΑΡΓΕΙΩΝ. Neque ad diſcrimen aliquid conferunt typi, nam ex iis ipſis, quos in numis Argorum Ciliciae reperias, plerique in Argorum quoque Peloponneſi moneta habentur, cujus concordiae ratio eſt, quod veriſimile eſt, hanc Ciliciae urbem fuiſſe alterius coloniam, quo factum, ut originis ſuae decus in moneta adfectaret. Novi, cl. Seſtinum nullum Argorum Ciliciae numum agnoſcere, omnesque Argolidi velle reſtitui, qua de lite vide Argos Ciliciae.

AE. R.

CLEONE.

Autonomus.

Caput Herculis imberbe leonis pelle tectum. ℞ ΚΛΕΩ. *intra coronam.* AE. III. (Pellerin.)

Jure in Cleones moneta habitat Hercules, cujus prima aerumna fuit domitus leo, qui in ſaltu urbi vicino cubile habuit, ac propterea poetis quoque dictus *Cleonaeus.*

AE. RRRR.

Imperatorii.

In familia Severi, Commodi etiam unum adfert Vaillantius. Epigraphe: ΚΛΕΩΝΑΙΩΝ.

AE. RRR.

EPIDAVRVS.

Ab Aeſculapii cultu inclyta, quem numi quoque comprobant.

Autonomi.

In iis, qui antiquitate praeſtant, epigraphe eſt ΕΠ. in monogrammate, raro literis ſolutis. Illuſtriores ſunt:

Caput Aeſculapii. ℞ ΕΠ. *Hygia ſtans cum ſerpente.* AE. III. (Pellerin.)

Caput idem. ℞ ΕΠ. *Lupus jacens.* AE. III. (Pellerin.)

Caper ſtans. ℞ ΕΠ. *Gallus veſcens.* AE. III. (Pellerin Supplem. II. p. 97.)

De Hygia Aeſculapii comite conſtat, ut et de gallo alite eidem ſacro. Caper ad dei hiſtoriam pertinet, nam tradit

Digitized by Google

Pauſanias s), Coronidem natum recens Aeſculapium filium, quem ex Apolline conceperat, in monte Epidauro vicino expoſuiſſe, infantem interea a capra lacte nutritum, et a cane cuſtoditum. Forte animal numi II., quod Pellerinio lupus dicitur, reipſa eſt major quidam canis ad praeſtitam deo cuſtodiam adludens, ut revera propter pedes ſimulacri ejus dei, quod apud Epidaurum ſtetit, excubabat canis t). Sin lupus eſt, ſolitum is eſt Argivorum ſymbolum, de quo vide dicta in Argis.

* * *

ЄΠΙΔΑΥΡΟΥ. ΙЄΡΑС. *Caput Aeſculapii.* ℞ ΑСΚΛΗΠЄΙΑ. *intra lauream.* AE. III. (Mus. Savorgnan).

De Aſclepeis magno ſumptu apud Epidaurum editis vide Meurſium u), et in meis Numis vet. p. 137, quo loco inſignem hunc numum edidi.

* * *

Notanda variorum in definiendis urbis hujus autonomis admiſſa ſphalmata. Edidit Haymius numum x): *Caput barbatum.* ℞ ΙЄΡΑΣ. *intra coronam.* Auctor hac inſcriptione notari Hieran Germen Myſiae exiſtimavit; at Khellius in nota ibi ſubjecta Hieram Aegatum inſularum unam reſpexit. In alio ſimillimo juxta caput anticae Pellerinius legit ΝΙΚΟ-ΠΟΛЄΩΣ y), inductus haud dubie inſcriptione averſae ΙЄΡΑΣ. Cum uterque auctor numi ſui partem anticam minus integram profiteatur, praeterea capitis lineamenta certum Aeſculapium prodant, dubium non eſt, docente nume Savorgnani mox citato legendum eſſe juxta caput anticae ЄΠΙΔΑΥΡΟΥ. In ſimillimo alio muſei Hunteriani Combius legit: ΠΡ. ΤΥΡΟΥ. ΙЄΡΑΣ, eumque adeo Tyrum amandavit. At ego auſim adfirmare, numum eſſe mutilum, legendumque, ut in Savorgnaniano: ЄΠΙΔΑΥ-ΡΟΥ. ΙЄΡΑΣ, quod propterea fidentius adfero, quia numus hic, ſi fallacem epigraphen demas, totus abludit ab ingenio monetae Tyriae.
AE. RR.

Imperatorii.

Hactenus comperti ſunt Antoniai, et deſcripti a Pellerinio z), et Neumanno a). *Epigraphe* in his: ΙЄΡΑС. ЄΠΙΔΑΥΡΟΥ Alius max. mod. Alexandri Sev. ЄΠΙ-ΔΑΥΡΙΩΝ. *Serpens in ſpiras erectus juxta aram.* b).

Epitheton ΙЄΡΑС rarum eſt in urbibus Europae, datumque fuit propter religionem Aeſculapii.
AE. RRR.

HERMIONE.

Imperatorii tantum, iique in familia Severi.

Epigraphe ЄΡΜΙΩΝЄΩΝ. typis obviis. (Vaill. Mus. Caes.)
AE. RRR.

METHANA.

In codicibus varie ſcripta reperitur,

s) L. II. c. 26. t) Pauſan. l. c. c. 27. u) Graec. ſer. x) T. II. p. m. 138. y) Rec. I. p. 82. z) Suppl. II. p. 96. a) P. II. tab. V. b) Catal. d'Ennery.

Digitized by Google

at veram ſcripturam eſſe *Μεθανα*, alibi docui [c]).

Imperatorii etiam hi tantum in familia Severi, quorum binos, Domnae unum, Caracallae alterum protulit Pellerinius. Epigraphe ΜΕΘΑΝΑΙΩΝ.
AE. RRRR.

MYCENAE.

Vrbs antiqui nominis, Perſei opus, ſed numorum ſterilis. Achaeorum quidem argenteum edidit Haymius [d]), in cujus area ſigla, quam in MTΦηναι exſolvit Bayerus [e]), eumque ſecutus Froelichius [f]). At ſupra, cum de ſimilibus ſignis in Achaeorum moneta contentis agerem, adfatim oſtendi, iis urbium nomina contineri vix poſſe. Ad haec Mycenae circa annum V. C. 286 in rudera conſedere everſae ab Argivis, ut docet Diodorus [g]), ſic ut Strabonis aevo harum ne veſtigium quidem ſupereſſet. Ignoti igitur in hunc diem hujus urbis numi.

THYREA.

Vrbs cum regione Thyreatide, ob quam cruentae ſaepe Spartanis cum Argivis dimicationes.

Caput Palladis. ⌘ ΘΥΡΙΑ. *Noctua.* AE. III. (Pellerin.)

Caput lupi. ⌘ ⊟ *Pharetra, galea, caput lupi, et monogramma.* AE. III. (Mus. Caes.)

Numum priorem Pellerinius olim Thuriae Meſſeniae tribuit [h]), at mutata ſerius mente rectius huic Thyreae Argolidis [i]). Alterum huc vocavit Khellius ſuadente elemento ⊟ poſito nonnunquam pro Θ, ut diximus ad Athenarum numos, atque eadem occaſione alios quoque numos ſimili elemento inſcriptos ab Haymio et Pellerinio vulgatos, et Thebis vel Theſpiis tributos huic Thyreae vindicare contendit [k]), obnitente acriter Pellerinio [l]). Vix operae pretium, in cauſam tam levem pertinacibus conjecturis inquirere.
AE. RRR.

TROEZEN.

Autonomi.

Caput Neptuni. ⌘ ΤΡΟ. *Tridens.* AE. III. (Pellerin, Hunter.)

Caput imberbe comis revinctis. ⌘ ΤΡΟ. *Tridens.* AR. III. (Wiſe Mus. Bodl. p. 6.)

Nimirum teſte Strabone, et Plutarcho [m]) haec urbs Neptuno ſacra fuit, cujus cauſam mox dabimus. Numum alterum Wiſius Troadem primum ablegavit, agnito ſubinde errore Troezenem reſpexit [n]). Troezenios ſe ſcripſiſſe etiam Trozenios, docet marmor apud Chishull [o]).

Commemorandi adhuc bini alii:
ΣΔΕΤΣ. ΕΛΕΤΘΕΡΙΟΣ. *Caput Jovis laur. imberbe.* ⌘ ΤΡΟΙΖΗΝ. *Fulmen.* AE. (Goltz.)

---

c) Num. vet. p. 133. d) T. II. p. m. 114. e) Comment. acad. Petrop. T. V. f) Annal. Syr. p. 158, et Not. elem. p. 101. g) L. XI. c. 65. h) Rec. I. p. 120. i) Suppl. I. p. 47. k) Adpendic. I. p. 41, et Adpendic. II. p. 158. l) Suppl. I. p. 60. m) In Theſeo. n) Pag. 132. o) Ant. Aſiat. p. 164.

Digitized by Google

ΠΟΛΙΑΣ. *Caput Palladis.* ℞ ΤΡΟΙΖΗΝΙΩΝ. *Tridens.* AE. (Goltz.)

Horum priorem non moror, quem ex numis Syracuſanis ejusdem argumenti confictum ut credam, facile inducor. Alter ſi fictus, totus ex Pauſania confictus eſt perhibente p), Minervam et Neptunum de loci praeſidio disceptaſſe, at Jovem ſic compoſuiſſe litem, ut communis utrique is honos eſſet; quare, addit, Troezenios venerari Minervam *Poliadem*, et Neptunum cognomine regem, quin et vetuſtum ejus gentis numum tridentis et Minervae imagine inſignem fuiſſe. Tridentem eorum numis impreſſum prodit etiam Plutarchus q). *AR et AE. RRRR.*

Imperatorii.

Cum capite Commodi, et in familia Severi.

Epigraphe: ΤΡΟΙΖΗΝΩΝ, ΤΡΟΙΖΗΝΙΩΝ. (Vaill. Arigoni, Theupoli). *AE. RR.*

IRENE.

Inſula juxta Troezenem, exulis Demoſthenis violenta morte cognita, dicta etiam *Calauria*, etſi diverſam utramque inſulam faciat Plinius.

Autonomos binos huc refert Pellerinius:

Caput Palladis. ℞ IP. *Tridens.* AE. III.

Caput muliebre ſpicis coronatum. ℞ IP. *Fax ardens intra coronam.* AE. III.

Similem priori, niſi quod pro IP. legitur PI., olim ex muſeo Caeſareo vulgavi, eumque propterea Rhithymnae Cretae, tribui r). Similis alteri, niſi quod pro IP. legitur EP., editus eſt in muſeo Hunteriano, ac propterea a Combio tributus Ereſo Lesbi. Difficile eſt, numis tam parcae inſcriptionis veram adſignare patriam.

ARCADIA.

Communi gentis nomine ſignati copioſi

Autonomi.

Caput imberbe nudum, cornu uno, aut binis e fronte turgentibus. ℞ AR, *infra fiſtula paſtoritia, per aream literae variae.* AR. IV. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Caput Jovis laur. ℞ *Idem monogramma. Fiſtula paſtoritia, omnia intra quernam.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Jovis laur. ℞ *Idem monogramma. (etiam ſine hoc) Pan imberbis nudus ſedens exſtante ex fronte cornu d. elata, ſ. pedum, in area plerumque aquila, tum variae literae, et monogrammata.* AR. III. (Numi obvii). Inſignior alter non multum abſimilis, ſed ſcripto praeterea infra ΟΛΤΜ. AR. I. (Hunter.)

Caput Panos. ℞ ΑΡΚΑΔΟΝ. *Pallas ſtans.* AR. max. mod. (Panel Mem. Trev. Octob. 1737.)

p) L. II. c. 30. q) In Theſeo cap. 6. r) Num. vet. p. 155.

Digitized by Google

Pan deus Arcadiae res in vulgus notiſſima. Eum Arcadum numi nequaquam forma horridum, ſed ſpecioſi adoleſcentis ritu proponunt, qualem diximus exſtare etiam in inſigni numo Meſſanae Siciliae, ubi praeterea adſcriptum ΠΑΝ legitur. Fiſtula et pedum certa ſunt Panos attributa, quanquam quod fiſtulam dixi, Pellerinius cenſet eſſe ciſtam myſticam ad Panos ſacrum ritum pertinentem. Cauſam adfert, quod calami aequales corbem potius vimineum notant, fiſtula calamis diſparibus conſtante. At ſunt etiam in monumentis veterum propoſitae fiſtulae compactae cicutis aequalibus, ut apud Caylus Rec. T. I. tab. 51, et T. II. tab. 47. Adde, quae nuper cl. Frid. Münterus ad numum Syracuſanum de fiſtula Panos cum cicutis aequalibus erudite diſputavit [s]). Caput anticae videtur eſſe Jovis nomine Lycaei in Arcadia culti, de quo ferebat fabula, quisquis in ejus templo humana viſcera cum aliarum victimarum viſceribus mixta guſtaſſet, lupum fieri [t]). Vocabulum ΟΛΤΜ. numi Hunteriani inſcriptum monticulo, cui Pan inſidet, videtur deſignare nomen ipſius montis, nempe Olympi. Nullus quidem mons hujus nominis a geographis in Arcadia memoratur. Sed narrat Pauſanias [u]), monti Arcadiae Lycaeo Olympi etiam nomen fuiſſe, atque idem paullo infra perhibet, in monte Lycaeo fuiſſe Panos templum. Epigraphe in his numis monogrammate, quod literas APK. complectitur, plerumque finitur.

* * *

Caput muliebre ligatis filo crinibus intra quadratum, in area A. ℞ *Juppiter ſedens dexteram extendit, ex qua evolat aquila, ſ. haſtam.* AR. III. (Mus. Caeſ.)

Alius, ſed in area AK. (Pellerin.)

Alii, ſed in area APKA., *vel diſjectis literis* ARK. (Hunter tab. 7. n. I. II. III.)

ΑΡΚΑΔΙΚΟΝ. *Caput ſimile.* ℞ *Eadem averſa.* AR. III. (Mus. reg. Daniae, Catal. d'Ennery p. 67.)

Numi hi perantiquae fabricae varias ſunt vices paſſae. Similem jam a Paruta editum video, cui cum legendum videretur AKP., eum Agrigentinis dicavit [x]). Pellerinius literas numi ſui A. K. explevit legendo: Ἀβδηρας Κορας, ſecutus nempe Goltzium, in cujus numo ſimili plene ſcriptum ΑΒΔΗΡΑΣ. ΚΟΡΑΣ praetenditur [y]), quo factum, ut in id genus numis aliis ſolitarium A eſſe princeps τῶ Ἀβδηρας elementum crederetur. At palam teſtatur cl. Combius, in integerrimo muſei Hunteriani numo diſtincte legi APKA., et cum praeterea in poſtremo numo legatur plene ΑΡΚΑΔΙΚΟΝ, certum jam eſt, omnes hos numos Arcadiae reſtituendos. Qua in cauſa cum libenter Combii praeconium amplector, tum illud minus adridet, quod eos non Arcadiae Peloponneſi regioni, ſed Ar-

s) Heeren Bibl. der alten Litterat. IX. Stück, S. 37. t) Plato de rep. L. VIII. p. 565.
u) In Arcad. c. 38. x) Sic. num. tab. 79. y) In Graec. tab. 25.

Digitized by Google

cadiae Cretae urbi tribuit, cujus certum nullum hactenus numum habemus. Epigraphe Pellerinii A. K. haud dubie manca eſt evanido medio P. Adverte rurſum Goltzii malam mentem, inſcriptum numo ſuo ΑΒΔΗΡΑΣ. ΚΟΡΑΣ profitentis, quando in numis id genus certis aliud non legimus, quam A, vel ΑΡΚΑ. vel ΑΡΚΑΔΙΚΟΝ. Poſtrema haec ſcriptura poſſeſſivum indicat pro gentili, cujus jam exempla dedimus, et dabimus adhuc.

AR. C. AE. R.

Imperatorii.

Totius gentis non exſtant, niſi huc revocare velis numos Antinoi, quos vide in hujus herois moneta.

ALEA.

Autonomi.

Aeneum ΑΛΕΩΝ typo *Jovis aetophori ſedentis* huc vocandum putat Pellerinius, dubitat tamen, an non aliud forte elementum numo ſuo excluſum praecedat.

Certiorem ΑΛΕΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ, qui ad foedus Achaicum pertinet, protuli ſupra in numis dicti foederis.

AE. RRRR.

Imperatorius.

Vnicus, isque Marcianae, eſt apud Arigonium, ſi modo epigraphe rite lecta - - - ΚΙΑΝΑ. CЄΒΑC. *Caput Marcianae.* ☿ ΑΛΕΩΝ. *Mulier humi decumbens d. arundinem, ſ. urnae innixa.*

AE. RRRR.

ANTIGONIA.

Vide infra in Mantinea.

ASEA.

Apud quam urbem rurſum emergit Alpheus.

Numum ΑΣΕΑΤΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ dedi ſupra in numis foederis Achaici.

CAPHYA.

Imperatorii tantum, iique in familia Severi.

Singularis eſt capitis inſcriptio in numo Caracallae apud Vaillantium: ΑΝΤΟΝΙΝΟΝ. ΒΑCΙ. Obſervat ad hunc Harduinus, το ΒΑCΙ. legi non poſſe ΒΑCΙλεα, hoc enim eſſe contra morem Romanorum. Quare legendum: ΑΝΤΩΝΙΝΟΝ. Βιοδωρος Αγαπα ΣΙτω, *Antoninum alma diligit Ceres* [2]). Nugae, quando in numis Commodi, Nicaeae, Caeſareae, Cappadociae, et Cii ſcribi potuit: ΚΟΜΟΔΟΤ. ΒΑCΙΛЄΤΟΝΤΟC etc. Vide lites de hujus lectione vocabuli agitatas in Memoriis Trevolt. anni 1701.

Epigraphe: ΚΑΦΤΙΑΤΩΝ typis obviis.

AE. RRR.

EVA.

Numos aureos et argenteos inſcriptos

2) Num. urb. ill.

Digitized by Google

ETA esse potius Cyrenaicae, dicetur in hujus numis.

HERAEA.

Ad Alphęum sita.

Imperatorium unicum vulgavit Pellerinius cum capite Caracallae, et HPAEΩN. *Fluvius decumbens, cui adstat bos.* (Lettres p. 168.)

AE. RRRR.

MANTINEA, quae et ANTIGONIA.

Autonomus.

Caput Palladis. ℞ MANTINEΩN. *Vir pileatus succincto habitu gradiens, s. hastam, vel scipionem.* AE. III. (Pellerin.)

AE. RRRR.

Eadem urbs in Antigoni Dosonis gratiam, quod is Achaeorum studiosus esset, sese *Antigoniam* Arato sic volente nominavit, ut narrat Pausanias [a]), et Plutarchus [b]), atque hoc nomine supra in moneta foederis Achaici numum ANTIΓONEΩN. AXAIΩN vidimus. Serius Hadrianus adscititium illud Macedoniae nomen sustulit revocato vetere Mantinaeae teste eodem Pausania [c]), et comprobant istud sequentes

Imperatorii:

In familia Severi, *Epigraphe*: MANTINEΩN. (Vaill. Theup. Mus. Caes.)

De honoribus Antinoo hoc in oppido habitis, ejusque causis, et signata hic moneta vide, quae in Antinoi numis observabimus.

AE. RRR.

MEGALOPOLIS.

Patria Polybii, paullo post pugnam Leuctricam Epaminondae consilio ex pluribus aliis circumsitis oppidis coaluit, ut fortius resisteret Spartanis; quare Graecarum urbium νεωτατη dicebatur [d]). Chronicon Parium ejus annum natalem statuit *V. C.* 384.

Autonomi:

Caput Jovis laur. ℞ MEΓ. *Pan nudus rupi insidens d. elata, s. pedum, in area aquila.* AR: III. AE. II. (Pellerin).

Simillimi his sunt argentei, quos supra recitavimus, communi Arcadum nomine signati, unde verisimile, etiam hos hoc in oppido signatos. Similes Goltzius perperam Zephyrio Ciliciae tribuit.

Numi alii inscripti MEΓ. incertum, utrum huc, an Megara sint avocandi.

AR. et AE. RRR.

Imperatorii.

Tantum in familia Severi. Hujus, et Caracallae numos tres dedit Pellerinius [e]). Domnae unum addidit Arigonius. In museo Theupoli memoratur unus Elagabali, at verius etiam hic est Caracallae. Notandum enim, plerasque Peloponnesi urbes familiae solum Severi dedicasse monetam, atque id vivo Severo, quod

---

a) L. VIII. p. 615. b) In Arato cap. 45. c) L. c. d) Pausanias L. IX. c. 14 e) Rec. III. p. 189.

Digitized by Google

colligo primum ex capite Caracallae, quod adhuc juvenile, ac plane imberbe proponitur, ex quo fit, ut facile Elagabalus haberi possit, qui reipsa est Caracalla, deinde quod in his numis Geta nunquam dicitur Augustus, sed Caesar tantum.

Epigraphe est: ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *AE. RR.*

NONACRIS.

Harduinus in Plinio suo [f]) autonomum vulgavit, in quo legit: ΔΗ. ΝΩΝ., quod solvit in ΔΗμας ΝΩΝαχρινων, typus: *Protome Dianae.* ℞ *Aquila intra lauream.* Dubium non est, numum hunc per aetatem fuisse attritum, legendumque: ΑΒΤΔΗΝΩΝ, ut collati Abydi numi docent.

ORCHOMENVS.

Fuit praeter Orchomenum Boeoticum hujus nominis urbs alia in Arcadia.

Imperatorii.

In familia tantum Severi signati, et quidem eadem fabrica et forma, qua passim in aliis Peloponnesi urbibus hac aetate signatos videmus: ut adeo jure huic nostro Arcadiae Orchomeno sint vindicandi.

Epigraphe: ΟΡΧΟΜΕΝΙΩΝ. Sunt apud Vaillantium, Pellerinium, Theupoli, at majore numero apud Arigonium. *AE. RR.*

PHENEVS.

Autonomi:

Caput Cereris spicis coronatum. ℞ ΦΕΝΕΩΝ. *Mercurius gradiens d. caduceum, s. puellum gestat, juxta quem scriptum:* ΑΡΚΑΣ. AR. m. m. (Pellerin). Eundem exhibet etiam Pembrock, (P. II. tab. 9). in quo tria signa incusa conspiciuntur, quorum unum conficit epigraphen ΔΕΛφ. Item AE. II. (Mus. Caes.)

Fuit Areas Jovis et Callistus filius, quem Juppiter matre in ursam mutata in Arcadiam a Maja educandum misit [g]). Eo ministerio functum Mercurium hic numus docet, et jure, quod et ipse Majae filius fuit. Audi et Ciceronem [h]): *Quintus (Mercurius) quem colunt Pheneatae, qui et Argum dicitur interemisse.* Deorum omnium maxime Mercurium veneratos Pheneatas, eique ludos Hermaea fecisse tradit Pausanias [i]), et Lactantius [k]).

* * *

Caput Cereris spicis coronatum. ℞ ΦΕΝΙΚΟΝ. *Bos gradiens.* AR. III. (Mus. Caes.)

En iterum possessivum ΦΕΝΙΚΟΝ pro gentili ΦΕΝΕΩΝ, ut supra in Arcadia quoque vidimus.

* * *

Caput Dianae ℞ ΦΕΝΕΩΝ. *Equus pascens, intra cujus crura monogramma.* AE. III. (Mus. Caes).

---

f) T. I. p. 196. g) Apollodor. L. III. c. 8. §. ult. h) Nat. deor. L. III. c. 22.
i) L. VIII. c. 14. k) De fals. relig. c. 6.

Digitized by Google

Vlyſſes cum perditas equas apud Pheneum reperiſſet, Dianam inde Ευιππαν, *equarum inventricem*, coluiſſe erecto apud eam urbem templo narrat Pauſanias l). Vide praeterea, quae de hoc numo alibi docui m).

AR. et AE. RR.

Imperatorii:

Aurelii, Caracallae, et Plautillae. (Vaill. Teup.)

Epigraphe ΦΕΝΕΑΤΩΝ.

Singularis eſt numus Plautillae in muſeo Theupoli citatus: ΕΠΙ. ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ. ΦΕΝΕΑΤΩΝ. *Mulier utraque manu facem tenens.* AE. m. m. Nolim de viri eruditi adcuratione dubitare; mirum tamen videtur primo maximi moduli numisma, cum vix hac forma in Peloponneſi urbibus numi ſignati ſint demptis iis, qui ab Achaeis et Arcadibus in Antinoi honorem cuſi ſunt, qui tamen proprie moneta non fuere, deinde nomen magiſtratus, quem numis urbium Peloponneſi ſub Auguſtis vix ſolitum fuiſſe inſcribi conſtat.

AE. RRR.

PHIALEA.

Antea dicta Phigalia.

Imperatorii tantum in una Severi familia complures editi, et majore numero a Vaillantio.

Epigraphe ΦΙΑΛΕΩΝ typis obviis.

AE. RR.

PSOPHIS.

Autonomum

Dubium hujus urbis produxi ſupra in moneta foederis Achaici.

Imperatorii.

ΨΩΦΕΙΔΙΩΝ Caracallae apud Pellerinium, Getae apud Vaillantium.

AE. RRRR.

STYMPHALVS.

Ad cujus adſitum lacum habitabant aves Stymphalides.

Caput muliebre laur. Ϟ ΣΤΥΜΦΑΛΙΩΝ. *Hercules gradiens d. clavam attollit, ſ. exuvias leonis, in area* ΣΟ. AR. m. m. (Pellerin).

Caput Herculis imberbe leonis pelle coopertum. Ϟ ΣΤΥΜΦΑΛΙΩΝ (*retrograde*). *Caput avis cum collo.* AR. III. (Pellerin.)

Herculem apud Stymphalum majore opere cultum, non mirum ob praeſtitum caede Stymphalidum beneficium. Harum imaginem in numo altero proponi exiſtimat Pellerinius, quae tamen multum diverſa ſunt forma in numo Nicaeae, et monumentis aliis, quibus Herculis aerumnae proponuntur.

AR. RRRR.

TEGEA.

Diu ignoti fuere urbis hujus numi,

l) L. VIII. p. 628. m) Num. vet. p. 140.

Digitized by Google

dum eorum complures noſtra aetate variorum antiquariorum ope lucem viderent.

Autonomi.

Caput Palladis. Ꝟ ΤΕΓΕ. *Noctua.* AR. III. (Mus. Caes). In alio *ſolum* ΤΕ. AE. III. (Pellerin.)

Conſtat ex Pauſania, Palladem *Aleae* cognomine ab his Tegeatis magno in honore habitam. Pellerinius aeneos ſuos, quos citavi, Tegeatis Cretae proprios eſſe voluit, qua id veri ſpecie, magis patebit ex iis, quae mox dicentur.

* * *

Caput Palladis. Ꝟ ΤΕΓΕΑ. *Cerva puellum lactans, in nonnullorum area bina monogrammata.* AE. III. (Mus. Caes. Khell Adpendic. I. et II. Pellerin).

Numi argumentum jam alias praeclare explicavit Khellius [n]). Narrat Pauſanias [o]), Apollodorus [p]), et Diodorus Siculus [q]), Augen Alei Tegeae regis filiam ab Hercule vitiatam natum puellum primo in Palladis, cujus ea ſacerdos fuit, luco depoſuiſſe, at vulgato crimine infantem Alei juſſu in monte Parthenio expoſitum, ſed cui mox praeſto fuit cerva, quae praebito lacte maternam abjecto opem tulit, ex quo facto *Telephus* eſt appellatus. Alibi narrat Pauſanias [r]), in Helicone Boeotiae cervam Telepho infanti lac praebentem effictam ſtetiſſe. In hunc fere ſenſum Khellius. At Pellerinius aliorſum argumentum traduxit. Nam cum animal partis averſae nequaquam cervam, ſed lupam putaret, et conſtaret ex Cretenſium hiſtoria, ſimile beneficium Mileto ſuo, Apollinis filio, ab hac impenſum, numum Tegeae Cretae adjudicavit, cum idem argumentum in Cydoniae quoque numis compareat [s]). Verum ſine dubio praeferenda Khellii ſententia, primum quod integerrimus numus muſei Caeſarei nullum de cerva dubium relinquit, deinde quod in nonnullis numis hujus thematis bina comparent monogrammata, quae eadem ſunt in numis aliis certis hujus Tegeae Arcadiae, de quibus mox, quod manifeſte patet collatis binis ejus numis a Khellio in Adpendicula II. productis. Accedit, quod in horum antica eſt Pallas multum a Tegeatis Arcadiae, ut dixi, obſervata, et cujus Auge Telephi mater ſacerdos fuit; denique quod Tegea Cretae perobſcurum fuit Cretae oppidum. Numos alios et monumenta, quae hanc Telephi fabulam multo illuſtrius fiſſunt, indicabo in numis Pergami Myſiae.

* * *

Caput Dianae prominente retro pharetra et arcu. Ꝟ ΤΕΓΕΑ. *Pallas ſtans ſ. haſtam, d. aliquid imponit urnae, quam adſtans puella offert, in area* ΛΑ. AE. II. (Pellerin). *In alterius area* ΙΕ. (Khell Adpendic. II). *In alterius area duo monogrammata.* (Khell l. c.).

---

n) Ll. ec. o) L. VIII. c. 48. p) L. III. c. 9. q) L. IV. c. 33. r) L. IX. c. 31. s) Rec. III. p. 73. Suppl. I. p. 52.

Digitized by Google

ΑΛΕΟΣ. *Caput barbatum diadematum.* ℞ ΤΕΓΕΑΤΑΝ. *Heros galeatus, cetera nudus ſtans, ſ. haſtam et clypeum tenens, dextera aliquid aceeptat a Palla-de, quod adſtans puella oblato vaſe excipit, per aream eadem monogrammata.* AE. II. Numi hujus praecones mox citabo.

Caput Palladis. ℞ ΤΕΓΕΑ. *Heros galeatus, cetera nudus, gradiens d. enſem, ſ. clypeum opponit.* AE. III. (Pellerin).

In ſolo numo II. morabor, qui rite explicatus reliquis lucem impertit. Eum primum edidere, ſed, ut apparet, minus integrum Harduinus [t]), et Haymius [u]). Adcuratius reſtituerunt Wachterus [x]), ac praecipue Pellerinius [y]). Anticae explicatus planus. Siſtit ea Aleum Aphidantis F, Arcadis nepotem, Jovis et Calliſtus abnepotem, Lycaonis adnepotem. Alei regia adhuc Pauſaniae aetate Tegeae monſtrabatur, ut et fanum Minervae Aleae ab eo aedificatum, de quo vide plura apud Haymium [z]). At averſae explicatum nemo omnium, qui numum ſtitere, eſt adſecutus. Eum latius expoſui in meis Numis vet. [a]) ſecutus Apollodorum [b]), et Pauſaniam [c]), qui perhibent, Cepheum Alei filium et Tegeae regem invitatum ab Hercule, ut ſeſe ad bellum ſequeretur, ſed conditiones detrectantem, quod ſe abſente Argivorum incurſionem metuebat, tum denique perſuaſum, cum ei Pallas detonſum Meduſae crinem in amphora obtulit, quem Sterope Cephei filia, ſi forte hoſtes ingruerent, oſtentare e moenibus jubebatur. Monere non attinet, numum hunc Aleo ſynchronum non eſſe, qui annis circiter 1400 ante Chriſtum Tegeae regnaverit. Numus III. ipſum iterum Cepheum fiſtit, ut colligitur ex cultu, quem is in binis praecedentibus obtinet.

In area numi I. legitur ΛΑ., quo Pellerinius indicari cenſet aut concordiam cum Lacedaemoniis, aut Tegeatas ſe profiteri his ſubjectos. Verum cum in ſimili alio pro hoc legatur ΙΕ., videtur το ΛΑ. aliud ſignificare, perinde atque in Aegira Achaiae vidimus.

* * *

Numum ΤΕΓΕΑΤΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ deſcripſi ſupra in numis foederis Achaici. *AR. RRRR. AE. RR.*

Imperatorii.

In ſola Severi familia. (Theupoli, Pellerin).

Epigraphe: ΤΕΓΕΑΤΩΝ.

Typus illuſtrior: *Atalanta Tegeaea aprum Calydonium haſta feriens*, in numo Domnae. (Mus. Caes.) Vide, quae huc pertinentia ſupra in Aetolia notavi. *AE. RRR.*

THELPVSA.

Autonomi.

Caput radiatum. ℞ ΘΕΛ. *intra lauream.* AE. III.

---

t) Num. ill. in Τεγεα. u) T. II. p. 4. x) Archaeol. num. p. 82. y) Reis p. 33. z) L. c. a) Pag. 142. b) L. I. c. 7. c) In Arcad. c. 47.

Digitized by Google

Similem edidit Neumannus [d]), ſed in quo prior litera Θ deficit. At teſtatur idem, ſeſe a cl. Wackero, qui praeſentem numum vulgavit, edoctum, literas ΘΕΛ. in eo eſſe luculentas. Idem quoque integer eſt Veletris in muſeo Em. Card. Borgia.
AE. RRR.

Imperatorii.

In Severi tantum familia.

Epigraphe: ΘΕΛΠΟΤΣΙΩΝ. (Vaill. Theup.)
AE. RRR.

THISSOA.

Dicta Pauſaniae: Θεισσοα ἡ προς Ορχομενῳ, et fuit una ex oppidis, ex quibus conflata fuit Megalopolis [e]).

Numum: ΑΧΑΙΩΝ. ΘΙΣΟΑΙΩΝ vide ſupra inter numos foederis Achaici.
AE. RRRR.

CRETA.

Inſularum hujus tractus maxima et nobiliſſima, Jovisque natalibus, Labyrintho, Minotauro, aliisque fabularum prodigiis inclyta, quorum haud dubie cauſa meritorum in antiquo lapide jactantius dicitur ab indigenis ΒΑΣΙ. ΛΕΤΟΤΣΑ. ΤΩΝ. ΝΗΣΩΝ, *regina inſularum* [f]). Olim centum digeſtam per urbes fama ferebat, quarum non paucas numi hodieque ſuperſtites nobilitant. Sunt hi argentei aeneique, aurei nondum reperti, habentque tam certum ac peculiarem characterem, ut natales ſuos celare non poſſint oculum tractandis numis adſuetum. In argenteis diſcrimen illud omnium maxime elucet, quod plerique praeter certa remotae antiquitatis indicia duriorem quendam picturae modum offerunt, qui neque in numis ſerius ſignatis facile miteſcit, raro viſis Gratiis in hanc inſulam pedem intuliſſe.

Autonomi:

Nomine totius inſulae, iique argentei ſunt apud ſolum Goltzium, inſcripti ΚΡΗ. ΚΡΗΤΑΙΩΝ, ſuntque ciſtophori omnes, quod genus, ut alibi docebitur, veriſimile non eſt in Creta ſignatum, unde de vera eorum lectione jure dubitatur.

In numo Haymii [g]), et muſei Pembrock [h]) cum capite Homeri male lectum ΚΡΗΤΩΝ pro ΙΗΤΩΝ, qui adeo ad inſulam Ion pertinent.

Imperatorii.

Horum primus eſt cum capite Tiberii, (Vaill.) reliqui porriguntur usque ad M. Aurelium. Major eorum numerus eſt cum capite Trajani, quos videris in muſeo Farneſiano.

Epigraphe conſtans: ΚΟΙΝΟΝ. ΚΡΗΤΩΝ.

Typi: Hi fabulis domeſticis plerum-

d) Num. pop. P. II. p. 161. e) in Arcadic. c. 27. f) Grut. p. 1090. 11. g) T. II. p. m. 72. h) P. II. tab. 80.

Digitized by Google

que inhaerent, ſic: *Europa tauro vecta. Nympha Jovem puellum ulnis complexa, in area hinc cornu Amaltheae, inde aquila. Juppiter infans globo inſidens inter ſeptem aſtra adſtante capra.* Hic rex deorum in Creta natus educatusque res nota, unde et dictus *Cretagenes*, de quo infra ſeparato articulo agam. Saepe etiam occurrit *Diana*, nomine Dictynnae, aut Britomartis late in hac inſula culta, de qua infra quoque recurret ſermo.

* * *

Sunt aenei non pauci minimae formae cum capite Hadriani et Antonini, quorum ſola inſcriptio in averſa eſt K. K. Typi ſunt: *Ara, ſuper qua globus.* — *Miles galeatus, cetera nudus gradiens cum haſta et clypeo.* — *Diana venatrix.* (Muſ. Caeſ. Arigoni.) In his primum K notare Κοινον, dubium non eſt; de altero ambigi poteſt, utrum Κιλικιας, an Κρητων, an Κυπριων, an Καρων indicet. Pro Cilicibus ſtetit Harduinus. Auctor muſei Theupoli eos Alexandrinis accenſuit i), ad quos eos pertinere nulla ratio ſuadet. Veriſimilius legendum Κρητων, nam fabrica Cretenſis potius eſt, et typus Dianae venatricis in Cretam potius videtur invitare, et miles ſimilis gradiens obvius eſt in numis Apterae.

* * *

Juppiter Cretagenes. Eum eloquuntur numi ſequentes:

ΘΕΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΕΠΙ. ΚΟΡΝΗ-ΛΙΟΥ. ΑΤΤΟΥ. *Caput Auguſti radiatum.* Ꝟ ΤΑΝ. ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ. ΠΟΛΤΡ. *Caput Jovis laureatum, infra quod fulmen.* AR. m. m. (Barthelemy B. L. T. XXVI. p. 546.)

ΘΕΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΚΡΗΤΩΝ. ΕΠΙ. ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ. *Caput Auguſti radiatum.* Ꝟ ΤΑΝ. ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ. ΙΕΡΑ . . . *Caput Jovis diadematum, infra fulmen.* AR. m. m. (Liebe Goth. num. p. 364)

ΑΤΤΟ. ΤΙΤΟ. *Caput Titi laur.* Ꝟ ΖΕΤΣ. ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ. *Juppiter nudus ſtans inter ſeptem aſtra d. fulmen intorquet, ſ. ſtrophio involuta.* AE. I. Hunc numum poſt Triſtanum et Harduinum (Num. Ill. in Γαζα.) adcuratius edidit Pellerinius. (Mel. I. p. 341.) Eſt etiam in Muſeo Caeſ.)

Priores duos numos erudite explicat Barthelemyus. (l. c.) Signatus uterque in Creta, et prior quidem *Polyrrhenii*, alter *Hierapytnae*, in quo Liebei lapſum jure obelo notat. Nomen TAN Doricum eſt pro ZAN, vel ZHN, pro quo in numo III. multo ſerius ſignato eſt ſolitum ZETΣ. Verbum ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ ſignificavit Jovem *in Creta genitum*, cujus alioqui natales a plerisque in Creta conſtituuntur. Jovem hoc nomine cultum in Creta docet foedus Olontiorum, et Latiorum, in quo: ΟΜΝΕΩ . . . ΤΟΝ. ΖΗΝΑ. ΤΟΝ. ΚΡΗΤΟΓΕΝΕΑ k). Ex his numis habemus etiam imaginem Jovis Cretagenis, nempe cujus attributum princeps eſt fulmen. Aſtris cingitur, quia, ut ait Nonnus l):

i) pag. 1134. k) Reines. T. I. p. 501. l) Dionys. XXXI. v. 56.

Digitized by Google

Ζευς μεν ἀναξ κατ' Ολυμπον ἐχει δομον εμπλεον ἀστρων.

Juppiter rex in Olympo tenet domum plenam aſtris.

Infra in numis Gazae Judaeae ex Marco Diacono docebo, eundem Jovem Cretagenem ante omnes deos a Gazaeis cultum, ſed nomine *Marnas*, et quidem velut *dominum imbrium*, quorſum fulmen apte refertur. In numis Epheſi videbimus etiam Iovem Pluvium fulmine armatum. Ad idem argumentum pertinerent etiam numi Aegii Achaiae inſcripti ΚΡΗΤΑΙΟΣ, et typo Jovis fulminantis, quos edidere Spanhemius, Pellerinius, aliique, ſed in his non legi ΚΡΗΤΑΙΟΣ, ſed ΚΛΗΤΑΙΟΣ in hujus numis dictum. Numum III. Harduinus ob dictas cauſas Gazae tribuit, veriſimilius tamen eſt, hunc quoque in Creta flatum.

* * *

Cum hic Cornelii Lupi proconſulis Cretae facta ſit mentio, juvat alios quoque numos ejus nomine inſcriptos, et in variis Cretae urbibus ſignatos commemorare. Sunt omnes argentei, et cum capite Tiberii, et depicti exſtant apud Morellium in Familia Corn. Tab. VII.

ΤΙΒΕΡΙΩ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΕΠΙ. ΚΟΡ. ΛΤ. *Caput laur.* ☧ ΣΤΝ-ΚΛΗΤΩ. ΚΡΗΤΕΣ. ΚΤΔ. *Caput Senatus barbatum velatum.* AR. m. m.

Alius, ſed in averſa plene ſcriptum: ΚΤΔΩΝΕΑΤΑΝ.

ΤΙ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΚΤΔ. *Caput laur.* ☧ ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. Κ. ΚΡΗΤΩΝ. Ε. ΚΟΡ. Λ. *Caput Auguſti laur.* AR. III.

ΤΙ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Ε. ΚΟΡ. Λ. *Caput laur.* ☧ ΘΕΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΕΛΕΤΘ. *Caput Auguſti radiatum.* AR. III.

ΤΙΒΕΡΙΩ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΓΟΡΤΤΝΙΩΝ. *Caput laur.* ☧ ΚΑΙΣΑ-ΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΚΡΗΤΕΣ. Ε. ΚΟΡ. ΛΤ. *Caput Auguſti radiatum.* AR. III.

Fuit Cornelius Lupus proconſul Cretae, ut hi numi docent, et fuiſſe ex familia Lentulorum, probant marmora Capitolina, in quibus ad annum V. C. 697. memoratur conſul *L. Cornelius Cn. F. L. N. Lentul. Lupus* [m]). Eum ſub Claudio inſidiis Suillii appetitum, interemptumque docet Tacitus; nam objectum fuiſſe tum inter alia Suillio: *Valerium Aſiaticum, Luſium Saturninum, CORNELIVM LVPVM circumventos* [n]). Et Seneca hunc quoque Lupum inter amicos, et quidem conſulares a Claudio caeſos narrat [o]). Haec pleraque jam obſervavit Havercampus. Nomina igitur decurtata ſic explenda: ΕΠΙ. ΚΟΡΝΗΛΙΟΤ. ΛΤ-ΠΟΤ, ut plene comprobat numus Jovis Cretagenis paullo altius citatus. Habemus in numo I. caput Senatus eo cultu, qui grave hoc conlegium decuit, non facie juvenili, ut ſaepe in numis Aſiae. Tres priores numi ſignati ſunt apud Cydoniam, quartus apud Eleuthernas, quintus Gortynam. Hi quoque numi quaeſitum Cretenſium in Auguſtum

m) Grut. p. 293. n) Annal. XIII. c. 43. o) Αποκολοκ. ſub. fin.

Digitized by Google

adfectum nos edocent, qui tantus fuit, ut a Tiberio, ſub quo hi numi ſignati ſunt, aſyli jus ſimulacro D. Auguſti petere auderent p). Senatum coluere, quia Creta fuit Senatus provincia, cujus exempla paſſim offerunt numi Aſiae proconſularis.

His addendus numus ſimilis rationis: ΤΙΒΕΡΙΩ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΕΠΙ. ΛΑΧΗΤ. *Caput laur.* ☧ ΣΤΝ-ΚΛΗΤΩ. ΚΡΗΤΕΣ. ΚΤΔΩΝΕΑΤΩΝ. *Caput Senatus barbatum velatum.* AR. m. m.

Numum edidere Harduinus q), et Morellius r). Differt a numo II. ſupra deſcripto ſolo magiſtratu. Quis fuerit hic Laches, an proconſul, an, quod verius, magiſtratus Cydoniae proprius, (nam Laches nomen Graecum eſt) decidere nequeo.

* * *

Addendus et numus alter bilinguis: IMP. CAES. NER. TRAIAN. OPTIM. AVG. GER. DAC. PART. *Caput laur.* ☧ ΔΙΚΤΤΝΝΑ. ΚΡΗΤ. *Diana venatricis habitu rupi inſidens d. telum, ſ. infantem tenet, adſtat hinc et illinc vir armatus.* AR. III. (Triſtan. in Traj. Seguin. p. 126. Theup. Vaill.)

Ex mente Triſtani proponitur in hoc numo Diana, quae Graecis et *Dictynna* dicta eſt, inſidetque monti Tityro regionis Cydoniatis, in quo ejus templum ſtetit appellatum Δικτυννεῖον ſecundum Strabonem. Infantem manibus tenet, quoniam Diana eadem eſt cum Lucina partuum praeſide. Adſtans uterque vir armatus Seguino in mentem revocat enopliam, ſeu pyrrhicam ſaltationem inventam a Cretenſibus, nimirum Rhea Jovis recens nati vagitum edito a Corybantibus armorum fragore obtundente. Vide plura apud Spanhemium s).

* * *

Dubium eſt, utrum Cretenſis moneta ſint numi Titi et Domitiani, in quorum poſtica: ΔΙΟΣ. ΙΔΑΙΟΤ. *Aquila ſtans.* AE. II. (Morelli in Tito tab. XIV. 1.) Nam et in Myſia fuit mons Ida, et hic Jovi ſacer.
AR. RRR. AE. C.

ALLARIA.

Hujus Cretae urbis nulla uspiam mentio, praeterquam in vetere epigrammate, quod poſt alios edidit Chishull t), in quo dicitur: Αλλαριωτᾶν ἡ πολις.

Caput Palladis. ☧ ΑΛΛΑΡΙΩΤΑΝ. *Hercules ſtans.* AR. m. m. (Pellerin Suppl. III. p. 106.) AR. III. (Muſ. M. Duc.)
AR. RRR.

APOLLONIA.

Huc cl. Combius vocat argenteum Hunterianum: A. *Tripus.* Credam verius, extritam literam Z το A praecedentem, numumque eſſe Zacynthi.

---

p) Tacit. Ann. L. III. c. 63. q) Num. ill. ſub Cydonia. r) Impp. in Tiber. tab. IV. n. 25. s) ad Callim. in Dian. v. 205. t) Ant. Aſiat. p. 137.

Digitized by Google

APTERA.

Mediterranea in occidentem.

ΑΠΤΕΡΑΙΩΝ. *Caput muliebre.* ℞ *Vir ſtans d. quid tenet.* AR. I. (Muſ. M. Ducis.)

Eadem adverſa. ℞ ΠΤΟΛΟΣΤΟ. *Miles armatus ſtans, juxta arbutum.* AR. I. (Hunter.)

Caput Jovis. ℞ ΑΠΤΑΡΕΩΝ. *Mercurius ſtans d. caduceum.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput muliebre. ℞ ΑΠΤΑΡΑΙΩΝ. *Miles gradiens cum haſta et clypeo.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Horum prior fabricae eſt perantiquae, et recte inſcribit ΑΠΤΕΡΑΙΩΝ, cum in reliquis aevi recentioris ſit ΑΠΤΑΡΑΙΩΝ. Haec enim urbs teſte Stephano, et Suida nomen traxit ἀπο των πτερων, quod apud hanc urbem Sirenes cantu a Mulis ſuperatae alas abjecere, de quo vide plura in meis Numis vet. [u]) quo loco numum priorem edidi, et in numis gentis Petroniae, quibus adde Tzetzem [x]), et monumentum vetus apud Winckelmannum [y]). Serius E in A vertit receptus in Creta Dorismus. Vetus ſcholiaſtes Euripidis: ἀτερος ὁ ἑτερος Δωριστι [z]), et ſecundum enarratorem Theocriti: Αρταμις Dorice pro Αρτεμις [a]).

* * *

Caput muliebre. ℞ ΑΠΤΑΡΑΙΩΝ. *Apollo nudus ſedens d. pateram, ſ. lyrae innixus.* AR. III. (Pellerin.)

ΑΠΤΑ. *Apis.* (Harduin.)

Videntur hi numi aliam ſequi famam, nimirum urbem nomen traxiſſe a *Ptera* quopiam, qui vetuſtiſſimum Delphis Apollinis templum ſtruxit, unde natam fabulam, fabricatum ab apibus templum ex apum cera, et pinnis [b]). *AR. RR. AE. R.*

ARCADIA.

Hujus inſulae urbs ſecundum veterum teſtimonia, et maritima in ortum. Arcadum Peloponneſi coloniam fecit Pellerinius, ſed auctorem reticuit. Eidem is numum tribuit: *Caput Ammonis.* ℞ ΑΡΚΑΔΩΝ. *Pallas ſtans d. haſtam, ſ. clypeum humi attinet.* AR. II. Tamen eauſam non adfert, cur huic Cretae urbi potius prae Arcadibus Peloponneſi tribuendus ſit. Ipſe diſcriminis hujus rationem probabilem non video. Addit: huic quoque urbi ab Harduino tributum numum, qui tamen, ſaltem in ejus numis illuſtratis, non reperitur. Videtur ergo dubium, an propria huic oppido hactenus exſtet moneta.

ARSINOE.

Caput Palladis. ℞ ΑΡΣΙ. *Duo Delphini.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

In hoc et fabrica et typus plane ex Cretae ſunt ingenio, et eſt Stephano Arſinoe ἐννατη Λυκτε, quo docemur, urbem Lycto Cretae urbi paruiſſe. Vide, quae de hoc in meis Num. vet. p. 144. diſſerui.

u) pag. 143. x) ad Lycophr. v. 653. y) Monum. ant. num. 42. 46. z) Hippolyt. v. 894. a) ad Idyll. I. v. 4. b) Pauſan. in Phocaic. p. 810. Philoſtrat. Vit. Apoll. L. VI. c. 10.

Digitized by Google

Similem edidit Arigonius, quem Froelichius dubitantis more Graeciae, vel Cypro tribuit [c]). Serius alium addidit Combius:

Caput muliebre. ☧ APΣI. *Miles nudus ſtans.* AE. II. (Muſ. Hunter.)
AE. RRR.

AXVS.

Caput Jovis, in aliis Apollinis. ☧ ⊏AΞIΩN. *Tripus, per aream monogrammata, aut etiam ſine his.* AE. II. III. (Muſ. Caeſ.)

Alii ſimiles, ſed ſcriptum: FAΞIΩN. (Liebe Goth. num. p. 163. Hunter pag. 65. Dutens Explic. de quelq. Méd. p. 186. 195. 228.)

Quatuor produntur in Creta urbes nomine adſini, *Axus, Oaxus, Saxus, Naxus.* Primae meminit Stephanus: AXVS *urbs Cretae, ut Herodotus libro IV.* ſc. cap. 154. Verum in hoc Herodoti loco alia MSS. habent Αξος, alia Οαξος, ut ſane etiam apud Suidam, qui idem factum ex Herodoto exſcripſit, legitur Οαξος [d]). Sed et alibi Stephanus: OAXVS *urbs Cretae.* Et conſentiunt ſcriptores alii. Virgilius [e]): *et rapidum Cretae veniemus Oaxen*, ad quem verſum Servius, quid ſtatueret, incertus inter alia prodit etiam, Oaxen Apollinis filium *Oaxen* in Creta oppidum condidiſſe. Etiam Vibio Sequeſtro eſt *Oaxes Cretae, a quo civitas Oaxia* [f]). Denique Hierocles in Synecdemo: Οαξιος, Ελευθερνα etc. Sed videtur Axus, et Oaxus eadem fuiſſe civitas, de quo mox iterum. Saxum oppidum Cretae intulit, non quidem ſcriptorum veterum quiſpiam, ſed Chishullius fide veteris marmoris in Creta reperti, in quo legitur ΣAΞIOI et ΣATΞIOI [g]) At enim haec Cretae Saxus ſuſpecta eſt. Nam Chandlerus, qui marmor illud poſt Chishullum inſpexit, pro ΣAΞIΩN legendum NAΞIΩN teſtatur [h]). Sin iſtud, nomine NAΞIΩN intelligenda eſt *Naxus* civitas, quam in Creta conſtituunt complures inferioris aevi grammatici, quos dabunt Stephani Byzantii interpretes Holſtenius, et Pinedus [i]), a qua urbe nomen habuit celebrata a veteribus, et ipſo Pindaro Ναξια ἀκτη, *Naxia cos.*

Ad numos ut revertar, eos Haymius Saxo Cretae tribuendos cenſuit [k]). Revera in numis copioſa ſunt exempla τς Σ inſtar ⊏ formati. Et confirmata haec conjectura videbatur marmore Chishull:, quod nobis Saxum Cretae prodidit. At enim, cum hanc ex marmore lectionem, ut diximus, ſecundae Chandleri curae ſuſpectam reddiderint, ad haec reperti ſint numi alii, qui certam epigraphen FAΞIΩN ſiſtunt, cujus primum elementum pro Σ haberi nequit, omittenda ſine dubio eſt Saxus, numique tribuendi Axo, cujus gentile Stephano eſt Αξιος, ſcripto adeo in numis AΞIΩN,

c) Not. elem. p. 76. d) in Βαττος. e) Eclog. I. v. 66. f) de Flumin. g) Ant. Aſiat. p. 114. h) Inſcript. ant. in nota ad marm. XVIII. i) ſub Ναξος. k) Theſ. Br. T. II. p. 181.

Digitized by Google

ſed praefixo digamma Aeolico FAΞIΩN, quo modo in numis Elidis vidimus ſcriptum FAΛEIΩN pro AΛEIΩN. Atqui jam alibi vidimus, et differemus copioſius in tractatu de notis chronologicis, digamma illud promiſcue jam forma ⊏, jam F expreſſum fuiſſe, quo modo in numis Capuae jam legimus KAΠF, jam KAΠ⊏. Cum igitur haec Cretae urbs, ut ex his numis diſcimus, ſpiritum aliquem nomini ſuo certe praefixerit, fieri poterat, ut hic a Cretenſibus pronunciaretur ſono, qui ad literam O accederet, unde exterorum *Oaxus* naſci facile potuit, cum interim Axus, et Oaxus una eademque urbs eſſet.

Combius numos cum epigraphe ſeu AΞ., quos vulgo Axiae Locrorum tribuimus, ſeu FAΞIΩN, de quibus modo agimus, Axiae Italiae largitur [l]). Numos AΞ. hoc loco non moror. Cur vero numos FAΞIΩN Cretenſes malim in cauſa eſt, quia Stephanus Axo Cretae gentile Αξιος adſignat, diverſum vero Axiae ſeu Italicae, ſeu Locrorum. *AE. R.*

CAMARA.

Autonomum argenteum KAMAPAΣ typo inſolito edidit Goltzius, (in Inſul. tab. IV.) quem cum is, tum Nonnius et Harduinus huic Cretae urbi Stephano memoratae donum dederunt.

CERAITAE.

Populus Cretae, ut mox probabimus. *Caput Dianae.* ℛ KEPAITAN. *Duplex haſtilis ferrum, ſed forma varium intra coronam.* AR. II. (Hunter.)

Jure ſingulari huic numo patriam Cretam dedit eruditus Combius; nam Cretenſem faciunt fabrica, typi, dialectus. At nunc propius urbs ipſa inveſtiganda. Nomen adfine ſuppeditat Polybius, cum narrat, Polyrhenios, CERETAS (Κερεται) Lampaeos, Orios, Arcades a Cnoſſiis ad Lyttios defeciſſe [m]). Stephanus agens de poeta Rhiano: Ριανος γαρ ὁ ποιητης Βηναιος ἡν, ἡ Κερέατης, ἡ Κρης. *Rhianus enim poeta Benaeus fuit, vel Cereates, vel Cretenſis.* Ex binis ergo his teſtimoniis habemus et *Ceretas*, et *Cereatae* Cretae. Sed magis apte ad numi epigraphen Suidas, qui eundem Rhianum laudans ſic fatur: Ριανος ὁ και Κρης ὡν, Βηναιος (Βηνη δε πολις Κρητης) τινες δε ΚΕΡΑΙΤΗΝ. *Rhianus Cretenſis Benaeus (eſt autem Bene urbs Cretae) alii vero CERAITEM* praedicant [n]). Eodem modo Eudocia Auguſta, quae idem perhibet, Rhianum appellat Cretenſem, et quidem Κεραιτην, ut Suidas [o]). Quocirca nequaquam, quod viſum Meurſio, aliisque, Suidas ex Polybio corrigendus, ſed Polybius ex Suida, cujus Κεραΐτης praeclare cum epigraphe numi KEPAITAN conſpirat. Satis etiam apparet, poſtrema Stephani verba: ἡ Κρης ex marginali gloſſa in textum recepta; nam nonniſi inſanus diceret: Rhianum fuiſſe Benaeum, vel Ceraiten, vel Cretenſem, quando et Benaei et Ceraitae populus fuere Cretenſis.

l) Muſ. Hunter. p. 65. m) Hiſt. L. IV. c. 53. n) in Ριανος. o) in Ionia ſub Ριανος.

Digitized by Google

Ad ſitum urbis quod attinet, ex citatis Polybii verbis colligo, eam prope Polyrhenios ſtetiſſe, qui fuere populus in occidentem poſitus. Eandem viciniam arguit etiam typus; nam haſtilis ferrum, quale in hoc Ceraitarum numo videmus, frequenter in Polyrheniorum moneta occurrit.
AR. RRRR.

CHERSONESVS.

Ex Cherſoneſis pluribus, quos antiquus orbis cognitus memorat, Cherſoneſo Cretae numi ſequentes vindicandi.

Caput Dianae. ℵ XEPΣO. *Hercules d. clavam attollens, ſ. leonis exuvias.* AR. 1. (Muſ. Caeſ.)

Caput Dianae laureatum. ℵ XEPONAΣION, *in alio:* XEPΣONHΣION, *etiam* XEPΣONA., *vel* XEPΣONAΣION. *Apollo nudus cortinae infidens d. plectrum, ſ. lyram.* AR. I. (Pellerin Rec. III. p. 75. et Additions p. 24. Pembrock, Hunter.)

Horum priorem, qui per fabricam, et literarum formam remotiſſimi eſt aevi, a me editum vide in meis Numis vet. p. 145. Ipſa vero fabrica et typi utrumque numum huic Cretae Cherſoneſo invicte tribuunt. Verum cum binae fuerint in Creta Cherſoneſi, una in occidentali litore juxta promontorium Criumetopon, altera verſus Orientem prope Lyttum, dubitari nonnihil poteſt, ad utram pertineant. Lucem aliquam adfert Strabo, qui de Lytti Cherſoneſo ait, in ea eſſe Britomartis templum p). Fuit autem Cretenſium Britomartis Diana. Narrat praeterea Plutarchus q), Tyrrhenos ejus Cherſoneſi, quae juxta Lyctum eſt, conditores, huc detuliſſe ſignum Dianae a majoribus acceptum. Cum igitur in ſingulis his numis compareat hujus deae caput, videntur alterius hujus eſſe Cherſoneſi. Animadvertenda in Dianae capite corona laurea, quae in utroque numo Pelleriniano comparet, inſolitum hujus deae ornamentum. Herculis geſtus ictum clava minitantis indicat ſingulare beneficium, quo a malignis feris totam inſulam purgavit r).

* * *

Caput Palladis. ℵ XEP. *Navis.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Hunc etiam huc pertinere alibi oſtendi s). Ejus rationem non tam ex typo navis peto, quod Cherſoneſum hanc fuiſſe Lytti navale prodidit Strabo, quam quod hic numus utriusque faciei typo ſimillimus eſt alteri, quem ſignatum fuiſſe Lytti inſcriptio ΛTT. manifeſtat, quemque infra reperies.
AR. RR. AE. RRRR.

CNOSSVS.

Vrbs mediterranea, Minois regia, et Labyrintho celebrata, cujus exſtant numi copioſi, et inſignes.

p) L. X. p. 479. q) de Virt. mul. p. m. 247. r) Diodor. L. IV. p. 263. s) Num. vet. p. 145.

Digitized by Google

Autonomi.

Minotaurus flexo genu ſiniſtro d. elata globum tenet. ℞ *Quadratum incuſum, intra quod Labyrinthus in crucis formam.* AR. m. m. (Pellerin.)

ΠΟΛΧΟΣ. *Caput Apollinis laur.* ℞ ΚΝΩΣΙΩΝ. *Labyrinthus rotundus.* AR. m. m. (Chishull. Ant. As. p. 127. Pellerin.)

Caput Jovis. ℞ ΚΝΩΣΙΩΝ. *Labyrinthus quadratus.* AR. m. m. (Muſ. Caeſ.)

Labyrinthus, opus Daedali a Minoe imperatum, ſubinde cum Minotauri, tum artificis ipſius carcer, res notior, quam ut commemorando immorer. Eum jactant numi Cnoſſi, quia prope hanc ſtetit, et quidem frequentes, ab iis, quos hic deſcripſi, nonnihil diſcrepantes, ſed quos omnes recitare non attinet. Ex his numus primus omnium maxime inſignis cum propter indicia certa longae vetuſtatis, propter quam et citatus, et propoſitus eſt a Barthelemyo [t]), tum propter ipſum Minotauri typum.

ΠΟΛΧΟΣ numi II. eſſe nomen magiſtratus, quis dubitabit poſt tot alia exempla, quae ſufficiunt numi urbium Creticarum? Verum non ita viſum Chishullo, cujus lepidam interpretationem ex etymologiae penu petitam, neque improbatam Pellerinio legiſſe non poenitebit [u]).

* * *

NIKA. *(etiam ſine hoc.) Caput barbatum diadematum.* ℞ ΚΝΩΣΙΩΝ. *Labyrinthus.* AR. m. m. (Pellerin Rois tab. III.)

Exiſtimat Pellerinius, hoc capite proponi veterem Cnoſſi regem Minoem, et ſic ejus in his numis memoriam a grata poſteritate renovatam.

* * *

Caput Jovis. ℞ ΚΝΩΣΙΩΝ. *Aquila ſtans explicatis alis.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

ΚΝΩΣΙΩΝ. *Caput Jovis.* ℞ ΜΝΑΣΙΘΕΟΣ. *Aquila ſtans explicatis alis.* AE. II. (Hunter.)

Caput Jovis. ℞ ΚΥΔΑΣ. *Aquila ſtans explicatis alis.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Caput Jovis. ℞ ΑΡΙΣΤΙΩΝ. *Aquila ſtans explicatis alis.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Horum duo priores ſequentium veram patriam edocent, nam fuere olim, qui numum tertium Cydoniae tribuerent, quantumvis ΚΥΔΑΣ multum differat a ΚΥΔΩΝΙΑ vero urbis nomine. Ergo ΚΥΔΑΣ aliud non eſt, quam magiſtratus nomen, nam et Cicero memorat *CYDAM Cretenſem, portentum inſulae, hominem audaciſſimum, et perditiſſimum* [x]). Quin et Livius binis locis Cydantes Cretenſes aetate poſtremorum Macedoniae regum florentes prodidit [y]). Idem ſentiendum de vocabulo numi ΑΡΙΣΤΙΩΝ. Similes Pellerinius Ariſtaeo ignobili Thraciae urbi adjudicavit [z]). Khellius, cum ſcriptum ſibi videretur ΚΑΡΙΣΤΙΩΝ, quae epigraphe etiam in

t) Mem. B. L. T. XXIV. p. 30. u) l. c. x) Philipp. V. c. 5. y) L. XXXIII. 3, et XLIV. 14. z) Rec. I. 1. 195. Suppl. I. p. 52.

Digitized by Google

numo Arigonii praetenditur [a]), eum Cariſio Ligurum dedit [b]). Verum iſtud ΑΡΙΣΤΙΩΝ non notare urbem, ſed magiſtratum *Ariſtionem*, alibi luculente comprobavi [c]), ipſo Pellerinio ſerius mecum ſentiente [d]).

* * *

Caput Dianae. Ϡ ΚΝΩΣΙΩΝ. *Pharetra pendentibus loris.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Caput Dianae. Ϡ ΘΑΡΣΤΑΙΚΑΣ, *vel:* ΑΤΡΙΑΔΑΒ. *Pharetra pendentibus loris.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

In numis loci II. literae per aream ſaepe miro modo confuſae apparent. Ceterum dubitari nequit, eſſe magiſtratuum nomina.

* * *

In numis aliis valet etiam epigraphe ΚΝΩ. ΚΝΩΣΙ.
AR. R. AE. C.

Imperatorii:

Bini hactenus comperti, Auguſti: ΓΝΩΣΣΙΩΝ. *Labyrinthus.* Tiberii: ΓΝΩΣΙΩΝ. *Minotaurus.*
AE. RRRR.

CYDONIA.

Ex clariſſimis Cretae urbibus una, maritima in ora ſeptentrionali verſus occaſum.

Autonomi.

ΝΕΥΑΝΤΟΣ. ΕΠΟΕΙ. *Caput muliebre floribus redimitum.* Ϡ ΚΥΔΩΝ. *Vir nudus utraque manu arcum tenens.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Caput ſimile. Ϡ ΚΥΔΩΝ. *Vir nudus arcum ad ſubjectum ignem parans, cui praeterea in nonnullis adblanditur canis.* AR. I. (Muſ. Caeſ. le Blond.)

Numus prior propter anticae epigraphen eſt unum ex illuſtrioribus muſei Caeſarei cimeliis. Ejus ſenſus: *Nevantus fecit.* Ea ſi ad ipſum numi opus adludit, ut dubium non videtur, unicum iſtud habemus exemplum artificis nomen ſuum in moneta profeſſi, quod in gemmis minus rarum. Froelichius pro ΝΕΥΑΝΤΟΣ legit ΗΡΙΚΑΝΤΟΣ, at quam propoſui lectionem, duo alii ejusdem muſei numi confirmant.

Typo partis averſae indicari videtur Cretenſium, ac privatim Cydoniatarum ſolertia in aptandis arcubus, quam praecipue celebrat Claudianus [e]):

Quis labor humanus tantum ratione ſagaci
Proficit? Eripiunt trucibus Gortynia capris
Cornua, ſubjectis eadem lenteſcere cogunt
Ignibus, intendunt taurino viſcere nervos, — —

Et mox infra:

— — — morem hinc traxiſſe Cydonas Bellandi.

Similem etiam parandi arcus morem jam commemoravit Homerus [f]):

Ἀγχεσι δη πυρ χειον ἐνι μεγαροισι, Μελανθευ,

a) Num. urbb. tab. V. b) Adpendic. II. p. 90. c) Num vet. p. 146. d) Addit. p. 73. e) in Idyll. Hiſtrix. f) Odyſſ. Χ. v. 176.

Digitized by Google

Παρ δε τιθει διφρον τε μεγαν, και κωας ἐπ' αὐτῳ,
Εκ δε στεατος ἐνεικε μεγαν τροχον ἐνδον ἐοντος,
Οφρα νεοι θαλποντες, ἐπιχρισοντες ἀλοιφῃ
Τοξῳ πειρωμεσθα, και ἐκτελεσωμεν ἀεθλον.
Age, ignem accende in domibus, Melantheu,
Et appone ſedemque magnam, et pellem ſuper ipſam,
Et profer ſevi magnam maſſam, quod intus eſt,
Vt juvenes calefacientes, inungentes unguine,
Sic demum arcum tentemus, et perficiamus certamen.

* * *

ΠΑΣΙΩΝ. *Caput Dianae cum pharetrà et arcu.* ℞ ΚΤΔΩΝΙΑΤΑΝ. *Figura ſuccincta ſtans dexteram verſus adſtantem canem extendit, ſ. praegrandem lampadem, omnia intra lauream.* AR. m. m. (Pellerin.)

Numus mole ſpectabilis, etſi argumenti, ſi conjecturas excludas, mihi ignoti.

* * *

Caput Bacchae hedera et corymbis redimitum. ℞ ΚΤΔΩΝ. *Lupa puellum laetans.* AR. I. (Hunter.)

Caput Palladis. ℞ ΚΤΔΩΝ. *Idem typus.* AR. III. (Pellerin.)

Argumentum iſtud frequentius in imperatoriis, quam autonomis conſpicitur. Exhibet Miletum filium Apollinis et Acacallidis Minois filiae, quae patrem verita natum puerum in ſilva expoſuit, ubi eum lupae juſſu Apollinis cuſtodiverunt, et lac praebuerunt, qui adultus in Cariam profectus urbem ſibi cognominem aedificavit. Haec Antoninus Liberalis g). At ſecundum Pauſaniam Acacallidis Minois filiae, et Mercurii filius fuit Cydon, ſed utrum hic a lupa nutritus ſit, non addit h).

* * *

In numis aliis aeneis III. formae: ΚΤ. ΚΤΔΩ. *Canis excubans — Noctua — Aſtrum et luna.* Inſcriptos ΚΤΔΑΣ eſſe Cnoſſi, ſupra in hac diximus.

* * *

Memorandus denique numus inſignis argumenti:

ΑΙΘΩΝ. *Caput Palladis.* ℞ ΚΤΔΩΝΙΑΤΑΝ. *Noctua diotae inſiſtens, in area Herculeâ nudus gradiens, et clava ictum intentans.* AR. I.

De hoc numo cum typo utrinque Attico vide, quae in moneta Athenienſium diſſerui.

* * *

Magiſtratus. Hunc nonnunquam Cydoniae monetae fuiſſe inſcriptum, probat numus ſupra citatus adſtituto ΠΑΣΙΩΝ. Ejus alterum meo arbitratu exemplum offert nomen ΑΙΘΩΝ, ſcriptum juxta caput Palladis in numo argumen-

g) Cap. 30. h) L. VIII. c. 53.

Digitized by Google

ti Attici, quem continuo obtuli. Novi, viſum aliquando erudito Dutens, poſſe illud vocabulum ſignificare epitheton Palladis, quod interpretari liceret *flava* ſaepe huic deae tribui ſolitum i), neque alienum fuiſſe ab hac ſententia praeclarum Villoiſonium, qui binis literis eidem operi ſubjectis k) comprobat, poſſe το ΑΙΘΩΝ etiam in genere feminino uſurpari. Sed enim cur illud verbum violentius cogamus induere naturam cognominis, cum ſeſe magiſtratus appellationi ultro adcommodet? Si ΑΙΘΩΝ facimus cognomen Palladis, faciamus et ΠΑΣΙΩΝ cognomen Dianae, aut ſi hoc eſt nomen certum magiſtratus, cur non et illud? Neque vero Αἰθων nomen veteribus ignotum. Teſte Homero Aethonem ſe dixit Vlyſſes, cum in Ithacam rediret, et teſte Dutenſio l) ΑΙΘΩΝ inſcribitur etiam numo Lyſimachi, in cujus moneta non raro ſcripta magiſtratuum nomina occurrunt.

AR. RR. AE. R.

Imperatorii.

Horum non paucos reperias ab Auguſto ad Antoninum.

Epigraphe ſolita: ΚΤΔΩΝ. ΚΤΔΩΝΙΑΤΑΝ.

Typi potiores: *Miletus lactens*, de quo in autonomis.

Juppiter puer caprae inſidens.

Singularis eſt numus aeneus I. formae n muſeo Caeſareo cum capite Claudii, n quo tam inſcriptio capitis: TI. ΚΛΑΤ. ΚΑΙCΑΡ, quam averſae ΚΤΔΩΝΙΑΤΑΝ retrograda eſt, quo docemur, epigraphen retrogradam non ſemper altae vetuſtatis, ſed etiam nonnunquam ingruentis barbariei eſſe indicium, ut revera typus quoque in hoc numo informis eſt.

* * *

Magiſtratus in numo Tiberii ex catalogo Theupoli proditur ΕΠΙ. ΣΤΡΑ··· exeſo indicati praetoris nomine. Fuerintne in Cretae urbibus ſtrategi, cum *cosmi* paſſim memorentur, dubitandum videtur. — ΕΠΙ. CABINOT. in numo Domitiani. (Morelli Impp.)

* * *

Inſignes ſunt numi argentei, etiam max. mod., cum capite Tiberii, Auguſti, Senatus, et mentione lupi procos. et Lachetis, et Communis Cretenſium, quos ſupra in numis Cretae in genere produxi.

AR. RRR. AE. RR.

ELEVTHERNAE.

Mediterraneae Lappam inter, et Gortynam. Earum *autonomi* alii ſunt formae antiquiſſimae, alii recentioris.

Antiquiores:

Caput muliebre. ℞ ΕΛΕΤ. ΕΛΕΤΘΕ. ΕΛΕΤΘΕΡΝΑΙΩΝ. *(ſcriptura recta, vel retrograda.) Apollo nudus ſtans d. malum, ſ. arcum.* AR. I. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

---

i) Explic. de quelq. Méd. p. 65. k) pag. 229. l) l. c.

Digitized by Google

Omnia in his numis remota tempora ſpirant, ac praecipue literarum modus, quem cape ſive a numis ipſis, ſive eorum iconismis.

Recentiores.

Caput Apollinis laur. Ж ΕΛΕΤΘΕΡΝΑΙΩΝ. *Apollo nudus cortinae inſidens d. pomum geſtat adſtituta lyra.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Hujus generis unum, inſcriptum ΘΕΡΝΑΙΩΝ, admorſo nempe epigraphes principio Goltzius Thernae Thraciae tribuit, inique iſtud, etſi Harduinus ſimilem ex muſeo regio produxerit, ſed, ut certum eſt, aeque vitiatum. Pauci ſunt typi alii, iique vulgares.

AR. RR. AE. R.

Imperatorii.

Tiberii cum mentione Lupi procos., isque argenteus deſcriptus eſt ſupra inter numos Cretae in genere.

AR. RRRR.

ELYRVS.

Mediterranea in occaſum.

MI. *Apis.* Ж ΕΛΤΡΙΟΝ. *Caput caprae ſilveſtris, infra venabulum.* AR. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.) *In ſimili additur magiſtratus* ΤΡΙΑΚΙΝΙΩΝ. (Hunter.) In alio: *Capra ſilveſtris ſtans, et arbutum adrodens.* AR. III. (Beger.) Sunt etiam fere ſimiles aenei.

Capra ſilveſtris in numis Elyri typus fere perpetuus, ſeu quod eo animali prae ceteris abundabat Creta, ſeu quod ſecundum Elyriorum praeconium Phylacidi et Phylandro Apollinis filiis lac praebuit, ob quam cauſam et capellam aeneam Apollini Delphico donum miſere, ut narrat Pauſanias [m]). Frutex numi Begeriani videtur eſſe decantatus dictamnus, cujus paſtu capras Cretenſes ſagittis ictas ejeciſſe ferrum veteres complures meminere.

AR. et AE. RR.

GORTYNA.

Vrbs mediterranea illuſtris famae, quam et copioſa numismata non inficiantur. Fuiſſe coloniam Gortynis Peloponneſiae, teſtatur Plato [n]).

Autonomi:

Virgo inſidens trunco arboris ramoſae, cui ſaepius et aquila inſidet. Ж ΓΟΡΤΥΝΙΟΝ. (*retrograde*) *etiam ſine omni epigraphe. Taurus.* AR. I. In alio: ΓΟΡΤΥΝ. *Europa tauro vecta.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Virgo in commercio cum aquila expanſis alis. Ж *Bos ſtans et reſpiciens.* AR. I. (Hunter.)

Numi ſunt fabricae perantiquae. Argumentum explicat Plinius [o]): *Eſt Gortynae platanus - - ſtatimque ei Graeciae fabuloſitas ſuperfuit, Jovem ſub ea cum Europa concubiſſe.* Ejusdem ſcenae ſocius eſt taurus partis poſticae, nempe quem ad fallendam puellam mentitus eſt rex deorum.

m) in Phocic. p. 835. n) de Legib. L. IV. p. 708. o) L. XII. §. 5.

Digitized by Google

* * *

Caput Jovis diadematum. ℞ ΓΟΡΤΥ-ΝΙΩΝ. *Miles nudus gradiens d. ſcutum humi attinet, ſ. haſtam.* In aliis: *Vir rupi inſidens ſ. arcum tenet, per aream literae ſolitariae* A *vel* B. AR. III. (Mus. Caes.)

Adde aeneos alios typis *raptus Europae, tauri cornupetae etc.*

* * *

De Gortyniorum numo cum typo Attico vide, quae in moneta Athenienſium advertimus.

AR. R. AE. C.

Imperatorii.

Obvii ſunt cum capite hinc Germanici, inde Caligulae, addito ΕΠΙ. ΑΤΤΟΤ-ΡΕΙΝΩ. ΓΟΡΤ. Eſt Augurinus cognomen gentis Minuciae, videturque pro conſule rexiſſe Cretam, unde eum Cretae urbes, (nam et Hierapytnae et Polyrhenii numi ejus meminere) monetae ſuae inſeruere. Alios citat Vaillantius, unum Trajani inſcriptum ΓΟΡΤΤC. In alio Hadriani: ΓΟΡΤΤC. KOINON. KPHTΩN, et teſtatur Stephanus, eam ferius Γορτυς dictam fuiſſe.

* * *

Inſignem argenteum cum mentione Lupi proconſulis vide deſcriptum ſupra in numis Cretae in genere.

AR. RRRR. AE. R.

HIERAPYTNA.

In litore meridionali verſus orientem.

Autonomi.

Caput muliebre turritum. ℞ ΙΕΡΑΠΤ. ΙΕΡΑΠΤΤΝΙ. *Aquila expanſis alis ſtans juxta palmam, in area* ΜΕΝΕΣΘΕ. *vel* ΙΜΕΡΑΙΟΣ, *vel* ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΑΣ *etc.* AR. I. (Theupoli, Pellerin).

Typus aquilae cultum Jovis, palma uberem in Creta ejus arboris proventum videtur ſpectare. Nomen urbis duci a Cretico πυτνα, quod idem eſſet cum πετρα, probat Chishull p).

* * *

Aſtrum. ℞ ΙΕΡΑ. ΚΑΛΛ. *Palma.* AE. III. (Mus. Caes.)

* * *

Singulare tetradrachmum cum typis utrinque Atticis a me olim editum vide ſupra in moneta Athenienſium. Legitur in hoc magiſtratus ΖΗΝΟΦΙ. id eſt: *Zenophilus*, quod nomen exſtat quoque in lapide vetere apud Hierapytnam reperto, quem deſcriptum edidit Donius q).

ΤΑΝ. ΔΑΜΑΤΡΑ. ΚΑΙ. ΤΑΝ.
ΚΟΡΑΝ. ΑΡΧΕΔΙΚΑ. ΖΗΝΟ-
ΦΟΙΛΩ. ΜΕΤΑ. ΤΑΝ. ΠΕΡΙ-
ΣΤΑΣΙΝ. ΤΠΕΡ. ΤΑΣ. ΠΟΛΕΟΣ.
ΙΔΡΤΣΑΤΟ.

Patet ex ipſo hoc numo, male in hoc marmore aut ſcriptum, aut ex eo lectum ΖΗΝΟΦΟΙΛΩ pro ΖΗΝΟΦΗΛΩ.

AR. RR. AE. RRR.

p) Ant. Aſiat. p. 132. q) Inſcr. Cl. I. n. 56.

Digitized by Google

Imperatorii.

Argenteum cum capite Divi Auguſti, et nomine Lupi procos, et in averſa typo Jovis Cretagenis vide ſupra in Creta deſcriptum.

Caligulae bini citantur apud Vaillantium: ΙΕΡΑΠΤΤΝΙΩΝ. Neronis eſt in Theupoli.

Magiſtratus: ΕΠΙ. ΑΤΓΟΤΡ., qui etiam eſt in numo Gortynae. In alio: ΕΠΙ. ΦΛΑΟΤΙΟΤ. Vterque in citatis Caligulae numis.

AR RRRR. AE. RRR.

ITANVS.

Maritima in ortum.

Caput Palladis. Ϫ ΙΤΑΝΙΩΝ. *Aquila ſtans, in area nonnunquam mulier in piſcem deſinens, et ſ. tridentem tenens.* AR. I. II. III. (Mus. Caes.)

Monſtrum in area poſitum Amphitriten cenſet Pellerinius. Sed eam in piſcem exiviſſe, vix probaverit. Videtur verius eſſe una ex Tritonum choro.

* * *

Huc etiam pertinet numus ſimilis TANIΩT, quem auctor muſei Theupoli ad Cretae urbem *Tanum* adegit [r]), ſed excidit litera *δεχαιοσα* I.

AR. R.

LAMPA, LAPPA.

A veteribus *Lampa*, et *Lappa* in Creta memorantur. *Lampen* habet Polybius, cujus incolas vocat Λαμπαιης [s]), et Dio Caſſius [t]). Stephano eſt Λαμπη, Λγαμμονος κτισμα, Λαμπαιος. In Notitia eccles. Λαμπαι. Apud Scylacem: Λαμπαια. Plinius quoque *Lampen* citat, ſed Arcadiae oppidum. *Lappen* in eadem Creta conſtituunt Ptolemaeus, Dio [u]), Theophraſtus: *ἐν τῃ Λαππαια* [x]). Denique in marmoribus habemus ΛΑΠΠΑΙΟΝ [y]), et ΛΑΜΠΑΙΩΝ [z]).

Quaeſtio a nonnullis agitata, ſitne una eademque urbs haec Cretae Lampa, et Lappa. Adfirmant iſtud, qui Stephanum ſequuntur, cujus verba ſunt in Λαμπη: Ξενιων δε ἐν Κρητῃ δια δυο πι γραφει την πολιν την Κρητικην. Spanhemius, quod in numis conſtanter ΛΑΠΠΑΙΩΝ ſcribi animadvertit, omnem *Lampes* mentionem faſtidit, et Stephanum ipſum culpat, cui numorum fidem longe praefert. Dionis vero duplicem lectionem ſcribarum injuria intruſam adſerit, ut adeo unica illi ſit Cretae urbs dicta *Lappa* [a]). At praeter Dionis et marmorum teſtimonium credo poſſe ex Polybio argui, et Lampen et Lappen in Creta exſtitiſſe. Cum Lyttii, ait [b]), ſuſcepto adverſus Cnoſſios bello omnes ſuas copias in horum agrum deduxiſſent, converſos repente Cnoſſios Lyttum praeſidio vacuam occupaſſe, et incendiſſe, liberis conjugibusque Lyttiorum Cnoſſum miſſis. Reverſos mox Lyttios conſpecta urbis ſuae fortuna in Lampaeorum urbem conceſſiſſe, atque adeo unius diei ſpatio fuiſſe ex-

r) Pag. 1301. s) Hiſt. L. IV. t) L. LI. u) L. XXXVI. x) Hiſt. plant. y) Grater p. 1091, 9. Chishull Ant. Aſiat. p. 122. Doni inſcr. pag. 206. z) Mabillon Mus. Ital. p. 33. a) T. I. p. 342, et Orb. Rom. p. 243. b) L. IV. c. 54.

Digitized by Google

torres urbe ſua, et hoſpites in aliena, ἀπολιδες ἐν ἡμερα μια και ξενοι Neceſſe ergo eſt, hanc Lampen fuiſſe Lytto vicinam, ut una eademque die ſe videre potuerint excidiſſe patria, et facta alio diſceſſione hoſpites alterius urbis, et cum Lyttus a Ptolemaeo dicatur ultima mediterranearum in ortum, et Lappa inter primas in occidentem, haec Lappam commigratio unius diei anguſtiis concludi non poterat cum ob unius ab altera diſtantiam, tum quod per hoſti. cum fuerat eundem, ſi Lappam meditarentur, quod morae et periculis obnoxium fuerat. Ex quo patet, eſſe veriſimilius, Lampen et Lappen binas fuiſſe diſtinctas Cretae urbes. Idem diſcrimen numorum quoque teſtimonio videbatur poſſe confirmari, ſed aliter ſors cecidit, ut mox dicetur.

Autonomi.

Caput muliebre laur. ℞ ΛΑΠΠΑΙ. ΣΤΛΩΚΟΣ. *Apollo nudus ſtans cum lyra.* AR. III. (Mus. Caes. Pellerin).

Caput Apollinis laur. ℞ ΛΑΠΠΑΙΩΝ. *Lyra.* AE. III. (Mus. Caes).

Caput muliebre laur. ℞ ΛΑ. *Lyra.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput virile. ℞ ΛΑΠΠΑΙΩΝ. *Tres ſpicae.* AE. III. (Pembrock).

Spanhemius numum ſimilem illi, quem primum dedi, ex muſeo Chriſtinae citat inſcriptum ΑΣΤΛ. ΛΑΠΠΑΣ., quo probat, habuiſſe Lappam *aſyli* jura [c]). Sed aliud docent numi integerrimi, quos deſcripſi.

Numum III. ſolo ΛΑ. notatum edidit quoque Pellerinius, ſed perperam Lacedaemonem revocavit. Non modo typi Lappae favent, ſed et fabrica, quae in hoc numo Cretica tota eſt.

Idem Pellerinius huc vocavit numum: ΛΑΜΠΑΙΩΝ. *Caput muliebre turritum.* ℞ *Aquila volans intra lauream.* AE. III. Cum nullum ipſe de numi lectione dubium moveret, effecit, ut alteri ſimili, ſed in quo adroſa fuit epigraphe, in urbis hujus moneta ſtationem adlignarem [d]). At ſerius numos ſimiles integriores nactus facile vidi, nequaquam ΛΑΜΠΑΙΩΝ, ſed ΚΑΣΣΩΠΑΙΩΝ legendum, et eſſe utrumque Caſſopes Epiri. *AR. et AE. RR.*

Imperatorii.

In adcuratioribus catalogis recenſentur Auguſti, Domitiani, Domitiae, Commodi. (Vaill. Theup).

Epigraphe. ΛΑΠΠΑΙΩΝ.

Typus in Auguſti numis: *Apollo cum lyra*, ut in autonomis, reliqui variant. *AE. RRR.*

LASOS.

Hujus urbis unus Plinius meminit, cui numum hactenus unicum olim vindicavi: (Catal. mus. Caes.)

Caput Diunae. ℞ ΛΑΤΙΩΝ. *Mercurius gradiens cum caduceo.* AE. III. (Mus. Caes.)

c) T. I. p. 662. d) Catal. mus. Caes.

Digitized by Google

ΛΑΤΙΩΝ pro ΛΑΣΙΩΝ Doricum eſt, ut ΘΑΤΙΩΝ pro ΘΑΣΙΩΝ. In marmoribus ſaepe Λατιων ἀ Πολις [e]), quae docent, fuiſſe Laſios Oluntiis finitimos, qui ipſi ſiti fuere in littore ſeptentrionali verſus ortum.
AE. RRRR.

LISSVS.

A Ptolemaeo in litore meridionali locatur, aliis fere ignota.

Caput muliebre. Ϟ ΛΙΣΙΩΝ. (βϱυτεοφηδον). *Delphinus, cui inſculptae literae* ΑΔ. AE. III.

Singularem hunc numum, et hactenus unicum olim ex muſeo Caeſareo vulgavi. (Num. vet. p. 152.)
AE. RRRR.

LYTTVS.

Mediterranea in ortum, urbs perantiqua, et jam Homero Heſiodoque memorata, et credita Spartanorum colonia, de quo vide plura apud Meurſium [f]). Dicta a ſcriptoribus *Lyctus*, et *Lyttus*. Numi poſteriorem modum ſequuntur.

Aquila volans. Ϟ ΛΥ. ΛΥΤ. ΛΥΤΤΙΟΝ, *etiam retrograde. Caput apri.* AR. I. III. (Mus. Caes. Pellerin). *Alii typo fere ſimili.* AE. III. (Mus. Caes.)

Argentei, quos citavi, vetuſtiſſimae ſunt fabricae, quorum ſimiles Goltzius, quod ΑΚΤΙΩΝ in iis legeret, Actio tribuit. Aenei plerique recentius opus arguunt, et forte omnino numus deſiit anno V. C. 534, quo exciſa fuit a Cnoſſiis, ejusque ſe oppidani cum Lampaeis miſcuere, de quo vide dicta in *Lampa*. Polybius, qui haec prodidit, tamen ſerius attributi Lyttiis agri meminit [g]).

* * *

Caput Mercurii. Ϟ ΛΥ. *Caduceus.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. Ϟ ΛΥΤ. *Navis.* AE. III. (Mus. Caes.)

Altero numo uſus ſum ad ſtabiliendam Cherſoneſi Cretae monetam [h]).
AR. et AE. R.

OAXVS.

Vide ſupra *Axus*.

OLVS.

In litore ſeptemtrionali in ortum.

Caput Dianae. Ϟ ΟΛΟΝΤΙΩΝ. *Jupiter aetophorus ſedens.* AR. I. (Liebe p. 191. Hunter).

Caput anticae eſſe Dianae Britomartidos cenſet Liebeus, cujus ſignum a Daedalo elaboratum Olunte fuiſſe Pauſanias tradit [i]). Olontii frequenter memorantur in marmoribus Cretenſibus, quae recitat Chishull.
AR. RRRR.

PHAESTVS.

Maritima fere in medio litoris Africam reſpicientis. Vrbs antiqui nominis, condita ſecundum aliquos a Minoe, ſe-

e) Chishull Ant. Aſiat. f) In Creta L. I. g) Excerpt. leg. c. 45. h) Num. vet. p. 152. i) Boeot. p. 314.

Digitized by Google

secundum alios a Phaesto Herculis progenie, ut dicetur.

ΓΕΛΧΑΝ. *(retrograde) Vir nudus sedens d. gallum tenet, inde porta, ut videtur, pone arbor, et superne virgulta dependentia.* ℞ ΦΑΙΣΤΙ. *(retrograde) Bos gradiens.* AR. I. (Mus. Caes. et M. Ducis).

Hercules nudus stans d. clavam, s. exuvias leonis, hinc draco se erigens, inde arbor Hesperia. ℞ *Sine epigraphe. Bos gradiens pedibus laxe colligatis.* AR. I. (Mus. M. Ducis).

Herculis cum hydra pugna, ad ejus pedem humi cancer marinus. ℞ *Sine epigraphe. Bos cornupeta.* AR. I. (Mus. Caes.)

Hercules stans d. clavam, s. arcum, in area exuviae leonis. ℞ ΕΛΙΜΤΙΑΟΝ *(retrograde) Bos pedibus colligatis.* AR. I. (Pellerin.)

ΦΑΙΣΤΙΩΝ. *Hercules nudus leonis exuviis insidens, pone praegrandis diota.* ℞ *Bos gradiens.* AR. I. (Pellerin).

En Phaesti numos maxime illustres, et plerosque remotae antiquitatis. In numo I. censebam aliquando forte exhiberi Idomeneum Minois nepotem, qui revera a Cretensibus pro deo cultus est, et in cujus scuto, quod ejus signum manu tenebat, pro insigni fuisse gallum gallinaceum ex Pausania docui [k]). Herculem in Phaesti moneta saepe proponi, nequaquam mirum, quod, ut dixi, condita ferebatur a Phaesto Herculis nepote auctoribus Stephano, et Eustathio. At Pausanias Herculis filium facit, qui omisso Sicyonis regno in Cretam navigavit [l]). Herculis cum hydra pugna res est in veterum artefactis obvia, at non perinde adstitutus Herculis pedi cancer marinus, quem praeterea sistit numus III., et cujus causam suppeditat Apollodorus, narrans [m]), cancrum eo in certamine hydrae admorso Herculis pede opem tulisse. ΓΕΛΧΑΝ et ΕΛΙΜΤΙΑΟΝ, etsi vocabula peregrinae Graecitatis, esse nomina magistratuum, mihi facile persuadeo. Bos partis aversae haud dubie laeta pascua indicat, praecipue quod frequenter ejus pedes laxius colligati comparent, quod factum, ne a grege latius aberret. Revera Festus Avienus Phaestum *sola propter pinguia* commendat [n]).

* * *

Vir nudus praegrandibus alis instructus gradiens utraque manu globum jactat. ℞ ΦΑΙCΤΙΩΝ. *Lupus gradiens.* AE. II. (Pellerin, Theupoli).

Quem utriusque faciei typus sensum includat, libenter ab alio edoceri me patiar.

* * *

Sunt in museo Caesareo, et apud Pellerinium complures argentei inscripti ΦΑ, et typo tridentis. Hos ut jubente fabrica certum est esse Cretenses, sic aeque decidi nequit, an non ad aliam aliquam Cretae urbem sic incipientem pertineant

i) Boeot. p. 314. k) Num. vet. p. 154. l) L. II. c. 6. m) Bibl. L. II. c. 4. §. 2. n) Descript. orb. v. 133.

Digitized by Google

et forte ad Phalaſarnam, cui etiam ſimiles tribuit Combius, aut ad ſequentem Phalannam, aut aliam hujus initii. Quo magis dubitari poteſt, utrum ad hanc urbem prtineant aenei, in quorum averſa praeter ſolum Φ nulla alia legitur litera, quorum binos offert Pellerinius.

AR. R. AE. RRR.

PHALANNA.

Abbas Seſtinus vulgandis numis anecdotis muſei Ainslieani praeclare de arte noſtra meritus ſequentem etiam numum inſignem nobis obtulit. (Lettere T. III. p. 145).

Caput imberbe tectum corona faſtigiata. ℞ ΦΑΛΑΝΝΑΙΩΝ. *Duo piſces marini ſitu parallelo, quos inter dimidium animal mihi ignotum.* AR. I.

Oblatus oculis meis numi hujus iconismus me continuo Cretae admonuit. Corona faſtigiata ceu in numis Tyliſſi, piſces ſitu parallelo diſpoſiti, et quae alia modum monetae Cretenſis eloquuntur, qui magis oculis percipitur, quam verbis poteſt explicari. At enim fruſtra ſic ratiocinabar, niſi praeter notam Theſſaliae Phalannam etiam de altera Cretae conſtaret. Haec animo verſantem ſublevavit teſtimonium Stephani, qui laudata Theſſaliae Phalanna continuo ſubjicit: *Eſt etiam altera Cretae*, addita etiam altera periſtaſi, *ex qua fuit Phaniades peripateticus.* Fuit ergo in utraque regione urbs ejusdem nominis, quemadmodum fuit Phaeſtus et Theſſaliae et Cretae urbs. Adverſus Phalannam Theſſaliae et illud pugnat, quod pars averſa exhibet piſces maris incolas, cum tamen mediterranea fuerit, et ſatis a mari remota.

AR. RRRR.

POLYRHENIVM.

Verſus litus occidentale.

Autonomi.

Caput Jovis laur. ℞ ΠΟΛΤΡΗΝΙΟΝ. ΧΑΡΙΣ - - *Caput bovis cum infula.* AR. I. (Mus. Caes. Pellerin, Pembrock).

Videtur typus eo adludere, quod narrat Suidas, Cretenſes apud hanc urbem ſacra facere eſſe ſolitos.

* * *

ΠΟΛΤΡΗΝΙΩΝ. Caput bovis cum infula. ℞ ΠΟΛΤΡΗΝΙ. Pilum haſtae. AR. II. (Mus. Caes.)

Sunt etiam in muſeo Caeſareo aenei cum iisdem typis, quos inter unus tam fabrica, quam literarum forma adeo inſigniter barbarus, ut mirum videri poſſit, artem unquam in Creta tam turpiter prolapſam.

* * *

Protome Dianae adverſa. ℞ ΠΟΛΤΡΗΝΙΩΝ. *Vir nudus gradiens d. extenta, ſ. haſtam transverſam geſtat.* AR. III(.Mus. Caes.)

Apud Polyrhenium ſtetiſſe Dictynnae fanum narrat Strabo.

AR. AE. R.

Imperatorii.

Inſignem argenteum cum capite D. Auguſti, Jove Cretagene, et Cornelio Lupo

Digitized by Google

procos. vide ſupra in numis Cretae in genere.

ΓΑΙΟΝ. ΚΑΙΣΑΡΑ. ΓΕΡΜΑ . . . *Caput Caligulae laur.* ℞ ΓΕΡΜΑΝΙ . . . ΟΤΡΙΝΩ. ΠΟΛνεηνιοι. *Caput Germanici laur.* AE. III. (Mus. Com. Vitzai).

Explendum: ἐπι ἀυγΟΤΡΙΝΩ, nimirum Minucio Augurino, quem habent quoque numi Gortynae, et Hierapytnae.

ΠΟΛΤΡΗΝΙΩΝ. *Fluvius decumbens*, in numo Trajani. (Pellerin).

AR. et AE. RRRR.

PRAESVS.

Mediterranea in ortum. Straboni dicitur *Praſius*, ſed quod corrigendum cum ex auctoribus aliis, tum numis.

Neptunus ſedens d. delphinum, ſ. tridentem. ℞ ΠΡΑΙ. *Bos cornupeta.* AR. I. (Pellerin).

Caput muliebre. ℞ ΠΡΑΙΣΙΩΝ. *Bos cornupeta, ſuperne flos.* AR. I. (Mus. M. Ducis a me editus Num. vet.)

Caput Apollinis. ℞ ΠΡΑΙΣΙΣ. *(ſic) Dimidius caper ſilveſtris, et pilum haſtae.* AR. (Pembrock).

* * *

Caput Apollinis. ℞ ΠΡΑΙCΙΩΝ. Π. *vel* ΠΟ. *Fulmen.* AE. III.

Hujus ſimilem primus edidit Liebeus [o]) at Pellerinius binis locis cum Poemanenis Myſiae reſtituendum monet [p]). Perperam, nam ejusdem numi bina exempla integerrima exſtant in muſeo Caeſareo, et Liebeum abſolvunt. In ſimillimo, ſed minus integro, Froelichius legit ΠΡΑCΙΩΝ, eumque adeo Praſiis Laconicae tribuit [q]), ſed reſtituendus noſtrae Praeſo. Huic ſimilem editum etiam vide in Pembrock [r]).

AR. RRR. AE. RR.

PRIANSVS.

Autonomi:

ΠΡΙΑΝΣΙΕΩΝ. *Neptunus ſtans d. tridentem tenet, vel d. delphinum, ſ. tridentem.* ℞ *Mulier ſedens dexteram verſus ſerpentem extendit, pone palma.* AR. I. (Mus. Caes. Pellerin).

Caput muliebre. ℞ ΠΡΙΑΝΣΙΕΩΝ. ΠΡΙΑΝCΙΩΝ. *Palma inter gubernaculum et delphinum.* AR. III. (Mus. Caes. Pellerin).

Vrbem hanc ſcriptorum nullus diſerte memorat. Ejus tamen veſtigia reperio apud Stephanum: Πριαισος πολις Κρητης, pro quo certe legendum Πριανσος Enim vero numos, quos citavi, ad Cretam pertinere, fabrica Cretenſis, quae adſuetum oculum vix fallit, aperte monet. Sed neque numi ſoli Prianſum in Creta ſtabiliunt, nam et in marmoribus, quae reſtituit Chishull [s]), ejus luculenta fit mentio: Πριανσιων τοις κοσμοις — ἐν Πριανσιῳ — Πριανσιευς — Πριανσιοι praeclare ſecundum numos. Fuiſſe vicinam Hierapytnae, colligitur ex foedere inter hanc et Prianſum conſtituto, quod legitur locis citatis, tum et inter marmora Oxonienſia num. III.

In collocandis his numis varie ab eru-

o) Goth. num. p. 194. p) Rec. II. p. 57, et III. p. 71. q) Not. elem. p. 107
r) P. II. tab. 25. s) Ant. Aſiat. p. 122. 129.

Digitized by Google

ditis erratum. Priorem Froelichius Prienenſibus Ioniae tribuere non dubitavit [t]). Wildius, et Panelius, cum in ſimilibus legerent vel ΠΡΙΑΠΕΙΩΝ, vel ΠΡΙΑΝΕΙΩΝ, eos vel Priapum Helleſponti, vel Prienen Ioniae extorres fecere, ut jam monuit Pellerinius [u]).

AR. RR.

In *imperatorio* Hadriani, quem citant Vaillantius et Harduinus, promulgatur epigraphe ΠΡΙΑΠΕΩΝ typo delphini et gubernaculi, quem etiam in autonomis exiſtere dictum. Jure epigraphen in dubium vocat Pellerinius [x]), videturque hic numus aequa lege Prianſum revocandus.

RHAVCVS.

Mediterranea, ſecundum Stephanum in medio inſulae.

Neptunus nudus ſtans ſ. equum retinet, d. tridentem. ☧ PATKION. (βυστροφηδον) *Tridens.* AR. I, (Mus. Caes.)

PAT. PATK. *Tridens, vel navis.* (Mus. Caes.)

AR. RRR. AE. RR.

RHITHYMNA.

Maritima in latere inſulae ſeptentrionali, olim parum cognita, hodie illuſtrior nomine *Retimo.*

Caput Palladis. ☧ PI. *Tridens*, vel: PIΘT. *Duo delphini.* AE. III. (Mus. Caes.)

Numis his hactenus ignotis certam olim in hac inſula ſtationem adſignavi [y]).

AE. RR.

SAXVS.

Numi huic Saxo tributi, ſunt verius Axi ejusdem Cretae, quam vide.

AE. R.

SYBRITIA.

Hujus oppidi nomen varie a veteribus proditur, at exarandum eſſe *Sybritia*, docet monumentum a Chishullio productum, in quo ΣΥΒΡΙΤΙΩΝ. Α. ΠΟΛΙΣ, et infra: ΕΞΥΒΡΙΤΙΑΣ [z]), quod poſtremum poſitum eſt pro: ΕΚ. ΣΥΒΡΙΤΙΑΣ, qui contrahendi modus, etſi non obvius, tamen et alibi occurrit. Sic in marmore Prienes Joniae, quod exhibet Chandlerus [a]), legas:

Τιτωδης Φιλιος, Κυπριος γενος, ἐξαλαμινος Τιος κ. τ. λ.

Dormitans Philius, Cyprius genere, ex Salamine Filius etc.

ubi habes ἐξαλαμινος pro ἐκ Σαλαμινος, nempe ex Salamine Cypri urbe. Commonere iſtud neceſſe viſum, quod hanc contrahendi rationem non ſatis video eruditis cognitam; nam et Chandlerus, vir ſane eximius, vertit: *Hexalaminis filius.* Eadem lex numis quoque ſtabilitur. Ptolemaeo eſt mediterranea circa Lappam.

ΣΥΒΡΙΤΙΩΝ. *Mercurius nudus ſtans d. pateram, ſ. caduceum.* ☧ *Bacchus Indicus ſeminudus ſedens d. diotam, ſ. thyrſum.* AR. I. (Pellerin Additions p. 22).

Bacchus panthera vectus ſ. thyrſum. ☧ ΣΥΒΡΙΤΙΩΝ. *Mercurius pedem ſaxo impoſitum calceat, in area caduceus.* AR. I. (Hunter).

t) Cim. Vindob. p. XXXIV. u) Rec. III. p. 71. x) L. c. y) Num. vet. p. 155.
z) Aut. Aſiat. p. 113. a) Inſcr. ant. p. 13.

Digitized by Google

Caput Bacchi hedera coronatum, pone botrus. ℞ ΣΤΒΡΙΤΙΩΝ. *Mercurius nudus ſtans d. oblongum caduceum.* AR. I. (Hunter).

Caput Bacchi Indici barbatum et hedera redimitum. ℞ *Sine epigraphe. Caput Mercurii pileatum, prae quo caduceus.* AR. I. (Hunter in incertis tab. 66. n. 28.)

Dubitare poſſis, utrum Creta perfectius quidquam ab artis commendatione dederit. Adeo in his numis eximia omnia, etſi numus primus ſit remoti aevi, et oppidum ipſum parum cognitum. Omnes Bacchi et Mercurii cultu occupantur. Poſtremum, etſi anepigraphum, huc pertinere, collati alii invicte docent.

* * *

Caput Jovis, in aliis: *Mercurii.* ℞ ΣΤΒΡΙΤΙΩΝ. *Delphinus.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin).

Similem primus vulgavit Maffeius [b]), addidit alium Pellerinius, tertium ego ex gaza Caeſarea [c]).

AR. RRR. AE. RR.

TANOS.

Vrbs praeter Stephanum a nemine laudata.

Caput Jovis. ℞ TANOΣ. *Aquila ſtans.* AE. III.

Niſi Pellerinio hujus numi praeconi accidit, quod auctori muſei Theupoli, quem legiſſe TANIΩN pro ITANIΩN ſuprá diximus, habemus numum Stephani teſtimonium confirmantem, quanquam illud et Holſtenio ſuſpectum viſum eſt, qui pro Τανος legendum Ιτανος exiſtimat.

AE. RRRR.

TEGEA.

Autonomos varios Pellerinius huic Cretae Tegeae muneratus eſt. Ego veriſimilius hos omnes Tegeae Arcadiae reſtituendos ſupra in hujus urbis numis dixi.

THENAE.

Vrbs Stephano et Callimacho inter Creticas urbes memorata.

Numi inſcripti ΘΕΝΕΩΝ nimis obiter meminit Holſtenius ad Stephanum p. 134.

TYLISSVS.

Caput muliebre cinctum corona floribus diſtincta. ℞ ΤΤΑΙΣΙΟΝ *(retrograde) Vir nudus ſtans d. caput caprae ſilveſtris, ſ. arcum.* AR. I. (Mus. Caes.)

Numum hunc poſt Liebeum alii omnes Tyli Thraciae urbi obſcurae dederunt. At cum numos ſimiles omnes, quotquot in variis muſeis viderim, Cretenſis eſſe fabricae facile agnoſcerem, malui eos Tyliſſo Cretae vindicare, cujus nomen in Plinio et Solino valde corruptum multo olim labore integrum, ſanumque reſtitui [d]). Nonnullos hujus urbis numos vidi de fraude omnino ſuſpectos, ac praecipue aeneos, quorum unus etiam exſtat in gaza Caeſarea, et ſuſpectos ſimiles in utroque metallo ſibi oblatos

b) Ant. Gall. p. 116. c) Num. vet. p. 156. d) Num. vet. p. 156.

Digitized by Google

teſtatur Pellerinius e). Adverte praeterea, omnes hujus urbis numos inſcribi TTΛΙΣΙΟΝ, et deceptum videri Liebeum, qui unus in ſuo vidit TTΛΙΣΙΟΜ, quo praeconio inductus Minervinus, cum terminatio in OM propria ſit urbium Italicarum, numos ſimiles Teleſiae Campaniae tribuendos putavit f).
AR. RR.

EVBOEA.

Secundum Cretam in hoc mari inſula maxima.

Communi inſulae nomine ſunt:

ET. ETBO. ETBOIEΩN, in Pelleriniano etiam ETBOT. Typi: *Caput bovis cum, vel ſine infulis, bos gradiens, vel cornupeta*, qui typi ad nomen inſulae adludunt; etiam *navis etc.* Sunt in muſeo Caeſareo, apud Pellerinium, aliosque

* * *

Numos aeneos III. formae, in quorum antica eſt: *Columba addito nonnunquam* ΣI. ϒ ET. *intra lauream*, quos alii Euboeae, alii Siphno largiti ſunt, eſſe Sicyonis Peloponneſi mavult Seſtinus g).
AR, AE. R.

AEDEPSVS.

Autonomus AIΔHΨIΩN apud unum Goltzium. (in Graecia).

CARYSTVS.

Autonomi.

KAPTΣTIΩN. *Gallus ſtans.* ϒ *Bos vitulum laetans.* AR. I. (Mus. Savorgnan).

Caput Herculis leonis exuviis tectum. ϒ KAPT. *Bos jacens, in area tridens, vel cluva.* AV. III. (Mus. Caes.) AR. III. (Mus. Savorgnan). In alio: *Caput bovis cum infulis.* AE. III. (Mus. Caes).

Caput bovis. ϒ KAP. *Duae palmae.* AR. III. (Mus. Gradenigo).

Caput Neptuni. ϒ KAPTΣTIΩN. *Tridens, cui implexus delphinus.* AE. III. (Hunter).

Caput bovis. ϒ K. *tantum.* AE. III. (Mus. Caes. Hunter).

Priores tres olim edidi, et animadverſionibus illuſtravi h), erantque hi primi certi hujus urbis numi, niſi velis et certis adnumerare aureum Goltzii, qui hinc *caput Mercurii*, illinc *gallum* oſfert, praecipue cum gallus quoque numum ex citatis primum inſideat.

Eodem loco typos numi I. liberaliter explicavi. En compendio: Caryſtios bovem aeneum dedicaſſe Apollini ob victoriam Medicam, nimirum quod propter hanc permiſſum paterna rura libere bobus ſuis exercere, narrat Pauſanias i).

e) Additions p. 74. f) De monte Vulture p. 201. g) Lettere T. I. p. 49, et p. 151.
h) Num. vet. p. 160, et Sylloge I. p. 30. i) L. X. p. 835.

Digitized by Google

Atque eodem consilio Plataeenses quoque dedicasse Apollini buculam, idem perhibet k). Galli typus videtur allegoricus; nempe pugnax est istud animal, ac cumprimis cum de sterquilinio suo agitur, quo Carystiorum virtus in pellendis Persis, qui laribus suis imminuere, videtur innui, qua de causa etiam constitutus apud Athenienses ἀγων ἀλεκτρυονων, *gallorum certamen.* Adde, creditum gallum in ipsos olim Persas exercuisse imperium, quapropter et dictus fuit Περσικος ὀρνις, *Persicus ales* l). Adludere etiam potest ad vetus adagium, cujus meminit Plutarchus m): ὁτι τους ἐν εἰρηνη καθευδοντας ὁ σαλπιγγες, ἀλλ' ἀλεκτρυονες ἀφυπνιζουσι, *in pace dormientes non a tubis, sed gallis e somno excitari.*

* * *

Numum Arigonii cum praetensa epigraphe ΚΑΡΙΣΤΙΩΝ esse Cnossi Cretae, in hujus numis monui.
AV. RRRR. AR. et AE. RR.

Imperatorii

Proditi sunt cum capite Trajani, et Antonini. (Mus. Caes. Vaill.)
Epigraphe: ΚΑΡΤΣΤΙΩΝ.
In Antonini quoque numo typus est gallus.

* * *

Mamaeae numum inscriptum ΚΑΡΤ-ΣΤΙΩΝ. ΝΑΤΑΡΧΙ. unus Harduinus, et perfunctorie citat, quin typum, aut museum manifestaret.
AE. RRR.

CERINTHVS.

Autonomus ΚΗΡΙΝΘΙΩΝ apud Goltzium.

CHALCIS.

Insulae totius facile princeps, sita ad Euripum.

Autonomi.

Caput Apollinis. ℵ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. *addito magistratu, ut*: ΑΣΚΛΗΠΙΟΔΩ-ΡΟΥ *etc. Lyra.* AV. (ex museo M. Ducis a me editus in Num. vet. p. 161). AR. I. II. III. (Mus. Caes. Pellerin).

Caput muliebre. ℵ ΧΑΛ. (*etiam retrograde*). ΧΑΛΚΙ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. *Aquila serpentem, rarius leporem depascens.* AR. III. (Mus. Caes.)

Caput muliebre adversum margaritis profuse ornatum. ℵ ΧΑΛΚΙ. ΣΩΣΙΠΑ. *Prora navis.* AR. III. (Mus. Caes.)

Sunt hi nobiliores hujus urbis numi, ex quibus maxime obvii, quos secundo loco descripsi. Caput numi III. esse Junonis, patebit ex iis, quae in imperatoriis dicentur.

* * *

Caput Neptuni cum tridente. ℵ ΧΑΛ-ΚΙΔΕΩΝ. *Templum distylum, intra quod lapis conoidicus.* AE. III.

k) L. X. p. 833. l) Aristoph. in Avib. v. 483. m) In Nicia cap. 9.

Digitized by Google

Nulla satis probabili ratione Pellerinius numum hunc Chalcidi Syriae tribuit n). Observandi Neptuni plus rationis habuit haec Euboeae urbs ad Euripum posita, tremoribus et procellis, ut testatur Strabo, misere obnoxium.
AV. RRRR. AR. C. AE. R.

Imperatorii.

Huc vocandi videntur sequentes:
ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. *Caput Augusti.* ℞ *Caput muliebre turritum.* (Pellerin).
ΕΠΙ. ΚΛΑΤ. ΕΤΘΤΚΑΙ. ΧΑΛ. *Caput muliebre turritum*, in numo Neronis. (Pellerin).
ΗΡΑ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. *Juno rupi insidens d. pateram, s. hastam*, L. Veri. (Mus. ill. com. Vitzai in meis Num. vet. p. 162. Neumann).
ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. *Caput muliebre ornatum*, Severi, (Theup).

Pellerinius et auctor musei Theupoli numos suos, quos hic descripsimus, Chalcidi Syriae sunt largiti. Sed enim aut nulla est ratio; cur huic Chalcidi sint adimendi, aut sunt variae, cur illi permittendi. Numos Augusti, et Neronis vix esse posse Chalcidis Syriae, argumento est etiam, quod eorum aetate, et usque ad Vespasianum satis constet, Chalcidenen variis regibus paruisse, ut videre est apud Norisium o). Numos duos postremos huc pertinere, eo etiam probatur maxime, quod ex iis abest το ΘΛ. seu praenomen *Flaviae*, quo Chalcis Syriae inde a Vespasiano in numis uti consuevit.

Juno in numo Veri diserte notatur addito HPA. Et fuisse Junonem magnis apud hanc urbem adfectam honoribus, ipsi etiam autonomi probant, in quibus ex margaritarum luxu haec deorum regina facile agnoscitur, praecipue cum eundem cultum in numis Plataearum quoque non longe trans fretum diffitarum praeferat. Nescio, utrum satis evincat cl. Neumannus, hos Veri numos inscriptos HPA potius Chalcidi Syriae esse tribuendos p).
AE. RR.

ERETRIA.

Haec quoque nobilis hujus insulae urbs.
Caput Dianae cum pharetra. ℞ ΕΡΕ. ΤΡΙΕΩΝ. ΦΑΝΙΑΣ. *vel:* ΧΑΡΙΔΑΜΟΣ *etc. Bos jacens.* AR. I. II. (Mus. Caes. Pellerin, Hunter.)
Caput simile. ℞ ΕΡΕΤΡΙΕΩΝ. ΑΜ. ΦΙΝΙΚΟΣ *vel cum aliis magistratus nominibus. Duo botri pendentes.* AR. III. (Mus. Caes.)
Caput Palladis. ℞ ΕΡΕ. *Diana gradiens arcum tendit.* AE. III. (Hunter.)

Offert antica caput Dianae Amaryntidis apud Eretrienses celebratae, et sic dictae a vicino pago Amaryntho, de quo vide Strabonem q), et Livium r). Etiam Aelianus Eretrienšium Dianam citat, sed eam vocat Εμβοιηθον s), pro quo legendum item videtur Αμαρυνθιον.

Eretrienses Jovi Olympio dedicasse bo-

n) Rec. II. p. 210. o) Epoch. Syrom. p. 272. p) Num. pop. P. II. p. 70. q) L. X. p. m. 448. r) L. XXXV. c. 38. s) Nat. anim. L. XII. c. 34.

Digitized by Google

vem aeneum auctor eſt Pauſanias. Vide, quae de ſimilibus donariis in numis Caryſti mox notavimus.
AR. RR. AE. RRRR.

HISTIAEA.

Fuiſſe urbem ἐυδαιμονα, comprobant numi inſignes.

Caput Bacchae racemis redimitum. Ꝛ ΙΣΤΙΑΙΕΩΝ. *Mulier prorae navis inſidens ſ. velum explicatum tenet.* AR. m. m. AR. III. *In his nonnumquam epigraphe retrograda.* (Pellerin. Mus. Caes.)

Caput ſimile. Ꝛ ΙΣΤΙ. *Bos ſtans, retro vitis.* AR. III. AE. III. (Mus. Caes.)

Typum Bacchae et vitis explicat Homerus, cum urbem vocat: πολυσταφυλον Ϝ' Ἱστιαιαν, *et uvis abundantem Hiſtiaeam.* At mulierem partis averſae eam puto, de qua Euſtathius ad citatum verſum Homeri [t]): και ἑτερα δε Ἱστιαια ἀρχαια ἡρωις Ἐυγατηρ Τριοπος, ἀφ' ἡς ἡ πολις ὠνομαςται, *et alia quaedam Hiſtiaea vetus heroina Hyrici filia, a qua urbs nomen accepit.* Confirmare iſtud videtur velum latius, et ad oſtentationem extentum, nam velum Graecis ἱςτιον tam ad heroinam, quam nomen urbis adludit.

Exſtant etiam aenei typo non multum abſimili.

* * *

Huc etiam Pellerinius, aliique traxere aeneos ΙΣ. typo capri, quos eſſe Iſſae inſulae Adriatici, in hac demonſtravi. *AR. C. AE. RR.*

STYRA.

Concha. Ꝛ ΣΤΥ. *Aquila inſiſtens fulmini.* AE. III. (Hunter.)

Sunt bini ſimiles in muſeo Caeſareo, ſed quos ex fabrica et typis Graeciae M. partus potius agnoſco.

INSVLAE AEGAEI MINORES EVROPAEAE.

Hoc titulo comprehendimus parvas Aegaei maris inſulas, quas geographi Europae adhuc accenſent, et quarum pleraeque inter Cyclades et Sporades referuntur.

AMORGVS.

Sporadum una, Naxo vicina.

Caput Apollinis laur. Ꝛ AM. *Sphaera tripodi impoſita.* AE.

Numum hunc ex muſeo ſuo promulgavit Pellerinius, addito, a Goltzio jam fuiſſe editum [u]). Verum in Goltziano pleae ſcribitur ΑΜΟΡΓΙΝΩΝ [x]), quanquam juxta addatur alter inſcriptus item AM., ſed typo ſphaerae et circini. Praeterea Goltzius ex binis ſuis numis unum aureum, alterum argenteum profitetur, at ſuum Pellerinius aeneum [y]). Verius iſtud, nam minorum Archipelagi inſularum paucos

t) Il. B. v. 537. u) Rec. III. p. 27. x) Inſul. tab. XXII. y) Rec. III. p. 266.

Digitized by Google

habemus argenteos, aureum certum hactenus nullum. Sed satis constat, non defuisse Goltzio artem multis anxie quaesitam, vile aes in nobile metallum convertendi.
AE. RRRR.

ANDRVS.

Cycladum una, Bacchi cultu celebris.

Autonomi.

Caput Bacchi hedera coronatum. ℞ ANΔP. ANΔPI. *Thyrsus, vel panthera.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Mulier stans d. - - - s. hastam. ℞ ANΔPI. *Diota.* AE. III. (Mus. princ. de Waldeck).

Sunt hi insulae hujus numi certi. Verum ab eruditis variis ei numi tributi sunt, qui aliorsum fine dubio sunt vocandi. Chiffletius, ut est apud Spanhemium [z]), binos vulgavit, quorum unum cum epigraphe ANΔPIΩN jure sibi vindicat Apollonia Illyrici, ut jam observavit Spanhemius ipse. Alter neque typi causa, neque inscriptionis, qua caret, huc referri potest. Aeneum edidit Pellerinius, quem huic Andro largitur: ANΔPΩN. *Fulmen.* Ejus gentile constans fuit Ανδριος juxta scriptores omnes, atque etiam, ut vidimus, numos. Videtur ergo το ANΔPΩN esse magistratus, ut Ανδρων Tejus memoratur scholiastae Apollonii Rhodii [a]). Aureus ANΔPIΩN typo hinc Palladis, illinc bovis ad aram stantis uni, quod sciam, notus fuit Goltzio.

Typi Bacchum praedicant, cui sacra insula. In ejus templo quotannis Nonis Januariis fontem vini sapore fluxisse, narrat Plinius [b]).
AE. RR.

Imperatorium.

Antonini obiter recitat Harduinus sine mentione typi. *Epigraphe*: ANΔPIΩN.

CEOS vel CEA.

Versus Sunium Atticae promontorium. Numos habemus non modo nomine insulae, sed etiam duorum oppidorum in hac sitorum *Carthaeae* et *Juliidis*, quos continuo subjiciam.

Autonomi.

Caput barbatum laureatum, in aliis *quasi radiatum*, in aliis: *Caput imberbe.* ℞ KE. KEΩN. KEI. KEIΩN. *Canis dimidius imtra radios.* In aliis videtur esse *Equus dimidius.* AE. III. (Pellerin, Khell Adpendic. II. Mus. Caes.)

Communem typum mox in Carthaea videbimus. Eum Khellius erudite ac apposite ad Aristaeum Apollinis et Cyrenes filium refert, de quo copiosa, quae huc valere possunt, jam dedi in meis Numis vet. (Pag. 108.) Quod vero propius huc pertinet, est, quod narrat Diodorus [c]), Aristaeum, cum in Cea degeret, Graeciam peste laborantem liberas-

z) Tom. I. p. 209. a) Ad L. II. v. 354. b) L. II. §. 106, et L. XXXI. §. 13.
c) L. IV. p. 324.

Digitized by Google

le. Ampliorem lucem adfundit Apollonius perhibens [d]), Ariſtaeum in communi illa lue in Cea inſula ſacra feciſſe Jovi et Sirio aſtro, ut Eteſiarum ope aeris ſalubritas reſtitueretur; addit interjectis aliquibus, hodie quoque Ceos ſacerdotes ante Canis, nempe Sirii, exortum vota concipere, quod et confirmat Cicero [e]). Igitur caput ſeu barbatum ſeu imberbe haud dubie eſt ipſius Ariſtaei, neque haec varietas officit, nam idem Ariſtaeus jam Juppiter, jam Apollo habitus eſt, ut docet Athenagoras [f]), et jam alias ex Pindaro oſtendi [g]), uti quoque, fuiſſe eum per Graeciae urbes inſtar dei cultum, et quidem Αγρεως nomine, et huic hoc nomine ſignatos in Corcyra numos. In cane autem poſticae poſſumus intueri ipſum Sirium, ſeu Caniculam, qui radiis ambitur, nimirum quia aſtrum eſt, ſecundum quod explicari etiam debet aſtrum, quod occupat averſam numorum Carthaeae. Caput Sirii radiatum habes etiam in gemma, opere Caji, quam ſiſtunt Natterus [h]), et Worlidge [i]).

* * *

Numum KE. ΤΡΙΠΟΡΙΟΣ a Pellerinio inique huc vocatum vide in Thebis Boeotiae.
AE. RR.

Imperatorii.

Huic inſulae in muſeo Theupoli tributi ſunt Cii Bithyniae.

CARTHAEA.

Ejusdem inſulae Ceae urbs.

Caput laureatum barbatum, in aliis imberbe. ☧ KAP. KAPΘA. KAPΘAI. *Canis dimidius intra radios, in aliquibus juxta apis.* AE. III. (Khell Adpendic. II. Pellerin.)

Caput juvenile laur. ☧ KAPΘAI. *Aſtrum.* AE. III. (Ibid.)

Caput Bacchi hedera redimitum. ☧ KAPΘA. *Botrus, juxta aſtrum.* AE. III. (Ibid.)

Horum explicatio numorum ex prioribus petenda. Notanda praeterea in his apis. Praeclare iſtud ad Ariſtaeum, qui paſſim auctor mellificii eſt habitus, ut alibi oſtendi [k]).

Pellerinius et Khellius primi huic Carthaeorum monetae lucem adfudere, quae hactenus non quidem ignota fuit, ſed aliorſum injuſte averſa; nam binos edidit Haymius [l]), at cum in iis legeret KAPPAΣ, eos Carrhas in Meſopotamiam traduxit. Alium cum botro et aſtro protulit Arigonius lecto APΠA, quo errore eum Harpaſae Cariae urbi proprium dedit.
AE. RR.

JVLIS.

Haec quoque Ceae urbs.

Autonomi:

Caput laureatum barbatum. ☧ IOΤΛ. *Apis.* AE. III. (Mus. Caes.)

Dubium non eſt, caput hujus numi eſſe Ariſtaei, ad quem refertur apis po-

d) Argon. L. II. v. 500. e) De Divinat. L. I. c. 57. f) Legat. pro Chriſt. g) Num. vet. l. c. h) Traité p. 27. i) Num. 1. k) Num. vet. p. 108. l) Tom. II. p. m. 141.

Digitized by Google

ſticae, nam eum in Ceа reperiſſe mellis uſum, jam ante ad numos Carthaeae monui. Similis huic, ſed in cujus antica eſt caput nudum imberbe, eſt apud Pellerinium m), item alius apud Hunterum cum capite Herculis.
AE. RR.

Imperatorium.

M. Aurelii inſcriptum IOTΛIЄΩN typo Neptuni, editum a Froelichio n) Pellerinius putat hujus eſſe urbis o), ſed quem eſſe Juliae Phrygiae, in hac dicetur.

CIMOLIS.

Cycladum una.

Caput Palladis. ℵ KIMΩΛI. *Tridens.* AE. III.

Vnicus hic ex Pellerinio cognitus. Sed forte etiam huc pertinet ſequens:
Caput Mercurii. ℵ KIΣΩ. *Delphinus.* AE. IV. (Pembrock P. II. tab. 14.) Nimirum ſcripto forte KIΣΩ pro KIMΩ.
AE. RRRR.

CYTHNVS.

Cycladum una.

Caput Apollinis. ℵ KTΘNI. *Lyra.* AE. III. (Pellerin, Hunter.)

Caput muliebre. ℵ KTΘN. *Balauſtium.* AE. III. (Pembrock.)

Goltzius cum argenteos, tum aeneos prodidit, in quibus epigraphe KTΘN. KTΘNIΩN. In horum omnium averſa eſt canis ſtans, et in uno ſupra canem quiddam rotundum, quod Begerus caſeum Cythnium ſumme laudatum cenſet p), quam ſententiam ſuo calculo adprobat Winckelmannus q). At aliud dicunt numi alii a variis editi. In argenteo Pellerinii juxta canem ſtantem, ſupra quem ſimilis clypeolus, legitur HΛIEIE., et dubitat ipſe vir eruditus, an non Cydoniae potius ſit reſtituendus. In aeneo muſei Caeſarei ſtat canis intra IV. annulos eadem linea ſitu omnes perpendiculari collocatos, ſed nulla adſtituta epigraphe. Princeps Turris Muciae id genus numos, etſi anepigraphos, in Segeſtanis Siciliae numerat, jure, nam in horum aliis adſcriptum urbis nomen.
AE. RRR.

DELVS.

Cycladum notiſſima ob Apollinis et Dianae natales. Ejus hiſtoriam et monumenta late deſcripſit Dorvillius in Obſervationibus Crit. mox citandis.

Autonomi.

Caput Apollinis. ℵ ΔH. *Lyra.* AR. III. (Pellerin.) AE. III. (Mus. Caes.) *adſtituto etiam cycno.* AE. III. (Hunter.)

Sunt hi ſoli certi hujus inſulae numi. Aliorum eſto judicium, utrum parem fidem mereantur Goltziani: ΔHΛIOT. ΔHΛIAΣ. ΔHΛIΩN. typis *Apollinis ſolis*, et *Dianae lunae.* Aenei cum tribus aſtris et totidem lunulis, quos Goltzius

m) Suppl. II. tab. VIII. n. 9. n) IV. Tent. o) Rec. III. p. 49. p) Spicil. antiq. p. 29. q) Pierr. grav. de M. Stoſch p. 73.

Digitized by Google

et Arigonius Delum comportant, ſunt Veliae Lucaniae, et eſſe Deli non poſſe, ipſi globuli adſtituti abunde loquuntur. *AR. et AE. RRRR.*

Imperatorii.

Horum cum nullus cognitus eſſet, erat Pyrrhus Ligorius, ut nos docet Holſtenius [r]), qui horum plures poſſedit, et quidem Antonini cum lepida capitis epigraphe: ANTΩN. POMTΛOT BACIΛEΩC. ℵ KOINON. ΔHΛIATΩN. *Romulus et Remus lactentes.* Alium Aurelii et Commodi, in quorum averſa: MANTEION ΔHΛIATΩN. NEΩKOPΩN. *Templum monti impoſitum etc.* At nimio cognitum, nullam in re numismatica eſſe Ligorii fidem, quam et ipſa ejus numorum deſcriptio elevat, et ſatis incaute Holſtenius ex his probat, etiam Δήλιατης fuiſſe Deliorum gentile, quod ignoraverit Stephanus. Vide ineptos hos numos laxius, quam meruerunt, reprobatos in Miſcell. Obſervat. critic. Amſtaelod. 1736 p. 86.

I O S.

Sporadum una.

Autonomi.

Caput muliebre laureatum. ℵ IH. *Ancora.* AE. III. (Pellerin.)

Simillimum averſae typum habes in numis Abydi.

* * *

Caput Bacchi Indici. ℵ IHT. *Palma.* AE. III. (Pellerin.)

Appoſite ad hunc typum Plinius et Stephanus, adfirmantes, hanc inſulam et *Phoenicen* fuiſſe vocatam.

* * *

OMHPOC. *Caput laureatum, in aliis diadematum* ℵ IHTΩN. *Pallas ſtans d. pateram, ſ. haſtam, pro pedibus hinc ara ignita, illinc clypeus.* In aliis: *Pallas haſtam vibrans.* In aliis: IHTΩN *intra lauream.* (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Fuit Ietis Homeri in numis ſignandi gravis ratio; nam teſte Strabone ſepultus erat in hac inſula, et ſecundum Stephanum, et Pauſaniam [s]) ejus mater hinc fuit oriunda. Plutarchus in fortunae caſibus putat [t]), δυειν ἐμωνυμων τοις ἐυωδεσατοις φυτοις πολεων, Ιε και Σμυρνης, τον ποιητην Ομηρον ἐν ᾗ μεν γενεσθαι λεγουσιν, ἐν ᾗ δ' ἀποθανειν. *Cum duae eſſent urbes ejusdem cum plantis fragrantiſſimis nominis, Ios et Smyrna,* (viola et myrrha) *in harum una ajunt natum poetam Homerum, in altera mortuum.* Sed et alii natum eum in hac inſula praedicant, ut docet notus verſiculus apud Gellium [u]), etſi in hoc alii pro Ioς legendum Χιος putent, tamen eodem loco Gellius, tum et auctor vetus vitae Homeri eum Ietam domo faciunt citato teſte gravi Ariſtotele [x]). In numo ſimili muſei Pembrock

r) Ad Steph. in Δηλος. s) L. X. c. 24. t) In Sertor. ſub init. u) L. III. c. 11. x) Sub init.

Digitized by Google

pro IHTΩN perperam legitur KPHTΩN y), erroris utique auctore Haymio z).
AE. RR.

Imperatorii.

Bini hactenus comperti, IHTAN. *Palma*, Fauſtinae jun. a). Alter: IHTΩN. *Pallas ſtans, et jaculum vibrans, humi ſerpens*, eſt Lucillae, editus ab Havercampo b), quem numum vidi ipſe Romae in muſeo Chriſtinae, eumque integerrimum, at quem Vaillantius perperam Bargyliae Cariae tribuit.
AE. RRRR.

MELOS.

Ex illuſtrioribus Cycladum.

Autonomi.

Malum Punicum. ☧ M. *ſcriptum in area quadripartita.* AR. II. Eſt fabricae perantiquae. (Hunter).

MA. *Malum Punicum.* ☧ *Area quadripartita.* AR. II. Eſt fabricae item perantiquae. (Hunter).

Malum Punicum. ☧ MA. *Biota, ex cujus anſis pendet botrus.* AE. III. (Pellerin Rec. III. tab. CIII. num. 12.).

Caput Palladis. ☧ MAΛIΩN. ΛTΣANIAΣ. *Malum Punicum, omnia intra coronam.* AE. III. (Harduin. Num. urbb. ſub *Melos*, le Blond. B. L. T. XL. p. 90).

Caput Palladis ☧ MAΛIΩN. ΣΩΣAPXO. *Iuvenis curto habitu indutus ſaxo inſidens ſ. lyram tenet.* AR. m. m. (Pellerin Rec. I. tab. 27.).

Numi hic deſcripti quorſum pertineant, diſputatum ab eruditis. Harduinus et Barthelemyus numos IV. et V. (ab his diſputationem ordiri juvat) inſulae Melo, Pellerinius et Blondius Malienſibus Theſſaliae proprios dixerunt. Blondii argumenta ſunt, I. hactenus cognitos non eſſe argenteos Meli numos. II. omnes hujus inſulae numos inſcribi conſtanter MHΛIΩN. III. Herodotum, Thucydidem etc. eam conſtanter appellare Μηλον, nunquam Μαλον. Sed enim multo mihi videtur veriſimilius, utrumque numum Melo reſtituendum, quod ut comprobem, molliendae primum difficultates a Blondio objectae. Ait primum, ignotos Meli numos argenteos. At non longum tempus, quo adhuc legis inſtar fuit creditum, non modo non exſtare argenteos Lacedaemonis numos, ſed etiam per ſeverum Spartanorum inſtitutum ne exſtare quidem poſſe. Adfirmat deinde, omnes Meli numos inſcribi MHΛIΩN, non MAΛIΩN. Verum hoc ipſum eſt, quod quaeritur. Eſto, Herodotum, aliosque, quorum bene multos ordine recenſet, dixiſſe ſemper Μηλιος, at iidem hi auctores conſtanter quoque dixere Θασος, Μεσημβρια, Μηθυμνα, Κυρηνη, Ηπειρος, et tamen in numis legitur ΘATION, METAMBPIANΩN, MAΘTMNAIΩN, KTPANAIΩN, AΠEIPΩTAN. Si auctores hi ſcripſiſſent Dori-

y) Part. II. tab. 80. z) Tom. II. p. 72. a) Panel. Mem. Trev. b) Med. de Chriſtine Tab. LXI.

Digitized by Google

ce, pro Μηλος dixiſſent quoque Μαλος, cumque inſula noſtra nomen traxerit ἀπο τυ μηλυ, a *malo*, cujus per rotunditatem ſpeciem referebat, (nam omnium inſularum rotundiſſimam dixit Plinius) recte Dorice dicebatur Μαλος, et ſic conſtanter Doricus Theocritus dixit μαλον, unde Latinorum *malum*. Non nego, in aliis Meli numis, quos continuo deſcribam, legi ΜΗΛΙΩΝ, nimirum etiam urbium, quas modo recenſui, numi alii inſcribuntur Dorice, alii dialecto communi ΘΑΣΙΩΝ, ΜΕΣΗΜΒΡΙΑΝΩΝ, ΜΕΘΥΜΝΑΙΩΝ etc.: qui mos varius pendebat a varia aetate, et variis incolis.

At quod caput eſt, epigraphe ΜΑΛΙΩΝ Malienſibus Theſſaliae competere nullo pacto poteſt. Horum gentile, ut in eorum moneta diximus, perpetuum fuit Μηλιευς, vel Μαλιευς, a quo recte deducitur Μαλιεων, quod praeferunt quoque numi; verum an et Μαλιων formari inde poteſt? Atqui gentile Meli fuit Μηλιος, ſecundum quod in numis ΜΗΛΙΩΝ, et quod ſequitur, Dorice ΜΑΛΙΩΝ. Quod ad typos attinet, caput Palladis ſiſtitur etiam in agnitis Meli numis, quos videbimus, et in iisdem eſt etiam malum Punicum, aut, ſi mavelis, pepo, nempe cum adluſione ad vocem μηλον, vel μαλον, ut diximus. Offerunt hi numi nomina magiſtratuum, ut et numi Meli alii, quos citabimus, nullo hactenus in certis Malienſium numis comperto magiſtratu. Quod numos ea argenteos ſignavit, cum tamen Aegaei inſulae minores rariſſimos ex hoc metallo offerant, in cauſa eſſe puto, quod teſte Strabone vicinarum inſularum fuit ἀξιολογωτερα, cumque conſtet ex Thucydide [c]), fuiſſe Melios Spartanorum colonos, tum ex Cnone apud Photium [d]), Melum a Spartanis exulibus conditam, ſic ut propterea Sparta et Melus foedere ſemper junctae eſſent, cauſam etiam dialecti Doricae manifeſtam habemus.

His conſtitutis cum malum Punicum frequens ſit in Meli numis typus, et ipſa inſula Dorismi patiens, habemus quamdam velut impoſitam legem, ut numos tres, quos primo loco deſcripſi, huc avocemus. Novi, numum tertia ſede poſitum a Pellerinio tribui Methymnae, nimirum ſuadente MA., et diota ejus formae, qua eam in certis aliis Methymnae numis fictam videmus. Verum hujus formae diota minus tutum judicium conſtituit; ſimillimam enim offerunt numi Corcyrae, Boeotorum, Minyae Theſſaliae, Naxi vicinae, aliarumque urbium, atque ſi pertinacius a Meli quoque numis ejusmodi diotam exigas, habebis eam etiam in numo imperatorio, quem infra citabo. At certius diſcrimen ſuppeditat malum Punicum, rarum in numis ſymbolum, quod in certis Methymnae numis nunquam, in certis Meli frequenter conſpicitur, ſic ut etiam, cum alium inferre typum principem placuit, tamen in nonnullorum area, ut videbimus, minoris formae aliud expreſſum ſit, qui mos apud Sidetes quoque valuit. Nihil ergo amplius

c) L. V. c. 84. d) Narrat. 37.

Digitized by Google

dubii reliquum, quin malum Punicum cum litteris MA. conjunctum certam conſtituere Meli monetam exiſtimemus.

Commemorandum adhuc, numum V. a Panelio ex muſeo le Bret fuiſſe editum, at cum in eo legeret ΙΔΑΛΙΩΝ, eum Idalium Cypri perperam ablegavit.

* * *

ΜΗΛΙΩΝ - - ΑΡΣΑ. *Protome Palladis, juxta aſtrum*, vel: ΜΗΛΙΩΝ. ΔΗΜΟC. *Caput nudum barbatum*, vel: ΜΗΛΙΩΝ. *Caput Palladis, pone malum Punicum.* ☧ ΕΠΙ. ΤΙ. ΠΑΝΚΛΕΟC. ΤΟ. Γ. *intra lauream.* AE. I. (Muſ. Caeſ.) AE. II. (Pellerin.) AE. III. (Hunter.)

Malum Punicum. ☧ ΜΗΛΙΩΝ. *Hermathena jaculum vibrans.* AE. II. (Pellerin.)

Tria mala Punica ex uno ſtamine excreſcentia. ☧ ΜΗΛΙΩΝ. *intra lauream.* AE. II. (Pellerin.)

Vir philoſophi habitu ſedens d. elata. ☧ ΜΗ. *intra lauream.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Caput Palladis, ☧ ΜΗΛΙΩΝ *intra lauream.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Mulier ſtans d. columnae innixa, ſ. infantem tenet, in area ΤΤΧΗ, *omnia intra lauream.* ☧ ΜΗΛΙΩΝ *intra lauream.* AE. I. (Pellerin.)

Numos hos deſcripſi adcuratius, quoniam propter repetitos Palladis et mali Punici typos multum illuſtrant numos, quos ſupra recitavi. Horum non pauci in opere hiulco ſcripturam offerunt retrogradam, nullo veluſtatis argumento, ut jam ad numos Cydoniae obſervavi. Similem illis, quos primos propoſui, edidit auctor muſei Theupoli, verum cum literas ΤΟΓ incautius conjungeret, in iis epochae annum vidit, cum tamen aliud non notent, quam *Tiberium Panclea* fuiſſe *tertium* magiſtratu functum.

Numi poſtremi typus puerperam fiſtit, ſed quam, incertum. Quidquid erit, ſignum ſic propoſitum fuiſſe Fortunam urbis habitum, docet ſcriptum juxta ΤΤΧΗ, nam ſic legendum illud vocabulum, non ΝΙΚΗ, ut habet numus Pellerinianus, jam advertit Neumannus e).

AR. RRR. AE. C.

Imperatorii.

Horum binos reperio vulgatos, unum Nervae: ΜΗΛΙΩΝ, *Pallas ſtans*, (Pellerin Rec. III. p. 224.) alterum Elagabali: ΜΗΛΗΩΝ. (corrige ΜΗΛΙΩΝ.) *Duo hirci coniſcantes media diota ejus formae, quam offert argenteus ſupra deſcriptus.* (Arigoni.)

AE. RRRR.

MYCONVS.

In Cycladum numero.

Autonomi.

Caput Jovis. ☧ ΜΤΚΟ. *Botrus.* AR. (Wheler Voyage L. I. p. 100.)

Caput Bacchi adverſum. ☧ ΜΤΚΟ. ΜΤΚΟΝΙΩΝ. *Botrus et hordei granum.*

e) Num. pop. P. II. p. 234.

Digitized by Google

In alio: *Duae ſpicae junctae.* AE. III. (Muſ. Caeſ. et in meis Num. vet. p. 159.)

Minus certum, utrum hujus ſit inſulae numus Pellerinianus: *Caput Bacchi*, Ϡ . . ΚΩΝ. ΕΚΑΤΑΙΟΣ. *Botrus.* AE. I. In urbis hujus nomine Ω pro O permutari nequit, ex quo veriſimile, aliter explendam epigraphen.
AR. AE. RR.

Imperatorius.

Cum capite Auguſti apud unum Pellerinium. (Rec. III. p. 224.) ΜΤΚΟΝΙΩΝ. *Bacchus ſtans.*

Frequens Bacchi, ejusque attributorum in Myconi numis typus Plinii teſtimonium confirmat vinum Myconium eximie laudantis, quod hodieque in hac inſula copia et bonitate praeſtat teſte Tournefortio.
AE. RRRR.

NAXVS.

Cycladum una.

Autonomi:

Caput Bacchi hedera redimitum, jam barbatum, jam imberbe. Ϡ NA. ΝΑΞΙ. *Diota, adſtituto etiam thyrſo, vel ambiente eam hedera, rarus magiſtratus, ut:* ΛΕΩΚΡ. AE. I. II. III. (Pellerin. Muſ. Caeſ.)

Jure Bacchum in moneta sua praedicat inſula. Nam tanta fuit in ea vinearum fertilitas, ut propterea *Dionyſias* quoque diceretur [f]), et Solinus eam hoſpitam Libero patri adfirmaret, et Maro [g]): *Bacchatamque jugis Naxum.*

Sunt hi certi Naxi autonomi, quos etiam per ipsam fabricam, quae tota eſt ex inſularum hujus tractus ingenio, facile huc vocaveris. Argenteos omnes Naxi nomine inſignes pertinere ad Naxum Siciliae, ut aeneos ad Naxum inſulam, ſatis in Naxi Siculae moneta disputavi.
AE. RR.

Imperatorii.

Sunt in familia Severi, edente horum aliquot Vaillantio.

Epigraphe ΝΑΞΙΩΝ. Typi: *Bacchus ſtans*, vel: *Tres Gratiae ſe mutuo complexae.*
AE. RRR.

PARVS.

Cyclas, marmoris praeſtantia commendata.

Autonomi:

Caput Bacchi hedera coronatum. Ϡ ΠΑΡΙΩΝ. ΣΙΛΗΝΟΣ. *Mulier ciſtae inſidens d. duplex folium, ſ. thyrſum tenet.* AR. m. m. (Hunter.)

Averſa praeclari hujus numi exhibet Baccham myſticae Dei ſui ciſtae inſidentem. Ad haec ejus augetur pretium propterea, quia unicus eſt certus hujus inſulae numus, reliquis argentei aeneisque, quos hactenus juſto numero huc

f) Plinius L. IV. §. 221 g) L. III.

Digitized by Google

vocare consuevimus; tutius Pario Mysiae restituendis ut in hac dicetur.

* * *

Pariis drachmis insculptam fuisse effigiem Arati, ex vetere epigrammate docet Diogenes Laertius [h]), sed ejusmodi numus nondum in conspectum venit, et mihi plane videtur verisimile, vocabulum Ἀρατος hujus epigrammatis in mendo cubare, quod jam ante me a viris eruditis ad hunc Diogenis locum fuit observatum. Brunckius in Analectis suis Vol. I. p. 141. n. 80 pro Ἀρατος legit ἔκπωτος, quod est poculi, vel navigii genus. Verum mutatae lectionis in observationibus suis causam non addit.
AR. RRRR.

Imperatorii.

Vnicus hujus classis compertus, isque M. Aurelii: ΠΑΡΙΩΝ. *Protome galeata.* (Theupoli.)
AE. RRRR.

RHENE.

Modica insula Delo vicina.

Imperatorium PHNIΩN cum capite Maximi dedit Trisanus, aliosque in fraudem induxit [i]). Legendum in hoc THNIΩN, et est Teni insulae.

SCYRVS.

Ad Euboeam. Argenteus ΣΚΥΡΙΩΝ apud unum Goltzium.

SERIPHVS.

Cycladum una et ignobilis, autonomos tamen illustres habet.

ΣΕ. *Chimaera.* Ꜧ *Columba volans intra lauream.* AR. I. III. (Mus. Caes.)

Mirum videatur, tam obscuri nominis insulam, quae Tacito per contemptum *saxum Seriphium* dicitur [k]), quam et ignobilitatem ei palam imputant Cicero [l]), et Origenes [m]), tam illustres, neque infrequentes numos feriisse, cum tamen multo insigniores aliae ejus tractus numis argenteis fere destituantur. Occurrit, quoniam Siphnus insula locuples, ac Seripho fere contigua simillimos tam metallo et fabrica, quam utriusque faciei typis numos signavit, hujus egestatem illius opibus sublevatam, et utramque insulam felici inter se concordia et bonorum communione vixisse ea aetate, qua hi Seriphiorum numi cusi sunt. Ceterum quando, ut saepe factum videmus, in numis similibus solum Σ inscribitur, discerni nequit, ad utros hi pertineant, etsi certum sit, ad alterutros pertinere. Vide, quae de his alia ad proximam Siphnum notabuntur.

* * *

Caput juvenile tectum galea alata in velucris caput exeunte. Ꜧ ΣΕΡΙ. *Harpa.* AE. III. (Hunter.)

Praeclarum numus hic continet argumentum. Capite anticae quis negabit exhiberi heroem Perseam lectis iis, quae

h) L. IV. c. VI. in fine. i) Tom. II. p. 455. k) Annal. IV. c. 21. l) De Senect. c. 3. m) Contra Celsum L. I.

Digitized by Google

ad numos Philippi V. Macedoniae regis, Lariſſae Theſſaliae, Iconii Lycaoniae, aliarumque urbium adfatim diſſeruimus? quibus locis egimus etiam de harpa, quam averſa ſiſtit, cultro uni fere Perſeo proprio. At quid Perſeo cum Seripho commune, expediendum. Narrant Hyginus [n]), Apollodorus [o]), et Lucianus [p]), Perſeum ex Danaę recens natum ab avo Acriſio, qui oraculi monitu nepotis ſe manu caeſum iri cognoverat, arcae incluſum, et in mare dejectum Seriphum forte delatum, repertumque a piſcatoribus ad inſulae regem Polydectem delatum, ac liberaliter in templo Minervae fuiſſe educatum. Serius etiam reverſum in inſulam tradit Apollodorus [q]), regemque Polydectem, quod aſperius matrem tractaverat, objecta Gorgone in ſaxum vertiſſe. Praeclare ſecundum hunc numum Pauſanias, qui cum narraſſet, Perſeo prope Mycenas honores haberi, addit, multo vero maximos in Seripho [r]), nimirum ob dictas cauſas, atque etiam hoc ſuo cive gloriatos ſcribit Aelianus [s]).

AR. R. AE. RRRR.

SICINVS.

Inter Cycladas exigui nominis.

Caput virile nudum. ℞ ΣΙ. *Apis.* In aliis: ΣΙΚΙ. *Botrus.* AE. III. (Pellerin, Hunter.)

AE. RRR.

SIPHNVS.

Cycladum una, quae teſte Herodoto [t]) ejus viciniae inſularum ditiſſima habita fuit propter auri, argentique fodinas, quibus opulentiam ſuam debuit, et quas teſtantur quoque Pauſanias [u]), et Euſtathius [x]). Has opes confirmant reſidui magna copia argentei etiam tetradrachmi.

Autonomi:

ΣΙ. *Chimaera.* ℞ *Aquila, vel columba volans intra lauream, adduntur ſaepe variarum vocum principia.* AR. I. III. (Muſ. Caeſ.)

Numos ſimillimos a vicina Seripho fuiſſe ſignatos, in hac vidimus, ſed cauſam illatae utrisque Chimaerae nondum divinare licuit. Qui utrumque populum Corintho oriundum dixere, ii potius conjecturam a typo Chimaerae petitam, quam certam auctoritatem ſecuti ſunt, quos inter Begerus [y]). Atqui hoc pacto Chios quoque ſtatuemus aut Aegypto, aut Boeotia oriundos, quia Sphingem in moneta ſua ſignavere.

Hactenus illuſtres hi numi in ſua tuti ſtatione videri poterant, cum litem iis nuper intendit cl. abbas Seſtinus, dejerans, eos injuria in Siphnum fugitivos herae Sicyoni reſtituendos. Cauſas adfert, I. quia hodie frequentius in vicinia veteris Sicyonis effodiuntur. II. quia ejusdem ſunt fabricae cum certis Sicyonis numis. III. quia typum habent

---

n) Fab. LXIII. o) L. II. c. 4. p) Dial. mar. 12. q) L. II. c. 4. §. 3.
r) L. II. c. 18. s) De Nat. anim. L. III. c. 37. t) L. III. c. 57. u) L. X. c. 11.
x) Ad. Dionys. Perieg. v. 525. y) Theſ. Brand. T. I. p. 436.

Digitized by Google

Chimaeram proprium Corinthi ſymbolum, cui Sicyon vicina fuit[2]), Verum, pace viri clariſſimi dixero, non poſſunt omnes hae cauſae perſuadere; ut novae huic ſententiae ſubſcribam, praevalente ex cauſis ſolidioribus vetere, cujus argumentum princeps eſt perfecta horum numorum ſimilitudo cum numis Seriphi quos profecto non diſtingueres, niſi epigraphe in illis ΣΙ., in his ΣΕ. diſcrimen faceret. Non negat Seſtinus, numos inſcriptos ΣΕ. eſſe Seriphi, quo ergo pacto negare poteſt, numos cum epigraphe ΣΙ. eſſe Siphni, quando nonniſi utriusque vicinia, et politicus inter utramque nexus tam anxiam monetae concordiam imperare potuit? Abſtineo in re, ut opinor, evidente argumentis aliis.

* * *

Caput muliebre. ℞ ΣΙΦ. *Avis ſurſum evolans intra quadratum.* AR. I. (Pellerin.)

Numus eſt operis pervetuſti.

Caput muliebre nudum. ℞ ΣΙΦ. *Aquila volans roſtro ſerpentem ſtringit.* AE. III. (Hunter.)

Caput Apollinis laur. ℞ ΣΙΦΝ. *Tridens.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Jovis laur. ℞ ΣΙΦΝ. *Arbor.* AE. II. (Pellerin.)

ΕΠΙ. ΗΡΟ. *(retrograde) Protome Palladis.* ℞ ΣΙΦΝΙΩΝ. *Columba ſtans.* AE. II. (Pellerin.)

In poſtremo hoc numo epigraphe retrograda vetuſtati numi tribuenda non eſt, cum averſa inſcriptionem recentis formae offerat. Simile ingruentis barbariae exemplum in Meli moneta vidimus.

* * *

Peractis numis hujus inſulae ad incertos progrediamur, quos quidem cl. Seſtini cenſura ad unum omnes, tanquam certos Sicyonis, Siphno eripiendos adſerit. Juvat eorum illuſtriores commemorare, nam omnium adcuratum catalogum idem vir eruditus compoſuit.

Caput Apollinis laur. ℞ ΣΙ. *Columba volans.* AR. IV. (Hunter.) AE. III. (Muſ. Caeſ.) *addito in nonnullis magiſtratu, ut:* ΑΙΝΕΑΣ — ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ — ΚΛΕΑΝΔΡΟΥ etc. AE. III. (Muſ. Caeſ. Hunter.)

Columba ſtans, in area ΑΝΔΡΟΓΙΜΟΣ. ℞ ΣΙ. *Tripus intra lauream.* AE. III. (Hunter.)

ΣΙ. *Planta incerta.* (Seſtino *Columba ſtans.*) ℞ ΕΥ. *Tripus intra lauream.* AE. III. (Neumann, et in meis Numis vet. p. 159, ſed quem ibi perperam cauſa ΥΣ ΕΥ., et extrito ΣΙ. Euboeae tribueram. Sed et ſimilem Pellerinius, cum juxta ΣΙ. ſcriptum videret ΔΗ., Sidetibus Pamphyliae inique tribuit.)

Caput Apollinis laur. ℞ Σ *intra lauream.* AE. III. (Pellerin in numis Mileti.)

Hos numos eſſe Sicyonis, diſerte affirmat Seſtinus. Cauſa illi una, quod in eo tractu ſunt obvii teſtibus eo commeantibus. Sit ſua huic teſtimonio re-

2) Letrere T. I. p. 142.

Digitized by Google

verentia. Hoc missо magis in Siphnum inclinat animus. Columbam volantem in certis Siphniorum argenteis vidimus, et in certo eorum aeneo vidimus caput Apollinis, quod nunc in praesentibus quoque recurrit, aut pro hoc ejus attributum tripodem. Auctore Stephano a) fuit in Siphno oppidum dictum *Apollonia*, ex quo liberalior ejus dei in hac insula cultus potest adfirmari. Sin parum validum quis putaverit hoc argumentum, is validius aliud pro Sicyone adferat. In numo postremo a Pellerinio lectum M pro Σ, eumque propterea perperam donatum Mileto, diximus in numis Sicyonis.

* * *

Σ. *Columba volans.* ℞ *Columba volans.* AR. III. IV. (Musi. Caes. Sestini.) AE. III. (Neumann.)

Columba volans, in area ΑΛΕΞΙΩΝ, *vel* ΟΛΤΜΠ. *etc.* ℞ ΣΙ. *intra lauream.* AE. III. (Hunter. Pellerin.)

ΣΙ. Columba stans. ℞ ΕΤ. intra lauream. AE. III. (Sestini).

Columba volans. ℞ ΕΤ. *vel* ΘΕΤΦ. *intra lauream.* AE. III. (Pellerin, Neumann.)

Omnes item hos numos Sicyoni largitur Sestinus. Vt non nego, eos Sicyonis esse posse, ita excluſa Siphno Sicyoni debere tribui, certam rationem non video. Causas pete ex iis, quae jam dicta sunt.

AR. RR. AE. C.

Imperatorii.

Vulgati sunt: Balbini unus: CIΦNIΩN. *Pallas stans jaculum vibrat.* (Arigoni.) Alii Gordiani cum eodem typo. (Vaillant, Arigoni.)

AE. RR.

SYRVS.

Cycladum una.

Dimidius bos cornupeta. ℞ ΣΤΡΙΩΝ. *Spica.* AV. VI. (Theupoli.)

Moneta aurea e minoribus his insulis nondum prodiit. Adverto, bovem cornupetam et spicam occurrere etiam in numis Syracusarum. An non forte in orbiculo minuto fugientibus reliquis literis legendum ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ?

* * *

Caput barbatum turgente e fronte uno vel duplice cornu. ℞ ΣΤΡΙ. ΣΤΡΙΕΩΝ, *Caper stans propter arbutum, vel spicam.* AE. III. (Pellerin.)

Mirum in numo altero gentile ΣΤΡΙΕΩΝ, cum ΣΤΡΙΩΝ et analogia, et Stephanus exigant. Antica exhibet Pana, ejusque comitem caprum aversa. *AV. RRRR. siquidem est Syri. AE. RRR.*

TENVS.

Inter Cyclades.

Autonomi.

Epigraphe. TH. THNI. THNIΩN. In argenteo Hunteri, si modo huc pertinet, est solum T.

Typi: *Caput cum cornu arietis, in aliis barbatum, in aliis imberbe.* ℞ *Neptunus stans vel sedens d. delphinum, s. tridentem, in area saepe balaustium.* AR.

a) In Απολλωνια.

Digitized by Google

(II. Hunter.) AE. II. III. (Pellerin, Muſ. Caeſ.) In aliis: *Neptunus, aut ejus attributa etc.*

In parte antica videntur expreſſa capita Jovis Ammonis, ejusque filii Bacchi. Vide, quae de his obſervabimus in moneta Cyrenaicae.

AR. RRRR. AE. C.

Imperatorii.

Inſcripti THNIΩN proditi ſunt Sabinae, (Pellerin.) Antonini, Alexandri, et Maximi. (Vaillant.)

Typi obvii praeter ſequentem: *Tridens, cui implicatus ſerpens*, in numo Alexandri. (Vaill.) Narrat ex Philochoro Clemens Alexandrinus [b]), Neptunum in hac inſula pro medico habitum. Quae cauſa eſt juneti tridenti ſerpentis.

AE. RR.

THERA.

In mari Cretico, Cyrenenſium metropolis.

Autonomi:

Caput juvenile adverſum. ☧ ΘH. *Tres delphini.* AE. III. (Pellerin.)

Vnicum hunc certum habemus hujus inſulae numum, quem enim alterum conjungit Pellerinius ſcripto ſupra navim ΘHPA, certus eſt Corcyrae numus, ut manifeſtant non modo typi, ſed et numus alter geminus, cujus ectypon mihi miſerat nobil. Jacobus Gradenigo, qui praeterea literas luculentas KO. exhibet.

AE. RRRR.

Imperatorii.

ΘHPAIΩN, ΘHPЄΩN memorantur cum capite Aurelii, Veri, et Commodi, (Vaill. Theup.) typo plerumque *Hermae.*

AE. RRR.

b) Admonit. ad gent.

Digitized by Google

ASIA.

BOSPORVS CIMMERIVS.

Regnum Bosporanum a Bosporo Cimmerio, quod nomen eſt anguſto freto, quo palus Maeotis cum Ponto Euxino committitur, in Bosporanos Europaeos, et Aſiaticos ſecatur. Europaeos, quatenus numismatici ſunt, luſtravimus in Taurica. Reſtant Aſiaticorum urbes binae ex numis quoque cognitae.

GORGIPPIA.

Vrbs memorata Straboni. Apud Demoſthenem queritur Dinarchus rhetor, Athenis in foro erectas fuiſſe ſtatuas aeneas Paeriſadi, Satyro, Gorgippo, diriſſimis tyrannis [a]). Fuit Paeriſades rex Bospori, Satyrus tyrannus Heracleae, uterque aequalis Demoſthenis. Videtur ergo circum eadem tempora fuiſſe Gorgippus rex Boſpori, ſaltem in ejus parte, atque ab hoc Gorgippia nomen traxiſſe.

Autonomi.

Caput Apollinis. ℞ ΓΟΡΓΙΠΠΕΩΝ. *Tripus inter duo monogrammata.* AE. II.

Binos ſimiles exſtare in muſeo Pellerinii, ex Cl. Blondii literis intellexi. *AE. RRRR.*

PHANAGORIA.

Ad ipſum Boſporum, Boſpori Aſiatici urbs princeps.

Autonomus.

Caput barbatum nudum ℞ ΦΑ. *Arcus et ſagitta.* AE. II. (Pellerin.)

Hic averſae typus frequens eſt per Bosporum, et Cherſoneſum Tauricam, quae cauſa fuit, cur numum hunc Pellerinius omiſſis aliis urbibus a ΦΑ. incipientibus huic Phanagoriae tribuendum putaverit.

Caput Panos ℞ ΦΑΝΑ. *Arcus et ſagitta.* AE. III. (Seſtini Lettere T. IV. p. 100).
AE. RRRR.

* * *

Numos REGVM BOSPORI vide in regibus Ponti.

COLCHI.

Euxino et regno Boſporano in orientem adſita. Argenteos binos prodidit Goltzius inſcriptos ΚΟΛΧΩΝ et ΚΟΛΧΟΙΣ [b]), quos eſſe hujus gentis eſt ar-

a) Contra Demoſth. p. 178. B. b) In Aſia. tab. I.

Digitized by Google

bitratus. Eos altero errore Harduinus Golgo Cypri dedit. Satis nunc constat, numos similes pertinere Miletum Ioniae, quod docent typus leonis astrum respectantis et adstitutum monogramma MI. Vnicam urbem numismaticam habet Colchis, nempe Diosc uriadem, de qua continuo.

DIOSCVRIAS.

Maritima.

Autonomi.

Duo pilei Dioscurorum. ℞ ΔΙΟΣΚΟΥΡΙΑΔΟΣ. *Meta, vel pharus.* AE. II. (Haym, Pellerin, Arigoni.)

Pilei ad urbis nomen, et Dioscurorum cultum, a quibus urbs nomen traxit, adludunt, ut revera ab his condita fuit teste Mela, aut si fides Ammiano [c]), et Plinio [d]), ab Amphito et Telchio Spartanis, penes quos nota Dioscurorum veneratio. Sed Milesiorum fuisse coloniam, seriusque dictam Sebastopolin scripsit Arrianus [e]). Secundum Strabonem [f]), et Iustinum [g]) post expeditionem Argonauticam huic orae praefuerunt Rhecas, et Amphistratus Dioscurorum aurigae, unde populus dicti *Heniochi*, *aurigae*. Ad haec Pontus Euxinus a Dioscuris, qui zodiaci partem geminorum nomine constituunt, regitur teste Manilio [h]):

Euxinus Scythicos Pontus sinuatus in arcus
Sub Geminis te, Phoebe, colit.

Ex quibus omnibus causis tenemur, cur adsitae Euxino urbes, ac praecipue Dioscurias frequentius Dioscurorum pileos in numis jactent. De typo aversae minus confidenter possum arbitrari, quod in eo definiendo variant auctores. Haymius metam dixit, Pellerinius pharum. *AE. RRR.*

PONTVS.

PROLEGOMENA.

Quod factum in Campania, et Creta vidimus, et videbimus iterum in Lycia, ut unius regionis tractusve urbes conspirarent non typis solum, sed toto numorum modo, id ab urbibus Ponti, et nonnullis finitimae Paphlagoniae multo luculentius, multoque certiore consilio factum videmus. Atque haec in typis, metallo, volumine concordia tanta est, atque haec omnia sic uni Ponto, et Paphlagoniae propria, ut numum hoc ingenio praeditum, etsi epigraphe vitium fecit, continuo pronunciemus Ponticum, et si forte urbs numo inscripta hoc nomine nulla in hoc tractu a geographis memoretur, non dubitemus tamen ex ipsis his typis dicere Ponticam, et a veteribus omissam statuere. Possu-

c) L. XXII. cap. 8. d) L. VI. § 5. e) Peripl. Ponti. f) L. XI. p. m. 756.
g) L. XLII. c. 3. h) L. IV. v. 753.

Digitized by Google

mus in nonnullis cauſam typorum ſolidis conjecturis eruere, in aliis non item. En tibi eorum catalogum additis nonnullis obſervationibus.

* * *

Caput Palladis. ☧ *Vir juvenis galeatus, ala nonnunquam galeae adfixa, veſtitus ſtans d. porrecta gladium, plerumque unco munitum, ſ. caput reſectum, jacente pro pedibus trunco, hoc quoque in nonnullis alato.* AE. I. In numis Amiſi, Cabirorum, Comanorum Ponti, Amaſtrios et Sinopes Paphlagoniae.

Caput juvenile tectum galea recurva mentum includente ☧ *Pegaſus paſcens ſublato pede dextero anteriore.* AE. II. In numis Amiſi et Chabactorum.

Argumentum numorum, quos priore loco ſtiti, late olim explicavi [i]), cujus epitome eſt: ab omnibus cauſis invicte argui, proponi in iis Perſeum Meduſae percuſſorem, has vero cauſas conſtituere galeam in nonnullis alatam, gladii modum, nempe harpam, et quod ſerius compertum, ipſum etiam Meduſae corpus in nonnullis penna inſtructum, quae omnia ad unum hujus caedis argumentum poſſunt referri. Praeclare etiam cum hoc facto in parte antica conjungi Palladem, cujus conſilio Perſeum iſtud auſum conſtat. Denique et in numis alterius loci, quos infra in Amiſo magis illuſtrabo, ex galea et conjuncto Pegaſo agnoſcendum Perſeum. Attuli etiam cauſam, cur hic Danaes filius majore ſtudio a Ponti urbibus obſervatus fuerit. Gravium nempe ſcriptorum auctoritate conſtare, quos inter eminent Herodotus [k]), et Plato [l]), creditum Perſis, genus ſeſe nomenque ipſum ducere ab heroe Perſeo. At non minus conſtat, Ponti reges a Perſis, et nobiliſſima Achaemenidarum ſtirpe deſcendiſſe, quam proſapiam teſtantur numi quoque, non modo horum Ponti, ſed et Cappadociae regum (nam et hos a Perſis ortos conſentiunt veteres) in quorum area ſolis lunaeque aſtra plerumque collucent, tracta nimirum a Perſis religione, apud quos utrumque ſidus magno in honore, et praeſentium numinum loco fuit. Placuit ergo urbibus Ponti, et Paphlagoniae, quae Ponti regibus paruere, non modo illuſtre hoc Perſei factum, ſed et ſolis lunaeque aſtra, (nam et haec frequenter aream numorum, quos Ponti urbes percuſſere, occupant) monetae inferre, ut hoc pacto illuſtrem, et a priſcis regibus deductam regum ſuorum originem praedicarent.

Haec ordine atque nitide comprobata credideram, neque de eruditorum conſenſu dubitaveram, cum repente cum admiratione viderem, ſententiam meam a viro ſummo Pellerinio in poſtremo ſuo opere, quod *Additions aux recueils des Médailles* inſcripſit, acriter impugnari ſtabilita nova ſua, quam paucis lectori proponere lubet [m]). Ait, hoc typo in ſuo Amaſtrios numo exhiberi Tiridatem percuſſorem Phereclis ſive Agathoclis,

i) Num. vet. p. 172. k) L. VII. c. 50. l) in Alcibiad. I. p. 120. m) Pag. 54.

Digitized by Google

qui pro Antiocho II. Syriae rege provincias omnes trans Tigrim sitas rexit, et propter crudelitatem fuit exosus omnibus, ac privatim Tiridati, quod ejus pudicitiam tentaverat. Ergo Amastrianos origine Persas veteris patriae amore Persis hoc numo Phereclis caedem gratulatos, quod ea perpetrata vetus majorum suorum regnum recuperavere. Satis apparet, scripsisse haec Pellerinium, quando oppressus senectute cum oculorum acie memoriae etiam jacturam coepit experiri. Adeo inconsulta omnis haec est oratio, et invitis Musis prolata, et praetereunda potius videretur, quam refutanda, nisi metus esset, ne cui minus attento imponat praestantis ejus viri auctoritas. Iam primum istud ignoro, cur is in numo Tiridatem potius videat, quam Arsacem fratrem, quando historia, quae Phereclis caedem refert, in genere memorat, Arsacem cum fratre minore et conjuratis eam caedem peregisse? Sed esto levius istud. Quod ait, Amastrianos origine Persas laetatos eo, quod Phereclis caede majorum hi regnum recepere, numos hujus facti testes feriundos curasse, bis gravissime offendit. Nam primum non reflexit animum vir eruditus, eundem typum non in unis haberi Amastrios numis, sed et Amisi, Cabirorum, Comanorum, Sinopes. An vero et harum cives origine Persae? An non ex hac typi concordia palam fit, eo contineri argumentum, quod ad omnes Ponti urbes aeque petineat? Deinde quo pacto Amastriani poterant Persis suis receptum regnum gratulari, quando per Phereclis caedem non hi, sed Parthi adepti sunt imperium, Persae vero eo facto non libertate servitium, sed dominos tantum mutavere? Denique meminisse oportuerat Pellerinium, quod ipse omnium optime noverat, in numos Graecos veteris ejus aevi, quo similes numi malleum experti sunt, vix vocata fuisse argumenta historica, aut si forte admissa sunt, symbolis potius fuisse involuta, neque tam manifeste proposita. Abstineo pluribus argumentis aliis, quae qui volet, adeat cl. Neumannum, male confutam hanc Pellerinii doctrinam praeclare ac solide impugnantem n).

* * *

Caput juvenile galeatum. ℞ *Pharetra.* AE. II. In numis Amasiae, Amisi, Chabactorum, Gaziurae, Laodiceae, Pimolisorum, Amastrios, Sinopes.

Dixi: caput juvenile galeatum, quod alii definite Palladis dicunt. At in multis, quos vidi, non ambigua sunt lineamenta viri, quae Martem potius facerent. Accedit, in numo Pimolisorum, quem edidit Pellerinius, galeatum illud caput revera esse barbatum. At conflat a Graecis Martem jam barbatum, jam imberbem fictum.

* * *

Aegis Palladis inserto Medusae capite.

n) Num. pop. Part. II. p. 1.

Digitized by Google

℞ *Victoria gradiens elato super humerum palmae ramo.* AE. II. In numis Amiſi, Cabirorum, Comanorum, Laodiceae, Amaſtrios, Sinopes.

Caput Jovis. ℞ *Aquila inſiſtens fulmini.* AE. I. II. In numis Amaſiae, Amiſi, Cabirorum, Gaziurae, Amaſtrios, Sinopes.

Caput juvenile diadematum, in aliquibus alatum. ℞ *Cornu copiae inter binos Dioscurorum pileos.* AE. III. In numis Amaſiae, Amiſi, Sinopes.

Caput Cupidinis ℞ *Pharetra et arcus.* AE. III. In numis Amiſi et Sinopes.

Horum rationem typorum velle expedire inutilis videatur opera, et in meras denique conjecturas exitura. Satis eſto, hoc catalogo concordiam numorum Ponticorum, fortaſſe in commercii commodum conſtitutam, ob oculos poſuiſſe.

AMASIA.

Mediterranea ad Irin fl., urbs celebris, et Strabonis noſtri patria. Videtur Amazoni originem ſuam debuiſſe; nam in numo concordiae cum Nicomedenſibus Amaſea proponitur Amazonis cultu. (Vaill. ſub Commodo).

Autonomi.

Caput juvenile galeatum. ℞ AMAΣΣΕΙΑ *Pharetra.* AE. III. (Muſ. Caeſ).

Caput Jovis. ℞ AMAΣΣΕΙΑΣ. *Aquila fulmini inſiſtens.* AE. I I. (Muſ. Caeſ.)

Caput imberbe diadematum. ℞ AMAΣΣΕΙ. *Cornucopiae inter Dioſcurorum pileos.* AE. II. (Wilde).

Omnes hi typi in moneta Pontica ſunt obvii, de quibus vide, quae mox ſupra dixi in prolegomenis ad numos Ponticos.

AE. RR.

Imperatorii.

Majore numero exſtant a Domitiano usque ad Mamaeam. De numo Claudii dubio vide infra ſub *Concordia.*

Epigraphe: AMA. AMAC. AMACEIA. AMACIAC. In numo Trajani muſei Caeſarei AMACEΩN. quod verum eſt urbis gentile ipſi Straboni familiare; ſed in numo Commodi AMACEIT. (Pellerin Rec. III. p. 208).

Typi illuſtriores.

Subſtructio quadrata, juxta conſtanter minuta arbor. Subſtructioni ſaepe impoſitum eſt templum 4. columnarum, vel pro hoc eſt aquila, tum praeterea in numis Commodi et Alexandri ſuperne Sol quadrigis vectus. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Hujus typi in Amaſeae numis obvii explicatum me ignorare profiteor.

* * *

Fluvius unus vel duo decumbentes, Fauſtinae jun: Commodi. (Vaill.)

Cum unus eſt, Irin haud dubie notat, qui urbem praeterlabitur. Cum duo, alter videtur Halys, ad quem Amaſenſium ager ſe porrexit teſte ipſo Strabone o).

o) L. XII. p. m. 840.

Digitized by Google

Serapis ſedens cum calatho in capite d. extenta, ſ. haſtam, pro pedibus animal triceps, Caracallae. (Vaill.)

Serapis jure in numum Ponticum vocatur, cum conſtet, numen iſtud ex Ponto in Aegyptum evocatum. Tamen animal adſtitutum minus recte Cerberum dixit Vaillantius, ut dicemus in prolegomenis ad numos Alexandrinos.

* * *

Conditor:

ЄΡΜΗC. ΚΤΙCAC. ΤΗΝ. ΠΟΛΙΝ. *Aquila roſtro coronam ſtringens trunco arboris inſiſtit*, Severi. (Haym.)

Senſus epigraphes eſt: *Mercurius, qui urbem condidit.* At enim tacentibus mythologis ignoramus, quae cauſa fuerit, cur pennatus hic deus, ut Apollo et Neptunus Trojam, ſic ille Amaſeam muniret.

* * *

Nomina ab Impp.

Nomen *Hadrianae* primum comparet in numis Commodi, et conſtanter retinetur in numis ſequentium imperatorum. Sub Severo dicitur *Hadriana*, *Severiana*, *Antoniniana*, ſub Alexandro: *Hadriana*, *Severiana*, *Alexandrina.*

* * *

Metropolis Ponti. ΜΗΤΡΟΠ. ΠΟΝΤΟΤ. Hic titulus occurrit primum in numo Trajani, (Arigoni.) et Plotinae, (Vaill.) cumque exſtet numus alius Trajani cum ſimplice ΑΜΑCЄΩΝ, (Muſ. Caeſ.) veriſimile eſt, Amaſiae metropoleos Ponti honorem a Trajano tributum. Vaillantius id factum contendit ab Hadriano [p]) immemor numi Plotinae, quem ipſe citat. Harduinus cum in numo Aurelii legeret: ΜΗΤ. ΠΡΩΤ. ΠΟΝΤ., arguit, Amaſiam fuiſſe primam Ponti metropolin [q]), verum το ΠΡΩΤ. referri non poſſe ad ΜΗΤ., docent numi Severi inſcripti: ΜΗ. ΝЄ. ΠΡ. Π., in quibus metropoleos et primatus tituli a neocoratu dirimuntur. Metropoles Ponti ſe ſcripſere etiam Neocaesarea vicina, et Tomi Moeſiae, fuitque et Amaſiae et Neocaeſareae metropoleos dignitas iterum confirmata a Juſtiniano [r]).

* * *

Prima Ponti. Π. Π. — ΠΡ. Π. — ΠΡΩ. ΠΟ. — ΠΡ. ΠΟΝΤΟΤ. — ΠΡΩΤ. ΠΟΝΤΟΤ. Haec obvia. In numo Commodi: ΠΡ. Τ. ΠΟΝ. nempe: ΠΡωτης Της ΠΟΝτου. (Pellerin Rec. III. p. 208.) Rurſum perſtringendus Vaillantius, qui conceſſum a Commodo primatus Ponti honorem adſerit [s]), cum tamen ipſe Fauſtinae jun. numum cum hoc epitheto promulvagerit. Harduinus M. Aurelii numum jam cum ejus honoris mentione citat. Videtur ergo ab hoc ad hunc apicem evecta.

* * *

Neocoratus honorem videtur adepta a M. Aurelio; nam in numo M. Aurelii,

---

p) Num. Graec. p. 207. q) Num. ill. ſub. Amaſia. r) Novell. XXVIII. tit. IV. c. 2. s) Num. Graec. p. 210.

Digitized by Google

quem refert Harduinus, et in praecedentibus ejus mentio non fit. Occurrit autem primum in numo Fauſtinae jun. (Vaill.) et in ſequentibus omnibus. Non igitur ex numis probari poteſt, neocoratum urbi tributum ab Hadriano, quod ſanxit Vaillantius [1]).

* * *

Concordia memoratur in numo Claudii, ſi fides Harduino eum prodenti, ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΑΜΑΣΕΙΑΣ. At verior ejus lectio: ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΜΝΑΣΕΑΣ., ut dicetur in Sardibus. Concordia cum Nicomedia eſt in numo Commodi.

* * *

Epocham ſedulo monetae ſuae inſcripſere Amaſenſes praefixo plerumque ЄΤ. vel ЄΤΟΤС.

BIP. Trajani. (Muſ. Caeſ.)

PNЄ. PNH. Antonini. (Haym, Pellerin.)

ΘΞP. Fauſtinae jun. (Vaill.)

PΠΘ. Fauſtinae jun. (Harduin ex muſeo regio, Num. ill. ſub *Amaſea*, et Hiſt. Aug. p. 789).

PΠΘ. Commodi. (Pellerin Rec. III. p. 208).

PϘΘ. Commodi. (Vaill.)

CH. Severi, Domnae, Caracallae, Getae. (Vaill. Muſ. Caeſ.)

CΘ. Severi, Caracallae. (Muſ. Caeſ. Vaill.)

CIΓ. Getae. (Catal. d'Ennery.)

CKH. Alexandri. (Muſ. Caeſ. Piſani, Theupoli.)

CΛΔ. ejusdem. (Vaill.)

CMB. Mamaeae. (Vaill.)

In figendo aerae Amaſenſis principio variarunt eruditi, diviſi inter annos V. C. 743. 744. 746., de quo vide plura apud Belleyum [2]). At demonſtravit Mazzolenus, alium ab anno V. C. 747. eſſe non poſſe [3]). Non poſſe incipere hoc anno ſerius, minus quidem tuto probat ex anno Mamaeae CMB. Etenim hoc admiſſo mors Alexandri longius differtur, quam ut iſtud cum rationibus chronologicis conſiſtere poſſit, quod quidem luculente me probaturum ſpero in moneta ejus imperatoris. Forte igitur rectius in hoc numo legendum CΛB. At vero habeo numum alium, qui idem praeſtat officium, eumque certae fidei, intelligo numum Commodi cum anno PϘΘ. 199. Hunc ſi addas ad 747., intelliges, numum ſignari debuiſſe ab autumno V. C. 945., cujus ipſius anni die ultimo caeſus eſt Commodus. Ergo aera Amaſenſis ſerius anno V. C. 747. initium ducere non potuit. Non potuiſſe incipere citius, conficit numus integerrimus Alexandri, isque maximae formae muſei Caeſarei cum anno CKH., 228., qui, ſi addatur ad 747., prodibit annus V C. 974, a cujus anni autumno usque ad autumnum 975. ſupponitur ſignatus numus. Jam vero Alexander, qui in hoc numo Auguſti et titulo et ornamentis omnibus condecoratur, menſe Martio anni

1) Num. Graec. p. 217. 2) Mem. B. L. T. XXX. p. 330. 3) Mus. Pis. Part. II. p. 147.

Digitized by Google

Juliani 975. caeſo Elagabalo imperium auſpicatus eſt. Ergo hoc anno maturius numus hic feriri non potuit, neque adeo epocha in annum anteriorem promoveri. Turbat quidem hanc legem citatus Fauſtinae jun. numus cum anno ΡΠΘ, qui adeo ſignatum ſe profitetur V. C. 935., cum tamen haec Fauſtina jam V. C. 928. diem obiverit. Verum aut Amaſenses imperante Commodo hujus matrem etſi mortuam memoriae cauſa reſtituerunt, aut annus ab Harduino, qui ſolus hactenus hunc numum promulgavit, male eſt lectus. Manet ergo pro initio aerae Amaſenſis immotus annus V. C. 747.

Idem aerae initium habuere etiam Germanicopolis, et Neoclaudiopolis Paphlagoniae urbes, ut in his probabitur. Quam aerae concordiam in numis urbium Ponti cum videret Belleyus, conjecit, Auguſtum hoc anno V. C. 747. ex Bithynia, Paphlagonia, et Ponti parte unam conſtituiſſe provinciam, quod refert Strabo, etſi hic annum diſſimulet, atque hinc urbes inſtituendae novae epochae anſam cepiſſe.

AE. RR.

AMISVS.

Maritima Halyn inter et Irin fluvios, urbs celebris, Athenienſium et Mileſiorum colonia ſecundum Strabonem, et Arrianum y), neque opibus numismaticis minus clara.

Autonomi.

Caput juvenile tectum galea recurva mentum includente. ℳ AMIΣOT. *Pegaſus paſcens ſublato pede dextero anteriore.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Caput juvenile nudum alatum. ℳ AMIΣOT. *Cornucopiae inter binos Dioscurorum pileos.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Wilde, Pembrock Part. II. tab. 35).

Caput juvenile numi prioris eſſe herois Perſei, abunde docuimus in prolegomenis ad numos Ponticos. Cum eo jungitur Pegaſus ex cauſa certa. Secundum enim mythologorum doctrinam natus ex defluo Meduſae ſanguine, cum ejus collum demeteret Perſeus, hujus beneficio ortum ſuum debuit z). Aliud praeterea docet haec averſa, nimirum tetradrachma Mithridatis VI. Ponti regis, in quorum averſa eſt Pegaſus, in eadem hac Amiſo ſignata, quod opinari facit non quidem ſola cauſa Pegaſi, ſed quod hic eodem prorſus modo, quo in dicto Amiſi numo, et paſcit, et dexterum crus attollit. At conſtat etiam teſte Cicerone a), fuiſſe Amiſi ejus regis domicilia. Similes utrinque typos vide infra in numo Chabactorum. Sitne caput numi alterius Perſei quoque, decidere vereor. Confidentior Wildius propter adpoſitam alam Calaidem Boreae F. ſtatuit, a quo ait conditam Amiſum, nullo tamen prodito auctore b). Ex Amazone, quam habet numus *Concordiae*, arguendum, creditum Amiſenis, urbem ſuam ab Amazone conditam.

* * *

y) Peripl. Eux. z) Heſiod. Theog. v. 280. Apollodor. L. II. c. 4. §. 2. a) Pro leg. Manil. b) Sel. num. p. 57.

Digitized by Google

Caput muliebre turritum. ℞ AMIΣOT. *Noctua intra coronam.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Bacchi hedera coronatum. ℞ AMIΣOT. *Ciſta myſtica, cui incumbit thyrſus, per aream varia monogrammata.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Habes in numo I. noctuam, quia, ut diximus, condita ab Athenienſibus Amiſus ferebatur.

* * *

Caput Palladis ℞ *Perſeus ſtans d. harpam, ſ. caput Meduſae reſectum, trunco pro pedibus jacente.* AE. I. (Hunter).

Caput Jovis ℞ *Aquila fulmini inſiſtens.* AE I. (Muſ. Caeſ.)

Caput juvenile galeatum. ℞ *Pharetra.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Aegis Palladis inſerto Meduſae capite. ℞ *Victoria gradiens palmae ramum ſuper humero effert.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Protome Cupidinis alata. ℞ *Pharetra et arcus.* AE. III. (Pellerin.)

Horum aream numorum ſaepe inſident aſtra ſolis et lunae, Pontica item ſymbola, quae, ut et numismata hoc loco deſcripta habes explicata in prolegomenis ad Ponti numos.

* * *

De numis argenteis inſcriptis ΠΕΙΡΑ huc forte vocandis vide, quae docebimus in numis Sinopes Paphlagoniae.

* * *

Nexum cum Roma adhuc libera profitentur ſequentes:

AMIΣOT. *Protome Palladis.* ℞ ΕΠΙ. ΓΑΙΟΥ. ΠΑΠΕΙΡΙΟΥ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. *Roma galeata ſedens d. Victoriolam, ſ. clypeum, infra:* ΡΩΜΗ. AE. II. (Pellerin Suppl. II. p. 24).

Alius, ſed cum magiſtratu: ΕΠΙ. ΓΑΙΟΥ. ΚΑΙΚΙΛΙΟΥ. ΚΟΡΝΟΥΤΟΥ. AE. II. (Vaill. in fam. Caecil.)

Non pauci exſtant numi urbium Bithyniae, Paphlagoniae, Ponti, qui *C. Papirium Carbonem* offerunt, qui eas provincias exeunte ſaeculo VII. urbis conditae rexit, de qua numorum claſſe agam copioſius in prolegomenis ad numos Bithyniae. Numus alter *C. Caecilium Cornutum* memorat. Eo Vaillantius intelligendum putat Caecilium Cornutum praetorium, qui ſub Tiberio accuſatus ſibi ipſi mortem conſcivit c). At cum numus hic, ſi magiſtratum demas, praecedenti, ut gutta guttae, ſimilis ſit, nolim utrumque intervallo centum fere annorum dirimere, et magis verisimile puto, Cornutum circum eadem Papirii tempora eas provincias rexiſſe.

* * *

Imperatorum aetate ſignati ſunt:

ЄΓ. CΞΗ. *Caput Bacchi.* ℞ AMICOΥ. ЄΛЄΥ. *Ciſta Bacchi et thyrſus.* AE. III. (Pellerin.)

AMICOΥ. ЄΛЄΥΘЄΡAC. *Protome Palladis.* ℞ ЄΤΟΥC. - - - *Fluvius decumbens ſ. urnae innixus.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Prior per annum epochae, de qua in-

c) Tacit. Ann. IV. 28.

Digitized by Google

fra, in imperium Maximini cadit. De titulo ΕΛΕΤΘΕΡΑC agetur in imperatoriis.

AE. C.

Imperatorii.

Primorum imperantium aetate Amiseni aut nullam signavere pecuniam, aut nonnisi autonomos. Caput extulere Hadriano demum imperante, monetam suam imperatoriam ab elegantibus drachmis auspicati, paucis urbibus Graecis permisso, ex argento ferire numos. Sed et hic sive mos, sive privilegium paullo post Hadrianum sub Antonino exspiravit, reliqua inde ejus moneta usque ad Saloninum tota aenea.

Epigraphe: AMICOT. rarius AMICOC., at AMICHNΩN. in numo Concordiae, de quo mox, et alias rarius.

Typi: qui sunt in moneta argentea, eos infra in epocha memorabo. Qui sunt in aenea, idoneum nihil offerunt.

* * *

ΕΛΕΤΘΕΡΑC. *liberae* constanter amabat addere, ut et Plinius senior eam dixit *Amisum liberam*, et Plinius junior scribens ad Trajanum [d]): *Amisenorum civitas et libera et foederata beneficio indulgentiae tuae legibus suis utitur.* De hoc argumento vide plura infra in epocha.

* * *

Concordia in binis celebratur: AMICOC. AMACTPIC. *Duae Amazones stantes*, in numo Antonini. (Vaill.) In altero Maximini praeter solitum AMICOT ΕΛΕΤΘΕΡΑC. ΕΤ. CΞΗ. additur: AMICHNΩN. MIΛHCIΩN. *Serapis stans, qui Amisum respicit*, (ducto nempe ex Ponto ejus dei cultu) *et Apollo sedens*, qui Miletum jure pertinet. (Vaill.)

* * *

Epochae annum Amisi numi omnes, modo integri sint, ostentant praefixo vocabulo ΕΤΟΤC. En eorum catalogum praemissis argenteis, alioquin et tempore prioribus.

Argentei Amisi cum epocha.

PΞΓ. *Pallas stans d. Victoriolam, s. clypeum*, Hadriani. (Mus. Caes.)

PΞΔ. *Capricornus cum globo et cornucopiae*, Hadriani. (Vaill.)

PΞΕ. *Ceres stans*, Hadriani. (Mus. Caes.)

PΞς. *Mercurius stans*, Hadriani, Sabinae. (Vaill. Mus. Caes.)

PΞZ. *Mulier stans d. extenta, s. hastam*, Hadriani, Sabinae. (Mus. Caes.)

PΞH. *Mulier stans d. pateram, s. hastam*, Sabinae. (Vaill.)

PΞH. *Ceres stans*, Hadriani. (Mus. Caes.)

PΞΘ. *Venus genuflexa d. speculum*, Sabinae. (Vaill.)

PΞϴ. *Aequitas stans*, Aelii Caes. (Vaill.)

PΠΘ. Fortuna stans, Antonini. (Mus. Caes.)

d) L. X. ep. 93.

Digitized by Google

Aenei Amiſi cum epocha.

CMЄ. Caracallae. (Muſ. Caeſ. Vaill. Liebe.)

CMH. Caracallae. (Muſ. Caeſ.)

CMΘ. Diadumeniani. (Vaill.)

CΞH. Maximini, (Vaill.) et in autonomo ſupra citato.

Aerae Amiſenae initium antiquarii hactenus fere omnes duxerunt ab anno V. C. 721. Rationem repetunt a Strabone, cujus verba ſunt: *liberatam a D. Caeſare* (nempe victo Pharnace, ut ad annum V. C. 707. refert Dio). *Antonius regibus ſubjecit; deinde vexata eſt a Stratone tyranno, liberata rurſum ab Auguſto poſt victoriam Actiacam.* Cum igitur definite Strabo tempus liberatae ab Auguſto urbis pronunciet, fieri potuit, quod opinatur etiam Vaillantius [e]), ut Amiſeni ſe ipsos antea a Stratonis violentia liberarent adjuvante fors M. Antonio, eamque libertatem ſerius Auguſtus confirmaret.

Ducendam aeram ab anno V. C. 721 ex numis Diadumeniani et L. Aelii conficiunt eruditi. Annus CMΘ. in numo Diadumeniani rite comprobat, non potuiſſe incipere citius, ut patebit ducenti calculum. At non perinde firmum argumentum captum ex numo Aelii cum anno PΞΘ., non potuiſſe epocham incipere ſerius, quod verum eſſe poteſt tantum in eorum ſententia, qui Aelium Kal. Ian. V. C. 890. vita functum ſtatuerunt. Nam ſi pro aerae principio ſumas annum ſequentem 722., annus PΞΘ. incipiet in autumno V. C. 890., Aelio jam Kalendis Ian. ejusdem anni e vivis ſublato. At vero cum certum ſit, Aelium mortuum non Kal. Ian. 890., ſed 891., ut probabimus in moneta hujus Caeſaris, vi hujus numi poterit initium hujus aerae differri in annum V. C. 722., non refragantibus huic calculo reliquis Amiſi numis hactenus cognitis. Certiora docebit dies.

Pro ſimplice hac Amiſi aera triplicem varia aetate uſitatam ex numis ſtabilire aggreſſus eſt Abbas Mazzolenus [f]), unam ab anno V. C. 707. teſte numo Caracallae cum anno CNЄ., quem citat Holſtenius [g]), alteram, quae eadem eſt cum noſtra, ab anno V. C. 721., tertiam ab V. C. 723. jubente iſtud numo Aelii cum anno PΞЄ., quem ex regia Gallorum gaza vulgavit Pagius. Nihil agit vir eruditus, cum vero propius ſit, utrumque numum male lectum. Quod ad Caracallae numum attinet, eſt in muſeo Caeſareo numus ſimilis illi, quem citat Holſtenius, typo etiam Victoriae in bigis, ſed in quo luculentus eſt annus CMЄ. non CNЄ. Male igitur novam aeram ſtabilimus ex prono errore ſeu Holſtenii inconſultius legentis, aut typothetae M in N mutantis. Simile peccatum agnoſco in anno PΞЄ Aelii, pro quo haud dubie reponendum PΞΘ. Elementum Θ, ſi circuli pars dexterior aevo eroſa eſt, facile poteſt elementi Є ſpeciem praebere, quod Hadriani jam aetate in ipſis etiam Amiſi numis arcuatum fuit. Et vero numus hic, quem Pagius ex regia gaza citat, Vaillantio, qui eam ſolicite excuſſit, ignotus

---

e) Num. Graec. p. 249. f) Muſ. Piſan. Part. II. p. 162. g) Ad Stephan. in Αμισος.

Digitized by Google

tamen fuit, at bene cognitus alter Aelii cum anno ΡΞΘ. ex eodem muſeo. Taceo abſurda alia, quae ex hac triplicis aerae doctrina conſequuntur, et quae jam alibi prolixius expoſui h).
AR. et AE. RR.

ASIBA.

Mediterranea in Ponto Cappadocico, cujus meminit Ptolemaeus.

Imperatorius.

Gordiani: ACIBAIΩN. *Juppiter ſedens.* (Vaill. Harduin.)
AE. RRRR.

CABIRA.

In Ponto Cappadocico verſus Armeniam minorem.

Autonomi.

Caput Palladis. ℜ ΚΑΒΗΡΩΝ. *Perſeus ſtans caede Meduſae occupatus.* AE. I. (Haym.)

Aegis Palladis inſerto Meduſae capite. ℜ ΚΑΒΗΡΩ. *Victoria gradiens palmae ramum ſuper humero effert.* AE. II. (Pellerin.)

Caput imberbe galeatum. ℜ ΚΑΒΗΡΩΝ. *Aquila fulmini inſiſtens.* AE. fere I. (Hunter.)

Sunt hi typi omnes Pontici, quos explicavi in prolegomenis ad numos Ponti. Spectata orthographia differunt numi a ſcriptoribus, Strabone, Plutarcho, Appiano, qui urbem τὰ Καβειρα appellant, ut et Latini *Cabira.*
AE. RRR.

CERASVS.

Maritima in Ponto Polemoniaco, unde arborem cognominem pomis ſuis nobilem, Hygiae donum, advexit Lucullus teſte Ammiano i).

Imperatorii.

ΚΕΡΑCOΤΝΤΙΩΝ. -- COΔ. *Jupiter ſtans*, Hadriani. (Panel ex le Bret Mem. Trev.)

ΚΕΡΑCOΤΝΤΙΩΝ. ΕΤ. Η. *Satyrus ſtans d. taedam, ſ. pedum*, M. Aurelii. (Vaill.)

Poſteriorem hunc numum mendoſe promulgavit Spanhemius, cum pro dicta epigraphe legeret: ΚΕΡΑCOΤΝ. ΤΙΑ-ΝΕΩΝ k).

Arrianus in Periplo ex Pharnacia, de qua infra, et Ceraſunte unam eandemque urbem facit, cum ait: *haec Pharnacia olim Ceraſus vocata fuit.* Huic orationi jam contradixit Cellarius teſte uſus Strabone multo aliud adferente, et utrumque oppidum disjungente. At Arrianum adſtigunt etiam numi praeſentes ei ipſi coaevi, qui diſerte docent, valuiſſe adhuc tum Ceraſuntis nomen, neque ab adventitio Pharnaciae fuiſſe extruſum.

Epochae annum utrum ſignificent literae COΔ. in citato Hadriani numo, incertum.

Annus imperii M. Aurelii τῳ ΕΤ. Η. expreſſus.
AE. RRRR.

CHABACTA.

Vnus Strabo urbis hujus meminit Irin

h) Num. vet. p. 166. i) L. XXII c. 13. k) Caeſ. Julian. p. 45.

Digitized by Google

inter et Halyn ſitae, ſed quam Χαβακα appellat, vocabulo utique per librarios luxato, ut numi docent.

Autonomi.

Caput imberbe galeatum. Ꝟ XABAKTΩN. *Pharetra, in area aſtra ſolis et lunae.* AE. II. (Haym, Pembrock.)

Aegis Palladis inſerto Meduſae capite. Ꝟ XABAKTΩN. *Victoria gradiens elato ſuper humerum palmae ramo, in area eadem aſtra.* AE. II. (Haym. Hunter.)

Caput juvenile tectum gulea recurva mentum includente. Ꝟ XABAKT. *(retrograde) Pegaſus paſcens ſublato pede dextero anteriore.* AE. II. (Pellerin Suppl. I. p. 32.

De numis binis prioribus cum typis Ponticis vide prolegomena ad numos Ponti. Tertio ſimillimum jam vidimus in moneta Amiſi, unde explicationem pete. Confirmatur adeo ab his numis id, quod tradit Strabo, fuiſſe Chabacta Amiſo vicina.

AE. RR.

COMANA.

Mediterranea in Ponto Galatico ad Irin Fl., ubi vetuſtiſſimum et ſanctiſſimum Bellonae templum ſtetit, ut refert Hirtius [1]), aliique.

Autonomi.

Caput Palladis. Ꝟ KOMANΩN. *Perſeus ſtat Meduſae caede occupatus* AE. I. (Theupoli.)

Aegis Palladis inſerto Meduſae capite. Ꝟ KOMANΩ. *Victoria gradiens elato ſuper humerum palmae ramo.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Hos Pontici argumenti numos explicavimus in prolegomenis Ponti. Numi prioris averſam aevo fuiſſe attritam, patet ex verbis auctoris, qui catalogum Theupolianum concinnavit. Sed recte eam reſtituunt numi Ponticarum urbium analogi.

AE. RR.

Numi *coloniae*, et *imperatorii* Graeci.

COL. IVL. AVG. F*elix* COMANORVM. *Templum diſtylum, in quo mulier ſtans diducto pallio inſtar Junonis Pronubae*, in numo Caracallae. (Vaillant, Harduin.)

Tria fuere Comana in Aſia minore, una in Ponto, de quibus hic agitur, altera in Cappadocia magna, tertia in Piſidia. Quibus tribuendus ſit hic numus, jure dubitatur. Vaillantius in haec Ponti Comana propendet, Harduinus in altera Cappadociae. Hiſtorici nihil opis conferunt, qui Comana qnaepiam fuiſſe coloniam dicere neglexerunt. Verum ante omnia inveſtigandum, quorſum pertineant imperatorii Graeci, inſcripti KOMANЄΩN. Eccos:

KONANЄΩN. (ſic) *Juppiter ſtans*, M. Aurelii, (Vaill.) *Dioſcuri ſtantes*. M. Aurelii, (Catal d'Ennery p. 596.) *Bacchus ſtans*, Philippi. (Panel ex le Bret. Mem. Trev.)

1) Bell. Alex.

Digitized by Google

ΙΕΡΟΚΑΙCΑΡΕΩΝ. ΚΟΜΑΝΕΩΝ. ΕΤ. ΒΟΡ. *Templum, in quo Victoria cippo infiſtens.* Severi. (Vaill.)

ΙΕΡΟΚΑΙ. ΚΟΜΑΝΕΩ. ΕΤ. ΒΟΡ. *Idem typus*, Caracallae laureati barbati. (Pellerin Rec. III. p. 215.)

ΚΟΜΑΝΕΩΝ. *Menſis ſtans*, Alexandri. (Vaill.)

Hos numos Comanis Piſidiae confidenter tribuit Vaillantius. In numo Severi concordiam inter Hierocaeſarienſes Lydiae et Comanenſes initam videt, et annum ΒΟΡ. eſſe Hierocaeſareae, cujus initium duceretur ab anno V. C. 779. grata nempe hac Lydiae urbe adverſus Tiberii beneficia, quibus eam terrae motu aliquot ante annis concuſſam, ut revera eo malo collabefactatam refert Tacitus, recreavit [m]). In eadem ſententia eſt Harduinus, niſi quod aerae initium figat ad autumnum V. C. 775. Vtriusque ſententiam de epochae principio evertit numus Caracallae; nam ſi anno Vaillantii 779. addatur annus numi 172., hunc Caracallae numum ſignari oportuit ab autumno V. C. 950., quo anno novennis erat Caracalla, quam aetatem prodit etiam in omnibus numis Romanis hoc anno cuſis; ſed dictus numus Caracallam liberaliter barbatum fiſtit. Multo minus, ut ex dictis patet, valere poteſt principium epochae ab Harduino anno 775. illigatum.

Diverſo ab his tramite inceſſit Cl. Wiſe [n]), qui Hierocaeſarienſes Lydiae, ac praetenſam illam hos inter et Comanenſes Piſidiae δμονοιαν penitus excludit, Comanenſes vero Ponti honoris cauſa dictos *Hierocaeſarienſes* putat, iisque hunc Severi numum largiendum. Epocham autem ducendam ab V. C. 788., aut circiter, quo tempore Pythodoride mortua Comana ad Romanos pervenere. Haec ille conjicientis more, et argumentis aliis abſtinet.

Audacior primum haec Cl. viri conjectura viſa, continuo magis expenſa prae altera priorum antiquariorum ſententia adriſit. Tot habemus per Aſiam minorem Caeſareas, Neocaeſareas, Diocaeſareas, Hierocaeſareas, Sebaſtes, Sebaſtopoles, Claudiopoles, Neoclaudiopoles, Germanicopoles, quarum vetera nomina imperatorum nominibus permutata fuere, ut idem honos ad noſtra quoque Comana derivari facile potuerit, atque ut alia Caeſarea ob ſtabilitum apud ſe Jovis cultum dicta eſt Diocaeſarea, alia Ponti, ut ſe ab aliis Caeſareis diſtingueret, Neocaeſarea, ſic noſtra Comana ſe dixerint *Hierocaeſarea*, idque cumprimis appoſite, nam circumſitus ager, et Comanis obnoxius paſſim a Strabone dicitur ἱερα χωρα, et τῳ ἱερεως propter templi religionem, et quod ſacerdoti paruit. Refert idem Strabo, Cabira, haec quoque Ponti oppidum, a Pompejo dicta *Diopolin*. Ergo ſi exſtaret numus ΚΑΒΗΡΩΝ. ΔΙΟΠΟΛΙΤΩΝ., male perinde argueremus, Cabira et Diopolin eſſe urbes diverſas, et utriusque in eo notari concordiam.

m) Num. Graec. p. 273. n) Muſ. Bodl. p. 205.

Digitized by Google

Ceterum opus non eſt commemorare, urbes ſaepe abjecta appellatione ſua vetere deinceps adventitio conſtanter nomine uſas, ut factum a Caeſarienſibus Cappadociae, aut abjecto adventitio reſpexiſſe vetus, cujus exemplum praebent Mantinea, Edeſſa Macedoniae, et Ancyra, aut vetus junxiſſe cum adventitio honoris vocabulo, cujus, quod nota ſunt, exempla adferre piget. Vt concordiam inter utramque urbem initam opinemur, nulla certa ratio ſuadet, et fuere antiquarii priores nimium ſaepe liberales in ea ex numis ſtatuenda[o], quorum praeceps judicium jam perſtrinxit Pellerinius, et ſuperſunt adhuc, quae cenſore egent. Sane in his, de quibus agimus, numis abeſt vox OMONOIA, et cum in numis Concordiae utriusque urbis, cujus in iis fit mentio, expreſſus plerumque ſit typus, in his ſimplex tantum eſt. Novi per utriusque criterii abſentiam evidenter argui non poſſe, non notari in his numis concordiam, at cum utrumque abſit, abſunt etiam certi concordiae characteres, et non cogimur eam profiteri, cum aptiorem alium habemus explicatum. Eodem conſilio Vaillantius epigraphen ΙЄΡΟΠΟ. ΚΑCΤΑΒΑ. non de binis diverſis urbibus cepit, ſed de Caſtatabalis ſolis, quae Hieropolis quoque nomen habuiſſe conjecit [o]). Accedit denique, raros eſſe urbium Lydiae numos epocha inſignes, cum tamen haec frequenter Ponticarum urbium monetae inſcribatur. Quare etſi hanc meam, et Cl. Wiſe ſententiam non tantis putem argumentis confirmatam, ut veterem aliorum continuo loco motam exiſtimem, veriſimiliorem tamen prae hac cenſeo, et hos numos Comanis Ponti tribuendos.

In *Epochae* jam etiam exordium inquirendum. Illud, quod dictavere Vaillantius et Harduinus, jam refutavi. Erudito Wiſe placuit annus V. C. 788. Additis huic annis 171. habemus annum V. C. 959. in cujus autumno coepit annus Comanorum 171. At tum Caracalla annum circiter XVIII. agebat, cum qua aetate liberalior barba, quam numus offert, componi non poteſt. Hanc Caracalla primum adpendit, cum trib. poteſtatem XII. numeraret, ut iſtud inſpecta locupletiora muſea luculente oſtendunt. Ea illi obtigit V. C. 962., igitur annus Comanenſium 172. anteriori V. C. anno reſpondere nequit; neque reſpondere poteſt alteri, qui ſit poſterior anno 964., nam hoc anno menſe Februario mortuus eſt Severus, in cujus quoque numo legitur idem annus 172. Igitur initium epochae ducendum eſt ab autumno V. C. 791. vel 792., qui reſpondent annis Chriſti 38. 39. Refert Dio, Caligulam Polemoni Polemonis F. paternum imperium, Pontum nempe, ex S. C. tribuiſſe V. C. 791 [p]). Forte tum beneficiorum aliquid in Comanenſes fluxit, quod inſtituendae epochae cauſam ſuffecit, ac etiam tum fieri poterat,

o) Num. Graec. p. 124. p) L. LIX. §. 12.

Digitized by Google

ut Hierocaesareae honorificum titulum simul caperent.

An etiam alii duo supra citati numi Graeci ad haec Comana pertineant, difficilior quaestio. Suadere istud videtur typus in numo Alexandri, qui proponit deum Mensem, cum Strabo testetur, hunc deum inter primos a Comanensibus cultum. Verum ejus deastri honores per totam praecipue Asiam minorem late patuere. Minus habeo, quod de numis KONANEΩN statuam, sintne tribuendi his nostris Comanis, an referendi ad urbem Pisidiae, quam Notitiae vocant Κοναγη.

Denique ut ad citatum supra coloniae numum redeam, si numi Graeci Severi, Caracallae, et Alexandri revera sunt horum Comanorum Ponti, hic illis coloniae numus vix competet. Nam quae urbs se coloniam professa est in numo Caracallae, ejus mentionem non dissimulasset in numo Alexandri. Vocandus igitur videretur hic numus ad alia Comana seu Pisidiae, seu Cappadociae. At ex omnibus his satis apparet, Comanorum monetam sub imperatoribus signatam copiosiorem adhuc lucem postulare.

AE. RRR.

GAZIVRA.

Mediterranea ad Irin fl., inclyta olim, sed Strabonis aetate deserta. *Autonomi.*

Caput Jovis. ℞ ΓAZIOTPΩN. *Aquila insistens fulmini.* AE. I. (Pellerin).

Caput juvenile galeatum. ℞ ΓAZIOT-PΩN. *Pharetra.* AE. II. (Haym, Theupoli).

Vide de his typis prolegomena Pontica.

AE. RRR.

LAODICEA.

Nemo veterum Laodiceae cujusdam Ponticae meminit. Verum cum numi, quos mox recitabimus, typos habeant uni Ponto proprios, necesse est, fuisse in eo oppidum aliquod sic dictum, cui numi hi debeantur. Testatur tamen Pellerinius, in geographia Turcica MS. memorari urbem *Ludik* inter Amasiam et Osmandgik.

Autonomi.

Aegis Palladis inserto Medusae capite. ℞ ΛAODIKEΩN. *Victoria gradiens palmae ramum super humero gestat.* AE. II. (Haym.)

Caput juvenile galeatum. ℞ ΛAOΔI-KEΩ. *Pharetra.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRRR.

LIVIOPOLIS.

Vix attinebat meminisse obscuri hujus Ponti oppidi ex autonomo Arigonii: ΛIIV. typo botri, nisi viderem, illud a Frölichio in urbium catalogum receptum q). Epigraphe haud dubie manum medicam postulat, ut plures aliae per Arigonii opus.

q) Not. elem.

Digitized by Google

MACROCEPHALI.

Horum ſolus Plinius meminit, quos in Themiſcyra Irin inter et Thermodontem collocat. His tamen Goltzius autonomos tribuit: *Caput Neptuni.* Ꝟ MAKPO. *vel* MAKPOKEΦAΛ. *Caput bovis intra lauream.* Sed hos referendos Corcyram, in hujus inſulae numis docui.

NEOCAESAREA.

Mediterranea ad Lycum Fl., urbs Ponti Polemoniaci nobiliſſima teſte Ammiano. Catologum ejus numorum omnium dedit cl. Seſtinus [1]).

Autonomus.

Caput Herculis laureatum, ad humeros clava, in area KΘ. Ꝟ NEOKAICAPEIAC. *intra lauream.* AE. II.

Numum hunc a Cl. Iacobo Biancano Bononienſi mecum communicatum olim vulgavi [2]). Per annum epochae, in quam mox inquiram, ſignatus eſt V. C. 844. imperante Domitiano.
AE. RRRR.

Imperatorii.

Exſtant a Tiberio uſque ad Gallienum.

Epigraphe: NEOKAIΣAPEIΣ, in numo Tiberii. (Vaill. Theup.) NEOKAICAPEΩN, Caligulae, Domitiani, Fauſtinae jun. (Pellerin.) NEOKAICAPIAC. Valeriani, Gallieni. (Pellerin, Arigoni.) In aliis.) NEOK. NEOKAIC.

Typi obvii, plerumque *templum 4. columnarum.* Singularem alium vide mox in *Metropoli.*

* * *

Metropolis honore claruiſſe teſtantur numi, quem urbi acceſſiſſe a Nerone V. C. 815. cenſet Vaillantius, quo Pontus Polemoniacus ab eo in provinciam fuit redactus. Hunc honorem jactare incipit numus M. Aurelii, (Vaill.) neque is deinceps omittitur, inſcripto MHT. MHTPO. At in numo Alexandri: MHT. ΠON. TOT. (Vaill.) Ad hanc metropoleos dignitatem videtur adludere typus ſingularis, qui eſt in numo Severi apud Haymium: *Sex mulieres tutulatae ſtantes, quarum media gubernaculum tenet*, quibus veriſimile eſt indicari totidem Ponti illuſtriores urbes Neocaeſareae metropoli ſubjectas. Simile exemplum videbis infra in numo coloniae Laodiceae Syriae, et Damaſci.

Neocoratus in numo unico Valeriani ΔIC. NEΩ. (Seſtini Lettere P. III. p. 10.)

* * *

Commune ſaepe inſcripſit inde a M. Aurelio, ſolito KOINON. In numo Getae: KOINOn ΠOντu [3]), quo docemur, totius Ponti nomine hic conſtitutos fuiſſe ludos.

* * *

Hadrianam ſe ſcripſit in numo Fauſtinae jun. AΔPIANΩN. NEOKECAPEωN. (ſic) (Pellerin.) et in alio Getae. (Muſ. Caeſ.)

* * *

Magiſtratus urbis proprii obſervantur in binis numis Caligulae, in quorum

1) Lettere P. III. p. 5. 2) Num. vet. p. 167. 3) Pellerin. Mel. I. p. 165.

Digitized by Google

aversa: ΑΓΡΙΠΠΙΝΑΝ, typo Agrippinae matris sedentis. Notantur autem nude: ΑΡΤΕΜΩΝΟC. vel.: ΕΡΜΟΓΕΝΟΤC. (Pellerin Mel. II.)

* * *

Epochae anni plerumque inscripti praefixo ЄT. En eorum catalogum:

ΚΘ. in autonomo supra citato.

ϥH. M. Aurelii. (Vaill.)

PMB. Getae. (Vaill.) Severi. (Sestini.) Caracallae. (Sestini.)

PVR. Severi. (Mus. M. Ducis, com. Vitzai, Haym.) Getae Caesaris. (Haym.)

PMH. Domnae. (Vaill. Theup.) Getae Caesaris. (Sestini.)

PΞ. Alexandri. (Vaillant Num. Graec. in iconismo.)

PΞB. Alexandri. (Vaill.)

PΘH. Gordiani. (Panel. num Trebon. p. 18.)

PϤB. Valeriani. (Pellerin.)

PϥΘ. Gallieni. (Arigoni.)

Antequam stabilire epocham aggredior, expediendum, quem valorem habeat annus PVR, qui sic exaratus comparet in numis Severi et Getae. Eum Haymius pro PMB. habet a). At mihi elementum R habere valorem episemi, seu ϛ videtur, nam hoc modo effictum senarium in Syriae urbium numis intuemur. At quod dixi, multo certius probant synchronae Caesareae Cappadociae drachmae, quarum binas cum capite Severi, et luculento ЄT. R. habet museum Caesareum, quae adeo nota ex Haymii lege indicabit Severi annum II., quod nullo pacto verisimile, quia certum est, Cappadociam nonnisi adulto anno II. Severi juxta domesticum annorum suorum calculum victo Pescennio in partes Severi concessisse. Quocirca verisimile, eandem notam in synchrono Neocaesareae numo senarii quoque potestatem habere. Constat, Graecorum episemon formarum fuisse omnium patiens, at nullius fere literae formam minus variatam, quam τϐ B. Legendum ergo PMR, 146.

Epochae Neocaesarienſis exordium ad annum V. C. 815. fixit Vaillantius, quod judicium jure impugnat Harduinus ex numo Aurelii Aug. cum anno ϥH., qui additus ad 815. coepit in autumno V. C. 912. exiturus in autumno anni sequentis. At Aurelius nonnisi V. C. 914 mortuo Pio Augustus dictus est. Sed Harduinus, qui Vaillantii Scyllam vitaverat, suam tamen Charybdin reperit, dum aerae principium statuit annum 817. Recitavit ipse numum Severi cum anno PMH., qui ex calculi lege incipit in autumno V. C. 964. At Severus jam mense Februario ejusdem anni diem obivit. At his incommodis liber est annus V. C. 816., quo coepisse aeram suffragantibus numis statuo. Non potuisse incipere citius, ex numo Aurelii mox vidimus. Non serius, recte quidem probaret citatus Severi numus cum anno PMH., nam signatus esset ab autumno V. C. 963 nullo in sequentem autumnum effugio, quia hic imperator proximo Februario mortuus est. At enim numum hunc, quem ex museo Mediceo citat Vaillantius, vidi ipse, qui

a) Tom. II, p. m. 315.

Digitized by Google

tamen non PMH., quod is adseverat, sed solitum PNR inscriptum offert. Ejus tamen vicem supplet numus Getae adhuc Caesaris cum eodem anno, seu, ut paullo supra explicui, 146., qui si addatur ad 816., docebit numum signatum ab autumno V. C. 961., quo anno labente Geta Augusti titulum abstulit, ut copiose in ejus moneta docebitur.

Vaillantio judice, qui epocham ab anno V. C. 815. inchoavit, ejus instituendae causa fuit, quod hoc anno Polemo II. Pontum a se dictum Polemoniacum Neroni cessit. Probabimus infra in moneta regum Ponti ex numo ejus regis cum anno ΚΔ., eum adhuc ab autumno V. C. 814. Ponto praefuisse. Ergo ante annum 815. Pontus in Romanorum potestate esse non potuit, atque consultis numis, qui epochae initium ad annum 816. constituunt, verisimile fit, hoc demum anno Pontum Romanis accessisse, quo factum, ut hos demerendi causa non Neocaesarienses modo, sed et vicini Trapezuntii et Zelitae ab hoc tempore epocham novam ducerent.

AE. RR.

PHARNACIA.

Maritima, ex vetere Cotyoro condita teste Strabone.

Autonomus.

Caput Jovis. ℞ ΦΑΡΝΑΚΕΩΝ. *Bos gradiens.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRR.

PHINEVM.

Ab uno Stephano obiter τοπος τῶ Πόντε dicitur. Neglecto eo, quem Goltzius in Thesauro proponit, alium nobis exhibet Arigonius inscriptum ΦINE. typo tripodis, quem Frölichius in urbium catalogo Notitiae suae elementaris huic Stephani Phineo tribuit. Sed forte fallit Arigonii lectio nimium saepe intuta.

PIMOLISA.

Hujus oppidi, siti in agro Pimolisseno, meminit Strabo, et ex eo Stephanus.

Autonomi.

Caput galeatum barbatum. ℞ ΠΙΜΩ-ΛΙΣ -- *Pharetra.* AE. III. (Pellerin.)

Caput galeatum juvenile. ℞ ΤΙΜΩΛΙ-ΣΩΝ. *Pharetra.* AE. II. (Pembrock P. II. tab. 31.)

Suapte patet, in altero hoc numo legendum ΠΙΜΩΛΙΣΩΝ confirmante hanc lectionem etiam simili Hunteriano. De typis his Ponticis vide prolegomena ad Pontum.

AE. RRR.

SEBASTOPOLIS.

Mediterranea, memorata Ptolemaeo et Plinio, et marmori, quod recitat Corsinus [x]: ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΠΟΝΤΩ.

Autonomus.

Caput Bacchi hedera redimitum. ℞ CЄ-

x) Differt. agon. p. 32.

Digitized by Google

ΒΑCΤΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Ciſta, ex qua proſpectat ſerpens.* AE. III. (Pellerin.) *AE. RRRR.*

Imperatorii.

Reperti duo cum eadem epigraphe:

Diana Epheſia, Antonini. (Arigoni.)

Juno Pronuba, Domnae. (Pellerin Rec. III. p. 256.)

Putabat aliquando Pellerinius, numum ſuum tribuendum Myrhinae Aeolidis, quae teſte Plinio *Sebaſtopolis* vocabatur [y]), ſed idem ſerius in eandem hanc Ponti Sebaſtopolin conſenſit [z]). *AE. RRRR.*

SMAETA.

Domnae numum edidit Harduinus ΣΜΑΙΤΩΝ. ΕΤ. ΡΜΒ. typo templi. Ex nonnullis indiciis numum ad aliquam Ponti urbem pertinere recte opinatus eſt, etſi Smaetae geographorum nemo meminerit. At indubitatum videtur tam ratione typi, quam epochae, numum Zelam ejusdem Ponti pertinere, et pro vero ΖΗΛΙΤΩΝ lectum ΣΜΑΙΤΩΝ. Non deſunt exempla, Μ pro Η, et Α pro Λ lecta eſſe. Si dubitas, confer numos Zelae Ponti.

TRAPEZVS.

Maritima verſus Colchidem, urbs nobilis, Sinopenſium colonia teſte Xenophonte [a]), et Diodoro Siculo, qui eam jam Colchidi inſerit [b]).

Autonomi.

Hos praeter Goltzium nemo vidit.

Imperatorii.

Horum tres primus edidit Frölichius [c]), addidere deinde ſuos Theupolius, et Pellerinius. Hactenus a Trajano uſque ad Gordianum procedunt.

Epigraphe conſtans: ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙΩΝ.

En hujus urbis numos hucuſque cognitos:

ΕΤ. Ι. *nomen urbis intra lauream*, Trajani (Theupoli.)

ΕΛΡ. *Menſis eques medio ſuo et equi corpore*, Severi. (Muſ. Caeſ.) In alio ſimili, ſed Caracallae, praefigitur ΕΤΟΤ. (Muſ. princ. Waldeck.)

ΘΛΡ. *Serapis ſtans*, Caracallae. (Muſ. Caeſ.)

ΕΤ. ΡΝΕ. *Menſis eques*, *juxta ara*, Elagabali. (Pellerin Rec. III. p. 204.)

ΓΞΡ. *idem typus*, Alexandri. (Pellerin ibid.)

— *Fortuna ſtans*, Gordiani. (Muſ. Caeſ.)

Epochae principium jam Frölichius ad annum V. C. 816. fixit, cum quo omnes anni his numis inſcripti componi poſſunt. Ex anno Elagabali tenemus, non poſſe principium epochae in anteriorem aliquem annum cadere. Fuit ergo Trapezuntiis idem epochae initium, quod Neocaeſarienſibus et Zelitis, et eadem haud dubie ejus ſtabiliendae cau-

---

y) l. c. z) Suppl. I. p. 50. a) Exped. Cyri. b) L. XIV. c. 30.
c) IV. Tent.

Digitized by Google

ſa, quam vide ſupra in numis Neocaeſareae.

* * *

Annos imperii ſub praecedentibus imperatoribus fuiſſe aeri inſertos, probat citatus numus Trajani.

* * *

Ex mente Frölichii numi Commodi et Severi, inſcripti ΤΡΑΠΕΖΟΥΠΟΛΕΩC, quos Vaillantius Trapezopoli Cariae tribuit, huc quoque revocandi ſunt, cum quo ſentit et Pellerinius [d]). Verum injuſtam hanc eſſe rapinam, in hac Cariae urbe docebo.

AE. RRR.

TRIPOLIS.

Caſtellum et locus obſcurus ad mare, cui inſignes quosdam Trajani numos largitur Pellerinius [e]), ſed quos veriſimilius eſſe Tripolis Cariae, in hujus numis ſtatuemus.

ZELA.

Mediterranea verſus Armeniam, Triarii clade, et I. Caeſaris de Pharnace victoria illuſtris.

Imperatorii.

Oppido pauci cum capite Domnae, et Caracallae, ſuntque apud Vaillantium, et in muſeo Caeſareo.

Epigraphe: ΖΗΛΙΤΩΝ. ΤΟΥ. ΠΟΝΤ. in numo integerrimo Caracallae. (Muſ. Caeſ.) At Vaillantius in binis Domnae legit: ΚΟΙΝΟΝ. ΖΗΛΙΤΩΝ. (Num. Graec. p. 272.)

Typi: *Templum 6. columnarum — Jupiter ſedens.*

* * *

Epochae annum omnibus his inſcripſit praefixo ЄΤ. Quam varius et inconſtans fuerit Vaillantius, et quam inſigniter in definienda hac aera peccaverit, jam obſervavit Pellerinius [f]), et ipſe ad ſimilem muſei Caeſarei numum comprobavi [g]). Tam in Domnae, quam Caracallae numis eſt: ЄΤ. ΡΜΒ., qui adeo ab anno V C. 707., anno nempe victoriae J. Caeſaris, deduci nequit, ut opinabatur Vaillantius. Neque valere poteſt annus 706. Frölichii [h]), neque 708. Harduini, quorum uterque inconſulto Vaillantii praeconio deceptus eſt. Eſt ergo haud dubium epochae exordium annus V. C. 816. exemplo Neocaeſareae, et Trapezuntis, cui addendo annum ΡΜΒ, ſeu 142., qui eſt in his numis, prodit annus V. C. 957., quo peradoleſcens adhuc fuit Caracalla, qualem eum reipſa numus muſei Caeſarei fiſtit. Cauſam probabilem conſtitutae ad hunc annum epochae vide ſupra in numis Neocaeſareae.

* * *

Praeter hos nullus hactenus Zelae numus editus eſt. Quem cum capite Trajani obtulit Haymius [i]), ipſe ſub finem praefationis ad Tomum II. pertinere Smyrnam docuit.

AE. RRR.

---

d) Mel. II. p. 112 et 130. e) Rec. III. p. 206. f) Mel. II. p. 320. g) Catal. Muſ. Caeſ. P. I. p. 139. h) IV. Tent. p. 257. i) T. II. p. m. 266.

Digitized by Google

REGES
PONTI ET BOSPORI CIMMERII.

Placuit utriusque regni principes conjungere, quia major pars regum Ponti, quorum habemus numos, Bosporum una tenuit, et quod verisimile est, ejusdem epochae annos utrique numis suis inscripsere, ut dicetur.

Vtriusque regni numi praeclaros nacti sunt enarratores, quorum lucubrationes eo ordine, quo prodivere, lubet commemorare. Dissimulatis vetustioribus, quorum non aeque felices fuere conatus, quoniam carebant subsidiis, quae serius accessere, eruditus de Boze anno 1725. praeclaram de regibus Bospori usque ad Mithridatis VI. Pontici tempora dissertationem edidit, quae exstat in Memoriis inscriptionum Tomo VI. p. 549. Eodem anno prodivit Lutetiae opus postumum Vaillantii, quod inscribitur: *Achaemenidarum imperium, sive regum Ponti, Bospori, et Bithyniae historia ad fidem numismatum accommodata.* Vt sunt pleraque Vaillantii festinantius, et minus ἀκριβῶς scripta, ita opus istud tanto peccat frequentius, quod auctore morte praevento limae beneficio caruit. Proximus ad explicandos regum Bosporanorum numos accessit P. Stephanus Souciet S. I. edito insigni commentario, cui titulus: *Histoire chronologique des Rois du Bosphore Cimmerien*, qui insertus est ejus operum Tomo III. typis dato Parisiis 1736. in 4to. Successit eruditus Cary, jam in regum Thraciae numis cum laude commemoratus, cujus perelegans habemus opus: *Histoire de Rois de Thrace, et de ceux du Bosphore Cimmerien éclaircie par les Médailles, à Paris 1752. in 4to.* Eodem ipso anno prodivit Vindobonae opus insigne: *Regum veterum numismata anecdota aut perrara notis illustrata.* Frons auctorem praefert Franciscum Comitem de Khevenhüller, sed manum duxit P. Erasmus Frölich, ut de omnium fere regum numis, sic de Ponticis et Bosporanis in hoc commentario praeclare meritus, ut ex his nostris patebit. Idem triennio post numos Bosporanos nondum cognitos protulit, novisque observationibus illustravit in opere: *Ad numismata regum veterum anecdota, aut rariora accessio nova.* Per insignes ergo tantorum virorum conatus nihil jam aliud restat, quam ut pro instituti mei brevitate summa eorum capita proponam, insertis ubique numis, qui serius detecti sunt.

Epocham Bosporanam, de qua agemus post productos omnes numos, nunc προληπτικως figimus ad annum V. C. 457. ante Christum 297.

REGES BOSPORI CIMMERII.

Regnum dictum *Cimmerium* ab urbe pervetusta Cimmerico, posita olim in peninsula, Ponto et palude Maeotide intercepta [k]), quae hodieque vetus no-

k) Strabo L. XI. p. m. 756.

Digitized by Google

men in *Crimea* detortum obtinet. Dictum *Bosporus* a freto ejusdem nominis, hodie *Caffa*, quod Pontum cum Maeotide conjungit, et regnum ipsum in duas partes secat, quarum una Europaea, et ipsa peninsula est, cujus caput Panticapaeum, altera Asiatica, cujus caput Phanagoria. Inde a tertio urbis conditae saeculo Bosporum suos habuisse reges constat, eosque durasse usque in tempora Constantini M., numi palam docent, quousque nulli regum veterum aliorum numi porriguntur, si forte numos regum Persiae Sasanidarum demas, sed quorum certa aetas figi nequit, cum notis chronologicis destituantur.

Bosporanorum regum numi haec habent sibi propria, I. quod epocham, aut regis sui annos plerique inscribunt. II. quod saepe altera parte imperatoris R. effigiem sistunt, quae primis duobus Romae imperantis saeculis, quando artes nondum plane collapsae fuere, satis commode discernitur, deinceps vero vix discerni potest, nisi cum annus epochae suppetias venit, nam imperatorum nomina adscripta non sunt. III. quod numos eorum habemus aureos, argenteos, et aeneos, et aureos quidem magno numero, et ex auri genere, quod electrum dixere veteres, admixta nempe argenti portione, de quo egimus alibi.

Primam regum stirpem fuisse Archaeanactidarum, docet Diodorus Siculus, quae coepit V. C. 267. et desivit 309. Alterius, quae successit, caput fuit Spartacus I. Hunc post aliquot ex ea gente principes, quos vide apud Cl. Bozium excepit

PAERISADES I. rex Bospori.

Propter praeclara in remp. merita a suis post mortem pro deo cultus teste Strabone. Regnavit inde ab V. C. 405. usque 443. Vide Bozium.

Numus.

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΑΙΡΙΣΑΔΟΥ. *Pallas sedens d. Victoriolam, s. clypeo innixa, intra sellae fulcra monogramma* ΠΑΝΤ., *in imo tridens.* AV. (Boze ex mus. reg. Gall.) Similem alium se vidisse Vindobonae testatur Frölichius. (Not. elem. p. 154.)

In praeclaro hoc numo pars aversa adeo similis est parti aversae, quae est in numis Lysimachi regis Thraciae, ut nisi Bosporani regis inscriptum nomen legeretur, eum nullo erroris metu numum Thracium diceres. Etenim non modo conspirat metallum, et typus princeps Palladis, sed etiam modus inscriptionis, tridens, et monogramma eandem in hoc quoque numo stationem occupans. In numis Lysimachi eodem loco, observamus varias literas, plerumque ΒΥ. ΚΑΛ. ΙΣ. ΤΟ., quibus verisimile diximus indicari *Byzantium*, *Chalcedonem*, *Istrum*, *Topirum*, quibus in oppidis hi essent numi cusi. Ex eadem ergo lege το ΠΑΝΤ. numi, de quo agimus, indicabit *Panticapaeum*, quae fuit Bospori Europaei urbs praecipua. Plena haec cum moneta Lysimachi concordia dubitare non sinit, fuisse certam aliquam causam, cur rex Bosporanus monetam suam cum moneta vicini regis tam exacte conformaret. Constat vero etiam, postremos XI. Paerisadis annos incidere in tempora Lysimachi. Soucie-

Digitized by Google

tus numum hunc tribuit Paerisadi III., sed argumentis, quae facile refutaveris [l]). Eum tamen, quod mirum, sequitur Frölichius. Cimelium istud veram nominis lectionem comprobat, cum ab auctoribus varie exaretur, Παρυσαδης, Παρισαδης, Περισαδης, Βερισαδης. Vide Bozium [m]).

AV. RRRR.

* * *

Paerisadis I. successores proximi nomine solum cogniti sunt, reliquorum deinceps ipsa nomina ignota. Horum omnium, ut et illorum, qui Paerisadem praecessere, numos non habemus, etsi eorum aliquos reperiundi spes temere abjicienda non est, si verum est, quod refert Polyaenus a Bozio citatus [n]), Leuconem Paerisadis patrem per fraudem veteris pecuniae valorem mutasse. Horum regum postremus Paerisades III. regnum Bospori Mithridati VI. Ponti regi tradidit, ut paullo infra in hoc dicetur.

REGES PONTI.

Regnum Ponti a Ponto Euxino nomen traxit, et erat portio Asiae minoris Colchide, Cappadocia, Paphlagonia, mari Euxino intercepta. Ejus primus rex, aut satrapa fuit Artabazes, ut nonnullis visum, a septem Persis oriundus, certe ex stirpe Achaemenidarum, ex qua ipsi Persiae reges fuere teste Herodoto [o]). Enim vero adhuc et illi, qui se a Mithridate VI. Eupatore genus ducere professi sunt, Achaemenidas se professi sunt, ut dicetur infra in Mithridate Bospori rege. Cum Darius Hystaspis regnum Persicum in satrapias divisisset, Artabazen Ponto praefecit, a quo reges successores genus duxere, quorum illos, qui proxime secuti sunt, quoniam numis carent, obiter enumero. Qui plura volet, adeat Reinerum Reineccium, et Vaillantii historiam Achaemenidarum.

ARTABAZEN regni auctorem secutus forte est RHODOBATES, hunc filius MITHRIDATES I., qui cum Cyro minore contra Artaxerxem Mnemonem conspiravit, et imaginem Platonis in academia ponendam curavit, de quo auctores varii a Reineccio citati. Succedit filius ARIOBARZANES I. adhuc patre vivo Lydiae, Ioniae, Phrygiae satrapia ab Artaxerxe Mnemone donatus. Sequitur

MITHRIDATES II rex Ponti.

Ariobarzanis F. Regnavit per Alexandri M. bella Persica, post cujus mortem ab Antigono exagitatur. Habuit cognomen Κτιστου, *conditoris*, sed quod alii filio tribuunt.

Numus:

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ. *Juppiter sedens d. Victoriolam, s. hastam, in area astra solis, et lunae, juxta monogramma.* AR. I. (Pellerin Mel. I. p. 104.

l) l. c. p. 67. m) l. c. p. 552. n) pag. 564. o) L. VII. c. 11.

Digitized by Google

Tota praeſtantiſſimi hujus numi averſa capta eſt ex nota Alexandri M. moneta argentea, quod ipſum ab aliis quoque regibus fuit obſervatum, quos in magni ejus regis numis enumeravi. Pellerinius eum Mithridati III. tribuendum putavit. Non repugno. Malui Mithridatem II., quia hic per ipſum Alexandri regnum, et aliquanto etiam poſt regnavit. De utroque aſtro Ponticis regibus familiari agemus proxime.

In numis perpetuo ſcriptum reperitur ΜΙΘΡΑΔΑΤΗΣ, non ΜΙΘΡΙΔΑΤΗΣ, eamque ſcripturam Graeca etiam marmora confirmant. Ac jure iſtud, cum ducatur a vetuſtiſſimo Indorum *mitra*, quod *ſolem* et *amicum* ſignificat, ex quo Perſae, et Graeci inſerta aſpirata fecerunt *Mithra* p). Jure igitur carpendi auctores Graeci non pauci, qui Μιθριδατην eum appellant mutato perperam A. in I. Non item, ut recte obſervat Spanhemius q), auctores Latini, in quorum lingua ſaepius A nominum propriorum in I abiit. Sic ex Αγριγας, Κατανα, Μασσαλια ducta ſunt *Agrigentum*, *Catina*, *Maſſilia*. Addo, dixiſſe Graecos Μασσανισσα, quin et Appianum Μασσανασσα, et Latinos *Maſſiniſſa*.

AR. RRRR.

MITHRIDATES III. nonnullis Κτιστης, ut diximus in numis patris Mithridatis II. Hic Cappadociae, et Paphlagoniae partem ſibi ſubjicit. Sequitur ſecundum aliquos MITHRIDATES IV. ſocer Antiochi M., quem excepit filius

PHARNACES I. rex Ponti.

Sinopen V. C. 572. expugnat, et regni ſedem conſtituit. Multa per Aſiam minorem turbat. Moritur exeunte ſaeculo VI. urbis conditae. Praeter Mithridatem V. habuit Laodicen nuptam Achaeo Aſiae minoris tyranno.

Numi.

Caput regis diadematum modeſte barbatum. ☧ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΑΡΝΑΚΟΥ. *Vir curto habitu indutus ſtans capite et pedibus alatis d. demiſſa racemum pantheriſco adſtanti porrigit, ſ. caduceum et cornucopiae, vertici imminet fulmen, in area aſtra ſolis et lunae, inde* ΠΣ. AV. m. m. (Muſ. M. Ducis) AR. m. m. (Pembrock, Wilde.)

Aureum ex cimeliis M. Ducis poſt alios adcuratius olim edidi. Miram partis averſae figuram cauſa variorum attributorum Pantheon dixi, Mercurium, Bacchum, Jovem, Abundantiam complexum r). Vaillantio Bacchus, Frölichio Mercurius creditur. Eruditus le Blond adfirmat, eſſe imaginem dei Menſis, qui teſte Strabone apud Cabira Ponti urbem nomine Pharnacis templum habuit, ſed abſtinet argumentis, quae ſententiam hanc veriſimilem efficiant s). Sane prae omnibus probandum fuerat, deum Menſem hoc etiam cultu fuiſſe propoſitum. Enimvero nimio hic diverſus eſt ab eo, quo in variis Aſiae minoris urbium numis proponitur.

Obſervanda etiam aſtra ſolis et lunae,

p) Paullini Syſtema Brahman. p. 1.
q) T. I. p. 125.
r) Num. vet p. 168.
s) Deſcr. des pierr. grav. T. I. p. 82.

Digitized by Google

quae in his numis, tum praecipue Mithridatis VI. nepotis, et urbium Ponti, tum etiam nonnullis regum Cappadociae obvia ſunt. Dixeram olim, eo indicari derivatam a Perſis religionem, ex quorum ſanguine Ponti reges fuere [t]), nam teſte Herodoto [u]) Perſae ſacrificant Soli et Lunae. Belleyus utroque aſtro indicari cultum Menſis Pharnacis a Perſis inductum cenſet [x]). Vtrum rectius, arbitrentur eruditi. Vtrumque hoc ſidus ſic regum Ponticorum proprium habebatur, ut Athenienſes, cum numos Mithridatis VI. nomine ferirent, illud adſtituere non negligerent.

AV. AR. RRRR.

MITHRIDATES V. EVERGETES rex Ponti.

Pharnacis I. filius. Romanos cum obſervare ſtuderet, eis auxilia bello Punico III. et adverſus Ariſtonicum, qui Attali Pergameni haeredem ſeſe ferebat, miſit, quo factum, ut ſocius et amicus P. R. diceretur. Mortuus eſt fraude ſuorum circa annum V. C. 630.

Numus.

Caput regis diadematum. ✠ ΒΑΣΙ-ΛΕΩΣ. ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ ΕΥΕΡΓΕ-ΤΟΥ. *Figura barbata ſtans capite modio infignito, et divinitatis pallio amicta, d. aquilam, ſ. ſceptrum transverſum, in area* ΓΟΡ. *et monogramma.* AR.

En ipſa verba Vaillantii numum ex muſeo Card. Maximi deſcribentis, ſed quae ab ipſo iconismo multum abludunt. Nam in hujus antica exhibetur caput regis laureatum, figura averſae tegitur pileo crucigero, manu ſiniſtra pro ſceptro tenet palmae ramum, ut adeo de typis hujus numi, qui aliter deſcribitur, aliter pingitur, nihil audeam ſtatuere. Ait Vaillantius, neminem in deorum hiſtoria tantiſper verſatum eſſe, qui figuram averſae ſtatim ad Serapin non revocaret. At cuperem in certo aliquo antiquitatis monumento Serapin hoc culto propoſitum videre.

Mithridates hic Straboni paſſim dicitur Ευεργετης [y]), ut et Appiano [z]).

Annus ΓΟΡ. 173. incipit ab autumno V. C. 629., qui circiter fuit Mithridatis penultimus.

* * *

Numum ΒΑΣΙΛΕ- -ΜΙΘΡΙΔΑ- -ΦΙ-ΛΟ- -quem eruditi huic Mithridati tribuunt, quaere in moneta regum Armeniae, quorſum is haud dubie pertinet.

AR. RRRR.

MITHRIDATES VI. EVPATOR DIONYSVS.

Ponti primum, deinde et Boſpori rex.

Patrem puer amiſit, vitatisque caute tutorum inſidiis, cum per aetatem licuit, regnare aggreſſus, auctus deinde etiam Boſpori regno, quod ſibi ejus rex Paeriſades III. ceſſerat, domitis bello Scythis aliisque barbaris juventutem ad graviora, quae animo conceperat, bella

t) Num. vet. p. 176. u) L. I. c. 131. x) B. L. T. XL hiſt. p. 130. y) L. X. z) Bell. Mithr. c. 10.

Digitized by Google

erudivit. Collisus deinde cum Romanis, quod Paphlagoniam invasisset, Nicomedem Bithynia, Ariobarzanem Cappadocia ejecisset, Man. Aquillium legatum inter ludibria et cruciatus enecasset, omnes per Asiam Italici generis uno die interficiendos curasset, universam Asiam seu Romanam, seu regiam, seu liberam cum parte insularum sibi subjecisset, indicto bello, et in XXVI. annos porrecto, gravissimis cladibus a Sulla, Lucullo, ac denique Pompejo M. adfectus, deinde in Bosporum profugus, sed a suis proditus, desperatis omnibus caput militi Gallo amputandum dedit V. C. 691. Ejus hanc habe imaginem ex Velleio a): *Vir neque silendus, neque dicendus sine cura, bello acerrimus, virtute eximius, aliquando fortuna, semper animo maximus, consiliis dux, miles manu, odio in Romanos Hannibal.* Ejus historiam latius descriptam vide apud Appianum, Plutarchum, Iustinum, aliosque.

Ex agmine uxorum et pellicum numerosam habuit sobolem, cujus majorem partem dirus ipse generis sui carnifex seu metu insidiarum, seu furore actus interemit. Ex filiis memorandi MACHARES, quem ipse primum Bospori regem dixit, sed quia pacem cum Lucullo fecit, ad mortem adegit. PHARNACES II. post patrem rex Bospori, de quo infra. Filia CLEOPATRA nupta Tigrani Armeniae regi.

Numi.

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ. ΕΥΠΑΤΟΡΟΣ. *Cervus pascens in area* Δ, *et astra solis et lunae, omnia intra coronam hederaceam.* AV. (Cary, Pellerin.) In alio *praeterea monogramma* ΠΕΡ. AV. (Mus. M. Ducis.)

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ. ΕΥΠΑΤΟΡΟΣ. *Cervus pascens, vel Pegasus pascens, in area varians annus epochae, astra solis et lunae, et varians litera solitaria, omnia intra hederaceam.* AR. I. (Mus. Caes.)

ΕΥΠΑΤΟΡΟΣ cognomen omnes hi numi offerunt, quod Mithridati VI. inditum Strabo, Appianus, aliique testantur, sed ejus causa incerta. Ex hoc nomine Mithridates urbem in Ponto a se condi coeptam appellavit *Eupatoriam*, quam cum Pompejus M. imperfectam reperisset, de se *Magnopolin* vocavit b). Vtriusque animalis pascentis veram causam nemo hactenus reperit. Tamen eos, qui Pegasum pascentem fistunt, videri signatos Amisi hujus ipsius causa typi, dixi supra in moneta Ponticae hujus urbis. Vtriusque astri causam verisimilem in numis Pharnacis expedivi. Monogramma ΠΕΡ. indicat Pergamum Mysiae, in qua cusus numus, testibus Cistophoris, in quibus ea urbs eodem monogrammate notatur. Constat autem, Mithridatem consedisse Pergami, quo tempore ejus dux Archelaus in Graecia cum Sulla bellum gessit c). Constat etiam, Pergamenos benevolentia in Mithrida-

a) L. II. c. 18. b) Strabo L. XII. c) Plut. in Sulla p. 458.

Digitized by Google

tem, et in Romanos odio, qui ex his in Aeſculapii templum confugerant, ſtatuis haerentes ſagittis confeciſſe [d]).

Corona hederacea ad cognomen *Dionyſi* ſeu *Bacchi* aperte adludit. Ita enim diſerte Appianus de hoc Mithridate [e]): και διαδεχεται Μιθριδατης υιος, ω Διονυσος και Ευπατωρ επωνυμα ην. *Ei ſucceſſit Mithridates filius, cui Dionyſi et Eupatoris cognomina fuere.* Et Cicero de Aſianis [f]): *Mithridatem, deum illum patrem, illum conſervatorem Aſiae, illum Evium, Nyſium, Bacchum, Liberum nominabant.* Repertum iſtud cognomen credidere aliqui teſte Plutarcho [g]), quod in compotationibus palmam ſemper abſtulit, aut verius eo etiam judice, quod perinde atque olim Bacchus illaeſus a fulminibus fuit. Serius iidem Aſiani in Ciſtophoris ſuis M. Antonio quoque, nam et hunc Bacchum dixere, coronam hederaceam ſunt largiti, de quo vide ejus IIIviri numos.

Anni epochae in his numis aſſidui. Comperti hactenus ſunt: ΘΣ. ΒΙΣ. (Muſ. Caeſ.) ΘΙΣ. (Theup.) ΑΚΣ. (Spanheim epiſt. III.) ΒΚΣ. (Muſ. Caeſ.) ΓΚΣ. (Muſ. M. Ducis.) ΔΚΣ. (Apoſt. Zeno.) Fixo ad annum V. C. 457. aerae initio annus primus ΘΣ. ducitur ab autumno V. C. 665. poſtremus ΔΚΣ. ab anno 680.

* * *

Numum Mithridatis VI. nomine ab Athenienſibus ſignatum vide in horum moneta.

AV. RRR. AR. RR.

PHARNACES II.

rex Boſpori, ſubinde et Ponti.

Mithridatis VI. hic filius, cum videret patris res perditas, et ab hoc ſibi inſidias ſtrui, conciliata ſibi militum voluntate paſſus eſt patrem jam omnia deſperantem violentas ſibi manus inferre V. C. 691., ejusque ad Pompejum miſſo cadavere regnum Boſpori in parricidii praemium abſtulit, dictus praeterea amicus populi R. Quietus tantisper, donec metus aderat, cum imperium R. Caeſaris et Pompeji diſſidiis turbatum intelligeret, ſpe recuperandi regni aviti illectus, relicto in Boſporanis Aſandro Pontum invadit, et extruſo Romanorum praeſidio patris ditionem omnem ſibi ſubjicit. Ea re audita Caeſar ex Aegypto advolat, commiſſoque ad Zelam Ponti urbem praelio Pharnacem fundit, fugatque, quem deinde a clade in Boſporum profugum Aſander interimi juſſit V. C. 707.

Numi:

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙ. ΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΦΑΡΝΑΚΟΥ. *Apollo ſedens ante tripodem d. ramum, ſ. lyrae innixus, in area anni hactenus comperti* ΕΜΣ. ϛΜΣ ΖΜΣ. *in area monogramma, vel litera* Δ. AV. AR. (Muſ. Caeſ.)

En in his numis turgidos titulos *regis regum*, et *magni*. Regem regum ſeſe ambitioſe appellaverit poſt ſubactos vicinos regulos, quo etiam titulo intu-

d) Appian. Mithr. c. 23. e) Mithr. c. 10. f) pro Flacco c. 25. g) Sympos. L. I. p. 624.

Digitized by Google

mûit coaevus Tigranes Armeniae et Syriae rex. Ex eadem causa adsciverit nomen magni, quod Mithridati quoque patri tributum a scriptoribus novimus, sed quo ipse, saltem quod ex numis constet, usus non est. At consultius hoc elogio abstinuisset, si apud animum reputasset, Magnum patrem a cognomine Magno Pompejo internecione victum, et se ipsum ab eodem Magno precarium Bospori regnum accepisse.

Anni his numis inscripti respondent annis V. C. 701. 702. 703. nimirum turbidis tum Romanorum rebus ob Crassum recenter a Parthis caesum coepit sese efferre homo impotens, et altiora animo concipere. Solitarium Δ indicare annum IV. regni Pharnacis contendit Vaillantius, sed quam sententiam jam evertit Frölichius. Enimvero eadem litera Δ et variae aliae occurrunt etiam in numis Mithridatis patris, quas tamen, quoniam secundum epochae annos non consequuntur, ne ipse quidem Vaillantius annos regni notare poterit adserere. Igitur in utrisque perinde ac monogrammata erunt notae monetariorum. Neque obest, successorem Asandrum, ut continuo videbimus, regni annos numis suis inscripsisse, nam hic annis epochae plane abstinuit, substituendo his annos regni. Ruit ergo princeps Vaillantii argumentum, quo is ex litera Δ initium aerae Ponticae anno V. C. 448. adfixit [h]).

In numo simili Patinus pro ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. legit ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΟΣΣΑΝ [i]), sed deceptum fuisse virum eximium jam ostendit Bozius [k]).

AV. AR. RR.

ASANDER.

Archon primum, dein rex Bospori,

Eum Pharnaces, ut diximus, Bosporo praefecit, dum is Pontum, ereptasque patri provincias recuperare nitebatur. Victum a Caesare, et ad suos e clade reducem interficiendum curat V. C. 707., et Bosporum retinet. At Caesar hominis in regem suum perfidiam detestatus Mithridati Pergameno, de quo infra, bellum in Asandrum mandat, et ipsum Bospori regnum addit [l]), sed Bosporum ingressum evertit Asander, ut docet Strabo a Casaubono praeclare correctus [m]). Firmata sic potentia primum ethnarchae nomine secundum Lucianum [n]), sed archontis secundum numos, accedente subinde Augusti auctoritate regis nomine Bosporo praefuit. Mortuus est V. C. 740. regno uxori Dynami Pharnacis F. relicto [o]). Lucianus, qui eum morte voluntaria exstinctum tradit, quod militum animos in Scribonium, de quo infra, inclinare videret, addit, vixisse eum annos XCIII., et adhuc extrema senecta equestri et pedestri pugna nemine inferiorem habitum [p]).

Numi:

Caput Asandri imberbe nudum. ℞ AP-

h) Reg. Bosp. p. 205. i) Ad Sueton. p. 25. k) Hist. B. L. T. XII. p. 292. l) Dio L. XLII. §. 48. Hirt. Bell. Alex. cap. ult. m) L. XIII. p. m. 927. n) In Macrob. o) Dio L. LIV. §. 24. p) l. c.

Digitized by Google

ΧΟΝΤΟΣ. ΑΣΑΝΔΡΟΥ. ΒΟΣΠΟΡΟΥ. *Victoria prorae navis insistens, in area* H. AV. (Vaill.) *in area* XH. AR. (Cary.)

Caput Asandri diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΣΑΝΔΡΟΥ. *Idem typus, in area*: Δ. ϛ. Ζ. Η. ΙΔ. Ιϛ. ΙΖ. ΚΓ. (Mus. Caes. Frölich, Cary, Pellerin Suppl. III. p. 3. Sestini Lettere p. 35.)

Asandrum, quem, antequam regium nomen obtineret, ethnarcham a Luciano dici vidimus, numi priores ἀρχοντα, *principem*, posteriores *regem* appellant, et diadema addunt. Verum quid de notis arithmeticis sentiendum sit, dubius haeret Frölichius. Verisimile quidem est, indicari annos principatus, deinde regni. Sed creat difficultatem annus ΚΓ. Constat ex Luciano, Asandrum ab Augusto regem pro ethnarcha appellatum. Fieri istud non potuit ante annum V. C. 723., quo demum Octavianus victo ad Actium Antonio jus in orientis regna obtinuit. Si ergo ad annum 723. addas annum numi 23., habebis annum V. C. 746., sed Asander, ut supra vidimus, jam anno V. C. 740. diem obivit. Ergo aut fallit Lucianus, aut numus, aut hae notae aliud indicant. Non temere suspicor, Asandrum jam ante a M. Antonio, qui plures reges per Pontum, Armeniam, aliasque provincias constituit, regem appellatum, ut eo amico reddito auxilia sibi in futuros casus pararet, et in ea subinde dignitate ab Octaviano confirmatum, quod idem in Polemone Ponti rege factum novimus. Istud si ita habet, nolim adfirmare, errasse Lucianum, sed minus fuisse in oratione adcuratum.

AV. RR. AR. RRRR.

MITHRIDATES PERGAMENVS rex Bospori.

Mithridatis VI. ex pellice filius. Ei Caesar dictator propter collatam insignem in bello Alexandrino opem primum tetrarchiam Galatiae regis nomine tribuit. Ab eodem deinde Bospori rex, cum regnum adire pararet, ab Asandro e medio tollitur, ut mox supra dictum.

Hujus Mithridatis Pergameni binos numos edidit Seguinus [q]), sed eorum prior est Mithridatis ejus, qui Polemoni II. in Bosporo successit, alter est autonomus Pergami, ut suis locis docemus.

POLEMO I. rex Ponti, subinde et Bospori.

Scribonius quidam, Mithridatis sese nepotem ferens, seque ab Augusto post Asandri mortem regem Bospori constitutum, regnum occupat ducta Dynamie Asandri vidua. Qua re audita M. Agrippa, qui tum orientis res procurabat, Polemonem regem ejus Ponti, qui ab eo, aut secundum Victorem [r]) a filio Polemone *Polemoniacus* dictus est, misit, ut Scribonio bellum inferret, qui tamen hominem superstitem amplius non reperit, nam cognita fraude caesus est ab ipsis Bosporanis. Vrgente deinde Agrippa ipse genti rex praeficitur. Haec

q) Num. sel. p. 62. r) In Nerone.

Digitized by Google

Dio ad V. C. 740 s). Habuit hic Polemo patrem Zenonem rhetorem Laodicenum Phrygiae, cujus illuſtria fuere in Antonium IIIvirum merita cumprimis in bello contra Labienum, quae praecipua cauſa fuerit, cur is filio Polemoni partem Ponti regio titulo ſubjecerit. Quo id anno factum, ignoratur, ſed Dio eum jam anno V. C. 718. Ponti regem appellat t). Triennio poſt ab eodem IIIviro Armeniam quoque minorem abſtulit u). V. C. 728. ab Auguſto dictus ſocius et amicus P. R. x) ac denique V. C. 740. Agrippae, et Auguſti voluntate regnum Boſporanum obtinuit, ut diximus. Interiiſſe in bello cum finitimis barbaris, binis locis perhibet Strabo.

Vxor I. *Dynamis* filia Pharnacis, neptis Mithridatis VI., Aſandri primum, deinde Scribonii vidua y), nullis ex ea natis liberis.

Vxor II. *Pythodoris*, de qua, natisque ex ea liberis infra.

Numi:

ΒΑCΙΛΕΩC. ΠΟΛΕΜΩΝΟC. *Caput regis diadematum.* ℞ M. ΑΝΤΩΝΙΟC. ΑΤΤ. ΤΡΙΩΝ. ΑΝΔΡΩΝ. *Caput Antonii IIIviri nudum.* AR. (Patin ad Sueton. p. 298.)

Confirmat hic numus ea, quae de Polemone Ponti rege ab Antonio conſtituto ſupra diximus. Eidem Polemoni Frölichius tribuit numum inſcriptum: ΜΑΡΚ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ z). Sed eum eſſe in Ciliciam referendum, dicetur in numis Olbae Ciliciae.

* * *

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. *Caput regis diadematum.* ℞ IMP. CAESAR. AVG. *Caput Auguſti nudum.* AE. (Vaill.)

Similis adverſa. ℞ ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΣΕ. ΒΑΣΤΟΥ. *Caput Auguſti nudum.* AE. (Seguin Num. ſel. p. 317.)

Hos numos Polemoni I. tribuendos arguunt averſae cum capite Auguſti. Nam Polemo II. nonniſi poſt ejus mortem in Ponto regnavit. Praeclare hi numi confirmant, quod refert Strabo a), Polemonem ob res praeclare geſtas regia dignitate primum ab Antonio, deinde Auguſto fuiſſe ornatum.

* * *

Placet coronidis loco commemorare inſigne marmor repertum apud Cymen Aeolidis, et ab illuſtri Peyſſonello Lutetiam miſſum. Ejus partem, quae Polemonis I. nomen continet, jam recitavit Caryus, et ex eo Frölichius, ſed integrum deinde edidit Com. Caylus addito inſigni commentario eximii in noſtris ſtudiis Belleyi b). Verba, quae huc pertinent, ſunt:

ΕΠΙ. ΙΕΡΕΟΣ. ΤΑΣ. ΡΩΜΑΣ. ΚΑΙ. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ. ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΘΕΩ.

---

s) L. LIV. §. 24. t) L. XLIX. §. 25. u) Dio L. XLIX. §. 44. x) Dio L. LIII. §. 25. y) Dio. L. LIV. §. 24. z) Ad Num. reg. acceſſio p. 86. et Not. elem. p. 205. a) L. XII. p. m. 867. b) Rec. d'Antiq. Tom. II. p. 170.

Digitized by Google

ΤΙΩ. ΘΕΩ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΑΡΧΙΕΡΕΟΣ. ΜΕΓΙΣΤΩ. ΚΑΙ. ΠΑΤΡΟΣ. ΤΑΣ. ΠΑΤΡΙΔΟΣ. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. ΤΩ. ΖΗΝΩΝΟΣ. ΛΑΟΔΙΚΕΟΣ.

Marmor istud docet, Polemonem V. C. 752. fuisse adhuc in vivis, nam hoc demum anno Augustus dictus est *pater patriae*. Fuisse etiam, quamvis absentem, honoris causa sacerdotem in templo, quod Cymaei Aeolidis Romae et Augusto dedicavere. Credo, reverentiae causa omissum nomen ΒΑΣΙΛΕΟΣ, etsi tum, cum marmor istud positum esset, regna Ponti, et Bospori teneret. *AR. et AE. RRRR.*

PYTHODORIS regina Ponti.

Ejus vitam ac numos prolixa dissertatione chronologica illustravit Soucietus, quae est in ejus dissertationum Tomo III. In simili argumento subinde multo adcuratius versatus est insignis Belleyus [e]). Nos summa capita perstringemus. Patrem habuit Pythodorum natum apud Nysam Cariae, *) sed qui relicta propter ignobilitatem patria vicinas et magis illustres Tralles Lydiae commigravit, ubi et Asiarcha fuit. Ejus viri immensas opes, et cum Pompejo M. amicitiam depraedicat Strabo [d]). Pythodoridem sibi Polemo I. mortua Dynamie, quam V. C. 740. factus rex Bospori uxorem duxerat, matrimonio junxit. Hoc a barbaris Aspurgitanis in acie caeso Pythodoris in regno Ponti, at non Bospori, ut dicetur infra post Polemonis II. numos, sucoessit, subinde altero matrimonio Archelao Cappadociae regi nupta, cum hic V. C. 770. fraude Tiberii Romam evocatus mortem oppeteret; in suum Ponti regnum rediit, cumque ibi plures adhuc annos magna prudentiae et moderationis laude regnasset, mortua est, ut visum Soucieto, anno V. C. 791. Haec ex variis Strabonis locis.

Proles habuit ex Polemone marito I. *Polemonem*, qui in Ponti regno successit, II. *Zenonem* dictum ex nomine avi paterni. Eum Armeniae majoris populi ad se accitum regem dixerunt, sed nomine *Artaxiae* ex nomine urbis Artaxatae, Germanico ejus capiti insigne regium imponente V. C. 771 [e]). III. Filiam *anonymam*, nuptam Cotyi V. Thraciae regi, quo a patruo Rhascuporide caeso vidua permansit relicto filio, qui successit [f]).

Numi:

Caput Augusti, secundum alios Tiberii laureatum. ☧ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. ΠΥΘΟΔΩΡΙΣ. ΕΤΟΥΣ. Ξ. *Capricornus.* AR. III. (ex Mus. Rothelin.)

---

g) B. L. T. XXIV. p. 67.

*) Gravem errorem errat Soucietus, qui ejus patriam facit Nisaeam navale Megarorum juxta Atticam. Straboni dicitur Νυσαεος, quod est gentile Nysae Cariae Trallibus vicinae; at urbs Megaridis fuit Νισαια, et gentile Νισαιος, quod utrumque comprobant et historici et num.

d) L. XIV. p. m. 960. e) Tacit. Ann. II. 56. f) Strabo.

Digitized by Google

Caput Tiberii laur. ☧ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. ΠΥΘΟΔΩΡΙΣ. ΕΤΟΥΣ. Ξ. *Bilanx.* AR. III. (Seguin Num. sel. p. 45).

Seguinus et Vaillantius, cum in numo II. non satis integro pro ΕΤΟΥΣ. legendum putarent ΚΟΤΤΟΣ, non dubitavere eum tribuere filiae Pythodoridos anonymae, quam mox supra Cotyi Thraciae regi nuptam dixi, censueruntque, patere ex hoc numo, filiae perinde ac matri fuisse nomen Pythodoridos. Serius collatus prior integerrimus ex museo Rothelinii, qui luculentum ΕΤΟΥΣ exhibet, alterius quoque lectionem sanavit. Certum igitur, numum hunc esse Pythodoridos Ponticae. Vide de hoc plura apud Bimardum g).

At pertinacius disputatum, cujus sit caput numi prioris, an Augusti, an Tiberii, de quo vide differentem Soucietum h), qui tamen mavult perinde ac in altero Tiberium agnoscere. Verum secundum iconismos, quos Belleyus suae de Pythodoridos numis dissertationi praefixit i), numus prior indubitatum sistit caput Augusti, alter Tiberii. Addit idem infra k), a viris multo in re numismatica usu exercitatis Augustum in numo praecedente agnitum. Ea lis otiosa non est, nam magnum momentum confert ad explicandum annum Ξ numis his inscriptum, ad quem modo aggredior.

Ad annum ergo Ξ, 60., quod attinet, eum Soucietus ab anno V. C. 713. deducit, quo Polemonem I. post praelium Philippense a M. Antonio dictum Ponti regem conatur evincere. Hanc deinde aeram ab uxore Pythodoride continuatam, sic ut annus Ξ exeat in autumno V. C. 773. Ejus sententiae accessit etiam Baro Bimardus l). Causam suam etsi magnis conatibus, et per longas ambages tueatur Soucietus, tamen eruditos omnes nondum nactus est consentientes. Nam quod ille, Reineccium, ut videtur, secutus, Polemonis I. regnum ab anno 713. orditur, una conjectura nititur. Alii istud serius factum putant propter merita patris Zenonis in bello Labieni, qui V. C. 714. Asiae provincias vexavit. Et vero Frölichius, cui ignota non fuere, quae Soucietus disputaverat, tamen fatetur, se definire non posse, an hic annus Ξ sit regni, vel vitae Pythodoridos, vel alterius epochae m). Si verum est, quod confidenter adserit Belleyus, in numo priore esse caput Augusti, in altero Tiberii, omnis continuo difficultas evanescit. Nam cum utriusque numo idem annus Ξ inscribatur, patet, eundem annum fuisse postremum Augusti, primum Tiberii, quem constat fuisse V. C. 767., et praeterea utriusque numi, de quo agimus, natalem, a quo si auferamus annos 60., erimus in anno V. C. 707., quod justum sane erat constituendae in Ponto novae epochae tempus; nam eodem anno victus est a I. Caesare Pharnaces II., qui inde ab aliquot annis Ponti regnum usurpaverat, et crudeli imperio exercuerat.

Sed neque typi capricorni, et bilan-

g) Ad Iobert. T. II. p. 345. h) Pag. 29. et 38. i) B. L. T. XXIV. p. 67.
k) Pag. 78. l) Ad Iobert. T. II. p. 345. m) Reg. Bosp. p. 151.

Digitized by Google

cis praetereundi. Cum Soucietus in utroque numo caput Tiberii viderit, non poterat capricornum ad notum Auguſti horoſcopum revocare. Alium igitur, eumque ingenioſum modum excogitavit, quo capricornum et bilancem, zodiaci, menſiumque ſigna ad deum Menſem ſingulari in Ponto religione obſervatum refert [n]). Si in numo priore ex Belleyi ſententia eſt caput Auguſti, rurſum in proclivi res erit; habebit enim Auguſtus capricornum ſuum ſibi ex cauſa cognita amicum. Tametſi fieri poterat, ut exiſtimat Belleyus [o]), ut ex eadem cauſa in Ponto zodiaci ſigna monetae inferrentur, ex qua in regionibus aliis, ac praecipue in Aegypto, Syria, Meſopotamia monetae illata ſunt, etſi haec eadem cauſa nondum ſatis perſpecta ſit. Sane in numis, qui regum Parthorum capita offerunt, pro ſignis menſium ipſa menſium nomina fuiſſe ſcripta novimus.
AE. RRRR.

POLEMO II.
rex Ponti, et Boſpori.

Polemonis I. et Pythodoridos F. Fratre Zenone, ut Armeniae majoris ſceptra capeſſeret, evocato, ipſe apud matrem pro caeſo patre Ponti reginam reſtitit. Matre mortua Caligulae beneficio paterna regna Pontum et Boſporum obtinuit V. C. 791 [p]). At Claudius illi V. C. 794. pro Boſporo, quem Mithridati largitus eſt, partem Ciliciae dedit [q]). Vt erat vir ſtolidi ingenii, facile perſuaderi ſe paſſus eſt a Berenice Agrippae I. Iudaeorum regis filia, ſubinde famigerata Titi amica, ut Iudaico ritu circumciſus ſeſe uxorem duceret. At non diu duravit conjugium. Nam Berenice vagis amoribus inhians non multo poſt Polemoni, atque hic viciſſim Iudaicae religioni valedixit [r]). Idem poſtea Neroni, incertum, qua de cauſa, Pontum ſponte ceſſit, qui deinde in provinciam redactus eſt, ut perhibent Suetonius [s]), Aur. Victor, qui addit, ab eo partem Ponti dictam Pontum Polemoniacum, et Eutropius [t]). Quid eo deinceps factum, incertum. Cum hoc Polemone deſinunt reges Ponti.

Numi:

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. *Caput diadematum.*

ΕΤΟΤΣ. ΙΑ. *Caput Claudii laur.* AR. (Vaill. Num. praeſt. in Claudio.)

ΕΤΟΤΣ. ΙΕ. *Caput diadematum Agrippinae jun.* AR. (Pellerin Rois. p. 187)

ΕΤΟΤΣ. ΙΗ. *Caput Neronis radiatum.* AR. (Vaillant.)

ΕΤΟΤΣ. ΙΘ. *Caput Neronis radiatum.* AR. (Frölich ex Muſ. Rothelin.)

ΕΤΟΤC. K. *Caput Neronis laur.* AR. (Pellerin Rois p. 187. Khell Supplem. ad Vaill. p. 24.)

ΕΤΟΤC. ΚΓ. *Caput Neronis laur.* AR. (Patin ad Suet. p. 298. ſed qui in hoc perperam Auguſtum pro Nerone vidit.)

ΒΑC. Π. ΚΔ. *Caput diadematum.* ℞ IMP. NERO. CAES. AVG. *Caput radiatum.* AR. (Vaill.)

---

n) Pag. 40. o) Pag. 86. p) Dio L. LIX. §. 12. q) Dio L. LX. §. 8. r) Ioſeph. Ant. Iud. L. XX. c. 7. s) In Ner. c. 18. t) In Nerone.

Digitized by Google

Ex hoc numorum catalogo patet, Polemonem II. non continuaſſe aeram a Polemone I. coeptam, cujus annum Ξ in Pythodoridos numis vidimus, ſed inſcripſiſſe monetae annos regni ſui, inſerto etiam obſervantiae cauſa capite tum imperantium. Cum ergo regnum auſpicatus ſit V. C. 791., annus IA. incipiet ab autumno V. C. 801., annus IE., qui eſt in inſigni numo Agrippinae junioris, ab autumno V. C. 805. Mulierem Polemo obſervandam duxit, non modo praevalidam per mariti Claudii ſocordiam, ſed etiam per ſpem futurae potentiae, ejus filio Domitio jam tum in familiam Claudiam, et nomen Neronis adoptato, et jam non obſcure ad imperium deſtinato. Anni reliqui in tempora Neronis cadunt, quorum primus IH. ducitur ab autumno V. C. 808., poſtremus KΔ. ab autumno 814. Factum anno ſequente 815. vel 816., ut rex Neroni Ponti regnum cederet; nam non aliam ob cauſam Ponti urbes novam auſpicatae fuerint epocham, quam exhibent numi Neocaeſareae, Trapezuntis, et Zelae, et quae certe ab anno V. C. 816. ducitur, ut in his diximus. Singularis eſt numus poſtremus bilinguis, ad quem juvat obſervare, ejusdem rationis numos aureos et argenteos eadem aetate cum capite Neronis apud vicinam Caeſaream Cappadociae ſignatos fuiſſe.

Omnes hi Polemonis II. numi in Ponto ſignati ſunt. Ex Boſporo, quem ſolido triennio tenuit, nullum habemus. Numi Pontici et Boſpori facile ſuis ſe modis diſtinguunt.

AR. RR.

RELIQVI SOLIVS BOSPORI REGES.

Supra in Pythodoridos vita leviter attigimus, caeſo Polemone I. uxorem Pythodorida Ponti quidem, at non una Boſpori regnum tenuiſſe. Vaillantio, et Soucieto, qui eam Boſpori quoque reginam dixere, litem intenderunt Frölichius, Belleyus, et Caryus cum ex ſilentio coaevi et Pontici Strabonis, qui cum ſubjectas ei ditiones enumerat, nusquam Boſpori meminit, tum ex teſtimonio numorum, qui, quo tempore Pythodoris Pontum rexit, reges Boſporanos memorant. Ad comprobandum iſtud Belleyus eximium adfert Strabonis teſtimonium, qui agens de Cherſoneſo Taurica, haec addit [u]): *και νυν ὑπο τοις των Βοσπορανων βασιλευσιν, ὑς Ρωμαιοι καταϛησωσιν, ἁπαντα ἐϛιν, et nunc Boſporanorum regibus, quos Romani conſtituerint, haec omnia parent.* At quo tempore haec ſcripſit Strabo, Pythodoris in Ponto regnavit, ut ait alibi [x]): *νυν δε χηρευει, τα τε λεχθεντα ἐχουϛα χωρια - - nunc vidua eſt, et poſſidet, quae diximus, loca.* Regum Bosporanorum nomina, qui inter Polemonem I. et II. interceſſere, reticet Strabo, at eos produnt numi, Sauromaten I. et Rheſcuporida I., de quibus continuo.

TI. IVLIVS SAVROMATES. I.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΑΥΡΟΜΑΤΟΥ. *Ca-*

u) L. VII. p. m. 480. x) L. XII. p. m. 834.

Digitized by Google

put regis diadematum. ℞ *Caput Augusti.* AE. III. (Vaill. Num. Graec. p. 6.)

Caput regis diadematum, hinc monogrammà ΠΑΝ., *inde* IB. ℞ ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput Tiberii laur.* AE. III. (Sestini Lettere p. 35.)

ΤΙ. ΙΟΥΛΙΟΥ. ΒΑCΙΛΕΩC. CΑΤΡΟΜΑΤΟΥ. *Caput inberbe diadematum.* ℞ *Victoria gradiens, in area* MH. AE. II. (Cary.)

Τ. ΙΟΥΛΙΟΥ. ΒΑCΙΛΕΩC. CΑΤΡΟΜΑΤΟΥ. *Sella curulis, super qua laurea, hinc hasta cum clypeo, inde fax ardens.* ℞ *Corona querna, intra quam* HM. AE. II. (Cary.)

- - - ΜΑΤΟΥ. ΑCΠΟΤΡΓΟΥ. *Hasta cum clypeo, in area* ΚΔ. ℞ ΤЄΙΜΑΙ. Β. - - - *Sella curulis, super qua laurea.* AE. III. (Cary ex mus. reg.)

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΑΤΡΟΜΑΤΟΥ. *Caput regis diadematum.* ℞ *Clypeus cum tripode, in area* MH. AE. II. (Citatus a Cary ex mus. reg. p. 45.)

Caput regis diadematum barbatum. ℞ ΡΑ. C. *Vir nudus citis quadrigis vectus s. elata, superne* ΚΔ. *et clava.* AE. II. (Pellerin Rois. p. 36.)

Alium Sauromatae I. vide in Pepaepirie sequente.

Frölichius omnes hos numos Sauromatae nomine insignes tribuit Sauromatae partis Thraciae regi, quem arbitratur fuisse fratrem Cotyos VI. Thraciae regis. Vna illi causa, (nam Thraciae rex hoc nomine nullus proditur) quod numi hi similes sunt ejus Cotyos numis y). Verum et hos numos esse Cotyos Bosporani, non Thracii, dicetur infra in ejus numis. Generatim numi omnes, qui notas arithmeticas IB. ΚΔ. MH. exhibent, quas omnes in his Sauromatae numis et sequente Pepaepireos videmus, et videbimus deinde quoque, Bosporani sunt. Earum explicatum non tentavit Caryus z), etsi mirum ei videretur, hos tantum, neque alios numeros (de epochae anni non hic sermo) in his regum Bospori numis reperiri, eosque aequidistantes, nempe 12. 24. 48., sic ut videri possit, aliquem cycli modum apud Bosporanos valuisse.

Statuto ergo, hos numos esse Bosporanos, ab iis docemur, ejus gentis reges, qui jam inde a Pharnace II. coepere Romanis esse obnoxii, deinceps quoque perrexisse Romanos principes palam observare, sive quod ab iis ad regnum fuere promoti, sive illud confirmatum. Sauromates hic qua ratione illud obtinuerit, non constat. Tamen ex numo I. patet, eum imperante Augusto, et forte mox post caesum Polemonem I. Bosporo praefuisse. In numo II. dixi esse caput Tiberii, idque fide Cl. Sestini, etsi epigraphe Augustum potius indicet. Numi III. ac IIII. comprobant, ejus regnum in Tiberii adhuc imperium porrectum, nam observantiae ergo ejus adoptavit nomina *Tiberii* ac *Julii*, quod et a successore Rhescuporide factum.

Numi IIII. et V. offerunt sellam curulem et lauream, nempe honores, et mu-

y) Reg. Bosp. p. 159. z) Pag. 44.

Digitized by Google

nera, quae a principibus R. tanquam ſocii et amici P. R. conſecuti ſunt. Iſtud ne ambiguum haberetur, in numo IV. additur ΤΕΙΜΑΙ. *honores.* Vide ſimilia exempla in numis regum Thraciae, et Ptolemaei Numidiae regis. Harduinus edidit numum, quem ipſe a ſe viſum teſtatur[a]): ΙΟΥ. ΑCΠΟΥΡΓΟΥ. *Clypeus,* infra ΚΔ. Ϡ ΤΕΙΜΑΙ. ΒΑCΙΛΕΩC. ΚΟΥΤΟC. *Sella curulis, ſupra quam laurea.* AE. III. Satis certum, numum hunc eſſe eundem cum illo, quem loco V. deſcripſi, et forte mancam in utroque inſcriptionem ex utroque integrandam. Nomen ΑCΠΟΥΡΓΟΥ dubium non videtur ex gente Boſporana captum, cui nomen *Aſpurgiani*, quos habitaſſe juxta paludem Maeotidem, et a quibus interfectum Polemonem I., teſtatur Strabo, et ex eo Stephanus.
AE. RR.

PEPAEPIRIS REGINA.

ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. ΠΗΠΑΙΠΙΡΕΩΣ. *Caput reginae diadematum, in area* ΙΒ. Ϡ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΑΥΡΟΜΑΤΟΥ. *Caput diadematum.* AE. II. (Theupoli. Seſtini Lettere p. 36.)

Eximius hic numus reginam Pepaepirin, Sauromatae uxorem, et omnibus hactenus ignotam ſiſtit.
AE. RRRR.

RHESCVPORIS. I.

ΤΙΒΕΡΙΟC. ΙΟΥΛΙΟC. ΒΑCΙΛΕΥC. ΡΗCΚΟΥΠΟΡΙC. *Caput diadematum barbatum.* Ϡ *Caput muliebre diadematum, in area* ΚΔ. AE. II. (Cary.)

ΒΑ. Ρ. *Caput regis nudum, infra quod* ϛΚΥ. *in alio:* ΑΛΥ. Ϡ *Caput Tiberii nudum.* AV. (Cary, Vaill. Num. praeſt. T. II. p. 43.)

ΒΑ. Ρ. *Caput regis diadematum, juxta* ΙΒ. Ϡ ΓΑΙΟΥ. ΚΑΙΣΑΡΟ - - *Caput Caligulae nudum.* AE. III. (Cary.)

En alium adhuc regem, qui, quo tempore Pythodoris in Ponto regnavit, Boſpori rex fuit. Numus I. eo eſt inſignis, quod et ſequentes praeclare illuſtrat. Etenim cum in eo Rheſcuporis ſeſe appellet *Tiberium Julium*, certum eſt, fuiſſe eum regem imperante Tiberio. At cum numi ſequentes per annos epochae in ejusdem Tiberii aetatem incidant, certum eſt etiam, in illis litteram Ρ non indicare *Rhoemetalcem*, aut regem alio nomine ab Ρ incipiente, ſed *Rhescuporida*, quoniam certum hoc nomine ſub Tiberio Boſpori regem numus I. prodit. Baldinus, qui numum cum anno ΑΛΥ. novae editioni Vaillantii inſeruit, monogrammate ΒΑ. Ρ. Rhoemetalcem Thraciae regem intelligendum cenſuit, at non advertit animum, reges Thraciae nunquam epocham numis ſuis inſcripſiſſe, quem lapſum jam perſtrinxit Caryus. Anni ϛΚΥ. 326. et ΑΛΥ. 331. ducti a capite epochae, nempe V. C. 457, incidunt in annos V. C. 782. 787. Numus poſtremus docet, Rheſcuporin regem adhuc fuiſſe ſub initium imperantis Caligulae, ſed non multo poſt aut mortuum, aut ex-

a) Opp. Tel. P. 141.

Digitized by Google

truſum, inde probatur, quod Caligula, qui V. C. 790. imperium adiit, anno ſequente in Bosporum induxit Polemonem II., cujus numos jam deſcripſimus ſupra.

AV. RRR. AE. RR.

MITHRIDATES.

Regno Bosporano, quod a Caligula V. C. 791. Polemoni II datum diximus, Claudius V. C. 794. praefecit Mithridatem data Polemoni parte Ciliciae [b]). Hic Mithridates genus a magno Mithridate duxit teſte Dione [c]). Iure adeo ſe ipſe profeſſus eſt *prolem magni Achaemenis* [d]). Eum auditis fratris Cotyos criminationibus iterum dejecit Claudius circa annum V. C. 800. translato in fratrem proditorem regno. At Mithridates amiſſa recuperare ſatagens exercitum colligit, ſed Romanis armis inferior, ſe ſuisque omnibus, retento uno Achaemenidarum faſtu, victorum arbitrio permiſſis, Romam ducitur. Haec prolixe Tacitus [e]).

Frölichius hunc Mithridatem fratremque Cotyen filios Cotyos V. Thraciae regis ſtatuit, et Claudii beneficio regno Bosporano donatos [f]). Sed praeterquam quod ſententiam hanc nullo argumento ſtabilit, illud obſtat, quod uterque, ut mox vidimus, fuit ex Achaemenidarum genere, quos aliquando in Thraciam derivatos non conſtat. At certum eſt praeterea, Cotyen V. Thraciae regem, praetenſum utriusque patrem, ab indigenis Sapaeis genus duxiſſe teſte Strabone [g]).

N u m i.

BAΣIΛEωC. MIΘPAΔATOT. *Caput regis imberbe diadematum.* ℞ IB. *Clava, ex qua pendent exuviae leonis, hinc pharetra, inde tridens.* AE. II. (Cary.)

Numus hic a Seguino perperam tribuitur Mithridati Pergameno [h]), ut ſupra in hoc notavimus.

* * *

Numum aeneum: NEPΩNA. KAIΣAPA. . . *Caput Neronis.* ℞ EΠI. KΛAT. ΔIOT. MIΘPAΔATOT. *Bilanx*, non eſſe hujus Mithridatis, jam enim ante Neronem regnum amiſit, ſed inſcriptum Claudium Mithridatem eſſe veriſimilius magiſtratum urbis cujuspiam Aſiaticae, jam probavit Caryus [i]).

AE. RRRR.

COTYS I.

Fratris Mithridatis primum proditorem, deinde pro eo Bospori regem mox vidimus. Ejus reliqua ignorantur.

N u m i.

BA. K. *Caput regis, in area* BNT. ℞ *Caput Agrippinae jun.* AV. (Baldin. ad Vaill. T. II).

BA. KO. *(in monogrammate) Caput laur. infra* ϛNT. ℞ *Caput Neronis laur.* AV. (Muſ. Caeſ.)

NEPK. *(in monogrammate) Caput laur. infra* ΘNT. ℞ *Caput laureatum,* AV. (Cary.)

Numus prior ſignatus eſt ab autumno

b) Dio. L. LX. §. 8. c) l. c. d) Tacit. Ann. L. XII. c. 18. e) Ann. XII. 15. ſeq.
f) Reg. Bosp. p. 153. g) L. XII. p. m. 833. h) Num. ſel. p. 69. i) Pag. 53

Digitized by Google

V. C. 808 ſub initia imperantis Neronis, quo adhuc tempore praepotens fuit Agrippina. Ejus Auguſtae etiam numum, ſed Ponticum, vidimus in Polemone II Numus alter, quem edidi, pictumque ſtiti in mea Sylloge I. [k]) cuſus eſt ab autumno V. C. 812. Dixi ibidem, caput laureatum anticae eſſe ipſius regis Cotyos. At cum veriſimile jam non videatur, voluiſſe regem pro diademate uſurpare geſtamen imperatorum lauream, malim in una numi parte expreſſam dicere effigiem Neronis tum imperantis, in alia Claudii jam tum quidem mortui, ſed cujus beneficio regnum debuit. Motum a Cl. Seſtino dubium me impulit, ut in veritatem adcuratius inquirerem. In numo tertio το NEPK. Caryus legit NEPΩN. KOTTΣ, quod non improbabile.

BA. KO. (*in monogr.*) *Caput regis nudum*, *infra* EΞT. ℞ *Caput laureatum.* AV. III. (Seſtini Lettere p. 37.)

Seſtinus caput averſae ſtatuit eſſe Veſpaſiani, quod repugnat hiſtoriae chronologicae. Additis enim ad annum V. C. 457. annis Boſporanis 365, emergit annus V. C. 822, in cujus autumno exivit dictus Boſporanorum annus 365. At Veſpaſianus nonniſi Kalendis Julii ejus anni, et quidem in remotiſſima adhuc tantum Aegypto agnoſci imperator coepit, Roma usque ad exitum Decembris Vitellio adhaerente. Ergo caput laureatum praecedentis eſt imperatoris, et quantum ex dubiis lineamentis conjicere licet, vel Galbae, vel Vitellii.

AV. RRR.

RHESCVPORIS II.

Hujus regis memoriam cetera deperditam conſervavit monumentum artis noſtrae.

Numus:

BACIΛEωC. PHCKOTΠOPIΔOC. *Caput diadematum.* ℞ *Caput Domitiani laur.*, *infra* ΠT. AV. (Baldinus l. c.)

Annus ΠT. incipit ab autumno V. C. 836., qui fuit tertius Domitiani imperantis.

AV. RRRR.

SAVROMATES II.

Aetate Trajani fuiſſe in Boſporo regem Sauromatem, ſequentes numi docebunt, ac praeterea Plinius junior, qui meminit legati a rege Boſpori Sauromata miſſi [l]).

Numi.

BACIΛEωC. CATPOMATOT. *Caput regis diad.* ℞ *Caput Trajani laur.*, *infra* ЄϘT. AV. (Pellerin Rois. p. 37.)

Eadem adverſa. ℞ *Caput Trajani laur. infra* ΔT. AV. (Baldin. l. c.)

BACIΛEωC. CATPOMATOT. *Caput diad.*, *juxta ſceptrum.* ℞ *Caput Trajani laur.*, *infra* HT. AV. (Cary.)

BACIΛEωC. CATPOMATOT. *Caput diad.* ℞ *Caput Trajani laur.*, *infra* ΓIT. AV. (Pellerin Suppl. III. p. 1.)

Eadem adverſa. ℞ *Caput Hadriani laur.*, *infra* ΓIT. AV. (Haym. T. II. p. m. 68.)

Alius cum anno ϛIT. AV. (Seſtini Lettere.)

k) Pag 80. l) L. X. epiſt. 13. ſeq.

Digitized by Google

Alius cum anno HIT. AV. (Cary.)

Alius cum anno KT. AV. (Seſtini l. c.)

Eadem adverſa. ☧ BKT. *Aquila coronam roſtro ſtringens.* AE. II. (Cary.)

Eadem adverſa. ☧ MH. *intra quernam.* AE. II. (Cary.)

Numi hi partem imperii Trajani, partem Hadriani occupant. Horum primus per annum ЄϘT. 395. ſignatus eſt ab autumno V. C. 851., quo eodem anno, exeunte Januario, Trajanus mortuo Nervae ſucceſſit. Eximius prae omnibus annus ΓIT. 413. poſtremus Trajani, et primus Hadriani, qui in utriusque imperatoris numis comparet, et plurimum valet ad ſtabiliendum aerae Boſporanae initium, ut dicetur.

Numum poſtremum Caryus propter vultus lineamenta Sauromatae II. pro I. tribuendum putat, ſi modo haec ſatis tutum criterium ſuppeditant.

AV. et AE. RR.

COTYS II.

Imperante Hadriano fuiſſe in Boſporo regem nomine Cotyos, docet Arrianus in periplo. Ejus teſtimonium numis rite ſtabilitur.

Numi:

BACIΛЄωC. KOTTOC. *Caput diadematum, prae quo ſceptrum.* ☧ *Caput Hadriani laur., infra* ϛKT. *et* HKT. AV. (Cary, Muſ. Caeſ.)

BACIΛЄωC. KOTTOC. *Caput diadematum, prae quo tridens.* ☧ MH. intra quernam. AE. II. (Cary.)

BAK. (*in monogrammate*) *infra* KΔ. *omnia intra lauream.* ☧ KAΠЄ. *Frons templi.* AE. II. (Cary.)

Anni ϛKT. 426. et HKT. 428. reſpondent annis V. C. 882. et 884. Vterque imperio Hadriani illigatur. Annus HKT. reperitur etiam in numo ſucceſſoris Rhoemetalcis, quo docemur, eundem annum fuiſſe Cotyos II. poſtremum, et Rhoemetalcis primum.

In numo poſtremo το KAΠЄ. cum typo templi haud dubie indicat templum Jovis Capitolini honori in Boſporo fuiſſe erectum, ut recte conjicit Caryus. Sed conferendus hic numus cum numo regis Eupatoris.

AV. et AE. RRR.

RHOEMETALCES.

Numi:

BACIΛЄωC. POIMHTAΛKOT. *Caput diadematum, ante quod in nonnullis ſceptrum.* ☧ *Caput Hadriani laur., infra:* HKT. ΘKT. AΛT. ΓΛT. AV. (Cary, Muſ. Caeſ. Seſtini.)

Eadem adverſa. ☧ Caput Antonini laur., infra MT. BMT. ΔMT. ЄMT. ZMT. NT. AV. (Cary, Seſtini.)

BACIΛЄωC. POIMHTAΛ . . *Caput diadematum, prae quo tridens.* ☧ MH. Victoria gradiens. AE. II. (Cary.)

Diximus in numis Cotyos II., ex anno HKT. certo conſtare, hoc aerae Boſporanae anno Rhoemetalcen regnare coepiſſe. Opportune Caryus Capitolinum citat, quo teſtante aetate Antonini revera Rhoemetalces in Boſporo regnavit, de quo teſtimonio agemus etiam in ſequente Eupatore.

AV. RR. AE. RRR.

EVPATOR.

Hujus Eupatoris meminit Lucianus,

Digitized by Google

cum narrat, (in Pſeudomantie) veniſſe in Bithyniam legatos Eupatoris regis Bosporani, qui annuum tributum repraeſentarent, quod factum imperante M. Aurelio, quae aetas numis quoque confirmatur. Eum etiam Caryus ex Capitolino felici conjectura eruit, cujus verba ſunt [m]): *Rimetalcem in regnum Boſporanum audito inter ipſum et* curatorem *negotio remiſit.* Quo loco pro *curatorem* legendum *Eupatorem* recte exiſtimat. Patet inde, Rhoemetalcem, qui praeceſſit, ab Eupatore regno pulſum, reſtitutum ab Antonino, eique forte mortuo ſucceſſiſſe Eupatorem.

Numi:

BACIΛЄωC. ЄΠΠATOPOC. *Caput diadematum, juxta ſceptrum.* ℞ *Caput Antonini laur., infra:* BNT. ГNT. ЄNT. ϛNT. In aliis: *Capita adverſa M. Aurelii, et L. Veri, infra:* ΘNT. ΞT. ГΞT. ϛΞT. ZΞΣ. AV. (Seſtini, Cary, Muſ. Caeſ.)

BACIΛЄωC. ЄΠΠATOPOC. *Capita duo adverſa, alterum nudum, velatum tutulatum alterum.* ℞ BNT. *Mulier ſedens d. globum.* AE. II. (Pellerin Rois. p. 37.)

Perperam hunc numum Caryus Sauromatae III. tribuit.

BA. ЄT. *ſupra* NO. *infra* KΔ. *omnia intra lauream.* ℞ KAΠЄ. *Frons templi.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

BA. E. *Caput equi.* ℞ *Protome barbata et galeata cum clypeo.* AE. III. (Seſtini Lettere p. 40.)

Priorem Frölichius olim Eumeni regi Pergameno tribuit, ſed notavit errorem Caryus collato altero ſimili, quem ſupra in Cotye II. recitavimus. Idem de literis NO. dubitavit, utrum revera in numo exiſtant. Sed teſtari poſſum, Frölichium recte vidiſſe, numumque eſſe integerrimum, etſi de harum ſenſu literarum nihil aeque certi poſſit adfirmari.
AV. RR. AE. RRR.

SAVROMATES III.

Ex ſolis numis cognitus.

Numi:

Pellerinius hujus regis numum ex muſeo ſuo citat cum anno 472. Reliqua diſſimulat [n]). Signatus adeo eſt inde ab autumno V. C. 928. et cadit in tempora M. Aurelii.

BACIΛЄωC. CAΤPOMATOΤ. *Caput diadematum.* ℞ *Caput Commodi laur. infra* ZOT. ЄΠT. ϛΠT. ZΠT. ΘΠT. AV. (Pellerin Addit. p. 1. Muſ. Caeſ. Cary.)

Eadem adverſa. ℞ *Caput Severi laur. ante quod aſtrum, vel globulus, vel lunula, infra* ϘT. BϘT. (poſterior hic eſt etiam aeneus III. in muſeo Caeſareo, et Pellerinii.) ΔϘT. AV. (Cary. Muſ. Caeſ.)

Eadem adverſa. ℞ *Capita adverſa laur. Severi et Caracallae, infra* ЄϘT. ϛϘT. HϘT. ↀ. Aↀ. Єↀ. AV. (Pellerin Rois. p. 37. 38. Seſtini Tom. III. p. 169. Cary.)

Eadem adverſa. ℞ *Caput Severi laur., in area aquila, infra* ϛↀ. AR. III. (Seſtini.)

m) In Antonino. n) Rois p. 38.

Digitized by Google

Eadem adverſa. ☧ *Eques pacificatoris habitu, in area aſtrum, et* B. AE. II. (Cary.)

Eadem adverſa. ☧ *Mulier ſedens d. globum, ſ. haſtam, in area caput Severi laureatum, et* BM. AE. II. (Cary.) Vide plures aeneos alios apud Seſtinum.

Numum aeneum cum binis in antica capitibus adverſis, quem Caryus tabula III. n. 8. fiſſit, et huic Sauromatae tribuit, eſſe Eupatoris, ex verbis Pellerinii colligitur o)

AV. R. AR. RRRR. AE. RR.

RHESCVPORIS III.

Regnaſſe ſub Caracalla, duraſſe in ipſum Alexandri imperium, ex ſolis numis conſtat.

Numi;

BACIΛЄωC. PHCKOTΠOPIΔOC. *Caput diadematum.* ☧ *Caput Caracallae laur., infra* HΦ. AIΦ. BIΦ. AV (Cary. Seſtini.)

Eadem adverſa. ☧ *Caput Elagabali laur., infra* ЄIΦ. ЁL. (Seſtini.)

Eadem adverſa. ☧ *Caput Alexandri Sev. laur., infra* AKΦ. AR. (Cary ex Spanhemio.) *Alius cum anno* ЄKΦ. AR. (Seſtini.)

AV. et AR. RRR.

COTYS III.

Regem hunc numi in Alexandri Sev. tempora vocant.

Numi:

BACIΛЄωC. KOTTOC. *Caput diadematum.* ☧ *Caput Alexandri laur., infra:* ЄKΦ. ZKΦ. HKΦ. ΘKΦ. ΛΦ. AR. AE. III. (Muſ. Caeſ. Cary. Seſtini.)

Poſtremum numum edidit Patinus, ſed in eo legit AΦ. Verum recte obſervat Caryus, annum Boſporanum 501. cadere in ea tempora, quibus regnavit Sauromates III., cujus habemus numos cum annis ϛϙϒ. AΦ. ЄΦ. Verius igitur legendum ΛΦ., praecipue cum ejusdem Cotyos habeamus numum cum anno proxime praecedente ΘKΦ., et cum proxime ſequente AΛΦ. in ſucceſſore Ininthimevo. Addo, in numis circa annum AΦ. ſignatis comparere duorum imperatorum capita, Severi et Caracallae.

AR. et AE. RRR.

ININTHIMEVVS.

BACIAЄωC. ININΘIMHTOT. *Caput diadematum, juxta ſceptrum.* ☧ *Caput Alexandri laur., infra* AΛΦ. AR. (Cary ex Seguino.)

AR. forte unicus.

RHESCVPORIS IV.

Numi:

BACIΛЄωC. PHCKOTΠOPIΔOC. *Caput diadematum.* ☧ *Capita Maximini, Gordiani III. Philippi, Decii, Valeriani, Gallieni, infra:* AΛΦ. ϛΛΦ. ΘΛΦ. AMΦ. BMΦ. ΓMΦ. ЄMΦ. ϛMΦ. ZMΦ. HMΦ. ΘMΦ. ΞΦ. ΓΞΦ. AR. mixti. AE.

Horum ſimilem edidit Khellius cum

o) Rois. p. 37.

Digitized by Google

anno nondum cognito ΛHΦ. p) verum in hoc legendum haud dubie AMΦ., nam obſervo, in numis Boſporanis conſtante lege praecedere monades, ſequi decades, denique centenarios. Non raro in literarum lectione perperam captum Λ pro A, et H pro M, et viciſſim, ſatis conſtat.

Inde a Caracalla numorum Boſporanorum fabrica in pejus ſemper ruere coepit, ſic ut deinceps ab his vera imperatorum effigies diſcerni non poſſit. Deinceps ergo nequaquam, quod antehac factum, ex vultu imperantis annos epochae, ſed ex annis epochae vultum imperantis definimus.

AR. AE. RR.

TEIRANES.

BACIΛEωC. TEIPANOT. *Caput diadematum,* ℵ *Caput Probi laur., infra* ΓOΦ. AE. (Cary.)

AE. forte unicus.

THOTHORSES.

BACIΛEωC. ΘOΘOPCOT. *Caput diadematum.* ℵ *Caput Diocletiani, vel Maximiani laur., infra:* HΠΦ. BqΦ. ΓqΦ. ΔqΦ. ϛqΦ. HqΦ. ΘqΦ. AE. III. (Cary, Frölich, Pellerin.)

AE. RR.

SAVROMATES IV et V.

Caryus ex Conſtantini Porphyrogeniti libro de adminiſtrando imperio tres ſub Diocletiano Boſporanos principes eruit, Rheſcuporidem, ejusque filium Sauromatem, et nepotem Sauromatem. Sed hactenus eorum numos nacti non ſumus.

RHESCVPORIS V.

BACIΛEωC. PH - - - *Caput diadematum, juxta tridens.* ℵ *Caput Conſtantini M. laureatum infra* ΓIX. AE. III. (Muſ. Caeſ.)

BACIΛEΤC. PHCKOTΠOPIC. *Caput diadematum, juxta tridens.* ℵ *Caput Conſtantini M., infra* ϛIX. HIX. KX. AKX. BKX. ΓKX. ΔKX. AE III. (Cary, Pellerin Rois. p. 38.)

SAVROMATES VI.

Hunc quoque ex Conſtantino Porphyrogenito eruit Caryus, ſed et hunc certis ſuis numis deſtitutum,

* * *

De aerae Boſporanae et Ponticae exordio.

Verum aerae Boſporanae et Ponticae exordium diu eruditos varias in ſententias diſtraxit, quas, ne vetera, et jam inutilia recoquam, videre potes in commentariis Frölichii, et Caryi. Eruditi hi IIviri exordium iſtud explicare aggreſſi editis anno 1752. ſuis lucubrationibus, quin alteri de alterius propoſito conſtaret, in eo ambo conſenſere, epocham Boſporanam ducendam ab autumno V. C. 457 Sententiam ſuam ſtabilivere conſenſu numorum plurium, qui Vaillantio aliisque ignoti fuere, et quorum deni-

p) Subplem. ad Vaill. p. 160.

Digitized by Google

que judicio exordium iſtud revocari amplius in dubium non poteſt. Numi poſt horum conatus detecti tantum abeſt, ut oraculi veritatem elevent, ut eam etiam praeclare confirment.

Exordium iſtud ab anno V. C. 457. invicte ſtabilit annus ΓΙΤ. 413., qui idem eſt in numo pridem cognito Sauromatae II. cum capite Hadriani, et idem in numo ejusdem Sauromatae II. cum capite Trajani recens reperto a Pellerinio q). Ex utriusque hujus numi teſtimonio liquet, annum Boſporanum 413. fuiſſe eum ipſum, quo mortuus eſt Trajanus, et ſucceſſit Hadrianus. Factum iſtud circa medium Auguſtum V. C. 870. P. X. 117. Ab hoc ſi auferamus annos 413., remanebit pro aerae exordio annus V. C. 457. Finge, epocham incipere ab anno 456. Additus huic annus Boſporanus 413. effluxiſſet in autumno V. C. 869. At Hadrianus nonniſi anno ſequente inde ab Auguſto imperare coepit. Finge iterum initium epochae ab anno 458. Additus annus numi 413. coepiſſet in autumno 870. Verum Trajanus jam praecedente Auguſto diem obivit. Eodem modo ex anno ΘΠΤ., qui eſt in numo Commodi, et Sauromatae III., probatur, aeram incipere non potuiſſe V. C. 458.; nam tum annus ΘΠΤ. coepiſſet in autumno V. C. 946., at Commodus die ultimo Decembris V. C. 945. caeſus jam eſt.

Iidem viri praeſtantes Caryus et Frölichius in eo etiam conſpiravere, quod veriſimile iis viſum, eandem eſſe aeram Boſporanam cum Pontica, ſeu ea, quam reges Ponti Mithridates V. et VI. numis ſuis inſcripſere. Vaillantius initium aerae Ponticae deduxit ab anno V. C. 448., quam ſententiam praeclare refutatam vide apud Caryum r). Iſtud certum, easdem difficultates non occurrere in ea ſententia, quae utrique aerae idem exordium, nempe ab anno V. C. 457, conſtituit. Horum virorum judicio ſi ſtare lubet, quaeri rurſum poteſt, utrum Bosporani a Ponto, an Pontici a Boſporo aeram ſint mutuati? Veriſimilius cenſet Caryus s), a Mithridate VI. Ponti rege in Boſporum recens acquiſitum aeram Ponticam illatam, et a magno hoc rege ibi ſtabilitam a ſucceſſoribus retentam fuiſſe. Quae fuerit cauſa conſtitutae in Ponto V. C. 457. epochae, deficientibus ejus aetatis monumentis non conſtat. Varia conjecerunt Frölichius et Caryus, quin tamen ipſi ſuis ſibi conjecturis ſatisfacerent.

Praeter communem hanc utrique regno epocham alia comparet in numis Pythodoridos ducta veriſimiliter ab V. C. 707., ut in ejus reginae moneta diximus. Aſander et Polemo II. regni annos in numis ſuis ſignavere.

q) Suppl. III. p. 1. r) Pag. 18. s) Pag. 16.

Digitized by Google

PAPHLAGONIA.

Quae de Paphlagoniae numis in genere dici poſſunt, jam praecepta ſunt ſupra in prolegomenis ad numos Ponti.

ABONI TICHOS, quod et IONOPOLIS.

Maritima, σμικρα πολις Arriano [t]), et Stephano, et Straboni πολιχνιον, celebris tamen evaſit aetate Antonini, et M. Aurelii fraude Alexandri impoſtoris, quem Lucianus opere ſingulari, cui titulus. *Pſeudomantis*, perſtringit, qui ope ſerpentis cicuris, quem impune manibus tractavit, cuique *Glyconis* nomen indidit, novum ſeſe Aeſculapium ferebat, conſtituto etiam hac in urbe oraculo, ad quod Paphlagones, gentesque finitimae ingente numero confluxere, ipſis etiam Romanis fraudi involutis.

Autonomus.

Caput Jovis. ℞ ABΩNOT. TEIXOT. *Aquila expanſis alis, in area monogramma.* AE. III. (Wiſe muſ. Bodl. p. 257. num. 1.)

Non ſatis haec rariſſimi numi epigraphe conſpirat cum teſtimonio ſcriptorum, qui oppidum hoc conſtanter dixere Αβωνου τειχος, *Aboni moenia*, unde gignendi caſus eſſe non poteſt TEIXOT, ſed TEIXEOΣ, vel contracte TEIXOTΣ, quem poſteriorem modum revera forte habuerit numus, ſed litera poſtrema aevo extrita. Apparet ex forma literarum, aliisque cauſis, cimelium iſtud antiquitate multum anteire imperatorios, de quibus continuo.

AE. RRRR.

Imperatorii.

Hujus oppidi exſtant nomine *Abonoticheos* et *Ionopoleos*. Praecedant illi vetuſtioris nominis.

Aboni tichcos nomine exſtant cum capite Antonini, et M. Aurelii.

Epigraphe ABΩNOTEIXEITΩN.

Typus: *Serpens in ſpiras erectus capite humano, infra quem in nonnullis ſcriptum*: ΓΛTKΩN.

Numos hos prolixe illuſtravit Spanhemius [u]). Goltzius, et Sponius [x]) in ſuis pro ΓΛTKΩN legerunt ΓΛΛTKON, quod eſt contra fidem numorum aliorum rite inſpectorum, contra fidem Luciani mox laudati, contra fidem metri, quod idem Lucianus conſervavit:

Ειμι ΓΛTKΩN, τριτον αιμα Διος, φαος ανθρωποισι.

Sum GLYCON, tertia ſoboles Jovis, lumen mortalibus. Compoſitum iſtud erat ab Alexandro in Glyconis ſerpentis ſui gratiam, ut attonito populo fidem faceret. Perſona capitis humani ſerpenti addita appoſite ad teſtimonium Luciani, qui illud e pictis linteis confectum fuiſſe ab impoſtore narrat. Quando coeperint hae praeſtigiae, et quamdiu duraverint, idem non edixit. Sed ſatis appa-

t) In periplo. u) Tom. I. p. 213. x) Recherch. p. 496.

Digitized by Google

ret ex his numis, eas jam coepisse sub Antonino, et sub ipsum L. Verum, cujus numum nomine *Ionopolis* mox producam, continuatas. Si fides Harduino adserenti, in numo Antonini musei Foucault legi

Epochae annum: ЄΤ. ΡΑ., et praeterea de hujus exordio certum quid definiri posset, tempus propius teneremus. At numus hic nemini alteri conspectus fuit, atque ut exstaret, annus numi ΡΑ. per omnes Antonini annos vagatur. Interea Harduini periculo figatur aera ad V. C. 803.

AE. RRR.

Ionopoleos nomine. Addit Lucianus in eodem opere y), ausum Alexandrum postulare ab imperatore, ut Aboni tichos deinceps *Ionopolis* appellaretur. Et istud illum impetrasse, docet numus musei regii cum capite L. Veri:

ΙΩΝΟΠΟΛЄΙΤΩΝ. ΓΛΤΚΩΝ. *Serpens cum capite humano inter spiras adsurgens.* (Patin, Vaillant.)

Et quod magis mirum, etiam comperta fraude mansit tamen deinceps Ionopolis nomen. Sic Marcianus Heracleota z) *εἰς πολιν Αβονθ τειχος, την νυν Ιωνοπολιν λεγομενην, in urbem Aboni tichos, nunc dictam Ionopolin*, quod et testantur aevi posterioris monumenta, ut in Novella XXIX. tit. 3.

Subjicit continuo Lucianus: ejusdem Alexandri jussu *νομισμα καινον ἐγκεχαραγμενον, τῃ μεν τῃ Γλυκωνος, κατα θατερα δε, Αλεξανδρε, γεμματα δε τε παππε Ασκληπιε και την ἁρπην ἐκεινην τε πατρομητορος τε Περσεως ἐχοντος, numum novi generis signatum, hinc Glyconis imagine, inde vero Alexandri, coronam avi Aesculapii, et harpen illam proavi materni Persei gestantis*, nimirum ut supra dixerat, processit in publicum *ἁρπην ἐχων κατα τον Περσεα, ἀφ' ὁ ἑαυτον ἐγενεαλογει μητροθεν, harpen praeferens instar Persei, ad quem per matrem genus suum vocavit.* At hujus generis numus nondum visus.

AE. RRR.

AMASTRIS.

Ab Amastrie, Oxyathrae fratris Darii filia, cujus numos post Heracleam Bithyniae recensebimus, nomen traxit, cum antea teste Plinio Sesamum vocaretur. Stephanus fuisse eandem cum vetere Cromna perperam adseruit.

Autonomi.

Horum vetustiores Ponticos habent typos.

Caput Palladis Ϡ ΑΜΑΣΤΡΕ. *Perseus stat Medusae caede occupatus.* AE. I. (Pellerin.)

Caput juvenile galeatum. Ϡ ΑΜΑΣΤΡΕ. *Phuretra.* AE. III. (Mus. Cael.)

Caput Jovis. Ϡ ΑΜΑΣΤΡΕ. *Aquila insistens fulmini.* AE. II. (Pellerin.)

Aegis Palladis inserto Medusae capite. Ϡ ΑΜΑΣΤΡΕ. *Victoria gradiens palmam super humero effert.* AE. II. (Haym.)

De his typis vide, quae notavimus in prolegomenis ad numos Ponti.

---

y) Sub fin. z) Sub fin. Peripli,

Digitized by Google

* * *

Caput muliebre turritum. ✕ AMAΣ-ΤΡΕΩΣ. ΓΜ. *Thyrſus, omnia intra coronam.* AE. III. (Haym. T. II. p. 172.)

Dubium non videtur, literas ΓΜ. indicare annum epochae. At quae iſta? Ejus principium Haymius nimium ſedulus conjectura ſane infirma ab anno V. C. 473. opinatur poſſe deduci. Verum ex numo unico, eoque autonomo fruſtra in ejus exordium inquirimus.

Caput muliebre galeatum laureatum et ſtella inſignitum. ✕ AMACTPIEΩN. *Juppiter ſedens d. aquilam, ſ. haſtam.* AR. I.

Illuſtris cum volumine, tum metallo. Eum Cl. abbas Seſtinus vulgavit ex muſeo Ainslieano. (Lettere T. IV. p. 101.)

* * *

Autonomi recentiores, et ex Auguſtorum aevo.

AMACTPIC. *Caput muliebre velatum turritum.* ✕ CЄBACTH. *Victoria ſtans* AE. II. (Pellerin.)

En honorificum *Sebaſtes* titulum huic urbi datum. Paucae ſunt urbes, quae iſtud honoris nomen in moneta jactant, etſi fuerint non paucae, quae Sebaſtes nomen abolito vetere ſumpſerunt.

* * *

ZЄTC. CTPATHΓOC. *Caput Jovis.* (Pellerin.)

In ſolis forte Amaſtrios numis Juppiter Στρατηγὸς, *imperatoris*, aut *exercitus ducis* nomine occurrit. Idem et in imperatoriis redit.

* * *

OMHPOC. *Caput Homeri diadematum.*

✕ AMACTPIANΩN. MЄΛHC. *Fluvius Meles decumbens d. lyram.* AE. II. (Patin Num. Impp. p. 2.

Eadem adverſa. ✕ AMACTPIC. *Caput muliebre velatum turritum.* AE. III. (Hunter.)

Eadem adverſa. ✕ AMACTPIANΩN. *Victoria gradiens.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Vulgo notum, Homerum propter Meletem Smyrnae fluvium natum. Verum ardua quaeſtio, cur is in Amaſtrianorum monetam vocatus ſit. Patinus aenigma facile expedit adferendo, certum eſſe, fuiſſe Amaſtrin Smyrnaeorum coloniam, ſed auctorem non citat, etſi veriſimile omnino ſit, vetus Seſamum, ut plerasque Ponti urbes, colonis Ionibus conſtitiſſe. Cum vero hi Homerum apud ſe natum gloriarentur, horum etiam coloni Amaſtrie conſtituti domeſticum iſtud ſuum decus oſtentaverint in numis. Vide Homerum etiam in imperatoriis. *AE. RR.*

Imperatorii.

Exſtant copioſi a Domitia usque ad Gordianum.

Epigraphe: AMACTPIANΩN.

Typi variorum deorum, heroumque effigies additis nominibus offerunt, ſic:

ZЄTC. CTPATHΓOC. *Juppiter ſtans d. haſtam, pro pedibus aquila*, Antonini. (Muſ. Caeſ.) Vide autonomos.

HPA. *Juno ſtans ſocio pavone*, Antonini, et Fauſtinae ſen. (Vaill.)

HPA. ZЄTC. CTPATHΓOC. *Juno et Juppiter Strategus haſtati ſtantes*, Antonini. (Muſ. Caeſ.)

ACKΛHΠIOC. vel: TΓЄIA. *Aeſcula-*

Digitized by Google

pius, vel *Hygia ſtantes*, Antonini, Fauſtinae jun. (Vaill.)

ΟΜΗΡΟC. *Caput Homeri*, M. Aurelii. (Vaill.) Vide autonomos.

M. ΑΤΡΗΛΙΟΝ. ΚΑΙCΑΡΑ. *M. Aurelius eques*, Antonini. (Vaill.)

ΙΟΤΛΙΑΝ. ΜΑΙCΑΝ. CЄΒΑC. *Protome Maeſae ſub Cereris ſpecie d. ſpicas, ſ. papaver praetendentis.* Ꝟ ΑΜΑC-ΤΡΙΑΝΩΝ. *Juppiter et Juno haſtati ſtantes intra zodiacum.* AE. I. (Haym. T. II. p. 346).

* * *

Metropolis. ΑΜΑCΤΡΙΑΝΩΝ. ΜΗ-ΤΡΟΠΟΛЄΙΤΩΝ, in numo Trajani, et Plotinae. (Muſ. Caeſ.) Plotinae numum cum hoc titulo jam vulgavit Patinus, ſed videtur ſuſpectus habitus Vaillantio et Pellerinio, nam neuter Amaſtrien inter urbes metropoles nominavit.

Concordia notatur in numo Antonini: ΑΜΙCΟC. ΑΜΑCΤΡΙC. *Duae Amazones turritae ſtantes jungunt dexteras media inter has ara.* (Vaill.) Videntur ergo Amaſtriani binas agnoviſſe urbis ſuae auctores, unam hiſtoricam, nempe Amaſtrien reginam, alteram mythologicam, nempe Amazonem exemplo multarum aliarum Aſiae minoris urbium. Refert Stephanus, Amaſtrien nomen abſtuliſſe ab Amazone cognomine, idque ex teſtimonio Demoſthenis. At hic intellexerit haud dubie, Seſamum, quod fuit vetus Amaſtrios nomen, ab Amazone fuiſſe conditam. Harduinus etiam ex inſcripto ΟΜΗΡΟC. et ΜЄΛΗC. concordiam cum Smyrnaeis capit, ſed utriusque nominis in Amaſtrianorum monetam vocati cauſam magis probabilem in autonomis dedi.

Magiſtratus in unico numo: ЄΠΙ. ΑC. ΚΛΗΠΙΑΔΟΤ. (Vaill.)

Situs ad Parthenium fl. ΠΑΡΘЄΝΙΟC. *Fluvius decumbens*, M. Aurelii. (Vaill.)

De *epocha* dubia, et nomine *Sebaſtes* egi in autonomis.

AE. C.

CROMNA.

Maritima prope Amaſtrien, cui et incolas ſuppeditavit, regina Amaſtrie ex vicinis oppidis colonos in novam ſuam urbem evocante.

Autonomi.

Caput Jovis. Ꝟ ΚΡΩΜΝΑ. *Caput muliebre cinctum corona eminentiore.* AR. (Pembrok, Pellerin, Hunter.)

AE. RRR.

CYTORVS.

Autonomos aeneos maritimae hujus urbis unus prodidit Goltzius: ΚΥΤΟ-ΡΙΩΝ. (in Inſul.. tab. II.)

GERMANICOPOLIS.

Imperatorii cum urbis hujus nomine ſignati complures, ſed in familia Severi tantum. Cum plures fuerint per Aſiam minorem Germanicopoles, una haec noſtra, olim dicta *Gangra*, ſed quae in gratiam Claudii nomen mutaverit, ut conjectat Belleyus, altera in Bithynia, tertia in Iſauria, huic poſtremae Vaillantius numos hoc nomine inſcriptos eſt largitus. Sed Belleyus diſſertatione ſin-

Digitized by Google

gulari eos Paphlagoniae vindicavit [a]) his motus argumentis, I. quod in numo regio et Arigoniano ſcribatur: ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΙC. ЄCTIA. ΘЄΩΝ. ΠΑ. quas poſtremas literas legit ΠΑφλαγονιας. At in numo Arigonii cum capite Severi mira eſt haec epigraphe: ΑΡΧΠΑΦΓΕΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΙCЄCTIAΘЄΩΝ., in qua difficile ſane eſt decidere, an το ΑΡΧ. notet ΑΡΧοντα, an ΑΡΧιερεα, an ΠΑΦ. ſit hujus ipſius magiſtratus nomen, ut ordo poſtulat, an ΠΑΦλαγονιαν indicet. Sed neque lubet immorari, quia parum fideles novimus Arigonii iconismos. II. Argumentum capit ex annis epochae, de qua infra. Harduinus in numo muſei regii legit: ΓЄΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΙC. ЄΛΓ. Quare eum Germanicopoli Bithyniae vindicat, quae teſte Plinio antea *Helgas* dicta fuit. At ſingularem hunc numum alibi laudatum non video, et forte deceptus eſt legendo ЄΛΓ. pro anno epochae CΔI., qui revera in aliquibus hujus urbis numis exſtat.

Epigraphe: ΓЄΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΙC. vel ΓЄΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛЄΩC., cui plerumque additur: ЄCTIA. vel ЄCTIAC. Θ. vel plene ΘЄΩΝ. Cenſet Belleyus, eam ſic vocatam propter plura templa urbis moenibus incluſa. Atque hoc ſenſu video a Virgilio Trojam item vocari *deorum domum* [b]): *O patria! o divum domus Ilium!*

Typi varias offerunt deorum effigies. At ſingularem averſam habet numus Domnae, quem olim edidi ex muſeo Com. Feſtetics [c]).

ΓЄΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛЄΩC. Є - - - ЄΤ. CΔI. *Figura fluvii barbata decumbens d. Palladium, ſ. arundinem, infra* ΞΑΝΘΟC. ΑЄ. I.

Xanthus ad Trojam fluxit, ergo hoc typo et hac epigraphe Germanicopolis noſtrae ſitus indicari non poteſt. Neque poteſt hoc Xantho intelligi fluvius Paphlagoniae fors neglectus a geographis ob ignobilitatem, nam quod Palladium d. tenet, iſtud Trojae Xanthum manifeſto arguit. Videntur ergo Germanicopolitae, ut pluribus ibi veriſimile dixi, Xanthum, qui a veteribus paſſim deus habitus eſt, ſuo quoque larario, tanquam ἑστιᾳ θεων intuliſſe, aut fuere coloni ex Troade profecti, et Xanthum eadem ratione ſignavere in moneta, qua Amaſtriani Meletem, ut in his diximus.

* * *

ΓЄΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛЄΩC. *Taurus gradiens*, in numo Domnae muſei M. Ducis, quem ibidem edidi.

Forte unicus hic numus eſt, qui quadam veri ſpecie Germanicopoli Bithyniae tribui poſſit; nam abeſt epochae annus et Εστια θεων, et ſecundum Plinium haec urbs dicebatur *Boos coete*, id eſt: *bovis ſtabulum.*

* * *

Epocham nonnulli inſcripſere praefixo

a) B. L. T. XXX. p. 324. b) Aen. II. 241. c) Num. vet. p. 170.

Digitized by Google

ЄΤ. Annos varios quatuor reperit Belleyus: C. CIA. CIΔ. CIЄ. At in binis, quos edidi, annus ſcribitur hac lege: ЄΤ. CΔI. Belleyus ducendam aeram putat ab anno V. C. 747. exemplo Amaſiae Ponti, et Neoclaudiopolis Paphlagoniae, cujus cauſam ſupra in Amaſia expoſui.
AE. RR.

IONOPOLIS.

Vide ſupra in *Aboni tichos.*

MASTIA.

In Paphlagoniae urbibus memoratur Plinio *Maſiya Mtleſiorum*, qui locus in mendo cubare viſus eſt Harduino, aliisque, quod ejus urbis aliorum nemo meminit. At Pellerinius *autonomum* citat [d]), qui exſtat in cimeliis curiae Lugdunenſis Galliae, in cujus averſa: ЄΠI. ΓAIOΥ. ΠAΠЄIPIOΥ. KAPBΩNOΣ. PΩMH. *Roma ſedens*, qui typus eſt etiam in numo Amiſi, obvius autem in moneta urbium Bithyniae. Conſtat vero, Bithyniam, tum Ponti et Paphlagoniae partem exeunte rei Romanae ſaeculo VII. unam provinciam effeciſſe, ut late diſputabitur in prolegomenis ad numos Bithyniae. Vrbis epigraphen Pellerinius ait eſſe *Maſtia*, ſed qualis reipſa in numo ſit, non prodit. Vindicatur igitur Paphlagoniae ſua Maſtia, corrigendumque Plinii *Maſiya*. Tabulae *Maſtrum* videtur idem eſſe cum Maſtia.
AE. RRR.

NEOCLAVDIOPOLIS.

Ptolemaeus vetus et novum urbis nomen conjungit: *Ανδραπα, ἡ καὶ Νεοκλαυδιοπολις.*

Imperatorium M. Aurelii nuper vulgavit Seſtinus: (Lettere T. IV. p. 101.) NEOKΛATΔIOΠOΛЄITΩN. *Ara cum ſerpente adſurgente.* Sed jam olim numum Severi edidit Belleyus ex muſeo de Cotte [e]), in cujus averſa (urbis epigraphen diſſimulat) *aquila coronam roſtro ſtringens ſuper ara inter duo ſigna militaria addito epochae anno* CΘ. Numum hunc eſſe unicum hactenus cognitum cenſet Belleyus. At Triſtanus numum Caracallae edidit typo *ſerpentis aras inſidentis.* Epigraphe in numi ambitu exteriore: KΛATΔIO-ΠOΛЄITΩN, in interiore: NЄO [f]). Dubium hic eſt, an το NЄO. praecedere debeat urbis nomen, an ſequi. In priore ſententia fuit Triſtanus, numumque propterea Neoclaudiopoli tribuit. In altera Harduinus, et cum το NЄO. legeret NЄOκοιρων, numum Claudiopolin Bithyniae transtulit [g]). Quod Harduini opinionem videtur refellere, eſt, non tam, quod ſcribendum fuerat NEΩ. ad indicandum Νεωκορων, (nam paſſim in numis Cyzicenis et Pergamenis legas NЄOKOPΩN pro NЄΩKOPΩN.) quam quod Caracallae aetate, cujus caput offert numus, ac jam multo ante haec Bithyniae urbs non amplius Claudiopolis, ſed vetere Bithynii nomine monetam ſuam inſcripſit, ut infra videbimus, neque ex numis, ſaltem certis, conſtet, hanc urbem,

d) Suppl. II. p. 24. e) B. L. T. XXX. p. 334. f) Comment. hiſt. T. II. p. 814.
g) Num. ill. p. 83.

Digitized by Google

utrovis nomine numos ſuos inſcripſerit, neocoratus honore gaviſam. Claudiopolis Iſauriae, et alterius praetenſae in Lycaonia nullos eſſe numos, probabimus in numis Claudiopolis Bithyniae. Ex quo ſequitur, numum hunc potius eſſe Neoclaudiopolis, ſi modo rite eſt lecta epigraphe; nam in hac rei numismaticae luce diffidere Triſtano licet inſigniter quidem erudito, ſed nondum his ſubſidiis inſtructo. Eodem loco alium Severi citat Harduinus ſimilem Triſtani numo, addito ЄΤ. Ϛ. Hic ſi unquam exſtitit, haud dubie eſt Neoclaudiopoleos: nam exactus hic annus ad epocham hujus urbis, quam mox ſtatuemus, incidit in ipſum Severi imperium. Claudiopolis Bithyniae aliud ſecuta eſt aerae exordium.

Epocha, quantum ex unico certo hujus urbis numo, et unico anno CΘ. colligere licet, coepit ſub autumnum V. C. 747. exemplo Amaſiae et Germanicopolis, ut definivit Belleyus, et expoſui ſupra in Amaſia Ponti.

AE. RRRR.

POMPEIOPOLIS.

Mediterranea Gangram inter et Sinopen ſecundum tabulam Peutingeri. Harduinus hoc nomine latere veterem Amiſum putat, quae teſtante Plinio dicta fuit Pompejopolis una cum adjuncta Eupatoria a Mithridate condita [h]). At Amiſus, cujus copioſos habemus imperatorios, nunquam vetus ſuum nomen obliteravit, et haud ſcio, an unquam Paphlagoniae contributa fuerit, in qua noſtram Pompejopolin ſitam ipſi numi eloquuntur.

Imperatorii.

M. Aurelii et uxoris apud unum hactenus Vaillantium.

Epigraphe ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΙϹ. addito ΜΗΤΡ. vel ΜΗΤΡΟ. ΠΑΦΛαγονιας, atque his titulis hujus ſeſe urbis numi ſatis a numis Pompejopolis Ciliciae diſcernunt, quae inſuper epocham inſcripſit, qua caret noſtra. A quo tempore metropolis dici coeperit, tuto adfirmari nequit.

Typi ſunt obvii.

AE. RRR.

SESAMVS.

Vrbs Paphlagoniae jam memorata Homero [i]). Fuit vicina Amaſtrii, aut ipſa Amaſtris mutato nomine. Vide Cellarium.

Caput barbatum laur. ϒ ΣΗΣΑ. *Caput muliebre.* AE. III.

Praeter hunc nullus alius urbis hujus numus cognitus, quem nuper Seſtinus ex inſigni muſeo Ainslieano vulgavit.

AE. RRRR.

SINOPE.

Hujus tractus urbium clariſſima, Mileſiorum colonia, ſed V. C. 572. a Pharnace I. capta Ponti regum ſedes fuit. Expugnata a Lucullo coloniam Romanam recepit ſerius, ut dicetur.

h) L. VI. §. 2. i) In Catal. v. 360.

Digitized by Google

Autonomi:

ΦΑΕΙΑ. *(retrograde) Bos cornupeta.* ℵ ΣΙΝΩ. *Rota intra quadratum incuſum* AR. II. (Seſtini Lettere tab. IV. n. 23.)

Caput muliebre. ℵ ΣΙΝΩ. Aquila piſcem depaſcens, in area: ΚΡΗ. — ΔΙΟ-ΝΤΣ. — ΕΚ. etc. AR. II. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

* * *

Caput muliebre cinctum corona eminentiore. ℵ ΣΙΝΩ. *Aquila adverſa explicatis alis.* AR. III. (Pembrock. Pellerin.)

Exſtant argentei non pauci huic non multum abſimiles, niſi quod in averſa parte pro aquila eſt noctua ſimili cultu, nimirum adverſa explicatis alis, et juxta pro ΣΙΝΩ. legitur ΗΕ. infra ΠΕΙΡΑ. (Pembrock P. II. tab. 11.) vel. ΑΙΠΤ. infra ΠΕΙΡΑ. vel: ΣΙΙΛ (retrograde) infra ΠΕΙ - - (Hunter tab. 41. n. 22. 23.) In aliis averſae epigraphen facit ΜΝΑΣ. (Muſ. Caeſ.) vel. ΚΤΗ. (Pellerin) ΣΩΧΑ. (Dutens Explic. de quelq. méd. p. 51.) ΔΙΑΝ. vel ΟΝΖΙΚΟΤ. (Seſtini Lettere p. 91.) Habent hi numi remotae vetuſtatis indicia omnia. Pellerinius ſuum cum ΚΤΗ. tribuit *Ctemenis* Theſſaliae, quod vix cuipiam probabitur. Cl. Dutens ſuum cum ΣΩΧΑ. ad hanc Sinopen vocat, quia, ut dixi, cum praeſente certo Sinopenſi ſimilis fere eſt naturae. (l. c.) In ſimili muſei Caeſarei, et apud Pellerinium legitur ΔΗΜΗΤΡΙΟΤ. Eum Pellerinius Athenis in honorem Demetrii Poliorcetae cuſum eſt ſuſpicatus, (l. c.) quod quidem aegre perſuaſerit. Cl. Combius eos, quos ſupra ex Hunteriano citavi, propter adſcriptum ΠΕΙΡΑ. Petrae Achaiae tribuit, hoc quoque judicio fallace, nam ſatis conſtat, id genus numos in ora Ponti Euxini reperiri. Denique Abbas Seſtinus, cum in ΠΕΙΡΑ quoque urbis nomen videret, eos Amiſo Ponti tribuendos cenſet, de qua Strabo [k]): eam a Mileſiis fuiſſe aedificatam, ab Athenienſibus ſubinde colonis frequentatam, vocatamque ab his Piraeeum. Fuerit cauſa appellationis portus patrius Piraeus. Judicium iſtud ſatis videtur probabile, ſuffragante etiam typo noctuae, ac tum certum etiam, oppidanos abjecto Piraeei nomine ſubinde vetus Amiſi revocaſſe. At vero ſi ob dictam cauſam numi ΠΕΙΡΑ Amiſum pertinebunt, quorſum ablegabimus eos, qui pro ΠΕΙΡΑ habent ΜΝΑΣ. vel ΣΩΧΑ vel aliud? An et hos dabimus Amiſo? ſed cur? Res valde incerta.

* * *

Caput Perſei heroïs tectum galea alta et incurva. ℵ ΣΙΝΩΠ - *Harpa ſuper cippo.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Illuſtris hic numus, etſi mole, fabrica, metallo ignobilis liberalem mihi olim materiem ad ſtabiliendum in Ponto Perſei cultum obtulit [l]), de quo argumento vide etiam prolegomena ad numos Ponticos.

k) L. XII. p. m. 823. l) Num. vet. p. 172.

Digitized by Google

Caput Palladis. ☧ ΣΙΝΩΠΗΣ. *Perſeus ſtans Meduſae caede occupatus.* AE. I. (Hunter.)

Caput Jovis. ☧ ΣΙΝΩΠΗ. *Aquila inſiſtens fulmini.* AE. II. III. (Hunter, Muſ. Caeſ.)

Aegis Palladis inſerto Meduſae capite. ☧ ΣΙΝΩΠΗΣ. *Victoria gradiens palma ſuper humerum elata.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Caput juvenile galeatum. ☧ ΣΙΝΩΠΗΣ. *Pharetra.* AE. II. (Theupoli. Hunter.)

Caput juvenile nudum. ☧ ΣΙΝΩΠΗΣ. *Cornucopiae inter duos pileos Dioſcurorum.* AE. III. (Pellerin.)

Protome Cupidinis alata. ☧ ΣΙΝΩΠΗΣ. *Pharetra et arcus.* AE. III. (Pellerin.)

De typis his Ponticis vide, quae praecepimus in prolegomenis ad numos Ponti. *AR. RR. AE. R.*

* * *

Colonia a I. Caeſare deducta non infrequentes ſignavit numos etiam cum capite conditoris, ſed eo jam vita functo, cauſa nimirum benevolentiae, porriguntur numi cum imperantium capite usque in Gallieni tempora. Cl. Belleyus Sinopes coloniae numos omnes collegit, et eruditis praeceptis illuſtravit [m]), cujus laboris partem jam occupavit Frölichius in *Appendiculis II. novis* anno 1744. in 8vo editis, ſubinde anno 1762. a Khellio in 4to recuſis. Multa etiam de Sinopes numis praeclare diſſeruit Abbas Fontenu [n]). Ex his, quae cum primis ad plenam numorum coloniae Sinopes intelligentiam pertinent, excerpam, correctis, quae ab his peccata videbantur.

Epigraphe: Colonia Iulia Caeſarea Felix Sinope, vel plenius SIN. SINOPE. SINOPES. mixtis nonnunquam barbare literis Graecis CINO. CINOPЄ., ipſo etiam in multis opere perquam barbaro. Dicitur Iulia et Caeſarea, quod poſterius rarius occurrit, a I. Caeſare coloniae auctore. In nonnullis additur A. vel AV., quod AV*reliam* aliqui interpretati ſunt, cum AV*guſtam* notet; nam dictum AV. jam occurrit ante Aurelios in numo Aelii. Inde a Maximino plerumque ſcribitur: C. R. I. F. S., ubi R. notat *Romana.*

Magiſtratus IIVir, ſed cujus nomen exeſum, notatur in unico numo Auguſti, (Belley.) ut etiam EX. D. D. in ſolis numis Auguſti et Caligulae.

Typi illuſtriores:

Caput Serapidis, aut is ſtans, adſidente nonnunquam animali tricipite; non raro in lectiſternio decumbit.

Serapidis cultus hic domeſticus; nam hinc ejus ſignum a Ptolemaeo Alexandriam importatum, ut dicetur in prolegomenis ad numos Alexandrinos.

Dioſcuri ſtantes cum equis ſuis. Typus Ponticus. (Sestini Lett. T. IV. p. 101.)

Nemeſis typus non infrequens. Reliqui obvii.

* * *

Epochae Sinopenſes, quoniam permul-

m) B. L. T. XXVI. p. 456. n) B. L. T. X. Mem. p. 465.

Digitized by Google

Autonomi:

ΦΑΕΙΑ. *(retrograde) Bos cornupeta.* ☧ ΣΙΝΩ. *Rota intra quadratum incuſum* AR. II. (Seſtini Lettere tab. IV. n. 23.)

Caput muliebre. ☧ ΣΙΝΩ. Aquila piſcem depaſcens, in area: ΚΡΗ. — ΔΙΟ-ΝΤΣ. — ΕΚ. etc. AR. II. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

* * *

Caput muliebre cinctum corona eminentiore. ☧ ΣΙΝΩ. *Aquila adverſa explicatis alis.* AR. III. (Pembrock. Pellerin.)

Exſtant argentei non pauci huic non multum abſimiles, niſi quod in averſa parte pro aquila eſt noctua ſimili cultu, nimirum adverſa explicatis alis, et juxta pro ΣΙΝΩ. legitur ΗΕ. infra ΠΕΙΡΑ. (Pembrock P. II. tab. 11.) vel. ΑΙΠΤ. infra ΠΕΙΡΑ. vel: ΣΙΙΛ (retrograde) infra ΠΕΙ - - (Hunter tab. 41. n. 22. 23.) In aliis averſae epigraphen facit ΜΝΑΣ. (Muſ. Caeſ.) vel. ΚΤΗ. (Pellerin) ΣΩΧΑ. (Dutens Explic. de quelq. méd. p. 51.) ΔΙΑΝ. vel ΟΝΖΙΚΟΤ. (Seſtini Lettere p. 91.) Habent hi numi remotae vetuſtatis indicia omnia. Pellerinius ſuum cum ΚΤΗ. tribuit *Ctemenis* Theſſaliae, quod vix cuipiam probabitur. Cl. Dutens ſuum cum ΣΩΧΑ. ad hanc Sinopen vocat, quia, ut dixi, cum praeſente certo Sinopenſi ſimilis fere eſt naturae. (l. c.) In ſimili muſei Caeſarei, et apud Pellerinium legitur ΔΗΜΗΤΡΙΟΤ. Eum Pellerinus Athenis in honorem Demetrii Poliorcetae cuſum eſt ſuſpicatus, (l. c.) quod quidem aegre perſuaſerit. Cl. Combius eos, quos ſupra ex Hunteriano citavi, propter adſcriptum ΠΕΙΡΑ. Petrae Achaiae tribuit, hoc quoque judicio fallace, nam ſatis conſtat, id genus numos in ora Ponti Euxini reperiri. Denique Abbas Sellinus, cum in ΠΕΙΡΑ quoque urbis nomen videret, eos Amiſo Ponti tribuendos cenſet, de qua Strabo [k]): eam a Mileſiis fuiſſe aedificatam, ab Athenienſibus ſubinde colonis frequentatam, vocatamque ab his Piraeeum. Fuerit cauſa appellationis portus patrius Piraeus. Judicium iſtud ſatis videtur probabile, ſuffragante etiam typo noctuae, ac tum certum etiam, oppidanos abjecto Piraeei nomine ſubinde vetus Amiſi revocaſſe. At vero ſi ob dictam cauſam numi ΠΕΙΡΑ Amiſum pertinebunt, quorſum ablegabimus eos, qui pro ΠΕΙΡΑ habent ΜΝΑΣ. vel ΣΩΧΑ vel aliud? An et hos dabimus Amiſo? ſed cur? Res valde incerta.

* * *

Caput Perſei heroïs tectum galea alta et incurva. ☧ ΣΙΝΩΠ - *Harpa ſuper cippo.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Illuſtris hic numus, etſi mole, fabrica, metallo ignobilis liberalem mihi olim materiem ad ſtabiliendum in Ponto Perſei cultum obtulit [l]), de quo argumento vide etiam prolegomena ad numos Ponticos.

k) L. XII. p. m. 823. l) Num. vet. p. 172.

Digitized by Google

Caput Palladis. ☧ ΣΙΝΩΠΗΣ. *Perſeus ſtans Meduſae caede occupatus.* AE. I. (Hunter.)

Caput Jovis. ☧ ΣΙΝΩΠΗ. *Aquila inſiſtens fulmini.* AE. II. III. (Hunter, Muſ. Caeſ.)

Aegis Palladis inſerto Meduſae capite. ☧ ΣΙΝΩΠΗΣ. *Victoria gradiens palma ſuper humerum elata.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Caput juvenile galeatum. ☧ ΣΙΝΩΠΗΣ. *Pharetra.* AE. II. (Theupoli. Hunter.)

Caput juvenile nudum. ☧ ΣΙΝΩΠΗΣ. *Cornucopiae inter duos pileos Dioſcurorum.* AE. III. (Pellerin.)

Protome Cupidinis alata. ☧ ΣΙΝΩΠΗΣ. *Pharetra et arcus.* AE. III. (Pellerin.)

De typis his Ponticis vide, quae praecepimus in prolegomenis ad numos Ponti. *AR. RR. AE. R.*

* * *

Colonia a I. Caeſare deducta non infrequentes ſignavit numos etiam cum capite conditoris, ſed eo jam vita functo, cauſa nimirum benevolentiae, porriguntur numi cum imperantium capite usque in Gallieni tempora. Cl. Belleyus Sinopes coloniae numos omnes collegit, et eruditis praeceptis illuſtravit [m]), cujus laboris partem jam occupavit Frölichius in *Appendiculis II. novis* anno 1744. in 8vo editis, ſubinde anno 1762. a Khellio in 4to recuſis. Multa etiam de Sinopes numis praeclare diſſeruit Abbas Fontenu [n]). Ex his, quae cum primis ad plenam numorum coloniae Sinopes intelligentiam pertinent, excerpam, correctis, quae ab his peccata videbantur.

Epigraphe: Colonia Iulia Caeſurea Felix Sinope, vel plenius SIN. SINOPE. SINOPES. mixtis nonnunquam barbare literis Graecis CINΩ. CINOPЄ., ipſo etiam in multis opere perquam barbaro. Dicitur Iulia et Caeſarea, quod poſterius rarius occurrit, a I. Caeſare coloniae auctore. In nonnullis additur A. vel AV., quod AV*reliam* aliqui interpretati ſunt, cum AV*guſtam* notet; nam dictum AV. jam occurrit ante Aurelios in numo Aelii. Inde a Maximino plerumque ſcribitur: C. R. I. F. S., ubi ꝛo R. notat *Romana.*

Magiſtratus IIVir, ſed cujus nomen exeſum, notatur in unico numo Auguſti, (Belley.) ut etiam EX. D. D. in ſolis numis Auguſti et Caligulae.

Typi illuſtriores:

Caput Serapidis, aut is ſtans, adſidente nonnunquam animali tricipite; non raro in lectiſternio decumbit.

Serapidis cultus hic domeſticus; nam hinc ejus ſignum a Ptolemaeo Alexandriam importatum, ut dicetur in prolegomenis ad numos Alexandrinos.

Dioſcuri ſtantes cum equis ſuis. Typus Ponticus. (Sestini Lett. T. IV. p. 101.)

Nemeſis typus non infrequens. Reliqui obvii.

* * *

Epochae Sinopenſes, quoniam permul-

m) B. L. T. XXVI. p. 456. n) B. L. T. X. Mem. p. 465.

Digitized by Google

tum ad rationes chronologicas valent, adcuratius tractandae. Harum annus aliquis numis Sinopes, ſed coloniae, plerumque inſcribitur hoc modo: A. vel AN. CCLV. etc. Epocha Sinopenſes uſi fuere duplici, quam numi invicte ſtabiliunt. Eccas:

Epocha I. ab anno V. C. 684., cujus ſtabilitae cauſa fuit, quod hoc anno Lucullus Sinopen, quae Mithridati paruit, expugnavit, eamque, ut Appianus tradit, ſtatim liberam edixit o), non vero ut Vaillantio viſum, tum continuo colonia deducta eſt, nemine iſtud veterum dictante. Aliud ejus deductae tempus mox dabimus.

Epocha II. ab anno V. C. 709. Haec antea ab eruditis illigata fuit annis V. C. 705. 706. 707., et praeſto illis fuit titulus ſpecioſus. Pharnaces Mithridatis VI. filius Romanis bello civili Caeſaris et Pompeji diſtentis Pontum invaſit, et expugnatas ejus urbes, quas inter Sinope, omni immanitate vexavit. At iis libertatem reſtituit Caeſar dictator victo V. C. 707. ad Zelam Pharnace, unde iis viſum, novam tum a Sinopenſibus coeptam aeram. At numi alii ſerius comperti novae hujus aerae exordium ab autumno V. C. 709. dimoveri non patiuntur, ut demonſtrabimus. Non ergo victoria Caeſaris de Pharnace, et impetrata altera haec libertas cauſa fuit inſtituendae alterius epochae, ſed quod Sinope hoc anno, ut verisimile eſt, coloniam recepit, et deducente quidem I. Caeſare, quod non modo titulus *Iuliae* comprobat, et quod eo mortuo cum ejus adhuc capite tanquam conditoris ſignavit monetam, ſed quod ſatis conſtat, multas ab eo urbes colonis frequentatas.

Lubet a numis epochae II. ordiri, quod hanc Sinopenſes numis priorum imperatorum inſcripſere. Sunt omnes ex Belleyo capti, niſi cum aliter notatur.

Anni epochae II. ab anno V. C. 709.

AN. XXIII. *Caput I. Caeſaris.* ℞ *Caput Auguſti.* (Muſ. Caeſ.)

AN. XXXI. *Caput Auguſti.* ℞ *Capita Caii et Lucii Caeſ.* (Muſ. Caeſ.) De hoc numo male explicato vide infra.

A. XXXVI. *Caput Auguſti.* ℞ *Capita Caii et Lucii Caeſ.* (Pellerin Mel. I. p. 250.) Et hic male explicatus, ut dicetur.

AN. LXXXIII. Caligulae.

AN. CII. Neronis. ℞ Agrippinae matris. In alio: Octaviae. (Pellerin, Muſ. Caeſ.)

AN. CIIII. Neronis. ℞ Octaviae.

AN. CXIII. Neronis. (Seſtini Lettere T. IV. p. 101.) Vide de hoc numo mox infra.

CXX. Titi adhuc Caeſaris.

CXLI. Nervae.

AN. CLXXVIII. Hadriani.

ANN. CLXXXII. Aelii.

AN. CCIIII. M. AVR. VERO. CAES. M. Aurelii adhuc Caeſaris. In alio: Fauſtinae jun.

AN. CCVII. Fauſtinae jun.

ANN. CCLII. Caracallae.

ANN. CCLV. Getae Aug.

CCLXI. Diadumeniani.

o) In Mithridatic.

Digitized by Google

Calculo ſubducto ex annis, qui ſunt in numis Nervae et Diadumeniani, patebit, epocham non potuiſſe maturius anno V. C. 709. incipere, et non potuiſſe ſerius, docet annus Aelii Caeſ., qui praeterea confirmat, Aelium non Kal. Jan. V. C. 890. diem obiviſſe, quod viſum aliquibus, ſed iisdem Kalendis anni ſequentis. Docet item annus CXIII. in numo Neronis cum epigraphe manca - - - CLAVD. AVG. GER - - - Eum Seſtinius perperam Claudio tribuit; nam tum annus CXIII. neutri ſe epochae adcommodaret. Legendum ergo: NERO. CLAVD. etc. Additus ergo annus 113 ad 709. coepit anno V. C. 821, quo anno caeſus eſt Nero menſe, ut creditur, Iunio. Praecipiente ergo hoc numo neceſſe aut Neronis caedem aliquanto ſerius patratam, aut Sinopenſium annum aliquanto maturius occoepiſſe. Anni reliqui facile ſe huic calculo ſubjiciunt, ſi rationem ſequare, quam in deſcribendis his numis tenui. At magnum malum intulit Frölichius, Belleyo quoque, Mazzoleno, et Pellerinio fallace ſuo indicio in partes tractis. Nam is, cum numum II. cum anno XXXI. promulgaret p), in averſa edixit exhiberi capita jugata M. Antonii et Cleopatrae. (Cautius in locum Cleopatrae Octaviam ſuffecere Belleyus et Mazzolenus q). Conſtituto ergo Antonii capite cum non poſſet annum XXXI. deducere ab epocha II., ſeu V. C. 709., (nam tum ſignatus eſſet numus anno V. C. 739. pridem mortuo Antonio) neceſſe fuit ad epocham I. Luculleam, ſeu V. C. 684. recurrere, numumque adeo V. C. 714. cuſum profiteri. Serius hic lapſus ſuapte Frölichium advertit. Etenim in margine exemplaris, quo ipſe uſus eſt, et quod nunc penes me eſt, ſic errorem ſuum correxit, ut adſereret mecum, in ejus numi averſa proponi capita Caii et Lucii, annumque XXXI. non ducendum ab anno 684. aerae vetuſtioris, ſed ab autumno 709. aerae recentioris, ut adeo numum, de quo agimus, ſignari oportuerit ab autumno anni 739. biennio poſtea, quam uterque ab Auguſto adoptaretur. Revera Khellius novum iſtud Frölichii praeceptum minime aſpernandum ratus, cum eas Appendiculas anno 1762. novis typis reſtituendas curaret, illud novae huic editioni inſerere non neglexit. Et vero, qui hunc Frölichii numum ob oculos habeo, adfirmare ipſe poſſum, utrumque caput nihil habere Antonii vel Octaviae, ſed eſſe puerilia, qualia tum Cajum et Lucium decebant.

Hoc Frölichii oraculo deceptus Pellerinius, et ipſe in numo ex propoſitis III. cum anno XXXVI. hinc caput Auguſti, inde M. Antonii et Octaviae vidit. Quo adſerto coactus et ipſe fuit, annum inſcriptum ab epocha priore 684. ducere. At cum ſic numus ſignatus eſſet ab autumno V. C. 719., quo tempore ſatis conſtat, non quidem, quod Pellerinius docet, repudiatam ab Antonio Octaviam, (nam iſtud contigit V. C. 722.) ſed aperte ne-

p) Appendic. II. novae 1744. p. 3. q) In num. Muſ. Pis. P. II. p. 171.

Digitized by Google

glectam, effugium ſibi quaerit auctor neceſſarium magis, quam veriſimile, tum Sinopenſibus de averſo Antonii amore nihil adhuc fuiſſe compertum. Sed enim in hoc quoque numo capita Caii et Lucii agnoſco, annumque XXXVI. perinde ab epocha 709. derivandum. Denique viguiſſe ſub Auguſto apud Sinopenſes epocham II., invicte comprobat numus Auguſti a me recens muſeo Caeſareo illatus cum anno XXIII., qui ſi duceretur ab epocha I. 684., neceſſe eſſet numum ſignatum ab autumno V. C. 706., quod aperte repugnare, nemo eſt, qui non intelligat.

Anni epochae I. ab anno V. C. 684.

AN. CCXCIIII. Alexandri Sev. (Muſ. Caeſ.)

AN. CCCV. Maximini, (Muſ. Caeſ.) et Maximi.

AN. CCCVIII. CCCX. CCCXI. Gordiani.

AN. CCCXV. CCCXVIIII. Philippi ſen.

AN. CCCXIX. Philippi Caeſ. (Muſ. Caeſ.)

AN. CCCXXX. Gallieni (Muſ. Caeſ.)

Per numum Gordiani cum anno CCCVIII. et Philipporum cum anno CCCXIX. manet haec aera fixa ad annum V. C. 683. vel 684. Interim cum ex melioris notae hiſtoricis conſtet, Sinopen V. C. 684. a Lucullo fuiſſe captam, Belleyus aliique ipſum hunc annum pro aerae initio ſepoſuere.

Ab his ergo numis docemur I., Sinopenſes, cum primum deducti ſunt coloni, mox aeram novam invexiſſe, eaque ob recentis beneficii memoriam continuo in numis uſos, ſic tamen, ut propterea non obliterarent veterem, quam ſerius reſuſcitavere. Poterant ſane uno eodemque tempore uti duplice aera, ut uſi fuere Antiocheni Syriae, Aſcaloniitae, aliique pauci, quos conſtat, duplicem variam epocham in uno eodemque numo ſignaſſe. At Sinopenſes eam tantum aeri intulere, quae principe apud eos loco fuit, et videtur veriſimile, utramque illos conjunxiſſe in actis publicis, quae utriusque notandae ſpatium dedere. II. Quaecunque cauſa fuit, praetulere ſerius aeram veterem, atque iſtud forte jam ſub Elagabalo, cujus deſunt numi, certe ſub Alexandro Severo. *AE. RR.*

REGES PAPHLAGONIAE.

PYLAEMENES.

Habemus numos perpaucos Graecos regis, Pylaemenis nomine inſignes. Fuit quidam Pylaemenes Paphlagonum rex jam Homero cognitus [1]), ex eorum ille numero, qui Trojanis adverſum Graecos auxilia miſere:

Παφλαγονων δ' ἡγειτο Πυλαιμενες λασιοι κηρ.

Paphlagonibus vero praeerat Pylaeme-

1) Il. B. v. 851.

Digitized by Google

nis animoſum cor. Sed memorantur etiam reges Pylaemenes aetate Alexandri M., et exeuntis reip. Romanae, quos vide apud Reineccium, cui quidem veriſimile viſum, Paphlagonum reges omnes dictos fuiſſe Pylaemenes addito nonnunquam alio nomine, quod idem in Ptolemaeis Aegypti regibus factum. Sane non alia de cauſa ea regio videtur dicta *Pylaemenia* s). Enimvero Nicomedes Bithyniae rex, ut haberet ſpecioſum aliquem titulum, quo filium in Paphlagoniae regnum intruderet, eum, inquit Iuſtinus t), *Pylaemenem Paphlagonum regum nomine appellat, et quaſi ſtirpi regiae reddidiſſet regnum, falſo nomine tenet.* Idem hic Juſtini Pylaemenes a Mithridate VI. dire exagitatus, et regno pulſus, reſtitutus deinde a Pompejo, moriens regnum Romanis legavit. Sed altior adhuc Pylaemenes ab Eutropio proditur, qui Romanis adverſus Ariſtonicum auxilia miſit. Horum poſteriorum alicui ſequentes numi vindicandi.

N u m i:

Caput bovis adverſum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΥΛΑΙΜΕΝΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. *Caduceus.* AE. III. (Spon. Recherch. p. 307.)

Caput regis imberbe nudum prominente retro clava. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΥΛΑΙΜΕΝΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. *Victoria gradiens.* AE. III. (Haym Tom. II. p. m. 57.)

Conjecturas de typis, et nomine ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ vide apud Sponium et qui integram de numo ex propoſitis primo diſſertationem ſcripſit, Seb. Faeſchium, quae exſtat etiam in Graecis Gronovii Tomo IX. Pylaemenen Amyntae Galatiae regis F. habemus ex marmore Graeco Ancyrano, ſed ad quem numi hi pertinere non poſſunt, cum hunc conſtet, regnum nunquam adiviſſe, ut dicetur in ejusdem Amyntae numis.

AE. RRR.

s) Plin. L. VI. §. 2. t) L. XXXVII. c. 4.

Digitized by Google

BITHYNIA.

PROLEGOMENA.

Bithyniae hiſtoria numismatica propter ejus numorum, ac potiſſimum epochae cognitionem accuratius tractanda. Eam principio reges tenuere, de quibus agetur in regum numis. Horum poſtremus Nicomedes IV. diem obivit V. C. 679., vel 680, aut ſecundum Appianum 678. [a]), qui populum Romanum regni haeredem ex teſtamento reliquit. Coepit tum Bithynia a viro vel conſulari, vel praetorio gubernari.

Primus magiſtratus Romanus, quem Bithyniae numi produnt, eſt *C. Papirius Carbo.* Sunt hi autonomi, et praeter urbis nomen inſcribunt: ΓΑΙΟΥ. ΠΑΠΙΡΙΟΥ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. Typus potior: *Roma galeata ſedens d. Victoriolam, ſ. haſtam, inferne ſcriptum:* ΡΩΜΗ. Cum hoc magiſtratu ſunt numi urbium *Bithynii*, *Nicaeae*, *Nicomediae*, *Pruſae*, et extra Bithyniam *Amiſi* Ponti, et *Maſtiae* Paphlagoniae, de quibus ſuo loco agitur. Horum nonnullis epocha inſcribitur, quae fuit Bithynica, et quidem numis Nicaeae: ΒΚΣ. ΔΚΣ., Nicomediae et Pruſae ΔΚΣ. Amiſus et Maſtia ea abſtinent, quoniam extra Bithyniam ſitae, atque adeo ejus epocha ad has non pertinuit. Hunc C. Papirium Carbonem praefuiſſe Bithyniae, prodidit Dio ad annum V. C. 687. Hic cum prolixe narraret, magnam fuiſſe ea aetate (κατα τον χρονον εκεινον) Romanis inditam curam, ne quis largitionibus pervium ſe praeberet, ejus adfert exemplum luculentum: M. Cottam e provincia Bithynia reducem a C. Carbone repetundarum fuiſſe accuſatum, quod adeo placuit Romanis, ut hunc, etſi tribunicio tantum munere functum, conſularibus honoribus exornaret. At vero hunc ipſum Carbonem *ſerius* (υστερον) eidem Bithyniae regendae admotum, cum nihilo moderatius ſeſe gereret, viciſſim a Cottae filio fuiſſe in jus vocatum, et reum peractum. His Dionis verbis docemur quidem, C. Carbonem fuiſſe in Bithynia, verum cum verbis vagis utatur: *ea aetate*, *ſerius*, quae plures annos poſſunt complecti, de anno definite non conſtat. Novimus, M. Cottam fuiſſe conſulem V. C. 680., et anno ſequente rexiſſe Bithyniam. (Pigh. Sigon.) Ex annis ΒΚΣ. et ΔΚΣ. appareret, Carboni ſaltem in biennium prorogatam provinciam.

Alter eſt *C. Vibius Panſa* in numis *Apameae Myrleae*, et *Nicomediae*: Eſſl. ΓΑΙΟΥ. ΟΥΙΒΙΟΥ. ΠΑΝΣΑ. Inſcribuntur anni ΕΛΣ. ΖΛΣ. In uno Nicomediae Morellius legit ΒΛΣ., at recte con-

a) Bell. civ. L. I. c. 111.

Digitized by Google

tendit Liebeus, male lectum B pro E [b]), quod confirmatur Pelleriniano ZΛΣ. Nam verisimile non est, Pansam fuisse in eadem provincia praetorem ab anno Bithynico 232. usque 237. Pansa hic idem est, qui consul V. C. 711. una cum collega Hirtio in praelio ad Mutinam periit. Fuisse eum Bithyniae praefectum, alia monumenta non prodidere. Est apud Morellium numus NIKOMHΔEΩN. *Caput L. Caesaris nudum.* ✠ ΕΠΙ. ΓΑΙΟΥ. ΟΥΙΒΙΟΥ. ΠΑΝΣΑ. *Victoria gradiens.* (in Fam. Vibia.) Quoniam hic numus Iulium Caesarem cum Pansa conjungit, eo antiquarii tanquam subsidio ad figendam Bithyniae epocham usi sunt. At vero nimium vaga sunt I. Caesaris tempora, ac praeterea in vulgandis similibus numis nimium video variare eruditos, nam Vaillantius in suo pro NIKOMHΔEΩN legit ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ, (Num. Graec. p. 1.) Gallandus NIKAIEΩN. (Wolterek Electa p. 80.)

* * *

Epocha igitur Bithynica ope paucorum horum numorum, adhibitis etiam in consilium numis regum, definienda, expensis simul variis eruditorum judiciis.

Harduinus eam fixit ad annum V. C. 442., qui fuit item exordium aerae Seleucidarum [c]). Solus Papirii Carbonis numus cum anno BKΣ. hanc sententiam evertit. Nam hic annus Bithynicus responderet anno V. C. 663., quo regibus suis adhuc paruit Bithynia, ut argumentis aliis abstineam, quae vide apud Frölichium [d]).

Spanhemio aptior visus annus V. C. 466., quem ope Syncelli statuere nititur [e]). Eum sequitur Frölichius [f]) propter numum Nicomedis IV. cum anno ZΣ., qui citatur in museo Theupoli, quique adeo, ut videbimus, Haymiano et Morelliano calculo repugnat. Ceterum huic exordio indicia hactenus cognita non obstant, demptis numis Vibii Pansae cum capite I. Caesaris, quos paullo altius recitavimus.

Liebeo placuit annus V. C. 473. propterea, quia quivis annus hoc posterior componi non potest cum anno Bithynico EΛΣ., qui est in numo Pansae [g]). Nam si, ut placuit Morellio, exordium hujus epochae esset annus 476., dictus Pansae numus signatus fuisset anno V. C. 710., quo anno Tullium Cimbrum rexisse Bithyniam docet Pighius. Admisso igitur Liebei anno 473 Pansa vi annorum EΛΣ. ZΛΣ. fuisset praetor Bithyniae annis V. C. 707. 708., tum 709. praetor Galliae Cisalpinae. Notandus hic Havercampi lapsus, qui a Liebeo epochae exordium statui annum V. C. 476. contendit [h]), quemtamen ipsum annum Liebeus solide impugnat statuto suo 473.

Haymius adoptavit annum V. C. 474 [i]). Nam cum ex Justino colligeret, Nicomedem II. mortuum circa annum V. C. 660. et postremum annum in hujus numis reperiret 187., coepit ab anno V. C. 660.

b) Goth. num. p. 238. c) Chronic. vet. test. d) Animadv. in num. vet. urb. p. 72. edit. Florent. e) Tom. I. p. 515. f) l. c. et Not. elem. p. 196. g) Goth. num. p. 238. h) Fam. Morell. p. 448. i) Tom. II. p. m. 5.

Digitized by Google

annis 187. retrorſum progredi, atque ita ad annum 474. adhaeſit, quem adeo in epochae exordium ſelegit. Verum reperit Pellerinius numum Nicomedis II. cum anno 188. Quare aut epochae exordium uno anno eſt anticipandum, et tum congruet cum Liebeano, aut mors Nicomedis II. ſerius figenda.

Morellius annum V. C. 476. maluit, quem ſecutus eſt Perizonius, ut teſtatur Havercampus [k]). Sed annum hunc valere non poſſe, patebit ex iis, quae infra docebimus.

Quae in hac cauſa fuerit ſententia Vaillantii, non ſatis intelligo. In ſuis Familiarum numis [l]) praeoptavit eundem cum Morellio annum, nempe V. C. 476., ſaltem ut ex calculo apparet, nam typographi lapſu ſtatuitur ibi annus 466. Alibi maluit annum V. C. 473 [m]).

Poſtremus Belleyus olim annum V. C. 473. adoptavit, ſaltem ut ex ejus calculo colligitur. (B. L. T. XXX. p. 332. in nota). Adhaeſit ergo ſententiae Liebei. Serius in diſſertatione ſingulari, qua Bithynicam hanc aeram in examen vocavit, maluit annum V. C. 472. (B. L. T. XLII. Hiſt. p. 44.) Argumenta, quibus cauſam ſuam probat, haec ſunt. Mortuus eſt Nicomedes IV. anno V. C. 680. circa autumnum. Exſtat in muſeo regio numus ejus regis cum anno ΘΣ., 209. Hic additus ad 472 coepit in autumno V. C. 680. Ergo aera Bithynica ſerius anno 472 collocari nequit, ne numus cum anno 209 a nobis ſtatuatur poſt regis mortem ſignatus. Non potuiſſe aeram incipere priore aliquo anno, probat anno ΕΛΣ, 435, quem ſupra numis C. Vibii Panſae inſcriptum vidimus. Atqui conſtat, inquit, Panſam fuiſſe praetorem Bithyniae inde a dimidio anni V. C. 707 usque ad dimidium anni 708, quo exacto tempore abivit recturus Galliam Cisalpinam. Ergo ſi annum 235 addamus ad 472, neceſſe erit hunc Panſae numum V. C. 707. cuſum profiteri, neque poſſe valere annum praecedentem, quia tum Panſa in Bithynia nondum fuit. Ex quo arguit denique, caput epochae ſine dubio illigandum eſſe anno V. C. 472, illumque eſſe eum ipſum, quo Nicomedes I. regnum auſpicatus eſt, dignam aerae conſtituendae cauſam.

At vero totum hoc Belleyi ratiocinium evertit numus Nicomedis IV., nuper in lucem protractus a Seſtinio, (Lettere T. III. p. 146). cui inſcriptus eſt annus ΑΙΣ, 211, binis adeo annis auctior ſuo ΘΣ, 209. Quare hoc numo imperante epochae exordium ſaltem toto biennio anticipandum erit. Accedit, a viro praeclaro nonnulla tanquam certa adferri, quae tamen ut probaret, non laboravit, v. c. mortuum eſſe Nicomedem IV. anno V. C. 680, aliis id factum V. C. 678, vel 679 adſerentibus. Item Nicomedem I. regnum adiviſſe V. C. 472. Sed et praeterea alia naſcitur difficultas definiendi tempus, quo praeturam in Bithynia obiverit Vibius Panſa, quod jam, ut patet, ex incerto adhuc aerae Bithynicae principio definiri nequit.

Ex hoc ergo Nicomedis IV. numo

k) In Fam. Morell. p. 313. l) In Fam. Papiria p. 208. m) Reg. Bithyn. p. 363.

Digitized by Google

cum anno 211 docemur, epochae hujus initium non poſſe poſterius anno V. C. 469, vel 470 conſtitui, ac vel ideo ſuapte corruere ſententias Liebei, Haymii, Morellii, et Belleyi, quo vitio hactenus ſola Spanhemii conjectura caret, quemadmodum expoſuimus. Neque tamen vel haec hucusque ſecura eſt, et exſpectanda ſubſidia alia, quae tot incerta, quibus Bithyniae hiſtoria laborat, e medio tollat.

Quod ad regimen politicum Romanorum in hoc tractu attinet, docent laudati Papirii numi, cujus nomen etiam numis Maſtiae Paphlagoniae, et Amiſi Ponti inſcriptum eſt, Pontum et Paphlagoniae partem jam exeunte ſaeculo VII. urbis conditae Bithyniae praetori fuiſſe attributam, fugato nempe a Pompejo Mithridate, et Pharnace filio intra Boſporum concluſo. Nam circa hoc tempus, ut inſcripti epochae anni comprobant, Papirius Bithyniam rexit. Altera Paphlagoniae pars tum huc non pertinuit, quae proprios habuit reges. His exſtinctis Auguſtus eorum ditionem cum Amaſia conjunxit, ac tum vocabatur ἐπαρχια Ποντικη, ut docet Strabo. Factum iſtud haud dubie anno V. C. 747., nam ab hoc anno Amaſia Ponti, Germanicopolis, et Neoclaudiopolis Paphlagoniae aeram ſuam teſtibus numis inchoarunt. Idem Auguſtus partem Ponti Polemoni I. ceſſit, qui ab hoc dictus eſt *Polemoniacus*. At Polemo II. totum eum tractum Neroni reſtituit, qui eum cum reliquo Ponto conjunxit V. C. 815. vel 816., ex quo memorabili eventu Ponti urbes Neocaeſarea, Trapezus, et Zela epocham inchoarunt ducto principio ab anno V. C. 816. Exinde Pontum ſubjectum fuiſſe Bithyniae proconſulibus, numi affatim comprobant ſignati Nicomediae, in quibus ea urbs dicitur ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. ΚΑΙ. ΠΡΩΤΗ. ΒΙΘΥΝΙΑΣ. ΚΑΙ. ΠΟΝΤΟΥ., atque iſtud circum tempora Domitiani et Trajani. Non multo poſt mutatos provinciae ſtatus. Nam cum ex prima Auguſti diviſione V. C. 727. eſſet provincia ſenatus, quam ob cauſam etiam legimus numis inſcriptos proconſules, de quibus mox, Auguſtis ſubinde fuit attributa, ac tum vice proconſulum miſſi in hanc provinciam legati Auguſti pro praetore marmoribus paſſim id docentibus. Factum iſtud ſub Trajano, vel adhuc antea, putat Noriſius [n]), quia in marmore Gruteri [o]) C. Plinius legatus pro praetore conſulari poteſtate huc a Trajano miſſus dicitur. Verum negat iſtud Spanhemius [p]), cum propter alias cauſas, tum etiam quia teſte Dione [q]) Bithynia ab Hadriano demum Caeſaris provincia facta eſt. Ad marmor vero Gruteri quod attinet, ait, Plinium non ordinaria, ſed extraordinaria poteſtate in Bithyniam ad inſpiciendum civitatum ſtatum miſſum. De varia hac Bithyniae et Ponti conditione lege copioſe diſſerentem Belleyum [r]).

PROCONSVLES Bithyniae primo Romae imperantis ſaeculo ſaepiſſime inſcrip-

n) Cenot. Pis. diſſ. II. c. 11. o) Pag. 291. p) Tom. II. p. 593. ſeq. q) L. LXIX. § 14. r) B. L. T. XXX. p. 331.

Digitized by Google

ti fuere numis urbium hujus provinciae. Factum iſtud, quamvis rarius, in aliis quoque provinciis, at quod uni Bithyniae proprium eſt, proconſulis nomini addidere nomen ΠΑΤΡΩΝΟΣ, *patroni*, nempe, qui proconſules fuere, eosdem et patronos ſuos agnovere Bithyni. Ipſum iſtud confirmant eximia epigrammata, quae conſervavit Muratorius [s]), ſecundum quae variae Bithyniae urbes proconſuli ſuo, addito ΠΑΤΡΩΝΙ. ΚΑΙ. ΕΥΕΡΓΕΤΗΙ. grati animi monumenta dedicavere. Iſtud vocabulum ΠΑΤΡΩΝ a principibus antiquariis aliorſum fuit acceptum, et in eo latere nomen urbis Patrarum Achaiae paſſim creditum, quo factum, ut proconſules omnes, qui illud adjectum habent, Achaiae proconſules ex numis, quamvis et his repugnantibus, ad hanc usque aetatem haberentur. Haec clientelae profeſſio non ſimplex tantummodo fuit, ſed, ut continuo videbimus, iterata etiam fuit, v. g. Β. ΠΑΤΡΩΝΟΣ. eo modo, quo archontes, praetores etc. ſuam iteraſſe dignitatem paſſim in numis conſpicimus. Abſtineo pluribus, quia hoc argumentum fuſe alibi tractavi [t]). Tamen hoc loco in hiſtoriae ſubſidium omnia proconſulum nomina, ut ea ſub ſingulis imperatoribus in numis produntur, reſtituta, ubi neceſſe eſt, vera lectione, recitabo.

ΕΠΙ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. ΘΩΡΙΟΥ. ΦΛΑΚΚΟΥ. ΕΙΡΗΝΗ. *Pax ſtans d. caduceum.* Ꝟ ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. *Caput Auguſti.* (Pellerin Mel. II.)

ΕΠΙ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. ΘΟΡΙΟΥ. *Aper* Ꝟ - - - ΝΟΙΑ. ΝΙΚΟΜΗ. *Caput juvenile diadematum turgentibus e fronte binis cornubus.* (Morelli in Fam. Thoria).

Dubium non eſt, autonomum hunc ab eodem Thorio procos. ſignatum. Havercampus, cui praecedens Pellerinianus ignotus fuit, eum L. Thorio Balbo tribuit, et quoniam in hujus denariis caput Iunonis Sispitae comparet, etiam in praeſente hujus deae caput proponi credidit. Verum cum dicto capiti adſcriptum ſit ΟΜΟΝΟΙΑ, ex analogia ab aliis numis ducta eſt caput *Concordiae*, ut in praecedente ΕΙΡΗΝΗ *Pax* proponitur. Eadem manus medica admovenda Vaillantii de hoc numo judicio [u]). Fuiſſe genti Thoriae cognomen *Flacci*, ab hoc primum numo docemur.

ΕΠΙ. ΠΟΠΛΙΟΥ. ΟΥΙΤΕΛΛΙΟΥ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. Μ. ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. in numo Germanici. (Muſ. Caeſ. Vaill. Morelli. in Fam. Vitell.)

Fuit hic P. Vitellius patruus Vitellii Aug., cujus opera Germanicus in bello Germanico multum uſus eſt, ejusdem etiam comes, cum in Orientem proficiſceretur, effecitque eloquentia, ut Cn. Piſo Germanici parricida condemnaretur. Ipſe V. C. 784., tanquam qui cum Sejano colluſiſſet, peremptus eſt [x]). Docet ergo hic numus, eundem hunc Vitellium rexiſſe Bithyniam, quo id anno, non conſtat. Veriſimile eſt, quod cenſet Vaillantius [y]), eum a bello Germanorum cum Germanico reducem deſtinatum in

s) Theſ. inſcr. p. 1073. ſeq. t) Num. vet. p. 135. u) In Fam. Thoria. x) Sueton. Tacit. y) In Fam. Vitell.

Digitized by Google

Bithyniam V. C. 770., cumque eodem hoc anno Germanicus de victis Germanis triumpharet, P. Vitellium pro suo in Caesarem adfectu numos in Bithynia cum ejus capite feriundos curasse, anno mox sequente sese Germanico in orientem profecto junxisse comitem.

Γ. ΚΟΗΛΙΟΣ. ΒΑΛΒΟC. ΑΝΘΤΠΑΤΟΣ. in area monogramma, incertum, an Nicaeam, an Nicomediam notet, in numo Claudii. (Morelli. in Fam. Coel.) Sed Vaillantius legit: ΚΟΙΛΙΟΣ. (Num. Graec. p. 13).

Quis fuerit hic C. Coelius Balbus, incompertum.

Λ. ΜΙΝΔΙΟΣ. ΒΑΛΒΟΣ. ΑΝΘΤΠΑΤΟΣ. *Porticus, cujus epistylio inscriptum:* ΝΙΚΑΙΕΩΝ., *in numo Claudii.* (Morelli in Fam. Mind. Vaillant. Num. Graec.) In aliis Claudii et Britannici apud utrumque: ΜΗΤΡΟ. ΝΕΙΚΟ.

Vaillantius, qui numos tres cum hujus proconsulis nomine produxit, ei praenomen A. nempe *Auli* tribuit, fors typographi lapsu. Ignotus in historia est hic L. Mindius Balbus. Similem Spanhemius post alios perperam tribuit Corintho [2]).

Λ. ΜΙΝΔΙΟΣ. ΑΝΘΤΠΑΤΟΣ. ΠΑΤΡΩΝ. *Mulier gradiens et respiciens d. extenta*, in numo Claudii. (Morelli, et in meis Num. vet. p. 185).

Hactenus hic numus ab omnibus tributus fuit Patris Achaiae, ut ibidem docui. Incertum tamen, in qua Bithyniae urbe sit signatus, et an ad proconsulem L. Mindium Pollionem, de quo mox, pertineat. Conjecturam de typo eodem loco proposui.

ΕΠΙ. Λ. ΜΙΝΔΙΟΤ. ΠΟΛΛΙΩΝΟΣ. ΑΝΘΤΠΑΤΟΤ. ΠΑΤΡ. *Caput Palladis*, in numo Claudii. (Morelli in Mindia, Haym. T. II. p. 230).

Vaillantius sub eodem imperatore binos dedit, sed inscriptos: ΕΠ. Λ. ΜΙΝΔΙΟΤ. ΒΩΛΑΝΟΤ. ΑΝΘΤΠΑΤΟΤ. ΠΑΤΡ. Dubium non videtur, pro ΒΩΛΑΝΟΤ legendum ΠΟΛΛΙΩΝΟΣ., quod postremum legunt accuratissimi Haymius, et Morellius. Ignotus hic etiam L. Mindius Pollio. Hi quoque numi passim tribuuti Patris Achaiae.

ΕΠΙ. ΦΙΡΜΟΤ. ΑΝΘΤΠΑΤΟΤ. ΠΑΤΡΩΝΟΣ. ΤΗΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΝΕΙΚΟ. in numo Claudii. (Vaill.)

ΕΠΙ. ΦΡ. ΠΑΣΙΔΙΗΝΟΤ. ΦΙΡΜΟΤ. ΑΝΘΤΠΑΤΟΤ. Β. ΠΑΤΡΩΝΟΣ. ΤΗΣ. ΜΗΤΡ., *sequitur* ΜΗΝΙΚΟ. *in monogrammate, id est:* ΜΗτροπολις ΝΙΚΟμηδεια, in numo Claudii. (Pellerin Mel. II. p. 26).

- - - - ΠΑΣΙΔΙΗΝΟΣ. ΦΙΡΜΟΣ. ΠΑΤ - - - in medio ΑΝΘΤΠΑΤΟΣ. *et monogramma, quod lego:* ΕΝ. ΝΙΚαια, *vel* ΝΙΚΟμηδεια, in numo Claudii. (Mus. Caes.)

ΚΛΑΤΔΙΟΤ. ΡΟΤΦΟΤ. ΑΝΘΤΠΑΤΟΤ. ΠΑΤΡ. *fine urbis mentione*, in numo Claudii. (Vaill.) In ejusdem Augusti numo apud Arigonium legitur, quanquam mendose, ΚΛΑΤΔΙΟΣ. ΡΟΤΦΟΣ. ΑΝΘΤ. ΠΑΤΡΟΣ.

2) T. I. p. 592.

Digitized by Google

Γ. ΚΑΔΙΟΣ. ΡΟΥΦΟΣ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΣ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Porticus, ut in numis Mindii Balbi*, in insignibus duobus numis, in quorum uno caput Claudii, prae quo duae spicae, in altero caput Messalinae cum totidem spicis, et epigraphe: ΜΕΣΣΑΛΕΙΝΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. ΝΕΑ. ΗΡΑ. (Pellerin. Rec. III. p. 227).

Hunc Cadium Rufum fuisse proconsulem Bithyniae, docet Tacitus [a]): *Damnatus et lege repetundarum Cadius Rufus accusantibus Bithynis*, quod factum refert ad annum V. C. 802. Eundem in senatorium honorem post longum XX. annorum intervallum restitutum ab Othone, idem Tacitus narrat [b]). Numi Messalinae simillimi proponuntur a Vaillantio [c]), et Morellio [d]), nisi quod ab utroque pro Γ. ΚΑΔΙΟΣ, legitur ΓΕΛΛΙΟΣ, quae lectio ex utroque integerrimo Pelleriniano corrigenda est, ut Pellerinius ipse binis locis monet [e]).

Μ. ΤΑΡΚΥΙΤΙΟΥ. ΠΡΕΙΣΚΟΥ. ΑΝΘΥΠΑΤΟ. ΝΕΙΚ. *Ara, cui inscriptum:* ΠΑΤΡΩΝΟΣ. in numo Neronis. (Mus. Caes.)

Numi huic similes a variis sunt vulgati, sed cum haud dubie vitiati fuerint omnes, eorum fallax lectio ingentia in rem numismaticam monstra invexit, quae prolixe olim recensui, et perstrinxi [f]). Praetensus igitur *Tarquitius Pretanicus* Harduini [g]), et mirabilis formula: ΕΞΟΥΣΙΑΝ ΑΝΘΥΠΑΤΟΝΙΚΗΝ ΠΡΑΤΤΩΝΤΟΣ. ut est apud Vaillantium, et Morellium [h]), deinceps exulabunt, docente illud integerrimo hoc musei Caesarei numo. Hujus Tarquitii meminit Tacitus [i]): *Damnatus iisdem consulibus Tarquitius Priscus repetundarum Bithynis interrogentibus.* Id factum V. C. 814., justa poena, ut qui VIII. ante annis Statilium Taurum Africae proconsulem instigante Agrippina postulavit atque evertit [k]). Ambiguum hactenus, sintne hi numi percussi Nicaeae, an Nicomediae.

ΕΠΙ. ΑΤΤΙΟΥ. ΛΑΚΩΝΟΣ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. ΝΕΙΚΑΙΕΩΝ. *Capricornus, cornucopiae, thyrsus super ara, cui inscriptum:* ΝΕΡΩΝΟΣ. in numo Neronis. (Morelli in Fam. Attia, Hist. B. L. Tom. III. p. 197).

Idem hic numus laudatur a Vaillantio, sed sine mentione τῦ ΝΕΡΩΝΟΣ. Ex analogia numorum Tarquitii plane persuasum mihi est, etiam in hoc prō praetenso ΝΕΡΩΝΟΣ. legendum ΠΑΤΡΩΝΟΣ. Hujus Attii Laconis nullam usquam reperio mentionem.

ΕΠΙ. Μ. ΠΛΑΝΚΙΟΥ ΟΥΑΡΟΥ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. in numis Vespasiani.

M. Plancius Varus proconsul in plurium Bithyniae urbium numis legitur, qui omnes Vespasiani caput offerunt, suntque collecti apud Morellium in familia Plancia. Id praeterea habent peculiare, quod in plerisque urbis nomen juxta Vespasiani caput ponatur. Sunt vero ΚΛΑΥΔΙ., in aversa: *Caput mulierbre.* (Morelli l. c.) ΚΛΑΥΔΙΟ. *Aquila*

a) Ann. XII. 22. b) Hist. I. 77. c) Num. Graec. d) In Gellia. e) Rec. III. p. 277. et Mel. II. p. 27. f) Num. vet. p. 187. g) Num. urb. p. 124. h) in Fam. Tarquit. i) Ann. L. XIV. 46. k) Tacit. Ann. XII. 59.

Digitized by Google

ſtans. (Ibid.) Pertinent hi *Claudiopolin*, quae et *Bithynium* dicta fuit. NEKA. (ſic) NEIKAEI. *typis variis.* (Morelli, Pellerin.) ΠΡΟΠΣΙΕΙΣ. *Ara.* (Haym T. II. p. m. 248). Videtur pertinere Pruſiadem ad mare. HPAKAEΩTAN. *Caput Herculis.* (Seſtini Lettere T. IV. p. 104). Hic Plancius Varus legitur etiam in numo Apameae Phrygiae cum capite Veſpaſiani.

Vaillantius hujus M. Plancii Vari numos adhuc ſub Tito et Domitiano recitat, et Morellius dedit numum, cujus antica diſſimulatur, inſcriptum: M. ΠΛΑΝΚΙΟΥ. ΟΥΑΡΟΥ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. Β. ΤΗΣ. ΜΗΤΡΟΠΩΛΕΩΣ. ΜΗ. ΝΙΚΟΜ. (in Fam. Planc. num. 9), ſed cum videatur verisimile, in antica et Titum et Domitianum Caeſaris nomine proponi, reipſa ad Veſpaſiani imperium pertinent.

ΕΠΙ. Μ. ΜΑΙΚΙΟΥ. ΡΟΥΦΟΥ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. ΒΙΘΥΝΙΑ. *Genius Bithyniae ſtans cum gubernaculo*, in numo Veſpaſiani, (Morelli in Fam. Maecia, Catal. d'Ennery.) et Titi. (in eod. Catal.)

Idem Maecius Rufus memoratur in numo Domitiani, ſed adhuc Caeſaris, (Morelli, Catal. d'Ennery.) qui adeo ſub Veſpaſiano item ſignatus eſt, typo *clypei cum haſta.* Eundem citat etiam Vaillantius, ſed perperam legit MAPIOY. pro MAIKIOY. (Num. Graec. p. 25). Ex his numis corrigendae Suetonii editiones, in quibus ſcribitur *Metius Rufus* Africae praefectus [l]), quod late probat Perizonius apud Havercampum [m]). In Catalogo d'Ennery p. 528. laudatur numus Hadriani cum eodem M. Maecio Rufo procos., ſed cui praeconio vereor, ut ſit habenda fides.

ΕΠΙ. Μ. ΣΟΥΛΠΙΚΙΟΥ. ΠΡΟΚΛΟΥ. ΑΝΘΥΠΑΤ. ΝΕΙΚ. in numo Titi. (Vaill. et Morelli in Fam. Sulpic.)

* * *

Imperante Veſpaſiano aliquid videtur in Bithynia immutatum, et aliquamdiu ſaltem ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ, *procurator*, reip. praefuiſſe, docente iſtud numo, quem mox dabimus.

* * *

Numi cum BITHYNIAE mentione.

Imperatorios tantum hujus claſſis habemus. Horum alii offerunt KOINON, ſeu *Commune* totius provinciae, omnes imperante Hadriano ſignati, alii ad politicum regimen pertinent. En tibi utrumque genus:

IMP. CAES. TRA. HADRIANO. AVG. P. P *Caput Hadriani laur.* ℞ COM. BIT. *Templum* 8 *col.*, *cujus epiſtylio inſcriptum:* ROMSPAVG. ÆR. m. m. (Vaill. Muſ. Caeſ.)

ATT. KAIC. TPA. AΔPIA. CEB. *Caput laur, vel nudum.* ℞ KOINON. BEI. ΘΥΝΙΑC. *Templum* 8 *col.* AE. m. m. (Muſ. Caeſ. et alibi).

Vide ſimiles alios, ſed cum capite *Antinoi* in hujus numis.

CABEINA. CEBACTH. *Caput Sabinae*

---

l) In Domitiano. m) Ad Morellii fam. Macciam.

Digitized by Google

ſpicis coronatum. ℞ *Eadem averſa.* AE. m. m. (Muſ. Farn. et Piſan.) In alio: *Caput Sabinae ſolito cultu.* AE. II. (Muſ. Caeſ.

Alius, ſed: *Templum* 2. *col.*, *intra quod tria ſimulacra muliebria ſtantia.* AE. m. m. (Triſtan T. I. p. 414).

Sub unius Hadriani imperio ſignati ſunt numi *Communis* conventus totius provinciae. Teſtes ergo haud dubie ſunt ſingularis cujuspiam beneficii, quod Bithyni ab hoc Caeſare abſtulere. Conſtat, Hadrianum faviſſe Bithynis cauſa quoque Antinoi ſui in hac provincia nati. Docet praeterea Dio [n]), eum tradita ſenatui Pamphylia ſibi Bithyniam ſervaſſe. Cujus honori erectum videatur templum in his numis conſpicuum, difficile eſt divinare. Buonarrotus [o]), et Mazzolenus [p]) exiſtimant, eſſe templum ipſius Hadriani honori conſecratum. Verum hanc ſententiam ſaltem quadam ſui parte fallere, arguit numus I., qui docet, ROMam etiam in honoris ſocietatem adſcitam. Vaillantius in ſuo ad numum I. commentario docet, templum hoc eſſe *Romae et Auguſto* dedicatum [q]). Revera indulgente Octaviano etiam Nicomediae erectum fuiſſe templum Romae, et ſibi, tradit Dio [r]). Darem iſtud, ſi numi epigraphe eſſet ROMETAVG., qualis eſt in numis obviis argenteis Pergami, et aeneis Lugduni, ut creditur, ſignatis. Verum pro literis ET eſt luculentum SP non modo in numo Vaillantii, ſed etiam in integerrimo muſei Caeſarei, quam is difficultatem plene intactam relinquit, perinde quaſi utrumque promiſcue poſſet uſurpari. Sed enim, ut has ſententias evertere facile fuit, ita veriſimilem literis SP dare ſignificationem, arduum. Si tres figurae muliebres numi poſtremi eſſent integrae, aliquid forte poſſet erui. Triſtanus in iis tres mulieres videt, Palladem, Sabinam, et forte Pudicitiam. Abſtineo a conjecturis.

* * *

Numum *M. Maecii Rufi procos.* cum capite Veſpaſiani et addito BIΘTNIA vide ſupra in numis proconſulum.

ΕΠΙ. Λ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ. ΝΑΣΩΝΟΣ. ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ. ΒΙΘΥΝΙΑ. *Mulier ſ. gubernaculum tenens*, in numo Veſpaſiani. (Haym. T. II. p. 247.)

Ἐπιτροπος, *procuratoris*, in nullo alio certo numo vetere fit mentio, de cujus munere agemus alibi. Typus non Fortunam, ut Haymio placuit, ſed genium, vel ſymbolum Bithyniae indicat; nam ſimilis mulier etiam comparet in numis Hadriani inſcriptis ADVENTVI. BITHYNIAE. Ex hoc numo videtur corrigenda mira epigraphe, quam ex numo Domitiani ſic proponit Vaillantius [s]). ΕΠΙ. ΠΡΟ. ΕΜΙΛΙΟΥ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ. ΝΑΖΩΝΟΣ. Iſtud tanto magis certum, quia typum dicit eſſe *clypeum cum ſpiculo*, ſeu haſta, qui typus etiam eſt in numo Maecii Rufi proconſulis Bithyniae, ut vidimus ſupra. Eundem numum aliter

n) L. LXIX. §. 14. o) Obſerv. p. 22. p) Muſ. Pis. p. 30. q) Num. praeſt. T. II. p. 138. r) L. LI. §. 20. s) Num. Graec. p. 25.

Digitized by Google

legit Harduinus, at non minus inique, et Rhodum transfert t).

ЄΠΙ. ANT. NICΩNOC. ΠΡ. CЄB. ANTI. B. KI. (sic) ΠONTOT. *Diana venatrix*, in numo Fauſtinae ſen. (Haym. T. II. p. m. 284.)

Nimis mihi ſuſpecta lectio. *Niſo* nec Graecum nomen eſt, nec Romanum ſaltem cognitum facile. Deinde B ſolitarium, quo notaretur Βιθυνια, et KI. pro KAI. monetarii ſcilicet errore, quae quidem minus mihi probantur, etſi ceterum conſtet, Bithyniam et Pontum ſub uno rectore ſtetiſſe, de quo egimus paullo altius. Ea epigraphes male lectae ſuſpicio tanto ingraveſcit magis, quod numos habemus Antonini Pii: ЄΠΙ. ANT. ZHNΩNOC. ΠΡ. CЄB. ANT. ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛЄΙΤ. (Muſ. Caeſ. Pellerin Mel. II. p. 357.) Si conferamus geminam inſcriptionem, facile deprehendemus, eſſe unam eandemque, Haymianum vero numum minus fuiſſe integrum. Statuendo igitur, praeſentem Fauſtinae ſen. numum, qui alioquin imperante item Antonino ſignatus eſt, Philippopolin Thraciae pertinere, omnis tollitur ambiguitas.

ALYATTA.

Oppidum Bithyniae parum cognitum.

Autonomi.

Caput galeatum. Ϡ ΑΛΤ. vel ΑΛΤΑΤΤΗΝΩΝ. *Lyra.* AE. III.

Numum hunc Panelius olim ex muſeo le Bret edidit, ſed ſolo ΑΛΤ. notatum, eumque Alyattis Bithyniae tribuit u). Aliquot poſt annis ipſum hunc numum reſtituit, ſed in eo legit plenius: ΑΛΥΑΤΤΗΝΩΝ x). Poſterior haec lectio ſi vera, dubitari non poterit de numo hoc his Bithyniae Alyattis tribuendo. Quod ſi lectio ΑΛΤ. valet, mallem eum Alyziae Açarnaniae propter lyrae typum tribuere, quia is tractus Apollini peculiari modo ſacer fuit, ut in hac diximus.

APAMEA.

Ad Propontidem poſt Rhyndacum fl.

Autonomi.

ΑΠΑΜΕΩΝ. *Caput Apollinis laur.* r. ΤΩΝ. ΜΥΡΛΕΑΝΩΝ. *Lyra, infra annus* ΖΛΣ. AE. II. (Pellerin.)

ΑΠΑΜΕΩΝ. ΜΥΡΛΕΑΝ - - *Caput juvenile laur.* Ϡ ЄΠΙ. ΓΑΙΟΥ. ΟΥΙΒΙΟΥ. ΠΑΝΣΑ. *Lyra, infra annus* ΕΛΣ. AE. III. (Liebe p. 238.)

Fuit haec urbs teſte Strabone aliisque dicta antea *Myrlea* a Myrlo Colophoniorum duce, ut refert Stephanus, ſed everſa fuit a Philippo V. Macedoniae rege, et data Pruſiae Bithyniae regi, qui eam inſtauratam ab uxoris nomine *Apameam* vocavit, quod praeſentes numi praeclare confirmant. Euſtathius eam ſic dictam contendit ab uxore Nicomedis Epiphanis y).

AE. RRRR.

Coloniae Apameae numi exſtant a Nerone usque ad Valerianum, et Gallie-

t) Num. urb. in *Rhodus.* u) Num. Ciſtoph. p. 39. x) Mem. Trov. 1737. Octob. y) Ad Dionys. v. 918.

Digitized by Google

num, quorum omnium catalogum vulgavit cl. Seſtinius [z]), quos inter praeſtantiſſimus is, ſi modo genuinus, quem ex muſeo privato citat, inſcriptus IMP. DID. CAESAR. IVLIANVS. AVG. M. SCANTILLA. AVG.

Epigraphe: C. I. C. A. Vaillantius numos ſic inſcriptos tribuit *Carthagini Antiquae*, Harduinus jam Caeſarauguſtae Hiſpaniae, jam Corintho. Alt Belleyus conferendo epigraphes alias pleniore ſcriptura: C. I. C. A — C. I. C. A. APA. —— ac demum: COL. IVL. CONC. AVG. APAM., egregie evicit, omnes hos numos Apameae tribuendos, et quidem huic Bithynae, nam nullam urbem aliam Apameae nomine praeditam conſtat fuiſſe colo niam [a]). Quo anno deducta fuerit, non conſtat. Strabo eam coloniam jam vocat. Propter epitheta *Juliae Auguſtae* videtur conditorem habuiſſe Auguſtum.

Typi illuſtriores: *Genius addito:* GENIO. P. R. In alio: DIANAE. LVCIF. *Dea gradiens ſingulis manibus ſingulas faces praefert.* Diana Sophocli dicitur Αμφιπυρος [b]), nempe ut explicat vetus grammaticus: *quia utraque manu facem geſtat, eadem cum Hecate.*

D. D. id eſt. *Decreto Decurionum* fere omnibus additur.

AE. B.

BITHYNIVM, quod et CLAVDIOPOLIS.

Mediterranea in Maryandinis. Ptolemaeus: Κλαυδιοπολις ἡ και Βιθυνιον. Et Dio [c]): ὁ γαρ Αντινοος ἡν μεν ἐκ Βιθυνιας πολεως Βιθυνιδος, ἡν και Κλαυδιοπολιν καλουμεν. *Erat enim Antinous ortus Bithynio urbe Bithyniae, quam et Claudiopolin vocamus.*

Vtroque nomine hujus urbis habemus numos.

Autonomi.

Exſtant tantum nomine Bithynii, nimirum ſignati antea, quam ea urbs a Claudio nomen ſibi ſumeret.

ΒΙΘΥΝΙΕΩΝ. *Caput Bacchi* ☧ ΕΠΙ ΓΑΙΟΥ. ΠΑΠΙΡΙΟΥ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. ΡΩΜΗ. *Roma ſedens.* AE. II. (Vaill. Morell. in Fam. Papiria).

Vrbis hujus gentile eſt Βιθυνιευς, ſicut provinciae Βιθυνος. De Papirio Carbone magiſtratu Romano egimus in prolegomenis ad numos Bithyniae.

AE. RRR.

Imperatorii.

Exſtant et Claudiopolis et Bithynii nomine. Praemitto numos cum priore epigraphe, quia haec tantum in priorum imperatorum moneta valuit.

Nomine Claudiopolis.

Cogniti a Veſpaſiano usque ad Antoninum ſaltem in numis certis.

Epigraphe: ΚΛΑΥΔΙΟΠΟΛΙΣ. ΚΛΑΥΔΙΟΠΟΛΕΩΣ. ΚΛΑΥΔΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ.

Fuere Claudiopoles plures, una Bithyniae, altera Iſauriae, tertia Galatiae, quarta Cappadociae, aut Armeniae minoris, quinta ſecundum nonnullos anti-

---

z) Lettere P. III. p. 12. a) B. L. Mem. T. XXV. p. 105. b) Trachin. v. 28
c) L. LXIX. §. 11.

Digitized by Google

quarios Lycaoniae. Ad quam ex his quinque pertineant numi ſic inſcripti, diſquirendum. Quam quintam dixi, nunquam exſtitit, niſi per conjecturam nonnullorum antiquariorum, ut in Lycaonia probabimus. Quarta videtur ultra fines orbis numismatici poſita. Tertia Galatiae ſi unquam fuit, ignobilis fuit, et uni Ptolemaeo nota, et forte ab hoc cum altera Bithyniae confuſa, ut putat Cellarius. Reſtant igitur duae aliae a me primo loco poſitae. Non ignoſcenda in hujus urbis numis recenſendis Vaillantii oſcitantia, cum illos, quos in ſuo Graecorum numorum opere pag. 23. 34. 42. eſſe Claudiopolis Bithyniae adſerit, eosdem pag. 198. alteri Iſauricae largitur, ut adeo ſatis appareat, ſententiam ab eo prolatam temere et inconſulto. Eodem modo Harduinus nulla certa ratione alios in Bithyniam, in Lycaoniam alios vocat. Patinus Domitiani numum, quem ſolum citat, in Iſauriam transfert. Non expenderunt illi, quibus Iſauria placuit, diſertum Ammiani locum agentis de Claudiopoli Iſauriae [d]): *quam deduxit coloniam Claudius Caeſar.* Ergo in numis his, qui omnes ſunt Claudio poſteriores, omiſſa non eſſet coloniae mentio, ſi ad hanc Iſauriae Claudiopolin pertinerent. Quare tuto omnes Claudiopoli Bithyniae, quae una adhuc reſtat, tribui poſſunt, ut ſane numi Veſpaſiani inſcripti ΚΛΑΤΔΙΟ., et cum nomine M. Plancii Vari procos., de quibus egimus ſupra in prolegomenis Bithyniae, Claudiopoli noſtrae eripi nequeunt.

Numi hactenus noti cum epigraphe Claudiopolis offerunt capita Veſpaſiani, Domitiani, Hadriani, et Antonini. Harduinus numos Gordiani et Tranquillinae cum epigraphe ΚΛΑΤΔΙΟΠΟΛΙΤΩΝ vulgavit, ſed praeterquam quod neque typi, neque muſei mentionem addat, eo etiam claudicat fides, quod inde ab Hadriano, ut mox videbimus, urbis hujus numi ſaltem certi omnes nomine Bithynii vetere ſignati ſunt.

Neocoratum etiam infeliciter adſerit uterque, et quidem Harduinus ex numo Antonini: ΚΛΑΥΔΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΝΕΩΚ. Satis eſto ad infirmandam fidem, numum auctori non viſum, ſed corrigi tantum Occonem legentem ΜΤΔΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, ſed ut patet, non in melius. Vaillantius numum Caracallae protulit inſcriptum: ΚΛΑΤΔΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΝΕΩ. Eſt hic numus apud Triſtanum, ſed in quo legitur ΝΕΟ., non ΝΕΩ., atque hunc eſſe Neoclaudiopolis Paphlagoniae, in hujus urbis numis monui. Et vero ſi haec urbs fuiſſet neocora, non omiſiſſet hujus mentionem honoris in numis poſterioribus Bithynii nomine ſignatis. Vnde ſequitur, certos hujus urbis numos cum *Claudiopolis* nomine non porrigi ultra Antoninum, atque etiam vulgatum hujus numum eſſe ambiguae fidei, ut mox dicetur.

* * *

Epocha in uno hactenus numo deprehenſa eſt. Eſt is Domitiani cum anno ΡΜΔ. (Muſ. Caeſ.) Fluctuat ergo initium

d) L. XIV. cap. 8.

Digitized by Google

epochae intra annos 691. et 706. Videntur Claudiopolitae uſi aera Caeſariana, niſi aliam privatam ſuam habuere.
AE. RR.

Imperatorii.

Nomine Bithynii.

Bithynii nomen vetus reſuſcitatum eſt abolito, ſaltem in numis, Claudiopolis vocabulo, inſcripto ΒΕΙΘΤΝΙΕΩΝ. ΒΙΘΤΝΙΕΩΝ. Ejus cauſa videtur fuiſſe Hadrianus, qui hos Bithynienſes propter natum apud eos Antinoum ſuum impenſius dilexit derivato etiam adfectu in Mantinenſes Arcadiae, quia ab his Bithynienſes oriundi fuere, ut ſupra in *Arcadia* ex Pauſania docuimus. Atque ut idem Hadrianus Mantinenſibus, qui in Antigoni regis gratiam Antigonenſes ſe vocavere, auctor exſtitit, veteris Mantineae nominis reſtituendi, ſic idem Bithynienſibus cognatis videtur perſuaſiſſe. Sane primi numi epigraphen Bithynii praeferentes ſunt cum capite Antinoi. At quaeri poteſt, fueritne deinceps in moneta plane abolitum Claudiopolis nomen? Cauſam dubii facit numus Antonini cum nomine Claudiopolis, et typo botri, quem vulgavit Vaillantius. At videtur hic perperam Antoninum pro Hadriano vidiſſe. Sane in numo ſimili muſei regii Harduinus Hadriani caput agnoſcit. Deinde ipſe olim numum Antonini ex muſeo Caeſareo edidi inſcriptum ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΒΙΘΤΝΙΕΩΝ., quo deinceps nomine numi hujus urbis omnes usque ad Gallienum, etſi rari, ſignati ſunt. Deſivit ergo deinceps inde ab Hadriano in numis appellatio Claudiopolis, etſi ſerius iterum ipſum hoc nomen praevaluerit; ut docent Notitiae, Itineraria, et Conſtitutio Juſtiniani *).

Antinoi numi inſcribuntur: Η. ΠΑΤΡΙC. ΑΝΤΙΝΟΟΝ. ΘΕΟΝ. ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΒΙΘΤΝΙΕΩΝ. Nimirum, ut diximus, haec urbs Antinoi patria. Vide de his numos Antinoi. Memorabilis eſſet numus, quem Vaillantius ex muſeo Chriſtinae citat, in quo: *Caput Commodi.* Ꝟ *Caput Antinoi.* In hoc numo, quem accurate ipſe Romae exploravi, aut caput Herculis juvenis, quod in aliis quoque hujus urbis numis ſub Commodo percuſſis exſtat, in caput Antinoi refictum eſt, aut Antinous prorſus non eſt, ſed ipſe Hercules. Opus enim valde rude eſt.

* * *

Hadrianam ſe urbs vocavit ob beneficia, quae ab Hadriano Antinoi ſui gratia abſtulit. Sic adhuc inſcribitur in numo Gallieni.
AE. RR.

CAESAREA.

Mediterranea inter Rhyndacum fl. et Olympum montem, antea dicta *Smyrtea*, aut *Smyrdiana.*

Autonomus.

ΘΕΟΝ CTNKΛΗ. *Caput muliebre turritum.* Ꝟ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ. *Sagitta intra coronam.* AE. II. (Pellerin.)

*) Novell. XXIX. tit. 8.

Digitized by Google

Caput muliebre velatum turritum ℞ ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Sagitta, in area monogramma.* AE. III. (Seſtini Lett. T. IV. p. 102.)

Huic Caeſareae ſuum numum tribuendum putat Pellerinius. Obſervandum in eodem numo una parte Є et C, altera Ɛ et Σ.

AE. RRRR.

Imperatorii.

Sunt cum capite Auguſti, Lucii Caeſ. Claudii, et Neronis. Magnum huic urbi malum intentavit cl. Seſtinus, cum edicto ſanxit, omnes ejus numos reſtituendos Trallibus [f]). Sed mitius cum ea agendum cenſui ex cauſis, quas in moneta Trallium dabimus. Numos ergo hujus Caeſareae ſtatuimus ſequentes:

ΟΤΗΙΔΙΟΣ. ΠΩΛΛΙΩΝ. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Caput Auguſti nudum.* ℞ ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ΠΑΡΑΣΙΟΤ. *Templum 8. col., in area capricornus, et caduceus.* Editus a Goltzio, (Num. Aug. Tab. 74.) eumque eſſe genuinum, probat ſimilis ſequens.

ΠΟΛΛΙΩΝ. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Caput Auguſti nudum.* ℞ *Eadem averſa.* AE. II. (Morelli Num. Aug. Tab. 41. n. 21.)

ΟΤΗΙΔΙΟΣ. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Caput Auguſti nudum, pone* ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ℞ ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ. ΠΑΡΡΑΣΙΟΤ. *Caput Jovis.* AE. III. (in meis Num. vet. p. 176. Pembrock P. II. Tab. 83.)

ΠΑΡΡΑΣΙΟΣ. ΜΕΝΑΝΔΡΟΤ. *Caput Auguſtii laur.* ℞ ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Figura nuda ſtans d. pateram, ſ. caduceum.* AE. III. (Pellerin)

De his numis fuſius diſputavi in opere citato, ex quo compendio nonnulla excerpam.

Memoratur in illis famoſus ille *Veidius Pollio*, a ſcriptoribus paſſim dictus Vedius Pollio libertinus, et ſecundum Plinium *ex amicis Divi Auguſti.* Ejus quoque meminit marmor laudatum a Grutero [g]), et marmor Athenienſe recens editum a Chandlero [h]). Ο. ΔΗΜΟΣ. ΠΟΠΛΙΟΝ. ΟΤΗΔΙΟΝ. ΠΟΠΛΙΟΤ. ΤΙΟΝ. ΠΟΛΛΙΩΝΑ. Fuit oriundus ex hac Bithyniae Caeſarea, neque dubium eſt, ab eo impetratum, ut quae *Smyralea* antea vocabatur, ſubinde *Caeſareae* nomine fulgeret. Sic et Bithynio per Antinoi gratiam *Hadriani* nomen additum. Sane haec urbs neque antea, neque poſt inclyta fuit, quod ipſum et numorum egeſtas docet; argumento, ſe temporarium ſplendorem uni Veidio debuiſſe, quem adeo inſtar patroni ſui, ut fere ſoli amabant Bithyni, in numis ſuis propoſuit. Imperante Hadriano terrae motu graviter ſuiſſe afflictam, docet Euſebius [i]). Serius in Notitiis hujus Caeſareae nomen recurrit.

Perſtringendi etiam copioſi lapſus in explicandis his numis admiſſi.

Spanhemius το ΟΤΗΙΔΙΟΣ interpretatus eſt *Ovidius*, et adſtitutum caput dixit eſſe ejus poetae, quod reipſa Auguſti eſt, ut patet ex addito ΣΕΒΑΣΤΟΣ numi III. Erroris cauſa fuit nu-

f) Lettere T. IV. p. 59. g) Pag 224. 3. h) Inſcr. ant. p. 52. i) In Chronic

Digitized by Google

mus alius similis, qui ferebatur inscriptus: ΟΤΗΙΔΙΟΣ. ΝΑΣΩΝ k). At fraudem detexit Massonius singulari dissertatione inserta Tomo IV. oper. Ovid. edit. Amstael. p. 121. Advertit enim, postea quam numum novo examini subjecit, a falsario vocabulum ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ in ΝΑΣΩΝ scite translatum esse, quo etiam loco pag. 127. testatur, parum exercitatum fuisse magnum Spanhemium in discernendis numis genuinis ab adulterinis. Prono altero errore idem Spanhemius caput numi III., quod Jovis dixi, propter vocabulum ΠΟΛΛΙΩΝ in aliis hujus generis numis scriptum esse *Asinii Pollionis* Augusto item perchari putat, cum tamen utrumque nomen ejusdem sit Veidii Pollionis. Nullam igitur ex his numis habemus aut Ovidii, aut Pollionis effigiem.

In numo simili Vaillantius et Harduinus pro ΟΤΗΙΔΙΟΣ perperam legerunt ΚΟΤΠΕΔΙΟΤ.

Idem Vaillantius, ac post eum Havercampus l) hos numos Caesareae Palaestinae signatos adseruere, quem lapsum jam notarunt Harduinus m) et Pellerinius n). Iam solum illud, quod in his numis mentio fiat Veidii Pollionis, eos huic Bithyniae Caesareae vindicat.

* * *

ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Capricornus*, in numo Lucii Caes. (Vaill.)

ΛΕΤΚΙΟΤ. ΚΑΙΣΑΡΟΣ. *Victoria.* ℞ ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Aquila* (Pellerin Suppl. II. p. 46.

Dubium non videtur, numum hunc esse hujus Caesareae. In primo Augusti numo, quem supra descripsi, est item capricornus. Numum alterum Pellerinius dedit Caesareae Palaestinae, cujus tamen nullam certam video causam. Typus aquilae cultum Jovis eloquitur, quem praecipue fuisse observatum apud Caesaream Bithyniae, laudatus Augusti numus docet.

* * *

Capita Claudii et Messalinae se respicientia. ℞ ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟΣ. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Ipse togatus stans* AE. II. (Morelli Impp. T. II. p. 57.)

Indicavit etiam Vaillantius, sed eum perperam in Palaestinam amolitur. (in num. Messalinae.)

* * *

ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. ΛΑΡΑΣΙΟΣ. *Iuppiter stans*, in numo Neronis Caesaris. (Pellerin.)

Est hujus Caesareae causa inscripti magistratus, quem aliae Caesareae in monetam non vocaverunt. Sed Sestinus nomine ΛΑΡΑΣΙΟΣ. intelligendum Iovem Larasium censuit, sed quod minus certum, ut dicetur in Trallibus. Huc etiam haud dubie pertinebunt numi: ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Fasciculus 4 spicarum:* vel: *Pallas telum vibrans*, quos rursum Vaillantius Palaestinae largitur. Alius typo

k) T. I. p. 53. 54. et in Addend. p. 719. l) Impp. Morell. T. I. p. 408. m) Num pop. p. 38. n) Mel. II. p. 12.

Digitized by Google

equi gradientis apud eundem certe eſt Cymes Aeolidis, ut in hac monebo.

Cum Nerone deſinunt certi hujus urbis numi hactenus cogniti. Addidit tamen unum Vaillantius cum capite Caracallae: KAICAPЄΩN. KIBTPATΩN, quo indicari concordiam inter Caeſarienſes iſtos, et Cibyratas Phrygiae adſeruit. At hoc loco το KAICAPЄΩN eſt honoris appellatio, ut in Cibyratarum numis dicemus.

* * *

Magiſtratum, ut vidimus, monetae inſcripſere. In numis Auguſti: MENANΔPOΣ addito ΠAPAΣIOT, nempe patris nomine. In numo Neronis ΛAPAΣIOΣ. At *Veidius Pollio* magiſtratus non eſt, ſed verius patronus, ut ſupra diximus.

AE. RR.

CHALCEDON.

Vrbs illuſtris ad Bosporum Thracium, dicta *urbs caecorum*, quia Megarenſes, qui urbem condidere, pejorem hunc ſitum elegerunt prae commodiore trans Boſporum alio, ubi poſtea Byzantium conditum. Vide praeter alios Tacitum o).

Autonomi.

Inſcribuntur KAΛ. KAΛX., ſed recentiores, ut et imperatorii plenius: KAΛXAΔONIΩN. Apud ſcriptores eſt metatheſis literarum K et X, ſcribunt enim Χαλχηδων. Dialectus Dorica H in A convertit. Numorum modum ſervat etiam marmor Latinum, quod Luculli res geſtas laudat, in quo eſt CALCHADONA p). Goltzii XAΛKEΔΩN certe fallit, nam in ſimilibus Arigonianis eſt ſolitum KAΔXAΔONIΩN. Fallit etiam Begeri XAΛKHΔΩN, ut dicetur.

* * *

Caput barbatum nudum. ℞ *Quadratum informe.* AV. III. (Pellerin.)

Caput ſimile. ℞ KAΛX. *Rota.* AR. III. (Pellerin.)

KAΛ. *Bos ſtans* ℞ *Quadratum incuſum.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

KAΛX. *Bos ſpicae inſiſtens.* ℞ *Quadratum incuſum.* AR. fere II. (Pellerin.)

Horum primum Pellerinius nulla alia cauſa, niſi quod ſimile caput habeat illi, quod eſt in numo II., Chalcedonium putat. Reliqui tres, qui ſine dubio hujus ſunt urbis, longam praeferunt vetuſtatem. In numo III. litera K formae eſt inſolentioris, quam habes in mea Sylloge I. p. 33.

In autonomis reliquis typi obvii.

* * *

Concordiam cum Byzantio e regione poſito indicant numi inſcripti. BTZAN. KAΛXA., de quibus egi in numis Byzantii.

* * *

Vulgavit Begerus numum cum praetenſa epigraphe XAΛKHΔΩN, et typo lyrae intra quadratum q). Sed eum eſſe Chalcidis Euboeae, jam vidit Pellerinius.

AV. dubius, AR. RRR. AE. RR.

o) Ann. XII. 63. p) Gori Inſcript. T. II. p. 255. q) Thes. Br. T. I. p. 489.

Digitized by Google

Regius.

De argenteo max. mod. cum capite et epigraphe Lyſimachi Thraciae regis, quem edidi ex muſeo Savorgnan [r]), egimus in numis hujus regis.

Imperatorii.

A Trajano ad Tranquillinam usque.

Epigraphe conſtans ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ., ſed Vaillantius plerumque obtrudit ΚΑΛΧΑΔΩΝΙΩΝ.

Typi in Apollinis cultu plerumque occupantur. Et vero antiquiſſimum Chalcedone ſtetiſſe ejus dei templum teſtatur Lucianus [s]). Quare in his numis frequens *lyra*, *tripus obvoluto ſerpente*, *gryphus*. Saepe ipſe *cycno ſublime effertur*, nimirum fuiſſe cycnos Apollinis adſeſſores, et canoros homines, antequam in aves mutarentur, narrat idem Lucianus [t]), et ab Apolline junctis cycnis Cyrenen Hypſei filiam in Libyam avectam, refert Pherecydes [u]). Teſte Nonno [x]).

Λυρην δ' ἐρέιψεν Απολλων,
Και πτερυγεις πεποτητο λιπων πτερυγεντας ὀιϊστους
Ειδος ἐχων κυκνοιο.
lyram projecit Apollo,
Et alatus avolavit relinquens alatas ſagittas
Formam habens cycni.

Denique Socrate auctore [y]) cycni ſunt Apollinis miniſtri, et vaticinandi arte praediti, canuntque ſuavius inſtante morte, quia laetantur, ſe brevi cum Apolline ſuo conjunctum iri.

* * *

Magiſtratus ΙΠΠΩΝ ſine mentione dignitatis in numo Antinoi. (Seguin.)
AE. R.

CIEROS.

Autonomum inſcriptum ΚΙΕΡΕ. Pellerinius Pruſiadi ad Hypium tribuit, quam ſententiam infra in numis *Pruſiadis ad mare* refutabimus.

CIVS.

Numos hoc nomine inſcriptos vide infra in *Pruſiade ad mare.*

CLAVDIOPOLIS.

Vide altius *Bithynium.*

CRATIA.

Vide mox in *Flaviopoli.*

EREBOEA.

Imperatorius Commodi: ΕΡΕΒΟΙΩΝ. *Hercules ſtans.* At Ptolemaeus, qui unus obſcure hujus urbis inter mediterraneas Bithyniae meminit, eam vocat Ερεβοεα. Ceterum hic numus a nemine alio laudatur, praeterquam a Vaillantio et Harduino.
AE. RRRR.

FLAVIOPOLIS.

Mediterranea, olim dicta *Cratia*, Κρατεια, ſed numi Κρητιεων ſcribunt, forte Ionice. Appellata ſerius *Flaviopolis*, in

r) Num. vet. p. 62. s) In Pſeudomant. t) De Electro. u) Schol. Apollonii ad L. II. v. 500. x) Dionyſ. L. II. v. 218. y) Apud Platon. in Phaedon

Digitized by Google

numis tamen novo nomini vetus fere conſtanter additur. Aevo inferiore ſola appellatio priſca videtur in uſu fuiſſe, ut apparet ex Conſtitutionibus et Notitiis.

Imperatorii.

A Severo usque ad Gallienum.

Epigraphe: ΚΡΗΤΙΕΩΝ. ΦΛΑΟΤΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. — ΚΡΗΤΙΑ. ΦΛΑΟΤΙΟΠΟΛΙC., in unico Caracallae numo apud Vaillantium ΚΡΗΤΙΕΩΝ tantum.

Typi obvii. Apud Liebeum [z]): *Satyrus capripes, vel ipſe Pan cornutus ſtans d. adſilientem hinnulum arripit, ſ. pedum et hinnuli exuvias.*

AE. RR.

GERMANICOPOLIS.

Sintne huic Bithyniae urbi aliqui numi tribuendi, diſputatum ſupra in Germanicopoli Paphlagoniae.

HADRIANI.

Mediterranea ad Olympum M. quod docent numi, ſitu tamen minus certo, quae cauſa fuit, cur a quibusdam Myſiae urbibus accenſeretur, nam Olympi jugum ſaltem Auſtrale in Myſiam pertigit. De hoc vide plura in meis Numis vet. p. 179., et apud Maſſonum in vita Ariſtidis §. III.

Autonomi.

Protome Aeſculapii. Ꝟ ΑΔΡΙΑΝΕΩΝ. *Telesphorus ſtans.* AE. III. (Mul. Caeſ.)

ΙЄΡΟC. ΔΗΜΟC. *Caput juvenile laur.* Ꝟ ΑΔΡΙΑΝЄΩΝ. *Fortuna ſtans.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRR.

Imperatorii.

Ab Hadriano ad Saloninam usque.

Epigraphe: ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΑΔΡΙΑΝЄΩΝ. Varius hic ſcribendi modus nonnullos adhaerere fecit, cui ex pluribus hujus tractus oppidis ab Hadriano nomen ſortitis recte adſcribendi ſint hi numi. At enim numi utroque modo inſcripti conſpirant in magiſtratu archonte et nonnunquam etiam typis, ut adeo dubium non videatur, utrosque ad hos Olympi Hadrianos pertinere. Diverſitas ſcripturae ΑΔΡΙΑΝΩΝ, et ΑΔΡΙΑΝЄΩΝ diverſas urbes non arguit, nam perinde legitur ΤΤΑΝΩΝ, et ΤΤΑΝЄΩΝ, tum ΝΙΚΑЄΩΝ, et ΝΙΚΑΙЄΩΝ. Vide huc ſpectantia etiam in proxima Hadrianopoli.

Typi admodum varii, ſed argumenti obvii.

ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΤΥΧΗ. *Caput muliebre turritum*, in numo M. Aurelii. (Vaillant.)

Similem Lucillae Vaillantius Adramnis Coeleſyriae, neſcio quibus, tribuit. Forte in utroque legendum ΑΔΡΑΗΝΩΝ, ſic ut numi hi ſint Adraae Arabiae. Sane in vicina Boſtra eadem occurrit epigraphe, idem typus.

* * *

z) Pag. 318.

Digitized by Google

Magiſtratus.

Archon APX., etiam A. TQ. B. legitur in numis Aurelii, Valeriani, Salonînae. (Vaill. Arigoni.)

Praetor: ЄΠΙ. CTPA. ΔIOΔ. ΦIΛOΞ. TOTK. (ſic) Γ. IOTA. AΔPIANON. (ſic) Antonini. (Pellerin.) ЄΠΙ. CTPA. ATP. AOΔ. ΠPOKΛOT. AΔPIANEΩN. Elagabali. (Muſ. Albani.)

* * *

Mentio ſitus: AΔPIANΩN. ΠPOC. OΛT. OΛTM. OΛTMΠON, inſolentius: AΔPIANEΩN. EN. OΛTMΠΩ, in numo Hadriani. (Seſtini Lett. T. IV. p. 109.)

* * *

Concordia cum vicinis Nicaeenſibus, et Cianis.

AE. RR.

HADRIANOPOLIS.

Vaillantius et Harduinus numos omnes hoc nomine inſcriptos Hadrianopoli Thraciae adjudicavere. At cognitos hactenus habemus numos aliquot, qui ex certis indiciis ejus monetae detrahendi ſunt, ut continuo patebit.

Autonomus:

Caput Palladis. Ꝟ AΔPIANOΠOΛITΩN. *Deus Marſis ſtans d. - - - ſ. haſtam.* AE. II. (Hunter.)

Menſis effigies in moneta urbium Europaearum inſolens, at obvius in numis urbium Aſiae minoris.

Imperatorii.

AΔPIANOΠOΛЄITΩN. ЄT. BΞ. *Diana venatrix,* in numo Severi. (Vaill.)

In Thraciam pertinere hunc numum recte negarunt Wiſius, et Pellerinius, nam hujus urbes monetae ſuae inſcripſiſſe annos epochae, non conſtat. Accedit, mirum omnino videri, ex tot Hadrianopolis Thraciae numis, quibus muſea omnia abundant, unicum hunc eſſe numum epocha inſignem. Quare cum aliae fuerint extra Thraciam Hadrianopoles, harum una manifeſto reſpicienda.

AΔPIANOΠOΛЄITΩN. ЄΠI. CTPA. CANAIΔOT. *Imperator ſtans adſtante hinc Pallade, inde muliere ſtolata d. amphoram geſtante,* in numo Hadriani. (Pellerin. Rec. III. p. 210).

Praetores Hadrianopolis Thraciae in numis non habuit, ſed praeſides, ἡγεμονας.

AΔPIANOΠOΛ. APX. ΔIOΦANTOT. AΛЄΞ. *Victoria gradiens, in area* CЄ. in numo Alexandri Sev. (Pellerin. l. c.)

Rurſum Hadrianopoli Thraciae obſtat magiſtratus archon, atque etiam literae CЄ., ſi modo hae epochae annum notant.

Ad quam ergo Hadrianopolin citati hic numi pertineant, inquirendum. Ex nonnullis, quae hoc nomine extra Europam memorantur, Hadrianopolis illa, quae ab Hierocle et Notitiis Bithyniae accenſetur, unum alterumve ſaltem ex citatis hic numis ſibi videtur vindicare. Bithyniae urbes nonnullae epocham et magiſtratus varios in numis propoſuere. Tamen ad unam eandemque urbem vix pertinebunt numi loco II. et III. laudati, quia illius magiſtratus dicitur praetor, hujus archon, niſi forte eadem urbs

Digitized by Google

tempore Hadriani habuit praetorem, aetate Alexandri archontem, quod idem mox supra vidimus in Hadrianis, et videbimus infra in Hadrianotheris et Nicomedia. Neque ejusdem urbis esse possunt numi I. et III., si modo το CЄ. numi III. epocham notat. Dificile est, de his numis certi quid statuere, cum quod exiguus adhuc est eorum numerus, et pauci ii nullum certum criterium offerunt: tum quod plures fuere Hadrianopoles. Quin dubium non est, fuisse urbes plures, quae adscititium ab imperatore quopiam nomen tulere, quin de eo nobis constet. Quis nostrum sciret, Stratoniceam Cariae Hadrianopolin quoque dictam, nisi illud adsereret Stephanus, et numus nuper repertus confirmaret? Vt adeo absonum non sit conjicere, posse unum alterumve ex his numis ad urbem aliquam pertinere, quae dissimulato vetere suo nomine aliquamdiu adscititio novo usa fuerit. Quare, ut veritas certius eruatur, exspectandae adhuc aliae numorum suppetiae.

* * *

Epocham BΞ. Vaillantius, Harduinus, Frölichius duxere ab anno V. C 885. Id certum, cuicunque Hadrianopoli hic Severi numus tribuendus est, epochae principium cadere intra annos imperii Hadriani, a quo ea urbs seu condita, seu instaurata, seu beneficiis ornata nomen accepit inducta insuper nova epocha. In area numi III. legitur CЄ,, quae literae a reliquis avulsae epochae annum videntur testari. Quo pacto alteram habemus Hadrianopolin; nam una eademque urbs, quae in Severi numo signavit annum BΞ., in numo Alexandri CЄ. scribere non potuit.

* * *

Erant, qui Hadrianos et Hadrianopolin unam urbem putarent. Hos inter fuit Carolus a S. Paulo, sed quem in subjecta nota jure correxit Lucas Holstenius [a]), in quo et erravit Fabricius. (Bibl. Graec. L. IV. c. 30. p. 376). Atque ut aliis argumentis abstineam, in Notitiis manifeste inter utramque distinguitur. Pellerinius conjicit, Hadrianos ad Olympum etiam Hadrianopolis nomine signasse monetam [b]). At non videtur verisimile, Hadrianos altero hoc nomine usos, quo nomine in vicinia urbs alia praedita fuit.

HADRIANOTHERAE.

Vrbs mediterranea, et, ut ex Notitiis arguitur, in vicinia Hadrianorum versus Mysiam, nisi in hac reipsa sita fuit, nam auctores plerique eam huic inserunt. Condita fuit ab Hadriano, ut nomen arguit, et testatur Spartianus in ejus vita: *Oppidum Hadrianotheras in quodam loco, quod illic feliciter esset venatus, et ursam occidisset, aliquando constituit:* Et Dio [c]): και πολιν ἐν τῃ Μυσιᾳ ὠκισας Αδριανα Θηρας αὐτην ὠνομασεν, *et conditam in Mysia urbem* Hadriani venationes *vocavit.* Quibus adde Cedrenum.

Autonomi.

Caput Herculis cum clava. Ꝟ ΑΔΡΙΑ-

a) Geogr. sacr. p. 252. b) Rec. II. p. 20. c) L. LXIX. 10.

Digitized by Google

ΝΟΘΗΡΙΤΩΝ. *Leo.* AE. III. (Pembrock).

ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. *Caput juvenile.* ℞ *Eadem epigraphe. Aesculapius ſtans.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRRR.

Imperatorii.

Ab Hadriano usque ad Philippum.

Epigraphe, ut in autonomis. In numo Severi max. mod. apud Arigonium mendoſe urbis nomen ſcribitur ΑΔΡΙΑΝΟΘΥΡΤΤΩΝ, geminato errore; rectius in numo ſimillimo muſei Albani, ejusdemque Severi: ΑΔΡΙΑΝΟΘΗΡЄΥΤΤΩΝ, ut adeo duplex habeamus urbis gentile, Αδριανοθηρίτης, ut paſſim, et Αδριανοθηρευτης, et recte iſtud, nam Αδριανοθηρα eſt *Hadriani venatio*, et Αδριανοθηρευτης, *Hadriani venator.*

Typi illuſtriores: *Caput urſi*, quod refertur ad urſam ab Hadriano in venatione peremptam, ut diximus. *Caput apri* in numo Antinoi, ſcripto juxta: ΑΔΡΙΑΝΟΥ. ΘΗΤΑ. *Hadriani ſervus*, ut legit, et interpretatur auctor muſei Theupoli. Quis non videt, legendum hic eſſe ΑΔΡΙΑΝΟΥΘΗΡΑ, atque adeo lepidam ejus interpretationem penitus eluſam?

* * *

Magiſtratus Vaillantius in numo Domnae legit: ЄΠΙ. ΔΙΟΓЄΝΟΥC. ΑΡ. Vnde doceremur, fuiſſe *archontem* hujus urbis magiſtratum. At Pellerinius in binis ſuis ejusdem Domnae, et cum eodem averſae typo Severi equitis legit: CΠ P. ΔΙΟΓЄΝΟΥC. (Mel. II. p. 139.) Pellerinii judicium confirmat citatus ex Arigonio Severi numus, in quo: ЄΠΙ. C. ΠΑΝΚΡΑΤΙΟΥ. ΔΙΟΓЄΝΟΥC. Ergo *praetores* habuit ea urbs ſaltem Severi aetate, nam habuiſſe eam ſerius archontem, docet numus Vaillantii cum capite Philippi ſen., niſi forte et hic dormitet vir praeſtans. in quo: ЄΠΙ. ΑΥΡ. CΩΚΡΑΤΟΥC. ΑΡΧ. Α.

AE. RR.

HERACLEA.

Maritima in Maryandinis, colonia Megarenſium et Tanagraeorum, unde in numis dialectus Dorica, quanquam ea non conſtanter valuit, ut videbimus. Aedificatam a Boeotis oraculi monitu prolixe narrat Iuſtinus [d]). Fuit urbs aliquando potens, quae proprios etiam tyrannos habuit, quorum numos infra prodemus. De hujus fortuna urbis vide Memnonem [e]) et Buonarrotium [f]).

Autonomi:

ΤΟΝ. ΚΤΙCΤΑΝ. *Protome Herculis capite diademato addita clava.* ℞ ΗΡΑΚΛЄΩΤΑΝ. - ΠΟΝΤΩ. *Hercules Cerberum fune trahens, juxta ſignum Cereris ſuper baſi.* AE. m. m. (Pellerin Suppl. III. p. 81.)

Alius ſed cum epigraphe ΗΡΑΚΛЄΩΤΑΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΝ. (Harduin. Num. urb. p. 67).

Numi hi docent, Herculem ab Heracleotis conditorem habitum, typum vero explicat Mela de hac Heraclea differens [g]): *juxta ſpecus eſt Acheruſia*, ad

d) L. XVI. c. 3. e) B. L. T. XIV. p. 279 f) Oſerv. iſt. p. 275. g) L. I c. 10.

Digitized by Google

manes, ut ajunt, pervius, atque inde extractum Cerberum exiſtimant. In eandem ſententiam Xenophon [h]), et Euſtathius [i]). Epigraphe reliqua explicabitur in imperatoriis.

* * *

Caput Herculis. ℞ HPAKΛEIA. *Caput muliebre corona faſtigiata, et floribus diſtincta.* AR. III. (Pellerin.)

Caput Herculis. ℞ HPAKΛEIA. *Clava.* AR. IV. (Muſ. Caeſ.)

Caput Herculis. ℞ HPAKΛEΩTAN. *Clava, pharetra, arcus.* AE. II. (Muſ. Caeſ.) In alio ſimili: HPAKΛEΩTAN. ΘP. AE. III. (Seſtini Lettere T. IV. p. 93.)

Vt moneta vetus inſignem offert numorum copiam cum Heracleae inſcriptione, ita in multis admodum dubium, cui ex tot Heracleis per tres orbis partes ſparſis ſint tribuendi. Quocirca res ad unas ſaepe conjecturas redit. Numum ex hic deſcriptis primum huc vocat Pellerinius, quia caput muliebre cum ſimili corona comparet in numis vicinae Cromnae. Plus fiduciae in binis ſequentibus muſei Caeſarei, quod eos Ill. Comes Ludolf in his oris degens apud hanc Heracleam reperit. Praetereo copioſos numos alios propter dictam cauſam jure ἀδεσποτες. Seſtinius numum ſuum Heracleae Thraciae tribuendum conjecit, quia literae ΘP. ſignificare poſſent ΘPακων. Sed Heracleam Thraciae in numis ſemper dictam Perinthum, neque uſam fuiſſe dialecto Dorica, quia opus Ionum fuit, alibi dixi.

* * *

Pellerinius argenteum inſcriptum TEPΣIKON, ut olim Hercules Cerberum, ad hanc urbem vi adegit, qui Tarſi Ciliciae eſt, ut in hujus numis dicetur.

Idem aeneum, in quo hinc *Caput Jovis*, inde H *intra coronam*, hujus eſſe Heracleae conjecit, ſed quem potius permittendum Elidi, in hujus regionis numis veriſimile diximus.

AR. RR. AE. RR.

Imperatorii.

Incipiunt ſub Trajano, ab hoc usque ad Severi tempora nullus cognitus; inde usque ad Gordianum porriguntur ſaltem certi; nam quos cum capite Gallieni et Saloninae obtulit Pellerinius, utrum huc pertineant, non ſatis expeditum.

Epigraphe ſub Trajano: HPAKΛEΩTAN. MHTPOΠOΛEITAN. A Severo usque ad Gordianum multa inconſtantia: HPAKΛEIAC. HPAKΛHAC., quin etiam (ſi modo bene legit Vaillantius) HPAKΛEΩN. HPAKΛEΩTΩN, addito in omnibus his conſtanter EN ΠONTΩ. Sub Gordiano: HPAKΛEΩTAN. EN. ΠONTΩ., aut, ut ſub Trajano: HPAKΛEΩTAN. MATPOΠOΛEITAN. Ex quo colligimus, usque ad Severi tempora valuiſſe dialectum Doricam, ab hoc Ionicam, priorem retractam ſub Gordiano, forte quia civitas promiſcue

h) Exped. Cyri L. VI. i) Ad Dionyſ. v. 791.

Digitized by Google

ex Doribus et Ionibus conſtiterit. Dores conditores ſupra narravimus. Per dialectum Ionicam juvari poſſet Strabo, qui diſerte binis locis Heracleam Mileſiorum coloniam profitetur k), niſi eam omnium veterum conſenſus Dorum faceret, et iis locis eruditi pro Μιλησιων legendum cenſerent Μεγαρεων. At haec utriusque gentis permixtio accidere facile potuit multis Mileſiorum coloniis in eo tractu poſitis.

* * *

Typos Hercules conditor plerumque ſuppeditavit, aut *Heſperidum poma tenens*, aut *taurum*, aut, ut eſt in inſigni muſei Caeſ. numo, *equum Diomedis domans*; aut *aprum Erymanthium humeris gerens*, aut *Amazonem fugientem inſequens*, aut, ut in numis Gordiani, *Cerberum catena trahens*. Illuſtrior eſt ſequens:

ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΜΑΤΡΟC. ΑΠΟΙΚΩΝ. ΠΟΛΙΩΝ. *Theatrum turba refertum, intra quod templum, ſtatua Herculis ſedentis, juxta victor ſtans cum palmae ramo*, in numo Gordiani. (Buonarroti Oſſerv. iſt. p. 275).

Singularis hujus epigraphes explicatio continuo dabitur.

* * *

Metropolis. Vaillantius binis locis numos inſcriptos ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΑΝ. Heracleae Thraciae tribuit l). Fuit haec eadem cum Perintho, at haec multo ſerius Heracleae appellationem accepit, ut conſtat ex ejus numis, in quibus usque ad Gallienum Perinthi nomen durat. Quare hi numi Heracleae nomine inſcripti Perinthum Heracleam revocari non poſſunt. Agnovit ipſe eodem in opere difficultatem m), quare aliam Heracleam reſpexit. Exclusit tamen etiam hanc Bithyniae ob metropolis titulum, quia in Ponto duae jam fuerint metropoles, Amaſea et Neocaeſarea. Rem primum in medio reliquit Pellerinius n), at ſerius ipſe agnovit, numos cum hac inſcriptione eſſe hujus Heracleae, titulum autem metropolis eſſe potius honoris epitheton o). At vero hanc litem optime componunt citati ſupra autonomi duo, unus Pellerinii, qui inſcribitur: ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΕΝ. ΠΟΝΤΩ., Harduini alter: ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΜΑΤΡΟ-ΠΟΛΕΙΤΑΝ., qui cum certe ſint unius ejusdemque urbis, patet, eam Heracleam, quae in Ponto fuit, fuiſſe etiam metropolin.

Nequaquam huic ſententiae officit, quod adverſus eam adfert Vaillantius, fuiſſe jam binas in Ponto metropoles, neque cum Pellerinio confugiendum ad titulum mere honorificum, aut quod exiguae ſaltem Bithyniae partis cum jurisdictione fuerit metropolis. Etenim vocabuli metropoleos non una fuit ſignificatio, ut late explicabitur in Tractatu de Metropolibus. Alia enim eſt *urbis matris*, nimirum quae colonias eduxit, alia, at ſenſu minus proprio, capitis provin-

k) L. XII. p. m. 816. 817. l) Num. Graec. p. 150. et 196. m) pag. sed.
n) Mel. II. p. 254. o) Suppl. III. p. 83.

Digitized by Google

ciae. Vt Auguſtorum aevo urbes omnes, quae metropoles ſe dixere, fuere tantum metropoles in altera hac ſignificatione, ſic una fuit Heraclea, quae ſe metropolin, *matrem urbium* dixit, nimirum ut in citato ſupra Gordiani numo ipſa de ſe jactat: ΜΑΤΡΟC. ΑΠΟΙΚΩΝ. ΠΟΛΙΩΝ., *matris coloniarum urbium.* Et vero colonias aliorſum deduxiſſe Heracleotas, innuit Ariſtoteles p), quas inter fuere Cherſonneſus Taurica, et Callatia Moeſiae, de quo vide Buonarrotium hujus numi eruditum interpretem q). Fallitur igitur Harduinus, qui prima hac ſignificatione nusquam vocabulum metropolis in numis occurrere adſeruit r).

* * *

Mentio ſitus ΕΝ. ΠΟΝΤΩ., quod in numis hujus urbis certis ſemper additur, niſi quando pro hoc ſcriptum eſt ΜΑΤΡΟΠΟΛΙΤΑΝ., ut adeo alterutro epitheto ſatis ſe ab aliis Heracleis putaverit diſcretam. Scripſit autem ſe *Ponti*, non quod in Ponto proprio ſita eſſet, ſed quod Ponto Euxino adjaceret, qua ratione etiam Tomitae Moeſiae ſe ſcripſere ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. ΠΟΝΤΟΥ. Sic etiam noſtram hanc Heracleam his verbis laudat Stephanus: *πολις Θρακης ἐν τῳ Ποντῳ*, quo loco eo ſenſu videtur Heracleam dicere Thraciae, quia Maryandinos, in quibus poſita fuit, revera fuiſſe Thracas conjectat Strabo, conſentiente etiam Xenophonte s), et Arriano t).

* * *

Concordiam inter hos Heracleotas et Sebaſtenos ſeu Phrygiae, ſeu Galatiae vidit Pellerinius in numo Severi: CЄBACT. ΗΡΑΚΛЄΩΝ. (Mel. II. p. 123. et 308.) Ait vir eruditus, fabricam hujus numi eſſe ſimilem fabricae aliorum hujus urbis numorum, de quo ipſe viderit. At qua ratione ipſe ſerius potuit adſerere, hujus urbis nomen non ſcribi, niſi ΗΡΑΚΛЄΙΑC. vel ΗΡΑΚΛЄΩΤΑΝ u)? Revera hoc dempto in nullo alio ſcriptum reperio ΗΡΑΚΛЄΩΝ., niſi in numo Maeſae, quem citat Vaillantius. Cujuscunque Heracleae numus eſt, vix credam indicari concordiam, nam neque hujus Heracleae, neque utriusque Sebaſtes conſpectus hactenus concordiae numus, et το CЄBACT. videtur potius nomen urbis honorificum.

* * *

Neocoratum etiam huic urbi unus largitur Pellerinius, commemorando I. numum Gallieni ΗΡΑΚΛЄ -- ΝЄΩΚΟΡΩ. typo *urnae ludorum*, ex cujus numi fabrica rurſum conjectat, numum hunc hujus eſſe urbis. (Mel. II. p. 222.) II. ex numo Saloninae: ΗΡΑΚΛΗΑC. ΝЄΩΚΟΡΩΝ. typo *Veneris ſtantis, et d. pomum oſtentantis.* (Suppl. I. p. XI.) Intentat rurſus fabricam, et quod nulla alia Heraclea in numis ſcripſit ΗΡΑ-

p) Politic. L. V. c. 5. q) L. c. r) Num. pop. in Amaſia. s) Exped. Cyri. L. VI. t) In Periplo. u) Suppl. III. p. 83.

Digitized by Google

ΚΛΗΑC. Obſerva, rurſum hoc loco ſibi contradicentem Pellerinium, qui aliam hujus urbis epigraphen ſerius non agnovit, quam ΗΡΑΚΛΕΙΑC. vel ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ., ut mox diximus. Vocabulum quidem ΗΡΑΚΛΗΑC in certo hujus urbis numo muſei Caeſarei cum capite Caracallae obſervatur; interea Pellerinii argumenta, numos hos cum mentione neocoratus huc pertinere, tanta non videntur, ut non aliis Heracleis per Aſiam poſitis tribui queant.

Magiſtratus proconſul: ΕΠΙ. ΜΑΡ-ΚΟΥ. ΠΛΑΝΚΙΟΥ. ΟΥΑΡΟΥ. ΑΝΘΥ-ΠΑΤΟΥ. in numo Veſpaſiani, de quo vide prolegomena ad Bithyniam.

AE. R.

REGES HERACLEAE.

Hiſtoriam tyrannorum Heracleae conſcripſit Memnon, quam ad ſumma capita redactam ſervavit Photius [x]), Gallice deinde redditam illuſtravit Gedoynus [y]). Is primum Heracleae tyrannum vocat CLEARCHVM Iſocratis et Platonis diſcipulum, crudelem tamen, et ſanguinarium. Tyrannidem adiit teſte Diodoro Siculo V. C. 390., fuitque aequalis Artaxerxis Mnemonis. Caeſus eſt a conjuratis anno XII. tyrannidis. Succeſſit frater SATYRVS, idemque tutor liberorum Clearchi, crudelitate ante omnes tyrannos infamis, una tutela raro ſanctimoniae exemplo obita illuſtris. Ei poſt ſeptennium vita functo ſucceſſere nepotes ex fratre

TIMOTHEVS et DIONYSIVS.

Timotheus fratre Dionyſio in tyrannidis collegium adſcito, magna humanitatis ac prudentiae laude remp. adminiſtravit. Annis XV. ſecundum Diodorum in imperio exactis inter publicum ac ſincerum ſuorum luctum elatus eſt.

Succeſſit frater DIONYSIVS, qui pericula, quae ſibi ab Alexandro M. victis Perſis Aſiae imperante, eoque mortuo ab ejus ducibus impendebant, prudentia ac ſagacitate eluſit. Ducta deinde uxore Amaſtrie ex Perſiae regum ſanguine, de qua infra, amplas nactus opes, et nomen illuſtrius paullo poſt in nomen quoque regium invaſit, et conciliata ſibi ducum Alexandri amicitia ſui jam ſecurus, empta pretioſa Dionyſii II. Syracuſani ſupellectile, quem ſui tyrannide dejecerant, coepit magnificentiam et mollitiem regiis curis anteferre, ſed aucta inter haec ſupra quam credi poteſt corporis pinguedine, cum annos XXX. magna moderationis laude regnaſſet, relictis ex Amaſtrie liberis, de quibus infra, deceſſit. De hominis ſera incontinentia, et abdomine vide elegantia duo veterum epigrammata [z]).

Numi:

Caput Apollinis, ut aliis viſum, Bacchi. ℵ ΤΙΜΟΘΕΟΥ. ΔΙΟΝΤΣΙΟΥ. *Hercules ſtans elata clava tropaeum conſtituit.* AR. III. (Haym, Pellerin.)

Caput Bacchi hedera coronatum, retro thyrſus. ℵ ΔΙΟΝΤΣΙΟΥ. *Hercules ſtans*

x) Cod. 224. y) B. L. Mem. T. XIV. p. 279. z) Analect. Brunck. T. II. p. 72. et 454.

Digitized by Google

d. elata, f. tropaeum contingit, cui inclinatur clava. AR. III. (Muſ. Caeſ.) *AR. RRR.*

AMASTRIS.

Patrem habuit Oxathrem Darii Codomanni fratrem. Volente Alexandro M. nupta Cratero, quem inter principes is duces habuit, ſed ab hoc poſt Alexandri mortem repudiata Dionyſio Heracleae tyranno ſeſe uxorem, et una amplas ſuas facultates obtulit. A mariti exceſſu tutrix liberorum, ac poſtea Lyſimacho Thraciae regi matrimonio juncta, inſigni aliquamdiu apud novum maritum gratia valuit, donec hic novis nuptiis Arſinoes Ptolemaei Philadelphi ſororis ſeſe illigaſſet. Heracleam redux urbem in Paphlagonia aedificat de ſuo nomine dictam Amaſtriam, poſt a filiis in mare abjecta teterrimo parricidio ſublata eſt, non impune, nam a Lyſimacho, qui Amaſtriem etſi facta diſceſſione ſemper tamen amaverat, pertracti in retia, captique matris manibus immolati ſunt.

Filii ex Dionyſio: *Clearchus* et *Oxathres*, par impium, merito caeſi a Lyſimacho, ut diximus, filia *Amaſtris*. Filium *Alexandrum* eruit Gedoynus ex Polyaeno [a]), ſed natum Amaſtrii ex Lyſimacho.

Numus:

Caput forte Amaſtrios cultu peregrino. ℞ ΑΜΑΣΤΡΙΟ. ΒΑΣΙΛΙΣΣ. *Mulier ſedens capite turrito d. Victoriolam tenet.* AR. III.

Ediderunt ex muſeo reginae Chriſtinae Spanhemius [b]), et Holſtenius [c]). Similem etiam, ſed aeneum, dedit Exc. Comitiſſa de Bentinck cum epigraphe ΑΜΑΣΤΡΙΟΙ. ΒΑΣΙΛΙΣΣ., in quo, ſi genuinus eſt, legendum certe ΑΜΑΣΤΡΙΟΣ.

AE. RRRR.

IVLIOPOLIS.

Strabo, Ptolemaeus, aliique Iuliopolin in Bithynia collocant, at Plinius diſertis verbis binas hoc nomine, non tamen ſatis prope earum ſitum definit. Vnam Olympo M. et Myſiae admovet: *nunc ſunt XII. civitates, inter quas Gordiu-come, quae IVLIOPOLIS vocatur* [d]). Hanc etiam nominat Strabo, quam narrat fuiſſe patriam Cleonis latronum ducis, qui eam in Auguſti gratiam *Iuliopolin* appellavit. De altera Plinius ſic: *intus in Bithynia colonia Apamena, Agrippenſes, IVLIOPOLITAE, Bithynion. Flumina: Syrium - - Scopius* [e]). De his vide plura apud Cellarium. Numi hoc nomine inſcripti non infrequentes exſtant, quos antiquarii Bithyniae quidem tribuunt, non tamen facto utriusque Iuliopolis diſcrimine, credo, quod certi nihil ea in re definiri poſſit. Commemorabo hic numos ſic inſcriptos additis levibus conjecturis.

Imperatorii.

Editi a Trajano usque ad Valerianum.

---

a) L. c. p. 286. b) Tom. I. p. 494. c) Not. ad Steph. ſub Ἀμαστρις. d) L. V. §. 40. e) L. V. §. 43.

Digitized by Google

Epigraphe: IOTΛIOΠOΛEITΩN. in numo Commodi, in quo hic, ut in numis Romanis, HPAKΛHC dicitur; etiam IOTΛIOΠOΛIC. (Vaillant.)

Typi variant; potiores sunt: *deus Mensis* vario cultu, *tria signa militaria.*

* * *

Mentio situs exstat in binis numis:

CKOΠAC. *Fluvius decumbens d. arundinem*, in numo Getae. (Vaill.)

Duo fluvii decumbentes, *quorum is, cui adscriptum:* CANΓAPIOC, *remum manu tenet*, *alter*, *juxta quem* CKOΠAC, *ramum vel arundinem*, in numo Severi.

Alterum hunc, eumque illustrem numum olim edidi ex museo Comitis Festetits [f]). Alium similem serius vidi in museo ill. Com. Vitzai. Scopas fluvius idem est, quem supra vidimus a Plinio dici *Scopium*. Sangarius, vel Sagaris legitur etiam in numis vicinae Nicaeae, quam vide. De utroque flumine pluribus egi in citato opere.

Neocoratus.

IOTΛIOΠOΛEITΩN. NEΩKOPΩN. *Pallas stans d. hastam, s. Victoriolam, ex adverso Mercurius d. crumenam, s. caduceum, in utriusque medio fluvius decumbens*, in numo Caracallae max. mod. (Mus. princ. Waldeck.)

Vnicus hic est Iuliopolis numus, in quo scriptum neocoratum viderim.

* * *

Video, complures numos Iuliopolis nomine notatos tam fabrica, quam typo, nempe *trium signorum militarium*, similes esse numis Nicaeae, in quibus hic typus inde a Caracalla obvius. Quid quod et Sangarius fluvius numo Domnae a Nicaeensibus signato inscriptus est. Quare videntur hi numi tribuendi Iuliopoli illi, quae prae altera Nicaeae vicinior fuit. Alterius Iuliopolis videntur esse illi, quibus typus est Mensis, qui Galaticum quid, et Phrygium sapit, et vix in interioris Bithyniae moneta observatur. Sane Ptolemaeus Iuliopolin aliquam ultra Dadastanam ad fines Galatiae promulgat, cui etiam eandem ob causam tribuendum crederem numum Valeriani cum Cybele sedente. (Arigoni.) De reliquis numis, qui alios typos objiciunt, multo incertius est judicium. *AE. R.*

METROVM.

Autonomi:

Capita duo jugata incerta. ℞ MHTPOΣ. *Leo inter duos pileos Dioscurorum.* AE. III.

Hunc olim numum ex museo Savorgnan vulgavi, et copiose illustravi [g]). Videtur vocabulo MHTPOΣ indicari Cybele, quae κατ'ἐξοχὴν dicebatur Μήτηρ. Et vero Arrianus Μητρῷον maritimum facit prope Heracleam [h]), et Μητρῷον Graecis *Magnae Matris fanum* notat, quale etiam fuit Athenis [i]). Suffragantur praeterea huic sententiae pilei

f) Num. vet. p. 181. g) Num. vet. p. 181. h) In Periplo. i) Pollux L. III. §. 11.

Digitized by Google

Dioſcurorum, qui typus frequens eſt in moneta urbium Euxino adſitarum.

* * *

Similis numus editus eſt ab Arigonio, ſed cum auctor epigraphen legeret KIΠPOΣ, numum eſſe Cypri inſulae adſeruit.
AE. RRRR.

MYRLEA.

Vide ſupra in *Apamea* Bithyniae.

NICAEA.

Mediterranea, urbs illuſtris ad lacum Aſcanium. Nomen traxit a Nicaea Antipatri filia, Lyſimachi uxore, cum antea varia per vices tuliſſet, quae enarrata vide apud Cellarium. Sed fabulae appellatam volunt a Nicaea Bacchi amaſia, de qua infra.

Autonomi.

Satis rari, atque hi vix praeconio digni.

NIKAIΩN. *Caput muliebre laureatum.* ℞ ЄCA - - *Hercules ſtans.* AE. II. (Pellerin.)

Caput muliebre. ℞ NIKЄΩN. *Victoria gradiens.* AE. III. (Arigoni.)

Caput juvenile cum corona faſtigiata, prae quo ſignum militare et literae IЄ. ℞ NIKAIЄΩN. *Tria ſigna militaria.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

In binis praecedentibus epigraphe aberrat a recepto ſcribendi more, cum in reliquis omnibus legatur NIKAIEΩN, NIKAEΩN. Fabrica et typus numi III. ſatis monent, eum vix ante Gordianum ſignatum eſſe.

* * *

Sunt adhuc autonomi argumenti magis eruditi.

NIKAIЄΩN. *Diota.* ℞ ЄΠI. ΓAIOT. ΠAΠIPIOT. KAPBΩNOΣ. *Caduceus clavae junctus, et annus* BKΣ. AE. II. (Morelli in fam. Papiria.)

NIKAIЄΩN. *Caput Bacchi, infra annus* ΔKΣ. ℞. *Idem magiſtratus. Roma ſedens, infra quam* PΩMH. AE. II. (Ibid.)

De C. Papirio Carbone, et annis epochae egimus altius in prolegomenis ad numos Bithyniae.

* * *

Numos cum magiſtratu ΠOTΠIOC a Spanhemio Nicaeae tributos [k]) eſſe potius Cyrenaicae, dicetur in hujus numis.
AE. RR.

Imperatorii.

Autonomorum defectum ſupplent, qui porriguntur ab Auguſto usque ad Gallienum, quin et duorum tyrannorum, qui Gallieno imperante Aſiam vexavere, Macriani junioris, et fratris Quieti. Illius numum edidit Haymius [l]), et Pellerinius [m]), qui etiam eſt in muſeo Caeſareo, hujus Arigonius, atque iterum Pellerinius [n]). In utroque *caſtra praetoria* typum faciunt.

* * *

k) Tom. II. p. 163. l) T. II. p. m. 393. m) Mel. II. p. 23. n) L. c.

Digitized by Google

Epigraphe: NIKAIEΩN. .NEIKAIEΩN., item in recto: NIKAIEIΣ. Apud Vaillantium nonnunquam ſcriptum reperio NIKAEΩN, NIKAEIΣ, quod gentile probat etiam Stephanus. Qui numi ſolum NEIK. inſcriptum habent, dubium faciunt, an Nicaeam, an Nicomediam referendi ſint, niſi adſint alia indicia.

* * *

Typi, ut in tanto numero, varii argumenti. Inde a Caracalla nihil iis vilius, qui *tria ſigna militaria* exhibent, quos Frölichius nonnulla conjectura Nicen Thraciae referendos cenſuit, ut in hac dictum.

Herculis quoque cultus in hac urbe cumprimis viguit, cujus aerumnae variae proponuntur, ut cum *Antaeum ſublimem ſuffocat*, *Diomedis equos abigit*, *taurum domat*, aut cum, ut eſt in numo ſingulari Maximi Caeſ., *aves Stymphalidas ſagittis petit*, (Muſ. Caeſ.) qui typus eſt etiam in numo Perinthi.

Singulare etiam iſtud in Nicaeenſium moneta, quod non deos modo additis eorum nominibus in numis propoſuere, ſed etiam heroas, aliosque antiquitatis viros illuſtres, quorum hic catalogum texo.

ZETΣ. MHΛIOΣ. *Caput Jovis.* (Vaill. in Domit.)

Harduinus interpretatur: *pecorum cuſtos*, α μηλον, *ovis*, *pecus*.

ΔIOΣ. ΑΓΟΡΑIΟΥ. *inſcriptum aras*, in aliquibus neque urbis nomen additur, in numo Domitiani. (Morelli Impp.) Cum ſolo ΔIOΣ, Trajani. (Muſ. Caeſ.)

De hoc *Jove Forenſi* vide Harduinum o).

ΔIONΥΣOΥ. ΚΤIΣΤΟΥ. NIKAIAΣ. *Ara ignita*, *cui inſcriptum* K *incertae ſignificationis*, Neronis. (Morelli. Impp.)

ΔIONΥCON. ΚΤICΤΗΝ. *vel tantum* ΤON. ΚΤICΤΗΝ. NIKAIEIC. *Bacchus ſtans*, Antonini, Aurelii, Veri.

Bacchus variis etiam aliis modis, etiam cum inſcriptio abeſt, in Nicaeae numis proponitur, *in conſortio Ariadnes*, *coronatus a Satyro*, *vectus in quadrigis elephantorum*. Narrat Plinius p), Liberum victa India triumphantem curru elephantis juncto invectum. Memoratur ergo Bacchus in his numis Nicaeae conditor. Ille nimirum, cum ejus loci nympham Nicaeam deperiret, ſed ad amoris negotium moroſam, quod ſeſe Dianae et venatui ſacraverat, quoniam puellam ſiccam perſuadere non potuit, vitiarit ebriam digno ſeſe actu, fluminis aquis in vinum verſis, quae omnia lepide deſcribit Nonnus. Panopolites totis fere libris XV. et XVI., quorum poſtremum ſic claudit:

Και πτολιν ευλαϊγγα φιλαχηται παρα λιμνη
Τευξε θεος Νικαιαν επωνυμον, ᾗ απο νυμφης
Ασιαχιης εκαλεσσε, και Ινδιφονοι μετα νικην.

Et urbem bonis lapidibus ſtructam vinum amans prope ſtagnum
Aedificavit deus Nicaeam nomine, quam a nympha
Aſiacia vocavit, et Indos occidentem poſt victoriam.

o) Num. urb. p. 121. p) L. VIII. §. 2.

Digitized by Google

Eandem fabulam recitat etiam Memnon apud Photium. Vide praeterea, quae mox in Hercule dicentur.

ΤΟΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. ΕΡΚΟΛ. *Caput Herculis*, in numo Domitiani. (Catal. d'Ennery p. 523).

ΤΟΝ. ΚΤΙCΤΗΝ. ΝΙΚΑΙЄΩΝ. *Hercules nudus ſtans clavae innixus, d. femori admota*, Aurelii. (Muſ. Caeſ.)

Dio Chryſoſtomus vocat Bacchum Nicaeae προπατορα, et Herculem κτιςην [q]).

ΑCΚΛΗΠΙΩ. CΩΤΗΡΙ. ΝΙΚΑΙЄΙC. *vel:* ΤΟΝ. CΩΤΗΡΑ. ΝΙΚΑΙЄΩΝ. *Jungitur etiam cum Hygia:* ΤΓЄΙΑ. ΚΑΙ. ΑCΚΛΗΠΙΩ. *Vterque ſtans*, in numis Antoninorum. (Vaill.)

ΘЄΑ. ΤΓЄΙΑ. ΝΙΚΑΙЄΙC. *Hygia cultu ſolito*, in numis Antoninorum. (Vaill.) Iungitur etiam cum Aeſculapio, ut mox vidimus.

ΘЄΩ. ΤЄΛЄCΦΟΡΩ. ΝΙΚΑΙЄΙC. *Telesphorus ſtans*, Antonini. (Vaill.)

ΘЄΑ. ΔΗΜΗΤ. ΝЄΙΚΑΙЄΙC. *Ceres in bigis*, Antonini. (Vaill.)

ΘΗCЄΑ. ΝΙΚΑΙЄΙC. *Caput Theſei leonis exuviis tectum*, Commodi. (Vaill.) ΘΗCЄΑ. ΝΙΚΑΙЄΩΝ. *Theſeus ſtans Herculis imberbis cultu, et clavae innixus*, Caracallae. (Vaill.)

De Theſeo Herculis facta et cultum imitato vide Plutarchum [r]), et Ariſtidem [s]).

ΟΜΗΡΟC. ΝΙΚΑΙЄΩΝ. *Homerus ſedens d. chartam*, Commodi. (Vaill.)

ΑΛЄΞΑΝΔΡΟΝ. ΝΙΚΑΙЄΙC. *Caput Alexandri M.*, Aurelii. (Vaill.) In alio: *Ipſe nudus ſtans d. - - - ſ. haſtam*, Commodi. (Muſ.. Chriſtinae.)

CΑΓΑΡΙC. ΝΙΚΑΙЄΩΝ. *Fluvius decumbens*, Domnae. (Vaill.)

Sagarin fluvium laudat Plinius, aitque, fuiſſe unum ex inclytis, dictumque a plerisque Sangarium [t]), quo poſteriore nomine eum vidimus compellatum in numo Iuliopolis Bithyniae. Sagaris in hoc numo ſitum non indicat, nam urbis latera non alluit, pervaſerit tamen ejus agrum. Analogia docet, eum inſtar numinis monetae inſertum, forte propterea, quod Nicaea nympha, quae a ſe urbi nomen dedit, fuit Sangarii et Cybeles filia, ut alibi ex Memnone docui [u]). Sic et Xanthum velut deum vidimus in numo Germanicopolis Paphlagoniae.

ΡΩΜΑΙΩΝ. ΝΙΚΗΝ. ΝЄΙΚΑΙЄΙC. *Victoria inſcribens clypeo*, in numo L. Veri. (Geſſner ex muſeo Pfau tab. CXVIII. n. 21). In alio: *Imperator eques hoſtem haſta impetit*, ejusdem Veri. (Pellerin.)

Celebrant nimirum Nicaeenſes Aurelii et Veri victorias de Parthis relatas. De numis ſimilis argumenti agam in numis M. Aurelii commatis peregrini.

ΗΠΠΟΝ. ΒΡΟΤΟΠΟΔΑ. *Vir in equo, cuius pes ſiniſterior humano ſimilis, dexterior manum humanam refert, qua baculum Aeſculapti complectitur*, Gordiani. (Muſ. Chriſtinae.)

Singularem hunc numum ex eodem

q) Orat. 39. r) In Theſeo. s) Orat. T. I. p. 486. t) L. VI. §. 1. u) Num. vet. p. 188.

Digitized by Google

muſeo deſcripſere Vaillantius, et Spanhemius x), et vidi ipſe ibidem Romae. Significat epigraphe *equum cum pede humano*. Exſtitiſſe id genus monſtra, veteres prodidere. De I. Caeſare Suetonius y): *Vtebatur equo inſigni pedibus prope humanis, et in modum digitorum ungulis fiſſis*. In eadem fere verba Plinius z). Quid vero in praeſente numo monſtrum iſtud indicet, difficile eſt adſequi. Connectendum cum Aeſculapio arguit hujus baculus, quem manu praefert.

ΠΥΘΑΓΟΡΗC. *Pythagoras ſedens d. globum contingit*, Gallieni. (Vaill.)

Eodem cultu is proponitur in numis Samiorum.

NIKAIA. *Caput mulicbre turritum hedera coronatum, pone quod pharetra*, Antonini. (Vaillant.)

Caput iſtud eſt Nicaeae nymphae. Corona turrita eam decet, quae urbi nomen dedit, hederacea eam, quam Bacchus ſuam eſſe voluit, pharetra eam, quae vitam in venatibus exegit. Vide, quae de hac nympha plura alibi dixi a).

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ. *Mulier turrita rupi inſidens d. ſpicas, pro pedibus fluvius emergens*, Fauſtinae jun. (Muſ. M. Ducis, et reg. Chriſtinae.)

Hic *Bonae fortunae* typus frequens eſt in numis Ciliciae, Syriae, Meſopotamiae, at in Aſia minore cis Taurum vix obvius. De hac urbium Fortuna vide, quae olim obſervavi, quo loco numum hunc edidi b).

* * *

Inter Nicaeenſis monetae averſas memoranda etiam:

ΚΟΜΟΔΟΥ. ΒΑCΙΛΕΥΟΝΤΟC. Ο. ΚΟCΜΟC. ΕΥΤΥΧΕΙ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *ſcriptum intra lauream*, in numo Commodi. (Vaill.)

Eadem formula eſt etiam in numis Ciz Bithyniae, et Caeſareae Cappadociae.

* * *

Magiſtratus:

Romanos totius provinciae jam vidimus in autonomis. Frequenter in imperatoriis leguntur nomina *proconſulum*, ſimul et *patronorum*. Sed de variis hiſtotius provinciae magiſtratibus abunde egimus in prolegomenis ad numos Bithyniae.

An etiam magiſtratus civitatis ſuae proprios ſoliti ſint monetae inſcribere, dubitare liceat, et neſcio, an iſtud certo evincat numus Etruſcillae: ΕΠΙ. ΑΡΙCΤΕΟΥ., quem unus citat Vaillantius. Alter Severi ab eodem productus: ΕΠΙ. CΤΡΑ. - - - ΝΕΙΚΑΙΕΩΝ. ΚΤΖΙΚΗΝΩΝ. nihil probat, quia idem ſignari etiam potuit Cyzici. Tertius Alexandri ΕΠΙ. Ç. Μ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. videtur male lectus pro ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. Typus *duorum pharorum, vel lampadum medio vexillo*, ut eum deſcribit Vaillantius, uni Byzantio proprius eſt, ſimilemque infra ſub Treboniano recenſet: ΝΙΚΑΙΕΩΝ. ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Arula inter duos pharos vel lampades*. Eſt ergo ve-

x) T. I. p. 288. y) Cap. 61. z) L. VIII. §. 64. a) Num. vet. p. 186. b) Num. vet. p. 183.

Digitized by Google

rius numus concordiae inter utramque urbem.

* * *

Honorum vocabula leguntur varia, atque ambitiosa.

Primatus:

ΝΙΚΑΙΕΙΣ. ΠΡΩΤΟΙ. ΤΗΣ. ΕΠΑΡΧΕΙΑΣ. *Ara, in qua scriptum:* ΔΙΟΣ. ΑΓΟΡΑΙΟΥ. vel: *Caduceus*, vel: *Imperator paludatus stans d. extenta, s. hastam*, in numis Domitiani. (Vaill. Morelli Impp. Mus. Christinae, Theup.)

ΠΡΩΤΟΙ. ΤΗΣ. ΕΠΑΡΧ. ΤΟΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. ΕΡΚΟΛ. *Caput Herculis barbatum laur.*, Domitiani. (Mus. d'Ennery p. 523).

ΤΟΝ. ΚΤΙΣ. ΝΕΙΚΑΕΙΣ. ΠΡΩΤ. ΠΟΝΤ. ΑΜΒ. *Hercules stans d. femori admota, s. clavae innixus*, Domitiani. (Arigoni.)

Nicaeenses ergo se scripsere *primos provinciae*, deinde et *Ponti*. Constat ex Dione Chrysostomo [c]), contentionem de primatus honore fuisse Nicaeenses inter et Nicomedenses, tum metropolis honorem uni fuisse Nicomediae proprium, at primatum utrique communem. Hunc igitur in numis his jactant Nicaeenses. At videtur is illis serius ademptus, nam in numis post Domitianum cusis nulla amplius ejus fit mentio. Dicere vero etiam se primos Ponti poterant, quia Domitiani aetate Pontus cum Bithynia conjunctus fuit, atque etiam Nicomedenses in suis se numis dixerunt *primos Bithyniae et Ponti*.

Literarum AMB., quae sunt in numo III., impeditior est explicatio. Belleyus eas legit: A, id est: πρωτη Μητροπολις Βιθυνιας [d]). Non animum advertit vir eruditus ad id, quod refert Dio Chrysostomus [e]), Nicaeam primatus quidem titulum cum Nicomedia habuisse communem, at non metropoleos, ut mox diximus. Quod Dionis oraculum magni est ad rem praesentem momenti, nam I. ea vixit aetate, qua numus signatus est. II. Dixit istud ad ipsos Nicaeenses et Nicomedenses oratione publica, ergo utriusque jura penitus nosse debuit. Verum quidem est, Nicaeam Straboni dictam fuisse metropolin [f]), at enim a Strabonis aetate usque ad Domitianum multa poterant in urbium juribus permutari, et verum scripsisse Strabo, ut tamen propterea non falsum dixerit Dio coaevus, et in Bithynia praesens, et publice orator. Si, ut censet Belleyus, Nicaeenses urbem suam dixere metropolin, ut pares se esse Nicomedensibus adfectarent, cujus exempla analoga praestant Anazarbus et Tarsus, quaeri jure potest, fueritne positum in arbitrio urbium, ut sese palam metropoles profiterentur nulla senatus R. auctoritate? Sin hujus permissu fuit metropolis, cur in unico numo eam profitetur dignitatem, in reliquis omnibus abstinet, praecipue si gestiebat aequalia habere cum Nicomedensibus jura? Cur velut metuentis more siglis tantum utitur, cum Nicomedia se plerumque metropolin plena scriptu-

c) Orat. 38. d) B. L. T. XXXI. hist. p. 284. e) Orat. 38. f) L. XII. p. m. 848.

Digitized by Google

ra profiteatur? Quam igitur significationem his dabimus literis? Fateor, rem a quaesitore difficilem, ac impeditam imperari, et nescio, sitne operae pretium, huic multum examini inhaerere, antequam de vera harum literarum lectione plane certi simus. Solus Arigonius hunc nobis numum dedit, cujus iconismi quam saepe a vero aberrent, satis cognitum perspectumque. Quod si quam licet tentare conjecturam, legi forte poterit: ΝΕΙΚΑΕΙΣ. ΠΡΩΤΟΙ ΠΟΝΤΩ ΑΡΙΣΟΙ ΜΕΓΙΣΟΙ ΒΙΘΥΝΙΑΣ., cujus lectionis insolentiam excusare possunt numi continuo sequentes, tum et quae in Tarsi Ciliciae numis ad literas AMK iis passim inscriptas observabimus.

Optimi Maximi.

ΜΕΓΙCΤΩΝ. ΑΡΙCΤΩΝ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ, *Tres urnae cum palmis*, in antica capita Valeriani, Gallieni, Salonini. (Vaill. Theup.)

Varii sunt apud antiquarios horum epithetorum explicatus. Vaillantius putat, subaudiri *principum*, nimirum trium, qui in antica nominantur [g]). At cur idem inscribitur numo Gallieni, quem infra citat [h]), in quo unicum tantum Gallieni caput proponitur, et in aversa ΑΡΙC-ΤΩΝ. ΜΕΓΙCΤΩΝ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ.? Harduinus censet, subaudiri: *ludorum*, nempe in honorem Iovis *Optimi Maximi*, cui quidem sententiae suffragatur typus urnarum; verum cur in solis his numis ludi exprimerentur in gignendi casu, cum in copiosis aliis hujus urbis, etiam Gallieni aetate cusis, vigeat rectus, ut continuo videbimus? Frölichius [i]), et auctor catalogi Theupoli hos titulos deferunt ipsis Nicaeensibus. Istud si verum, nihil ad Nicaeensium insaniam addi posse videtur, qui, quae erant Iovis epitheta, sibi tribuerunt. De Tarsensibus, forte etiam *Ἀρίσοις*, *Μεγίσοις*, vide horum numos.

* * *

Ludorum mentio in hujus urbis numis frequens.

ΙΕΡΟC. ΑΓΩΝ. *Urna*, Commodi. (Vaill.)

ΑΓΩΝΕC. ΙΕΡΟΙ. *Tres urnae*, Gallieni. (Pellerin.)

ΙΕΡΟC. ΑΓΩΝ. ΠΤΘΙΑ. *Tres urnae*, Valeriani. (Arigoni.)

ΚΟΜΟΔΕΙΑ. *Vrna*, Commodi. Vaill.)

CΕΟΤΗΡΙΑ. *Severus togatus stans d. pateram, s. hastam*, Severi. (Vaill.)

CΕΟΤΗΡΙΑ. ΑΥΓΟΥCΤΕΙΑ. *Duae urnae*, Philippi sen. (Vaill.) quod mirum, nisi forte, quem Philippum putavit, Severus est.

CΕΟΤΗΡΙΑ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ. ΜΕ-ΓΑΛΑ. *Vrna, hinc et inde caput Caracallae et Getae*, Severi. (Mus. Caes.)

ΑΥΓΟΥCΤΑ. ΚΑΙ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΑ. *Capita Caracallae, et Getae*, Domnae. (Vaill.)

CΕΤΗΡΕΙΑ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ. *Duae urnae*, Getae. Vaill.)

ΔΙΟΝΥCΙΑ. ΠΤΘΙΑ. *Tres urnae*, Valeriani jun. (Pellerin.)

---

g) Num. Graec. p. 178. h) Pag. 182. i) Not. elem. p. 28.)

Digitized by Google

ICΘM. ΠΤΘ. *Menſa cum tribus urnis*, Valeriani. (Vaill.)

* * *

Concordiae duplex modus in Nicaeae moneta habetur.

I. Concordia inter ipſos oppidanos inita, quam probat numus L. Veri, quem ex muſeo M. Ducis edidi: ΟΜΟΝΟΙΑ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Mulier ſtans ante aram d. pateram*, quo indicari ſolam inter cives concordiam, pluribus tum probavi [k]). Similis, ſed Plautillae exſtat in Theupoli.

II. Concordia cum exteris populis inita: ΝΙΚΑΙΕΩΝ. ΑΔΡΙΑΝΩΝ — ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ — ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. nulla in his cauſa digna, cui immoremur.

Numos ΝΙΚΑΙΕΩΝ. ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ. vide in Cilbianis Lydiae.

* * *

Situs definitur in numo Commodi: ΝΙΚΑΙΕΩΝ. ΒΙΘΥ. *Commodus eques*, praecone uno Vaillantio.

Fluvius *Sagaris* Domnae numo inſcriptus ſitum non indicat, ut ſupra dictum. *AE. C.*

NICOMEDIA.

Ad Propontidem, caput provinciae ſub imperatoribus. Nomen traxit a rege Nicomede I.

Autonomi:

Sunt hi ejusdem rationis, cujus Nicaeenſes, inſcripto conſtanter magiſtratu Romano, et quidem

C. Papirii Carbonis: ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. ΕΠΙ. ΓΑΙΟΥ. ΠΑΠΙΡΙΟΥ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. Typi: *Diota.* ☧ *Clava caduceo juncta.* — *Caput Palladis.* ☧ *Victoria.* — *Capita jugata Bacchi Indici et Herculis.* ☧ ΡΩΜΗ. *Roma ſedens.* — *Caput muliebre.* ☧ *Diana ſtans cum face et arcu.* Sunt omnes AE. II. et apud Morellium in Fam. Papiria.

C. Vibii Panſae. ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. ΕΠΙ. ΓΑΙΟΥ. ΟΥΙΒΙΟΥ. ΠΑΝΣΑ. *Caput muliebre turritum.* ☧ *Aquila inſiſtens fulmini.* AE. II. — *Eadem epigraphe. Caput nudum, ſecundum aliquos I. Caeſaris.* (Vide dicta in Prolegomenis Bithyniae. ☧ *Victoria.* AE. II. Morelli in Fam. Vibia.)

Thorii Flacci procos. Hujus numos binos attulimus in prolegomenis ad Bithyniam.

* * *

Epochae anni leguntur in numis Papirii: ΔΚΣ., Vibii: ΒΛΣ. De hujus initio agitur in Prolegomenis iisdem. *AE. R.*

Imperatorii.

Majore numero exſtant ab Auguſto ad Gallieni aetatem.

Epigraphe: ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑ. ΝΙΚΟΜΗΔΙΑC. prima ſyllaba ſaepe diphthongo EI. ſcripta.

Typi varii generis.

---

k) Num. vet. p. 184.

Digitized by Google

Saepe comparet *Aquila cum ſerpente*, quin et *Serpens erectus inſtar Glyconis Aboni ticheos.* In numo Gordiani ſingularis eſt typus: *Vir ſacrificans adſtante altero, advolante deſuper aquila, et ſerpente ſubtus emergente.* (Beger T. II. p. 726.)

Aquilae et ſerpentis explicatum ſuppeditat Libanius. Narrat is [l]), conditoribus incertis, quo loco urbem ſtatuerent, repente apparuiſſe aquilam et draconem, illam caput victimae ex igne unguibus eripuiſſe, utrumque mox contuliſſe ſe ad collem, quo fundari urbem divinitus fuit conſtitutum.

Numos inſcriptos EIPHNH, — OMONOIA, vide in Prolegomenis Bithyniae inter numos proconſulum.

ΤΓΕΙΑ, *Hygia ſtans*, in numo Commodi, (Vaill.) niſi forte eſt Nicaeae.

CTOΛOC. *Figura nuda ſtans d. extenta, ſ. gubernaculam inverſum, pro pedibus prora navis*, Antonini. (Pellerin Rec. III. p. 228.)

Poteſt hic typus notare expeditionem maritimam, quam et vocabulum CTOΛOC ſignificat. Et fuit gubernaculum, et inverſum quidem, ſymbolum Bithyniae, ac privatim Nicomediae, ut docent numi Hadriani: RESTITVTORI BITHTNIAE. vel NICOMEDIAE. et infra numi concordiae, quo adeo Nicomedia propter ſitus opportunitatem urbem ſe navarchida voluerit profiteri. Sed poteſt nomine ςολς etiam annona mari advecta notari. Sane in utroque Codice promiſcue ponuntur *Alexandrinus ſiclus, Alexandrinum frumentum, commeatus frumentarii.* Verius ergo credam, Nicomedenſibus ab Antonino decretam certam annonae menſuram, de qua principum in illuſtriores urbes liberalitate vide, quae dicentur in numis coloniae Laodiceae Syriae inſcriptis AETERNVM. BENEFICIVM. Ex ſimili cauſa numis Tarenſium inſcriptum legitur CЄITOC, *annona*, typo item navis.

Cereris et Proſerpinae honores in his numis obvii, ſed et teſte Arriano in Bithynicis Nicomedia utrique deae ſacra fuit.

* * *

Honorum tituli.

Metropolis: M. NIKOMHΔЄΩN. in numo Germanici, quem deſcripſimus in Prolegomenis Bithyniae inter numos proconſulum. Non ergo hunc honorem Nicomedia primum ſub Claudio nacta eſt, ut viſum Vaillantio [m]).

Metropolis et Primatus.

H. MHTPOΠOΛIΣ. KAI. ΠPΩTH. BEIΘTNIAΣ. jam inde a Domitiano. et primatus adhuc mentio fit in numis Antonini, poſt hunc *metropolin* ſe tantum ſcripſit, et hujus quoque mentio inde a Severo deſinit. Supra in Nicaeae moneta obſervavi ex Dione Chryſoſtomo, Nicomediam utroque honore et *metropolis* et *primatus* gaviſam.

H. MHTPOΠOΛIΣ. NIKO. KAI ΠPΩTH. BIΘTNIAΣ. KAI. ΠONTOT.

l) Tom. II. orat. VI. p. 203. m) Num. Graec. p. 208.

Digitized by Google

in numo Domitiani, (ex Pellerinio Belleyus B. L. T. XXX. p. 332.) item Trajani. (Harduin.)

Bithyniam cum Ponto fuisse conjunctam, docui in Prolegomenis Bithyniae.

Addendus hoc loco numus singularis: ΡΩΜΗΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΝ. ΝΕΙΚ. ΠΡΩ. ΒΙΘ. ΚΑΙ. Π. *Roma galeata thoraci insidens*, in numo Domitiani (Haym T. II. p. m. 254. Theupoli.)

Honoris et adulationis causa Nicomedenses in his numis Romam vocant *metropolin*, quo sensu etiam Dionysius Periegetes eam dixit μητερα πασαων πολεων, *matrem omnium urbium* [n]). Ergo Nicomedenses, qui privatum suum metropoleos honorem nunquam addere neglexerunt, quotiescunque se πρωτας scripsere, eum tamen in praesentibus numis caute omisere, ne aequales se dignitate ipsi Romae ferrent, quam in eodem monumento *metropolin* appellavere.

* * *

Neocoratus mentio frequenter occurrit. Ejus prima fit in numis Antonini: ΝΕΙΚΟΜΗΔΕΙΑC. ΜΗΤΡΟΠΟ ΝΕΩΚΟΡ. (Vaill. Theup.) Iteratur primum sub Commodo: ΔΙC. ΝΕΩΚ., (Vaill.) idque constanter, ut ait Vaillantius, sub Severo, Caracalla, et sequentibus usque ad Valerianum, sub quo tandem in ejus doctrina incipit ΤΡΙC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ, a quo ergo Nicomedenses tertium neocoratum adeptos censet. At Pellerinius integerrimos tres cum capite Caracallae e tenebris produxit inscriptos ΤΡΙC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ., (Mel. II. p. 288.) neque soli hi sunt ante Valerianum cum hac epigraphe noti, nam et binos Elagabali (nisi forte et hi Caracallae sunt) sic inscriptos, et binos Alexandri reperias in museo Theupoli, quibus unum Alexandri addidit Arigonius. Sub Valeriano et Gallieno, eorumque familia jam ΔΙC. jam ΤΡΙC. comparet. In reliquis imperatorum omnium numis hactenus cognitis inde a Commodo constanter ΔΙC. tantum. Quod propter neocoratus implexam rationem latius exponere placuit, sed quoad fieri poterit, explicabitur in tractatu de neocoratu. Alterum neocoratum videntur adepti Nicomedenses favente Saotero et ipso Nicomedensi, et Commodo in paucis charo. Sane per hunc eos impetravisse a senatu, ut certamina celebrarent, et templum Commodo facerent, tradit Dio [o]).

* * *

Magistratus.

Numos, in quibus exarata sunt proconsulum nomina, vide in Prolegomenis Bithyniae.

Magistratus privati: ΕΠΙ ΜΗΝΟΦΑΝΤΟΥ, in numo Veri. Dignitas non additur. Videntur primum civitatem rexisse *archontes*, nam in numo Commodi apud Pellerinium (Mel. II. p. 243.) legitur: ΕΠ. Α. ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΥ. ΑΡΧ. *Practores* inscribuntur inde a Macrino: ΕΠΙ. ΣΤΡ. Μ. ΛΟΝΓΙΝΟΥ. et

n) Descr. orb. v. 355. o) L. LXXII. §. 12.

Digitized by Google

similiter in numis Etruscillae, et Valeriani. (Vaill.)

* * *

Concordia notatur vario sensu:

I. Concordia inter imperantes:

M. ATP. ANTΩNINOC. Λ. ATP. OTHPOC. ATTOKPATOPEC. *Capita M. Aurelii et L. Veri se respicientia.* ℞ NIKOM. NEΩKO. OMONOIA. *Templum 4. col.; intra quod mulier sedens d. pateram, s. hastam.* AE. I. (Mus. Caes.

Nimirum exemplo monetae Romanae concordiam inter utrumque hunc Augustum frequenter jactantis.

II. Concordia inter oppidanos: NEIKOMHΔEIA. BOTΛH. ΔHMOC. OMONOIA. *Figura senilis dexteram porrigit mulieri turritae*, in numo M. Aurelii. (Vaill. Theup.)

III. Concordia cum urbibus exteris:

Amasia NEIKO. MHTP. AMACEΩN. OMONOIA. *Amazon dexteram porrigit mulieri turritae gubernaculum super humerum tenenti*, Severi. (Vaill. Theup.)

Amazone notatur Amasea, altera figura cum gubernaculo Nicomedia, cujus illud fuisse symbolum, dictum.

Smyrna: CMTP. NEIKOM. E. CTPA. M. CEΛΛIOT. *Amazon Smyrnae stans dexteram jungit cum muliere turrita stante juxta proram navis, s. gubernaculum inversum tenente*, Commodi, et Crispinae. (Arigoni, Pellerin. Mel. II. p. 114.)

Laodicea Phrygiae, Commodi. (Vaill.)

* * *

Ludi.

CETHPEIA. MEΓAΛA. *Duae urnae*, Severi. (Vaill.)

AKTIA. ΠTΘIA. *Urna*, Caracallae. (Vaill.)

ΔHMHTPIA. *Urna*, Caracallae. (Vaill.)

ANTΩNINIANA, *Urna*, Elagabali. (Vaill.)

AE. C.

PRVSIA AD OLYMPVM.

Olympo M. adsita, quam Strabo ese opus pervetusti cujusdam Prusiae dixit, qui cum Croeso bellum gessit, at Plinius ab Hannibale aedificatam sub Olympo adseruit. Gentile hujus urbis est Προσαεύς, quo se reipsa ab aliis Bithyniae urbibus cum nomine adsini distinguit, nempe inscripto ΠPOTΣAEΩN., ut et in insigni epigrammate apud Muratorium legitur: ΠPOTΣAEIΣ. AΠO. OΛTMΠOT p).

Autonomi.

ΠPOTΣAEΩ - *Caput juvenile, infra quod annus* ΔKΣ. ℞ EΠI. ΓAI. ΠAΠΠIOT. KAPBΩNOΣ. *Roma sedens.* AE. II. (Pellerin.)

Caput muliebre turritum addito in aliis ΠPOTCA. ℞ ΠPOTCAEΩN. *Capitis stans columnae innititur.* AE. III. (Pembrock, Sellini Lettere T. IV. p. 105.

Epochae annus ΔKΣ. exigendus ad aeram Bithynicam, de qua egimus in Prolegomenis.

AE. RRR.

p) Pag. 1073.

Digitized by Google

Imperatorii.

Vulgati a Trajano usque ad Saloninam, cujus numum vulgavit Seſtinius. (l. c.)

Epigraphe conſtans ΠΡΟΤCΑЄΩΝ. ΠΡΟΤCΑЄIC.

Inter *typos* frequentius occurrit: *Vir nudus galeatus ingeniculatus d. pugionem.* Eo plerique exiſtimant proponi Ajacem violentas ſibi manus inferentem. Frölichius Gallum Cybeles ſacerdotem ſibi ipſi peſſime conſulentem putat [q]).

ΠΡΟΤCΑЄΩΝ. ΔIA. ΟΛΤΜΠΙΟΝ. *Iuppiter ſedens d. haſtam, ſ. Victoriolam,* Trajani. (Pellerin.)

Dubium non videtur, hunc Iovem a monte Olympo, cui adſita Pruſa, nomen tuliſſe.

AE. R.

PRVSIAS AD HYPIVM.

Mediterranea ad Hypium fluvium, ſic vocatum, quod ab Hypiis montibus decurrit, ut teſtatur ſcholiaſta Apollonii [r]). Antiquitus dictam fuiſſe *Cieron* dixit Pellerinius, atque hoc nomine autonomum edidit inſcriptum KIЄPЄ, ſed iſtud refutabimus in ſequente Pruſiade ad mare. Nomen certe tulit a rege Pruſia, incertum, quo. Ptolemaeo perperam dicitur *Pruſa*, cui repugnat conſtans in numis gentile ΠΡΟΤCIЄΩΝ.

Autonomus.

ΒΟΤΛΗ. *Caput muliebre turritum.* ℞ ΠΡΟΤCIЄΩΝ. ΠΡΟC. ΤΠΙΩ. *Nemeſis ſtans d. ori admota.* AE. III. (Pellerin. Suppl. I. p. 14.)

AE. RRRR.

Imperatorii.

Ab Antonino usque ad Gallienum.

Epigraphe: ΠΡΟΤCIЄΩΝ. ΠΡΟC. ΤΠΙΩ., nempe ad Hypium fl., de quo continuo, cujus mentionem raro omittit.

* * *

Mentio fitus, ut diximus. Omnium praeſtantiſſimus eſt numus: ΠΡΟΤCIЄΩΝ. ΤΠΙΟC. *Fluvius decumbens*, M. Aurelii. (Haym T. II. p. n. 287.) quo typo et epigraphe docemur, Pruſiadem non adſtitutam fuiſſe monti hujus nominis, quod aliqui opinati ſunt, ſed fluvio. In marmore Muratorii ſupra citato legitur: ΠΡΟΤΣIЄIΣ. ΑΠΟ. ΤΠΙΟΤ [s]).

* * *

Numum Auguſti, inſcriptum, ut videbatur, ΠΡΟΤCIAC. ΤΠΙΩ., quemque propterea olim huic Pruſiadi tribuendum putavi [t]), eſſe Temni Aeolidis, in hac dicetur.

Metropolis dicitur in numo Macrini apud Triſtanum: (T. II. p. 299.) ΜΗΤΡ. ΠΡΟΤCIЄΩΝ. ΠΡΟC. ΤΠΙΩ., verum non jam facile unius Triſtani judicio acquieſcimus.

AE. R.

PRVSIAS AD MARE, quae et CIVS,

Ad Propontidem, olim vocata *Cius*,

q) Appendic. II. novae. r) Argon. L. II. s) Pag. 1074. t) Num. vet. p. 190.

Digitized by Google

verum, ut narrant Strabo et Stephanus, Philippus V. Macedo eam expugnatam Prusiae Zelae F. dono dedit, qui eam de se *Prusiadem* appellavit. Idem factum refert Memnon apud Photium, sed his verbis: Prusiam cepisse Cieron Κιερον, Heracleae obnoxiam, eamque Prusiadem nominasse; cepisse item Tium etiam Heracleotis obnoxiam, ut sic Heracleam utrinque a mari ad mare clauderet. Hoc Memnonis testimonio nixus Pellerinius *Cieri* nomine numum edidit: *Caput nudum incertum.* ℞ KIEPE. *Figura nuda gradiens d.* — — AE. II. eumque Prusiadi ad Hypium tribuere non dubitavit, (Rec. II. p. 24. Suppl. 1. p. 15.) cusum, ut opinabatur, tum, cum adhuc pro Prusiade Cieri nomen teneret. At enim Memnonem hac Ciero nostram hanc Cion indicasse, non modo ex collato, quem antea citavi, Strabonis loco palam fit, sed etiam ex iis, quae ibidem de eadem Cio addit: *ad hanc et appulisse Argonautas, sublatumque ex oculis Hylam, et circumerrasse Herculem ad eum quaerendum, fama est.* Iam vero haec omnia ad hanc Cion contigisse, et insuper annua a Cianis Hylae gratia constituta sacra testantur auctores locupletes, Strabo [u]), Apollonius [x]), Solinus [y]), Dionysius Alexandrinus. Ergo manifeste erravit Memnon pro *Cio* scribendo *Cieron*, quem alioqui saepe in re geographica ineptire arguit Holstenius [z]), et quod sequitur, si numus hic ad aliquam Prusiadem pertineret, pertineret certe juxta ejusdem Memnonis verba ad hanc nostram Propontidi adtitam, omnium vero minime ad alteram ad Hypium, quam in mediterraneis numerat Ptolemaeus, et ipse Memnon, cum tamen Cieron fuisse maritimam idem Memnon cum per clausos a mari ad mare Heracleotas, tum per appulsum της Αργους profiteatur. Nihil ergo huic numo inscripto KIEPE cum Prusiade qualicunque, alioqui spectatis etiam aliis causis nihil habet Bithynici.

Fuit ergo haec Cius serius vocata *Prusias*, atque ut ab altera cognomine ad Hypium distingueretur, dicta *ad mare*, quod non modo numi docent inscripti: ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ. ΠΡΟΣ. ΘΑΛΑΣΣΗΙ, sed etiam epigramma Muratorianum in utraque urbe praecedente citatum: ΠΡΟΤΣΙΕΙΣ. ΑΠΟ. ΘΑΛΑΣΣΗΣ.

Autonomi nomine Cii.

Caput Apollinis laureatum, infra quod KI. ℞ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟΣ. *Prora navis.* AR. III. (Pellerin Rec. II. tab. LXVII. n. 33.)

Caput Apollinis laureatum ℞ ΚΝΙΑΚΡΟ. *Prora navis.* AE. III. (Pellerin l. c. n. 34.)

Caput Apollinis laureatum. ℞ ΑΘΗΝΟΔΩΡΟΣ. *Prora navis.* AR. III. (Pellerin Rec. tab. XXVI. n. 9.)

Caput Apollinis laureatum, infra quod Κ. ℞ ΒΑΚ. ΜΕΓΑ. *Prora navis.* AR. III. (Hunter tab. 36. n. 19.)

Caput Apollinis laureatum, infra quod

u) L. XII. p. m. 845. x) Argon. L. I. v. 1321. y) Cap. 42. z) Ad Steph. in Περκ.

Digitized by Google

KI. ☧ ΠΡΟΞΕΝΟΣ. *Prora navis.* AR. III. (Muſ. Gradenigo.)

Caput Apollinis laureatum, infra quod KIA. ☧ ΠΡΟΞΕΝΟΣ. *Prora navis.* AR. III. IV. (Seſtini Lettere p. 86.)

Caput Apollinis laureatum, infra quod KIA. ☧ ΑΘΗΝΟΔΩΡΟΣ. *Prora navis.* AR. III. IV. (Seſtini l. c.)

Caput idem ☧ ΜΙΛΗΤΟΣ. *Prora navis.* AR. III. (Ibid.)

Pellerinius numum ex deſcriptis primum, etſi in eo legatur KI., Cnido tamen tribuere non dubitavit. Cauſa illi haud dubie, quia in numo altero cetera ſimili legit KNIAKPO, in cujus literis prioribus KNI. Cnidum, in ſequentibus AKPO initium magiſtratus videre ſibi viſus eſt. Numum tertium eſſe Demetriadis Theſſaliae conjecit. Numum IV. Combius propter inſcriptum ΜΕΓΑ. Megaris Atticae dedit, (Muſ. Hunt. p. 194.) conſentiente etiam Neumanno. (Num. pop. P. II. p. 225.) Mihi pridem veriſimile viſum, quia in his numis conſtanter infra caput Apollinis K vel KI. conſpexi, nomen urbis ab his literis petendum, et conjeci adeo, eos omnes Ciſamo Cretae reſtituendos. At cum nuper in opere a cl. Seſtinio vulgato viderem, in aliis ſimilibus magis integris legi KIA., non amplius dubitavi ſequi ſententiam viri eruditi, eos omnes Cianis Bithyniae adjudicantis, quidcunque deinde ſignificabunt vocabula KNIAKPO, vel BAK. ΜΕΓΑ., quae exemplo aliorum videntur eſſe nomina magiſtratuum ſorte ex numis exeſis male excepta. Sunt ergo numi hi Cianorum antiquiſſimi, et ſignati, antequam urbs, ut dictum, pro Cio Pruſias appellari coepit, quam etiam aetatem univerſus eorum modus palam profitetur. Apollinis cultus tractus videtur a Mileto Cii noſtrae metropoli; ut auctor eſt Plinius [a]), neque dubitem, matrem Miletum notari vocabulo ΜΙΛΗΤΟΣ, quod inſcriptum eſt numo poſtremo, ſignatumque illum tum, cum materna adhuc jura in filiam praevaluere.

* * *

Autonomos alios reſuſcitato Cii nomine vide infra.
AR. RR.

Autonomi nomine Pruſiadis.

Caput Herculis barbatum diadematum. ☧ ΠΡΟΥCΙΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟC. ΘΑΛΑCCAN. *Arcus et clava.* AE. II. (Goltzius in Aſia tab. 5.) Sed in alio fere ſimili ſcriptum: ΘΑΛΑCCH. (Pembrock.)

Caput Herculis leonis exuviis tectum. ☧ ΠΡΟΥΣΙΕΩΝ. *Clava, clypeus, arcus.* AE. III. (Goltz. l. c.)

Caput Apollinis. ☧ ΠΡΟΥCΙΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟC. ΘΑΛΑCC - - *Tripus.* AE. III. (Panel Ciſtoph. p. 41.) Alius, ſed: *Caput Dianae.* (Seſtini Lett. T. IV. p. 108.)

De his autonomis mox in imperatoriis redibit mentio.
AR. RRR.

a) L. V. §. 40. ſub fin.

Digitized by Google

Regii.

Numos cum mentione reginarum Muſae et Oradaltidos in hac urbe ſignatos vide infra in numis regum Bithyniae.

Imperatorii Pruſiadis nomine.

Pruſiadis nomine ſignatum unicum novi, qui certe hujus ſit urbis.

ΤΟΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. ΠΡΟΤΣΙΕΙΣ. *Herculeſ nudus ſtans d. clavam, ſ. ſpolia leonis*, in numo Domitiani. (Theupoli.)

Explicatus cauſa hujus urbis autonomos, ſed Cii nomine, advoco: aliumque imperatorium:

ΤΟΝ. ΚΤΙCΤΗΝ. *Caput nudum barbatum Herculis ſpecie.* Ꝟ ΚΙΑΝΩΝ. *Triremis.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

ΗΡΑΚΛΕΟΤΣ. ΚΤΙΣΤΟΤ. ΚΙΑΝΩΝ. *Pharetra cum arcu*, in numo Claudii. (Seſtini Lett. T. IV. p. 103.)

Cii conditores varii a veteribus produntur. Secundum Strabonem Cius Herculis ſocius a Colchis reverſus eam de ſuo nomine ſtatuit [b]). Apollonius nomen traxiſſe a Cio fluvio, et conditam a Polyphemo [c]). Ejus ſcholiaſtes Ariſtotelem citat adſerentem, eam appellatam a Cio Mileſio coloniae duce [d]). Scholiaſta Theocriti a Cio Olympi F. conditam refert [e]). At ego in autonomo hoc indubitatum Herculis caput video, et ſecundum citatos ſupra Goltzii et Pembrockii autonomos Herculis arma in averſa propoſita iſtud plane perſuadent. Conſtat, Herculem, ut Hylam quaereret, diutius huic plagae immoratum. Quare facile creditum Cianis, ab eodem ſuam conſtitutam urbem, ut amabat Graecorum vanitas, ad deos referre urbis ſuae originem, et dubium adeo non eſt, numum Domitiani, de quo agimus, qui Herculem ΚΤΙΣΤΗΝ aperte profitetur, ad hanc Pruſiadem pertinere. Hanc ſententiam ipſa omiſſa ſitus mentio non obſcure confirmat, nam cum in aliis utriusque Pruſiadis numis fere conſtanter addatur vel *ad Hypium*, vel *ad mare*, in hoc iſtud diſſimulatur, quia Pruſiadem ad mare ſatis conditor Hercules indicat.

Eidem Pruſiadi videtur tribuendus numus:

ΑΤΤ. ΚΑΙ. ΟΤΕΣΠΑΣΙΑΝΩ. ΠΡΟΤ. ΣΙΕΙΣ. *Caput Veſpaſiani.* Ꝟ *Nomen Placcii procos. et typus arae*, quem numum jam dedimus in Prolegomenis ad Bithyniam ſub proconſulibus.

AE. RRRR.

Nomine CII reſuſcitato.

Cianos vetus ſuum nomen *Cii* abolito adventitio *Pruſiadis ad mare* reſpexiſſe, numi luculente docent, et factum iſtud crederem ſub Domitiano, nam, ut vidimus, cum hujus capite exſtat numus inſcriptus ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ, et exſtant alii, ut videbimus, inſcripti ΚΙΑΝΩΝ. ſed jam unum Claudii vulgavit Seſtinus. Poſteriorem hanc epigraphen reliquorum imperatorum numi omnes praeferunt.

Autonomi.

ΤΟΝ. ΚΤΙCΤΗΝ. ΚΙΑΝΩΝ. etc. qui numus mox ſupra in imperatoriis deſcrip-

b) L. XII. p. m. 345. c) Argon. L. I. et IV. d) L. I. e) Ad Idyll. XIII. v. 30.

Digitized by Google

tus eſt. Videtur ſignatus poſt Domitianum, nam qui hujus urbis ſub hoc ſignati ſunt, Σ pro C offerunt.

Caput juvenile pileo incurvo tectum. ℞ ΚΙΑΝΩΝ. *Clava.* ÆE. III. (Neumann Num. pop.)

ÆE. RRR.

Imperatorii.

Sunt a Claudio ad Saloninam usque.

Epigraphe: ΚΙΑΝΩΝ.

Typi praeter obvios alios:

Hylas puer ſ. vas (καλπίδα) *tenens aquatum abit*, Alexandri Sev. (Arigoni.)

Nimirum is ſubmerſus in Cio fl., aut raptus a Nymphis Hercule illacrumante.

ΗΡΑΚΛΕΟΤΣ. ΚΤΙΣΤΟΥ. ΚΙΑΝΩΝ, in numo Claudii ſupra indicato.

* * *

ΖΕΤΣ. Τ. ΚΙΑΝΩΝ. *Iuppiter ſtans d. Victoriolam, ſ. haſtam*, Domitiani. (Pellerin.)

An in hoc numo T. poſitum pro ΤΩΝ?

CЄΤΗΡΟΥ. ΒΑCΙΛЄΤΟΝΤΟC. Ο. ΚΟCΜΟC. ЄΥΤΥΧЄΙ. ΗΛΚΑΝΟΥ. ΚΙΑΝΟΙ. *fine typo, niſi parva corona in imo poſita*, Severi. (Haym. T. II. tab. 39.)

Vide ſimilem inſcriptionis modum in numis Nicaeae, et Caeſareae Cappadociae. Ceterum quid de vocabulo ΗΛΚΑΝΟΥ ſtatuendum ſit, hucusque ignoro. Pro eo Harduinus legit: ΗΑΦΑΡΓΟΥ, (ad Plin. Tom. I. p. 289.) et more ſuo explicat.

* * *

Magiſtratus inſcriptos reperio ſequentes:

ЄΠΙ. ΑΡΧΙЄΡЄΩΣ. ΚΛΑΥ. ΒΙΑΝΤΟΣ. ΚΙΑΝΩΝ. *Iuppiter ſedens*, in numo Domitiani et Domitiae. (Vaill. Muſ. Chriſtinae.)

ЄΠΙ. CΤΡΑ. ΚΡΑΤΙΠΠΟΥ. Alexandri. (Vaill.)

* * *

Nomen ab Hadriano: ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΚΙΑΝΩΝ. in numo Hadriani, quem olim ex muſeo Caeſareo vulgavi [f]), et in numo M. Aurelii. (Arigoni.)

ÆE. R.

PYTHOPOLIS.

Hoc nomine tres urbes memorantur, ignobiles omnes. Vna, quam in Bithynia a Theſeo conditam refert Plutarchus [g]), et cujus meminit quoque Plinius. Altera, niſi eadem eſt cum priore, quam in Myſia collocat Stephanus, et cum quo conſpirat Ariſtoteles de Mirabil. auſcult. ſaltem ſecundum MS. bibliothecae Caeſ. Vindob., nam in libris editis legitur *Mythopolis*, quo modo eadem quoque urbs perperam ſcribitur in Antigono Caryſtio [h]). Tertia teſte iterum Stephano Cariae, ſed quae ſerius dicta eſt Nyſa; at idem parum ſibi conſtans alibi Antiochiam Cariae dictam Pythopolin adfirmat [i]).

Pythopoli Bithyniae *autonomum* tribuit Pellerinius, ſed quem eſſe inſulae Samothraciae, in hujus numis dictum.

---

f) Sylloge I. p. 34. g) In Thes. p. 12. h) Hiſt. mir. c. 178. i) In Antiochia.

Digitized by Google

TIVM.

Maritima ad Billaeum fl. ad fines Paphlagoniae, ex quo oppido fuit Philetaerus regum Pergami caput.

Autonomi.

ΤΕΙΟC. *Caput juvenile diadematum.* Ꝟ ΤΙΑΝΩΝ. *Mulier ſtans juxta aram d. rotam ſuper cippo tenet, ſ. cornucopiae.* AE. I. (Pellerin Rois p. 206).

ΤΕΙΟC. *Caput ſimile.* Ꝟ ΤΙΑΝΩΝ. *Neptunus d. pede rupi inſiſtens d. delphinum, ſ. haſtam.* AE. II. (Ibid.)

Pars antica fiſtit *Tium* ſacerdotem genere Mileſium, a quo urbs nomen cepit, ut refert Stephanus. Mulier partis averſae eſt Nemeſis, cujus etiam ipſum nomen nonnullis imperatoriis inſcriptum legitur.

AE. RRR.

Imperatorii.

A Domitiano usque ad Gordianum.

Epigraphe: ΤΙΑΝΩΝ. ΤΕΙΑΝΩΝ., in numis Antinoi: ΤΙΑΝΟΙ.

ΖΕΥC. CΤΡΓΑCΤΗC. *Iuppiter ſtans d. pateram, in aliis fulmen, ſ. haſtam, pro pedibus aquila*, Domitiani, Trajani, Antoninorum.

Pro CΤΡΓΑCΤΗC Vaillantius conſtanter iis locis, quibus numos ipſos deſcribit, legit ЄΤΡΓΑCΤΗC, at ubi de hoc Tianorum Iove privatim loquitur [k], ſcribit ΖΤΡΓΑCΤΗC. et ΣΤΡΓΑΣΤΗΣ. Quare et Frölichius de vera lectione dubitavit [l]. At in numis Domitiani, Trajani, Antonini, qui sunt in muſeo Caeſareo, manifeſtum eſt CΤΡΓΑCΤΗC. Non ſatisfacit, quidquid Vaillantius ad explicandum iſtud vocabulum adfert, aut quod Harduinus, qui enixe vult legendum ΕΤΡΓΑΣΤΗΣ, quod idem eſſe putat cum contracto ΕΡΓΑΣΤΗΣ. *opifex.* Forte non inique dixeris, per ſynaloephen dictum CΤΡΓΑCΤΗC pro CΤΝ. ЄΡΓΑCΤΗC, quaſi *cooperator*, et hoc pro CΤΝЄΡΓΑCΤΗΡ, vel CΤΝЄΡΓΑ-ΤΗC, perinde atque dicitur πρᾶξις pro πρὸ ἔργου, tum ὁπαδὸς et ὁπαδός, ut adeo Tiani Iovem coluerint tanquam operum ſuorum ſocium et adjutorem, qualem Vlyſſi ſe addixit Pallas. Eodem ſenſu Antiochus I. in celebri Sigeorum pſephismate dicitur ſibi adſciviſſe τὸ δαιμόνιον εὐνουν καὶ ΣΥΝΕΡΓΟΝ, *deum benevolum, et OPERIS SOCIVM* [m]). Huc pertinet Gruteri SVRGASTEO. MAGNO [n]). ſed quale fuerit iſtud numen, lapis in incerto relinquit.

ΔΙΟΝΥCΟC. ΚΤΙCΤΗC. *Bacchus ſtans ſolito cultu*, Aurelii. (Vaill.) Tranquillinae (Seſtini Lettere T. IV. p. 108.)

Fuiſſe Tium Mileſiorum coloniam, tradit Mela, nomen accepiſſe a Tio ſacerdote Mileſio narrat Stephanus ex Philone, atque idem ex Demoſthene, Patarum fuiſſe urbis conditorem. Graecula vanitas Bacchum urbis auctorem maluit.

ΑCΚΔΗΠΙΟC. ΤΙΑΝΩΝ, Antonini. (Vaill.)

ΤΟΝ. CΩΤΗΡΑ. ΤΙΑΝΟ. *Aeſculapius ſtans*, Severi. (Pellerin.)

---

k) Pag. 295. l) Not. elem. pag. 57. m) Chishull Ant. Aſiat. p. 50. n) Pag. 307. 3.

Digitized by Google

NEMECIC. TIANΩN. Antonini et Aurelii. (Vaill.)

* * *

Situs definitur a fluviis:

BIΛΛAIOC. CAPΔΩ. *Fluvius decumbens*, Aurelii. (Haym T. II. p. m. 286.)

BIΛΛAIOC. CAPΔΩ. *Duo fluvii decumbentes medio Bacchi ſtolati ſigno*, Antonini. (Muſ. Caeſ.)

Billaeus Tianorum ex geographis notus, Plinio ſcribitur *Billis*. At *Sardo* veteribus omnibus ignotus. Harduinus in eodem numo pro CAPΔΩ legit CAΓAPIC, qui eſt *Sagaris* vel *Sangarius*, quem etiam habent numi Iuliopolis et Nicaeae. Ab hoc adlui Tium dicit, quod certe falſum. At Vaillantius teſtatur, CAPΔΩ in numo regio probe legi, atque idem docet numus muſei Caeſarei. Videtur ergo Sardo ignobilis eſſe rivus prope Tium in mare, vel Billaeum exiens.

AE. R.

REGES BITHYNIAE.

Reges Bithyniae vetuſtiores Dydalſus, Botiras, Bas, Zipoetes I. quia numis carent, ad praeſens inſtitutum non pertinent. Eorum ſeriem et res geſtas enarratas videas apud Reinerum Reineccium, et Sevinum eruditum Gallum, qui regum Bithyniae hiſtoriam ſcribere aggreſſus eſt, cujus partes exſtant in Actis Pariſinis T. XII. Mem. p. 316. Tom XV. p. 21. et Tom. XVI. Mem. p. 141., ſed eam morte praeventus cum Pruſia I. finivit. Eorundem regum hiſtoriam ſcripſit Vaillantius regum Ponti et Boſpori hiſtoriae adjectam. Haymius eorum, quot potuit, numos collegit et illuſtravit o).

NICOMEDES I.

Zipoete mortuo, qui prudentia ac ſcientia militari clarus regni ſui res egregie promovit, circa annum V. C. 476. ſucceſſit filius Nicomedes I. Vt bella inteſtina averteret, mox ab adito regno fratres e medio tollit, atque eodem tempore, ut adverſum bella externa tutum ſeſe praeſtaret, quae ſibi Antiochus I. Syrus minabatur, Gallos e Thracia trans Helleſpontum certis legibus in armorum ſocietatem vocat. Quod conſilium ut temerarium videri poterat, eorum tamen ope bellum periculoſum depulit. Nicomediam deinde aedificat, illuſtre olim Bithyniae decus futurum. Regno magna cum laude adminiſtrato moritur circa annum V. C. 503.

Reliquit liberos *Zelam*, *Pruſiam*, *Lyſandram*.

Numi:

Caput diadematum imberbe. ℞ BAΣIΛEΩΣ. NIKOMHΔOT. *Diana alte*

o) Thes. Brit. T. II. p. m. 51.

Digitized by Google

ſuccincta trunco infidens d. duas haſtas, ſ. quid parazonio ſimile, pro pedibus ſcutum perelegans, retro arbor deciſis ramis, in area Victoriola, et monogramma. AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Praeclarum hunc numum pridem edidit Frölichius p), eumque ex tribus hoc nomine Bithyniae regibus huic primo vindicavit, quia in hoc lineamentorum conformatio multum diverſa eſt ab iis, quae Nicomedem II. ac IV. in numis diſtinguunt. Addit vir praeclarus, ſequentes hujus nominis reges addidiſſe titulum ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ, et epochae annos, quorum utrumque in hoc numo deſideratur. Mulierem ſedentem partis averſae Dianam Thraciam putat, (fuiſſe autem Nicomedis majores domo Thracas) ſecundum Heſychium vocabulo Thracio dictam *Bendin*, et Διλογχον, quod binas haſtas gereret. Numus hic, quod unicus forte eſt, et operis praeſtantiſſimi, inſignis eſt meriti.

Numi NICOMEDIS incerti.

Caput imberbe diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΝΙΚΟΜΗΔΟΥ. *Mulier ſedens d. ramum attollit, ſ. haſtam.* AE. III. (Pellerin.)

In alio: *Equus gradiens.* AE. II. (in meis Num. vet. p. 192).

Cum in numis his ſolum legatur ΒΑΣΙΛΕΩΣ, videri poſſunt eodem, quo praecedens, jure Nicomedi I. tribuendi. Verum conſtat, reges non ſemper omnes ſuos titulos in numis propoſuiſſe. Ad haec facies regis in iis multum abludit ab ea, quae eſt in praecedente. Sed enim criteria a lineamentis petita in numis regum, etſi affabre factis, nimium ſaepe in vado deſtituunt, quod malum cum in his Bithyniae regibus, tum aliis quoque moleſtum experimur.

* * *

ZELAS Nicomedis I. filius cognitis nevercae inſidiis in Cappadociam fugit. Patre mortuo Bithyniae regnum teſtamento in fratres collatum repetiturus redit, illudque ſibi variam expertus fortunam Gallorum denique ope vindicat. Horum proceribus cum inſidias ſtrueret, his detectis ab iis ipſis in convivio obtruncatur incertum, quo anno.

Reliquit filium *Pruſiam*, ſed numis ipſe caret.

PRUSIAS I.

Zelae filius, varia cum Byzantiis et regibus Pergamenis bella gerit. Philippi V. Macedoniae regis auxilio adjutus, cujus ſororem ſibi matrimonio junxit, ut dicetur infra, urbes Cium et Myrleam ſibi ſubjicit, illam de ſe Pruſiadem, hanc de uxore Apameam vocat. In Heracleae obſidione adflicto ex lapſu femore *Claudus* deinceps appellatus eſt. Per Romanorum in Aſia bellum ipſe tantisper quietus, verum cum illo finito decederet Phrygia a ſenatu juberetur, quam occupaverat, vindictam meditans Hannibalem in Armenia exulem evocat, ſed paullo poſt ipſe moritur circa annum V. C. 566 q).

p) Reg. vet. num. p. 40. q) Sevinus l. c. in Pruſia J. Vaillant.

Digitized by Google

Numos Prusiae I. vide infra in Prusia II.

PRVSIAS II.

Prusiae I. filius. Fuerunt, qui unum tantum agnoscerent Prusiam, quos inter Reinerus [r]), et Sigonius [s]). Sed praeterquam quod historici Prusiam unum cognomento *Claudum*, alterum Κυνηγον, *venatorem* memorant, binos Prusias invicte statuunt numi. De altero hoc Prusia haec Appianus [t]), Polybius [u]), et Livius [x]), capto Perseo ultimo Macedonum rege, cujus sororem duxerat, ducibus Romanis pileatum et raso capite occurrisse, seque populi R. libertum palam appellasse. Ab his missum Romam, cum et hic ridiculus et minime metuendus compertus esset, facile in regnum remissum. Cum sese suis propter saevitiam exosum, et Bithynorum studia in filium Nicomedem inclinare intelligeret, eum Romam abire jussisse, sed qui subinde reversus inita cum Attalo Pergami rege conspiratione, oppresso repente caesoque patre Bithyniae regnum occupavit. Obiit circa annum V. C. 604.

Numi PRVSIAE I.

Caput diadematum barbatum. ℵ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΡΟΤΣΙΟΤ. *Iuppiter seminudus stans d. protenta coronam, s. hastam, per aream varia monogrammata, plerumque* TA. AV. II. AR. I. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Numi PRVSIAE II.

Caput regis diadematum adstituta ala cum barbae tantum indicio. ℵ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΡΟΤΣΙΟΤ. *Typus similis.* AR. I. (Mus. Caes.)

Caput juv. diadem. cum ala. ℵ *Ead. epigraphe. Hercules stans* AE. III. (Mus. Caes.)

Numi PRVSIAE alterutrius.

Caput Bacchi. ℵ *Centaurus lyra canens.* — *Caput Iovis.* ℵ *Victoria stans d. lauream*, vel: *Tropaeum.* — *Caput Apollinis.* ℵ *Lyra.* — *Caput Mercurii* ℵ *Caduceus.* Sunt omnes AE. III. et inscripti: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΡΟΤΣΙΟΤ. (Mus. Caes. Neumann.)

Numos ΠΡΟΤΣΙΟΤ nomine insignes in tres classes distribui, quarum I. sistit caput regis diadematum barbatum, II. caput regis diadematum alatum, III. aliquod in antica caput divinitatis.

Caput regium, quod est in numis classis I., adeo sive lineamentis oris, sive cultu abludit ab eo, quod sistunt numi classis II., ut dubitari non possit, binos in iis varios Prusias esse propositos. Quare falluntur ii, qui, ut dixi, unum tantum in Bithynia hoc nomine regem agnovere. At molestum criterium, quinam utrique regi numi sint tribuendi. Vaillantius et Pellerinius numos cum capite regis barbato omnes Prusiae I. adjudicant, alios cum imberbi Prusiae II., sed ejus rationem discriminis non exposuere. Spanhemius et Frölichius statutum ab iis ordinem inverterunt. Atque ille quidem numos classis II. propter ipsam alam tribuit Prusiae I., persuasus, eo attributo indicari hominem δεσποτικον, seu *in ge*

r) In regib. Bith. s) De ant. jure prov. t) Bell. Mithr. c. 2. seq. u) Leg. 97. x) L. XLV. c. 44.

Digitized by Google

rendo celerem et efficacem, quo ingenio fuit Prusias I., omnium vero minime Prusias II y). Frölichius caput barbatum tribuit Prusiae II. Vna illi ratio, quod hic rex ab Appiano deformi fuisse vultu, et dictus *Venator* perhibetur z). At numi eum deformem non sistunt, sed facie potius liberali, una vero barba turpitudinis indicium non facit. Begerus, sed aperto is peccato, utriusque classis numos Prusiae II. largitur a). Quae sententia sit praestabilior, inquirendum.

Ala, quae in classis II. numis diademati conjungitur, in hoc examine cumprimis observanda. Begerus ea censet indicari magnitudinem, vel gloriam regiam b). Spanhemii sensum mox exposui, cum quo et consentit Frölichius c). His ergo viris eruditis explicatus allegoricus placuit. Verum ego aliam subesse adscititii hujus cultus causam suspicor. Diximus in numis Alexandri M., hunc regem Ammonis cornu sibi adplicuisse, quia Ammonis filius credi voluit; diximus in nymis Lysimachi Thraciae regis, et Demetrii I. Macedoniae regis, illum arietis, hunc tauri cornu, Bacchi certis insignibus, usum, quia ille genus suum a Baccho derivavit, hic Bacchum omni observantia coluit. His ergo praeeuntibus exemplis tantum abest, ut ad allegoriam advertendum animum putem, ut plane exilissimem, similis modi insaniam Prusiae quoque placuisse, et seu Mercurium, seu Perseum in majoribus suis numerasse. In utrumque deum speciosum quoddam jus habuit Prusias. Constat, Arca des Mantinenses Bithynium Bithyniae oppidum deduxisse coloniam. Hi ergo Bithynienses domo fuere Arcades, apud quos natus Mercurius, et quod sequitur, ejus fuere dei abnepotes eodem modo, quo T. Statilius in marmore Hadriani aetate posito, quod recitavi in numis Philippi V. Macedonis, se dixit Persei et Dioscurorum abnepotem, quod hi de Argivi, et ipse quoque Argivus esset. Habuit igitur Prusias homo Bithynus causam honestam, (nam quae causa honesta non videatur arrogantiae et vanitati?) genus suum a Mercurio ducendi. At multo certius Prusiae II. in Perseum jus. Nam is est ex Prusia I., atque haud dubie Arsinoe Philippi V. Macedonis sorore, quam Prusias I. uxorem duxit. Copiose in numis hujus Philippi comprobavi, eum ab heroe Perseo voluisse oriundum videri, qua de causa toties in ejus moneta caput Persei alatum recurrit, indito etiam propterea filio suo ab hoc heroe nomine. Ex quo sequitur, Perseum Prusiae II. in majoribus maternis fuisse, atque illius cultum jure ab hoc advocatum. Accedit, Prusiae II. teste Appiano collocatam fuisse ipsam Persei Macedonis sororem, ut diximus *). Posterior haec adscitae ala

y) Tom. I. p. 513. z) Not. elem. p. 193. 194. a) Thes. Br. T. I. p. [illegible]
b) Thes. Br. T. I. p. 270. c) Not. elem. p. 124.

*) Mira apud scriptores veteres confusio in definiendis utriusque Prusiae uxoribus, cujus potior causa, quod in explicandis adfinitatibus adhibuere vocabula nimium communia ac vaga, ex quo enasci debuit auctorum nostrae aetatis dissensus. Secundum Vaillantium Prusias I. Philippi V.

Digitized by Google

cauſa ſi verisimilis videbitur eruditis, habemus promptum iu utriusque Pruſiae numis argenteis diſcrimen, ſic ut ii, qui exhibent caput barbatum, tribuendi ſint Pruſiae I., qui imberbe alatum, Pruſiae II. Sane hac una cauſa ſuadente, reliquis oppido vagis ac incertis, hanc mihi in iis definiendis legem praefixi. Ex ſimili cauſa Seleucum I. Syrum, ejusque filium Antiochum in jus alarum involaſſe, dicemus in utriusque numis.

Propter eandem cauſam eidem Pruſiae II. dedi numos aeneos, in quorum antica eſt caput imberbe alatum diadema-

---

Macedonis filiam Apamen uxorem duxit. (in Pruſia I. p. 317.) Dicti ſui vadem non citat, ſed videtur illud hauſiſſe ex Polybio, qui Pruſiam I. hujus Philippi κηδεστην vocat, (Hiſt. L. XV, c. 22.) quod *generum* fuerit interpretatus. Verum Appianus diſerte narrat, Pruſiam II. Venatorem matrimonio junctam habuiſſe Perſei ſororem, id eſt, Philippi V. filiam. (In Mithridat.) Ex quo ſequeretur, Philippum filiarum unam elocaſſe Pruſiae patri, alteram Pruſiae filio. Quod cum vix ſit veriſimile, prorsum eſt credere, Pruſiae I. uxorem fuiſſe Philippi V. ſororem, non filiam, nam κηδεστης jam generum, jam ſocerum, jam quemcunque adfinem notat, quod multis exemplis comprobavit Spanhemius. (ad Orat. I. Juliani p. 287.) Quod ipſum impulerit eruditum Sevinum, ut eam Philippi ſororem confidenter adſereret. (B. L. T. XVI. Mem. p. 146.) Quod fuerit huic Pruſiae I. uxori nomen, et iſtud disputatur. Sevinus Apamen vocat. Fuiſſe Pruſiae I. uxorem dictam Apamen, tenemus ex Strabone, cum refert, eum acceptam Philippi beneficio Myrleam ab uxoris nomine Apameam vocaſſe. (L. XII. p. m. 845.) Quae quidem periſtaſis facile me adducit, ut credam, hanc ipſam Apamen fuiſſe Philippi ſororem; nam cum narret Polybius, (l. c.) Philippum in capiendis urbibus Cio et Myrlea auxilio fuiſſe Pruſiae, ſuo tum adfini, et Strabo, Myrleam vocatam Apameam ex nomine ſuae uxoris, patet ſane, Pruſiae uxorem tum fuiſſe ſororem Philippi, eamque vocatam Apamen. Frölichius Apamen filiam Attali I. Pergameni facit, neſcio, quo auctore. (Not. elem. p. 193.) At Reineccius: *Habuit Pruſias in matrimonio Apamen Diegyllis Thracis filiam, et N. filiam Philippi regis Macedoniae.* Lapſus in his verbis manifeſtus. Nam etſi demus, unicum tantum fuiſſe Bithyniae regem nomine Pruſiae, quod ille ſenſerat, tamen certum eſt ex ipſo rerum geſtarum ordine, ut eas enarrant Appianus, et Strabo, (ll. cc.) praeceſſiſſe matrimonium cum Philippi ſorore, ſecutum alterum cum Diegyllis filia, nam illud peractum Philippo vivo, alterum capto jam Perſeo. Accedit, Apamen nomen fuiſſe Graecum; at ſicut Diegyllis nomen eſt Thracium barbarum, ſic dubium non eſt, filiae quoque appellationem ejusdem fuiſſe indolis. Sane Numalizinthin Diegyllis filiam prodit Valerius Max. (L. IX. c. 2.) Secundum haec ergo argumenta habemus probabilem Pruſiae I. uxorem Apamen Philippi V. filiam. Pruſiae II. duas fuiſſe uxores, certum eſt, priorem anonymam, ſororem Perſei ex Appiano, (l. c.) et Livio, (L. XLII. 12.) alteram idem Appianus paullo infra obſcure indicat, cum Diegyllin Thraciae regem Pruſiae κηδεστην appellat. Sed hoc vocabulum iterum moleſtum, et incertum, an *ſocerum* dicas, an *generum*. Interpres editionis Henrici Stephani, (pag. 174.) tum et poſtremus ejus interpres Schweighaeuſerus (Vol. I. P. II. p. 649.) vertunt *ſocerum*, H. Valeſius *generum*. (ad Diodori exc. T. II. p. 595. ed. Weſſel.) Secundas tamen nuptias aperte indicat Iuſtinus: (L. XXXIV. c. v.) *Eodem fere tempore Pruſias conſilium capit interficiendi Nicomedis filii, dum conſulere ſtudet minoribus filiis, quos ex noverca ejus ſuſceperat.* Ex his colligo, Pruſiam II. natum ex Apame Philippi ſorore, ut avunculum tam potentem impenſius obſervaret, addidiſſe

Digitized by Google

tum. Videtur Pellerinius in his caput Mercurii vidisse [d]). Verum ut Mercurio competunt alae, sic nequaquam diadema, quod in tribus illaesis musei Caesarei luculentum est.

Numi aenei, quos loco III. descripsi, cujus sint Prusiae, quia criteria, quae fidem facere queant, penitus absunt, adfirmare non audeo.

Numi Prusiae I. aurei et argentei summae sunt elegantiae. Begerus Iovem partis aversae putat esse Tarantaeum, teste Stephano sic dictum a Tarento Bithyniae oppido, faventibus huic opinioni literis TA. plerumque adstitutis [e]).

NICOMEDES II. EPIPHANES.

Regnum, ut diximus, parricidio auspicatur. Romanos in bello Aristonici juvat. Multis cum Mithridate VI. Ponti rege Cappadociae causa turbis collisus a Socrate filio occiditur circa annum V. C. 660, cum imperium ultra annos L. porrexisset. Alii hoc parricidium in Nicomede III. patratum censent.

Numi:

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ. ΝΙΚΟΜΗΔΟΤ. *Iuppiter seminudus stans d. elata coronam, s. hastam, in area aquila fulmini insistens, et anni:* ΝΡ. ΒΞΡ. ΕΞΡ. ΘΞΡ. ΕΟΡ. ΗΟΡ. ΘΟΡ. ΠΡ. ΑΠΡ. ΓΠΡ. ΖΠΡ. ΗΠΡ. AR. I. (Haym T. II. p. m. 55. Pellerin Rois, Mus. Caes. Belley B. L. T. XLII. p. 46.

Sola oris lineamenta numos Nicomedis II. et IV. distinguunt. Nam etsi utriusque moneta annos inscriptos habeat, cum non constet, quo anno mortuus sit Nicomedes II., certi esse ex solis his annis non possumus, utrum anni ΗΠΡ. ΗϘΡ. sint ultimi Nicomedis II., an primi Nicomedis IV. At cum caput, quod est in numis ab anno ΝΡ. usque ΗΠΡ. multum differat ab eo, quale cernitur in numis ab anno ΗϘΡ. et sequentibus, evidens est, illos esse Nicomedis II., hos Nicomedis IV.

De epochae, ad quam hi anni referuntur, exordio adhuc vago, actum in prolegomenis ad numos Bithyniae.

Numi regi huic cognomen Epiphanis tribuunt, sed eodem praeditum quoque fuisse Nicomedem IV., continuo videbimus.

NICOMEDES III. Philopator.

A nonnullis eruditis hic rex plane omit-

---

capiti suo alas, sibi per Philippi sanguinem a Perseo heroe tractum debitas, quod jus firmatum amplius subinde est juncta sibi matrimonio ejusdem Philippi filia. Duraverit haec observantia, quamdiu res successoris Persei integrae fieterunt; at hoc a Romanis capto constat ex auctoribus, quos supra in ejus vita citavi, eum adcurrisse Romam, et servilem in modum senatui victoriam de Perseo gratulatum, atque tum, ut quo esset adfectus animo, palam testaretur, repudiata Persei sorore verisimile est inductam filio Nicomedi novercam, cujuscunque ea filia fuerit. Haec omnia adcuratius in judicium vocanda videbatur, ut aguito Prusiae cum Macedoniae regibus nexu etiam alarum causa a me constituta stabiliretur.

d) Rois p. 183. e) Tom. I. p. 269.

Digitized by Google

titur, ut dicetur in Nicomede sequente. Non valde gravate istud ferimus, cum etsi exstitisset, numis careat.

NICOMEDES IV. EPIPHANES.

Pulso propter parricidii infamiam Socrate malebant Bithyni alterum ejus filium Nicomedem sibi praeficere secundum Memnonem apud Photium natum ex Nysa, quam per ludibrium *saltatricem* appellavit Mithridates VI [f]). Ejectus a Mithridate, restitutus a Romanis valde turbidum habuit regnum. Apud hunc commoratum Iulium Caesarem juvenem non sine ignominia prostratae regi pudicitiae, fama tulit. (Suet. in Iulio c. 2. et 49.) Legato Romanis regno, quia rapiendum praeviderat, mortuus est V. C. 679. vel secundum Appianum 678 [g]). Bithynia subinde in provinciam redacta, ut diximus in prolegomenis ad numos Bithyniae.

Postremorum Bithyniae regum, Nicomedis nomine, mire confusa est historia, sic ut, quem auctorem sequi oporteat, in incerto haereas. Reinerus Reineccius Nicomedes tres post Prusiam II. Bithyniae reges memorat, nimirum Nicomedem II. III. IV., atque ab hoc postremo Bithyniam Romanis legatam. Idem Nicomedis III. regnum, quem *Philopatora* vocat, longius producit [h]). Spanhemius quoque Nicomedes tres Prusiae II. successores ntulit, sed Nicomedi III. breve regnum ledit [i]). At Vaillantius in sua regum Bithyniae historia hunc Nicomedem III. ignorat, illique adeo Nicomedes III. est is, qui populum R. regni sui haeredem instituit, dictusque simul *Epiphanes*, simul *Philopator*, quod alterum illi nomen ab Appiano [k]) datum comperit. Vaillantium secutus est Frölichius [l]). Dissidium istud componant historici. Ex numis istud tantum constat, fuisse post Prusiam II. reges duos Nicomedis nomine, an praeterea tertium aliquem, non produnt.

Numi:

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΝΙΚΟΜΗΔΟΥ. *Juppiter feminudus stans d. elata coronam, s. hastam, in area aquila fulmini insistens, et anni:* ΗϘΡ. ΘϘΡ. Σ. ΕΣ. ϛΣ. ΖΣ. ΘΣ. AR. I. (Haym. l. c. Mus. Theup. Pellerin. Belley. B. L. T. XLII. p. 47). *Alius cum anno* ΑΙΣ. (Sestini Lettere T. III. p. 146).

Numus postremus cum anno ΑΙΣ. multum valet ad illustrandam epocham Bithynicam. Vide dicta in prolegomenis ad Bithyniae numos.

MYSA et ORADALTIS reginae Bithyniae.

ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. ΜΟΥΣΗΣ. ΟΡΣΟΒΑΡΙΟΣ. *Caput muliebre.* ℞ ΠΡΟΥΣΙΕΩΝ. ΠΡΟΣ. ΘΑΛΑΣ. *in alio plentus:* ΠΡΟΣ. ΘΑΛΑΣΣΗΙ. *Caput Herculis.* AE. III.

ΩΡΑΔΑΛΤΙΔΟΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΥΚΟΜΗΔΟΥ. ΘΥΓΑΤΡΟΣ. *Caput reginae diadematum.* ℞ ΠΡΟΥΣΙΕΩΝ. ΤΩΝ

---

f) Iustin. L. XXXVIII. c. 5. g) Bell. civ. L. I. c. 111. edit Schweigh. h) Part. III. 176. i) Tom. I. p. 516. k) De Bello Mithrid. l) Notit. elem. p. 194.

Digitized by Google

ΠΡΟΣ. ΘΑΛΑΣΣΗ. *Fulmen, omnia intra coronam.* AE. III.

Insignes hi numi binas reginas sistunt a scriptoribus omnibus neglectas, certe Bithynicas, nam signati sunt, ut aversae epigraphe eloquitur, apud Prusiadem maritimam, notam Bithyniae urbem.

MVSAE numum primus edidit Scipio Maffejus [m]). Secutus est alius similis me olim vulgante ex gaza Marchionis Savorgnan Veneti [n]). Ad eum explicandum Maffejus profert fragmentum Sallustii agens de Nicomede Bithyniae rege, in quo legitur: *cum filius NVSA, quem regem appellaverat, genitus haud dubie esset*, quae lectio in variis codicibus varie effertur, et in binis quidem: *cum filius MVSA etc.* deinde Memnonem apud Photium, qui sic habet: τον ἐκ Νικομηδους και Νυσης; denique Suetonium narrantem: Iulium Caesarem *in senatu defendisse NYSAE causam, filiae Nicomedis.* Sed varia haec testimonia magis adhuc impediunt virum eruditum, ambiguum, an NVSA vel NYSA dictante hoc numo in MVSA sit restituendum. Difficile enimvero, haec testimonia cum numo conciliare, et expectandum plus lucis. In nomine ΟΡΣΟΒΑΡΙΟΣ. Frölichius monetarii, aut artificis nomen latere suspicatur [o]). At nemo non videt, esse Orsobarin Musae patrem, suppresso ΘΥΓΑΤΡΟΣ, quod in sequente numo aperte ponitur. Memoratur Appiano *Orsabaris* Mithridatis VI. filia, a Pompejo M. in triumpho traducta [p]), quae forte per matrem ad eundem Orsobarin genus retulit.

* * *

ORADALTIDOS numum primus protuli ex eadem illustri gaza M. Savorgnan [q]). Ejus nullum in veterum monumentis vestigium. Neque mirum videatur, obscuriorem esse reginarum Bithyniae historiam, quando ipsos ejus reges nox atra premit, sic ut maxima ingenia in scribenda eorum historia non uno loco adhaereant. Ea difficultas in reginis tanto implicatior, quod raro a scriptoribus, etiam cum earum fit mentio, ipsa exprimuntur nomina, unde nata dissidia, quorum exempla supra in regibus dedimus. Huc accedit regum ejus aevi levitas in ducendis, ac mox repudiandis uxoribus, quo fit, ut haec nostra Oradaltis, vel quae proditur in marmore apud Chishul [r]), *regina Camasarta* ex nullis Bithyniae regis toro possit excludi, quia sive ipsa repudiata alteri locum fecit, aut sibi factus locus repudiata altera. Dicitur in numo *regis Lycomedis filia*, sed neque hujus regis historia in aprico est. Quos Lycomedes prodiderunt Strabo [s]), Hirtius [t]), Dio Cassius [u]), aut reges non fuere, etsi regii generis, aut si reges, fuerunt tempore posteriores, quam ut eorum filia esse potuerit Oradaltis no-

m) Ant. Gall. epist. 2.) n) Num. vet. p. 193. o) Not. elem. p. 38. et 195.
p) Mithrid. c. 117. q) Num. vet. p. 192. r) Ant. Asiat. p. 92. s) L. XII. p. 554 et 560. t) Bell. Alex. c. 66. u) L. LI. c. 2.

Digitized by Google

ſtra, ut tum probaveram. Obſervandum denique, ſimillimum alterum Oradaltidos numum ſerius a Neumanno noſtro ex praeclaro ſuo muſeo editum x), ſed qui pro elemento tertio A potius O videtur offerre, ſic ut forte verum ejus nomen ſit *Orodaltis*. Differt etiam, quod in eo manifeſte legitur ΛΥΚΟΜΗΔΟΥΣ, cum in meo ſit ΛΥΚΟΜΗΔΟΥ, ſed utrovis modo ſcribas, ex grammaticae Graecae legibus perinde eſt. Sane in numis perpetuum eſt ΝΙΚΟΜΗΔΟΥ, etſi ſcriptores legem ordinariam ſcribendo Νικομηδης, nonnulli, ceu Appianus, utramque ſequerentur. Serius Excell. Comitiſſa Bentinck alium Oradaltidos meo ſimillimum edidit y).

x) Num. pop. P. II. p. 17. y) Supplement au Catalogue p. 46.

Digitized by Google

M Y S I A.

Regio ad Propontidem et Hellespontum. Vaillantius et Harduinus prodidere numum Domitiani inscriptum MTΣIA typo *provinciae lugentis*. Eum Harduinus diserte huic Mysiae largitur. At ego nomine MTΣIA certius existimo intelligendam Daciam Cisdanubianam in Moesia positam, ut probavi in numis Moesiae.

ABBAETI MYSI.

Autonomi.

Caput Iovis. ϪMTΣΩN. ABBAITΩN. *Fulmen intra coronam.* AE. III. (Musc. Caes. Haym, Pellerin.)

Populi cujuspiam hoc nomine veterum nemo meminit, videnturque dicti in his numis Abbaeti constituta extra Mysiam sede patrium *Mysorum* nomen addidisse, ut, unde essent profecti, sciretur, quas conjecturas copiosius propositas vide apud Haymium et Pellerinium.

AE. RR.

ADRAMYTIVM.

E regione Lesbi ad sinum cognominem. Scriptores veteres T geminant, at in numis simplex est, saltem secundum Pellerinium, et aliorum adcuratiorum catalogos, nam Vaillantius ejus quoque numos cum duplice T proposuit. Sed et Stephanus utrumque modum probavit.

Autonomi.

Epigraphe constans: ΑΔΡΑΜΤΤΗΝΩΝ.

Typi: in antica: *Protome Palladis*, vel *caput muliebre laureatum*, vel: *caput barbatum diadematum*, quod Pellerinius recte adserit esse Adramyti conditoris, qui fuit filius Alyattae, Croesi frater, ut Stephanus ex Aristotele refert. In aversa: *Iuppiter aetophorus stans*, (Pellerin.) qui videtur Adramytenorum princeps fuisse numen, nam eo usi sunt in numo Concordiae cum Epheso ad notandam urbem suam. In aliis: *Cornucopiae inter pileos Dioscurorum.* (Pellerin.) vel: *Pallas stans d. Victoriolam.* (Pembrock.)

Magistratus: ЄΠΙ. CTPA. ΛOΥΚΙΟΥ. - - (Pembrock.) In Pelleriniano mira epigraphe explicatu mihi ignoto: CTPATΩN ΠΕΡΙ. A ΚΑΙ ΚΑΠΙΤΩΝ. Ā. *AE. RR.*

Imperatorii sunt a Domitiano usque ad Gallienum.

Typi obvii. In numo Alexandri max. mod. sistitur *Neptunus togatus stans s. tridentem, et dexteram extendens versus mulierem ingeniculatam, et velum per caput sinuantem.* Eum edidi ex museo Caesareo a). Quas hic Neptuni delicias

a) Syllog. I. p. 35.

Digitized by Google

narret numus, incertum; enimvero his appetendis fratrem Iovem aequavit.

Magiſtratus praetor jam inde a Domitiano, inſcriptus v. g. ЄΠ. CTPA. KTINTIΛIANOT. vel ΠAKIANOT. TO. B. — *Scriba* in numo Domnae, etſi in aliis ejusdem Auguſtae numis pro more inſcribantur praetores, de qua inconſtantia agam pluribus in tractatu de archontibus.

Neocoros fuiſſe Adramytenos arguit Vaillantius ex unico numo Alexandri: ЄΠ. CTP. ATP. ΓAPOT. B. NЄ. verum hoc loco το B. NЄ. non refertur ad Adramytenos, verum ad praetorem *iterum neocorum*, ut jam advertit Pellerinius [b]), et nos docebimus in tractatu de urbibus neocoris.

Concordia cum Mytilenaeis in numo Veri, (Pellerin Suppl. II. p. 72.) Laodicenis Phrygiae M. Aurelii, (Vaill.) Epheſiis Caracallae. (Theupoli.)

* * *

Non praetereundus lapſus auctoris muſei Theupoli, qui Commodi numum ſic deſcribit: AΔPAM. MHTP. NЄOK. ΠP. ΠONT. ЄT. PΠΘ., cumque ex ſingulis his titulis nullus Adramytio competat, ei tamen ibi tribuitur. Legendum in hoc numo: AΔP. AM. et eſt numus *Hadrianae Amaſiae*.

* * *

Numum Antinoi in hoc oppido ſignatum dabimus in hujus herois numis poſt numos Hadriani commatis Romani. *AE. RR.*

ANDERA.

Gordiani numum inſcriptum ANΔЄIPHNΩN. citat Harduinus ex Ligorio non optimae auctore fidei.

ANTANDRVS.

Ad ſinum Adramytenum, ab aliis Aeolidi inſeritur.

Autonomum editum video in muſeo Pembrock. ANTAN. *Capra ſtans.* (Part. II. tab. 4.) Verum acute vidit Neumannus noſter, legendum AINIΩN. eumque reſtituendum Aeno Thraciae.

Aeneus huic oppido tributus a Cl. Oderico [c]) certus eſt Apameae Phrygiae. Vt adeo autonomum haec urbs necdum poſſideat.

* * *

Imperatorii a Tito usque ad Paulam. Epigraphe ANTANΔPIΩN. typis *Dianae Epheſiae*, vel *Aeſculapii*. Sunt apud Vaillantium et Pellerinium. *AE. RRR.*

APOLLONIA.

Ad Rhyndacum fl., a quibusdam geographis Phrygiae accenſetur.

Autonomi hactenus proditi non ſunt.

Imperatorii a M. Aurelio usque ad Gordianum.

Epigraphe ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. addita mentione Rhyndaci, de qua mox. Vaillantius conſtanter in iis legit ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ., at prior inſcriptio non modo exſtat in binis accuratiſſimi Pel-

b) Mel. II. p. 280. c) Num. Graec. p. 1.

Digitized by Google

lerinii, sed etiam in numo max. moduli musei Caesarei, neque puto Apolloniam aliam praeter illam in Illyrico sitam Dorice locutam. *Typus:* plerumque *Apollo stans intra templum*, aut *Rhyndacus decumbens*, aut *navis*.

Mentio situs per Rhyndacum fl. PTNΔΑΚΟC. vel ΠΡΟC. PTNΔ. vel PTNΔΑΚΩ. quo se ab aliis urbibus cognominibus distinguit.

AE. RR.

ASSVS.

Ad sinum Adramytenum; Aeolidi ab aliis tributa.

Autonomi:

Caput Palladis. ℞ ΑΣΣΙ. *Gryphus.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.) In alio: *Caput bovis superimposita diota.* AE. III. (Hunter.).

Gryphum haec urbs forte Apollinis causa exhibuit, nam dicta quoque fuit Apollonia teste Plinio. Typo numi Hunteriani haud dubie vini frumentique praestantia praedicatur. Diota vini symbolum res nota. Bos, quia aratro junctus, agriculturam facile indicat. Testatur Strabo [d]), a Persarum regibus triticum in coenam usque Assopetitum.

AE. RR.

Imperatorii rari item a Claudio usque ad Alexandrum.

Insignis numus Pellerinii:

ΑΓΡΙΠ. ΚΛΑΤΔΙΟΣ. *Capita se respicientia Agrippinae jun. et Claudii.* ℞ ΑΣΣΙΩΝ. *Gryphus jacens.*

In aliis potior typus: *Ara cum serpente.*

Magistratus ΚΡΙΝΑΚΙΔΗC. absolute in numo Commodi; at *praetor* dicitur in numo Alexandri: ΕΠΙ. CΤΡ. ΑΤΡ. ΜΗΤΡΩΝΙΚΤΟΤ. apud Vaillantium, pro quo Harduinus legit ΜΗΤΡΩΝΙC-ΤΟΤ.

Concordia cum Pionia vicina, quam vide.

AE. RRR.

ASTYRA.

Imperatorii bini citantur, uterque Ant. Pii.

ΑCΤΥΡΗΝΕΩΝ. ΚΡΙΝΑΚΙΔΗC. *Diana Ephesia cum adminiculis.* Citatur a Vaillantio ex museo reginae Christinae, sed quem, cum Romae essem, ibi non reperi. Alium similem dedit Patinus, sed exeso magistratu.

Ex pluribus Astyris, quas citat Stephanus, hi numi videntur tribuendi illi, quam is prope Adramytium locat, et de qua narrat Strabo, ibi esse locum Astyrenae Dianae sacrum, cum quo testimonio conspirat typus.

AE. RRR.

ATARNEA.

Prope Adramytium.

Autonomi editi sunt ab Haymio et Pellerinio.

Caput Apollinis laur. ℞ ΑΤΑΡ. *Equus dimidius saliens, in area variantes litterae solitariae.* AE. III. In simili Hunteriano legitur tantum ΑΤΑ.

d) L. XV. p. m. 1068.

Digitized by Google

CYZICVS.

Ad Propontidem urbs illuſtris, ſita in inſula orae adjacente.

Autonomos aureos pervetuſtos, in quorum una facie: *caput leonis*, in altera: *caput forte vituli*, vel: *quadrata incuſa*, huic urbi tribuere non dubitavit Pellerinius, at cum abſit epigraphe omnis, et leo typus ſit pluribus urbibus familiaris, vererer, mox pro Cyzico ferre ſuffragium. Abbas Seſtinus eos Samios putat, ut dicetur in Samo.

Neque certiores ſunt bini argentei ab eodem propoſiti: *Caput muliebre.* ℞ *Caput leonis cum pede anteriore, aut ſine hoc. Poſteriori horum additur* K. Pellerinius in his caput Proſerpinae videt, cumque, ut mox dicetur, ſolitus monetae Cyzicenae typus fuerit ejus deae caput, et leo, non dubitat argenteos hos numos, ſuffragante praeterea elemento K, huic urbi largiri. Sed enim certum non eſt, caput anticae eſſe Proſerpinae, nam abeſt corona ſpicea, proprium ejus attributum, et collatis Cnidi Cariae numis patebit forte, plus huic juris in hos numos eſſe, quam Cyzico. Sunt tamen numi illuſtres alii argentei, quos ſibi vindicat Cyzicus:

ΣΩΤΕΙΡΑ. *Caput Proſerpinae ſpicis coronatum.* ℞ ΚΤΖΙΚΗΝΩΝ. *Caput leonis hiante rictu.* AR. I. (Beger Thes. Br. T. I. p. 490. Hunter.)

Haec tetradrachma eximia ſunt; nam confirmant id, quod refert Suidas e), *Cyziceni ſtateres celebres fuere, quod elegantes eſſent ſignati. Nota autem eorum fuit una parte facies muliebris, parte altera protome leonis.* Pari fama fuerunt ſtateres Cyziceni aurei, ſed verisimiliter imaginarii tantum, de quibus actum alibi. (Proleg. gen. cap. IX.) De Proſerpina et typo leonis continuo.

Autonomi aenei frequentiores, inſcripti: ΚΤΖΙ. ΚΤΖΙΚΗΝΩΝ. Qui neocoratus addunt, ſub imperatoribus ſignati ſunt.

Proſerpinae in hac urbe cumprimis ſtabilitum cultum praeter copioſa ſcriptorum teſtimonia comprobant etiam numi cum autonomi, tum, quos argumenti cauſa huc refero, imperatorii:

Caput Proſerpinae ſpicis coronatum intra coronam ex ſpicis et papavere contextum. ℞ ΚΤΖΙ. *Cornucopiae, ex quo ſpicae et papavera protuberant.* AE. II. (Hunter.)

ΚΟΡΗ. ϹΩΤЄΙΡΑ. ΚΤΖΙΚΗΝΩΝ. *Caput Proſerpinae ſpicis coronatum.* ℞ ϹΤΡΑ. ΚΑΜΟΤ. ϹЄΒΗΡΟΤ. ΚΤΖΙΚΗΝΩΝ. *Bacchus tigride vectus d. thyrſum.* In alio: *Vir nudus decumbens d. pateram, ſ. prorae navis innixus.* AE. m. m. (Muſ. Caeſ.) Alios ſimiles cum variis averſis vide apud Vaillantium in numis Graecis Impp. ſub Fauſtina jun.

Eadem adverſa. ℞ ϹΤΡΑΤ. ΝΑΙΒ. ΚΤΙΝΤΟΤ. ЄΠΙ. ΟΜΟΝΟΙΑ. ΚΤΖΙΚ. ϹΜΤΡΝΑΙ. *Bacchus ſtolatus facem tenens in bigis Centaurorum cum ſolito comitatu.* AE. m. m. (Muſ. Albani tab. 33.)

e) In Κυζικηνοι ϛατηρες.

Digitized by Google

ΔOMNA. ΣΩTIPA. KTZIKHNΩN. *Mulier tutulata ſtans d. haſtam in ictum erigit, ſ. Victoriolam*, in numo Trajani AE. I. (Pellerin. Rec. III. p. 231. et Additions p. 5.)

KOPH ΣΩTEIPA uſitata ſunt Proſerpinae nomina non apud Cyzicenos modo, ſed et Lacones [f]), et Arcadas [g]), et KOPAΣ nomine eadem ornatur in numis Agathoclis Siculi. Cauſa impenſioris ejus in hac urbe cultus fuit, quod ea huic deae a Jove in dotem tradita ferebatur [h]), ac propterea ejus honores praedicant non modo citati hoc loco numi, ſed et alii paſſim, cum typos offerunt ad hanc deam prorſus pertinentes, ceu *faces duas*, *quibus obvoluti ſerpentes* intermedia ara, (Hunter.) nam mater Ceres amiſſam Proſerpinam curru ſerpentibus juncto, et accenſis facibus inquiſivit. Poſſunt etiam faces nocturna Proſerpinae vel Hecates ſacra reſpicere, ut monebimus in numis Stratoniceae Cariae, tum: *caput bovis*, *aut bos integer*. (Muſ. Caeſ.) Fuit hoc animal Proſerpinae immolatum, et quod propius huc ſpectat, cum Cyziceni obſidione a Mithridate premerentur, et imminentibus Proſerpinae ſacris deeſſet bos atra ſacrificio deſtinata, per prodigium earum una urbi adnatavit, ut narrat Appianus [i]), et Plutarchus [k]) tum: *caput leonis* in deſcriptis ſupra tetradrachmis. Porphyrius [l]): ἡ δ' Ἑκατη ταυρος, κυων, λεαινα ἀκουσα μαλλον ὑπαρχει, *at Hecate, ſi taurus, canis, leaena vocetur, magis exaudit.* Proſerpinam eandem cum Hecate habitam conſtat. Sed forte certius leonis typus Cybelen reſpicit, ut dicetur in imperatoriis.

At enim quem ſenſum dabimus inſcriptioni ΔOMNA. ΣΩTIPA numi poſtremi? Exiſtimat Pellerinius, το ΔOMNA eſſe ex Latino captum, et ex DOMINA contractum, et hoc vocabulo compellatam a Cyzicenis Proſerpinam ſuam. At ſunt non pauca, quae ſententiam hanc impediunt. Ac primum quidem neſcio, cur Graeci ad exprimendam Proſerpinam *Dominam* alienae linguae vocabulo uterentur, cum ſcribere potuiſſent KTPIA. ΣΩTIPA., perinde atque ſcripſere alias: KTPIA NEMECIC. Numus praeterea eſt Trajani, cujus aetate nondum facile Graeci linguam ſuam paſſi ſunt contaminari. Deinde ſatis conſtat, nomen ΔOMNA eſſe Syriacum, et hoc compellatam uxorem Severi, ut a me latius probabitur in hujus Anguſtae numis. Denique ut nomen videtur peregrinum, ita et adſtitutus deae typus, qua forma vix credam Proſerpinam ex ullius Graecae urbis monumento cognitam. An incredibile videatur, hanc Cyzicenorum Domnam fuiſſe ex alieno ſolo petitam, cum alii alienos Ammones, Sarapides, Anubies arceſſiverint? aut Cyziceni obſervare non potuerint binas varias Sotiras, quando iidem binos varios conditores obſervavere, ut mox docebimus? Ceterum in his tenebris offenſionis metu nihil confidentius ſtatuo. Quod ſi ea figu-

f) Pauſan. L. III. c. 13. g) Ibid. L. VIII. c. 31. h) Appian. bell. Mithr. c. 75.
i) l. c. k) In Lucullo p. 497. l) De abſtinent. L. III. §. 17.

Digitized by Google

ra vere Proſerpinam refert, et vere etiam vocabulum ΔOMNA ex Latino *Domina* petitum eſt, hanc Cyziceni inferorum deam dixere *dominam* capto a Latinis exemplo, nam hoc eam honoravit quoque Virgilius [m]) : *hi DOMINAM Ditis thalamo deducere adorti.*

Putavit Vaillantius, et ego quoque olim, capite anticae numorum loci II. et III. exhiberi Fauſtinam juniorem ſub Proſerpinae ſpecie. Hoc ut verum ſit, neceſſe eſt, ſecuros nos eſſe, id genus numos omnes imperante M. Aurelio ſignatos. At dubium movet numus III. praetorem *Naevium Quintum* indicans, ſed quem ſub Commodo fuiſſe Cyzicenorum praetorem comprobat numus a Vaillantio promulgatus [n]). Quod ſi Commodo imperante iterum hunc magiſtratum obiviſſet, vix rear omiſſum fuiſſe το B. Vide, quae huc pertinentia in autonomis Smyrnae notabuntur.

* * *

ΚΤΖΙΚΟC. *Caput Cyzici juvenile diadematum.* Ꞑ. ΚΤΖΙΚΗΝΩΝ. ΝΕΟΚΟΡΩΝ. *variis typis.* AE. omnis formae. (Muſ. Caeſ. ac praecipue Hunter.)

ΚΟΡΗ. CΩΤΕΙΡΑ. ΚΤΖΙΚΗΝΩΝ. *Caput Proſerpinae.* Ꞑ ΕΠΙ. CΤΡΑΤ. ΝΑΙΒ. ΚΤΖΙΚΗΝΩΝ. *Cyzicus ſtans ſ. haſtam adſcripto juxta* ΚΤΖΙΚΟC. *dexteram jungit cum Amazone bipennem et peltam geſtante, ſcripto juxta* CΜΤΡΝΗ., *in imo:* ΟΜΟΝΟΙΑ. AE. m. m. (Pembrock P. II. tab. 41.)

Offerunt hi numi Cyzicum hujus inſulae regem, qui appulſos huc Argonautas comiter excepit, at per imprudentiam a Iaſone occiſus eſt, de quo vide mythologos paſſim. Caeſum ab Hercule refert Orpheus [o]), a Cybele Valerius Flaccus, ut dicetur mox in imperatoriis. In numis cultu regio proponitur. Nimirum et Flaccus dixit: *Rex divitis agri Cyzicus* [p]). Eum ergo ut heroem, a quo urbs nomen cepit, atque etiam ut κτιστην venerati ſunt Cyziceni, quod vocabulum etſi omittatur in numis, additur tamen in vetere marmore, ut dicetur infra in Κτιστης. Partes averſae in his numis admodum variant, ut videri poteſt apud Hunterum, et Pellerinium. Rariores ſunt in Pelleriniano *ſtruthiocamelus.* In binis Hunterianis *capricornus*, aut *gemini piſces*, typi ex zodiaco petiti, incerta cauſa. Numi hi imperatorum aetate ſignati ſunt, nam plerumque neocoratus additur.

AV. dubii, AR. RRRR. AE. C.

Imperatorii incipiunt cum Auguſto, et deſinunt cum Claudio Gothico.

Typi fere conſpirant cum iis, qui ſunt in autonomis, praedicaturque frequenter *Proſerpinae* et matris *Cereris* cultus, quin et

Rheae ſeu *Cybeles*, cujus honoribus Argonautae huc advecti in monte Dindymo, qui urbi imminebat, ſimulacrum ſtatuerunt, ſubinde a Conſtantino Conſtantinopolin translatum, ut refert Zoſimus [q]), de quo vide plura apud Com.

m) Aen. VI. 397. n) Num. Graec. p. 74. o) Argon. v. 520. p) Argon. L. II. 636. q) L. II.

Digitized by Google

Caylus. r) quin et Cyzicus rex peremptus a Cybele fertur, quod leonem, qui ejus currum subiit, interfecit s), unde forte petenda ratio capitis leonini in autonomis.

Opilio saxo insidens, et capram mulgens. Forte hoc typo adluditur ad tribum Cyzicenorum, quae ex vetere Athenienſis tribus nomine Αιγικορεις vocabatur, ut docet marmor Peyſſonelii apud Caylus t), quamvis auctore Euripide ea tribus nomen habuit ab Aegicoreo Ionis filio, et hic a Palladis aegide u). Sed conſtat, aegidem quoque dictam ἀπο τȣ αἰγος.

Aedificia ſplendida hujus urbis, quae Strabo magnis laudibus effert, paſſim in numis occurrunt. Inſolitae formae eſt, quod exhibetur in autonomo apud Haymium x), et Pellerinium y).

ЄΥΤΥΧЄCΤΑΤΟΥ. ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. *Navis cum vectoribus, in area hinc* C Є. *inde* B, in numo Hadriani max. mod. (Catal. d'Ennery p. 405.) Epigraphe mira ſane, et cujus ego elicere ſenſum non auſim. Neque enim ſatis video, qua fiducia auctor ejus catalogi interpretari eam potuerit: *feliciſſimo Auguſti adventu.*

Neocoratus primum in Hadriani numis comparet, a quo hunc honorem abſtuliſſe veriſimile eſt, quem ex iisdem Peyſſonelii marmoribus urbi impenſe faviſſe conſtat exſtructo ibi in ſuum ipſius honorem templo magnifico, conſtitutis in ſingula quinquennia certaminibus, quae *Hadriana Olympia* dicebantur, et *Hadrianae* nomine urbi ipſi conceſſo. Alter neocoratus haud dubie per Caracallam acceſſit; nam ſub hoc is honos repetitur addito ΔIC vel B. In ſequentium imperatorum numis nulla certa lege jam ſimplex, jam repetitus notatur. Neocoratum III. in unico numo Hunteriano, qui autonomus eſt, reperi: ΚΥΖΙΚΗ-ΝΩΝ. Γ. ΝЄΟΚΟΡΩΝ. Neocoratus B adhuc notatur in numo Claudii Gothici. Id in hujus urbis numis obſervandum, fere conſtanter ſcribi ΝΕΟΚΟΡΩΝ pro ΝΕΩΚΟΡΩΝ, vicinis Pergamenis eadem ſcribendi lege non raro uſis.

Magiſtratus et dignitates.

Praetor. Hic memoratur in copioſis numis a Trajano usque ad Claudium, v. g. ЄΠΙ. CΤΡΑ. ΓΛΑΥΚΟΥ. In autonomis ſupra deſcriptis legitur: ЄΠΙ. CΤΡΑ. ΚΑΜΟΥ. CЄΒΗΡΟΥ. Frölichius pro ΚΑΜΟΥ perperam legit ΚΑΙΤΟΥ z), mendoſe item Vaillantius in numo Fauſtinae jun. ΚΛ. CЄΒΗΡΟΥ. et in numo M. Aurelii ΚΛ. ΒΥΡΡΟΥ. pro ΚΛ. CЄΒΗ-ΡΟΥ. in utroque. Corrigendum item Vaillantii ΠΟΝΤΙΑΝΟΥ in Haymianum ΠΟΝΤΙΚΟΥ in numo Claudii Gothici.

Archon in unico numo Caracallae comparet apud Vaillantium: ΑΡΧ. ΑΙΛ. ΟΝΗ-CIΦΟΡΟΥ. Decebat Cyzicum archon, nam fuit colonia Mileti, haec Athenarum, ejusque tribus iisdem nominibus fuere inſignes, quibus Athenienſes. Nominantur etiam bini archontes in lapide Cyziceno apud Caylus a), nulla unquam in aliis ibi adlatis marmoribus praetoris facta men-

r) Rec. T. II. p. 198. s) Val. Flaccus L. III. 20. t) Rec. II. p. 207. u) Ion. v. 1580. x) Tom. II. p. m. 7. y) Suppl. III. p. 136. z) 4. Tent. p. 211. a) Rec. II. p. 261.

Digitized by Google

tione. Adverte iterum hoc loco ad Vaillantii inconſtantiam, qui cum in ſuis numis Graecis το APX. hujus numi legiſſet *Archontem* [b], ſubinde infra [c] legendum putat ΑΡΧιερεως, addita cauſa: *Cyzici erant praetores.*

Aſiarcha in numis Commodi: CTPA. Λ. ΑΤΡΗΛΙΟΤ. ΑCΙΑΡΧΟΤ. (Vaill.) CTP. ΑΤΡ. ΜΕΙΔΙΟΤ. ΑCΙΑΡΧΟΤ. (Muſ. Caeſ.)

Conditores plures venerati ſunt Cyziceni, I. Cyzicum ſuum, de quo ſupra egi, etſi κτιςης titulum non addiderunt; conditorem tamen fuiſſe agnitum, docet marmor Muratorii [d], in quo legitur: ΚΤΖΙΚΟΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. II. Herculem teſte numo Tiberii, (Morelli Impp. tab. XII.) et Domitiani, (Vaill. Morelli in numis Domit.) in quibus; TON. ΚΤΙΣΤΗΝ. ΚΤΖΙΚΗΝΩΝ. *Hercules ſtans.* A Theſſalis aedificatam contendit Ovidius: *Cyzicon Haemoniae nobile gentis opus* [e], cui conſentit Conon [f]. IV. Apollinem Cyzici conditorem praedicat Ariſtides [g].

Antoninianam ſe dixit Cyzicus in honorem Caracallae in hujus numo. (Vaill. Pellerin Suppl. III. p. 136.) In alio numo Caracallae eſt: ΑΤΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑΝΩΝ. (Muſ. Albani, Spon Recherch. p. 407.)

Concordia cum variis Aſiae minoris urbibus.

Certamina ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑ cum typo inſolito octo figurarum circum duo vaſa quadrata palmis referta ludentium, in numo Caracallae max. mod. (Num. max. mod. reg. Gall.)
AE. C.

GARGARA.

Ad ſinum Adramytenum, ſecundum aliquos Aeolidis, a meſſis abundantia apud veteres in proverbium abiere.

Autonomus.

Protome Palladis cum binis ſerpentibus. Ꝟ ΓΑΡΓΑΡΕΩΝ. *Telesphorus.* AE. III. (le Blond. ex mus. Pellerinii pag. 12.)
AE. RRRR.

Imperatorium Commodi vulgavit Maffeius ex muſeo Rothelin: (Antiq. Gall. p. 115.) ΓΑΡΓΑΡΕΩΝ. typo *Aeſculapii* AE. III. cujus ſimilis etiam proditus in catalogo d'Ennery.
AE. RRR.

GERME.

Binae fuere hujus nominis urbes in Myſia, una Ptolemaeo dicta Ιερα Γερμη, quam is in Helleſponto locat, et mediterraneam dicit. Ejus etiam meminit Stephanus: Γερμη πολις Ελληſποντια, πλησιον Κυζικου. Alteram itinerarium Antonini Pergamum inter et Thyatira locat. Fuit etiam tertia ſita in Galatia, cujus habemus numos coloniae nomine. Alteri ignobiliori vix tribuendi videntur numi, quosque habemus ſuperſtites cum autonomos, tum imperatorios, ad priorem magis illuſtrem potius vocandi.

Autonomi in antica offerunt: ΙΕΡΑ. ΓΕΡΜΗ. vel: ΤΤΧΗ. ΠΟΛΕΩC. typo

b) Pag. 103. c) Pag. 310. d) Pag. 1042. 5. e) Triſt. L. I. El. 10. v. 30. f) Ap. Photium narrat. 41. g) Orat. Tom. I. p. 237.

Digitized by Google

capitis muliebris turriti, vel ΙЄΡΑΝ. CΥΝΚΛΗΤΟΝ. *Caput virile ſenatus*, vel: ΔΗΜΟC. vel ΙЄΡΟC. ΔΗΜΟC. *Caput virile laureatum.* In averſa: ΓЄΡΜΗ-ΝΩΝ. *Hercules*, *Aeſculapius*, *Pallas.* Sunt in muſeo Caeſareo, Pembrock, Arigoni, Pellerin.

ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. *Caput laureatum imberbe ſenatus.* ℞ ЄΠΙ. ΑΙΛ. ΑΡΙCΤΟΝЄΙΚΟΥ. ΓЄΡΜΗΝΩΝ. *Apollo ſtans cum lyra, ex adverſo figura alia dubia juxta arborem.* AE. m. m. (Muſ. Com. de Sternberg.)

Signatus ſub Gordiano, in cujus numis apud Vaillantium idem magiſtratus occurrit.

Abſtergendi etiam errores ab Haymio in recenſendis hujus urbis numis admiſſi.

Caput Iovis laur. ℞ ΙЄΡΑΣ. *in corona oleagina* (T. II. p. m. 138.) Hunc numum eſſe Epidauri Argolidis, in hujus numis docui.

Numus inſcriptus hinc ΣΕΛΕΥΚΟΥ. inde ΓЄΡΜΗΝΩΝ. ab eodem primum Germae huic, et Seleuco I. Syriae regi tributus eſt. (T. I. p. 30.) Advertit lapſum ipſe vir eruditus, numumque Pergamo reſtituit in prooemio ad Tomum II. *AE. RR.*

Imperatorii editi exſtant a Trajano usque ad Philippos. *Epigraphe* ΓЄΡΜΗΝΩΝ. *Typi* Herculis fere cultum perſequuntur.

Magiſtratus praetor non paucis numis inſcribitur. Vocabulum CΤΡΑ. inde a Gordiano non amplius additur. Videtur ſerius numis inſcriptus *archon;* nam ſic legas in numo Gordiani: ЄΠΙ. ΑΤΡ ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΟΥ. A. ΑΡΧ. quod explico: *primi archontis*, non ut doctiſſimo Buonarrotio viſum, qui numum edidit [h]), *primi pontificis.*

Coloniae numos a variis huic Germae tributos pertinere Germen Galatiae, in hac videbimus.
AE. R.

LAMPSACVS.

Ad Hellespontum, Themiſtocli a Xerxe permiſſa, unde vinum peteret. Docente Mela condita a Phocaeenſibus, et ſic appellata, quod oraculi monita ibi aedificare urbem juſſi ſunt, ubi primum fulſiſſet. At ſecundum Plutarchum ſic dicta urbs a Lampſace illuſtri ejus tractus femina, cui ſua adhuc aetate a Lampſacenis ſacrificia fieri teſtatur [i]). Catalogum plenum numorum hujus urbis additis Ainslieanis nondum cognitis debemus induſtriae cl. Seſtinii [k]),

Autonomi.

Caput Bacchi hedera redimitum. In alio: *Caput barbatum galea peregrinae formae tectum.* ℞ *Sine epigraphe. Equus marinus alatus ſaliens.* AV. (Hunter. Pellerin, Pembrok P. II. tab. 4. Seſtini.)

Equus marinus alatus ſaliens. ℞ *Quadrata informia incuſa.* AV. AR. III. (Seſtini, Pellerin, Hunter.)

Equus ſimilis. ℞ *ſine epigraphe. Laocoon genu flexo a binis ſerpentibus constrictus.* AR. II. (Pellerin.)

Numi hi cum propter metallum, tum

h) Oſſerv. p. 285. i) De virt. mul. k) Lettere T. IV. p. 67.

Digitized by Google

aevi pervetusti indicia omnia, insignis sunt pretii, atque etsi inscriptione carent, Lampsaceni tamen causa equi marini alati certe sunt, quia in numis eorum aliis ipsum populi nomen juxta scriptum legitur. Et quod amplius est, etiam tum, cum aliis in moneta sua typis sunt usi, ejus tamen sigillum juxta adstituerunt, ceu Sidetes malum granatum, Selinuntii folium apii etc. ex quo satis apparet, Lampsacenos fictitium illud animal velut sibi proprium adseruisse. Quis sive casus, sive deus Pegasum in piscem verterit, mihi ignotum. Res tamen esse debuit in vulgus nota, nam aliae quoque urbes, ut Syracusae, praeter Pegasum terrestrem marino saepe in numis usae sunt. Forte adlusum ad fabulam, qua docente Pegasus fuit Neptuni filius habitus [l]). Plato in fabuloso suo templo effictum nobis Neptunum narrat ἐξ ὑποπτερων ἱππων ἡνιοχον, *sex alatorum equorum aurigam* [m]). Laocoon numi postremi insignis est typus, etsi non constet, qua de causa eum Lampsaceni advocaverint, forte causa viciniae, quae atrox illud spectaculum vidit.

Caput Bacchi. ℞ ΛΑΜΨΑΚΗΝΩΝ. *Apollo stolatus stans d. plectrum, s. lyram, in area hinc monogramma, illinc palmae ramus, infra* CωKPATOT. TOT. ΞENOΦANOT. AR. I. (Sestini.)

Videtur illustris hic numus paullo post victoriam Actiacam signatus, atque ea hoc numi typo celebrata. Apollo enim hoc cultu certus est Actius, et potest adstituta palma ad victoriam adludere.

In numis aliis *epigraphe* ΛΑ. ΛΑΜ. ΛΑΜΨ. ΛΑΜΨΑ. ΛΑΜΨΑΚΗΝΩΝ. In quibus solum ΛΑ. legitur, minus tuto huc pertinent, cum plurium urbium nomina ab his literis incipiant.

Typi praeter jam dictos: *Caput juvenile biceps* significatione incerta, *Apollo cum lyra*, *Bacchus cum thyrso*, *vel diota*, *Caput Ammonis*.

AV. RRR. AR. RR. AE. R.

Cum *Alexandri M.* epigraphe in hac urbe signata sunt insignia tetradrachma, quae vide in numis hujus regis.

* * *

Imperatorii ab Augusto usque ad Gallienum. Augusti sunt apud Pellerinium et Theupoli, Gallieni bini apud Arigonium.

Typi:

Pegasus marinus, ut in autonomis.

Priapus stans, *vel ejus caput*, typus obvius. — *Templum 4. col.*, *in cujus aditu Priapus ad aram ignitam*, *in imo sus*, in numo Caracallae (Vaill.)

Vulgatum fuisse Priapi apud Lampsacenos cultum, obvia veterum testimonia fidem faciunt, quae referre supervacaneum. Insigne marmor apud Gruterum [n]): ΙΘΤΦΑΛΛΩΙ. ΚΟΡΤΝΗΦΟΡΩΙ. ΚΗΠΟΦΤΛΑΚΙ. ΚΛΕΠΤΟΜΑΣΤΙΓΙ. - - - ΛΑΜΨΑΚΙΩΝ. ΚΟΙΝΩΝΙΑ. Sus in Caracallae numo haud dubie Priapo se in victimam offert deo suo dignam. Apud Ovidium ex causa ridenda asinus Priapi hostia dicitur [o]).

l) Cornut. Natur. deor. c. 22. m) In Critia p. 116. n) Pag. 95. 3. o) Fast. I. 391.

Digitized by Google

CTNKΛHTOC. *Caput Senatus*, in numo Auguſti. (Seſtini.)

Metropolis titulum jactat in unico numo Caracallae: (Pellerin. Rec. III. p. 232.) ΛAN. MHTPOΠ. ΛAMΨ. neque ex alio quopiam monumento conſtat, Lampſaco eum honorem tributum. Quid praefixum ΛAN. ſignificet, necdum aſſequi licuit.

Magiſtratus praetor: ЄΠI. CTP. Λ CЄBHPOT. in numo Elagabali. (Seſtini.) ЄΠI. AΠOΛΛΩNIΔOT., Decii. (Pellerin.) ЄΠI. CTPA. ΦIΛIΠΠON. ut ſcriptum fertur, in numo Etruſcillae. (Arigoni.)

AE. R.

Coloniam Lampſacum deduxit Julius Caeſar, et talis fuit adhuc anno V. C. 719. docente iſtud Appiano [p]). Videtur ergo paullo poſt coloniae jura amiſiſſe, quia jam ſub Auguſto numos ſignavit nulla coloniae mentione.

MILETOPOLIS.

Mediterranea prope Cyzicum.

Autonomi tres hactenus editi:

Caput Palladis. ✠ MIΛHTO. *vel* MIΛHTOΠOΛITΩN. *Noctua una, vel duae, vel utraque in unum caput coaleſcens.* AE. II. (Haym, Muſſeli, Pellerin.)

AE. RRR.

Imperatorii a Veſpaſiano usque ad Gordianum.

Epigraphe: MЄIΛHTOΠOΛITΩN. *Typi* obvii.

Magiſtratus inſcribitur jam addito, jam omiſſo *praetoris* vocabulo. In numo Veſpaſiani: TI. OTOΛOT. In numis Aurelii, Lucillae, Commodi, Criſpinae: ЄΠI. CTPA. ЄTTTXOTC. ΛΛЄΞAN. ΔPOT. Teſtatur Holſtenius [q]), exſtare lucernam aeneam apud Petrum Bellorium, cujus anſae inſculptum: APTЄMIC. ЄΦЄ. CIΩN. ЄTTTXOTC. ΛΛЄΞANΔPOT. MЄIΛHTOΠOΛЄITΩN.

AE. RR.

PAESVS.

Huic Myſiae urbi numos ΠAIS tribuerunt Harduinus et Haymius, (T. II. p. m. 168.) quos eſſe Paeſti Lucaniae in hac rei numismaticae luce indicaſſe ſufficiat, probare ſupervacaneum.

PARIVM.

Ad Propontidem, colonia Erythrarum Ioniae [r]), ſed Strabo conditum ab incolis Pari inſulae dixit [s]), Euſtathius a Thaſiis [t]), ſed qui ipſi fuere Pariorum coloni.

Vrbis hujus numi hactenus aut magno numero editi non fuere, aut ſi editi, aliis urbibus inique ſunt tributi. Magno nuper beneficio cl. Seſtinus ſibi obſtrinxit eruditos, cum numos theſauri in Parii vicinia reperti, et in muſeum Aislineanum inlati vulgaret [u]), eorumque numerum iis, quos repertus ſerius alter continuerat, augeret [x]), qua fortuna factum, ut jam auctiorem, certioremque habeamus Parianorum rem numismaticam. Eadem occaſione vir eruditus catalogum

p) Bell. civ. L. V. cap. 137. q) In notis ad hanc urbem. r) Pauſan. L. IX. c. 27.
s) L. XII. p. m. 745. t) Ad Dionyſ. 517. u) Lettere P. I. p. 96. x) Lettere P. III. p. 18.

Digitized by Google

amplum conſtruxit numorum hujus urbis omnium hucusque cognitorum, unde eos, qui aliquid obſervatu dignum offerunt, excerpam.

Autonomi:

Caput Cereris ſpicis coronatum ☧ ΠΑΡ. *intra coronam hederaceam.* AV. III. AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Alius, ſed inſcriptus: ΠΑΡΙ. AR. III. (Hunter. tab. 41. n. XVIII,)

Caput juvenile nudum. ☧ ΠΑΡΙΑΝΩΝ. *intra coronam hederaceam.* AE. III. (Pellerin).

Illuſtris eſt numus prior aureus muſei Caeſarei, et hactenus, quod norim, unicus. Eſſe eum hujus Parii, et non alterius urbis ab his literis incipientis, evincit numus III., qui inſcriptum plene ΠΑΡΙΑΝΩΝ exhibet, quod fuiſſe Parii gentile, docuit Stephanus, eoque uſus eſt etiam Pauſanias [y]). Siſtunt hi numi Cererem, quia haec Parii conditoris mater fuit credita, de quo plura infra. Vide, quae alia ad hos numos alibi obſervavi [z]) Corrigendus ergo Paruta, ejusque commentatores, qui ſimilem argenteum inſcriptum ΠΑΡ. eſſe Paropi Siciliae ſanxerunt [a]).

* * *

Bos ſtans et reſpiciens. ☧ *Quadratum incuſum.* AR. IV. (Seſtini l. c.)

Larva ejecta lingua ſerpentibus horrens. ☧ ΠΑΡΙ. *Bos ſtans et reſpiciens, inferne apis, aſtrum etc.* AR. III. (Muſ. Caeſ. Seſtini l. c.)

Eadem adverſa. ☧ ΠΑΡΙΑΝΩΝ. *Victoria gradiens.* AR. I. (Dutens Explic. de quelq. méd. Hunter.)

Numi ſecundo loco deſcripti ab antiquariis olim Paro inſulae tributi fuere. Primus dubium movit Pellerinius, qui, cum videret, numos Abydi Troadis, quae huic Paro fuit vicina, ſimiles larvas praeferre, coepit ſuſpicari, eos Parium forte vocandos [b]). Non vanum fuiſſe vatem, docuere numi ſerius editi, quos loco tertio deſcripſi.

* * *

Caput muliebre. ☧ ΠΑΡΙ. ΑΝΑΞΙΚ. - - *Caper ſtans.* AR. I. (Seſtini l. c.)

Caput varians. ☧ ΠΑΡΙ. *Caper ſtans vel currens, vel cornupeta.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin, Seſtini.)

Similes numos ipſe ego, Pellerinium aliosque ſecutus, Paro inſulae tribueram, ſed quos modo auctoritate cl. Seſtini Pario reſtituimus.

* * *

Caput muliebre, vel: Bos cornupeta, vel: Bos ſtans vel: Caput bovis. ☧ ΠΑΡΙ. ΠΑΡΙΑΝΩΝ. *Ara ignita, adſtituta in nonnullis infra diota.* AE. II. III. IV. (Seſtini.)

Aram typum praeclare vir eruditus ex Strabone explicat laudante aram in hac urbe aedificatam, opus Hermocreontis, mole et pulchritudine conſpicuam [c]). Addo, jam altius eundem Strabonem hanc Parii aram dixiſſe dignam viſu, cujus

---

y) l. c. z) Num. vet. p. 199. a) Ad Parutae tab. 34. b) Rec. III. p. 89.
c) L. XIII. p. m. 879.

Digitized by Google

latera ſtadii longitudinem aequent [d]), ad quem locum Caſaubonus citat verba Euſtathii: ᾄδεται γὰρ καὶ Παριάνος βωμος ἐπι μεγεθει, καὶ Εφεσιος δε κερατινος, *celebratur ara Pariana propter magnitudinem, et Epheſiorum cornea.*

* * *

Caput Bacchi hedera coronatum. ℞ ΠΑΡΙ. *intra coronam ſpiceam.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Botrus. ℞ ΠΑΡΙ. *Spica.* AE. III. (Seſtini.)

Parium a vini largo proventu praecipue laudat Strabo [e]).

* * *

Bos cornupeta. ℞ ΠΑΡΙ. *Taeda, omnia intra coronam ſpiceam.* In alio: *Apis.* AE. III. (Seſtini.)

Lyra. ℞ ΠΑΡΙΑΝΩΝ. *Spica.* AE. III. (Seſtini.)

Caput adverſum Meduſae. ℞ ΠΑΡΙ. *Aquila adverſa ſtans explicatis alis.* AE. III. (Pellerin ſub Paro, Seſtini.)

Caput Iovis. ℞ ΠΑΡΙ. *Fulmen alatum.* AE. III. (Seſtini.)

Numi ſimiles jam ab aliis fuere vulgati, ſed paſſim Paro inſulae adjudicati. *AV. RRRR. AR. RR. AE. R.*

Coloniam fuiſſe Parium jam conſtabat cum ex ſcriptoribus, tum inſcriptionibus, quae documenta vide apud Cellarium, jam vero numis quoque invicte ſtabilitur, in quos erudite et eleganter commentatus eſt Belleyus [f]). Inſcribuntur hi plerumque: C. G. I. H. P. quos adeo Harduinus primum *Hadrumeto*, mox *Himerae* Siciliae, demum *Germae* Myſiae mira inconſtantia tribuit. Vaillantius eos omnes Hipponem regium Africae transtulit. At Belleyus ex numis, qui plenius inſcribuntur PA. PAR. PARIA, feliciter eruit, literam P legendam *Pariana*, quam ejus ſententiam ſubinde ex numo, qui inſuper Parium conditorem memorat, plene confirmavi, quem mox producam. Infra in imperatoriis probabimus, epigraphen legendam: *Colonia Gemella Iulia Hadriana Pariana.* Habet colonia Pariana cum autonomos, tum imperatorios.

Autonomi.

PARIO. CONDIT. *Caput nudum.* ℞ C. G. I. H P. *Mulier ſtolata ſtans ante aram luculentam d. pateram, ſ. cornucopiae.* AE. II. In alio: *Lupa cum gemellis, ſupra aquila ramo inſiſtens.* AE. III.

Numum priorem olim edidi ex muſeo reverendiſs. abbatis Trombellii Bononiae [g]). Alterum addidit cl. Seſtinus. Fuit hic Parius Iaſionis Cereri cumprimis dilecti filius, quem condidiſſe Parium, nomenque ſuum huic urbi indidiſſe prodidere veteres, quorum ibi teſtimonia citavi.

* * *

RIOSSH. (*retrograde*) *Caput imberbe nudum.* ℞ DEO. AESC, C. G. I. H. P.

d) L. XII. p. m. 746. e) L. XIII. p. m. 879. f) B. L. T. XXV, p. 94. g) Num. vet. p. 200.

Digitized by Google

Vir imberbis ſedens, cui bos adſtans anteriorem pedem porrigit. AE. II. (Pellerin Rec. II. p. 54.)

Adde ſimiles alios:

Caput Commodi, in alio Gallieni. ℞ DEO. AESC. SVB. C. G. I. H. P. *Idem typus* (Pellerin Additions p. 29. et Mel. I. p. 331.

Cenſet Belleyus, qui hos numos recitavit [h]), το SVB. explendum SVB*venienti*, tanquam Aeſculapius ſubveniret pecudi quoque morbis adflictae. Pellerinius SVB*urbano* legendum mavult [i]), cujus conjectura prae Belleyana videtur infirmior. Neumannus hoc Aeſculapii nomine et typo latere putat Alexandrum Paridem, qui Parianis teſte Athenagora ἐπηκοον θεον, *exaudientis dei* inſtar fuit [k]). Selige lector. Epigraphe anticae numi prioris barbariem jam ſapit.

* * *

C. G.

P. I. *Aratrum, et ſpica.* ℞ T. ANICIO. C. MATVIN. AED. *ſine typo.* AE. III. (Seſtini. l. c.)

C. G.

P. I. *Caput muliebre.* ℞ C. MATVINO. T. ANICIO. AED. *Vas monotum.* AE. III. (Ibid.)

Eadem adverſa. ℞ MVC. PIC. IIVIR. DD. *Vas monotum.* AE. III. (Ibid.)

Eadem adverſa. ℞ DD. *Vas monotum.* AE. III. (Ibid.)

Numos hos omnes primo aſpectu deraſſem in Hiſpania ſignatos, niſi obſtaret cl. Seſtini auctoritas. Sane Hiſpanienſes arguere poterant aratrum et ſpica, et haec quidem ſitu horizontali, tum et mentio magiſtratus, ac praecipue *aedilium*, qui, ſi Leptin Syrticae demas, hactenus in unis coloniarum Hiſpanicarum numis leguntur. At enim cum excuſſo ſolerter univerſo Florezii opere nullum horum numorum reperirem veſtigium, neque ullo modo verifimile videretur, ſi Hiſpaniam patriam haberent, eorum nullum tot annis attentiſſimo Florezio in manus veniſſe, cum tamen Seſtinus in oppoſito, ac tantis intervallis disjuncto Oriente varios quatuor repererit, et quidem numi poſtremi exempla omnino ſeptem, cogebar dare manus victas, eosque cum Seſtino proprios coloniae Parianae profiteri, praecipue cum is profiteretur, eos una cum aliis certis hujus coloniae numis, et quidem prope Parium, in eodem theſauro repertos. In aliis omnibus hujus coloniae numis epigraphes literae hoc ordine ponuntur: C. G. I. P., at in praeſentibus eſt: C. G. P. I. Ergo in his epitheton *Iuliae* aut nomen Parii conſequitur, quod hactenus tantum in numis Calagurris et Ilici Hiſpaniae urbium obſervatum, aut literae legendae ſunt βερεσφηδον.

AE. RR.

Imperatorii.

Horum primus hactenus fuit Nervae, quem edidit Neumannus, verum hoc

h) L. c. i) L. c. k) Num. pop. P. II. p. 28.

Digitized by Google

priores vulgavit Seſtinus ex muſeo Ainslieano, in quod inſignes duo theſauri, de quibus nobis ſupra ſermo fuit, migravere. Horum primus eſt cum capitibus Auguſti et Agrippae, quem mox deſcribam, ſequuntur Tiberius, Druſus jun., Claudius, Veſpaſianus, Nerva etc. et porriguntur in imperium Gallieni. Illuſtriores ſunt:

M. AGRIPPA. *Caput nudum.* ☿ IMP. CAES. DIVI. F. C. G. I. P. *Caput Auguſti nudum.* AE. I.

Alium ſimilem cl. Seſtinus ſe vidiſſe teſtatur Theſſalonicae in muſeo Couſinerii eruditi Galli [l]). Reperti feliciter hi numi variorum errata corrigunt. Pellerinius, cum in ſimili ſuo legeret: C. C. I. P., eum primum Carthaginem, ſerius Paradam Zeugitanae migrare juſſit [m]). Auctor muſei Theupoli, cum et hic in ſuo legeret C. C. I. P., eum inter incertos repoſuit. Morellius, quia in ſuo ſcriptum C. C. I. B. viderat, eum Babbam Mauretaniae adegit. Hos ergo omnes eſſe coloniae Parianae, reperti recens hi numi teſtantur.

Illuſtris eſt etiam numus Corneliae Superae apud Pellerinium, (Rec. I. p. XXI) de quo agemus in numis hujus Auguſtae.

Epigraphe in his numis ante Hadriani tempora eſt: *Colonia Gemella Iulia Pariana.* Inde ab hoc additur H. vel HA. id eſt: *Hadriana*, in numis Gallieni HAD. (Seſtini.) Belleyus in numo Antonini legit: C. PAR. IVL. AVG., unde arguit, coloniam fuiſſe deductam ab Auguſto, praecipue cum in citato Trajani numo compareat capricornus Auguſti ſymbolum. Verum hic numus haud dubie reſtituendus eſt coloniae Parlaidi Lycaoniae, quam vide.

OPTIMO. PRINCIPI. in numo Trajani. (Pellerin.)

SALVS. C. P. legendum, ut videtur, *Coloniae Parianae*, typo *gemellorum lactentium*, in numo Gallieni. (Pellerin.)

* * *

Lupa gemellos lactans, *infra* II. VII. in numo Gallieni. (Pellerin.)

Additi numeri indicare videntur, partem legionum II. et VII. apud Parium ſtetiſſe. Etiam in numis Romanis Gallieni legio II. lupam cum geminis habet, et belle geminorum lactentium typus ad nomen *Gemellae* huic coloniae inditum adludit.

* * *

Typi reliqui:

Capricornus, qui etiam frequenter in numis ſuperiorum imperatorum ſignum incuſum facit, ex quo verifimile, quia typus Auguſteus eſt, coloniam ab Auguſto deductam.

Silenus utrem ſuper humero geſtans, in numo Gallieni. (Seſtini.)
AE. R.

PERGAMVS.

Mediterranea ad Caicum fl., urbs clara et regum Pergamenorum ſedes.

Autonomi:

---

l) Lettere P. I. p. 103. m) Rec. I. p. XXII. et Lettres p. 152.

Digitized by Google

Caput Herculis juvenis. ℞ ΠΕΡΓΑΜ. *Pallas in Hermae forma haſtam intorquet.* AR. III. (Pellerin, Hunter.)

Vnicus hic eſt certus Pergami argenteus praeter ciſtophoros.

Aenei copioſi ſuperſunt.

Epigraphe: ΠΕΡΓΑ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ.

Pallas ſtans, Victoria, aquila fulmini inſiſtens, baculus Aeſculapii, ſerpens, Teleſphorus, caput bovis, etiam duplex.

ΙЄΡΑ. CΝΝΚΛΗΤΟC. *Caput juvenile ſenatus.* (Pellerin.)

* * *

Conditor.

ΠЄΡΓΑΜΟC. *Caput barbatum diadematum.* ℞ ЄΠΙ. CΤΡΑ. ΚΛ. ΚЄΦΑΛΙΩΝΟC. *Baculus Aeſculapii.* AE. III. (Haym,)

ΠЄΡΓΑΜΟC. ΚΤΙCΤΗC. Harduinus ex muſeo reg. Gall., reliqua reticet.

Fuit Pergamus teſte Pauſania [n]) Pyrrhi Aeacidae et Andromaches filius, frater Moloſſi et Pieli, transgreſſus ſubinde in Aſiam cum matre accitu Eurypyli, e quo mox, Pergamo nomen dedit, quorſum jam antea Telephus ex Arcadia coloniam deduxit, ut narrant Arides [o]), et Pauſanias [p]).

Magiſtratus *Cephalion* in numis Permenis et ſub Auguſto et Hadriano tatur. Sed videtur hic numus ſub poriore ſignatus.

Heros Eurypylus.

ΕΥΡΥΠΥΛΟC. ΗΡΩC. *Caput juvenile nudum.* ℞ ΠЄΡΓΑΜΗΝΩΝ. ЄΠΙ. CΤΡΑ. Ι. ΠΟΛΛΙΩΝΟC.ΠΑΦΙΑ. *Templum Veneris Paphiae.* AE. (Spanheim T. I. p. 505.)

Eurypylus filius Telephi et Aſtyoches Priami filiae, vel ſecundum Q. Calabrum [q]) ſororis, patre mortuo Myſiae rex, cujus ditio circa Caicum fl. fuit teſte Strabone [r]), atque adeo Pergamenum agrum complexa. Idem et urbem ipſam in Pergami gratiam condidiſſe dicitur a Servio [s]). Ceterum ejus hiſtoria varie a veteribus refertur. Haec igitur Pergamenis ratio ejus in numis proponendi. Numum Spanhemius loco citato ex Homeri Odyſſ. Λ. v. 518. eleganter explicat, ubi poeta inducit Vlyſſem haec de Neoptolemo memorantem.

Αλλ' ὁιον τον Τηλεφιδην κατεγηρατο χαλκω
Ηρῳ' Ευρυπυλον, πολλοι δ'ἀμφ'ἀυτον ἑταιροι.
Κητειοι κτεινοντο, γυναιων ἑινεκα δωρων.
Κεινον δη καλλιστον ἰδον μετα Μεμνονα διον.

Sed ut Telephidem interfecerit ferro
Heroa Eurypylum, multi autem circa eum ſocii
Cetei trucidabantur mulierbria propter dona.
Illum ſane pulcherrimum vidi poſt Memnona divinum.

Dicitur hic Eurypylus *heros*, ut in numo, memorantur *ſocii Cetei*, quod idem eſſe ac *Pergameni*, infra ad fluvium *Ceteum* docebo. Laudatur a pulchritudine, quam idem ſingularem in numo praefert. Habes ſimilia apud Q. Calabrum [t]). Cur

n) L. I. c. 11. o) Orat. de concord. p) L. I. c. 4. q) L. VI. v. 135.
. XIII. p. m. 915. s) Ad Virgil. eclog. VI. t) L. VI. 119. ſeq.

Digitized by Google

Veneris Paphiae templum in hoc numo jungatur, difficile eſt divinare. Forte ejus cultus viguit Pergami, ut Dianae Epheſiae in multis praeter Epheſum urbibus. Numus ſignatus eſt circa Trajani, Hadriani, vel Antoninorum aetatem, nam hac plures numi cum mentione Pollionis ſtrategi percuſſi ſunt. Exſtat hic numus in muſeo reginae Chriſtinae et Mediceo, et male lectum eſt a nonnullis CAΛAMINIΩN pro ΠЄΡΓAMHNΩN, ut abunde docuerunt Spanhemius, (l. c.) et Harduinus. (in *Salamina.*)

* * *

ЄΠI. ΠЄΡΓAMOT. *Caput Palladis* ℵ ΠЄΡΓAMHNΩN. *Victoria ſtans.* AE. II. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

ΣЄΛЄTKOT. *Caput Iovis.* ℵ ΠЄΡΓAMHNΩN. *Aquila inſiſtens fulmini.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

MIΘPAΔATOT. *Protome Palladis.* ℵ ΠЄΡΓAMHNΩN. *Aeſculapius ſtans.* AE. II. (Seguin Num. ſel. p. 62.)

XOPЄIOT. *Caput Palladis.* ℵ ΠЄΡΓAMHNΩN. *Victoria ſtans.* AE. II. (Hunter.)

Numum Secundo ſimilem Haymius Germae Myſiae cuſum primum cenſuit [u]), ſed agnito ſerius errore Pergamum revocavit [x]). In eo tamen ipſe cum Frölichio [y]) erraſſe viſus, quod nomine ΣЄΛЄTKOT indicari Syriae regem hoc nomine opinabatur. Videmus in hac ſerie pro Seleuco alia inſcripta nomina. Vt ergo haec aliud non ſunt, quam magiſtratuum varia vocabula, ſic et Seleucus habendus urbis magiſtratus. Ad eundem lapidem offendit Seguinus, qui, cum in numo ſuo, quem citavi, legeret MIΘPAΔATOT, eum erudite quidem, verum, ut ex dictis apparet, non ſatis certa fide Mithridati Pergameno tribuit, de quo egimus in numis Aſandri regis Bospori.

Autonomi Pergami incerti.

Aureum anepigraphum: *Caput juvenile nudum.* ℵ *Caput bovis*, huc poſſe vocari opinatus eſt Pellerinius, ſed conjectura valde infirma.

Caput barbatum nudum. ℵ MΩΔAIΩN. *Caput bovis adverſum.* AR. I. (Pellerin, Muſ. M. Ducis, Hunter.)

Cum populum non reperiret Pellerinius, quem numi epigraphe enunciat, Pergamum reſpexit cauſa numi alterius Pergameni, quem continuo adjecit, in cujus averſa legitur magiſtratus: ЄΠI. CTPA. MΩΔAIΩ. TO. B. Vnde arguit, τὸ MΩΔAIΩN numi argentei perinde eſſe poſſe magiſtratum, et eundem quidem, qui in altero numo CTPAτηγὸς dicitur. At vero ſpectata fabrica numi prioris facile eruitur, utriusque aetatem multum divergere, cum prior argenteus certe ſignatus ſit ante imperatorum aetatem, poſterior autem non minus certe ſub imperatoribus.

* * *

De ciſtophoris Pergami cuſis agetur in horum tractatu.

AV. dubii. AR. RRRR. AE. C.

---

u) T. I. p. m. 30. x) T. II. in prooemio. y) In Annal. Syr.

Digitized by Google

Imperatorii magno numero exſtant ab Auguſto usque ad Saloninam. In uno Vaillantius caput Iulii Caeſaris videre ſibi viſus eſt, at eum eſſe Nicomediae, monui ſupra [z]). Inſignis eſt Corn. Superae. (Seſtini Lettere T. IV. p. 109.)

Typi pro tanto numero variant. De Aeſculapio, principe Pergamenorum numine, infra. Sed habuere et deos, quorum ipſa nomina numis inſcripſere. Eccos:

ΖΕΤC. ΦΙΛΙΟC. *Caput Iovis*, vel: *Iuppiter ſedens d. pateram, ſ. haſtam*, in numis Trajani. (Muſ. Caeſ.)

Iuppiter dictus eſt Φίλιος et Εταιρειος, amicitiae praeſes, quod omnes homines in unum cogit, et vult eſſe inter ſe amicos, ut explicat Dio Chryſoſtomus [a]). Cultus etiam fuit ab Arcadibus [b]), paſſimque per eum veteres, praecipue in ſermone familiari, jurare ſunt ſoliti. Lepide Diodorus Sinopenſis apud Athenaeum [c]) Iovem hunc Philium paraſiticae auctorem ſtatuit, nempe qui omnium domos ingreditur, et ſicubi lectum bene ſtratum viderit, menſamque admotam, ocyus accumbit, expletusque cibo exit parum de ſymbolis anxius. Eidem imperante adhuc Gal. Maximino Theoecnum quendam praeſtigiatorem Antiochiae poſuiſſe ſimulacrum, narrat Euſebius [d]).

* * *

ΖΕΤC. ΠΕΙΟC. *Iuppiter Pius*, eodem ſitu, quo Iuppiter Φίλιος, in numo Trajani. (Vaill.) De hoc love Pio nuos Epheſi conſule.

* * *

ΚΟΡΩΝΙC. *Mulier velata ſtans involutis manibus*, in numo Sabinae. (Vaill.) Fuit Coronis mater Aeſculapii Pergamenorum tutelaris.

* * *

Auguſtus. Huic non mortuo modo, ſed vivo quoque honores divinos habuere Pergameni, quod in utramque partem eorum teſtantur numi.

Deus Auguſtus vivus.

CЄBACΤΟΝ. ΠЄΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Caput Auguſti laur. addito capricorno.* ℞ ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΑ. ΚΑΙCΑΡΑ. *Auguſtus paludatus ſtans in templo 4. col. d. haſtam.* AE. III. (Morelli, Vaillant.)

ΣЄΒΑΣΤΟΝ. ΚЄΦΑΛΙΩΝ. ΓΡΑΜΜΑΤЄΤΩΝ. *vel.* ΣЄΒΑΣΤΟΝ. ΔΗΜΟΦΩΝ. *Auguſtus ſtans in templo, ut in praecedente.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Morelli.)

ΘЄΟΝ. ΣЄΒΑΣΤΟΝ. ΠЄΡΓΑΜΗΝΟΙ. *Auguſtus ſtans in templo, ut in praecedente.* AE. III. (Vaill.)

ΣЄΒΑΣΤΩ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΒΟΤΛΑΙΩ. *Caput Auguſti.* AE. III. (Vaillant.) — Adde argenteum, quem infra in Auguſto mortuo citabimus.

Numos hos ſignatos fuiſſe vivo adhuc Auguſto, arguit inſcriptus horum nonnullis magiſtratus ΚЄΦΑΛΙΩΝ, qui idem occurrit in numo cum capitibus Caii et Lucii [e]). Neque iſtud mirum, cum certis auctoribus conſtet, quos in numis Auguſti ad V. C. 735. adducam,

z) Proleg. ad Bithyn. Hiſt. eccl. L. IX. c. 3. a) Orat. I. b) Pauſan. L. VIII. c. 31. c) L. VI. p. m. 239. d) Pellerin Rec. III. p. 253. e) Pellerin Rec. III. p. 253.

Digitized by Google

Auguſto adhuc vivo Pergami dedicatum fuiſſe templum, ejusque et Romae nomine numos ibi argenteos ſignatos eodem templi typo, de quibus agemus mox. In numo poſtremo dicitur ΒΟΥΛΑΙΟΣ, *conſilii praeſes*, quod eſt certum Iovis epitheton, ut docebimus ad numum Mytilenes inſcriptum ΖΕΥΣ. ΒΟΥΛΑΙΟΣ.

Deus Auguſtus mortuus.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ. ΠΕΡΓΑ. *Templum 4. col., in cujus fronte capricornus, intus Auguſtus paludatus, et haſtatus ſtans.* ℨ ΤΡΑΙΑΝΟΣ. ΣΤΡ. Ι. ΠΟΛΛΙΩΝΟΣ. *Templum 4. col., in quo Trajanus paludatus haſtatus ſtans.* AE. (Haym T. II. p. m. 269.

ΑΥΤ. - - - ΣΕΒ. Π. Π. ΦΙΛΙΟΣ. ΖΕΥΣ. *Templum 4. col., intra quod Iuppiter Philius ſedens, et juxta, ut videtur, ſtans imperator.* ℨ ΡΩΜΗ. ΚΑΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. - - - *Templum 4. col., intra quod Auguſtus ſedens, quem adſtans mulier ſ. cornucopiae tenens coronat, in area ſignum incuſum.* AE. II. (Muſ. Caeſ. et a me editus in Sylloge I. p. 36.

His adde inſignes argenteos:

COM. ASIAE. *Templum 6. col., cujus epiſtylio inſcriptum:* ROM. ET. AVGVST., in numo Auguſti, addito: IMP. IX. TR. POT. V. AR. I. et III. (Muſ. Caeſ. Morelli Impp. Vaill. num. praeſt.)

Numum hunc, etſi, quod patet, Auguſto vivo ſignatum, propter ſeriem huc diſtuli.

COM. ASI. *Templum 2. col., in quo Auguſtus paludatus haſtatus ſtans, quem adſtans mulier ſ. cornucopiae tenens coronat, epiſtylio inſcriptum* ROM. ET. AVG. in numo Claudii. AR I. (Morelli Impp. Vaill. Num. praeſt.) Nervae et Trajani, AR. I. (Vaill. l. c.)

Ex deſcriptis hic numis primus aeneus propter additum ΠΕΡΓΑ. Pergami certe eſt. In aeneo altero Pergami quidem nomen non comparet, quia a ſigno incuſo abſorptum fuit, hujus tamen urbis cauſa Iovis Philii ſine dubio eſt. Atqui et hunc et ſequentes argenteos mentio ROMAE et AVGVSTI, tum et COM. *munis* ASIAE, typusque templi Pergamo invicte vindicant, cum conſtet ex Tacito et Dione, permiſiſſe Auguſtum, ut ſibi et Romae ab Aſianis apud Pergamum templum aedificaretur, quod paucis hic commemoraſſe ſuffecerit, quia de hoc prolixius agam in numis Auguſti ad annum V. C. 735.

Trajanus. Huic quoque vivo Pergamus honores divinos maturavit teſtibus numis:

ΘΕΩ. ϹΩΤΗΡΙ. ΚΑΙ. ΤΩ. ΘΕΩ. ΣΕΒΑΣΤΩ. *Templum 4. col., in quo Victoria coronat Trajanum ſtantem,* in numo Trajani. AE. II. (Vaillant.)

ΤΡΑΙΑΝΟΣ. *etc. Trajanus ſtans in templo*, in citato paullo ſupra Haymii nume.

Apparet ex his numis, Pergamenos Trajano majorem in modum fuiſſe devotos, quin et Auguſto aequiparaſſe. Enimvero hac in urbe ejus honori conſtitutos fuiſſe ludos *Trajana*, qui ſaltem adhuc Severi aetate acti ſunt, docet marmor Oxonienſe[f]).

f) Pag. 18. n. 7.

Digitized by Google

ΘΕΑΝ. ΡΩΜΗΝ. *Caput Romae turritum*, in numo Auguſti. (Vaill.)

De dea Roma Pergami aris templisque culta, et plerumque Auguſto ſociata continuo egimus.

ΣΙΛΒΑΝΟΝ. Numus Auguſti haec loquitur:

ΣΕΒΑΣΤΟΝ. *Templum 4. col., in quo Auguſtus paludatus et haſtatus ſtans, infra* ΔΗΜΟΦΩΝ. Χ ΠΕΡΓΑΜΗΝΟΙ. ΣΙΛΒΑΝΟΝ. *Figura velata et togata ſtans et d. pateram tenens coronatur ab adſtante figura habitu ſuccincto induta.* AE. (Haym. T. II. p. m. 219.)

Sunt, qui in ſimilibus numis pro ΣΙΛΒΑΝΟΝ legunt ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ [g]), decepti numis in ſpeciem ſimilibus, in quibus legitur magiſtratus ΚΕΦΑΛΙΩΝ, de quibus infra. Apud Arigonium pro dicto vocabulo multo iniquius legitur ΑΡΑΙΑΝΩΝ. At Haymii lectionem adprobat numus ſimillimus muſei Caeſarei, et alter muſei Chriſtinae [h]), ſed qui ibi injuria Commodo tribuitur, quoniam in eo editor perperam legit ΚΟΜΟΔΟΝ pro certo ΔΗΜΟΦΩΝ. Quaeritur, quis ſit hic Silvanus? Haymius deum *Silvanum* in hoc numo propoſitum praepropere putavit. Silvanus Latinorum numen fuit, atque etſi demus a Pergamenis receptum, non videtur veriſimile, eum fuiſſe effictum capite velato. Silvani veram imaginem habemus in numo, quem propoſuit Morellius inter numos incertos familiarum [i]). Propius vero ſtatuit in ſubjecta ibi nota Khellius, fuiſſe Silvanum virum inter ſuos illuſtrem, quem Pergameni ob ſua in remp. merita ſtatua honoraverint. Quid ſi ſtatuamus, fuiſſe Silvanum magiſtratum Romanum, et ſorte Aſiae proconſulem, ut revera Plautius Silvanus ſub Auguſto conſul fuit V. C. 752., cui, quod rebus ſuis faveret impenſius, hunc honorem habuiſſent Pergameni? praecipue cum referat Suetonius [k]), templa etiam in provinciis proconſulibus decerni ſolita fuiſſe. A. Plautium proconſulem offert numus Auguſti in Cypro ſignatus.

Huic propter adfinitatem argumenti conjungo ſequentem:

CΕΒΑCΤΟΝ. *Templum, in quo Auguſtus paludatus ſtans, in area:* ΚΕΦΑΛΙΩΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΤΩΝ. Χ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. CΑΡΔΙΑΝΩΝ. *Vir togatus barbatus ſtans coronat adſtantem virum alium togatum item et barbatum.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Etſi deſunt attributa, videtur horum unus eſſe Aeſculapius Pergamenorum, qui Iovem Sardianorum cauſa concordiae inter utramque urbem ſtabilitae coronat.

* * *

Aeſculapii cultum apud Pergamenos fuiſſe praecipuum, ſupra ὡς ἐν παροδῷ indicavi. Epidauro huc accitum, refert Pauſanias [l]). Imperante Tiberio cum aſylorum jura examinarentur, conſulti conſules, *apud Pergamum Aeſculapii compertum aſylum retulerunt* [m]). Memorabi-

g) Morelli Impp. T. II. p. 434. h) Tab. LXHI. i) Tab. I. lit. K. k) In Aug. c. 52. l) L. II. c. 26. m) Tacit. Ann. III. c. 63.

Digitized by Google

les ſunt numi Pergameni Caracallae, in quibus hic fingitur *paludatus et eques pacificatoris habitu*, aut *juxta Aeſculapii templum ſacrificans*, aut *imperator eques dexteram extendens verſus mulierem turritam d. Aeſculapii ſigillum tenentem.* AE. m. m. (Vaillant.) Nimirum ipſe valetudinis cauſa V. C. 968. Pergamum adivit, et in Aeſculapii templo ſomnia captavit [n]), de quo ritu vide plura apud Ariſtidem rhetorem. Quare eximiis urbem privilegiis ornavit, de quibus vide infra in *Prima*.

Hygia et *Telesphorus*, Aeſculapii comites, propter hanc ipſam cauſam Pergami numos frequenter occupaverunt. Narrat Paſanias [o]), Evamerionem a Pergamenis ex quodam oraculo Teleſphorum vocari.

Aeſculapius ſaepe proponitur a Centauris daduchis vel ſuſtentatus [p]), vel vectus, de quo typo vide Spanhemii epiſtolam in Specimine Morellii p. 225. et de Praeſt. num. T. I. p. 282.

* * *

Herculis quoque labores, aut ſi qua alia ad eum pertinent, in Pergami numis ſaepe proponuntur. Inſigniores typi ſunt:

Hercules aprum Erymanthium geſtans Euryſtheo rege prae metu in dolium profugo. L. Veri. AE. m. m. (Muſ. Caeſ.)

Idem argumentum jam dedimus ex numo Perinthi Thraciae.

Hercules ſtans d. clavam, ſ. arcum, contemplatur puellum a cerva ſuper monte lactatum; in apice montis aquila expanſa alis, in imo lacerta, Commodi. AE. m. m. (Muſ. Albani, et Com. Vitzai.)

Illuſtre numi hujus argumentum Hercules ad Aleum Tegeae Arcadiae regem divertens hujus filiae Auge vitium obtulit. Pater comperto crimine filiam gravidam Nauplio familiari tradit mari mergendam, quorſum profecta miſera per iter in monte Parthenio maſculum infantem enitur, quem ibi ſolum relictum adcurrens cerva lacte nutrivit, quo prodigio conſpecto paſtores puerum acceptum ad regem Corythum tulere, qui puero filii inſtar habito educatoque ab eventu *Telephi* nomen, ἀπο της τρεφθσης ἐλαφ, indidit. Interim mater a Caribus peregrinis, quibus eam vendidit Nauplius, delata in Myſiam ab ejus rege Teuthrante uxor adſciſcitur. Telephus adultus et ab oraculo matris fatum edoctus, profectusque in Myſiam ab ejus rege Teuthrante adoptatur, et in regno ſuccedit. Haec Diodorus [q]), Apollodorus [r]), Hyginus [s]), Pauſanias [t]), Tzetzes [u]). Et vero ab hoc Telepho primum Pergamum deductam coloniam ex Arcadibus conflatam creditum Pergamenis teſte Ariſtide [x]). Quare illi tanquam heroi apud Pergamum decantati hymni, et ſacra publice facta, ut docet Pauſanias [y]).

Fuit haec fabula non raro a veteribus in artis materiem lecta. Ejus ſimulacrum

n) Herodian. in Carac. o) L. II. c. 11. p) Beger. Thes. Br. T. III. p. 135. q) L. IV. c. 33. r) L. II. c. 7. §. 4. et L. III. c. 9. §. 1. s) Fab. 99. t) L. VIII. c. 48. u) Ad Lycophr. v. 206. x) Orat. T. I. p. 520. y) L. III. c. 26. ſub fin. et L. V. c. 13.

Digitized by Google

unum memorat Pauſanias, nempe cervam Telepho Herculis F. mammam praebentem [z]). Ejusdem argumenti ſunt alia inter picturas Herculanenſes [a]), apud Winckelmannum [b]), et in binis gemmis muſei Caeſarei. Horum numerum auget inſignis numus praeſens, in quo ſtat Hercules miraculo velut attonitus. Eodem modo is ſtat etiam in pictura Herculanenſi adſtituta hic quoque aquila. In gemma Caeſarea Hercules ſedens Telephum in ulnis geſtat adſtante cerva. In aeneo Tarſenſi max. mod. cum capite Maximini, quem edidit Cl. Venutus [c]), et Liebeus [d]), Hercules ſtat cum ſuis attributis ſ. geſtans Telephum cum cerva colludentem, pone arbor, cui inſiſtit avis, ſed cujus typi ſignificationem uterque vir eruditus adſecutus non eſt. Idem Telephus a cerva nutritus obvius eſt typus in numis Tegeae Arcadiae, prope quam haec fabula acta, quibus adde numos Midaei Phrygiae, unum Alexandri Sev. (Pellerin.) alterum Domnae. (de Camps.) Cauſam poſitae ſuperne aquilae cum diu inveſtigarem, ſuppeditavit tandem Q. Calaber, qui cum ex furtivo Herculis cum Auge congreſſu natum Telephum narraſſet, addit [e]):

Θρεψε θοη ποτε κεμμας, ἑῳδ' ἰσα φιλατο νεβρῳ,
Μαζον ὑποσχομενη ΒΟΤΛΗΙ ΔΙΟΣ, ἡ γαρ ἐφκει
Ἐκγονῳ Ἡρακληος ὀιζυρως ἀπολεσθαι.
Nutrivit velox olim cerva, et ſuum tanquam hinnulum amavit,
Vbera praebens DECRETO IOVIS,
nec enim fas erat
Prognatum Hercule miſere interire.

En tibi miſſam a Iove aquilam, quae expoſitum infantem cuſtodiret. Cauſam adpoſitae lacertae non aeque intelligo.

Copioſior fui in hujus numi explicatu, quia argumentum iſtud aliorſum ab eruditis averti video, etſi, ut ex dictis patet, certiſſimum ſiſtat Telephum, et cauſa fuerit Pergamenis, cur eum monetae inferrent. Rodulphinus Venutus muſei Albani eruditus interpres hoc typo intelligi Romulum a lupa nutritum exiſtimat. Sed video virum praeſtantem paullo antea in eodem argumento lapſum, quo loco propoſuit numum Antonini Pii, ſed commatis Romani, typo in utroque ita ſimili, ut, ſi conferre lubeat, confiteare neceſſe ſit, ad idem utrumque argumentum pertinere. Magis venia dignus Venutus, ſi in numo Romano propter typi adfinitatem fabulam Romanam videre ſibi viſus eſt. At multa ſunt in eodem hoc Antonini numo, quae hanc montis Palatini fabulam evertunt. Quid enim Herculi cum geminis? cur, quod in nullo alio monumento videmus, unus tantum geminorum animali ſubjicitur? cur animal et infans editiorem montis locum occupant, quando ipſa ratio dictat, geminos in fluvii vado deſtitutos infimo montis Palatini loco adhaeſiſſe? Quas in hoc actu partes agit aquila, eaque luculenta, quando picum geminis adſti-

z) L. IX. c. 31. a) Tom. I. tab. 6. b) Monum. ant. num. 71. c) Muſ. Albani.
d) Goth. num. p. 381. e) Paralip. L. VI. v. 140.

Digitized by Google

tisse scriptores omnes et monumenta docent? An vero satis exploravit animalis naturam, cum lupam dixit, quod per curtae caudae modum aliud quam cerva esse nequit? Novi, Vaillantium quoque in numo simili Antonini vidisse Romulum et Remum f), novi etiam, revera in pictura ejusdem numi, quae exstat in numis max. moduli regis Galliarum tab. 8., binos geminos quadrupedi subdi, at verisimile est, eum, qui picturam imperavit, alterum geminorum de suo addidisse. Sane eorum alter fatente ipso Venuto abest in numo musei Albani, qui certe idem est cum numo regis Galliarum. At, inquies, quid fabula Telephi in numo Romano? Idem nimirum, quod in alio ejusdem Antonini numo Romano fabula Promethei hominem fingentis. Pius hic imperator, quem constat, ut in ejus moneta docebimus, antiqua urbis decora in numis celebrare solitum, videtur argumentum Telephi propter ejus cum geminorum fato adfinitatem selegisse. Moverit etiam imperatorem privatus in Arcadiam adfectus, qua ex regione profectum Evandrum cum sociis fama erat eodem loco consedisse, quo deinde Roma aedificata est; quae causa fuit, cur Pallantium Arcadiae vicum et Evandri patriam in justae urbis formam redegerit teste Pausania g). Ex quo magis patet, Telephum non minus propter fati cum geminis communionem, quam propter patriam Arcadiam cum rebus Romanis componi.

* * *

Bacchus basi insistens, juxta quem pompa taurum feriens, Severi. AE. m. m. (Pellerin. Suppl. IV. p. 7.)

Non novi alterum exemplum caesi Baccho tauri. Forte grata deo hostia est habitus, quod is puerum Ampelum, cujus amore insaniebat Bacchus, interemit, de quo fuse Nonnus toto libro XI. ac praecipue inde a. v. 264.

* * *

Magistratus et *dignitates* variae in Pergami numis memorantur.

Proconsulem Aviolam, et magistratum *Menophanem*, qui leguntur in Pergamenis Caligulae numis, vide infra in moneta Smyrnae.

Proconsulem Augustum reperio apud Vaillantium, sed etiam solum: ΑΥΤΟΚ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΑΝΘυπατῳ, utrum vera lectio, dubitem.

Archon. M. Furius ΙΕΡΕΤΣ. ΚΑΙ. ΑΡΧΩΝ. in numo Augusti, (Pellerin. Mel. II. p. 13.) sed de quo vide, quae dicentur infra in *Gymnasiarcha*.

Praetor obvius inde a Domitiano per reliquos omnes, sic: CTPA. ΚΕΦΑΛΙΩΝΟC. ΤΟ. Β. in numo Hadriani.

Scriba. ΓΡΑΜΜΑΤΕΤΩΝ. dicitur ΚΕΦΑΛΙΩΝ. in numo Augusti, quem supra produxi.

Quaestor. ΕΠΙ. ΤΑΜΙΑ ΑΙΛ. ΘΕΟΦΙΛΙΑΝΟΥ. Ant. Pii. (Beger Th. Br. T. III. p. 123.)

Epistates: Vaillantius in Severi numo

f) Numi. praest. Tom. III. p. 126. ed. Rom.

g) L. VIII. c. 43.

Digitized by Google

legit: ΕΠΙCΤΑΤΟΥ. ΤΕΜ. ΑΝΝΙΟΥ. quod explicat: ἐπίσατα τεμένε, *praefecto templi*. (Num. Graec. p. 314.) Sed Belleyo eſt *praefectus ſacri luci* h). Varias ἐπίσατα ſignificationes, quí et magiſtratus loco fuit, vide apud Suidam, ac praecipue Spanhemium in hujus numi explicatione facundum.

Sacerdos. In numo Auguſti: M. ΦΟΥΡΙΟΣ. ΙΕΡΕΥΣ. de quo infra in *Gymnaſiarcha.* — ΕΠΙ. ΑΥΡ. ΚΕΛ. ΙΕΡΕΩC. ΔΙΑ. ΒΙΟΥ. ΤΩΝ. CΕΒ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. id eſt: *Sacerdotis perpetuo*, in numo Commodi. (Vaillant.)

Aſiarcha. ΕΠΙ. CΤΡΑ. ΠΟΛΛΙΩ. ΝΟC. ΑCΙΑΡΧΟΥ. Ant. Pii. (Vaill.) ΕΠΙ. C. ΑΥΡ. ΔΑΜΑ. ΑCΙΑΡΧ. (Pellerin. Suppl. II. p. 86.) Vide et titulum ſequentem.

Gymnaſiarcha. Numum Auguſti III. formae aeneum ex muſeo Foucault protulere Vaillantius et Harduinus, in cujus averſa: M. ΦΟΥΡΙΟΣ. ΙΕΡΕΥΣ. ΚΑΙ. ΑΣΙΑΡΧΗΣ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Vas patulum trapezae impoſitum.* Impugnat hanc lectionem Gallandus ἀυτοπτης, et talem eſſe Foucaultiani hujus cimelii epigraphen contendit: M. ΦΟΥΡΙΟΣ. ΙΕΡΕΥΣ. ΚΑΙ. ΑΣΙΑΡΧΗΣΑΣ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ., ut videre eſt in ejus ad Morellium epiſtola, quae eſt in Electis Woltereckii pag. 74. Non adriſit Pellerinio hiç ΙΕΡΕΥΣ et ſimul Aſiarcha, adjecta cauſa, infirma pol, quamque refutare piget, quod veriſimile non ſit, ſimplicem ἱερέα fuiſſe ſatis opulentum, ut praeſtare potuiſſet ſumptus, qui Aſiarchis faciendi fuere. Legendum igitur ex ſimili ſuo ſuadet: M. ΦΟΥΡΙΟΣ. ΙΕΡΕΥΣ. ΚΑΙ. ΑΡΧΩΝ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ i) Habeatur fides viro illuſtri hanc lectionem confidenter ſtatuenti. Verum ſi ea eſt tam certa, qualem ſpondere videtur, quo pacto is eodem in volumine adſerere potuit, non reperiri γραμματεως, *ſcribae* nomen in ullo numo earum urbium, quae ab archontibus regebantur k)? Nam paullo altius ſcribam in numo Pergameno vidimus. Iſtud certum, nullum hactenus repertum alium Pergami numum cum archontis mentione. Quidquid erit, haud ita pridem numum ſimilem muſeo Caeſareo intuli, qui demptis nonnullis literis exeſis has tamen offert luculentas: - - - ΙΕΡΕΥΣ. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧ. - - ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. Dubium non eſt, numum hunc eſſe eundem cum Foucaultiano, atque adeo collato hoc utroque veram plenamque ejus epigraphen eſſe: M. ΦΟΥΡΙΟΣ. ΙΕΡΕΥΣ. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗΣΑΣ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. Eſt hic numus unicus, qui magiſtratum gymnaſiarcham memoret, etſi in marmoribus non infrequentem, de cujus munere vide quae differam in tractatu de Gymnaſiarchis.

Theologus. ΕΠΙ. CΤΡ. ΤΙΒ. ΚΛ. ΑΛΕΖΑΝΔΡΟΥ. ΘΕΟΛ. in numo Caracallae. (Vaill.) ΕΠ. C. ΚΟΜ. Φ. ΓΑΥΚΩΝΟC. ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Herennii. (Vaill.) ſed quem magiſtratum aliter legit Pellerinius in numo Etruſcillae: ΕΠΙ. ΓΟΜΦ. ΓΑΥ-

h) B. L. T. XXXVIII. hiſt. p. 161. i) Mal. II. p. 13. k) L. c. p. 353.

Digitized by Google

ΚΩΝΟC. neque in hoc *Theologi* dignitas additur. ЄΠΙ. ϹΤΡ. ΓΑΤΚΩΝΟC. ΘЄΟΛΟΓΟΥ etiam meminit Harduinus in numo Decii. De hac dignitate vide tractatum de Theologis.

Metropolis. Hunc titulum in unico, quod ſciam numo ſibi arrogat, et quidem *metropolis primae*, ut continuo videbimus. Neque Vaillantius, neque Pellerinius ejus meminere.

Prima. Talem ſe frequenter profitetur inde a Caracalla. Inuſitati faſtus argumentum continet epigraphe in numo ſingulari Caracallae max. mod., qui eſt in muſeo Caeſareo: Η. ΠΡΩΤΗ. ΤΗϹ. ΑϹΙΑϹ. ΚΑΙ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙϹ. ΠΡΩΤΗ. ΚΑΙ. ΤΡΙϹ. ΝЄΩΚΟΡΟϹ. ΠΡΩΤΗ. ΤΩΝ. ϹЄΒΑϹΤΩΝ. ΠЄΡΓΑΜΗΝΩΝ. ΠΟΛΙϹ. In hoc numismate primatum tergeminum ſibi adrogat, I. Aſiae provinciae, more aliarum ejus urbium. II. omnium μητροπολεων, haud dubie, quod fuit ſedes regum Pergamenorum, et caput adeo ejus regionis, quae deinde provincia Aſia dicta eſt. III. videtur eſſe obvius ille, quo in numis aliis paſſim utitur, ſed conſueta formula: ΠЄΡΓΑΜΗΝΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. Hos tantos honores civitas a Caracalla Aeſculapii ſui cauſa abſtulit, ut dixi ſupra. At non modo iis a ſucceſſore Macrino exuti ſunt, ſed etiam, quoniam eum hac de cauſa acerbis dictis infectati ſunt, infamia publica notati, ut narrat Dio [l]). Egregie utrumque factum confirmant numi, quorum vis ingens, et maximi quidem moduli, imperante Caracalla emerſit, additis, ut vidimus, novis et magnificis titulis; at poſt hunc rarior eorum moneta, et magis ſecundum veterem modeſtiam. Ceterum jam Trajani aetate Pergamenos ſe dixiſſe *primos*, docet marmor Pergamenum editum a Sponio [m]).

Neocora. Qui honos incipit ſub Ant. Pio, ſcripto primum ſimpliciter ΝЄΩΚΟΡΩΝ, et adhuc ſub hoc legitur ΔΙϹ. ΝЄΩΚΟΡΩΝ. Geminatus hic honos memoratur in ſequentibus, at ſub Caracalla et Domna triplicari incipit. In nonnullis ſcribitur ΝЄΟΚΘΡΩΝ pro ΝЄΩΚΟΡΩΝ.

Nomen ab imperatore. ϹЄΒΑϹΤΩΝ. ΠЄΡΓΑΜΗΝΩΝ. Vide, quae dixi in *Prima*, et *Sacerdos*, nempe in honorem Auguſti, a quo multis beneficiis fuit ornata, ut dictum.

Mentio ſitus a fluviis *Selino* et *Cetio*. ΠЄΡΓΑΜΗΝΩΝ. ϹЄΛΙΝΟϹ. *Fluvius decumbens d. cymbam contingit*, in numo Aelii. (Vaill.)

ϹЄΛΙΝΟϹ. ΚΗΤΙΟϹ. *Selinus et Cetius decumbentes intermedio Aeſculapii ſigno*, in numo Aurelii, (Vaill.) at in Pelleriniano pro Aeſculapio eſt *Fortuna ſtans.* (Suppl. II. p. 69.) — *Juppiter nudus ſtans inter duos fluvios muliebres humi decumbentes*, in numo Commodi. (Spanh. ad Morell. ep. II.) In ſimili reginae Chriſtinae Spanhemius legit ΚΗ. ΤЄΙΟϹ, (Tom. I. p. 508.) non inique, nam utroque modo ſcriptum hoc flumen habemus. Vaillantii ΚЄΤΙΟϹ an recte ſcriptum ex numo Aurelii, dubitem.

l) L. LXXVIII. §. 20. m) Voyage T. III. p. 140.

Digitized by Google

De utroque flumine Plinius n): *longeque clariſſimum Aſiae Pergamum, quod intermeat Selinus, praefluit Cetius*, quamquam nec Caicus multo illuſtrior longe diſtabat. A Cetio urbis incolae, antequam Pergamus vocaretur, dicti ſunt *Ceteii*, quos innuit Homerus verſibus ſupra citatis: ἑταῖροι Κητειοι, quod mirum fugiſſe Strabonem, cum de his Ceteiis differens addit: non conſtare, quos Ceteios intelligere debeamus. Pellerinius *in ſuo* numo juxta figuram Selini videt folia apii, quod Graecis σέλινον dicitur, quo indicatur, fluvium ſic vocatum ab ejus herbae copia propter ejus oram enaſcentis. Ex his, quae modo dixi, ſequitur, quam injuſte Maſſonius Cetium ex ſimilibus numis extruſum velit o).

Certamina indicantur: ΟΛΥΜΠΙΑ. ΠΥΘΙΑ, in numo Caracallae. — ΟΛΥΜΠΙΑ. A. interprete Vaillantio: ΟΛΥΜΠΙΑ. Ακτια, in numo Valeriani.

Concordiae frequens mentio initae cum variis Aſiae et Bithyniae urbibus addito vel ſuppreſſo ὁμονοιας vocabulo. Eam mature admodum in numis teſtati ſunt; jam enim in Auguſti numis, quos ſupra citavimus, legitur ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. de quibus vide etiam numos Sardium.

AE. C.

REGES PERGAMI.

Regnum Pergamenum conditorem habuit Philetaerum Tio Paphlagoniae obſcura ſtirpe oriundum, et quod vilius, ſpadonem. Ei Lyſimachus Thraciae rex theſaurum regium, qui Pergami ſervabatur, credidit. Lyſimacho in acie a Seleuco caeſo ejus quidem gazam Philetaerus victori obtulit, at cum hic non multo poſt Ptolemaei Cerauni inſidiis occubuiſſet, ipſe in Lysimachi opes ſucceſſit, regnumque V. C. 473. A. X. 281. fundavit nonniſi cum gente ſua deſiturum. Mortuus eſt circiter V. C. 493.

Commemorato regni Pergameni exordio enarrandis ſucceſſorum rebus geſtis non immorabor, quod ad eas explicandas numi nihil conferunt. Etenim, ut recte advertit Pellerinius p), ſucceſſores, etſi alii Eumenis, alii Attali nomine inſignes fuerint, in numis tamen tantum Philetaeri fundatoris nomine uſi ſunt, ut reges Aegypti omnes ſe dixere Ptolemaeos, Parthiae Arſaces; tamen numos omnes Philetaeri nomine inſcriptos non eſſe uni omnes Philetaero conditori tribuendos, ex ipſis numis ſatis appareret, qui nimium variantia oris lineamenta offerunt. At enim deſperata ratio, varia haec capita ſingulis rite ſucceſſoribus tribuendi. Ceterum Philetaerum excepit Eumones *I.* ex fratre nepos, hunc Attalus I., hunc Eumenes II., quem ſecuti ſunt Attali II. et III. Fuere in hiſtoria per bella Gallica, Syriaca, Bithynica, et quaeſtuoſam rebus ſuis erga Romanos obſervantiam cogniti. Attalus III. moriens regnum Romanis legavit V. C. 623., quod cum non ferret *Ari-*

n) L. V. c. 30. o) In Collect. hiſtor. ad Ariſtid. p) Rois p. 179.

Digitized by Google

ſtonicus Attali II. filius, ſed non legitimus, vi occupare regnum adortus, caeſo primum Licinio Craſſo Romanorum duce ſuperior, deinde a Perpenna victus captusque in carcere ſtrangulatur V. C. 625. Regum Pergami hiſtoriam adcurate ſcripſit Sevinus [9]).

Numi regum Pergami.

Caput regis laureatum, rarius diadematum. ℞ ΦΙΛΕΤΑΙΡΟΥ. *Pallas ſedens d. clypeum humi attinet, rarius coronam attollit, ſ. haſtam, per aream literae ſolitariae, in nonnullis* ΑΣΚ. *ſaepe arcus* AV. II. (Muſ. Theupoli.) AR. I. apud varios, praecipue Pellerinium.)

Caput Palladis galeatum. ℞ ΦΙΛΕΤΑΙΡΟΥ. *Serpens.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Haym.)

Caput Apollinis. ℞ ΦΙΛΕΤΑΙΡΟΥ. *Tripus.* AE. III. (Haym.)

Caput regis. ℞ ΦΙΛΕΤΑΙ - - *Folium hederae.* AE. IV. (Muſ. princ. de Waldeck.)

In nullo hactenus id genus numo, ſi Gotzianum demas, repertum eſt additum ΒΑΣΙΛΕΩΣ. Omiſſum illud a Philetaero, et Eumene I., nequaquam mirum, quod ipſi in nomen regium nondum invaſere. Eo tandem uti coepit Attalus I. victis magna gloria Gallis, docentibus iſtud Strabone, Livio, Polybio. Forte propterea huic et ſucceſſoribus tribuendi illi, qui caput diadematum ſiſtunt.

Palladis effigies in argenteis perpetua, quam forte iis intulerit propterea, quia eam propoſuit in moneta ſua etiam Lyſimachus, cui ad extremum fidus permanſit Philetaerus. Attalum ſolennes ludos in ejus deae honorem celebraſſe ex Polybio conſtat [1]). Serpens ad veterem apud Pergamum Aeſculapii cultum adludit, de quo actum proxime. Tripus Apollinem, folium hederae Bacchum reſpiciunt.

AV. RRRR. AR. RR. AE. R.

PERPERENE.

Verſus Adramytium, ab aliis Aeoli tributa.

Autonomis caret.

Imperatorii a Nerone usque ad Otaciliam. Singularis eſt ſequens:

ΝΕΡΩΝΟC. ΚΛΑΤΔΙΟΥ. ΗΓΕΜΟΝΙΑ. *Caput muliebre laureatum.* ℞ ΠΕΡΠΕΡΗΝΩΝ *Botrus.* AE. III.

Hunc numum ex muſeo collegii ſui primus vulgavit Harduinus [2]), reſtituit bis Morellius [3]). Solae Thraciae urbes in numis ἡγεμόνας, *praeſides*, memorant, eoque nomine intellectus fuit magiſtragiſtratus Romanus, qui provinciae praefuit. At in hoc numo nomine ΗΓΕΜΟΝΙΑ intelligitur *principatus Neronis*, nam et ipſos imperatores ſaepe a Graecis dictos fuiſſe ἡγεμόνας, oſtendam in tractatu de *Praefidibus*. Caput muliebre laureatum eſt caput ſymbolicum ipſius Ηγεμονιας, ut alibi ſenatus, populi, Γερουσιας etc.

q) B. L. T. XII. Mem. p. 204. r) Hiſt. L. IV. c. 49. s) Num. urb. illuſt.
t) Specim. tab. XXI. et Impp. Tom. II. p. 134.

Digitized by Google

ΤΠΕΡ. ΝΙΚΗC. ЄΠΙ ΑΝΤΦΑΝΟΤC. ΠЄΡΠЄΡΗΝΩΝ. *Fluvius decumbens*, Commodi. AE. I. (Vaill.)

Multi exſtant numi imperantibus M. Aurelio, L. Vero et Commodo ſignati, qui ΤΠЄΡ. ΝΙΚΗC. inſcriptum offerunt, quos olim collegi in mea Sylloge I. p. 63. ſeq.

* * *

ЄΠΙ. CTP. M. ΑΤΡ. ΠΟΝΤΙΜΟΤ. ΠЄΡΠЄΡΗΝΙΩΝ. *Caracalla paludatus ſtans d. pateram, ſ. haſtam, quem adſtans mulier tutulata ſ. cornucopiae tenens coronat.* Caracallae. AE. m. m. (le Blond Obſervat. p. 44.)

Obſervandum in hoc numo ſcriptum ΠЄΡΠЄΡΗΝΙΩΝ. pro ſolito ΠЄΡΠЄΡΗΝΩΝ.

* * *

Commemorandi denique numi Perperenorum quidam dubiae omnes lectionis.

ЄΠΙ. ΛЄΩΝΟC. ΚΑΙЄΡЄΘC. ΔΙΑ. ΒΙΟΤ. ΤΩ. CЄΒ. ΓΑΤΚΩΝΟC. ЄΤ. - ΗΠ. ΠЄΡΠЄΡΗ. *Bacchus ſtans d. diotam, ſ. thyrſum, pro pedibus pantheriſcus.* M. Aurelii. AE. m. m. (Muſ. Piſani tab. XX.)

- - - ΙЄΡЄΟC. ΔΙΑ. ΒΙΟΤ. ΤΩ. CЄΒ. ΓΑΤΚΩΝΟC. - - - ΠЄΡΠЄΡΗ. *Idem typus.* M. Aurelii. AE. m. m. (Muſ. Florent.)

ΠЄΡΠЄΡΗ. ΑΝЄΘΗΚЄ. ΙЄΡЄΩC. ΔΙΑ. ΒΙΟΤ. ΤΩ. CЄΒ. ΓΑΤΚΩΝΟC. ЄΤΟΤC. *Idem typus.* M. Aurelii. (Holſtenius ex MS. Ligorii in Not. ad Steph. p. 246.

ЄΠΙ. ΑΓΩΝΟΘЄΤ. ΙЄΡЄΟC. ΔΙΑ. ΒΙΟΤ. ΤΩ. CЄΒ. ΓΑΤΚΩΝΟC. Β. ΔΗΜЄ. ΠЄΡΠЄΡΗ. *Cybele* (verius Ceres.) *caniſtro inſidens d. ſpicas, ſ. facem.* M. Aurelii. AE. m. m. (Catalogue d'Ennery p. 408.)

Satis apparet, epigraphen in omnibus his numis eſſe eandem, ſed quia ſinguli corrupti, a viris eruditis male exceptam. Non ergo videbantur promeriti tot conjecturas, quas ad evolvendam epigraphen attulerunt, ac praecipue Abbas Mazzolenus, qui binis locis praepropera, et incredibilia de propoſito in his numis deo Glycone, et epocha, quam in literis ЄΤ. — ΗΠ. vidit, nobis propinavit [a]).

Magiſtratus praetor in numis Severi, Caracallae, Otaciliae. *AR. RRR.*

PIONIA.

Verſus ſinum Adramytenum prope Gargara, memorata Straboni et Plinio.

Imperatorius Domnae: ЄΠΙ. CΙP. ΑΤΡ. ΑCCΙΩΝ. ΠΙΟΝΙΤΩΝ. *Templum 4. col., in cujus aditu mulier ſtans cum calatho ſ. haſtam tenet.* (Vaillant.)

Exhibet hic numus concordiam Pioniam inter, Aſſumque vicinam. *AE. RRRR.*

PITANE.

Verſus Aeolidem. *Autonomi.*

a) Muſ. Piſani. T. I. p. 55. et T. II. Animadverſione XIH.

Digitized by Google

ΠΙΤΑΝΕΩΝ *Caput Ammonis.* ℞ ΕΠΙ. ΜΕΛΕΑΓΡΟΤ. *Iuppiter ſtans d. aquilam, ſ. haſtam.* AE. III. (Muſ. Theup.)

Caput Palladis. ℞ ΠΙΤΑΝΑΙΩΝ. *Teleſphorus.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Ammonis. ℞ ΠΙΤΑΝΑΙΩΝ. *Pentagonum.* AE. III. (Pellerin.)

ΘΕΑΝ. ΡΩΜΗΝ. *Caput Romae.* ℞ ΠΙΣΑΝΑΙΩΝ. *Pentagonum.* AE. III. (Pembrock.)

Nomen urbis ſecundum ſcriptores et numos fuit *Pitane*, et, ſi non fallit ectypon Pembrockianum, dicta quoque fuit *Piſane.* Sin iſtud, videtur Piſanen in Pitanen mutatum ex dialecto vicinae Aeolidos. Sic legimus in numis ΘΑΣΙΩΝ et ΘΑΤΙΩΝ, tum: ΜΕΣΗΜΒΡΙΑΝΩΝ et ΜΕΤΑΜΒΡΙΑΝΩΝ.

Cum pentagonum in his numis totum averſae typum conſtituat, lubet in ejus ſenſum hoc loco inquirere. Refert Lucianus x), Pytohagoricis familiare fuiſſe το τριπλουν τριγωνον, το διαλληλον, το πενταγραμμον, *triplex triangulus inter ſe junctus*, *quinquelinearis*, atque iſtud ſymbolum, ait, ΤΓΕΙΑ παρ' αὐτων ὠνομαζετο, *SALVS ab ipſis appellabatur.* Nullus dubito, pentagono huic in Pitanes quoque numis eandem eſſe ſignificationem, propterea quod in alio ejus numo, quem citavimus, Telesphorus fingitur Hygiae comes. Eodem certe etiam ſenſu accipiendum pentagonum ſimile, quod ſaepe videre eſt in amuletis, quae ad Gnoſticorum ſuperſtitionem vulgo referimus, et in quibus plerumque res et virtus medica agitur. Et videtur idem ſymbolum in area numorum Nolae, Nuceriae, Ptolomaei incerti, tum et urbium Galliae obvium eandem habere ſignificationem.

AE. RR.

Imperatorii tres cogniti, Fauſtinae jun. ΠΙΤΑΝΑΙΩΝ. *Figura ſtans d. pateram ſ. bipennem.* (Pellerin.) Alexandri Sev., in quo magiſtratus: ΕΠΙ. ΣΤ. Μ. ΑΤΡ. ΠΟΒΛΙΟΤ. ΤΟ. Β. (Vaillant.) Idem numus, ſed praegrandis moduli, eſt in muſeo princ. Waldeck, ſed cum epigraphe ΕΠΙ. ΣΤΡ. ΑΤΡ. ΠΟΠΛΙΟΤ. ΤΟ. Β ΠΙΤΑΝΑΙΩΝ.

AE. RRR.

POEMANENI.

Prope Cyzicum. Eorum meminere Plinius, Ariſtides rhetor, et Stephanus.

Autonomus editus a Pellerinio:

Caput barbatum. ℞ ΠΟΙΜΑΝΗΝΩΝ. *Fulmen infra* BH. AE. II.

Alium huic ſimilem jam ante Pellerinium citavit Cl. Maſſon in Collectan. hiſt. ad Ariſtid. §. 3.

Perperam Pellerinius his Poemanenis tribuit numum inſcriptum ΠΡΑΙΣΙΩΝ, qui eſt Praeſi Cretae, quam vide.

AE. RRRR.

Imperatorius unicus, isque Trajani, editus a Pellerinio: (Suppl. I. p. 35.) ΕΠΙ. ΕΓ. ΑΡ - - ΤΩΝΟΣ. ΠΟΙΜΑ. *Aeſculapius ſtans.* Ejus dei illuſtre apud Poemanenos templum fuiſſe, teſtatur Ariſtides y).

AE. RRRR.

x) De lapſu inter ſalut. y) Orat. IV. ſac.

Digitized by Google

PRIAPVS.

Verſus Helleſpontum et Lampſacum, a deaſtro cognomine appellationem adepta.

Autonomi:

Caput muliebre velatum. ℞ ΠΡΙΑΠΗΝΩΝ. *Caput bovis, juxta monogramma, omnia intra coronam ſpiceam.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Apollinis. ℞ ΠΡΙΑΠΗΝΩΝ. *Cancer marinus oblongior.* AE. II. III. (Seſtini Lettere T. III. p. 79.)

Inique Wildius et Frölichius huc vocaverunt numos, qui ſunt Prianſi Cretae, ut in hac dictum.

AE. RRRR.

PROCONNESVS.

Inſula, quae vicinae Cyzico nobile marmor dedit.

Autonomi:

— ΑΣΙΓΕΝΗΣ. *Caput laureatum.* ℞ ΠΡΟΚΟΝ. *Cervus dimidius reſpiciens, juxta vas.* AR. III. (Hunter.)

Plinius [a]): *Inſulae in Propontide ante Cycicum:* Elaphonneſus, *unde Cyzicenum marmor, eadem* Neuris, *et* Proconneſus *dicta.* Advertit ad haec Harduinus [a]), Scylaci Proconneſum et Elaphonneſum binas diſtinctas eſſe inſulas, ſed hoc ipſum conciliari a Strabone, Proconneſum novam et veterem agnoſcente, appellationis vero rationem utrinque eſſe parem; nam προξ et ἔλαφος cervini eſſe generis animalia, et ab his utrique inſulae nomen factum. Sane teſte ſcholiaſte Apollonii [b]) ἐν ταις κυησεσι τας ἐλαφους λεγεσθαι προκας, ὁθεν και προκοννησος, *cervas, cum uterum geſtant, dici* προκας, *unde et Proconneſus.* Et infra: ὑπο τινων δε προκοννησος και Ελαφοννησος ἐκληθη, *ab aliquibus vero Proconneſus et Elaphonneſus dicta eſt.* Eodem etiam pertinere appellationem tertiam *Neuris* Plinianam, haud dubie ductam a νεβρος, *hinnulus.* Ab his ergo teſtimoniis explicatur typus cervi in hoc numo propoſiti.

* * *

Caput Iovis. ℞ ΠΡΟ - - - ΑΦΟΝΝΗ. *Fulmen alatum.* AE. III. (Pellerin. Rec. III. tab. CVI).

Alium ſimilem ſic deſcribit Seſtinus (Lettere T. IV. p. 109.)

ΠΡΟΚΟΝ. ΑΦΟΝΝΗ. *Caput Iovis.* ℞ ΠΡΟΚΟΝ. ΑΦΟΝΝΗ. *Fulmen alatum.* AE. III.

Conjecit Pellerinius, alterum numi ſui vocabulum, idque mancum explendum eſſe legendo ΕΛΑΦΟΝΝΗ, ut adeo illi utrumque inſulae nomen, *Proconneſi*, et *Elaphonneſi*, de quo continuo egimus, videatur inſcriptum. Verum cum in utraque numi Seſtiniani parte aliud perinde non legatur, quam ΑΦΟΝΝΗ., conjectura haec locum jam habere nequit, et vocabulum illud vel magiſtratum, vel aliud notat.

AE. RRRR.

SCEPSIS.

Vide Scepſin Troadis.

---

a) L. V. §. 44. a) Nota 99. b) Ad Argon. L. II. 279.

Digitized by Google

TROAS.

ABYDVS.

Ad Helleſpontum, qua is maxime artatur, Mileſiorum colonia teſte Thucydide [a]).

Autonomi.

Perſona adverſa exſerta lingua. ℞ *Signum incuſum in crucis formam.* AE. III. (Pellerin.)

Perſona ſimilis. ℞ *Caput Palladis.* AV. AR. III. (Pellerin.)

Perſona ſimilis. ℞ *Sine epigraphe, vel ſolo adſtituto* A. *Ancora.* AR. III. (Pellerin.)

Perſona ſimilis. ℞ ABT. *Aquila ſtans.* AR. III. (Pellerin.)

Facundior numus poſtremus praecedentibus aut anepigraphis aut parcius loquentibus patriam Abydum jure adſignat. Perſonae, ancorae, aquilae cauſa incerta. Simills formae perſonam offerunt etiam numi vicini Parii Myſiae. Aureus, quem loco II. citavi, eximiae eſt raritatis. Teſte Xenophonte [b]) Abydeni fodinas auri poſſederunt. Numus loco I. deſcriptus, quia incuſus in parte averſa eſt, in antiquiſſimis eſt putandus.

* * *

Caput Apollinis laur. ℞ ABT. MOΛΠΑΣ. *Aquila ſtans.* AR. I. (Pellerin.)

Protome Dianae cum arcu et pharetra. ℞ ABTΔHNΩN. *Aquila ſtans expanſis alis, in area delphinus tridenti implexus, omnia intra coronam.* AR. I. (Pellerin.)

Protome adverſa Dianae capite turrito, cum arcu et pharetra. ℞ ABT. *Cerva ſtans intra coronam.* AE. II. (Pellerin.)

Protome adverſa Apollinis. ℞ ABTΔH. *Lyra.* AE. III. (Pellerin.)

En tibi illuſtriores reliquos Abydi autonomos. Docent, Apollinis et Dianae cultum in hac urbe fuiſſe potiorem. De Dianae cultu conſtat ex Polybio, qui refert [c]), Abydenos a Philippo V. Macedoniae rege obſidione preſſos, in ejus templo congregaſſe uxores filiasque, quas deinde rebus deſperatis occiderent ipſi.

* * *

Magiſtratus domeſticus nonnullis, ut vidimus, inſcribitur. Talis ſine dubio eſt etiam ANTIΓONOT. inſcriptus numo Abydeno, quem edidit Panelius, creditque, eo nomine intelligendum Antigonum Macedoniae regem [d]). Similia eruditorum ſphalmata vidimus ſupra in numis Pergami Myſiae.

Arigonius Aryciae, Pellerinius Ary-

a) L. VIII. c. 61. b) Hiſt. Graec. L. IV. ſub fin. c) Hiſt. L. XVI. c. 10.
d) Catalog. le Bret.

Digitized by Google

candae tribuerunt numos, qui huc pertinent, ut suis locis observatum.

AV. RRRR. AR. R. AE. RR.

Imperatorii ab Augusto usque ad Mamaeam.

Epigraphe ABT. ABTΔHNΩN.

Typi insigniores:

HPΩ. ΛЄANΔPOC. *Leander natans versus turrim, in qua stat Hero lampadem praetendens, superne volitat Cupido facem praegestans*, Severi et Caracallae, (Vaill.) Alexandri Sev. (Morelli Specim. tab. XVIII.)

Idem argumentum vidimus in numo Sesti Thraciae, freto ibi perangusto utramque urbem, Leandrique et Herus amores dirimente, quae fabula in vulgus nota. Quod in his numis Cupido facit, ipse etiam de se confessus est apud Statium [e]):

Vidi et Abydeni juvenis certantia remis
Brachia, laudavique manus, et saepe natanti
Praeluxi.

In numo Morelliano scribitur ΛHANΔPOC, quod perinde habendum. Musaeus in carmine de Herus et Leandri amoribus scripsit Λεανδρος, aut cum primam produci metri ratio jussit, Λειανδρος.

* * *

Naves binae, in quarum una tres milites confligentes, in litore specula, super qua figura tuba canens, Severi, Caracallae. AE. m. m. (Mus. Albani et Caes.)

Causam hujus typi nondum reperi. Videtur heroicum aliquod domi factum nobis ignotum continere.

Magistratus archon frequenter memoratur, ut: ЄΠI. APX. AIA. ZΩIA. *AE. RR.*

ALEXANDRIA TROAS.

E regione Tenedi maritima, olim dicta *Sigia* ab Antigono Asiae rege nomen *Antigonia* tulit; at Lysimachus Thraciae rex eam in Alexandri M. honorem nominavit *Alexandriam*, diciturque *Troas* a regione ad aliarum discrimen. A Romanis, qui huic tractui incunabula sua se debere crediderunt, serius multum amplificata et deducta colonia ejus viciniae urbs princeps evasit. Vide Mem. B. L. T. XXVIII. p. 325.

Autonomi:

Caput Apollinis adversum laur. ☧ AΛЄ-ΞAN. *Lyra intra lauream.* AE. fere I. (Pellerin.)

Hunc numum ad hanc Alexandriam pertinere, docet numus vicinae Abydi cum simillimo utrinque typo.

* * *

Caput Apollinis. ☧ AΛЄΞANΔPEΩN. *Equus pascens, intra ejus pedes aquila stans.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Apollinis. ☧ ΛTKKEIOT. *Equus pascens.* AR. III. (Mus. Caes.)

Equus pascens obvius subinde fuit typus in numis Alexandriae coloniae. Causa typi alterum quoque numum, etsi urbis

e) Silv. L. I. Carm. 2. v. 87.

Digitized by Google

nomen non addat, huc referendum puto. Eſt adeo vocabulum ΑΤΚΚΕΙΟΤ magiſtratus domeſtici nomen. Hunc numum olim edidi pictumque ſtiti in meis Numis vet. p. 194. Contra aliorum ſententias equum cum Apolline conjungi cenſeo propterea, quod hoc animal apud barbaros aeque ac Graecos fuit Solis hoſtia, ut pluribus teſtimoniis in opere citato probavi.

* * *

De numo aureo, qui veriſimiliter huc referri poteſt, agam infra in numis coloniae.

AV. dubius, AR. RRRR. AE. RR.

Numi Apollinis Sminthii.

Caput Apollinis laur. Χ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ. ΠΜΙΘΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. - - ΜΑΝΔΡΟ ΣΛΕ. *Apollo ſtolatus gradiens pendente ex humeris pharetra, ſ. arcum cum ſagitta, in area monogramma.* AR. I. (Cuperus in Harpocrate.)

In alio ſimili poſtremum vocabulum legitur: - - ΑΜΑΝΔΡΟΝ. (Maffei Veron. ill. P. III. p. 240.)

In alio ſimili epigraphe eſt: ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ. ΠΜΙΘΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. ΠΕΙΣΙΣΤΡΑΤΟΤ. ΣΛ. (Pembrock P. II. tab. 35.)

In alio epigraphe eſt: ΠΜΙΘΕΩΣ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. - ΤΣΑΓΟΡΟΤ. ΡΠΓ. (Catal. d'Ennery p. 66.)

Praeclari hi numi copioſe illuſtrantur cum a Cupero [f]), tum a Spanhemio in adjecta epiſtola. Apollinis Sminthii magnus fuit in hoc tractu honos, ſic dicti a *muribus*, nam, ut narrat Aelianus [g]), Aeolibus et Trojanis mus dicebatur *Sminthius*. Cultus origo varie a veteribus narratur. Alii referunt, Apollinem ſagitta mures interemiſſe, qui frugibus in eo tractu perniciem attulere; alii, Cretenſibus a Pythio datum reſponſum, ibi conſiderent, ubi terrigenae bellum iis inferrent; ad hanc ſubinde oram cum appuliſſent, mures clypeorum lora adroſiſſe, quo impletum credidere oraculi monitum, et mox ibi Apollini Sminthio templum ſtatuiſſe [h]). Alias origines vide apud auctores a Cupero citatos.

In epigraphe notandum ΠΜΙΘΕΩΣ, extruſo N, et terminatio ſecundum Homerum [i]): Τενεδοιο δε ἰφι ἀναστις, Σμ. Θευ, cum auctores alii paſſim ſcribant Σμινθιος. Notandum item primum elementum Π pro Σ, quod et in Smyrnaeorum numis obſervatur ſcripto frequenter ΠΜΤΡΝΑΙΩΝ pro ΣΜΤΡΝΑΙΩΝ.

Typus in his numis non quidem conſpirat cum ſimulacro Apollinis Sminthii, quod ſtetiſſe Chryſae, quae fuit Alexandriae vicina, refert Strabo [k]), nimirum ſub ejus pede fuiſſe murem, opus Scopae Parii, conſentiente etiam Euſtathio ad citatum Homeri verſum. Facilius conſpirat cum ea fabula, qua mures ſagittis a deo confixi feruntur. Veri-

f) L. c. g) Hiſt. anim. L. XII. c. 5. Aen. III. 108. Tzetzes ad Lycophr. v. 1302.
h) Aelian. l. c. Strabo L. XIII. Servius ad
i) Il. A. 38. k) L. XIII. p. m. 301.

Digitized by Google

simum mihi videtur, Alexandrenses in singendo horum numorum Apolline respexisse aureos illos Homeri versus, quibus is describit paratum ad ultionem Apollinem, quem Sminthii nomine invocavit offensus ejus sacerdos Chryses [l]):

Βη δε κατ' Ουλυμποιο καρηνων χωομενος κηρ,
Τοξ' ὠμοισιν ἐχων, ἀμφηρεφεα τε φαρετρην,
Εκλαγξαν δ' ἀρ' ὀιϛοι ἐπ' ὠμων χωομενοιο
Αυτῳ κινηθεντος. ὁ δ' ἠιε νυκτι ἐοικως.
Descenditque de Olympi verticibus iratus animo,
Arcus humeris gestans, et undique tectam pharetram,
Clangorem vero dederunt sagittae in humeris irati
Eo incedente; ipse vero ibat nocti similis.

Confer sodes hos versus cum praesentium typo numorum.

Mentio situs ad *Scamandrum* fluvium dubia non est, sed Cuperus legendum censet ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΥ, Spanhemius ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΣ. Si fidelis est Maffei lectio, quam proposui, dubium non est, legendum ΠΡΟΣ. ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΝ. Ejus mentio omittitur in Pembrockiano.

Epochae annus in omnibus quatuor comparet, sed tribus tantum annis diversis: ΡΠΓ. ΣΛ. ΣΛΕ. Eam Spanhemius in citata ad Cuperum epistola ducendam censet a tempore, quo urbs auctore Lysimacho pro Antigonia dicta fuit Alexandria. Factum istud ex Spanhemii sententia V. C. 454. A. X. 300. Signati ergo essent hi numi annis V. C. 636. 683. 688. Non dissentit huic opinioni Pellerinius [m]), quamquam non minus verisimile censeat, adhibitam ab Alexandrensibus epocham Alexandri M. Cum epocha his tantum autonomis inscripta sit, vix sperandum, nos certius aliquid aliquando comperturos.

AR. RRR.

Colonia deducta ab Augusto, et coloniae nomine signati numi abundant; et sunt etiam hujus generis

Autonomi copiosi, qui eandem epigraphen et typos offerunt, quos numi cum capite Imperatorum.

Imperatorii reperiuntur a Trajano usque ad Saloninam.

Epigraphe: COL. TROA. TROAS. TROAD. addito saepe AVG. vel ALEX: ALEXAN. ALEXAND. Non raro luxatis literis barbara jam tempora olet.

Typi:

Equus pascens, obvius in hujus coloniae numis. Vaillantius indicari immunitatem a tributis constanter et confidenter asserit; at ignoravit tum adhuc vir eruditus, eum jam exhiberi in numis hujus urbis, cum colonia nondum esset. Explicatum alium magis verisimilem dedi supra in autonomis Alexandriae liberae.

* * *

Aquila volans bovis caput unguibus stringit, in numis Commodi, aliorumque. (Vaill.)

---

l) Il. A. 44. m) Mel. II. p. 322.

Digitized by Google

Statua Apollinis cippo impoſita, juxta figura militaris ad aram ſacrificans, ſuperne aquila volans bovis caput unguibus defert, Criſpinae. (Vaill.)

Ioannes Malala, cum conditas a Seleuco per Syriam urbes refert, eas capto ſemper augurio aedificatas memorat, nempe advolante aquila abreptam victimae portionem, aut ipſum etiam tauri caput in eum locum deferente, ubi dei juſſu nova urbs ſtatuenda eſſet n). Praemonuit jam iſtud Vaillantius ad ſimilem numum Antonini Pii. Idem in condenda Antiochia ad Orontem accidiſſe ante Malalam docuit Libanius o). Simile quid in condenda Alexandria Troade contigiſſe, docuerint fabulae domeſticae. Argumentum aquilae bovis caput complexae exſtat etiam in aureo anepigrapho pervetuſti operis (nam poſtica quadratum informe offert) quem Pellerinius inter incertos recenſet. (Rec. T. III. tab. CXV. n. 3.) Quare veriſimile eſt, eum in hac urbe, ſed cum Sigiae adhuc nomen teneret, fuiſſe ſignatum; praeſertim cum videamus, Alexandrenſes, etiam cum coloni eſſent, veteribus ſuae urbis typis, ut Corinthios, ſedulo inhaeſiſſe.

* * *

Alii typi ſunt: *Apollo volanti grypho inſidens*, *Silenus*, *lupa gemellos lactans*, inferiore aevo potiſſimum *caput muliebre turritum*, pone vexillum, cui ſaepe inſcriptae literae, ſed plerumque dubiae. In uno muſei Caeſarei lego AV. TP. ſunt- que fabricae ſatis barbarae. In Pellerinianis legitur CO. AV. (Mel. II. p. 61.) Plures etiam ex memoratis hic typis ſaepe in uno eodemque numo junguntur.

Aureliam Antoninianam ſe vocat in numis Caracallae.

Mentio ſitus, a fluvio Scamandro in autonomis, et regione Troade in coloniae numis.

AE. C.

ARISBA.

Hujus urbis numum *imperatorium* cum capite Trajani Vaillantius ex muſeo ſuo citat inſcriptum APICBEΩN. typo *Herculis leonem ſuffocantis*. Citatur item ſimilis AE. II. formae in muſeo Chriſtinae. Fuit etiam Arisba Lesbi.

AE. RRRR.

DARDANVS.

Ad Helleſpontum, urbs antiqua, aedificata a Dardano Trojano ſecundum Dorum, et hodiernis Dardanellis nomen fecit.

Autonomi:

Mulier ſtolata equo gradienti inſidens d. frenum, ſ. lateri admota. Ж ΔAP. *Gallus ſtans.* AR. I.

Inſignem hunc numum Pellerinius in poſtremo ſuo opere, quod *Additions* inſcribitur, edidit p), explicavitque pagina ultima. Typus mulieris in equo non equitantis, ſed ſedentis, quo ritu Cybeles leoni ſuo, Iſidem cani inſidere conſpicimus, vix alias in numis occurrit. Simili

n) Chronogr. L. VIII. o) In Antiochico. p) Pag. 1.

Digitized by Google

modo in numo Celenderis Ciliciae virum equo ſuo vehi videbimus. Quae ſit equeſtris haec mulier, in veterum commentariis non reperi. Veriſimile eſt, quod exiſtimat Pellerinius, eſſe domeſticam quandam veteris aevi heroidem inclyto quopiam facto illuſtrem.

In numis reliquis, quos vide apud Pellerinium et Haymium, *epigraphe*: ΔA. ΔAP. ΔAPΔ. *Typi* potiores: *Equus armatus* ℵ *Gallus*. Quo typo confirmatur, quod refert Pollux, Dardanios in numis ſignaſſe ἀλεκτρυονων μαχην, *gallorum pugnam* [q]). — *Caput Aeſculapii.* ℵ *Serpens adſurgens.* (Pellerin.) Sunt hi numi aenei omnes.

AR. RRRR. AE. RR.

Imperatorii reperti ab Auguſto usque ad Getam.

Auguſti unus proditur ſolum in muſeo Theupoli: ΔAPΔ. *Victoria.* Reliqui ab Ant. Pio procedunt.

Epigraphe: ΔAPΔANIΩN. *Typi* inſigniores: *Aeneas humeris Anchiſen portans, d. Aſcanium ducens*, Domnae et Getae. *Ganymedes nudus pileo Phrygio tectus ab aquila ſurſum effertur*, Getae. Sunt haec argumenta domeſtica.

Magiſtratus urbis fuit *archon*, qui legitur in numo Severi: ЄΠI. APX. ΦI. ΛIΠΠOT. (Vaill. Piſani.)

Mentio ſitus a Rhodio fl. ΔAPΔANIΩN. POΔIOC. *Fluvius decumbens*, in numo Domnae. (Vaill.) Hunc Rhodium Strabo inter Abydum et Dardanum in mare exire dicit [r]).

AE. RR.

ILIVM.

Hoc nomine intelligimus non veterem illam Trojam, Ilium quoque dictam, ſed Ilium novum XXX. ſtadiis a vetere verſus mare remotum. Fuit olim pagus cum fano Minervae Iliados, de qua mox plura, cui Alexander poſt victoriam ad Granicum ornamenta addi juſſit addita urbis appellatione. Abſtulit tamen deae arma, quae deinde praegeſtari in praeliis juſſit [s]). Mortuo Alexandro opus perfecit Lyſimachus. Temporum injuriis rurſum deſertum a Romanis nonnulla incrementa accepit, quod hinc ſe profectos aut ſcirent, aut putarent. Quare iis imperator Claudius tributa in perpetuum remiſit oratore Nerone Caeſare [t]).

Autonomi:

Caput Palladis. ℵ IAI. *Mulier gradiens capite velato d. haſtam ſuper humero, ſ. taedam.* AE. III. (Pellerin.)

Partis averſae mulierem Pellerinius Iſidem putavit; at patebit ex ſequentibus Minervae Iliadis numis, in hoc quoque Minervam, qualis nempe Ilii colebatur, exhiberi; nimirum dempto velo nullum in utroque apparet diſcrimen.

* * *

q) L. IX. §. 84. r) L. XIII. p. m. 889. s) Arrian. de exp. Alex. L. I. c. 11. et L. VI. c. 9. t) Suet in Claud. c. 25. Tacit. Ann. XII. c. 58. Digg. L. XXVII. tit. 1. §. 17.

Digitized by Google

Caput Palladis. ℞ ΙΛΙΕΩΝ. *Apollo ſtolatus ſtans d. pateram, ſ. lyram.* AE. III. (Pellerin.)

ΙΛΙΕΩΝ. *Caput Palladis.* ℞ ΙΛΙΕΩΝ. *Aeneas cum Anchiſe et Iulo profugus.* AE. III. (Pellerin.)

ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. *Caput muliebre turritum.* ℞ ΙΛΙ. *Aquila Ganymedem nudum crinibus ex roſtro pendulum tenet.* AE. III. (Arigoni.)

Merebantur hi numi ob typorum elegantiam, ſed qui explicatione non egent, plene deſcribi.
AE. RR.

Numi Minervae Iliadis.

Caput Palladis. ℞ ΑΘΗΝΑΣ. ΙΛΙΑΔΟΣ. *Pallas tutulata gradiens d. haſtam ſuper humero, ſ. taedam, pro pedibus noctua, vel apis, vel corona, vel palmae ramus, pone monogramma, in imo:* ΑΠΗΜΑΝΤΟΥ, *vel:* ΜΕΝΕΦΡΟΝΟΣ. ΤΟΥ. ΜΕΝΕΦΡΟΝΟΥ. *vel:* ΣΩΣΤΡΑΤΟΥ, *vel:* ΑΓΑΘΟΥ. ΤΟΥ. ΜΗΝΟΦΙΛΟΥ. *vel:* ΞΑΝΘΙΠΠΟΥ. AR. m. m. (Pellerin. Rec. II. p. 63. et Mel. I. p. 136. Hunter.)

Fuit Minerva nomine *Iliadis* variis in urbibus religioſe culta, quas enumerat Abbas Fontenu, qui in numum ſimilem copioſe commentatus eſt [u]), fueruntque illae, quae Palladium ſe tenere jactabant, praeter noſtrum Ilium et Romam Liris Lucaniae, Lavinium, Luceria, Argos, Sparta etc. Romae tanta fuit ejus deae veneratio, ut, quod paucis diis fuit conceſſum, haeres potuerit inſtitui [x]). Habemus ergo in his numis Minervam Iliadem, qua forma ſaltem apud Ilienſes, aut per vicinum tractum colebatur. Nimis forte acute Fontenu illud, quod Minerva manu tenet, et quod ex omnibus his numis manifeſta taeda videtur, celum eſſe dixit, nempe quia Apollodorus muliebre hoc attributum Palladio fuiſſe additum dixit. Quae infra ſcribuntur nomina, magiſtratuum ſunt, quod monere neceſſe, quia laudatus Fontenu ro ΑΠΗΜΑΝΤΟΥ eſſe Minervae epitheton putavit. Pellerinianum ΜΕΝΕΦΡΟΝΟΥ pro ΜΕΝΕΦΡΟΝΟΣ videtur chalcographi vitio irrepſiſſe.

Expendendum adhuc ſupereſt, qua in urbe hi videantur numi ſignati. Corſinius, qui ſimilem citat, eum Athenis cuſum putat [y]). Verum ut argumentis aliis abſtineam, vel ſola fabrica pereleganſ numos hos Athenienſibus eripit. Abbas Fontenu eos his noſtris Ilienſibus tribuit [z]). Cum hoc primum conſpirarit Pellerinius [a]), ſerius Sigeum tutius referendos cenſuit [b]), propterea quod in inſcriptione Sigea, quae exſtat apud Chishul [c]), et Muratorium [d]), mentio fit templi Minervae Iliadis, quod Sigei ſtetit, et peractorum ibi ſacrificiorum, et inſtitutorum item ludorum in honorem Antiochi I. Horum igitur ſolemnium occaſione veriſimile cenſet hos percuſſos Sigei numos. Sed enim ut facile dem, tetradrachma haec illuſtria non fuiſſe

u) Mem. B. L. T. V. p. 263. x) Fragm. Vlpiani XXV. 6. y) Faſt. Attic. T. II. p. 230. z) L. c. a) Rec. II. p. 63. b) Mel. I. p. 136. c) Ant. Aſiat. p. 6. d) Thes. inſcript. p. 2118.

Digitized by Google

Ilienſium monetam ordinariam, nam horum res tenuiores fuere, quam ut licuisſet tam ſplendida uti moneta, conſtat tamen, non modo Minervae templum ſtetiſſe apud Ilienſes, quod ipſe Alexander M. et Lyſimachus ſumma religione proſecuti ſunt, ut teſtatur Strabo [e]), atque illud quidem magnificum teſte epigrammate Agathiae [f]), ſed etiam feſta et certamina ibi in ejus honorem conſtituta. Nam ſic Euſtathius [g]): Ιλιεια, ἑορτη δε ταυτα ἡσαν ἐν Ιλιῳ, et Heſychius Ιλιεια, ἐν Ιλιῳ Αθηνας Ιλιαδος και πομπη και ἀγων. Ergo ut per inſcriptionem Sigeam conſtat, Sigei ſtetiſſe templum Minervae Iliados, et celebratos ibi ludos, ſic etiam iſtud de Ilio conſtat, atque adeo hi numi perinde apud Ilienſes, quam Sigeos collata plurium urbium ſymbola in ejus celebritatis uſum feriri potuerunt. Quin lego apud Strabonem [h]), Sigeum fuiſſe dirutum ab Ilienſibus, quod oppidanis non ſatis fiderent, et ſub Ilienſibus fuiſſe oram maritimam omnem usque Dardanum, idque adhuc Strabonis aetate. Quare ſatis ſpectatum fuit Ilium, ubi ſolemnia certamina potuerint obiri, et inſignia adeo haec tetradrachma ſignari.

AR. RR.

Imperatorii non infrequentes a Caligula usque ad Saloninam. Auguſti caput etiam poſt ejus mortem ſignarunt Ilienſes conjunctum cum capite jam Caligulae, jam Claudii. Neque mirum, id honoris illi habitum, cui Ilium tanto in pretio fuit, quod ab eo ob cognationem ſibi cum Ilienſibus communem multis fuit beneficiis auctum, quae recenſet Strabo [i]). Numum Caligulae, in quo hic dicitur ΓΑΙΟC. ΚΛΑΤΔΙΟC, vulgatum a Seſtino in examen vocabimus in moneta hujus Auguſti. Singularis eſt numus inſcriptus: Π. CЄΠΤ. ΑΔΡ. ΓЄΤΑC. ΚΑ. quem edidit Pellerinius [k]), quia in hoc Geta *Hadrianus* dicitur, de quo nomine vide, quae notabo in numis Getae commatis Romani.

Epigraphe: ΙΛΙ. ΙΛΙЄΩΝ.

Averſae illuſtriores:

ΘЄΑ. ΡΩΜΗ. ΙЄΡΑ. ΣΥΝΚΛΗΤΟΣ. ΙΛΙ. *Pallas in cippo inter capita Romae et ſenatus.* Caligulae. (Vaill. Arigoni.)

ΘЄΟΣ. ΣЄΒΑΣΤΟΣ. ΙΛΙ. *Caput Auguſti radiatum, juxta ſignum Palladis,* Claudii (Morelli Impp. T. II. p. 32.)

ΙΛΙΟΝ. ΡΩΜΗ. *Duae mulieres ſtantes prior cum Palladio, altera cum vexillo,* Caracallae. (Vaill.)

ΔΙΑ. ΙΔΑΙΟΝ. ΙΛΙЄΙC. *Iuppiter ſedens d. haſtam, ſ. Palladium,* Domnae. (Pellerin.)

ΔΑΡΔΑΝΟC. ΙΛΙЄΩΝ. *Vir ſeminudus ſedens loquitur cum adſtante muliere,* Criſpinae (Pellerin.)

Dardanus Trojae heros notus. In numo ſimillimo Swintonus legit ΔΑΡΔΑ-ΝΟCCΗΝΩΝ., eumque tribuit Daranisſae Ptolemaei ſitae in Sophene majoris Armeniae [l]), perperam, ut nemo non videt.

Ganymedes. Ejus nomen in numis non

---

e) L. XIII. f) Analect. Brunck. T. III. p. 54. g) Ad Iliad. Λ. h) L. XIII. p. m. 896. i) L. XIII, k) Rec. III. p. XIII. l) Philos. Tranſact. Vol. LVI. p. 27.

Digitized by Google

ſcribitur, cum ſatis ex typo, quis ſit, intelligatur. Iam ſupra in autonomis expreſſum vidimus. In numis hujus claſſis: *Ipſe ſedens tectus pileo Phrygio ſuper rupe, juxta aquila fallaciter adblandiens*, Commodi. — *Ipſe ab aquila ſurſum fertur*, Getae. (Vaill.)

ΑΝΧΕΙCΗC. ΑΦΡΟΔΕΙΤΗ. ΙΛΙΕΩΝ. *Anchiſes et Venus ſtantes jungunt dexteras*, inſignis numus Domnae. (Pellerin. Rec. III. p. 243.)

ΕΚΤΩΡ. ΙΛΙΕΩΝ. *Hector horridus in armis vectus in citis quadrigis*, numi obvii per varios impp. In alio: *Hector pro caeſi Patrocli cadavere dimicans*, Macrini. (Muſ. Albani.) Typum Hectoris diverſum vide infra in epocha.

Teſte Maximo Tyrio creditum Ilienſibus, Hectorem etſi vita functum in patria ſua conſtanter permanere, eumque conſpici ſalientem per campos, et fulgurantem [m]).

Fluvius Scamander inſcribitur numis Neronis, Britannici, Aurelii, Caracallae, Getae. ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΣ. ΙΛΙΕΩΝ. *Fluvius decumbens.* Scamandrum propter Ilium fluxiſſe conſtat, non tamen inſertus eſt numis ad indicandum ſitum, cujus ratio non fuit, ſed quod dei inſtar non ab indigenis modo, ſed et ab exteris habitus eſt, et ab Homero μεγας θεος, ἀθανατος θεος dicitur [n]). Idem etiam in numis Germanicopolis Paphlagoniae et Cymes Aeolidis proponitur, ſed nomine Xanthi, quod ei fluvio quoque inditum fuit, de quo pluribus egi in meis numis veterib. p. 170.

Epocham ſibi videre viſus eſt Vaillantius in numo Domnae: ΙΛΙΕΩΝ. ΔΟC at primus eam impugnavit eruditus Wiſe [o]), teſtatus, a celebri Maſſonio numum, qui in gaza regis Galliarum exſtat, ad examen vocatum, ab eoque diſtincte lectum ΑΘΕ pro ΔΟC Vaillantii. Iuxta examen alterum a Pellerinio inſtitutum legitur ΙΛΙΕΩΝ. Ι - - ΔΟC. quod conjicit legendum ΙΟΤΛΟC, qui fuit Aeneae filius [p]). Alius ejusdem Domnae nuper muſeo Caeſareo illatus eſt, in cujus averſa ΕΚΤΩΡ. ΙΛΙ - - ΔΩΝ. *Hector galeatus, cetera nudus, ſ. clypeum praetendens, d. haſtam vibrans inrui.* Literae mediae non diſtinguuntur, ſed reliquae, ac praecipue ΔΩΝ. luculentae ſunt. In numo Getae catalogi d'Ennery p. 546. legitur ΙΛΙΗΩΝ. ΛΑΙ. Harum ego literarum explicationem non tento, quia veri aenigmatis modum habent. At iſtud ſaltem certum, uti epocham notare non poſſunt, ita eam neque in altero Vaillantii opinandam. *AE. R.*

OPHRYNIVM.

Prope Dardanum.

Autonomi:

Caput adverſum galeatum barbatum. ℞ ΟΦΡΥ. *Vir nudus genuflexus d. hoſtem praetendit.* AE. III. (Haym. Pellerin.)

Recte Haymius ſtatuit, capite anti-

m) Diſſert. m. XV. ſub. fin. n) Il. Φ. 248. et 380. o) Muſ. Bodl. p. 295. p) Mel. II. p. 321.

Digitized by Google

eae proponi Hectora monente Strabone q): *non procul inde Ophrynium, ibi lucus Hectoris eſt loco conſpicuo.* Typus poſticae incerti eſt explicatus.

AE. RRRR.

SCEPSIS.

Verſus ſinum Adramytenum ſecundum Strabonem et Plinium. Aliam cognominem in Myſia minore collocat unus Ptolemaeus. Non pauci numi ex imperatoriis, qui CKHΨIΩN inſcriptum habent, addunt alterum vocabulum ΔAPΔANIΩN. Ex quo conjecit Pellerinius, numos, qui illud addunt, eſſe Scepſis Troadis vel Dardaniae, qui omittunt, eſſe ejus, quam in Myſia ponit Ptolemaeus; nam ut ait, ſimilia cognomina addi non ſolent, niſi cauſa diſcriminis inter urbes eodem nomine praeditas. Fuit autem in ipſa Troade ager, qui *Dardanii* nomen habuit, cujus meminit Strabo r), etſi aperte non definiat, Scepſin in ea fuiſſe poſitam. Ea ſententia tantum valeat, quantum valere conjectura poteſt; nam multae aliae eſſe cauſae poterant, cur Dardanios ſe ſcripſerint Scepſii nobis hactenus ignotae. Alteram in Myſia Scepſin geographi in dubium vocant.

Autonomi:

ΣKHΨION. *Pegaſus marinus.* ℵ *Arbor, juxta* N *intra quadratum.* AR. II. (Pellerin.) In alio ſimili ΣKAΨIΩN, nempe Aeolice. AR. III. (Seſtini Lettere T, IV. p. 111.)

Aquila ſtans explicatis alis. ℵCKHΨ. *Arbor.* AE. III. (Pellerin.)

Horum priorem commendant omnia remotae antiquitatis indicia. Typorum ratio mihi ignota. Secundum Pellerinii conjecturam ſunt hi numi Scepſis Myſiae.

AR. et AE. RRRR.

Imperatorios Vaillantius binos edidit, Domnae et Caracallae, addidit Pellerinius Commodi, Caracallae, Alexandri, Maximini. Priores inſcripſere tantum CKHΨIΩN addito epochae anno, de quo mox, Pelleriniani omnes: CKHΨIΩN. ΔAP. vel ΔAPΔA. vel ΔAPΔANIΩN. *Typi* in Bacchi cultu fere verſantur.

IΔH. CKHΨIΩN. ΔAPΔA. *Pallas, Venus, Iuno ſtantes, juxta Cupido ſub arbore; et mulier*, Caracallae, AE. m. m. (Catal. d'Ennery p. 420.)

Tres deae in Ida monte pulchritudinis judicium ſubeuntes, notum argumentum.

Epocham in utroque ſuo numo vidit Vaillantius, et in uno quidem AΛC. in altero BΛC., eamque conjectavit procedere ab anno V. C. 734 s). Harduinus annum 723. maluit, Frölichius annum 727 t). Pellerinius binis locis contendit, erratum a Vaillantio, et pro praetenſis epochae notis legendum ΔAP. u). Attamen auctor muſei Theupoli in ſuo Domnae numo, qui per typum Aeneae patrem cum filio Troja educentis idem eſt cum Vaillantiano, itidem legit CKHΨIΩN. AΛC., niſi forte, quod ſaepe fit, dubias numi ſui literas ex Vaillan-

q) L. XIII. r) L. XIII. p. m. 891. s) Num. Graec. p. 94. t) Not. elem. p. 51. u) Rec. II. p. 59. et Mel. II. p. 140.

Digitized by Google

tio explevit, quod inquirendum utique foret, ut de epocha judicium ferri poſſit.

AE. RR.

SIGEVM.

Oppidum promontorio cognomini impoſitum, de quo Plinius: *in promontorio quondam Sigeum oppidum.* Et Strabo: *poſt Rhacteum eſt Sigeum urbs diruta*, quo loco teſtatur etiam fuiſſe Achillis templum et monumentum [x]), et infra [y]): urbem exſtructam ex lapidibus veteris Trojae. Obſervandum, diverſam eſſe hanc urbem a Sigia, quae ſerius Alexandria Troas vocata eſt, ut in hac diximus.

Autonomi:

Caput Palladis adverſum. Ꝟ ΣΙΓΕ. *Noctua cum lunula.* AE. III. (Pembrock P. II. tab. 28. Hunter.) vel: *Noctuae binae communi eodem capite.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Typus plane Atticus me commonefacit ejus, quod narrat Strabo, Sigeum, et ejus tractus partem aliquando Athenienſibus paruiſſe [z]). Sane remotiſſimo aevo dimicatum fuiſſe ab Athenienſibus et Mytilenaeis, utrorum eſſet Sigeum, victore pro his Pittaco, refert ſcholiaſtes ad Aeſchyli Eumenides v. 401. Minime mirandum, non exſtare plures hujus urbis numos, nam refert idem Strabo [a]), eam ab Ilienſibus fuiſſe dirutam, et ex Strabonis et Plinii verbis ſupra citatis colligitur, eorum illam aetate non amplius exſtitiſſe. Stetiſſe tamen hic templum Minervae Iliados, ejusque feſta magnifice obita docet inſcriptio Sigea, cujus ſupra in Ilio memini.

AE. RRR.

TROAS.

Vide ſupra Alexandria Troas.

TENEDVS.

Inſula prope Troadem.

Autonomi argentei varia magnitudine abunde cogniti.

Epigraphe: ΤΕΝΕΔΙΩΝ., in peraeuo Pellerinii βασιροφηδον: ΤΕΝΕΔΙ—ΝΟ.

Typus:

Capita bina inſtar Iani, quorum unum barbatum laureatum, alterum mulieb. Ꝟ *Securis bifida, adſitutis Pallade, vel noctua, etc. ſaepiſſime botro vel hyd.* AR. I. II. III.

De typo partis averſae egerunt complures ſcriptores veteres. Fertur Cycnus Colonarum Troadis rex filium Tenem a noverca falſo inſimulatum, tanquam inceſtum ſibi obtuliſſet, una cum ſorore Hemithea arcae incluſum in mare dejeciſſe, utramque vero prolem ſervatam avi Neptuni beneficio, et innoxie in inſulam Leucophryn appulſam, cujus incolae cognito facto Tennem regem appellarunt, a quo ſubinde Tenedo nomen factum. Propter juſtitiam magni a ſuis habitus, heroicos poſt obitum honores abſtulit, cujus celebrata lex, qua adul-

x) L. XIII. p. m. 891. y) Pag. 895. z) L. XIII. p. m. 895. 896. a) L. c.

Digitized by Google

teros ſecuri feriri juſſit. Haec Pauſanias, aliique.

Typi mentionem fecerunt I. Ariſtoteles in libro: Τενεδίων πολιτεια, quod fragmentum conſervavit Stephanus: legem narrat a Tenedi rege ſancitam, quae deprehenſos in adulterio ſecuri percuti jubet, cumque ejus criminis reus perageretur filius ipſe regis, in eo ipſo voluiſſe ſervari legem, *ac propterea*, addit, *in Tenediorum moneta ſculptam eſſe una parte ſecurim, altera duo capita in memoriam ejus, quod filio accidit* b). II. Suidas, cum idem narraſſet c), addit: *Quapropter et in numismate ab una parte ſecuris, ab altera duo vultus ex eadem cervice compareant.* Idem refert Heraclides d), qui inſuper regis nomen Tennem prodit. IV. In alia omnia abit Plutarchus e), nam cum narraſſet, ſecurim eſſe ſignum Tenedi, rationem addit, quia nati ibi cancri ſoli ſunt, qui expreſſam in teſta ſecurim offerunt. De ſecuri haec adhuc Conon, qui Tennis quoque hiſtoriam deſcripſit f): Cum pater Cycnus Tenedum navi transmitteret, filium Tennem, ne pater ad inſulam appellere poſſet, arrepta ſecuri navis retinacula diſſecuiſſe, unde proverbium in omni re praecipite: *Tennae ſecuris.* Sed hujus proverbii alias praeterea cauſas dictant Suidas et Stephanus.

Secundum haec teſtimonia ratio ſecuris in his numis propoſitae aperta quidem eſt, ſed non aeque expedita duplicati in antica capitis. Alii moechum cum adultera proponi credunt, quod minus veriſimile, cum alii Graeciae populi deos aut heroas ſpectandos in moneta exhiberent, Tenedios voluiſſe infamis criminis convictis hunc honorem haberi. Alii fidei maritalis ſymbolum opinantur, ad quam Tenedii hoc typo ſuos vellent hortari, niſi averſae partis ſecurim malint. Rectiſſime ii videntur ſentire, qui Tennem et ſororem Hemitheam notari putant, quos ſanguis, amor, et idem periculum junxere, ab oppidanis adeo ut heroes cultos.

* * *

Caput Apollinis. ☧ TEN. *Securis inter duos botros.* AE. IV. (Pellerin.)

Apollinis, ſed Sminthii, apud Tenedios ſtetiſſe templum, et inſignem ejus ibi fuiſſe cultum, ſatis conſtat, ipſo etiam Homero iſtud teſtante: Τενεδοιο δε ἰφι ἀνασσεις, Σμινθευ. *et Tenedo fortiter imperas; Sminthie* g)! De Apolline Sminthio, eique ſacris muribus vide quae latius ſupra diſſerui in numis Alexandriae Troadis. Mures gemini, qui in area ſimilis numi Goltziani reptant, ſi modo genuinus eſt hic numus, et non a Goltzio, ut ſaepe alias, erudite confictus, ad hunc Sminthium jure pertinent. Quae cauſa fuit, cur nu-

b) Stephan. in Τενεδος. c) In Τενεδιος ξυνηγορος. d) Περι πολιτειων.
e) De Pyth. orac. p. 399. f) Ap. Phot. narrat. 28. g) Il. A. 38.

Digitized by Google

mum Alexandri M., in cujus area partis posticae mus habitat, Tenedi verisimiliter signatum aliquando probaverim [h]).

Ceterum de rep. Tenediorum, eorumque numis eleganter scripsit Ludovicus Hemmerus, in quo praecipue, quae ad numos pertinent, legatur caput V.

AR. R. AE. RRRR.

h) Num. vet. p. 81.

Digitized by Google

AEOLIS.

AEGAE.

Iam in Aegarum Macedoniae numis indicavi, admodum esse difficile, quin et rem desperandam, rite disponere numos urbium, quae ἀπο τυ αἰγος, *a capro* nomen sortitae sunt, quarum illustriores fuere Aegae Macedoniae, Aegae Aeolidis, Aegae Ciliciae, Aegium Achaiae, ut mittam alias eodem, vel adfini nomine. Habet tamen haec Aeolidis urbs numos suos certos, quos priore loco recensebo.

Autonomi:

ΑΙΓΗ. *Protome muliebris capite turrito et cum bipenne super humero.* Ꜧ ΑΙΓΑΕΩΝ. *Fortuna stans.* AE. III. (Pellerin.)

Protome muliebris capite turrito. Ꜧ ΑΙΓΑΕΩΝ. *Pallas stans d. pateram, s. hastam cum clypeo.* AE. II. (ibid.)

Pleraeque hujus tractus urbes ab Amazonibus se conditas professae Amazonem in moneta sua proposuere, cujus frequentia deinceps occurrent exempla. Idem cum sibi persuaderent Aegaenses nostri, Aegen Amazonem numis suis intulerunt, docente istud utroque hoc numo. Quocirca certi sumus, numos hos his, in quibus sumus, Aegis deberi.

* * *

Caput Apollinis. Ꜧ ΑΙΓΑΕΩΝ. *Caper stans*, in alio: *caput capri.* AE. III.

Hos numos Pellerinius Aegis Macedoniae tribuit [a]). At enim, cum eandem habeant epigraphen, quam praecedentes, forte tutius ad has Aegas transferemus, etsi levis haec sit conjectura, ut dicetur.

* * *

Caput Apollinis pone prominente pharetra et sagitta. Ꜧ ΑΙΓΑΙΕΩΝ. *Iuppiter nudus stans d. extenta aquilam, s. hastam, in area monogramma, omnia intra coronam quernam.* AR. m. m. (Pellerin.)

Hunc etiam numum per volumen et elegantiam praestantissimum Pellerinius Aegas Macedoniae avocavit. At jam monui in harum numis, eum praeter alias causas etiam propterea tutius in Aeolidem traducendum, quia plures hujus tractus urbes, ut Cyme, Lebedus Myrhina, et Smyrna numos maximi moduli argenteos, et plerosque cum corona in parte aversa signaverunt.

Ceterum et variantia ἐθνικα discrimen urbium eodem nomine praeditarum impediunt. Sane harum Aeolidis Aegarum oppidani, qui in citatis numis Αἰγαιεις

a) Rec. I. p. 178.

Digitized by Google

vocantur, Xenophonti sunt Αἰγιεῖς [b]), quod idem fuit gentile Aegiensium Achaiae.

AR. RRRR. AE. RRR.

Imperatorii certi harum Aegarum sunt, qui magistratum στρατηγον, *praetorem* sistunt, quorum unus est Veri, (Haym.) alius Commodi, (Catal. d'Ennety p. 538.) alius Alexandri, (Mus. Caes.) alius Decii, (Vaill.) atque omnes hi inscribuntur ΑΙΓΑΕΩΝ, ut earum certi autonomi.

Magistratus praetor, ut dictum.

Mentio situs a fluvio, qui decumbens humi fingitur, sed adscriptum nomen varie legitur, ab Haymio in numo Veri ΤΙΤΝΑΙΟC, (T. II. p. m. 292.) a Vaillantio in numo Decii ΠΙΤΝΑΙΟC. Fluvius hujus nominis in hoc tractu ignotus est, in quo extricando, vide, quam misere semetipsum vexet Vaillantius [c]). Videtur esse fons urbi vicinus, isque religione sacer. Vide, quae in tractatu de fluminibus, et fontibus notabo.

AE. RR.

CYME.

Vrbs illustris, ab elegantibus et copiosis etiam numis nobilitata.

Epigraphe: ΚΤ. ΚΤΜΑ. ΚΤΜΑΙΩΝ. ΚΤΜΑΙΟΙC.

Typos habet haec urbs sibi uni proprios, primum, equum gradientem sublato altius pede anteriore, deinde vas monotum ea forma, qua aliud nullum aliis in numis conspicitur. Saepe etiam aquila stans comparet. In aversa elegantis tetradrachmi Medicei, quod aliquando vulgavi [d]), omnia haec tria Cymaeis propria videre licet. Tamen nullius ex his tribus expeditam habemus rationem.

Autonomi illustriores.

Caput juvenile revinctis filo crinibus. Ϗ ΚΤΜΑΙΩΝ. *Equus gradiens sustinens altius pede anteriore, humi vas monotum, infra* ΣΕΤΘΗΣ, *vel* ΚΑΛΛΙΑΣ, *vel* ΦΙΛΟΔΟΞΟΣ *etc: omnia intra lauream.* AR. I. (Pellerin, Mus. Caes. alibi.)

* * *

ΚΤΜΗ. *Caput muliebre turritum.* Ϗ ΚΤΜΑΙΩΝ. *Isis stans d. sistrum, s. situlam.* AE. III. (Mus. Caes. Haym.)

Exhibet antica Cymen Amazonem, a qua urbi nomen factum prodidere Mela et Stephanus.

* * *

ΚΤ. *Equus dimidius saliens, infra* ΔΙΟΝΤCΙΟC. Ϗ *Vas monotum.* AE. III. (Pellerin.)

ΦΙΛΟΔΟΞΟΣ. *Aquila stans.* Ϗ ΚΤ. *Vas monotum.* AE III. (Mus. Caes. Pellerin.)

* * *

ΙЄΡΑ. CΤΝΚΛΗΤΟC. *Caput juvenile nudum senatus.* Ϗ ΑΙΛ. ЄΡΜЄΙΑC. ΠΡΤ. ΚΤΜΑΙΟΙC. *Fortuna stans.* AE. II. (Pellerin.)

De inscripto *Prytane* et epigraphe ΚΤΜΑΙΟΙC. agetur mox in imperatoriis.

b) Hist. Graec. L. IV. p. m. 536. c) Num. Graec. p. 348. d) Num. vet. p. 102.

Digitized by Google

Mentio ſitus ab Hermo fl.

ΙЄΡΑ. CTNKΛHTOC. *Caput, ut in praecedente.* ꞯ ΚTMAIΩN. ЄPMOC. *Fluvius humi decumbens.* AE. II. (Pellerin.)

Hermus hic in aliarum quoque urbium per Aeolidem et Lydiam numis memoratur, creditus ipſe Jovis filius, ut eſt in vita Homeri Herodoto tributa [e]). Ipſe quidem Cymaeorum maenia non alluit, forte tamen eorum agrum; nam ſecundum Phocaeam in mare exivit.

Proconſul:

ΘЄON. CTNKΛHTON. *Caput juvenile diadematum ſenatus.* ꞯ ANΘT. ЄΠPIΩ. MAPKЄΛΛΩ. Γ. KT. *Mulier ſuccincto habitu ſtans d. globum, ſ. haſtam.* AE. III. (Seguin ſel. num. p. 103).

ЄΠI MAPKЄΛΛΩ. ANΘTΠATΩ. KT. *Figura ſuccincta ſtans d. vexillum*, in numo Veſpaſiani. (Vaill.)

Seguinus [f]), Vaillantius [g]), Harduinus [h]), Begerus [i]), Havercampus [k]), unanimi conſenſu hos numos propter additum KT. in Cypro ſignatos cenſent, quin idoneam aliam cauſam poſſent adferre. At enim tutius eos Cymaeis noſtris tribuendos exiſtimo. Nullus enim hactenus repertus Cypri numus, in quo ejus nomen ſolis literis KT. deſiniretur, at his ſolis ſaepe contenti fuere Cymaei. Neque vocabula ΘЄON. CTNKΛHTON. Cypriis favent; etſi enim Cyprus fuit ſenatus populique provincia, tamen ſenatus R. mentionem, obviam in numis provinciae Aſiae, atque, ut vidimus, Cymaeorum, vix in Cypri, et finitimi tractus moneta reperias. Ad ſolvendum dubium nihil confert mentio Eprii Marcelli; neque enim conflat, eum aut Aſiam, aut Cyprum proconſule rexiſſe. Auctore Tacito [l]) Eprius Marcellus imperante Nerone praefuit Lyciis, a quibus repetundarum accuſatus evaſit tamen. Rexit ergo tum Pamphyliam, cui inde a Claudio Lycia libertate multata conjuncta fuit. Ab eodem Tacito dictus *acer eloquentia*, at una infamis Thraſeae Paeti accuſator [m]).

* * *

Notandi denique varii eruditorum lapſus, cum urbi huic numos ſuos inique aut ademerunt, aut largiti ſunt alienos.

Frölichius numum muſei Granelliani, qui hinc aquilam ſtantem, et magiſtratum ΠTΘIΣ, inde vas monotum addito KT. exhibet, Pythio et Chytro Cretae urbibus tribuere non dubitavit [n]), qui tamen, ut ex modo praeceptis patet, certe eſt hujus Cymes.

Alium inſcripto magiſtratu IΠΠIAΣ Wildius, cum diu fluctuaret, tandem Phalannae Theſſaliae permiſit, quae aliquando Hippias quoque vocabatur [o]).

Vulgavit Goltzius numum typo hinc equi dimidii ſalientis, inde vaſis monoti, et cum praetenta epigraphe KAPAΛITΩN, Caralis adeo Sardiniae. At eum eſſe Cymaeum quoque, docet numus ſimilis ſupra deſcriptus.

---

e) Cap. IX. f) L. c. g) Num. Grace. ſub Veſp. h) Num. illuſtr. ſub *Cyprus*, i) Thes. Br. T. 1. p. 408. k) In fam. Epria. l) Ann. XIII. 33, m) Ann. XVI. 22. ſeq. n) Not. elem. p. 108. o) Sel. num. p. 75.

Digitized by Google

Huc etiam Combius vocavit numum Hunterianum inſcriptum, ut videbatur, KVM. et typo equitis p), at hic idem eſt cum eo, quem idem vir eruditus edidit infra Tab. XXXI. n. 3. et in quo legitur: HISPANORVM.

AR. RR. AE. R.

Imperatorios ſtitit Vaillantius ab Ant. Pio usque ad Saloninam, ſed muſeum Theupoli unum Sabinae offert. Hoc priorem Neronis olim edidi, de quo mox.

Epigraphe KTMAIΩN. *Typi* obvii.

IЄPΩNTMOC. ANЄΘHKЄ. KTMAIOIC. *Iſis ſupra triremem velum explicat.* Ant. Pii. (Vaill.)

Formula ſolita circa hoc tempus, de qua ex inſtituto agemus alibi.

Magiſtratus dicitur *praetor* inde a Commodo, at in numis Valeriani ſenioris et Gallieni apud Vaillantium, Theupoli, et in citato ſupra autonomo Pellerinii ſaepe legitur: AIA. ЄPMЄIAC. ΠPTT. KTMAIOIC. Vaillantius το ΠPTT. conſtanter explicat *Prytanidis F.* quod judicium propagatum videtur ex numo Valeriani, in quo is legit: CTPA. ЄPMЄIAC. ΠPTT. At ſuſpicor, cum plures citentur numi cum hujus Hermiae nomine, et in nullo alio, praeterquam hoc, praefixum CTPA. legatur, Vaillantium in eo legendo lapſum, et pro hoc ſubſtituendum AIA. ſolitum. Eſt igitur hic Hermias

Prytanis, qui magiſtratus in ejus tractus urbibus, ut docent numi, et marmora, ſaepius occurrit. In marmore apud Com. Caylus q) inter alios hujus urbis magiſtratus inſcribitur etiam Prytanis: ΠPT. TANIOΣAЄ. AЄTKIΩ. OTAKKIΩ.

Proconſul Eprius Marcellus, cujus numos vide ſupra in autonomis.

Nomen ab imperatore. KAICAPЄΩN. KTMAIΩN. *Equus gradiens elato pede anteriore.* Neronis. AE. III. (Edidi ex mus. Medic. Num. vet. p. 202).

Numus hic Vaillantio ignotus non fuit, ſed cum in ſuo, ut veriſimile eſt, alterum vocabulum KTMAIΩN exeſum fuerit, numum perperam Caeſaream Palaeſtinae migrare juſſit r).

Annum imperii Vaillantius ex numo Maximi colligit, cui inſcriptum ЄT. B nullo altero in moneta hujus urbis exemplo.

AE. RR.

ELAEA.

Ad ſinum cognominem.

Autonomi ante Pellerinium vix cogniti.

Epigraphe: EAAI. EAAITΩN.

Typi: corona oleagina, nempe cum adluſione ad urbis nomen. — *Navis*, ejusmodi rum fuit navale regum Attalorum teſte Strabone. — *Pallas ſtans d. globum, ſ. haſtam.* — *Ceres ejusque attributa.* (Pellerin.)

MЄNЄCΘЄT. KTICTH. *Caput juvenile nudum, pone ramus olivae.* Ӿ ЄΠI. CTP. ΠЄAAΩNIOT. NЄ. EAAITΩN. *Aeſculapius ſtans.* AE. II.

Illuſtrem hunc numum vulgavi ex muſeo Mediceo s). Docet, Meneſtheum fuiſſe

p) Tab. XXII. n. 18. q) T. II. tab. LVIII. r) Num. Graec. p. 16. s) Num. vet. p. 203.

Digitized by Google

Elaeae conditorem, quod docuere etiam Strabo et Stephanus. Fuit hic Atheniensium rex, et insignis Graecorum apud Trojam dux, de cujus varia fortuna citato loco pluribus egi. Numus hic signatus est aetate M. Aurelii, ut docebit mox similis aversae inscriptio in numo Faustinae jun.

Neocorus Pellonius, de quo mox.

AR. RRRR. AE. RR.

Imperatorios Vaillantius prodidit ab Hadriano usque ad Herennium. At Lucii Caesaris numum addidit Pellerinius: (Rec III. p. 23). ΛΟΥΚΙΟC. ΚΑΙCΑΡ. *Caput nudum.* Sed in alio simili est: Λ. ΚΑΙCΑΡ., et in ℞ ЄΠΙ. CΤΡ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. (Sestini T. IV. p. 111).

Epigraphe: ЄΛΑΙΤΩΝ. *Typi* obvii.

ЄΠΙ. CΤΡΑΤΗΓΟΥ. ΛΙΡΡΙΟΥ. ΤЄΙΜΩΝΟC. ЄΛΑΙΤΩΝ. *Severus eques pacificatoris habitu*, in numo Severi praegrandis moduli. (Musc. princ. de Waldeck). In numo simili Vaillantius legit: ЄΠ. CΤΡ. Μ. ΛΟΥΡΙΟΥ. ΤЄΙΜΩΝΟC.

Magistratus Praetor. ЄΠΙ. CΤΡ. ΠЄΛΛΩΝΙΟΥ. NЄ. *Aesculapius stans*, in numo Faustinae jun. (Pellerin.) Eandem aversam vidimus supra in autonomo. In hac epigraphe το NЄ. non indicat, Elaitas fuisse neocoros, sed praetorem Pellonium, ut jam advertit Pellerinius [t]). Praetor jam legitur in numo Lucii Caes., quem citavimus.

Archon forte. Pellerinius binis locis post Harduinum contendit, in numis Caracallae et Herennii male fuisse lectum a Vaillantio CΑΛΙΤΩΝ, vel CΑΛЄΙΤΩΝ pro ЄΛΑΙΤΩΝ [u]). Illud verum, certos Salae Phrygiae numos inscribi CΑΛΗΝΩΝ. Obstare forte posset, in numo Caracallae apud Vaillantium praedicari magistratum archontem, cum tamen numi Elaitarum ante et post Caracallam semper praetorem profiteantur. Exstant tamen hujus variationis alia quoque exempla in aliarun urbium numis, ut docebimus alibi.

AE. RR.

MYRHINA.

Vrbs maritima.

Autonomi, quos inter illustria tetradrachma:

Caput Apollinis laureatum diadematum. ℞ MΤΡΙΝΑΙΩΝ. *Mulier feminuda, in aliis vir feminudus gradiens capite laureato s. ramum tenet, ex quo vittae dependent, d., ut videtur, pateram, humi diota, et aliud quid, quod cortinae speciem praebet, omnia includuntur coronae oleaginae.* AV. m. m. adpendens grana Anglic. 464. (Pembrock tab. V.) AR. I. (Pellerin. Mus. Caes.)

Incertus est singularis hujus typi explicatus. Praeferenda videtur Pellerinii sententia, qui in hoc partis aversae signo sacerdotem Apollinis, jam marem, jam feminam videt, et attributa reliqua ad sacrificium, deique cultum pertinentia censet. Apollinis illustre nomen fuit in vicino Grynio, quod fuisse obnoxium Myrhinae refert Strabo, unde hic deus bis apud Maronem *Grynaeus* dicitur.

---

t) Mel. II. p. 280. u) Rec. III. p. 213. et Mel. II. p. 214.

Digitized by Google

* * *

ΑΡΚΟΜΗΛΙΟΤ. *Caput juvenile laureatum, prae cujus pectore ramus.* Ꞥ ΜΤΡΙΝΑΙΩΝ. *Lyra et ramus lauri.* AE. III. (Pellerin.)

De capite anticae difficile eſt ferre ſententiam, ſitne Apollo ipſe cum ſuis in averſa attributis, an Caeſarum aliquis ſub Apollinis cultu, an heros domeſticus, dictus *Arcomelius*.

* * *

ΜΤΡΕΙΝΑ. *Caput muliebre turritum.* Ꞥ ΜΤΡΕΙΝΑΙΩΝ. *Fortuna ſtans.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pembrock. Harduin.)

Antica offert Myrhinam Amazonem, quae urbi nomen dedit. Vide teſtimonia apud Harduinum. Proponitur capite turrito, ut Cyme Amazon, aliaeque innumis urbium cognominum.

* * *

Caput Apollinis. Ꞥ ΜΤΡΙ. *Diota, in area lyra.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

ΜΤΡΙΝΑΙΩΝ. *Caput muliebre.* Ꞥ ΕΠΙ. CΤΡΑ. ΚΑΛΛΙ. *Lyra.* AE. III. (Wiſe. Muſ. Bodl. p. 9.

* * *

Edidit Panelius numum: *Neptunus delphino vectus.* Ꞥ ΜΤΡΙΝ. *Eques.* AR. m. m. (Mem. Trevoux Octobr. 1737). ſed quem potius Tarentinum puto, et το ΜΤΡΙΝ. magiſtratus nomen, qualia in Tarenti moneta obvia ſunt.

AV. RRRR. AR. et AE. RR.

Imperatorii citantur a Sabina usque ad Tranquillinam.

Epigraphe ΜΤΡΙΝΑ, in poſterioribus ΜΤΡΕΙΝΑΙΩΝ. *Typi* obvii dempto ſequente:

ΕΠΙ. ΜΗΤΡΟΔΟ. ΜΤΡΙΝΑΙΩΝ. *Eques galeatus lento greſſu, infra quem* ΔΑΜΝΕΤC. Ant. Pii. AE. I. (Seguin p. 18. Vaill. Harduin.)

Vocabulum ΔΑΜΝΕΤC. Vaillantius interpretatur *domitor*. Conſentit Harduinus, cumque certum putet, equitem hunc eſſe ipſum imperatorem, ait, eum dictum δαμνεα, tanquam gentium domitorem. Eſſe autem δαμνευς a δαμνημι, ut δαμης a δαμαω. At enim nusquam reperio, *domitorem* Graecis unquam dictum δαμνευς vel δαμνεα, neque usquam reperio, inter ſexcentos titulos imperatoribus a Graecis adulatione datos fuiſſe unquam titulum *domitoris*, neque Antoninus jure dici potuit *domitor gentium*, cujus totum imperium fere pacatum fuit, neque imperatores equites ea aetate galeati, ſed laureati proponi ſunt ſoliti. Eſt ergo ΔΑΜΝΕΤC potius magiſtratus, aut aliud, quod ignoramus. Seguini Δαμνευς contractum pro Δαμναγευς, quod fuit Corybantis nomen, libenter cum Harduino rejicio.

Magiſtratum praetorem reperio tantum in citato autonomo, et in numo Elagabali apud Pellerinium. (Mel. II.)

* * *

Teſte Harduino legitur in numo Neronis: ΟΜΗΡΟC. ΜΤΡΙΝΑΙΩΝ., ſed ut reor, ne legendum potius ſit ΟΜΗΡΟC. CΜΤΡΝΑΙΩΝ. noto apud Smyrnaeos Homeri cultu.

AE. RR.

TEMNVS.

Mediterranea modicae fortunae.

Digitized by Google

Autonomi omnes haud dubie imperatorum aetate ſunt ſignati.

ZETC. AKPAIOC. *Caput Iovis.* ℞ THMNEITΩN. *Vir ſuperne nudus ſedens.* AE. fere II. (Pellerin.)

De Iove Acraeo vide numos Smyrnae.

* * *

THMNOC. *Caput mulicbre turritum.* ℞ THMNEITΩN. *Fortuna ſtans.* AE. II. (Muſ. Caeſ. Arigoni, Theupoli.)

Analogia numorum Cymes, Myrhinae, Smyrnae ſuadet, capite anticae exhiberi Temnum Amazonem, a qua crediderint Temnitae ſuam conditam urbem, etſi Strabo aliique, qui conditas ab his urbes prodidere, Temni non meminerint. Frigidam originem, ut ſaepe alias, adfert Stephanus, datum nempe Homallo oraculum, ibi urbem conderet, ubi contingeret, currus axim τεμνεσθαι.

* * *

IEPA. CTNKΛHTOC. *Caput juvenile ſenatus.* ℞ CTP. CMAPAГΔOT. THMNEITΩN. *Duae Nemeſes ſtantes.* AE. I. (Pellerin.)

Patet ex hoc numo, Temnitas Smyraeorum Nemeſes in oppidum ſuum recepiſſe.

Plures exſtant autonomi alii inſcripti EPA. CTNKΛHTOC, de quorum aetate aepe conſtat; nam exhibent praetores, ui in inperatoriis quoque exarantur. ic: EΠI. CTPA. HPΩΔOT. qui eſt in umis Elagabali et Maeſae, NIKOCTPATOT. vel ANTΩNEINOT, qui in numis Philippi.

AE. RR.

Imperatorii ab Auguſto, deinde Hadriano, cujus bini ſunt apud Arigonium, usque ad Philippum jun.

Epigraphe TAMNITAN Aeolice, in numis Auguſti, ut mox dicetur, deinceps THMNEITΩN.

Typi averſae fere iidem ſunt, qui in autonomis, *duae Nemeſes ſtantes*, *Pallas ſtans*, *etc.*

* * *

In examen nunc vocandi numi hujus urbis tot hactenus diſſidiis agitati, quorum ortum, progreſſum, finem deſcribere non injucundum exiſtimo lectori futurum.

KAICAP. CEBACTOC. ΠΛOTCIAC. TΠAT. *Caput Auguſti nudum.*

AΠOΛΛAC. ΦANIOT. AME. *Pallas ſtans d. Victoriolam, ſ. haſtam, pro pedib. clypeus, humi captivus genuflexus.* AE. II.

Primus hunc numum vulgavit, et ſic deſcripſit Patinus [x]). Statuit, eum ſignatum Plutiae Siciliae, et eſſe teſtem conſulatus ab Auguſto hoc in oppido obiti. At Havercampus hujus numi patriam conjicit Apolloniam Ioniae, cujus magiſtratus fuerit quidam *Pluſias Hypatus* [y]).

KAIΣAP. ΣEBAΣTOΣ. ΠΛOTCIAC. TΠATOΣ. *Caput Auguſti nudum.*

AΠEΛΛAΣ. ΦANIOT. AMP. *Idem typus.* AE. III.

x) Numi Impp. p. 34. y) Ad Parutae Sicil. p. 684.

Digitized by Google

Hoc modo Vaillantius hunc thesauri regii numum proponit, et explicat: *Caesar Augustus Pluſiae consul in Sicilia. Apellas Phanii F.* forsan *anno* 141 [a]). Quod quidem jure fastidit Pellerinius, non modo, quod verisimile non sit, urbem ignobilem uni Ciceroni semel nominatam Augustum consulem suum dicere, sed multo magis, quod epocha urbis Siculae numo adfingitur [a]).

ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Δ. ΕΞΟΤ-ΣΙΑΣ. ΤΠΑΤ. *Caput Augusti nudum.*
- - - ΑΜΕ. - - - ΑΠΕΛΛΑΣ. ΦΑΝΙΟΤ. *Typus idem.*

His verbis eundem Thesauri regii numum describit Harduinus [b]), tanquam Augustus diceretur *trib. potestatis consul*, numum autem cusum adserit Apameae Phrygiae.

ΚΑΙCΑΡ. CЄΒΑCΤΟC. ΠΛΟΤCΙΑC. ΤΠΑΤ. *Caput Augusti nudum.*
ΑΠΟΛΛΑ. ΦΤΝΙΟΤ. ΤΑΜΑΤΑΝ. *Idem typus.* AE. III.

Hoc modo Morellius numum eundem thesauri regii aeri incidit [c]). Havercampus hujus iterum numi interpres in suo iterum *Pluſia Hypato*, tanquam magistratus nomine proprio, acquiescit, sed aversae epigraphen sic legendam conjicit: ΑΠΟΛ-ΛΩΝΙΑΤΑΝ. ΦΑΝΝΙΟΤ. vel ΦΑΤ-ΝΙΟΤ. ΤΑΜΑ*ενς*. At nunc Apolloniae Epiri signatum numum mavult.

ΚΑΙCΑΡ. CЄΒΑCΤΟC. Π—ΟΤCΙΑC ΤΠΙΩ. *Caput Augusti nudum.*
ΑΠΟΛΛΑC. - - ΝΙΟΤ. ΤΑΜ - - ΤΑ - *Idem typus.* AE. III.

Sic mihi hujus epigraphe numi, qui est in Museo M. Ducis, olim legenda videbatur [d]), posseque eum adeo referri Prusiam ad Hypium Bithyniae dubitantis more conjeci, nondum mihi cognitis nummis, quos continuo subjiciam.

ΚΑΙCΑΡ. CЄΒΑCΤΟC. ΠΛΟΤCΙΑC. ΙΠΑΤ - - *Caput Augusti nudum.*
ΑΠΟΛΛΑC. ΦΑ ΝΙΟΤ. ΤΑΜΝΙΤΑΝ. *Typus idem, in area botrus.*

ACINIOC. ΓΑΛΛΟC. - - - (reliquas epigraphen numi area non recepit). *Caput juvenile forte Augusti.*
- - - ΛΑC, ΦΑΙΝΙΟΤ. ΤΑΜΝΙΤ. *Caput Apollinis laureatum.*

Vtriusque hujus numi modum mecum amice communicavit illustris Comeryus Gallus, qui regis sui, nationisque res Thessalonicae Macedoniae procurat, studiorum nostrorum non cultor solum indefessus, sed et insigniter peritus. Ab his jam fine dubio docemur, omnes hos numos cusos Temni Aeolidis, scripto Aeolice ΤΑΜΝΙΤΑΝ pro solito ionico ΤΗΜΝΙΤΩΝ, suffragante altera adhuc causa, quod uterque hic numus cum pluribus aliis ejusdem Temni sibi cum Smyrna missus est. Atqui et omnes hi numi, quos modo descripseram, certa offerunt indicia inscripti ΤΑΜΝΙ-ΤΑΝ, sed vitiata, vel excusa literarum parte. Irrita ergo fuit omnis conjectura de eorum patria a variis viris eruditis tentata. Necdum tamen quae sit epigraphes ΠΛΟΤCΙΑC. ΤΠΑΤ. sententia, divinare potui. Vocabulum ΙΠΑΤ in

a) Num. Graec. p. 5. Tab. XLVII. n. 19. 20. a) Mel. II. p. 14. d) Num. vet. p. 190. b) Num illustr. p. 24. c) Num. Inscript.

Digitized by Google

numo Couſinerii, quem integrum ipſe profitetur, novam objicit difficultatem.

ACINIOC. ΓΑΛΛΟC. non mediocre numo poſtremo pretium conſtituit. C. Aſinium Gallum IIIvirum monetalem ſub Auguſto videbimus in numis gentis Aſiniae, ubi et ejus ſtirpem obitosque honores perſequemur. Proceſſit conſul V. C. 746., ac videtur poſtea Aſiam pro conſule rexiſſe, quod quidem reticent hiſtorici, ſed numus praeſens haud dubie docet; admodum enim veriſimile, literas ſequentes, verum, ut dixi, excluſas conſtituere vocabulum ΑΝΘΥΠΑΤΟC.

* * *

Magiſtratus praetor, ut vidimus in autonomis.

Mentio ſitus ab Hermo fl., ſic: ΤΗΜΝΕΙΤΟΝ. ΕΡΜΟC. *Ipſe decumbens more ſolito*, in numis Otaciliae, (Vaill.) et Philippi jun. (Theupoli.) Hermum Temnitarum agrum adluere, teſtatur Strabo. *AE. RR.*

Digitized by Google

LESBVS.

Nobilis famae insula Aeolidi opposita.

Autonomos annoso Goltzii beneficio, et communi eruditorum consensu habet sequentes, jurene, an injuria, mox disceptabimus.

Centaurus, in aliis Satyrus nudus flexo uno genu, mulierem brachiis constrictam tenet. ℞ *Quadratum incusum vetusti modi.* AR. II. III. (Mus. Caes. alibi.)

Similis adversa. ℞ *Quadratum incusum, intra quod galea.* AR. II. (Hunter tab. 33. 3.)

ΩPNIKIΩN. *(retrograde.) Similis adversa.* ℞ *Quadratum incusum.* AR. II. (Pellerin Suppl. III. p. 107.)

ΛΕΣBOT. *(retrograde.) Similis adversa.* ℞ *Quadratum incusum.* AR. II. (Goltz. Ins. Tab. XIV.)

Centaurus solus utraque manu extensa, s. globum. ℞ *Quadratum incusum.* AR. II. (Hunter tab. 33. 4.)

Satyrus solus flexo uno genu. ℞ *Quadratum incusum.* AR. III. (Hunter tab. 33. 2.)

Omnes hos numos unius esse ejusdemque urbis, typi et fabrica abunde docent. Neque vero dubitatum est, ex quo numus Goltzianus cum addito ΛΕΣBOT. apparuit, eos omnes, etsi plerosque anepigraphos, Lesbo tribuendos. Addidit Goltzio fidem Pellerinius, testatus, (l. c.) exstare numum similem in museo regis Galliarum, in quo vetustis literis scriptum est ΛΕΣBION. Bono ista animo credideram, cum ad me perferuntur Cl. Cousinerii, quem in proxima Temno laudaveram, literae, quibus significavit, hujus argumenti numos frequentes effodi in Macedonia, et reperiri propter oppidum *Drame*, non procul veteribus Philippis. Orto igitur de horum patria numorum dubio consultus a Neumanno nostro Abbas Bloudus, sitne vere, quod tam confidenter affirmabat Pellerinius, simili musei regii numo inscriptum ΛΕΣBION, respondit, hanc, quae praetenditur, epigraphen nequaquam satis apparere. Nihil erat amplius, quod desiderarem. Continuo enim vetus Goltzii institutum patuit, qui cum in numo simili aut nullam reperiret epigraphen, aut vitiatam, inscriptum ΛΕΣBOT more suo adfinxit, quo indicio occupatus Pellerinii oculus idem sibi in numo regio videre est visus, cum tamen in hoc forte aliud non sit, quam ΩPNIKIΩN, aut simile quid. Esse numos Macedonicos, confirmat etiam typus galeae in citato Hunteriano, qui obvius est in moneta urbium Macedoniae. Interea hoc eos loco recensere libuit, partim quia, etsi Macedonicos statuamus, tamen de urbe non constat, partim quia vulgo in Lesbi moneta quaeri solent. Inscriptum Pelleriniano ΩPNIKIΩN, vel ΩOPNIKIΩN lucem non suppeditat.

Digitized by Google

Typus raptum mulieris jam a Centauro, jam Satyro patratum ſiſtit, pictura vero et fabrica remotiſſimi eſſe aevi opus teſtantur.
AR. R.

Imperatorii recenſentur ſub M. Aurelio et Commodo, inſcripti omnes KOI. vel KOINON. ΛΕCBIΩN. typo plerumque templi octo columnarum.

ЄΠΙ. CTP. CЄΠT. APIANOT. KOI. ΛЄCBIΩN. *Bacchus nudus ſtans ab adſtante muliere aram ignitam acceptat, jacet infra vir barbatus inter undas, ſ. remum tenens.* Commodi. (Liebe p. 281.)

Sunt hi numi plerique maximi moduli.
AE. RR.

ANTISSA.

Autonomi:

Caput juvenile diadematum, in aliis laureatum. Ϟ ANTIΣ. *Caput promiſſa barba in cuſpidem abeunte, ceterum peregrino cultu.* AE. III. (Haym, Wiſe, Liebe, Pellerin.)

Haymii ſententia, qui inſcripto ANTIΣ. notari *Antiſthenem*, et propoſitum caput hujus eſſe philoſophi cenſuit, pridem eſt repudiata, et correcta a Liebeo, qui numum ad hanc Antiſſam revocavit [a]), quem nunc ſequuntur omnes. An caput anticae Sapphus poetriae ſit, dubium videatur. Invitavit analogia Liebeum, ut caput poſticae Alcaei poetae, Lesbii item, crederet. Verisimilius multo eſt, quod eleganter Wiſius ex Ariſtide, Philoſtrato, aliisque conficit, eſſe caput Orphei, quod a Thraciis mulieribus reſectum et in Hebrum abjectum in Lesbum appulit, ubi et oracula fudit, de quo vide Lucianum [b]), et carmen Phanoclis [c]). Quid quod ejus lyram in mare item abjectam ad Antiſſam emerſiſſe tradit laudatus a Wiſio Nicomachus [d]).
AE. RR.

ERESVS.

Autonomi:

Caput juvenile pileo plano tectum. Ϟ EPEΣI *Spica.* AE. III. (Pellerin.)

Caput virile diadematum. Ϟ EPEΣIΩN. *Tripus.* AE. III. (Arigoni.)

Numi dubii.

Caput Cereris ſpicis coronatum. Ϟ Ꟍ. *intra coronam ſpiceam.* AR. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Sunt hi numuli operis inſigniter nitidi ac delicati, ſolentque huic Ereſo tribui, quia Goltzius ſimillimos complures protulit inſcriptos EPEΣI., cujus adeo vocabuli literae ἀρχαισταὶ ſunt EP., in quas citatum monogramma poteſt reſolvi. Verum numi ſimiles poſt Goltzium nemini, quod norim, ſunt conſpecti. Ceterum negat Seſtinus, iſtud numorum genus in Lesbo reperiri, et revocandos potius Eretriam Euboeae judicat. (Lettere p. 126.)

Qua fiducia Pellerinius aeneum alium inſcriptum EIP. typo botri huc potuerit vocare, ignoro.
AR. incerti R. AE. RRR.

---

a) Pag. 162. b) Πρὸς ἀπαίδευτον. c) Brunck Anal. Vol. I. p. 414. d) Muſ. Bodl. p. 120.

Digitized by Google

ISSA.

Numos huic urbi tributos melius Iſſae Illyrici inſulae reſtituendos, in hac dixi.

METHYMNA.

Inter clariores Lesbi urbes.

Autonomi:

ΜΑΘVΜΝΑΙΟΣ. *Caput Palladis intra quadratum.* ℞ ΜΑΘVΜΝΑΙΟΣ. *Aper.* AR. II. (Muſ. Caeſ.)

Caput Palladis intra quadratum. ℞ ΜΕΘVΜΝΑΙΩΝ. *Aper.* AR. II. (Pellerin.)

Sunt hi numi propter remotae vetuſtatis characteres omnes inter praeſtantiores hujus urbis habendi. De orthographiae lege advertendum, in numo priore ſcribi ΜΑϑυμνα, in altero ΜΕϑυμνα, in ſequentibus imperatoriis ΜΗϑυμνα. Elementum Ε in Methymna fuit natura longum, ſic Ovidius in Arte: *quot habet Methymna racemos.* Ergo aequivalebat τῳ Η. Iſtud per dialectum Aeolicam huic inſulae familiarem in Α longum abiit. Serius abolita hac dialecto valuit oratio communis. Inſcripti apri cauſam nondum reperi.

* * *

Caput Apollinis. ℞ ΜΑΘΤ: *Arion delphino vectus d. extenta plectrum, ſ. lyram.* AE. II. (Pellerin.)

Elegans numi typus, quemque Methymna jure ſibi vindicat; nam Arionem domo fuiſſe Methymnaeum, teſtatur Gellius [e]). Decantata eſt ejus a nautarum inſidiis ope delphini ſervati fabula, quam auctor citatus ibidem late perſequitur.

* * *

Caput Palladis. ℞ ΜΑΘΤ. *Lyra.* AR. III. (Pellerin.)

Caput Palladis. ℞ ΜΑΘΤ. *vel* ΜΑ. *Diota.* AE. III. IV. (Muſ. Caeſ.)

Caput Bacchi adverſum. ℞ ΜΑΘΤ. *juxta.* ΔΩΝ. *intra coronam hederaceam.* AE. II. (Pellerin.)

Lyra Arionem haud dubie reſpicit. Bacchus, ejusque attributa intulit vini Methymnaei praeſtantia veteribus magnopere commendati, et forte hiſtypi alludunt ad nomen urbis, cujus prior pars μεϑυ, *vinum*, ſignificat, unde et Bacchum dictum Μεϑυμναιον παρα την μεϑην: *propter vinolentiam* ait auctor Etymologici magni [f]), Plutarchus [g]), et Athenaeus [h]).

* * *

Numum a Pellerinio huc vocatum ſ. po mali Punici, et diota addito Mi. eſſe Meli inſulae, in hujus numis probavimus.

AR. RRR. AE. RR.

Imperatorii ab Auguſto usque ad Alexandrum, quos inter eximius eſt:

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΜΑΘΤ. *Caput Augusti.* ℞ ΘΕΑ. ΛΙΒΙΑ. *Caput Liviae.* (Pellerin.)

Similem Vaillantius perperam Magnidum Pamphyliae abſtraxit, cum pro ΜΑΘΤ. legeret ΜΑΓΤ [i]).

Epigraphe: ΜΑΘΤ. ſerius invalescit ΜΗΘΤΜΝΑΙΩΝ.

Typi potiores: *Pallas, Bacchus, Arion*, ut in autonomis.

---

e) L. XVI. c. 19. f) In Μεϑυμναιος. p. m. 363. g) Sympoſ. L. III. probl. 2. h) L. IX. i) Num. Graec. p. 6.

Digitized by Google

Magiſtratus praetor inde a Fauſtina juniore.
AE. RR.

MYTILENE.

Inſulae longe clariſſima, ab literarum ſtudiis nobilitata, patria Pittaci, Alcaei, et Sapphus.

Autonomi, in quibus

Epigraphe: MT. MTTI. MTTIΛHNAIΩN. quae ſcribendi ratio in numis, etiam imperatoriis, conſtans eſt, cum tamen in libris conſtanter legatur MITTΛHNH, ut et in inſcriptione Gruteriana MITTLENIS [k]).

Numi illuſtriores hujus claſſis ſunt:
Caput Apollinis. ☧ MTI. *vel* MT. *Lyra intra quadratum.* AR. I. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Hi numi vix differunt a numis Chalcidis Euboeae.

* * *

Caput Ammonis. ☧ MTTI. *Herma navi inſiſtens capite barbato, ex quo, ut videtur, hederae dependent.* AE. II. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin)

Caput imberbe diadematum et cum cornu arietino. ☧ MTTI. *Herma.* AE. III. (Hunter.)

Numum Ammonis alium mox videbimus. In parte averſa videtur propoſitus Bacchus, qualis a Mytilenaeis colebatur, junctus cum Ammone, quia hujus quoque filius fuit creditus, ut docebitur in numis Cyrenaicae. Caput numi alterius Bacchi quoque haud dubie eſt, cui jure competere diadema dixi in moneta Tarenti. Herma navi inſiſtens proprius eſt urbis hujus typus probantibus iſtud tribus max. mod. numis ſub Veri et Commodi imperio in hac urbe ſignatis, qui omnes ſignum incuſum habent Hermam, animal capite fere canino, navis item prorae inſiſtentem [l]). Generatim numi Mytilenes non pauca cultus peregrini argumenta oſtentant.

* * *

Caput muliebre peregrino cultu. ☧ MTTI. *Lyra.* AE. III. (Muſ. Caeſ. et aeri inciſus in ejus Catal. Tab. III. n. 13.)

Videtur hic numus ſiſtere poetriam Sappho. Sin illud, vere dixit Pollux [m]): eam Mytilenaeos numis ſuis inſculpſiſſe. Quanquam certiorem ejus imaginem continuo ſumus viſuri.

Numi reliqui multi ſunt in Apollinis et Dianae cultu praedicando.

Ad imperatorum tempora referendi ſunt ſequentes:

ΘЄOC. AMMΩN. *Caput Ammonis.* ☧ ЄΠI. CTP. BAΛ. APICTOMAXOT. MTTIΛHNAIΩN. *Mulier capite turrito ſedens d. pateram, ſ. oblongum quiddam*, AE. m. m. (Pellerin.)

Magiſtratus Ariſtomachus ſuadet, numum hunc imperante Gallieno cuſum. Quod mulier partis averſae ſ. tenet, magis patebit ex imperatoriis.

* * *

k) Pag. 474. §. l) Pellerin Suppl. II. p. 74. m) L. IX. §. 84.

Digitized by Google

ZETC. BOTΛAIOC. *Caput Iovis.* ꞯ ΘEOI. AKPAIOI. MTTIΛHNAIΩN. *Iuppiter, Neptunus, Pluto ſtantes.*

Citatur hic numus ex Mediceo ab Holſtenio [b]). Iovis Βυλαιυ, *conſiliarii*, Athenis fuiſſe ſimulacrum, tradit Pauſanias [o]). Βυλαιος dicitur quoque Auguſtus in numis Pergami. *Deos Acraeos* eleganter explicat Pollux [p]): Τα δε δημοσια, ακροπολις, ην και ακραν αν ειποις, και πολιν, και τους εν αυτη θεους, ακραιους και πολιεις. *Publica vero ſunt, acropolis, quam et arcem et urbem dicere poſſis, et deos, qui in ea ſunt, arcis et urbis praeſides.* Vide de his plura in numis Smynae ſub ZETC. AKPAIOC.

* * *

IOT. ΠPOKΛAN. HPΩIΔA. *Caput muliebre comptum fere more Fauſtinae ſen.* ꞯ EΠI. CΓPA. AΠOΛΛΩN. MTTI. *Sappho ſedens lyra canit.* AE. II. (Seguin p. 74. Wilde p. 66.) In alio: *Mulier ſtans utraque manu quid lapidi praegrandi ſimile geſtat, ſ. pede globo inſiſtit.* AE. I. (Pellerin Rois p. 207.)

Quae fuerit haec Iulia Procla herois, nondum a viris eruditis, qui hos numos ediderunt, reperiri potuit, quos, ſi lubet, conſule. Spanhemius, cum in epigraphe Thyatirenorum videret memorari KΛΩΔION. ATP. ΠPOKΛON. HPΩA., ejus hanc eſſe filiam tenuiter conjicit [q]). Sed et IOTΛIA. ΠPOKΛH. memoratur in marmore Smyrnaeo apud Sponium [r]). De trivialibus his heroibus et heroidibus dicemus olim plura in tractatu ſingulari Vol. IV.

* * *

NAYCIKAAN. HPΩIΔA. *Caput Nauſicaae velut reticulo tectum* ꞯ EΠI. CΓPA. IEPOKΛ. MTTIΛ. *Sappho ſedens lyra canit.* (Spon Miſc. p. 130. Pellerin Rois p. 208.)

Fuit Nauſicae nota ex Homero Alcinoi filia, ſed quae cauſa Mytilenaeis fuerit, ut eam in numis ſuis proponerent, non ſatis video. Quare credam potius, fuiſſe eam urbis hujus illuſtrium rem quandam civem, qualis fuerit etiam Procla. Neque enim Graeci difficiles fuere in conferendo etiam feminis, etiam cum in vivis adhuc eſſent, hoc titulo. Sic in marmore Stratoniceae Cariae apud Chandlerum legas: η βουλη και ο δημος ετειμησαν TATIAN ... NEAN HPΩIΔA [s]).

* * *

ΠITTAKOC. *Caput Pittaci.* ꞯ AΛKAIOC. MTTIΛ. *Caput Alcaei.*

Numum hunc citat Holſtenius ad Stephanum ex Gottifredo, et ex eodem Harduinus, ſed qui legit ΠITTAKOC. Vnicum ergo Gottifredum hujus numi vadem habemus. Vterque vir illuſtris, et Pittacus philoſophus, et Alcaeus poeta Mytilenaei fuerunt teſte Strabone, aliisque.

* * *

ΘEOC. ΘEOΦANHC. MTT. *Caput*

n) Not. in Steph. ſub Μιτυληνη. o). L. I. c. 3. p) L. IX. §. 40. q) De Vet. et pryt. ſub fin. r) Miſc. p. 351. s) Inſcr. ant. p. 31.

Digitized by Google

nudum. ℞ APXЄΔAM - - *Caput muliebre velatum.* AE. II.

Numum edidit auctor muſei Theupoli, ſed perperam eſſe caput I. Caeſaris edixit. Melius et erudite ſane numum hunc collato ſimili alio muſei ſui explicavit Neumannus noſter [t]). Nimirum propoſitus in hoc numo *deus Theophanes* idem ille eſt Theophanes Mytilenaeus, quem Strabo ſcriptorem rei politicae peritum, et aetatis ſuae omnium Graecorum facile illuſtriſſimum appellat. Fuit aequalis Pompeji M., atque inter intimos ejus amicos. Quam praeclare vero patriae conſuluerit, vide teſtimonia alia apud Cl. Neumannum, inter quae ad praeſentis numi explicatum praeſtantiſſimum eſt, quod ſuppeditat Tacitus, M. Pompeii ſub Tiberio exitum perhibens [u]): *Datum erat crimini, quod Theophanem Mytilenaeum proavum Cn. Magnus inter intimos habuiſſet, quodque defuncto Theophani COELESTES HONORES Graeca adulatio tribuerat.*

* * *

ΠPΩTH. ΛЄCBOT. MTTIΛHNH. *Caput muliebre turritum.* ℞ OMONOIA. MTTIΛHNAIΩN. *Mulier adverſa capite tutulato ſedens d. pateram, ſ. quid oblongum, ei a dextris adſtat Aeſculapius, a ſiniſtris Diana Epheſia, ſequitur a dexteris Nemeſis, a ſiniſtris Nemeſis alia.* AE. I. (Seguin Sel. num. p. 24.)

Facile ex partis averſae typis eruimus, notari concordiam Mytilenaeorum cum Pergamenis, Epheſiis, Smyrnaeis, etſi horum nomina abſint.

AR. RR. AE. R.

Imperatorii ſatis frequentes. Spectatis Auguſtorum capitibus illuſtriores ſunt:

TI. ΘЄOC. CЄBACTOC. *Caput Tiberii nudum juxta* MTTI. ℞ IOT. ΘЄAC. CЄBACTHC. *Caput Juliae, juxta* MTTI. (Morelli Spec. tab. 20.)

ΘЄON. ΓЄPMAN - - - - MTTI. *Caput Germanici nudum.* ℞ ΘЄAN. AIOΛIN. AΓPIППINAN. MTTI. *Caput Agrippinae ſenioris.* AE. I. (Pellerin Rec. III. p. 229.)

Praeclari hujus numi explicationem dabimus in moneta hujus Agrippinae commatis Romani.

MATT. CЄB. ΠAΩTT. CЄB. (ſic) *Capita adverſa Matidiae et Plotinae.* ℞ APTЄMIC. ΠЄPΓAIA. MTTI. *Diana venatrix comite cane.* AE. I. (Pellerin l. c.)

MATIΔIA. MTTI. *Caput Matidiae,* ℞ ΠANKPATIΔHC. *Aeſculapius ſtans.* AE. II. (Piovene Muſ. Farn. T. X.)

TITIANH. CЄBACTH. *Caput Titianae.* ℞ MTTIΛHNAIΩN. *Maritus Pertinax eques.* AE. I. (Haym. Muſ. Caeſ.)

* * *

Typi illuſtriores:

Ex his cumprimis memorandus, qui huic urbi velut proprius habendus: *Mulier capite turrito d. pateram, ſ. infantem faſciis involutum tenens.* Infantem hoc cultu diſtincte in ſuis viderunt Pel-

t) Num. pop. P. II. p. 32. u) Ann. L. VI. 18.

Digitized by Google

lerinius x), et Theupoli y), tametsi in aliis ea figura sit dubia, ut vidimus in descriptis supra binis autonomis.

APTEMIC. ΠΕΡΓΑΙΑ. in numo Matidiae citato.

* * *

Magistratus nomen in primorum impp. numis sine dignitatis mentione positum, ex sequentibus *praetor* intelligitur. Illud singulare, quod in numo Domnae promulgante Vaillantio bini in eodem numo praedicantur praetores: ΕΠΙ. CTP. ΠΟ. ΠΟCΙΔ. BAΛ. APICTOMAXOT., in alio ejusdem Domnae musei Pisani perhibetur scriptum: ΕΠΙ. CTP. ATP. ΔΟΡΙΑ. BAΛ. APICTOMAXOT. Atqui *Bal. Aristomachus* frequenter etiam occurrit in numis Gallieni.

Primam Lesbi, ΠΡΩΤΗ. ΛΕCBOΥ se profitetur Mytilene in citato supra autonomo.

Vlpiam, *Severianam* se dicit in numo Mediceo:

OTΛΠΙΑC. CEOΥ. MΥΤΙΛΗΝΗC. *Caput muliebre turritum.* Ꝟ ΕΠΙ. CTP. BAΛ. APICTOMAXOT. ΠΕΡΓ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Fortuna cum Victoriola quadrigi vecta.* (Holsten. ad Steph. sub Μυτιλήνη.)

Concordia cum *Adramytenis* in numo Veri. (Pellerin Suppl. II. p. 72.) *Pergamenis* frequenter aetate Valeriani, *Ephesiis*, *Pergamenis*, *Smyrnaeis* in illustri autonomo, quem descripsimus.

AE. R.

x)Suppl. II. p. 72. y) Pag. 1080.

Digitized by Google

IONIA.

Graeciae populi, ac Athenienſes maxime, antiquiſſimis temporibus coloniis et conditis urbibus Ioniam frequentarunt. Hae communi quodam vinculo et ſocietate inter ſe cohaeſere, quo factum, ut et conventus et feſta communiter conſtituerent, quae *Panionia* vocabantur. Diodorus Siculus ad annum V. C. 381. eam ſocietatem ex IX. urbibus conſtitiſſe ſcribit [a]), quas tamen non nominat. Duodecim enumerat Aelianus [b]): Miletum, Epheſum, Erythras, Clazomenas, Prienen, Lebedum, Teon, Colophonem, Myuntem, Phocaeam, adjectis binis inſulis Samo et Chio. Easdem perſequitur Herodotus [c]), et Strabo [d]), qui et addit, poſtea temporis adſumptam in eum conventum Smyrnam, cujus incolae antea una cum Epheſiis habitavere, ſic ut Epheſus etiam Smyrnae nomen geſſerit. Habemus ergo foederis Ionici urbes XIII. Porro conventus hi acti fuere ad Mycalen prope Prienen, qui fuit locus Neptuno Heliconio ſacer, dictusque *Panionium*, et feſta *Panionia* [e]). Sacrificabatur tum in Neptuni honorem bos, qui ſi remugiit, boni ominis loco habebatur [f]). Tamen etiam alibi hi ſunt conventus celebrati, ut innuit Diodorus [g]), et ſub imperatoribus actos variis in urbibus, mox videbimus. En numos hujus Panionii teſtes:

ΚΟΙΝΟΝ. ΙΓ. ΠΟΛΕΩΝ. ΠΡΟΔΙ. ΟΝ. ΚΛ. ΦΡΟΝΤΩΝΟC. ΑCΙΑΡΧΟΥ. ΚΑΙ. ΑΡΧΙΕΡΕΩC. ΙΓ. ΠΟΛΕΩΝ. *Pluto Proſerpinam rapiens*, in alio: *Hercules ſedens adblanditur adſtanti mulieri*, in alio: *Ceres in ſerpentum bigis*, in numis Ant. Pii. AE. m. m. (Vaill. Num. Gr. p. 47. de Camps.)

Eadem epigraphe. Juno Pronuba in templo 6 columnarum, in alio: *Fortuna ſtans*, in numis M. Aurelii adhuc Caeſaris. AE. m. m. (Vaill. Num. Graec. p. 59.)

Vaillantius vocabula ΠΡΟΔΙ. ΟΝ. explicat: ΠΡΟΔΙκὸς ΟΝτος, *curatore exiſtente*. Verum obturbat rariſſimum per Helladem vocabulum προδικος, *patronus, curator*, quod judiciis exercendis aptius, quam feſtis munus neſcio quid ſibi ad communes Ioniae conventus velit. Illud etiam mirum, eundem Frontonem ſimul patronum neſcio quem, ſimul Aſiarcham, et ſummum ſacerdotem dici. Accedit, quod horum numorum epigraphe ab omnibus, qui illorum meminere, aliter proditur. Sic Spanhemius legit:

a) L. XV. c. 49. b) V. H. L. VIII. c. 5. c) L. I. c. 142. ſeq. d) L. XIV. p m. 339. e) Herodot. L. I. c. 148. f) Strabo L. VIII. Euſtath. ad Il. T. Diodor. Sic. l. c. g) L. XV. c. 49.

Digitized by Google

ΦΡΟΝΤΩΝΟC. ACIAPXOT. ΚΑΙ. ΑΡΧΙΕΡΕΩC. ΚΟΙΝΟΝ. ΓΙ. ΠΟΛΕΩΝ [h]). Harduinus: ΚΟΙΝΟΝ. ΓΙ. ΠΟΛΕΩΝ. Π. ΡΟΔΙΩΝ. ΚΑΙ. ΦΡΟΝΤΩΝΟC. ACIAPXOT. ΚΑΙ. ΑΡΧΙΕ. ΓΙ. ΠΟΛΕΩΝ [i]), qui cum in Rhodo hos ſignatos eſſe numos putat, in alia omnia, atque ab Ionia prorſus abit. Similis exſtat in muſeo Caeſareo, editus in Cimelio Vindob. Part. II. p. VII. his verbis: ΗΓ. ΚΛ. ΦΡΟΝΤΟΝΟC. ACIAPXΟ ΚΑΙ. ΑΡΧΙΕ. *(ut apparet)* Δ. ΠΟΛΕΩΝ. ΚΟΙΝΟΝ. ΓΙ. ΠΟΛΕΩΝ., in quo jam illud offendit, in Ionia ſtatui ΗΓ *εμονα*. Numus idem a me adcurato examini ſubditus hanc tantum certam epigraphen offert; ΚΛ. ΦΡΟΝΤΩΝΟC. - - - - ΚΑΙ. Α - - ΙΕ - - ΠΟΛΕΩΝ. ΚΟΙΝΟΝ. ΓΙ. ΠΟΛΕΩΝ. Ex quo ſatis apparet, numos hujus argumenti omnes hactenus editos epigraphen vitiatam offerre, neque adeo certi quid ſtatui poſſe, et vacillare admodum, quae de magiſtratu prodico, Rhodiis, terrae motu urbium Aſiae, a variis copioſe diſputata ſunt, quam litem vide apud Cl. Vandale [k]). Id unum tuto eruimus, pertinere eos ad XIII. urbium Ioniae conventum, ut ex ſequentibus magis patebit.

* * *

ΕΠΙ. ΣΤΡ. ΚΛ. ΚΑΛΙCΤΟΥ. ΙΕΡΕΩC. ΙΩΝΩΝ. ΚΟΛΟΦΩΝΙΩ. *per medium numi*: ΤΟ. ΚΟΙΝΟΝ. ΙΩΝΩΝ, *Templum quatuor columnarum, in quo protome Apollinis lyram tenentis, foris taurus ſtans ante aram, circumſtant in ſemicirculum XIII. figurae togatae manum ad concipienda vota attollentes*, in numis Treboniani. AE. m. m. (Muſ. Caeſ. Vaill.)

Ergo quod in prioribus numis epigraphe ΓΙ. ΠΟΛΕΩΝ., hoc in praeſente figurae XIII., nempe totidem urbium legati, praeſtant. Docet item, hos conventus non ſolum ad Mycalen, ſed etiam Colophone ad celebre, ut in hujus urbis numis videbimus, Apollinis templum fuiſſe actos, denique victimam fuiſſe taurum, ut ſupra vidimus. Strabo agens de templo Apollinis Delphinii, quod ſtetit Maſſiliae Galliae Ionum coloniae, addit: τουτο μεν κοινον Ιωνων απαντων, *hoc quidem Ionum omnium commune eſt* [l]).

* * *

ΜΙΛΗCΙΩΝ. ΠΑΝΙΩΝΙΑ. ΠΥΘΙΑ. *Urna menſae impoſita*, Saloninae. (Vaill.)

ΕΦΕCΙΩΝ. ΚΟΙΝΟΝ. ΠΑΝΙΩΝΙΟΝ. *Templum*, Otaciliae. (Vaill.)

ΚΟΙΝΟΝ. ΠΑΝΙΩΝΙΩΝ (legendum reor: ΠΑΝΙΩΝΙΟΝ). *Templum Ionis (ut editor ait) Philalethae.* Herennii. (Vaill.)

* * *

ΣΕΥC. ΑΚΡΑΙΟC. *Caput Iovis.* ℞ ΣΜΥΡ. ΠΑΝΙΩΝΙΟC. *Apollo ſtans d. ramum, ſ. arcum et ſagittam.* AE. II. (Muſ. Caeſ. Pellerin Rec. II. p. 92).

ΠΑΝΙΩΝΙΟC, ſubaudi Απολλων. In eximio marmore operis prominentis, quod pictum exſtat in opere: *the Antiquities of Athens* p. 25. ſtat Apollo nudus d pe-

h) Tom. I. p. 643. i) Núm. ill. ſub Ροδος. k) Differt. III. c. 3 p. m. 15.
l) L. IV. p. m. 270.

Digitized by Google

etinem, ſ. lyram columellae impoſitam tenens, juxta ſcriptum: ΑΓΑΘΗΙ. ΤΥΧΗΙ. ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ. ΑΓΤΙΕΩΣ. ΠΡΟΣΤΑΤΕΡΙ - - ΠΑΤΡΩΟΝ. ΠΥΘΙΟΥ. ΚΛΑΡΙΟΥ. ΠΑΝΙΟΝΙΟΥ. Cum ex hoc numo, tum ex Philoſtrato m) conſtat, conventus Panionios etiam Smyrnae celebratos.

* * *

Alium totius Ioniae nomine editum non reperio. Quem Arigonius offert autonomum inſcriptum ΙΟΝΙΩΝ, et quem alium Harduinus cum capite Mamaeae ex Occone cum epigraphe ΙΩΝΩΝ recitat, vix memorari merentur. Caſtigandus etiam Haymius, qui in numo Annii Veri legit ΙΟΝΩΝ, eumque Ionibus tribuit n). Orthographiae lex ΙΩΝΩΝ poſtulat, et ex ſimili adcuratius edito in muſeo Chriſtinae o) vera epigraphe ΡΟΔΙΩΝ. capienda.

APOLLONIA.

Ex ſcriptoribus unicum habemus Stephanum, qui Apolloniam inter Ioniae urbes refert: Δεκατη, κατα Θυατειρα και Σφηττον.

Autonomus nullus certus exſtat, niſi forte ex his, quos infra in Apollonia Cariae recenſebo, quispiam huc pertineat. Videtur tamen hujus eſſe Apolloniae numus:

ΙЄΡΑ: ϹΥΝΚΛΗΤΟϹ. *Caput Senatus.* ℞ ΑΠΟΛΛΩΝΙЄΩΝ. *Caput mulebre incertum.* AE. (Arigoni.)

Similiter enim inſcribitur numus certus imperatorius, qui ſequitur.

* * *

Imperatorios Vaillantius cum capite Auguſti, Tiberii, Caligulae, Commodi huc revocat nulla nixus certa ratione, quin ex terminatione in TAN ſatis apparet, ſic inſcriptos Doricae in Illyrico Apolloniae eſſe. Certus igitur, qui huc pertineat, unicus eſt ſequens:

ЄΠ. ϹΤΡ. ΑΥΡ. ΤЄΡΤΥΛΛΟΥ. ΑΠΟΛΛΩΝΙЄΩΝ. ЄΝ. ΙΩΝΙΑ. *Hygia et Aeſculapius*, Alexandri Sev. (Vaill.)

* * *

Auctor muſei Theupoli huc refert numum Auguſti inſcriptum ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. ΚΑΛΛΙΠΟΣ. ΑΡΤΕΜΙ - - - cur iſtud, ignoro.
AE. RRRR.

CLARVS.

Prope Colophonem, cultu Apollinis, qui inde *Clarius* dictus eſt, inſignis, de quo in numis Colophonis redibit mentio. Vetuſtioribus ſcriptoribus ſacer tantum lucus et mons dicitur, ſequioribus etiam oppidum, de quo vide Cellarium.

Fauſtinae jun. numum promulgavit Vaillantius: ΚΛΑΡΗΝΩΝ typo *Apollinis ſtantis.* Liceat hanc epigraphen vocare in dubium, nam a Κλαρος flexum fuiſſe Κλαριος et Κλαρια, videbimus in Colophone. Sic et dubitem de numo Trajani, in quo Harduinus ſo-

---

m) Vit. Apoll. L. IV. c. 5. et 6. n) T. II. p. m. 288. o) Tab. LIX. n. 16.

Digitized by Google

lus legit: ΚΛΑΡΙΩΝ. ΚΟΛΟΦΩΝΙΩΝ p).

CLAZOMENE.

In peninſula.

Autonomi magno numero exſtant, quos dabit Pellerinius, Hunterus, muſeum Caeſareum. Illuſtriores ſunt:

Aper alatus. ☧ *Caput leonis.* AV. III. (Hunter tab. 66. n. V.)

Caput leonis adverſum intra quadratum. ☧ *Sine epigraphe. Aper alatus.* AR. III. (Muſ. Caeſ., ex quo numum hunc pictum ſtiti in ejus Catalogo Tab. III. n. 14.)

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ. *Aper alatus.* ☧ ΚΛΑΖΟΜΕΝΙΩΝ. *intra quadratum quadripartitum.* AE. II. in alio ΚΛΑ. AE. III. (Pellerin.)

Numis prioribus anepigraphis, et operis pervetuſti, tertius locum natalem facile adſignat. Aprum alatum, et ſui generis Pegaſum a Graecis excogitatum, nequaquam mirum, quando ineptum Trimalchionis ingenium leporem etiam Pegaſum reperit q). Sed habet etiam inſolens hic typus idoneum ex veteribus interpretem. Refert Aelianus r): ἐν Κλαζομενιοις συν γενεσθαι πτηνον, ἡπερ ἐν ἐλυμαινετο την χορων τοις Κλαζομενιοις, *apud Clazomenios ſuem alatam exortam, quae Clazomeniorum agrum vaſtabat.* Addit, locum ibi decantatum eſſe, qui nomen traxit ἀπο της ὑος πτερωτης, *a ſue alata.* Eſt adeo hic typus unis Clazomeniis proprius. Quare jure huc revocavi argenteum Alexandri M., quod ſimile animal in ejus area comparet. Vide numos ejus regis. Inter incertos muſei Hunteriani tab. 66. num. XVIII. eſt numus cum typo ſimilis apri, ſed inſcriptus ΑΛΤΣΙΟΝ. Cum urbem hujus nominis non noverim, erit forte nomen magiſtratus, et numus hujus urbis. Opus hoc eſt aevi ſatis remoti.

* * *

Caput Palladis vel adverſum, vel in *alterutram partem converſum.* ☧ ΚΛΑΖΟΜΕΝΙΩΝ. *Aries gradiens, vel procumbens, vel dimidius.* AE. II. III. Pellerin.)

Typus hic in Clazomeniorum monetis maxime obvius, ſed ignoro ejus ob adamati cauſam.

* * *

Caput muliebre adverſum laureatum. ☧ ΛΕΤΚΑΙΟΣ. *addito monogrammate* ΠΑΡ. *infra:* ΚΛΑ. *Cycnus.* AV. II. (Pellerin.)

Caput muliebre adverſum. ☧ ΚΛΑ. vel: ΚΛΑΖΟ. *Cycnus explicatis alis, ſuperne:* ΕΛΙΚΩΝΙΟΣ. *vel:* ΠΑΡΜΙΣ *vel* ΧΙΟΣ. AR. III. (Hunter, Pellerin.)

Elegantibus his numis etiam a metallo pretium accedit. Cycni quoque cauſa mihi ignota.

* * *

ΘΕΑ. ΚΛΑΖΟΜΕΝΗ. *Caput muliebre turritum.* ☧ ΚΛΑΖΟΜΕΝΙΩΝ. *Figura ſtolata ſtans ſiniſtram extendit ſuper animal adſtitutum.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Dea Clazomene memoratur etiam in numo Valeriani. Haud dubie Amazon credita fuerit, et ſimul urbis auctor, proinde divinos honores nacta. Certe Myrhina, Cyme, Temnus, Smyrna Amazones eodem modo in numis proponuntur.

p) Num. ill. in Κλαρος. q) Petron. Satyr. cap. 36. r) Nat. anim. L. XII. c. 36.

Digitized by Google

* * *

ΙЄΡΑ. CTNKΛΗTOC. *Caput juvenile.* ℞ ЄΠ. CT. ZΩ. CIMOT. T. Є. ΚΛΑΖΟΜЄΝΙΩΝ. *Fortuna ſtans.* AE. II. (Muſ. Caeſ. et ex hoc editus in mea Sylloge I. p. 37.)

Obſervandae literae T. Є. quas explico: TO. Є. id eſt: *quintum*, quo auctiorem iteratae praeturae numerum non habemus.

AV. RRRR. AR. RRR. AE. R.

Imperatorii ſunt ab Auguſto usque ad Gallienum.

ΚΛΑΖΟ. ΚΤΙΣΤΗΣ. *Caput Auguſti.* ℞ ΘЄΑ. ΛΙΒΙΑ. *Caput Liviae.* (Pellerin Rec. III. p. 232.) In alio apud Morellium: (Specim. p. 201.) ΣЄΒΑΣΤΟΣ. ΚΤΙΣΤΗΣ. *Caput laureatum.*

Docent hi numi, Auguſtum a Clazomeniis *conditoris* honores abſtuliſſe.

Magiſtratus praetor, docente iſtud nummo Domnae, (Vaill.) et autonomo ciato. *Praefidem* vidit Harduinus in numo Claudii: ЄΠΙ. ΗΓЄΜΟΝΟΣ. ΑΣΚΛΗΠΙΑΔΟΥ. Hujus generis magiſtratum videre extra Thraciam, mirum ſane, ed neque Vaillantius, aut alter inſoliti ujus numi meminit. Similis, ſed vitiis literis, eſt apud Morellium in numis Claudii Tab. IX. n. 10.

ЄΙΡΗΝΗ. ΚΛΑΖΟΜЄΝΙΩΝ. *Pax ſtans d. ſpicas, ſ. caduceum*, Veſpaſiani. Seſtini Lettere V. IV. p. 113.)

Concordia cum Smyrna: ЄΠ. ΔΙΟΝΤΙΟΥ. CMTP. ΚΛΑΖΟΜЄΝΙΩΝ. *Cybele ſedens*, Valeriani. (Guſſeme in Clazomenis.

AE. RR.

COLOPHON.

Vrbs clara et pervetuſta.

Autonomi illuſtriores:

Caput muliebre. ℞ ΚΟΛΟΦΩΝΙΟΝ. (βυτροφηδον) *Lyra.* AR. III. (Muſ. Caeſ.) *Alius ſimilis, ſed* ΚΟΛΟΦΩΝΙΟΝ, *et ſcriptura recta.* (Pellerin.)

Singulare eſt in numo priore, qui antiquiſſimi eſt operis, expunctum O ſecundum. In utroque numo poſſeſſivum eſt pro gentili, ut ΘЄΣΠΙΚΟΝ. ΦΕΝΙΚΟΝ. etc. nam vocabulum pro ΩΝ in ON exit, etſi in eodem jam praeſto ſit Ω. Numus praecedens editus jam fuit in Cimelio Vindobonenſi, ſed Frölichius ibi *Cupham* Babyloniae ſuſpicatus eſt, cum legeret ΚΟΤΦΩΝΙΟΝ. Lyra ad Apollinis cultum refertur, qui in vicina Claro, unde et *Clarius* dictus fuit, famigeratum templum habuit. Quare plerique hujus urbis autonomi aliquid habent, quod ad Apollinem refertur, ſed cumprimis lyra Colophoniis placuit, teſtante etiam Himerio ſophiſta Oratione XXI. §. 8. Κολοφων μεν γαρ ἐχει την λυραν, *Colophon habet lyram.*

* * *

ΑΠΟΛΛΑΣ. *in aliis* ΠΥΘΙΟΣ. *Vir togatus ſedens prae ſe volumen tenet.* ℞ ΚΟΛΟΦΩΝΙΩΝ. *Apollo ſtolatus gradiens d. plectrum, ſ. lyram.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin, Pembrock P. I. tab. 15. et P. II. tab. 80.)

Vir ſedens partis anticae certus eſt Homerus, quem Colophonios apud ſe natum praedicaſſe conſtat, quod magis infra patebit collatis Smyrnaeorum et Chiorum numis. Scriptum juxta vocabulum, quia variat, certum eſt magi-

Digitized by Google

ſtratus domeſtici nomen. Perperam igitur auctor muſei Pembrockiani, et Gronovius, qui ſimilem ex Vrſino edidit s), propter ſcriptum juxta ΠΥΘΕΟΣ, vel ΠΥΘΙΟΣ exhiberi hoc typo Pytheum poetam quemdam Colophonium crediderunt.

AR. RRR. AE. RR.

Tetradrachmum *Alexandri M.* in hac urbe ſignatum, in cujus area eſt ΚΟΛΟ. et lyra, vide in numis hujus regis.

Imperatorii ſunt a Domitiano usque ad Gallienum.

ΑΡΤΕΜΙϹ. ΚΟΛΟΦΩΝΙΑ. *Diana πολυμαζος cum adminiculis et cervis*, Domitiani. (Vaill.)

ΑΡΤϵΜΙϹ. ΚΛΑΡΙΑ. *Typus idem*, Domitiani et Trajani. (Vaill. Morelli in num. Domit.)

Habiti hi honores Dianae, quia Apollinis ſoror.

Apollo ſtolatus vel ſtans, vel ſedens, Caracallae, Gordiani, Decii. (Vaill.)

Variorum etiam animalium comparent typi apud Vaillantium, *tigridis* in Aurelio, *urſi* in Commodo, *canis* in Geta, quem Harduinus ſignatum putat propterea, quod veteres Colophonii teſte Plinio canes in aciem eduxere.

Magiſtratus: Praetor, legitur inde e Caracalla.

Sacerdos: ΙϵΡϵΥϹ. ΙΩΝΩΝ. dicitur Claudius Calliſtus, qui idem praetor fuit, in numo eximio Treboniani Panionium referente, de quo egimus ſupra in prolegomenis ad numos Ioniae.

Concordia cum Pergamenis, in quo numo Aeſculapius Pergamenorum, et Apollo Clarius ſtolatus Colophoniorum ſtantes exhibentur. Eſt Caracallae. (Vaill.) *AE. RR.*

EPHESVS.

Vrbs inter Aſiae praecipuas.

Autonomi neque admodum aut frequentes, aut varii. Illuſtriores ſunt:

Caput Dianae cum arcu et pharetra. Ϗ ΕΦΕΣΙΩΝ. *Diana Epheſia ſtans cum adminiculis, in area cervus, et apis.* AR. II. (Pellerin Suppl. III. p. 41.)

ΕΦΕΣΙΟΝ. *Apis.* Ϗ *Quadratum incusum quadripartitum.* AR. III. (Pellerin)

ΕΦ. *Apis.* Ϗ ΧΑΙΡΙΤΗΣ. *Cervus dimidius reſpiciens, et palma.* AR. I. (Mus. Caeſ.)

Numus ex his primus cum cauſa metalli, nam aureus praeterea alius compertus non eſt, tum elegantia operis, denique quod omnes in Epheſia monetae obvios typos, Dianam, apim, cervum complectitur, inſignis putandus. Sibi antica caput Dianae eo cultu, quo ea a Graecis paſſim proponi eſt ſolita, aversa eam, quae propria fuit Epheſiorum, de qua inſignis eſt locus D. Hieronymi t): *ſcribebat* (Paulus) *ad Epheſios Dianam colentes, non hanc venatricem, quae arcum tenet et ſuccincta eſt, ſed illam multimammiam, quam Graeci πολυμαζον vocant, ut ſcilicet ex ipſa quoque effigie mentirentur omnium eam beſtiarum et viventium eſſe nutricem.* De Dianae apud Epheſum cultu ac inſigni religione jam ab aliis copioſe tractata,

s) Thes. ant. Graec. Vol. III.

t) In prooem. in Epiſt. Pauli ad Epheſ.

Digitized by Google

nihil eſt, quod memorem. Ejus ibi templum, cujus perfectio ſaecula occupavit, in orbis prodigiis eſt habitum. Ceterum ut olim miraculi inſtar fuit, potuiſſe tam enormis ponderis lapides aut comportari, aut deinde attolli, ita ſequiore aevo alterius miraculi loco habitum, potuiſſe tantas moles ſic loco moveri ac diſperdi, ut hodie nulla amplius exſtent tanti operis aut rudera, aut reliquiae, quae omnia late deſcripta vide apud Chandlerum autoptam [u]).

Apis, alter Epheſiorum typus. Lectus creditur, quod, cum Athenienſes in hanc oram colonos deducerent, Muſae ſub apum ſpecie claſſis curſum regerent, ut narrat Philoſtratus [x]), et Himerius ſophiſta Oratione X. Fuiſſe Epheſum Athenienſium coloniam, memorant etiam Plato [y]), et Velleius [z]).

Cervus unus, vel duo, integri vel dimidii, tertius Epheſiorum typus, quia Dianae ſuae comes. Hujus typi meminit quoque Libanius [a]): Εφεσιοις δε και το νομισμα την ἐλαφον ἐφερεν. *Epheſiorum etiam numus cervam habuit.*

Palmae in populi hujus moneta frequentis certam rationem nondum reperi-

* * *

Caput Dianae cum arcu et pharetra. ℞ ЄΦ. ΔΗΜΗΤΡΙΟC. ΚΩΚΟC. ΣΩΠΑΤΡΟΣ. *Fax ardens inter duos cervos ſans.* AE. II. (Pellerin. Hunter.)

Fax ad Dianam, quatenus Hecate eſt, pertinet, cujus ſacra lampadum geſtatione peragebantur, ut dicetur ad numos Stratoniceae Cariae.

* * *

ЄΦ. *Apis, infra* ΠЄ. ℞ - - ΣΤΝ. *Hercules puer angues elidens.* AR. I. (Hunter.)

Numus hic ob typi in averſa inſolentiam diſſimulandus non fuit.

* * *

ЄΦЄCIΩN. ЄΠΙ. ΚЄΡΡЄΑ. *Protome Palladis.* ℞ ΚΑΤCΤΡΟC. *Fluvius humi decumbens.* AE. II. (Pellerin.)

De Cayſtro Epheſum adluente vide imperatorios.

* * *

Ciſtophoros Epheſi ſignatos recenſemus in peculiari de his diſſertatione, numulos vero aeneos, inſcriptos ЄΦ. CΚΩΠΙ., quia verae monetae rationem palam inficiantur, in commentatione de *Pſeudomoneta*, ad quam jure pertinent.

* * *

Numus inſcriptus MA., typo capitis Dianae, et cervi, quem Pellerinius Epheſium putavit, veriſimilius reddendus eſt Maſſiliae Galliae, in cujus numis iidem typi comparent.
AV. RRRR. AR. et AE. R.

Imperatorii ad Gallienum usque perfrequentes, quin et unica haec eſt urbs, quae IIIviros omnes in eadem moneta propoſuit in numo ſequente:

---

u) Iter Aſiat. cap. 39. x) In imag. Melet. y) In Ione ſub. fin. z) L. I. c. 4.
a) Tom. II. orat. 32 p. 666.

Digitized by Google

Capita jugata et nuda IIIvirorum. ℞ *Epigraphe dubia, ut dicetur. Diana Epheſia.* AE. III.

Vaillantius, tum et Morellius (Impp. T. I. p. 426.) legunt: ΕΦ. ΑΡΧΙΕΡΕΤΣ. ΓΡΑΜ. ΓΛΑΤΚΩΝ. ΕΤΘΤΚΡΑΤΗΣ. At Haymius poſtremum vocabulum legit: ΛΕΚΗΠΑΔΗΣ. (T. II. p. m. 312.) Vnde ſequitur, aut numos reipſa varie inſcriptos, aut non omnes rite conſervatos, ut revera exigui ſunt numuli, et characteres. Similis eſt in muſeo Caeſareo, ſed et hic male ab aevi injuriis vexatus.

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΚΤΙΣΤΗΣ. Caput Auguſti, quem *conditorem* ſuum per adulationem utique appellant Epheſii. Frequenter Auguſti et Liviae capita jugata in numis hujus urbis III. formae reperiuntur.

Μ. ΑΓΡΙΠΠΑ. ΙΟΤΛΙΑ. *Capita M. Agrippae, et Juliae uxoris.* (Seſtini Lett. T. IV. p. 112.) ſed qui numus nimio videtur ſuſpectus. Vide quae dicam ſub *primatu.*

ΟΛΤΜΠΙΟC dicitur Hadrianus, (Muſ. Piſani.) et Commodus. (Harduin.)

* * *

Argenteos inſcriptos ΔΡΑΧΜΗ. ΕΦΕ. cum capite Neronis dederunt Vaillantius et muſeum Pembrockianum, ſed legendum in his veriſimilius ET. E., dicemus in numis Neronis commatis peregrini. De drachmis Latine inſcriptis Veſpaſiani et filiorum, in quorum area legitur EPHE., agemus in moneta Veſpaſiani.

Numina:

ΑΡΤΕΜΙC. ΕΦΕCΙΩΝ. vel ΕΦΕCIA. frequenter in numis imperatorum, quamvis certum non ſit, numos omnes ſic inſcriptos Epheſi ſignatos, nam Dianae Epheſiae cultus late patuit. Sane copioſos aliarum urbium numos habemus, qui typum habent Dianam Epheſiam. Fecit hoc ejus deae celebritas, qua de causa Mytilenaei quoque Dianam Pergaeam, Pergameni et Sardiani Venerem Paphiam numis intulerunt. De Diana Epheſia haec Pauſanias b): urbes prope cunctas Dianam nominare Epheſiam, eamque privatim a viris maximo in honore haberi. In causa eſſe Amazonum celebritatem, a quibus ajunt ejus ſignum fuiſſe dedicatum, tum et ejus templi antiquitatem. Tria praeterea alia ejus famam auxiſſe, magnitudinem templi, quod omnium hominum opera alia ſuperat, Epheſiorum urbis florentem ſtatum, et praeſens in ea Dianae numen.

ΖΕΤC. ΕΦΕCIOC. ΠΡΩΤOC. ACIAC. *Juppiter ſtans d. Dianae ſigillum,* Sept. (Vaill.)

Epheſii, qui ſe, ut videbimus, τῆς Ἀσίας dixere, nunc etiam lovem ſuum tanquam inter omnes alios aliis in urbibus cultos primatum teneret, *primum* ejus compellant, quanquam Harduinus legat ΠΡΩΤOC. ΑΓΩΝ., ſed typus ludorum ſolennia non indicat.

ΠΕΙΩΝ. *(in alio* ΠΕΙΩ.) ΕΦΕCIΩΝ *Iuppiter rupi inſidens et d. cornucopiae imſum tenens, ex quo imber in ſubjectas fo-*

b) L. IV. c. 31.

Digitized by Google

ram humi jacentem defluit, ſ. fulmen tenet, in area templum, et cupreſſus, Ant. Pii. AE. m. m. (Seguin. pag. 154. Harduin.)

Elegans eſt numi hujus imago, qua veterum ſive allegoria, ſive figmentum de Iove uxorem Terram pluviarum ope fecundante praeclare exprimitur. Non pigebit praeſtantiſſimorum poetarum oracula audire hujus typum numi inſigniter illuſtrantia, ac primum cum illo conferre aureos Maronis verſus [c]).

Tum pater omnipotens fecundis imbribus aether
Conjugis in gremium laetae deſcendit, et omnes
Magnus alit, magno commixtus corpore, fetus.

Similiter auctor Pervigilii Veneris: Vers. 60.)

Vt pater totis crearet vernus annum nubibus,
In ſinum maritus imber fluxit almae conjugis,
Vnde fetus mixtus omnes aleret magno corpore.

Analogus eſt locus Euripidis, qui eſt in fragmentis fabulae, cui nomen *Chryſippus:*

Γαια μεγιστη, και Διος αιθηρ,
Ο μεν ανθρωπων και θεων γενετωρ,
Ηδ' υγροβολος σταγονας νοτιας
Παραδεξαμενη τικτει θνητους,
Τικτει δε βοσιν, φυλα δε θηρων.
Terra maxima et Jovis aether,
Hic quidem hominum deorumque pater,
At illa humentes guttas auſtrales
Recipiens parit mortales,
Parit alimenta, et genera pecudum.

Vide ſimilia exempla alia, quae ex Euripide et Aeſchylo recitat Athenaeus [d]), tum et Plutarchum [e]). Et vero paſſim veteribus Iuppiter pluviarum auctor fuit creditus. Teſte Luciano [f]) apud vicina Pergamo Gargara fuit ara Διος ὑοντος, βροντωντος, και ἀστραπας ποιουντος, *Iovis pluvii, tonantis, fulgeratoris*, et conſtat ex Tertulliano [g]), a Romanis ceſſante coelo *aquilicia Iovi immolata*, nimirum quibus aqua eliceretur. M. Aurelius Aug. laudat Athenienſium preces, quibus pluvias deſuper flagitavere: ὑσον, ὑσον, φιλε Ζευ [h]). Et teſtatur Pauſanias [i]) fuiſſe apud Athenienſes Telluris imbrem a Iove implorantis ſimulacrum, ex quo forte numi hujus imago eſt petita. Eſt etiam Iovis Pluvii imago ſuperſtes in columna cochlide M. Aurelii, niſi forte ea imago eſt Noti imbres advehentis ſecundum deſcriptionem Ovidii [k]). Et vero inſignis haec allegoria non tantum Graecis placuit, ſed et Scythis, quibus teſte Herodoto [l]) pridem creditum, Tellurem eſſe Iovis conjugem. Liceat concinnae huic veterum de Iove Pluvio doctrinae lepidam aliam opponere, quam apud Ariſtophanem tradidit Strepſiades [m]), qui Iovem quidem pluviarum auctorem non negavit, ſed

---

c) Georg. II. 325. d) L. XIII. p. 599. ſeq. e) De placit. philoſ. L. I. cap. 6. Dial. deor. IV. g) Apolog. c. 40. h) Libr. V. προς ἑαυτον. c. 7. i) In Attic. p. 57. k) Met. I. 264. ſeq. l) L. IV. c. 59. m) In Nub. v. 372.

modum multo diverſum praeſcripſit, και τοι προτερον, inquiebat, τον Δι' ἀληθως ὑμην δια κοσκινυ ἐζειν.

Harduinus ejusdem Antonini numum citat cum epigraphe: ΠΕΙΟC. ЄΦЄCIΩN. typo *Apollinis et Dianae ſtantium.* Is ſimiles inſcriptiones omnes ad Iovem quoque Pluvium refert, quſi quod pluvias benigne indulget, dictus eſt ΠΕΙΟC. quod ex Aeolum vel Ionum lingua idem eſſet, ac ΦΙΛΙΟC Pergami cultus. Vix credam, ſententiam hanc eruditis probatum iri. Multo magis veriſimile, legendum ΠΕΙΩN ex Seguini citati teſtimonio, et Epheſios ſe dixiſſe Πειθὸς ex nomine imperantis tum Antonini PII.

ΑΠΟΛΛΩN. ЄMBACIOC. ЄΦЄCIΩN. *Apollo ſtans columnae innixus d. telum, ex adverſo Diana venatrix*, Antonini. (Vaill. Num. Graec. p. 291).

Apollonius L. I. Argonauticorum ſaepius meminit Απολλωνος Εμβασια et Εξβασια, quem venerati ſunt Argonautae, velut qui tueretur eos, qui ad iter maritimum accincti *ingrediuntur* navim, praeſtaretque ſalvos *egredi.* Numen urbi opportunum, cujus amplum fuit mari commercium.

* * *

ΘЄAN. PΩMHN. *Caput Romae*, Neronis. (Vaill.)

Epheſi permiſſu Auguſti fuiſſe aedificatum templum deae Romae, prodidit Dio [a]).

* * *

TO. AΓAΘON. ЄΦЄCIΩN. *Virtutis ſtans d. ſpicas*, Saloninae. (Vaill.)

Recte docuit Vaillantius, virum in hoc numo propoſitum eſſe *bonum genium* Epheſiorum, et ejusdem naturae cum eo, qui in numis Romanis *Boni Eventus* nomine ſiſtitur.

* * *

ЄΦЄCIΩN. TTXH. Decii, Valeriani, Gallieni.

Conditores:

ЄΦЄ. CMTP. *Duae Amazones jungunt dexteras*, Domitiani. (Vaill.)

Epheſum urbem fuiſſe cognomine Amazoni, docuerunt Euſtathius [q]), et Strabo [p]), ſed poſterior hic ait alibi [r]), fuiſſe conditam ab Androclo Codri Athenienſium regis filio. Sed idem adiicit alibi [s]), urbem ante hujus invaſionem jam fuiſſe habitatam. Ceterum ipſis Epheſiis creditum, urbem ſuam antiquam Amazonibus paruiſſe [t]), et ipſi Phani dicitur *Amazonum opus* [u]) Verum Mela [x]), et Avienus [y]) nonniſi templum, id tellige vetuſtum illud, ab Amazone conditum dixere.

* * *

ЄΠ. ΠAITOT. ΓPAMMATЄOC OMONOIA. *Duo heroes barbati nudi hastati ſtantes dexteras jungunt; juxta horum unum ſcriptum:* KTZIKOC. *juxta alterum:* ЄΦЄCOC. Ant. Pii. (Morel. Spec. tab. X.)

---

a) L. LI. §. 22. o) Ad Dionyſ. Perieg. v. 828. p) L. XII. p. m. [illegible]
q) L. XIV. p. 938. r) L. XIV. p. [illegible] s) Tacit. Ann. III. 62. t) L. V. p. [illegible]
u) L. I. c. 17. x) Deſcrip. orb. v. 992.

Digitized by Google.

Exiſtimat Morellius, utraque hac figura exhiberi Cyzici et Epheſi conditores. Inter varios, qui a veteribus Epheſo tribuuntur, et quorum nonnullos mox dedi, refert Pauſanias Epheſum Cayſtri fluvii filium, a quo urbs nomen acceperit [y]). De Cyzico rege egimus in moneta Cyzici. Hanc ſententiam id unum vellicat, quod Cyzicus in Cyzici numis imberbis ſemper fingitur. Sed poterant in hoc aberrare Epheſii, apud quos ſignatum hunc numum ex magiſtratu *ſcriba* certum eſt. Vaillantius exhiberi duos Ioves cenſet, Cyzicenum et Epheſium [z]).

Auguſtum honoris cauſa dictum Epheſi conditorem, ſupra diximus.

* * *

Numi reliqui illuſtriores:

ΑΠΗΝΗ. ΕΦΕCΙΩΝ. *Thenſa 4 equis vecta*, Ant. Pii. (Vaill.)

ΑΠΗΝΗ. ΙΕΡΑ. ΕΦΕCΙΩΝ. *Carpentum a 2 mulis tractum*, Commodi, Domnae etc. (Vaill. Theupoli.)

Fuit Graecis ἅπηνη, quod Romanis thenſa, qua deorum ſimulacra in ſacro proceſſu vehebantur, ut ex numis Romanis notum. Sed haud dubie muli quoque unt, quos equos dixit Vaillantius. Nam teſte ſcholiaſta Pindari [a]) ἅπηνη ἐστιν ἁρμα ἐξ ἡμιόνων ζευχθεν, et teſte Athenaeo [b]) n celebri Ptolemaei pompa Bacchica ſpectatae erant ἅπηναι ὑφ' ἡμιόνων ἀγομεναι, *henſae a mulis tractae.*

* * *

ΔΟΓΜΑΤΙ. CΥΝΚΛΗΤΟΥ. ΕΦΕCΙΩΝ. ΗΛΙΟΙ. ΝΕΟΙ. *Quatuor templa, Severi, Domnae, Caracallae, Getae*, in numo Caracallae.

Sic numi hujus epigraphen legit, typumque explicat Vaillantius. At major fides adcurati Haymii, qui in numo ſimillimo pro ΗΛΙΟΙ. ΝΕΟΙ. *Soles novi*, legit: ΟΥΤΟΙ. ΝΑΟΙ. id eſt: *Senatus* Romani *conſulto Epheſiorum haec templa* [c]). Et conſtat mihi, idem legi in numo ſimili muſei Chriſtinae. Erudite in ſubjecta explicationi Haymianae nota obſervat Khellius ex Tacito [d]), ipſorum Epheſiorum confeſſione fuiſſe apud eos templa Dianae, Apollinis, Liberi, et Herculis, cumque Tiberius aſylorum per Graecas urbes licentiam intenderet reprimere, juſſiſſe, ſenatusconſulto, quod ſubinde aeneis tabulis incideretur, eorum modum ſtatui, ad quod adludere proditam in numo epigraphen cenſet Khellius. Exſtare tamen etiam in numo Epheſio epigraphen ΗΛΙΟΙ. ΝΕΟΙ., dicetur infra in *Neocoratus* numis.

* * *

ΕΦΕCΙΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑCΙΑC. *in imo*: ΒΩΤΑ. *Multae figurae cauſa ſacrificii ſtantes ante templum, manusque attollentes*, in numo Maximi Caeſ., (Vaill.) et Macrini. (Spanheim Céſars de Julien Preuves p. 7.)

ΒΩΤΑ vocabulum Latinum in indumento Graeco, quo indicantur VOTA ab Epheſiis haud dubie pro novi princi-

y) L. VII. c. 2. z) Num. Graec. a) Ad Olymp. V. 6. b) L. V. p. m. 201.
) Theſ. Br. T. II. p. m. 304. d) Ann. L. III. c. 61.

Digitized by Google

pis incolumitate ſuſcepta. Quod dixeram, confirmatur non modo ab ipſo typo, ſed etiam, quod multa Latinorum vocabula, praecipue quae ad ritus, et dignitates pertinent, a Graecis civitate ſunt donata. Idem vocabulum legitur etiam in canone LXXI. concilii, quod in Trullo dicitur, qui ceſſare jubet τας ἑτω λεγομενας Καλανδας, και τα λεγομενα ΒΩΤΑ, *ſic dictas Kalendas, et ſic dicta VOTA*, tanquam veteris ſuperſtitionis reliquias.

* * *

ЄΦЄCIΩN. A. KATAΠΛOTC. *Navis praetoria*, in numo Philippi. (Vaill.)

Ad explicandam hanc averſam inſignia ſunt, quae refert Vlpianus, cum de magiſtratuum Rom. in provincias profectionibus agit [e]): *Ingreſſum etiam* (proconſulem) *hoc eum obſervare oportet, ut per eam partem provinciam ingrediatur, per quam ingredi moris eſt, et quas Graeci ἐπιδημιας, id eſt:* acceſſus ad urbem, *appellant, ſive* KATAΠΛOTN, *id eſt:* adnavigationem, *obſervare, in quam primum civitatem veniat, vel applicet; magni enim faciunt provinciales ſervari ſibi conſuetudinem iſtam, et ejusmodi praerogativas. Quaedam provinciae etiam hoc habent, ut per mare in eam provinciam proconſul veniat, ut Aſia ſcilicet, usque adeo, ut imperator noſter Auguſtus ad deſideria Aſianorum reſcripſerit, proconſuli neceſſitatem impoſitam per mare Aſiam applicare, και μητροπολεων Εφεσον, id eſt: inter matrices urbes Epheſum primam attingere.* Quibus ex verbis tota praeclari hujus numi explicatio pendet. Diſcimus enim, adnavigationem in portum vocari καταπλουν, juſſos proconſules applicare Epheſum, et quidem ad hanc prae reliquis Aſiae urbibus *primam*, ex quibus omnibus coaluit numi epigraphe ЄΦЄ-CIΩN. A. KATAΠΛOTC., id eſt: *prima* adnavigatio ad Epheſiorum urbem, qui honor cum iis ab imperatoris reſcripto conceſſus ſit, pro Graecorum ambitione dignus videbatur, quo ſe in moneta publica efferrent. Haec pridem ſic praeclare et late expoſita vide apud eruditiſſimum Spanhemium [f]).

* * *

Magiſtratus ſacri.

Summus ſacerdos, APXIEPETΣ. Hic memoratur in numis Illyriorum, quos ſupra citavi, ſic tamen, ut dubium ſit, utrum *Glaucon*, an *Euthycrates*, quorum uterque in hoc numo legitur, ſummi ſacerdotii munere praeditus fuerit. In numis Auguſti apud Vaillantium: APXIEPETΣ ΑΣΚΛΗΠ. ΤΡΤΦΩΝ., ſed apud Morellium [g]) et Haymium pro ΑΣΚΛΗΠ. legitur ΑΣΚΛΑΣ. In ejusdem Auguſti numo apud Vaillantium legitur etiam: APXIEPETΣ. NIKOΣTPATOΣ, ſed hic numus a Morellio Caligulae tribuitur [h]). Item APX. KOTΣINIOΣ. et APX. HPAΣAIOΣ, Auguſti. (Vaill.) In numo Cuſinii additur Δ, quo ſe *quartum* hoc munere functum profitetur.

Sacerdos, IEPETΣ. In numo Domi-

e) L. I. Digg. tit. XVI. de offic. procos. p. 485. h) Impp. T. I. p. 690.

f) T. I. p. 608. et 615. g) Impp. T. I.

Digitized by Google

tiani: ΙΕΡΕΤΣ. ΑΤΡ. ΜΟΤΣΟΝΙΟΣ. ΑΣΥΛΟΥ. ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΕΦΕΣΙΩΝ. (Vaill.)

Templum Dianae, quod fuit Epheſi, habuiſſe jus aſyli, idque varie fuiſſe immutatum, refert Strabo [i]), et Tacitus [k]). Vnde etiam in numo Otaciliae apud Vaillantium: ΑΡΤΕΜΙC. ΕΦΕCΙΑ. ΑCΥΛΟC.

* * *

Magiſtratus profani.

Scriba, ΓΡΑΜΜΑΤΕΤΣ. In numo Auguſti apud Vaillantium: ΓΡΑΜΜΑΤΕΟΤΣ. (melius ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ.) ΑΡΙΣΤΩΝΟΣ. ΜΗΝΟΦΑΝΤΟΥ., melius iterum ΑΡΙΣΤΙΩΝΟΣ, nam idem mox alium memorat cum epigraphe: ΓΡΑΜΜΑΤΕΤΣ. ΑΡΙΣΤΙΩΝ. ΜΗΝΟΦΑΝΤΟΥ. In alio ejusdem Auguſti: ΕΠΙ. ΓΡ. ΑΝΤΑΝΔΡΟΥ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. in numo Trajani: ΚΟΤΣΙΝΙΟΣ. ΓΡΑ. ΤΟ. Δ. [l]). Idem munus poſtremum comparet in numis Ant. Pii: ΕΠΙ. ΠΑΙΤΟΥ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΩC. (Vaill. Arigoni.) Hujus apud Epheſios magiſtratus mentio fit in Actis Apoſt. cap. XIX. 35.

Praetor, ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. in unico numo M. Aurelii: ΕΠΙ. CΤΡΑ. ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ. Nam numum Domitiani: ΕΠΙ. CΤΡΑ. ΟΨΕΩΝΟC. ΕΦΕ. CΜΥΡ. ΟΜΟΝΟΙΑ. verius credam percuſſum Smyrnae. In numo Elagabali apud Vaillantium eſt: ΕΠΙ. CΤΡ. Μ. ΑΥΡ. ΓΑΡΟΥ. et concordia cum Laodicea Phrygiae, ſed incertum eſt, in utra urbe ſit ſignatus.

* * *

Proconſul:

ΝΕΡΩΝ. ΚΑΙΣΑΡ. *Caput Neronis.* ☧ ΑΙΧΜΟΚΛΗ. ΑΟΥΙΟΛΑ. ΑΝΘΥΠΑΤΩ. ΕΦ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Templum Dianae.* (Morelli in Nerone.)

ΝΕΡΩΝ. ΠΟΠΠΑΙΑ. *Vtriusque caput.* ☧ ΑΟΥΙΟΛΑ. ΑΝΘΥΠΑΤΩ. ΑΙΧΜΟ - - ΕΦΕ. *Cervus.* (Haym. T. II. p. 242.)

ΜΕΣΣΑΛΙΝΑ. *Caput Meſſalinae Neronis.* ☧ ΑΟΥΙΟΛΑ. ΜΗ - - ΑΙΧΜΟΚΛΗ. ΕΦΕ. *Mulier turrita ſtans d. figillum Dianae Epheſiae, ſ. haſtam.* (Ibid. p. 244.)

Fuiſſe *Aviolam* cognomen gentis Aciliae, liquet ex Valerio Maximo, qui narrat [m]), Acilium Aviolam, quod mortuus credebatur, rogo impoſitum revixiſſe, at ſuperantibus flammis ſervari non potuiſſe, quod factum etiam refert Plinius [n]). Acilius Aviola legatus Galliae ſub Tiberio ad annum V. C. 774. memoratur Tacito [o]). Aviola proconſul in his numis proditus videtur eſſe is, qui V. C. 807. conſul fuit. Etiam in numis Smyrnae et Pergami ſub Caligula ſignatis proditur Aviola.

ΕΠΙ. ΚΑΙCΕΝΝΙΟΥ. ΠΑΙΤΟΥ. ΑΝΘΥ in numis Domitiani. (Vaill.)

ΑΝΘΥ. Μ. ΤΙΒ. (ſic) ΠΑΝCΑ. in numo Domitiae. (Muſ. Farneſ. T. IX. tab. 9.)

Epocha.

Hanc nonnulli ex M. Aurelii numo collegerunt, quem edidit Patinus [p]), in quo ſcriptum praetenditur: ΕΦΕCΙΩΝ. ΡΝ.

---

i) L. XIV. p. m. 950. k) Ann. III. 60. 61. l) Seſtini Lettere. T. IV. p. 113.
m) L. I. c. 8. §. 12. n) L. VII. c. 53. o) Ann. III. 41. p) Num. Impp. p. 194.

Digitized by Google

At jam vidit Panelius, perperam sic lectum pro ΕΦΕCIΩN. B. NE. q). Tamen in Ciliophoris Ephesiis notae arithmeticae occurrunt, quae aliud quam epochae annos notare vix possunt, sed cujus principium incertum, de quo vide, quae observabo in commentatione de numis Ciliophoris.

Neocoratus.

Ejus primum meminit numus Neronis, quem supra sub *proconsule* citavimus. ΔIC. NΕΩΚΟΡΩΝ. incipit in numis Hadriani et Aelii, et sic continuatur usque ad Caracallam. In hujus numis legitur ΔIC. et TPIC. NΕΩΚΟΡΩΝ. Sub Elagabalo epigraphe arrogantior: ΕΦΕCIΩN. MONΩN. ΑΠΑCΩN. ΤΕΤΡΑΚΙ. NΕΩΚΟΡΩΝ. (Vaill. Arigoni.) Quid notet vocabulum ΑΠΑCΩN, vide infra in *primatu*. In aliis, Elagabali quoque, ΕΦΕCIΩN. ΤΕΤΡΑΚIC. vel Δ. NΕΩ. ΚΟΡΩΝ. Hic numerus adhuc observatur in numis Alexandri. At sub Maximino redit numerus Γ. In numis Valeriani et Gallieni jam Γ. jam Δ. NΕΩΚΟΡΩΝ.

Alius exstat numus insignis:

Capita laureata Caracallae et Getae, infra quae NΕOI. HΛIOI. Χ ΕΦΕCIΩN. TPIC. NΕΩΚΟΡΩΝ. ΚΑΙ. ΤΗC. ΑΡΤΕ. ΜΙΔΟC. *Diana Ephesia inter Dioscuros equites inhminente singulis astro.* AE. m. m.

Numum proposuit Morellius addito iconismo r), et Vaillantius s). In utriusque indicio est aliquid, quod reprehendatur. Morellius in antica legit: NΕOIH. ΔIOI, ejusque adeo adornavit explicationem inconcinnam sane. Melius Vaillantius: NΕOI. HΛIOI. *Novi soles*, nempe Caracalla et Geta exorientes. Vaillantius in lectione aversae non sibi constat; nam loco, quem citavi, legit ΔIC. NΕΩ. ΚΟΡΩΝ., at infra pag. 218. TPIC. NΕΩ. ΚΟΡΩΝ. quae posterior lectio vera videtur Morellii quoque calculo approbata. Exhibet praeterea insignis hic numus Ephesios Dianae suae neocoros, quod jam ex sacris quoque literis constabat. Nam legimus in actis Apostolorum t): Τις γαρ ἐστι ἀνθρωπος, ὁς ὐ γινωσκει τὴν Ἐφεσιων πολιν νεωκορον θεας της μεγαλης Ἀρτεμιδος και τὸ Διοπετους; *quis enim est homo, qui ignoret Ephesiorum urbem neocoram magnae deae Dianae et signi de coelo delapsi?* Eorum in hanc deam observantia pervetusta. Nam teste Herodoto u) a Croeso obsessi urbem Dianae dedicarerunt funem ex ejus aede ad murum adligato. Praeeunte hoc numo passim inculcat Vaillantius cum in numis Graecis x), tum in sua de Neocoris dissertatione y), Ephesios, quotiescunque numis suis inscribunt ΤΕΤΡΑΚIC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ., semper intelligere tres neocoratus Augustorum addito quarto Dianae suae. Negat istud Cuperus z). Sin istud, inquit, non video, quomodo sese Ephesii in aliis numis dicere potuerint MONOΤC. ΑΠΑCΩN. ΤΕΤΡΑΚIC. ΝΕΩΚΟΡΟΤC. Nam haec loquendi ratio excellentiam prae aliis urbibus designat; at sic Smyrnaei

q) De Ciliph. p. 57. r) Spec. tab. II. s) Num. Graec. p. 100. t) Cap XIX. v. 35. u) L. I. c. 26. x) Pag. 218. y) B. L. T. II. p. 507. z) Lettr. de Cit. p. 491.

Digitized by Google

quoque, Sardiani, et Pergameni se potuissent profiteri τετραχις νεωκορους, si tribus suis neocoratibus adjecissent quartum domestici sui numinis. Quod quidem Cuperi argumentum non parum videtur validum.

Primatus.

Hic primum proditur in numo M. Agrippae et Iuliae: ΕΦΕΣΙΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑΣΙΑΣ, quem initio ex Sestinio citavimus, sed propter hanc ipsam etiam primatus mentionem suspectum, quem ante M. Aurelium fuisse monetae Ephesiae insertum, hactenus non constat, in quo legitur: ΕΦΕCΙΩΝ. ΔΙC. ΝΕΩΚΟ. ΠΡΩΤΩΝ. ACIAC. In numis Maximini et successorum saepe scribitur: ΕΦΕCΙΩΝ. Α. ACIAC. (Vaill.) in quibus το Α pro ΠΡΩΤΩΝ. ponitur. Vanitatis indicium est in numo Macrini epigraphe: ΕΦΕCΙΩΝ. ΜΟΝΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ACIAC. (Vaill.) at multo arrogantior in numo eximio Elagabali apud Pellerinium [a]): ΕΦΕCΙΩΝ. Δ. ΝΕΩΚΟΡ. Η. ΠΡΩΤΗ. ΠΑCΩΝ. ΚΑΙ. ΜΕΓΙCτη. *Quatuor templa cum suo quodque idolo.* Apparet ex hac epigraphe, sub gignendi casu, quo plerumque populorum nomina exprimuntur, intelligendum esse πολις; praeterea ut in hoc numo sub ΠΑCΩΝ intelligitur πολεων, ita etiam in numo, quem supra sub *Neocoratu* prolidi, sub ΑΠΑCΩΝ intelligi quoque debere πολεων. Iosepho Ephesus adhuc ante Augustorum tempora dicitur πρωτευουσα της Ασιας.

Magnitudo:

Maximam se vocat Ephesus in numo Elagabali mox citato: ΜΕΓΙC.

Commune:

I. Inter se ipsos. ΚΟΙΝΟΝ. ΕΦΕCΙΩΝ. *Diana venatrix*, Hadriani. (Vaill.)

II. omnium Ionum: ΕΦΕCΙΩΝ. ΚΟΙΝΟΝ. ΠΑΝΙΩΝΙΟΝ. *Templum.*, Otaciliae. (Vaill.) De hoc actum in prolegomenis ad numos Ioniae.

III. totius Asiae: ΕΦΕCΙΩΝ. ΚΟΙΝΟΝ. ACIAC. *Diana Ephesia inter Victoriam et mulierem turritam*, Ant. Pii. (Vaill.)

IV. cum Alexandria Aegypti, cum qua junxisse quoque concordiam mox videbimus: ΚΟΙΝΟΝ. ΕΦΕCΙΩΝ. ΚΑΙ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. *Mensa cum urna*, Caracallae. (Vaill.)

Ludi:

ΕΦΕCΙΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΟΛΥΜΠΙΑ. ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΑ. Elagabali. (Vaill.)

ΕΦΕCΙΑ. *inscriptum urnae*, Gallieni. (Vaill.)

De ludis his Ephesiis agemus in commentatione de ludis.

Asylum:

De hoc vide, quae diximus altius in *Sacerdos.*

Nomen ab imperatore:

ΠΕΙΩΝ. ΕΦΕCΙΩΝ. in numo Ant. Pii, a quo adoptasse nomen videtur. Vide dicta sub *Numina.*

Concordia:

Hanc initam cum plerisque illustrioribus provinciae Asiae urbibus, quas re-

a) Suppl. II. p. 78.

Digitized by Google

cenſere inutile, teſtantur numi. Extra Aſiam concordiam junxit cum Perintho Thraciae teſte numo Gordiani, (Vaill.) et Alexandria Aegypti, teſte numo Ant. Pii, in quo *Serapis et Iſis ſtantes juxta Dianam Epheſiam.* (Vaill.)

Mentio ſitus:

A fluviis. I. *Cayſtro*, qui Epheſum adluebat. Ejus mentionem jam vidimus in autonomo. Recurrit etiam in numis Commodi et Valeriani typo viri decumbentis more ſolito, quin et conjungitur cum altero fluvio II. *Cenchrio* in numis Ant. Pii, et Severi: KATCTPOC. KЄNXPIOC. *Diana Epheſia inter duos fluvios humi jacentes.* (Vaill. Morelli Specim. tab. X.) Cenchrius prope Epheſum fluens per religionem ſacer fuit. Pervaſit lucum Ortygiam, ubi Latona geminos enixa ferebatur [b]). Eo ſe a partu Latonam abluiſſe narrat Strabo [c]). III. *Marnas*: ЄΦЄCIΩN. MAPNAC. *Fluvius decumbens*, Domitiani, (Vaill. Theup. Wiſe p. 208.) Antonini Pii. (Muſ. Albani.) Marnas a nemine veterum, quod conſtet, memoratur, quin et Vaillantius, qui tamen numum ipſe vulgavit, eo loco, quo de fluminibus in numis ex propoſito agit, ejus mentionem negligit. Harduinus lovem *Marnam* a Gazenſibus cultum indicari putat. At verius nomine MAPNAC intelligendum fontem urbi vicinum, ignobilem quidem, ſed Epheſiis ſacrum, comprobat typus numi ex muſeo Albano citati, qui exhibet fluvium barbatum humi ſedentem, qui haud dubius Cayſter eſt, at in area figura puellaris ſedens, et d. urnam tenens, ex qua aqua profluit, adſcripto MAPNAC, non dubio adeo fontis nomine, quod fontes plerumque puellari forma fuerunt propoſiti, quippe quibus Najades praeſiere. Sic et alium certum fontem habuere Epheſii, qui *Hypelaeus* dicebatur, obſcurum eum quidem, ſed tamen oppidanis ſacrum ex cauſa, quam prodidit Athenaeus [d]). Vide de ſimilibus ignotis fontibus mox plura in numis Phocaeae.

AR. dubii, ut dictum initio imperatoriorum, *AE. C.*

ERYTHRAE.

In peninſula e regione Chii.

Autonomi:

Caput Herculis imberbe leonis exuvio tectum ЖЄPT. *addito magiſtratu*: ΑΠΕΛΛΑΣ. *vel* ΔΙΟΠΕΙΘΗΣ, *etc. Clava, arcus pharetrae junctus, noctua.* AR. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Harduinus cum noctuam partis areſſae perdicem crederet, legeretque in Plinio, perdices non transvolare Boeotiae fines in Atticam, hos numos Erythris Boeotiae tribuit, cumque praeterea certum ſibi videretur, caput anticae ab Alexandri M., ſuſpicatus eſt, ab hoc rege exciſis Thebis officinam monetariam Thebis fuiſſe Erythras translatam. Spanhemius et Liebeus eos Eryci Siciliae tribuerunt, quod dictam avem columbam credidere, et conſtaret ex Athe-

b) Tacit. Ann. L. III. c. 61. c) L. XIV. p. m. 948. d) L. VIII. p. 361.

Digitized by Google

naeo et Aeliano, festo quodam tempore non comparere columbas circa templum Veneris Erycinae, etsi alias ibi frequentes. At enim eam avim neque perdicem esse, neque columbam, satis typi ipsi arguunt, in quibus, ut jam observavit Pellerinius, et inspecti similes musei Caesarei numi arguunt, indubitata comparet noctua, et sic corruunt omnia, quaecunque de perdice et columba acutius quam verius a viris eruditis sunt tradita. Verum Erythras Ioniae invitat Herculis in hac urbe praecipuus cultus, cujus simulacrum e Phoenice advectum princeps ejus urbis fuit numen, ut narrat Pausanias e), quod et comprobant numi concordiae, quos mox citabimus, et imperatorii, qui certe sunt Erythrarum Ioniae, et in quibus fere constans typus est Hercules.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ℞ ΕΡΤ. *addito magistratu* ΜΗΓΡΟΔΩΡ. *vel*: ΣΙΜΟΣ. ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥ. *etc. Clava, arcus pharetrae junctus.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Caput simile. ℞ ΕΡΤ. ΓΝΩΤΟΣ. ΕΚΑΤΩΝΤΜΟΥ, *vel*: ΠΟΛΥΚΡΙΤΟΣ. ΠΟΛΥΚΡΙΤΟΥ. *sine typo.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Caput simile, sed barbatum. ℞ ΕΠΙ. ΟΡΘΕΩΣΙΩΝΟΣ. ΕΡΤ. *Apis.* AE. III. Pellerin.)

Descriptos hic aeneos ad easdem Erythras pertinere, facile arguunt numi praecedentes argentei. Magistratibus plerumque additur patris nomen, in simili musei Musellii etiam avi: ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟΣ. ΗΡΑΚΛΕΟΥ. ΤΟΥ. ΕΠΙΚΟΥΡΟΥ.

* * *

ΕΡΤΘΡΑ. *vel* ΕΡΤΘΡΑΙ. *Caput muliebre turritum.* ℞ ΕΡΤΘΡΑΙΩΝ. *variis typis.* AE. (Arigoni, Theup.)

Analogia a numis aliarum Ioniae et Aeolidis urbium petita suadet, capite anticae exhiberi Amazonem, a qua crediderint Erythraei suam conditam urbem.

* * *

ΕΡΤΘΡΑΙΩΝ. *Protome muliebris velata d. spicas, s. cornucopiae.* ℞ ΕΠ. ΣΤ. ΑΙΛ. ΠΑ. ΔΙΟΓΕΝΙΑΝΟΥ. ΤΟ. Β. *Hercules stans d. clavam alte attollit, s. porrecta leonis exuvias.* AE. I. (Pellerin.)

Videtur Pellerinio caput anticae esse Tranquillinae, Cereris specie propositae. Verum monebimus in numis autonomis Smyrnae (nam in his quoque simillimae habentur protomae) signum istud ad unam Cererem referendum, nullo ad Augustam quampiam respectu. Eundem numum memorat etiam museum Theupoli, sed epigraphe sus deque versa.

* * *

ΔΗΜΟΣ. ΧΙΩΝ. *Caput muliebre.* ℞ ΟΜΟΝΟΙΑ. ΧΙΩΝ. ΕΡΤΘΡΑΙΩΝ. *Typus Herculis, ut in praecedente.* AE. II. (Hunter in Chio.)

Ex hoc numo corrigendus alter similis argumenti, qui est apud Theupoli pag. 1262. ΕΡΤΘΡΑΙΩΝ. *Sphinx pedi*

e) L. VII. c. 5.

Digitized by Google

dextero vaſi impoſito. ℞ OMONOI. AXEΩN. EPTΘPAIΩN. typo *Herculis*, ut in prioribus, qua ex lectione auctor perperam concordiam Achaeorum et Erythraeorum conſicit, cum tamen epigraphe averſae legenda ſit, ut in citato Hunteriano.

AR. et AE. vix R.

Imperatorii ab Auguſto usque ad Valerianum.

Auguſti numum exhibet unus Pellerinius, in cujus averſa: EPT. EKATΩ. NTMOΣ. AΛΣXPIΩNOΣ. ſine typo, cujus ſimiles vidimus autonomos.

Ab Auguſto usque ad Trajanum amplus hiatus. Deinceps epigraphe EPTΘPAIΩN. Typus fere conſtans, *Herculeſ d. clavam jactans, ſ. leonis exuvias praetendens.*

Magiſtratus praetor.

Concordiam cum Chio vidimus in autonomis.

AE. RR.

HERACLEA.

Maritima prope Miletum ad Latmum montem, a quo etiam cognomen abſtulit. Numi varii huic urbi tribuuntur, et forte huc pertinent, quos infra in Heraclea Cariae recenſebo.

LEBEDVS.

In Iſthmo peninſulae, urbs inclyta, ſed everſa fuit a Lyſimacho incolis Epheſum traductis, quo ex caſu vix amplius ſurrexit, ſic ut Horatii aevo *Gabiis deſertior* fuerit [f]), cui utique ejus numorum raritas tribuenda. Memorantur tamen

Autonomi, bini illuſtres, iique IV. drachmarum.

Caput Palladis. ℞ ΛEBEΔIΩN. ΠΠ NΩN. *Noctua ſtans intra duplex corniſ copiae, oram ambit corona.* AR. I. (Pembrock, Pellerin.)

AR. RRRR.

Imperatorii item perpauci. Bini Cancallae: ΛEBEΔIΩN. typo *Palladis*, a altero *noctuae.* (Vaill.) Addidi alium e Mediceo, typo *Fortunae* [g]). In alio Getae *Bacchus ſtans.* (Vaill.) Bacchi hoc ti habitos Lebedi conventus teſtatur Strabo.

AE. RRR.

MAGNESIA.

Dicta ad Maeandrum, etſi amnis Lethaeus eſſet propior, ut aſſerit Strabo. Plinio a Theſſalica Magneſia orta dicitur, et fuit una ex tribus urbibus, quas Artaxerxes Themiſtocli dono dedit. Apud Athenaeum Delphorum colonia dicitur [h]); ſed ut Strabo ait, Delphorum Theſſaliae [i]), quamquam idem paulo ſupra hanc Magneſiam dixerit urbem Aeolicam, ac rurſum alibi [k]) coloniam Magnetum Theſſalicorum et Cretenſium. Nimirum Aeoles quoque Theſſaliam incoluerunt. Etiam ſcholiaſta Apollonii eam Cretenſium coloniam facit [l]).

Autonomi certi, neque infrequentes exſtant; at cautione opus, cum tres fue-

f) L. I. epiſt. XI. g) Num. vet. p. 204. h) L. IV. p. m. 173. i) L. XIV. p. m. 958. k) L. XIV. p. 943. l) Ad L. I. v. 584.

Digitized by Google

rint Magneſiae, Theſſaliae una, altera haec noſtra, tertia Lydiae, numismaticae omnes, ne temere permutentur numi, qui ſingulis debentur. Magneſia Lydiae difficultatem non parit, cum haec mentionem Sipyli montis, cui impoſita fuit, vix omittat. Difficilius diſcrimen inter Magneſiam noſtram, et alteram Theſſaliae, cujus cum prior illa filia fuerit, poterat utraque iisdem typis uti. Sequens catalogus dabit numos, qui ex certis cauſis, quas proferemus, ad Magneſiam praeſentem certe pertinent.

Caput Dianae. ☧ ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΕΡΑΣΙΠΠΟΣ. ΑΡΙΣΤΕΟΥ. *in alio:* ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ. ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΟΥ. *Apollo nudus d. ramum, ſ. tripodi innixus Maeandri flexibus inſiſtit, omnia intra lauream.* AR. I. (Goltz. Hunter.)

Eques armatus citato curſu. ☧ ΜΑΓΝ. ΜΟΠΕΙΘΗΣ. *Bos cornupeta, omnia intra coronam ex Maeandri flexibus compoſitam.* AR. III. (Beger Theſ. Br. T. I. p. 499.)

Eques ſimilis. ☧ ΜΑΓΝ. ΜΑΙΑΝΔΡ. *Bos cornupeta.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Palladis. ☧ ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΑΡΕΜΙΔΟΣ. ΛΕΥΚΟΦΡ - - - *Eques armatus citato curſu.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

ΑΥΛΑΙΤΗΣ. *Apollo ſtolatus ſtans ſ. ramum.* ☧ ΑΔΤΡΟΦΡΤΝΗ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Diana πολυμαζος ſtans cum adiniculis, volitante circa caput utrinque victoria.* AE. II. (Hunter.)

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Caput Solis radiatum.* ΕΥΚΛΗ. ΑΙΣΧΡΙΩΝΟΣ. *Iuno Proba ſtans.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Palladis. ☧ ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΕΥΚΛΗ. ΚΡΑΤΙΝΟ - *Eques armatus citato curſu.* AE. II. (Pellerin.)

Certa ſinguli hi numi habent criteria, quae noſtrae eos Magneſiae vindicant. In numis I. et II. expreſſos habes flexus linearum inter ſe recurrentium, quibus, tanquam ſigno pro re, Maeander indicatur, nota ejus fluminis natura tortuoſis ambagibus per terras oberrantis, de quo vide, quae notabimus in commentatione de fluminibus in numis. Similes flexus ſiſtunt etiam numi Apolloniae Cariae, et Apameae Phrygiae, quae utraque Maeandro adſita fuit. Noſtram vero Magneſiam prope Maeandrum ſtetiſſe, et ab hoc cognomen traxiſſe, jam diximus ſupra, et dicemus mox iterum. Horum natura flexuum cum ignota eſſet Goltzio et Begero, ſuos, quos citavi, numos tribuerunt Magneſiae Theſſaliae. Quod in his numis Maeandri imagine peragitur, numus III. inſcripto ipſo Maeandri nomine praeſtat. Numus IV. inſcriptam Dianam Leucophrynen offert hoc cognomine in hac Magneſia praecipuo cultu evectam, ut dicetur in imperatoriis. Numus V. veram hujus Dianae imaginem ſiſtit, qualis ſaepe etiam in imperatorum numis occurrit. In numo VI. eſt Iuno Pronuba a vicina Samo facile huc vocata. Praeterea in hoc, ut et in numo VII. notatur magiſtratus addita patris mentione, cujus exemplum jam vidimus in numo I., et frequenter in numis urbium Ioniae occurrit. Haec explicatius proponere placuit, ut in diſponendis triplicis Magneſiae numis minus laboremus. Qui enim ſimiles, quales deſcripſimus, offerunt typos, vel modos, tuto huic, in qua ſumus, Magneſiae munerabimur.

Digitized by Google

Ad nonnullos aliqua fingillatim ſunt obſervanda. Numi I. loco deſcripti ſunt inſignia tetradrachma, et valde rari, ſi modo genuini, nam arte moderna reſtitutos multos vidi argenteos aeneosque. Eorum vero argumentum erudite explicavit Liebeus [m]). Numus III. mentionem Maeandri addit, et ſic paſſim haec urbs ab altera Magneſia ad Sipylum diſtinguitur. Sic in foedere inter hos Magnetas et Smyrnaeos: ἐν Μαγνησίᾳ τῇ πρὸς τῷ Μαιάνδρῳ [n]). Numus V. utraque ſui parte aliquid offert, quod negotium faceſſit. Vocabulum ΑΤΛΑΙΤΗΣ eſſe nomen magiſtratus, etſi inſolens, dubium non videtur. Apollinis cognomen eſſe nequit; nam etſi quis opinari vellet, ſcriptum eſſe ΑΤΛΑΙΤΗΣ pro ΑΤΛΗΤΗΣ, quoniam vocabulum illud *tibicinem* notat, Latonae filio competere nequit, qui tibicen nunquam, citharoedus ſemper fuit, et citharoedus in hoc ipſo numo proponitur. Forte *Aulaetes* magiſtratus propter nominis cum *Aulete* ad finitatem deum aliquem muſicum ſibi in typum legit, eumque Apollinem Colophonium. Partis averſae ΑΔΤΡΟΦΡΤΝΗ myſterium ingens, dignumque hierophanta, niſi quod ſuſpicor, pro eo vocabulo legendum potius ΛΕΤΚΟΦΡΤΝΗ, praecipue cum adſtitutus typus certam ſiſtat Dianam Leucophrynen, de qua mox in imperatoriis. Lectio cl. Seſtinii, qui το ΑΔΤΡΟΦΡΤΝΗ in ΛΕΤΚΟΦΡΟCΤΝΗ corrigit, admittenda non eſt.

* * *

CΕΡΑΠΙC. *Caput Serapidis.* ℞ ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Iſis ſtans d. ſiſtrum, ſ. ſitulam.* AE. II. (Hunter.)

Vtriusque partis typus admiſſam Aegypti ſuperſtitionem teſtatur, non raro in hoc tractu exemplo.

AV. Goltz. AR. RRR. AE. R.

Imperatorii exſtant ab Auguſto usque ad Gallienum. Ex Auguſteo aevo memorandus hoc loco numus ſane enigmaticus:

ΓΑΙΟC. ΚΑΙCΑΡ. *Caput nudum C. Caes. Agrippae F.* ℞ ΕΠΙ. CΛΟΤΑΝΟΥ. ΙΟΥCΤΙΝΟΥ. CΙΦΑΝΙΩΝ. *in area monogr.* ΜΑΓ. *Aquila ſtans.* (Pellerin Rec. III. p. 238.)

Pellerinio dictum monogramma cauſam ſuffecit, cur numum hunc huic Magneſiae tribuendum putaret. In vocabulo CΙΦΑΝΙΩΝ. adhaeret, ac jure quidem. Nam A et N conjunctum, qui literarum nexus etiam in AN vocabuli CΛΟΤΑΝΟΥ obſervatur, vetant, quo minus legi poſſit CΙΦΝΙΩΝ, et haberi Siphni inſulae numus, a qua typus aquilae alienus non eſſet. Praeſtat indiciis non ſatis certis differre judicium.

Epigraphe conſtans: ΜΑΓΝΗΤΩΝ. nulla ſitus mentione, cum tamen altera Lydiae Sipylum ſuum ſedulo jactet. Verum illuſtrior haec noſtra ſolo urbis nomine contenta fuit.

ΛΕΤΚΟΦΡΤC. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Diana πολυμαζος ſtans cum adminiculis, utrinque Victoriae circa caput volitantes, pro pectoribus columbae, ut ait Vaillantius,* (Num. Graec. p. 35.) *ſed ut idem alibi,* (ibid. p. 152.)

m) Goth. num. p. 183. n) Marm. Oxon. II. v. 84.

Digitized by Google

aquilae, in numo Hadriani. (Vaill. Morelli Spec. tab. XVI.)

Numus hic Dianam fistit, quae Λευκοφρυης nomine testibus Strabone, Pausania, aliisque in hac Magnesia insignes honores nacta est. Ejus templi magnificentiam eodem loco depraedicat Strabo, magnitudine solo per Asiam Ephesio, et illo, quod in Didymis est, inferioris [o]). Ipsa deae forma vix ab Ephesia differt, nisi quod hujus nostrae caput constanter duae Victoriae stipant. Sed quae alia ad Dianam hanc Leucophrynen, tum et generatim ad Magnesiae historiam spectant, ex veteribus copiose et praeclare collecta reperies apud Buonarrotium [p]).

* * *

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΗC. ΑΡΤΕΜΙΔΟC. *Diana Leucophryne, ut supra, vel Apollo stans*, Mamaeae, Gordiani. (Vaill.)

In his numis Magnetes se Dianae suae aedicoros profitentur.

* * *

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΕΒΔΟΜΗ. ΤΗC. ΑCΙΑC. *Bacchus nudus manibus elutis insidens cistae mysticae, cui serpens implicatur, omnia intra coronam hederaceam*, in alio: *Aquila expansis alis intra coronam*, in nummis Gordiani. (Mus. Caes. Vaill.)

Magnesia se in hoc numo *septimam Asiae* dictat, nempe quae proconsularis fuit, quae etsi adeo hoc pacto longe abesset a claritate illarum, quae se πρωτας της Ασιας dixere, tamen satis sibi videbatur nobilitata, si inter tot illustres alias Asiae urbes septimum videatur sibi locum posse vindicare, neque istud injuria, cum in sola hac Asia quingentas fuisse civitates apud Josephum memoret rex Agrippa [q]), consentiente etiam Philostrato [r]). Quo in tanto numero nequaquam exiguae laudis est, septimam se haberi, quo modo satis etiam clara habita Lesbus, quod inter majores insulas septimum ipsa locum obtinuit [s]), aut sicut vinum Trifolinum, etsi non optimum, tamen se jactavit apud Martialem: (L. XIII. ep. 114.)

Non sum de primo, fateor, Trifolina Lyaeo,
Inter vina tamen septima vitis ero.

Plura alia sunt exempla excellentiae urbium numeris definitae. Apud Suidam dixit oraculum de Aegiensibus Achaiae [t]):

Τμεις δ' Αιγιεες ουτε τριτοι, ουτε τεταρτοι,
Ουτε δυωδεκατοι, ουτ' εν λογῳ, ουτ' εν αριθμῳ.
Vos vero Aegienses neque tertii estis, neque quarti,
Neque duodecimi, neque in ullo pretio, aut numero.

Quamquam sunt, qui malignum hoc oraculum Megarensibus datum velint. Vide Erasmi adagia [u]). Sed quaeri potest, utrum Magnesia vel septimum hunc locum sine interpellatione obtinuerit, nam verisimile plane videtur, hanc statione

---

o) L. XIV. p. m. 958. p) Osserv. ist. p. 87. q) Bell. Iud. L. II. c. 16. §. 4. r) In a Herod. Attic. s) Eustath. ad. Dionys. Perieg. v. 568. t) in Τμεις, ὡ Μεγαρεις. u) Chil. cent. 1. §. 79.

Digitized by Google

non auctoritate publica, ſed ambitione privata adſignatam. Quas ſex urbes proxime ſecuta ſit, quas alias poſt ſe reliquerit, cujusvis arbitrio libenter permitto.

* * *

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΚΟΛΠΟΙ. *Tres Nymphae humi decumbentes, etc.* in numo Maximi Caeſ. AE. m. m (Theupoli.)

Reliqua typi deſcriptio valde confuſa. Quare cum ob hanc cauſam, tum ob inſolitam epigraphen novo numus hic examini meretur ſubjici.

* * *

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΑΡΓΩ. *Navis Argo cum remigantibus*, Maximi, Gordiani, Gallieni. (Vaill.)

Celebris haec cymba apud Magneſiam Theſſaliae fabricata fuit. Quare Harduinus hos numos Theſſalicae huic urbi tribuit, at verius ad noſtram hanc referendos, quae illius fuit colonia, monui in numis Magneſiae Theſſaliae.

* * *

ΕΠΙ. Γ. ΔΗΜΟΝΕΙΚΟΥ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Vir ſuccinctus gradiens arborem ſ. ſuper humero geſtat*, Gordiani. (Muſ. Chriſtin. tab. 34.)

Videtur ſingularis hic typus reſpicere ſacra Magnae Matris, in quibus geſtata pinus aequinoctii verni initio ſucciſa, de quo ritu vide Julianum Aug. x), Firmicum Maternum y), et Arnobium z). Huc ſpectat, quod in vetere Kalendario apud Lambecium ad XI. Kal. Mart. notatur: *Arbor intrat.* Non abſimilem typum videre eſt in numo Metaponti, quem edidi in mea Sylloge I. p. 5.

* * *

ΕΠΙ. Γ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Quatuor viri ſuccincti ferculum geſtant, ſuper quo vir ſedens d. elata malleum intentat in maſſam, quam ſiniſtra tenet*, Gordiani. (Ibid.)

Vulcanus ſit, an Cabirus, difficile dictu decidere. Ceterum commemorandus hic numus viſus propterea, quod non facile videas in veterum monumentis numismatibus ſimulacrum thenſis vehi ſolitum in ferculis ab hominibus geſtari.

* * *

Typi reliqui: *Ceres, vel Triptolemus draconum bigis vecti.* Apollo etiam frequens. In numo Caracallae apud Pellerinium (Suppl. II. p. 78.) *ſedet, d. ſceptrum, ſ. lyrae innixus, propedibus Sphinx.* Inſolens eſt, animal iſtud Apollini adſtitutum. Quare, cum in numo Commodi ſpectata averſa ſimillimo pro pedibus ei gryphus a), ſuſpicor, in priore pro Sphinge gryphum reponendum. De Apolline Gryneo, et alio ΕΜΠΑΝΔΟΙΣ, id est *in Pandis* a Magnetibus culto, ejusque ibi templo vide marmor Oxonienſe II. verſ. 61. et 85. ubi et alia ejus urbis numina juramento adhibita recenſentur.

Magiſtratus. In numo Antonini ſimpliciter: ΕΠΙ. ΔΙΟCΚΟΥΡΙΔΟΥ.

x) Orat. V. y) De err. prof. rel. p. m. 457. z) L. V. a) Le Blond pag. 37.

Digitized by Google

Scriba inde ab Aurelio usque ad Gallienum constanter memoratur. Notatur etiam saepe solo Γ, ut vidimus. Dictante Vaillantio in numo Elagabali bini memorantur scribae: ΕΠΙ. ΓΡ. ΦΛΑΚΚΟΥ. ΚΑΙ. ΠΑΤΛΕΙΝΟΥ.

Neocoros, sed suae tantum Dianae fuisse Magnetes, testantur numi supra allati. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΗC. ΑΡΤΕΜΙΔΟC. Alterius generis neocoratus in ejus numis non exstat. In numo Otaciliae apud Vaillantium est.: ΕΠΙ. ΓΡ. ΤΥΧΙΚΟΥ. Β. ΝΕ. nimirum: *Scriba Tychicus bis aedituus.*

Metropolis. ΕΠΙ. ΔΙΟCΚΟΥΡΙΔΟΥ. ΓΡΑΤΟΥ. ΜΗΤΡ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. in numis Ant. Pii, quos edidit Spanhemius [b]), et museum Albani. Vtrum literae ΜΗΤΡ. in his indicent *metropolim*, jam dubitavit Spanhemius. Certe in nullo alio numo hunc honorem jactat Magnesia. Quin in numo Gordiani, ut vidimus, dicitur *septima Asiae.*

Mentio situs a Maeandro, ut vidimus in autonomis. In numo Veri apud Buonarrotium [c]), stat Diana Leucophryne inter duos fluvios humi jacentes, nempe Maeandrum et Lethaeum, Magnetum, ut initio diximus, fluvios.

AE. vix R.

METROPOLIS.

Geographi veteres binas in hoc tractu Metropoles recensent, Lydiae unam, alteram Phrygiae, aperte nullam in Ionia, quam tamen praedicant numi. Tamen satis ex iisdem auctoribus colligitur, illam, quam Lydiae adserunt, referri aeque in Ioniam posse. Sic Ptolemaeus eandem, quam in Lydia statuit, dicit sitam prope Caystrum inter Prienen et Colophonem. Plinius hos Metropolitas conventui Ephesi subjicit, quae fuit Ioniae. Strabo, quo loco narrat, Samum vino non excellere, addit, quanquam positae juxta insulae, et vicina continens generosum fundant, ut Chius, Lesbus, Cos, quin et praestantia vina esse Ephesium et *Metropolitanum.*

Autonomi:

ΟΛΩΝΟC. *Caput virile nudum imberbe.* ℞ ΚΟΙΝΟΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΙΩΝΙΑ. *Juppiter seminudus stans, ex adverso Diana Ephesia inter duos cervos.* (Spon. Miscell. p. 140. Bell. Lettr. Hist. T. III. p. 268.)

Non absimilem citat Holstenius ex Franc. Angelonio [d]), sed addit, fictitium videri peritioribus antiquariis vocabulum ΟΛΩΝΟC., vel male sic lectum pro imperatoris alicujus nomine. Addo, facile fuisse, το ΑΛΩΝΙΝΑ in ΟΛΩΝΟC convertere, et ipsum caput per artem mutare, cujus simile cetera numum infra sub *Communi* citabo.

* * *

Caput Palladis, ℞ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Fulmen.* AE. III. (Pellerin Rec. II. p. 42.)

Hunc numum Pellerinius in numis Metropolis Phrygiae recenset. Verum cum plures fuerint Metropoles etiam extra

b) T. I. p. 627. c) Osserv. ist. Tab. VI. d) Not. ad Steph. p. 208.

Digitized by Google

Aſiam, vix deciđi poteſt, ad quam is ſit referendus.

De certo ergo hujus Metropolis autonomo non conſtat.

* * *

Imperatorii illi certo huc ſpectant, qui non pauci numero inſcribuntur: ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΙΩΝΙΑ. ſuntque a Trajano usque ad Gallienum.

Typi frequentiores:

Cybele capite turrito ſedens inter duos leones. Ex repetito hoc typo veriſimile videtur, nomen urbi inditum a cultu της Μητρος, nempe Cybeles, quod ſaltem de Metropoli Phrygiae diſerte tradit Stephanus.

Mulier capite turrito ſtans ad aram d. Martis ſignum.

Imperator paludatus ſtans dexteram porrigit mulieri turritae.

Figura militaris, vel Mars ipſe ſtans d. haſtam, ſ. clypeum.

Adcuratior fui in deſcribendis his typis, quoniam video eosdem typos paſſim etiam occurrere in numis inſcriptis tantum ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, quos tamen antiquarii paſſim Metropoli Phrygiae adſcribunt. Mirum autem, niſi ejusdem ſunt urbis, tam proxime typos conſpirare. Quare veriſimilius videri poſſit, numos etiam ſic inſcriptos, cum typos offerunt, qui in certis Metropolis Ioniae numis exſtant, huic eſſe tribuendos. Quod in his omittatur ΕΝ. ΙΩΝΙΑ., non officit, nam et Heraclea Ponti non ſemper addit ΕΝ. ΠΟΝΤΩ. etc.

Magiſtratus in numis Ioniae mentionem addentibus non prodeuntur, reperitur tamen *praetor* frequenter in numis inſcriptis tantum ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ cum typis Metropoli Ioniae propriis; quare et ex his complures huc pertinere cenſeo.

Commune: ΚΟΙΝΟΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ-ΤΩΝ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΙΩΝΙΑ. *Juppiter et Diana Epheſia*, Saloninae. (Harduin.) *AE. R.*

MILETVS.

Maritima et Cariae contermina, urbs inſignis famae, Thaletis patria, ſed multo celebrior copioſis per Propontidem et Pontum ductis coloniis, quibus ex caulis ſeſe in marmore apud Chandlerum jactat *primam in Ionia fundatam, et matrem multarum et magnarum urbium in Ponto et Aegypto, et undique per orbem* e), profitente etiam Seneca: *Miletus LXX. urbium populum in diverſa effudit* f). Ipſa colonia Athenienſium conditore Neleo g).

Autonomi:

Caput Apollinis laureatum. ℞ ΜΙ (ſic monogr.) *Leo aſtrum reſpiciens, in imo* ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. *vel* ΜΝΗΣΙΘΕΟΣ. AR. I. (Pellerin.) AR. II. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput juvenile adverſum. ℞ *Sine urbis epigraphe. Leo aſtrum reſpiciens, in imo* Τ. ΔΑΜΑΣ. AE. II. (Pellerin.)

Apollo nudus ſtans d. cervulum ſ. arcum. ℞ ΜΙΛΗΣΙ. *Leo jacens, et aſtrum reſpiciens.* AE. II. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Antiquarii priores non obſervato monogrammate ΜΙ., quod Mileti literas

e) Inſcript. ant. p. 17. f) Conſol. ad Helv. c. 6. g) Conon apud Phot. Cod. 186. Diog. Laert. in Thalete n. XVI.

Digitized by Google

ἀρχαιότας connectit, nonnunquam inscriptum magistratum in urbis nomen verterunt. Sic in ΚΟΛΧΩΝ. Goltzius Colchos, Harduinus Golgos Cypri viderunt. Sunt etiam aenei, in quibus dictum monogramma abest, sed quos ex leone astrum respiciente certum est Miletum pertinere, idque confirmatur numo ex citatis altero cum magistratu Τ. ΔΑΜΑΣ., qui legitur etiam in numo Neronis inscripto: ΕΠΙ. Τ. ΔΑΜΑ. ΜΙΛΗΣΙΩΝ. (Pellerin.) Typus leonis astrum respectantis astrologicus haud dubie est, ut arietis in numis Antiochiae Syriae, aliorumque Zodiaci signorum in aliarum urbium numis, de quibus vide, quae monebimus in numis ejusdem Antiochiae.

De Apolline cervulum tenente agetur mox in imperatoriis.

Caput Apollinis ℞ ΜΙΛΗΤΟΣ. *Prora navis.* AR. III.

De numo hoc, quem verisimiliter Cius Bithyniae Mileti colonia signavit, vide numos hujus urbis.

Memorandi adhuc varii lapsus antiquariorum.

In numo aeneo musei Caesarei, qui similis est numo ex citatis secundo, scriptum inferne legitur — ΩΠΤΙΩΝ. Legit Frölichius ΟΡΙΚΙΩΝ, eumque Orico Epiri tribuit [h]), cum sit certus Milesius inscripto solo magistratus nomine.

Male huc Arigonius vocavit autonomum typo pharetrae, et inscripto, ut putabat, ΜΙΛΕΣΕΙΩΝ, cum legendum sit ΑΜΑΣΕΙΑΣ, et numus sit Amasiae Ponti.

Alium inter Mileti numos vulgavit Pellerinius, in cujus aversa est M. intra coronam. Hunc numum potius sic vertendum, ut sit Σ, non M, et verisimilius esse insulae Siphni, jam supra in numis Maleae Laconiae, et Siphni monui.

AR. R. AE. RR.

Regii.

Numos cum capite *Antiochi I.* et *II.* Syriae regum Mileti signatos vide in numis horum regum.

* * *

Imperatorii copiosi ab Augusto usque ad Gallienum. Etiam Drusillae ut deae, et Balbino a Milesiis dedicati numi. At prae omnibus insignis numus max. mod. apud Pellerinium: (Rec. III. p. 237.) ΑΤΤ. Κ. Μ. ΚΛ. ΠΟΠΠΙΗΝΟC. Κ. ΑΝ. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. ΚΑΙCΑΡ. Κ. ΑΤΤ. Κ. ΚΑΙ. ΒΑΛΒΕΙΝΟC. *Caput Pupieni laureatum imberbe, medio Gordiani Pii capite nudo.*

Epigraphe in his Mileti numis: ΜΙ. ΜΙΛΗΣΙΩΝ. ΜΕΙΛΗCΙΩΝ.

ΔΙΔΥΜΕΥC. ΜΙΛΗCΙΩΝ. *Apollo nudus stans d. cervum, s. arcum,* in numis Caligulae et Claudii.

Idem Apollo etiam in sequentium imperatorum numis comparet, sed absque addito ΔΙΔΥΜΕΥC. In numo Balbini caput habet radiatum, et pro pedibus est arula, et in numo maximi moduli, quem mox ex Pellerinio citavi, tota haec figura una cum arula est in templo tetrastylo, extra templum utrinque adstat vir

h) Notit. elem. p. 105.

Digitized by Google

nudus pallio ſolum ab humeeris retro volitante tectus, qui facem extimae columnae admovet. De hoc Strabo [l]): poſt Poſideum Mileſiorum ἐςι το μαντειον τȣ Διδυμεως Απολλωνος το ἐν Βραγχιδαις, *eſt oraculum Didymei Apollinis in Branchidis;* addit, exuſtum eſſe a Xerxe, ei tum regi Branchidas theſauros dei tradidiſſe, et ne ſacrilegii poenas dare cogerentur, una cum iis abiiſſe. Mileſios ſubinde omnium maximum templum aedificaſſe, quod ob magnitudinem ſine culmine manſit, ornatum omnium gentium donis. Haec Strabo. Coronidem templo imponere parabat Caligula referente Suetonio [k]): *Deſtinabat Mileti Didymeum peragere.* Quare in ejus numis Didymeum hunc Apollinem propoſuere. De hoc quoque Plinius [l]): *Poſideum promontorium et oppidum, oraculum Branchidarum appellatum, nunc Didymei Apollinis*, et in eandem ſententiam Mela. Ablatum a Xerxe aeneum Apollinis ſimulacrum, reſtitutum multis poſt annis a Seleuco refert Pauſanias [m]). Vide praeterea, quae de Branchidis a Xerxe in Sogdianam translatis, eorumque adverſus Didymeum maleficio ab Alexandro adhuc in poſteris graviter punito narrat Curtius [n]). Dictus vero videtur *Didymeus*, quod Apollo et Diana eodem partu editi paſſim a Graecis Δίδυμοι, *gemini*, vocabantur, et quod teſte Clemente Alexandrino a Mileſiis in conſuetis luſtrationibus cani ſolebat:

Μέλπετε, ὦ παιδες, Ἑκαεργον και Ἑκαεργαν.

Canite, o pueri, longe jaculantem deam et deam.

Aut ſecundum Macrobium [o]), *quod geminam ſpeciem ſui luminis praeſert ipſe illuminando formandoque lunam; etenim ex uno fonte lucis gemino fidere ſpatia diei et noctis illuſtrant, unde et Romani ſolem ſub nomine et ſpecie Iani Didymei Apollinis appellatione venerantur.* Aut verius, quod iſtud Mileti Didymeum ſacrum fuit Iovi et Apollini. Ejus teſtis Stephanus: Δίδυμα, ὐδετερως, τοπος και μαντειον Μιλητȣ, ἀφιερωμενον Διι και Απολλωνι. *Didyma genere neutro, locus et oraculum Mileti, ſacrum Iovi et Apollini.* Quare et utrumque conjungit Callimachus [p]): Δαιμονες; ἐυυμνοτατοι, Φοιβε τε και Ζευ, Διδυμων γε μαρχαι. *Dii hymnis aptiſſimi, Phoebe et Iuppiter, Didymorum auctores.* Acute obſervat Pellerinius, binos viros, quibus numo ſuo facem admovere videntur, ſignatos propterea, ut renovaretur memoria prioris templi a Xerxe incendi; quamquam et Mileſios ipſos deorum templa incendiſſe arguat Apollonius Tyanenſis in epiſtola, quae eſt ordine LXVIII. editionis Olearii. Hunc Apollinem Didymeum obſervarunt quoque Romani; nam licebat eum inſtituere haeredem, ut teſtatur Vlpianus [q]). Ejus cultus diu valuit, nam ab hoc Apolline adhuc Licinium Aug. reſponſa petiviſſe tradit Sozomenus [r]). De Brancho Apollinis ama-

i) L. XIV. p. m. 941. k) Cap. 21. l) L. V. §. 31. m) L. VIII. c. 16.
n) L. VII. c. 5. o) Sat. L. I. c. 17. p) Fragm. Bentl. n. 36. q) Fragm. XXV. §.
r) Hiſt. Eccl. L. I. c. 7.

Digitized by Google

sio et Didymei hujus oraculi auctore lege, quae refert Conon apud Photium s). De ludis Didymeis mox.

Magistratus nullo primum muneris indicio, deinde

Archontes inde a M. Aurelio usque ad Gallienum observantur.

Neocoratus: ΜΙΛΗCΙΩΝ. ΝΕΩΚΟ. ΡΩΝ. in solis Balbini et ejus collegarum numis, quos citant Vaillantius et Pellerinius. In his est effigies Apollinis Didymei; quare censeo, hujus tantum neocoros esse voluisse Milesios, ut Magnetas Ioniae suae tantum Dianae Leucophrynes.

Ludi: ΔΙΔΥΜΕΙΩ. ΜΕΙΛΗCΙΩΝ. ira coronam, in numo cum capitibus Vaeriani et Gallieni apud Haym. (T. II. . 383.) Verum in simillimis aliis Arigoius legit ΔΙΔΥΜΕΙΑ., quae lectio sana t vera, et significat ludos in Didymei pollinis honorem actos, quos nominat tiam marmor Oxoniense: ΜΕΙΛΗΤΟΝ. ΙΔΥΜΕΙΑ. t). Male igitur numi sui pigraphen vertit Haymius: *Didymio-Milesiorum.* At multo gravius aberravit andurius in lectione numi similis, nirum: ΔΙΔΥΜΑΙΩΝ. ΕΙΛΗCΙΩΝ, une concordiam inter Didymas Ciliciae, Ilesium Boetiae urbem efficit u).

ΜΙΛΗCΙΩΝ. ΠΑΝΙΩΝΙΑ. ΠΥΘΙΑ. numo Saloninae, *urna mensae impo-*. Vide Prolegomena ad numos Ioniae. *Concordia* cum Epheso, Smyrna, Co. de Vaillantium.

E. C.

PHOCAEA.

Ad fines Aeolidis, cui etiam a nonnullis veteribus inseritur. Ejus incolae Massiliam Galliae condiderunt, ut in hujus numis dictum.

Autonomi. In his

Epigraphe: ΦΩ. ΦΩΚΑΙ. ΦΩΚΑΙΕΩΝ. etiam ΦΩΚΑΕΩΝ., de quo variante ethnico vide plura apud Spanhemium x). Typi, quos memorabo, vetant, quo minus numi inscripti ΦΩ. possint in Phocidem Graeciae propriae avocari.

Caput Palladis. ℞ ΦΩΚΑΙΕΩΝ. *Gryphus gradiens, superne pileus Dioscurorum.* AE. III. (Mus. Caes.)

ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. *Caput senatus juvenile nudum.* ℞ ЄΠ. C. M. ΑΥΡ. ΘЄΟΔΟCΙΑΝΟΥ. ΦΩΚΑΙ. *Pallas stans d. pateram, s. hastam cum clypeo.* AE. II. (Pellerin.)

Palladis cultus in hac urbe vetus; nam hujus templum exustum fuisse ab Harpago Medo, narrat Pausanias y). Gryphus obvius in Phocaeae numis typus, incertum, qua causa. Obvius est etiam in numis Smyrnae et Tei ejusdem Ioniae urbium.

* * *

Caput muliebre turritum. ℞ ΦΩ. *Duo pilei Dioscurorum.* AE. III. (Pellerin.)

ΦΩΚЄΑ. *Caput muliebre turritum.* ℞ ΦΩΚΑΙЄΩΝ. *Navis, supra quam duo pilei Dioscurorum.* AE. II. (Pellerin.)

Vterque hic anticae typus frequens

s) Narat. 33. t) Pag. 18. n. VII. u) T. I. p. 122. x) Ad Callim. in Pallad. 24. y) L. II. c. 31.

Digitized by Google

eſt variantibus in parte averſa typis. Phoceam igitur Amazonem urbis ſuae conditorem ſomniabant, quod confirmat numus Maximini, in quo *Amazon turrita ſtans d. pateram, ſ. bipennem coronatur a Victoria.* Sed Pauſanias Phocaeenſes ante Ionum adventum urbem nullam habuiſſe adſerit, ducere vero genus a Phocide ad Parnaſſum, ducentibus coloniam Philogene et Damone Athenienſibus [z]), cum quo conſentit et Strabo [a]). Dioſcuris magnos in hac urbe fuiſſe impenſos honores, teſtantur numi, credo, quod teſte Herodoto [b]) primi ex Graecis fuere Phocaeenſes, qui longinquas navigationes ſuſciperent, quarum praefites dii ſunt Dioſcuri. Firmat hanc ſententiam numus alter, in quo eorum pilei cum ipſa navi ſociantur.

* * *

ΦΩΚΕΑ. *Caput muliebre turritum.* ℞ ΦΩΚΑΕΩΝ. *Canis piſcem depaſcens.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Exſtimat Harduinus, piſcem hunc eſſe phocam, et phocae ſic ſimilem, ut ovum ovo, quod viderint hiſtoriae halieuticae periti. Si igitur vere phoca eſt, habemus adluſionem ad urbis nomen. Iam vero notavit et Stephanus, urbem ſic dictam, quod multae phocae conditores ſequerentur.

* * *

ΙΕΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. *Caput ſenatus juvenile nudum.* ℞ ΕΠ. C. ΑΦΦΙΑΝΟΥ. ΦΩΚΑΙ. *Mulier capite turrito ſtans d. pateram, adſtat Cybele capite turrito inter duos leones d. pateram, ſ. tympanum.* AE. II. (Pellerin.)

Prior mulier haud dubie eſt Phocaeenſium Amazon, et Cybele tutelare numen vicinae Metropolis, qua forma haec in ejus urbis numis ſaepe occurrit, et videtur indicare hic typus concordiam inter utramque urbem.

* * *

Caput Palladis. ℞ ΦΩ. *Gryphus dimidius volans, infra:* ΙΣΙΔΩΡΟΣ. AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput Palladis. ℞ *Sine epigraphe. Caput gryphi inter duos pileos Dioſcurorum, infra:* ΠΤΘΙΣ. AE. III. (Hunter.)

Satis apparet, alterum quoque hunc numum eſſe Phocaeae noſtrae, etſi hujus nomen reticeatur, nullatenus vero tribuendum Pythio Theſſaliae, ut vidit erudito Combio catalogi Hunteriani auctori. Vide plura in Pythio Theſſaliae.

* * *

Magiſtratuum nomina in partibus averſis frequenter leguntur, quorum operum autonomorum aetas facile deteſtatur. Sic: CTPA. HPAKΛΕΙΔΟΥ. ΑΓ. ΚΛΗ. legitur etiam in numis Commodi CTP. M. ΑΤΡ. ЄΤΤΥΧΟΥC. in numis Caracallae et Gordiani, C. M. ΑΥ. ΘЄΟΔΟCΙΑΝΟΥ. in numo Alexandri apud Vaillantium, ſed Pellerinius in autonomo ſuo pro ΑΝΤ. legit ΑΤΡ., deinde

z) L. VII. c. 3. a) L. XIV. p. m. 939. b) L. I. c. 163.

Digitized by Google

que ΕΠ. C. ΑΦΦΙΑΝΟΥ. in numis Maximi.

* * *

Staterum Phocaeenſium nobiles ſcriptores meminere. Thucydides [c]): και λαβοντες δισχιλιους ςατηρας Φωκαϊτας κ. τ. λ. Demoſthenes loquens de coacta, et expenſa in milites pecunia ait [d]): και παρα των φιλων της πολεως λαβων τριακοσιους ςατηρας Φωκαεις κ. τ λ. Pollux Thucydideum teſtimonium citat, additque, fuiſſe hos ſtateres numismatis genus ſic vocatum [e]). Fuiſſe aureos, ſed peſſimae notae, colligo ex Heſychii verbis: Φωκαϊς, ὀνομα ἐθνους, και το κακιςον χρυσιον. Tamen cum hactenus nondum hujus generis ſtater in conſpectum venerit, verisimile videtur, veram monetam non fuiſſe, ſed parvas maſſas ad pondus Phocaeenſium exactas et expenſas, aut vetus numos imaginarios, quo de genere ſuribus egi alibi. (Proleg. gen. Vol. I. p. 9.) Sane hactenus hujus populi nummus aureus vel argenteus viſus non eſt. *AE. C.*

Imperatorii a Veſpaſiano usque ad Philippos.

Epigraphe ΦΩΚΑΕΩΝ. frequentius ΦΩΚΑΙΕΩΝ.

Typi illuſtriores:

Duo viri nudi gradientes d. haſtam intentant, ſ. clypeum, hinc et inde aſtrum, Virtutis Caeſaris. AE. m. m. (Muſ. Caeſ. Ταym.) et Maximini. (Muſ. Albani.)

Vix alibi Dioſcuros hoc cultu propoſitos reperias. Quae illos cauſa in Phocaeenſium monetam vocaverit, in autonomis diximus.

* * *

Fluvius humi decumbens ſaepe conſpicitur, quem eſſe Hermum, cui urbs vicina fuit, dubium non videtur. In numo Lucillae muſei Caeſarei, et Gordiani apud Vaillantium juxta fluvium eſt avicula incerti explicatus. Ad idem argumentum pertinent numi ſequentes:

ΕΠΙ. CΤΡ. Μ. ΑΤΡ. ЄΤΤΤΧΟΤC. ΦΩΚΑЄΩΝ. *Mulier humi et ſuper aquas ſedens, juxta ſcriptum* ΤЄΡΗ. Caracallae AE. m. m. (Vaillant. Arigoni.)

ΦΩΚΑΕΩΝ. *Mulier humi ſedens d. ramum, in imo*: CΜΑΡΔ. Maximi Caeſ. AE. III. (Muſ. Caeſ. et editus in mea Sylloge I. p. 38.)

Vaillantius ad numum ſuum obſervat: ΤЄΡΑ *nomen eſſe fontis, alicubi legimus.* Forte alicubi legit Teriam Leontinorum in Sicilia amnem, ſed qui huc non pertinet. Dubium non videtur, *Teram*, et alterius numi *Smard* - - nomina eſſe fontium Phocaeae vicinorum, et per religionem ſacrorum, qualis fuit, ut copioſos alios praeteream, ſua Syracuſanis Arethuſa, Myrenſibus Lyciae Curium fons Apollinis ab augurio clarus [f]). Confirmat iſtud etiam typus, nempe figura humi ſedens, et quidem, ut in numo priore, ſuper aquas fluitantes, ac praecipue quod illa muliebri ſit ſpecie, nimirum quia fontium praeſides fuere Na-

c) L. IV. c. 52. d) Adv. Boeotum orat. II, p. 1013. e) L. IX. §. 93. f) Plin. XXXII. §. 8.

Digitized by Google

jades. Eodem modo Aphrodiſienſes Cariae in numis ſuis ſuum jactarunt Corſymum, Midaenſes Phrygiae Elaten, Blaundenſes Lydiae Hippurium, alii alios, quos enumerabo in commentatione de fluviis et fontibus, in moneta vetere memoratis. Praeteriti hi ſunt ab hiſtoricis et geographis, quia publice ignobiles fuerunt habiti, at privatim a vicinis urbibus celebritatem nacti. Quod ſi Phocaeenſes in fontium nominibus variarunt, in cauſa haud dubie fuerit, quod plures in agro ſuo habuerint fontes ſive ſibi utiles, ſive ſacros. Eodem modo Syracuſani non unam habuere in finibus ſuis Arethuſam, ſed et Temeniten, Archidemiam, Magaeam, Cyanen, et Milichien g). Non vero praetereundum, quod ad praeſens argumentum proxime pertinet, illud, quod narrat Euſtathius h), Amazones, inquit, multa olim in Aſia tenuiſſe loca, comprobant et fontes aliqui Amazonibus cognomines. Si igitur quis fons hac fuit fortuna, mirum non eſt, ejus nomen numis fuiſſe inſertum.

Magiſtratus praetor inde a Veſpaſiano legitur, et usque ad finem continuatur. Aliquorum nomina in autonomis dedimus.

AE. R.

PRIENE.

Maritima prope Mycalen, ubi Panionium celebratum eſt, ut diximus in prolegomenis ad Ioniae numos. Biantis philoſophi fuit patria, ſed cujus velut exſtinctae veſtigia tantum exſtare dixit Val. Maximus i).

Autonomi:

Caput Palladis. Ϟ ΠΡΙΗ. ΔΙΟΝΥ. *in alio:* ΠΡΙΗ. ΑΡΣΑΓ. *in alio:* ΠΡΙΗ. ΜΕΝΕΚ. *ſcriptum intra coronam ex Maeandri flexibus compoſitam.* AE. III. (Pembrock P. II. tab. 25. Pellerin, Hunter.)

Palladis delubrum, et inſigne ſimulacrum, quod apud hanc urbem fuit, multum commendat Pauſanias k). Etiam Vitruvius ejus templi meminit l). Combuſtum a Xerxe, ut reliqua Ioniae omnia, dempto Epheſio, reſtitutum fuiſſe ab Alexandro M., docet lapis ibi repertus: ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. ΑΝΕΘΗΚΕ. ΤΟΝ. ΝΑΟΝ. ΑΘΗΝΑΙΗΠΟΛΙΑΔΙ. ſed quae poſtrema ſic haud facile dubie corrigenda: ΑΘΗΝΑΙ. ΤΗΙ. ΠΟΛΙΑΔΙ. m), ex quo diſcimus etiam, hanc Palladem Poliadis nomine a Prienenſibus fuiſſe cultam.

Flexus Maeandri his numis inſerti ſignificat, quia Priene ad ejus fluminis oſtia ſita fuit.

* * *

ΤΟΝ. ΚΤΙCΤΗΝ. *Caput Herculis.* Ϟ ΠΡΙΗΝΕΩΝ. *Taurus.* (Harduin.)

Hercules fuit domo Boeotus, et Priene dicta quoque fuit Cadme a Cadmo Boeotiae incola, quia Philotas, qui eam condidit, Boeotus fuit, quod jam ex Strabone docuit Harduinus. Thebanorum etiam coloniam dixit Diogenes Laertius n).

g) Plin. L. III. §. 14. h) Ad Dionyſ. v. 828. i) L. VII. c. 3. k) Achaicor. cap. 7. l) Praef. ad. L. VII. m) Chandler Ionian antiquit. p. 15. n) In Biante. n. 2.

Digitized by Google

* * *

Numi inſcripti, ut credebatur, ΠΡΙΑΝΕΙΕΩΝ, qui ab Harduino et Frölichio huic urbi tribuuntur, ſunt Prienſi Cretae, ut dictum in hujus urbis numis. *AE. RR.*

Numum Alexandri M. inſcriptum ΠΡΙ. ΒΙ. in hac urbe percuſſum vide in numis hujus regis. Literae ΒΙ. videntur indicare magiſtratum *Biantem*, non infrequens, ut conjicio, inter Prienenſes nomen, arceſſitum haud dubie cauſa Biantis philoſophi, qui patriam Prienen nobilitavit. Noverit iſtud inſignis Chariton, a quo appoſite admodum in fabulam ſuam illatus fuit Βιας ὁ σοφιστης Πριηνεων [o]). A Plutarcho proditur Bias clarus Prienenſium ad Samios legatus [p]).

* * *

Imperatorii bini tantum memorantur a Vaillantio, ſed quorum prior aliorſum pertinet.

ΕΠΙ. ΑΡΧ. - - - ΦΙΛΟΠΑ. ΤΟ. Β. ΠΡΙΗΝΕΩΝ. *Mulier dexteram attollens, ſ. quid ignotum*, Tiberii. AE. II.

Numum hunc Vaillantius ex muſeo Gottifredi citat, qui nunc eſt in muſeo Ducis Bracciani, olim reginae Chriſtinae, ſed adeo vitiatus, ut neque urbis nomen, neque typus, ut ipſe vidi, tuto ex illo colligi poſſit. Idem numus ſerius ex pictura Bartoli reſtitutus eſt in muſeo reginae Chriſtinae [q]), et a Morellio ex eodem muſeo [r]). Erudite utroque loco conjicit Havercampus collato altero Prymneſſi Phrygiae, quem edidit Haymius, legendum in hoc numo ΠΡΤΜΝΗCCΕΩΝ, non ΠΡΙΗΝΕΩΝ.

* * *

ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΙΟΥ. CΑΤΟΡΝΕΙΝΟΥ. Valeriani ſen.

Magiſtratus ergo *archon* Prienen rexit. Chariton, ut modo vidimus, praetorem urbi praefecit.

AE. RRRR.

SMYRNA.

Vrbs inter praecipuas non Ioniae ſolum, ſed totius Aſiae, cujus cum copioſi, tum maxime varii exſtant numi. Condita a Theſeo Theſſalo Admeti nepote, et ab uxoris nomine appellata, ut refert Herodotus creditus auctor vitae Homeri, ſed Strabo a Smyrna Amazone conditam ait, ut dicetur. Triplicem ejus originem vide apud Ariſtidem rhetorem [s]), cum quo confer Tacitum [t]).

Autonomi:

Caput mulierbre turritum. Ϟ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ. *Mulier capite velato et tutulato ſtans ſ. ſimul Victoriolam tenet, ſimul columnae innititur.* AV. didrachm. (Seguin Num. ſel. p. 32.)

Hic numus Spanhemio prolixae diſſertationis materiam praebuit, quam inſcripſit: *de Veſta et Prytanibus Graecorum diatriba*, cujus haec eſt ſumma. Caput anticae cenſet eſſe Amazonis, de qua pluribus agemus infra. Vocabulum ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ, quo indicantur pryta-

o) Amator. narrat. L. IV. c. 5. et L. V. c. 6. p) Quaeſt. Graec. p. m. 296. q) Tab. XLVIII. r) Numi Tiberii T. XII. n. 11. s) Tom. I. p. 270. t) Ann. IV. c. 56.

Digitized by Google

nes, notus Graecorum magiſtratus, viro erudito perſuaſit, ut in ſigno propoſito Veſtam videret, quia apud Athenaeum Ἑστίαν Πρυτανιτίδα legerat, et paſſim conſtat, in Graecorum prytaneis ignem Veſtae arſiſſe, et per eum jurari ſolitum. Perperam ſenſiſſe philologos plerosque, qui decepti ab Ovidio variis locis adſerente in Faſtis, Veſtam non eſſe, niſi ignem, nullumque ejus ſimulacrum, non exſtitiſſe unquam ejus ſigna autumabant, cum ejus ſimulacri meminerit Pauſanias in Atticis, aliique, quorum copioſa teſtimonia elicit, ac praeterea ejus ſignum obvius ſit in numis Romanis typus. Quod ad figurae attributa attinet, velum ex iisdem Romanorum numis tuetur, tutulum vel calathum, quod hic proprius fuerit Cereri, huic autem cum Veſta multum conveniat, Victoriam, quia Veſta in nonnullorum ſententia eadem cum Venere, quam dictam fuiſſe Victricem, nemini non notum, columnam, quia Veſta eadem eſt cum terra, et a *ſtando* Graecis perinde ac Romanis dicta, unde Ovidius [u]): *Stat vi terra ſua, vi ſtando Veſta vocatur.* Denique graviſſimum ei argumentum ſufficit numus maximi moduli Fauſtinae ſenioris ex muſeo reginae Chriſtinae: VESTA. *Mulier ſtans ante aram d. pateram, ſ. Palladium, ſupra aram columna cum Victoria.* Haec Spanhemius, ſed, ut verum fatear, multum video in univerſa hac diſſertatione tribui conjecturis, et multa deſunt, quae plane perſuadeant, eſſe omnino Veſtae imaginem. Eadem occurrit in aeneis quoque, quos mox commemorabo, ſolo fere diſcrimine, quod pro ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ varia magiſtratuum nomina in iis leguntur, quorum occaſione aliam proponam ejus typi explicandi viam. Ceterum argumentum e Fauſtinae numo petitum minus firmum eſt propterea, quod numum hunc nusquam alibi citari video, et conſtat, ſaepius Spanhemium in deſcribendis, approbandisque numis ipſum.

Aureum adhuc unum Pellerinius, eumque anepigraphum, ob typum leopardi, qui in certis Smyrnaeorum argenteis illimitimus exſtat, huc veriſimiliter vocandum cenſet.

* * *

Caput muliebre turritum. Ϟ ΣΜΥΡ. ΝΑΙΩΝ. *Leo gradiens, in aliis: Leopardus gradiens, inferne* ΜΗΤΡΟΒΙΟΣ *vel* ΗΡΑΚΛΙΔΗΣ, *etc. omnia intra coronam quernam.* AE. I. (Pellerin, Mionnet, van Damme.)

Caput muliebre turritum. Ϟ ΣΜΥΡ. ΝΑΙΩΝ. *ſubjecto monogrammate intra coronam quernam, nullo alio typo.* AE. I. (Muſ. Caeſ.)

Vt perrari ſunt illuſtres hi tam a metallo, quam pondere numi, praecipue, quos priore loco deſcripſi, ita ad eruditas obſervationes nihil conferunt, neque idonea hactenus ratio inſculpti ſive leonis, ſive leopardi reperta eſt. Subjectum in numis loci II. monogramma ſaepe in certis hujus urbis numis comparet. Ejus formam Pellerinius exhibet in Supplemen-

u) Faſt. VI.

Digitized by Google

lo II. tab. X. n. 64., monuitque, (pag. 158.) eo contineri literas ἐρχαισας vocabuli *Smyrna*. At enim ſpectata hujus monogrammatis forma hae literae nonniſi violente eliciuntur, et multo illud proclivius putem in ΠΡΤΤ, quam ΣΜΤΡ. poſſe reſolvi, ac tum indicarentur *Prytanes*, quos jam explicato ſupra numo aureo inſcriptos vidimus. Illud certum, hoc monogramma, quemcunque exigat explicatum, fuiſſe Smyrnaeis proprium, atque hac de cauſa, tetradrachmum Alexandri M., quia illo notatum eſt, Smyrnae ſignatum conjecimus. Vide numos hujus regis.

* * *

Caput muliebre turritum. Ꝁ ΠΜΤΡ-ΝΑΙΩΝ. *Mulier cum calatho in capite ans ſ. Victoriolam ſuper columella tenet; additur magiſtratus, ut:* ΙΚΕΣΙΟΣ c. AE. III.

Caput muliebre turritum intra lauream, el quennum. Ꝁ ΠΜΤΡΝΑΙΩΝ. *Eadem ulier ſtans, niſi quod d. praeterea ſceptrum tenet, et pro ejus pedibus avicula t, additur magiſtratus* ΠΕΤΞΙΣ *vel* PMOΓΕΝΗΣ. etc. AE. III.

Caput juvenile laureatum. Ꝁ ΠΜΤΡ-ΑΙΩΝ. *Vir palliatus ſedens cum transſo ſcipione dextera mento admota, ſ. lumen, in area nonnunquam aſtrum, ditur nomen unum, vel duo, ut:* ΙΚΕ-ΙΟΣ. *vel* ΕΡΜΟΓΕΝΗΣ. ΤΡΙΚΚΑΣ. ΙΑΣΩΝ. ΙΑΣΟΝΟΣ. *etc.* AE. III. nilem, ſed AR. fere II. edidit Pelleius, qui propterea rariſſimus eſt.

Caput juvenile laureatum. Ꝁ ΠΜΤΡ-ΝΑΙΩΝ. *Manus loris obligata, juxta palmae ramus, additur nomen, ut:* ΙΑ-ΤΡΟΔΩΡΟΣ. AE. III.

Omnes hi numi per fabricam, literarum formam, inſcriptorum magiſtratuum modum unam aetatem loquuntur, atque ut apparet, eam, quae Auguſtorum aetatem praeceſſit. Omnes hos collegit et in lucem protulit Richardus Meadius magni in Britannia nominis medicus in erudita diſſertatione *de numis quibusdam a Smyrnaeis in medicorum honorem percuſſis.* Auctor in eo totus eſt, ut comprobet, hos numos omnino in medicorum honorem Smyrnae fuiſſe ſignatos, neque adeo medicos, quod illuſtres noſtri aevi auctores cenſuere, olim in ſervorum numero habitos, quam injuriam olim Sponius quoque, et ipſe medicus, amare conqueſtus eſt [x]). Facem Meadio praetulit Strabo, qui refert [y]), prope Laodiceam Phrygiae ſcholam magnam medicorum Herophileorum ſua aetate exſtitiſſe ſub Zeuxide, ac ſubinde Alexandro Philaletha, ſicut, addit, patrum noſtrorum aetate Smyrnae ſchola Eraſiſtratea fuit ſub Hiceſio, nunc vero nihil ſimile evenire. Revera Hiceſius in numis a me ſupra numeris I. et III. deſcriptis memoratur.

Suam ergo ſententiam ut tueatur, omnes eos, qui numis his inſcripti ſunt, medicos facit, ut revera his nominibus olim fuiſſe claros medicos, plerosque ex veteribus eruit. In eo deinde elaborat, ut typos omnes pharmaceuticae

x) Miſc. p. 144. y) L. XII.

Digitized by Google

ubjiciat. Ergo caput juvenile numi III. et IV. deae Hygiae facit, idque confirmat ex numis gentis Aciliae, in quibus deae SALVTIS caput laureatum eſt. In horum poſtica videt Aeſculapium ſedentem, qui ſ. gladiolum chirurgicum tenet, et dexteram verſus labia admovet, quo ſignificet arcana ſcientiae medicae, et juratum ab ejus candidatis ſilentium. In averſa numorum I. et II. ſimulacrum Iſidis videt, quae cum magna Matre et Aeſculapio eandem potentiam Smyrnae ſortita eſt. Avim adſtitutam anſerem putat Iſidi, ut conſtat, ſacrum. In averſa numi IV. ſacra Iſiaca proponi credit ab antiſtitibus in pompa Iſidis geſtari ſolita, nempe palmae ramum, et ex cavo aere manum ſiniſtram deformatam porrecta palmula, ad quod probandum violente omnino locum Apuleji in aur. aſin. L. XI. torquet, quanquam et alios hujus typi explicatus non faſtidiat, modo cum Iſide, aut Aeſculapio connectantur.

Miram hanc et plane ſingularem Meadii opinionem admitti non poſſe, jam alias comprobavi [a]), ac ſerius cum in Cl. Wiſe lucubrationes inciderem, qui eam in rigidum examen vocavit [a]), laetabar vehementer, eruditum hunc virum eadem plane mecum ſentire. Neque ego, quod Meadius in hac cauſa ſcripſerat, ſerio ſcriptum ab eruditiſſimo hoc viro exiſtimo, verum leporis feſtivi, atque eruditae elegantiae cauſa, ut cenſuere et alii. Miſſo igitur hoc ingenii luſu verum, ant verisimilem ſaltem horum numorum explicatum proponam, commemoratis plerumque iis argumentis, quibus ad eos explicandos Wiſius uſus eſt.

Quod ad viros numis his inſcriptos attinet, demus, fuiſſe ex his nonnullos reipſa medicos, at iſtud negavero, fuiſſe inſcriptos, quia fuere medici, ſed quia ſimul fuere medici, ſimul magiſtratu in rep. functi. Cur enim in ea claritate, qua ſchola Eraſiſtratea Smyrnae fuit, atque iis opibus, quae Aeſculapii filios vulgo conſectantur, medicis permiſſum non fuiſſet ad magiſtratus eponymi honores eniti? Egregie huc ſervit marmor a Grutero vulgatum [b]):

ΤΙΒΕΡΙΩΙ. ΚΛΑΤΔΙΩΙ.
ΚΟΤΙΡΕΙΝΑΙ.
ΜΕΝΕΚΡΑΤΕΙ. ΙΑΤΡΩΙ
ΚΑΙΣΑΡΩΝ. ΚΑΙ. ΙΔΙΑΣ.
ΛΟΓΙΚΗΣ. ΕΝΑΡΓΟΤΣ.
ΙΑΤΡΙΚΗΣ. ΚΤΙΣΤΗΙ. ΕΝ.
ΒΙΒΛΙΟΙΣ. ΡΝϛ. ΔΙ. ΩΝ.
ΕΤΕΙΜΗΘΗ. ΤΠΟ. ΤΩΝ. ΕΝ.
ΛΟΓΙΜΩΝ. ΠΟΛΕΩΝ.
ΕΝ. ΤΕΛΕΣΙ. ΟΙ. ΓΝΩΡΙΜΟΙ
ΤΩΙ. ΕΑΤΤΩΝ. ΑΙΡΕΣΙΑΡΧΗΙ. ΤΟ.
ΗΡΩΟΝ.

Tiberio Claudio Quirina Menecrati, medico Caeſarum, et propriae rationis practicae artis medicae auctori in libris CLVI. propter quos honoratus fuit ab illuſtribus urbibus magiſtratuum munere, diſcipuli haereſiarchae ſuo monumentum.

Item in marmore apud Chandlerum (Inſcr. ant. p. 19. n. 54.) Menecrates archia-

a) Num. vet. p. 256. a) Muſ. Bodl. p. 145. b) Pag. 581. 9.

Digitized by Google

ter dicitur *Stephanephorus*, quae dignitas inter prima ſacra urbium munia fuit. Apud Reineſium (Synt. T. II. p. 608.) Aſclepiades medicus STVDIORVM. ET. MORVM. CAVSA. PROBATVS. A. VIRIS. CLARISS. ADSEDIT. MAGISTRATIBVS. POP. R. At multo apertius ac certius videbimus medicos ſignatos in numis Laodiceae Phrygiae, verum et hos tanquam urbis magiſtratus. Ceterum verum eſt, ut erudite obſervat Wiſe c), eadem nomina fuiſſe etiam variis antiqui aevi pictoribus aut poetis indita, ſic ut eodem jure adſeri poſſet, apud Smyrnaeos non minus pictores atque poetas jus habuiſſe monetae, quo iſtud de medicis adſerit Meadius. Ad haec obſervandum, multos medicos, qui viris in hac moneta ſignatis ſynonymi ſunt, vixiſſe multo ante, aut multo poſtea, quam hi numi, ut certa iſtud criteria evincunt, ſignati fuere.

Jam igitur ad probabiliorem horum typorum explicatum accedamus.

Caput muliebre turritum eſſe magnae matris deorum Sipylenes, de qua infra, dubium non videtur. Caput juvenile laureatum, quod Meadius eſſe Hygiae conjectat, eſſe verius Apollinis cenſet Wiſius. Nihil decido. Illud tantum addo, mulieris mihi verius lineamenta ex numis integerrimis muſei Caeſaraei videri.

Vir togatus in averſa ſedens, ut Aeculapius cenſeri poſſit cum Meadio, nihil perſuadet; quin abeſt ſerpens, qui jus dei certiſſimum indicium eſt, et erudite probat Wiſius ex Pauſania, Ariſtide, aliisque, ante Hadriani aetatem, qua primum Smyrnae Aeſculapii templum condi coepit, ejus cultum apud Smyrnaeos receptum nondum fuiſſe. Eſt ergo ſignum, quod ſupra in numo III. deſcripſi, indubitatus

HOMERVS. Conſtat ex noto Gellii carmine: Σμυρνα, Ροδος, Κολοφων, Σαλαμις, Χιος, Αργος, Αθηναι, Smyrnam fuiſſe unam ex iis urbibus, quae natum apud ſe poetam praedicabant. Quare Smyrnaei tanti civis memoriam non ſtatuis modo, ſed etiam templis proſecuti ſunt, quod docet non Cicero modo d): *Smyrnaei vero ſuum eſſe confirmant*, (Homerum,) *itaque etiam delubrum ejus in oppido dedicaverunt*, ſed et praeclare ad cauſam noſtram refert Strabo e), *eſſe Smyrnae bibliothecam, et Homereum, porticum quadratam cum templo et ſimulacro Homeri, Smyrnaeos enim ceteris pertinacius poetam ſibi vindicare, aeneorum etiam numorum quoddam genus ab iis Homereum vocari.* En Homeri apud Smyrnaeos templum, ſimulacrum, oppidanorum acrem contentionem ad vindicandum ſibi Homerum, ipſam adeo monetam dictam Homeream, quamque opportune aeneam vocat, qualis haec noſtra eſt, quae certe alia non eſt, quam cujusmodi eam loco III. deſcripſi, nam numi, qui adſcriptum OMHPOC habent, quos mox producam, haud dubie poſt Strabonem ſignati ſunt. Quin et numi docent, ab aliis paſſim populis

c) L. c. p. 147. d) Pro Archia. e) L. XIV.

Digitized by Google

creditum, Homerum apud Smyrnam natum; nam in Amaſtrianorum Paphlagoniae numis una parte eſt caput Homeri ſcripto juxta OMHPOC, ab altera ΜΕΛΗΣ, typus: *Meles Smyrnaeorum fluvius decumbens d. lyram tenens*, a quo conſtat, Homerum dictum fuiſſe *Melesigenem*. Ejus memoriam etiam poſt Strabonem in Smyrnaeorum numis conſervatam videbimus infra in imperatoriis, et docet ſequens autonomus, et hic ſub imperatoribus ſignatus:

OMHPOC. *Homerus ſedens ſ. volumen tenens.* Ꝟ CMYPNAIΩN *intra coronam quernam.* AE. III. (Wiſe pag. 4. et 149. Pembrock P. II. tab. 80. Theupoli.)

Et vero ipſa ſpecies viri gravis ſedentis, ſcipionem ſeu haſtam manu una, altera volumen tenentis Homerum aperte loquitur. Teſte Aeliano f) Ptolemaeus Philopator, cum templum Homero dedicaret, eum decore ſedentem ſingi voluit, quod forte ſimulacrum illud ipſum fuerit, quod auctor encomii Demoſthenis, quod vulgo Luciano tribuitur, ait ſtetiſſe in templo Ptolemaei καθειμενον τας κομας, *promiſſis capillis* g). Sedet etiam haſtam et volumen tenens in tabula marmorea ejus apotheoſin exhibente, quam notis illuſtravit Cuperus. Non abſimili habitu eſt in numo mox citato Smyrnae, in quo OMHPOC. additur, et in imperatoriis, qui infra dabuntur. Denique ſimili forma ſingitur in numis Colophonis, quin et in numo Chii (nam utraque haec civitas nati apud ſe Homeri gloriam captavit) tenet volumen, cui inſcriptum ΙΛΙΑC. Videtur hic ſolitus fuiſſe illuſtres poetas fingendi modus. Nam Aeſchines in epiſtola, quae exſtat in operibus Demoſthenis h), ſic aeneam Pindari ſtatuam Athenis poſitam deſcribit: καθημενος ἐσθ. ματι και λυρᾳ ὁ Πινδαρος, διαδημα ἐχων, και ἐπι των γονατων ἀνειλιγμενος βιβλιον, *Pindarus cum veſte et lyra ſedens, habens diadema, et in genibus complicatum volumen.*

Sequitur ſimulacrum deae in aversa ſtantis, quae demptis nonnullis attributis, quae addere vel omittere in monetarii fuerit arbitrio, eadem eſt in aureo Seguiniano, quem primo loco produxi, et in aeneis loco I. et II. allatis. Hanc Spanhemius Veſtam, Meadius Iſidem dixit, at Cl. Wiſe deum matrem Sipylenen, cujus pervetuſtum fuiſſe Smyrnae cultum, et in ſeram aetatem continuatum, mox infra intuebimur. Quod in aureo Seguini additum ſit ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ, cenſet, Prytanum juſſu eam erectam ſtatuam, ejusque memoriam tam quam deae apud ipſos principis in nummis conſervatam. Iſtud ſi verum, ipſo Wiſio judice bis habebimus Sipylenen in uno eodemque numo Seguiniano, et in citatis aeneis; jam enim in capite turrito, quod eſt in horum antica, ipſe agnovit Sipylenen. Vaillantius ſimili typo in numis Auguſti notari Veſtam, a alio Lucii Caeſ. Aſtarten ſolita insignia adſerit. Fateamur potius, de

f) V. H. L. XIII. c. 22. g) Sub init. h) Pag. 207.

Digitized by Google

hujus numinis vero nomine nondum satis nobis constare.

Insculptam numo II. avim Meadius anserem putat. Verum esse potius columbam, satis probant inspecti numi non modo autonomi, de quibus hic sermo, sed etiam numi cum capite Augusti, qui eundem omnino typum exhibent, quosque videre est apud Vaillantium, et in Impp. Morellii.

Postremam animadversionem postulat manus sinistra caestu armata, quae est loco IV. Dixi speciosam Meadii explicationem, reipsa autem hic typus ad pugilatus causas videtur referendus, quod non obscure adstitutus palmae ramus innuit, qui victori in praemium cessit.

* * *

Autonomi reliqui illustriores:

ZΕΤC. AKPAIOC. *Caput Iovis nudum variantibus in aversa typis.* AE. II. III. (Mus. Caes.)

Est hic *Iuppiter arcensis* etiam ex numo Temni Aeolidis cognitus. De eo Callimachus: (in Jov. v. 81.)

ἵζεο δ' αὐτος
Ακρης ἐν πτολιεσσιν, ἐποψιος, οἵ τε δικῃσι
Λαον ὑπο σκολιῃς, ὁι τ' ἐμπαλιν ἰθυνουσιν.
sedes vero ipse
In celsis arcibus, inspiciens, qui jure
Populum iniquo, et qui contra gubernant.

Quod explicat vetus enarrator: ἐν ταις ἀκροπολεσι καθεζη, ὁρων τα δικαια. Alios deos Ακραιους vidimus supra in numis Mytilenes. Sed et Iuno dicta *Acraea* a promontorio, quod Corintho imminet [i]).

* * *

ΟΠΛΟΦΥΛΑΞ. *Caput Herculis nudum variantibus in aversa typis.* AE. III. (Mus. Caes.)

Herculem Smyrnae nomine ὁπλοφυλακος, *armorum custodis*, cultum fuisse, egregie confirmat marmor Oxoniense XXX. ΓΕΣΣΙΟΣ.ΦΛΑΚΚΟΣ.ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. ΕΠΙ.ΤΩΝ.ΟΠΛΩΝ.ΗΡΑΚΛΕΙ.ΟΠΛΟΦΥΛΑΚΙ. Existimat Cl. Vandale, nomine ὁπλων hoc loco non indicari arma bellica, sed instrumenta gymnastica [k]).

* * *

CIΠΥΛΗΝΗ. *Caput muliebre turritum variantibus in aversa typis.* AE. III. (Mus. Caes. Theup. Wise p. 9.)

Fuit Sipylene eadem cum matre deorum, seu Cybele, sic dicta a monte Lydiae Sipylo, cujus accolas Magnetes longe antiquissimum habuisse ejus deae signum refert Pausanias [l]). Per eam jurasse non Magnetes modo Ioniae, sed et Smyrnaeos, constat ex foedere inter utrosque inito, quod conservavit marmor Oxoniense II., cujus verba sunt [m]): ὀμνυω Δια, Γην, Ηλιον, Αρη, Αθηναν Αρειαν, και την Ταυροπολον, και ΤΗΜΜΗΤΕΡΑ ΤΗΝ ΣΙΠΥΛΗΝΗΝ. *juro per Iovem, Tellurem, Solem, Martem, Minervam Martialem, et Tauropolon, et MATREM SIPYLENEN.* Etiam Strabo ejus conservavit memoriam, sed locum esse luxatum jam viderunt eruditi, cum narrat [n]), Rheam a locis dictam fuisse Ιδαιαν, και Δινδυμηνην, και ΠΥΛΗΝΗΝ, και Πεσ-

i) Liv. L. XXXII. 23. k) Diss. V. c. 3. p. m. 413. l) L. III. c. 22. m) Vers. 50. et 70. n) L. X. p. m. 719.

Digitized by Google

σιπυτιδα, και Κυβελην, ubi magnus Casaubonus jure repoſuit ΣΙΠΤΑΗΝΗΝ pro ΠΤΑΗΝΗΝ. Ejus deae cultum traductum Smyrnam, docet quoque Vlpianus, cum refert o), etiam *deum matri Sipylenae, quae Smyrnae colitur*, a Romanis fuiſſe permiſſum, ut haeres poſſet inſtitui. Appellationis hujus cauſa in promptu eſt; nam prima et vetuſtiſſima Smyrna ſub Sipylo monte condita fuit, de quo vide Ariſtidem p). Ceterum, quod dixeram, hanc Sipylenen eſſe eandem cum Matre deorum Cybele, egregie confirmat ejus imago in numo Iuliae Titi F., quem edidit Morellius, in cujus averſa eſt: CΙΠΤΑΗΝΗ. CMΤΡΝΑΙΩΝ. *Dea ſedens capite turrito d. pateram, ſ. tympano innixa, juxta cubans leo*, quae ſunt ſolita Cybeles attributa. Adde numum Pembrockianum q): CΙΠΤΑΗΝΗ. *Caput muliebre turritum.* ℞ CMΤΡΝΑΙΩΝ. *Leo pede anteriore tympanum tenens.*

* * *

ΒΟΡΕΙΤΗΝΗ. De hac agetur in numis Thyatirae Lydiae.

* * *

CMΤΡΝΑ. *Caput muliebre turritum cum bipenne.* ℞ CMΤΡΝΑΙΩΝ. *Prora navis alitve typi.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput anticae Amazonem Smyrnam ſiſtit, a qua conditam Smyrnam definite dixere Strabo, Plinius, aliique. Diviſus hic typus unitus exſtat in numis autonomis ſub Gordiano, ut inſcriptus Tertius Aſiarcha teſtatur, ſignatis, in quibus *Amazon turrita ſtans d. pateram, ſ. clypeum et bipennem, pro pedibus prorae navis.* De hac navi vide infra in imperatoriis. Numum ipſe erudite explicat Cl. de Boze r), et mox iterum producam.

* * *

ΑΔΡΙΑΝΗ. CMΤΡΝΑ. *Caput muliebre turritum.* AE. II. (Pellerin.)

Hadrianae nomen ſumpſit Smyrna, quia ab Hadriano multis beneficiis ornata fuit teſtante iſtud Philoſtrato s). In marmore Smyrnaeo, quod editum eſt inter Oxonienſia t), et apud Sponium u) legitur ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΙ. ΑΔΡΙΑΝΩ. ΟΛΥΜΠΙΩ. ΣΩΤΗΡΙ. ΚΑΙ. ΚΤΙΣΤΗ.

* * *

CMΤΡΝΑΙΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑCΙΑC. *Protome muliebris velata d. elata ſpicas, ſ. cornucopiae.* ℞ ΕΠ. C. M. ΑΤΡ. ΤΕΡΤΙΟΥ. ΑCΙΑΡΧΟΥ. *Amazon turrita ſtans d. pateram, ſ. bipennem et pelta pro pedibus navis.* AE. I. (Pellerin. Mel. p. 64.)

Eadem adverſa. ℞ ΕΠΙ. ΦΛΑΥΙΟΥ. ΙΠΠΙΚ. CMΤΡ. *Iuppiter Nicephorus ſedens.* AE. I. (Ibid.)

Cl. Boze, qui, ut paullo altius dixeram, numum ex his binis priorem edidit, cum videret, *Tertium Aſiarcham* Gordiani nummis inſcriptum, adſerere non dubitavit,

o) Fragm. XXV. 6. p) Orat. T. I. p. 229. q) P. II. tab. 39. r) B. L. T. XVII. p. 1. s) Vit. Polemon. Soph. t) Num. CLXVIII. u) Voyage. T. III. P. II. p. 44.

protomen partis anticae esse uxoris Tranquillinae sub Cereris specie propositam. Sin istud, jure arguit Pellerinius x), necesse erit, quia *Philetas Hippicus* reperitur in numis Valeriani, protomen partis adversae, quae est in numo altero, esse Marinianae Valeriani uxoris. At enim spectatis vultus lineamentis utriusque hujus numi protomae adeo sunt similes, ut diversas Augustas indicare non possint. Certius ergo sistunt Cererem hac forma a Smyrnaeis cultam. Haec cum recte scriberet Pellerinius, non occurrebat, se similem protomen, quae est in autonomo Erythrarum Ioniae, eidem Tranquillinae largitum y). Periculosum est, deorum dearumve effigies ad Augustos Augustasve transferre, nisi cum certa istud ratio suadet. Fuerunt etiam, qui in Cyzicenis maximi moduli numis Faustinam jun. Proserpinae ritu propositam viderent, sed et hoc judicium esse dubium, dixi in moneta Cycici Mysiae.

* * *

ΜΕΛΗC. *Meles fluvius decumbens.* Vide numos Imperatorios.

* * *

Caput muliebre laureatum. ℞ ΣΜΤΡ. *Cyra, juxta* ΑΤΤΑ. *vel:* ΡΡΤ. AE. IV. (Mus. Caes. Hunter, Mus. Neumann.)

Perperam Pellerinius numulum similem tribuit Antiochiae Syriae.

* * *

ΤΥΧΗ. CΜΤΡΝΑΙΩΝ. *Fortuna stans.* AE. III. (Mus. Caes.)

* * *

CΜΤΡ. ΠΑΝΙΩΝΙΟC. De hoc actum supra in prolegomenis ad numos Ioniae.

* * *

Typi reliqui.

Apis, obvius typus in moneta Ephesi, at constat etiam ex Strabone, Ephesios et Smyrnaeos aliquando una habitasse, sic ut Ephesus etiam Smyrna diceretur z). — *Nemesis una, vel duae, earumque attributa gryphus, rota etc.* de quibus agetur in imperatoriis.

* * *

Magistratus, *Fluvii*, aliaque, quae adhuc in autonomis exstant, proferentur infra in *Imperatoriis.*

* * *

Magna autonomorum pars fabricam praefert admodum hiulcam, sed ex certis indiciis constat etiam, eos jam declinante Augustorum aevo signatos.

Prima urbis litera varie in numis scribitur: Σ, vel C, quae quidem vocabulo Smyrnae propria. Sed pro sigmate se intrusit etiam Zeta varie formatum, Ξ, Z, Ϛ. Nota querela sigmatis adversus Zeta apud Lucianum a): ὁτι ἀνεξικακον εἰμι γραμμα, μαρτυρειτε μοι καὶ αὐτοι μηδεποτε ἐγκαλεσαντι τῳ Ζητα, σμαραγδον ἀποσπασαντι καὶ πασην ἀφελομενῳ την Σμυρναν,

x) L. c. y) Rec. II. p. 71. z) L. XIV. p. m. 939. a) Iudic. vocal.

Digitized by Google

quod vero litera ſum malorum patiens, teſtes eſtis vosmet ipſi; neque enim hactenus in jus vocavi Zeta, cum ſmaragdum mihi eripuiſſet, totamque extorſiſſet Smyrnam. Etiam in inſcriptione Latina: CIVIT. ZMYRNAEORVM [b]).

AV. RRRR. AR. RR. AE. C.

Numus regius.

Caput regis diadematum. ℞ ZMTPNAIΩN. EPMOΓENHΣ. ΦPIΞOΣ. *Victoria gradiens.* AE. fere I.

Exiſtimat Pellerinius, qui numum hunc edidit [c]), eum eſſe Seleuci II. propter adſinia oris lineamenta, ipſo etiam typo Victoriae adludente ad ejus cognomen *Callinici.* Sed de hoc agetur in regibus Syriae.

* * *

Imperatoriis, ſi qua urbs alia, Smyrna abundat ab Auguſto usque ad Gallienum. Lubet primorum imperatorum nonnullos recitare:

ΣMTPNAIOI. ΣEBAΣTOIΣ. (lege ΣEBAΣTΩI.) *Capita duo jugata, virile laureatum, et muliebre.* ℞ ΔIONTΣIOΣ. KOΛΛTBAΣIOT. *in alio*: ΛEONTIΣKOΣ. IΠΠOMEΔONTOΣ. *Mulier tutulata ſtans d. haſtam, ſ. Victoriolam, et ſimul columnae innixa, humi avis.* AE. III. (Vaillant. in num. Auguſti, Morelli in num. Liviae.)

Si vera eſt epigraphe ΣEBAΣTOIΣ, capita partis adverſae eſſe non poſſunt Auguſti et Liviae, ſed Tiberii, et Liviae. Haec enim vivo marito Σεβαστης titulo decorata non fuit. Numi tam parvi volumiuis rariſſime literas ſatis nitidas offerunt, aut etiam certa oris lineamenta, quorum ope certum poſſit judicium ferri. Quare in explicandis numis variis circum haec tempora Smyrnae ſignatis eruditi in diverſas abivere ſententias. Confer numos inſcriptos: ΕΠΙ. ΦΛΑ. ΣTOT. EIKAΔIOΣ. in Liebei Goth. numaria pag. 333. et 334. et in Haymi Theſ. Brit. Tom. II. p. 225. edit. Vindob. tum etiam, quae ſuper hoc argumento olim in numis Liviae monebo. Haec pridem dictaveram, cum nuper in meum ſimillimum, totumque integrum muſei principis de Waldeck incidi, in quo certa eſt epigraphe: ΣMTPNAIOI. ΣEBAΣTΩI. et certum caput Auguſti. Ergo cum ΣEBAΣTΩI ſit in unitus numero dandi caſu, vocabulum illud ſolum Auguſtum tangit, nullo ad Liviae caput reſpectu.

Sunt et numi Caligulae et Druſillae, Neronis et Poppeae, qui infra deſcribentur, et Veſpaſiani junioris, de cujus numis cum epigraphe: OTЄCΠACIANOC. NЄΩTЄPOC. agetur in numis Impp., et interea videri poſſunt Pellerinius, Harduinus, Haymius.

* * *

Typi illuſtriores:

HPAKΛH. CΩT. *Hercules ſtans tria poma tenet*, in numo Domitiani et Domitiae. (Vaillant.)

* * *

b) Grut. pag. 225. c) Rec. II. p. 79.

Digitized by Google

ΘΕΑ. ΡΩ. *vel* ΘΕΑC. ΡΩΜΗC. *Roma ſedens*; Domnae. (Vaillant.)

CΕΒΑCΤΗ. CΤΝΚΛΗΤΟC. ΖΜΤΡΝΑΙΩΝ. ΙΕΡΩΝΤΜΟC. *Capita adverſa Liviae et Senatus.* Ꝟ CΕΒΑCΤΟC. ΤΙΒΕΡΙΟC. ΕΠΙ. ΠΕΤΡΩΝΙΟΤ. *Signum Tiberii in medio templi.* (Spanheim. T. I. p. 139. Pellerin, Muſ. Caeſ.)

ΘΕΟΝ. CΤΝΚΛΗΤΟΝ. *Templum 4. col., in cujus medio mulier ſtans d. haſtam*, Plotinae. (Pellerin.)

Tres hi numi docent, Romam, Senatum, Tiberium a Smyrnaeis deos habitos. Praeclare illud confirmat Tacitus, cum narrat [d]), decreviſſe *Aſiae urbes templum TIBERIO, MATRIQVE EIVS, ac SENATVI*, quod idem paullo infra repetit [e]). At cum ſingulae illud apud ſe ſtatui contenderent, praelatos Smyrnaeos, quia inter alia in populum R. officia etiam commemoraverant, *ſe primos templum urbis Romae ſtatuiſſe M. Porcio coſ.* (V. C. 559.) *magnis quidem jam R. populi rebus, nondum tamen ad ſummum elatis, ſtante adhuc Punica urbe, et validis per Aſiam regibus* [f]). Haec igitur templa cum ſponte, tum annuentibus Romanis apud ipſos ſtatuta in moneta ſua jure praedicant. Inſignis, qui ad idem argumentum pertinet, eſt unus Caracallae max. mod. in muſeo Caeſareo, in cujus averſa comparent tria templa in eo, quod medium eſt, conſpicitur Roma galeata ſedens, ejus ue epiſtylio inſcriptum ΡΩ., in eo, uod ad dexteram eſt, proponitur vir ſtans, in epiſtylio: ΤΙ. id eſt: *Tiberius*, in ſiniſteriore figura gradiens, ſed neque quae illa ſit, aut literae epiſtylio inſcriptae diſtingui poſſunt. Habemus ergo in hoc numo certa templa Romae et Tiberii. Singularis hic numus parum adcurate in Cimelio Vindobonenſi effictus eſt. Non diſſimulo, in numo ſimili max. mod. regis Galliarum pro ΡΩ. ΤΙ. — legi, ſaltem ut iconismus exhibet, ΑΤΡ. ΑΝ. CΕ. per tria haec templa diſpoſita, atque idem legi etiam in numo ſimillimo ejusdem Caracallae Pergami ſignato, quem edidit Patinus [g]), quae decurtata vocabula Spanhemius explicat: ΑΝτωνινῳ, ΑΤρηλιῳ, CΕυηρῳ, tanquam Antonino Pio, M. Aurelio, et Severo tria haec fuiſſent dicata templa, at Patinus: ΑΝτωνινῳ ΑΤρηλιῳ CΕΒαϛῳ, tanquam omnia haec nomina ad unum eſſent Caracallam referenda. Quos quidem varios explicatus numorum, quos ipſe non vidi, nequaquam moror, ſatisque a me praeſtitum puto, ſi teſter, literas ΡΩ. ΤΙ. — in meo eſſe luculentas. Obſervandum denique, exſtare copioſos aeneos III. formae, in quorum una parte: ΘΕΑΝ. ΡΩΜΗΝ. *Caput Romae turritum*, altera: ΘΕΟΝ. CΤΝΚΛΗΤΟΝ. *Caput Senatus.* Hos ut certum eſt in provincia Aſia eſſe ſignatos, tamen quia plures fuere urbes, quibus Roma et Senatus idola fuere, ut iſtud de Mylaſa et Alabanda Cariae conſtat, minus tutum eſt, veram eorum patriam definire. Veriſimile tamen eſt, eos Smyrnae ſignatos, cum quod certe con-

d) Ann. IV. 15. e) C. 37. f) Ann. IV. 56. g) Theſ. num. p. 118.

Digitized by Google

ſtet, hac in urbe utriusque ſtetiſſe templum, tum quod teſtetur Cl. Wiſe [h]), plurimos id genus hodieque apud Smyrnam reperiri. De inſcripto *Petronio* agetur infra ſub *Proconſulibus*.

* * *

ΟΜΗΡΟΣ. ΖΗΝΩΝΟΣ. ΖΗΝΩΝ. ΤΙΟΣ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΖΜΥΡΝΑΙΩΝ· *Homerus togatus barbatus ſtans cum haſta dexteram jungit cum muliere adſtante ſ. haſtam tenente*, in numo Neronis. (Haym. T. II. p. 237. Morelli Impp. T. II. p. 119.)

Numum hunc propter inſcriptum Zenonem Laodiceae Phrygiae, ſignatum cenſeo. Ceterum Homerus ſedens fingitur in numis Neronis apud Vaillantium et Pellerinium eodem modo, ut ſupra in autonomis vidimus.

* * *

ΣΙΠΤΑΗΝΗ. in numo Iuliae Titi, quem citavimus ſupra in autonomis ſub ΣΙΠΤΑΗΝΗ.

* * *

Mulier capite tutulato ſtans d. ſceptrum, ſ. Victoriolam, et ſimul columnae innittitur, in area avis.

Hic typus frequens eſt in numis Auguſti ejusque familiae, et frequens in numis autonomis, de quo ſatis ſupra, ubi de numis Meadianis egi, differui.

* * *

Nemeſis, una, plerumque duae in Smyrnae numis. Stant ſtolatae dextera ori admota; harum una ſ. frenum tenet, ad alterius pedes ſaepe rota, aut nonnunquam gryphus, qui dexterum pedem rotae imponit, et haec nonnunquam ſceptrum vel ramum ſ. tenet. Rarius in Smyrnae numis finguntur alatae. Vehuntur etiam in bigis gryphorum, ut in numo muſei Piſani [i]). Typos luculentos vide apud Arigonium inter numos maximi moduli. Inſignis fuit Nemeſeos apud Smyrnaeos cultus, quod non ſolum numi, ſed et marmor Smyrnaeum, inter Oxonienſia XXV., teſtatur, quod Oneſimum vocat ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΩΝ. ΜΕΓΑΛΩΝ. ΘΕΩΝ. ΝΕΜΕΣΕΩΝ. Cauſam tanti affectus ſuppeditant numi ſequentes:

Vir dormiens ſub arbore, cui duae Nemeſes adſtant. M. Aurelii, Gordiani, etc. AE. m. m. (Muſ. Caeſ. Vaill.)

Elegantem hunc typum explicat Pauſanias [k]). Nimirum Alexandrum Magnatui in monte Pago intentum accedit ad templum Nemeſeum, et procumbentem ſub platano ſecundum quietem admiſſe Nemeſes, quae monebant, ut eo loco conderet urbem et Smyrnaeos eo transduceret. Conſultum ſuper hoc Apollinem Clarium reſpondiſſe:

Τρισμακαρες κεινοι και τετρακις ὀλβιοι ἐσονται,
Οι Παγον οἰκησουσι περην ἱερου Μελητος.
Terque quaterque beati viri illi erunt,
Qui collem habitabunt trans ſacrum Meletem.

h) Muſ. Bodl. p. 145. i) Tab. XXIX. k) Achaic. c. 5.

Digitized by Google

Facile igitur Smyrnaeos paſſos ſeſe ex vetere ſtatione eo deduci. Factum iſtud leviter etiam perſtringit Ariſtides l). Addit Pauſanias, a Smyrnaeis pro una Nemeſes plures coli. Binas ſaepe offerunt numi, una plures recitat etiam citatum marmor Oxonienſe. Quam fuerint hujus cauſa beneficii diligentes Smyrnaei in iis obſervandis, patet ex numo Severi, in quo *ſedens Cybele cultu ſolito dextera extenta utramque Nemeſin ſuſtinet*, (Arigoni.) tum ex frequentibus numis, quos *Concordiae* dicimus, in quibus una vel binae Nemeſes ſic Smyrnam ſignificant, ut Iuppiter aetophorus Laodiceam Phrygiae, Aeſculapius Pergamum, Diana Epheſum etc.

Cum Nemeſis, ejusve attributa frequentiſſime in Smyrnae moneta typum faciant, neque etiam infrequenter in aliarum urbium numis, opportunum viſum, hoc maxime loco naturam variorum attributorum, quae allegoria huic deae commodavit, explicare.

Alae ex Nemeſis attributis unum ſunt, non tamen ſic neceſſariae, ut non frequenter ſine iis fingatur. Sic et pervetus ejus ſignum apud Rhamnuntem prope Athenas, opus Phidiae, alis caruit teſte Pauſania m), ſed addit idem, ſerius ſe comperiſſe, Nemeſes Smyrnaeas eſſe alis inſtructas. Hic cultus in Smyrnae numis variat, nam ſunt, qui alatas, at plures, qui implumes fiſtunt. Alatam Nemeſin habent praeterea numi Sides Pamphyliae, et pervetuſti Camarinae Siciliae. Quare et πτεροεσσα, *pennata* dicitur in elegante epigrammate Meſomedis, plerasque ejus functiones complexo, quod exſtat in Analectis Brunckianis Tom. II. p. 292. et a Burettio explicatur in Memoriis Pariſinis n). Montfauconius deam hanc alatam in Smyrnae numis ſe nunquam vidiſſe ait; ſed talem ſiſtit autonomus muſei Caeſarei, et alter Claudii et Agrippinae, de quo agemus infra. Additae alae adludunt ad pernicitatem, qua, cum vult, hominum inſolentiam reprimit, ut explicat Ammianus o). Sed aliam cauſam adfert Pauſanias p), quod illa perinde atque Cupido amantibus adeſt, niſi forte alae reliquiae ſunt ex cycno, in quem ſeſe transformavit Nemeſis, ut Iovis amores falleret, ut refert Eratoſthenes q).

Manus ori admota, obvius ejus geſtus in Smyrnae numis, quo indicatur celebratus in veterum carminibus Nemeſeos πηχυς, *cubitus*, menſura ſcilicet, qua reorum crimina metitur, quamque adeo in terrorem oſtentat. Quare de Nemeſi praedicat quoque citatum epigramma:

Τπο πηχυν ἀει βιοτον μετρεις,
Cubito ſemper vitam hominum metiris.

Elegantius iſtud in epigrammate altero r):

Η Νεμεσις πηχυν κατεχω· τινος ὑνεκα; λεξεις.
Παντι παραγγελλω, μηδεν ὑπερ το μετρον.
Nemeſis ego cubitum praetendo. Cur iſtud? inquies,
Omnes adhortor, ut ne quid nimis.

---

l) Orat. T. I. p. 265. m) L. I. c. 33. n) Tom. V. p. 187. o) L. XIV. c. 11.
p) L. c. p) Cataſter. 25. r) Brunck. Annal. T. III. p. 303.

Digitized by Google

Vnde et auctor tractatus mundi inter Aristotelis opera relati Nemesin dictam putat ἀπο της ἑκαστῳ διανεμησεως, *quod unicuique suum partiatur.* In numis Smyrnensibus Claudii et Agrippinae inscriptis: Α. ΓΕΣΣΙΟΣ. ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΣ., et quos proxime imitantur numi Claudii Latini cum aurei, tum argentei, inscripti PACI. AVGVSTAE., ut et gemma musei Odeschalchi [s]), praeterquam quod cubitum rursum ostentat, simul extremis digitis vestem a pectore diducit, et in suummet ipsa sinum intuetur. Hic Nemesis habitus eximie illustrat versum Mesomedis in citato epigrammate:

Νευσις δ' ὑποκολπον ἀει κατω ὀφρυν,
Supercilium vero semper deorsum in sinum inclinas.

Burettius hunc versum patria lingua vertit: *Sans cesse vous froncez le sourcil,* quod sane verba Graeca non dicunt. Et vero habitus hic illustrem complectitur allegoriam, cujus explicatus sensus est: Nemesin etiam, quae tecta sunt, suo jure inspicere et rimari.

Funda, aut verius *frenum.* Eadem Nemesis saepe in numis manu tenet lorum, vel funem duplicatum dependentem, sed quem plerumque in numorum ectypis ad fistri formam fictum videas, ceu apud Arigonium in numis max. mod. tab. III. et VI. et apud Montfauconium [t]), quo factum, ut Vaillantius ipse in numis suis Graecis non raro Isidem diceret, quae vera Nemesis est. Montfauconius incertus, quid statueret, jam quiddam turibulo non absimile dixit, jam rhomboicum quid, quod, ut ait, vix distinguas. Philippus Buonarrotius, quem propter perspicaciam et eruditionis copiam maximi semper facio, esse fundam erudite conjecit, nimirum, quod Nemesis eminus quoque feriat, et quam evadere nemo possit, qua de causa citatus supra auctor tractatus mundi Nemesin Ἀδραστειαν dictam adfert, nempe: ἀναποδραστον ἀιτιαν ἐσαι κατα φυσιν, *quod noxa ejus sit naturae, ut effugere non possit*, et secundum Apulejum [u]) dictam Ἀδραστειαν, *quasi sit ineffugibilis necessitas ultionis.* Jure igitur Nemesi existimat tribui fundam, velut bellam imaginem vindictae non modo certae, sed de longe ferientis, quam is sententiam praeclare confirmat ex Justo Lipsio, qui in Poliorceticis ectypon proponit glandis plumbeae ex funda mitti solitae, cui haec inscripta sententia: FVGITIVI.PERISTIS. Haec vir eruditus [x]). Vt praeclare ac tide haec sunt exposita, tamen poetis adducor, ut credam, ἀμφισβητησιμῳ illud instrumentum esse frenum, quo Nemesis immoderatos hominum spiritus coercet. Etenim si funda esset, non neglexisset poetae, hanc quoque in reliquo ultionis apparatu, quo sese Nemesis instruxit, commemorare, atque istud tanto minus, quod funda ad lusus poeticos commodam impeditasset materiam. At verò frena a Rhamnusia ostentati frequens apud eos mentio. Sic saepe laudatus Mesomedes de Nemesi:

Α κεφα φρυαγματα θνατων

s) Tom II tab. 15. t) Suppl. Tom. I. tab. 74. u) De Cosmogr. x) Obser. illust. p. 222.

Digitized by Google

Επεχεις ἀδαμαντι ΧΑΛΙΝΩΙ.
Quae inanem fastum mortalium
Cohibes adamantino FRENO.

Tum apud Nonnum y):

Ανερας ὑψιλοφους ἀλυτῳ σφιγγεσα ΧΑΛΙΝΩΙ.
Viros insolentes insolubili stringens FRENO.

At omnium nitidissime epigramma, quod est in Analectis Brunck: z).

Η Νεμεσις προλεγει τῳ πηχει, τῳ τε ΧΑΛΙΝΩΙ,
Μη ἀμετρον τι ποιειν, μητ' ΑΧΑΛΙΝΑ λεγειν.
Nemesis praedicit cubito et FRENO,
Neu quid fiat immoderatum, aut dicatur EFFRENE.

Quo lecto quis dubitabit, cum in numis plerumque videamus, Nemesin manum dexteram in cubitum flectere, quod deinde sinistra praefert, esse frenum? Huc accedit, Nemesis non tam fuisse proprium moliri perniciem, quam reprimere audaciam, atque, ut diximus, providere, ne quid nimis; at funda interimit, frenum cohibet.

Ramus fraxini. Hunc in compluribus Smyrnae numis Nemesum una praefert. Dixi ramum fraxini, secutus indicium Pausaniae, quo teste Nemesis Phidiae ejus arboris ramum manu sinistra praegestavit.

Rota. Obvium in numis attributum Nemesis, et semper pro deae pedibus collocatum. De hac item Mesomedes:

Τπο σον τροχον ἀσατον, ἀσιβη,
Χαροπα μεροπων γρεφεται τυχα.
Sub tua rota instabili, nullum relinquente vestigium,
Laeta hominum convertitur fortuna.

Nemesi adstitui rotam Ammianus dixit propterea, *ut universitatem regere per elementa discurrens omnia non ignoretur* a). Adde, ut Fortunae adjungitur rota ad notandam inconstantiam teste ipso Cicerone b), sic et Nemesi, quam eandem fuisse cum Fortuna mox dicetur. Quo sensu Claudianus quoque dixit c):

Sed dea, quae nimiis obstat Rhamnusia votis,
Ingemuit, flexitque rotam.

Nimirum ut conversam Alarici fortunam indicaret. Verum Nonnus eam in ultionis instrumentum vertit d):

Και τροχος αὐτοκυλιστος ἐην παρα ποσσιν ἀνασσης,
Σημαινων, ὁτι παντας ἀγηνορας ἐις πεδον ἑλκει
Τψοθεν ἑιλυφοωσα δικης ποινητορι κυκλῳ,
Δαιμων πανδαματειρα βιη γεφοωσα πορειην.
Et rota sponte voluta erat pro pedibus reginae,
Indicans, quod omnes superbos versus humum trahat
Ex alto involvens justitiae ultore circulo,
Dea omnium domitrix vitae versans semitam.

Nimirum Nemeses ab Haliartiis ex hac

---

y) Dionys. L. XLVIII. v. 386. z) Tom. III. p. 202. a) L. XIV. c. 11.
b) In Pison. c. 10. c) Carm. XXVI. v. 631. d) Dion. L. XLVIII. c. 378.

Digitized by Google

causa dictae πραξιδικαι, *actionum ultrices* e). Fuit vero rota non modo instrumentum τιμωρητικον in scelerum poenas destinatum, quali Ixionem adligatum fabula docet, sed et βασανιστηριον ad extorquendam veritatem, ut est apud Aristophanem f):

Επι τη τροχω γαρ δει σ'ἑκει στρεβλουμενον
Ειπειν, ἁ πεπανουργηκας.
Rota enim oportet te ibi volutum
Profiteri facinora, quae admiseras.

Gryphus. Binos expertus dominos, et Apollinem et Nemesin. Hanc avim pedissequam nemo Nonno luculentius Nemesi vindicat g).

Αμφι δε οἱ πεποτητο παρα θρονον ὀρνις ἀλαοσφρ
Γρυψ πτεροεις, πισυρων δε ποδων κυφιζετο παλμφ
Δαιμονος Ιπταμενης ἀυταγγελος, κ. τ. λ.
Circum vero eam prope thronum volabat
ales exitialis
Gryphus alatus, quatuor vero pedum
elevabatur agitatione
Deae volantis nuncius etc.

Neminem turbet, quod in nonnullis Nonni editis libris, qualis est meus interprete Eilhardo Lubino, qui prodiit Hanoviae 1605., pro γρυψ πτεροεις legatur Γυψ πτεροεις, *vultur alatus.* Nam adcuratiores alii codices cum typis expressi, tum manuscripti bibliothecae Caesareae, quos mei causa mihi amicissimus, ac literis Graecis impense deditus Baro Locella inspexit, luculentum γρυψ offerunt, et restituendum hoc vocabulum fuerat, etsi codices omnes in γυψ conspirassent, propterea quod continuo Nonnus huic animali quatuor pedes largitur, quem numerum vulturi negavit natura. At qua ratione Lubinus suum γυψ πτεροις potuerit interpretari *aquila alata*, jure mecum mirabuntur vel ipsi linguae Graecae tirones, et quibus hactenus videre aquilam quadrupedem vix licuerit. Simile mendum occurrit in libris Hesychii, in quibus legitur γυπον ἐμεσιν, (in voce Γρυπες.) quae verba apte in γρυπα Νεμεσις convertit eruditissimus Viscontus h). Nonni verba Nonni praeclare stabiliunt, et praecipue Sides Pamphyliae, additura saepe Nemesi grypho. In numis Smyrnae frequenter videas, etiam cum Nemesis abest, ejus famulum gryphum, qui pedem rotae imponit, utroque nimirum attributo, quod saepe in numis factum, tot minis ipsius vicem obeunte. Causam cur is Nemesin sectetur, indigitat Macrobius i). *Nemesis,* inquit, *quae contra superbiam colitur, quid aliud est, quam talis potestas?* Atqui mox diximus etiam, huic gryphum Apollinis quoque, id est, hujus comitem.

Istud postremum ad explicandos nummorum typos monendum, mulierem fere stantem capite tutulato, d. gubernaculum, s. cornucopiae tenentem, quae omnia sunt Fortunae propria novimus, aeque et Nemesin posse putari. Invicte istud comprobat gemma vetus musei Caesarei, quae exhibet mulierem cum omni Fortunae apparatu stantem, et ab accedente Vi-

e) Pausan. L. IX. c. 33. f) In Pluto v. 876. g) L. c. h) Mus. Pio-Clem. T. IV. p. 26. i) Sat. L. I. c. 22.

Digitized by Google

ctoria coronatam, addita epigraphe: KTPIA. NEMECI. ЄΛЄHCON. *domina Nemesis miserere.* Hujus causae explicatus pronus. Etenim secundum veteres quae Fortunae, eadem et Nemesi fuere munia, ut copiose explicabimus in numis Diocletiani: FATIS. VICTRICIBVS., et Galerii Maximiani: FORTI. FORTVNAE, in quibus videas, et Fata, et Fortem Fortunam Fortunae attributis instructam, et Forti Fortunae praeterea, perinde ac Nemesi, commodatam rotam, quae quidem tribuitur etiam Fatis in insigni monumento sepulcrali saepius edito, cum epigraphe: FATIS. CAECILIVS. FELIX. FILIVS. [k]) Quare et marmori inscriptum legas: DEAE. NEMESI. SIVE. FORTVNAE. [l]) Atque ex simili causa Nemesis Hygiae quoque ritu in vetere gemma proponitur serpentem ex patera pascens [m]), et Hesychius Αγαθην Τυχην interpretatur Nemesin, nimirum quod in hujus potestate situm erat, si modo vindictam cohiberet, salvum esse et fortunatum. De Victoria Nemesi vide, quae indicabo ad numos Claudii cum epigraphe: PACI. AVGVSTAE. Praetereo alia, quae ad Nemesin pertinent, et quae ex mythologis petas; nam hoc loco aliud propositum non fuit, quam explicare Nemesis imagines in numis propositas.

* * *

Prora navis, typus frequens in Smyrnae numis. Adluditur hac ad victoriam maritimam, qua Smyrnaei Bacchanalium tempore Chios repulere [n]). Et erat destinata quaedam triremis, mense Anthesterione in mare mitti solita, et gubernari a sacerdote Bacchi [o]).

* * *

Magistratus ac dignitates.

Vtriusque copiosa variique generis in Smyrnaeorum numis exstant argumenta, naturae partim sacrae, partim profanae, partim domestica, partim Romana.

Asiarcha: ЄΠΙ.ΤЄΡΤΙΟΥ.ΑCΙΑΡΧΟΥ. in numis Gordiani.

* * *

Summus Sacerdos.

Caput Dianae. ☧ ΣΜΤΡ. ЄΡΜΙΠΠΟΣ. ЄΡΜΟΓЄΝΟΥΣ. ΑΡΧΙЄΡЄ. *Apollo feminudus sedens d. pateram, juxta lyra.* AE. II. (Pellerin. in autonomis.)

Huic simillimus exstat numus alius, sed Philadelphiae Lydiae cusus, de qua re singulari vide hujus numos.

* * *

Prytanes: ΣΜΤΡΝΑΙΩΝ. ΠΡΤΤΑΝΕΙΣ. Nomina non adduntur, in numo aureo, quem supra inter autonomos primum stiti, et explicavi.

* * *

Praetor: Hunc fuisse vetustum Smyrnae magistratum, docet marmor Oxoniense ordine II., quod continet foedus Smyr-

k) Montfaucon T. V. tab. 38. Gruter. p. 304. l) Gruter. p. 80. m) Buonarroti Osserv. p. 225. n) Aristid. T. I. p. m. 270. T. I. p. 230. o) Philostrat. vit. Polemon. §. I. Aristid.

Digitized by Google

naeorum cum Seleuco Callinico. Primus praetorem fiſtit numus ſequens:

ΕΠΙ. ΕΡΜΟΓΕΝΟΥ. ΣΤΡΑ. ΣΚΡΙΒΩΝΙΟΥ. ΚΛΑΡΟΣ. ΖΜΥ. *Homerus ſedens.* ℞ *Capita ſe reſpicientia Neronis et Poppaeae.* AE. II. (Pellerin. Mel. II. p. 37.) At in ſimili Arigoniano legitur: ΕΠΙ. ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ. ΣΤΡΑ. ΣΚΡΙΒΟΝΙΟΣ. --- ΖΜΥ.

ΕΠΙ. ΔΗΜΟΣΤΡΑΤΟΥ. ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ. ΣΕΜΝΟΥ. in numo Domitiani et Domitiae. Vaillantius ſic reddit Latine: *Sub Demoſtrato praetore venerabili* [p]). Inſolens ſane, praetorem ſe dicere *venerabilem*, aut quodcunque aliud laudis epitheton ſibi addere. Offert autem epigraphe binos magiſtratus, Demoſtratum, cujus munus, ut ſaepe, non additur, et praetorem, cui nomen *Semni* fuit. Quo adeo exemplo omnis difficultas tollitur, quae in hujus vocabuli explicatione Spanhemium vexavit [q]).

ΠΟΛΕΜΩΝ. ΣΤΡΑΤΗΓΩΝ. De hoc Polemone Laodiceno, cujus ingens fuit nomen Hadriani et Antonini Pii aetate, plura dicemus in numis Laodiceae Phrygiae.

Praetores inſcripti fuere usque ad extrema tempora, additis nonnunquam Sophiſtae titulis, ut dicetur.

* * *

Quaeſtor.

ΙΕΡΑ. ΣΥΝΚΛΗΤΟΣ. *Caput juvenile nudum Senatus.* ℞ ΓΑ. ΚΛ. ΒΙΩΝΟΣ. ΤΑΜΙΟΥ. ΣΜΥΡ. *Duae mulieres ſtantes videntur dexteras jungere.* AE. II. (Pellerin. Theupoli.)

Magiſtratus *Bion* ſaepius in Smyrnaeorum moneta legitur. Ταμίας Καλλιμ[ά]χ[ου] Smyrnae proditur in celebri decreto Smyrnaeorum [r]), et mox infra [s]): ὁ ταμίας τῶν ὁσίων πρόσοδων, *quaeſtor ſacrorum redituum.*

* * *

Sophiſtae:

Hi inde ab Hadriano frequenter in Smyrnae moneta memorantur.

ΕΠΙ. ΚΛ. ΠΡΟΚΛΟΥ. ΣΟΦΙΣΤΟΥ. in numis Hadriani, (Vaill.) M. Aurel. et Fauſtinae jun. [t]) Clodius Aurelius Proclus memoratur etiam in marmore Thyatireno, ubi praeterea heros iste insignitur [u]), qui forte idem ille eſt, cujus in his numis ſit mentio. Certe Aurel. nomen huic aetati addicit.

ΑΤΤΑΛΟΣ. ΣΟΦΙΣΤΗΣ. ΤΑΙΣ. ΠΑΤΡΙΣΙ. ΣΜΥΡ. ΛΑΟ. Hunc numum Attali, Polemonis Laodiceni filii, explicatum vide in numis Laodiceae Phrygiae.

ΕΠΙ. ΣΤΡ. ΚΛ. ΡΟΥΦΙΝΟΥ. Sophiſta in numis Severi, ejusque familiae, quos depictos vide in vita Hermocratis apud Philoſtratos edit. Olearii p. 608., nam hic Hermocrates ibi dicitur audivisse Adrianum Smyrnaeum. Exſtat etiam decretum Severi et Caracallae [x]), quo permittitur poſtulantibus Smyrnaeis, ut Claudius Rufinus praeturam apud eos

p) Num. Graec. p. 26. q) T. I. p. 699. r) Marm. Oxon. II. v. 31. s) Vers. ult. t) Spanheim. de Veſt. et Pryt. Oxon. n. 179. u) Spanheim l. c. x) Spon Voyage T. I. p. 403. Marm.

Digitized by Google

ineat, ſic tamen, ut vacationem ab aliis muneribus retineat. Ejusdem nominis ſophiſta eſt etiam in numis Gordiani et Tranquillinae: ЄΠΙ. CTP. ΚΛ. POTΦΙNOT. COΦ. (Vaill. Theup.) et fuere, qui poſteriorem hunc eundem cum priore cenſerent.

* * *

Romanos magiſtratus ac dignitates offerunt numi ſequentes:

Proconſules: Horum dignitas addito ΑΝΘΤΠΑΤΟΥ. ſaepe manifeſta eſt, at etiam ſaepe ſupprimitur, ſic tamen, ut evidentibus indiciis certi eſſe poſſimus, proconſulum iis nomina contineri, quod ex ſequentibus obſervatis patebit.

CЄBACTOC. TIBЄPIOC. ЄΠΙ. ΠЄΓΡΩΝΙΟΥ. Numum plenius deſcripſi ſupra in his ipſis imperatoriis ſub initium.

P. Petronium fuiſſe legatum Syriae inio principatus Claudii, docent numi Aniocheni, quos vide. Sed et Aſiae fuiſſe praepoſitum, tenemus ex Philone, qui um *praefecturam adeptum provinciarum Aſiae Syriacque* refert [y]).

* * *

ΓΑΙΟΝ. ΚΑΙCΑΡΑ. ΓЄΡΜΑΝΙΚΟΝ. ΠΙ. ΑΟΥΙΟΛΑ. *Caput Caligulae.* Ж ΡΟΥCΙΛΛΑ. CΜΥΡΝΑΙΩΝ. ΜΗΝΟΦΑΝΗC. *Druſilla ſedens d. ſpicas, f. hastam.* AE. II. (Vaillant. num. graec. p. 11. Morelli in Impp. T. I. p. 692. et in Fam. Acilia, Haym. T. II. p. m. 230.)

Eadem adverſa. Ж ΓЄΡΜΑΝΙΚΟΝ. ΓΡΙΠΠЄΙΝΑΝ. CΜΥΡΝΑΙΩΝ. ΜΗΝΟΦΑΝΗC. *Capita ſe reſpicientia Germanici nudum et Agrippinae.* AE. II. (Morelli in Fam. Acilia.)

De Aviola, qui fuit gentis Aciliae, vide, quae diximus in numis Epheſi, cujus etiam numis imperante Nerone ſignatis inſcriptus legitur proconſul Aviola, qui tamen, etſi ex eadem gente, diverſus forte eſt ab Aviola numorum praeſentium. In his Smyrnaei Caligulae cum in ſororem Druſillam, tum in parentes vita functos pietatem praedicarunt. Commemorandus hic omnino numus alter, quem totum deſcribere operae pretium videatur.

ΓΑΙΟΝ. ΚΑΙCΑΡΑ. ΓЄΡΜΑΝΙΚΟΝ. ЄΠΙ. ΑΟΥΙΟΛΑ. *Caput Caligulae.* Ж ΔΡΟΥC. ΜΗΝΟΦΑΝΗC. ΠЄΡΓΑΜ. *Druſilla ſedens d. ſpicas.*

Mirum omnino, ac plane ſingulare, et peculiari examine dignum videtur, numos urbium diverſarum, Smyrnae ac Pergami usque adeo conſpirare tam inſcriptione dempto urbis nomine, quam typis. Deceptos crederem in iis legendis auctores, et in hoc quoque poſteriore pro ΠЄΡΓΑΜ. reſtituendum CΜΥΡΝΑΙΩΝ. Sed vetant illud viri graves, qui in Pergami quoque lectione conſpirant, Vaillantius [z]), Morellius in numis Impp. [a]), qui tamen hunc Pergamenorum numum in gente Acilia praetermiſit, quo loco addit Schlegelius teſtimonium Havercampi, eundem numum adſervari apud Gerardum Schaakium, et Wildium, quanquam Wildii numus perperam citetur, in quo urbis nomen adeo eſt vitiatum, ut

y) Legat. ad Caium. z) Num. Graec. p. 11. a) T. I. p. 698.

Digitized by Google

ipſe eum Epheſo tribuendum conjecta-ret [b]). Ego ut decidere litem non auſim, probabilius tamen eſſe exiſtimo, lapſos antiquarios legendo in numis nonnihil vitiatis Pergami nomen pro certiore Smyrnae. Quod ſi exiſtunt, indaganda non modo ratio tantae numorum concordiae, ſed etiam, an certae rationi, an caſui ſit tribuendum, quod magiſtratus utriusque urbis ſit *Menophanes*. Simile exemplum, atque etiam perinde inſolens vide in autonomis Philadelphiae Lydiae.

Perſtringenda hic lectio Vaillantii in ſimili numo: ΓΑΙΟΝ. ΚΑΙΣΑΡΑ. ΕΠΙ. ΛΟΤ. ΘΑΛ. quod ſic explicat: *Sub Lucio Thallo. Petroniae gentis cognomen eſt* [c]). Ipſae literae iniquam lectionem confirmant, legendumque in hoc quoque eſſe: ΕΠΙ. ΑΟΤΙΟΛΑ., neque auſus eſt ipſe hunc numum in ſuo familiarum opere ſerius edito profiteri, et reticet eum Morellius quoque.

* * *

ΕΠΙ. Μ. ΣΤΙΛΛΙΟΤ. ΝΕΡΟΤΑΙΝΟΤ. ΑΝΘΤΠΑΤΟΤ. in numo Veſpaſiani. (Vaillant, Morelli in Fam. Suillia.)

P. Suillius Germanici quondam quaeſtor a Tiberio, quod venalia haberet judicia, relegatus eſt in inſulam V. C. 777., paullo poſt revocatus [d]). Idem imperante Claudio Meſſalinae ſtudiis nixus praepotens et acer accuſationibus, denique ſub Nerone in extrema ſenecta artibus Senecae everſus in Baleares ejicitur V. C. 811 [e]). Hic Suillius eſſe nequit idem cum Suillio noſtri numi, quia ille, etſi rexiſſe quoque Aſiam a Tacito feratur [f]), tamen conſtanter *Publius*, noſter diſerte *Marcus* vocatur, et ante Veſpaſiani tempora in Balearibus conſenuit. At teſte eodem Tacito imperante Claudio fuit M. Suillius Nerulinus P. Suillii, quem diximus, filius. Nam refertidem [g]), everſo Publio filium *Nerulinum* ab accuſatoribus petitum Neronis voluntate incolumem evaſiſſe. Rurſum Tacitus annum V. C. 803. ſignat *C. Antiſtio, M. Suillio cos.* [h]), ſed cognomina reticet. Viri eruditi, qui conſulum collegia ſtabilire conati, variis hunc M. Suillium cognominibus diſtinxere, cum illis jam eſſet *Rufus*, jam *Servilianus*, jam Rufus Servilianus, at plerisque *Nervilianus* placuit, quia in faſtis Idacii, Anonymi apud Cuſpinianum, Proſperi, et Caſſiodori legitur: *Vetus et Nervilianus*, ut adeo conſules ejus anni eſſent C. Antiſtius Vetus et M. Suillius Nervilianus. At jam citato Taciti loco ſuſpicatus eſt Cuſpinianus, pro Nervilianus reſtituendum Nerulinus. Vide haec latius expoſita apud Noriſium [i]). Credo, ſi quod ſupereſt dubium, illud omne praeſentium opum morum tolli, in quibus diſerte memoratur *M. Suillius Nerulinus* proconſul, quam, utrum hic ſit idem cum illo, qui V. C. 803. conſulatum geſſit, an hujus conſulis filius imperante Veſpaſiano ad regendam Aſiam miſſus, decidere non poſſim.

In numis Hierapolis, quos omnes a

b) Sel. num. p. 130. c) Num. Graec. p. 11. d) Tacit. Ann. IV. 31. e) Dio. Ann. XIII. 42. 43. f) Ann. XIII. 43. g) Ann. XIII. 13. h) L. XII. c. 52. i) Epiſt. Cons. ad an. V. C. 803.

Digitized by Google

moneta hujus Phrygiae urbis plene deſcribam, memoratur M. ΣΤΙΛΛΙΟΣ. ANTIOXO-Cum omnes hi numi ſignati fuerint ſub Claudio, quo imperante dixi M. Suillium proceſſiſſe conſulem, cenſuere eruditi non pauci, eum geſto conſulatu provinciam Aſiam ſortitum. At enim hunc Suillium eſſe potius hominem Graecum, ac domeſticum Hierapolis magiſtratum, in hujus moneta dicemus.

* * *

ANΘT. ITAΛIKΩ. ЄΠI. - - - ЄTCЄBHC. ZMTP. in numo Veſpaſiani. (Pellerin Mel. II. p. 40.)

Vaillantius ex numo ſimili luxatam dedit epigraphen: ΣTPAΩΓIΩN. ЄTCЄBHC. ANΘT.

ЄΠI. ITAΛIKOT. ZMTP. MAΓPΩNOC. in numis Titi. (Pellerin.)

Eſt hic C. Silius *Italicus* non modo poeſi, Punicisque ſuis clarus, ſed et geſtis maximis magiſtratibus. Extremo Neronis anno conſul, ex Aſiae deinde proconſulatu gloriam reportavit. Vide has, aliasque ejus laudes apud Plinium juniorem [k]).

* * *

ЄΠI. BΩΛΛANOT. AKPAIOΣ. vel EPMOΣ. in numis Veſpaſiani, et Titi et Domitiani adhuc Caeſarum. (Vaill. Muſ. Caeſ.)

Bolanus nomen eſt Romanum, atque etſi proconſulis nomen non addatur, tamen ſecundum exempla praecedentia, et quae ſequentur, proconſulem notat, et conſtat ex Statio [l]), Vettium Bolanum hac aetate fuiſſe Aſiae proconſulem:

quantusque potentes
Mille urbes Aſiae ſortito rexerit anno
Imperium mulcente toga.

Hujus Vettii Bolani ſaepe meminit Tacitus.

* * *

ЄΠI. ΦΛOPOT. ANΘT. in numo Iuliae Titi. AE. III. (Catal. d'Ennery p. 587.)

Videtur hic Florus idem eſſe cum Meſtrio Floro conſulari, quem, quod *plauſtrum* diceret, non *ploſtrum*, Veſpaſianus per jocum *Flaurum* ſalutavit [m]).

* * *

ЄΠI.KAICЄNNIOT.ΠAITOT.ANΘT. in numis Domitiani et Domitiae, quos vide apud Morellium in Familia Caeſennia.

De Caeſennio Paeto Aſiae proconſule nihil reperio.

* * *

ANΘT. ΦPΩNTЄINΩ. ut legit Pellerinius [n]), ſed Sponius: ΦPONTINOC. ANΘT [o]), et Wiſe: ΦPONTЄINOT. ANΘT [p]). ΦPONTЄINIANOT. ut legitur apud Arigonium, quam lectionem videtur adprobare ſimilis muſei Caeſarei. Sed tenenda potius priorum auctorum lectio. Sunt hi omnes autonomi, et offerunt caput Herculis. Numi hi in Trajani

---

k) L. III. ep. 7. l) Silv. L. V. carm. II. v. 56. m) Suet. in Veſp. c. 22. n) Rec. II. p. 84. o) Miſc. p. 140. p) Muſ. Bodl. p. 10.

Digitized by Google

aetatem removendi; nam Sex. Julius Frontinus conſul proditur cum Trajano V. C. 853., ipſe illuſtris famae, et ſaepe cum honore nominatus coaevis ſcriptoribus Tacito, Plinio juniori, Martiali, praeterea auctor operis noti de Aquaeductibus urbis. De proconſulatu Aſiae nihil proditum reperio.

* * *

ZM. ACI. ΦOTCKΩ. ANΘT. CTPA. PQTΦOT. in numo Trajani apud Pellerinium q), et Haymium r), ſed qui eum Zelam Ponti vocavit primum, ſerius agnito errore Smyrnae reſtituit s). In hoc numo, ut typus Haymianus docet, ſyllaba ΦOT. ſic ſcripta eſt, ut et initium vocabuli ΦOTCKΩ conſtituat, et finem vocabuli POTΦOT. At jure ibi in ſubjecta nota quaerit Khellius, quomodo POTΦOT. in gignendi caſu eſſe poſſit, cum ΦOTCKΩ ſit in dandi caſu? Tametſi videam, alias quoque proconſulum nomina dedicandi formula expreſſa. Sic paullo ſupra vidimus: ANΘT. ITAΛIKΩ. — ANΘT. ΦPΩNTINΩ. et in numo Hierocaeſareae Lydiae: ANΘTΠATΩ. ΨEPOKI. Quis ſit hic Fuſcus, quod cognomen cum multis gentibus Romanis commune fuit, dicere non habeo. De ZM. ACI. agam infra in numis concordiae.

* * *

EΠI. ANΘTΠATOT. AΠPONIANOT. in numo Antonini Pii. (Vaill.)

C. Ventidius Apronianus in faſtis conſul dicitur ſub Hadriano ad annum V. C. 876.

* * *

EΠI. EΞ. EXON. TΠATOP. ATP. ANTΩN. ETTTXOTC. CMTPNAIΩN. *Sub poteſtatem habente conſularem Aurelio Antonino Eutyche*, ut proponit, et reddit Vaillantius ex numo Caracallae muſei Medicei. Quam haec lectio, explicatioque ſit ἄμεσος, jam alias expoſui t). Alioqui Mediceum hoc cimelium labem contraxiſſe, patet ex Gorio, qui in muſeo Florentino numum hunc edidit addito iconismo. Quare hactenus de vera ejus numi lectione incerti ſumus.

* * *

ΠOΛΛI. ANΘT. perperam lectum ab Harduino in autonomo pro ΠOΛΛIANOT, qui magiſtratus frequens in Smyrnae numis ſub Gordiano.

* * *

Hippicus.

EΠI. CTP. M. ATP. ΦIΛHTOT. IΠΠIKOT. in numis Valeriani. (Vaill. Theup.) Item in autonomo Pellerini. (Mel. I. p. 64.) EΠI. ΦIΛHTOT. IΠΠIKOT.

De ſignificatione vocabuli IΠΠIKOT, quod inſcriptum etiam reperitur numis Cotiaei Phrygiae, et Gordi Lydiae, et *equitem Romanum* notat, vide quae dicentur Vol. IV. in tractatu de his appellationibus.

---

q) Mel. II. p. 187. ſeq.

r) T. II. p. m. 266.

s) In praef. ad Tom. II.

t) Num. ve

* * *

Neocoratus. Hic primum ſimplex obſervatur in numis Trajani. (Vaill.) Alter incipit ſub Commodo, collatum tamen ab Hadriano, colligitur ex marmore Oxonienſi [u]), in quo narrant Smyrnaei, ſe ab Hadriano ope Polemonis ſophiſtae adeptos δευτερον δογμα Συγκλητε, καθ' ὁ Νεωκοροι γεγοναμεν, *ſecundum ſenatus conſultum, quo neocori facti ſumus*, quibus verbis intelligendus certe neocoratus alter, cum ex numis priorem jam ſub Trajano habuerit. In Severi numis apud Vaillantium neocoratus omnis plane diſſimulatur. Quare cum ſubinde in Caracallae et Domnae numis incipiat neocoratus III., cenſet is, hunc Smyrnaeis collatum a Caracalla. Sed ejus fuiſſe auctorem Severum, docet numus Pellerinii cum ejus Auguſti capite, inſcriptus CMTPNAIΩN. Γ. NEΩKOPΩN [x]), qui honos, ſi fides numo Commodi apud Arigonium [y]), in quo Γ. NEΩKOPΩN., magis adhuc erit anticipandus, cumque adeo legamus in aliis Commodi numis numerum B, certum erit, hoc eos imperante dictos tertium neocoros. De addito TΩN. CEBACTΩN. vide, quae continuo dicentur.

* * *

Primatus, Pulchritudo, Magnitudo.

CMTPNAIΩN. ΠPΩTΩN. ACIAC. in numis Commodi et ſequentium, etiam omiſſo ACIAC.

Primatum Aſiae jactarunt etiam Epheſus et Pergamus. Vide, quae de hac dignitate obſervabimus in tractatu de primatu.

CMTPNAIΩN. ΠPΩTΩN. (addito in aliis ACIAC.) Γ. NEΩKOPΩN. TΩN. CEBACTΩN. in numis Caracallae et Alexandri Sev.

CMTPNAIΩN. ΠPΩTΩN. ACIAC. Γ. NEΩKOPΩN. TΩN. CEBACTΩN. KAΛΛEI. KAI. MEΓEΘEI. in numis Caracallae. (Vaill. Spanheim. T. I. p. 648. Haym. T. II. p. m. 330.)

In explicatione ambitioſae epigraphes, quam continet poſtremus hic numus, admodum variant eruditi, quorum ſententias brevitatis cauſa omitto, contentus proponere eam, quae omnium maxime videtur veriſimilis. Eam ſic Latine reddo: *Smyrnaeorum*, qui ſunt *primi Aſiae*, *tertium neocori Auguſtorum*, primi *pulchritudine et magnitudine.* En rationem eorum, quae controverſa videri poſſint ſecundum aliorum opinionem.

TΩN. CEBACTΩN. ad neocoratum pertinere nullus dubito, omnium vero minime ad ſequens KAΛΛEI. KAI. MEΓEΘEI. Iſtud luculenter probatur I. ex numis proxime citatis, in quibus abſolute ſcribitur: CMTPNAIΩN. ΠPΩTΩN. ACIAC. Γ. NEΩKOPΩN. TΩN. CEBACTΩN. nulla mentione alterius elogii. II. ex inſigni marmore Oxonienſi [z]), cujus initium ob multiplicem uſum hic appono: ἡ πρωτη της Ασιας καλλει και μεγεθει, και λαμπροτατη και μητροπολις, και Γ. νεωκορος των Σεβαζων κατα τα δογματα της ἱερωτατης συνκλητε, και κρσμος

u) Num. X. x) Mel. II. p. 291. y) Tab. VI. n. 96. z) Num. V.

Digitized by Google

της Ιωνιας Σμυρναιων πολις. Ergo in hac inſcriptione ſe Smyrna neocoram Auguſtorum aperte profitetur, et quidem ſecundum decreta ſacerrimi ſenatus. At quorum Auguſtorum? Repetenda hic ſunt ea, quae ſupra in numis Tiberii et Iuliae ex Tacito docui, nimirum Smyrnaeis permiſſum fuiſſe, ut Tiberii et Liviae templa apud eos aedificarentur, atque iſtud decreto ſenatus, nam in haec verba Tacitus: *ita rogati ſententiam patres Smyrnaeos praetulere.* Haec templa in ejusdem Caracallae numo, quem eodem loco ex muſeo Caeſareo adduxi, conſpiciuntur. Haec ergo cauſa fuit, cur ſeſe Smyrnaei in hoc numo neocoros Auguſtorum praedicarent, et in marmore quidem etiam jactando honorificum patrum de ſe factum judicium. III. Cum certum ſit, apud eos fuiſſe templa Auguſtorum, eodem modo ſe horum neocoros dixere, ut Epheſii et Magnetes Ioniae ſe dixere νεωκορους της Αρτεμιδος, quod celebria Dianae templa apud ſe habuere.

ΚΑΛΛΕΙ. ΚΑΙ. ΜΕΓΕΘΕΙ. Haec vocabula ſolitarie quidem ſunt poſita, at certum eſt ex allato marmore, ſubintelligi ΠΡΩΤΩΝ. De pulchritudine et magnitudine Smyrnae vide complura teſtimonia apud Spanhemium [a]).

* * *

Nomen ab imperatore Hadriano: ΑΔΡΙΑΝΗ. CMTPNA. in autonomo ſupra citato.

* * *

Certamina.

ΠΡΩΤΑ. ΚΟΙΝΑ. ΑCΙΑC. in numis Severi, vel: ΠΡΩΤΑ. ΚΟΙΝΑ. ΑCΙΑC. ЄΝ. CMTPNH. vel: ΠΡΩΤΑ. ΚΟΙΝΑ. ΤΗC. ΑCΙΑC. ЄΝ. CMTPNH. in numis Maximini, Gordiani, Gallieni.

* * *

Mentio ſitus.

ΜЄΛΗC. *Meles fluvius decumbens*, in autonomo, (Pellerin.) et in numo Sabinae. (Vaill.)

De hoc Plinius: *Smyrna amne Meles gaudens non procul orto.* Et Pauſanias [b]: *Apud Smyrnaeos longe pulcherrimus est amnis Meles, ad ejus fontes antrum, in quo Homerum aiunt carmina sua scripsisse.* Vide alias amabilis hujus rivi proprietates indicatas ab Himerio ſophiſta [c]. Ab hoc fluvio poeta dictus eſt Melesigenes, tanquam apud eum natus, quod et nonnullis creditum, ipſum hunc fluvium Homeri patrem exſtitiſſe [d]). Novus numus Amaſtrios Paphlagoniae: ΟΜΗ-ΡΟC. *Caput Homeri.* ꞯ ΑΜΑCΤΡΙ-ΑΝΩΝ. ΜЄΛΗC. *Fluvius decumbens.*

Fuere, qui alios quoque fluvios in Smyrnae numis ſignatos cenſerent. Sic Spanhemius *Clarum* fluvium collegit ex numo Neronis: ЄΠΙ. ЄΡΜΟΓЄΝΟΥC. ΚΛΑΡΟC. CMTPNAIΩN. *Fluvius Clarus*, ut teſtatur Vaillantius [e]). Numus hic pictus exſtat apud Morellium [f]). *Clarum* fuiſſe magiſtratus nomen, et quidem praetoris, aperte docent numi alii

a) T. I. p. 650. b) L. VII. c. 5. c) Eclog. XIII. §. 31. d) Philoſtr. in declam. vit. Soph. e) Num. Graec. p. 347. f) In Neron. tab. XVII. n. 25.

Digitized by Google

Sic: CTPATHΓOC. KΛAPOC. in autonomo, (Pellerin.) et: ЄΠI. ЄPMOΓЄNOT. CTPA. CKPIBONIOT. KΛAPOC. *Homerus ſedens*, in numo Neronis et Poppaeae. (Pellerin.) Fluvii humi decumbentis typus non probat, adſtitutum vocabulum KΛAPOC eſſe nomen fluvii, nam tum haberemus etiam fluvium *Rheginum* ex numo autonomi Pellerinii [g]): ЄΠI MTPTOT. CTPA. PHΓЄINOC. *Fluvius decumbens.*

Exſtant numi Titi et Domitiani: ЄΠI. BΩΛAANOT. CMTPNAIΩN. ЄPMOC. *Fluvius decumbens.* (Muſ. Caeſ.) Harduinus, (Opp. ſel. p. 158) et Pellerinius (Mel. II. p. 366.) in hoc typo cauſa adſcripti EPMOC *Hermum* fluvium viderunt, tanto certiore fiducia, quia dixit Plinius [h]): *a Smyrna Hermus campos facit, et nomini ſuo adoptat.* At enim in Smyrnae numis certum habemus magiſtratum dictum *Hermus.* In numo Neronis apud Morellium [i]) eſt: CTPATHΓOC. ЄPMOC. CMTPNAIΩN. *Fluvius decumbens*, fuitque adeo Smyrnaeis praetor dictus Hermus. Ergo in numo, de quo agimus, ſic ſcriptum eſt ЄΠI. BΩΛAANOT. ЄPMOC., ut in numo Veſpaſiani apud Vaillantium: ЄΠI. BΩΛAANOT. AKPAIOC. vel, ut in autonomo Pellerinii: ЄΠI. MTPTOT. PHΓЄINOC. Quare indubitatum videtur, in numis ſimilibus imagine fluvii jacentis Meletem intelligendum. Tametſi negare nolim, praetorem Hermum, quod ejusdem eſſet cum fluvio nominis, ponenda fluvii imagine ad Hermum fluvium voluiſſe adludere. Verum epigraphes ratio iſtud aperte non docet. Tunc enim inſcriptum nomen fluvium manifeſte arguit, quando infra imaginem jacentem ſcribitur, aut certe ſic ſolitarie in ejus vicinia, ut commode ad reliquam inſcriptionem referri non poſſit. At vero in numis praeſentibus vocabula KΛAPOC et ЄPMOC in orbem, et continue ſcribuntur nulla orationis interruptione. Quare analogiae cauſa numum Veſpaſiani, quem vulgavit Triſtanus: ΣMTPNAIΩN. ЄΠI. BΩΛAANOT. AKPAIOΣ. *Iuppiter ſedens d. Victoriolam*, quemque edidere etiam Vaillantius et Harduinus, ſic explico, ut exiſtimem, AKPAIOΣ eſſe nomen magiſtratus, atque hunc Iovis Ακραιου inſculpta imagine ad nomen ſuum adluſiſſe.

Ad ſitus mentionem pertineret etiam numus inſcriptus ZM. ACI., quod Haymius explicat: *Smyrnaeorum Aſiae*, (in praefat. ad Tom. II.) quaſi Smyrna ſe in Aſia ſitam teſtaretur. Sed hanc epigraphen aliter legendam videri, mox dicetur.

* * *

Concordiae frequens in Smyrnae moneta mentio. Omiſſis obviis memorabiliores tantum attingam.

CMTP. AΘHNAI. OMO. CTP. AI. HPKΛЄIΔOT. *Nemeſis alata, et Pallas ſtantes*, in numo Commodi, AE. I. (Muſ. Caeſ. Vaill.)

Alius ſimilis, niſi quod in antica eſt: IЄPA.

g) Rec. II. p. 84. h) L. V. p. 280. i) in Neron. Tab. XVII. n. 26.

Digitized by Google

CTNKΛHTOC. *Caput Senatus.* AE. II. (Hunter.)

Fuit et aliorſum Smyrnae cum Athenis nexus. Ea Ariſtidi dicitur Athenarum colonia k), et Smyrnaeus rhetor Athenas Smyrnae metropolin appellat l). Numi hi certe ſignati ſunt Smyrnae, quia praetor Heraclides in aliis quoque ejus numis occurrit, ut et in proximo.

CMTP. ΛAKEΔAI. OMO. CTPA. HPAKΛEIΔOT. *Cybele ſedens, ex adverſo vir habitu militari ſtans*, in numis Commodi. (Muſ. Piſani, Vaill.)

Hos quoque Concordiae cum Lacedaemone numos ſignatos Smyrnae, ex magiſtratu Heraclide patet.

ACIA. CMTPNA. OMONOIA. *Amazon dexteram jungit cum muliere turrita*, in numo Gordiani. (Vaillant.)

Vaillantius nomine ACIA Aſiam proconſularem intelligendam putat m), minus recte, ut opinor. Aſiae enim, quae fuit Lydiae urbs, habemus autonomum apud Haymium inſcriptum AΣIEΩN., et in cujus antica eſt caput muliebre turritum n), appoſite ad numi noſtri typum. Et hic Smyrnae ſignatus eſt; nam inſcriptus magiſtratus Pollianus: ЄΠI. C. ΠOΛΛIANOT. ſaepe in Gordianeis Smyrnae numis legitur. Eadem cum Aſia Lydiae concordia indicata videri poſſit in numo Trajani apud Pellerinium: ZM. ACI. ΦOTCKΩ. ANΘT. CTPA. POTΦOT. quem edidit Haymius quoque o), ſed perperam Zelae Ponti tribuit, quem ſerius errorem agnovit ipſe p), at non placet, ut ipſe vertit: *Zmyrnaeorum Aſiae*, quaſi vero alia extra Aſiam ejus nominis urbs exstitiſſet.

* * *

Formula ANЄΘHKЄ.

Habemus Smyrnae numos cum formula: ΠOΛЄMΩN, vel IЄPΩNTMOC. vel ΘЄTΔIANOC. ANЄΘHKЄ. CMTPNAIOIC. vel CMTPNAIΩN. in numis Hadriani, Antinoi, M. Aurelii, autonomis, ſed quos numos in diſſertatione ſingulari deſcribam, et explicabo.

AE. C.

TEOS.

In peninſula, Anacreontis patria.

Autonomi non infrequentes, quorum plurimos congeſſere Pellerinius et Hamerus. Ex his eminent nonnulli antiquiſſimi operis, qui parte una gryphum, altera quadratum exhibent. Cum in hac epigraphe aut omnis abſit, aut, ſi qua eſt, in magiſtratibus tantum occupetur, decidi facile non poteſt, utrum nascentes miles huic Teo, an hujus coloniae Abderae Thraciae, quae et ipſa metropolis ſuae gryphum retinuit, ſint adscribendi. Dixi in numis Abderae, id genus numos anepigraphos magis ex ingenio monetae vetuſtiſſimae urbium Thraciae ſignatos, deinde ex certis utriusque urbis numis apparere, raris exemplis contrariis, gryphum Tejorum ortum, Abderae in occaſum ſpectare. Ex qua lege numi non pauci, quos vi

k) Orat. de Concordia T. I. p. m. 523.
l) Gratul. in Smyrn. m) Num. Graec. p.
n) T. II. p. m. 105. o) T. II. p. m. 266.
p) In praefat ad Tom. II.

Digitized by Google

eruditi, ac proxime Cl. Combius in catalogo muſei Hunteriani, Teum avocarunt, Abderae erunt reſtituendi.

Ceterum cur gryphus in Tejorum monetam involaverit, certam cauſam nondum reperi, uti neque, cur eundem in numos ſuos receperint vicini Phocaeenſes. In Smyrnaeis hoſpitium datum cauſa Nemeſis, cujus is notus aſſecla. Forte Apollinis cultum indicat, cujus is etiam lateri adhaeſit; nam in aliquibus Tei numis cum lyra jungitur. (Pellerin, Hunter, Muſ. Caeſ.)

* * *

Caput Bacchi vel Bacchae hedera redimitum, prae quo thyrſus. ℞ THIΩN. *Botrus.* ℞ AE. III. (Hunter.)

Gryphus. ℞ TH. vel THI· *Diota, ſuperne botrus.* AR. AE. III. (Pellerin, Hunter.)

Bacchi cultum apud Tejos omnes hi numi eloquuntur, quem et imperatorii frequenter ſiſtunt. Et vero principe eum fuiſſe apud Tejos loco, et ejus cauſa Teorum agrum ſacrum et ἄσυλον, comprobant monumenta Teja, quae recenſet Chishull [q]). Ejus cultus cauſa fuit, quod Teji natum apud ſe Bacchum credi voluere, ut refert Diodorus Sic. [r]) Etiam Vitruvius templi, quod ibi Baccho ſacrum fuit, meminit [s]).

* * *

ΤΕΩC. *Caput muliebre galeatum, aliud galeae ſimile*, (forte bipennem) *humero goſtans.* ℞ THIΩN. *Gryphus.* AE. (Catal. d'Ennery.)

Pro ingenio urbium hujus tractus proponitur in antica Amazon Teos, a qua urbem ſuam conditam jactabant Teji.

* * *

ANAKPEΩN. THIΩN. *Anacreon nudus ſtans ſ. lyram.* ℞ CTP. BEPHKOTN-ΔOT. *Figura incerta ſtans.* AE. III. (Pembrock P. II. tab. 80.)

Caput Neptuni, prae quo delphinus tridenti involutus. ℞ CT. TI. ΠEΠΩNE. THIΩN. *Vir togatus barbatus ſedens lyra canit.* AE. II. (Pellerin Suppl. III. p. 104.)

Vt Smyrnaei et Colophonii Homerum ſuum, ſic Teji Anacreontem ſuum numis intulerunt. De ejus ſtatua Athenis poſita Pauſanias [t]): *και οι το σχημα εστιν οιον ᾀδοντος αν εν μεθη γενοιτο ανθρωπω. habitus ejus eſt tanquam hominis, cum ebrius eſt, cantantis.*

* * *

Auctor muſei Theupoli vulgavit numum: OMHPOC. *Caput Homeri.* ℞ THIΩN. *Pallas ſtans.* Numos Ietarum inſulanorum cum hoc contendenti facile patebit, pro THIΩN legendum IHTΩN.

AR. RR. AE. R.

Imperatorii ab Auguſto usque ad Gallienum:

Epigraphe: THIΩN. *Typus* potior Bacchus ſtans, de cujus apud Tejos cultu egimus in autonomis.

---

q Ant. Aſiat. r) L. III. c. 65. s) In praef. ad L. VII. t) L. 1. c. 25.

Digitized by Google

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΚΤΙΣΤΗΣ. *Caput Auguſti in tempto tetraſtylo.* (Morelli Specim. p. 201.)

Auguſtus dicitur *Conditor*, ut a vicinis Clazomeniis.

* * *

Magiſtratus praetor obvius, etiam in autonomis.

Neocoratus proditur primum in nume M. Aurelii: ΤΗΙΩΝ. ΝΕΩΚ. (Vaill.) a in aliis M. Aurelii et Fauſtinae m. ΤΗΙΩΝ. Β. ΝΕ. (Pellerin. Muſ. Chriſtinae) Videntur neocoratum I. nacti cauſa templi Auguſti, quod ibi ſtetiſſe numus citatus docet.

AE. RR.

INSVLAE IONIAE.

ARGENNOS.

Inſula ignobilis juxta Maeandri oſtia. *Autonomum* dedit Arigonius: *Caput Palladis.* Ꝟ ΑΡΓΕ. *Figura ſtans d. pateram, ſ. - - -* Ejus judicii rationem nullam video, et verius cenſeo, tribuendum hunc numum Argis Argolidis, cui ſimilem olim vulgavi [u]).

CHIOS.

Inter inſulas ejus tractus nobiliores numeranda.

Autonomi:

Sphinx alata. Ꝟ *Leo dimidius alatus.* AV. III. (Pellerin.)

Similem dedit Seſtinius, ſed pro leone alato dixit aprum marinum alatum [x]). Aper alatus eſt Clazomeniorum.

Sphinx alata, additis juxta variis minutis figillis. Ꝟ ΧΙΟΣ. *addito magiſtratu, ut*: ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣ. *etc.: Diota in cuſpidem deſinens, variantibus juxta figilla.* AR. III. AE. III.

Obvii ſunt hi numi ex aere, ex argento rariores. Sphinx fere proprius Chiorum typus, ſic ut non dubitaverit Pellerinius, aureum, quem mox deſcripſerat, huc referre. Hujus cauſa typi hactenus ignoratur, non tamen perinde cauſa diotae; nam adludere videtur ad vinum Chium magni apud veteres nominis, e credo ſimilem diotam intelligi a Plauto cum ait, *quaſi tu lagenam dicas, ubi ſit num ſolet Chium eſſe* [y]). Quod reipſa diota eſt, Frölichius *gyrgillum ſcribendo* dixit [z]), fors propterea, quod ea pars una in cuſpidem deſinit, quae diotae, cui, ut ſtare poſſit, baſi opus eſt, convenire non poſſit. Verum vaſa in cuſpidem exeuntia in veterum monumentis ſaepiſſime conſpiciuntur, quae hic citare neceſſe non eſt, cum ejus formae diotae fictiles frequentiſſime Romae effodiantur.

u) Num. vet. p. 156. x) Lettere T. IV. 115. y) Curcul. Act. I. Sc. 1. v. 3.
z) Not. elem. p. 65.

Digitized by Google

In numis autem binis Pellerinianis hae diotae revera baſin habent, eique inſiſtunt. Frölichio, qui gyrgillum putat, probandum adhuc fuerat, ſericum tam mature in Graecia fuiſſe cognitum, (nam antiquiſſimi cum hoc typo ſunt numi apud Pellerinium) aut ſaltem ſic jam vulgatum, ut ejus commercium proficuum eſſe Chiis potuerit, quod utique propoſito in numis gyrgillo notaretur. Satis ex Lampridio conſtat, adhuc Elagabali aetate rariſſimum fuiſſe ſericum, quin ejus veram geneſin Graecis adhuc Plinii et Pauſaniae aetate fuiſſe incompertam, docebit Mahudelius [a], et d'Anvillius [b], Romanis vero nonniſi ſub Iuſtiniano innotuiſſe, docent Theophanes apud Photium [c], et adcurate Zonaras [d], et Procopius [e]. Epigraphe XIOΣ in his numis conſtans eſt ἐθνικον in recto, ut ΝΕΟΠΟΛΙΤΗΣ, ΡΗΓΙΝΟΣ etc.

* * *

ΟΜΗΡΟC. *Homerus barbatus ſedens in volumen, quod manibus explicatum tenet, intuetur.* ℞ XIΩN. *Sphinx pedem anteriorem jam diotae, jam prorae navis imponit.* AE. III. (Hunter.) In alio ſimili: *Volumini literis minutiſſimis inſcriptum legitur* IΛIAC. (Muſ. Caeſ.)

Conſtat, Chios quoque poetae natales ſibi vindicaſſe, cujus teſtimonia citavi in nea Sylloge I., quo loco dictum muſei Caeſarei numum vulgavi, eo ſingularem, quod volumini inſcriptum IΛIAC. offert. Jam vero et Pollux teſtatur, Chios Homerum in moneta ſua ſignaviſſe [f].

* * *

ACCAPIA. TPIA. *Sphinx pedem anteriorem prorae navis imponens.* ℞ XIΩN. *Bacchus ſeminudus ſtans d. cantharum, ſ. thyrſum, juxta Apollo d. paterum, ſ. demiſſa ramum, media inter utrumque ara ignita.* AE. I. (Muſ. Caeſ. Pellerin.) Horum nonnullis inſcribitur archon (Hunter.)

Eadem adverſa. ℞ XIΩN. *Diota, intra laureum.* AE. I. II. (Muſ. Caeſ. Pellerin.) Horum quoque nonnullis additus archon.

ACCAPIA. ΔΤΟ. *vel* ΔΤΩ. *Sphinx ſimilis* ℞ XIΩN. *Hercules ſtans ad aram,* in aliis: *Diota.* AE. I. II. (Pellerin, Hunter.) addito nonnunquam archonte.

ACCAPION. *Diota inter duo aſtra. Sphinx ſimilis.* AE. II. (Muſ. Caeſ. Hunter.)

ACCAPION. HMICT. (in numo muſei Caeſ. HMTCT.) *Duae taedae ardentes in decuſſem poſitae, omnia intra coronam hederaceam.* ℞ XIΩN. *Sphinx ſedens anteriore pede diotae impoſito.* AE. fere I. II. III. (Pellerin, Hunter.)

ACCAPIN. HMTCT. *reliqua, ut in praecedente.* AE. III. (Theupoli.)

ΟΒΟΛΟΣ. *Sphinx pede anteriore prorae impoſito.* ℞ *Hercules ſtans.* AE. I. (Hunter, Theupoli.)

ΔIXAΛKON. *Diota inter duo aſtra.* ℞ XIΩN. *Sphinx, ut in praecedente.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

---

a) B. L. T. V. Mem. p. 218. b) Ibid. T. XXXII. p. 599. c) Cod. 64. d) L. IV. c. 9. e) Bell. Goth. L. IV. c. 17. f) L. IX. c. 6. §. 84.

Digitized by Google

En tibi catalogum numorum Chiorum, qui valorem, ſive pondus diſertis verbis exprimunt raro in aliorum populorum numis exemplo. Eos ſecundum omnes ſuas cauſas hic deſcripſiſſe ſatis habeo; nam quod ad inſcripta haec valoris vocabula attinet, de iis jam egi in prolegomenis generalibus capite IX., quo loco conjunxi ea omnia, quae ſe in diverſis numis aliis offerunt.

* * *

Magiſtratus frequenter inſcripti, et quidem in antiquioribus, quos primo loco recenſui, ſimpliciter: ΛΑΜΠΡΟΣ, vel ΙΚΕΣΙΟΣ, etc. In argenteo muſei Caeſarei eſt ΘΕΟΠΟΜΠΟΣ forte celebris hoc nomine hiſtoricus in hac inſula natus, cujus varia fortuna enarratur apud Photium g). In numis ſerius ſignatis, qualis eſt cum mentione *trium aſſariorum*: ΕΠΙ. ΧΡΥΣΟΓΟΝΟΥ. ΤΟΥ. ΕΠΑΦΡΟΔΙΤΟΥ. (Muſ. Caeſ.) addito etiam non infrequenter nomine

Archontis, ſic in ſimili: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΧΡΥΣΟΓΟΝΟΥ. (Hunter) vel: ΕΠ. ΑΡ. ΑΥ. ΧΡΥΣΟΓΟΝΟΥ. (Pembrock P. II. tab. 82.) Item: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΠΡΕΙΜΟΥ. (Pembrock l. c.) vel: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΠΡΕΙΜΟΥ. ΔΙC. (Pembrock l. c.) vel: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΚΟ. ΟΥΑ. ΠΡΕΙΜΟΥ. (Pembrock l. c. Hunter.) quod interpretor: *archonte Q. Valerio Primo*, quorum ope numorum corrigendam cenſeo lectionem Pellerinii: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΣΟΟΥΛ. ΠΡΕΙΜΟΥ.

* * *

ΔΗΜΟC. ΧΙΩΝ. in numo concordia cum Erythris Ioniae, quem in harum moneta deſcripſi.
AV. RRRR. AR. R. AE. C.

Regius.

Sphinx, *infra quam*: ΦΗΣ .. ΒΑ. ΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Diota*, *infra*: ΔΩΡΟ - *intra lauream*. AR. III. (Muſ. reg. Gall.)

Singularem hunc numum pictum dedit Comes Caylus h). Barthelemyus, qui ſua illi obſervata addidit, jure cenſet, memoratum in hoc numo Antiochum ſe unum ex tribus primis hoc nomine Syriae regibus, reliquis poſt Antiochi III. ad Magneſiam cladem dominatu Aſiae cis Taurum ſubmotis. Tum in Antiochum III. propendet, quem confiat, circa annum V. C. 557. Ioniae urbes, quibus praecedentes Syriae reges libertatem permiſere, ad imperata facienda vi compuliſſe. At vereor, ut Antiochus I. excludi jure poſſint. Antiochus I. de nibus praeclare eſt meritus relata de Gallograecis victoria, qui Aſiae cumprimis Ioniae imminebant, in memoriam ei Mileſii dedicavere numum quem alibi vulgavi i). Antiochus II. Mileſios a Timarchi tyrannide liberata quam ob cauſam cum hujus quoque capite Mileſii numos ſignavere k). Quod ſeu per adulationem, ſeu grati animi ſa fecere Mileſii, poterat placuiſſe etiam Chiis aliquo affectis beneficio a pa-

g) Cod. 176. h) Rec. Tom. II. p. 144. i) Num. vet. p. 277. k) Pellerin Rois. p. 66.

Digitized by Google

potentibus his regibus, perinde ac Athenienſes vidimus dedicaſſe monetam Demetrio Poliorcetae, et Mithridati VI. propter varia ab his in ſe derivata officia.

Imperatorii.

Vnicum Auguſti habemus hujus claſſis, neque hunc cum ejus principis imagine:

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Sphinx.* ℞ ΕΤΔΗΜΟΣ. ΔΙΟΓΕΝΗΣ. *Diota.* AR. III. (Pellerin Rec. III. p. 224. Hunter.)

Commode in Auguſtei capitis locum ſuccedit Sphinx Auguſto usque eo amica, ut eam annulo inſculptam geſtaret teſtibus Suetonio, Plinio, Dione.

Numus Philippi ſenioris, quem Vaillantius proponit, ſignatus eſt Smyrnae, ut mox monebo. Videntur ergo Chii ſub imperatoribus non ſignaſſe numos alios, quam autonomos.

Concordiam coluit Chius cum *Smyrnaeis:* CTP. ΚΑΠΙΤΟΛΕΙΝΟΥ. ΧΙΩΝ. CMΥΡΝΑΙΩΝ. OMONOIA. in numo Philippi ſenioris, ſed hic ſignatus eſt Smyrnae, nam haec praetores habuit, Chius archontes, ut in autonomis vidimus. — Cum *Erythraeis* Ioniae, ut diximus in poſtremo autonomo.
AR. RRRR.

ICARIA.

Proxima ad Samum, nomen traxit ab Icaro deſuper illapſo, et ab hoc mare Icarium.

Autonomi.

Hujus claſſis numum dedit Pellerinius: *Caput muliebre nudum.* ℞ IKAP. *Caput bovis.* AR. III. Numum hunc tanto minus huc referri poſſe dubitavit, quod typus ipſe ad id adludit, quod narrat Strabo, ſtetiſſe in hac inſula templum Dianae, cui nomen *Tauropolium* fuit. Verum non ſatis iſtud expeditum, nam conſultus a Neumanno noſtro Blondius reſpondit, in hoc numo legendum videri IKAIV. Ceterum et Goltzius autonomum edidit: IKAPIΩN. *Raptus Proſerpinae.* ℞ *Diana venatrix.*

Imperatorius.

Vnicus cum capite Commodi vulgatus exſtat in Catalogo d'Ennery: (pag. 539) IKAPIЄΩN. *Caput muliebre turritum.* Stephano gentile eſt Ικαριος. Si ergo numus hic eſt genuinus, ejusque epigraphe rite excepta, habemus alterum ejus ἐθνικον Ικαριευς.
AE. RRRR.

PATMOS.

Prope Samum, S. Ioannis exilio celebris.

Autonomus.

Caput juvenile hedera coronatum. ℞ ΠΑΤΜΟΥ. *Diota.* AE. III. (Catal. Muſ. Bentinck Suppl. p. 221.)
AE. RRRR.

Imperatorius.

Severi editus a Vaillantio: ЄΝ. ΠΑΘ. ΜΩ. ΔΑ., ſed quem eſſe Rhabbathmomae Arabiae, in hujus numis docebitur.

Digitized by Google

SAMOS.

Ephefo objecta, inſula celebris praecipue a Iunonis cultu, et Pythagorae natalibus.

Autonomi.

Praemonendum, cl. Seſtinum locupletem et operoſum catalogum edidiſſe autonomorum, quos hujus eſſe inſulae monetam profitetur, quorumque magna pars ab antiquariis aut urbi alienae fuit adjudicata, aut in incertis habita. Tales ſunt: *Caput leonis ore hiante.* ℵ *Quadratum incuſum.* AV. AR. — *Caput leonis ore hiante.* ℵ *Caput bovis.* AV. pluresque ſimiles alii, quos Cyzicenos, Salaminios Cypri, aut incertos putavere Pellerinius et Combius. Succedunt alii ſolo Σ notati, de quibus item varium fuit eruditorum judicium. Vide longum horum numorum agmen apud auctorem ipſum [l]). Sitne his viri eruditi dictatis generatim ſubſcribendum, omnino ambigo. Cauſa illi praecipua, quod in ipſa Samo reperiantur. Verum iſtud nimium perfunctorie adſerit, dicere contentus, *che ſi ritrovano in Samos*, cum tamen, praecipue in nonnullis, quia inſolentiores offerunt typos, majorem dictis fidem facere oportuiſſet. Vt ergo non negavero, vera eſſe poſſe, quaecunque propoſuit, ſic mihi animus non eſt, incertis his multum immorandi, quia haec etſi magis explorata, philologiae cauſas non magnopere juvarent, cujus unius commodis ars noſtra ſervire debet. Ab incertis ergo hujus inſulae numis ad certos progrediamur.

* * *

Caput adverſum leonis. ℵ ΗΓΗΣΙΑΝΑΞ Σ. *vel* ΣΑ. *Bos dimidius, pone ramus.* AR. I. (Hunter, Pembrock.) In aliis BATTOΣ. ΣΑ. — ΜΗΤΡΟΦΩΝ. Σ. *vel* ΣΑ. *ſolum.* AR. I. II. III. (Hunter.) NANIΣΚΟΣ. ΣΑ. (Spanheim T. I. p. 298.)

Caput adverſum leonis. ℵ ΣΑΜΙΩΝ *Bos dimidius, juxta arbutum, et prius.* AR. II. (Hunter.)

Numi priore ſede recitati variam ſortem fortunam experti. Similem illi, qui ſcribitur BATTOΣ. ΣΑ., Voſſius Battо Cyrenaico tribuit [m]). Spanheimius Sardes aut Samum reſpexit [n]). Poſtremum Pellerinius Salamina Cypri maluit, cujus et ipſe ſerius judicium ſum ſecutus edito ſimili ex muſeo Chriſtinae [o]) numus alter inſcripto plene ΣΑΜΙΩΝ dubium omne tollit, numosque hujus naturae omnes illuſtri noſtrae Samo reſtituendos docet, relictis Salamini illis, qui ΣΑΛΑΜΙΝΙΟΝ inſcripſere, et alioqui typis quoque differunt, ut patebit Hunterianos et Pellerinianos Samos conferenti. Ex hac Samiorum moneta fluxiſſe typos in monetam Meſſanae Siciliae et Rhegii, in Meſſanae monetа diximus.

* * *

Caput muliebre. ℵ ΣΑΜΙΩΝ. *Pone* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

---

l) Lettere T. III. p. 219. m) Obſervat. ad Melam. n) L. c. o) Num. vet. p. 238.

Digitized by Google

Iunonis insignem apud Samios cultum hic numus profitetur. Refert Athenaeus p), in Iunonis Samiae templo esse pavones huic deae sacros, ac propterea Samiorum monetam pavone signari.

* * *

MHNH. CAMIΩN. *Caput mulichre, iuxta lunula.* ℞ ΘЄON. CTNKΛHTON. *Caput virile.* AE. (Patin Impp. p. 45.)

Perperam Patinus in numi hujus parte adversa caput Liviae, aversa caput Augusti vidit, cum sint certa capita Luniae, seu Mensis, et Senatus. Acute concecit Tournefortius q), hunc Samiorum Mensem ad ipsam quodammodo Iunonem Pronubam referri, cujus, ut mox dicetur, summi fuere in hac insula honores. Fuit nimirum eadem cum Iunone Lucina, et praeses nuptiarum, partuum, et purgationis apud feminas menstruae, quod testatus est ipse D. Augustinus r): *Dea Mena, quam praefecerunt menstruis feminarum*, quorsum adeo adludit vocabulum MHNH, et lunula.

AR. et AE. RR.

Imperatorii.

Sub primis Augustis rariores, inde a Caracalla usque ad Gallienum nihil his illius, suntque posteriores hi fabricae non hiulcae, ut dubitari saepe possit, num genuini sint.

ΣAMIΩN. *Pavo cum sceptro transverso*, in numis Augusti. (Mus. Caes. Arigoni.) Ae autonomos.

Agrippina junior dicitur ΘEOMHTΩP, *mater dei*, nempe Neronis, in numo insigni musei Caesarei, quem olim edidi s). Vide hunc titulum explicatum in numis hujus Augustae commatis Romani.

Epigraphe constans: ΣAMIΩN.

Typi:

Iuno Pronubo stans, saepe cum adminiculis, pallio retro a summo ad imum defluo tecta.

Graphice hanc Sami Pronubam descripsit Lactantius t): *Insulam Samum scribit Varro prius Pattheniam nominatam, quod ibi Iuno adoleverit, ibique etiam Iovi nupserit. Itaque nobilissimum et antiquissimum templum ejus est Sami, et simulacrum in habitu nubentis figuratum, et sacra ejus anniversaria nuptiarum ritu celebrantur.*

* * *

Fluvius humi decumbens, typus obvius. — *Meleager aprum venabulo excipiens.* — *Vulcanus super incude arma fabricans.* — Insolentior typus in numis Gordiani et Gallieni: *Vir nudus stans ambabus manibus lapidem praegrandem in arrectum serpentem conjicit.* (Vaill.) Videtur heros is esse Cadmus, a quo serpentem, qui socios peremit, saxo impetitum narrat Ovidius u), et Euripides x), cujus facti memoriam videntur in moneta conservasse Samii, ut Meleagri. At in numo Saloninae musei Caesarei, et Gallieni apud Arigonium luculenta est mulier a summo ad medium corpus nu-

p) L. XIV. p. m. 655. q) Voyage T. II. epit. 10. r) De Civ. dei L. IV. c. 11. Sylloge I. p. 39. t) De falf. relig. c. 17. u) Met. L. III. fub init. x) In Phoeniff. 667.

Digitized by Google

da, quae saxum ingens utraque manu projicit, et in his abest serpens. — *Athleta stans d. lauream, s. palmae ramum.* Samios prae ceteris Ionibus excelluisse in certaminibus athleticis, narrat Pausanias y). — *Vir galeatus nudus stans ensem in prostratae mulieris jugulum demittit*, in numo Gallieni. (de Camps.) Nisi domestica quaedam historia proponitur, erit Polyxena a Pyrrho mactata.

* * *

ΠΥΘΑΓΟΡΗC. CAMIΩN. *Pythagoras pallio indutus sedens sphaeram tripodi impositam radio contingit*, in numis copiosis inde a Commodo.

In his numis Pythagora suo olim cive gloriantur Samii. Is teste Plinio z) naturam astri Veneris primus explicavit, quorsum haud dubie horum typus numorum adludit.

* * *

ΠΡΩΤΩΝ. ΙΩΝΙΑC. in numis Gordiani et Decii. Apposite ad hanc epigraphen dixit Pericles pro concione ad populum, a se devictos Samios τῆς ΠΡΩΤΟΤΣ καὶ δυνατοτατης των Ιωνων a).

* * *

Concordia cum Alexandria Aegypti: CAMIΩN. KAI. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Isis stans cum vela*, in numo Gordiani. (Pellerin Mel. II. p. 368.)

Ceterum pro tanta monetae Samiae copia vix aliquid observatu dignum in hac occurrit, nulla magistratus mentione, sola fere tantum epigraphe CAMIΩN. *AE. C.*

y) L. V. c. 2. z) L. II. §. 6. a) Plutarch. in Pericl. p. 167.

Digitized by Google

CARIA.

ABA.

Imperatorios binos, unum M. Aurelii, alterum Alexandri Sev. inſcriptos ABЄΩN obtulit Pellerinius [a]), in horum uno *Mercurius*, in altero *Menſis ſtans*. Abae Cariae meminit Stephanus ex Herodiano, ejusque gentile ſtatuit *Abeus* recte ſecundum numi epigraphen. Abas in Lycia ſtatuit triplex ſcholiaſtes Sophoclis, addit, eſſe ibi templum Apollinis [b]). Vt iſtud non impugno, ſic certum tamen, a Sophocle hoc loco non intelligi Abas Lyciae, quod volunt hi grammatici, ſed oretus Apollinis oraculum apud Abas Phocidis, de quo vide Stephanum, et notas Pinedi. Fuit etiam Meſſeniae Abea, at Pellerinius Cariae hos numos infert, quoniam, ut ait, nulla Peloponeſi urbs alteri, quam Severo ejusque familiae, numos dedicavit. Dicere debuerat, ejus rara eſſe exempla, nam ipſe non paucos iis imperatoribus dicatos promulgavit. ed tamen vel haec ratio ſatis pro Cariae rbe pugnat, ac praecipue dei Menſis iago in numis Caricis obvia, numis uropaeis ignota.

E. RRRR.

ALABANDA.

Caricarum urbium feliciſſima habita. Condita a Care, qui ei nomen Alabandi filii indidit, quem ſubinde velut conditorem indigenae ſanctius coluere, quam quemcunque alium deum teſte Cicerone [c]),

Autonomi:

ΘЄA. PΩMH. *Roma armis inſidens d. Victoriolam, ſ. haſtam.* Ꝟ ATЄΛЄIAC. AΛABANΔЄΩN. *intra lauream.* AE. III. (Seſtini Lettere T. IV. p. 116.)

Cum vocabulum ATЄΛЄIAC veriſimile non videatur eſſe nomen proprium magiſtratus, dubitari non poteſt, eo ſignificari ἀτελειαν, ſeu *immunitatem a tributis.* Eam a Romanis non raro conceſſam fuiſſe urbibus de ſe bene meritis, multa in hiſtoricis habemus exempla, quorum plura dabimus in diatriba de urbibus autonomis, liberis, immunibus. De Alabandenſium in Romanos adfectu ſtante adhuc rep. inſigne habemus teſtimonium Livii [d]), cum eorum legati in ſenatu commemorarunt, *templum urbis Romae ſe feciſſe, ludosque anniverſarios ei divae inſtituiſſe etc.* Propter haec eorum merita veriſimile eſt permiſſam iis immu-

a) Suppl. III. p. 133. 134. b) Ad Oedip. tyr. v. 918. c) De nat. deor. c. 15. et 19. d) L. XLIII. c. 6.

Digitized by Google

nitatem, quam adeo palam in hoc numo profitentur objecta etiam in ejus antica imagine Romae, cujus honori templum ſtatuerunt.

* * *

Typi in reliquis ejus numis: *Pegaſus*, *Aquila*, aliique obvii. AE. II. III. (Pembrock. Pellerin.)

* * *

Caput Apollinis laureatum. ℞ ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ. *Pegaſus volans, in imo variantia nomina*: ΜΕΝΕΚΛΗΣ. ΔΙΟΓΕΝΗΣ. ΜΗΝΟΔΟΤΟΣ. ΣΩΚΡΑΤΗΣ. ΤΙΜΟΚΛΗΣ. AR. m. m. (Pellerin. Mel. I. p. 137.)

Caput Apollinis laureatum. ℞ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. *Pegaſus volans in imo:* ΜΕΝΕΚΛΗΣ. AR. m. m. (Ibid.) *In alio ſimili in imo* ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ. Frölich Annal. Syr. p. 63. *In alio*: ΜΕΝΕΤΘΕΤΣ. (Seſtini Lett. T. IV. p. 116.)

Cum prioris loci numi argentei, iique volumine ſuo inſignes antea non eſſent cogniti, eorum quinque ſolus Pellerinius, unis magiſtratuum nominibus diverſos muſeo ſuo intulit. Cum numos altero loco propoſitos ſola epigraphe ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ a praecedentibus diſtinguat, ceterum, ut gutta guttae eſt, ſimillimos, omnigena haec concordia perſuaſit Pellerinio, ut Alabandenſes, et qui in alteris memorantur, Antiochenſes unum eundemque populum putaret, nixus illuſtri Stephani teſtimonio: Αλαβανδα, ἡ ποτε Αντιοχεια, qui tamen auctor eo videtur peccare, quod hanc Alabandam ad Maeandrum fl. conſtituat, et, ut apparet, cum urbe Antiochia eidem flumini adſita, cujus etiam habemus numos, confundat, niſi forte duae fuere Alabandae, ut ipſe unus ſilentibus reliquis ſcriptoribus omnibus affirmat. Si *Menecles*, qui in utriſque numis proditur, idem eſt cum illo, quem domo Alabandenſem, clarumque oratorem dixere Strabo et Cicero, horum numorum aetatem ſatis prope teneremus, nam eum ſibi puero auditum teſtatur Cicero [e]). Ex hoc item conſtaret, ſatis diu Alabandam Antiochiae nomen tuiſſe. Argumenta haec ſatis quidem videntur perſuadere, numos hos vario nomine inſcriptos ad eandem Alabandam pertinere, at mirum tamen, variare urbis nomen in numis uno eodemque tempore, aut ſaltem vicino, ut omnia perſuadent, ignatis. Sane in numis jam inde ab Augusto cuſis conſtanter Alabandae nomen valuit. Conjectura occurrit perinde probabilis, Antiochenſes ad Maeandrum et Alabandenſes certo quodam conſilio, quo ut plura alia, ignoramus, iisdem in hoc numorum genere typis uſos, ut ſuiſſe conſtat varias Cretae urbes in ſignandis monetae Atticae typis, tum aliae urbes in ſignandis ciſtophoris, et cujus exemplum magis inſolens ſuppeditant Smyrnae et Philadelphiae, quin nemen adſerere quis poſſit, Smyrnae etiam fuiſſe Philadelphiae nomen. Ad haec magiſtratus, dictus Menecles, perantiquus eſſe potuit tam Alabandae, quam Antiochiae, aut unus idemque Menecles, ſeu ſacer, ſeu profanus magiſtratus ei-

e) In Bruto c. 95.

ſtitit, ad illud negotium valere potuit, cujus cauſa eximii hi numi cuſi ſunt.

Notandum adhuc, numum ſupra citatum ANTIOXEΩN. ΔHMHTPIOΣ, inique a Begero Antiochiae Syriae in honorem regis Demetrii I. ſignatum creditum, atque eundem deinde etiam errorem erraſſe Frölichium [f]).

AR. RRR. AE. RR.

Imperatorii.

Alabandenſes dudum Romanis devoti, ut ſupra diximus, continuatis deinde obſequiis frequenter cum primorum ex gente Auguſtea capitibus numos ſignarunt, quorum mox illuſtriores citabo. Poſtremum vidi cum capite Maximi Caeſaris.

ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Auguſti.* ℞ ΛΙΟΤΙΑ. ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ. *Caput Liviae.* (Morelli Impp. T. I. p. 424.)

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Capita adverſa, laureatum Auguſti, et alterum Liviae, media Luna.* ℞ ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ. *Caput Agrippae cum corona roſtrata, eique adverſa capita jugata Caji et Lucii, quibus aſtra imminent.* (Muſ. Chriſtinae apud Noriſ. Cenot. Piſ. diſſ. II. c. 1.)

Alterius hujus numi capita ex eodem Chriſtinae numo aliter depicta et deſcripta exhibent Vaillantius [g]), et Morellius [h]), ex quo apparet, numum eſſe adroſum, neque ſatis conſtare, quorum ea ſint capita.

* * *

ΚΛΑΤΔΙΟΣ. ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΩΣ. ΚΑΙΣΑΡ. *Caput Britannici.* ℞ ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ. *Alabandus heros d. lapidem Alabandicum geſtat, ſ. baculum, addito ad dexteram equo.*

His verbis Harduinus numum muſei regii deſcribit. De Alabando heroe principio egimus. Lapidem, quem is manu gerit, ait eſſe carbunculum Alabandicum, de quo Plinius [i]). Equum explicat ſecundum Stephanum, qui ait, *Ala* in Carum lingua ſignificare equum.

* * *

Vaillantius in Antonino Pio numum edidit inſcriptum ΛΑΡΑΝΔΕΩΝ., quem veriſimiliter huc revocandum in Laranda Lycaoniae monebo.

AE. R.

ALINDA.

Mediterranea.

Autonomi:

Caput Herculis. ℞ ΑΛΙΝΔΕΩΝ. *Leonis exuviae ex clava ſuſpenſae, omnia intra lauream.* AE. III. (Pellerin.)

Noti ſunt hi Alindae numi, at minus certum, utrum huc quoque pertineat numus alter ΑΛΙΝΕΩΝ., quem eodem loco obtulit Pellerinius.

Caput imberbe. ℞ ΑΛΙΝΔΕΩΝ. *Bipennis.* AE. III. (Seſtini Lettere T. III. p. 145.)

AE. R.

Imperatorii.

Tres ſolum hactenus vulgati, inſcriptique ΑΛΙΝΔΕΩΝ. Vnus *Auguſti* cum attributis Herculis, (Vaill.) alter *Plautillae*, in quo haec dicitur ΝΕΑ. ΘΕΑ. ΗΡΑ. typo Herculis ſtantis, quem core-

f) L. c. g) Num. Graec. p. 7. h) In num. Liviae. i) L. XXXVII. §. 25.

Digitized by Google

nat Victoria, (Haym. T. II. p. m. 333.) tertius *Anniae Fauſtinae.* (Theupoli.)

Archon magiſtratus in citato Haymiano: APX. MOT. ΔOTΛIAΔOT. *AR. RRR.*

ANTIOXIA,
quae et Alabanda.

Vide ſupra in *Alabanda.*

ANTIOXIA.
ad Maeandrum.

Mediterranea, aedificata ab Antiocho I. Syro a tribus adſtantibus mulieribus commonito referente Stephano.

Autonomi:

ΔHMOC. *Caput juvenile.* ℞ ANTIOXEΩN. MAIANΔPOC. *Maeander humi jacens.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Mentionem a ſitu ad Maeandrum dabunt etiam imperatorii.

* * *

Reliqui hujus urbis numi ex fabrica, et epigraphe BOTΛH ΔHMOC. etc. facile hujus eſſe Antiochiae intelliguntur.

Etiam inſignes argenteos max. mod. inſcriptos ANTIOXEΩN typo Pegaſi, quos Pellerinius Alabandae, etiam Antiochiae dictae, tribuendos cenſuit, potius eſſe hujus Antiochiae noſtrae, dixi ſupra in Alabanda. *AR. RRR. AE. R.*

Imperatorii:

Ab Auguſto ad Saloninam, ex quibus rariſſimus Gordiani Africani apud Arigonium, ſi modo non illuſere oculi.

Epigraphe ANTIOXEΩN. et fors ANTIOXEIA, ut in Domitiani numo legit Vaillantius.

ZETC. KAΠITOΛIETC. ANTIOXEΩN. *Iuppiter ſedens d. haſtam, ſ. Victoriolam*, in numo M. Aurelii, (Vaill.) at in numo Antonini Pii muſei Caeſarei: ZETC. KAΠET--C. *Idem Iuppiter, ſed in templo tetraſtylo.*

* * *

Typi alii plerumque Maeander decumbens, Hecate tergemina etc.

Magiſtratus.

ΣTNAPXIA. Vocabulum iſtud in unius Antiochiae numis obſervatur hoc modo: ATTAΛOT. ΣTNAPXIA. *Caput Laviae.* ℞ *Auguſti.* (Vaill. Morelli.)

ΠAIΩNIOT. ΣTNAPXIA. *Pallas gradiens*, in numo Auguſti. (Haym. T. II. p. m. 215.)

MTΩNOΣ. ΣTNAPXIA. *Victoria*, in numo Claudii. (Vaill. Morelli.)

Variae ſunt antiquariorum de vocabuli hujus ſententia opiniones, quas commemorare ſupervananeum. Mihi videtur ΣTNAPXIA ANTIOXEΩN ſignificare totum magiſtratuum collegium, quo Antiochenorum remp. rexere, et quorum decreto ſignati ſunt id genus numi. Conſtat, in urbibus Graecis poteſtatem fuiſſe diviſam inter βουλην, δημον, γερουσιαν, νεους etc. teſtantibus iſtud cum nummis, tum longo marmorum agmine. Horum ergo loco ſeparatorum in his nummis ponitur Συναρχια, ſeu collegia omnia uno hoc nomine comprehenſa, cui tum additi *Attalus*, *Paconius*, *Myrus* aliud non ſunt, quam magiſtratus ejus-

Digitized by Google

nymi. Idem ergo significabit vocabulum Συναρχια, quod in numis Tarsi et Anazarbi KOINOBOTΛION. Exiguo discrimine existimat Spanhemius, indicari hac epigraphe totum archontum collegium k). Eleganter utramque sententiam confirmant marmora, quorum bina tantum lubet recitare. Est apud Muratorium l): ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ. ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥ. ΠρυταΝΕΥΣΑΣ. ΚΑΙ. ΟΙ. ΣΥΝΑΡΧΟΙ. ΦΙΛΩΤΑΣ. ΙΑΚΧΟΣ. κ. τ. λ. *Apollodorus Apollodori F. prytanis et synarchi Philotas, Iacchus etc.* In alio apud Chandlerum m): ΕΠΙΜΕΛΗΘΕΝΤΟΣ. ΤΟΥ. ΑΡΧΙΠΡΥΤΑΝΙΔΟΣ. ΚΤΗΣΙΟΥ. ΤΟΥ. ΚΤΗΣΙΟΥ. ΚΑΙ. ΤΩΝ. ΣΥΝΑΡΧΩΝ. ΤΩΝ. ΑΥΤΟΥ. ΕΣΤΙΑΙΟΥ. κ. τ. λ. *Curante archiprytanide Ctesia Ctesiae F. et synarchorum ejus Hestiaeo etc.* Habes in utroque marmore summum prytanem cum suis collegis, ut in numis praesentibus Attalum etc. cum collegis suis, qui una συναρχιαν constituerunt. Cum dixisset interlocutor apud Platonem n), eos, qui civitatibus praesunt, vocari ἀρχοντας, interrogatus subinde, Τι δ' ὁι ἀρχοντες ἀλληλους; Συναρχοντας, ἐφη. *Quomodo vero archontes se mutuo vocant? respondit: synarchontas.*

Scriba: in numo Domitiani: ΕΠΙ. ΓΡ. Μ. ΑΥΡ. ΓΛΑΥΚΟΥ. (Vaill.)

Curatores, Επιμεληται. ΑΝΤΙΟΧΕΙΑ. ΕΠΙΜΕΛΗ. ΚΛ. ΑΓΛΑΟΥ. ΦΡΟΝΤΩΝΟΣ. in numo Domitiani. (Vaill.) — ΤΙ ΚΛ. ΑΓΛΑΟΥ. ΕΠΙΜΕΛΗCΑΝΤΟC. ΑΝΤΙΟΧΕ. *Bacchus stans cum attributis*, in numo Domitiani. (Pellerin Mel. II. p. 354.)

Epimeletas hactenus habemus tantum in numis urbium Cariae, nimirum Antiochiae, et Stratoniceae. Horum varia munia dabimus in peculiari diatriba.

Concordia cum Laodicenis Phrygiae in numo Commodi. (Vaill.)

Mentio fitus: ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΜΑΙΑΝΔΡΟC. *Maeander decumbens*, Gordiani et Decii. (Vaill.) In simili Haymiano: ΜΕΑΝΔΡΟC. (Tom. II. tab. 47.) In alio: *Pons elegans arcuatus*, Decii. (Vaill.) *AE. R.*

APHRODISIAS.

Ad fines Lydiae.

Autonomi:

Caput muliebre velatum. ☾ · · ΟΔΙCΙΕΩΝ. ΠΛΑΡΑΣΕΙΩΝ. *scriptum in orbem, in area*: Α.ΤΨΙΚΛΗ.ΑΔΡΑΣΤΟΥ. *Aquila fulmini insistens.* AR. III. (Pellerin Rec. II. p. 130.) *Alius similis, sed cum magistratibus*: ΑΠΟΛΛΩΝΙΩΣ. ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣ. (Pellerin Additions p. 45.)

Numi hi binos populos continent, Aphrodisienses et Plarasenses. Ex geographis unus Stephanus Plarasae meminit, eamque in Caria statuit. Verum utriusque etiam fit mentio in epistola M. Antonii IIIviri, et in psephismate senatus Romani apud Chishull o), quo decernitur, ut templum Veneris, quod est in urbe ΠΛΑΡΑΣΕΩΝ ΧΑΙ ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΝ, eo jure sit sacrum, quo Dianae

k) Tom. II. p. 695. l) Pag. 547. 2. m) Inscript. ant. p. 17. n) De rep. L. V. p. 463. o) Ant. Asiat. p. 149.

Digitized by Google

apud Epheſum. Cum bini in his numis proponantur magiſtratus, dubium non videtur, unum fuiſſe Aphrodiſiadis, alterum Plaraſae, quae alioqui fuere vicinae, et ſic concordia junctae, et ſecundum certas leges eadem moneta uſae videntur.

Hi numi propter ſocietatem cum Plaraſenſibus haud dubie ad hanc Cariae Aphrodiſiadem pertinent, at minus certe ii, qui ſequuntur, nam Stephanus decem hoc nomine urbes enumerat. Probabile tamen eſt, hujus Cariae urbis eſſe eos, qui, in antica offerunt capita addito ΒΟΤΔΗ, vel ΔΗΜΟC, vel CTNΚΛΗΤΟC, obvia in numis provinciae Aſiae, aut qui certamina Attalea inſcripſere.

Typi ſunt:

Mulier ſtans ſiniſtrorſum converſa capite tutuluto et velato, manibus nonnihil protenſis, ſuperne hinc aſtrum ſolis, inde lunae, humi infans ſellae inſidens, inde vas.

Veneris in hac urbe cultum fuiſſe eximium, jam ipſum nomen arguit a Venere, ἀπο της Αφροδιτης, inditum, et teſtantur etiam auctores validi Tacitus p), et Appianus q). Muliebris haec figura, qualem deſcriptus hic numus fiſtit, ſaepe tam in autonomis, quam imperatoriis hujus urbis numis occurrit, videturque eſſe vetus ipſius Veneris ſimulacrum ab antiquo in hac urbe cultum, et myſteriis, ceu vetus illud Dianae Epheſiae, circumundique ſeptum, quae explicare non tento. Non tamen deſunt effigies Veneris, ejusque comitum recentioris elegantiae, v. g. *Venus ſtans d. pomum, ſ. haſtam. — Venus nuda ſtans ſpinam ſibi e pede extimere viſa ſubſerviente Cupidine. — Cupido ſtans arcum intendit. — Hymenaeus ſtans cum face.* — Inſolentior typus est: *Corallia, ut videntur, tria velut ex lapide quadrata excreſcentia.* Sunt hi numi omnes apud Pellerinium.

* * *

Figura fluvii humi decumbens, inſcr. ΚΟΡCΤΜΟC. (Haym.) *in alio*: ΤΙΜΕ-ΛΗC. (Pellerin.)

Si *Corſymus*, et *Timeles* fluvii fuere, mirum, neutrius apud ſcriptores veteres occurrere mentionem. Magiſtratus hi nominibus certe non indicatur, cum in autonomis aliis circa hoc aevum ſignatis conſtanter omittatur, neque etiam omiſſum fuiſſet archontis epitheton, quod inde a M. Aurelio magiſtratus nomini in imperatoriis ſemper additur. Ex quo colligitur, fuiſſe ſacros in vicinia fontes a geographis neglectos, de quo vide, quae diſputavi in numis Phocaeae Ioniae.

* * *

Ludi *Attalea* notantur etiam in autonomis, de quibus agimus in imperatoriis.

AR. RRRR. AE. R.

Imperatorii.

Habentur ab Auguſto ad Salonin usque. Inſignis eſt numus Did. Iulian quem dedit Seſtinius, (Lettere T. IV. 117.) ſed, ut mihi videatur, ſuſpectus

p) Ann. III. 62. q) Bell. civ. L. I. c. 97.

Digitized by Google

Epigraphe: ΑΦΡΟΔΙCΙΕΩΝ, vel ΑΦΡΟΔΕΙCΙΕΩΝ. *Typi: Mulier ſtolata ſtans etc.* ut ſupra in autonomis, aliique obvii.

Magiſtratus praeter citatos ſupra ex argenteis autonomis ſine mentione dignitatis:

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟC. ΤΙΟC. ΑΦΡΟΔΙCΙΕΩΝ. *Diana πολυμαζος*, in numo Auguſti. (Haym. T. II. p. 217.)

Epigraphes hujus binos explicatus adfert Haymius, I. interpretatur: *Apollonius filius Aphrodiſienſium*, quaſi Apollonium Aphrodiſienſem, celebrem hiſtoricum et ſacerdotem, cujus meminit Suidas, velut ſuum olim civem in moneta Aphrodiſienſes voluiſſent praedicare. II. *Apollonius filius*, nempe cognominis alterius. Vtraque explicatio reprobanda, quia inſolentior, et longius quaeſita, et adeſt planior, ſimpliciorque altera, quae docet, intelligendum *Apollonium filium Aphrodiſienſium*, nimirum ab his jure civitatis donatum, et quodammodo adoptatum, de quo urbium adoptionis more plura monebimus in numis Cotiaei Phrygiae.

Archon notatur inde a M. Aurelio: ΤΙ. ΖΗΛΟΤ. ΠΡΩΤΟΤ. ΑΡΧ. vel: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ. in numo Valeriani. In marmore, quod ex Sherardo citat Maſſonius [1]), legitur: ΑΦΡΟΔΙCΙΕΩΝ. ΑΡΧΟΥCΙ. ΒΟΥΛΗ. ΔΗΜΩ. ΧΑΙΡΕΙΝ. *κ. τ. λ.*

* * *

ΜΕΝΗΠΠΟC. ΚΑΙ. ΖΗΝΩΝ. ΑΝΕΘΕC. ΑΦΡΟΔΙCΙΕΩΝ. in numo Domnae. (Haym. T. II. p. 316.)

De formula ΑΝΕΘΗΚΕ agemus in diatriba ſingulari.

* * *

Ludi:

ΑΤΤΑΛΗΑ. *urna ludorum*, in autonomo. (Pellerin.)

ΑΤΤΑΛΗΑ. ΓΟΡΔΙΑΝΗΑ. in ſimili autonomo. (Ibid.)

ΑΤΤΑΛΗΑ. ΓΟΡΔΙΑΝΗΑ. ΚΑΠΕΤΩΛΙΑ. in numo Gordiani. (Vaill.)

ΟΥΑΛΕΡ. ideſt: *Valeriana*, inſcriptum urnae, in numo Valeriani. (Wheler Voyage num. 87.)

Concordia.

Cum Plaraſa vicina vidimus in autonomis.

Cum Hierapoli Phrygiae, in numo Commodi (Pellerin Suppl. II. p. 76.) *AE. RR.*

APOLLONIA.

Mediterranea ad Maeandrum.

Autonomi.

Caput Iovis. Ꝟ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. *Statua equeſtris ſupra flexus Maeandri.* AE. III. (Pellerin.)

Flexus Maeandri Apolloniam huic flumini adſitam teſtantur, ac praeterea hunc numum Apolloniae Cariae absque dubio vindicant. Addidit Pellerinius binos alios, in quorum uno aquila ramo inſiſtens, in

1) Vit. Ariſtid. ad ann. V. C. 918.

Digitized by Google

alio Apollo ſtans, ſed qui certum criterium non praebent, eſſe hujus Apolloniae. Pellerinius ex fabrica conjecturam capit. In his numis dubitandi ſemper erit ratio, an ad Apolloniam Cariae, an Ioniae, an Lyciae, an Piſidiae pertineant.

AE. RRRR., cum certi ſunt hujus Apolloniae.

Alexandri M.

ΑΛΕΞΑ. ΚΤΙC. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ. *Caput regis leonis exuviis tectum.* ℞ ΑΠΟΛΛΩΝ. ΚΑΙ. ΛΥΚΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Duae mulieres ſtantes jungunt dexteras.* (Haym. T. II. p. m. 104.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC. ΚΤΙCΤ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ. ℞ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ. (forte certior terminatio in ΤΩΝ.) ΠΕΡΓΑΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. Typi non produntur. (Harduin.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC. ΚΤΙCΤ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤ. *Caput regis leonis exuviis tectum.* ℞ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. Κ. ΛΥCΙΑΔΕΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Duo genii muliebres capite tutulato ſtantes ad aram et dexteram jungentes, quorum alter Apolloniae ſigillum Apollinis, alter Lyſiadis ſigillum Fortunae ſ. tenent.* (Pellerin Rois p. 21.)

ΑΛΕΞΑ. ΚΤΙC. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ. *Caput ſimile.* ℞ - - - ΟΦΟΡΑC. *Fluvius decumbens.* (Theupoli p. 1250.)

Scriptorum nemo memoriae prodidit, cujus Apolloniae conditor fuerit Alexander M., ut adeo, quoniam plures per Aſiam minorem exſtitere Apolloniae, ut paullo ante innui, difficile ſit decidere, ad quam ex his praeclari hi numi pertineant. Harduinus pro Carica ſtat, rationem tamen non adfert. Conſentit Pellerinius ducto a vicinia Apolloniae hujus et Lyſiadis Phrygiae argumento. At ſi iſtud valet, vi numi Harduiniani praeſtaret Apolloniae Piſidiae, cum haec a Perga Pamphylia prope abeſſet. Interea dum certius quid ſtatui poſſit, poſſumus in hac Apollonia reliquis hujus tractus illuſtriore acquieſcere.

AE. RR.

Imperatorii.

Qui huc absque erroris periculo referri poſſent, nondum editi.

BARGASA.

Prope Halicarnaſſum ad mare.

Autonomi.

Inſcripti: ΒΑΡΓΑCΗΝΩΝ. editi a Harduino et Pellerinio typis obviis.

AE. RRR.

Imperatorii.

A M. Aurelio usque ad Saloninam. Eadem *epigraphe*, et *typi* vulgares. *Magiſtratus*: ΕΠΙ. ΑΤΡ. ΔΙΩΝΟC. in numis Alexandri et Maximini. (Vaillantii.) ΕΠΙ. ΚΑΝΔΙΔΟΤ. ΚΕΛCΟΤ. M. Antonii. (Pellerin.) Nusquam dignitas additur.

AE. RRR.

BARGYLIA.

Maritima.

Autonomi.

Caput virile faſcia involutum. ℞ ΒΑΡΓΥΛΙΗΤΩΝ. *Pegaſus volans.* AE. II. (Arigoni Sellini Lett. T. IV. p. 117.)

Digitized by Google

Typi ratio petenda ex Stephano perhibente, urbem ſic vocatam a Bargylo, qui percuſſus a Pegaſo diem obivit, at Bellerophontem ex chari ſocii fato moeſtum urbem cognominem condidiſſe. Autonomum alium praeter hunc editum non reperio.

AE. RRRR.

Imperatorii.

A Tito ad Caracallam pertingunt. (Vaillant. Pellerin.)

Epigraphe eadem, ex *typis* memorandus ſequens:

Mulier velata et ſtolata adverſa ſtans manibus ad pectus in crucis formam compoſitis, pro pedibus cervus deam ſuſpiciens, in numo Titi. (Pellerin.)

Videtur haec eſſe Diana Myndias, quae templum prope Bargyliam habuit per miraculum nivi, pluviisque impervium, ut narrant Strabo [s]), et Polybius [t]).

Magiſtratus praetor: ЄΠΙ. CTP. IOTΛ. ΠATΛOT. in numo Commodi. ЄΠΙ. CTP. MAPKOT. ΠATΛOT. Caracallae. Vaillant.)

AE. RRR.

CALYNDA.

De numis tam autonomo, quam imperatorio huic Calyndae falſo tributis, et Blaundo Lydiae reſtituendis vide, quae in hujus moneta obſervabimus.

CERAMVS.

Strabo et Ptolemaeus Ceramum Cariae urbem, et vicinam Cnido ſtatuunt. Ab hac nomen traxit ſinus Ceramicus. Alia Ceramus fuit in vicina inſula Arconneſo teſte Plinio. Vide haec apud Cellarium.

Caput Iovis laur. ℵ KEPAMIHΠO-ΛITΩN. *Aquila ſtans, et in ortum ſpectans, omnia intra quadratum.* AR. III.

Hunc numum huic Ceramo, cujus hactenus numus cognitus non fuit, jure dicavit cl. abbas Seſtinus [u]). Obſtare non videtur, eam in hoc numo dici *Ceramiepolin*, cum a ſcriptoribus dicatur *Ceramus*, nam eodem modo habemus Iſtriam et Iſtropolin, aliasque, quas citavi in numis Trajanopolis Thraciae.

Videtur hic numus adfundere lucem alteri, quem pridem inter numos incertos muſei Caeſarei habeo repoſitum:

Caput Iovis laur. ℵ KEPMI - - EP-MO - - *Aquila ſtans, et in ortum ſpectans.* AE. III.

Typus utriusque partis non parum adjuvat, ut et nomen KEPMI., omiſſo forte monetarii injuria elemento A, ut eſſet KEPAMI.

AR. et AE. RRRR.

CNIDVS.

In Doride peninſula urbs illuſtris.

Autonomi:

Caput Veneris. ℵ KNI. *Caput leonis pedi anteriori incubans, additur magiſtratus, ut*: ATTOKPATHΣ. etc. AR. III.

Numi obvii. De Venere Cnidia agemus in imperatoriis.

---

s) L. XIV. t) L. 16. c. 11. u) Lettere T. III. p. 132.

Digitized by Google

Sunt adhuc alii argentei aeneique inscripti ΚΝΙΔΙΩΝ typo *tripodis*, *Victoriae*, *prorae navis*. In aliis: *Caput Bacchi*. ℞ *Duo botri*. Vinum Cnidium Straboni laudatum.

* * *

Τ. Κ. Τ. ΕΠΙ. ΝΟΔΡΙΤΑ. *Caput nudum barbatum*. ℞ ΚΝΙΔΙΩΝ. *Ara ignita*. AE. II. (Pellerin.)

Numus sane singularis, quem etiam recenset catalogus Theupoli, sed, ut apparet, male multatum. Literae tres praecedentes aenigma creant, quod qui solverit, magni mihi instar Apollinis erit. Ceterum dubium non est, eas ad propositum caput pertinere, quod forte sistit conditorem Cnidi heroicos honores adeptum. Fuit hic teste Pausania [x]) Triopas, cujus varii feruntur parentes, ab aliis Sol, ab aliis Neptunus [y]). Vt tamen aliquid audeam, etsi conjecturae diffidam ipse, sic forte literae expleri possunt: Τυχη Κνιδιων Τριοπας. Viderit lector, an verisimile satis istud videatur secundum ea, quae aliquando de hac urbium Fortuna copiosius disserui [z]). Hic Triopas ut conditor, et divina stirpe satus dignus sane fuit, cui Τυχης honor deferretur, et ara dedicaretur, quam postica exhibet.

* * *

Notandi adhuc nonnullorum lapsus. Argenteum huc revocavit Pellerinius cum typo navis; verum hujus generis numuli Cianis Bithyniae sunt restituendi, ut dixi in horum moneta. Alium Haymius argenteum typo equitis et leonis dimidii, cetera anepigraphum, huc refert [a]), verum is est Archelai I. Macedoniae regis, ut etiam in subjecta ibi nota recte advertit Khellius.

AR. C. AE. R.

Imperatorii.

Comperti a Nerva ad Plautillam usque se porrigunt.

Typi.

Venus pudica stans d. tegenda tegit, s. vestem tenet, in numo Caracallae, (Vaill.) et Caracallae cum Plautilla. (Haym. T. II. p. m. 332.)

Dubium non est, esse hanc ipsam celebrem illam Venerem Cnidiam, opus Praxitelis, quam ut viderent, multi navigaverunt Cnidum, et qua una satis urbs nobilitata habebatur, ut narrat Plinius [b]), cujusque illecebras graphice describit Lucianus [c]). Cum Aesculapio sociatur, credo indicari concordiam Cnidi cum vicina insula Co. Istud Veneris simulacrum propter operis excellentiam una cum Iunone Samia, et Minerva Lindia translatum Constantinopolim [illegible] imperante Iustiniano fortuito incendio haustum refert Zonaras [d]).

Ara ignita, ut in numo creditii a me Triopae, in numo Antonini Pii. (Vaill.)

ΚΝΙΔΙΩΝ. ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ. *Nympha stolata stans d. amphoram, s. hastam aut baculum transversum*, in numo Faustinae jun. (Arigoni.)

---

x) L. X. c. 11. y) Diodor. L. V. c. 61. z) Num. Vet. p. 183. a) T. II. p. [illegible]
b) L. XXXVI. c. 5. c) in Amorib. d) L. XIV. c. 2.

Digitized by Google

Ludos Nymphis, Apollini, et Neptuno ad vicinum Triopium promontorium conſtitutos fuiſſe narrat ſcholiaſta Theocriti [e]).

Magiſtratus, et ſine dignitatis mentione, in hoc tantum numo habetur.
AE. RR.

CYON.

Incerto ſitu in Caria, cujus unus Stephanus meminit.

Autonomi.

Caput Dianae. ☧ KTITΩN. *Pedum pharetrae illigatum, omnia intra lauream.* AE. III. (Pellerin.)

KT. *Equus dimidius ſaliens.* ☧ *Pedum pharetrae illigatum.* AE. III. (Pellerin.) In alio ſcriptum KTI. (Seſtini Lett. T. IV. p. 118.)

Stephano quoque hujus urbis ἐθνικὸν eſt KTITHΣ.
AE. RRRR.

Imperatorius.

Vnus Domnae compertus: KTITΩN. *Mulier adverſa et haſtatu ſedens.* (Pellerin.)
AE. RRRR.

ERIZA.

Autonomus:

Huic urbi tribuitur a Pellerinio:

KAOC. *Caput Iovis.* ☧ EPI. *Miles galeatus nudus gradiens, ſ. clypeum.*

De hac urbe Livius [f]): *Tertio inde die ad Chaum amnem perventum; inde profecti Erizam urbem primo impetu ceperunt.* Pellerinio igitur το KAOC. videtur deſignare dictum flumen, at non ſatis fideliter amnem illum ſcribit *Caum*, qui ſi ſic ſcriberetur Livio, nulla ſupereſſet ambigendi ratio. Verum in ejus exemplaribus plerumque legitur *Chaum* etiam *Caſum*, vel *Cahum*, quod adeo Pellerinii ſententiam nonnihil ſollicitat. Eriza magis ſerius cognita ex Notitiis eccleſiaſticis.
AE. RRRR.

EVROMVS.

Mediterranea prope Mylaſa. *Autonomis* caret.

Imperatorius.

Vnicus vulgatus, isque Caracallae.

ZEΤC. ЄTPΩMЄTC. ЄTPΩMЄΩN. *Iuppiter ut Labradaeus velut in truncum deſinens in templo 4. columnarum.* Verba ſunt Vaillantii.
AE. RRRR.

HALICARNASSVS.

Maritima, regum Cariae ſedes, et Mauſolei nomine ab Artemiſia ſtructi, tum et Herodoti et Dionyſii natalibus inclyta.

Autonomi:

Epigraphe: AΛIKAP. *Typi: Caput Palladis.* ☧ *Caput adverſum, forte Meduſae.* — *Caput Neptuni.* ☧ *Tridens.* — *Caput Iovis.* ☧ *Tripus.* Sunt AE. II. III. (Pellerin. Savorgnan.)

e) Ad Eidyll. XVII. v. 69. f) L. XXXVIII. c. 14.

Digitized by Google

Fuere Halicarnaſſenſes coloni Troezeniorum Peloponneſi. Cum vero horum moneta teſte Pauſania ſignata fuerit tridentis nota, et Palladis capite, propter hanc ipſam cauſam videntur Halicarnaſſenſes ſuam capite Palladis et tridente, metropolis ſuae inſignibus, ornaſſe. Vide, quae de his numis olim prolixius diſſerui g).

AE. RRR.

Imperatorii.

Agrippinae Claudii edidit Panelius ex muſeo le Bret. (Mém. Trevoux. Octob. 1737.) Proximus eſt Commodi. (Neumann Num. populor.) Sequuntur alii usque ad Gordianum. (Vaill.)

Epigraphe: ΑΛΙΚΑΡΝΑCCΕΩΝ.

Typus hujus urbis peculiaris:

Iuppiter togatus complicatis manibus ſtans inter binas arbores, quarum ſingulis avicula inſidet, in numis Severi, Caracallae, Gordiani. Iconismum habes apud Vaillantium in numis Graecis appendice fol. h 2.

Veriſimile eſt, hoc typo exhiberi Iovem Dodonaeum, de quo ſic Servius h): *Dodona civitas Epiri eſt, juxta quam nemus eſt Iovi ſacratum, et abundans glandibus ſemper, de cujus nemoris arboribus columbae oracula petentibus dare conſueverant.* Plura teſtimonia, quae argumentum hoc explicant, vide collecta a Thoma Pinedo ad Stephanum in Δωδωνη, et in fragmento ejusdem Stephani ſub eodem vocabulo. Multa etiam, quae huc pertinent, habes in opere: *Deſcription des pierr. grav. du Duc d'Orleans. T. I. p. 21.* et *B. I. Hiſt. T. V. p. 35.*

* * *

Magiſtratus archon inde a Severo, non tamen ideo, quod Halicarnaſſenſes eſſent Athenarum coloni, quod Vaillantius perperam ex Strabone adſerit i). Nam hic perinde, atque Pauſanias, et Stephanus, conditam a Troezeniis dicit.

* * *

Neocoratus memoratur in unico numo Caracallae et Getae: ΑΛΙΚΑΡΝΑC-CΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. (Vaill.)

* * *

Metropolis: ΑΛΙΚΑΡΝΑCCΕΩΝ.ΜΗ-ΤΡΟΠΟΛΕΩC. *Iuppiter Dodonaeus inter arbores, ut ſupra*, in numo Severi. Eum Spanhemius teſtatur a ſe viſum in muſeo reg. Chriſtinae k). Hollſtenius eadem citat ex Gotifredo, cujus numi in muſeum Chriſtinae migrarunt l). Nullus numus alius ab aliis citatus hujus dignitatis mentionem facit. Quare merito ſuſpicatur Harduinus, numum aut male lectum, aut epigraphen ΑΡΧ. CΤΡΑΤ-ΚΛΕΟΤC., quae ſaepe in Severi numis cum eodem typo occurrit, ab impostore in ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. depravatum.

* * *

Autonoma: ΑΤΤΟΝΟΜΩΝ. in numo Getae muſei Medicei teſte Spanhemio m).

g) Num. vet. p. 208. h) ad Virg. Georg. I. v. 147. i) Num. Graec. p. 19.
k) Tom. 1. p. 626. l) Not. ad Steph. m) Orb. Rom. p. m. 289.

Digitized by Google

At in numo Getae ejusdem muſei apud Vaillantium vice hujus tituli legitur NЄΩ. KOPΩN., niſi numus diverſus eſt.

* * *

Concordia cum Ionibus: ΑΛΙΚΑΡΝΑCCЄΩN. ΚΑΙ. ΙΩΝΩΝ. ΑΡΧ. etc. in numo Caracallae et Getae, qui in Cimelio Vindob. Part. II. p. XIII. pro genuino eſt editus, at mihi oppido ſuſpectus videtur.
AE. RR.

HARPASA.

Mediterranea prope Maeandrum, ad fluvium cognominem, ut refert Plinius.

Autonomi.

ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. *Caput Senatus.* ℞ ΑΡΠΑCΗΝΩΝ. *Bacchus ſtans.* AE. III. (Pellerin.)

* * *

Apud Arigonium alius inſcriptus ΑΡΠΑ huc revocatur, at non dubitem, eum eſſe Carthaeae in Cea inſula ſitae, ut ibi dictum.
AE. RRRR.

Imperatorii.

Antonini Pii, Severi, Gordiani apud Vaillantium, alium Mamaeae addidit Haymius. Typus fere conſtans: *Iuppiter ſedens d. pateram, ſ. haſtam.*

Magiſtratus: ЄΠΙ. ΛЄΩΝΙΔΑ. in numo Ant. Pii. Idem nomen legitur etiam in autonomo Stratoniceae.
AE. RRR.

HERACLEA

Autonomum

Muſei Hunteriani huc vocat Combius. *Caput Herculis barbatum nudum.* ℞ ΗΡΑΚΛЄΩΤΩΝ. *Figura habitu curto ſtans d. pateram, ſ. bipennem.* AE. II. Qui numus ſi vere eſt hujus Heracleae, huc pertinebit etiam ratione ſimilis averſae ſequens

Imperatorius.

ΤΑΤΚΩΝ. ΙЄΡЄΤC. ΗΡΑΚΛЄΩΤΩΝ. *Figura habitu curto ſtans d. pateram. ſ. bipennem*, in numo Auguſti. Eum Haymius Heracleam Ioniae refert [n]). Res dubia. Figura cum bipenni, quae Amazon eſt, Ioniae et Cariae urbibus familiaris.

HYDRELA.

Verſus Phrygiam, cujus meminit Livius [o]), et narrat Strabo, Hydrelum Laconem in hunc tractum veniſſe, et urbem ſibi cognominem aedificaſſe, de quo vide plura infra in Nyſa.

Autonomus.

ΤΔΡΗΛЄΙΤΩΝ. *Protome Palladis.* ℞ ΑΠЄΛΛΑC. ΑΝЄΘΗΚЄ. *Mercurius ſtans* AE. III.
AE. RRRR.

IASVS.

In parva inſula infra Miletum, inſigniter locuples teſte Thucydide [p]).

---

n) T. II. p. 214. o) L. XXXVII. c. 56. p) L. VIII. c. 28.

Digitized by Google

Autonomi.

Caput Apollinis, vel: Capita jugata Apollinis et Dianae. ℞ IAΣEΩN. *in aliis:* IA. *addito magiſtratu, ut:* ΠPOΞENOΣ. *vel:* KTHΣIAΣ. *Puer delphino vectus.* AE. II. III. (Pellerin, Muſ. Caeſ.)

Numi hi mirabilem amorem ſiſtunt, quo delphin formoſum quendam hujus urbis puerum proſecutus eſt, tam ſubinde apud Iaſenſes celebratum, ut etiam teſte Polluce παιδα δελφινι ἐποχουμενον. *puerum delphino vectum*, in moneta ſua ſignarent q), quod factum his numis praeclare confirmatur. Etiam Aelianus teſtatur, Iaſenſes prodigium iſtud monetae argenteae et aeneae inſculpſiſſe r). Sed argenteus Iaſi numus hactenus compertus non eſt. Vide copioſos auctores veteres, qui παιδερασιας hujus meminere, citatos a Kuhnio ad dictum Pollucis locum.

* * *

Caput Iovis. ℞ IACEΩN. *Flos loti.* AE. III. (Arigoni.)

Cum ſimili typo exſtat etiam numus vicinae Myndi.

AE. RR.

Imperatorii.

ΣEBAΣTOΣ. IAΣEΩN. *Caput Auguſti.* ℞ *Protome Dianae cum arcu et pharetra.* AE. III.

Numum hunc muſeo Caeſareo intuli, edidique in mea Sylloge I. Hactenus ante Domitianum urbis hujus numus cognitus non fuit. Porriguntur deinceps usque ad Gordianum. In reliquis

Epigraphe IACEΩN, at in Gordiani numo IACCEΩN, ut plerumque geminato S veteribus haec urbs ſcribi eſ ſolita.

Typi obvii, in Gordianeo adhuc fi tur delphin παιδερασης.

AE. RR.

IMBRVS.

Caſtellum in Peraea Rhodiorum.

Autonomus.

Caput juvenile laureatum. ℞ IMBPOT. *Vir gradiens d. demiſſa ramum ſ. pe ram.* AE. III. (Pellerin).

Numus hic, quo minus tribui poſſ Imbro inſulae ad Thraciam, judice Pellerinio repugnat fabrica, et quae i hujus numis exſtare ſolet, inſcriptio IM BPIΩN. Res non ſatis certa.

AE. RRRR.

MYLASA.

Inter illuſtriores Cariae urbes, ea magis deorum templis, quam priva torum domibus incolisque abunda Vnde jocus Stratonici citharoedi, qui huc veniens artis oſtentandae cauſa in medio in foro exclamabat: *deorum no audite templa* s).

Autonomi.

MTΛAΣEΩN. typis *equi gradientis, bipennis, tridentis, aquilae.* Sunt aene omnes. (Muſ. Caeſ. Pellerin, Arigoni.

q) L. IX. c. VI. §. 84. r) Nat. anim. L. VI. c. 15. s) Athenaeus L. VIII. p. m. 348.

Digitized by Google

Cauſa bipennis et aquilae mox dabitur.

AE. RR.

Imperatorii.

Ab Auguſto usque ad Elagabalum. Cum Auguſti capite complures ſignati, quorum nonnullos infra producam. At conſtat etiam, templum Romae et Auguſto ſacrum in hac urbe ſtetiſſe, quod pictum exſtat apud Chishull [t]).

Typus Mylaſae numis proprius:

Iuppiter ſtans togatus d. tenens bipennem, ſ. haſtam.

Eſt hic Iuppiter Labrandenſis, ſive, ut dicitur in vetere marmore: ΔΙΟΣ. ΛΑΒΡΑΤΝΔΟΤ [u]), ſic dictus a vicino pago Labranda, in quo pervetuſtum templum habuit. De hoc Iove frequens mentio apud Strabonem, Pauſaniam, Herodotum, aliosque, ſed explicatius apud Plutarchum, qui refert [x]), bipennem, quam Hippolyta Amazon geſtabat, hac vero caeſa Hercules Omphale Lydae dono dedit, a qua deinceps penes Lydorum reges manſit, a Caribus in praelio ademptam fuiſſe Lydis, et Iovi ſuo in manus datam, unde dictum eum fuiſſe Labradeum, quod *Labra* in Lydorum lingua *bipennem* ſignificet. Sed reliqui auctores appellationem a vicina Labranda trahunt, qui tamen apparens diſſenſus facile conciliatur. Hic Iuppiter Labrandenſis ſaepe occurrit in numis regum Cariae. Ad hunc Iovem referenda bipennis et aquila in autonomis.

* * *

Magiſtratus ſcriba. ΓΡΑΜΜΑΤΕΤΟΝΤΟΣ. ΤΒΡΕΟΤ. in numo Auguſti. (Morelli Impp. T. I. p. 402.) Fuit hic Hybreas teſte Strabone [y]) Mylaſae obſcuro loco natus, ſed meritis illuſtris civitatis princeps evaſit, ex quibus praecipuum illud, quod Labieno cum Parthis V. C. 714. Aſiam vaſtanti ipſe fortiter reſtitit. Expugnata deinde a Parthis Mylaſa, atque his iterum depulſis in patriam rediit, ſeque et urbem in integrum reſtituit.

ΣΕΒΑΣΤΩ. ΜΤΛΑΣΕΩΝ. *Bacchus in citis quadrigis.* Ϗ ΘΑΛΑΣΤΟΣ. ΑΝΕΘΗΚΕΝ. *intra quernam.* (Morelli. l. c.) Sed Vaillantius legit ΘΑΤΜΑΣΤΟΣ.

AE. RR.

Numum Polemonis ſacerdotis Olbae perperam ad hanc Mylaſam vocavit Liebeus [z]), ut dicetur in Olba Ciliciae.

MYNDVS.

Vrbs maritima.

Autonomi.

Caput Iovis. Ϗ ΜΤΝΔΙΩΝ. ΜΗΝΟΔΩΡΟC. *Lotus.* AR. II. (Pellerin Seſtini Lettere T. III. tab. 2.)

Eodem utriusque partis typo numum in vicina Iaſo cuſum ſupra protuli.

* * *

Alios aeneos cum typis obviis vide

t) Ant. Aſiat. p. 207. u) Chandler Inſcr. ant. p. 18. x) Quaeſt. Graec. p. 301.
y) L. XIV. p. m. 974. z) Goth. num. p. 407.

Digitized by Google

apud Hunterum, et in meis Numis veteribus.
AR. RRRR. AE. RR.

Imperatorii.

L. Veri et Severi apud Vaillantium. In horum poſtremo
Magiſtratus archon: APX. ΔΙΩΝΟC. ΤΟΤ. ΔΙΟΦΑΝΤΟΤ.
AE. RRR.

NYSA.

Prope Maeandrum et Tralles Lydiae, quare reipſa a Strabone Lydiae accenſetur; at Ptolemaeus, Plinius, Stephanus eam in Caria locant, etſi trans Maeandrum eſſet poſita, nam geographi aliqui Cariae fines ultra hoc flumen prorogant.

Autonomi.

Capita jugata virile laureatum barbatum, muliebre alterum. Ꝛ NTΣA. *Bacchus ſtans d. cantharum, ſ. thyrſum.* AE. III. (Pellerin.)

Cenſet Pellerinius, hunc numum alterius eſſe Nyſae poſſe. Verum tuto huic Cariae Nyſae tribuendum puto, quod idem Bacchus eodem cultu in certis imperatoriis hujus urbis comparet. Capita anticae, quae Pellerinius eſſe Iovis, et Iunonis cenſet, mallem dicere Plutonis et Proſerpinae, quorum eximium fuiſſe Nyſae cultum ex imperatoriis quoque videbimus.

* * *

Caput dei Menſis lunae impoſitum. Ꝛ NTCAЄΩN. *intra coronam.* AE. III. (Pellerin.)

De deo Menſe agemus in imperatoriis.

* * *

IЄPA. CTNKΛHTOC. *Caput muliebre Senatus velatum.* Ꝛ NTCAЄΩN. *Mercurius ſtans.* AE. I. (Pellerin.)

ЄIPHNH. NTCAЄΩN. *Caput Pacis.* Ꝛ ЄΠ. AIΛ. ΠAIANIOT. Apollo nudus ſtans AE. III. (Liebe p. 336.)

ΠATЄΩOΣ. ΣΩNΩN. *Apollo ſ. nummum ſtat juxta tripodem, cui ſerpens obvolvitur.* Ꝛ NTΣAEΩN. *Raptus Proſerpinae.* AE. III. (Seſtini Lettere T. IV. p. 118.)

Epigraphe anticae nullo ſenſu ab alio magis integro opem exſpectat.
AE. RRR.

Imperatorii.

Ab Auguſto usque ad Gallienum.
Epigraphe conſtans NTCAЄΩN.
Typi illuſtriores:
Pluto rapiens Proſerpinam in quadrigis.

Typus hic in Nyſae numis obvius. Vtrumque numen inter principes urbis deos habitum feſta Theogamia hic inſtituta docent, de quibus infra. Narrat etiam Strabo a), haud procul urbe pagum fuiſſe Nyſaeorum nomine Acharaca, et in eo Plutonium, lucum habens opulentum, et templum Plutonis et Iunonis, (Hρας, ut habent codices, at jam pridem erudite conjecit Spanhe-

a) L. XIV. p. m. 960.

Digitized by Google

mius in epiſtola II. ad Morellium, legendum Κοραϛ.) et antrum Charonium, juxta quod mirabiles curationes peraguntur, de quo vide etiam Euſtathium [b]).

Menſis. Frequens et hujus dei typus, cultu ſolito. Singulari eum religione a Nyſaeis fuiſſe obſervatum, numi cum ejus effigie copioſi docent. De deo Menſe, quem hactenus antiquarii paſſim Lunum dixerunt, agemus in numis Antiochiae Piſidiae.

ΚΑΜΑΡΕΙΤΗϹ. ΝΥϹΑΕΩΝ. *Menſis cum attributis ſtans d. pateram, ſ. haſtam*, in numis Hadriani, et Aurelii. (Vaill.) Ant. Pii. (Muſ. Caeſ.)

ΚΑΜ. ΑΝΚΥΡΑΝΩΝ. ΝΥϹΑΕΩΝ. *Menſis ſtans*, in numo Ant. Pii, quem vidi ipſe Romae in muſeo Chriſtinae.

Kamar Arabice *lunam* ſignificat, et inde veriſimile eſt Camarinae Siciliae nomen factum, quae lunae quoque ſymbolum in numis ſuis ſignavit, ut alias pluribus probare conatus ſum [c]).

ΔΙΟΝΥϹΟϹ. ΝΥϹΑΕΩΝ. *Bacchus ſtans*, in numis Sabinae et Severi. (Vaill.)

Fuit Nyſaenſibus colendi Bacchi cauſa eximia. In eorum enim urbem a Mercurio delatum Bacchum recens natum, tradidit Apollodorus [d]), ipſo etiam urbis nomine Bacchi nomini adfini; nam ut fabulatur Nonnus [e]), Iuppiter, quod infantis, femori ſuo inſuti, pondere preſſus claudicabat, eum appellavit Διονυσον.

ΝΥΣΟΣ ὁτι γλωσσῃ Συρακοσσιδι ΧΩΛΟΣ ἀκουει.

Eo quod Νυσος *lingua Syracuſia CLAVDVS dicatur.*

ΑΘΥΜΒΡΟϹ. ΝΥϹΑΕΩΝ. *Athymbrus nudus et juvenis ſtans ad aram, d. pateram, ſ. haſtam*, in numis Aurelii, (Pellerin.) et Maximini. (Vaill.)

Egregie hos numos illuſtrat Strabo [f]). *Fama eſt, veniſſe Lacedaemone fratres tres, Athymbrum, Athymbradum, Hydrelum, et urbes condidiſſe ſibi cognomines, quas cum incolae ſubinde deficerent, ex iis Nyſam fuiſſe conditam. Et nunc quoque Nyſaenſes Athymbrum urbis conditorem* (αρχηγετην) *perhibent.* Secundum hoc et Stephanus: Αθυμβρα πολις Καριας προς Μαιανδρῳ, Αθυμβρος κτισμα, ἡτις μετα ταυτα Νυσσα ἐκληθη. *Athymbra urbs Cariae ad Maeandrum, Athymbri opus, ſubinde Nyſſa appellata.*

ΠΛΟΥΤΟΛΟΓΗΣ. ΝΥΣΑΕΩΝ. *Juppiter ſedens d. Victoriolam, ſ. haſtam*, Veſpaſiani. (Pellerin.) In alio ſcriptum ΠΛΟΥΤΟΛΟΓΟϹ. M. Aurelii Caeſ. (Seſtini Lett. T. IV. p. 118.

Hic *Plutologes* videri poſſet magiſtratus, verum cum in nullo cognito hactenus Nyſae numo memoretur magiſtratus ſine addito ſcribae titulo, et adjectae urbis vocabulo inſcriptiones ſimiles conſtanter numen aliquod, aut heroem indicent, ut ex ΚΑΜΑΡΕΙΤΗϹ, ΔΙΟΝΥϹΟϹ, ΑΘΥΜΒΡΟϹ vidimus, videtur etiam praeſens ΠΛΟΥΤΟΛΟΓΗΣ eſſe

b) Ad Dionys. Perieg. v. 1153. (c Num. vet. p. 16. d) L. III. c. 4. §. 3.
e) L. IX. v. 19. f) L. XIV. p. m. 961.

Digitized by Google

Iovis epitheton, quo nomine forte apud Nyſaenſes colebatur. Narrat Pauſanias, fuiſſe prope Lacedaemonem fanum Iovis Πλησιος [g]), cujus cultum Lacones, Nyſae, ut vidimus, conditores in hac urbe ſtabiliverint nomine Πλουτολογου, quod eandem fere cum Πλησιος ſignificationem habet. Orpheus ſupplicat Iovi, uti ſibi praeter alia det πλουτου δοξαν ἀμεμπτον, *divitiarum honorem inculpatum* [h]). Alio nomine hic Iuppiter vocabatur Κτησιος, in cujus cultu adſidui fuere illi, qui optabant opes ſibi ſuas augeri [i]).

* * *

Taurus a puerulis nudis ad ſacrificium effertur, in numo Maximi. (Vaillant, et ejus exſtat iconismus ibid. p. 145.)

Egregie iterum hunc numum explicat Strabo. Is loquens de annuo feſto ad dicta Acharaca in Plutonis honorem celebrato addit: atque tunc circa meridiem juvenes et ephebi e gymnaſio nudi et uncti taurum humeris in antrum exportant, qui dimiſſus cum paullulum acceſſerit, exanimatus concidit [k]). Similis ritus in Neptuni honorem celebrati meminit etiam Homerus [l]):

ὡς ὁτε ταυρος
Ηυγεν ἑλκομενος Ἑλικωνιον ἀμφι ἀνακτα
Κυρων ἑλκοντων, γανυται δε τε τοις Ενοσιχθων.
ut cum taurus
Mugit vi tractus Heliconium circum regem
Adoleſcentibus trahentibus, gaudet tero his Neptunus.

* * *

Paſtor nudus ſians manibus adprehendit puerum, quem pede dextero in aerem ſublevat, in imo pedum, verba ſunt Vaillantii in numo Aurelii, ſed in muſeo Theupoli eſt *paſtor ſedens*, ut et in alio, qui editus eſt in Cimelio Vindobonenſi, ſed quem ob multas cauſas ſpurium agnoſco. Credo hoc typo aliud non indicari, quam exercitium gymnaſticum, ut revera fuiſſe apud Nyſam γυμνασια των νεων, narrat Stabo [m]).

* * *

Magiſtratus ſcriba conſtanter legitur inde ab Auguſto usque ad Gallienum, et quidem in numo Auguſti: ΦΙΛΟΚΑΙΣΑΡ. ΓΡΑΜ. (in monogrammate) ΤΟ. Β. ΝΤΣΑΕΩΝ. *intra coronam.* (Pellerin.) Frölichius ſimilem ex Granelliano edidit, at in vitiato numismate legit: ΤΙΒ. ΚΑΙΣΑΡ. ΓΡΑΜ. et ſic multa de Tiberio, cum apud Rhodum moraretur, a Nyſaenſibus honoris cauſa conſtituto ſcriba perperam diſputavit [n]). Verum jam ipſe ſuae coepit diffidere ſententiae, cum ſerius in numum Maffeii ſimilem, ſed certa ſcriptura ΦΙΛΟΚΑΙΣΑΡ incideret, ut ipſe ibidem profitetur.

* * *

Sacerdos et idem *ſcriba*: ΕΠΙ. ΓΡ. Μ.

g) Lacon. c. 19. h) Hymn. XIV. i) Iſaeus orat. VII. de haered. Ciron. k) L XIV. p. m. 961. l) Il. T. 403. m) l. c. n) 4. Tent. p. 155.

Digitized by Google

ΑΤΡ. ΜΟΤCΩΝΙΟΤ. ΙЄΡЄΩC. ΝΤ-CAЄΩΝ. ΝЄΩΚ. in numo Aurelii, (Vaill.) sed in alio musei Theupoli τὸ ΓΡ. omittitur.

* * *

Neocoratus tantum legitur in numo mox citato, et mirum videatur, hunc honorem deinceps omissum.

* * *

Ludi:

ΘЄΟΓΑΜΙΑ. *intra lauream*, Valeriani. (Vaill.)

Id est: *Epithalamia* in honorem Plutonis et Proserpinae, quae numina quam studiose coluerint Nysaenses, satis constat ex praecedentibus.

ΟΙΚΟΤΜЄΝΙΚΑ iisdem Theogamiis adduntur.

* * *

Concordia cum Ancyra Phrygiae in numo Ant. Pii supra citato, et Hadriani, de quibus vide Ancyram Phrygiae.

* * *

Numum Gordiani, in quo Vaillantius legit: ΝΤCC. ΚΤΘΟ. ΙЄΡΑC., non esse hujus Nysae, sed Nysae Scythopolis Samaritidos, in hac docebitur.

AE. R.

ORTHOSIA.

Mediterranea ad Maeandrum.

Autonomi:

ΟΡΘΩΣΙΕΩΝ. *Caput Bacchi.* ℞ ΑΡΙ-ΣΤΕΑΣ. *Thyrsus.* AE. III. (Pellerin.)

CΤΝΚΛΗΤΟC. *Caput nudum Senatus.* ℞ ΟΡΘΩΣΙΕΩΝ. *Raptus Proserpinae.* AE. II. (Pellerin.)

Fuit Orthosia Nysae vicina, a qua facile communionem sacrorum traxerit.

Alios vide apud Harduinum, et Haymium.

Typi et inscriptiones suadent, hos numos ad hanc potius Orthosiam, quam alteram Phoenices pertinere.

AE. RR.

Imperatorii.

Tantum sub Augusto et Vespasiano cogniti.

ΟΡΘΩΣΙΕΩΝ. *Raptus Proserpinae* in numo Augusti, quem Vaillantius inique Orthosiae Phoenices largitur, ut jam correxit Pellerinius o). Rationem typi dedi in autonomis. Alter similis est in museo Caesareo.

ΟΡΘΩCΙЄΩΝ. scriptum utrinque. *Juppiter aetophorus Laodicenus*, in numo Augusti, quem olim ex museo Magni Ducis edidi. (Num. vet. p. 209.)

In numo Vespasiani apud Arigonium est figura in quadrigis, sed et in hoc numo fors minus integro raptum Proserpinae suspicor.

AE. RRR.

PLARASA.

De hujus *autonomo* argenteo actum supra in Aphrodisiade Cariae.

---

o) Rec. II. p. 129.

Digitized by Google

PYRNVS.

In Peraea Rhodiorum teſtibus Plinio et Stephano.

Autonomus.

Caput ſolis adverſum. ℞ ΠΤΡΝΗΩΝ. *Concha.* AE. II. (Pellerin.)
AE. RRRR.

STRATONICEA.

Mediterranea prope Alabandam, ſic vocata a Stratonice Antiochi I. uxore, ſed varia olim alia habuit nomina, quae latius commemoravi in meis Numis veteribus pag. 210., quorſum lectorem remitto.

Autonomi.

Victoria gradiens. ℞ CTPATONIKEΩN. *intra coronam.* AE. fere II. (Pellerin.)

Typus hic non obſcura eſt ad urbis nomen adluſio.

CTPATONEIKIA. *Caput muliebre turritum.* ℞ ЄΠ - - ΙΝΟΤ. CTPATONIKEΩN. *Diana venatrix.* AE. (Haym. T. II. p. 185.)

Capite anticae videtur proponi urbis genius.

CTPATONEIKЄ. *Bellerophon Pegaſum freno ducens.* ℞ CTPATONEIKEΩN. *Ara ignita inter duas taedas ardentes.* AE. III. (Adpendic. Com. Criſtiani.) Alium ſimilem dedit Pellerinius, niſi quod epigraphe anticae eſt: ЄΠΙ. C. Λ. ΘЄΟ — ΜΟΤ. et Pegaſus in numo forte non ſatis nitido careat alis.

Caput muliebre laureatum. ℞ CTPATONIKEΩN. *Pegaſus volans, in ara* B. AE. III. (Pellerin.)

De his typis ſatis olim diſſerui in meis Numis veteribus p). Nimirum haec urbs olim dicta fuit *Chryſaoris* haud dubie a Chryſaore Pegaſi fratre, et verisimiliter ſtructa a Lyciis, apud quos Bellerophon magnus honos. Verſabatur etiam hic heros in Caria, nam Bargyliam urbem condidit, ut in hujus numis dictum. Ara cum facibus ad Hecaten pertinet, quae illuſtre ibi templum et annuos concentus habuit, a quibus ſacris urbs etiam *Hecateſiae* nomen tulit. Huc etiam haud dubie pertinet numus illis, quos primo loco citaveram, fere ſimilis, nimirum: *Pegaſus volans, infra quem* BЄΛ. ℞ ΙЄΡΑΤΩΝ - - - *Ara ignita inter duas taedas ardentes.* Haymius hujus numi index eum Hierapoli Phrygiae tribuit; verum, ut apparet, in hoc quoque numo per aevum vitiato legendum CTPATON - - et videntur literae BЄΛ. poſitae pro Bellerophonte, qui in numis ſimilibus aliis ipſe adeſt, et Pegaſum freno ducit, ut vidimus.

* * *

ΙЄΡΑ. CTNKΛHTOC. *Caput Senatus.* ℞ ΙNΔЄΙ. ΘЄΑ. PΩMH. *Caput muliebre, ex cujus fronte exiguus tutulus turget.* AE. III. (Pellerin Mel. I. p. 9.)

Argumenti cauſa addo imperatorios ſequentes:

ΙNΔЄΙ. CTPATONЄΙ. *Juppiter ſedens d. pateram, ſ. haſtam,* in numis Trajani AE. II. (Pellerin l. c. Arigoni.)

p) L. c. q) T. II. p. m. 132.

Digitized by Google

ΙΝΔΕΙ. CTPA. CTNKΛΗ. in alio: ΙΝΔ. ΘΕΟC. CTNKΛΗTOC. *Caput Senatus laureatum*, in numis Hadriani. AE. (Muſ. Caeſ. Magni Ducis, et Savorgnan.)

Ab his numis docemur, ut erudite primus explicuit Pellerinius [r]), Stratoniceam dictam quoque fuisse *Indicam*, vel alio nomine adſini ducto certe ab *Indis*, quo nomine non fluvius modo in Caria exstitit, cui teste Livio nomen fecit Indus ab elephanto dejectus [s]), ſed etiam ipſa Caria, aut ſaltem ejus pars compellata fuit, quod copioſius, et additis ad Pellerinium novis obſervatis ſtabilire conatus ſum in meis Numis veteribus, quo loco binos ſimiles vulgavi. *AE. RR.*

Imperatorii.

A Trajano et Hadriano, de quibus egi in autonomis, usque ad Valerianum.

Typus frequentior: *Juppiter ſtans vel ſedens d. pateram, ſ. haſtam.*

Videtur eſſe Iuppiter Chryſaorius, cujus hic illuſtre templum ſtetit, quique ab omnibus Caribus eximie cultus fuit [t]). Reliqui typi obvii.

* * *

Nomen ab Hadriano praefert in numo nſigni Valeriani: ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. CTPATONIKEΩN. quem edidi n meis Numis vet. p. 210. Item in alio Caracallae max. mod. muſei Piſani, et eſtatur Stephanus, Stratonicenſes revera ab Hadriano conditore nomen iſtud ſibi adſciviſſe.

* * *

Magiſtratus tam in autonomis, quam imperatoriis nulla mentione dignitatis, ut: ΕΠΙ. ΛΕΟΝΙΔΟΥ. — ΕΠΙ. ΚΛΑΥΔΙΟΥ. APICTEOY. Videtur tamen habuiſſe στρατηγον, *praetorem* ſecundum autonomum Pellerinii ſupra citatum, et alium Caracallae muſei Piſani.

Epimeletes, id eſt: *curator*. ΕΠΙΜΕΛΗ. ΤΙ. . . APICTEA. in numo Severi. (Neumann Num. popul.)

De munere ἐπιμελητου, qui tantum in numis duarum Cariae urbium, Antiochiae et Stratoniceae legitur, agemus in diatriba ſingulari.

* * *

Vaillantius numum Ant. Pii ſic deſcribit: ΚΛΑΥ. APICTEAC. CTPATO. *Imperator eques dexteram attollens*, eumque argenteum vocat [u]). Sed videtur eſſe idem, quem in numis aeneis Graecis Auguſtorum fere ſimili modo deſcribit. *AR. dubius, AE. RR.*

TABA.

Mediterranea incerti ſitus ab aliis Cariae, ab aliis Lydiae tribuitur, a Livio ad Piſidarum fines conſtituitur [x]), ex quo ſaltem probabilis ejus ſitus inter tres has regiones, quae fere inter ſe contiguae fuerunt, colligi poteſt.

---

r) L. c. s) L. XXXVIII. c. 14. t) Strabo L. XIV. p. m. 660. u) Num. praeſt. . II. p. 164. x) L. XXXVIII. c. 13.

Digitized by Google

Autonomi:

ΤΑΒΗΝΩΝ. *Caput Bacchi.* ℞ ΤΑΒΗΝΩΝ. *Neptunus ſtans.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Haym.) In alio epigraphe averſae: ΣΕΛΕΥΚΟΣ. ΔΡΑΧΤΑΛΙΔΟΥ. (Haym.)

Miratur Haymius, in numis urbis mediterraneae exiſtere Neptunum, quare maritimam urbem has Tabas putat. At non permittunt iſtud Livii verba, quem citavi; quod vero ad Neptuni typum attinet, omni eum cura liberat Strabo loquens de Apamenis Phrygiae y), *quapropter*, inquit, *decet ab iis Neptunum coli, quamvis ſint mediterranei.*

* * *

ΙΕΡΟΣ. ΔΗΜΟΣ. *Caput laureatum.* ℞ ΤΑΒΗΝΩΝ. *Fortuna ſtans*, in aliis: *Vrna ſupra menſam, in nonnullis juxta caput anticae eſt* B. AE. II. (Pellerin, Haym.)

* * *

Confer etiam numos Tabarum Decapoleos, nam nonnulli, quos eruditi his hactenus tribuerunt, Tabis noſtris ſunt reſtituendi.

Huc etiam haud dubie pertinent autonomi alii, in quibus perperam lectum ΓΑΒΗΝΩΝ pro ΤΑΒΗΝΩΝ, quique adeo perperam Gabam Ituraeae vocati fuerunt.
AE. RR.

Imperatorii.

A Caio et Lucio Caeſ. ad Gallienum usque. In illorum numo: ΤΑΒΗΝΩΝ. ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ. Γ. intra coronam. (Pellerin Rec. III. p. 217.)

Typus frequentior: *Diana venatrix ſtans cum pileo Phrygio, ex adverſo ſigna Menſis habitu curto cum pileo item Phrygio d. pateram, ſ. haſtam tenens.*

Magiſtratus ſine mentione dignitatis in autonomo et imperatorio citatis. Legitur tamen

Archon in numis Caracallae, et Gallieni apud Pellerinium z) ut: ΕΠΙ. ΑΡΧ. Μ. ΑΥΡ. ΔΟΜΕΤΙΚΟΥ. ΤΑΒΗΝΩΝ. N. quae poſtrema litera videtur Pellerinio indicare

Neocoratum a), ſed quod minus certum. *AE. RR.*

TRAPEZOPOLIS.

Mediterranea prope Maeandrum.

Autonomi.

ΤΡΑΠΕΖΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Caput Veneris.* ℞ ΚΛΑΤΔΙΟΣ. ΡΟΥΤΗΣ. *Caput juvenile laureatum.* AE. III. (Pellerin.)

ΔΗΜΟΣ. vel ΙΕΡΑ. ΒΟΥΛΗ. cum typis obviis. (Pellerin, Harduin.)
AE. RR.

Imperatorii.

Commodi et Severi apud Vaillantium inſcripti ΤΡΑΠΕΖΟΥΠΟΛΕΩΣ. Typi dei Menſis, aliis Luni. Sed Frölichius b) et Pellerinius c) ſuſpicantur epigraphen male lectam pro ΤΡΑΠΕΖΟΝΤΙΩΝ. dictosque numos reſtituendos Trapezunti

y) L. IX. p. m. 868. z) L. c. a) Rec. III. p. 218. b) IV. Tent. p. [illegible]
c) Mel. II. p. 112, et 130.

Digitized by Google

Ponti, ut jam ad hujus urbis numos notavi. Eorum conjectura nititur potiſſimum typo Luni, qui fere conſtans eſt in Trapezuntis numis. At cum ejusdem Luni, verius Menſis, caput compareat etiam in autonomo hujus Trapezopolis, ut vidimus, nulla eſt ratio, eos propter typum hunc huic Cariae urbi adimendi. *AE. RRR.*

TRIPOLIS.

Mediterranea ad Maeandrum.

Autonomi:

Hi paucis demptis offerunt in antica: ΔΗΜΟC, vel: ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC., vel: ΙЄΡΑ. ΒΟΥΛΗ. Averſa plerumque Latonae, numinis in hac urbe principis, ut numi docent, cultum praedicat ſic:

ΛΗΤΩ. ΤΡΙΠΟΛЄΙΤΩΝ. *Latona ſedens d. haſtam.* (Patin pag. 405. Muſ. Caeſ.) In aliis: *Eadem gemellos ulnis complexa intra templum, aut ſtans juxta menſam, ſuper qua urna certaminum* nempe Latoniorum, de quibus in imperatoriis. AE. I. II. (Pellerin, Muſ. Caeſ.)

ΔΗΜΟC. *Caput muliebre.* Ꝛ ΛΗΤΩЄΙΑ. ΠΥΘΙΑ. *intra coronam, foris in orbem:* ΤΡΙΠΟΛЄΙΤΩΝ. (Wheler Voyage n. 50. ſed ubi perperam legitur ΗΤΡΟΠΟΛЄΙΤΩΝ.)

De his ludis vide imperatorios.

In aliis: *Juppiter Laodicenus, Nemeſis, Diana, Hercules, Bacchus.* (Hunter.)

Mentio ſitus a Maeandro. V. imperatorios.

AE. RR.

Imperatorii.

Vaillantius unum Auguſti reperit, plures a Caracalla ad Saloninam usque. Poſtea reperti bini alii aevi Auguſtei:

ΓΑΙΟΣ. ΚΑΙΣΑΡ. *Caput nudum Caii Agrippae F.* Ꝛ ΤΡΙΠΟΛЄΙΤΩΝ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ. ΑΝΔΡΟΝ - - *Amazon cum bipenni in equo.* AE. III.

Numum hunc olim ex muſeo Com. Vitzai vulgavi [d]). Ergo et Tripolitani Amazonem urbis ſuae auctorem credidere. Proponitur in equo, quod in numis rarius. In contorniatis Penthesileam equitem habemus, et refert Arrianus, quamvis fide dubia, Alexandro M. oblatas centum Amazonas equites, quae ſecures pro haſtis, peltas pro ſcutis geſtabant [e]).

ΙΟΥΛΙΑ. *Caput muliebre velatum.* Ꝛ ΤΡΙΠΟΛЄΙΤΩΝ. *Pluto Proſerpinam rapiens.*

Exſtat in catalogo muſei Theupoli. Ejus Auctor capite anticae exhiberi Iuliam Auguſti uxorem cenſet, mallem Iuliam Auguſti filiam, Agrippae uxorem, et Tripolitani, qui filium in aere ſignarunt, videntur et matri hunc honorem habere voluiſſe.

* * *

ΑΥ. ΚΑΙ. ΤΡΑΙΑΝΟC. CЄ. ΔΑΚΙΚΟC. *Trajanus Martis more galeatus*

d) Num. vet. p. 215. e) L. VII. c. 13.

Digitized by Google

nudus ſtans d. haſtam, ſ. tropaeum. ℞ ΘΕΟΔΩΡΟC. B. ЄXAPA. ΤΡΙΠΟΛ. *Caput juvenile laureatum.* AE. I. (Pellerin Rec. III. tab. 128. n. 2.)

Eadem adverſa. ℞ ΘЄΟΔΩΡΟC. B. - - ΠΟΛΙΝ. *Caput muliebre turritum.* AE. I. (Ibid. n. 3.)

AT. KAI. TPAIANOC. CЄB. ΔAK. - - *Trajanus paludatus ſtans ſ. haſtam, dexteram adſtituto tropaeo imponit.* ℞ ΘЄΟΔΩΡΟC. B. ЄXAPA. ΤΡΙΠΟΛ. *Protome Dianae.* AE. I. (Haym. T. II. p. m. 268.)

Alius ſimilis, ſed in ℞ ΤΡΙΠΟΛ. *Protome Palladis.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Patin.)

Haymius numum ſuum huic Cariae Tripoli tribuere non dubitavit, at de vocabulo ЄXAPA pronunciare nihil eſt auſus. Pellerinius Tripoli Ponti proprios eſſe voluit, I. quia Byzantio ſunt adlati, II. quia fabrica differunt a numis Tripolis Cariae, qui ſunt obvii. III. quia in hujus numis magiſtratus non comparet. Vocabulum ЄXAPA explet ἐχαραξε, putatque indicari, a Theodoro ſtatuas Trajani in antica propoſitas fuiſſe erectas. Verum ego cum Haymio potius huic noſtrae Tripoli vindicandos cenſeo, et eſſe ex eorum numorum genere, qui per certam tantum cauſam ſignati ſunt, qualis fuerit forte factum aliquod ſingulare ac temporarium, quod non modo ex ſingulari vocabulo ЄXAPA. veriſimile ſit, ſed etiam, quod in illis unus perpetuo Theodorus legitur. Ejus exemplum obvium praebeant tot dedicationis numi ſuadente adulatione in Antinoi honorem ſignati etiam ab iis populis, qui ceteroqui nullam aliam nomine ſuo monetam percuſſere. Quae cauſa eſt, cur ejus generis Tripolitarum numi neque ante, neque poſt Trajanum compareant.

Quod vero hos numos hujus eſſe Tripolis putem, aliam rationem non habeo, quam quod haec fuerit illuſtrior, illa autem Ponti caſtellum tantum, et locus perobſcurus, a Plinio et Arriano in periplo Euxini tantum in transcurſu memoratus, et apud quem adduci non poſſum ut credam, numos tam illuſtres ſignatos. Fateor quidem, loci ignobilitatem generatim non obſtare, quo minus aliquo tempore illuſtres edere numos potuiſſet, nam fuere urbes, quae ſimul creverunt, ſimul corruerunt, ſed tamen cuperem vel unicum certum argumentum, quod eos in Pontum potius avertendos faceret. Ea, quae Pellerinius adfert, magnopere ſunt infirma. Adlati ſunt nimi Byzantio, quaſi vero ex Caria eo derivari non potuiſſent. Ait, differre fabrica a numis Tripolis Cariae, qui ſunt obvii, verum an obvii ante Caracallam, cujus aetate priorem ipſe non novit? atque ad hunc inde a Trajano habemus intervallum centum facile annorum, quod majus eſt, quam ut de fabrica liceat tuto judicare. Ait, non comparere in Tripolis Cariae numis nomina magiſtratuum, quod judicium elicitur numo Caii Caeſaris a me ſupra prolato, qui ignotus erat Pellerinio, et numo Auguſti apud Vaillantium, in quo ЄΠΙ. - - ΤΡΤΦΩΝΟΣ. Quin eadem haec magiſtratus mentio Pellerinii ſententiam labefactat, nam in nullo Particarum urbium numo, ſi Neocaeſareum demas, magiſtratum certum habemus,

Digitized by Google

at frequentes in Cariae et Lydiae numis.

Quod ad vocabulum ΕΧΑΡΑ. attinet, neque in hujus explicatione mihi cum Pellerinio convenit. Quis enim credat, de Theodoro Tripolis magistratu dici: ἐχαραξε, id est: *sculpsit* statuam? Dicimus sane: Pericles aedificavit Athenis Acropolin, sed non dicimus: Pericles sculpsit statuam Minervae, et nescio an probe Graece dicatur: χαραττειν ἀγαλμα, pro ποιειν, γλυφειν etc. Si epigraphe ad erectas a Theodoro statuas adluderet, credo, non discessum foret a solita formula ἀνεθηκεν, aut analoga quadam alia ad illud, quod in moneta Latina literis F. C. indicatur. Planissime vero hanc ejus sententiam evertit adjectum ΤΡΙΠΟΛΙΝ numi secundi, cui praeire vocabulum item ΕΧΑΡΑ. analogia suadet, etsi numus ea parte sit lacer. Quaeso, quid manifestum hunc accusandi casum regit? an ἐχαραξε? Ergo Theodorus sculpsit Tripolin? An non ex eo manifestum sit, το ΕΧΑΡΑ. referendum ad Tripolin, non ad statuas? Alium igitur epigraphe explicatum desiderat, ac verisimiliter me judice vocabulum illud explendum est legendo ΕΧΑΡΑκωσε, vel ΕΧΑΡΑκιζε a χαρακοω vel χαρακιζω, *vallum circumdo*, sic ut totius epigraphes: ΘΕΟΔΩΡΟC. Β. ΕΧΑΡΑ. ΤΡΙΠΟΛΙΝ. sensus sit: *Theodorus iterum* in magistratu constitutus *vallo cinxit Tripolin*, dignum factum, quo Theodorus in moneta publice gloriaretur, quo securitatem urbi, et diis patriis, qui in his numis proponuntur, sartam tectam praestabat. Prorsus analoge ad hanc numi epigraphen legas in numo Sepphoris Galilaeae: ΤΡΑΙΑΝΟΣ. ΑΥΤΟΚΡΑ. ΤΩΡ. ΕΔΩΚΕΝ. *Trajanus imperator dedit*, quidquid illud fuit, tum et in singulari numo Amasiae Ponti: ΕΡΜΗC. ΚΤΙCΑC. ΤΗΝ. ΠΟΛΙΝ. *Mercurius urbis conditor*. Eodem modo in marmore Ancyrano celebrantur laudes incerti cujusdam ΣΤΝΠΛΗΡΩΣΑΝΤΟΣ. Κ. ΑΦΙΕΡΩΣΑΝΤΟΣ. ΤΗΙ. ΜΗΤΡΟ. ΠΟΛ. ΤΟ. ΤΕΙΧΟΣ. *qui moenia metropolis* (Ancyrae) *complevit, et consecravit* [1].

* * *

Mentio situs a fluvio Maeandro: ΜΑΙ. ΑΝΔΡΟC. *Fluvius decumbens*, in autonomo, (Pellerin.) et in numo Maximini (Vaill.)

* * *

Ludi ΛΗΤΩΕΙΑ. ΠΥΘΙΑ. intra lauream, in autonomo citato, et in numo Gallieni. (Vaill.)

Latonam, in cujus honorem ludi ΛΗΤΩΕΙΑ acti sunt, inter principes fuisse Tripolis deos, vidimus in autonomis, et videbimus in proximo concordiae numo.

* * *

Concordia cum Laodicenis Phrygiae: ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΚΑΙ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ.

---

[1] Montfaucon palaeogr. p. 167.

Digitized by Google

OMONOIA. *Latona ſtans cum gemellis in ulnis, ex adverſo Juppiter Laodicenus*, quo typo utriusque urbis numen habemus, quod apud ſingulas fuit praecipuum, in numo Philippi ſen. (Muſ. Caeſ.) et Saloninae. (Vaill.)

* * *

Magiſtratus ſine mentione dignitatis in numis Auguſti, Caii Caeſ., et Trajani citatis.
AE. RR.

REGES CARIAE.

In regibus Cariae, aut ejus partis pro inſtituto noſtro unam ſpectamus Mauſſolli familiam, quia haec una opes numismaticas reliquit. Reliquos vide in Reinero Reineccio, et in hiſtoria Cariae conſcripta a Sevino g). Stirpis conditor *Mauſſollus I.* nobilis conjuge *Artemiſia*, quae Xerxis ſocia praelio ad Salaminen ipſa interfuit, animi virilis femina. Ex hac gente poſt prodiit inclytus jam numis

HECATOMNVS.

Ab Artaxerxe Mnemone praefectus claſſi adverſus rebellem Evagoram Cypri regem, ſed quem cum evertere juſſus eſſet, clam pecunia juvit. Mortuus circa annum V. C. 373. Filios habuit *Mauſſollum II.*, *Hidriea*, *Pixodarum*, filias *Artemiſiam et Adam*, ſuis ſingulas fratribus nuptas.

Numi:

EKATOM. *Leo gradiens.* ℞ *Iuppiter Labrandenſis gradiens d. bipennem, ſ. haſtam.* AR. II. (Beger Th. Br. T. I. p. 266.)

De Iove Labrandenſi apud Mylaſa cultu actum in numis hujus urbis. Placuit hic typus, quod teſte Strabone h) Mylaſa patria fuit, et regia Carum, qui cum Hecatomno fuerunt. Eum Hecatomni exemplo retinuere reges ſucceſſores, etſi Halicarnaſſi regiam figerent.
AR. RRRR.

MAVSSOLLVS.

Hecatomni F. belli ac pacis artibus praeſtans ingens nomen adeptus et regno magnis acceſſionibus aucto, Halicarnaſſo, quorſum regiam ſedem transtulit, magnificis ſubſtructionibus exornata moritur V. C. 401. (V. Sevinum l. c. Lucian. dial. mort. 24.)

Artemiſia Mauſſolli ſoror et conjux in regno ſuccedit, illudque cum laude adminiſtrat. Sed ex omnibus virtutibus enituit maxime fides ac pietas in maritum, cui vita functo monumentum ſtruxit, *Mauſſolleum* appellatum, teſte Strabone, Plinio, aliisque inter ſeptem orbis miracula habitum, quamvis illud perfectum non vidit biennio poſt mortua, contracta ex mariti deſiderio tabe V. C. 403. Veriſimilem ejus aedificii ſecundum leges architectonicas ſtructuram, et de ea teſtimonia vide propoſita a Comite Caylus i).

g) B. L. T. IX. Mem. p. 113. h) L. XII. p. m. 974. i) B. L. T. XVI. p. 321.

Digitized by Google

Numi:

Caput Solis obverſum. ☧ ΜΑΤΣΣΟΛΛΟ. *Iuppiter Labrandenſis gradiens d. bipennem, ſ. haſtam.* AR. I. III.

In numis conſtanter ΜΑΤΣΣΟΑΛΟ. geminatis Σ et Λ, at in libris ΜΑΤΣΩΛΟΣ. Terminatio in O Dorica eſt pro ΜΑΤΣΣΟΛΛΟΥ, ut obſervavimus ad ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ. ΑΡΧΕΛΑΟ. primorum Macedoniae regum. Caput Solis ad Solem Rhodium pertinet, nam Rhodios ſtratagemate in ſuam poteſtatem redegit, eosque mortuo Mauſſollo jugum excutere auſos novo ſtratagemate ſibi iterum ſubjecit Artemiſia. Vide Sevinum haec omnia fuſe enarrantem. Numi ſucceſſorum a Mauſſolli numis ſola epigraphe differunt.

AR. R.

Artemiſia conjux numis genuinis caret. Ejus numos ſpectandae molis, in quorum averſa ΜΑΤΣΩΛΕΙΟΝ typo celebrati Mauſolei eſſe adulterinos, ipſis jam tironibus notum, etſi a claris auctoribus vulgatos reperiam.

HIDRIEVS.

Mauſſolli frater. Hic quoque pro Artaxerxe Cypri regulis bellum fecit. Obiit V. C. 410. Vxor ſoror Ada.

Numi:

Caput Solis obverſum. ☧ ΙΔΡΙΕΩΣ. *Iuppiter Labrandenſis gradiens d. bipennem, ſ. haſtam.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

AR. RR.

PIXODARVS.

Hecatomni filiorum natu minimus. Pulſa Ada ſorore, quae marito ſucceſſit, ope Othontopatis ſatrapae, de quo mox, regnum invaſit, tenuitque annis V. mortuus V. C. 418.

Numi:

Caput Solis obverſum. ☧ ΠΙΞΟΔΑΡΟ. vel ΠΙΞΟΔΑΡΟΥ. *Iuppiter Labrandenſis gradiens d. bipennem, ſ. haſtam.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput Apollinis laureatum. ☧ ΠΙΞΩΔ. *Iuppiter Labrandenſis, ut ſupra.* AV. IV. (Pellerin Suppl. IV. p. 113. Catal. d'Ennery.)

AV. RRRR. AR. RR.

OTHONTOPATES.

Satrapa Perſa, accitus, ut diximus, a Pixodaro, ut ſe in pellenda regno ſorore Ada juvaret. Re patrata generum eum ſibi adſcivit collocata illi filia Ada. Succeſſit ſubinde in regnum mortuo ſocero, verum Alexander M. tum forte in Cariam delatus ejecto iniquo poſſeſſore Adam Hidriei viduam ſibi ſupplicem reſtituit, et reginam appellavit V. C. 420. k).

Numi:

Caput Solis obverſum. ☧ ΟΘΟΝΤΟΠΑΤΟ. *Iuppiter Labrandenſis gradiens d. bipennem, ſ. haſtam.* AR.

Praeclarum iſtud cimelium primus vulgavit Bimardus l), ſed epigraphen legit ΘΟΝΤΟΠΑΤΟ. Erudite is collegit, eſſe

k) Sevin. l. c. Bimard ad Iobert. T. II. p. 329. l) l. c.

Digitized by Google

eum ipſum, qui Arriano dicitur Οθοντοβατης [m]), et de quo ibi narrantur omnia, quae mox de Othontopate commemoravi. At Barthelemyus revocato in examen eodem numo advertit, apparere veſtigia praecedentis O, ac praeterea cum fuerit homo Perſa, ejus nomen potius exire in HΣ, quam, ut Bimardo viſum, in OΣ. Habemus ergo integrum ac verius ejus nomen ΟΘοντοκατης, quod jam non niſi binis literis ab Arriani Οθοντοβατης aberrat [n]).

AR. RRRR.

INSVLAE CARIAE.

ARCONNESVS.

Juxta Halicarnaſſum.

Autonomum: APK. *Pallas ſtans* ℵ *Equus liber gradiens.* AR. III. Pellerinius huc pertinere conjicit. (Rec. III. p. 172.) Sed omnia perſuadent, hunc numum eſſe Theſſalicum, et fors Pharcadonis.

ASTYPALAEA.

A Rhodo in ortum.

Autonomus.

Navis cum vectoribus. ℵ *Delphinus.* AE. III. Literas hujus numi fugaces conjicit Pellerinius conſtituere vocabulum ΑΣΓΤΠΑΔΑ, at ſibi ipſe diffidit. (Rec. III. p. 128.)

Imperatorius.

Caput Tiberii laureatum. ℵ ΑΣΤΤΠΑΛΑΙΕΩΝ. *Victoria gradiens* AE. m. m.

Perperam conjicit Pellerinius, qui ſingularem hunc numum edidit [o]), ſignatum illum, quo tempore Tiberius in inſula Rhodo morabatur, nam iſtud refellit corona laurea, qua Tiberii caput ambitur. Alius hujus inſulae comperius non eſt.

AE. RRRR.

CARPATHVS.

Autonomus ΚΑΡΠΑΘΙΩΝ. uni Goltzio cognitus fuit. (in Inſulis.)

COS.

Inſula illuſtris, et Aeſculapio cumprimis ſacra, ſic ut ea a Claudio Aug. ejus dei miniſtra diceretur conceſſa propter immunitate [p]). Vrbem habuit ejusdem nominis.

Autonomi.

Caput Herculis imberbe leonis exuvio tectum. ℵ ΚΩΙΟΝ. ΚΑΕΙΝΟΣ. *Pagurus.* AR. m. m. (Pellerin.) *et variante magiſtratus nomine.* AR. III. AE. III. (M. Caeſ.)

Caput Herculis barbatum leonis exuvio

m) Exped. Alex. L. I. n) Mem. B. L. T. XXVI. p. 533. o) Rec. III. p. 3
p) Tacit. Ann. XII. 61.

Digitized by Google

tectùm. ℞ ΚΩΙΟΝ. *Caput muliebre velatum.* AR. II. (Pellerin.)

Caput Herculis barbatum laureatum cum clava ſupra humeros. ℞ ΚΩΙΩΝ. *Vir ſtolatus ſtans d. pateram, ſ. haſtam.* AE. I. (Pellerin.)

Hercules frequens in Coorum moneta argumentum, neque deſunt ſcriptores, ejus in hac inſula cultum teſtantes. Ab his utraque poſtremi numi pars rite explicatur. Narrat Ariſtides rhetor [q]), ſtetiſſe apud Coos ſignum Herculis clavam ſuper humero gerentis, quod haud dubie exhibet pars antica. Pars averſa virum ſtolatum ſiſtit, quem patera, quam dextera manu praefert, certum facit ſacerdotem. Singularem hunc typum explicat Plutarchus [r]), cum quaerit, cur apud Coos Herculis ſacerdos muliebri veſte indutus ſacra faciat? cauſamque reddit, quia Hercules conſerto cum incolis praelio, eorumque preſſus multitudine, ut tutius hoſtem falleret, cum Threſſa muliere ſtolam mutavit. In hujus ergo memoriam eum obſervari ritum.

In numis I. et II. epigraphe eſt ΚΩΙΟΝ. pro ΚΩΙΩΝ, nimirum poſito κτητικῷ pro ἐθνικῷ, ut ΑΙΓΙΟΝ pro ΑΙΓΙΕΩΝ in numis Aegii Achaiae vidimus.

Magiſtratus ſaepe additur, ſed nulla dignitatis mentione, ut ΠΡΟΞΕΝΟΣ. apud Arigonium eſt ΝΙΚΙΑΣ, qui forte idem eſt cum illo Nicia, quem narrat Strabo aetate ſua Coorum tyrannidem invaſiſſe [s]). Vide de hoc etiam infra in Imperatoriis.

* * *

Caput Veneris. ℞ ΚΩΙΩΝ. ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟ. *Aeſculapius ſtans.* AR. I. (Dutens Explic. p. 108.)

Inſigne hoc tetradrachmum notam Coorum Venerem ſiſtit, opus Praxitelis, de quo Plinius, in averſa Aeſculapium, de cujus in hac inſula cultu egi ſupra.

* * *

Ο. ΔΑΜΟΣ. *Caput nudum barbatum.* ℞ ΚΩΙΩΝ. *Hercules ſtans ſ. clavam, brachio inhaeret Cupido, pro pedibus pagurus.* AE. II. (Hunter.)

Seguinus in ſimili pro Ο. ΔΑΜΟΣ. legit ΚΑΛΜΟΣ [t]), inique, ut patet.

* * *

ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ. *Caput Hippocratis barbatum recalvaſtrum.* ℞ ΚΩΙΩΝ. *Baculus cum ſerpente.* AE.

Fuit Cos celebris hujus medici natalibus cumprimis nobilitata. Numum, quem coram deſcripſi, dedit Meadius Anglus ex theſauro regis Galliarum in fronte orationis ſuae Harveianae, diſſimulat eum Harduinus, Gronovius eandem effigiem petit ex numismate Vrſini. Conſtat, medicos in hac inſula inſignis fuiſſe nominis, quos Theopompus citatus apud Photium per Podalirium ab Aeſculapio deſcendere facit. Ceterum numum hunc confictum ſuſpicor.

ΞΕΝΟΦΩΝ. *Caput nudum imberbe.* ℞ ΚΩΙΩΝ. *Hygia ſtans.* AE. III. (Pellerin Rois p. 206.)

---

q) Orat. T. I. p. 34. r) Quaeſt. Graec. p. 504. s) L. XIV. p. m. 972. t) Num. p. 18.

Digitized by Google

Siſtit antica Xenophontem illuſtrem medicum, qui in artis ſuae praemium immunitatem popularibus Cois a Claudio impetravit. Vide Pellerinium. Hujus cauſa meriti monetae a ſuis eſt illatus ſociata Hygia ſalutis praeſide.

* * *

Caput Aeſculapii laur. ℵ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ. ΣΩΤΗΡΟΣ. *Serpens adſurgens et cauda cortinam Apollinis complexus.* AE. III. (Muſ. Caeſ.) In aliis: *Baculus Aeſculapii.* AE. IV. (Muſ. Caeſ.)

Noti ſunt hi numi, etſi ſatis certum non ſit, quia patriae mentione abſtinent, utrum huic inſulae tribuendi ſint potius, quam Pergamo, ubi Aeſculapii cultus aeque fuit conſpicuus. Dixi, Apollinis cortinam ſerpentis cauda ſtringi. Haec cortina in his numis raro ſatis perſpicua eſt, ſed manifeſte apparet in numo ſimili integerrimo illuſtris Reuteri Moguntini. Nimirum evidens eſt textura tapetis, quo illa inſternitur. Confer numos primorum Syriae regum. Iungitur ſerpens Aeſculapii cum cortina Apollinis patris.

* * *

Obſervandum adhuc ad Coorum numos.

I. A Goltzio et Begero perperam huc referri numos inſcriptos ⊐ΠΑϤ aut ſimiliter, quos eſſe Capuae in hujus numis demonſtravimus.

II. Alios idem edidit Goltzius, in quorum una parte KO, vel KΩ, altera ΩΣ, quosque hujus inſulae monetae inſeruit. Rariſſima ſunt exempla, urbis nomen ſic dirimi, ut ejus pars una in parte antica, altera in averſa conſtituatur, qualia vidimus in numis Lai Lucaniae, et Abacaeni Siciliae. Ad haec typus botri, et diotae, qui eſt in his numis, ſatis perſuadet, eos eſſe veros Corcyrae, ut jam alias monui [u]). Ceterum Coorum gentile ſtatuit Stephanus Κοος et Κωος.

III. Numum argenteum edidit Maffeius [x]), eumque reſtituit Frölichius [y]): ΙΓΗΝΑΙ - - ΚΩΙ - - *Caput Jovis.* ℵ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ. *Pallas ſedens*, ut in obviis Lyſimachi regis Thraciae. Vereor, ne numus ſit hermaphroditus, et ex binis ad diverſas claſſes pertinentibus peſſime confictus, cujus antica ſumpta ſit ex notis ſimilibus Goltzianis, ut revera horum unus inſcribitur ΙΓΗΜΑΝΟΣ. ΚΩΙΩΝ., poſtica ex notis Lyſimacheis. At ſine dubio ſpurius eſt aureus max. mod., cujus eodem loco meminit Frölichius, in cujus item antica eſt: ΙΓΗΝΑΙΟΣ. ΚΩΙΩΝ. *Caput Jovis.* ℵ VESTA. S. C. *Veſta ſedens.* Demala numi hujus fide jam alias plurimus egi [z]), et copioſius agam in numis Liviae Auguſti uxoris.

AR. R. AE. C.

Imperatorii.

Recenſentur quidem ab Auguſto usque ad Philippum, ſed habemus et Augusto priores a variis vulgatos. Eccos:

u) Num. vet. p. 107. x) Ver. ill. Part. III. p. 238. y) Not. elem. Tab. I. z) Num. vet. p. 63.

Digitized by Google

ΜΑΡΚΟΣ. ΛΕΠΙΔΟΣ. *Caput M. Lepidi nudum.* ℞ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ. ΚΩΙΩΝ. *Caput Aeſculapii.* AE. I. (Morelli fam. Aemil. tab. 2. Pembrock P. III. tab. 46.) AE. III. Patinus in fam. Aemil.)

ΝΙΚΙΑΣ. *Caput virile nudum.* ℞ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ. ΚΩΙΩΝ. *Caput Aeſculapii.* AE. I. (Morelli in fam. Aemil. tab. 2.) In alio ſimili: ΧΑΡΜΥΛΟΣ. ΚΩΙΩΝ. AE. I. (Muſ. d'Ennery p. 445.)

Numum ex citatis primum jam vulgavit Triſtanus [a]), neque dubito, ab hoc eum exemplari fluxiſſe in Vrſinum Patini, et Morellium. Sed neque dubito etiam, etſi numum hunc genuinum demus, epigraphen ΜΑΡΚΟΣ. ΛΕΠΙΔΟΣ. a novicia manu fuiſſe intruſam. Fuere etiam, qui in numis altero loco deſcriptis caput ejusdem Lepidi IIIviri viderent, etſi adſcriptum ſit nomen ΝΙΚΙΑΣ, quos inter fuit Havercampus [b]), cum tamen nulla appareat ratio, cur Coi Lepidum monetae inferrent, cui in orientis provincias nihil unquam juris fuit. In his ergo numis, ſi modo genuini ſunt, veriſimile eſt exhiberi caput Auguſti, tum et Niciam Coorum magiſtratum, ſive is fuit Nicias tyrannus, de quo egimus in autonomis, ſive alius aliquis hoc nomine. Vide moleſtas de his numis tricas ab Havercampo repetitas [c]).

* * *

ΖΕΤΣ. ΚΩΙΩΝ. *Caput Iovis*, in numo Neronis. (Vaill. Morelli.)

* * *

Magiſt ratus frequenter in Coorum moneta legitur, praecipue in autonomis, ſed quae fuerit ejus dignitas, numi non produnt, quamvis ex marmoribus conſtet, remp. fuiſſe ab archonte gubernatam. Hunc quidem Vaillantius vidit in numo Auguſti, in quo legit: ΝΙΚΑΓΟΡΑΣ. ΑΡ. ſed videtur lectio intuta. Luculentius hunc probaret numus Caracallae apud Harduinum, et Spanhemium [d]): ΑΡΧ. ΜΕΝΕΚΡΑΤΟΥΣ., verum in ſimili Severi Pellerinius pro ΑΡΧ. legit ΑΡΧΗΛΟ., auctor muſei Theupoli ΑΡΧΗΣ. et Arigonius ΑΡΚ.

* * *

Concordia cum Mileto, Apolline Mileſiorum, et Aeſculapio Coorum ſtantibus.
AE. R.

NISYROS.

Prope Co inſulam.

Autonomi:

Caput Veneris. ℞ ΝΙΣΥΡΙΟΝ. ΙΜΕΡΑΙΟΣ. *Neptunus rupi inſidens d. tridentem.* AR. III. (Haym. T. I. p. 235.)

Vnicus hic hactenus vulgatus ex argento numus. Iudice Haymio ſignatus in hoc Neptunus, quia apud hanc inſulam in Polybotem gigantem tridentem intorſit, ut ex Homero refert Stephanus.

* * *

a) Comment. hiſt. T. I. in numis Lepidi IIIviri. b) Ad Morellii fam. p. 11. c) L. c. p. 11. et 645. d) T. I. p. 693.

Digitized by Google

Aenei inſcripti ſolis literis NI. typis delphini, capitis bovini etc. quos vide apud Pellerinium.
AR. RRRR. AE. RR.

RHODVS.

Inſula ejus tractus longe celeberrima.

Autonomi:

Caput Solis plerumque adverſum, liberaliter crinitum, plerumque etiam radiatum. ℞ PO, POΔION. POΔIΩN. *Flos calicis forma*, in aliis *roſa*, *addito ſaepe magiſtratu*, *variisque in area ſigillis.* AV. III. (Muſ. Medic.) AR. I. II. III. AE. III. obvii.

Nihil his numis tritius, dempto citato aureo, qui, quod norim, unicus hactenus eſt, et a me olim editus e). Solis apud Rhodios cultus cognitus, cujus beneficio inſula prius eluvioni ob humilitatem pervia altius emerſit. In averſa monetae Rhodiae fere conſtanter flos comparet. Eum antiquarii olim omnes roſam credidere, quam ſententiam plane evertere conatus eſt Spanhemius ſecutus Voſſium, et eſſe balauſtium, id eſt: florem mali Punici, quo ad tingendam lanam utebantur Rhodii, copioſis argumentis comprobavit f). Non adverſabor utriusque viri conjecturae, atque iſtud tanto minus, quia flos hic in plerisque his numis roſae ſpeciem omnino non praefert, ſed ejus potius, quem *tulipam* vocamus, cujus formae ſitne balauſtium, Florae ſiliis permitto. Nolim tamen prorſus ex his numis eliminari roſam, nam ſunt non pauci, forte Spanhemio ignoti, in quibus roſa adverſa ex forma rotunda, et ejus complicatis foliis facile agnoſcitur, cujus modi complures ſunt in muſeo Caeſareo, et alibi. Nihil igitur obeſt, quo minus credamus, utrumque florem a Rhodiis inſertum monetae, balauſtium ob praeclara lanificia inſulae quaetuoſa, florem propter adluſionem ad inſulae nomen, nam ῥόδον Graecis roſam ſignificat.

* * *

Caput Bacchi hedera et corymbis coronatum, in aliis praeterea radiatum. ℞ POΔIΩN. *addito magiſtratu, v. g.* ΕΠΙ. ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ. *vel*: ΕΠΙ. ΦΑΝΙΑΔ. *Victoria gradiens d. extenta lauream, ſ. palmae ramum, in nonnullis prorae navis inſiſtit.* AE. I. (Muſ. Caeſ.) In aliis: ΡΟΔΙΩΝ. ΕΠΙ. ΕΤΔΩΡΟΥ. AE. m. m. (Muſ. ill. Comitis de Sternberg.)

Offerunt hi numi pro Apolline ſole Bacchum ſolem, quem propterea in nonnullis corona radiata ambit. Cum Baccho communicatos etiam ſolis honores, vulgo cognitum. Victoria in aliquibus navi inſiſtens adludit ad rem maritimam, qua Rhodios longe excelluiſſe conſtat.

* * *

Caput Meduſae adverſum absque cole turgentibus e fronte binis alis, et ſerpentibus cinctum. ℞ PO. ΓΩΤΟΣ. *Balauſtium.* AR. II.

---

e) Num. vet. p. 216. f) Tom. I. p. 315.

Digitized by Google

Numum hunc ex muſeo Caeſareo olim edidi, et in parte antica proponi Solis caput dixi g). Serius ſimilem magis integrum in catalogo Hunteriano vulgatum vidi, in quo cum praeter alas viderem etiam ſerpentes, caputque ſine collo, quae ſunt certiſſima Meduſae indicia, retractanda ſunt utique, quae tum ſanxeram, et ſuum Meduſae jus reſtituendum, etſi ignorem, cur Gorgonem in monetam ſuam vocare placuerit Rhodiis.

* * *

Hercules infans binos ſerpentes elidens. ℞ PO. *Balauſtium.* AR. II. (Hunter.)

Similis Herculis typus eſt in numo Epheſi, obvius autem in numis Crotonis.

* * *

Caput Solis radiatum. ℞ PODIΩN. ΔIΔPAXM. *Mulier adverſa floiata ſtans, quam volans ſuperne utrinque Victoria velamine obumbrat, pro pedibus duae parvae figurae ſtantes.* AE. I. (Hunter.)

Figura averſae haud dubie domeſticum aliquod Rhodiorum numen, illudque operis antiquiſſimi fiſtit, cujus generis ſigna pleraeque urbes aliqua privatim habuere teſtibus non numis modo, ſed et ſcriptoribus, praecipue Pauſania. Additum ΔIΔPAXM. eſt etiam in imperatoriis.

* * *

Magiſtratus ſedulo inſcribitur autonomis, et quidem Dorice, et aut in recto ut: MNAΣIMAXOΣ, aut praefixo EΠI. Dignitas in unico additur: TAMIA. TEIMOΣTPATOT. *Balauſtium.* AE. I. (Pellerin.) Neque in imperatoriis ejus mentio, ſed tantum ΔHMAPATOT. in numo Neronis. (Vaill.) Harduinus in numo Domitiani vidit Aemilium Antonium Naſonem *prytanin*, at numum hunc eſſe Bithynicum, non Rhodium, et aliter legendam epigraphen, dixi in prolegomenis ad numos Bithyniae. Ceterum ſummum apud Rhodios magiſtratum fuiſſe prytanin, conſtat ex Appiano h), Livio i), et Polybio k).

* * *

De numis inſcriptis PAIΛITNO, quos aliqui eſſe Rhodios credidere, vide dicta in Traelio Macedoniae.

AV. RRRR. AR. et AE. C.

Imperatorii.

Multo autonomis pauciores editi a Nerone ad M. Aurelium usque, nam quem Pellerinius olim Caracallae tribuerat l), inſcriptum ANTΩNINOC. KAICAP., eum ſerius M. Aurelio Caeſari reſtituendum docuit m), ſed eo fallitur, quod ab Aurelio mox poſt adoptionem ſuſceptum Antonini nomen ſtatuit, ut videre eſt ex iis, quae in Aurelii moneta ad titulum *Antonini* monebo. Tamen numi aliqui etiam Nerone priores Rhodo haud dubie tribuendi, nimirum:

PODIOI. TΠEP. TΩN. ΣEBAΣTΩN.

g) Num. vet. p. 216. h) B. civ. L. IV. c. 66. i) L. XLII. c. 45. k) Exc. leg. 64. l) Mel. II. m) Lettres p. 26.

Digitized by Google

Caput muliebre turritum. ℞ ΔΙΔΡΑΧΜΟΝ. *Sol nudus capite radiato ſtans ſ. amiculum, d. adſtitutum tropaeum coronat.* AE. m. m.

Inſignem hunc numum edidit Pellerinius [a]), corrigitque praecedentium antiquariorum lapſus, qui in numo ſimili legerant: ΚΛΑΤΔΙΟΥ. ΤΠΕΡΙΩΝ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ., eumque tribuerant Claudio tanquam Soli, qui Homero Hyperion dicitur, multaque alia inania attulerant. Sublato opportune hoc errore continuat vir eruditus, hos numos pleno jure pertinere ad M. Aurelium, et L. Verum, qui primi ſimul imperavere, et typo averſae ſignificari victorias, quas de variis populis retulere, atque inde arguit, argenteos quoque numos drachmae pondere M. Aurelii, Fauſtinae jun., L. Veri, Lucillae, qui inſcribuntur: ΤΠΕΡ. ΝΙΚΗC. ΡΩΜΑΙΩΝ., vel ΤΠΕΡ. ΝΙΚΗC. CЄΒΑCΤΩΝ., vel ΤΠΕΡ. ΝΙΚΗC. ΚΤΡΙΩΝ. CЄ. Rhodi ſignatos. Quare etiam in aeneo, de quo agimus, ſub ΤΠΕΡ. intelligi debere ΝΙΚΗC., quod vocabulum alioqui ſatis tropaeo partis averſae indicatur. Haec Pellerinius, cui ſane correctam epigraphes lectionem debemus, cujus vitio factum, ut tam abſurda ab antiquariis nobis obtruderentur. Verum nomine ΣΕΒΑΣΤΩΝ in his aeneis intelligi M. Aurelium, et L. Verum, tanto eſt difficilius concedendum, quanto maturius aevum litera Σ pro C aperte poſtulat, qua forma illa in hujus aevi numis vix ac ne vix quidem amplius reperitur. Et fuiſſe eam hac aetate jam in Rhodo quoque abolitam, docet numus M. Aurelii ſupra citatus, tum et numus Veri inſcriptus ΒΗΡΟC [b]). Equidem hoc vocabulo ajo potius notari Tiberium et Iuliam matrem, quos vocatos fuiſſe Auguſtos et hiſtoria docet et numi, nam Smyrnaei, ut in horum numis vidimus, ſe dixere ΝЄΩΚΟΡΟΤC. ΤΩΝ. CЄΒΑCΤΩΝ., nimirum, Tiberii et Iuliae. Cum igitur numus praeſens aliam aetatem, quam praetentam Aurelii et Veri exigat, ſuapte ruunt omnia ea, quae Pellerinius de ſubaudiendo ΝΙΚΗΣ, et de tribuendis Rhodo memoratis drachmis diſputat, quas omnes in Meſopotamia eſſe malleum expertas probare conabor in numis Meſopotamiae incertae urbis. Id unum addo: ſi hae drachmae eſſent Rhodiorum, pro ΝΙΚΗC legeretur ΝΙΚΑC. Etenim Ariſtides his numis coaevus Rhodios laudat, quod hactenus illibatum Dorismum conſtanter ſervaverint [p]). Ceterum quis ſit totius epigraphes: ΡΟΔΙΟΙ. ΤΠΕΡ. ΤΩΝ. ΣΕΒΑΣΤΩΝ. ſenſus, difficilius forte videatur explicare. Veriſimile, Rhodios indicare voluiſſe, ſe *pro Auguſtorum incolumitate* omnem ſuam velle opem conferre. Sane habuere Rhodii cauſam praealiis Auguſtis Tiberio gratificandi, qui Rhodum ſelegerat, ubi privatam vitam per complures annos ageret, qua de cauſa eam Manilius dixerat *hoſpitium reaturi principis orbem* [q]).

---

a) Lettres p. 13. b) Muſ. Chriſtinae Tab. LIX. n. 15. p) Orat. T. I. p. 51.
q) L. IV. v. 762.

Digitized by Google

ΚΑΙΣΑΡ. ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. ΝΕΡΩΝ. *Caput Neronis laureatum et radiatum.* ℞ ΡΟΔΙΩΝ. *Victoria roſtro navis inſiſtens, in manu roſa.* AE. m. m. (Muſ. Piſani tab. VI.)

Vidimus in numo praecedente cauſam defectus Rhodiorum in Tiberium, praeſente adfectum in Neronem teſtantur. Ejus cauſam Mazzolenus jam expoſuit. Nimirum cum libertatem Rhodiis adeſſet Claudius, quod Romanos quosdam in crucem egiſſent, eam illis, ſed deprecante Nerone, reſtituit. Ergo Rhodii Neronem in hoc numo propoſuere cum corona primum laurea tanquam imperatorem, deinde radiata tanquam Solem, deum nempe ſuum praeſtitem. Non poſſum hoc loco omittere perelegans epigramma Antiphili, quo ea, quae dixi, egregie illuſtrantur [r]):

Ὡς παρος Αελιε, νυν Καισαρος ἡ Ροδος ἐιμι,
Νασος, ἰσον δ' ἀυχω φεγγος ἀπ' ἀμφοτερων.
Ηδη σβεννυμεναν με νεα κατεφωτισεν ἀκτις,
Αλιε, και παρα σον φεγγος ἐλαμψε Νερων.
Πως ἐιπω, τινι μαλλον ὀφειλομαι; ὁς μεν ἐδειξεν
Εξ ἁλος, ὁςδ' ἡδη ἐυσατο δυομεναν.

Quod ſic eleganter reddidit Grotius:

Solis eram quondam, nunc Caeſaris inſula magni
Sum Rhodos, ex aequo lux ab utroque juvat.
Namque exſtincta forem, niſi ſol mihi ſurgeret alter,
Et jubar ex Latia tolleret arce Nero.
Plus mihi praeſtat uter? dedit ille emergere ponto,
Hic me reſtituit, cum prope merſa fui.

ΠΟCЄΙΔΩΝ. ACΦΑΛЄΙOC. ΡΟΔΙΩΝ. *Neptunus ſtans ad aram d. delphinum, ſ. tridentem*, Antonini Pii. AE. m. m.

Numum hunc edidit, explicavitque Gallandus [s]). Narrat Strabo, cum in mari Aegeo parva inſula Theram inter et Therafiam enata eſſet, ad rei miraculum adcurriſſe Rhodios, et in ea aedificaſſe Ποσειδωνος Ασφαλιε ἱερον, *Neptuni ſtabilientis templum.* Vide ibi plura de Neptuno Aſphalio.

* * *

Liberam fuiſſe Rhodum, conſtat ex hiſtoria. Ejus etiam teſtem numum citat Spanhemius ex muſeo Mediceo [t]): *Caput Solis.* ℞ ΡΟΔΙΩΝ. ΕΛΕΤΘ. *Victoria gradiens.* Idem altius, lapſu credo memoriae, pro capite Solis caput Neronis vidit [u]).

* * *

Magiſtratus. De hoc actum in autonomis.

* * *

ΔΙΔΡΑΧΜΟΝ. in autonomo, ut vidimus, tum in aeneis Tiberii et Juliae ſupra indicatis, in alio Nervae, (Catal. d'Ennery.) in aliis Trajani. (Vaill.) De

r) Brunck Anal. T. II. p. 174. s) Mem. B. L. Tom. I. p. 153. t) T. II. p. 584. T. I. p. 679.

Digitized by Google

hoc ponderis vocabulo egi in prolegomenis generalibus cap. IX.
AE. RR.

ASTYRA RHODI.

Rhodi oppidum uno Stephano teſte, qui praeterea hujus nominis aliud in Troade conſtituit.

Autonomus:

Caput Solis adverſum. ℞ ΑΣΤΥΡ. *Diota major adſtituta alia minore.* AE. III. (Pellerin.)

Ex typo adverſae et fabrica hunc numum hujus eſſe Aſtyrae cenſet Pellerinius.
AE. RRRR.

IALYSVS RHODI.

Autonomum edidit Havercampus, in quo legit retrograde ΙΑΛΑΣΟΤΣ., docuitque, ad hanc eum Ialyſum pertinere [x]). Verum ſatis conſtat, eſſe eum Alaeſae Siciliae. Nullus igitur hactenus oppidi hujus numus cognitus.

SYME.

Cnido adjacens. *Autonomos* argenteos unus edidit Goltzius: (in inſul.) *Caput Proſerpinae ſpicis coronatum.* ℞ ΣΥΜΑΙΩΝ. *Spicae*, in alio: *urbis nomen intra coronam ſpiceam.* Si numi hi genuini ſunt, valde conſpirant cum numis vulgo Ereſo Lesbi tributis.

TELOS.

Priori vicina inſula.

Autonomus:

Caput Iovis. ℞ ΤΗΛΙ. *Pagurus.* AE. III. (Pellerin.)

Praeter hunc nullus alius cognitus.
AE. RRRR.

x) Diſſert. de vet. lit. Graec. Tab. I.

FINIS VOLVMINIS II.

Digitized by Google

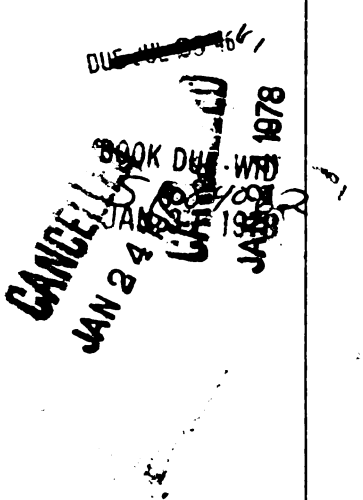
Digitized by Google

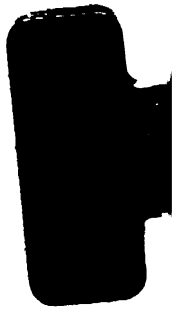
Digitized by Google

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine of five cents a day is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.

Digitized by Google

Digitized by Google